

In manu Domini sunt omnes fines terrarum.

Ex Libris
Frank Dawson Adams

THE
OSLER LIBRARY
MCGILL UNIVERSITY
MONTREAL
Acc. A-36

Il gyltruu
huus ope-
ris libri cro-
nicarum
cu figuris et ymagi-
bus ab initio mundi.

MARCELLO DURAZZO
fu Giuseppe
N°

pel

Tabula operis huius de tem

poribus mundi. ut historiarum rerumque ceterarum ac
vrbium in se sparsim varietate descriptarum. Exoptati
singula facilia inuentu sunt iuxta seriem Alpha-
beti nomina rerum sunt ordinata. Et directoque cu-
ius rei nominis numerus apparens charta folio-
rum indicat.

Aron vir fuit eloquens et summus pontifex	XXIX
Aaron quatuor habuit fili- os. folio	XXIX
Abbas fuldens perpetuus fuit folio	CLXXXIX
Abbas siculus claruit illis tribus folio	CCXLII
Abacuc propheta prophetavit contra Nabuchodo- nosor et Babylonem	LV
Abderas rex Crete. primo mellis usum collige- re inuenit	XXXIII
Abdias quere meruit spiritum prophie	XLIX
Abdo propheta prophetavit contra vitulos an- teos	XLVIII
Abdon iudex fuit in israhel	XL et XLI
Abdon et sennen subreguli romani	CXX
Abel secundus filius ade et primus martyr	IX
Abessan iudex fuit in isrl	XL et XLI
Abimelech quintus iudex hebreorum filius natu- ralis illegitimus in gedemonis	XXXVII
Abialon iudex fuit in israhel	XL et XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vi- de folio	XLI
Abia quintus fuit iudeorum rex	XLIX
Abiuth genuit Elyachim	LXIII
Abraham fuit filius Thare	XXI
Abraham occidit quatuor reges assyriorum	XXI
Abrahe uxores et qui ex his fuere filij	XXI
Abrahe precepit deus ymolare filium suum	XXII
Abab rex israhel multa mala fecit suarum uxoris sue Iesabel	XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus	LV
Achaz et socij sui martyrio sancti coronati	CXII
Achaia regio quod describitur	CCLXXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacer- dotibus	CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees	XLI
Achimlech sacerdos fuit in veteri testamento	XLI
Achimas filius sadoch pontifex	XLVIII
Achis filius rex ytalie siue latinorum	XLIX
Achitob fuit pontifex in veteri testamento	LIII
Accursius legum doctor clarissimus	CCXI
Ada prima fuit uxor lamech.	X
Adalbertus Episcopus Pragensis	CLXXXII
Adam formatus est de limbo terre. quando et ubi fu- it formatus vide folio	VI
Adam et Eva quot annis vixerunt et quot ge- nuerant filios	IX
Adauctus Romanus Patricius vir christia- nus folio	CXXIII
Adre precepta que fuere et que eius pnia	IX
Adodatus papa patria Romanus	CLIII
Adobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio	CLXXXII

Adenolphus anglorum rex vir christianissimus	CLXX
Adoaldus	
Adolphus comes de Nassau	CCXIX
Adorari ceperunt principes gentium filiū phalec Reuvel Ragen.	XVI
Adorabatur primo a gentibus Bellus	XVII
Adorabatur illis temporibus Sol a gen- tilis.	XXV
Adorabatur dyana prima dea	XXV
Adorabatur Ceres dea frugum	XXV
Adorabat populus in Egypto bouem	XXIX
Adorari statuam auream statuit Nabuchodo- nosor vide folio	LV
Adrianus cognomento helius imperator	CXII
Adrianus papa primus patria Romanus	CLXV
Adrianus papa secundus patria Romanus	CLXX
Adrianus papa tertius patria romanus	CLXXI
Adrianus quintus papa natione Anglie	CCII
Adrianus quintus papa patria genuens	CCXV
Affra virgo ex matre hilaria	CXXV
Africa tertia pars terre vnde habeat no- men vide folio	XIII
Agamenon frater regis menelay et dux ex- ercitus grecorum	XXXVII
Agathon abbas vir sanctus	CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus	CXLIII
Agapitus illustris adolescentulus et martyr vide folio	CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis	CXX
Agatho primus papa natione Sicul	CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio	CLXXVI
Agareni veniunt ab agar in Sarraceni	XXI
Aggeus propheta in numero minorum duodeci- mus	LXIII
Agnes virgo sancta et vita clarissima	CXXIII
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Ser- gius vide folio	CLVII
Agriculturam et fructum molis terere ceres do- cuit vide	XXV
Agriculturam ysis docuit Egyptios	XXIX
Agrippa Siluius Rex albanorum siue ytalorum re- gnauit post patrem suum	LII
Agrippina fuit coniunx Germani	XCVII
Astulphus rex lagobardorum fuit	CLXIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus	CCXIII
Alaricus Rex Gothorum magna commisit pre- lia cum Romanis	CXXXV
Alanus doctor celeberrimus	CCXXI
Albania regio que fuit vide folio et folio	XLVI CCLXXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit	XLIX
Albertus Berengarii quarti filius Rex ytalie vide folio	CLXXVII
Albertus beluacensis miles gloriosus	CCIII
Albertus magnus Sueuus. Episcopus Radispo- nensis vide	CCXIII
Albertus de Carpano vir sanctus	CCXII
Albertus primus Romanorum imperator	CCXX
Albertus patavinus ordinis heremitarum	CCXXVI
Albertus brixianensis vir sanctus	CCXXVIII
Albertus austrie dux Bohemie vngarieque Rex	

Albertus comes habenbergensis CLIII
 Albinus imperator CXVII
 Albinus episcopus Andegavensis CLXIII
 Alboinus langobardorum rex CXLVII
 Alchimus idolatra LXXVII
 Alcuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
 Aldegilius desiderij filius regis langobardorum a franciscaptus CLXVII
 in regna quo fuerunt post mortem eius LXXV LXXVI
 Alexander magnus vicesimus quartus Rex macedonum paucis populo quasi universam vicit orbem LXXV
 Alexander quando fuit natus plura apparuerunt prodigia LXXVI
 Alexandria ciuitas fuit condita ab alexandro magno LXXVII
 Alexander filius Antiochi Syrie et Asie rex semper fuit iudeis gratus LXXXIII
 Alexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatus et regnum suscepit LXXXIII
 Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnavit annis novem LXXXVIII
 Alexander pontifex fuit iudeorum LXXXVIII
 Alexius confessor dignissimus natione Romanus nus vide folio CXXXV
 Alexander medicus preclarus CXXXVI
 Alexander papa primus patria Romanus CXI
 Alexander imperator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
 Alexander miles ex legione thebeorum CXXIII
 Alexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
 Alexander tercius papa patria senensis CCII
 Alexander papa quartus natione campanus CCXI
 Alexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIII
 Alexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIII
 Alexander papa quintus natione cretensis CXXXV
 Alexander papa sextus natione hispanus. vide folio CCLVII
 Alfonsus rex fuit et Arrogantie regis filius vide folio CCXLVIII
 Alpharabius magnus fuit philosophus CLXXXI
 Alpiadis mulier sancta claruit temporibus istis. CV
 Alphonsus imperator a quibusdam electus non fuit tamen confirmatus CCXIII
 Alsacia germanici iuris prouincia est. vide folio CCLXXXVII
 Altare holocaustorum quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
 Amasias rex iuda bonum habuit inicius sed malum finem LIII
 Amarias fuit pontifex iudeorum LIII
 Amalasuintha regina a gothis fuit plurimum veraxata folio CXLIII
 Amandus episcopus traiectensis. CXLVIII
 Amatheus filius chanaan a quo fuere amathites folio XIII
 Ambrosius episcopus mediolanensis. CXXXIII
 Ambrosius grecus dyaconus CXVII
 Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV

Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIII
 Amyntas rex assirorum fuit XXXIII
 Amyntas fuit rex etiam assirorum XXV
 Amichus fuit rex duodecim assirorum. vide folio XXVIII
 Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubrum ceteris trepidantibus XXX
 Amoreus filius chanaan. a quo fuere amoret. vide folio XIII
 Amonte veniunt ab amon XXI
 Amos fuit tercius de duodecim prophetis. LIII
 Amon hic malum fecit coram et percussus est a seruis suis folio LX
 Amri vel Ambri rex fuit israhel XLIX
 Amutus rex italie fratrem suum de regno eiecit et filium illius occidit LIII
 Ananiam filius messaraim a quo Ananias et Laobini Cubarii XIII
 Anani propheta increpauit asa iudeorum regem folio XLIX
 Anathasis philosophus scita genere claruit LX
 Anaximander philosophus et medicus pelarum LXVIII
 Anaximenes philosophus et medicus LXVIII
 Anaxagoras philosophus reliquit diuitias vide folio LXXI
 Anaximenes orator et alexandri magister vide folio LXXVIII
 Anna tres viros habuit successive ex quibus genuit filios et filias. folio XCIII. et XCV
 Anna habuit sororem ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIII
 Annas pontifex fuit iudeorum XCVI
 Anacletus papa natione grecus CVIII
 Anastasius papa natione romanus CXXXIII
 Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
 Anastasius imperator sanctus est hereticus CXLI
 Anastasia filia nobilissima CXXIII
 Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
 Anastasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
 Anastasius quartus papa patria romanus CC
 Anchises ex dea venere genuit Eneam qui regnavit in italia XXXVI et XLIII
 Anchus Marcius quartus romanorum rex fecit super tyberim ponte LVI
 Andreas Symonis petri frater et in cruce socius eius folio CVI
 Anglia regio que sit vide folio XLVI
 Angelus Gabriel salutauit virginem Mariam folio XCIII
 Anglie reges fuerunt Adelphus et Edmundus folio CLXX
 Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
 Annius fuit procurator iudee XCV
 Anicetus papa natione Syrus CXIII
 Anseris clagore excitatur est manducatus LXIX
 Anshelmus episcopus beluacensis. CCIII
 Anshelmus episcopus vir sanctus CXCVII
 Anthistenes philosophus atheniensis LXXIII
 Antiochi dicebant omnes reges syrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ asie z syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iude/
 os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vi/
 de folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide
 folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthioch⁹ spodius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifer fuit iudeor⁹ LXXXVIII
Antipater fil⁹ aristoboli z vxor ei⁹ crispis ha-
 buerit quatuor filios z filiā unicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura scripsit ad Eō
 stantinū z ad ecclias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvi. romanor⁹ impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magie scitatis CCX
Anthonius de butrio iuridictor CCXLII
Anthonius cernisan⁹ medicine monarcha. vi-
 de folio CCXLV
Anthonius Suaynerius celebratus medicus.
 vide CCXLVI
Anthonius archiep⁹ florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurido-
 ctor. folio CCLVI
Antichristi aduentus qñ erit. z que illius psecu-
 tio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suavit promē-
 theus. z eius vsu ipe inuenit XXVIII
Apius claudius cōsul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus ep⁹ CV
Appollinar⁹ laodicie syrie ep⁹ CXXXIII
Appollinaris hieropolitanus ep⁹ CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIII
Appollonius senator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo sancta z martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitiō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius pbs platonis discipul⁹ LXXIII
Aquas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbis a quo supsit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ scōs mosaice leg⁹ iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus Moē dicitur
 inuenisse. vide XIII
Arad⁹ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIII
Arabia fuit a saba filio chus XIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor fi-
 lios z ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium z
 filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vi-
 de folio XXVIII
Aracus astrolog⁹ z poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator sacre romane ecclie cardinal⁹ CXLIII
Archa Moē quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Ar-
 chas vide XIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit pbs optimus LXXIX

Archelaus procurator iudee fuit XCV
Archasius
 vide folio
Arius qui z
 sirtorum
Argiuorū regnū
 rex primus. vide
Argiuorū regnum accepit nomen ad arg.
 quarto. vide XI
Argus fuit rex quartus argiuorū siue gre
 vide folio XL
Aremulus filius rex italie posuit p̄sidū alb.
 norū vbi nūc roma est LIII
Aristides pbus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus pbus LXXIII
Aristotiles omniū pbor⁹ pnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus
 pontifer LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide
 folio CXXXIX
Aristides atheniensis ep⁹ CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres septimus et octauus rex assiriorū.
 vide folio XXVIII
Armeniaci qñ venerūt in imperiū. p̄sertim vsq;
 alfaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus.
 vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ septim⁹ galloz ipator CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatu Aug/
 dunensem. vide CXCI
Arnaldus de villa noua pbus CCXXIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chal-
 dei. vide XV
Artiana facta est gothorū gens seductione im-
 peratoris valenti CXXXIII
Arsan⁹ ochi regis filius tredecimus rex persaz
 vide folio LXXII
Arsenius monachus vir scissim⁹ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus i ger/
 mania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt in-
 uente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex psarū septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. z quo-
 modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannoū christianissimus. vide
 folio CXLIII
Artharis rex langobardorū CL
Aria prouincia que sit. z vnde habeat no-
 men. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriorū XXXIII
Astamus filius enee secundus rex latinoū fuit
 et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret fili-
 os israhel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter resti-
 tit osie regi iude L
Asaradon rex assiriorū fuit filius Sennache-
 rib vide LV
Assirior⁹ rex qñtus fuit artus XXV

.vi.
 LV
 iartul
 XXIII
 Astrologus primus fuit Prometheus. quere
 folio XXVIII
 Astrologus Zales fuit derisus a vetula. vide
 folio LIX
 Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
 Astronomus recomendatus fuit Ptolomeus vi
 de folio CXIII
 Astronomus optimus fuit Campanus. quere
 folio CLXXXIX
 Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
 folio CCXIII
 Astefanus ordinis minorum doctor precipuus.
 vide folio CCXXVIII
 Assur secundus filius. Sem a quo venit impe
 riū assirorum XV
 Assuerus vndecimus rex persarum LXXII
 folio fuit quere
 Assumptio virginis Marie CII
Alas gigas astrologus septē genuit fili
 as nymphas XXVIII
 Athalia filia achab surripuit regnum et occidit
 omne semen regni L
 Athanasius episcopus Alexandrinus graues
 sustinuit psecutiones ab arrianis CXXXI
 Athauphus rex fuit Gothorum CXXXV
 Athene vel minerva a quo fuerit condita. vide
 folio XXVII et XLIII
 Athenienses affecerūt mulieres triplici suppli
 cio. vide XXVII
 Athila hunorum rex multas circuibat debellā
 do regiones. et sese dei flagellū appellabat.
 vide CXXXVII et XXXIX
 Athila rex hunorum quō fuerit mortuus CXL
 Atlethes fuit p^m Corinthiorum rex XL
Aentinus filius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit p^mo condita.
 vide folio XCI
 Augusti dicebantur reges romani ab illo Au
 gusto. vide XCIII
 Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere
 folio CXXXVI
 Augustinus de anchona vir plurimum doctus
 vide CCXXVI
 Aulus gellius romanus orator grammaticus
 insignis CXIII
 Aurelianus romanorum impator CXXI
 Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
 folio CXXII
 Aurea virgo sancta et discipula eligij CLIII
 Auicenna medicus pclarus fuit CCI
 Auerois medicus cōmentator CCI
 Auensoar medicus cantuariensis CCH
 Austria prouincia describit CCLXXVIII
 Austrie marchionatū Fridericus primus con
 uertit in ducatū CCIII
 Austrie duces quid compromiserūt baioarijs
 in adipiscendo impiū vide CCXXV
Azarias filius othei ppheta p^dixit captiui
 tatem iudeorum XLIX
 Azarias filius helchie pontifex LV

Azar doctor iuriscultus fuit

CCVI

Bafa tercius rex in israhel vi
 de folio XLVIII
 Babilonia seu babion vrbs
 a quo p^mo fuerit condita vi
 de XXIII et LXV
 Noua cōditur LXIX
 Babilonie p^mus rex fuit me
 redach. vide folio LXII
 Bachus p^mo inuenit vinum in greca. quere
 folio XXVIII
 Balens decim^{us} erat rex assirorum XXVIII
 Balaam propheta filius Beor occiditur. vide
 folio XXX
 Balsamum quales habeat arbores. et aliquan
 do creuit in hiericho L
 Balthasar rex erat babilonie LXV
 Basilus magnus multorum monachorum instit
 tor et pater CXXXIII
 Balachia regio que sit et que gens illius. vide
 folio CCLXX
 Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
 Baldus perusinus precellentissimus legispen
 tus. vide CCXXXVI
 Bambergia ciuitas vnde duxit nomen. quere
 folio CLXXIII
 Baptizare omni die tēpore natiuitatis Leo pa
 pa secundus statuit CLVI
 Baptismatis tempore dux richoldus pedē re
 traxit. vide CLXII
 Bassianus Severi filius cognomento eureli^{us}.
 anthonius caracalla impator CXVII
 Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi
 de folio CCXLIII
 Basilidas fuit quidā hereticus CXI
 Barnabas vnus ex septuaginta duobus disci
 pulis christi CV
 Bartholomeus apostolus vnus ex senatorib^{us}
 celi. vide CV
 Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū
 est. vide CXXI
 Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
 Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vi
 de folio CCI
 Bartholomeus pisanus ordinis predicatorum
 professor CCXXVIII
 Bartholus legum doctor plurimū recomenda
 tus CCXXX
 Bartholomeus de Saliceto iuriconsultus. vi
 de folio CCXXXVI
 Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū
 doctor CCXXXVII
 Barbara cōiunx sigismundi post mortē impa
 toris cū caduere captiua ducit CXXII
 Bartholomeus de Montagnano medicus. vi
 de folio CCXLV
 Batnaldus archiep^{us} coloniensis CCVII
 Balduinus scōs rex hierosolime CXCVI
 Bauari sine baioarij qui sint XCVII
 Bauarorum regis filiā rex longobardorum duxit
 in uxorem CL
 Bauarorum principes t^{em}p^{or}e ruperti dicebant^{ur} du
 ces. vide CLII

Batozartoru sine bayaroru metropolis ē saltz-
 burga. vide **CLII**
Bauari siue batoarij qñ receperūt fidem catho-
 licam. vide **CLIII**
Bauaros quō coegit carolus magnus **C**
Bauarie dux fuit cassilo **C**
Bauaroru principes dicebant reges illis tem-
 poribus **CLVIII** et **LXIX** ⁊ **LXXII**
Bauaroru dux Taxillo duxit se pipino regi frā-
 cie cōmendatū **CLXV**
Bauaria venit in regnū francie per carolus ma-
 gnum. vide **CLXVII**
Bauaroru rex frater caroli secundi illis tempo-
 ribus mortuus est **CLXXII**
Bauarie dux beinricus vngaros supauit. ⁊ de/
 inde venit in italiā **CLXXVII**
Bauaroru dux fuit eo tempore imperatori re/
 bellis. vide **CLXXXI**
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII ⁊ **LXXXIX** ⁊ **XCI**
Bauaroru auxilio fuit Justinianus in imperiū
 restitutus **CLVIII**
Bauaroru duces vnde traxerūt ab hoc tempo-
 re originem **CCXXV**
Bauaria supioris germanie puincia describit
 ⁊ vñ bauari a pñcipio traxerūt originē. vide
 folio **CCLXXXVI**
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccā
 filiā et laban filiū **XX**
Beda anglicus presbiter et dictus venera-
 bilis vide **CLVIII**
Belus pñ rex assirioz lūn būit regnū **XVII**
Bela octauus fuit filius nachor **XX**
Bellotus erat rex assirioz **XXXIII**
Bellator egregi⁹ fuit pic⁹ saturni fili⁹ **XXXV**
Bellū grecorū contra troyanos ⁊ destructio de/
 scribitur troye **XXXVI**
Bella troyanoz qre fuerūt exorta **XXXVII**
Belocus rex assirioz. sub illo pmissit deus Ia-
 cob terrā pmissionis **XXVIII**
Bellū puniū cū hanibali seniore illis tñib⁹ est
 inchoatum **LXXXI**
Bellū Scipionis in quo mira gesta sunt et cete-
 rozū cōsulum romanoz **LXXXV**
Bellū ciuile cesaris ⁊ pompey erat execrandus
 vide folio **LXXXIX**
Bellū apd augustā ⁊ q in eo sunt occisi **XCII**
Belluz grauissimū cōmisit graciānus impator
 apud argentīnā **CXXXIII**
Bellū maximū gesserūt in romanos radagis ⁊
 alaricus gothorū reges **CXXXV**
Bellū magnū est cōmissum tpe valentiniani im-
 peratoris **CXXXVII**
Belisarius patricius vir in armis strenuus vi-
 de folio **CXLV**
Bella maxima cōmisit belisarius **CXLV**
Bellandi mores q sunt genti scythice **XVIII**
Bella gessit in franciā orientale arnolphus im-
 perator. vide **CLXXIII**
Bellū fuit atrocissimū inter regē francie ⁊ regē
 anglie cōmissum **CCXXVII**
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theu-
 thunicoz ⁊ regē polonie **CCLI**
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab.

vide folio **L**
Benedictus abbas italicus monachorū pater.
 vide folio **CXLIII**
Bndictus pp pñus pñia romanus **CXLVI**
Benedicere sal ⁊ aquā alexander papa primus
 instituit **CXI**
Benedictus papa secundus siue iunior patria
 romanus **CLVI**
Bndicti abbatis corpus est eo tpe translatum.
 vide folio **CLVIII**
 Et iterū est translātū **CLXIII**
Benedict⁹ tercius papa pñia roman⁹ **CLXX**
Bndict⁹ pp qñt⁹ patria romanus **CLXXIII**
Benedictus papa quintus patria romanus vi-
 de folio **CLXXVIII**
Benedictus sextus papa patria romanus vide
 folio **CLXXVIII**
Benedictus septim⁹ papa patria romanus vi-
 de folio **CLXXX**
Benedictus octauus papa patria Tusculanus
 vide folio **CLXXXV**
Benedictus nonus papa patria Tusculanus.
 vide folio **CLXXXV**
Bndictus decim⁹ pp natōe campan⁹ **CXCI**
Bndictus papa. xi. natōe tarusini⁹ **CCXIX**
Benedictus duodecimus papa patria Tolosa/
 nus. vide **CCXXIII**
Benedict⁹. xij. papa adulterin⁹ **CCXXXII**
Berillus ep⁹ vir doctissimus **CXVIII**
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
 de folio **CLXVIII**
Berno abbas vir magne sactitat⁹ **CLXXIII**
Berengarius pñm⁹ ipator italie **CLXXVI**
Berengarius scōs impator italie **CLXXVI**
Berengari⁹ terci⁹ impator italie **CLXXVI**
Berengarius qñtus ipator italie **CLXXVII**
Berengarius errauit circa sacramentū eucharis-
 tie. vide **CXC**
Bernardus abbas clareuallens **CXCVIII**
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere
 folio **CCXIII**
Bernardinus Venensis ordinis sancti frācis
 professus **CCXLVIII**
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit de/
 posit⁹. ⁊ q fuerit causa vide **CCXXXIII**
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus
 vide folio **CCLII**
Bestualia puincia describit **CCLXXXIII**
Bestiole cadebāt de celo issi tñib⁹ **CCXXIX**
Bas asianus pñmens philosophus qñt⁹
 de septē sapientibus **LIX**
Bibertus lotaringie princeps **CLXXVI**
Bigamus primus fuit Lamech folio **X**
Bigamū ordinari cōciliū apud sanctū Petrum
 rome vetuit **CXLIX**
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Ri-
 chardo. vide **CLXII**
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirma/
 tus. folio **CCXII**
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo-
 lio **LXIII**
Basius episcopus vir sanctus claruit. vi-
 de folio **CXXVI**
Blondus flauus vir doctissimus **CCXLVI**

Bohemorum regnum quoniam habuit initium. vide folio **XXIII**
 Bohemius vir christianissimus **CXLI**
 Bohemi illis diebus receperunt fidem catholicam. et qui fuerant duces illius gentis **CLXXVII**
 Bohemos henricus tercius fecit imperio romano tributarios **CLXXXIX**
 Bohemie ducem fridericus primus creavit in regem. vide **CCIII**
 Bohemia cum situ suo describitur **CCLXXXIII**
 Bebecia patria ubi sit sita vide **CCLXXV**
 Bohemorum heresim Sigismundus imperator statuit extirpare **CCXXXIX**
 Bononia ciuitas a quo primo condita **LXII**
 Bonifacius papa primus natione romanus **CXXXIII**
 Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio **CLXIII**
 Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio **CXLVIII**
 Bonifacius quartus papa natione marsus **CXLVIII**
 Bonifacius papa quintus natione campanus vide **CL**
 Bonifacius archiepiscopus maguntinus. **CLXI**
 Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio **CLXXII**
 Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio **CLXXX**
 Bolfgangus episcopus Ratisponensis suus vir fuit sanctus **CLXXXII**
 Bonauentura cardinalis natione Tuscus. vide folio **CCXIII**
 Bonifacius octauus papa natione bernicus. vide folio **CCXIX**
 Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide **CCXXXII**
 Boos filius fuit Salmon **XL**
 Bos exiit in Egypto de flumine in festo seraphis et a populo pro deo colebatur **XXIX**
 Bos quidem loquax et quid vide **XCII**
 Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide **CCLI**
Brandanus abbas vir sanctissimus **CXLIII**
 Brandeburgensis marchia ubi sit sita vide folio **CCLXXXII**
 Bratislavia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio **CCXXXIII**
 Brenus gallozum dux venit in italiam. multarumque viri fundamenta fecit **LXXII**
 Britannia maior quam sit. et que minor **XLVI**
 Britannoium rex plurimum est recommendatus. vide folio **CXLII**
 Brigida virgo casta et sanctissima **CXLIII**
 Britannoium siue anglozum rex fuit lucius vir sanctus. vide **CXV**
 Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vide folio **CCXXXII**
 Britia ciuitas quando et quare venit ad ventorum manus **CCXLV**
 Brutus consul fuit romanus **LXIX**
 Bruno primus carthusiensis fuit de Colonia oriundus. vide **CXCIII**
 Bruno episcopus colonien. vir sanctus **CLXXXI**
Buda urbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide **CXXXVIII**

Bulgari ceperunt fidem illis temporibus. quere folio **CLXX** et **CLXXI**
 Burgundia venit a dodamyn **XVI**
 Burgundi in magna copia rhenum flumen insederunt. et postea facti sunt christiani **CXXXIII**
 Burckhardus episcopus herbipolensis vir sanctus. vide **CLXIII**
 Burgundionum rex fuit rudolphus **CLXXIII**
 Burgundie dux Mussiam obsedit. quam fridericus tercius liberauit **CCLII**
 Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor et Balaam **XX**
 Byn primogenitus Ade et Eue erat. vide **IX**
 Caynan fuit filius Enos **IX**
 Cayo furius consul erat romanus. vide **LXXXIII**
 Cayus cassius longinus consul romanus **LXXXV**
 Cayus iulius cesar lucij filius **XCIII**
 Cayphas pontifex iudeorum erat **XCVI**
 Cayus caligula imperator quartus **CIII**
 Caietanus theologus et philosophus. quere folio **CCXLIII**
 Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus **CXIII**
 Calixtus papa natione romanus **CXIII**
 Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio **CXCVIII**
 Calixtus tercius papa natione hispanus vide folio **CCXLVI**
 Cham sanctus fuit filius noe **XIII**
 Samuel fuit quartus filius nachor **XX**
 Cambises erat rex persarum **LXIX**
 Chanaan primus filius cham. a quo fuere chanaan. vide **XIII**
 Gandelabri figura que fuerit in veteri testamento. vide **XXXII**
 Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus **LIII**
 Canon papa tracta oriundus **CLVII**
 Capadocia venit a mosoch filio iaphet **XVI**
 Capis filius rex fuit italie **LII**
 Captiui ducti sunt cum rege ioachim in babiloniam daniel cum suis. ezechiel et mardocheus vide folio **LV**
 Capta est tota iudea cum ezechia rege **LX**
 Captiuitas iudeorum quando incepit et quare deus permisit populum capi **LXIII**
 Capistranus claruit temporibus illis. vide folio **CCXLIX**
 Carmentis filia Euandri inuenit litteras latinas. scilicet. A. b. c. etc. **XXXIII**
 Carthago urbs a cartha opido sumpsit nomen vide folio **XL**
 Carthago ante romam fuit constructa et a quo. vide folio **XL**
 Carpentus filius rex italie fuit **LII**
 Carmeydes erat magnus pater **LXXVIII**
 Carius romanoium imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio **CXXIII**
 Carolus magnus quomodo coegit bayaros **C**

Carolus marcell^{us} pipini senioris fili^{us} rex fracie
 et dicit^{ur} e magn^{us} ex gest^{is} magnis **CLXIII**
Carolomannus caroli marcelli siue magni fili^{us}
 erat. folio **CLXIII**
Carolus cu^m papa Adriano p^{er} sumptuos^{os} sacramenti
 sese ppetua obstrinxerit amicitia **CLXV**
Carolus magn^{us} rex fuit franco^{rum} **CLXVII**
Carolus magnus ubi fuit natus **CLXVII**
Caroli magni m^{atris} vngara fuit **CLXVII**
Carolus magnus vinctus est in imperatore ro-
 manoru^m illis t^{em}pibus **CLXVII**
Carolus magnus quas gētes vincebat p^{ro}prio ob
 christiano^{rum} libertate vide fo. **CLXVIII**
Carolus magnus quomodo fuerit in corpe dispo-
 situs. folio **CLXVIII**
Caroli sedes fuit in aquisgrano **CLXVIII**
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide
 folio **CLXXIX**
Carolus scōs cognomento caluus impator fu-
 it romano^{rum} **CLXXII**
Carolus tercius cognomento grossus impera-
 tor. folio **CLXXII**
Caroli magni p^{ro}genies possederūt imperiū ad
 annos centū et decē. Et illis t^{em}pibus habuit fi-
 nem. vide folio **CLXXIII**
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
 folio **CLXXVIII** **CCLXXXV**
Carolus rex sicilie fuit et potens **CCXV**
Carolus scōs rex sicilie **CCXVIII**
Carolus secundus rex Neapolitanus habuit fili-
 os sex. et quinque filias **CCXX**
Carolus quartus imperator regis bohemic fi-
 lius fuit. vide **CCXXIX**
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
 de folio **CCXXIX**
Carunia prouincia in quibus terre locis sit vide
 folio **CCLXXVII**
Caroli q^{uatuor} sollicitatōe. capita apostolor^{um} Petri
 et Pauli sunt inuenta **CCXXXI**
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu-
 nias qui sibi necē parauerat. unde illū reuo-
 cabit a malo. vide **CCXXXI**
Carol^{us} poeta vir eruditiss^{imus} erat **CCXLIII**
Carolus burgundionū dux p^{er} swecenses mor-
 te est trūcatus **CCLV**
Caseth fuit quintus filius nachor **XX**
Cassianus monachus iohannis crisostomi dya-
 conus. vide **CXXXV**
Casus sumarios decretaliū raymundus p^{re}fecit.
 vide folio **CCX**
Caspar Schlick triū cesarum cancellarius fuit.
 vide folio **CCXL**
Castra quare sint. et a quibus primo in monti-
 bus constructa **C**
Cathalogus regū assirio^{rum} q^{uod} sit vide **XVII**
Catho phus plura docuit moralia **LXXXV**
Catho ph^{ilosophus} p^{ri}m^{us} roman^{us} et iurista **LXXXV**
Catho posterior vtiens phus **LXXXIX**
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolo-
 rus. folio **LXXXIX**
Cathena sancti petri fuit data epō metensi. vi-
 de folio **CLXXIX**
Caus fuit didimus vir magni ingenij. vi-
 de folio **CXXXA**

Celestinus papa natōe campan^{us} **CXXXVI**
Celestinus scōs papa natōe tusc^{us} **CXCVIII**
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
 vide folio **CXVI**
Celestinus papa sext^{us} natōe romanus **CCV**
Celestin^{us} papa q^{uartus} p^{ri}ma mediolanen^{sis} **CCVIII**
Celestinus papa quintus patria Eseruentis.
 vide folio **CCXVIII**
Cecrops reliquit regnū argiuorū. et p^{ri}m^{us} re-
 gnauit Atheniensibus **XXVII**
Cereuseam facere germanos docuit primo ba-
 chus. vide **XXVIII**
Cerdo q^{uod}dā heretic^{us} a q^{uod} cerdoniani **CXIII**
Ceream pascālē benedici statuit papa theodo-
 rus. vide **CLIII**
Ceres dea frugū adorabat a gētib^{us} **XXV**
Cesarius et alij plures martires his passi sunt
 temporibus. vide **CXXII**
Cesarea regina psaz m^{atris} sancta **CLV**
Cesares dicebant^{ur} romani principes a tempore
 Julij. vide **XCIII**
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem **XV**
Chilō terci^{us} fuit de septē sapiētib^{us} **LIX**
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt
 ethiopes. vide **XIII**
Cilia veit a tharlis filio ianan **XVI**
Cineus fuit filius chanaan **XIII**
Cinus erat doctor iuriscunilis nominatissimus
 vide folio **CCXXVII**
Cipria venit a thaisa filio Janan **XVI**
Ciprus est quedā insula **XXXVIII**
Ciprianus doctor ecclie eruditissim^{us} **CXXI**
Circūscisio q^{uod} fuit instituta **XXI** et **XXII**
Circes potu quodā mutauit homines in best-
 as. vide folio **XLI**
Cirus primus rex fuit persarū **LXVIII**
Ciriacus vir sanctissimus **CXXIII**
Cirillus vir scōs m^{ul}ta p^{ro}phetauit **CCXII**
Citharā appollo reperit. et artem medicine p^{ri}-
 mo inuenit. vide **XXVIII**
Citherinū boheci^{us} p^{ri}m^{us} excogitauit **CXLI**
Cuitates sūt scē q^{uod}dā ville sweue **CCXVII**
Cuitates loci oriētalis sūt per Soldanū pluri-
 mum oppresse **CCXIX**
Claudius Cay caligule patruus impera-
 tor quintus **CIII**
Claudius poeta natōe hispan^{us} **CXXXIII**
Claudius secundus et Quintilus frater ei^{us} im-
 peratores erant **CXXI**
Claudi^{us} nicolstrat^{us} zimpborian^{us} m^{atris}. **CXXIII**
Clareuallen^{sis}. abbas fuit bernard^{us} **CXCVIII**
Clara vgo admirabilis et sancta **CCX**
Clara vgo sancta ordis heremitaz **CCXXI**
Cleobolus philosophus lindius. sextus de se-
 ptem sapientibus **LIX**
Cleopatra egipti regina **LXXXIX**
Cletus p^{ro}p^{ri} pontificat^{us} mun^{us} inuit^{us} accepit **CV**
Clemens papa patria romanus de regione celi
 montis. vide **CVIII**
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. so-
 zimus papa vetuit **CXXXIII**
Clemens p^{re}sbyter alexandrinus **CXV**
Clericos posse recipe fundos et p^{ro}p^{ri}ia oblata pa-
 pa Urbanus statuit. sed in comuni **CXVI**

Clericorum carcerem haberi apud episcopos statu
 it papa Eugenius **CLIII**
 Clemens secundus papa episcopus Bambergensis
 quere folio **CLXXXVIII**
 Clemens tercius papa patria romanus **CCV**
 Clemens papa quartus natione Harbonensis
 vide folio **CCXIII**
 Clemens papa quintus natione vasconus **CCXXI**
 Clementinaz liber compositus est tpe clementis
 quinti folio **CCXXI**
 Clementinaz liber hic confirmatus est **CCXXVI**
 Clemens papa sextus patria Lemoniceus. vide
 folio **CCXXVIII**
 Clemens papa septimus sedit annis quindecim
 quere folio **CCXXII**
 Clodoueus rex francorum primus francorum christi-
 stianus folio **CXLIII**
Codrus fuit ultimus rex Atheniensium vi-
 de folio **XXVII** et **XLIII**
 Colebas apud nemphym Syris **XX**
 Collosus solis fuit Rhodis. lxx. cubitorum al-
 titudinis **XXVI**
 Collosus ingens solis simulacrum corruit ex ter-
 remotu folio **LXXXII**
 Colonia ciuitas vnde habuit initium **XC**
 Colubanus abbas vir scitatus plenus **CXLVI**
 Compomus procurator iudee **XCIV**
 Comedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri
 multi. folio **CXVII**
 Cometa apparuit illis temporibus cladem maxi-
 mam significans **CLVII**
 Comete duo apparuerunt illis temporibus **CLXII**
 Cometa mire magnitudinis apparuit in italia.
 quere folio **CLXXIX**
 Comites de Lipa olim dicebantur de schwa-
 lenborch folio **CLXXX**
 Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbertus
 filius et Robertus rex **CLXXXVIII**
 Composuit Salve regina Hermannus contra-
 ctus folio **CLXXXIX**
 Cometa insignis magnitudinis apparuit **CCXIII**
 Comites quindecim ex suevia coegit imperator
 Rudolphus **CCXVII**
 Cometa apparuit significans christianorum af-
 flictionem folio **CCXX**
 Cometes apparuit designans mortem regis fran-
 cie. folio **CCXXII**
 Cometa et illis apparuit temporibus **CCXXV**
 Cometa illuxit mortem pape designans **CCXXIX**
 Comotiones ciuitatum italie quedam fuere vide
 folio **CCXC** **XCII** **XCIII** et **XC.**
 Cometa visus est plura predicis mala **CCLIII**
 Coniurari in publico instituit Aicurgius pro-
 pter occultam luxuriam **LII**
 Consules romani quando inceperunt et quare. vide
 folio **LXIX**
 Consules romani qui fuerunt. vide **LXXIX**
 Conspirationes fecit Cbatilina consul romanus.
 vide folio **LXXXIX**
 Constantinus magnus filius Constantij augusti
 in britania est creatus imperator **CXXIX**
 Constantius Constantinus et Constans filij fuere
 Constantini magni imperatoris **CXXIX**
 Constantinopolis ciuitas imperialis vnde ce-

pit nomen suum **CXXIX**
 Constantinus fecit equo suo frenum ex clauo domini
 vide folio **CXXX**
 Constantinus magnus prohibuit amplius fie-
 ri crucis supplicium **CXXX**
 Constantinus pater edificauit ecclesias **CXXX**
 Concilium nicenum quare et quando fuit celebratum.
 quidue in illo diffinitum **CXXX**
 Concilium vniuersale secundum fuit constantino-
 politanum **CXXXV**
 Concilium vniuersale tercius fuit Ephesinum. vi-
 de folio **CXXXVI**
 Concilium quartum Calcedonense **CXXXVIII**
 Concilium aurelianense iussu clodouei indicitur.
 vide folio **CXLIII**
 Concilium quintum apud constantinopolim. **CXLV**
 Concilium apud sanctum petrum rome **CXLIX**
 Conradus imperator male fuit vite **CXV**
 Concilium rome. lx. episcoporum. **CXVIII**
 Concordia inter sancta et ypoliti nutritrix **CXXI**
 Concilium in Sinuesla ciuitate Campanie. vi-
 de folio **CXXVI**
 Constantinus et Galerius imperatores fuerunt
 vide folio **CXXVII**
 Constantius tercius imperator romanorum **CLIII**
 Constantius constantinopolitanus imperator **CLIII**
 Concilium rome tpe martini pape **CLIII**
 Constantinus quartus imperator Constantij
 augusti filius **CLVII**
 Concilium vniuersale sextum apud constantinopo-
 lim vide folio **CLVII**
 Concilium Aquilegiense vniuersale **CLVIII**
 Constantinus papa natione Syrus **CLX**
 Concilium rome propter ymages adorandum
 vide folio **CLXII**
 Constantinus quintus imperator filius leonis **CLXIII**
 Constantinus sextus leonis filius imperator **CLXIII**
 Constantinus papa secundus natione romanus **CLXV**
 Concilium septimum Virena mater Constantini
 collegit vide folio **CLXVI**
 Conradus primus imperator romanorum **CLXXIII**
 Conradus episcopus constantiensis vir sanctus
 vide folio **CLXXX**
 Conradus secundus imperator romanus **CLXXXVI**
 Concilium vercellense illis temporibus habi-
 tum est. folio **CCX**
 Conradus eius nominis tercius imperator **CCI**
 Concilium lateranense agebatur illis temporibus.
 folio **CCVI**
 Concordantias biblie confecit hugo cardinalis
 vide folio **CCXIII**
 Concilium Augdunense hic habuit initium vi-
 de folio **CCXV**
 Conradinus nepos imperatoris friderici sue-
 ui. folio **CCXVI**
 Conradus imperator friderici filius **CCXII**
 Concilium Aienense habitum fuit illis tem-
 poribus. folio **CCXXI**
 Concilium pisanum super vniione ecclesie fuit colle-
 ctum. folio **CCXXXVI**
 Concilium constantiense durauit nouem et triginti
 annis **CCXL** et **XLI**
 Constancia urbs germanie quomodo sit orna-
 ta et vnde habeat nomen suum **CCXL**

Concilium Basiliense fuit congregatum illis tem-
 poribus et quod fuit dissipatum CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide
 folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio quam sit facta per
 turcorum populum CCXLIX et LXIXIII
Constantinopolitana urbs ex peste inau-
 dita plurimum fuit conturbata CCLVII
Coradus celtis germanus poeta fridericus tercius
 imperator in nurnberg laurea decoravit vi-
 de folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdo-
 tio cum aaron XXV
Chorinthus urbs a qua sit constructa XXXIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide fo-
 lio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit.
 CXLIX Statuit et sextus CXI
Cornelius papa natione romanus CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum pu-
 niebant dei permissione CLXXXVII
Corporis christi solennitatem cum octava urbanus
 quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vi-
 de folio CCXVII
Chorinthia puicia ubi sit sita CCLXXVII
Corinthiorum mores in electione principis qui
 sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupavit romanas p-
 uincias et venit usque iherusalem CXLIX
Cosmas et damianus christianissimi viri et medi-
 ci fuerunt CXXIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus
 civis CCXLV
Cratheus Atheniensis academicus philoso-
 phus LXXXII
Creatio mundi secundum diversos diversimode cre-
 ditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vi-
 de folio XXXVIII
Crispus stoicus philosophus natione elius vi-
 de folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios et unicam filiam
 folio LXXXIX
Crisma singulis annis immolari statuit fabia-
 nus papa CXVIII
Crispinus et crispinianus martires CXXIII
Cristoforus martyr incomparabilis magnitudi-
 nis fuit CXXIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoforus papa cuius patria ignoratur vide
 folio CLXXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam
 vide folio CXCMIII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis
 fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir christianissimus romam
 petijt CCLIII
Crocante civitatis descriptio CLXXXII
Cruciferorum ordo a quo habuit initium vide
 folio CXXXII
Cruce domini inuenta est sub eusebio papa vi-
 de folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vi-

de folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
 Actia regio que sit et ubi
 vide fo. CCLXXXII
Badan filius regina a quo
 veniunt ethiopes XIII
Bagobertus rex francorum
 vide folio CLV
Bamascus est in syria regi-
 one XV
Bamasceni veniunt ab his filio aram XV
Bamascus quam et a quo fuit constructa XXIII
Bamascus distat ab iherusalem itinere dierum
 sex XXIII
Bamascum tres reges christiani impugnaue-
 runt XXIII
Bamasus papa natione hispanus CXXXI
Balmacie regnum quod se extendebat CLXXI
Bamasus sanctus papa natione bavarus vide fo-
 lio CLXXXVIII
Bamata urbs in egypto quod fuit a christianis ex-
 pugnata CCX et XI
Balmacia puicia ubi sit sita CCLXXXVII
Baniel propheta ductus est in Babiloniam vide
 folio LXI
Bates poeta et vates conspicuus CCXXIII
Baud sanctus rex in israhel XLVI
Baud propheta fuit filius isai de tribu iuda vi-
 de folio XLVI
Baud fuit vir robustus et rufus XLVI
Baud cepit iherusalem et expulit chanaanicos et
 iefubeos XLVI
Baud fecit numerari populum et displicuit deo
 folio XLVII
Baud habuit filios quos in iherusalem gene-
 ravit quorum nomina vide XLVII
Barius rex persarum remisit israhel in iudeam.
 vide folio LXIX
Barius histapsis rex persarum fuit pro iudeis
 vide folio LXX
Bari nothus. x. psar rex LXXII
Barius arsanis regis filius. ultimus persarum
 rex LXXII
Becimarum non solutionem thuringi armis
 obtinuerunt vide fo. CLVI
Becius imperator homo pessimus fuit CXXIX
Becretum quod primo composuit. CXCMIII et CCI
 Et redigebant illis temporibus CCXI
Belhora prophetissa iudicavit israhel vide fo-
 lio IX et XXXVII
Bemocritus philosophus sibi ipse eripuit ocu-
 los et in paupertate vixit LXX
Bemas philosophus atheniensis LXXVI
Bemostenes princeps oratorum LXXVIII
Bemetrius phalenus cognomento philosophus. LXXX
Bemetrius sotther rex sirie et asie multos iude-
 os occidit LXXXI
Bemetrius filius demetrii rex sirie LXXXIII
Bemetrius macero rex sirie LXXXVII
Bemetria virgo sancta CXXXII
Bemonia expulit fortunatus episcopus CXLVIII
Bepositus fuit imperator wentzelus et qua-
 re et quis fuit in locum surrogatus vide fo-
 lio CCXXXIII et XXXIII

Deos gentiliū hermes dixit esse homines mor-
 tuos LXXIII
 Deo est filius vir aīo pfecte bon⁹ LXXIII
 Desponsande consensus inoleuit requirendus
 ex consensu rebecca XX
 Desideri⁹ ultim⁹ rex lōgobardoz CLXVI
 Deusdedit papa patria romanus CL
 Dyana fuit prima dea vide folio XXV
 Diaconi septē qui fuerūt ICIII
 Diascorides medicus grecus CVII
 Diadumēus impator vir pulcher CXVII
 Diabolo sese obtulit papa silvester secundus tpe
 monachatus sui CLXXXI
 Dignitates ecclesiastice vendebantur tpe silvestri
 terci⁹ CLXXXVIII
 Diluvium qñ fuit XI
 Diluviū particulare pmaximum fuit in achaia
 tempore iacob XXVI
 Diluviū deucaliōis factū in thessalia LXXIX
 Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
 Diogenes magnus fuit phūs LXXIII
 Dion nobilis phūs siracusā LXXVIII
 Dionisius ariopagita philosophus clarissim⁹
 vide folio CIX
 Dionisius abbas confecit compotum pascales
 vide CXLIII
 Dionisius corintheoz epūs CXV
 Dionisius alexandrine eccie epūs CXVIII
 Dionisius papa ex monacho pontifex creatus
 vide CXX
 Dioclecian⁹ ⁊ maximian⁹ ipatores CXXIII
 Dinus iuris vtriusq; peritissimus doctor vide
 folio CXX
 Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIII
 Dion philosophus ex perusie ciuitate ori⁹ vi
 de folio CXI
 Distinctio orbū tam celestium q̄ elementoz
 vide folio VI
 Distinctio celestiu ierarchiaz VI ⁊ CCLXIII
 Discordia maxia inter venetos ⁊ genuenses vi
 de folio CXXIII ⁊ XVII
 Dodamin filius ianah a quo venit burgundia
 vide XVI
 Docuit multa moralia Ippocrates suos discipulos
 LXXIII
 Docuit zeno multa audire pauca loqui vide fo-
 lio LXXIII
 Docuit ⁊ socrates plura moralia LXXIII
 Docuit sifr cōplura moralia Ippocrates vide
 folio LXXIII
 Docueruntq; multa ⁊ alij philosophi vt patet
 folio LXXIII LXXVIII ⁊ LXXXI
 Doleū habuit p domo diogenes LXXIII
 Docuit ⁊ catho ppulchra documenta tuz alijs
 sequentibus libro presenti conscriptis vide
 folio LXXXV
 Domicilla virgo sanctissima CVIII
 Domician⁹ titi frater .xij. ro. impator CIX
 Dominicus calderinus theoz luculentissimus
 vide CCLII
 Douar⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
 Donatus grāmatic⁹ ⁊ phūs pceptor beati the-
 ronimi CXXXII
 Domū sacerdotis haberi apud ecclesiā statuit

papa eugenius CLIII
 Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina
 decoratus CCLXXX
 Bonus secund⁹ papa pri⁹ roman⁹ CLXXX
 Bonus papa prim⁹ pri⁹ roman⁹ CLVI
 Dormiuit annis .lxx. epimenides philosoph⁹
 vide LX
 Dorothea virgo sc̄a ⁊ gloriosa CXXV
 Duces populi israhel quando inceperunt vide
 folio LXXIII
 Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
 Ducatus venetoz incepit illis dieb⁹ CLXI
 Duces bohemiē qui fuerunt a tempore fidei vi
 de folio CLXXVII
 Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi ⁊c. cui⁹ sit
 virtutis hec oratio CXV
 Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vi
 de folio CLXXXII
 Duo pari potestate presuerunt ciuitatibus tem-
 pore iohannis pape quarti. vnus arrianus.
 alter catholicus CL
 Dux h auarie heinricus supauit hungaros de-
 inde venit in ytaliam CLXXVII
 Dux burgundie nussiam obsedit. quā frideric⁹
 terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIII
 Dux burgundionū carolus per swetenses mor-
 te est in bello truncatus CCLV
 Admundus angloz rex vir
 sanctus CLXX
 Admundus archiepūs vir
 sc̄us CCXII
 Eduardus rex angloz mar-
 tyr CLXXXI
 Ebrietatē fugere docuit ana-
 tharsis LX
 Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē
 caput et sedes oīm ecciaz CXLVIII
 Ecclesiā gaudere libertate statuit (et XLIX
 bonifacius vt nemo ad illam confugiens ex-
 trabatur CL
 Ecclesiam posse habere temporalia vrbā⁹ pa-
 pa statuit CXVI
 Eclipsis solis ⁊ lune fuit. inde sequebat pesti-
 lentia permaxima CLVII
 Ecclesie romane qui principes fecerunt assiste-
 tiam tempore Stephani pape quiti vide folio
 CLXXI
 Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum
 vide CXLVIII
 Ecclesia romana in maximo stetit periculo. q̄a
 pontifices a petri vestigijs discescerant vide
 folio CLXXIII
 Eclipsis solis valde terribilis fuit illis t̄pibus
 folio CLXXIX. Item alia CCIX
 Ecellinus tirannus valde paduam oppressit vi
 de folio CCXIII
 Egyptij vocabant olim mersei XIII
 Egyptus quando discescessit a regno per
 farum LXXII
 Egessippus vir sanctus ⁊ doct⁹ CXI
 Egilrudis regina anglie virgo CLIII
 Egidius romanus ordinis beremitarum pri-
 or CCXVIII
 Egid⁹ abbas natiōe grecus CLXI

Eula fili⁹ Chus a quo eiulei XIII
Eystet quondā dicebat aurea CLVII
Echias pontifex fuit iudeor⁹ LV
Eleazar⁹ sumus erat potifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIII
Eleutherius qdā clarissimus miles CXXV
Electōz pape quā statuit Cōstātin⁹ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeaf
 vide CLXXXIII et vbi CLXXXV
Eleuther⁹ nonus exarch⁹ natōe grec⁹ CLII
Elizaphat sumus fuit potifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouiniensis epūs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabēth mī Johānis euangeliste nata est ex
 ysmēria sorore marie vginis XCVIII
Elizabēth monial⁹ saxonie mīr sancta CCHII
Elizabēth filia regis vngarie mīr scā CCXI
Elpedocles docuit tria esse in tota rerum
 veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cūmicos LXXXIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vi
 de folio CXV
Emericus hungaror⁹ rex CLXXXVIII
Eneas enchise erat filius XLIII
Eneas filius rex latinor⁹ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonosor LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIII
Epimenides philozophus cretensis dormiuit
 annis. lxxv vide folio LX
Epīcurus athēntensis phūs LXXVIII
Epitauū therētj d hqabuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epūs CXL
Epatū lugdunēsez erexit arnulph⁹ CXCH
Era quid sit vide folio IX
Ereayasa fundenda corinthi habebāt pri
 cipatū XIII
Era scripserūt greci ppter victoriā troye. XLII
Eraclius imperator partis orientalis CLI
Erasinus campan⁹ epūs CXXIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vi
 de folio CLV
Erichtonius athēntensium princeps primus i
 grecia cogitauit quadrigam XXXIII
Esdra vir sanctus reparauit libros quos
 chaldei combusserunt LXIX
Etiopus fabulator clarissimus LXX
Esei qui sunt et quomodo viuunt XCVI
Etates mundi sunt sex vide folio VI
Etates homis que sunt folio VI. Et quā
 re ante diluuius fuit prolixior etas hominis
 qz modo X
Etas mundi secunda habet initium vide fo
 lio XI
Etas mundi tertia capit principium vide fo
 lio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide fo
 lio LXIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes veniunt a chus quarto filio Cham.
 vide XIII
Etheus filius Chanaan a quo ethel vide fo
 lio XIII

Ethgarus angloz rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide fo
 lio CCLXII et LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
Euboya insula in qua sit mudi parte vide
 folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē ga
 baonite XIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuoca
 re IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide fo
 lio X
Euar arabum rex insignis philozophus. vide
 folio CVIII
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide fo
 lio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vi
 de folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus
 vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vi
 de folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pisic oriund⁹ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide
 folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vi
 de folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti
 ci CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasi⁹ pa
 pa instituit CXXXIII
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius potentianus viri romani vide fo
 lio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesaree palestine vide fo
 lio CXXVIII
Europa Enee cū suis capitul⁹ CCLXVIII
Euthices heresiarcha constantinopolitan⁹ ab
 bas CXI
Euticianus papa natione thuse⁹ CXXII
Euphemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. et vnde habeat
 nomen vide XIII
Exarch⁹ italie prim⁹ fuit lōginus CXLVII
 finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus est in babiloni
 am LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide fo
 lio LXV
 Abianus papa natione roma
 nus CXVIII
 Facies saturni quomodo oli
 depingebatur XXXV
 Facies Janij quō depigeba
 tur a romanis XXXV
 Familiaris pape Leonis qui
 ti suspenso domino sedem a
 postolicam occupauit CLXXXIII
 Falcones pugnaverunt cum coruis. vide fo

lio **CCXCV**
Fames maxima fuit rome tempore **Benedicti**
primi **CXLVI**
Fames ingens per totam ytaliam **CCXXV**
Faustus apud gallos epus **CXLI**
Faunus secundus rex fuit laurenti **XXXV**
Fedus habuit imperator cum sarracenis.
 ut singulis annis daret circa milia aureor
 rum **CLXVI**
Fenix in thiro et sydone regnavit. vsuq; lraz
 condidit **XXXIII**
Fenix avis est unica in mundo **CIII**
Fenerator fuit menippus phus et seipm suspe
 dit **LXXX**
Felix secundus papa natione romanus vide fo
 lio **CXXXI**
Felix tercius papa natione romanus **CXX**
Felix papa quartus natione samius **CXLII**
Felicitas rona femina cu septē filiis **CXIII**
Felix papa natione romanus **CXX**
Felix p̄biter Eusebius monachus et martires
 vide **CXXII**
Felix et adauctus martires **CXXV**
Felix quintus papa sedit annis nouem vide fo
 lio **CCXLII**
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata vide
 de folio **CLIX**
Ferdinandus alphonfi regis ex concubina fili
 us rex neapolitanus **CCLI**
Ficus libenter comedit zeno philosophus
 vide **LXXXIII**
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus
 armeni et hiberi **CXXXI et XLVI**
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe **Lucij**
 regis **CXV**
Fides et caprasius martires **CXXV**
Fidem xpi quando acceptauerunt batoarij siue
 bauari et p quem vide **CLIII**
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide
 folio **CLV**
Fidem receperunt bulgari **CLXX et LXXI**
Fidem receperunt schlaui **CLXXI**
Fides recepit arioldus rex danor. cui impator
 dedit friliam **CLXXI**
Fidem recepit rex normānoy **CLXXII**
Fidem receperunt catholicam bohemi vide fo
 lio **CLXXXVII**
Fidem receperunt yngari **CLXXXII**
Filij machabei martirio sunt coronati vide fo
 lio **LXXIX**
Filii dicunt walachi **CCLXXII**
Flandria cepit exordiu tpe caroli calui fo
 lio **CLXXII**
Flagellantium secta hic habuit ortum vide fo
 lio **CCXV et XXXV**
Florentia ciuitas a quo habuit originē. vide
 folio **LXXXVI**
Florianus frater taciti germanus imperator vi
 de de illo **CXXIII**
Fortunatus episcopus tudertinus vir san
 ctus **CXLVIII**
Forscus hibernie regis filius vir sanctus vide
 folio **CLIII**
Forchem in oppido Lodonicus tercius rex cre

atur romanorum **CLXXIII**
Et eodem oppido eligebat rex rudolphus vide
 folio **CXCII**
Formosus papa post steffanum pontifex creat
 folio **CLXXII**
Formice quomodo pugnaverunt in vno agro
 bononiensi circa pirum **CCXCII**
Franco quidā ex hectorē filius priami nel
 pos a quo francorum nomen est tractum.
 vide **XXXVII**
Francia occidental et orientalis que sit vnaq; vide
 vide **XXXIX**
Francorum rex xpianus primus fuit clodone
 vide **CXLI**
Franciscus seraphicus natione italus vide fo
 lio **CVIII**
Fratricellarum heresis que. et quando fuerit ex
 tincta **CCXXI**
Franciscus maronus ordinis minorum theolo
 gus **CCXXVII**
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide fo
 lio **CCXXVII**
Franciscus albergothus pclarus medicus vide
 folio **CCIII**
Francia germanie superioris prouincia descri
 bitur. et vnde franci ceperunt originem vide
 fo. **CCLXXXV. Similit fo. XXXIX**
Francie regni principes qui fuerant et que co
 missa sint prelia **CCLXXXVIII**
Franciscus carrariensium dominus vir splendi
 dus **CCXXXIII**
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir
 doctus **CCXXXVI**
Franciscus sabarella romane ecclesie cardina
 lis **CCXLII**
Franciscus barbatus vir laudatissim vide fo
 lio **CCXLIII**
Francie regioni mala succedebant tempora ab
 illis diebus **CCXLV**
Franciscus Sfortia quartus mediolanensium
 dux **CCXLVIII**
Franciscus philelphus poeta laureat vide fo
 lio **CCXLIX**
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per
 annos multos vixit sine cibo corporali. vide
 folio **CCLVI**
Friges emerferunt ab thegorma filio **Bo**
mer vide folio **XVI** Inde frigia hec re
 gio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa im
 perator romanorum **CCIII**
Fridericus secundus romanorum imperator.
 vide **CCIX**
Fridericum sese appellauit imperatorem qui
 dā seductor qui olim fuisset absconsus vide
 folio **CCXX**
Fridericus dux austrie imperator a quibusdā
 electus prelium comisit pro imperio et succu
 buit **CCXXV**
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius
 imperator **CCXLVII L LII et LVI**
Fridericus tercius plures latrones de nigra le
 gione diuersis generib mortis precepit pe
 riri **CCLVII**

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹
 allatis aliunde seminibus **XXIX**
 Furius camillus dictator roman⁹ **LXXVI**
 Fulgentius natione aphez **CXLI**
 Gboanite fuerunt ab eueo
 folio chanaan **XIII**
 Gaius duellus consul ro-
 manus **LXXXI**
 Gaius caligula impera-
 tor quartus **CIII**
 Gaius papa natione dal/
 mateus **CXXII**
 Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio ia/
 phet **XVI**
 Galba septimus romanorū impator **CVI**
 Gall⁹ abbas discip⁹ bñ colābani **CLII**
 Galienus medicus doctissimus natione grec⁹
 folio **CXIII**
 Gallus hostilianus et volusianus eius impera-
 tores **CXXI**
 Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur
 folio **CCLV**
 Gangolph⁹ vir sc⁹s et p̄clar⁹ **CLXIII**
Gebennarum ciuitatem aurelianus condi/
 didit **CXXII**
 Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit an-
 nis quadraginta **XXXVII**
 Gelasius papa natione aphez **CXL**
 Geyfila regina hungarie **CLXXXVII**
 Gelasius secundus papa antea iohannes vo/
 catus **CXCVI**
 Gētes. lxxij. sunt p̄create ex trib⁹ filiis noe vi-
 de folio **XIII** et **XV**
 Gētes multe p̄dierūt ex scithis **XVIII**
 Genua vrbs a quo sit p̄ditayide **LVIII**
 Genuadius ep⁹s vir doctissim⁹ **CXLI**
 Gentes septem sunt institute per septem filios
 iaphet **XVI**
 Gemini admodum similes fuerunt amelius et
 amicus **CLXIII**
 Gētes. xij. fecerūt. xij. filij heber **XVI**
 Genealogia impatoris heinrici et cōiugis sue
 kunegudis **CLXXXVI** et **LXXXVII**
 Genuenses sunt a cerasse priuilegiati vt mone/
 tas tonderent **CCI**
 Gentilis medicus plurimum recommedatus.
 vide **CCXXIII**
 Genue ciuitatis italie immutatōes **CCXCI**
 Germaniā ab italia alpes dirimūt **XLIII**
 German⁹ ep⁹s parisiensis **CXLVIII**
 Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. **XIII**
 et **CCLXVII**
 Gerdrudis sancta abbatisa **CLIII**
 Gersens filius chanaan a quo gersai **XIII**
 Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide fo-
 lio **CCXXXVI**
 Gerhardus ordinis heremitaz in theologia p̄-
 doctus **CCXXX**
 Georgius trapezuntius claruit illis temporib⁹
 bus **CCXLVI**
 Georgius pogiebracius rex bohemię et vnga-
 rie **CCLI**
 Germanie tabula et quibus irrigetur flumini/
 bus est depicta. Et quare Romani appella-

bant illos germanos **CCXCIX**
 Gesta ciuitatum italie genue scilicet et medio/
 lane et ceterarum memoratu digna vide fo-
 lio **CCXC XCI XCII** rē.
 Gervasius et protbasius germani natione me-
 diolanenses **CXXIII**
 Georgius capadox tribunus ⁊ verus xp̄i mi-
 les **CXXIII**
 Gerhuli fuerunt ab euila filio chus **XIII**
 Gerhel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide fo/
 lio **XV**
Gibert⁹ antipapa in germania **CXCIII**
 Gigas fuit nemroth ⁊ primus tyrannus
 vide **XIII**
 Gigantes erant illis temporibus **X**
 Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mi/
 re magnitudinis **CXC**
Gloria patri ⁊ filio in fine psalmoz dama-
 sus papa statuit dicendum **CXXXI**
 Gloria in excelsis deo simach⁹ papa statuit cā/
 tādū **CXLI** Et papa thelesphorus **CXII**
 Gloria laus ⁊ bonor theodolphus ep⁹s cōpo-
 suit **CLXIX**
 Glosator legum fuit accursi⁹. Secreti vero bar-
 tholomeus **CCXI**
 Glosator decretalium fuit bernhardus vide fo/
 lio **CCXIII**
Gosar vir sancte vite claruit multis virtuti/
 bus **LI**
 Gordian⁹ ⁊ epimachus **CXXXII**
 Gordianus hic imperator fuit **CXIX**
 Gorgoni⁹ miles roman⁹ **CXXIII**
 Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt go-
 merite qui postea galli dicebantur vide fo-
 lio **XVI**
 Gothorum rex persequebatur xp̄ianos in sua
 gente **CXXXIII**
 Gothi romā obsederūt p̄ lōga tpa **CXLV**
 Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubius
 tempore valētis imperatoris postea per tra-
 cias sese infudere **CXXXIII**
 Gothorum gens facta est arriana seductiōe va-
 lentis imperatoris **CXXXIII**
 Gothorum gens a schitis habuit ortum. vide
 folio **CXXXIII**
 Gothorū gens sponte dedit se imperio roma-
 no tempore theodosij imperatoris vide fo-
 lio **CXXXIII**
 Gothorum rex radagasus totam italiam ferro
 et flamma vastabat ⁊ tandem captus vide fo-
 lio **CXXXV**
 Gando maxima fuit in Cōstantinopoli vi-
 de folio **CXXXIII**
 Gracianus imperator filius senioris valentini
 ani **CXXXIII**
 Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibus vi-
 de folio **CLXX**
 Gracianus vir magne doctrine **CCI**
Grecorū siue argiuorum regnum quando
 do habuit ortum ⁊ qui fuerant regni re-
 ges **XXIX**
 Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹
 delatis aliunde seminibus **XXIX**
 Gregorius thuronensis ep⁹s **CXLVIII**

Gregorius magnus doctor nominatus vixit fo-
 lio CXLVIII
 Gregorius papa primus natione romanus fo-
 lio CXLVIII
 Gregorius scds papa patria romanus vide fo-
 lio CLX
 Gregori⁹ terci⁹ papa natione fyr⁹ CLX
 Gregorius quartus papa patria romanus fo-
 lio CLXVIII
 Gregorius papa quintus natione saxo vide fo-
 lio CLXXXI
 Gregorius papa sextus eius patria ignota fo-
 lio CLXXXVIII
 Gregorius septimus papa natione etruscus fo-
 lio CXCIII
 Gregori⁹ nasanzenus eps in dñm pceptor
 iheronimi CXXXIII
 Gregorius papa octauus patria beneuentan⁹
 folio CCIII
 Gregorius nonus natione bernicus. vide fo-
 lio CCVIII
 Gregori⁹ decim⁹ papa natione ital⁹ CCXV
 Gregorius vndecimus papa patria lemonicen-
 sis CCXXXI
 Gregorius papa duodecimus natione venet⁹
 folio CXXXV
 Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ec-
 clesia spiritus sanctu a patre et filio procedere.
 et alia plura CCXLIII
 Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomensis grammaticus
 clarus CCXLII
 Gwarinus veronensis grammaticus et orator.
 folio CCXLVI
 Gwelfi et gebellini qui sunt CCI. Et quan-
 do et vñ habuerunt ortu CCXII et XIII
 Gwido musicius pñia etrusc⁹ CLXXXIX
 Gwilhelmus placentinus medic⁹ CCXVI
 Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
 Guntherus comes de schwartzenburg scripsit
 se imperatorem contra Carolum. vide fo-
 lio CCXXIX
 Gwido bonatus astronomus magnus vide fo-
 lio CCXIII
 Anibal hamilcar cartha-
 ginensiu ducis fili⁹ impa-
 tor exercitus carthaginen-
 sium LXXXII
 Hartmannus eps buri-
 nensis vir scus CCIII
 Hasta utebantur greci p
 dyademate LVI
 Hassia puicia vbi sit sita CCLXXXIII
 Hatto archiep⁹ magutinus est miserabiliter
 mortuus CLXXXIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vi-
 de folio XVI
 Hector iste fuit primogenitus priami et incom-
 pabilis fortitudinis XXXVII
 Helam fuit pm⁹ fili⁹ sem a q belamite XV
 Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
 Helissam fili⁹ ianan a quo fuere helizei XVI
 Helena ista fuit vxor menelai regis et a paride
 rapta XXXVII

Heliste fuit sacerdos et iudex XLI
 Helias ppheta obtinuit a deo q tribus annis
 cu dimidio non plueret XLIX
 Helinandus ep⁹ vir scus CXCIX
 Helias ppha assumpt⁹ est in curru igneo L
 Helizeus ppheta clamauit post helia pater mi
 pater mi L
 Helizeus ppheta pallio helie iordanem dñi-
 fit LIII
 Helius pertinax imperator octauus romano-
 rum CXV
 Helena mater constantini crucem domini ques-
 uit CXXX
 Helinandus monach⁹ historiograu⁹ CCVI
 Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sita
 CCLXXV
 Heinrichus dux primus saxonie imperator vi-
 de folio CLXXIII
 Heinrichus secundus dux bauarie impator eli-
 gif. cōiux ei⁹ kunegūdis CLXXXV
 Heinrichi scōi imperatoris genealogia vide fo-
 lio CLXXVI
 Heinrichus tercius imperator romanorum fo-
 lio CLXXXIX
 Heinrichus quartus romanorum imperator fo-
 lio CXCII
 Heinrichus quintus romanorum imperator fo-
 lio CXCVII
 Heinrichus sextus imperator romanorum vide
 folio CCVI
 Heinrichus septimus romanorum imperator fo-
 lio CCXII
 Heinrichus octauus imperator romanorum fo-
 lio CCXXXII
 Heinrichus de bassia claruit illis temporibus vi-
 de folio CCXXXVI
 Hermes egipt⁹ platōis discip⁹ LXXIII
 Hermes ciuis romanus CX
 Heracitus philosophus obscuros scripsit li-
 bros LXX
 Herodotus grecus historie plurimos edidit
 libros LXXII
 Herodes filius antipatris suscepit a romanis
 regnum iudeorum et multa fecit mala vide fo-
 lio XC
 Herodes antipas occidit iohannem baptistas
 folio XCVI
 Herbar⁹ vtutes nouit diascorides CVII
 Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide fo-
 lio CXIII
 Heremita primus fuit paulus CXXXI
 Heresis predestinatorum vixit illis tempo-
 ribus CXXXVI
 Heresis accephalorum pessima fuit illis tempo-
 ribus CXLI
 Herculan⁹ ep⁹ scitate plen⁹ CXLVI
 Hermigildis rex visigothor⁹ CXLIX
 Heracion imperator CLIII
 Herbitopolis ciuitas in francia orientali vide fo-
 lio CLIX
 Hermannus contractus plura composuit eccle-
 siastica cantica CLXXXIX
 Heresis waldensium vixit temporibus istis
 folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare cepe-
runt CCXI
Heretis fraticelli per quem ⁊ quādo fuerit ex-
tincta CCXXI
Heretis dulcini q̄ ⁊ qñ sit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir strenu⁹ CCLIII
Herbigis ducissa polonie vidua sc̄a CCXVI
Hibernia prouincia q̄ sit CCLXXXIX
Hildruntū Apulie ciuitas a churco hoc
anno est expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis spiritus habu-
it prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchisedech XV
Hispania venit a thubal filio Iaphet vide fo-
lio XVI
Hispaniarum regnum quando habuit ortum
folio XXIII
Hispania multos habuit viros clarissimos fo-
lio XXIII
Hiericho quomō mō sit villa L
Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus
rex in israhel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iu-
deorum LXXXVIII
Higinus papa natōne grecus CXI
Hiren⁹ ep̄s lugdunensis CXVI
Hilari⁹ ep̄us pictauies optim⁹ xp̄ian⁹ multas
expugnauit hereses CXXXI
Hilarton abbas vir sanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natōne sardus CXXXVI
Hilbertus Cenomānorū gallie ep̄iscop⁹ fo-
lio CLXV
Histria puincia vbi sit sita CCLXXVII
Hispania describitur et qui fuerunt terre illius
principes CCLXXXIX
Hispania diuidebat morte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiū fuit p-
lixior q̄ modo X
Hoies diuersarū formarū vbi sunt XI ⁊ XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatissimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Traya
ni vide CXI
Honor⁹ ipator frater archadij CXXXIII
Hormista papa natōne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa insti-
tuit CXLVI
Honorius secundus papa hostiensis ep̄iscop⁹
fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide
folio CCVIII
Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide fo-
lio CCXIII
Honorius quartus papa patria romanus vide
folio CCXVII
Holandia germanie prouincia describitur vi-
de folio CCLXXXIII
Homo quidā nicolaus noie vixit in heremo p-
ānos multos sine cibo corpali CCLVI
Hominis quāplurime anxietates ab infantia
vsq̄ in mortem CCLXIII
Hecundus filius aram a quo armeni vi-
de folio XV
Hugo arelatensis comes imperator italie vide
folio CLXXVI

Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
Hugo ep̄s gratianopolitanus CXCIII
Hugo abbas clunacensis CXCIX
Hugo de sancto victore doctor preclarus vide
folio CC
Hugo de folieto scripsit librum de claustro ani-
me CC
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vi-
de folio CCXIII
Hugo senēsis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo senēsis vulgatissim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damasceni vi-
de folio XV
Hus regio draconitidis ex q̄ fuit rob XV
Hunoz rex descendit a Satis XVIII
Hus fuit primus filius nachoz XX
Huni expulerunt gothos a suis locis vide fo-
lio CXXXIII
Huni sunt scithe sicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commisit in diuer-
sis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppressit fo-
lio CLXVII
Huni qui dicant ⁊ quā ferocitate in alias gen-
tes fecerunt CLXXXIII
Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
Hussitarum heresis incepit tempore wētzeslai
folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
Abel filius lamech medi-
cans cōiugiū carnale ⁊ pa-
scua ventris X
Jacob ⁊ esau ex ysaac p̄e-
et rebecca matre nati sunt.
folio XXVI
Jacob habuit q̄tuor vro-
res e quibus plures genu-
it filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maior sex suscepit filios fo-
lio XXV
Jacob filius ioseph fuit alijs temporibus fo-
lio LXXXVIII
Jacob⁹ maior ap̄ls ab herode occis⁹ ē CIII
Jacob. minor ap̄ls ⁊ frater dñi appellatus fo-
lio CIII
Jacob⁹ de arena iuris consultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum fo-
lio CCXXXII
Jacobinus carrariensis interfecit marsilium fo-
lio CCXXX
Jacob⁹ forliviensis medicie doctor CCXLII
Iadus pōtifer iudeis pacē impetrauit ab alex-
andro magno LXXV
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in is-
rahel XXXVII
Januare⁹ mēsis dñi a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe septez filios habuit
p quos septē sunt gentes institute XVI
Jareth fili⁹ malaleel qñ sit natus X
Jason male intrauit pontificiū LXXVII
Jauan q̄r⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit minus XVII
Idolatra fecit moises occidi XXXI
Iebuse⁹ fili⁹ chanaan a quo iebusei XIII
Ieconias fuit filius iosie ⁊ constitutus est
rex a pharaone LX

Jectan filius heber habuit. xij. filios qui oēs
 fecerunt generationes principales XVI
 Jeiumū primo scūs petrus instituit CII
 Jeiumū quadragesimale septē ebdomadarum
 telephorus papa statuit CXI
 Jeimare qnta feria z dominico die vetuit mel
 ciades papa CXXVI
 Jecte illegitimus pñceps latrocinantiū fo
 lio XL
 Jeremias ppheta sanctissimus in vtero matris
 sanctificatus adhuc puer pphetavit LV
 Jeremias lapidatus est LXV
 Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus
 folio CXXXV
 Jheronimus hereticus igne consumptus est.
 folio CCXLI
 Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitu
 los aureos fecit XLVIII
 Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
 Jerosolime primus rex fuit Gotsfredus. vide
 folio CXCVI
 Jerosolime vrbis vltia captiuitas CCV
 Jersalē condidit melchisedech XV
 Jersalē salē pmo edificauit XVI z XVII
 Jersalē qñ z qñes fuit destructa LXIII
 Jersalem venit in ptatem egyptiorum. vide
 folio CLXXXIX
 Jersabel vxor achab regis israhel multa mala
 fecit XLIX
 Jesse habuit septē filios z duas filias quorū
 nomina vide XLII
 Jerosolimā cepit xpiani exhortatiōe vrbani
 pape. ij. CXCIII XCV XCVI z CGI
 Jersalē quinta vice fuit destructa CCIX
Jgnacius epūs antiochie CX
Jgnem de silice primus eduxit promethe
 folio XXVIII
Jgne sacro accensi plures pñb⁹ bñe marie vir
 ginis sunt liberati CXCVIII
Jgnis magnus descendit de celo CLI
Jhesus fuit summ⁹ pñfex isrl LXIII
Jhesus xps qñ nascit vide XCV
Jhesus cū pñtib⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Jhesus cū esset. xxx. annor baptisatus est. ieiū
 nauit. ductus in desertum XCV
Jhesus christus passus est XCVI
Jhesus filius sirach natōe hebreus composuit
 librum qui dicit ecclesiasticus LXXII
Jen quid sit vide folio II
Jlliricus populus significat selauonicum
 populum CXII
Jlliria que regio sit z vbi sita CCLXXVI
Jmago germanie est in tabula depicta. vide
 folio CCXCIX
Jmperū quō z qñ sit translātū ad germanos
 z quō hūit ortū ro. impiū CLXXVIII
Jmbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Jmperator fuit hanibal cartaginensium exer
 citus LXXXII
Jmpū xpianor z sacerdotū incepit a natiuita
 te domini XCV
Jmperatores qui fuere XCVI CIII zc
Jmperatores quatuor fuerant tpe cōstantini ma
 gni CXXIX
Jmperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit
 in constantinopolim trāsseri CXXIX

Jmperū occidentale fuit qñ diuisus ab orientali
 tpe maritani CXXXVII
Jmperatores constantinopolitani desiere in hi
 spania illis temporibus CL
Jmperatores confirmabāt clericor electiones
 tempore seuerini pape CL
Jmpator prim⁹ ex greca pgenie fuit leo. vide
 folio CXXXVII
Jmperū constantinopolitanū dicebat. qñ m
 peratores ibidem residebant CLVIII
Jmperū qñ sit a grecis in francos translātum
 per quē z quare CLXIII
Jmperū constantinopolitanū defecit illis tem
 poribus CLXVI
Jmpatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū
 xxvj. annos CLXIX
Jmperatoris auctoritas non debere requiri in
 electiōe pape statuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
Jmpatores italie qui fuere CLXXVI
Jmpatorē se dixit guntherus comes de swartz
 enburg contra carolum CXXXIX
Jmperator wentzellaus fuit depositus vide fo
 lio CXXXIII z XXXIII
Jmpator fuit electus a quibūdā electorib⁹ is
 docus marchio morauie CXXXIII
Jmperū iterū trāslātum est ad longobardos.
 folio CLXXIII
Jmperij de possessiōe magna fuit cōcertatio in
 ter italos germanos z francos LXXVI
Jmperij institutio ad almanos z sup qb⁹ sit im
 perū fūdatū CLXXXIII LXXXIII
 et LXXXV
Jmperū nō habuit ad aliquot tps imperatorē
 folio CCVII XII z XIII
Jmpū paleologor hic cepit iūriū CCXIII
Jmperū vacauit annuo vno post mortē beinri
 ci octani CXXXII
Jnach⁹ fuit primus rex arginor XXIX
Jndia que est in asia et q fruct⁹ ei⁹ XIII
Jndor ptas q sit z qd pñat⁹ CXCVII
Jndia venit a sale filio iaphet XVI
Jnferni ore seē se absorberi mare curci⁹ LXX
Jnitiū bonū frequenter habent potentes s ma
 lum sine sicut amasias LIII
Jnnocēt⁹ pñ⁹ pap natōe alban⁹ CXXXIII
Jnnocēt⁹ scōs papa pñia roman⁹ CXCVIII
Jnnocēt⁹ terci⁹ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Jnnocentius quartus papa patria genuensis
 folio CCXI
Jnnocentius quintus papa natione burgund⁹
 folio CCXV
Jnnocentius sextus papa patria lemontensis
 folio CXXXVIII
Jnnocentius septimus papa patria sulmonen
 sis CXXXV
Jnnocentius octauus papa natione genuensis.
 folio CCLIII
Jnsule vñ dicant⁹ z nomina insularum XIX
Jnsule plures in gallia vide XXXVIII
Jnsule mediterraneae mar⁹ q sint XXXVIII
Jnuocare nomen dñi enos incepit IX
Jnuestiture ius pñatorū eccie beinricus quin
 tus restituit CXCVII
Joachas rex israhel cum gente sua valde est
 latritus LII
Joathas malū fecit corā dñō ideo tradidit eus

dñs in manus pharaonis **LX**
 Joachim fuit fili⁹ recondie fecit malū corā dño
 ideo statim amotus est a regno **LX**
 Joachi sacerdos fili⁹ ihesu pōtificis **LXXIII**
 Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit vir
 ginem **XCIII**
 Joas rex iſrl p̄cussit ſiros tribus vicib⁹ **LII**
 Joas cū eſſet ſeptē annorū a ioiada pōtifice rex
 iuda eſt conſtitutus **LIII**
 Joachim abbas vir preclari ingenij **CCIII**
 Job fuit filius hus **XX**
 Job vir patiens ex ſareth patre ⁊ matre boſra
 naſcit **XXIX**
 Jodocus heremita vir ſctus **CLIII**
 Jobel ſcōs p̄pheta de duodeci de iuda **LII**
 Jobānes filius iude ſumm⁹ pōtifer **LXV**
 Jobānes hircan⁹ ſūm⁹ pōtifer **LXXXIII**
 Jobānes baptiſta qñ fuit nat⁹ ⁊ decollatus fo
 lio **XCIII**
 Jobānes ap̄ls ⁊ euāgelista **CIX**
 Johannes ⁊ paulus fr̄es ⁊ romani preclarissi
 mi **CXXXII**
 Johannes criſoſtomus conſtantinopolitanus
 epiſcopus **CXXXV**
 Johannes damascenus monachus vir doctus
 folio **CXXXVIII**
 Johannes primus papa natione theuſcus fo
 lio **CXLII**
 Johannes ſecūd⁹ papa patria romanus. vide
 folio **CXLIII**
 Johannes papa tercius natione romanus fo
 lio **CXLVI**
 Johannes elimoſinarius ep̄s et vir ſanc⁹ fo
 lio **CXLVII**
 Johannes quart⁹ papa natione dalmata **CL**
 Jobānes monach⁹. gerūdinenſis ep̄s **CLII**
 Jobānes qñt⁹ papa natione ſir⁹ **CLVI**
 Jobānes papa ſext⁹ natione grec⁹ **CLVII**
 Jobānes papa ſeptim⁹ natione grec⁹ **CLVII**
 Johannes papa ſeptimus anglicus mulier⁹ fu
 it in habitu virili **CLXIX**
 Jobānes papa octau⁹ p̄ria roman⁹ **CLXXI**
 Jobānes papa non⁹ natione ro. **CLXXIII**
 Jobānes papa decim⁹ p̄ria roman⁹ **CLXXV**
 Johannes papa vndecim⁹ natione romanus fo
 lio **CLXXVI**
 Johannes papa duodecim⁹ ⁊ eius tempore
 tranſlatum eſt imperium **CLXXVIII**
 Jobānes papa. xij. p̄ria ro. **CLXXVIII**
 Jobānes papa. xiiij. natione ro. **CLXXX**
 Jobānes papa. xv. p̄ria romanus **CLXXX**
 Jobānes papa. xvi. natione ro. **CLXXXI**
 Johannes papa. xvij. epiſcopus placēt⁹ vide
 folio **CLXXXI**
 Jobānes papa. xviii. breui tempore ſtetit fo
 lio **CLXXXI**
 Jobānes papa. xix. p̄ria roman⁹ **CLXXXV**
 Jobānes papa. xx. natione ro. **CLXXXV**
 Jobānes gualbert⁹ monach⁹ **CXC**
 Jobānes medic⁹. p̄gnōſito ſerapion **CXCII**
 Johannes de temporibus armiger caroli ma
 gni **CXCVIII**
 Jobānes meſue medic⁹ p̄clarus **CCIII**
 Johannes carnotenſis epiſcopus vir eloquēs
 folio **CCIII**
 Jobānes papa. xxi. natione hispan⁹ **CCXVI**

Jobānes rex bobemie filius henri. imperato
 ris **CCXXIII**
 Johannes. xxiij. papa iacobus antea vocatus.
 folio **CCXXIII**
 Jobānes andree iuriſcōſult⁹ **CCXXVII**
 Jobānes caldrini iuris doctor **CCXXVII**
 Jobānes de motevilla doctor nominatus vide
 folio **CCXXVII**
 Jobānes rex francoꝝ **CCXXXI**
 Jobānes bochatius philoſophus ⁊ astrono
 mus **CCXXXII**
 Jobānes de rupecilla de ordie minor⁹ inſignis
 theoloꝝ ſp̄m h̄uit p̄pheticū **CCXXXIII**
 Jobānes galeaci⁹ p̄m⁹ dux mediolanenſium.
 folio **CCXXXV**
 Jobānes rauennat⁹ grāmatic⁹ **CCXXXVI**
 Jobānes biclepff buſſita **CCXXXVIII**
 Jobānes papa. xxiij. patria neapolitan⁹ ⁊ no
 bilis folio **CCXXXVIII**
 Johannes gerſon cancellarius pariſienſis flo
 ruit bis temporibus **CCXL**
 Jobānes hus heretiarcha **CCXLI**
 Jobānes rochezana heretic⁹ dānat⁹ **CCXLI**
 Jobānes de imola egregi⁹ iuris doctor vide fo
 lio **CCXLII**
 Jobānes torteli⁹ ro. pō. ſbdiacon⁹ **CCXLV**
 Jobānes capiſtran⁹ claruit illis tēporibus fo
 lio **CCXLIX**
 Johannes de monte regio alemanus magnus
 astronomus **COLV**
 Joiada pontifex amouit atbaliam ne regnaret
 ſup iudā **L**
 Jonas p̄pheta mittit in niniuen **XLIX**
 Jonas p̄pheta. de. xij. mittit ad niniuen q̄ au
 dierunt eum **LIII**
 Jonadab fili⁹ rechab a quo venit ſtups religio
 ſa **LII**
 Jonathas iudeoꝝ dux ⁊ pōtifer **LXXXI**
 Jonich⁹ qñt⁹ fili⁹ noe maxi⁹ astronom⁹ **XIII**
 Jonia grecoꝝ regio venit a iauan filio iaphet.
 folio **XVI**
 Jorā rex iſrabel malū fecit **XLIX**
 Jorā rex peſſim⁹ iuda occidit fr̄es ſuos ⁊ am
 bulauit in vijs regis iſrabel **LII**
 Joſaphat extinxit effeminatos de terra iuda.
 ydola deleuit **LII**
 Joſeph habuit vxorē noie aſſeneth ſapientē et
 ſuperbam que antea idola colebat **XXVI**
 Joſeph a fratrib⁹ in egiptū ē vēdit⁹ **XXVII**
 Joſedech pontifex fili⁹ aſarie ductus ē in capti
 uitatē babilonicā **LV**
 Joſeph⁹ iude⁹ vir bon⁹ ⁊ magn⁹ **LXXVII**
 Joſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flau⁹ **CX**
 Joſias rex iude accepit regnū cum octo eſſet an
 noꝝ ⁊ optime rexit **LX**
 Joſue poſt mortē moyſi fuit a deo iudex coſti
 tutus ſup pplm iſrabel **XXX**
 Joutnian⁹ inſignis corpe impator **CXXXII**
 Jpocrates medicus fuit pitagore diſcipulus
 folio **LXXII**
 Jpolitus ep̄s vir doctor **CXVIII**
 Jpolitus roman⁹ patricius ⁊ martir **CXXI**
 Jram alexandri anaximenes mittigauit fo
 lio **LXXVIII**
 Jraſh filius enoch **X**
 Jris quare duos habet colores **XI**

Iris q̄maxia apparuit ill' t̄pib' **CLI**
 Irregularem statuit papa iohannes octauus
 homicidā **CLXXI**
 Isaac fuit filius abrahe **XXVI** Et q̄n
 natus **XXV**
 Isaac medicus p̄clarus **CXCII**
 Isaias p̄pheta nobilis vnus de quatuor p̄phe-
 tis principalioribus **LII**
 Isidor' ep̄us hispalensis vir b̄t̄s **CLI**
 Isis ynachi filia leges inuenit z litteras docu-
 it **XXIX**
 Isinabel q̄n fuit genitus **XXV**
 Isocrates orator p̄clarus fuit **LXXIII**
 Isuard' monach' vir doctissim' **CLXVI**
 Italia est pars europa **XIII**
 Italia habet nomen a rege italo. vide fo-
 lio **XXXIII** z **XLV**
 Ital' rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi po-
 stea condita fuit roma **XXXIII**
 Italiā valde opp̄ssit frideric' p̄mus imperator
 folio **CCIII**
 Iubileū q̄n z quare statuit pap̄ bonifaci' octa-
 uus **CCXIX** z **XX** z **XXVIII**
 Iubileo anno multe perierunt turbe ex pressu-
 ram porte sancti angeli **CCXLVIII**
 Iubileus ann' fuit t̄pe sexti quarti **CCLIII**
 Judas z vxor eius sue tres habuit filios her-
 onam z sela **XXVII**
 Judas q̄ z thade' apostolus **CVII**
 Judas ex thamar nuru z cōcubina pepit pha-
 res z zaram **XXVI**
 Judas vel iotade fuit summ' sacerdos **LXV**
 Judas machabeus vir fortissimus et bellico-
 sus **LXXXI**
 Iudei q̄n romanis penitus fuerunt subiecti fo-
 lio **LXXXVII** z **LXXXVIII**
 Iudices ppli israhel qui fuerūt **XXX**
 Iudiciū salomonis vide **XLVII**
 Iuda q̄n icepit fieri tributaria **LXXXVIII**
 Iudeorum regnū z sacerdotium q̄n sit destru-
 ctum **XCX**
 Iudee pcuratores qui fuere **XCIV**
 Iudeorum regnū erat in quatuor tetrarchas di-
 uisum **XCVI**
 Iudeoz secte tres erant **XCVI**
 Iudei fuerunt ex francia pulsi **CCVII**
 Iudivenerabile sac̄m i oppido deckedorff irze
 uerēter admodū tractauerunt **CCXXX**
 Iudei per totā germaniam cōbusti sunt qz fon-
 tes xp̄ianoz intorcarūt **CCXXX**
 Iudei fuerūt p pragēses occisi z spoliati. vide
 folio **CCXXXV**
 Iudei cremati sunt iussu alberti austriae ducis.
 folio **CCXLIII**
 Iudei in tridentina ciuitate puerū nomine sy-
 monem necarunt **CCLIII**
 Iudei illis temporib' sac̄m eucharistie p̄fora-
 runt ad sanguinis effusionē **CCLVII**
 Iudei in nurnberg z alijs locis finitimis fue-
 runt igni traditi **CCXX**
 Iudeus transfodit ymaginē xp̄i vsqz ad sagui-
 nis effusionem **CLXVIII**
 Iudeus baptizatus ad iudaismū reuersus dā-
 natus est ad ignem **CCXLIII**
 Iudith mulier sancta z vidua **LXIX**

Iudeus transfixit ymaginem crucifixi vsqz ad
 sanguinis effusionem **CXLIX**
 Iudicium extremum erit in fine mundi vide fo-
 lio **CCLXII** z **LXV**
 Iulianus didius imperator **CCXV**
 Iulianus vir xp̄ianissimus **CXXVII**
 Iulianus galli cesaris germanus imperator z
 appostata **CXXXII**
 Iulianus quid mali contra xp̄m fecerit vide fo-
 lio **CXXXII**
 Iulianus fidei christiane magnus amator fol-
 lio **CCXLVIII**
 Iuliana virgo p̄clarissima **CXXVI**
 Iuliana virgo romana **CXXXII**
 Iulius senator xp̄ianus fact' ē **CXVI**
 Iuli' frontinus vir scientissim' **CXVII**
 Iulius apfricanus vir multarum doctrinarum
 folio **CXVIII**
 Iulius papa natione romanus **CXXVIII**
 Iustinus philosophus de neapoli vrbe. vide
 folio **CXIII**
 Iuno saturni z opis filia ac iouis soror vide fo-
 lio **XXXV**
 Iupiter dedit athicis primo legem. vide fo-
 lio **XXIII** z **XXVIII**
 Iustin' iunior vel minor impator **CXLVII**
 Iustinianus secund' siue iunior imperator cō-
 stantini quarti filius **CLVIII**
 Iustin' senior ipator z fidei amator **CXLIII**
 Iustinianus romanorum principū maxim' im-
 perator **CXLV**
 Iuo canonū doctor fuit **CXCIII**
 Iuuenius hispanus poeta **CXXXI**
 Iuuenalis poeta satiricus **CX**
 Iuris civilis doctor fuit azo **CCVI**
 Iroli magni sedes fuit in aquisgra-
 no **XCI** Et plura de ip̄o require su-
 pra littera **C**.
 karolus magnus coegit ratisponam
 folio **IXCVIII**
 katherina virgo p̄clarissima **CXXVIII**
 kilianus ep̄us in francia orientali **CLIX**
 katheria d̄ senis ygo sc̄tissima **CCXXXIII**
 Abrū vel labiū enēū quō
 fuit formatū **XXXIII**
 Lac de celo z sanguis d̄ ter-
 ra manauit **LXXXII**
 Lacedemonia a quo fue-
 rat edificata **XXVIII**
 Lacedemōes siue spartani
 vñ habuerūt ortū **LIII**
 Lactantius arnobij discipulus **CXXVIII**
 Ladislaus hungarorū rex **CXXVIII**
 Ladislaus apulie z hungarie rex **CCXXXV**
 Ladislaus hungarie z bohemie rex ac austriae
 dux **CCL**
 Lamech prim' bigam' q̄ z cayn interfecit **X**
 Lamech fili' matusalē q̄n sit nat' **X**
 Lamen aureū est inuentum illis t̄pibus in quo
 in quo scriptū erat ihs nascef zc. **CLXVI**
 Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus
 papa **CXLVIII**
 Lampus ep̄s traiectensis eccie **CLVIII**
 Lana cecidit de nubibus his temporibus vide
 folio **CXXXIII**

Anacea sacra et clauus dñi qñ fuerūt translata et qñomodo **CLXXIII**
Anacea domini est illis temporibus inuenta folio **CXCV et CCXII**
Anfrancus doctor eximius **CLXXXIX**
Anificiū minerua primo inuenit **XXVIII**
Aomedon rex troye occidit unde sūt grauissi-
 ma bella secuta **XXXVI**
Apides veri ceciderunt de nubib⁹ **LXV**
Apidem portauit in ore agathan abbas pan-
 nos tres **CXXXIII**
Apis magnus cecidit de celo **CLXXIX**
Apis grandis cecidit in monasteriū sancti Sa-
 brielis qui et signa fecit **CCXII**
Apis ingens cecidit desuper illis temporibus
 folio **CCLVII**
Argus dictator consul romanus **LXIX**
Atinus fuit rex ytalie **XLIII**
Atinorum nomina olim hostes formidabant
 ppter vires eorum **CCI**
Audo papa natione romanus **CLXXV**
Aurentius hispanus martir et sexti pontificis
 discipulus **CXXI**
Aurentius vallengis philosophus et theolo-
 gus **CCXLVI**
Azarus marthe et marie magdalene german⁹
 vide folio **CVII**
Ander tolletanus episcopus vir sanctus
 folio **CXLVII**
Agem dedit Jupiter vir prudens athicis fo-
 lio **XXIII**
Ages dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ yna-
 chi **XXIX**
Ages dedit egyptijs primo ysis **XXIX**
Ages et iura dedit lurgus lacedemonijs vi-
 de folio **LII**
Agem dedit athentensibus solon philosoph⁹
 folio **LIX**
Age instituit zaleucus quā ipse seruauit **LX**
Aegum primus glosator fuit accursius vide fo-
 lio **CCXI**
Aeonides pater origenis magni **CXVI**
Aeo prim⁹ papa natione tusc⁹ **CXXXVI**
Aeo impator primus ex greca progenie. vide
 folio **CXXXVII**
Aeo papa secundus natione siculus vir doctissi-
 mus **CLVI**
Aeo papa tercius vir doctissim⁹ **CLXVII**
Aeo papa quartus natione romanus vide fo-
 lio **CLXIX**
Aeo papa quintus cuius patria est incognita.
 folio **CLXXIII**
Aeo papa sextus patria roman⁹ **CLXXV**
Aeo papa septimus natione romanus vide fo-
 lio **CLXXVI**
Aeo papa octauus cuius latronensis. vide fo-
 lio **CLXXVIII**
Aeo papa nonus natione alemanus. vide fo-
 lio **CLXXXVIII**
Aeo quartus quinti constantini filius vide fo-
 lio **CLXIII**
Aeonhard⁹ vir scitissim⁹ natōe gall⁹ **CXLVI**
Aeonhard⁹ aretin⁹ pbs et orator maximus fo-
 lio **CCXLI**

Aeonhardus vir magni ingenij **CCXLIII**
Aeonhardus deytino ordinis predicatorū pro-
 fessor **CCXLIX**
Aeodegarius ep⁹ sanctus **CLIII**
Aeodium galliarū ciuitas est illis temporibus
 euerfa **CCLIII**
Aeoncius patricius impator **CLVIII**
Aeo tercius impator **CLXI**
Aeonem peperit mulier quedam visu mirabi-
 lem **CCXVII**
Aeonellus regnauit in ferraria annis nouē fo-
 lio **CCXLIII**
Aetamas minores mamertus instituit et quare-
 folio **CXL**
Aetamas maiores gregorius primus instituit
 folio **CXLVIII**
Aem filius iacob fuit prim⁹ pōtifex **XXV**
Abertatem sacerdotalem obtinuit **Eliza-
 phat** **LXV**
Aiberi⁹ papa natione romanus **CXXVIII**
Aibellum contra paupertatē editū alexander se-
 xtus deleri mandauit **CCXI**
Aibri multi ill⁹ tēpib⁹ sunt cremati **XCII**
Aicinius impator vir pessimus **CXXVII**
Aicon ph⁹ vir eloquens **LXXXII**
Aicurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et
 omni tempore exemplum dedit **LII**
Aydin fili⁹ messaraim a quo fuere lidi **XIII**
Aydu⁹ ppl⁹ venit a lydin **XIII**
Aiguaz cōfusio fuit tpe phale filij beber **XVI**
Aiguaz numerus fuit fm numerum generatio-
 num quib⁹ auctus sit numero gentiū **XVI**
Ainea xpi **X XV XVI XXI XXII et**
Ainea summorum pontificum israhel. vide fo-
 lio **XXV et XXIX et**
Ainea regum assuitorum **XVII XXV**
XXVIII LIII LV et.
Ainea regū sichimoz **XXVI**
Ainea regū egyptioz **XXVII**
Ainea regum grecorum **XXIX**
Ainea iudicū israhel **XXX XXXVII**
Ainea regū italie **XXXV XLIII LVI**
Ainea regū israhel **XLVIII fmis LV**
Ainea regū sirie **L et fmis LXXXVII**
Ainea regū romanoz **LVI et LXV**
Ainea consulū romonoz **LXIX**
Ainea cesarum **XCVI CIII et**
Ainea regū hungarie **CLXXXVIII**
Ain⁹ papa scōs successor. S. petri **CV**
Aiptēsis vniuersitas cepit initium a pragensi
 folio **CCXXXVIII**
Ayrā septicozde mercurius reperit **XXVII**
Aricos versus docuit sapho poetissa vide fo-
 lio **LXI et LXXI**
Arazvius rex fenix i tyro tradidit **XXXIII**
Aitteras latinas. a b c. carmētis filia euandrij
 inuenit **XXXIII**
Aituaui regio et principes eius cōditio descri-
 bitur a populi mores **CCLXXX**
Aionia puincia vbi sit sita **CCLXXX**
Aocuste habētes sex alas et duos dētes ap-
 paruerūt illis temporib⁹ **CLXX**
Aocuste permulte fructus terre et arbores dena-
 stabant **CCXXX**

Aocuste hoc anno p italia vagate matuanis in-
 tulerunt maximu damnu **CCLV**
Aogica primu inuenit parmienides **LXXII**
Aonginus grecus primus italie exarchus vide
 folio **CXLVII**
Longobardi vnde habuerunt originē z qñ ab
 stulerunt regnum italicum de constantinopo
 litano iugo **CXLVII**
Longobardoru rex vndecimus fuit alboinus.
 qui z ytaliam cum exercitu intrauit vide fo-
 lio **CXLXII**
Longobardi post mortē alboini fuerūt sub du-
 cibus **CXLIX**
Longobardos expulit maurici⁹ imperator ab
 italia **CXLIX**
Longobardi post duces suos regem sibi statue-
 runt flauu **CXLIX**
Logobardoꝝ vlti⁹ rex fuit desider⁹ **CLXVI**
Loth filius aram habuit duos filios scilicet mo-
 ab z amon **XXI**
Loth inebriat⁹ pgnouit filias suas **XXI**
Lothria regio que sit vide **XLVI**
Lotharius ludouici imperatoris filius impera-
 tor **CLXX**
Lotharius secundus rex italie hugonis filius
 vide **CLXXVII**
Lotharius dux saxonie imperator romonoru
 folio **CXCIX**
Lotharingia habet nomē ab imperatore lotha-
 rio **CLXX**
Lothorigia diuisit lodouic⁹ ipator **CLXXI**
Lothorigie pnceps fuit scūs bipt⁹ **CLXXVI**
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio.
 folio **CLXXXII**
Lucas euāgelista xpi discipulus **CVIII**
Lucan⁹ senece nepos orator z poeta **CV**
Lucius papiri⁹ bellator clarissim⁹ **LXXIX**
Lucius scipio pful roman⁹ **LXXXI**
Lucius metellus consul roman⁹ **LXXXIII**
Lucius aurelius commodus imperator. vide
 folio **CXII**
Lucius anthonius commodus imperator fo-
 lio **CXV**
Lucius rex angloꝝ vir xpianissimus vide fo-
 lio **CXV**
Lucius papa natione romanus **CXX**
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fo-
 lio **CXXV**
Lucianus iherosolomitani presbiter vide fo-
 lio **CXXXVI**
Luci⁹ scūs papa pñia bononiēsis **CC**
Lucius terci⁹ papa natione tuscus **CCIII**
Lues magna fuit que deuastauit multas prouī-
 cias post ecclesie psecutionem **CXIII**
Lucrecia mortua est propter absentiam aman-
 tis sui **CCXLV**
Lues permaxima fuit illis temporibus vide fo-
 lio **CXXI**
Lucrecia claruit his temopribus **LXV**
Ludum scocoꝝ inuenit xerses philozophus
 folio **LXII**
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide fo-
 lio **LXXXVIII**
Ludouicus primus imperator post carolū ma-

gnūm **CLXIX**
Ludouicus secundus imperator **CLXXI**
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi.
 vide **CLXXXIII**
Ludouicus rex francoꝝ **CLXXXI**
Ludouicus epūs tholosanus ordinis minoru
 vir sanctus **CCXIX**
Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo-
 lio **CCXII**
Ludouicus rex francoꝝ vir catholicus. vide
 folio **CCXXIII**
Ludouicus quartus bauarus imperator preli-
 um gessit cum friderico pro imperio z supe-
 ravit **CCXXV**
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide
 folio **CCLI**
Ludolphus alemanus cartbusiensis vir sanct⁹
 folio **CCXXVIII**
Luitprandus longobardoꝝ rex **CLXII**
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide
 folio **CCIII**
Acedonius hereticus epūs
 constantinopolitanus fo-
 lio **CXXXII**
Acedonia vbi sit sita fo-
 lio **CCLVIII**
Achary duo in syria bñ
 anthoni⁹ discipuli z heremi-
 te **CXXXIII**
Achomet⁹ hō pñciosissimus deos gentiliu
 adorauit **CLI**
Aagūtia metropolitana vrbs germanie a ma-
 gutino traiano habuit initū **XXXIX**
Aadeburga citas vñ hēat nomē **CLXXIX**
Aagūtinus debellauit arnolphi⁹ imperator fo-
 lio **CLXXXIII**
Aagūtinus epūs quare habeat rotam pro ar-
 mis **CLXXXVII**
Aagnesie z de thessalie regioib⁹ **CCLXXV**
Aagn⁹ primus fuit zoroastes **XXII**
Aalatestaz familia regia fuit **CLXXXII**
Aalefica quedā fuit per diabolū in morte at-
 repta **CLXXXIX**
Aalachias epūs vir sanctus **CC**
Aalaleel fuit filius yrath **X**
Aalaleel fili⁹ caynan qñ sit nat⁹ **X**
Aalachias pba angel⁹ dicit **LXIII**
Aaledixit dñs spenti z pñis pñtib⁹ **VII**
Aalū sepe nō remanet etiā in hoc seculo inultū
 vide in rege amulio **LIII**
Aamertus vienensis epūs **CXL**
Aafredus rex sicilie **CCXIII**
Aanes qdā heretic⁹ gēte persa **CXXII**
Aanulas rex assirioꝝ fuit **XXV**
Aanaben rex israhel malū fecē corā dño **LIII**
Aanili⁹ torquat⁹ cōsul roman⁹ **LXIX**
Aapheus vegius vir doctissimus. vide fo-
 lio **CCXLIII**
Aare diuersa habet nomina iuxta varietatem
 regionum **VIII**
Aarcus z Enens manlius consules vide fo-
 lio **LXIX**
Aarc⁹ tuli⁹ cicero cōsul roman⁹ **LXXXIX**
Aarcus pcurator Jude **XCV**

Marcus euāgelista genere leuiticus et sacerdos folio **CIII**
Marcus anthonius verus imperator vide folio **CXII**
Marcus et marcellianus germani et ciues romani **CXXIII**
Marcus eurelius anthonius imperator homo perpeffimus **CXVII**
Marcus papa natione romanus **CXXVII**
Marci corp⁹ quomodo sit aduenetos traslatus et ei⁹ ecclia pstructa **XLIII et LXIX**
Marcellinus papa romanus **CXXVI**
Marcialis in hispania patriā habet **CX**
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio **CXIII**
Marcianus in orientali imperator. vide folio **CXXXVII**
Marcellus papa natione romanus **CXXVI**
Melciades papa natione apher **CXXVI**
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus friderico burgrauio nurnbergensi dono dedit **CXXXIX**
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide **CLIX CXXIII et XXVI**
Marchio albertus e roma fuit expulsus unde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio **CLXXVII**
Marchia brandenburgensis vbi sit sita vide folio **CCLXXXII**
Marchio estensis fuit borisius et dux ferrariensis **CCLI**
Marchio albertus brandenburgensis bella gefit cum nurnbergensibus. deinde cum duce bavarie **CCLI**
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio **CCIII**
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus **LXIX**
Margaretha virgo pulcherrima **CXXVI**
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio **CCXXXVI**
Martinus pbilephus poeta laureatus vide folio **CCLII**
Marsilius carrariensium princeps. vide folio **CCXXIII**
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima **XC**
Martinus primus fuit abel **IX**
Maria soror moysi prophetissa fuit et leprosa. folio **XXV**
Maria ex patre Joachim et matre anna nascitur **XCVIII**
Maria egyptiaca primo fuit meretrix dein sancta vocata **CXXXIII**
Maria magdalena insignissima christi apostola **CVIII**
Martinum sustinuerunt plures homines sub domiciano **CXI**
Martina virgo romana et scissima **CXVIII**
Martinum plurimorum noia qui passi sunt illi persecutionibus **CXIX**
Martinus epus thuronensis **CXXXIII**
Martinus primus papa patria tudertin⁹ **CLIII**
Martinus secundus papa natione gallus vide

folio **CLXXI**
Martin⁹. iij. papa patria roman⁹ **CLXXVII**
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio **CCXVII**
Martinus quintus papa natione romanus vide folio **CCXXXVIII**
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingenii **CCLVI**
Martinologiu quis cōscripsit vide **CLXVI**
Martin⁹ scotus cisterciensis frater **CCXIII**
Masilia ciuitas a q̄ fuerit cōstructa **LXI**
Massageta gens que sit vide **CCLXXX**
Mathan filius eleazari **LXXXI**
Mathe⁹ silnatic⁹ medic⁹ doct⁹ **CCXXXIII**
Matheus ap̄ls a thelonio vocat⁹ **CVII**
Matheol⁹ perusinus medicus recommendat⁹. folio **CCLII**
Matheus palmerius natione florentinus philozobus **CCXLVI**
Mathias hungarie rex ppugnator contra turchos acerrimus **CCLII et LIII**
Mathias ap̄ls natione bethlamites **CVII**
Matmonia p̄trahere docuit iupiter atticos. vide folio **XXIII**
Mathildis comitissa femia illustris **CXIX**
Mathusale fuit fili⁹ enoch et qñ sit natus **X**
Maurici⁹ ex thebea pumicerius **CXXIII**
Maurici⁹ impator tiberij gener **CXLIX**
Maurici⁹ impator cogitauit expellere ab italia longobardos **CXLIX**
Maur⁹ monach⁹ bti bñdicti discip̄ls **CXLVI**
Maumetus turchoz dux unde duxit origines. et quō sit mortuus **CLVI**
Maximilian⁹ ep̄s et martir **CXXVI**
Maximilian. austrie dux friderici impator tercij filius elect⁹ ē romanor⁹ rex **CCLVIII**
Maxim⁹ et claudi⁹ viri clarissimi **CXXIII**
Maximin⁹ impator vir magn⁹ **CXIX**
Maxeci⁹ ipator psecutor xpianor⁹ **CXXVII**
Et fuit magus maximus **XXVIII**
Medicinā pmo inuenit appollo **XXVIII**
Medici fuere Anaximander et Anaximenes **LXVIII**
Medicinā lōge p̄ditā yppocrates reuocauit vide folio **LXXIII**
Medic⁹ optim⁹ fuit erasistrat⁹ **LXXXII**
Medic⁹ pmaxim⁹ fuit vgil⁹ maro **XCII**
Medic⁹ fuit adrianus impator **CXII**
Medicus doctissimus fuit galienus et quō cōmedit vide **CXIII**
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexand⁹ lithos **CXXXVI**
Medic⁹ rasis et ysaac **CXCII et XCVIII**
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide **CXVIII**
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio **CCXCI**
Mediolanensium primus dux fuit iohānes galearius **CCXXXV**
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia **CCXLVIII**
Medoz regnū qñ defecit **LXIII et LXVIII**
Mediolanu ciuitas a q̄ fuerit p̄dita **LXXII**
Medicus fuit diascorides **CVII**
Melcha filia arā fuit vxor nachor **XXI**

Adelchisedech condidit post diluuiū irim. **XV**
Adelchisedech rex salem obtulit abrahe panes
 et vinum **XXI**
Adellis vsus colligendi inuenit abderas rex cre
 te **XXXIII**
Adelissus phūs parmenidis auditor **LXXII**
Adelico sardenis epūs **CXIII**
Adenelais male intravit pontificiū **LXXVII**
Adenander poeta comicus **LXXX**
Adenna miles egipcius **CXXVII**
Adentacus ethruscus vir celeberrimus vide fo
 lio **CXX**
Aderarij fuit pontifex **XXV**
Adena moysi quō fuit figurata **XXXI**
Adercurius vir multarum arcium deo interpret
 claruit **XXVIII**
Aderlinus anglicus vates insignis. vide fo
 lio **CXXXVIII**
Adeffaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egypti
 et habuit quatuor filios **XIII et XV**
Adeffram tercius filius cham. protulit ex se natio
 nes septem **XIII**
Adeffraym quartus filius aram a quo meones
 vide **XVI**
Adetis vrbs vnde duxit originē **CX**
Adethodius episcopus et martyr **CXXIII**
Michaelis archangeli reuelatio **CXLI**
Michaelis archangeli apparitio vide fo
 lio **CLXXIII**
Michael constantinopolitanus imperator vide
 folio **CLXVI**
Michael de cesena ordinis minorum minister
 vide **CCXXVII**
Micheas propheta arguit achab. **XLIX**
Micheas sextus propheta de duodecim prophe
 tis **LIII**
Miliaria quot sunt a terra vsq; ad lunam et a lu
 na vsq; ad mercurium etc. vide folio **VI**
Milites templarios statuit extinguere philip
 pus rex **CCXVIII**
Minerva mulier famosissima creditur a grecis
 ex iouis cerebro genita **XXVIII**
Minuicius felix rome causidicus **CXVII**
Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
 de folio **CLXX**
Miracula claruerunt illis diebus **CLXXIII**
Mirabilia facta sunt annis illis **CCVIII et IX**
Miracula plura illuxerunt pluribus tempori
 bus **CCLVII**
Missam vnam dicere in die statuit papa alexan
 der primus **CXI**
Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa
 pa thelesphorus **CXI**
Missam primo instituit iacobus frater domini
 vide **CII**
Mitridates rex viginti duabus imperauit lin
 guis **LXXXVII**
Moabite ventunt a moab **XXI**
Moyses fuit natus illis temporibus vide
 folio **XXVIII**
Moyses summus prophetarum cui dñs in igne ap
 paruit claruit istis temporibus **XXIX**
Moyses frater aaron duxit filios israel p ma
 rebrum et dedit illis legem **XXX**

Aonstruosi homines quando sunt facti vide fo
 lio **XI et XII**
Ananasses filius ezechie rex fuit iuda et malus
 et tñ penituit **LIII**
Antona ciuitas a quo fuerit condita vide fo
 lio **LXXXIII**
Antan⁹ fuit maximus hereticus **CXIII**
Adonacha fuit eugenia in habitu virili vide de
 ipsa pulchra **CXVI**
Adonachos compulit militare Valens impera
 tor **CXXXII**
Adonica fuit mater beati Augustini. vide fo
 lio **CXXXVI**
Adonacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
 lio **CXXXVI**
Adonach⁹ fuit adeodat⁹ añ pontificatū **CLIII**
Adonachi facti sunt quidam reges bulgarie et
 dalmacie **CLXXI**
Adonasterium gigniacum et cluniacum vide fo
 lio **CLXXIII**
Aonstrū apparuit in vasconia **CLXXXII**
Adonasterium fontis salutis quis primo insti
 tuerit vide **CXCVIII**
Aonstrum fuit enixum in sweuia tñbus istis
 vide **CCXVII**
Aonstruz fuit exortum ex consobrina martini
 pape **CCVII**
Antes ceciderunt illis temporibus in multis
 locis et plures oppresserunt homines. vide
 folio **CCXII**
Adonacū vrbs bavarie qñ cepit iū **CCXXV**
Adonasteria plura sunt reformata temporibus
 istis **CCXXXIX**
Aonstrum satis horrendus nascebatur hac tē
 pestate **CCLV**
Aorti se tradidit codrus rex vt populū suū li
 beraret **XLIII**
Aortuus est p gaudio sophocles **LXXII**
Aorauia provincia describit **CCLXXIX**
Aors ē certissima ex multis causis **CCLXIII**
Aosodch sextus filius iaphet a quo capado
 ces **XVI**
Aoth index populi israel vtraq; manu vte
 batur p dextra **XXX**
Mulieres regnabant in regno amazonum.
 vide **XVIII**
Mulieres attici habebant cōmunes et non co
 lebant matrimonia **XXIII**
Mulieres spartane magis laborant palestris
 q; fertilitate filiorum **XXVIII**
Mulieres scitice ferocissime sunt et dira gessere
 bella **XXVIII**
Mulierum capillis aquileenses funes fecerūt
 ad sagittandum contra maximinos **LI**
Mulier athalia filia achab occidit omē semen
 regium **LI**
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et
 quare vide **LII**
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide
 folio **LXX**
Mulieres romane multos veneno peremerunt
 vide **LXXVI**
Mulieres sese et res suas igni tradiderunt vide
 folio **LXXXV**

Mulieres pugnaverunt contra romanos. vide folio **LXXXV**
Mulier vt ingrederet velata templū statuit pa-
 pa linus **CV**
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus ⁊
 totus lubricus **LV**
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide fo-
 lio **CLXIX**
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem
 folio **CCXVII**
Mundi creatio cōsiderat scdm diuersos diuer-
 simode folio **I**
Mundus est quadruplex **I**
Mundus non est ppetuus sed transibit vide fo-
 lio **CCLXII**
Mures deuorauerunt episcopum maguntinus
 folio **CCLXXXII**
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide fo-
 lio **X**
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide fo-
 lio **LXI**
Musicus fuit ⁊ gvido laude dignus vide fo-
 lio **CLXXXIX**
 Mason in qua mundi etate
 ipe claruit **XXX**
 Maasim rex sirie vastauit
 iudam **L**
 Maaman princeps militie
 regis syrie leprosus mitti
 tur ad regem ⁊c **LIII**
 Maboth israhelites ppter
 vineam quā habuit achab pcurauit illi mor-
 tem **L**
Mabuchodonosor rex fuit Babilonie vide fo-
 lio **LXII**
Mabuchodonosor fili⁹ fuit nabuchodonosor
 magni **LXIII**
Mationes gentium ex filiis noe sunt exorte fo-
 lio **XIII**
Machor de melcha octo genuit filios. vide fo-
 lio **XX**
Machor fuit filius saruth **XXI**
Madab rex israhel fecit malū sicut ⁊ pater eius
 ieroboam **XLVIII**
Marcus iherosolimorum patriarcha vide fo-
 lio **CXVI**
Marces enuchus iustiniani **CXLV**
Mascitur dñs noster ihesus xps vide quo anno
 ⁊c. folio **XCV**
Marus quomodo sit heinricus tercius impera-
 tor **CLXXXIX**
Maum septimus est propheta de duodecim p-
 phetis **LIII**
Mepolis vrbs a quo fuerit condita. vide
 folio **XLII**
Meeemias fuit pincerna regis persarum vide fo-
 lio **LXIX**
Memroth filius chus gigas ⁊ primus tyrann⁹
 folio **XIII**
Memroth primo regnauit in babilonia vide fo-
 lio **XVII ⁊ XVIII**
Memphis nunc chairim dicta a quo fuerit con-
 dita **XXII**
Mero priuignus sext⁹ ro. impator **CIII**

Mere⁹ Achilleus martires **CVII**
Merua. xij. romanoꝝ impator **CIX**
Mestor heresiarcha eps cōstātinopolitanus fo-
 lio **CXXXVI**
Menius poeta comicus fuit **LXXXIII**
Nicolaitarum heresis vnde veniebat vide
 folio **CIII**
Nicomedis ⁊ romanus presbiter passi sunt fo-
 lio **CVIII**
Nicolaus ep⁹s cuius patere vrbis licie vide fo-
 lio **CXXXII**
Nicephorus patricius imperator **CLXVI**
Nicolaus papa primus patria romanus. vide
 folio **CLXX**
Nicolaus papa secundus natione allobrogus
 folio **CXCI**
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide fo-
 lio **CXCIII**
Nicolaus tercius papa patria romanus vide fo-
 lio **CCXVI**
Nicolaus quartus papa natione picenus vide
 folio **CCXVIII**
Nicolaus de neapoli iuriconsultus. vide fo-
 lio **CCXX**
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus
 reputatus **CCXXI**
Nicolaus florentinus medicus recomenda-
 tus **CCXXXVI**
Nicolaus euboicus sagundinus ep⁹s vir pru-
 dens **CCXLV**
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaz sc̃i au-
 gustini pater **CCXLVI**
Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia
 natus folio **CCXLVI**
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardinalis fo-
 lio **CCLII**
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide fo-
 lio **CCLII**
Niclasbhausen in oppido francie oriētalīs qui-
 dam seductor fuit igne concrematus vide fo-
 lio **CCLV**
Nigra legio iussu imperatoris friderici tereñ
 diuersis mortis generibus fuit tradita vide
 folio **CCLVIII**
Ninive ciuitatem edificauit assur **XV**
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide fo-
 lio **XVII**
Ninus ampliauit ciuitatem ninive. vide fo-
 lio **XVII ⁊ XX**
Ninia fuit quartus rex assiriorum **XXV**
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio
 folio **CLXXXII**
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit insti-
 ta ⁊ quare **XX**
Nobiles. imperatores. reges ⁊ principes qua-
 re sunt inuenti **CLXXXVIII**
Noema filia lamech artem texture inuenit. vi-
 de folio **X**
Noe filius lamech inuenit gratiam coram do-
 mino **XI**
Noe dicit inuenisse agriculturam cum anima-
 libus **XIII**
Noemi fuit vxor elimelech **XL**
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio **XI** et **XII**
 Nomina prouinciarum partis Asiae. vide fo-
 lio **XIII**
 Nomina prouincie partis europe **XIII**
 Nomen pape incipiebat immutari tempore
 sergij pape secundi **CLXIX**
 Norici qui dicantur vel quis dicatur populus
 noricus vide folio **XCVII** et **CLII**
 et **CCLXXXVI**
 Norica superior nunc austria est **CXL**
 Normanni acceperunt fidem illis temporibus
 vide **CLXXII**
 Normannia unde accepit nomen **CLXXII**
 Noruegia regio describitur **CCLXXXII**
Nubes densissime apparuerunt inter flore-
 tiam et senam que homines et iumenta ra-
 puerunt **CCXCIII**
 Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eie-
 ctus **LIII**
 Nuptias christianorum publice fieri hormista
 papa instituit **CXLII**
 Nurnberga urbs unde duxit originem vide fo-
 lio **C**
 Nurnbergam urbem expugnauit heinricus quoniam
 tus **CXCVII**
 Beth fuit de tribu iuda fo-
 lio **XLII**
 Ochusias rex israhel mi-
 sit ad Beelzebub deum ac-
 caron ad consulendum fo-
 lio **XLIX**
 Ochusias filius regis io-
 ram octauus regum iuda-
 malum fecit coram domino **LII**
 Occisi sunt una die de iuda centum viginti milia
 et ducenta milia puerorum **LV**
 Occisus est a filiis suis rex sennacherib vide fo-
 lio **LV**
 Oculorum priuationem propter adulterium sa-
 leucius statuit **LX**
 Oculos sibi ipse eripuit democritus ut liberius
 vacaret philosophie **LXX**
 Occidit seipsum empedocles quia animam cre-
 didit immortalem **LXXI**
 Ochus duodecimus rex persarum erat vide fo-
 lio **LXXII**
 Octavianus augustus patre octauiano senato-
 re genitus **XCIII**
 Occidit seipsam sophonia propter seruandam
 castitatem **CXXVIII**
Oboacer et theodricus reges magna habu-
 erunt prelia in italia **CXLI**
 Ordo fuit primus pater cluniacensium vide fo-
 lio **CLXXV**
 Odilo abbas cluniacensis **CLXXXI**
 Ordo episcopus canthuariensis **CLXXXII**
 Odesfredus doctor celeberrimus. vide in fo-
 lio **CCXI** et **XIII**
 Odericus vir sanctus de ordine minorum fo-
 lio **CCXXVIII**
Olei usum ad inuena primo inuenit vide fo-
 lio **XXVIII**
 Olimpias prima quando fuerit instituta. et a
 quibus. et quid significet **LIII**

Oida prophetissa prophetauit emersione iheru-
 rusalem et captiuitatem populi. vide fo-
 lio **LV**
 Olimpias fuit mater alexandri et occisavit fo-
 lio **LXXVI**
 Oldradus doctor legum optimus. vide fo-
 lio **CCXXVII**
 Omagirus primo boues ad aratrum iunxit fo-
 lio **XXVIII**
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide fo-
 lio **LXXV**
 Onyas filius symonis summus pontifex vide
 folio **LXXVII**
 Ontas fuit summus pontifex **LXXIX**
 Ontas pius summus pontifex fuit. vide fo-
 lio **LXXIX**
Opera dierum creationis **II III III**
 et **V**
 Opilius macrinus imperator **CXVII**
 Opida quedam in sueuia superiori facta sunt
 ciuitates **CXVII**
Orbis ver circulus terre quis sit vide fo-
 lio **XII** et **XIII**
 Oratio ezechie et ysaie quid effecerit. vide fo-
 lio **LV**
 Origenis magni pater fuit Leonides vide fo-
 lio **CXVI**
 Origenes presbiter ecclesie alexandrine omni-
 um theologorum sui temporis princeps fo-
 lio **CXVII**
 Ordines per intervalla conferendos et quibus
 conferri possint vide **CXXI**
 Ordo cruciferorum a quo incepit. vide fo-
 lio **CXXII**
 Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide fo-
 lio **CCVII**
 Ordinari non debent in clerum aliquo careres
 membro statuit papa Anastasius. vide fo-
 lio **CXXXIII**
 Orosius fuit discipulus Augustini. vide fo-
 lio **CXXXVIII**
 Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide
 folio **CXLIII**
 Ordo vallis umbrose quando et per quem fu-
 erit institutus **CXC**
 Ordo grandimontensis hic habuit initium fo-
 lio **CXCII**
 Ordo canonicorum regularium hic floruit vi-
 de folio **CXCIII**
 Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initi-
 um **CXCIII**
 Ordo cisterciensis hic habuit principium vide
 folio **CXCV**
 Ordo templariorum militum habuit hic initi-
 um **CXCVII**
 Ordo heremitarum sancti augustini hic ince-
 pit **CCIII**
 Ordo humiliorum hic sumpsit initium vide
 folio **CCV**
 Ordo predicatorum et minorum illis tempori-
 bus instituitur **CCIX**
 Ordo cluniacensium quando incepit. vide fo-
 lio **CLXXV**
 Ordo fratrum theutoniarum illis temporibus

habuit ortum **CCX**
 Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini
 nostri Ihesu christi etc. cuius sit virtutis vi-
 de **CCXV**
 Ordo carmelitarum hic initium habuit vide fo-
 lio **CCVII**
 Orientalia loca sunt per soldanum oppressa fo-
 lio **CCXIX**
 Ordo celestinoz hic sumpsit initium vide fo-
 lio **CCXIX**
 Ordo seruatorum sumpsit hic principium. vide
 folio **CCXIX**
 Ordo templariorum est illis temporibus extin-
 ctus **CCXXI** et **XXII**
 Ordinis rhodiorum militum principium vide
 folio **CCXXIII**
 Ordo militum ihesu christi hic incepit vide fo-
 lio **CCXXVI**
 Ordo Iniesuatorum hic habuit initium fo-
 lio **CCXXXI**
 Ordo nouus canonicorum regularium floruit
 illis temporibus **CCXXXI**
 Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide
 folio **CCXXXII**
 Ordo monachorum alborum montis oliueti
 hic cepit initium **CCXXXVII**
 Ordo nouus mendicantium sub titulo beati
 Augustini hic incepit **CCXXXVII**
 Ordo nouus canonicorum regularium et con-
 gregatio sancte iuliane cepit initium vide fo-
 lio **CCXXXIX**
O By sacerdos fuit de semine Aaron. vide
 folio **XXXVII**
 Ossa Ioseph ex egypto in iudeam per hebre-
 os sunt translata **XXVII**
 Osee propheta primus de duodecim mittitur
 contra decem tribus **LII**
 Osi filius amasie regis fuit duodecimus re-
 gum iuda **LV**
 Os inferni absorbit marcum thurcium. vide
 folio **LXX**
 Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide
 folio **CXLI**
 Oswaldus rex normannorum erat. vide fo-
 lio **CLIII**
O thaniel iudex populi israhel redarguit
 populum super mala sua **XXX**
 Otto octauus romanorum imperator. vide fo-
 lio **CVI**
 Otilie pater quis fuerit **CXXXIX**
 Othmarus abbas vir sanctus **CLXII**
 Otto dux saxonum recusabat imperium. vide
 folio **CLXXIII**
 Otto primus rex romanorum **CLXXVII**
 LXXVIII et **LXXIX**
 Otto secundus primi ottonis fili⁹ imperator.
 folio **CLXXXI**
 Otto tercius secundi ottonis filius imperator
 folio **CLXXXI**
 Otto episcopus bambergensis fuit et suenus.
 folio **CXCVIII**
 Otto quartus imperator dux saxonie erat. fo-
 lio **CCVII**
 Othomannus princeps fuit turchorum. vide

folio **CCXXVIII**
 Osee fuit vltimus rex israhel. et translatus est
 israhel in assirios **LIII**
 Acem dari populo leo se-
 cundus papa statuit vide
 folio **CLVI**
 Pacificati sunt lodouicus
 impator et andalifus dur
 benementanus **CLXXI**
 Paduam urbem ecclia⁹
 valde oppressit. vide fo-
 lio **CCXXIII**
 Palestini vnde sint exorti **XIII**
 Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redi-
 mere statuit papa leo secundus **CLVI**
 Palatini principes vnde traxerunt ab illo tem-
 pore originem vide folio **CCXXV**
 Pallet libellum consecit Iohannes papa quin-
 tus vide folio **CLVI**
 Pamphilus presbiter fuit grecus. vide in fo-
 lio **CXXVI**
 Panes facere et fruges molere docuit ceres fo-
 lio **XXV**
 Panes facere et semina terre committere docuit
 et ysis egyptios **XXIX**
 Panecius philosoph⁹ claruit illis temporib⁹.
 folio **LXXXII**
 Panthalion vir fuit illustris **CCXXV**
 Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide
 folio **CXXXVIII**
 Paphlagonia venit a riphat filio Bomer fo-
 lio **XVI**
 Papia ciuitas vnde traxit originem. vide fo-
 lio **LXXIII**
 Papias iheropolitanus episcopus. vide fo-
 lio **CXII**
 Paphuncius abbas fuit **CXXXIII**
 Pape electionem quomodo statuerit constanti-
 nus **CLVI**
 Pape siue pontifices romani illis temporibus
 a vestigijs sancti petri maxime discesserant.
 folio **CLXXIII**
 Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus
 templi **CLXXIII**
 Pape electio multa mala intulit rome his tem-
 poribus propterea fuit translata ad impera-
 tores **CLXXVIII**
 Papa Iohannes quindecimus cepit elargiri
 amicis suis bona ecclesie sic et modo faciunt
 pape **CLXXX**
 Papa fuit creatus elemens episcopus bamber-
 gensis vide folio **CLXXXVIII**
 et **LXXXIX**
 Papa eligebatur episcopus cystetensis. vide
 folio **CXCI**
 Papa excommunicauit heinricum quartu^m im-
 peratorem **CXCII**
 Papa gibertus creatur per imperatorem hein-
 ricum quartum in germania **CXCII**
 et **XCI**
 Papatum curauit emere felix quintus alias a/
 medeus vocitatus **CCXLIII**
 Paradisus quatuor habet flumina **VII**
 Paradisus in quo loco sit et quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
 Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris
 folio XXXVII
 Parisius regia ⁊ inclita vrbs post Troyanum
 excidium habuit initium XXXIX
 Pascalis papa primus patria romanus. vide
 folio CLXVII
 Pascalis secundus papa natione ytalus. vide
 folio CXCVI
 Patavina vrbs a quo fuerit condita vide in fo-
 lio XLIII
 Patrum unum solum habere in baptismo sta-
 tuit papa higinus CXI
 Patricius episcopus insulam hibernie ad fide
 conuertit CXLV
 Patavia vrbs quomodo fuerit decorata vide
 folio CXCIX Et quis edificauerit eaz
 folio CCLXXXV
 Patavium ciuitas magne potentie venit i ma-
 nus venetorum CCXXXVII
 Pauper fuit aristides philosophus vt sumptu
 suo ad sepulturam nequirit efferr. vide fo-
 lio LXXI
 Paupertatem commendauit anaxagoras vide
 folio LXXI
 Pauli apostoli vita ⁊ conuersio que fuerit vide
 folio CIII
 Pauli decapitatio quando fuerit facta vide fo-
 lio CIII
 Paulus patavinus vir permultum doctus fo-
 lio CXVII
 Paulus famosatenus episcopus. vide in fo-
 lio CXXII
 Paulus primus heremita apud inferiores the-
 baidam CXXXI
 Paula matrona romana ⁊ iheronimi discipu-
 la CXXXV
 Paulus primus papa natione romanus. vide
 folio CLXIII
 Paulus longobardus diaconus CLXVI
 Paulus venetus theologorum ⁊ philosopho-
 rum princeps CCXXXVII
 Paulus secundus papa patria venetus. vide
 folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Sigis-
 mundus CCXL
 Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi
 imperatoris CCLXXXIII
 Pelagius monachus ⁊ pessimus heresiarcha
 vide folio CXXXV
 Pelagius primus papa natione romanus fo-
 lio CXLVI
 Pelagius secundus papa patria romanus fo-
 lio CXLVI
 Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide fo-
 lio XLVIII
 Pertander corinthus philosophus septimus
 ⁊ septem sapientibus LIX
 Persarum regnum quando cepit initium vide
 folio LXVIII
 Persarum regio vbi sit ⁊ vnde habeat nomen
 vide folio LXVIII
 Persis secundus fuit octauus rex persarum fo-
 lio LXXII

Permenides fugit hominum consortia vide fo-
 lio LXXII
 Persecutio prima christianorum quando ince-
 pit CIII
 Persius flaccus aulus CV
 Persecutio secunda christianorum fuit. vide fo-
 lio CVIII
 Persecutio tertia christifidelium habuit initium
 folio CX
 Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci.
 folio CXII
 Persecutio christianorum quita iussu seueri im-
 peratoris CXVI
 Perpetua ⁊ felicitas virgines sancte CXVI
 Persecutio ecclesie sexta post nerone mouit im-
 perator maximinus CXIX
 Persecutio ecclesie septima post neronem fuit.
 folio CXX
 Persecutio xpianorum octaua fuit iussu valerij
 vide CXXI
 Persecutio christianorum nona iussu aureliani
 vide CXXII
 Persecutio in christianos decima CXXIII
 Peregrinatio valde mirabilis orta est illis tem-
 poribus CXXIII
 Peregrinatio ⁊ hominum concursus fuit illis
 temporibus in niclashausen CCLV
 Pestis pmaxima fuit istis temporibus vide fo-
 lio CXXI
 Pestilentia magna agebat ⁊ istis temporibus
 vide CL
 Pestis permaxima istis diebus fuit per totam
 ytaliam CCXXXVIII
 Pestis fuit ⁊ alijs temporibus CCXXX
 Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide
 folio CCXLVIII
 Pestis alia fuit ex solis eclipsi iudicata vide fo-
 lio CCLV
 Petrus primus papa apostolorum princeps.
 vide CII
 Petrus apostolus quando fuerit crucifixus fo-
 lio CIII
 Petronella virgo filia petri apostoli CVII
 Petrus damianus doctor CXCH
 Petrus alphonius vir sanctus antea fuit iude⁹
 vide folio CXCVIII
 Petrus lombardus parisiensis episcopus fo-
 lio CCI
 Petrus comestor floruit hoc tempore vide fo-
 lio CCI
 Petrus nouus martir ordinis predicatorum fo-
 lio CCXIII
 Petrus de bellapartita doctor iuris vide in fo-
 lio CCXX
 Petrus de albano consiliarius. medicus. vide
 folio CCXXIII
 Petrus vergerius orator eruditissimus vide in
 folio CCXLIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fu-
 it confusio linguarum vide XVI
 Pharaos amenophis rex egipti iussit pueros in
 mergi vide folio XXVII
 Pharaos bochoris rex egipti contradixit moy-
 si postea fuit in mari submersus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē israhel percussit phacee ⁊ regna
uit post eum LIII
Phacee regem israhel percussit ozeer regnavit
pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ⁊ orator flo
ruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit initium vi
de folio LXXXVIII Et folio
XCVI Et qui dicebantur pharisei
ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph
propter somniorum interpretationem. vide
folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor. vide fo
lio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris samuelis
vide XLI
Phericides philosophus scripsit de natura et
dijs LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIII
Philistim fuere a tusim filio messaraym. vide
folio XIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū
ex filijs israhel fornicantem ad mortem vide
folio XXXVII
Phisicus maximus fuit mercurius vide in fo
lio XXVIII
Phinees sacerdos populi israhel. vide in fo
lio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus fo
lio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a pe
tro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus
folio CV
Philippus imperator cum filio suo philippo
imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide fo
lio CLXI
Philippus rex francorum iherusalem impugna
uit CCIII
Philippus imperator frater heinrici imperato
ris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in fo
lio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in fo
lio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocis
simum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide
folio CXLIX
Phoroneus primus in greca leges instituit.
folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phu
tenses XIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit
terram LV
Pheus saturni filius primus rex laurentus
fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeus heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in fo
lio LXXIII

Pipinus austrie vel austerie dux. vide in fo
lio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex fran
cie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolo
mannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide
lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in fo
lio XLV
Pistori seruiuit planto LXXXIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis ha
bens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide fo
lio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus florentinorum vi
de folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vi
de folio LIX
Pitagoras philosophus fuit ⁊ musicus. vide
folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in fo
lio CCL
Plato philosoph⁹ clarissim⁹ floruit istis
temporibus LXXIII
Platina historicus abbreviator apostolicus.
vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIII
Plinius secundus nouocomensis philosoph⁹
orator ⁊ historicus CXI
Plotinus philosophus platonis discipulus.
vide LXXIII
Plutharchus phus et historicus eloquentissi
mus CXI
Pluuta raro habetur in Egypto. vide in fo
lio XVIII
Pogius florentinus orator facundissim⁹
claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus fo
lio CXIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in fo
lio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator
vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide fo
lio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde
Laath ⁊ c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide
folio XXIX
Pontifices in israhel fuerunt tanq̃ reges vide
folio LXIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus
vide XCV
Pontifices Iudeorum qui fuere. vide in fo
lio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in fo
lio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit elect⁹
vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam emixa est caput hominis ha
bens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide
 folio **CCVIII**
 Portugalia regio que sit et qui principes illius
 vide **CCXC**
 Porphyrius atheniensis philosophus vide in
 folio **CXVIII**
 Postumus consul fuit romanus. vide in fo-
 lio **LXIX**
 Possidonius philosophus stoicus vide in fo-
 lio **LXXXII**
Paxedis virgo sanctissima. vide in fo-
 lio **CXIII**
 Praga ciuitas in bohemia quando habuit ini-
 cium **CCXXIX**
 Praga olim erat subiecta episcopo maguntino
 vide **CCXXIX**
 Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicia-
 lia et cerimonialia **XXX**
 Presides syrie qui fuerunt **LXXXVII**
 Predia et fundos recepit ecclesia ex concessione
 vrbani pape primi **CXVI**
 Prelatus apud indos communiter dicitur pre-
 sbyter iohannes **CXCVII**
 Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in
 folio **CXCVIII**
 Primus et felicianus romani viri religiosi vide
 folio **CXXVI**
 Priscianus grammaticus eruditissimus vide in
 folio **CXLIII**
 Principes quando possint facilius saluari vi-
 de folio **CCXLIII**
 Prouincie in affrica que sint **XIII**
 Prouincie europa que sint **XIII**
 Prouincie asie que sint **XIII**
 Prouincie gentium habent suauocabula ex fi-
 liis noe **XIII et XV**
 Prometherus vir acutissimi ingenij formauit
 simulachra hominum de terra quasi vitiis vi-
 de folio **XXVIII**
 Prophetauerunt Bath Nathan et asaph tem-
 pore dauid **XLVII**
 Propheta semeias prophetauit illis tempori-
 bus **XLVIII**
 Propheta abdo prophetauit contravirtutes au-
 reos **XLVIII**
 Prophetauerunt isti tres **P**ieu **E**ieser et **O**si-
 el cum Asaria regibus Iuda. vide in fo-
 lio **XLIX**
 Propheta anani increpauit asa regem iudeorum
 vide **XLIX**
 Prochas filius filius auentini rex fuit ytalie
 folio **LIII**
 Prodigia multa facta sunt antequam fierent roma-
 norum graua bella **LXXXV**
 Prodigia in christi natiuitate multa sunt visa.
 vide **XCIII**
 Procuratores Iudee qui fuerant **XCIV**
 Processus et martinianus romani milites vide
 folio **CVII**
 Probus romanorum imperator vir conspicuus
 vide **CXXIII**
 Proba mulier adelphi consulis romani vxor.
 vide **CXXXVI**
 Prodigia multa apparuerunt illis temporibus

futura mala significantia vide in fo. **CL**
 et **CLXXIX**
 Item et alia prodigia temporibus istis vide fo-
 lio **CLXXXVI**
 Prodigia similiter clauerunt istis diebus vide
 folio **CCIII**
 Prophetisantes sepe sunt decepti. vide in fo-
 lio **CCXXXIII**
 Prodigia illuxerunt istis temporibus mala fu-
 tura indicabant **CCL**
 Prudentius poeta vir christianus. vide in fo-
 lio **CXXXIII**
 Prussia per que media venit ad fratres theoto-
 nicorum **CCIX**
 Prussia prouincia describitur **CCLXXXI**
Psalms alternis vicibus decantandos pa-
 pa damasus statuit **CXXXI**
Ptolomeus lagus fuit filius et post alexandrum
 magnum primus rex in egypto vide in fo-
 lio **LXXVI**
 Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vi-
 de folio **LXXVI**
 Ptolomeus philadelphicus rex egypti fuit. vi-
 de folio **LXXVI**
 Ptolomeus philopator quartus rex egypti vi-
 de folio **LXXVIII**
 Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in fo-
 lio **LXXX**
 Ptolomeus philometor rex egypti vide in fo-
 lio **LXXX**
 Ptolomeus euergetes **P**hison siue **S**otber.
 Alexander reges egypti **LXXXII**
 Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in
 folio **LXXXIX**
 Ptolomeus philosophus et insignis astrolo-
 gus vide in folio **CXIII**
 Vigna est commissa in ecclesia maguntina
 vide in folio **CLXXXIX**
 Pulvinaria primo inuenit sardanapallus rex
 assirorum **LV**
 Pullus gallie quadrupes natus est vide in fo-
 lio **CXCVIII**
 Pueri mittebantur cum suis patribus per ro-
 manos ad consilium senatus **LXXVI**
 Vadrigam inuenit primus
 in grecia ericthonius athe-
 nensium princeps vide in
 folio **XXXIII**
 Quadratus atheniensis
 episcopus **CXII**
 Quatuor coronati vide in
 folio **CXXV**
 Questiones a nautis factam homerus non pos-
 suit exponere **XLIII**
 Quintus turcius clauit illis temporibus.
 folio **LXXVI**
 Quintus cincinnatus dictator romanus. vide
 folio **LXXVI**
 Quintus fabius consul romanus. vide in fo-
 lio **LXXXI**
 Quintilianus rhetor et philosophus celeberr-
 mus vide **CVI**
 Quirinus episcopus vir sanctus **CXII**
 Quiricus romanus patricius et martyr vide in

folio
Quirinus romanus tribunus CXVIII
Quintus gallus miles CXXII
Quiriacus episcopus iherosolimitan⁹ vir san- CXXVI
 ctus CXXXII
Abanus monachus natio-
 ne germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban
 vxor iacob diu sterilis tan-
 dem genuit duos filios fo-
 lio XX
Rachertius episcopus ve-
 ronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragular rex babilonie LXV
Raphabel fulgosiū iuriconsultus excellentis
 simus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorū
 vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorū vir
 sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus commendatus. vide fo-
 lio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide fo-
 lio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in fo-
 lio CXLII
Rebecca fuit vxor Isaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descen-
 dit et fuit conuersus ad iudaismum. vide in
 folio XXXIII
Reformata sunt plura monasteria illis tempo-
 ribus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide
 folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in
 folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. re-
 gnum scilicet scitharum. masitagetarum. si-
 chimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorū et ro-
 manorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali
 sumpsit initium XVIII
Regnum assiriorū qñ sumpsit initium. vide fo-
 lio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide
 folio XVIII et XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium
 et primus rex fuit Sorsos XVIII
Regnum siciomorum quando habuit initium
 et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno siciomo-
 rum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide fo-
 lio XXIII
Regnum bohemosum quando habuit initium.
 vide XXIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub
 specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in
 folio XXXV

Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide
 folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando
 habuit initium et quis in eo fuit primus rex
 vide XXVII et XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus ori-
 tur XL
Regnū chorinthiorū hic cepit initium XL
Regnum sichimorum cessauit tempore heli sa-
 cerdotis XLII
Regnum atheniensium hic finitur XLIII
Regnum latinorum et italoꝝ que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapien-
 tiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo et
 rege quarto XXIX
Reges israhel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in
 folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur sil-
 uij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges is-
 rabel L
Regnum albanorum et italoꝝ vnum est vide
 folio XLVI et LII
Regnum israhel valde fuit contritum sed p Je-
 roboam restitutum LII
Regnum israhel fuit istis temporibus sine re-
 ge vide LIII
Regnum israhel post osee regem translatum ē
 in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ istis.
 et quis fuerit primus rex. qñti temporis du-
 rauit vide folijs LIII et LIII
Regnum medorum a quo habuerit principium
 et ad que regna sit translatum LIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. qñti
 temporis durauerit vide et illius reges in fo-
 lio LIII
Regnum israhel cessauit illis temporibus. vi-
 de folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide
 folio LV et LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit
 nomen et dicitur romanorum regnum. vide
 folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII
 et LXVIII
Regnus persarum quando incepit LXVIII
 Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando et habuit initi-
 um vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam
 fuerunt diuisa LXXV et LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vi-
 de folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus simili-
 ter et asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide
 folio LXXXIX
Regnum et sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
 Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas
 diuisum XCVI
 Regnum italicum a constantinopolitano iugo
 per longobardos est ablatum CXLVII
 Et in eodem constituti sunt magistratus di-
 cti exarchatus ibidem
 Regis bauarorum filiam rex longobardorum
 duxit uxorem CL
 Reges longobardorum qui fuerant CLV
 Reges thuringie qui fuerant CLV
 Regis bauarie filiam Justinianus imperator
 duxit uxorem CLVIII
 Regnum theutonicozum dicebatur francia ori-
 entalis CLXXIII
 Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
 Reges quare sint inuenti CLXXVIII
 Regnum tartharorum hic cepit initium vide i
 folio CCVII
 Regni Carrariensium principium. vide in fo-
 lio CCXXIII
 Regni Gonzagorum principium. vide in fo-
 lio CCXXVII
 Regni ottomannorum turchorum principium
 vide CCXXVIII
 Religiosa stirps cepit initium istis temporib?
 a rechab XXXIII
 Religio dealbatorum hic incepit quorum ma-
 ximus fuit numerus in italia CCXXXV
 Remus et Romulus fuerunt filij rhee. vide in
 folio LIII
 Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et
 enutriti LVI
 Remigius episcopus ramentis CXL
 Remigius episcopus antiodorensis. vide in
 folio CLXXIII
 Rhenenses germanie superioris populi sunt.
 vide CCLXXXVII
 Reuocatio actuum priorum pontificum per suc-
 cessores incepit tempore Steffani sexti. vide
 folio CLXXII
 Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tem-
 pore multa fuerunt destructa templa. vide in
 folio XVI
 Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in fo-
 lio XVII
 Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in
 folio XVII
 Rex primus scitharum fuit thanaus vide in fo-
 lio XVIII
 Rex assiriorum quartus fuit Ninia. et quintus
 fuit arius XXV
 Rex primus Italie fuit ianus XXXV
 Rex decimusseptimus et ultimus Atheniensis
 um fuit Codrus XXVII et XLIII
 Rex primus lacedemoniorum fuit Euristens.
 vide XL
 Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
 Rex albanorum fuit Astanus XLIII
 Rex in israhel secundus fuit dauid. vide in fo-
 lio XLVI
 Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in
 folio XLVI et XLVII
 Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide

folio XLVI
 Rex ytalie aremulus posuit presidium albano-
 rum ubi nunc roma est LIII
 Rex romanorum secundus fuit Numapompi-
 lius. vide et reges ceteros LVI
 Rex primus babilonie fuit merodach. vide in
 folio LXII
 Rex persarum ultimus fuit darius filius Arsa-
 ni LXXII et LXXV
 Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fe-
 cit prelia CLXXIII
 Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius
 vir sanctus CXV
 Rex Gothorum radagasus italiam ferro et fla-
 ma vastabat et tandem captus fuit vide in fo-
 lio CXXXV
 Rex Vandalorum fuit Gensericus. vide in fo-
 lio CXXXVII
 Rex hunorum attila multas deuastauit regio-
 nes. dicebatq; se dei flagellum. vide in fo-
 lio CXXXVII
 Rex ultimus ostrogothorum fuit Tottila et ta-
 dem in regem Gothorum constitutus. vide
 in folio CXLV
 Rex visigothorum hermigildis fuit occisus p-
 pter fidem catholicam. vide folio CXLIX
 et L
 Rex longobardorum multas italie obtinuit ci-
 uitates. regem Francorum expulit. vide fo-
 lio CL
 Rex cretensis fuit saturnus pater Iouis. vide
 folio XXXV
 Rex ultimus longobardorum Desiderius fuit
 folio CLXVI
 Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i
 folio CLXXIII
 Rex Francorum fuit Ludouic? ex genere Ca-
 roli magni CLXXXI
 Rex francie nonus fuit Hugo. vide in fo-
 lio CLXXXII
 Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vi-
 de in folio CLXXXVIII
 Rex primus iherosolime fuit Gotsfredus. Et
 qui post eum vide in folio CXCVI
XCVIII XCIX CCIII et.
 Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie
 vide in folio CCV
 Rex sicilie fuit Hamfretus CCXIII
 Item et Carolus CCXV et XVIII
 Rex francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide
 in folio CCXII
 Rex bohemie quando primo nomen regis ac-
 ceperit CCXXXIX
 Richoldus dux Frisonum erat CLXII
 Richardus de sancto victore vir sanctus vide i
 folio CC
 Richardus imperator a quibusdam electus no-
 tamen confirmatus CCXIII
 Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in
 folio CCVII
 Richardus de media villa doctor. vide in fo-
 lio CCXXII
 Riphath alias riphah filius Gomer a quo fue-
 re papblagones XVI

Risit zoroastes philosophus die sue natiuitatis **XXII**
Roboam habuit uxores. xvij. concubinas. xxx filios. xvij. et filias. xl. fo. **XLIX**
Robertus rex francie **CLXXXVIII**
Robertus abbas vir sanctus **CXCV**
Robertus rex sicilie erat **CCXXIII**
Robertus rex apulie andream nepotem suum in regnum instituit **CCXXV**
Robertus de licio ordinis minorum professor vide **CCLII**
Rochus natione narbonensis christi confessor vide **CCXXVII**
Rodium urbem turchus cum exercitu suo petijt sed visionis miraculo est repulsus vide in folio **CCLVI**
Rodis venit a dodamyn filio iavan vide in folio **XVI**
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide de **CLXVII**
Roma est condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitate condiderit **XXXIII**
Roma a quibus sit condita **LVI** et **LVII**
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio **LVI**
Romani consules quando inceperunt et quare fuere et que illorum nomina **LXIX**
Romani nouam instituerunt dignitatem dictatorem appellatam **LXIX** et nomina ipsorum dictatorum **LXXVI**
Romani post consules elegerunt decem viros qui totam regerent ciuitatem **LXX**
Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vide de **LXX** fecerunt et sibi tribunos et ediles ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio deinde augusti ab augusto **XCIII**
Romanus miles et martyr **CXXI**
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni constantini **CXXIX**
Reinde regebatur sub vno augusto et tribus cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vide de sub marciano **CXXXVII**
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs istis temporibus **CXL**
Romanus papa patria romanus. vide in folio **CLXXII**
Romam valde oppressit otto primus vt modum fursuris triginta aureis venundabatur. vide **CLXXVIII**
Romani habuerunt quatuor gradus maiorum suorum. rex. dictator. imperator et cetera. vide in folio **LXXXV**
Romam ductus est in asino cum magno scandalo Burdinus antipapa **CXCVII**
Romanum imperium non habuit imperatorem ad aliquot tempus ex electorum discordia vide de folio **CCXII** et **XIII**
Rotharis rex longobardorum **CLV**
Rudolphus rex ytalie dux burgundie et francorum rex **CLXXVII**
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forche

vide **CXCII**
Rudolphus romanorum imperator electus vide de folio **CCXVI**
Rudolphus imperator plures dedit libertati. vide **CCXVII**
Ruffus miles clarissimus **CXXVI**
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in folio **CXXXVI**
Rupertus episcopus ex regia stirpe francorum ortus **CLII**
Rupertus bauarie dux imperator electus vide in folio **CCXXXVI**
Russia prouincia et eius conditio describitur. vide **CCLXXX**
Ruth fuit genere moabitides **XL**
Abatha filius chus a quo sabatheni **XIII**
Sabaa filius regina a quo arabes **XIII**
Saba filius chus a quo sabai **XIII**
Saba regina venit audire sapientiam Salomonis vide de in folio **XLVI**
Sabaudia regio vbi sit et quis gentis illius primus dux **CCLXXXVII**
Sanaudie principes dicebantur comites. sed cesar Sigismundus fecit illos duces vide in folio **CCXLII**
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio **LXV**
Sabina illustrissima mulier **CXII**
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in folio **CXXI**
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vide de in folio **CXXXIII**
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio **CXLVIII**
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vide de in folio **XXXIII**
Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in folio **XXV**
Sacerdotium quando fuerit translatum a filiis eleazar Abel primus de filiis Ithamar arripuit **XL** et **XLI**
Sacerdotium sibi vi usurpauit Olias et adole re voluit incensum **LV**
Saccum habuit ad panes Byogenes. vide in folio **LXXIII**
Sacramento eucharistie quidam non fecerunt reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide in folio **CCXVII**
Sadoch de linea christi erat **LXV**
Saducei qui dicebantur **XCVI**
Saffens decimus nonus rex assiriorum vide in folio **XXVIII**
Sanguis christi effluxit ex quadam christi ymagine **CLXVIII**
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio **CLXXI** et **LXXXII**
Sanguinis fons effluxit Senue futuraz significans calamitatem **CLXXVI**
Sanguis pluit e celo illis temporibus **CXCVIII**
Sali qui est caynan filius arphaxat **XVI**

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vi
 de folio XXXIII
 Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea
 vide XLVI
 Salomon quando edificauit templum. vide in
 folio XLVI
 Salmanasar rex assiriorum trāstulit israhel in
 assirios LV
 Salon philosophus secundus de septem sapi-
 entibus dedit legem atheniensibus LIX
 Salathiel fuit filius reomie LXIII
 Salustius romanus historicus et philosophus
 vide XCII
 Saluator cum suis discipulis floruit vide in fo-
 lio CI
 Saltzburger ciuitas quando sit condita vide in
 folio CLII
 Saltzburger quondam dicebatur Iunonia id ē
 helffenburg XCVII
 Salue regina hermannus contractus compo-
 suit vide CLXXXIX
 Saladinus fuit rex egipti CCV
 Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vi
 de folio XIII
 Sampson fuit vltimus rex in israhel XLI
 Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
 Sacerdos sacerdos et propheta domini. iudex
 super israhel filius helchane XLI
 Samaritan unde dicantur LXXV
 Sampson episcopus dolensis claruit sanctitate
 vide CXLVIII
 Sanctus. sanctus quis dicere statuit in missa.
 vide CXLI
 Sagar iudex populi israhel plures occidit phi-
 listeos vomere XXX
 Sapho poetissa inuenit plectrum LXI
 et LXXI
 Sarmatia venit ab astanes filio gomer vide fo-
 lio XVI
 Saruth fuit filius ragau XXI
 Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in fo-
 lio XXI
 Sarraceni veniunt ab Agar inde. vide in fo-
 lio XXI
 Sardinia insula que sit XXXVIII
 Sardanapallus rex assiriorum totus fuit lubri-
 cus habitu femineo indutus LV
 Sarracenos Constantinus quartus fecit impe-
 rio tributarios vide in folio CLVII
 et LVIII
 Sarraceni temporibus istis vastarunt italiam.
 vide CLXXI
 Sarraceni genuam obsidione pressam ceperunt
 vide CLXXVI
 Saturnus pater Iouis rex Creteus tempore
 ysaac regnauit XXXV
 Saturninus presbiter et martyr. vide in fo-
 lio CXXVII
 Saul fuit primus rex iudeorum. et quare fuerit
 infestus dauid XLI
 Saxonia magna prouincia germanie describi-
 tur CCLXXXII
 Saxones contraxerunt amicitiam cum pipino
 rege francie CLXV

Saxonici bellus illis temporibus est commis-
 sum. et carolus magnus vicit et illos ad fides
 duxit CLXVII
 Saxonum principes dicebantur eo tempore re-
 ges CLXXVII
 Saxones plurimum exaltantur Heinrichus pri-
 mus CLXXXIII
 Scauracius imperator fuit CLXVI
 Scaligerorum dominij principium CCXXIII
 Scisma primum romane ecclesie fuit CXVIII
 Scisma secundum habuit ortum ab arrianis et
 fuit grauissimum CXXXI
 Scisma aliud fuit tempore bonifacii pape pri-
 mi CXXXIII
 Scisma quintum fuit tempore simachi CXLI
 Scisma decimum et vndecimum fustulit Otto
 primus CLXXIX
 Scisma vigesimum primum fuit super pauperta-
 te ecclesie CCXXVI
 Scisma vigesimum secundum et omnium pesti-
 mum fuit CCXXXII
 Scisma illud durauit ad. xxij. annos. an scilicet
 papa esset supra concilium CCXLII
 Scipio africanus alterius scipionis filius vi/
 de folio LXXXIII
 Scipio iunior africanus vir pclarus apud roma-
 nos LXXXV
 Sciaonici quondam dicebantur illirici vide in
 folio CXII
 Sclani sumpserunt originem ex bohemiis et ger-
 manis CLXXI
 Schlesia prouincia describitur CCLXXXIX
 Sclani receperunt fidem illis temporibus fo-
 lio CLXXI
 Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide fo-
 lio LVI
 Scolastica germana sancti Benedicti. vide in
 folio CXLIII
 Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
 Scotus doctor subtilis ordinis minorum fo-
 lio CCXXI
 Scolas artium liberalium in praga erexit Ca-
 rolus quartus CCXXIX
 Scotia prouincia que sit vide CCLXXXIX
 Scotia insula que sit XLVI
 Sebaldu confessor dignissimus. vide in fo-
 lio CLXII
 Secundus atheniensis philosophus. vide in
 folio CXIII
 Seductor quidam dixit se imperatorem fride-
 ricum qui quondam fuit perditus. vide fo-
 lio CCXX
 Seductus est rex Jonas blanditijs magnato-
 rum LIII
 Sedechias fuit tercius filius Josie et vltimus
 regum iuda et iherusalem LX
 Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in fo-
 lio X
 Sellum rex fuit israhel et statim occisus vide in
 folio LIII
 Sellum pontifex quidam fuit LIII
 Selencus iners rex Syrie erat. vide in fo-
 lio LXXIX
 Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
 Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
 Sem primus filius noe quinq; protulit filios
 e quibus quinq; prodire gentes. vide in fo-
 lio XV
 Semiramis regina assiriorum fuit. vide in fo-
 lio XXV
 Sennacherib rex assiriorum a filiis suis est oc-
 cusus vide LV
 Senatores romulus instituit LVI
 Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
 Seneca stoicus philosophus neronis impera-
 toris preceptor vide CV
 Septem sapientes qui sunt et quid docuerant et
 vide LIX et LX
 Septuaginta interpretes quomodo legem in-
 terpretabantur LXXVII
 Sepeliebatur viua minucia virgo propter ince-
 stum. Similiter et Capronia LXXX
 Septem dormientes floruerunt illis tempori-
 bus CXIX et apparuerunt ite-
 rum vide CXXXVIII
 Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis.
 vide CCXII
 Sequentiam sanctispiritus affit nobis gratia
 et. Robertus rex proposuit CLXXXVIII
 Serapis fuit tercius rex argiuorum siue greco-
 rum vide XXIX
 Sernius tullius romanorum rex. vide LXV
 Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide
 folio LXXXI
 Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vi-
 de in folio CXX
 Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in fo-
 lio CXII
 Sergius et Bachus viri nobilissimi vide in fo-
 lio CXXV
 Sergius papa natione syrus CLVII
 Sergius secundus papa patria romanus vi-
 de in folio CLXIX
 Sergius tercius papa natione romanus. vide
 folio CLXXIII
 Sergius quartus papa patria romanus. vide
 folio CLXXXV
 Serib tercius filius Ade et Eue. vide in fo-
 lio IX
 Seuerus romanorum imperator. vide in fo-
 lio CXV
 Seuerus et maximianus imperatores vide in
 folio CXXV
 Seuerus episcopus Treuerensis. vide in fo-
 lio CXLIII
 Seuerinus primus papa patria romanus vide
 in folio CL
 Sextilia virgo de incestu conuicta et est viua se-
 pulsa LXXVIII
 Sextus dominicus caluinus consul romanus
 vide LXXXV
 Sextum librum decretalium bonifacius octauus
 fieri statuit CCXIX
 Sibille omnes femine vates a veteribus ap-
 pellabantur. vide et nomina sibillarum in fo-
 lio XXXV
 Sibilla eritrea floruit temporibus istis religio

sis vestibus induta LVI
 Sibilla helespontina claruit istis temporibus
 vide LXIII
 Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in fo-
 lio LXIX
 Sibilla timitica veste celestina induta vide in fo-
 lio LXXVIII
 Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et
 christi natiuitatem predixit XCIII
 Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in fo-
 lio XXXVIII
 Sichimorum reges qui fuerant. vide in fo-
 lio XXVI
 Sicilie rex fuit Adanifretus CCIII
 Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in fo-
 lio XIII
 Signa magna his temporibus visa sunt. vide
 in folio CXLVI et XLI
 Signa apparuerunt in celo temporibus istis
 folio CLVII
 Sigismundus caroli quarti filius imperator.
 vide CCXXXIX
 Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam
 suis in nocte contribuit militibus ut tucius
 dormiret CCXL
 Signa ante iudicium extremum que eueniant.
 vide CCLXIII et LXV
 Siluius posthumus enee filius rex italie in sil-
 ua fuit nutritus XLIX
 Silphion megarensis philosophus vide in fo-
 lio LXXXII
 Silla patricius consul romanus vir facundus
 et plurimum astutus LXXXVI
 Siluerus papa natione campanus. vide in fo-
 lio CXLIII
 Siluester papa natione romanus. vide in fo-
 lio CXXVIII
 Siluester secundus papa natione gallicus. vi-
 de folio CLXXXI
 Siluester tercius papa patria romanus. vide in
 folio CLXXXVIII
 Simulachra quasi viua formauit de terra pro-
 metheus vir acuti ingenij XXVIII
 Simonides poeta claruit istis temporibus vi-
 de in folio LX
 Symon filius onye summus fuit pontifex fo-
 lio LXXVII
 Symon summus erat pontifex LXXIX
 Symon mathathie filius tercius iudeorum dux
 et pontifex LXXXVI
 Symon de cassia quos consecit libros vide in
 folio CCXXXIII
 Symbolum fidei apostoli christi confecerunt.
 folio CII
 Symon apostolus cleophe filius. vide in fo-
 lio CVII
 Symbolum in missa decantari statuit papa mar-
 cis CXXVIII
 Simplicius papa patria tiburtus. vide in fo-
 lio CXL
 Simachus patricius et senator. vide in fo-
 lio CXLI
 Simachus papa natione Sardus. vide in fo-
 lio CXLI

Symeon in columpna. de quo mira referuntur
 folio vide CXLVI
 Syrie regnum qñ habuit initium LXXV
 Siricius papa natione romanus. vide in fo-
 lio CXXXI
 Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in fo-
 lio XV
 Sisebutus rex visigothorum CL
 Sisymus vel solimus papa natione syrus vide
 folio CLVII
 Sixtus papa natione Romanus. vide in fo-
 lio CXI
 Sixtus papa secundus natione grecus vide fo-
 lio CXX
 Sixtus tercius papa natione romanus vide fo-
 lio CXXXVI
 Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in fo-
 lio CCLIII
 Smerdis rex Persarum tercius. vide in fo-
 lio LXIX
 Socrates philosophus obstetricis phanarete
 filius LXXIII
 Sodomia et Gomorra sunt succense vide in fo-
 lio XXI
 Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vi-
 de folio XXV
 Solem et ignem coluerunt Persæ. vide in fo-
 lio LXVIII
 Soles tres apparuerunt. quid significabant.
 vide XCII
 Solinus historicus et orator grauissimus vide
 folio XCIII
 Soles tres iterum apparuerunt. vide in fo-
 lio CCM
 Soldanus valde oppressit partes orientales.
 vide CCXIX
 Solis facta est defectio. Bella et dissidia sunt se-
 cuta CCXLII
 Sol deficiebat mala futura significans vide fo-
 lio CCXLVIII
 Sophocles atheniensis poeta tragicus. vide
 folio LXXII
 Sophonias nonus propheta duodecim pro-
 phetarum. Ille destructionem iherusalem præ-
 dixit LV
 Sophia matrona nobilis et sancta. vide in fo-
 lio CXII
 Sophonia occidit seipsam propter seruandam
 castitatem CXXVIII
 Sorebabel reedificauit templum. vide in fo-
 lio LXIII
 Sother papa natione campanus. vide in fo-
 lio CXIII
 Sparetus fuit rex assiriorum XXV
 Sparta alio nomine dicitur Lacedæmonia vi-
 de folio XXVIII
 Spartanorum gens unde habuit ortum. vide
 folio LIII
 Speusippus atheniensis philosophus. vide i
 folio LXXIII
 Spiritus sancti missio i discipulos christi. vide
 folio CII
 Statua erexit nabuchodonosor adoranda LV
 Statius neapolitanus CX

Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in fo-
 lio CCXII
 Straco philosophus vir eloquentissimus vi-
 de folio LXXXII
 Strabo historicus et philosophus maximus.
 vide XCIII
 Strabus monachus auditor Rabani vide fo-
 lio CLXIX
 Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide fo-
 lio LXX
 Steffani prothomartyris et primi dyaconi la-
 pidatio CIII
 Steffanus papa primus natione romanus vi-
 de folio CXX
 Steffanus secundus papa natione romanus.
 vide CLXIII
 Steffanus tercius papa natione siculus vide fo-
 lio CLXV
 Steffanus quartus papa patria romanus. vi-
 de folio CLXVII
 Steffanus papa quintus patria romanus vi-
 de folio CLXXI
 Steffanus papa sextus patria romanus. vide
 folio CLXXII
 Steffanus septimus papa patria romanus vi-
 de folio CLXXV
 Steffanus octauus papa natione germanus.
 vide CLXXVI
 Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide i fo-
 lio CLXXXVIII
 Steffanus nonus papa natione lotharingus.
 vide CXCI
 Steffanus vir valde religiosus. vide in fo-
 lio CXCII
 Steffanus abbas cisterciensis CXCIV
 Stiria prouincia quibus locis cingatur vide fo-
 lio CCLXXVII
 Studio insistere valde recommendabat plini-
 secundus CXI
 Suetonius tranquillus historicus et causidicus
 vide CXI
 Susanna virgo natione dalmatica. vide in fo-
 lio CXXVII
 Successores non debet sibi eligere status eccle-
 siasticus ita statuit hilarius papa. vide in fo-
 lio CXXXVI
 Summam de casibus confecit albertus vir san-
 ctus CCXXVIII
 Suecia cum populi sui conditione describitur
 vide CCLXXXII
 Switenses populi sunt feroces germanie vide
 folio CCLXXXVII
 Sumcastianus felicissimus persarum et arme-
 nie rex CCXLIX
 Superbia spiritualium multos traxit a fide chri-
 stiana temporibus pauli episcopi CXXII
 Tabernaculum domini quo
 modo fuerit formatum vi-
 de folio XXXIII
 Tacuit semper Secundus
 philosophus. et quare id fe-
 cerit vide in fo- CXII
 Tacitus romanorum im-
 perator erat CXXIII
 Thadeus florentinus medicus CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seu-
 rus CCXXXVII
Tharsis filius iavan qui condidit tharfos vi/
 de folio XVI
Thaisa filius iavan a quo cipria venit. vide fo-
 lio XVI
Thare fuit filius nachor et habuit tres filios.
 Abraham scilicet nachor et aram vide in fo/
 lio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in fo-
 lio XLII
Tharusium urbs a quibus condita fuerit vide
 folio LI
Tharquinius priscus quintus romanorum rex
 auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tyrannus ad tor-
 mentandum homines LVI
Tales philosophus et unus de septem sapien-
 tibus magnus astrologus claruit temporibus
 istis LIX
Tarquinius romanorum rex LXV
Tarquinius consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit
 Sixtus papa CXI
Tauristae dicebantur olim incole norici in alpi/
 bus CLII
Tarthari poloniam. ungariam et alias regio-
 nes perlustrabant istis temporibus vide fo-
 lio CCIX
Tarthari qui sunt et quando eorum regnum ha-
 buit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Thecla virgo discipula pauli apostoli vide fo-
 lio CVII
Thedaldus comes canusii regiensis opidi vi/
 de folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo frigis emerere
 vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorum neptalym et gal-
 ileam transfudit in Assirios LV
Telephorus papa natione grecus. vide in fo-
 lio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe rei vel ra-
 gau XVI
Templum quando salomon edificauerit. vide
 folio XLVI et XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempo-
 re Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vi/
 de folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
et LXVII
Temistodes philosophus naturalis belli cla-
 rissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatum
 folio LXXXI
Tempestas horrida et inaudita in urbe constan-
 tinopolitana edificia et homines absorbit.
 folio CCLVII
Teophrastus chrosius philosophus. vide fo/
 lio LXXX

Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus fo-
 lio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus fo/
 lio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide
 folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispanus
 folio CXXXIII
Theodosius iunior archadii filius imperator
 folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in fo-
 lio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in
 folio CLVIII
Theodosius tercius imperator romanorum.
 folio CLXI
Theodorus ticinensis episcopus homo sanctis-
 simus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide
 folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus.
 folio CLXXII
Theodricus Metensis episcopus. vide in fo-
 lio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus fo-
 lio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus lin-
 guis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII
et XIII
Therentius publicus vir formosus et magni in-
 genij LXXXV
Tertulianus africanus vir preclarus. vide in fo-
 lio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses ap-
 put constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis tempori-
 bus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX
et L
Item alius terremotus qui et regna diruit vide
 folio CCXCVIII
Theffalon quintus rex sichimorum vide in fo-
 lio XXVI
Theffalonicensis vir duabus linguis doctus
 folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem tiburtinam
 folio CXIII
Theuthuniorum regnum dicebatur francia
 orientalis CLXXIII
Theueri et turchi differunt CLXXI
Thibertas vel thiberiadis a qua fuerit instaura-
 ta vide folio XXXIII
Thiberius siluius rex ytalie in thiberim est sub-
 mersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide fo-
 lio LII
Tiberius romanorum imperator unde duxit
 suam parentelam XCVI et O
Tiburtius et Valerianus fratres viri sancti vi/
 de folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide
 folio CXLVII

Tiberius tercius imperator **CLVIII**
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ urbem mo-
 lestauit **CLXXI**
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit fo-
 lio **CXIII**
Thinens fuit vicesimus octauus rex assirorum
 folio **XLII**
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide fo-
 lio **CIX**
Tirannus primus fuit Memroth. vide in fo-
 lio **XIII**
Thiras filius septimus iaphet appellauit suos
 thirenses **XVI**
Thiramachus sextus rex sicimorum vide fo-
 lio **XXVI**
Thirolenses germanie sunt populi. vide fo-
 lio **CCLXXXVII**
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in fo-
 lio **LXXX**
Titus liuius magnus historicorum princeps fo-
 lio **XCIII**
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum
 imperator **CIX**
Titus pauli apostoli discipulus **CIX**
Thobias propheta prophetauit destructionem
 iherusalem ⁊ templi quasi iam esset factum.
 folio **LIII**
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tri-
 bu neptalim oriundus **LX**
Tholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide
 folio **XXXVII**
Thomas apostolus qui ⁊ didimus dicitur fo-
 lio **CVI**
Thomas archiepiscopus canthuariensis vide
 folio **CCII**
Thomas de aquino ordinis predicatorum do-
 ctor **CCXV**
Thomas de argentina vir religiosus vide fo-
 lio **CCXXVII**
Thomas florentinus medicus **CCXXX**
Totila rex fuit gothorum **CXLV**

Tracia venit a tiras filio iaphet vide fo-
 lio **XVI**
Trayanus imperator genere hispanus vide fo-
 lio **CIX**
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide
 folio **CLXXXIX**
Tracia que sit provincia ⁊ que gens illius fo-
 lio **CCLXXI**
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati
 folio **IX** Similiter tres in linea pecca-
 torum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit constructa. vide
 folio **XXI**
Tribuni ⁊ ediles sunt rome creati **LXX**
Triphon rex syrie fuit **LXXIII**
Tributaria quando fuit iudea facta vide in fo-
 lio **LXXXVIII**
Tripho auditor origenis **CXVII**
Troya venit a dardania **XVI**
Troys in dardania regnauit ⁊ troias condidit
 ciuitatem **XXXVI**

Trogus pompeius hispanus historicus. vide
 folio **CXIII**
Trusianus medicus plusq. commetator vide fo-
 lio **CCXXII**
Tubal filius lamech musicam inuenit vide fo-
 lio **X**
Tubalcain artes humanas in duabus calum-
 nis sculpsit **X**
Tubalcain filius lamech primus artem ferrea
 inuenit **X**
Tullius hostilius tercius romanorum rex ictu
 fulminis conflagratus est **LVI**
Thucydides historicus claruit **LXXIII**
Thunica christi in consuetis fuit inuenta. vide
 folio **CXLIX**
Turrim edificauerunt isti tres post diluuium prin-
 cipes Iectan Memroth Suphena **XVII**
Tur quo nemroth persuasit edificari **XVIII**
Turchus filius troili filij regis priami a quo
 quidam dicunt turchos denominari vide fo-
 lio **XXXVII**
Turo ciuitas a quo fuit condita. vide in fo-
 lio **LXXI**
Turingia elegit sibi hoc tempore regem vide
 folio **CLV**
Turcorum origo que fuit **CLXXXV**
Turci ex othomanno creuerunt ⁊ multas sibi
 subiecerunt nationes **CCXXVIII**
Turcorum regio. que sit ⁊ que gentis illius
 pprietas **CCLXXII**
Turcorum dux maumetus unde duxit origi-
 nem. quomodo sit mortuus. quidue in chri-
 stianos effecerit **CCLVI**
Turcorum dux duos habuit filios. qui post
 patris mortem saper regno fuere discordes.
 folio **CCLVI**
Tusim quartus filius messaraim a quo fuere
 philistini **XIII**

Valerius publicola vide fo-
 lio **LXIX**
Valerius consul romanus
 vir prudens. vide in fo-
 lio **LXIX**
Valerius cornutus roma-
 nus adolescens. vide in fo-
 lio **LXXIX**
Valerius anaximus romanus philosophus
 et orator luculentissimus **XCIII**
Valerius procurator iudee primus apud iude-
 os pontificatum vendere cepit. vide in fo-
 lio **XCIV ⁊ XCVI**
Valentinianus hereticus platonius. vide fo-
 lio **CXIII**
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperato-
 res **CXXI**
Valentinus romanus presbiter ⁊ martir. vide
 folio **CXXII**
Valentinianus imperator vir animo grauis.
 folio **CXXXII**
Valens imperator rebaptisatus hostis fuit chri-
 stianorum seuerissimus **CXXXII**
Valentinianus occidentalis imperij imperator
 vide folio **CXXXVII**

Valentinus papa patria romanus. vide fo-
lio **CLXVIII**
Valachia que sit regio et que gens illius vide
folio **CCLXX**
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit
Hispanos Gallos et Romanos. vide fo-
lio **CXXXVII**
Varro vir plurimum eruditus **XCII**
Ubertinus habuit dominium padue. vide fo-
lio **CCXXVII**
Udalricus episcopus augustensis comes de dil-
lingen folio **CLXXX**
Udo archiepiscopus madeburgensis vide fo-
lio **CLXXXVIII**
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide fo-
lio **XLIII et CCLXXXV**
Veneti sunt Troiani vt **Catho** dicit. vide fo-
lio **XLIII**
Veneta vrbs quando accepit augmentum fo-
lio **CXXXVII**
Venetorum ducatus incepit illis temporibus
folio **CLXI**
Veneti sunt a cesare friderico primo in plurib?
priuilegiati **CCIII**
Veneta ciuitas illis temporibus sensit pericu-
lum **CCXXIII**
Veneti illis temporibus percusserunt sed? cuz
mahumeto turchorum imperatore. vide fo-
lio **CCLV**
Venturia romana mulier et prudens. vide fo-
lio **LXX**
Ventzslaus bohemorum dux erat. vide fo-
lio **CLXXVII**
Ventzslaus tercius bohemie rex **CCXX**
Ventzslaus bohemie rex sextus **CCXVIII**
Veneno interfectus est heinricus octauus im-
perator per monachum quendam. vide fo-
lio **CCXXII**
Veronica mulier iherosolimitana sanctitate in-
signita **XCVII**
Verona ciuitas a quo sit condita **LXVIII**
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum
illis temporibus **CCXXXVII**
Vestis sacerdotalis in veteri testameto quo fu-
erit formata **XXXIII**
Vestem vnam omnibus licurgius instituit fo-
lio **LII**
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes.
folio **LXXIII**
Vgolmus episcopus et doctor egregius vide
folio **CCXVIII**
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor.
folio **CCXVIII**
Victorinus enuterne vrbs episcopus vide fo-
lio **CIX**
Victor papa natione apher **CXIII**
Victoria virgo inclita **CXX**
Victor ciuis mediolanensis **CXXVII**
Victorinus natione aquitanus **CXLI**
Victor secundus papa natione alemanus epi-
scopus cystetensis et in papam electus vide
folio **CXCI**
Victor tercius papa antea desiderius vocatus

vide folio **CXCIII**
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide
folio **XCVIII**
Vigilius papa natione roman? **CXLIII**
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide fo-
lio **CLIII**
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide
folio **CXC**
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum
folio **XI**
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide
folio **XXVIII**
Vinum bonum est et malum dicit pitacus vide
folio **LIX**
Vindicauit arthaces mortem patris et fratris
sui **LXX**
Vincentius ordinis predicatorum declamator
folio **CCXXXVI**
Vincentius leuita natione hispanus. vide fo-
lio **CXXIII**
Vincentius gallus ordinis predicatorum fra-
ter **CCXIII**
Virgo Rheia vestalis quomodo peperit duos
filios Remum et Romulum **LVI**
Virgilius maro magnus fuit medicus vide fo-
lio **XCII**
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis fo-
lio **CLIII**
Visitacionis marie festum instituit urbanus se-
xtus per octauas celebrandum. vide in fo-
lio **CCXXXIII**
Vitulū adorabat popul? in egypto more egy-
ptiorum **XXXI**
Vitellus nonus romanorum imperator. vide
folio **CVI**
Vitus puerulus natione Siculus. vide fo-
lio **CXXV**
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide fo-
lio **CXLV**
Vitalianus papa patria Siguinus. vide fo-
lio **CLIII**
Vita hominis in hoc qm multis sit dedita peri-
culis folio **CCLXIII**
Ulixes errauit in mari venit ad circes que soci-
os suos mutauit in bestias **XLI**
Alma sueuie insignis vrbs describitur. vide fo-
lio **CXC**
Angari italiam ingressi papiani obsederunt fo-
lio **LXXIII**
Angari obsederunt augustam et afflixerunt fo-
lio **XCII**
Angari sunt a sueuis et batoarijs prostrati. vi-
de folio **CLXXIII** **LXXV**
et **LXXVII**
Angari papiam obsidebant **CLXVI**
Angari depopulabant italiam. deinde vene-
runt in germaniam tempore primi ottonis.
folio **CLXXVII et LXXIX**
Angari fidem receperunt predicatione adalber-
ti folio **CLXXXII**
Agaria que sit regio. de gestis in ea vide fo-
lio **CCLXVIII** et in sequentibus
folijs

Angaroz rex mathias valde oppressit turchos
folio CCLII ⁊ LIII

Goluptatem duxit pro maiori malo archita fo
lio LXXIII

Urbanus papa primus natione romanus fo
lio CXVI

Ursula virgo gloriosa natione anglica vide fo
lio CXXXVIII

Urbanus secundus papa antea fuit monach⁹
folio CXCIII

Urbanus papa tercius patria mediolanensis.
folio CCIII

Urbanus quartus papa natione gallus. vide
folio CCXIII

Urbanus papa quintus patria leonicensis.
folio CCXXXI

Urbanus papa sextus natione neapolitanus.
vide folio CCXXXII

Urias propheta occisus est a rege ieconia fo
lio LV

Vulpinianus iuriconsultus vir prestantissim⁹
folio CXVII

Uxorib⁹ suis sparnant siue lacedemonij dederūt
licentiam vt alios ducerent viros. vide fo
lio LIII

Uxores triū principū male fuerūt ex quibus
bus causis vide CCXXIII

Uxor sigismundi imperatoris lugubrez duxit
vitam CCXLII

Enophon phūs dux exer
cit⁹ atheniensiu LXXIII

Enocrates calcedonensis
phūs LXXVIII

Enophilus pithagoric⁹
phūs LXXVIII

Enarchus phūs claruit
istis tpi⁹ LXXIX

Herfes rex assyriorum antiquus qui ⁊ balane⁹
vocatur XXVI

Herfes philosophus inuenit ludum scutorum
folio LXII

Herfes rex persarum maxime fuit p iudeis vi
de folio LXX

Hir de trebu manasse fuit
septimus index in israhel.
folio XXXVII

Yepete illegittimus princeps
latrocinantiū facis et dux
exercitus a gallatidis fo
lio XL

Yesse vel abyssi habuit se
ptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina

habe. folio XLII

Ydolatra fecit moyses occidi XXXI

Ydolatra primus fuit ninus XVII

Ylen vel yle quid sit vide folio II

Yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret
sup iudam vide folio L

Ypocrates medicus fuit pitagore discipulus vi
de folio LXXIII

Ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide fo
lio CXXI

Ypolitus ep⁹ vir doctus CXVIII

Yrath erat filius enoch X

Ysis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litle
teras docuit XXV

Ysaas ppheta nobilis vnus fuit de quatuor no
bilioribus pphetis LI

Ysocrates orator preclaus fuit LXXIII

Ysidorus episcopus hispalensis vir beatus fo
lio CLI

Ysaac medicus preclarus floruit CXCI

Ytalia est pars europa. xiiij. Et vnde habeat no
men vide XLV

Ytalam valde oppressit fridericus primus im
perator CCIII

Yuo canonum doctor CXCIII Et vir ma
gne sanctitatis CCXXVII

Ambr⁹ rex israhel deleuit domū
baasa XLIX

Zacharias filius ioiade lapida
tus est iussa regis Joab vide fo
lio L

Zacharias rex israhel fecit si
cut sui antecessores malum LIII

Zacharias quando obiit folio LXV

Zacharias hebreus ppheta domini elizabet
habuit uxorem ex qua genuit iohannem ba
ptistam XCIII

Zacharias papa natione grecus CLXIII

Zazariam pontificem interfecit Nabuchodo
nosor folio LV

Zeno philosophus naphel filius LXXIII

Zeno erat romanorum imperator CXLI

Zepherinus papa natione romanus vide fo
lio CXIII

Zeuses heracleotes bonus fuit pictor vide fo
lio LXXI

Zozimus papa natione grecus CXXXIII

finit registrum

pel

In principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis et vacua: et tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dñi ferebat sup aq̄s. Moyses diuinus p̄ph̄a atq; historic⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō de⁹ machinator constitutozq; rez. cū hoc op⁹ adoriretur: fecit p̄mū oīm celū: et i sblime suspēdit: qđ cet sedes ipsi⁹ dei p̄ditoris: de inde terrā fundauit: ac celo s̄didit. Tenebras aut cōstituit i terra. Nihil em̄ p̄se p̄tinet lumis: nisi accipiat a celo. In q̄ posuit lucē pennē: et superos et vitā p̄petuā. Et p̄ in terra tenebras: et inferos: et mortē. Moyses vō cū deū creasse p̄memorat tres errores Platonis. s. Aristotilis et epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuisse factū testat. ylen greci p̄mā materiā rez nō formatam ap̄pellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ qđā p̄cordia p̄ueniūt. Quātq; ceteri de materia et forma: aut de athomis factis fuisse: de⁹ tñ mūdū sine p̄iaceti et p̄pata materia creauit: cū prudētissim⁹ esset ad exco- gitādū: et ad faciēdū solertissim⁹ anteq̄ ordiret hoc op⁹ mūdū. qm̄ pleni et p̄summati boni fons i ip̄o erat: vt ab eo bono tāq; riu⁹ oriret. Angelos i p̄ncipio oīm creaturaz p̄mordiales fecit. et ex eo qđ n̄ ē: qz p̄ eter- nitatē fort⁹ ē: p̄ fortitudinē p̄tāt imēset: q̄ fine ac mō caret: sic vita facturis. Quid ergo mirū si facturus mū- dū: p̄us materiā de q̄ faceret p̄pauit: ex eo qđ nō erat. Qđ intellexerūt forte et sarraceni dicentes. Eductos āgelos a deo de tenebris ad lucē: adimpletosq; eterna leticia. In q̄busdā tñ indolis diuine stirpis nō p̄māsit. Auctore hui⁹ rei ex bono p̄ se malū effectū greci diabolu appellāt: nos crimiatozē vocam⁹. Terra erat ia- nis (vt trāstulit diu⁹ Hiero. vl vt septingēta) inuisibil⁹ et icoposita: Quā p̄ sui p̄fusiōe abyssum vocat: quā et greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu i altissimas profunditates extensam: de hoc etiā Quidi⁹ meminit. Ante mare et terras et qđ tegit oīa celū. An⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec q̄cōq; nisi p̄odus iners: p̄gestaq; eodē. Nō bene iūctarū discor- dia semina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et spūs dñi: organuz diuine artis ferebat sup- aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciēdū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio rez senario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duoz tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creationē. In sel- cundo et tercio dispositionē. In reliquis ornatum Moyses per opera sex diez ostendit.

De opere prime diei.

Oritur deus fiat lux. Et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona. Et diuisit lucem a tenebris. Appellauitque lucem diem. Et tenebras noctem. Factumque est vespere et mane dies unus. Moyses mirum artificium diuina non humana industria totius nature secretis apte conueniens in suo libro ostendit. quod omnem doctrinam et eloquentiam et ingenium superat. Philosophus enim dicitur. quod est vera lux. lucemque diligens. omnia in luce faciens. Mundum fabricam a luce rectissime inchoauit. Que tribus diebus usque ad quartam (in qua lunaria formata sunt) circuitu suo diem naturale pergit. Extatque nobilissimum corporum spirituali creature finitimum atque optimum. suam pulcritudinem maxime edicans. Cum punctum minimum totius mundi spatium repleat. Ideo lux sola est. quod mundus totus bonus et pulcher est: per immunumque sine corruptione transiens. Et merito lucem vidit quoniam bona. Cum nihil aliud sit quam primi boni imago tenuis et umbratilis similitudo. Statim tractate spiritu a quo illas et quadam obiectum iussu dei artificis exorta est lux decus et splendor: ut nubes lucida superiores mundi partes sua claritate illuminas. ut in diluculo fieri solet: per modum solis agitatur: superius emisperium: et vicissim inferius illuminas. Et postea diuisit: ut tenebre et lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucem diem a claritate quod purgat tenebras: tenebras a nocendo noctem. ne oculi videant. Secundum hanc partem dimensionem diem fecit et noctem. quod spacia et orbis temporum perpetuos ac volubiles quos vocamus annos alterna per vices successionem perficiat. Ac factum est dies unus: quod fuit primus dies seculi: non primus dierum omnium ideo non primus sed unus nominatur est. Et sic eo die fecit deus materiam informem. Angelos. Celum. lucem. terram. aquam et aerem etc. Ipsi quoque terre binas partes prius inter se diuersasque constituit. scilicet orientes occidentesque. Ex quibus oriens deo accessit. quia ipse luminis fons et illustrator est rex. Et quod oriens nos faciat ad vitam sempiternam. Occidens autem perturbare illi praeque meriti ascribitur. quod lumen abscondat. quod tenebras spiritum inducat. Et quod boies faciat occidere interire peccatis. Nam sic lux oriens est. In luce autem vite ratio versatur. sic occidentis tenebre sunt. In tenebris autem mors et interitus pertinet. Deinde alteras partes eadem ratione dimensit: meridie ac septentrione: quod partes illis duabus societate iunguntur. Ea enim quod est sol calore flagrantior prius est: et coheret orienti. At illa quod frigoribus et perpetuo gelu torpet. eiusdem est cuius extremus occasus. Nam sic prius sunt luminis tenebre: ita frigus calori. At igitur calor luminis est primus: sic meridies orienti: ut frigus tenebris. ita plaga septentrionis occasui. Nec omnia opus quarte diei uberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misteriis loquentem audiamus. Fecit enī deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aut celi cū sideribus in ea fixis duob; axis voluit. Quorū alter septentrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: ut nisi plane te contra cursum eam tardarent mundi ruinas faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoz orbis id est septem planetas: et speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu dephensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens et quietum: quod motu nullo participet. Neq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo et Beda: s; a pluribus etiam hebreorum: pretereag; a philosophis et mathematicis quibusdam: Equibus satis duos sit attulisse: Abzaam hispanum astrologum maximū et ysaac philosophū: quorū vterq; hoc attestatur: quin et hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per saphirū in similitudinē throni: ut color saphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysen diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex enī particio corporū sublunariū. Alia sup; mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi et purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta et legitima elemēta. Alia infra ipam aeris meditullū: que apud nos sunt vbi elementū purum nullum (neq; enī purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex seculenta crassiorēq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde et aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: nives: fulgura: fulmina: tonitrua: comete et cetera id genus. Recte igitur nō solum sinit: sed et nature pprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat et distinguit. Sup; eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementalī simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia et inuisibilia quod a koylon quod est concavū deducit.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit et appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregationes vero aquarum maria appellauit. Videns q; bonum esset: ait germi-
net terra herbam virentem: et semen facientem: et lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen-
suum. Post firmamentum de elementorum integritate: et positura: et ordine: nos breuiter admonet per col-
lectionem aquarum ad locum vnum: et prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis
aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legi-
bus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita
est verum: vt nusquā distinctis disclusisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hirc-
canum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; flueta lon-
gissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicuntur.
Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo-
mon ad primarium mare tendentes: in vnum oceani locum vniuntur et coeunt. Terra autem cum maris vi-
dis obruitur: nec utilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc et animalium et nostris vsibus idonea: cum ab
eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tunc fertilis: tunc secunda. Qd hic a Moyse apertissi-
me demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: et herbarum et fruticum et arborum parentem facit. Recte
post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem et florescentem. In medio autem mun-
di tanq; centrum posuit: venit metallorum videlicet auro: argento: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod
omnia comat) cotauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico
vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradysus ab
eo factum id est ortum secundissimum et amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenita-
te fontium: et terre virentium: lignorumq; fructum vberissimi producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiat luminaria in firmamento celi: et diuidant diem et noctem. Et sint in signa et tempora: et dies et annos: ut luceat in firmamento celi et illuminet terram. Et factum est ita. Fecitque deus duo luminaria magna: luminare maius: ut pesseret diem: et luminare minus: ut pesseret noctem et stellas: ut diuiderent lucem et tenebras. Moyses primo celestium meminit quod posuit deus in firmamento ut luceret in celo: et terram illuminaret solē videlicet lunam et stellas: quibus ipsa superior mundi pars ornatur: uti terra ornatur his quod in ea sunt metallis: plantis: animalibus. Cum enim de natura firmamenti dixerat: restabat ut de operibus siderum: deque eorum officio disliceret: declarans in quem usum fundata: et cui muneri delegata a deo fuerint. Celestium enim corporum due in vniuersum manifeste operationes motus et illustratio: motus duplex statuitur. Alter mundi totius quod celum et ether. 24. horis: per totum spacium vniuersi perfecto ambitu circūuoluuntur. Alter siderum proprius multiplex et varius. Inter quos principalis motus solis: quod spacium. xij. mensium zodiaci signa omnia circuit. Ille diem facit: unde et diurnus dicitur: hic autem annum. Reliqui siderum motus variis temporum intervallis paguntur. Recte igitur et breuiter nos omnino admonuit Moyses cum dixit posita sidera in firmamento in dies annos et tempora. Indicauit preterea expressere reliquam operationem siderum. Que est illuminatio: cum dixit statuta illa ut luceret in celo: et terram illuminaret. In hec igitur ministeria et lune et solis et stellarum sunt corpora distributa. Sol enim quod oritur in die: licet sit vnus (vnde solē esse appellatur Cicero vult videri) quod obscuratis sideribus solus appareat. Tamen verum et perfecte plenitudinis lumen est: et calore potissimo: et fulgore clarissimo illuscit omnia. Quis enim stelle innumerabiles micare ac radiare videntur: tamen quia non sunt plena ac solida lumina: nec caloris preterunt quicquam: nec tenebras multitudine sua vincunt. Duo igitur principalia inueniuntur. que diuersam et propria sibi habent potestates calor et humor: que mirabiliter deus ad sustentanda et gignenda omnia excogitauit. Altissime hic pertractande essent questiones: et quod sibi singule iustum videretur exponerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an ut partes eius nobiliores: an ut alia in suis partibus: in aqua pisces. iumenta in terris: congressum hic inter locum cum Benethiacis sibi exposceret diuinandi per astrum: et pronoscendi futuros euentus: sciam hinc confirmari quod Moyses sidera in signa posita a deo dixerit: Querendum hic etiam de natura siderum: de motu: de principatu: de lune maculis: deque omni siderali scientia. Verum quicquam sint pulchra et digna cogniti. Audiemus fortassis Horatianum illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: et volatile super terram sub firmamentum celi. **C**erantque de cete grandia: et omnem animam viuentem atque motabilem quas produxerant aque in species suas: et omne volatile secundum genus suum. **V**idens quod esset bonum benedixit eis dicens. **E**rescite et multiplicamini et replete aquas maris: auesque multiplicentur super terram. **O**rnauit igitur eo die deus aerem et aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: que reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. **C**ete enim grandia et belluas: maioraque terrestribus animalibus ex habundantia humoris et moistifica in mari reperiuntur. **E**t quicquid in vlla parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. **A**d manifestam iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt et moventur: quamquam et in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. **H**ec autem animantia que citra omnem controuersiam motu sensuque participant: et hic a Moysse: et in *Limeo* in volatilia: et in aquis degetia: et terrestria distinguuntur. **C**eniamus igitur ad Moyssem qui postquam de celestibus dixit terrestrium animalium meminit ordine congruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. **S**i tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. **R**elinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerum seminarie rationes: sit ne item vita brutorum de sinu educta materie: an diuino potius principio omnis vita proueniat: ut constantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbitur hoc loco propheta suffragari. **C**um postquam dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animam viuentem: ubi non id duntaxat quispiam obseruaret quod et aqua producat deo iubente: et deinde etiam deus producat: verum et illud quod ubi de dei ope agit scriptum est: creauit deus animam viuentem. ubi autem de aquis: non animam. sed reptile anime viuentis quasi aquis vehiculum. **I**nter animalia terre tria memorat Moyses que in sequenti die insinuat. **P**lurima autem et maxima in indico mari animalia. **E**t quibus balene quaternum iugerum. **E**t in mari bellue circa solsticia maxime visuntur. **T**unc illic ruunt turbines: tunc imbres: tunc deiecte motum iugis pcelle ab imo vertunt maria. pulsataque ex profundo belluas cum fluctibus voluunt. auium quoque gradissime et pene bestiarum generis strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. **A**dul-
to mirabilius de naturis autum et piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

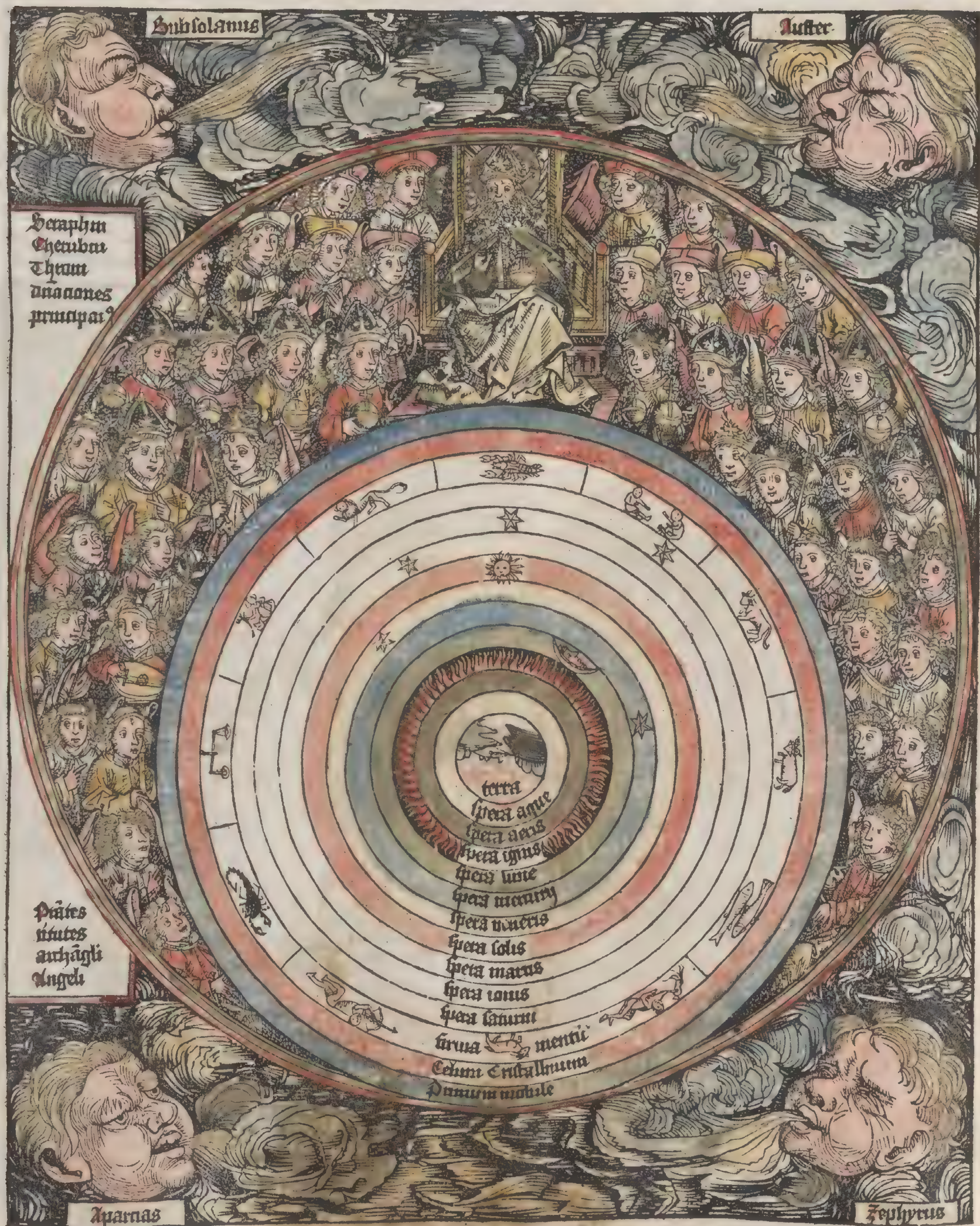

Sexta die dixit deus. producat terra animam viuētem. iumentā. et reptilia. et bestias terre iuxta species suas. Et vidit deus quod ceterum bonum: ait. faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Et posuit piscibus maris. et volatilibus celi. et bestiis vniuersę terre. Et creauit deus hominem ad imaginem et similitudinem suam. Ornatis superioribus mundi partibus tamen sexta die terram generibus animalium ornauit. Inter animalia terre tria memorat moyses. iumentā. reptilia. et bestias. In quibus tres diuitias brutorum irrationalium in corde nobis insinuat. Sunt enim bestie que perfecta sunt phantasia: medium iter irrationalia locum sortite: erudiri tamen ab homine aut mansuescere nesciunt. Sunt reptilia que imperfecta habent phantasia: quasi media iter bruta et plantas. Sunt iumenta que si caret ratione: discipline tamen humane quammodum capaces cum sint: rationis aliquid participare videntur: media quasi sortita predictam iter bruta et homines. Animalia autem varij generis dissilibus formis. et magis et minorā ut fieret ipauit. Et facta sunt bina. id est. diuersi sexus singula. Ex quibus fetibus: et aer: et terra: et maria completa sunt. Veditque his omnibus generatim deus alimenta de terra: ut usus esset hominibus possent. Alia nimirum ad cibos. alia vero ad vestimentum. Que autem magnum sunt virum: ut in excolenda terra iuuarent. vnde dicta sunt iumenta. Hactenus de tribus mundis: supercelesti: celesti: et sublunari. Nunc agendum de homine ut de quarto mundo. Ita rebus omnibus mirabili descriptione compositis: regnum sibi eternum pare constituit. Et innumerabiles animas per creare. quibus immortalitatem daret. Tunc fecit ipse simulacrum sensibile atque intelligens. id est. ad imaginis sue formam. quod nihil potest esse perfectius: hominem figurauit ex limo terre: vnde homo nuncupatur. quod sit factus ex humo. De rerum omnium machinator fecit hominem (quod Cicero quisque expertus celestium litterarum vidit tamen) quod libro de legibus primo huiusmodi tradidit quod propheta. Qui verba subiicimus. Hoc animal. primum: sagax: multiplex: acutus: memor: plenum rationis et sensum quem vocamus hominem: preclara quodam predictio generatum esse a summo deo solū. Est enim ex tot animalium generibus atque naturis: princeps rationis: et cogitationis: cum cetera sint omnia expertia. Est autem plerumque consuetudo a regibus usurpata et principibus terre: ut si forte magnificam et nobilem civitatem predictam diderit. in urbe absoluta imaginem suam in medio illius visendam omnibus spectandamque constituat. Hanc aliter principem omnium deum fecisse videtur. quod tunc mundi machina constructa: postremum omnium hominem in medio illius statuit ad imaginem suam et similitudinem formatum. ut libeat exclamare illud mercurij. Magnū o asclepi miraculum est homo. Hoc precipuo nomine gloriari humana predictio potest: quod est factum: ut huic illi: nulla creata substantia dedignetur: huic terra et elementa: huic bruta sunt prelo: et famulatur. huic militat celum. huic salutem procurat angelice mentes. Nec mirum alicui videri debet: amari illum ab omnibus. In quo omnia sunt aliquid: Immo se tota et sua omnia agnoscunt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati enim dispositi et ornati tandem perfecti sunt celi et terra. Compleuit deus gloriosus opus suum: et requieuit die septimo ab operibus manuum suarum: postquam cunctum mundum: et omnia que in eo sunt creasset: non quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserat. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: et sanctificauit illum: vocauitque ipsum Sabatum quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo quod in ipso cessauerat ab omni opere quod patrarat. Cum et Iudei eo die a laboribus propriis vacare dignoscuntur. Quem et ante leges certe gentes celebrem obseruarunt. Namque ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amenius: et veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonorum omnium. Qui data omnis potestas in celo et in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctio orbiū tam celestiu q̄ elementarium.

Oporalis mundi machina tota consi-
stit in duobus. scilicet in natura celesti:
et in natura elementari. Celestis autem
distinguitur in tres celos principales. scilz em-
pyreum. cristallinum et firmamentū. Intra fir-
mamentum vero quod est celum stellarum cōti-
nent septem orbes septem planetarū qui sunt
Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Ven⁹. Mer-
curius. Luna. Nomine autē celi cristallini siue
aquei intelligit prima pars materie prime que
fm philosophū formata est i duos orbes: quo-
rum supior est primū mobile. Istoz orbiū na-
tura est q̄ omnes mouent: excepto empyreo ce-
lo: qd̄ quietū est. Natura vero elemētari in q̄-
tuor speras principales distinguit. scilicet ignis
aeris. terre et aque. Spera ignis tria habet in-
terstitia videlicet: supremū qd̄ vocat igneus: ac
mediū et infimū quod vocat olympiū. Aer si-
militer habet tria interstitia: scilicet: supremum
quod vocat ethereū: et medium ac infimū qd̄
dicat aereum. Et in supremo est calor et lux pro-
pter solis. ppinquitates. Similiter est et in infi-
mo: sed ppter radioz repulsionem a terra. In
medio aut interstitio ad quod nō ptingere po-
test repulsio radioz ē frigiditas et obscuritas:
in quo dicuntur habitare demones qui detrusi
sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiā fiūt
tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et
silia. Ex his collige duodecim orbes mundi ter-
ram et aquam ambientes: qui omnes celi pos-
sunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis
ipse deus qui est in omnibus et super omnia. Di-
stantia predictorū orbiū et planetarū hec
est. A terra vsq; ad lunam sunt miliaria. xv. dc.
xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq;
ad Mercurium sunt miliaria. vii. dcc. xij. et sel-
misse. A mercurio vsq; ad venerem tantū. A ve-
nere vsq; ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsq;
ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A Marte vs-
q; ad iouem. vii. dcc. xij. A ioue vsq; ad satur-
num tantum. A saturno vsq; ad firmamentū.
xxij. cccc. xxxvi. Ex istis sequitur q̄ a terra vsq;
ad celum stellatū sunt centum et nouem milia: et
ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierar- chiarum.

Celesti vero natura triplicem quidam
posuere distinctōem. scilicet supnatu-
ralem. id est supcelestem. celestem et sub-
celestem. Supcelestis est in tribus psonis vt qd̄
dam dixerunt et male. quia fm Dionysium hie-
rarchia dicit ordinē: et ille absolute nō est in tri-
bus psonis: sed tm ordo nature. Celestis in or-
dinibus angelicis. Subcelestis in hominibus
sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit i su-
periozem: mediā et inferiozem. Superior conti-
net tres ordines scz seraphin et cherubin et thro-
nos. Quoz primi p̄siderant dei bonitate. Se-
cundi virtute. Tercij equitate. Item in primis
deus amat vt charitas. In scdis noscitur vt veri-
tas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet

dominatōes principatus potestates. Quoz
primi officia regūt angelorum. Sequentes cal-
pitibus p̄sunt populoz. vltimi potestatem coer-
cent demonū. Item in primis dñs dominat vt
maiestas: in sequentibus regit vt principat⁹: in
vltimis tenet vt salus. Inferior hierarchia fili-
ter p̄tinet tres ordines. scz virtutes. archangel-
los. angelos. ad quoz priores p̄tinet miraculo-
rum opatio. ad secundos magnoz negotiorum
denunciatio. ad tercios humane custodie solici-
tudo. Item in primis deus opatur vt virt⁹. In
scdis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirat
hec dicta sunt fm Gregorū. Sed fm dyonisi-
um virtutes sunt medius ordo hierarchie secu-
de: principatus primus ordo tercię hierarchie
hoc attende q̄ in qualibet triū hierarchiarum
premissarum notatur trinitas psonarū diuina-
rum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori
q̄ media q̄ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiuntur similitudinarie
iuxta etates hominis: sunt aut sex etates
mundi. Quaz prima incipit a mundi cre-
atione et durat vsq; ad diluuiū: et habuit fm he-
braicam veritatē annos. 1656. Scdm septuagi-
ta interpretes (sicut Isidorus exponit) et alios q̄
plurimos quos hic sequimur hūit annos. 2242
et sic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus
hnt in hac etate: et iuxta hanc cōputum matula-
le mortuus est ante diluuiū: eodez tñ anno quo
diluuiū fuit. Scda etas incipit a diluuiō: et
durat vsq; ad natiuitatem abrahe: et habuit fm
hebreos annos. 292. fm septuaginta. 942. et
sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei mi-
nus hnt. Que aut sit ratio tante diuersitatis in-
uenire nō potui. Tercia etas incipit a natiui-
tate abrahe: et durat vsq; ad incitiū regni Da-
uid hñs fm hebreos annos. 941. fm septuagi-
ta. 940. Quarta etas incipit a principio re-
gni dauid et durat vsq; ad transmigratōez babil-
lonis: et habet annos. 484. fm hebreos. fm se-
ptuaginta. 485. Quinta etas incipit a trans-
migratōe babilonis. scilz qñ hierusalē destru-
cta fuit: et templū in ea incensum: et durat vs-
q; ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos
fm hunc modū pretactum quem hnt sequimur
590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio
de supputatōe annoz hui⁹ etatis diuersi diuer-
simode cōputat. Sexta etas incipit a xp̄i na-
tiuitate et durat vsq; ad finem mundi cui⁹ termi-
num solus deus nouit et hec dicat senectus: siue
hora nouissima. His aut etatibus pōt adiū-
gi septima etas q̄ est quiescentiū. et currit cum
sexta et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro
fm hebreos in prima etate mundi sunt genera-
tiones. x. In scda. x. In terciā. xiiij. In quarta
xviij. quas tamē Mathheus gratia misterij. xiiij.
ponit. In quinta. xiiij. Etates aut hominis sūt
iste. Prima ē infantia hominis a natiuitate hoīs
vsq; ad ānos. 7. Scda etas est puericia vsq; ad
ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno
vsq; in. 38. Quarta ē iuuet⁹ vsq; ad. 49. Quin-
ta ē senect⁹ a. 50. āno vsq; ad. 79. Sexta ē decre-
pita etas ab āno. 80. vsq; dñm vita finit.

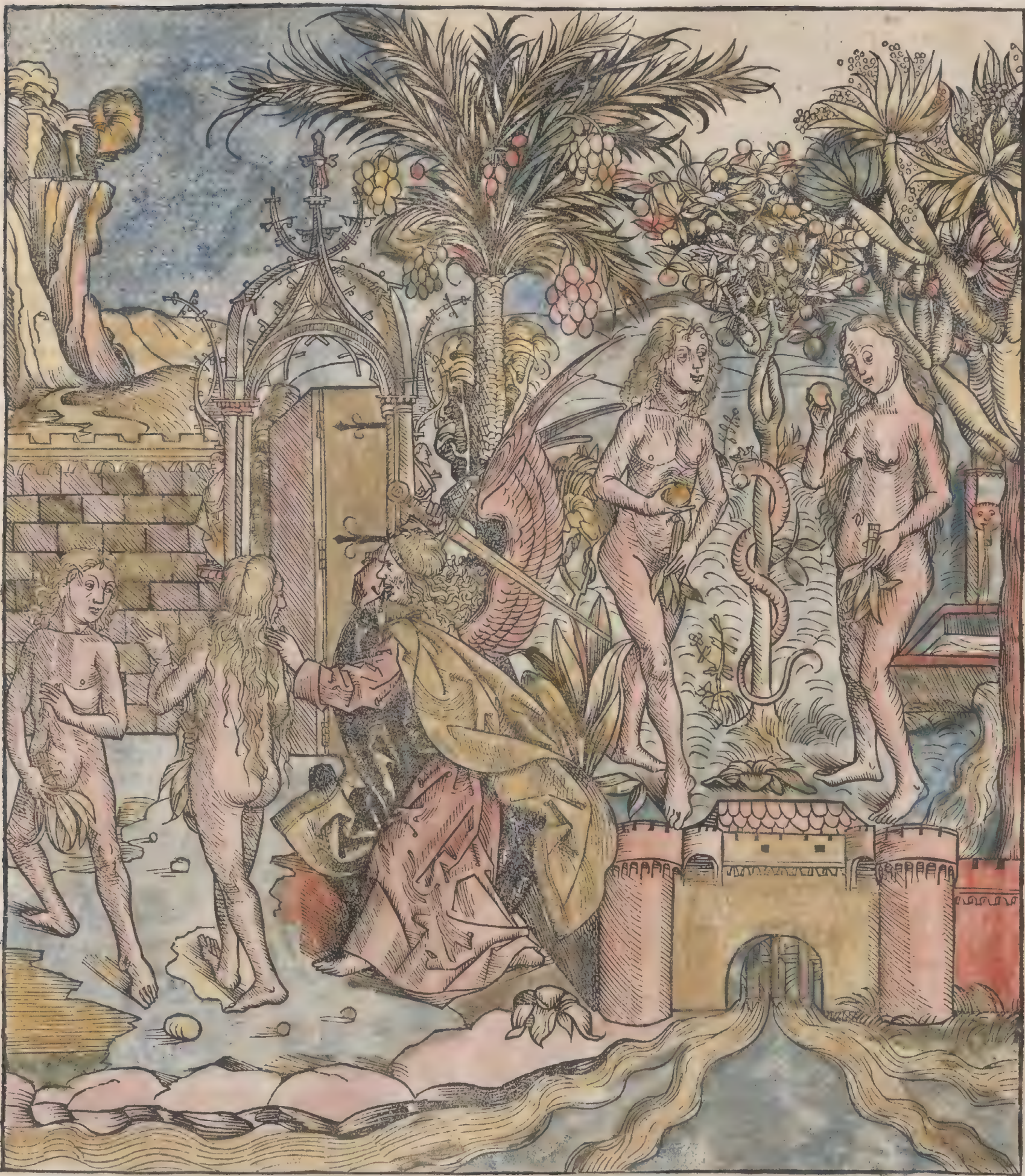
Prima etas mundi

Prima etas mundi ab Adā
vscq; ad diluviū habet fm̄ Hebreos ānos
1656. fm̄ septuaginta interptes Isidorus
z plures alios quorūz numerus in etatibus con-
sequēter ponitur habuit annos. 2242.

Somma bonitas volens cōmūicare suū
bonū z alijs fecit creaturaz rationalem q̄
summū bonū intelligeret: itelligēdo ama-
ret: amādo possideret: possidēdo beata eēt. Fecit
de⁹ aut̄ primū hoīez formādo corp⁹ ei⁹ p̄ ministeri-
um angeloz de limo terre i agro damasceno z in-
spiravit i faciē ei⁹ spiraculum vite: hoc ē aiam cre-
avit: quaz corpori facto vniuit. Fact⁹ aut̄ ē homo
ad ymagines dei in naturalib⁹ z ad similitudines in-
gratuitis. Ecce dñs mirabili pfudit grā. Cū ergo
marē ad similitudinē suā primus finxisset: tū etiā fe-
minaz pfiguravit ad ipsius hoīs effigiem vt duo
inter se pmixti sex⁹ p̄pagare sobolem possent: z
omnē terrā multitudine opplere.

Formatis aiantib⁹ terre z volatilib⁹ adducti
ad Adā vt videret ea: cū adā nō inueniret ad-
iutor sibi sibi. immisit dñs soporē in Adā z tulit
vnā de costis ei⁹: replēs carnē p̄ ea: z edificauit in
mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de ossib⁹
meis h̄ vocabit̄. Issa qđ latie mlt̄ interpretat̄: qz de
viro supra ē. Factū igit̄ adā de⁹ in paradysum trāstu-
lit: z ibi de costa dormiēt. Eua pduxit: sibiq; sociā
formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dñaret: nō
de pede viri ne p̄tēneret: h̄ de latere vt amor i vni-
culū pbaret: etiā vt nō loci generi nobilitate: h̄ vir-
tute vnusq; sibi cōparet grām. Iō extra paradysū
vir fact⁹ ē: mulier vero itra paradysū. Creat⁹ deniq;
qz extra paradysū h̄ est i inferiori loco vir fact⁹ melior
inuenit̄ p̄ Eua q̄ in paradiso facta fuit. Adā igit̄ p̄
thoplastū primū hoīem summū oīm rez fabricator
deus sexto die seclō q̄nta z vicesima marcij bestijs
terre creatis cūctisq; reptilib⁹ z volucrib⁹ de limo
terre rubeo i agro damasceno tāq; creaturaz om-
niū finē z possessorē finxit.

Quoniam suggerente diabolo in forma ser-
pentis. p[ro]ph[et]ar[um] mandatus dei tr[an]-
sgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait
serpenti. **M**aledict[us] eris inter omnia animantia
et bestias terre: super pectus tuum gradieris: et
terram comedes cunctis diebus vite tue. **A**duli-
eri quoque dixit. **M**ultiplicabo erunas tuas: et co-
ceptus tuos: in dolore paries filios et s[ed] viri po-
testate eris: et ipse domiabitur tibi. **A**d e[um] vo dixit
Maledicta terra in opere tuo i[n] laboribus come-
des ex ea: spinas et tribulos germinabit tibi: in
sudore vultus tui v[er]geris pane tuo: donec reuer-
taris in terram de qua sumptus es. Et cu[m] fecisset
eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de parad[iso]
collocans ante illum cherubin cum flammeo
gladio: ut viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo
terre triginta annoru[m] apparens imposi-
to nomine **E**ua uxori sue. **E**us de fructu
ligni vetiti oblato ab uxore sua comedisset: eie-
cti sunt de paradiso voluptat[is]: in terram maledi-
ctionis ut iuxta imprecationes domini dei. **A**dā
in sudore vultus sui operaretur terram: et pane
suo vesceretur. **E**ua quoque in erunis viveret fili-
os quoque pareret in dolore. quam incompatibili
splendore decoravit. eā felicitatis sue invid[us] ho-
stis decepit: cu[m] leuitate feminea fructus arboris
temerario ausu degustauit: et viru[m] suu[m] in sententi-
am suam traxit. **D**einde per isomatibus folioru[m]
susceptis ex delitiaz orto in agro ebron vna cum
viro pulsa exul venit. **T**andem cum partus dolo-
res sepius expta fuisset cum laboribus in seniu et
tande[m] in morte sibi a domino predicta deuenit.

De paradiso et quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situm a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomarium dicitur. Hebraice heden quod deliciae sonat: quasi deliciarum hortum omnium arborum genere constitutum. Ubi et lignum vite positum erat. Hunc locum muro igneo a terra usque ad celum perfecte vallatus aiunt. Hic etiam cherubin asserunt flamineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam et Eva fuerunt producti: demum peccato gule expulsi. In eoque positi Enoch voluptuantur et helyas morituri manibus antixpi: hic autem locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omni amenitate conspicuus scribitur. Qui habet salubritatem amenitatem atque iocunditates de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quique in quatuor nascentia diuiditur flumina ut expositores beneseos profitentur.

Ganges qui et phison

Primus flumen phison qui et ganges appellatur fluitans indie per gradus atque famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximus atque nauigabilibus fluminibus augetur. Et ultimo pluribus ostijs oceanum ingreditur. Quotcumque autem exundet alueis in mare: adeo gradus est ut vbi minus occupet latitudinis. viij. passuum pateat: vbi plurimus centum altitudinis usque minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nam cum vnu ex regijs equis candore atque forma precipuum quem fiducia tractus trasuadare persuaferat: a voraginibus vndarum circumagi atque absorbi vna cum insidente cerneret aut iratus iurasse se illum adeo extenuaturum: ut qui equum atque equum optimum absorbisset: mulieribus vix genua tingentibus vadofum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. Inccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato non obsistente quod nili more augeri dicat certo anni tpe et adiacetes secundare agros.

Gion qui et Nilus

Nilus qui et nilus secundus appellatur fluitans totius orbis pmaximus fluitans arbitratur. Hunc sibi quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nuncupant: et ex paradiso deliciarum fluere: incole Nilum vocant propter limum quem trahit: et eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia separatur: et plurimas insulas faciens venit ad eam clau-

rissimam. Heroem a dextris eius nominat? astusapes quod idem sonat quod latens. Et primi asper partimque nauigia deferens in amplissimum effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppavocatur tam violenter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: ut vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem usque ledat: deinde lenis violentia posita placida ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorum oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam et meliam declinans iterum seperatur. et sic diuisus atque vagus alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnem egiptum irrigat annuo incremento. Et demum egiptio mari per septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immanium productorem et crocodrilorum et hippotamorum etc. Preterea calami atque papiri: et agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit ut plurimum sole tenente leonis finem: et ad medium usque virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libere principium venerit: et tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huius aquas talis esse virtutis ut secundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui secundum Iosephum dilat quod sonat acutum: eo quod velocissimus sit. Armenie maioris fluitans toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor paradisi delitiarum exeuntibus affirmatur. Is quomodo medorum fines attingit repetitus factus: tigris nomen assumpsit: sic enim sagittam volucrum medi vocant: nec diu et comperto aritissa lacu cursuque seruato violentus et integer atque discolor per illum effertur. deinde tauro monte obuius antro montis immergit. Et per latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamenta plurima secum trahens apud lacum qui Lorada appellatur omnia demersa ferens: factusque iterum fluitans in cuniculos mergit iterato. Et postquam. xxv. mil. passuum occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo propinquus Arsenie flumini in regione Artheni: ut quomodo quacumque ex causa intumuerit: seruatis sibi quisque vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mor diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigris. Qui susceptis ex armenia claris fluminibus parthemosis et alios disiungit. Et ut asserunt alij Minue in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Cordiorum circa Apamiam Seleucia atque babiloniam. xxv. mil. passuum in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridientem vocant Seleuciam et Messemem alluit. Alter autem in septentriones versus campos caucasi irrigat: et vbi in vnum redire alueum tigris dictus est. Verum

cum hos. lx. mil. passibus ampliavit vasto effusus alueo dextra carnica oppidi persicum i mare desertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ miscetur eidem. Alij vō dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluvius qui frugifer sonat inter ceteros fluvios memoria tu plurimo celebris est. tam veterū litteris q̃ exundationibus suis. Hūc quidā volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito derivari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurū mōtem vires experit suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atq; violentus ad dexteram Comagenam: ad levam autem relinquit arabia. Verū sunt qui velint eum in alueos duos dividit: quū alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vō p meatis medoz gordianorumq; terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondā Caldeoz reginam in ptes duas cursu medio sepearare. Inde hic idem postq; aliq̃diu effluxit qui navigabilis et ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficit rivus et incognitus (vt aiūt) nusq; aperto exitu effluit. Esto sint q̃ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo hūc nili more et fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atq; fecundam facere et sese in alueū statuto tempore reuocare. Quāobrem euz nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphratas fertilitas appellet: dicunt et alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

Quā omnia in quibus historiaversatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diversitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiungere libuit.

Numerus terrā omnē quā icolumus ab hui oceano pdidit. Neq; aliterū est insulam eam esse. Nam quocūq; accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare iuenitur. Quod oceanū appellamus: et hūc nostre habitabilis terminum quaq; versum existimāt Oceanus autem quem greci sic nomināt de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. affricamq; dextro scissisq; calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur et hispanias. at freto isto quodā ostio aperit limē interni equozis mixt⁹ mediterraneis finibus quousq; ad orientes p. pellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. et balearicus qui in narbonēsem puinciā: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam iustus. quem greci Ioniū vel tyrrhenū Itali inferum vocitant. a sicilia vsq; cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliā et egiptum pten. dit. Que aquarum moles torto in septentrione prius latere amfractibus magnis iuxta grecias ylliricum et bellespontum in angustias stringitur p. pontidis. Que p. pontis asiam Europā

q; discriminat. Causam nominis nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a provinciis dictum: ab insulis carpathium egeum Icareus cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. et. Egiptū pelagus asie datur. gallicum Europe. africanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem. extremas vt dictum oceanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egiptius dicitur. Cuius accessus incrementa circa littora indie vehementissime prozunt: maximosq; ibi exitus faciunt. siue quod suspensius altius tollatur vi caloris. siue q; in ea parte orbis et fontium et fluminū copia sit effusior. Circūnavigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ppter intolerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime navigari posse putavit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniverse partis terre meridiane quas plurimi ppter solis ardorem peruiā negauerunt facta vlt⁹ getiū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: omne mare qd ab india vsq; in hispaniā retro affricam cingit: navigabile affirmavit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerētē Cesare augusti filio: signa nauum ex hispaniēsis naufragijs fuisse recognita: et annone florētē Carthaginiē potentia circuitum a Hadibus ad finem arabie. eam navigationem scripto prodidisse. Cornelius quoq; nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quendam sua etate cum lathirū reges fugeret Arabico sinu egressum Hades vsq; profectum cōmemorat. Celiūq; antipatrem a se visū: qui ex hispania cōmerci gratia vsq; in Ethiopiam nauigavit. De septentrionali oceano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum constat vsq; ad Limbrozum promontoriū. Caspia vō littora Macedonum armis Seleuco et Antiocho regnātibus ita explorata et per nauigata sunt: vt puo breuius q; totus hinc atq; illinc septentrio sit remigatus. Plinius nepot⁹ testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege suenoz indos astruit: qui ex india cōmerci causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium et negociatores indos in germanico littore fuisse dephensos: quos vltis agitados ingratis: ab oriē tali plaga venisse cōstabat qd accidere minime potuisset si (vt plerisq; visum ē) septentrionale pelagus innavigabile cōcretumq; esset. A colūnis herculeis maritane atq; hispanie et galliarum circuitus: totusq; forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuius religionum atq; imperoz diuersitas. tū barbaries immēsa reddidit: veteres tamen nauigatum produunt.

Nota de paradiso hec sequentia fm doctores diuine scripture

Est aut ille locus fm Damalce. exultationis vniuersę pmpuarius q̄ terre excel-
sior positus est. et t̄pato ac purissimo ae-
re refulget: plantis semp floridis comatus est:
bono odore plen⁹ nullū irrōnabiliū inhabitat.
Est etiā fm yfido. om̄i genere ligni et pomiferū
arborū confitus: nō estus sed tempies aeris per-
petua. Cuius medio fons p̄currens totum ne-
mus irrigat. Et fm m̄gim i historijs sup Gen.
Paradysus ē in principio mūdi partis orienta-
lis locus. tam altus q̄ aque diluuij vniuersalis
ipm nō attigerūt: q̄ fm Strabū et Bedā pertin-
git paradysus vsq; ad globū lunarem qd̄ tamen
qd̄dam impugnat vt Henricus de Erordia. Et
ali j quidā. et est locus amenissimus lōgo tractu
terre et maris: et si homo non peccasset deus qui
totum mūdū fecit: et paradysum ampliasset. sic
q̄ om̄es homines cōclusisset. Arbores paradi-
si comā nunq; perdunt. Ibiq; Enoch et Helias
vsq; hodie incorrupti perseuerant: vt dicit m̄gim
in historijs. Et paradysus tante est altitudinis.
q̄ est inaccessibilis fm Bedam. et tam altus q̄
etheream regionem contingat. et q̄ aque caden-
tes de eo tm̄ faciūt strepitum hominibus in vi-
cinio cōmorantibus: vt perdant sensum audit⁹.
vt dicit Basilus in exameron et sanct⁹ Ambro-
sius. Iste aque sunt que procedunt de vno fon-
te paradisi. et generant quatuor riuos. s. phison
q̄ et ganges dicit. Geon qui et Nilus. Tigrim
et Eufratē. quo ipsi vero quatuor riu i fluant ha-
betur Genes. ij. Et est paradysus fm Albertum
magnū: locus temperatissim⁹ libere et arieti pe-
ne suppositus. quia in oriente iuxta torridas zo-
nam. Ideo bis in anno sol pertransit centrū pa-
radisi. et est ibi aer subtilissimus et incorruptus:
et semper equinoctium: et vterq; polus ibi vide-
tur: ab Helya et Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex
est ibi estas. et duplex hyems in anno: et vtrūq;
nostrum solsticiū ē eis profundissima hiems:
et vtrūq; equinoctiū profundissima estas. Ideo
dicit Marcianus q̄ in India singulis ānis due
sunt estas et fruges bis metūtur. Patet igitur
q̄ est locus altissimus terre. Secretissimus. Te-
peratissimus. Amenissimus. quia est ibi loci vi-
riditas: florum venustas: flagrantia aromatum
Irriguū fontium. Ambrositas arborū. Ueber-
tas fructuū: Cantus auū. Quinto locus ordi-
natissimus. Sexto fertilissimus. ideo bene ore
omniū deliciarum dicitur.

Ecce quoq; deus ad ornatum et decorez
paradisi triplex genus lignorū fm yfido.
et Augusti. de ciuitate dei. Vnū ad sustē-
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄-
ceptum affirmatiuū dicens. Gen. ij. ex omni li-
gno paradisi comede. Aliud fuit ad pbatōnez
obedientie. s. lignum sciētie boni et mali: de quo
dedit p̄ceptum negatiuū dicens. de ligno autē
sciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō
seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato
pomo aperti sunt oculi eorum. s. ad concupiscē-
dum seinuicem. ad quod ante non patebant fm
Augusti. ibidem in glosa. non q̄ ante ceci erant
sicut quidā false imaginati sunt. Et cognito pru-

ritu carnis et libidinis in se. et se esse gratia spo-
liatos consuerūt perzomata id est succintoria si-
ue bracas de folijs ficus vt sic se cooperirēt et de-
fenderent. Non tamen est intelligendum q̄ pec-
catum Ade et Eue fuit ex parte fructus illius li-
gni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciuita-
te dei. sed ratione affectus inordinati preponen-
tis se diuine iussioni: quia aliud ē prohibitum:
quia p̄ctm et malū sicut homicidiū furtū et men-
daciū. Aliud vō est p̄ctm ex eo: quia ē p̄hibitū
sic fuit hic. Comestor dicit q̄ lignū sciētie bo-
ni et mali dictū est ex eo. q̄ ex eius comestōne se-
cutū est: q̄ senserūt statim post comestōnem ma-
lum egritudinis et imbecillitatis ac rebellionis
carnis cōtra rationem. et sic ceperūt cognoscere
bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malum
infirmutatis egritudinis imbecillitatis ac inobe-
dientie. sicut medicus melius nouit morbos cū
non solum infirmos visitat sed cum ipse infirma-
tur. Nam quod prius nouit per sciētia: postea
discit per exp̄ientiam. Nam dulcia non meminit
qui nūq; gustauit amara et econuerso. Tercium
fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignū
vite et hoc tripliciter. Primo ppter effectum. q̄
dabat se comedenti causam immortalitatis et p̄-
hibebat causam infirmitatis et imbecillitatis: nō
tamē virtute naturali pure: s. magis gratuite p̄-
pter virtutē anime obedientis deo: que erat im-
mortalitatis causa principalis ipsius corporis
fm Tho. in scripto secūdi senten. quia quoties
homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsisset
et sanitati datus fuisset: et hoc sic cōtinuasset vs-
q; dum numerus electorum completus fuisset.
tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Secūdo
ppter situm: quia situm erat i medio paradisi q̄
si preciosius et dignius om̄i. sicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor-
pus viuificat figurans crucem christi viuifican-
tis totū mūdū et trahentis ad se omnia. Job.
xij. Tercio ppter sacramentū fm Augu. vbi sup
vbi dicit q̄ per lignū sciētie boni et mali signi-
ficatur liberz voluntatis arbitriū. per lignū vō vi-
te x̄ps significat. Ezech. xxxi. Om̄e lignū padi-
si n̄ ē affilātū illi. q̄ Lati. iij. Emissioes tue pa-
disus malorū puniceorū cū pomorū fructibus.

Alius aut loci post p̄ctm hoīs adit⁹ iter
clusus est: sepius em̄ vndiq; rūphea flā-
mea id est muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹
cū celo pene iūgat incendiū. Cherubin q̄s. i. an-
gelorū p̄sidiū arcendis spiritib⁹ malis sup rum-
phee flagrantia ordinatū ē: vt hoīs flāme: ange-
gelos vō malos angeli boni s̄bmoueant ne cui
carni vl̄ spūi trāsgressiōis aditus paradisi pateat.
hec ille.

Duplex fuit eā immortalitas hoīs i statu ino-
cētie. s. intrinseca q̄ erat vis p̄tētiua ipsi⁹ aīme et
hec a deo. Alia extrinseca. s. esus ligni. Istud etiā
lignū vitā longeuā dedisset homi post p̄ctm fm
Aug. i li. de q̄stōib⁹ no. et ve. test. s. hoī gust⁹ ei⁹
p̄hibet⁹ fuit post p̄ctm. iō dī gen. iij. Ipsi āge-
gelis videte ne forte Adam sumat de ligno vite
et viuāt ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i.
parte. q. xcviij. arti. iij. Et Alex. ij. pte summe.
q. xiiij. ar. xx.

Adam vir setus cūctis diebus vite sue pphie
spū claruit: pñas magnā ac diuturnā se/
cit filiis suis pcepta iusticie dedit: papiēs
vt a pfortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abstinere.
nec cū eis mīmonia iūgerēt. Itē pñ⁹ nī parēs
vno pctō a paradiso nos expulit: s̄ scā puerlatōe
sua ac pñia sua exm nobis dedit ad regni celestī
gaudia remeādi: q̄ at h̄ n̄ seq̄ de ipso iuste cōq̄ri
nō poterit. Comestor dīc. Adā geūisse. 30. fi-
lios ⁊ totidē filias pter cayn ⁊ abel. adā fuit p̄
⁊ socer cayn qz cayn d̄xit mīmoniu cū calmana
sorore sua. Augus. Adā vō mortu⁹ ē h̄ns ānos
nōgētos ⁊. xxx. vt d̄ i ymagie mūdi. postqz ge-
nuit. xxx. filios ⁊c. ⁊ sepult⁹ ē i loco caluarie cir-
ca hierlm: vbi postqz aliqz diu requiuit. trāslatū ē

Adam itaqz ⁊ Eua pñū oīm parētes. xxx. sup nōgētos vixere ānos. ⁊ pter Cayn Abel ⁊ Seth cū
sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū qz infirmitate correptus
Seth filio atz alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filiis cayn p̄miserēt. Illū p oleo mie ipetrādo ad para-
disum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tñ q̄ dicūt cū i caluarie loco sepultū fuisse

corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui sine concor-
dat Athanasi⁹ ⁊ docto. hebrei. qz puenit vt ibi cor-
pus suū xp̄us exponeret mortū: vbi caput generis
humani fuit corruptū: ⁊ vbi seminata est corruptio
ibiqz incorruptō oriatur: quaten⁹ sic medicina mor-
bo corrūderet. Iohes tñ in d̄riū sonat vt patet.

Augustinus. xij. de ciuitate dei. humanū ge-
nus ideo ex vno homine deus instituit vt cō-
mēdaret qz ei grata sit in pluribus vnitas.
que consideratio multuz electis prodest: sanctis an-
gelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate
peccādi defecerūt hoies vt tuti⁹ atz pacati⁹ iter se be-
stie viuerēt. Neqz. n. vnqz inter se leones aut iter se
dracōes q̄lia hoies bella gesserūt. vīculū cōcordie
diligat deus.

Abel secundus filius Ade natus est anno. 30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr eccliam inchoauit qz i gra z iusticia pmasit. Si ei ab Adā ichoata fuisset nō foret cōtinua.

Hūc at iustū z scīm pmeorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere z deū timere didicit. Qui puerfatio pastoralis erat: z de oibz pmiicias deo offerebat. Et ppter ea de ad eius sacrificia respiciēs. z ei oblatōez grām hiet germāo pūte. q vi so vult cayn p pfusiōe pcedit et iudie stimulo sauci cayn i eū pfurrexit ac iterfecit. Qui celestē citatē pmi pcedit. Et ipi ci nem se pmi pstituit Centenario z eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Ano. cxxx. fm heb. Scdm lxx. iter ptes. cxxx. Adaz genuit seth q fuit terci fil ade z nat ē āno pīs sui. cxxx. inchoate fm he. ve. h ē āno mōi. 30. cōpleto vixit at ānis. 912. Iste seth nat est 230. āno ad. qz. c. moyses ptermisit qb luxit filiū suū abel i valle ploratōnis ppe ebrō. ipe ec. p oleo mie ipetrādo padisuz adiit. In his duobz primis filiis Ade. s. Layn z abel ortū hūit due ciuitates fm Aug. i. 4. li. d. ci. dei. fecerit itaqz duo amores duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsqz ad pteptū dei. Celestes vō amor dei vsqz ad pteptū sui deniqz illa i seipā: h i dño gliaf. Illa qrit ab homibus glia. hūc at de pscie test maria ē glia. ad illā pūnet cayn q pmo nat ē z citatē pcedit. Ad istā prinz abel. q scdo nat ē z tāqz pe

grin b puerfat. qz gra pdestinat ciuis sursum erat. deniqz vt citas dei sue aduersarie coopatōe clarescat. aliq facta reproborum cōmemorare necesse fuit.

Cayn priogenit ade z eue cū sorore sua calmana nat ē āno ade. xv. i a gro damaseno. Hic prim agroz cultor fuisse phibet cupidissim qdē z aliene felicitatis ipatiētissim ac scelerat volens mūera sua reprobata a deo et mūera frīs sui accepta mor iuidia frēm suū ductus i agrū iterfecit. ppter qd a deo pūit fuit vt oibz dieb vite sue eet vag z pfug sup terrā. Cūq cayn pfect eet senio z iter fructa aliqn sederet a pnepote suz lamech q senectut vicio cec fact dū venatōi isī stēt pueri ductoz suazu credēs cayn seras sagitta occisus fuit.

Eras plimas disoz regū gētiuz aut opm magnifroz: aut psonaz sublimū hicide ānotauit: qb vnt astronomi

i suis calculatōibz ab adāvsqz ad alphonsum. Et nō qz era ē tps famosuz alicuius gētis vel secte incipies ab aliq effectu q ē nōbilis bonitat vel malicie z vulgariter pt dici datū: iuxta qd publice pscriptōes fūit. Un z scūs leo hui nois pmi frequ ter h termino era vnt in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat ē āno Seth ccy. anno vō mūdi. 435. fm. lxx. fm heb. 235. āni vite eius. 905. Iste enos incepit inuocare nomē dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno pal tris sui. xc. āndi vō fm. lxx. 625. fm heb. ccc. xxv. āni vite ei extiterūt 910. In linea iustoz tres notāf celestibz decorati. Prio enos q primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q cū deo ambulauit: z trāslatus ē in padisuz. Tercio Noe q pfectus fuit in generatōibus suis humanū genus saluauit ab aqs diluuij. In linea vō pcrōz tres decorantur terrestribus. Prio Jabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqz pastozum. Secundo Jubal qui fuit pater canentiū in Citbara z organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filioꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitate ꝑdidit appellās eā noīe ei⁹ Enochia quā ⁊ sua ple repletā vidit. dicit em̃ Joseph⁹. Qd̃ cayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia icitabat. Timēsq; eos q̃s ledebat filios suos in citate recollegit. Absurdū tñ nō ē fm̃ augus. xv. de ciui. dei. q̃ cayn edificauit citatē cuꝝ vir q̃tuor viros scriptura dicat tñc fuisse. qz nō oēs nūerauit q̃ tñc eē poterant: s̃ illos tñ noīare necē putauit q̃s suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vnderario numero finit q̃ pctm̃ significat ⁊ ipe numer⁹ femia claudis a q̃ sexu factus ē initium pcti.

Matuselem Enoch fili⁹ cētesimo ei⁹ ⁊ octuagesimoseptio anno nat⁹ lamech filiū hūit q̃ nato duos ⁊ octoginta supra septigētos sup̃peruixit ānos. Et sic Matusele diuiti⁹ vixisse ferūt oī b⁹ q̃s scriptura cōmemorat.

Malaleel centis sexagita q̃nq; hīs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis sup̃uixit.

Iste Lamech primus bigamias introduxit habens duas vxores illd̃ qd̃ dictū fuit ab Adā spū ꝑphetico: erūt duo i carnevna. q̃ virū. i. cayn iter fructea iacētē sagitta interfecit adolescētēq; eū ducētē arcu ꝑcussum occidit. Puit⁹ ē igit ꝑpter occasionem cai septuagies septies qz septuagita ⁊ vii. aīe d̃ eo egressē i diluuiū ꝑierit.

Iste Iabel fili⁹ Lamech ex vxore Adā icepit ꝑdē tētorā pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝑ gregib⁹ nutriendis nil nisi ꝑiugū carnale meditās ⁊ pascuavēti. h̃ fm̃ cōmestorē greges ordiauit ⁊ caracterib⁹ distinxit sepauitq; fm̃ genera greges ouiu a gregib⁹ edoy ⁊ fm̃ qlita tē vnicolores a grege spsi velleris: ⁊ fm̃ etatē aniclos a maturiorib⁹ ⁊ cōmissuras cert⁹ tꝑib⁹ faciēdas itellexit

Mta q̃ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vl ꝑbifice humane curiositati desinētes a filiis lamech legūt inuēte ⁊ sic filij adulterini ꝑmū s̃btiores alijs fuerūt: ⁊ qz tiebant futurꝝ ꝑclm̃ diluuij ⁊ ignis. Iō tubalcain⁹ easdē artes i duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet i terra syriar: vt. s. si ꝑstructa laterib⁹ ab imbrib⁹ exterminaret lapidea ꝑmanēs ꝑberet hoib⁹ sc̃pta cognoscere.

Concupia oculorum

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā ꝑmū inuēit: res bellicas exercuit sculpturas i metallis in libidines oculoy fabricauit sumens exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem aurii consonantias excogitauit.

Concupia aurium

Iste Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Adā hic dīr pater canentiū i cythara ⁊ organo qz musicā inuenisse dī nō tñ i nst̃ra musicalia adinuenit fm̃ cōmestorē q̃ postea lōge i uēta referūt s̃ ꝑsonātiās inuenit vt labor pastoral⁹ quē frater su⁹ iabel ꝑmauit i delicijs as vteret ⁊ in delicijs exerceat: postea tñ mlti adiuenerūt ꝑsonātiās melodiar ⁊ diuersa i nst̃ra musicalia sic moyses de sonitu aqz dī armonias ꝑpēdisse. Sūt tñ q̃ dicāt qz archades popli ꝑ calamos breues ⁊ lōgos ꝑmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore ꝑithagore philosophi.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella soror Tubalcayn artē varie diuersęq; texture inuenit: lanam et linū in filatrait ⁊ pannū texuit ꝑpter leuitatem. Itaz antea pellibus bestiarum utebantur.

Tubalcay Noema

Etas prima mundi

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xpi natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mudi fm̄ Hebre. 470. fm̄ lxx. 760. obiit habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures aēte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ p̄lixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū et ad sciētiarū principia inuenienda. Tum etiā scdm̄ naturam: q̄ homines erant melioris cōplexionis et maioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa quādem homines q̄ nunc. Unde allegans Plinius dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiā magnitudo gigantom videat aliā cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cētum dentes scdm̄ modulum nostre fieri potuissent. Dixitq̄ August. 12. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q̄ decem de illis faciunt vnum de nostris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans v̄l saporans natus ē anno patris sui. lxx. supra centesimū Gen. v. mudi v̄o dccc. lx. scdm̄ he. ve. s̄ scdm̄ lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos et sexaginta duos. Dicit August. q̄ multi sunt geniti ante diluuiū de seth et etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū et ciuitatū dei et diaboli discretio concretioq̄ numeraret et ad Abraham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha et ω: Appocalip. i. p̄pter quod scriptura sacra quosdam p̄memorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit uxorem suam et genuit Enoch. nō est conques q̄ Enoch fuit eius primogenitus. et sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseverantes a filijs Caym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxx. Gen. v. mudi vero 1022. scdm̄ he. ve. s̄ fm̄ lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit et translatus est in paradysū: et septima requies p̄dicatur ad quāz trāssertur omnis qui tanq̄ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aut in paradiso in corporis et spūs tranquillitate cū helya vsq̄ ad tempus antixpi exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab antiquitate suscepta fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxxij. mundi vero fm̄ lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissim⁹ fuit omnium quos scriptura p̄memorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. fm̄ lxx. interpretus computationem vixisset. 14. annis post diluuiū. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: q̄ eodē āno diluuij mortuus sit. Septemq̄ diebus ante diluuiū sepultus. Quidam v̄o eum cum patre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: et diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostrorū et hebreorū: fm̄ August. et Rab. et ysi. qui omnes dicunt eum absq̄ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuiū cum ibi tātū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui fm̄ textum nostrū Gen. v. clxxxvij. anno vero mundi fm̄ lxx. 1454. vixit autē annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s̄. Noe consolabitur nos a laboribus manū nostrarum in terra cui male dixit dominus. Et genuit preter Noe filios et filias. Et cū vixisset septingētos et septuaginta septem annos tradidit principatū Noe filio suo et mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri utiq̄ famosi et incredibilibus potentie scientes bellum.

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

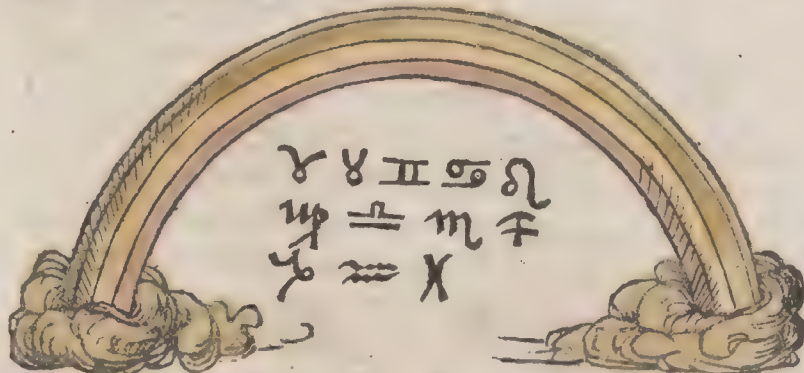

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale p totū Anno sexce-
tesimo vite Noe a pncipio aut mundi fm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto.
Sed fm. lxx. interpres quos Beda et yfido. approbāt Bis mille ducenti 7. xlii. 7 durat vsqz
ad abrahā fm he. 292. annis. Sed fm. lxx. 842. annis. Ante diluuiū vō p. 100. annos
Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator fi-
lius Lamech. ingenio mitis 7 integer in-
uenit grām coram dño. Cū cogitatio ho-
minū pna erat ad malū. Omī tpe omēs in viam
rectā deducere satagebat. Cūqz instaret finis vni-
uerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de li-
gnis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit
trecentoz cubitoz geometroz longitudinis. Oro-
sius 7 post eū Augusti. 7 Hugo. Cubitū geome-
tricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā pticaz
noiant. Sit itaqz trecentoz pticaz lōgitudis: qn-
q̄ginta latitudinis 7 triginta altitudinis. i. a fun-
do vsqz ad tabulatū sū tignis. Et i cubito cōsum-
mab illā. In q māsiūculas cenacula fenestrā 7 osti-
um i latere deorsum facies. Noe igit post cētus 7
xx. ānos ad arcā fabricatā. q. p solatio vite erant
necēria cōportauit. Cūctoꝝqz aialū ad suādū ge-
nus eoz masculos sil 7 feminas piter introduxit.
Ipe deniqz 7 filij ei 7 vxor 7 vxores filioꝝ primo
die mēis april ingressus ē. Facto diluuiū cūz dñs
oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat 7 ē. Stetit
qz arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loc 7
egressoz vocat. Egressi deo grās egerūt. Et alta-
re factor deo sacrificabant.

Dec signū federis qđ dō inter me et vos 7 ad
omne animā. Gn. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hñe sex
vel quatuor colores. tñ duos colores pncipa-
liter habet. q duos iudicia repñtant. aq̄us diluuiū
pñteritū figurat ne ampli 7 timeat. igneus futurū iu-
diciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet
Illo diluuij Anno prima seculi etas termiata ē
ab Adā vsqz ad diluuiū inclusiue. Etas scda ince-
pit q 7 ad abrahe natiuitatē vsqz perdurat.

Noe vna cū filijs 7 vxore ac filioꝝ vxorib 7 ex
archa egresso: pñfestim altare edificato de cūctis
pecorib 7 volatilibusqz mūdis holocausta dño ob-
tulit. Et ei 7 odorē suauitat 7 odorat 7 est dñs. Pro-
pter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Secunda etas mundi

Crescite et multiplicamini. Indeque terra ad propria naturam reuerfa. Nece cepit vir agricola esse. et exercere terram; et cuncta animantia ad pascua emisit. Cumque (ut ait) hircum caprarum in cornu cili- cie montem emisisset; ibidem lambzuscas comedens; inebriatus est; et reliqua animantia cornibus petere cepit. Hoc noe coperto; lambzusce virtutem agnouit. confestimque ipsam sanguine leonis porci agni; et Symie addito inseruit; at lambzusca in bona vinea inserta; fructum fecit perfectum et vindemiauit eum. Et ad usus noe vino deducto sacrificas fecit communium magnam. Inebriatus autem ex illo statim tanquam agnus in sopore resolutus est nudatus inhoneste iacebat; vidensque Cham eius filius (videlicet per chanaan) patris verenda nudata et vestigio irridendum fratribus nuntiavit et ostendit. At Sem et Japhet audientes; filiali pietate in- preem comoti palliis imposuerunt humeris suis retrorsum incedentes; patris verenda operuere. Eorum quippe facies verse erant; ne scilicet patris virilia viderent. Quod dum noe sensisset alijs quidem filiis felicitatem optavit. Cham vero propter cognitionem sui non quidem maledixit; sed eius plii. Moyses cum vixisset post diluvium trecentis et quinquaginta annis; quod quidem tempus feliciter egit; cum coplesset annos nonagentos quinquaginta mortuus est. Preter autem Sem cham et Japhet atque Iocum filios; aliosque post diluvium genuit filios et filias; viditque ex filiis filiorum; et ex filiorum filijs ad multas usque generationes.

Monstruosorum quoque multa hominum genera post linguarum varietatem a deo facta varij in locis producta fuisse commemorantur. Deus enim ipse cum sciret quare primum similitudine vel diuersitate pretereretur pulcritudinem vniuersi; etiam monstruosos homines in mundum producere voluit. Quibus quidam dicantur reperti qui in media fronte unum tantum habent oculum; qui monoculi appellatur. Alios statura esse cubitales; quos pigmeos greci vocant; qui per annum octauum viuendo non excedunt. Hi per plinium. vii. naturalis historie testate tenentes motana indies; vicina tamen oceano salubri celo semper vernante habent singulare bellum contra grues; teste Homero; horum mulieres Solinus anno quinto parere dicit; et octauo senescere; fama est insidetes arietum caprarum dorsis armatos sagittis veris tempore vniuerso agmine ad mare descendere et oua pullosque earum alitum consumere. Casas eorum luto pennisque et onorum putationibus construunt. Aristoteles in cauernis viuere pigmeos tradit. Item gigantes alie sunt in quibus singuli singula crura in pedibus maximis habent non flectentes poplitem; et tamen mirabilis celeritatis quos scio pedas vocant. Hi etiam plinio ubi supra testate per festiui tempus in terra supini iacentes pedes se umbra pretegunt; vni et inditum nomen habent. Hos idem Plinius in desertis indies partibus habitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habentes oculos in humeris. Quosdam alios cynocephalos quorum canina capita. Et alia diuersa genera monstruosorum que in sequentibus patebunt. Cum multi reperiantur hominum fetus ab visitato cursu nature exorbitantes; qui tamen non obmittendi in historijs ducuntur maxime longius

a mari degentes in quibus prodigiosa aliqua et incredibilia multis visum iri haud dubitamus. Quis enim ethiopes antequam cerneret crederet? Aut cui non miraculo est cum primum in noticiam venit? Quam multa fieri non posse (priusquam facta sint) iudicatur. Nature vero res vis atque maiestas in omnibus momentis fide caret; si quis modo presens est ac non totam complectatur animo. Ideo ad auctores fidei relegabimur. Adhuc ne sit fastidio grecos auscultari qui maiore diligentia et vetustiore cura de his scripserunt. Ferunt etiam scytharum genera ad septentrionem haud procul ab ipso aqlonis ex ortu specuque eius dicto quem locum geslithron appellant; prout arimaspi quos ut in folio sequenti patebit vno oculo in fronte media insignes. Quibus assidue bellum esse circa metalla cum griphis ferarum volucri genere. multi sunt maxime illustres herodotus et aristoteles. peronius scribit; super alios autem antropophagos scythas in quibus valle magnum timam motis regio est quam vocant abarimon. In qua siluestres viuunt homines auersis post crura plantis eximie velocitatis passim cum feris vagantes hos in alio non spirare celo. Ideoque ad finitimos reges non pertrahi. Neque ad alexandrum magnum pertractos beton itineque eius mensura prodidit. Precipue tamen india ethiopum tractus miraculis scatet. Maxima in india gignuntur animalia indicio sunt canes gradiores ceteris. Arbores quidem tante perceritatis traduntur; ut sagittis superari nequeunt. Nec facit ybertas soli reperies celi; aquarum habundantia. arundines vero tante perceritatis; ut singula internodia aluco nauigabili ternos interdum homines ferat. In morte cui nomen est Adilo homines esse auersis plantis octonos digitos in singulis pedibus habentes auctor est Megasthenes. In multis autem non tribus generum hominum capitibus caninis ferarum pelliculis velari per voce latrati edere vnguibus armatum vel natu et aucupio vesci. Cresias scribit in quodam gente indie feminas se in vita parere genitosque confestim canescere. Megasthenes gentem inter nomadas indos narium loco forania tantum habentem. ad extremos indie fines ab oriente circa fontem gangis Astomorum gentem sine ore; corpore toto hirtam; vestiri frondium lanugine; habitu tantum viuentem et odorere quem varibus trahunt. Nullumque illis cibum nullumque potum. Tantum radicum florumque varios odores siluestrium malorum quam secum portant longiore itinere ne desit olfactus. Brauiore paulo odore haud diffuciliter exanimari. Onesicritus quibus in locis indie umbra non sint corpora hominum cubitoz quantum et binorum palmorez existere et viuere annos. cxxx. nec senescere. sicut medio euo mori. Cresias gentes ex his quam appellat pandore in quallibus sitam. annos ducentos viuere in tumeta cadido capillo quam senectute nigrescat. Artemidorus in taprobana insula longissimam vitam sine ullo corporis languore traduci. Soritas ab indis arabum flumini determinat. Si nullum aliud cibum nouere quam piscium quos vnguibus dissectos sole torreant. atque ita panem ex his faciunt; ut refert Litarchus. in affrice solitudinibus hominum species obuite subintere sunt; momentoque euanescent. Nec atque talia ex hominum genere ludibria sibi nobis miracula; ingeniosa fecit natura ad detegendam eius potentiam sequentes gentes inter prodigia ponere libuit.

De hominib⁹ diuersar⁹ formar⁹ dicit Plⁱ. li. viij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oia q^a sequuntur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habentes cu^m latratu loquuntur aucupio viuunt. vt dicit Plⁱ. qui omnes vescuntur pellibus animalium.

Cicopes in India vnu oculum hnt in fronte sup^{er} nasum hñ solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur supra nasomonas confinesq^{ue} illorū homines esse: vtriusq^{ue} nature inter se vicibus coeūtes. Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram māmam hñ virilem leuam muliebrez esse quo hermafroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine naribus: facie plana eq^{ui} totius corporis planicie. Alios sup^{er}iore labro orbas. alios sine linguis et alijs creta ora esse modico foramine calamis auenar^{um} potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij sine linguis nutu loq^untes siue motu vt monachi.

Scannothei in scythia aures tam magnas hnt. vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia pñi ambulāt vt pecora. et alij viuūt p^{er} annos. xl. quē vullus sup^{er}greditur.

Satiri homiūciones sunt aduncis naribus cornua i frontibus hnt et caprar^{um} pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali sunt vni pedes vno pede latissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scythia bipedes sunt humanā formas eq^{ui}nos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinatiū Isigonus et Idemphodorus tradūt quaz laudatōne intereāt p^{er} bata. arefcāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis in tribalis et illar^{um} adijcit Isigon⁹ q^{ui} visu quoq^{ue} effascinent iratus p^{ri}ncipue oculis: quod eorū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q^{uam} pupillas binas in oculis singulis habeant.

Item hoies. v. cubitoz nūq^{ue} infirmi vsq^{ue} ad mortes. Hec oia scribūt Plⁱ. Aug. Isi. Preterea legit^{ur} i gest^u Alexandri q^{ui} i india sunt aliq^{ui} hoies sex man^{us} hñtes.

Itē hoies nudi et pilosi in flumine morātes.

Itē hoies manib^{us} et pedib^{us} sex digitos habentes.

Itē apothami i aq^{uis} morantes medij hoies et medij caballi.

Item mulieres cū barbis vsq^{ue} ad pect^{us} et capite plano sine crinibus.

In ethiopia occidentali sūt ethiopes. iij. oculos hñtes.

In Eriopia sunt hoies formosi et collo grumo cū rostris aialium hoim^{um} effigies mōstriferas circa extremitates gigni mūne mirū. Artifici ad formanda corpora effigiesq^{ue} celandas mobilitate ignea.

Antipodes at^{que} eē. i. hoies a p^{ar}te terreybi sol out^{er} qñ occidit nob^{is} aduersa pedib^{us} n^{ost}ris calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. i6. de ci. dei. c. 9.

In gēs tñ b^{ea} pug^{na} l^{it}az p^{er}tracq^{ue} vulgi opioez circūfundi terre hoies vndiq^{ue} cōuersisq^{ue} iter se pedib^{us} stare et cūct^{is} silem eē celi vñcē. Ac sili mō ex q^{uocunq}ue pte mediā calcari.

Cur at^{que} n^{on} decidāt: mirē et illi nos n^{on} decidere: nā eñ repugnāter: et quo cadāt negāte vt possint cadere.

Itā sic ignis sedes nō ē nisi i ignib^{us}: aq^{ua} nisi i aq^{uis}: spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi i se locus non est.

Secunda etas mundi

Orbis dicitur a rota et est quilibet figura spherica et rotunda. Et ideo mundus orbis dicitur quia rotundus est et dicitur orbis terre vel orbis terrarum. Dicitur autem secundum vinculum filii sem obtinuisse asiam filii chanaan affricam et filii iaphet europam. Isidorus in libro Ethyopie asserit quod orbis diuisus est in tres partes sed non equaliter. Nam asia a meridie per orientem usque ad septentrionem peruenit. Europa vero a septentrione usque ad occidentem peruenit. Sed affrica ad occidentem per meridiem se extendit. Sola quoque Asia

Secunda etas mundi

O E provincia Asia. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata secundum Vinc. quod apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars provincias multas et regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicitur quod latine delicie interpretatur. quod simul iunctum refertur ortus deliciarum. Est enim omni genere ligni et arborum pomiferarum consitum: habet etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus necessarium: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totus. Videtur autem in quatuor fluminibus patet Gen. ii. huius loci post peccatum est aditus interclusus. India quod in asia est. ab indo flumine dicta est quod ex parte occidentali clauditur. Hec a meridiano mari porrecta usque ad ortus solis: et a septentrione usque ad montes caucasum peruenit. Habet gentes multas et oppida. Insulam quoque thephanam gemmis et elephantis refertam. Crisen et arginē auro et argento secundas. Titem quoque arborescentem folijs nunquam carentem. habet et flumines gangem et indum et hypanem illustrantes indos. Terra in die fauoris spiritus saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis echinias patitur. Significat autem tincti coloris homines. elephantes ingentes. monoceron bestiam id est unicornium. psittachum autem. eburnum quoque lignum cinamomum piper et calamus. Mittit quoque ebur lapidesque preciosos. berillos. crisopastos. adamantē. carbunculos. ligures. margaritas et vniones. quibus nobilius feminarum ardet ambicio. Ibi etiam sunt montes aurei quos adire propter dracones et gryphos et immensarum hominum monstrum est impossibile. Solinus dicit. diu credita esse tertia pars terrarum. Indiā liber per ingressus est utpote quod indis sbacti primus omnium triumphauit. Sunt et alie puicie multe in asia: et reges videlicet Parthia. Assyria. Media Persia. Mesopotamia Babilō nomen est in qua est urbs babilon a qua nuncupata est urbs tam nobilis ut caldea et assiria et mesopotamia in eius nomen aliquando transferuntur. Arabia puincia sic est appellata. i. sacra. sic interpretata eo quod thurisferos habeat odores. Mirra et Cinamum ibi habent. Et ibi nascitur fenix. Ipsa etiam dicitur Sabba. Siria habet in se plures puincias. scilicet Comagenā pheniciam et palestynam. cuius pars est Iudea. absque sarracenis et nabucheis. In phenicia est thur ad quam ysaias loquitur. Iudea ex nomine iude appellata. scilicet eo quod reges ex illa tribu fuerint. qui ibi regnauerunt. Hec est palestina regio quod prius chanaan dicta est a filio chanaan ex chanaanearum gentibus quibus expulsis iudei eam domino precedere possederunt. In medio autem iudee ciuitas hierosolima. Terra evariarum operum diues frugibus fertilis aquis illustris. balsamum optima. Samaria regio est palestine in qua ciuitas principalis etiam dicitur Samaria ubi cōter tenuerunt sedes regni reges israel. sicut in hierosolima reges iudee. Hec est media inter puinciā iudee et puinciā galilee: similis est terra iudee in bonitate. Galilea puincia etiam palestine. Et est duplex. scilicet superior et inferior. Pentapolis regio est in cōfinio arabie et palestine: quinque ciuitatum Sodome etc.

celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysinabel nominata iacet inter iudeam et arabias. Egyptus que prius dicitur esse: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: et pluuiarum ignara. Nilus solus eam circumfluens irrigat: et inundatione sua secundat adeo copiose ut impleat necessarios meribus orbem terre. Scythia sicut et gothia magoth a filio Japhet ferē cognominata. Bircana dicta est a filia bircania: quod scythie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo quod albo crine nascentur homines. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. in hac herbe tincture utilis nascitur. Capadocia urbs propria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circumdatur. Et habet puincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariā. pampuliam. ysauriā. liciā atque ciliciam. Bithynia autem in ponti exordio a bithynio rege nuncupata est. ipsa et maior frigia. Nicomedia urbs est in ea ubi hanibal fugiens veneni haustu animam spirauit. Galatia a prisca gallozum gentibus a quibus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. Hec et dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troia est quā ex suo nomine appellauit troes troianorum rex. due autem sunt frigie maior et minor. Maior frigia sinurnā habet. Minor vero ylium et lichaoniam. Pampulia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndique aperta aurarum flatibus pateat. metropolim urbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem urbium habet tarsum. Licia autem sic nominatur eo quod ab oriente sit iuncta cilicie. Ibi est mons ille mirabilis chymera quod nocturnis estibus ignem exalat sicut in Sicilia ethna: et in alemania vorickau.

O E alia tertia parte mundi quod dicitur Europa. Europa quippe ab agenore regi libie filia nomen accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et parte tertiā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thannar: descendens ad occasum per septentrionalem oceanum usque ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniungitur et in insulas cades finit. Prima europe regio est Scythia inferior. quod a meothidis paludibus incipiens inter danubium et oceanum septentrionalem usque germaniā porrigit. quod terra per barbaras gentes a quibus inhabitatur generaliter barbaria dicitur. Huius pars prima alania: post hanc dacia ubi et gothia: deinde germania ubi plurimā parte Sueui incoluerunt. Germania post Scythiam inferiorem a danubio inter rhenū fluium et oceanum conclusa cingitur. terra diues virium ac populis numerosis et immanibus. Unde et propter fecunditatem gignit eorum populorum germania dicta est. mittit gemmas Crystallum et Succinum. due vero sunt germanie superior iuxta septentrionalem oceanum. inferior circa rhenū. Puincie autem quod danubius a barbarico ad mediterraneum mare se cludit sunt. prima

messia a messiu puentu vocata: ppter abundantiā.

Post messia pannonia postq; rethie frugib⁹ ferax q; excipit gallia belgica: deinde tracia: tracie tirias taphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij sententia incolaz tracia appellata dixerūt. Huic ab oriēte pstatinopol⁹ opposita ē: ab occasu macedonia illi sibiacet. cuius regione olim diuersa rū gentiū ppli mesi: gethe: sarmate scithe z alie nationes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē q; cūctā illā regionē incoluit. Sūt aut puicie grece plures: z qz pzia ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. ide macedonia: inde achaya: z due i mari creta z cicladis. Illiric⁹ aut generalit⁹ z ois greca z dalmacia a delim maria illi⁹ puicie citate dicta est.

Epir⁹ a pirro achillis filio dī cur⁹ ps chaona ē: q; an mollosa ē dicta: a molloso filio pirri quē ce andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellenena deuchalionis z pirri filio: a q; pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē z athica ipa est vera greca. vbi fuit athenas ciuitas mī līaz z phoz nutrit⁹ q; nihil hūit greca clarius atq; nobilius.

Ellades aut due sunt puicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe pstruete sunt: in q; olim ciuita bella detonaueit vbi nati sunt apollo z hercules: maior ille theban⁹ peloponē. scda ps elladis a pelope rege athice vōta ē. Tesalia a thesalo rege dicta ē. mltā sunt i thesalia flūia z oppida: iter q; pcpua ē thesalica ibi ē z mōs pnaus qndā appollini pscē. In thesalia q; et pzia fuit achillis pmi solidi aurei facti sunt: domaco rū qz eqz vsus primū iūē ē. Macedoia a macedo q; fuit deuchalionis nepos mīn⁹ nomē accepit. Postq; ibi accepit pziapatū q; pri⁹ emathia dicebat: q; pzius ē a septētrioe emathie patria alexandri magni regio venis aureis z argēteis optia. Mōs olim⁹ i ea ē ita alt⁹ vt i cacūie ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt. Achaia ab acheo rege z vrbs z puicia appellata ē. Nec pene isula ē hui⁹ caput ē corinthus grece dec⁹ archadia sin⁹ ē achate ipa ē z sicania a sitione rge a q; z regnū sicionoz ē dcm. hz abeston lapide q; sel accessus nūq; extinguit. Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: q; ab ytalica secernit regio fort⁹ et solo leta. Hystria hystre flūiū vōit q; terrā illā ifluat. Ipe ē danubius: hz āt a septētrioe pānoniā.

Italia olim a grec pplis occupata mag⁹ greca nūcupata ē. deide a regi noie saturnia mox z latinū dicta: eo q; saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siciloz rege ibi regnate nūcupata ē. terra oib⁹ reb⁹ pulcerra z ferti: pabulib⁹ vbrate gūssima: hz lac⁹ venatū. alūnū atz lucernū. Flūios eridanū: tiberim z tepētes fontib⁹ baias. Signit gēmas sericū: z corallū. z liguriū boam qz spētē. ytalica aut z hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q; greci bespo stella nauigēt: z in ytalica et i hispania q; hac rōe discernūt. Aut hespiā solā dic⁹ z significas ytalica: aut addis vltimā z signas hispaniā q; i occidentis ē sine. Tuscia ps ē ytalie Umbria vō ps tuscie. ymbria vō dca vt historie narrant: eo q; tpe aqse cladis ymbrib⁹ supfuerit. Est ei i iugis appēninis sita mōi in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē ytalie dca eo q; ei⁹ fines tēdebāt vsq; ad ripā tiberi. Rome oim fines vni⁹ tū

tiberis ripa tenebāt. Hic tuscia Tuscia aut a frequentia sacrificij z thuri dca ē. illic z auruspiciā dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūdusū quā tholi secuti dyomedem ducē pdiderūt. Epania puincia ytalie hz terras hyeme oī estate q; nates Et sol ibi mitis: gta tēperies: aer pur⁹ z blād⁹.

Gallia dca ē a cādoze ppli: gala ei grece latine lac dī. Mōtes em z rigor celi ab ea pte sol ardo rē excludūt: q; sit vt cādoz ppli n coleref. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu oceanus iclu dī a meridie prupta pīrenet: a septētrioe rheni flūeta atz germania: cui⁹ initū belgica finis adtania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsū aiantū apta: flūmib⁹ qz z fontib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rhenio z rhodano flūibus

Belgis āt citas ē gallie a q; belgica puicia dca ē. Cisalpina qz citra alpes trasalpina qz vltra alpes. Retia qz iuxta rhenū. Adtania āt ab obliq; aqz ligeris flūmis est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vōta. Ipa ē z hesperia ab hespero stella occidēti dca. Sita ē āt iter galliā z affricā: a septētrioe pīrenetis mōtib⁹ clausa: a reliq; pūtib⁹ vndiq; mari clusa. Salubritate celi eq; oim frugū generib⁹ secūda gēmaz metallozq; ditissima: iterflūit eaz flūmia mag⁹ beth⁹ imne: yber⁹ z tag⁹: hz puicias sex: Tarraconensem: Carthaginēsem. Lusitanā. Galiā. Beticā z trasfreta i regioe affrice tingitanā. Due sunt aut hispanie: anterior z exterior.

D Africa alia pte tertia mūdi affricaz sic noiatā: q; daz extimāt qsi affricā eo q; sit apta celo vl soli z sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q; dicit⁹ ē affric. incipit āt a finib⁹ egipti pges iuxta meridiē p ethiopiā vsq; ad atlantē mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudif: pūcta hz puincias libiā cirenēses. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritanā. tingitanaz. Et circa sol ardore ethiopiā. Libia cirenē i pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q; ē ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pēthapol dca ē a. v. citatib⁹ ibi extitib⁹ magnis. iter qz sunt ptholomaida z bernice sic denaiate a figib⁹ suis. Bēthula ps affrice mediterrancee. Mauritanā dī a mauro qd nomē est grecū: latie sonās nigz. An a nigredie ppli bitant⁹ dca est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ puincie citate dca ē. Nec regio gignit feras. symias. dracōes. strudōes. z oliz elephātes nūc sola india hos pturit. Garramātis ob oppido dca garrania ibi extit. Ibi ē fōs q; friget calore diei. z calet frigore nocti. Ethiopia dca ē a calore pploz qz sol vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Hā qd ibi ē lb meridiano cardie ē: pluri mas hz gētes dīso vultu. z mōstruosa spē horribiles ferūq; z spētū multitudie referta. Ibi rinocerata bestia z cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones isētes ex qz cerebro gēme extrahūt iaciet⁹ z crisopassos ibi inueniūt. Et ciamomū colligit⁹ Due sunt ethiopie. vna circa oriū sol altera circa occasus i mauritāia. Extra tres pres orb⁹ q; ta ē ps trasoceanū iteriore i meridie q; sol arto rib⁹ nob incognita ē: i cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Linea Christi

Secunda etas mundi

Noe patriarcha

Noe filius lamech decim^{us} ab Adam: cui^{us} anno sexcentesimo primo hoc ē anno mudi. **M**. sexcentesimo. lviij. incepit secūda etas: nat^{us} ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. **M**udi vō. **M**. lvi. iuxta be. ve. s. fm **O**rosiū **B**eda^{us} z. lxx. interp. anno mudi. **M**. dc. xliij. Et interp^{retat} req. es fm ysi. z. **R**abanū vbi sup. Ab eo q^{ui} s^{ed} illo oīa retro q̄ueit p diluuiū. **H**ebrei tamen dicūt q^{ui} idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. **I**deo dī **S**en. v. **I**pse consolabitur nos ab operibus. Nam prius foderūt soli homines agrū: s^{ed} postq^{ue} animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuitati: ideo etiā dī: q^{ui} **N**oe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. q^{ui} de istis trib^{us} filiis **N**oe. s. scm. cham. z. **J**aphet **M**xxij. gētes pcreate sunt. vt pz **S**en. x. **H**az autē gentiū vocabula prim māsērūt. ita vt hodieq^{ue} appareat. **U**nde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrq^{ue}: z. ex hebrei hebrei: partim tepis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq^{uissimas} pscrutātes historias. **C**hā. 2. fili^{us} noe **C**athasua vxor ei^{us} nec oīm s^{ed} aliq^{ui} ex istis origine gētiū repire potuerūt. Et si oīa psidei renē plā mutata q^{ui} manentia noīa apparent.

Iste **J**onichus fuit q^{uartus} fili^{us} **N**us **N**oe natus est tercio anno post diluuiū de quo **M**oyfes tacet. **S**apiens primo astronomiā inuenit. z. q^{uod}dam futura p̄uidit z maxime de ortu q^{uatuor} regnōz z eorum occasu. **U**q^{ue} pz dedisset ei munera iuit in terrā **E**iban z habitauit ibi

gentē p̄stituēs. **H**ec em **E**liopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioz **J**aphet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi **J**onicho extruxere. **H**ic ferē cōsiliū dedisse **N**emroth quō regnare possz

fuit autē vir ingenio eminentissimus z astronom^{us} permaximus. qui oīm siderz cursuz z stellaz habitudines cōtemplatus fuit. **Q**ua q^{uod}dem discipli^{na} na vt dictū est ortū piter z occasum q^{uatuor} regnōz principaliū p̄uidit z docuit. **H**unc aut mortuo cosdron ei^{us} filius successit.

Chus fili^{us} chā a q^{ui} vt **J**osepho in primo antiq^{uatarū} libro placet: **E**thiopes fuere. **H**ij p̄mū a semetip̄is z ab asianis chusei vocabant^{ur}. **I**nde **E**thiopes. z a q^{ui}bus ethiopia regia hec puincia in **M**auritanie finib^{us} ē. **I**n q^{ui} vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q^{ui} chanaanē z hūit. xi. filios q^{ui} possederūt terrā chanaanēz q^{ui} nūc terra dī p̄missionis q^{ui} nūc **J**udea nūcupat^{ur} z ab eo chanaanēa. **S**idon a q^{ui} sydonij. **E**the^{us} a q^{ui} ethi. Et **J**ebuseus a q^{ui} iebusei q^{ui} duoz fuit hierlm. **A**more^{us} a q^{ui} amorei. **B**erse^{us} a quo gersei. **E**ueus a q^{ui} euei. i. gabaonite. **A**rche^{us} qui archas oppidū p̄didit p̄ tripolim i radicib^{us} libani sitū. **E**ine^{us} **A**radius a q^{ui} aradij q^{ui} aradium isulā possederūt angusto freto a pheniciis litore sepatum. **S**amarites a q^{ui} sirie nobilis ciuitasq^{ue} vocatur acolis. **A**matheus a q^{ui} amatite.

Phuth. 2. filius cham a q^{ui} libia affrice regio z libici ppli q^{ui} icipit ab athlante mauritanie mōte. z ab eo regio phutē appellata ē **M**essaraym. 3. fili^{us} a q^{ui} **E**gyptij exorti sunt. z hz. v. filios: egiptij em ab hebreis mersei vocabāt^{ur} a merse isto q^{ui}z princeps fuit egyptū. **L**ydin a quo lydi ppli z a quibus lydia prouincia nomen accepit. puincia in minori Asia. **I**n q^{ui} **E**phesus **J**ohis apostoli sedes. **A**nanim a q^{ui} ananij. z laobim a q^{ui} cubarij z alios q^{ui}z natōes ignote habē: q^{ui}z bello ethiopico subuersosq^{ue} ad obliuionem p̄teritoz nomina puenerūt. **M**asra fili^{us} chā. 3. ex se septē ptulit natōes q^{ui}z sexta p̄ celloim natōes palestinoz: q^{ui} mō palestini dicūt ppli. Et palestia puincia s^{ed} i syria est arabie p̄termina dicta a philistea vrbe philistei. **T**usim a q^{ui} philistim. **C**ellū **S**abatha a q^{ui} sabatheni q^{ui} nominantur a grecis astabari.

Regina habz duos filios z sabatha antiq^{uam} postmodū vocabula p̄didere. ab hīs ethiopice gētes: ethiopia in occidentali plaga descendisse putat^{ur}. **S**abaa a q^{ui} arabes. **S**adan a q^{ui} **E**thiopes. **E**iula secūda filioz chus filij chā fuit. a q^{ui} **E**iulei. q^{ui} nūc **E**etuli appellant^{ur} ppli. s. q^{ui} in remotiorib^{us} aphrice p̄tib^{us} hītare p̄sueuerūt. **S**aba a q^{ui} sabe^{us} al^{ius} sabei z hī arabes vt scribit **J**oseph^{us} appellat^{ur}. s. in libano et ātilibano p̄morat^{ur}: z ab ista arabia regio dicta quā solin^{us} sacra iterptat^{ur}. **N**ebroth fili^{us} ch^{us} fili^{us} chaz **S**igas q^{ui} dē. z vasso corpe vir. cū eēt iter filios filioz **N**oe audacissim^{us} apō babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m^{us} exercere cepit.

ionich^{us}. 4. fi. noe

Chus quartus filius Cham habuit quoz filios cū vxore

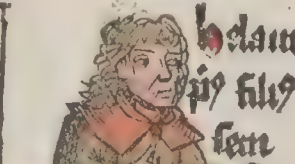

Secūda etas mundi

Sem prim^{us} fili^{us} noe nat^{us} ē anno p^{ri}is sui. l. mūdi v^o fm. lxx. interp^o. 2244. fm heb. i. 658. h^{ic} ē aⁿn^{us} x^pi natiuitatē. 2957. anni vite ei^{us} fuere. 600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat^{us} et f^{uit} fuisse melchisedech q^{ui} p^{ri}m^{us} post diluuiū p^{ro}didit salē vrbe ip^sa ē hier^{os}lm et ab eo dēscēderūt generatōes. 27. p^{ro}tolit aut^{em} sem. v. filios

Sem. i. fi. noe p^{ro}fla vxor. ei^{us}

e q^{ui}bus q^{ui}nq^{ue} singulares p^{ro}diere gētes. Cui^{us} p^{ri}mogenit^{us} Elam a q^{ui} Elamite p^{ro}sidis principes. Sem aut^{em} anno cētēsi^{mo} vite genuit Arphaxat^{us}; et alios fili^{os} et filias et mortuus est.

Iste assur. 2. fili^{us} sem a q^{ui} assiriorū pullulauit impiū. q^{ui}z nolebat rebel^lare d^{omi}n^o in edificatōe tur^{ris} babel. cu^mz nebroth; iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq^{ue} p^{ri}us nō hītatam q^{ui} ex ei^{us} noie vocat^{us} assiria. et edificauit ciuitatē q^{ui} postea vocata est ninie. que fuit metropolis totius regni assiriorū. Iste p^{ro}p^{ri}us s^{ed} crudelit^{as} infamiā hūit.

Arphaxat. 3. fili^{us} sem nat^{us} ē anno mūdi fm heb. i. 693. fm interp^o. lxx. 2279. Vixit aut^{em} ānis. 338. et mort^{uus} ē. Ab isto Arphaxat emer^{se}re chaldei a q^{ui}bus et Caldea regio appellata ē h^{ec} in asie p^{ar}tibus ē. Arabie cōtermia longe plana et fontiu indigua in q^{ui} babilon fuit magna.

Aram q^{ui}rtus fili^{us} sem. habuit. iij. filios et ab eo p^{ro}geniti sūt siri q^{ui}z metropol^{is} d^{omi}n^{us} mase^{us} in hebreo syria d^{omi}n^{us} aram.

Prim^{us} fi. arā fuit bus traconitidis regiōis; q^{ui} ē iter palestina et celestrie. i ea ē busterre iudee et mīa ex q^{ui} iob p^{ro}p^{ri}a ortū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēs^{que} de vīno inebriat^{us} nudat^{us} iacuit in tabernaculo. vidēs^{que} cham verēda p^{ri}is annūciat^{us} duobus frīb^{us} suis; q^{ui} imposito pallio humeris operne^{re} p^{ri}is verēdat^{us} auersis^{que} oculis virilia ei^{us} nō vidēt. Noe igit^{ur} volēs maledicere chā quē d^{omi}n^{us} b^{en}edixit maledixit chanaan filio chā. p^{ro}teriti^{us} one chā p^{ri}is ei^{us}; de his in superioribus sit mentio.

Japhet tercius filius noe habz septem filios q et europam sortitus est. Iste iaphet a pre bndictus e ppter ingenua nobilitatem dilatatione ei impcabat. et ab eo descenderut generatones. xv. Septe aut getes per iaphet filios institute fuerut. **Gomer** pmo genti iaphet in europam venies gome- ritas instituit: q postea a grecis galathe nucupati sunt: et a qbus galatia regio. Hec quippe hispanie et lusi- tanie coterminia qua a meridie bz. Ab occidente vo et septentrione oceanu. Et ab oriente flume sequaue et ger- manie puicias. **Gomer** g primus si. iaphet a q galathij et bz. 3. filios. **Primus** astanes a q sarmacia. huj scithaz hoies sunt i paludis meothidis pfundo hitates q exilis regio e infelicib arborib referta. **Secus** **Riphat** al raphaa a q paphlagones. et paphlagonia nome accepit. h e minoris asie regio. **Tercus** **The- gozma** a q frigis emerlere. et a qb frigia minoris asie puicia cogniata fuit: q postea dardania. deinde troia cogniata e. **Secus** si. iaphet magog a q scithe et a qbus schia et gothia nomen huere. **Tercus** **Medar** sine made a q medi a qb media regio nome sortita e q e assyrie et phie vicina. **Quartus** si. iaphet iavan a q gre- ci. hic. iij. genuit filios iste pdidit iones grecos et a qb mare ioniu no- me accepit. ionia. ei gre- cor regio fuit. iter caria et eolia q nunc **Turchia** dz. **Primus** belissan a q helisecy. q postea eolia a grec nucupati sunt. a q bus eolia isula in siculo mari vicinior qnq pal-

Japhet

Funda vxor

sui milib ab ytalica distare dz. **Secus** tharb q i- miori asia tarsos pdidit q antiq clices dicebat inde puicia cilicia pauli apli pta. **Tercus** thar- ysa al cethim a q cypa isula cethina dea fuit de q circa isulas de socio ei pty. **Quartus** todamin a q burgudi. h i insula rhodis venies rhodios ap- pellari voluit. **Quintus** si. thubal a q hispani a q b hispaia europa regio pmaxia. **Sextus** si. mo- loch a q **Lapadoces** et regio **Lapadocia** maiori asie vicia **Septimus** si. thiras suos thireres ap pel- lauit. a q tracia puicia. q i scithie pub e noiat.

Secunda etas mundi

Sale qui ⁊ caynan dī Auce. iij. sane intel-
ligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat
nat⁹ est anno p̄is sui. xxxv. cōpleto. **En.**
xi. **Abūdi** vō. 2379. hic ciuitatem salem primo edi-
ficauit imponens ei nomen suū. que postea hieru-
salem est appellata. vixit autē annis. 433. ab isto
Sarmate qui ⁊ indi prodire qui primūz indiam
incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post be-
nedictionē filiorū Noe vsq; ad Abraham
nulla fit mētio aliquorū iustorū. nec eos ta-
mē defuisse crediderim. s; si omnes cōmemoraren-
tur: nimis longū fieret ⁊ esset hec magis hystori-
ca diligentia q̃ pphetica puidētia.

Neber filius sale nat⁹ est anno p^ris sui. 30.
Gen. xi. mundi 60. 2 509. dieb⁹ qbus vi
xit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei
iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹
in diuisione linguarum sola hebreia lingua remā
sisse d^r que etiam ante diuisionem linguarum
non dicebatur hebreia: s^{ed} humana simpliciter
quia omnes homines a mundi principio vte
bantur. addit tamen Augustinus q^{od} fm opi
nionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abra
ham cuius opinionis est burgensis. Math.
xxi. vbi vult q^{od} hebrei dicuntur ab heber de
nominatione p^rij nominis. s^{ed} ab Abrahā ex
eo quia abraham veniens de Mesopotamia
venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē

transfluvialis ideo omnes eius posteri. ac sequen-
tes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui ve-
niunt de ultramontanis ultramontani dicunt. Pa-
tet igitur vtramq; assertiōnem bene valere.

Fre Iectan filius beber habuit. xij. fili-
os qui omnes fecerunt generationes pn-
cipales. Sed populi fm Hieronimu non
sunt nobis noti vel ppter longinquitatem terraz.
vel ppter mutationes populorum ⁊ nominuz. vel
contriti gueris alijsue causis. Et istoru habitatio
massa per gentibus vsq; Sephar montem orien-
talem.

Stephaleg nat⁹ est anno mundi. 2643.
vixit annis. 239. **H**ic fuit filius heber sic
dictus. quia in diebus eius facta fuit cō-
fusio linguarum. quasi ipse diuisus sit ab alijs. qz
in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cō-
spiratione nō fuit. Unde s^m Augustinum in hoc
nō paruum iusticie vestigiū apparuit qz ista dom⁹
libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps
in culpa. Et nota s^m eūdem: qz numerus lingua-
rum fuit s^m numerum generationū. s. 72. **Auct⁹**
autem est numerus gētium: multo amplius qz lin-
guarum: nam in vna lingua plurimas gentes no-
uimus.

Beu vel Ragau filius phaleg natus ē an-
no mūdi. 2773. anni vite eius fuere. 302.
Cuius tempe templa multa primū cōstru-
cta fuisse referūtur. Et quidam gētū p̄ncipes ado-
rari ceperūt. Scithaz quoq; regnū dī exortum.

Linea Christi

Bale

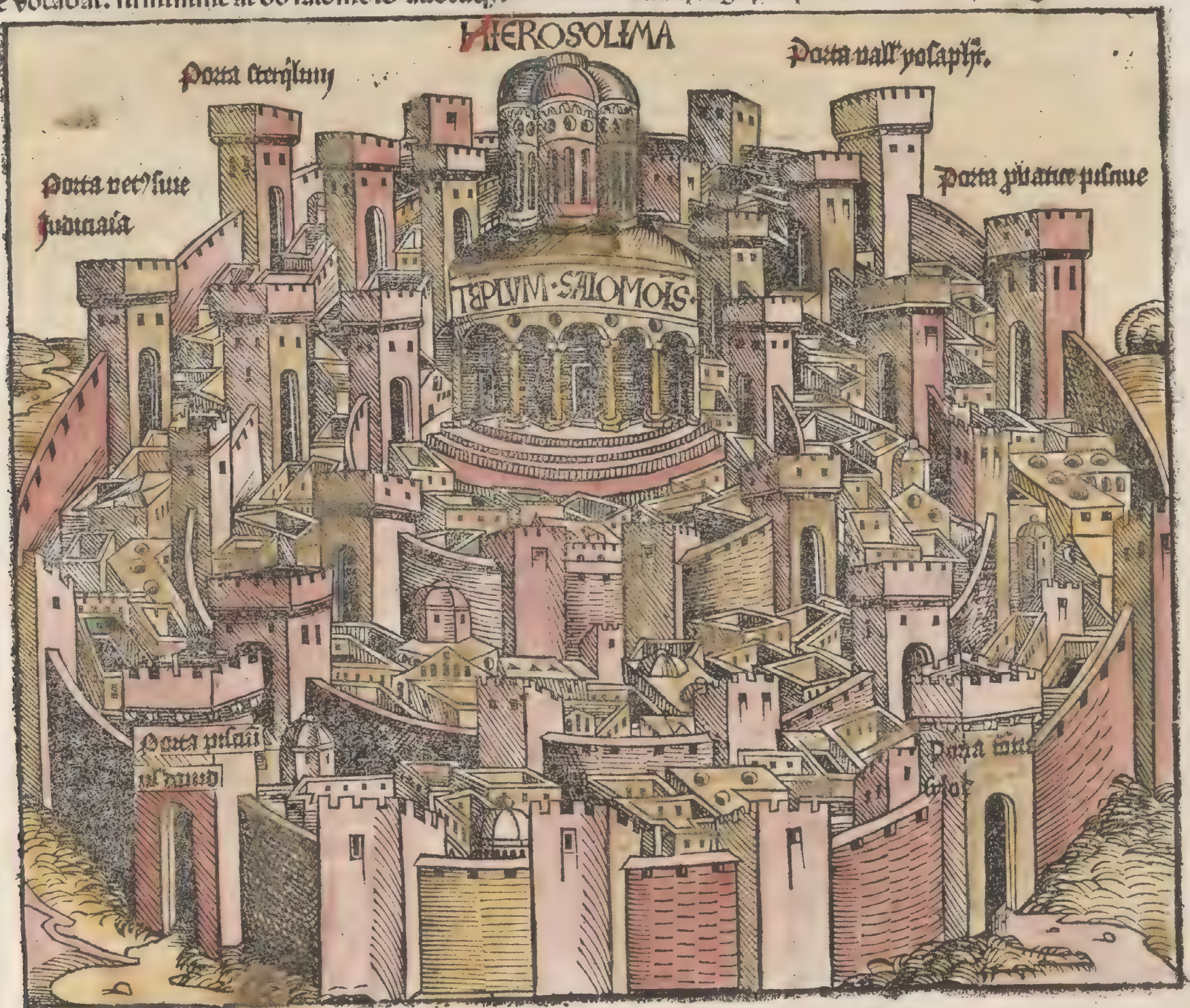
ber

Pha leg

reuxel // ragau

Ierosolima nomen urbis in palestina me-
tropolis iudeorum: prius Jebus, postea salē.
Tercio hierosolima, ultio helia dicta. **C**u-
ius urbis primus conditor fuit (ut Josephus testat)
Canaan qui iustus appellatus erat rex. Et huius de mel-
chisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui
cum ibidem phanū edificasset illud Solimā appella-
uit. solimi fuerunt populi iuxta liciā quā homerus pu-
gnatissimos: et a bellerophonte devictos dicit. et
in motibus habitasse. Et cornelius tacitum cum de iudeorum
origine opinionem narrat ait. Alii clara iudeorum im-
itia solimos carminibus celebrata homerum gentem ad-
tam urbem hierosolimā nomine suo fecisse. unde Iuue-
nalis interpres legum solimarum. quā civitas cananee
gentis usque ad tempus dauid regis habitatio fuit. Nec io-
sue iudeorum princeps eos cananeos seu iebuseos
expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cum ci-
uitatem reedificasset eā hierosolimā. id est munitissi-
mā nūcupavit. Huius urbis situs et munitio petro-
sa erat. et triplici muro cingebatur. quā ut Strabo
ait interiorem aquas abundans exterius vero oīno siccam
fossam habebat in lapide excisam. xl. pedum profundita-
te. latitudo vero. cc. l. Lapidem autem exciso educta
erant celeberrimi templi membra. Nec hierosolima
longe clarissima urbium orientis super duos colles
erat condita intervallo discretos in quā domus creber-
rime desinebatur. Collum alter quā superior civitas excel-
sior et in plenitudine directior castellum dauid diceba-
tur. Alter quā inferior sustinet civitates undique decli-
vis est vallibus in medio ad syloā pertinet ita forte quā dulci
et vocabatur. firmissime autem domus salomons aliorumque i-

terra regum opera ornata fuit. agrippa etiam partes civitatis
addiderat et cinxerat. Exuberans enim multitudine
paulatim extra membra sperabat. Notata est pars addi-
ta nova civitas. Omne autem civitatis in giro spatium. xxx. et
tribus stadiis finiebat. Et si in toto admirabilis. ter-
cius murus admirabilior ob excellentiam turris quā ad
septentrionem occideretque surgebat in angulo. de quo so-
le orto arabia perspicui poterat et mare usque ad fi-
nes hebreorum. Et iuxta eam turris yppico: et due quā
herodes in antiquo muro edificaverat. Mirabilis fuit
lapidum magnitudo ex secto marmore cadido ita
adunati ut singule turres singula saxa viderent. huius
in septentrionali parte aula regia praestantissima iungeba-
tur. Muro alto cincta ac varietate saxorum ornata
Multa denique porticus per arcum flexe columnarum in sin-
gulis: quā iter eas sub diuino patebat spatia ubi erant
viridaria cum cisternis eneis. quibus aqua effundebatur.
Pudet dicere huius regia quā fuerat cum flamma ab testi-
nis insidiatoribus omnia consumpsit. De excidio tamen huius
regie vbi iseri patebit: vbi autem sacras reddidit
mors christi. Multaque sancti in eo loco videre possumus
Amne. id est quā locum est christus. Templum seu templi ruinas in quā
docuit. locum ubi cum summa humilitate passus est corpe
ut nos a passionibus liberaret. sepulchrum ubi sanctissi-
mum illud corpus substituit. Et unde ascendit in celum. quā ad
iudicium fuerit credis. vbi ventus et fluctibus ipavit
vbi denique elegit indoctos atque iopes piscatores. quā
in hamis et rebus piscaretur ipatores et reges ge-
ntium. vbi cecos illuminavit. leprosos mundavit. pa-
raliticos erexit. mortuos suscitavit. Multaque et
alia quā longe plura tediosum esset. cum ex euāgelio. non sint

Secunda etas mundi

Sti tres principes Jectan. s. Membroth et Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse inundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. **E**dificemus turrē cuius altitudo pringat vsq; ad celos etc. Gen. xi. Deus autē videns qd non cessarent a stulto suo consilio confudit eorū linguas: et ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Initium regni Membroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ipsas adiit. regno relicto filio suo bello. Augustinus vō dicit eum inde fugatū: et qd filij Assur regnum illud obtinuerunt vsq; ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro qd parū dominiū habuit. Et prim⁹ fuit quē terror populi deus putauit. Cū diuerse gentes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

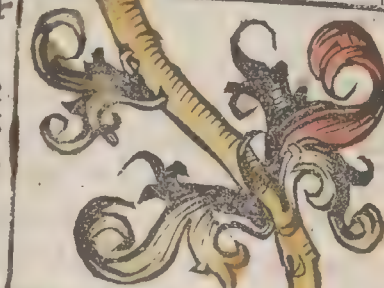
Nec oriūtur plura regna. primo scitarū qd licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ppter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipies inter danubium et oceanum septentrionalē vsq; ad germaniam porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari et dani sunt de hīs. Secundum regnū massitagetar. Tertiū sichiomorū de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad atbenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptiorū de quibus in sequenti folio.

Secūm Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriorū et romanorū temporib⁹ et locis ordinata et distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atq; i fine illius initū huius fuit. Secundus igit rex assiriorū et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādī vicinis suis belia intulit. quos ppter bellandi imperitiā cito subegit. Totamq; asiā facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Ninuen. quā assur edificauerat amplauit. Et ex nomine suo appellauit Ninuen. hic prim⁹ fuit inuentor ydolatrie ex eo qd pā suo bello mortuo ymaginem in leuimentū doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaz cōfugerent securitatē. et sic adorari cepit. Cuius exemplo et alij huiusmodi ymagines fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

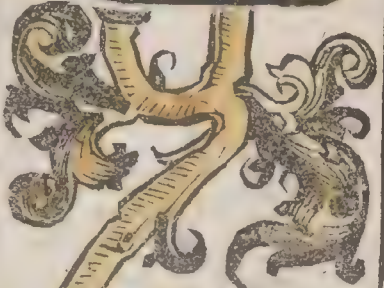
Jectan fra Membroth Supher phaleg princeps na de Jacte sem de Cham phet

regum assirior.

Bel⁹ Dum

Nin⁹ rex

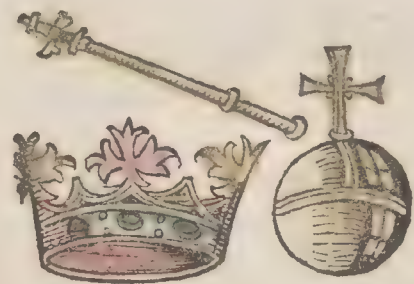

De Turri Babil vel Babilonie.

Nembioth gigas manu fortissimus. Noe pao suo vita functo libidine dñandi succēsus apud babilonios imperium usurpauit. Cuius regni pñcipius in campo Sennaar incepit. in quo couentio- nem habuit vir audacissimus et eloquentissim⁹ ut homines a dei timore reuocaret eis psuasit ut la- teres facerent et igni coquerent et turrin edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tan- q̃ ascensuri per eam in celum. Quam cum edificaret magna eorū superbia se cōtra deum erigentes. Edificā- tium temeritatem dñs hac sola animaduersione pcussit. ut gentes due et septuaginta q̃ ibi cōuenerant: et de- scenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguarū confusione supinducta. ut alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: ut super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aut̃ hec turris Babel stetit paucis notum est. ferunt in oriente esse ciuitatem Emporū nobi- le chaldeorū ppe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aut̃ non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum et deuastationem. Et ppter rupes et animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinan- tur. Et ab hac singula ad eorū ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo *M. clxxij.* passuū a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babil. i. confusio. Cum ibi fuit labiū vniuerse terre. Et dñs super faciem cūctarū regionū eos dispersit.

Regnum Scithar in regione septentrionali Initium sumpsit. Vbi primū regnauit Thanaus. a quo et thanais fluius ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quē- q̃ Miualem appellauit Virgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipso thanais diuiditur flu- uio. et vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aut̃ est in europa ad Traciam termina- tur: et pauca gignit animalia: et a flumine remanet illesa. Que vō in asia ad orientem vergens: diuersas cō- tinet gentes: de quaz moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter aut̃ omnes Scithice gētes eq̃- tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: s̃ ex feris quas venant̃ viciant. Regnū hoc quāq; vetustissimū sit: quia barbarū est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scithica gens vi- c̃ cessit: imo et dariū persarum regem fugauit. Eryum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem dele- uit. Nefoim egiptiorū regem cum omni exercitu et belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello sube- git: et per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierunt: qui res magnas gesserunt. E- quibus amafones primo clarissime mulieres: que i bellis clara gessere facinora. Bactriani et parthi ab eis descenderunt. Atila etiam magnus et alij sui qui pannoniā subegit: et aquileyam euerit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliordes humorū rex qui contra Iustinianum imperatōrē in- surrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq; vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq; ac Turci ex scithia pdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara em̃ gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes et ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

Regnum Assiriorū in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initium sumpsit. Qd quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. i. 302. a primo rege belo Me- brothideviq; ad Sardanapallū vltimū: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aut̃ asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari et egipto terminat̃. A septentrione vō habet Armeniam et Capadociam a meridie autem Sinū Arabicū habet. Et hec est Syria.

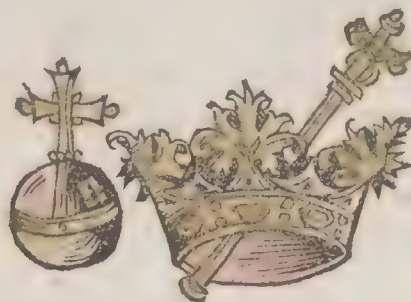
Secunda etas mūdi

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scythas et Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hec certe femine Scythice fuerunt iuxta fluvium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodontā fluvium deveniunt. Qui ideo ab aliquibus Amozoniis vocatus est. Inde ulterius procedentes magnam Asiē partem subegerunt. Fuerunt autem his primē regine belligere Athetia et lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes magnam asiē partem subegerunt. ubi Ephesum et Smurnam atq; alias plerasq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̄sentirēt. A quib; si mares nasci p̄tingerent: necabantur. Sin feminas aputatis iniustisq; dexterioribus mānis bellica exercebant officia. Unde et amafones dicte sunt. Ab a quod est sine: et māma: quasi sine māma. has expugnavit hercules et belloxophon filius Blauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. et dio dorum Siculum.

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regnavit Soro. quod quidem crebris et diversis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legimur. De quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Duravitq; usq; ad augustum. ea quippe Egiptus a Mesran filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidem africana. queq; ut nonnullis placet ab egipto Benay fratre id nomen postea adepta est. Et ut Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriente rubro mari Assiricq; cōiungitur. Ab occasu Cyrenen et Aphrice residuū habet. Et a meridie usq; in Ethiopiā protenditur. A septentrione vero Egiptiū mare habet. Et cum in eā raro aut nūq; pluat. Nili inundatione fecundatur ut in descriptione nili superius positum est.

Regnum Siciomorum in Achata septuagesimo quarto vite Nachor initū sumpsisse Eusebius refert. ubi primus regnavit Egilaus: a quo Egilaia vocitata est. Que postea donaa: deinde Achata dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec ut testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xvij. de ciuitate dei dicit. Siciomorum regnum admodum parū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum duravit usq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; et viginti. Ac duobus et sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

In insule dicte sunt: eo quod in salo. i. mari site sunt. Ex his notissime et maxime ponēte sunt. **Britānia** oceani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. **Hec** aduersa galliāz parte ad prospectum hispanie sita est. **Circuitus** ei⁹ q̄dragesies octies septuaginta quinq; milia passuū. milia et magis flumina in ea: fontes calidi: et metalloz copia larga et varia. gagates lapis: et margarite plurime ibi sunt. **Hec** etiam dicitur cōmunis angliā. **Ebanathos** insula oceani freto gallico a britānia est vario termino sepata. **Ziloe** vltima insula oceani. **Zilos** indie insula ē finis solinū. **Hec** fert palmas oleū et vineas. **hec** omnes terras hoc solo miraculo vincit quod quecunq; arbor in ea ē nunq; caret folio: ibi mons caucalus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem tuniperi. **Orchades** insule oceani. intra britāniā posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt et xiiij. coluntur. **Scotia** eadem et hibernia prima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ secundior. **Hec** ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara. **Gadis** insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. **Fortunate** insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices et beate fructuū vbertate vnde et gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis secunditatem eam paradysum putauerunt. **Harum** prima dicitur membronia: secūda Jnniona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. **hec** site sunt in oceano contra leuam mauritanie. **Borgondes** insule sunt oceani. **Ite** **Espe** insule crise et argire. **Laprobana** **hec** oēs insule oceani. **Sunt** et alie insule que ab hellesponto vsq; ad gades in mari magno sunt constitute. **Et** primo cypus insula a cypio que ē in ea nomē accepit: ipa est. et paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. **Ibi** enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. **Creta** insula grece pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi absconditus est iupiter et nutritus. **Fuit** autem quondam centum vrbib⁹ nobilis: vnde et centopolis dicta est. **Prima** remis et sagittis claruit. **Prima** litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. **studium** musicum spondeis et dactylis in ea ceptū est. **Capris** copiosat: ceruis eget. **lupos** vulpes et alia ferarū noxia nusq; gignit serpes nullus: nulla noctua et si inueniatur statim moritur: larga est vitibus et arboribus: diptamus herba ibi nascit. **phalangos** venenatos gignit. **Abidos** insula est europe super hellespontum posita. **Eboos** insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. **Et** ut varro testis ē p̄ma arte lanificij et ornamētū femiāz claruit. **Ciclad** insule greci quidāz autumant dictas: eo quod et si spacijs longioribus a delo proiecte in orbem tamen circa delon site sunt. **Nam** orbem ciclon greci dicunt. **Quidam** vero non quod in orbem digeste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt

dictas ciclades putāt. **Hec** in hellesponto inter egeum et maleum mare constitute. **Circūdantur** etiaz pelago mirtheo. **Sunt** aut omnes nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos est insula in medio cicladuz sita: et dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempib⁹ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: fortitq; ex ea nomē quod prima visibus manifestata fuisset. **Nam** delon greci manifestum dicunt. **Ipa** est et ortigia vbi primū visē sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. **In** hac insula latona enixa est appollinē et dyanā. **Delos** autem et ciuitas dicitur et insula.

Rhodus prima cicladum est. **Carpathos** est vna alia ex cicladibus. **Etherea** alia est ex cicladibus vbi est ortavenus. **Ycharia** ē alia.

Ebyon insula Sira lingua appellatur: eo quod ibi mastix gignitur. **Samo** insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia et pitagoras samius a quo philosophie nomen inuentū ē. **In** hac insula p̄mo vasa fictilia repta dicūt. **Sicilia** a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytalī fratre sicilia dicta. **Pri⁹** at trinacria dicta p̄pter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: h ab ytalīa exiguō freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis et sulphure plena. **Uñ** et ibi ethne montis extant incedia: in cuius freto scilla et caliridis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. **Fuit** autem patria quondāz ciclopum et postea nutritrix tyrannoz: principem vrbium si racusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit et achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. **Eolie** insule siciliē appellate sunt ab eolo ypote filio: quē poete finxerunt regem fuisse ventozum. **Sed** ut Varro dicit. rector fuit istarum insularū et qm̄ ex earum nebulis et fumo futuros predicebat flat⁹ ventoz ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. **Eodem** insule et vulchane vocantur quod et ipse sicut ethnas ardeat. **Sunt** autēz nouem habentes p̄pria nomina. quarū prima lipparis: altera trasia. **Sardus** herculis fili⁹ cum magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit et ex suo vocabulo insule nomē dedit. **Hec** in affrico mari in longitudine milia centus in latitudine. xl. passuū. **In** ea neq; serpes gignitur neq; lup⁹: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. **furibus** cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. **Cor** sic insule exordiu incolē ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. **Diuiditur** autēz a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. **Ebosus** insula est hispanie. **Baleares** insule hispanie due sunt. **Afrosiades** et **Gēma** sides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū quibus lapides emittuntur. multe et alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio, p̄tīm in asia, p̄tīm i europa q̄ albanicē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt autē amazones gortorū qui exierūt de inferiori scythia europa vt dicit Isidorus. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroz suoz arma arripientes hostes virili animo aggressi. de maritoz suoz nece sumplerūt debita vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq̄ ad puerū i ore gladij pimerūt. et femias reſuantes et hostiū spolia deripientes. deinceps piter sine masculoz p̄sortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Medarthesia et Lampedonā maritoz exemplo (cuz sp̄ duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna pcedēs cū exercitu p̄ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaz gubernabat effecite sunt aut tam fortes breui tempore bellatrices q̄ magnam partes asie fere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua p̄miserūt. ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad p̄ceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempe p̄tibus transmittabant: filias vō sibi reſeruantes eas ad sagittandum et venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impediretur eis in. vii. vt dicit anno māmillas dextras exurebāt. et ideo amasones sunt dicte. i. sine māmā vt dicit Isidorus libro. ix. has vni māmias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: dein de achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ per vires: sicut in gestis grecorum et Amasonum continetur. Dicit autem Isidorus q̄ per alexandrum magnum amasones vsq̄ ad internitionem penitus sunt delecte. Sed historia alexan-

dri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ cū feminis conſligere statuiſti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. q̄ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responſo ad ammiratōem ducis rex generosus. dixit: decens fore nō per gladius et furorem mulieres vincere: sed potius p̄ amorem. propter qd̄ libertatem eis conceſſit et ipsas non violentia sed poti⁹ amicitia suo imperio subiugauit. De eozum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempora fere introdu-
cta. Et nota q̄ pluribus de causis nobi-
litas instituta fuit. Prima fuit necessitas
crescente em̄ humano genere: cum homines ad
malū prouiderent. oportuit prohibere insultū pra-
uorum aduersus bonos. et ideo eligebat aliq̄s vir
bonus iustior ceteris atq̄ prudentior. q̄ cōitati
p̄sideret: vtuosos p̄moueret. mediocres defen-
deret et malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis
quasi p̄ alijs in virtutibus notabilis. Vñ Hiero.
Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi
q̄ nobiles q̄dam necessitate cōstringantur: ne ab
antiq̄rū probitate degenerent. Secūda causa fuit
discolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet
tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fu-
erūt: q̄ nihil magnip̄dere valuerūt. nisi qd̄ vul-
gari opinione celebrabat. Vñ expediebat pro
ip̄arū pace cōseruanda: vt ex natalibus nobilius
principes haberent. Tercia causa p̄cessit ex for-
titudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ em̄ cōmunitates
grauate ob incursum hostiles tale edictū sanxerūt
vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Ius nobili-
tatis p̄ se et hereditibus suis p̄petuo obtineret. S̄
mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex
abundantia diuitiarū sumitur. Aliq̄ em̄ popu-

lares nimia penuria victualium attenuati tradide-
rūt se et sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inot-
pie temperaret: et cū deinceps velut nobilem et
dñm recognosceret. Inueniuntur etiā q̄dam no-
bilitates p̄ diuinū oraculū institute licet paucē.
q̄rum aliq̄ p̄manserūt: vt in dauid: aliq̄ cito dese-
cerūt vt saul. et ieroboam: et quorūdā aliorū. plu-
rime quoq̄ legūtur nobilitates p̄ violentiā et ty-
rannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim de-
structe et penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles per-
manserūt. Et nota q̄ s̄m veteres historias raro
aut nūq̄ in paganismō nobiliū stirpes p̄petua-
te fuerunt p̄pter supbiā et tyrannidem. Multe
etiā apud xp̄ianos: p̄pter eandem causam delete
sunt. s̄m illud Eccl̄. x. Sedes ducū superborū de-
struxit dñs. et sedere fecit mites p̄ eis. Item no-
ta q̄ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q̄ ē bo-
nū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed
multi sancti eā fugerūt ob grāde piculū qd̄ in ea
latet: p̄pter difficultatē maximā ipsi ānerā. Hoc
satis i sancto p̄pha dauid apparuit. quē ip̄emet
deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. q̄vix
paucissimi ad tātam s̄blimitatē ydonei fuerunt.

Ninuem siue Babilin triū diez itinere ciuitatē grādē cōdidit. Ninus rex assiriorū p̄e eius belo mor-
te sublato (vt ante patuit) et regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquit-
etam. veterē et quasi autū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis et
rudis adhuc ad resistendū populos supauit: et ad libie finē vsq̄ puenit. Ninus igitur magnitudine quesite
dñationis cōtinua possessione firmavit. Somitis igitur p̄mis accessione viriū fortior ad alios transiret:
et p̄xima queq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū
sozozaste rege Bactrianorū fuit. q̄ p̄mus artes magicas inuenisse et fidez motus diligentissime spectasse (vt
plenius de eo patebit) q̄ occiso et ip̄e decessit relicto impubere Nino et uxore semiramide. Ad hanc magnā ci-
uitatem missus fuit Jonas p̄pha. quē hebrei virū sanctū nomināt. Is cū videret pctōres ciuitatis Ninue
dei misericordiā sua p̄phetia cōsecutores. ne videret falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum
ire omnino recusabat ideo a p̄spectu dei se fugere posse putauit. p̄pter qd̄ i mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

Idolatric scelus execrandū qd̄ fuit ois mali principiū his tempib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime
de causis. vt ex veterē monumētis colligere possumus homines ad ydolorū cultum allecti affectiōe. s.
amore adulatione et artificij diligentia circa sculpturas.

Secunda etas mundi

Nachor uxor octo de melcha genuit filios e quibus batuel tercius fuit qui genuit rebecca filiam et laban filium. Iste nachor secundus filius thare. uxor eius melcha. Huius primus filius nachor. Job filius bus. Huius secundus filius nachor habuitque duos filios videlicet beor primus. balaam secundus. Batuel tercius filius nachor filium habuit unum laban et unam filiam rebecca. s. Laban filius batuel duas habuit filias quas post seruitutem. i. 4. annorum iacob filio rebecca sororis sue in uxores tradidit. Aya prima filia laban primaque uxor iacob lippa oculis genuit sex filios et unam filiam. Secunda filia laban Rachel uxor iacob. diu sterilis tandem genuit duos filios et mortua in partu. sepelitur prope bethleem. Rebecca uxor ysaac. Ista rebecca duxit ysaac filium abraham in uxorem quam helieser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terram chanaan. quam annuente inoleuit ut desponsanda prius requiratur de consensu. Camuel quartus filius nachor. Esau quintus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Lamech
Saruch

Aruch fi.
li⁹ ragau
nat⁹ ē āno mū-
di. 2905. vixit
autē ānis. 230.
et mortuus est.
Nachor fi. sa-
ruch nat⁹ ē an-
mōi. 3035. anni
vite ei⁹. 148. 7
defunctus.

Thare fi. na-
chor nat⁹ ē āno
mōi. 3114. 7 ha-
buit. iij. filios.
vixit autē. 205.
geuit autē abra-
ham nachor et
arā. Arā. 3⁹ fi.
thare hūit vnū
fi. 7 duas fi. sa-
rai vx. abrahe.
melcha vx. na-
chor. loth fili⁹
Arā hūit duos
fi. s. moab .i. p⁹
moabitaz amō
2⁹ p⁹ amōitarū

Lot
Ram cū genuisset Lot
filiū vnū 7 sarai 7 mel-
chā filias inter chaldeos mor-
tu⁹ ē i citate caldeoꝝ q̄ dī hur
Et autē filias frēs sui duxerūt
vxoꝝes. nachor. s. melcham 7
abrahā saray. porro thare dū
terrā caldeoꝝ odio hūiss⁹ p⁹
ydola q̄ ap⁹ eos i p⁹cio hebāt
q⁹ ignē adorabāt. et p⁹ter lu-
ctū Arā filij sui mig⁹unt cū suis
in charā mesopotamie citatē:
vbi 7 demū mortu⁹ ē: cū vixis-
set ānis. cc. v. iā em hoīs vita
decrefcere incipiebat. Et pau-
latim dies eius fiebāt breuio-
res vsq⁹ ad generatōz moyli.

Sodoma 7 Gomorra atq⁹ ciuitates alie ob nepharij p⁹ci vindictā a dño phibent⁹ succēse. solo loth cū
duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cū oib⁹ aduētantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Iō de⁹ vniuersam regionē si-
mul exterminare fecit. Cū em abrahā eēt nonagintanoue ānoꝝ accepit legē circūciōis recepit etiam repro-
missionē de ysaac nascituro. Eodē q̄s tpe venietib⁹ sero duob⁹ āgelis v⁹sus sodomā. loth phūan⁹ atq⁹ beni-
gn⁹ sedēs in forib⁹ ciuitat⁹ ad inuitādū paupes. q̄b⁹ visis occurrit rogās 7 cogēs eos vt declinarēt in domū
suas cū sero esset. Qui ingressi domū ei⁹. oīs pplus sodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt. p⁹duceret
eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth autē obtulit eis duas filias suas v⁹gines ad vtendū eis ne illis iu-
uenib⁹ hospitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. s. q̄si rūpētes ostiū. s. angeli introduxerūt
loth in domū. 7 illos oēs pcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. p⁹dixerūtq⁹ angeli sbuersionē sodo-
me fiendā. Et cū nūciasset h⁹ loth gener⁹ suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹
de ciuitate. p⁹ciptētes vt i mōtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. p⁹gētib⁹ autē cū vxor respexisset retro s. an-
geloz p⁹ceptū 7 citat⁹ curā h⁹re videret v⁹sa fuit i statuā salis. Pluitq⁹ desup sodomā 7 gomorrā 7 alias citat⁹
tes ignē 7 sulphur deinde sbuerse sunt 7 v⁹sa ē regio i lacū salūm 7 sterile q̄ dī mare mortuū. Ascēdētē autē i
mōtē 7 ibi manentē loth. inebriauerūt filie p⁹em suū. 7 maior cū eo se ebriose cōmiscēs p⁹cepit ex eo 7 p⁹epit
moab filiū. Minor idē faciēs p⁹cepit ex eo 7 peperit filiū quē vocauit Amon. a q̄b⁹ amonite 7 moabite. hec
gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia etas mūdi

Tercia igitur etas incipit in Abrahæ natiuitate et durat vsq; ad dauid fm heb. 940. ānis. 6 fm. lxx. interp. dccc. xli. Ubi etiā patriarcharū nrōz q̄ vix deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq; pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ nascit̃. anno mūdi fm hebre. 2453. fm. lxx. interp̃res 3184. Vir prudēs et rex diuinaz hūanarūq; eruditissim⁹ primus deū cūctarū creatore p̃nūciāns. p̃pter qd̃ caldei i eū surgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̃re suo thare de hur caldeoꝝ venerat i aram. ibiq; habitātī p̃cepit ei dñs dicēs. Egredere de terra tua et de cognatōe tua et de domo p̃ris tui. et veni in terrā quā mōstrauero tibi. Postq; Abrahā redisset de occisione q̄nq; regū assirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchisedech rex salē q̄ erat sacerdos dei summi offerēs panē et vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm spoliōꝝ bñdixit abrahæ q̄ s̃bdiderat ei inimicos. Hūc melchisedech dicūt hebrei fuisse Sem filiū Noe p̃mogenitū et vixisse vsq; ad t̃pa abrahæ. tūc apparuit abrahæ de⁹ et p̃misit ei filiū quē mltiplicaret sicut stel- las celi.

Saray prima vxor abrahæ diu sterilis tandē gr̃a diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier sc̃tā. Cethura sc̃da vxor abrahæ et hūit. vi. filios sapia ornatos et industria. hāc duxit abrahā post mortem sare. noia filioꝝ. samrā. tectā. medan. madiā. tesloth et Sue. Agar cōcubina abrahæ. Ismael mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmabel fili⁹ abrahæ quē pepit agar egiptia ancilla sare. a q̄ ysmabeli- tar̃ geius. q̄ postea agarem postremo saraceni dicti sunt: eieci⁹ ē de domo p̃na cum m̃re. quia lydebat

Linea Christi

Abram suffocato in huius caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū et ipse p̄fectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptavit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoq; eiusdē fratris sui noīe saray accepit uxore. deinde cū thare p̄re suo nachorq; fratre suo et familia arāz pegrinatus ē de chaldeā in arā mesopotaniē. demū mortuo p̄re suo thare. cū esset. 75. annorū. cū loth et saray et omni familia et substantia sua p̄cepto dñi pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitavit in sichen ubi ei dñs apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim ubi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitavit in damasco. Facta autē fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitavit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dñs apparēs dixit. q̄ semē suū pegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et q̄ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annorū facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et q̄ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiā p̄cepto circūcidit se et ysmabelē filiū suū. omnēq; domū suā et familiāz. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

Abraham

an ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā et ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs sara dicebat eū ce acillā et filiū ei⁹. Cū natuseēt ysmabel quē p̄ in xij. āno circūcidi voluit illū sara tāq; p̄riū filiū diligebat: s̄ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinavit. Quasitq; abrahevi i aliā regionē trāsmittet. q̄ eū ad etatē pueissz. mī ei uxore egiptiā cōiūxit. Ex q̄ filios p̄creavit. q̄ oēs terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsq; tenuerūt.

Memphis nūc Chayrū dicta regia egiptiorū quā teste diodoro siculo lib. histor. secdo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denotata. Ambit⁹ stadiorū centū et quinquaginta vrbes oīm egipti p̄clarissimā opportuniori totius eius ore loco ubi nilus scissus in plures ptes efficit formas delte. Quo fit vt tanq; in nili clauetro posita aditum prebeat prohibeatq; ad superiora loca nauigātibz. Et ad cohibendā aquarū inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiq; effusus est lacus ingens ac profundus qui vrbe efficit munitissimā. Unde et posteri reges fere omnes relictis thebis et regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniam egipti atq; Chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui eū phrones auo in argiuorū regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res et hominū quam maxime convenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. et eum vt deum adorare ceperūt. et cōmutato nomine apīm illam vocauerūt hoc est boues. Sic em̄ bos eorū lingua apīs vocatur. Nam teste Solino in collectaneis et plu.

Tercia etas mundi

nio. Si bos insignis ex improviso illis apparet eum certo tempore detinet et adorant. Et (ut nonnulli ferunt) per annum illum detinere consueverunt. Alij per decennium dixere. deinde referentibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam do- nec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem copertum centum antistites memphim cum puerorum gregibus populoque et omni musicoz genere prosequuntur. qui ad motum et stationem apertis egyptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestata de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluvius egypti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existeret in cancro totam egyptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septem discurret in ora. usque coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nunc urbs saracenorum prestantissima est populolissimamque bonis plurimum refertissima. Et in castro spaciofo potentissimus Soldanus residet. Diuisa est autem in duas partes. Quarum una babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharaon rex egypti habitabat. Et ad eam gloriosa virgo maria cum puero Iesu et Ioseph peruenit. precipue ad ortum balsami qui in his finibus celebris habetur. Ad eam etiam docti viri accesserunt Pythagoras et Plato etc. ut memphiticis audirent vates. Piramides quoque ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diffuse apud plerosque scribuntur.

In Monagesimonono etatis abrahe anno apparuit ei deus et promisit quod filius de sara uxore nasceretur quem Iysaac vocari iussit. Cum Iysaac quinquagesimo et sexagesimo esset annorum volens deus abrahe obedientiam probare ipsum filium sibi immolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cum ad cedem filij pariter et ad altare accessisset. deus cognita hominis obedientia clamauit. abraham ne extendas manum in puerum. nunc cognoui quod timeas dominationem filij sui Iysaac. facta est ad eum dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes pater ut scribit Ipsi. Ethic. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianorum fuit quem Minus assiriorum rex bello interfecit. et libros exuri mandauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilibus mundi. nascentium vox prima vagitus est. leticie enim sensus differtur in. lxxij. diem. Itaque unum nouimus eodem die risisse qua erat natus. scilicet Zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Aristoteles ait. quod vices centum milia versum ab ipso condita indicij voluminum eius declarantur. Hanc autem magicam artem post multa secula democritus ampliauit. Claruit autem Zoroastes tempore patris abrahe.

Reueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentum. i 947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiri-
orum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi ce-
pta fuit. Nino quippe magno mortuo impube-
re filio derelicto Semiramis vxore priuigni tre-
bete suspitione ducta eidem insidias parare ce-
pit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus)
e regno cū magno assirioz agmine secessit. Qui
post multos errores multosq; viarū anfractus
in belgiam galliarū prouinciā tandem peruenit.
Et haud longe a Rheno flumine loco feracissi-
mo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vr-
bis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim no-
minauit. deinde iulius cesar cū vniuersam puin-
ciā (traiecto rheno flumine) sūiecit. Et vicecōsu-
lem et q̄storē dedit. Qui vsq; ad impij inclinatio-
nem ibidez p̄stiterūt. Ea quippe treuerēsis ciui-
tas semp opulētissima fuit. Et inter q̄nq; belge
prouincie ciuitates principatū dignitatis et an-
tiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e septē electo-
ribus impatoris dignior habitus ē. Nec flore-
tissima ciuitas q̄ opibus deniq; cōfertissima fu-
it. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat ibi pal-
latium miri operi qd ad instar babilonici muri
excocto latere factum: tate firmitatis hodie ma-
net. vt non solū hostem non metuat. verū nulla
opez arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ci-
ues nūc moribus et ornatu legibusq; ob merca-

torum eo aduentantiū frequentia et familiarita-
tem admodū culti et humani referūt. Qui ob
germanie vicinitates germanica vtūtur lingua.
Et ab eisdem cultu et exercitu et quadā in bellis
ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos
singularis virtutis hntur: et equitatu et pedita-
tu plurimū valere existimātur. Porta quoq; ibi
ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine
ferro iunctorū cōpacta in superficie sua. corpa be-
ati Simeonis ac venerabilis p̄sulis Popionis
in ecclesia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea
sane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri discipulo
primo xpi euangelii suscepit. inde a beato pau-
lino eiusdē ep̄o viro sc̄tissimo illustrata fuit. qui
et a cōstantio impatore ob catholicā fidez exilio
relegatus et vsq; ad mortē. etiā extra xpianū no-
men mutado exilio fatigatus. Ad vltimū apud
phrasiā defunctus beate passionis coronā a do-
mino pcepit. Ibi etaz floruit maximus ep̄us a
quo athanasius antistes p̄secutionē cōstantij i-
peratoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habu-
it quoq; hec ciuitas Nicenū ep̄um totius sancti-
tatis virū et alios multos. Extant in ea aliq̄ an-
tiquitatis insignia. E q̄bus nris t̄pibus inscul-
ptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semira-
mis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed
plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec to-
tis finib; orbis. Expulit e patrio priuigni tre-
betā regno. insignem pfugus nostram qui con-
didit urbem.

Tercia etas mūdi

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lre. Estq; campestris agrū hīs natura soli sterile ac aridū: nisi quatenus aq; irrigent supne fistulis cuniculisq; subducte. Quaz humor terrā reddit oīm fertile: et cōsitōnibus pstantissimā puusq; annis in regiōe vnicus primis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contexta. Hec insignis ciuitas damascenoz itinere sex diez ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ppe cū locus extat vbi cū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule qd me pseqr̄. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xpm. ob isidias iudeoz e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi et domus ananie a q̄ baptismus accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates p̄pessa. postremo cū Conradus romanoz rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumptus. Itaq; ducturi in damascum tres xpiani reges cardinale quoq; legatū. et simul p̄tarcham hierosolimitanū: multos quoq; ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti p̄silio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq; munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestate breuivētura erat. q̄ auatione fluminis prohibiti damasceni. in-

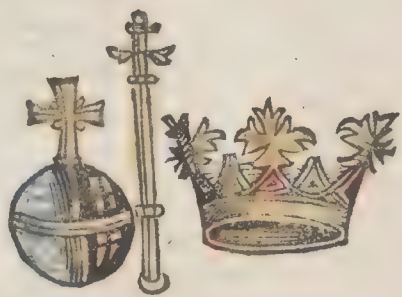
menta intus equitantiūq; q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues sciret. ne succisis cuniculoz meatibus: qd̄ haud quaquā operosum nimis fore itelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arefceret. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assirij hominis volus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruerunt. Itq; regibus suasit: vt castris ad aliam vrbs p̄tem mutatis: mentia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta flumio potiti munitōnibus additis in suam potestate firmato. nostros auatione p̄hibuerūt. qd̄q; par fuit. ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab annis ripa poterat ipoztari. Soluta obsidione cū tantus exercitus reifecta ad Iopem redisset Conradus luduic⁹q; reges comunitos male habitosq; exercit⁹ suos in europam reducentes ad ppria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus et quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

Regnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāq; ex armenia egressus primus hispaniarū regnū (Irido. teste lib. ix. Etyb.) obtinuit. vbi et sedem sibi cōstituit. prius hibernia dicta. regio quippe europe a montibus pirrheneis incipiens. et p colūnas herculis circūesv. q; in boreale oceanū ptenditur. ita vt omnia in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa et incredibilis in vna regione est. Decet nāq; milibus stadys eius latitudo cōmensuratur longitudo vō prozsus eadem esse videt. Illamq; postea diuerse gentes et varijs nominib; cognominate inhabitant. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniumq; metalloz ac animatiū q; hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimoz acerrimozq; eqū fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Bracco Albino Catbone Metello pompeio cesare alijsq; ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto de bellati. Postq; aut romanis fastibus libere paruit: tantovsui tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in hurrhenoz iugo sita sunt. Scipionum monumēta nō longe a Tاراcone spectant. In bosketania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergag; his litteris adhuc notati. Bellum cesaris et patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia tē. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Morba augusta tē. Augusta munere condite. Emporte valentie. Cremona placetie. multeq; alie in hispaniā a Romanis colonie deduce fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Lucū flor. Pamponiū mellā. Siliū ytaliciū. marcialē Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosq; impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid p hispaniā xpiane religioni accesserit. Omnium clarissimos genuit Laurentiū et Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam et innumerabiles martyres: hoz vestigia imitati ferdināus rex et Helisabeth regina anno salutis Mille simo. cccc. nonagesimoprīmo in fine anni Granatā urbem maximā q; olim Ilipula magna dicta est ad xpi cultum et obsequiū reduxerūt.

Regnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em̄ olim inculta nemoribus atq; sentibus aspera feris q; hominibus aptior: eius autē frater Leches exili; comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusq; potentē ad orientē pfect. in mag; cāporz planicie sedez collocauit. Poloniāq; nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noiaf. q; heredes cū inuērosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt post ei; mortē Crocū i pncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aut tres filias reliqt. Libussay natu minor post obitū patris puinciā gubernauit et arcē vifsegradensem cōmūit. Altera filia bzela dicta herbaz et medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni; femine sbeffe arbitrio. Ideo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterq; imperaui. Estote liberi virū qui pro fit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seqntes quocūq; ierit. Deniq; ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi cōiunx vobis princeps erit. Is an̄ primislaū cōstitit arator: rem: quē in ducem poscunt: pmissus igitur in verso vomere caseoz appposito cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā calceos querno robore factos secū afferret: seruādos in arce vifsegraden. respondit vt scirēt posteri qui principatū inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a duabus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq; initū helreis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Tercia etas mundi

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldaea fuit. et si Belus Nembrotides i babilonia regnavit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudabatur: hanc tamen vrbes omnes greci et latini historici pariter et poete ab ipsa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliata. De qua Ovidius. altā cōtilibus muris cinctisse Semiramis urbem murū vrbs cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Iosephus diligentissimus historiay scriptor libro ad appionem alexandrīnū grāmaticū hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi et verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit urbē ampliata et exornata ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem. Nec tamen ut valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte criniū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ tantam urbem in suam potestatem restituit. Nec vrbs adeo nobilis fuit: ut chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq; supba foret babilon spolianda tropheis. Huius muri (teste philostrato) in vita appolloniū thianei trecentorū et octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Plinius vō libro historie naturalis sexto. Muroru dixit amplitudinem fuisse sexaginta quatuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorū. Altitudinem vō quater tantū. Itaq; fuit mentibus ac ortis pensilibus tēploq; et arce maxime admirabilis. Nec hīs p̄teta Semiramis. ethiopiā quoq; suo adiecit imperio. Indis quoq; bellū intulit. quo p̄ter illam: et alexandrū magnū nemo intravit. Eversio tandem huius babilonice facta a Tyro rege persarū suo loco ma-

festinabitur.

Jupiter p̄m^o ethelris et (ut aut) diei filius cui p̄p̄iū nomē Iulania fuit hūc tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habit^o est. Qui ob v̄tutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is Iulania ex heber filiis videlicet ierari origines duxit. Ibidēq; cū esset ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. bestialiq; ferme ritu viuentes: ante omnia eis dē cōpositis legib^o illos publico instituto vivere docuit. Cūq; eos ad humanos mores redegeret monuit eos deos colere. et aras: tēpla: sacerdotēq; instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. et multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres miraretur atq; cōmendarent: eū existimantes deum Iouem vocauere. regemq; suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū et hūidū tpatūq; modestū et patie obfuatorē: ac in piculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huius bois pōderat morib^o et v̄tutib^o cū ioue puenire dixerit. quē nō terrenū s̄ celestīū virū arbitrabant. Qd qdē nomē postq; ab alijs planete et Iulanie isti p̄cessus ē etiā mlti alijs cōcessus fuit. s. ioui scdo celi filio necnō et ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos em ioui filios et filias veteres ascribē p̄sueuerūt. Quorū p̄ma minerva. Scds apis. Terc^o sol. Quarta diana. Quit^o mercuri^o et. vii. alios

Jupiter

Semiramis **M**ini magni assirioz regis vxor anno a natiuitate abrahe duode-
cimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis
42. Cū **M**in⁹ decessisset filio ipubere adhuc filio **M**inia et vxore samiramide. et cū
iuuencula esset. et eius vnice⁹ filius **M**inia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grā
de filio tenello cōmittere. **I**pa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogita-
ta fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam
tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum semine parituris:
simulat se. p vxore **M**iniā filiū. p semia puez. **M**ā et statura vtriq; mediocris et vox
pariter gracilis et forma liniamentozū equalitas. matri ac filio silis. **I**git brachia
et crura velamentis. tiara caput tegit et viroz more incedere cepit. **E**odes ornatu et
pplum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que more vestis exin-
de gens vniuersa tenet. **S**ic primis initis sexū mēta puer credita ē. **E**t semia pu-
erū simulās maiestātē regiā adeptā fuit. **M**agnas deinde res gessit. quaz amplitu-
dine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fateatur: quēne simulasset. nec metuit om̄ibus
aperire qd esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: s̄ admiratōnem auxit.
q̄ mulier nō feminas mō vtute. s̄ etiā viros anteiret. **H**ec babiloniam cōdidit vel
amplauit. murūq; vrbis cocto latere circūdedit: barena pice bitumine interstrato
vt prehabita oñdunt. **M**ulta alia p̄clara hui⁹ regine fuere. **A**d postremū cū concu-
bitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos et xl. annos post **M**inū regno posita.

Minia q̄ a q̄busdā zameis et **M**inias scribit: **M**agni **M**ini ex semiramide fili⁹
quartus assirioz rex. Anno q̄nq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semi-
ramidē m̄rem. quā ipse obrūcauerat **A**ssyrus regnare cepit. et regnauit annis. 38.
Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli studia deposuit. et veluti sexū cum
m̄se mutasset. raro a viris visus in femiaz turba cōsenuit. **E**o tempe apud **C**retam
regnauit **C**res prim⁹ indigena et ab eo crete creta dicta ē: quē aut vni **C**retarum
fuisse. a q̄b⁹ iupiter abscondit⁹ ē et nutrit⁹. **H**i **E**noson ciuitatē in cretas cōdiderūt et
Cybeli matri templū.

Arius q̄ et **A**rali⁹ dī q̄nt⁹ assirioz rex post **M**iniam anno a natiuitate ysaaci
gesimoprmo regnare cepit. et regit annis. 30. **C**irca ista tpa abrahā ex
ancilla agar generat h̄smael. a q̄ h̄smabelitaz gen⁹. h̄smabelē aut filiū abrahā
anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. h̄smabelite
postea agarenit: et postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ **A**brahe vxor (vt scriptura

Sol gentiliū de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugū

sacra ait) cū nō h̄resliberos dixit ad abrahā maritū suū. **I**n-
gredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄
facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē h̄smabel: quē p̄mit⁹ sa-
ra tanq; p̄riū filiū diligebat et p̄ncipat⁹ herede. **S**z ysaac si-
bi nato ab ei⁹ amore declinavit. **I**deo suau ei⁹ cū m̄se ei⁹ in
aliā regionē missus. q̄ cū ad etates puenisset agar m̄r eius ei
egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges. pcreauit. q̄ oēm terrā
ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Posteri reges assirioz. exēpla p̄cedētū secuti: m̄sa gen-
tib⁹ p̄ internūcios dabāt. impiū aut assyrū q̄ postea sy-
rii dicti sunt ānos. **M**.ccc. tenuere. **P**ostremis apud eos re-
gnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequenti-
bus patebit.

Solem p̄mū ionis filiū et minerve germanum floruisse
Tulli⁹ dic⁹: virū vtriq; insignē ac splēdidū hoīem et in-
gentis regijq; animi p̄claz. quē ob ingētes vtutes eū clari-
noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nēbroth gigāte sedu-
cti primā rez cām ignē eē. **E**t p̄pterea illi nobilius nomē so-
le dare nō poterāt. seu q̄ eū celestē putarēt hoīem. seu dñū
e celovenisse rōne profunditatis ingenij.

Iana p̄ia hui⁹ sol⁹ soror: et iouis p̄mi filia. et ip̄a hac
tēpestare i p̄cio fuit: de q̄ tullī⁹ vbi d̄ nā deoz scribit m̄-
ta cōmēorat et iouis ascripticiā fuisse ait. **H**actū eā n̄ eē dicūt
quā poete isignē v̄ginitate p̄petua voluere. cūz legat⁹ h̄ac ex
mercurio liberi et p̄serpine filio p̄nnatū p̄cepisse cupidinē.

Cres q̄z apud **S**iculos i p̄cio fuit. cū sicano siciloz re-
gij p̄ugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cul-
tū excogitasset: p̄ia ap̄d siculos boues domuit: et aratro ter-
rā fulcis. p̄scidit: et semia tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent
collectis spiciis flabellis seperare. et molis terere. ac panē cō-
ficere docuit. cū ātea hoīes glādib⁹ et pomis siluestribus su-
stētaret. **O**b qd meritū cū mortal⁹ seia eēt: eā deā frugū arbi-
trati sunt. **E**t eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Assirioz

Semiramis.

Minia

Arius

Adamylas

Sparetus

Amyntas

Tercia etas mundi

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiā tribum facit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampson natus est.

Neptalim

Bala

Dan

Bala ancilla lye cōcubi
Nota dan tribum facti

Ruben tribum facit et
pdidit p̄mogenita

Ruben

Simeon

Leui

Isachar

Zabulon

Dina

Aaron

Lei pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sa-
cerdotalis descendit.

Ohore fili⁹ Ysuar ⁊ tendit de sacerdotio cū Aaron
eo q̄ ip̄e fuerat de p̄mogenito Ysuar. et ideo cū
250 viris igne diuio perijt ⁊ c. Fuit aut̄ cognat⁹ moy-
si ex leuitarum tribu natus: Elir quidez facultatibus
plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi. pphetissa fuit: Carmen quod
incipit Cantemus domino gl̄ose cecinit. vii. die-
bus leprosa fuit. ppter murmur contra moysen. Abho-
ritur aut̄ in cades deserti sin et ibi sepelitur.

Jacob ex lya natu maiore sex suscepit filios. Judā
a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dñs nr̄
ihesus xps. Ruben q̄ pdidit p̄mogenita: Simeon et
leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et D̄ynam
a Sichen stupratam.

Serion

ysura

Amrat

Caath

maria

moyses

Incensa impia sodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuio iussu Saram cognouit vxorē que cō-
cipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iussu dñi vocauit. Isaac significans gentes magnas ex eo
futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem prepuci⁹ eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mōi. 3284. vir deo ca-
rus post patres valde longeu⁹. Et ipse sexagesimo
vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex
Rebecca uxore filia banielis genuit filios. Defunctus est
isaac vir omni virtute plenus cū vixisset centū octoginta qui-
qz annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator veditis primogenitis frī suo
Jacob p cibo lenticule. et a lenticula fulua dicit⁹ Edom
ducti vxorib⁹ chaneis sine cōsensu parentū supplātar⁹
a fratre suo in benedictiōe pīna. ipm iacob conabat occi-
dere. Habitauit aut in edom q̄ dicta est ydumēa et postea
in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopotamia oc-
currit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mōi. 3344. vixit an. i 47. et habuit. iij. vxores Lyam Ra-
chel Zelpham et Balām vtz in figura.

Beniamī scōs fili⁹ iacob Joseph Ascenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit
uxor iacob
dū steril. tandem
genuit duos fili-
os. et mortua in
pau. sepeliturqz
pe Bethleē Be-
nuit aut iacob ex
Rachel ioseph et
Beniamyn. Ex
bala Dan. Ma-
nasse Aser et gad

Linea reguz Bi-
chimorum

Egialeus

Apis

Thelation

Jacob patriarcha vir sc̄issim⁹ ex Isaac natus. Et ipse p⁹ annū vite sue nona-
gesimū ioseph ex Rachel uxore genuit filiū. quo nato sup̄vixit ānis quiqua-
ginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymoz regnavit Egialeus p̄m⁹ rex v̄s patuit. a q̄ Egialea
nūcupata est. et nunc peloponesus vocat⁹. Deinde Europes scōs rex. et ter-
cius eius Selchyn apud Sychimos regnavit annis viginti.

Apis quart⁹ rex Sychymoz Selchyn p̄e defuncto
regnare cepit āno. xlv. abrahā q̄ est Semiramis
xxxv. regnūqz ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta
est q̄ p̄i⁹ Egialea nūc vō peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quintus rex assiriorum sub quo nat⁹
est ysaac scōm Aug⁹.

Este Thelation Sychymoz quintus rex fuit quo re-
gnante adeo inīcia et leta tpa fuere et eū defunctum
velut deū coluerūt sacrificādo et ludos celebrādo quos
ei p̄m̄it⁹ fecerūt. Huic successit Tiramach⁹ circa cui⁹
sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Erfes rex Assiriorū antiqu⁹ qui et balane⁹ voca-
tur sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Si-
chymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Diluvius particulare perma-
rimus in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiri-
orum Artus

Xerxes

Tercia etas mundi

Sela fili⁹ Jude cū adhuc esset paruul⁹. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat uxor her⁹ z onam: sed remisit eā viduā in domū patris sui. Cū autē Sela creuisset timuit eū dare ne occideret: sic fratres ei⁹. An thamar meretrices se caute simulās: sedēs in bivio cōcepit de iuda z pepit phares et saram. vtz Gen. 38.

Unceti⁹ in speculo hystoricali. li. 2. ca. i. 18. Ponit hic hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima et honestissima sed elata et supba cōtemnēs om̄em virū: z quē pri⁹ noluit postea sūme desiderauit: scz habere ioseph in virū visa pulchritudine z sapia z modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi pri⁹ dimitteret ydola q̄ colebat et contristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula litie Rhod⁹ nomē accepit ante natiuitatē xpī. 7 40. tpe ioseph a Telchinis et a cariatib⁹ a pharoneo Argiuor⁹ rege iaz diu deuictis cōdita est. et prima cycladū veniētib⁹ ab oriēte in qua vt pomponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta fodere inuentū. a q̄ ciuitas z insula cognominata putat. Mā rhodos grece latine rosa dicit. hec insula nongetoz stadior⁹ ambitu cōtinet. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collos rhodī quē fecerat lynd⁹ lisippi discipul⁹. Qui. lxx. cubitorum altitudis fuit. Qui p⁹ quinquagesimū sextū annū terremotu pstrat⁹. iacēs quoq; miraclo. Atz de septē mirabilibus vnū fuit: hec insula in oriēti. p̄mōtorio sita. Que et portub⁹ z vijs et memb⁹ olim sic z nūc ceteras asie vrbes superauit. Multa h̄ ciuitas bella z a turcis p̄essa fuit damna. Neq; vllō pacto turcis restitisset. nisi milites b̄tō iohāni dicati curā isule recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt sed z Cypri alijs finitimis xpianis auxilio esse ceperit Anno igit. Mccc. viij. In ptātem xpianoz puenit Turci vero vicib⁹ q̄tuor dictā oppugnauerūt vrbē. Nouissime anno. Mcccclxxx. Machometus ottomānus Turcorū impator ductis in rhodios. c. milib⁹ armatorū. z sexdecim gētib⁹ machinis. hāc p̄dicare z rhodiorū militū religionē delere p̄posuit. Tandē post cruentissimā plia. auxilio ingri petri danbyson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Linea christi

Judas anno mundi. 3434.

Egyptiorū Reges omnes tunc pharaones dicebātur nō hoc p̄p̄iū habētes nomē. sed p̄ dignitate reges nūc vtebant: sic et apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ḡ vnusq̄sq; pharao p̄p̄iū nomē.

Iste pharao exaltauit Ioseph p̄pter somniorū interpretationē: dās ei anulū in manu et stolā. bislinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire p̄ egiptū: precorū ante eū clamāte. vt omēs genuflecterēt ante eū. Vocauitq; nomē eius saluatōrē mōi. Deditq; illi vxorē asenēch filiā putifarīis sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi. 3445.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit p̄ moysen. Ideo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex. Desce noluit audire voces domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit: Postea submersus fuit cū suis ī mari rubro.

Ioseph desideriorū vir et patriarcha castissim⁹ in egipto. ex asenēch putifarīis sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scz et effrayn. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̄tute et sapia fīs p̄celleret. p̄ eū p̄ ceteris amplius diligebat. Ideo aliorū cōstauit inuidias. quas ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Inde q; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor autē regis in eū libidine ducta ait dormi mecum: q̄ respondit oīa tradidit mihi dñs p̄ter te. Illa autē simulata egritudine vt exoraret Ioseph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ē ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ondit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Is deinde somnia regis interpretans p̄nūciāuit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Ioseph igit postq; in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centus et decem annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Iudeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Ioseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis que quidem menopem putant

Pharao bochoris

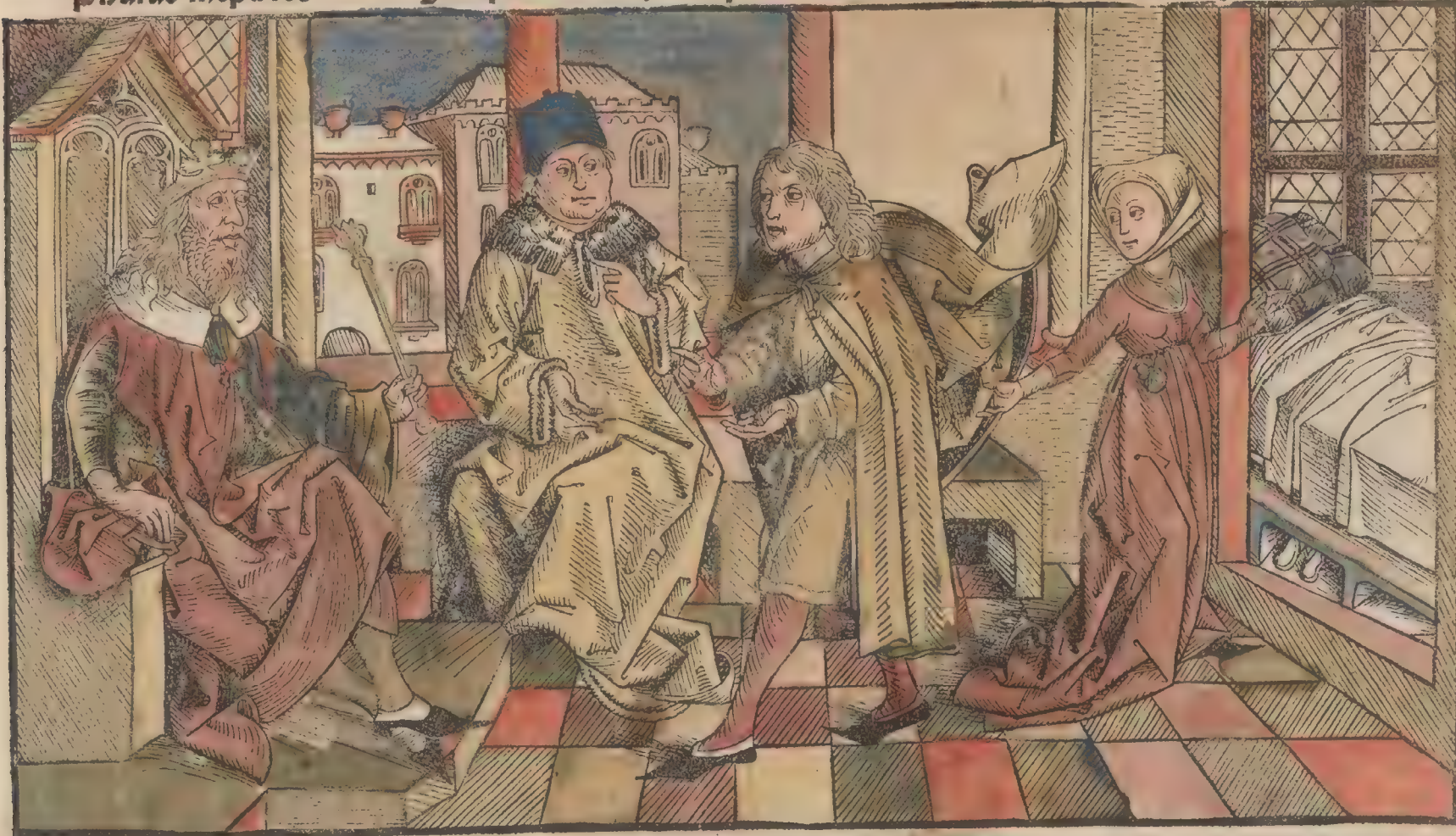

seph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ē ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ondit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Is deinde somnia regis interpretans p̄nūciāuit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Ioseph igit postq; in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centus et decem annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Iudeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Ioseph quando mori debuerat.

Pharao mephres

Ioseph somniorū interpres filius iacob

Vxor putifar

Tercia etas mundi

Adrom Anno mundi. 3495.

Aram vero anno mudi. 3544.

Adrom regnū argiuorū ubi Inach^o oceanī & terre (vt aiūt) filius sexage-
 simo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia prim^o regnare ce-
 pit. Id. vero regnū durauit annis. 544. Cecrops autē egipti^o q̄tor nonagesi-
 mo iudaice fuitus āno regno argiuorū relicto p̄m^o atheniēsi^o reguit ānis. 50.

Inachus

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe.
 Cui^o pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo
 ab alabādo cōditaz dixit Cicero libro tercio de natu-
 rateorū. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem
 egiptū ei^o vrbis cōditore fuisse. Eāq; vocabulo egi-
 ptio cognominasse. q̄d ligua greca athena sonat. Alij
 Cecropem illā p̄didisse dicūt. Et eā subita apparitio-
 ne arboris oliue mineruā cognouisse. quā ea arbor d̄
 signat. & ligua greca athena d̄r. Vex alij ab eo nō cō-
 ditā s̄ istauratā putāt. q̄ tpe Athena ap̄ illos p̄ dea
 colebat. De ei^o nomie Dm^o augustin^o de ciuitate dei

libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenz vrbē instau-
 rante subito aq̄vno in loco erupit. Et alio repta olea arbor. super q̄bus p̄digijs
 sciscitat^o apollo delphicus q̄d intelligēduz. q̄due faciēduz foret respōdisse fertur
 Qd olea mineruā. Aqua vō neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et
 cōtemporanei. Esetq; in eorū ciuiū arbitrio. vt ex alteri^o duorū deorū nomie ciui-
 tas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq; sex^o viri adheserūt neptuno. Mulieres
 vero Minervae. Que & obtinuerūt vt ex minervae nomie ciuitas appellaret. Ac
 sic athena grece vrbē cognominauerūt q̄d latine Minervā dicim^o. Eo q̄ mulierū
 voces vna viroz numerū superarint. Quāobrem irat^o neptun^o Adarinis estuāti-
 bus vndis atheniēsiū terras popular^o est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere.
 Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib^o. Secdo vt null^o nascētum cognomē maternū
 acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū & minervā athenas cōdidis-
 se. Sed cū de nomis impositiōe inter eos fieret dissensio. Vñs reliq̄s p̄ntibus sit inter eos cōuentio. vt q̄ p̄
 cussa terra laudabiliorē p̄duceret effectū vrbī nomē imponeret. Neptun^o aut tridēte suo p̄cussa terra. Equū
 p̄duxit belli omen. At minervā hasta p̄iecta oliuā p̄duxit pacis arborē. Que q̄mutilior eorū iudicō visa fu-
 it. ex suo nomie athenas dixit. Hāc minervā athene grece dicūt. de q̄ lucan^o libro sexto ait. Prim^o ab egea p̄
 cussus cuspide saxi. Thessalie^o sompes bellis feralib^o omen Exiit. Et virgili^o georgicorū p̄mo. Tug o cui
 prima frementē fudit equū tell^o p̄cussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄rio reguit Cecrops egipti^o. An-
 no quarto & nonagesimo iudaice fuitus. Decimusseptim^o & vltim^o eorū rex fuit Codi^o tpe samuelis. Postea
 p̄ magistrat^o respublica atheniēsiū fuit admiſtrata. Hec vrbis atheniēsis quondaz nobilissima fuit. null^o in-
 digua p̄conij. tāta ei^o supfluit claritas; doctorū p̄borū ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē n̄ro tpe parū
 oppidi spēm gerit. In eo tñ saxo q̄ vetustū minervae templū fuit Arx est p̄ omnē greciā notata. tū operis ma-
 gnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētū^o quidā Adahometo tradidit; cū implozatis latinorū
 auxilijs null^o opem iuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit; in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minervā

Linea Christi

Aram

Minerva

Prometheus

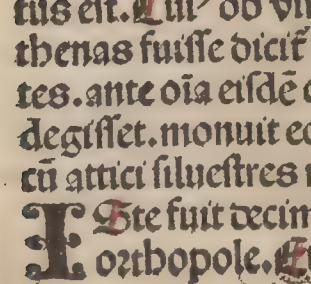
Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerva cantatissima mulier anno etas Isaac. 58. Apud tritonide lacu appuit. Ex cuius nomine postea Tritonia appellata est. dicebat et pallas a pallate tracie insula ubi nutrita fuit. siue a pallante gigante que interse- cit. Nec quippe iouis primi progenita fuit. q. apud rudes affros cu multa an no cognita repisset no solu affri sed et greci eas absq. matre ex iouis cerebro genita credere. cu ei origo min. innotuit. Ipa em primo lanificiu omi- bus antea icognitu adinuenit. Nas osteso q. ordine pur- gata lana: et dentib. ferreis pectinata atq. colofilata. etia textrinu excogitavit officiu. Un. et lanifices fulones. tin- ctiores. textricesq. puellae (teste ovidio tercio fastoz libro. ei festura religiose celebrare ceperunt. Usus insup olei eo vsq. mortalib. incognitu decipia inuenit atq. docuit. Ipa eade (vt cicero ait) sapie dea et artiu inuētrix dicitur. Tandem cu ei fama et numis reuerētia late diffusis fuit. in ei ho- noze tepla costruxerunt. p. p. ue rome iuxta tepluz Jouis

Ste armantres septim. fm Aug. est octau. rex as- siri. sub q. de. appuit ysaac. p. mittes ei q. p. mise- rat p. ei. regnate apud sichimos leocippo ec. viij. rege.

Promethe. his tpibus in archadia claruit. Viru- tibus acutissimi ingenij et spectate peritie. q. hoies in- copositos ac rudes ad politiores mores coposuit. Sila- cra quoq. hoim prim. de terra formauit. et arte quadaz veluti spm habetia moneri fecit. Inde cu i altissimo cau- cali mont. resideret astrologia didicisset ea prim. assyrios docuit. Insup etia igne e silice prim. eduxit: vt plini. te- status est. Usq. preterea anuli (sed ferrei) prim. inuenit: Que quarto digito in honore cordial. vene portare sua- lit. Tpe deinde. pcedete apud romanos statutu emana- uit. vt liberti ciuesq. aureo vterent: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyrioz. Locut. est do- min. ad iacob: repromittes ei q. patrib. suis. p. mi- serat: q. sunt hec duo. Possessionē terre. p. missionis id est chanaan. et bndictionē oim gentiu in semie. ei. quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Alas et ipe archadie hac q. tepestare. Vir mltre co- templatiōis clar. fuit. Qui astroz cursum p. uigili studio p. pbendit. et prim. de astrologia iter grecos disse- ruit: ppter qd finxerunt eu celu portare. Quāuis idē mōs ei. noie nūcupes. Qui altitudinē celi portationē in opti- mionē vulgi venisse videat. Hic septē genuit filias nym- phas nūcupatas.

Brioz sub q. mortu. est isaac. Et regnauit fm Eusebi- anis. 52. Regnate tūc apud sichimos Adessapo. ix. rege.

Appollo cithara repit. Medicine arte inuenit quam frater su. Esculapi. ampliauit q. et fulmine interi- p. Iste appollo delphic. clar. habet. et p. morte de. habi- tus est. Is em a poetis phitonis et sapie de. appellatus est. Qui medicine arti rector et viru herbaz prim. cog- nitoz vt Ouidi. primo Metamorph. scribit. Medicina meum est opifexq. p. orbe

dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Ste fuit. xij. rex assyrioz sb q. mortu. ē Joseph regnate sichimoz plēmeo. xi.

Ste Jupiter de. p. dicat. ei. bonē offerut. prim. etheris: et (vt aiūt) diei filius

Ecui p. priu. nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadia magno in p. cio habi-

tus est. Qui ob virtutes id p. clarissimū iouis nomē adept. est. Qui cu esset nobilis genere ex archadia a- thenas fuisse dicit. Ibidēq. cu esset ingenij maxim. vir. videretq. atticos rudes. bestialiq. ferme ritu viuē- tes. ante oia eisde copositis legib. illos publico instituto viuere docuit. Cūq. eos ad huānos mores re- degisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotēsq. instituit et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cu attici siluestres mirarent atq. cōmendarēt eu existimātes deū: Jovē vocauere regēq. suū p. festim fecere

Ste fuit decimus nonus rex assyriozum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimozū. xij.

Oribopole. Et argiuorum. 5. Criso.

Linea regū assiri- orum

Armanitres

Belocus

Balcus

Amichus

Sathrus

Tercia etas mundi

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est puicia in achaya sine pelopponeso a lacedemone Iouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nome accepit. Nec eade alio nome etia sparta dicta fuit. Herodotus tamen Spartaz vrbe fuisse et lacedemonia regionem In qua illa consisteret memorat. In differenter tamen p alterutra. tam ab illo q ab alijs auctoribus legit. Sed quas ob causam sparta dicta fuerit Iustinus tercio epithomatū suoz libro exponit. Spartanorū genus hac tempestate scilicet quinquagesimo regni Orie anno Alcumene lacedemoniorū rege mortuo. Eozūq regno consumpto principius habuit. Et cicero in secō de tuscūlanis questōibz retulit Spartanis virginibus magis palestra: pulvis venaticus labor et militia in studio est q fertilitas filiorū. Unde et varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūq gerēs et virginis arma spartane. Primus aut lacedemoniorū rex fuit Euristeus quidā nomie patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aut sextus lacedemoniorū rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoq lacedemoniorū princeps et legū latoz vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutare⁹ valeri⁹ et iustin⁹ et aristoteles in politicis mltā scripsere.

Lacedemonia

mercurius

bach⁹

magi⁹

Iste mercurius multaz artū peritus fuit. quas hoibus tradēs deus credebatur. Primū aut deoz nunciū seu interpretē fuisse omēs poete describūt. Victusq ē de facundie. mercatorū palestra. furū nūcius. et interpretes deoz. Ipe etiā lyraz septicordem comperit. Hic in omī doctrine genere et q maxie phisice edoct⁹ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm mortuos suscitasse. Un⁹ et post mortē inter deos relat⁹ et stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea pcesse facundie et eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Iste Bach⁹ prim⁹ i grecia vinū iuenit et p deo cult⁹ est. q dict⁹ est liber pī et ar-
gōs cōdidit. Ipe est dyonisiū bach⁹ filius Bemele inde in mdo pagrās simili modo domesticis regiōibus vinū pbit. potūq ex ordeo germanos conficere docuit. Secutusq est eum Silenus illius nutritor.

Amazones

Iste Magirus prim⁹ ad ar-
trum boues iunxit.

Hec sūt mlieres Scythice iux-
ta flumē Ithanaym habitan-
tes ferocissime. q assumētes arma
p centū ānos seuissima bella pfece-
runt tā in Asia q i Europa. mltas
vrbes delēto et magnā alie prē sbe-
gerūt. Hac g etate Amazones cuz
i asia regbāt In pnis marsepia et
lampedo q cphesus Dein smyrnā
et alias ciuitates pdiderūt Unde
anthiopa. et ypolite p hac orethia
post illaz panthasilea. Hac occidit
pirrus fili⁹ achillis apud troyas.

N De tempe regnū argiuorū siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsq; ad tpa iudiciū isrl' barach ⁊ delboze. Tūc perse' cri-
seo nō spōte interfecto timēs reliq̃t argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post
q̃ illuc regnauerūt aurite' acce'. Hīs tempibuscōm cōmestore (q̃ dicit mgi hysto-
rie scolastice) phoroneus fili' ynachi et nyobis prim' grece leges dedit: ac sub in-
dice causas agi instituit. Et p̃pterea inris civilis periti dicūt cū locū (quē forū dici-
mus in q̃ sez iura reddunt) ab eo forū denominari. Soror ipi' ysis in egiptū nau-
gavit. Et quasda' apices lrazū eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Cū cuꝝ
yo dicereſ ysis ab eo dicta est qd̃ in lingua eoz sonat terra. Et ob h' p' mortē in nu-
mero deoz in egipto recepta ē. fili' etiā phoronei q̃ apis dicit' ē eodē tpe i egiptū.
nauigavit quē filiū phoronei ysidis fuisse tradūt. ⁊ filiter ab egiptijs deificat' ē.
Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo p̃p̃t argos i thessalia prim' regnare
cepit et regnauit annis. jo. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoro-
neum eius successorem.

yſis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nau-
gās ibiq; litteras inuenit ⁊ leges edocuit. Et ysis ap-
pellata est. p̃pter qd̃ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile m-
nē fuit ob multarū virtutū prestantiā. Et a ioue cōpressa
fuit: q̃ ob patris metuz impulsu. acceptis quibuscūq; amicis
suis. nauē cōscendit. Et p̃sperouento ex Achaia in egiptū
transfretauit. Ibiq; cū repisset rudes pplōs: illos terrā co-
lere docuit: cultamq; semina p̃mittere. ⁊ tandē fruges col-
lectas in panē pficere. Ideo eā e celo lapsaz crediderunt.

Phoroneus prim' in grece leges instituit. Hic ha-
buit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊
sacella et aras instituit ad colendos deos. p̃pter qd̃ a rudi
populo inter deos cōnumerat' est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusq; ē phegeus.

Deucaaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaz in-
cediū: ⁊ vocat' iō deucaaliōis. qz in ei' regno maxie fuit.

Os i egipto exit d̃ flumie i festo Serapis ⁊ eleuat' i aere
Et rursus itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ p̃ deo colit' a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuorū siue grecoꝝ cū in egiptū na-
uigio venisset. ⁊ ibi mortu'. fact' est a ceca gēte oim ma-
ximus egiptioꝝ de'. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de
boue discolorē: quē apim vocabāt. eo q̃ vnius colereſ. et illo
mortuo. demones vitulū simlē ibidē pcurabant. ad decipien-
dum rudē pplm. Inceperunt q̃ filij isrl' similiter delirabant in-
oreb vtz. Quid em hac stulticia miserabili' in hoie rationali.

Argus iste quart' rex argiuorū fuit. ex cui' nomie illud regnū nomē accepit. Hic
post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiā tpe
grece segetes habere cepit delatis aliunde seminib'.

JOB

Job vir scitissimus patientie insigne specimē:
In Idumea arabie finib': exareth p̃re ma-
treg; bosra nascit'. Hic erat iust'. rect'. mode-
stus. prudēs. grauis. tpius prudēter viēs: Jdēs q̃
qz continēs. ac mirūimmoduz patiens. Ex vxore sex
filios ⁊ femias tres suscepit. Dives q̃ppe inter om-
nes sui tpiis oriētales: Cui' possessio septē milia ou-
um fuit. tria milia cameloz. Quinquaginta iuga bouz
quingēteq; asine ac familia multa nimis. Cui' ani-
mi fortitudinē vt dñs certo argumēto cōprobarer:
pmisit vt a diabolo tentareſ. Qui accepta potestate
oem eius substantiā. filiosq; omnes ⁊ filias pdidit:
eūq; graui vulnē vlcerauit. quib' in omnib' Job la-
bijs suis n̄ peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ⁊ c̃
Ad eum deniq; cōuersus dominus: Omnia q̃cuq;
ei a p̃cipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit dein
Job p' flagella quadragita ⁊ cētuz annos. Et vidit
filios suos: ac filioꝝ suoz filios vsq; ad quartā gene-
rationem. ac sic senex ⁊ plenus diez mortuus est.

Linea regū Ger-
corum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Tercia etas mundi

Moyſes verus: et omniū prophetarū summus: hystoriographorū p̄nceps: vir sane māſuetiſſimus: ſup̄ om̄es gentes pplm̄ dei de egip̄ciaca ſeruitute liberauit. quadraginta annis ip̄m in heremo rexit. Ip̄e em̄ dilectus deo et homib⁹ cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dñs in mōte ſynay ſuam oſtendere voluit. Dum vidit ignem ardentem et non cōburentē Cum enim moyſes paſceret oves ietro ſoceri ſui in deſerto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tñ nō cōburebat: p̄cipiēs ei vt in egyp̄tū deſcenderet. ad liberandū pplm̄ iſrl: Iſte eſt Moyſes de cuius laude reſonant celum et terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apoſtolo ſcriptura teſtaſt in hac fragili carne. Ille in circūciſione: Iſte in ſp̄ucio teſtimoniū de diuina eſſentia docentes vnum verum deum colendum eſſe.

Iste Aaron moyſi frater vir ſanctus. et inſigni eloquētia ornat⁹ digne ſummū ſacerdotiū ſibi aſſumpſit et teſtamentū eternū ſibi et filiis ſuis ſtatuit. filiūſq̄ ei⁹ Eleazarus in pontificatu ſuccedit. cui pri- mus ſcolaz ſacerdotij tradit. Obijt aut̄ anno vite ſue. 123. pontificatus vero ſui ſexto et trigefimo In arabia monte oreb.

Sui tres ſcilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazar: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab et abyu percuffi ſunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et ſubito concremati ſunt.

Linea christi

Aminadab

Naalon

Este Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum
 alijs trepidantib⁹. ppter qd regale stirpe meruit pcreare. An. mundi. 3644.
Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir
 preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide dignissimos mi-
 sit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aut cōsulens dñm prohibi-
 tus est. denno mittēs. qui eorū volūtati obtemperare volēs sternens asinam cum
 legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euagi-
 nato gladio stantem qd nec ad dextrā nec ad sinistram deuari poterat in angustis-
 simo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius
 cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum do-
 mini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli pgens prophetauit dicēs. Qui
 etur stella ex iacob. Et cōsurgit virga de israhel. et pcuciet ducēs moab.
 Tempore illo balaam Ariolus pphetavit et occiditur. Balaam

Naalon anno mdi. 3688. Josue p⁹ mortē moysi
 a deo iudex pstituit⁹ fuit sup isrl vt pplo terrā di-
 uidēt. Missusq; ad explorādū iericho: Exploratores
 aut recepit raab meretrix et occultavit in domo sua. q
 ei et domui et familie sue pmissit immunitatē si signū
 poneret coccineū in fenestra. Et occite dimisit eos ab-
 ire ipsiq; via patefacta p iordanē miraclose trāsierunt
 antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue
 populū domi viginti septē annis rexit. hic solus cum
 Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egres-
 si fuerāt terrā pmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē
 ceterisimo et decio vite sue Anno i mōte effratim sepelit⁹
Othiel frater caleph minor liberavit pplm de
 oppressiōe reg⁹ mesopothamie. quē etiā pcussit.
 Hic habet qd angel⁹ dñi apparēs arguēs filios isrl
 de trāsgressiōe legis improprias bñficia eis a dño
 collata ad fletū eos induxit. qz plurib⁹ vicib⁹ recesserāt
 a deo. ppter qd traditi sunt in fuitutē pluriū tyrānoz
 et penitētes liberati sunt p diuersos indices. et post li-
 berationem sepe recidinauerunt in mala.

Iste Aioth pcussit eglon regē moabitariū et libavit
 israhel. fuit em vir fortis et vtrāq; manu utebatur
 pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistiim
 vomere volentes intrare territorium eor⁹. Post
 hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis
 chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est
 autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente
 et associante delbora prophetissa. Cui bonor delatus
 vt indicaret israhel.

Moyses frater aaron et filij israel cum fuissent in egipto. cccc. xl. annis. Que computatio accipit a prima promissione facta abrahe in mesopotamia. Sicut a deo accepit legem dedit filiis israel. Qui post. x. plagas que egiptum attriuit. pcesserunt per desertum versus mare rubrum. et pharaone penitusisset populum dimisisset: angelo eos precedere in die in columna nubis et nocte in columna ignis. unde et pharaon congregavit exercitibus suis et curribus insecutus est eos ut reduceret in egiptum. Moyses primus iuxta preceptum domini agnovit paschali comesto cum populo israel. videlicet filij israel appropinquare egiptios: cepit murmurare contra moysen quod eduxisset eos de egipto. Orantes moysen et ex domini iussione extendere vergam super mare rubrum. divisit sunt aqua: factis viis in medio mari: per quas incedentes libere filij israel. pharaon per dictas vias cum suis exercitibus insequabatur. sed egressis omnibus de populo hebreorum moysen extendere vergam super mare. reuerse sunt aqua ut prius submersis pharaone cum suis in medijs fluctibus. Cecinerunt ergo moyses cum populo. et maria sorore eius cum mulieribus tympanistris canticum istud domino. Cantemus domino gloriose etc.

De Raphidin postea venerunt ad montem Synai et ad radices eius. Ibiq; mandavit dominus eis per moysen ut si deret nec etiam tangeret ipsum montem nec iumentum. alioquin moreretur. Quo facto die tertia mons cepit fumigare: et tonitrua audiri: et sonitus buccine et fulgura videri: et nubes densissima operuit montem in quem intravit Moyses ad recipiendum legem. His pactis dedit dominus legem populo suo in monte synai tercio mense egressione de egipto. Que habetur Exo. xx. ca. Moralia quedam alia sparsim in diversis locis pertheatenci precipue in deuteronomio. sed reducuntur ad decalogum. et hoc spiritus obligaverunt et obligabunt ad observantiam eorum. et omnes natos. Et prima tria sculpta in una tabula lapidei ad invicem et bona civilitate. sicuti statuta civitatum. obligabant solum populum usque ad passionem christi etc.

Nitulum conflatilem filij israel. Hisdem etiā temporib⁹: egiptioꝝ more (Qui busiride adorabāt) si-
bi fecerūt: Cū em̃ Moyses cū dñō in mōte moram faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de-
os q̃s colerēt. ⁊ prederet eos: Quib⁹ hui⁹ restitit: spiritus ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timēs
ait. Tollite in aures aureas vxorū ⁊ liberoꝝ. Quas cū accepisset: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuso-
rio: Et dixit ppl⁹: Hī sunt dii tui israel: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq; aaron altare. ⁊ in crastinū in-
dixit solennitatē. Adane surgētes obtulerūt hostias: seditq; ppl⁹ māducare ⁊ bibere: surrexerūt ludere id
est adorare. Tūc ait dñs ad moysen. descēde. peccauit ppl⁹ tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui
moyses. Quēso dñe quiescat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā p̃mise-
rat. Placato dñō descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit ioseph dicens:
Ululatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros
et irat⁹ p̃ecit tabulas: et cōfracte sunt. Et post rephensionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem:
vitulū cōbussit. ⁊ massas in puluere redegit. quē sparsit in aqua dāns filiis israel. qui in barbis ydolatrariū
apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ce-
ciderunt eo die multa milia viroꝝ.

Tercia etas mūdi

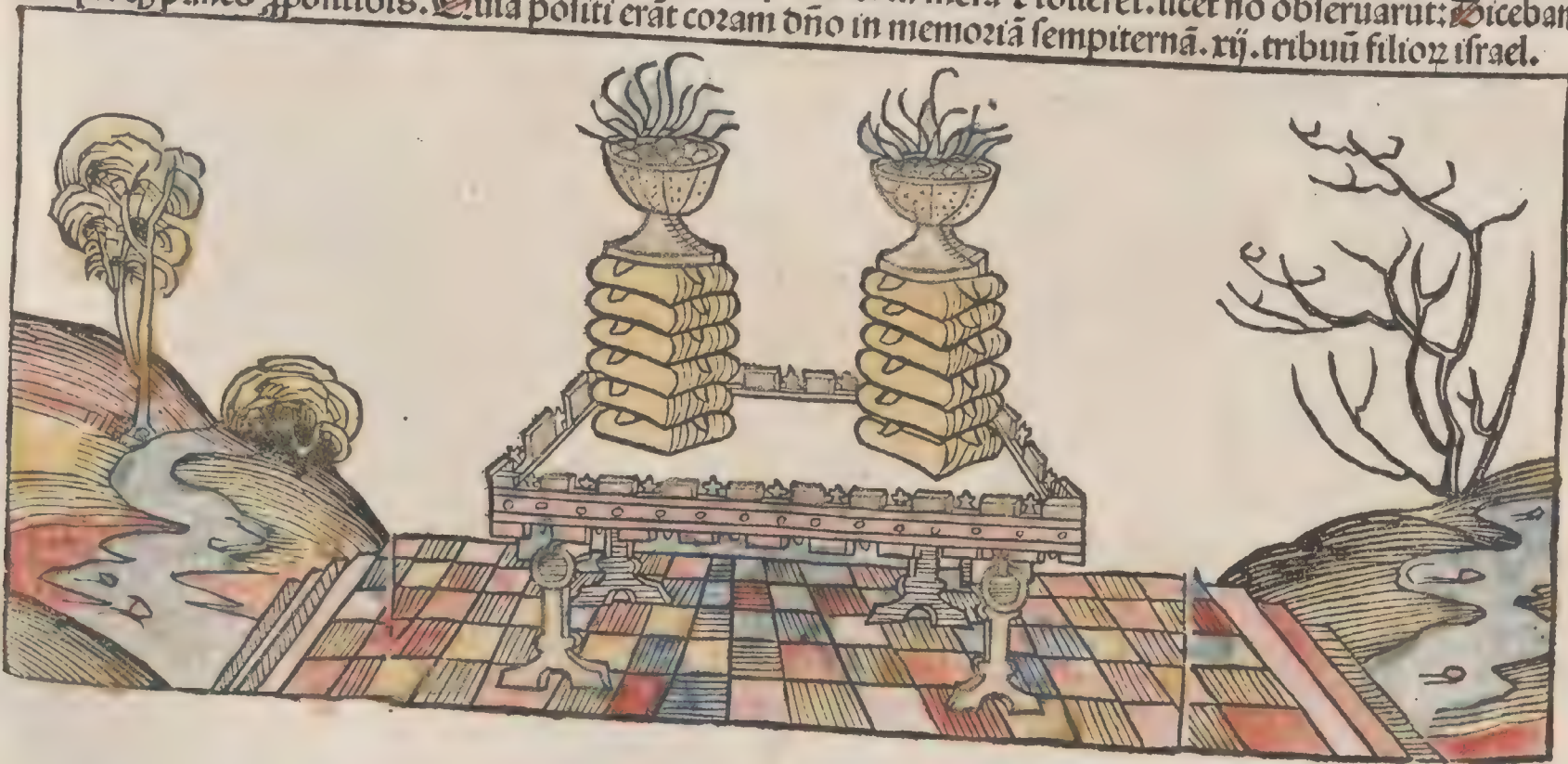
Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunans legē dñi meruit accipere. Mādauit dñs ei q^d faceret Archas de lignis sethim. Que sunt impu-
tribilia: Cui⁹ lōgitudō esset duoz cubitoz cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. et similiter al-
titudo. Et tota intus et foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ppiatoriū aureū sine tabu-
lam aureā eiusdē latitudinis et lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aut^{em} sursum erectum
eminēs arche sicut cooperculū. qd dicebat^{ur} oraculū: Per vtrūq^{ue} latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū
hebant: Extrāq^{ue} vero pte oraculi. scz in duob^{us} angulis anteriorib^{us} positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ al-
terum respiciebat. versis tamē vultib^{us} in propiciatoriū: duabus q^{ue} alis expansis. et mutuo se tangētibus ve-
labant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant in scā scōrum: In archa aut^{em} posita fuerunt
vna aurea māna hñs: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit
Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche et ppiatoriū scōm Rabi salomonē.

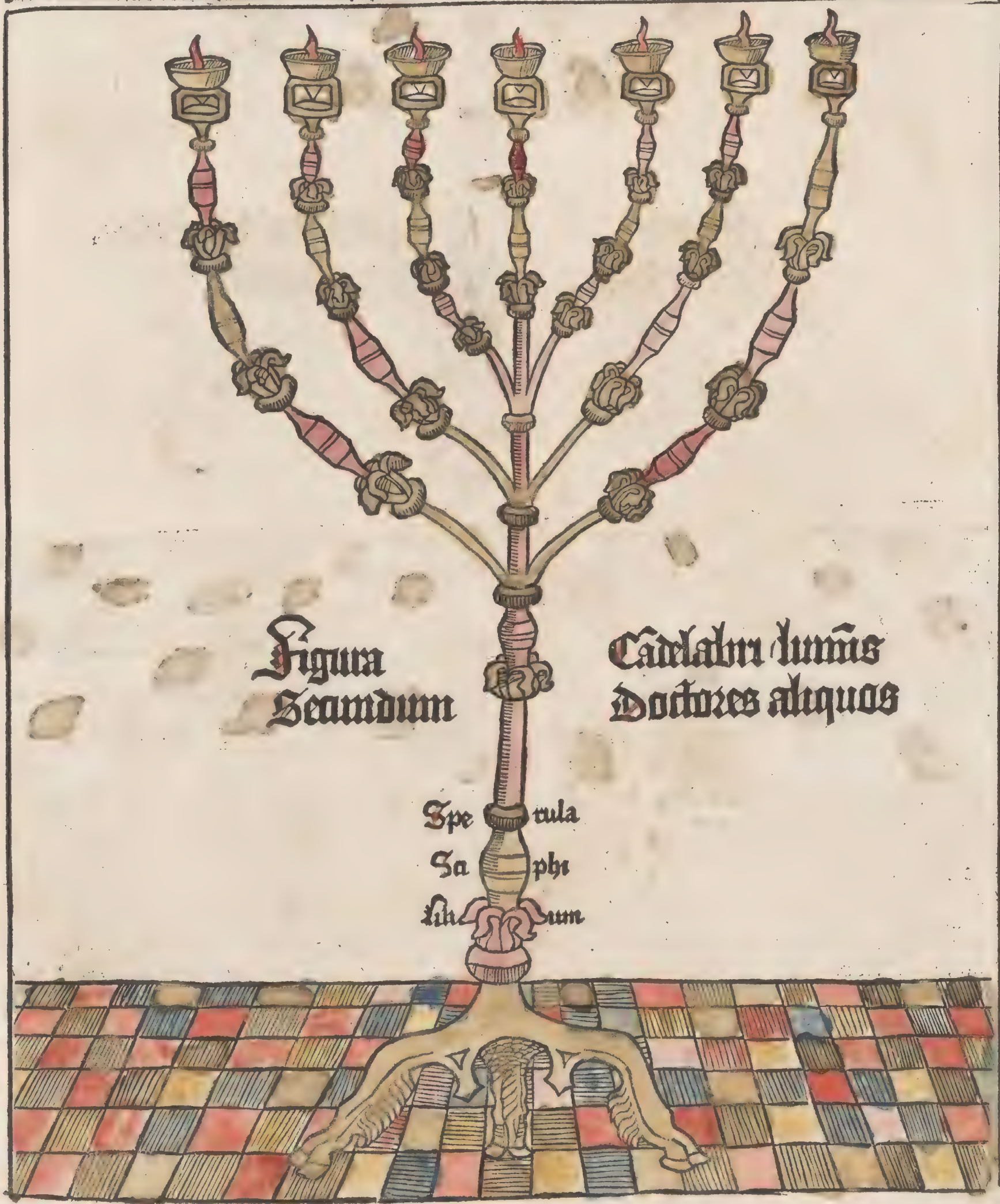
Figura Arche scōm doctores catholicos.

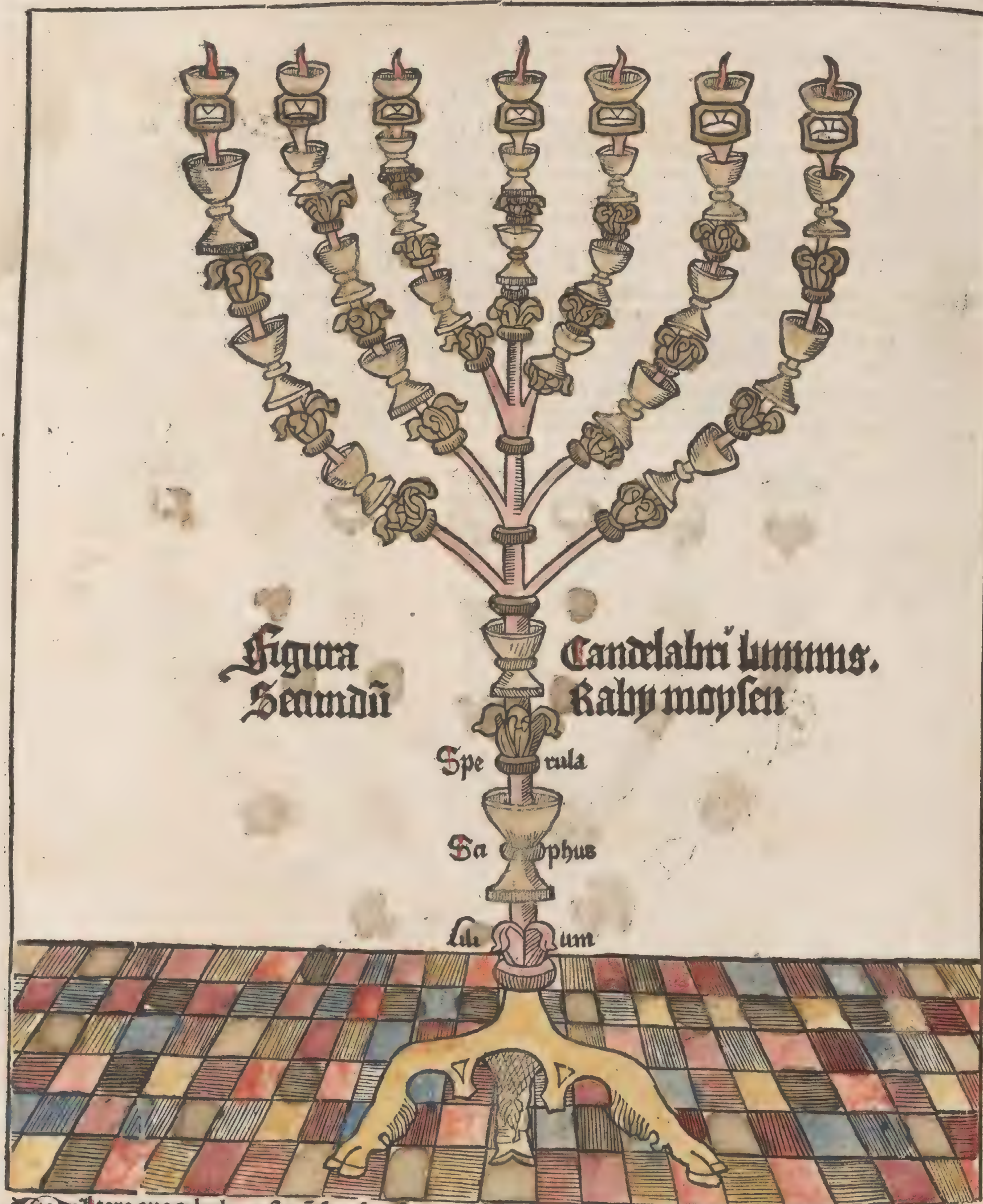

Simili modo ait dñs Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus cooptas. hñs quattuor
pedes: In singlis vero pedib^{us} erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib^{us} ferebat^{ur} mēsa
Erat aut^{em} labiū in ea p circuitū sicut in archa: et labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor:
Ita q^d medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferi⁹ ad decorē pēdebat. Et
ponebant^{ur} sup eas duodecim panes azimi: Vni altrinsecus: Et singulis supponebat^{ur} patena aurea cū thu-
ponebant^{ur}: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. In diluculo sabathi recētes et calidi im-
dotales dicebant^{ur}. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa et tollerēt. licet nō obseruarūt: Diceban-
tur quoq^{ue} panes ppositiōis. Quia positi erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioz israel.

Recepit quoq; dñs fieri Candelabru ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aut calamoꝝ capita inter se iungebant tanq; duo cippi erant in modus nucis. Et ex fundo cippi pcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipso fundo inter cippū & lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quicq; calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat q̄si cippos duos iūctos & sperulas sīl & lilia: Stipes vero candelabꝛi q̄ procedebat directe in altū inferius hñs tres pedes. Et sursum hēbat sex calamos egredientes de hastili. tres ex vno latere. & tres ex alio. tēdētes sursum obliq;. Quousq; ptingerēt ad altitudinē hastil: In hastili vō quattuor cippi instar nucis. Quos aliq; pomellos dicūt. Ita q; duo cippi positi vn⁹ cōtra aliū faciēbāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos cippos fuisse oblongos. Et sic dispositos vt calam⁹ p medius cippi trāsiret: Speruleq; sīl & lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ & flos in candelabꝛo ad decorē posita fuerunt. Erat aut vt dicit Iosephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in sumo. vij. hēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septeꝝ lucerne auree: Ita q; vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septe ex auro erāt. Quib⁹ oleū ifundebat lucernis. Erāt q; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: & cū quib⁹ amouebatur. illud qd erat cōbustus de licinio. et residuū licini ad incendendū aptabāt. Vasa q̄s plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Omē aut pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vō dicūt centenariū auri: He scil pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aut erat ad austrū cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq;: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

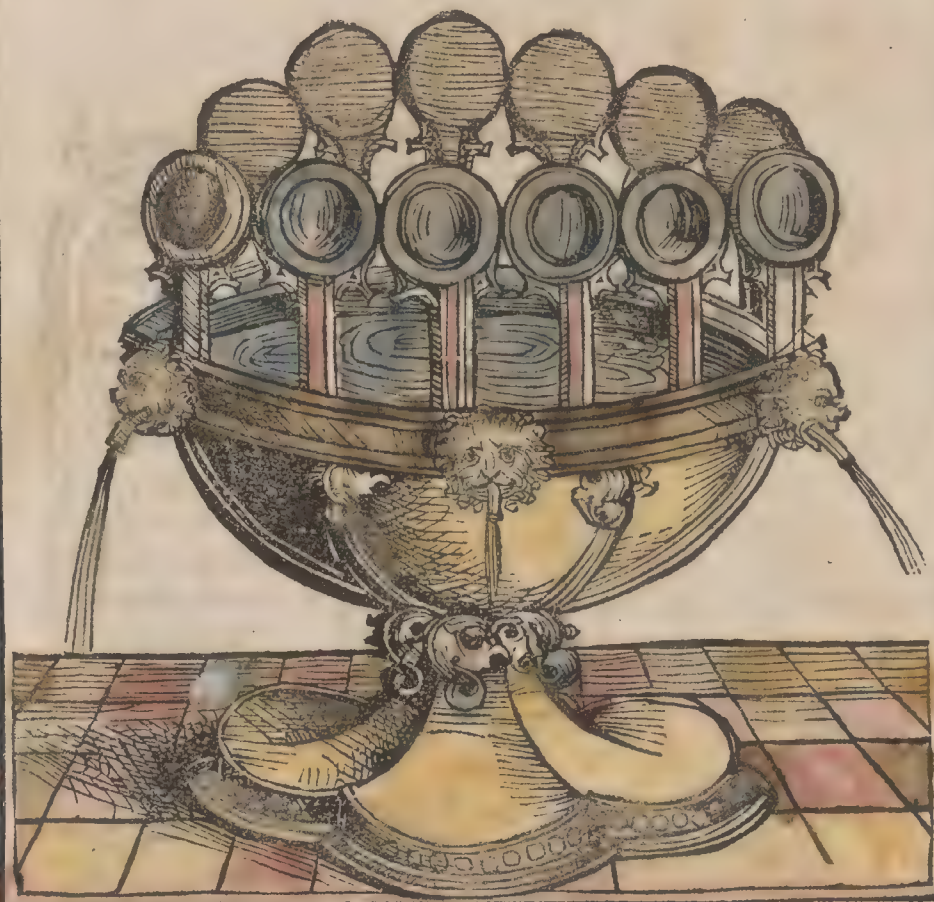
Altare quoque holocaustorum siue sacrificiorum iussit dominus fieri de lignis sethim. Erat autem altare quadratus in longitudine et latitudine. v. cubitorum. Et in altitudine trium. Eratque concavum instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operiti erant ere intus et extra: siue lamis eneis: ut vni non possent: Area eius siue arula erea erat tanquam fundus arche. super quem fiebat ignis: Qui per fenestram que erat in latere orientali imponebatur. In quatuor angulis superioribus erant extra quatuor recurva cornua. In quibus quatuor cathene anulis inferebantur. de quibus dependens craticula erea in modum rethi facta. usque ad medium altaris descendebat super quam cremata in odorem domino ponebantur. Circa vero angulos inferiores. quatuor erant anuli erei: in quibus vectes imponebantur de lignis sethim optimi ere ad portandum altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub domino.

Altare holocausti scdm latinos

Altare holocausti scdm hebreos

Sunt qz dñs Moysi dices Q sacerdotiū scdm Aaron fili suo dare deberet. Ordinationeqz de vestimē-
tis sacerdotalibz fiedis pmitteret: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotibz etiā minoribz: fe-
minale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lat⁹ qsi digit⁹ quattuor. cū pulchra varietate. Et
thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutis. Sup hec quattuor ppijs vestibz induebat
sūm⁹ sacerdos: Prīa erat tunica iacinctina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tū-
tinabula ⁊ malogranata intexta. Scdm ornamētus suphumeralē sine manicis. descēdēs vsqz ad renes. ateo
vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale qdrāgulū duplex. In q erāt duodeci lapides p̄ciosi
Quartū ornamētū erat Balthe⁹ seu cingulū de quibz coloribz: Quintū erat mitra iacinctina in capite sup bis-
sinas: Erat aut sextū lamina aurea ad modū dimidiē lune facta: In qua tetragramatō inscriptus: facta dein-
de ad modū corone. Que ptendebat ab aure ad aurē per frontem.

Loc⁹ est iterū dñs ad moysen. Facies ⁊ labiū eneus
cū basi sua. vas scz lauatoriū. qd alibi labiūz luter (vt
Rabi salomō ponit) vocitat. Qd erat inter tabernaculū ⁊
altare holocaustoz: In q missa aq. lauabāt sacerdotes ma-
nus suas ⁊ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt:
Similiter ingressuri tabernaculū. ⁊ egressuri: vt aarō ⁊ filij
ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie imolate p p̄cis po-
puli. Et qn accedebāt ad altare vt in eo offerret thimiamat
Qd dñ factū de speculis mulierū excubantiū ad ingressū tab-
naculi: Vel poti⁹ in circuitu labij sup̄remi circūposita specu-
la fuerūt: In quibz sacerdotes videre possent: si facie vel ve-
ste maculam abluendam haberent.

Recepit quoqz dñs Moysi: vt faceret tabernaculū in hūc modū. Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata
Quadrata ⁊ oblonga: tribus clausa parietibz: Aquilonari. meridiano. occidentali: Liber patebit itro-
itus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei⁹ illustraret: modo introit⁹ ecclīaz fit vt plurimū in occidēte. Lō-
gitudō erat. xxx. cubitoz: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes
Quar vnaqueqz i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudine digitos qtuor: In latitudine cubitūz se mis-
sem: Iungebant aut sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtracqz parte. Supposite vero singlē duabz basibz ar-
gentis pforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonari: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p omia st-

Tercia etas mundi

miles. In medio aut tabernaculi mādavit dñs fieri p latitudinē velū pulchrū appēsus sup quattuor colum-
nis: Qd̄ dividebat sancta a sancta scōz. Habebat aut quadruplex operimentū: scz de cortinis intextis va-
rijs colorib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis.
Cortinis ⁊ Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infingendis.

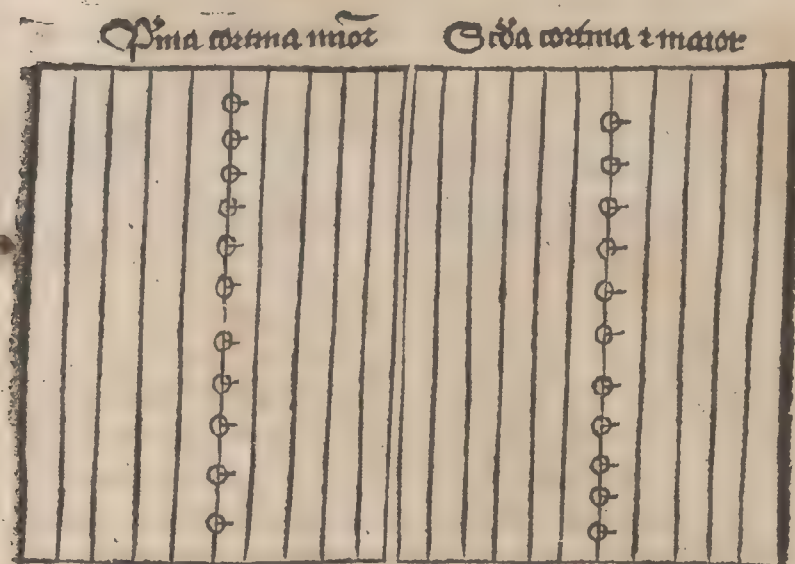
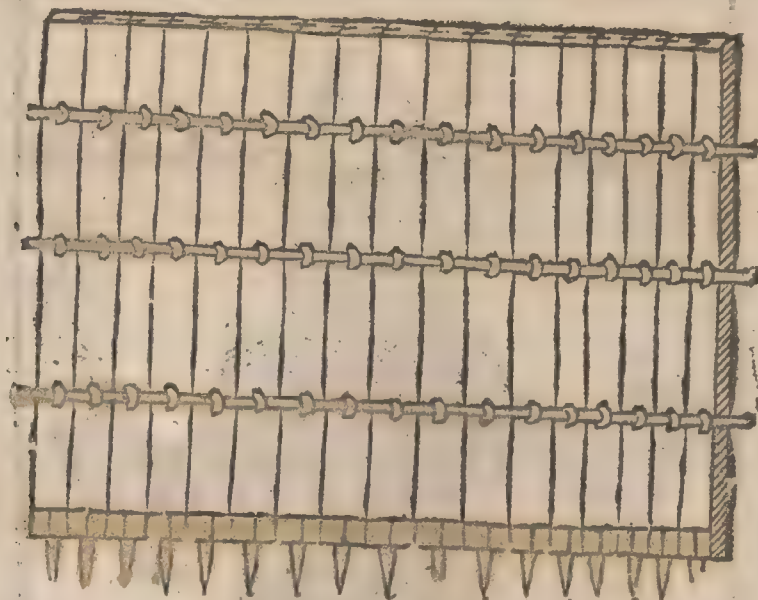

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabu-
las et bases quibus infinguntur.

Moyses primo anno tabernaculū dño cōstru-
it. Et septem mēlibus op⁹ pficiēs. mēse pmo
anni secūdi prima die erexit. Iudei quoq; p Mo-
ysen legē sū cū lris hīe ceperūt. Iterū dñs ad moy-
sen ait. Cū filios israel numerab: dabit qsq; p̄ciūz
p aīa suā: ne sit i eis plaga dimidiū sicut iuxta mē-
surā sanctuarij. Sicut viginti obolos hz: Et hec pec-
unia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisq;
hmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digi-
to dei scriptas. Ope diuino nō hūano inscriptas de-
calogo ex vtraq; pte. Et vt hebrei tradūt in vno la-
tere figurata. similit figurā i alio opposito dabāt.
qd̄ miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lris
dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ p̄cipue di-
uus August. tria p̄cepta in p̄ma tabula testimoniū
que hoīem ad deū ordināt. In scda septē q̄ ad pro-
ximū ordinant scripta ponit. Rabi tñ Salomon
et hebrei quicq; in vna ⁊ qnq; i alia p̄cepta distin-
guunt. Postea vō vt i figura vituli vides. descen-
dens Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros irat⁹ prot-
iecit tabulas. Et confracte sunt.

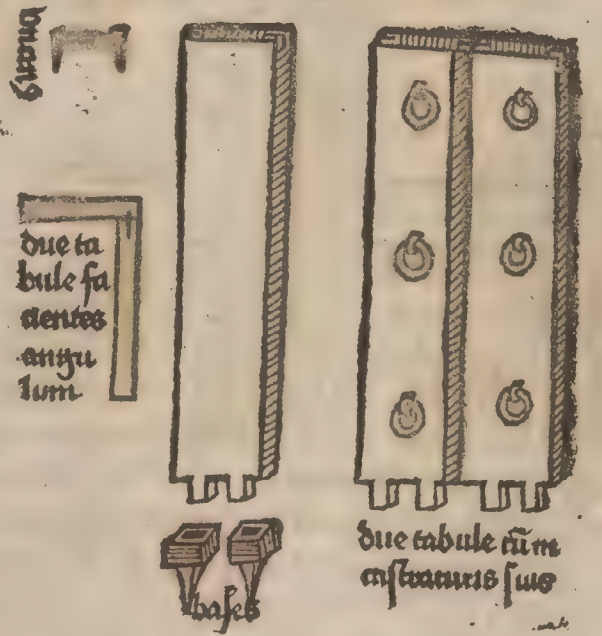
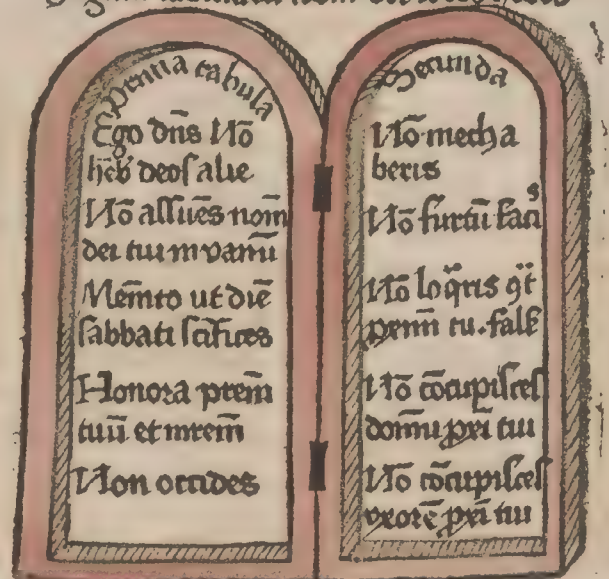

Figura tabularū scdm doctores aliq̄s

Figura tabularū scdm doctores hebreos

Et ea vberius clarescant posita est hec
figura duarum tabularum.

Linea regū assiri
orum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoni Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi usum inuenit. huius filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrat. Et post ibidem filius regnauit dictus fuit audis leges fecit et primo boues aratro iunxit. Eructonius Atheniensium princeps primo in grecia quadriga excogitauit. Fenix ille in cyro et sydone regnauit usque litterarum tradidit. et colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. **Alpha** vita **Bama** Delta.

A B C D **a . b . γ . δ .**

Corinthus urbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sypho latrone Aeoli sup. Ischmo in medio maris ionij et egei constructa fuit. Octuagesimo etati moysi anno. Primo Certhya deinde aucta Ephya vocata. Unde apud virgiliū Ephyreag era. Nam Corinthij in ere fundendo principatū obtinebant eo quod ibi pulcherria et artificiosa eiusmodi eris fiebat vasa. Sed post hanc euerfa et ab Corinthio Orestis filio istaurata Corinthus cognosciata fuit. Altiō a romanis accensa nūq̃ coaluit ut ostendit flor. et iustin. fuitq̃ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios primū imperiū assumpsit et regit Atletes grecus luctator victoriosissim. Regnatq̃ in Corintho sub regib. duodeci. annis 323. Postea respublica per annuos magistrat. gubernari cepta est. Peloponessus puicia quā hodie latini Morea vocat totū grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pot. ferēda. Inter duo maria Egeū et Ionij. platani folio similis. Angustiavni pcedit Ischmos appellat. in ea strictura q̃ Cheroneon efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sed has ipas angustias (ut plini. retulit) pscdere nauigabili alueo tentauere Demetri. rex Lesaz dictator cay. princeps. domici. nero infausto (ut oī exitu patuit) incepto Grece principes postq̃ Turcor. potētia europā penetravit ex mari ad mare pducto per angustias muro peloponessus a reliq̃ grecia disūxerūt. Durū examiliū vocauere Corinthios ab idolor. cultura ad verā dei religionē Paul. aplos ratiōib. et doctrina atq̃ miraculis ptraxit. Nūc ea regio tota impio Turcor. adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrii. q̄ et litteras latinas in-
uenit. **A**b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Iste Salmon filius Naalon. nat⁹ est anno mōi scōm. lxx.
Interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xpi. 1474. **H**ic
fuit dux in tribu Juda vt in numeris legi. et cū Josue terras
promissionis intrauit scōm glosam duxit in matrimoniu **Ra**
ab meretrice vel vt **A**ya vult hospitalariā. Josue. 2. capitulo.

Italus rex iuxta Albulam flumiū id est tyberim ciuitatem
condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit.
a quo tota ytalica nuncupata.

Ytalus Rex

Isto Rechab descendit stirps valde religiosa q̄ isto tpe
fuisse creditur. **H**ic de yetro cognato Moysi descendit. ⁊
conuersus fuit ad Iudaismum.

Rechab

Hic ciuitas antiquit⁹ **Z**e-
nereth alias **E**ynaroth
vocata ad littora maris
sita **Tyberiadis** dicti inter oriē-
tem et austrum ad duas leucas
a bethulia monte distās vbi **Ju**-
dith holofernem occidit. **D**cin-
de ab herode **Tetrarcha** galilee
instaurata: in honores **Tyberij**

Cesaris **Tyberiadis** appellata. nūc **Tyberias** est vocata
in ea xps **M**attheū in apostolatū assumpsit. **O**lim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. **P**rope
hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibēt. **E**t in ea terminat regio **decapoleos** a decem ciuitatibus
principalib⁹ dicta. **I**n ea regione nō longe a **Tyberia**de est lacus asphaltides q̄ ppter magnitudinē ⁊ aque
immobilitatē mortuū mare dicit⁹. **N**az neq; ventis mouet resistente turbid⁹ bitumie: quo aqua stagnat
Neq; nauigatiōib⁹ patiens est. **Q**uoniā oīa vita carētia in profundū mergunt⁹. **N**ec materiā vllā sustinet nisi
que alumine illustrat⁹. **A**sphaltides nihil preter bitumē gignit. **U**n⁹ ⁊ nomē. **N**ullū corpus aīalium recipit
Ab auri cameliq; fluitant. **I**nde fama nihil in eo mergi: **A**ongitudine excedit centū milia passuum. **L**atitudine
maxima viginti quib⁹ implet. minima sex.

Tyberias als **Tyberiadis**

Linea christi
Salmon

Qirca illud tps inceperūt ytalie regnare reges, multotiesq; nomia varia-
runt. quoz oim primus dicit fuisse Janus, qui pallacius extruxit qd Ja-
niculum dicit. Postea p magno deo habit est. figurat aut cū duab' fa-
ciebus, atq; in principio anni ei' festus celebrat. Ob hoc qd esset finis pteriti prin-
cipiūq; futuri. Et inde mēsis ianuari' est dict'. Ideo bifrons dicit'.

Saturnus pater iouis rex creten' tpe ysaac regnare cepit: fili' Arj filij Iai-
nie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense p fi-
lium suū Iouē. Cū dēs igit Jan' saturnū velle ciuilitate viuere et vineas
colere ac docere suscepit eū benigne. et cū eo regnū partit' est et genuit ibi saturn'
picū. q post eū regnauit Alij vocāt eū sterce al. sterutiū. qz ab eo tanq; a pitissimo
agricola inuētus est vt in fimo aialiū agri fecundarent. Ideo eum deū agri fecerūt
et totius p'speritatis post mortē ei'. Saturni ymago talis a romanis depinge-
batur. erat em vultu tristis senex et capite can'. falcem in sinistra tenēs, dextra vero
flaminiomū draconē. tristis qz regno crete pulsus. vel qz ortus stelle saturni signi-
ficat tristitia ventura. senex qz sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus
et aquari' (qbus p'st saturn') sunt signa frigida. can' qz pruinas et nives pcreat
in p'dictis signis. falcē gessit qz agriculturā inuenit. vel qz scdm Seruiū inimicus
est humane nature. qz frigidissim'. ideo scdm euz in sinistro brachio p'rios filios
tenuit quos falce pemit et ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oia
tpe cōsumerent. vel etiā draconē in dextra portauit qz finis est anni: p' iouis dicit-
tur. qz eo supior scdm mltos habet. Blanco cooptus fuit amictu. qz stella ei' fri-
gide et aqse est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē boīs iuuenis siue
puerilis: Delectat em diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter cre-
dulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

In no

Picus saturni filius primus rex laurentus fuit. qui bellator egregius et augur
fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Eunus scdm rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerūt
vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib' nūcupate. vel ab vni' celsidis no-
mine: vel a consilijs deoz denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuis-
se. Primā fuisse de persis. Cui' mētionē fecit Hicānor q res gestas Alexā-
dri scripsit. Secundā libicā. Cui' memit Euripides. Terciā delphicā. de q Crisip-
pus loquit in libro de diuinatione. Quartā cumeā in ytalīa q neu' in libris belli
punicis: P'so in annalib' noiat. Quintā erythreā: q Appolodor' affirmat suā fu-
isse ciuē. Cūq; graīs illuz petētib' vaticinatā periturā esse troyā. Sextā samīā: de
qua scripsit Cratōsenes in antiq's annalib' samioz repisse se scriptū. Septia Lu-
manam noie Almatheā. que ab alijs Demophyle noiat. Cūq; nouē libros at-
tulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et p eis trecetos philippeos postulasse. regēq;
aspernatū precij magnitudinē et mlieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres com-
bussisse. at p reliq's idē precij postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insa-
nire putasse. Que tēno trib' alijs exultis. cū in eodē precio p'seueraret: motū esse
regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoz postea numer' sic act': capitolio re-
fecto. qd ex oibus ciuitatib' et ytalicis et grecis. et precipue erythreis coacti allati
q; sunt romani: cuiuscūq; Sibylle noie fuerūt. Octauā bellesponticā in agro tro-
yano natā vico marmesso tpibus cyri. thonā phrigiam que vaticinata sit ancyre.
Decimā tiburtē noie Albunē que tiburī colit vt dea. Harū oim Sibyllarū car-
mina ferunt. Omnes aut hee Sibylle vni' deū predicāt. maxime tñ Erythrea. q
celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Yta-
lie Janus

Saturnus

Picus

Faunus

Tercia etas mundi

De alijs sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla delphica

Sibylla samia

Sibylla persica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis: manū tenēs in gremio q̄si admirās. et sinistra manū tenēs ostēdendo te orsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Seruiabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparet venustas ei: Circūdabit alu⁹ matern⁹: et floreat de⁹ leticia sempiterna. et ab hoibus cōculcabit. Nasce⁹ ex matre vt de⁹: et cōuersabit vt p̄tor: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriā.

Sibylla libica ornata ferto viridi. et florū in capite. vestita palleo honesto et nō multū iuuenis dicit sic. Ecce veniet dies et illūinabit dñs densa tenebrarū et soluetur nex⁹ synagoge. et desinēt labia hoīm. et videbūt regē viuentiū et tenebit illū in gremio virgo dñā gentiū. et regnabit in miscōia. et vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctoz.

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata pphetavit. vestita veste nigra et capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nasce⁹ propheta absq; matris coitu ex virgine eius.

Sibylla frigida induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p̄ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet et firmabit consiliū in celo et annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibylla samia a famo insula iuuenis. hñs formosum pect⁹ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues et nasce⁹ de paupcula. Et bestie terrarū adorabūt eum. Clamabunt et dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibylla europa decora iuuenis. facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille et transibit colles et latitēs olimpi. regnabit in paup⁹ et dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. et gignet dñs in orbē terrarū. et gremiū virginis erit salus gentiū et pedes ei⁹ i valitudine hoīm. Inuisibile v̄bū palpabit.

Item etiā alia dicta cuiusdā sibylle c⁹ nomē n̄ inueni de xp̄o testificatis videlicet. Eriget mulier de stirpe hebreoz nomie Maria. hñs sponsus nomie Ioseph et pcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de spūscō filius dei nomie Iesus. Et ip̄a erit virgo ante partū et virgo post partū. Qui vero ex ea nasce⁹ erit ver⁹ de⁹ et ver⁹ homo et adimplebit legē Judeoz: et suā adiūget ppriā. et pmanebit regnū ei⁹ i secula seclorū. Venietq; sup eū vox dicēs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ip̄m audite. Mortuoz resurrectō erit: et claudoz cursus velocissim⁹. Et surdi audiēt. et cec⁹ videbūt. loquens nō loquētes. Et de quibz panibus et duobus piscibus multa hominū milia saturabunt.

Ventos compescet verbo. mareq; furēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ples dimo: Eligetq; sibi ex piscatoribus et ciectis numerum duodenarium.

Sibylla libica

Sibylla frigida

Sibylla europa

Sibylla quam ualde religiosa

Ille Troys in dardania re/
gnauit et troya condidit.

Anchises

Laomedon

Anchises
ex dea
venē fm erro-
rez gētiliū ge-
nuit Eneas. q
in Italia reg-
uit vt patuit.

Laomedon
rex troye
occidit z Irio-
na filia eius ca-
pit z ducit i gre-
cia ppe q bella
guissima secu-
ta sunt et mala
horrendissima

Troya regio minoris asie in q Ilium fuit ciuitas cantatissima. Nonnunq vero p ipa vrbe troya po-
nitur. Et fm homerū oīm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quide insignissima est troya. Nūc
aut ingens Troya toti asie columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliqd appareat. qd Ouidi inqt.
Iam seges est vbi troya fuit. Sicut virgilius. Camp vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides z quecunq alia
inde ablata sunt. Talis finis humanaz rep. Tros aut Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis
aioth iam veteran dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armor pitissim. ampliato regno ex suo noie regio-
nem q prius dardania dicebat Troyā appellauit. Dardan em fuit ex Ione z electra filia Athlatis genita.
Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomiauit. Ex quo nat Erichtoni ex eo tros qui iusticia z pietate lau-
dabilis fuit. Isq vt memoriā sui nois faceret Troyā appellari iussit. q duos habuit filios. Ilium z Iasara. cun-
q prim maior natu regnās troyā de suo noie Iliū noiauit. Ilio laomedon fuit filius ex quo priamus natus
est. Is troyā p suā primā diruptionē reformauit z exornauit. ac vrbe magnāz āplioza menia ac pugnacu-
la ex lapidib marmoreis cū muro altissimo extruxit z munitissimā reddidit. multitudinēq militū eē fec. ne
p ignoratiā oppmeret. vt pri tpe laomedonis oppssa fuit. Regiā qz edificauit z iouis statuā z arā psecra-
uit. Ilio sex portas fecit. qru h sūt noia. Anthenoidas. Iliā. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per
mediū ciuitatis flum Tanti decurrebat. Simois qz flum ex Ida troyano mōte scaturies iuxta troyā decur-
rens. q cū mari appropinq tanto cōmisce. Et in paludē coact iuxta sigeum p montoriū in mare descendit
Priam at ex hecubayxore hos hūit libos. Hecore priu natū. Alexadru. Deiphebu. Helenū. Troylū. An-
dromachā. Cassandrā. Polixenā. Pugnatiū ē deū cū troyanis p grecos ānis. x. z mēlib sex. Priu Elebon
iudic āno. e causaz dicūt. Cū alexader q Paris dicit ē in Ida silua cū venatu abissz i somnis Mercuriū ad

Troya

duxisse. Junonē venerē et minervā ut inter eas
de specie indicaret. Et tūc sibi venerē pollicitas
esse: si suā spēm meliorē harū specie indicasset.
daturā se ei vxorē quē i grecia speciosior forma
videret. An cū ita audisset optima facie venerē
dicat indicasse. Postea helenā regis Menelai
vxorē rapuit: id extremū excidūz troianis fuit.
hoc bellū decēnale disertissime p̄scribūt Dares
frigi⁹ et dīctes cretēsis. qui in clade Troyanorū
presentes. locorū nomina et gestorū lucidissime oīa
narrāt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil
breui⁹. nil clari⁹ et tersius repiri poterit. fuit enī
capta Tercio anno labdon iudicis israel antevr-
bem conditā. Anno. 430.

De bello grecorū contra Troianos.
et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbe conditaz
cccc. xxx. p̄ raptu helene fuisse factā cō-
iurationē grecorū: et cōcursum mille nauū
um extitisse: et deinde obsidionē decēnem. Por-
ro frigi⁹ Dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q̄
duces grecorū p̄tra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxe-
runt naues mille ducetas duas. Priamo vō
regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij.
Summa autē belli troyani ex hystoria Dares. quā
transfuit corneli⁹ ista est. Castor et pollux au-
dientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fra-
tris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu
paride: naue ascendētes. secuti sunt eā. et cum in
lesbio litore naue soluerēt. maxima tempestate
orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad tro-
yam quēsierūt et nō inueniētes crediderunt. im-
mortales deos factos. Couenerūt igit̄ apud athe-
nas grecorū duces. xlvij. cum nauib⁹ mille ducetj
duab⁹. Missiq̄ sunt p̄mo legati Dyomedes et
vlīx ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infecto
q̄ negotio pugnatus est inter eos. Et in p̄mo
bello Hector priami fili⁹ protefilaum interfecit
In scōdo bello patroclus et minonē et atacē the-
lamonūm occidisset: nisi eū de sanguine suo reco-
gnouisset erat enī natus de Eliona sorore pami.
Prime inducie date sunt grays petētibus p̄-
biennium. In tercio p̄lio Hector boechē Ar-
chilocū et prothenorē duces occidit. In quar-
to p̄lio Alexander menelay femur sagitta trans-
fixit. In quinto bello Hector. vij. fortissimos
duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor
Dyomedes duos. In sexto bello continuis
diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas
petunt inducias in triennium. quo completo ite-
rum pugnatur. Hector in prima acie interfecit.
iij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex par-
te grecorum occidit duos. de parte troyanorum
Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit
inducias. vi. mēsis. Iterum agamenon q̄
ex parte erat grecorum petit quartas inducias
dierum. xxx. In nono bello voluit andronica
vxor hectoris ipm hectorē retinere. q̄ i somnis
viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qd
cum facere non posset: antianacē filium suū ad
pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit.
Hector igitur in bellū prodies tres duces for-
tissimos occidit. duos vulnerauit: et terciū achil-
lem a quo tandem occiditur. Gray quintas pe-

tunt inducias duorum mēsum. Post bellum
decimum gray sextas petunt inducias p̄ annum

In bello. xi. Palamides qui rex p̄ comitōez
factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ mē-
tos occidit. In. xij. p̄lio pugnatur cōtinuis
diebus. vij. Agamenon septimas petit induci-
as. xxx. dierum. In bello. xvij. Troyl⁹ achil-
lem sauciat et pugnat cōtinuis diebus vij. In
bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occi-
ditur. In. xx. bello cadit Menon dux persaz
Priamus decimas petit inducias dier. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achille i pha-
no appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat
concordiā simulans. Greci igit̄ petūt vndecias
inducias. In. xxij. bello alexander ataces sau-
ciat: et Ayas sauciatus alexandrū interfecit et de
vulnere statim morit⁹. In bello. xxij. et. xxij.
panthassilea regine amazonū viriliter neoptho-
lemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa
occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt
priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā p̄dunt.

Opta igitur troya: Agamenon predā om-
nem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatus est
ad troyam annis. x. mēsis. vij. dieb⁹. xij. Et
vt refert Dares frigi⁹: corruerūt ex argiuis octi-
genta et septuaginta milia. Ex troyanis autē sex-
centa septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad op-
pidū proditū. Eo autē p̄dito occisa sunt ex troya-
nis duceta septuaginta sex milia. Eneas nau-
bus profectus est cū quib⁹ alexander greciā int-
erat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium
miliū quadringentorū hominū ex troyanis:
Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ebe-
leaus cū cassandra et andronica: hecuba vxorē
priami cum mille septingētis: crinūm petijt:
Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus)
ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat
post captā troyam diuertisse.

OAm videā innumeros scriptores de Tro-
yanorū clade memisse. et eo locorū nomina
et gestorū eūz lectores deuenerint p̄pter. historie
ignoratoez cespitare. sepe etiā cadere. Quāobzē
ad historias Troyane cladis quas Dares phri-
gi⁹. et dīctes cretēsis viri disertī p̄scripserunt
cunctos remitto. Cum primus p̄ id tps vixit et
militauit. Alter idomeneum cretensium dūcem
secutus interfuit et quantū ad troyanarū rerū
cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius.
nihil etiā clari⁹ et tersius licet repire. Qui res
gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita di-
uisas temporibus. nomibus. locis et sic demū
accurate omnia differuit. vt res nō narrari. s̄ ge-
ri. non describi. sed rursus tractari et ipi bello in-
teresse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Efebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya em̄ quā Ilion tros regis troyanorū filius amplissimā instaurauit mille & quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules**Hector****Agamenon****Turcus**

Hercules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a pāmo fuit reedificata. Idēz hercules agonē olimpiacū cōstituit et bella multa cōfecit quē dicūt duodecim insignes et inhumanos psecisse labores.

Hector fuit pmo genitus pami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et strēuitatis. Iō ob maximū et militie fulgorem apud troyanos maxio i precio habitus est. Itā ob incredibile et prudētiā atq; fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq; glia splēdidā fecit. hic ex Andromacha pūge plures genuit filios. Et q̄b' frāc' vñ fuit A q' (vt ait vincēti' hystoria' burgū) frāci originē habuere.

zauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecorū aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis urbem obsidentib' multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon fuit frater regis Menelai dux totius exercitus grecorū. cōtra troyā bellauit. q̄ tandē traditorie et turpissime capis. fuitq; Atrei regis fili'. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniuges ex qua multos suscepit filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. et similtates principum pro quibus ab imperio depositus et illi palamedes suffectus est. Quē cum vixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandē Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Verum et ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

Franco quidē ex hectoris fili' pami nepos a quo francoz nomē tractū est. a troya fugat' postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliquēdiu cōsēdisset. deinde locū querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia et paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit urbem.

Turcos fili' Troili filij regis Priami. A q̄ pplm ab eo descendente. quidem Turcos denoiari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Menela' Helena**Paris**

Helena fuit vxor Menelai regis: a pari de filio priami rapitur. et ad troyā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortus Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao rediderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur': sed tēpestatib' acti in egiptū ad polibuz reges deuenere. Inde q; discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi') tandē in patriam redierunt.

Paris qui et Alexāder dict' est eiusdē hectoris frater: ex pāmo et hecuba nat': s' specie legatiōis cū. xx. nauib' in greciā mittitur Et a menelao hospicio suscipit. Cur' cū aspersisset vxores illas. absente marito tandē cū oibus regijs the-

Franco

Linea pontificu
Pynees

Abyfue

Boos vel buuz

Dzy

Pynees fili⁹ Eleazari. cum fornicati fuissent filij
israel cū madianitis. adorantes ydola eaz ppter
quod dñs mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse
sacerdos dei pcūtes vñū ex filiis israel fornicantē cum
madianita ad mortē placuit iram dñi. Cecideruntq;
ppter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Oelbora fuit pphissa et iudicauit israel. sub qua p-
cussus est Jabin rex chanaan et princeps exercitus
Sylare. Sylara em de curru exiliēs fugies i domū cu-
iusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigat⁹. lac⁹ po-
tum ab ipā recepit. et cū nimū bibisset obdormiuit. Il-
la vero dormiēti clauū ferreū p tps infixit. et malleo eū
terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. fecit
etiā canticū in gratiarū actiōe p victoria ppli sui.

Gedeon quartus hebreoz iudex iudicauit israel
annis. xl. pcussit quattuor reges madianitarū scz.
Oreb. zeb. Zebec. et salmanā. et humiliat⁹ ē madian in
quoz man⁹ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ppter in-
q̄tates pristinas q̄s fecerūt. Angel⁹ em appares gedeon
in purgati triticū pñciauit liberatōne fiendā p eū. qui
angel⁹ virga pcūtes: carnes ius desup fusum et azima
posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa
post hec petijt in signū future victorie gedeon vell⁹ in
area positū roze complere: area sicca remanēte. postea
iterū ecōuerso. qd totū factū est vtz Judi. vi. mortu⁹ est
tandem gedeon senex et sepultus est in Affraim regiōe
in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoz iudex filius nālis ille
gittim⁹ tñ gedeonis. suauit viris sichen vt occide-
rent. lxx. fres suos legitimos filios gedeonis vt ipse solus
dñaref. Qd et fecerūt sup lapidē vñū decapitates: illos
excepto mīmo dicto Joathan q abscondit⁹ fuit. Ideo eū
dñs mala morte pīre fecit. Qui sychionit⁹ dixit pabolā
de lignis. q̄ iuerāt ad vitē et ficū et oliuā et demuz ad ra-
minuz: id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech
aut dissensionē summēs postea cū sychionit⁹ ignē sup-
posuit turri sychē ex q̄ nulle mortui sūt. Et demū ipse ob-
lidens thebes cū de muro pcussus fuisset dū pīme ve-
nisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs
caput ipi⁹ repēte pcussit. Et cadēs in terrā sauci⁹ armi-
gerū ei⁹ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus
esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Ohola de tribu iachar q iudicauit israel. xxiiij. ā-
nis: bñs. xxx. filios isidētes asimis pñces. xxx.
ciuitatū qb⁹ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes
dño afflicti sunt mltipliciter ab amonitis et madianitis
Morrens tandē in Samir sepelit⁹.

Ozy sacerdos fuit d semie Aaron p lineā Eleazari
q mortuo nuti dei transijt pontificat⁹ ad lineā de
yrbamar ānis. i. 20. in qua belī prim⁹ summ⁹ sacerdos
fuit ab yrbamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septim⁹ iudex israel ha-
buit. xxx. filios bonos q̄s pñces. xxx. ciuitatū cō-
stituit. et quia tpa bona in silētio et pace transierūt. Pa-
tet q̄ in dieb⁹ istoz duoz iudicū Ozy et Yair sezi israel
dño adhesit. et ideo cūcta pspere aduenerūt. Et cū duo-
bus et viginti ānis id dignitatē mun⁹ tenuisset senex de-
functus est. Post cui⁹ mortē hebreoz res ad inhonestā
vitā et iniuriā dei atq; legum delata est. Quāobrem
palestini eoz pñciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum
Delbora

Gedeon

Abymelech

Ohola

Ozy

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculi filio appellata: qui cum innumerabili multitudine libia discessit. Et in tyrreno mari insulam Sardinie occupas que ius a grecis vocabatur de suo nomine sardinia nuncupavit. Habet autem latitudinis nonaginta octo miliaria. Longitudinis vero. cccc. Alij etiam ambitum quattuor milia stadia esse referunt. Habet enim hec insula multa partem asperam minimeque tranquillam. Reliqua vero rebus omnibus feliciter precipue tritico et pecoribus atque piscibus. Ibi nullus lupus gignitur: nullus serpens reperitur. Est tamen hec insula estivo tempore morbosissima in locis maxime secudis. Contineturque multas civitates inter quas precipua Calaris est: ubi Coralloz magna reperitur piscatio. Que et longo tempore beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant arietes que pro lana pilis caprinis procreabant. quos Musimones vocabant: quorum pelles Sardi thoracis modo se se muniebant. Antea enim Sardi iolenses dicebantur. Indeque iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipsum. et plerisque herculis filios eo adduxisse: et cum accolis habitasse. A quibus postea sardinenses dicti sunt. Illi postmodum imperij dignitate penitus ex affrica delati sortiti sunt: Qui cum aduersus germanos bellum gererent ab eisde penitus deleti sunt. Cuius insule dominum romani per multa tempora potiti sunt. multas quoque postmodum clades et direptiones a barbaris pisanis ac genuensibus precessa. tandem in Arrogonensium manum est deducta.

Corsica a Cyrino eiusdem sardi fratre et herculis filio. Qui ut Rabano placet ex libia veniens insulam quam hodie Corsica dicimus ab eo primum inhabitatam cyrinum a suo nomine nuncupavit. Deinde cum quedam mulier nomine Corsica in liguria taurum depalceret ipsum animal transnatao mare in insulam pervenit. Mulier autem per tanto sollicita navigio statim inscissis parietibus illo delata est. Compertoque in pascuis vberibus thaurum. delectata insule pulchritudine ibidem habitare constituit. Et a se eam Corsica nominavit. Cuius insule longitudo clxxx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambitus autem ipsius tria milia et ducenta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septentrione thurisco propior. Inter hanc et Sardiniam insulas interiacent. xx. miliaria. Secundum autem plinium in tercio libro tantummodo novem. Ea quippe insula tempore Strabonis ut ipse scribit maligne colebatur. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: ut quod ei montes inhabitabant vitam latrocinij degentes beluas immanitate superabunt. In manibus per modum romanorum deducta cum feracissimas multas in locis repissent: multas in ea erexere civitates. In ea nunc sex non ignobiles extant civitates diu post varios casus Corsici acti. et a mauris quoque maxime oppressi. Ademarum quidam genuensis dux eam liberauit. Et tempore Caroli magni in manus genuensium devenit. Sed postmodum florente pisanorum republica. per aliquod tempus eisdem paruit. Interdumque ecclesie romane: tandem superatis pisanis in manus genuensium iterum pervenit et nunc usque durat. Hec ipsa (ut autem) insula: preter optimum vinum alios fructus suavissimos gignit. Habundatque bobus: capris et ovibus ac alijs animalibus.

bus. Et inter cetera canes ferocissimos producit.

Creta insula in qua Cres sine Orio demogorgonis (ut quibusdam placet) filius. Primus Crete insule rex regnavit ut Eusebius scribit. et a se creta nominavit. Primo a celi temperie Aerea dicebatur: postmodum Minacoroneson id est beata insula. Alij autem a creta hesperidis filia de nominatione accepisse eam dicunt. Sunt qui a tenaci terra que creta appellatur. quia ibi melior reperitur dicta. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatum grece preclara sita. cuncto namque imminet mari. Hec ut ysidorus ponit quondam centum insignibus urbibus insignata fuit. Et curetes Enosum civitatem et Cybelis deorum matris templum in ea condiderunt. Ipsaque prima remis et sagittis valuit. Studium quoque musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruorumque agitat lupos et vulpes. Aliaque ferarum noxia nusquam gignit. Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi invenitur. Et si inveniat statim emoritur. Abest autem modicum a peloponneso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ionium seu Adriaticum que europe sunt maria. Ab oriente autem est illi icareum mare atque egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie denique et occiduo affro abluunt ponto.

Sicilia a siculo Neptuni filio: qui in ea insulam veniens post sicanum fratrem ibidem regnare cepit. Et a se insulam siciliam denominari voluit. Primo ipsa Trinacria dicebatur. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu supveniente (ut plinius ait) ab italia divisa est quibusdam vndis interuenientibus et sine requie fluctuantibus. Que et triangularis est et triangulis tria promontoria habere dicitur. Ex quibus unus ad meridiem vergit. qui et pachynus dicitur. Alter ad septentrionem spectat et pelorus vocatur. Nec plus distat ab italia quam mille quingentis passibus. Alius autem in libiam et occasum tendit atque in ipsam cartaginem maxime spectare videtur. Nec ab affrico litore plusquam centum viginti milia passuum distare constat. Vocaturque lylibeus. Et ibi tres montes tria insule latera constituentes. unum quidem ad affricam exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulas in pelorum deducunt. hanc antiqui rome horreum vocaverunt. Que omnibus in rebus superior alijs italie partibus habita est. utpote frumento. Croco. Melle. aliisque per multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Cyperus insula a Cethin qui fuit tertius filius Iavan et nepos Iaphet Cethina dicta cum primum eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerum enim omnium habundans: et veterum divitijs ornata. Et propterea luxu plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cyprius autem cadentibus rebus romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinum apud Bizantium regnare. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cum hierosolimam classe peteret: eo tempore pestate delatus portu prohibere: Indignatus enim arma que in saracenos paraverat in grecos vertit. eisque insulam abstulit. Spoliataque firmo suorum presidio communita reliquit. Nec diu postea Guidoni lufignano genere gallico: Qui de-

Tercia etas mūdi

hierosolimitano regno contendebat: eas pmissit. Quā ille ab anglico acceptā sibi et posteris suis usq; in varia tempora obtinuit. Post varias successiones regnū ad duos fratres puenit. Quorū alter nomie petrus Classe instructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptiorū inuasit. Ingressusq; urbē mediaz diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptiorū copiis: fuge se commiserit. Ingentem tamē predā et ditissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla em̄ sancta repitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituit. sed neq; ei longo quies fuit. Post hec perpeffa est hec insula magnas calamitates. nunc autē sub domino venetorum habetur.

Cuboya insula nominatissima quā nostro seculo Micropontem dicimus in qua ciuitas Thalcis quā quidez Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 5.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem urbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana et celebris atq; pugnatiissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea quippe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperit. Et aras ibidem instituit atq; victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde transiens Phrigiam a se habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcorū imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. i. 4. 71. prodicione cuiusdā thome liburni cum magno xpianorum et maxime venetorum damno. Ubi probdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

A in gallia quas referre conueniat sole insule sunt Stoecades ab ora liguri ad massiliā usq; disperse. Baleares in hispania contra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt usq; ad euerfionem frugum cuniculis anialib; quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib; acceptis maiores minoresq; perhibent: Castella sunt in minoribus Samo et Sago: In maioribus parinar polentia colonie. In atlantico quoq; mari usq; occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distant a continēti bidui nauigatione. Prodidit deniq; Konophō lampfacenus Harmenopem regem in eas pmeauisse. reptasq; ibi feminas aliti pernecitate: atq; ex omnib; que apparuerunt duas captas. tam hīto atq; aspero corpore. vt ad argumentū spectande rei duarum cutes miraculi gracia inf donaria iunonis suspenderint: que durauere usq; in tempora excidij carthaginensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Sebosus affirmat) diernm. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriōna: edificia nec sunt nec fuerunt. Iuga montiu; stagnis ma-

descunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimos: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Junonias appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomie nuda omnia: Quarto loco capzaria appellatur enorribus lacertis plusq; referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semp niualis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui i eā vndosi mari belluas: deū cū mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici terro colore. Ideoq; non penit ad nūcupationem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethiceybi extremus est notis orbis terminus insula a continēti septingentis passibus seperatur. Quā tyrij erubreas: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs insulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

Post insulaz famosaz maris mediterranei ac aliaz descriptionē pauca de latitudine terre subiungem.

Latitudinem terre quatenus habitataz existimarunt maiores nostri in septem climata diuiserūt. Quorū primū ab insula Aethioe usq; ad Siensem p milia passuū quadringenta et quadraginta ptendit. A cui sine Secundu incipies in alexandria egipti finit. quadringētis passuū milib; amplius. Tercium in rhodo desinit. Huius latitudo tercētis et quinquaginta milib; passuū extenta est. Quartū rhodiense appellant: etq; trecēta milia passuū latitudinis attribuūt. Quintū romani ducentorū et quinquaginta milia. Sextus ad Boristhenes usq; amnem pducit. ducētis et duodecim milibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p milia passuū centū et octuagintaquing. Atq; ita oīm climati latitudo sup vicies centena centum quadraginta duo milia passuū complectit. Quēadmodum his visum qui de terre climatibus scriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occasum protrahit. Tantūq; alterus ab altero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe ultra Aethiōem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et ultra septimū clima quod Ripheis montib; terminatur: magna pars germanie sita est. Et tota Norwegia: ipsaq; britannie insula atq; bibernie. In quibus maximū dies haud min; quā duas de viginti horas assumūt. Quas in septimo climate terminari quidē tradiderūt: An vero sub equinoctio habitatio sit: Indiscussum nunc relinquimus. hīstoriam temporū prosequentes.

Pariſius regia et inclita Galliarū vrbs in Senonenſi prouincia poſt Troyanū exercitiū habuit initium. Nam parides cum Enea e troya ſecedens: vnaq; cum francōe hectoris filio in Gallias pſiſcens iuxta ſequane flumē conſedit et ibi populū conſtituēs a ſe pariſios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deſecto Ilio duce priamo magni pami ex ſore nepote p pontū euriū et Deothidas paludes Iſcythiā puenere. Ibiq; ciuitatem quā Sicambriam vocare edificarunt. Quo in gentem magnā coaluerūt. Tranſeruntq; romanis vectigales vt alij ſcythe vſq; ad tempora valētiani Ceſaris. Quo imperante Alani verare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē indecēniū imperator pmiſit vt alanoz ferocitatem cōpeſceret. Allecti eo premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuere. Ideo libertati donati mutato nomie franci appellati: quod attica lingua. ſiue feroces. ſiue nobiles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decēniū: cum romani ſolita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere reſuſarunt. Hoc ergo francoz genus cum ex ſcythia in germaniam veniſſet: Ibiq; diu con-

ſediſſet germanicum effectum eſt. Verum cū creſceret imperiū ita et francia aucta eſt adeo vto- ta gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreniſ vſq; ad panonie terminos francia diceretur. Nam quicquid francis ſuberat frācia vocabat. Et in duas partes diuiſa fuit. Nam quod eſt gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Carolo magno romanū imperiū meruit. Qui aſſictam lambartico bello ſedem apoſtolicam cōſolatus eſt. Sunt multi qui francos eos ſolummodo eſſe volunt. Qui circa pariſius habitant. Et illis datum imperiū eſſe volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ptempora a regibus habitata in maximā et potentiffimā euasit ciuitatem. Qui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate ſuſcepto romanoz vniuerſale Gynnaſium condidit. Et a dyoniſio Ariopagita epiſcopo ab aplis eo vna cum Ruſſico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo ſacrum xpī euangelium ſuſcepit. Et ibi coronā martiriſ ſuſtinuit. Ornat hec ciuitas clariffima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliozq; plurimozum martyrum.

Pariſius

Tercia etas mundi

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano initium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronica tradit. Hec inter belgas Germanie ciuitas est. et rheni rippas attingit. fama ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanos trans rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapsus. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romanam deuectum: et in C. Julij tumultu recoditus de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Maguntie drusilatum et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionum in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendu⁹ prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimu⁹ Albanu⁹ martyrem. Prope hanc ciuitatem Frankfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis.

germani conueniunt bis singulis annis. Ibiq; imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eas autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc flumini obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq; alius flumini est qui eam diuisionem apertius q̄ moganus efficere possit. Et hodie quide⁹ inferiores germani vsq; ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenum exonerat. Ob qua rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano flumini dici crederent. Edes autem amplissime more romanoru⁹ Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella devastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

Regnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnavit Euristheus et regnavit annis. 42.

Euristheus

Boos filius salmon nascit anno patris sui. 48. mundi fm lxx. 3775.

Atleithes

Regnum Corinthiorū oritur vbi Atleithes primum regnavit grecus licetator victoriosissimus. cū se plurimum posse i corinthiorū diceret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pducere imperiū sibi assumpsit.

Teylon

Malon

Nota qd hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos et oeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad unum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q iuxta veritatem hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed h pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q inter principū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq; ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxxij. Vbi tñ nisi tres ab euangelistis generatōes ponūt. Vbi Abobithides genere fuit. Que virū nomie Maalon genere iudeum Rex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui viri pater Elimelech fuit. Maater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitā cū duobus filiis suis migrare. Ibiq; dum cūcta eisde bene pcederēt filiis suis Moabitidas dedere vxores. vni scz Chelion Orphan: et Maalon Ruth. Transactis deinde. i 7. annis Elimelech et duo filij ei mortui sunt. Neomi aut amare ferēs infortunū suū in terrā suā iuda regredi pposuit. Sed ei nūq; deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Neomi sociā sociā sibi duxit in Iudēā. Cūq; in bethelem ingressē fuissent Boos Elimelech cognatū suscepit eas in domū suā. Proce-
dente deinde tpe Boos cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognatū sui defuncti: et ipse sine vxore esset: scdm legē Moysi duxit. Quo facto post annus peperit ei filium. Quē Neomi sociā sumēs suo cōsilio vocauit eus Oeth. eo q in eius senectute nutriretr. Inde et ipse oeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zariva

Abeyr noth

Amahas

Abchub

Est quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto pri^o abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Ep̄te illegittim^o princeps latrocinātiū. fact^o est dux exercit^o a gala. ytidis vt pugnaret contra amonitas. et missis pri^o nūcijs Iep̄te ad regē Amonitatio- ne ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dño cōcessas. cū nollet euz au- dire facto voto de offerendo qđ ei p̄mo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra amonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo euz tympano: vt votū seruaret ymolauit eaz. stult^o in vouēdo. impi^o in implēdo. Iu- dicauit aut Iep̄te israel. vi. ānis iudex septim^o. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios et totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Iudicauit post illum Abdon. viij. annis hñs xl. filios Iudex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teste Seruio) no- men assumpsit. Et apud grecos. ΚΑΡΘΑΓΩΝ scribit. Cōstructa primū a didone bel regis tyriorū filia: annis septuagita trib^o anteq̄ roma ipsa cōstrueret vt dicit Justin^o libro. xviij. Que pri^o a bouis corio Byrsa dicta fuit. qz p̄ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq̄ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Coriū em̄ illud in tenuissimos filios sel- cari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq̄ de natura deorum libro secūdo. Postq̄ tres hercules declarauit. Quart^o inq̄t fili^o Iouis et Asteris sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cō- didit Carthago vocata est. Hec eadez teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuz viginti annis romanis emula fuit. Pluries em̄ destructa: Pluries instau- rata. fuit aut hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine et claritate ante omnes affrice et hyspanie puinciarum vrbes memorāda. Primo autez exadio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul fact^o sex cō- tinuis dieb^o ac noctib^o illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in de- ditionē traxit. pctētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat fuisse saltē liceret. Eo i- bello mulierū viginti q̄nq̄ milia: viroz vero trigita trucidata fuisse referūt: Has- drubal aut eoz rex vltro transfugiēs ei^o vxorē. se suosq̄ filios in mediū iecit incē- dium. quod sexdecim cōtinuis dieb^o arsit. Et miserū (vt Liui^o ait) etiā victorib^o p̄buit spectaculū. et tūc Carthago sexcētesimo octauo ab ei^o cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq̄ euerfa fuit vigesimoscōdo anno lelio cecilio motello. et T. Q. flāmineo cōsulib^o rep̄ari iussa est. qua repata Romani ciues eo mlti deducti sunt. Sed vt idē liui^o inq̄t intra breue tps Ethna vltra solitū fla- meos ignes euomēs calidis cinerib^o exusta est. tecta destruxit. Cui^o subleuande calamitat^o causa Senat^o Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā p̄ tpa Bethorū calamitates p̄tulit. Tandē in Mauroz man^o deueniēs regū sedes. et re- gia nūc vsq̄ habita est. Que et vernacula lingua Tuniciū appellata est.

Carthago

Sine iudice
Linea Iudicum
Septē

Abessan

Abyalon

Abdon

Saul primus iudeorū rex. Eius de tribu beniamin filius duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electus. Regnavit cum ipso Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonus. deinde madata dei cōtempnēs ex rege tyrān⁹ et oppressor suorū subditorū evasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palchinos in mōte Helboe Syrie pūcie pugnet ab eis dē fusus et supat⁹ suis oibus pene pstratis. postremo et ipse grauit⁹ vulnerat⁹ in euaginatū gladiū irrūens mortu⁹ est. Hoc vidēs ei⁹ armiger seipm interfecit.

Dauid se presentāte sauli Jonathas fili⁹ ibi p̄sens maximā amicitia cū dauid cōtraxit ita vt omnibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentib⁹ autē Saule et dauid cū p̄plo in hūm cū victoria et choris puellarū cū musicis cantātib⁹ in obuiā eorū. Saul percussit mille. et dauid decē milia. contrit⁹ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. et quadā die pfallentē coras eo in cythara: Saul lancea q̄siuit eū trāsfingere. Postea autē fecit eum tribunū sup gentes armorū. Promisitq⁹ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū p̄pūcia philistinorū: scz eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducetā p̄pūcia: occidēs illos in bello iustorū: qz inimici erāt populi israel. Jonathas autē valte diligēs dauid v̄bis suis repellit eū p̄i suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū i bello habito p̄ philisteos: Dauid fecisset plagas magnas in philisteos: Saul iterū q̄siuit hasta sua cōfigere dauid sytharizantē corā eo: Scz dō declinavit ictū: fugientēq⁹ ad domū cū saul misiss⁹ satellites ad capiendū eū et occidēdū. Michol vxor sua nūciavit ei: et emisit eū p fenestrā. Cūq⁹ nūciatū fuiss⁹ sauli. qd esset i aioth cū Samuele misit ap̄paritores vt caperēt Dauid p̄res et varios trib⁹ vicib⁹. q̄ cū veniebāt inueniētes p̄bantes cū samuele et dauid. et ipi cū eis p̄babant laudātes deū. demū ipse saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expoliāns.

In iudicatu illoz triū scz Abessan Abyalon: et abdon: tpa q̄ta fuerūt et iteo nil notabile actū est tūc in israel. Scz nota qd istū Abyalo. lxx. nō hnt nec etiā tps sine iudice suprapositū. Et ista tpa assignat Josue qd nō hz ipse spālter distinctū. scdm hebraicam veritatem. et ita concordat suppositiones annorum fm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Aug⁹. et Boet⁹ in de philosophico cōsolatu li. iij. Metro. iij. Qd Alxres rediēs de bello troiano decēnio errauit in mari. Mā cū in extremo Italie

Syciliā v̄sus cū vnica nauī fortūe grā ad insulā in q̄ magna pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit et itrauit. Ista p̄ cantatiōes et carmina nūscit quedā pocula: p̄ q̄ oēs bibētes trāsmutant sic voluit a nā hūana i bestias. Et statū loci solis porrexit de potatiōe sua. vñ et aliū mutauit in aprū

aliū in leonē. aliū in ceruū. Alxri vō dederat mercuri⁹ (q̄ su⁹ et archadie de⁹ dicit⁹) vñū floz cui⁹ vir⁹ fuit cōtra tales incatatiōes resistere. Unde nihil passus. magam insequit⁹ et eam ad reparatione sociorū euaginat⁹ to gladio coegit. Hūc vlix bonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipso vlix: vlix bonaz nomen accepisse. De eius erroribus penelopeq⁹ vxoris casib⁹ homerus. xxiij. libros diuinos carmīe scripsit. Quos odyssee volumē appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achirob

Ichimulech

Abyathar

Este heli sacerdos et iudex. habuit hos duos filios scilicet. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filiis tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaque strage filiorum et Archem captam a philisteis de sella cadens. fractis cervicibus expiravit pre dolore dum octo et nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et ultimus iudicum israel. Iudicavit annis. 20. Hic hebreorum fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus per angelum fuit annuntiatus Nazareth. vxore ducta in thannata pabola de leone conuiuiis posita. et per dolum mulieris soluta. cum segetes hostium incendisset. et mille viros mandibula azimi aqua dante trucidasset. Tandem dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibus concussa domo plures stravit mortuusque viuus. Locussis enim columnis tota domus super principes vniuersos cecidit et tria milia hominum extinxit. inter quos et ipse vna cum eis defunctus est. Eminentisque fratres eius sustulerunt corpus et sepe huerunt in sepulcro patris sui.

Achirob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quem percussit Saul cum omni domo sua propter dauid ut pater super.

Post samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatus non iudex. Translato ergo sacerdotio a filiis Eleazar. hic primus de filiis ythamar arripuit. forsitan ipsemet factus iudex sacerdotium ad se transtulit. Cepit autem iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis autem tercie id est ab Abraham d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huius tempore contigit hystoria ruth de qua super.

Samuel sanctissimus propheta domi hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane et Anne vxoris eius filius fuit. Luz helcana habuit duas vxores: scilicet Annam et Phenennam. Anna autem sterilis erat. sed tamen magis a viro diligebatur. Phenenna vero fecunda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: super quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: quod ut ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicans suam afflictionem. Exaudivit autem dominus orationem anne et dedit ei filium masculinum scilicet Samuelem prophetam quem ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruendum in eo. Qui a puericia usque ad senium digne domino deo ministravit. Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secundo ante obitum Saulis anno diem suum obiit. quem singuli ex populo israel tanquam proprium fleuere parentem. Eius autem corpus in Ramatha sepultum fuit.

Linea Iudicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq; p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cui⁹ originē Tit⁹ liui⁹ i octa-
 uo refert in cumais his verbis. Palepolis fuit haud p̄cul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ item
 Applius habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq; quā tenerēt greci dicit infra liui⁹ a publico plan-
 tio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jaz publi⁹ inter palepolim neapolimq; loco opportune capto diremerat ho-
 stibus societate aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littorib⁹ maris cōditā
 fuisse. Que postq; romanis se sbiecit: eisdē alijsq; principib⁹ ⁊ dñis fidē semp seruauit. Liui⁹ qz dicit Nea-
 polim auxilio nolanorū romanis ceditā fuisse. Vbi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanorū alios
 dños cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clare cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impen-
 dente cōsisteret bellū neapolitani legati romā uenerūt ab his qdraginta p̄thēre auree magni pōderis in cu-
 riam delate. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq; hanibal Neapoli sum-
 mope potiri q̄sierit: Neapolitani in romanorū p̄tib⁹ p̄stiterūt. floruit autē semp postmodū neapolitana vrbs
 romana re sub cōsulib⁹ ⁊ pariter sub p̄ncipib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animorū a curis laxamē-
 tum quērerēt. Et discoli lasciuie diuersorū. Suetoni⁹ de nerone reuersus ē grecia neapolim. q̄ in ea primū
 artē musicā p̄tulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videm⁹ lris celebratos. Virgilius
 diu. Titū liuiū aliqñ. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Serui⁹ asserit virgiliū scripsisse Georgica nea-
 poli quā parthenopē appellauit: Francisc⁹ qz petrarcha p̄stanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano
 gallicana oriūdo p̄genie rogat⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insigni-
 ta. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes sup̄bas. ⁊ ceteris italie ma-
 iorib⁹ cōparādas. In q̄s p̄clarūq; virginis clare mōsteriū. qd a sancta Arragonie regina Roberti regis
 incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Cūq; primū esse videt⁹ sancti Martini extravrbis
 menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatū
 mari imminētē Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ i italia nūc extāt veterib⁹ siue nouis
 opib⁹ monumētis ⁊ structuris p̄ferendū eē. Si turriū ei⁹ murozūq; altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudi-
 nem. siue aularū cubiliūq; ⁊ singularū ei⁹ parciū amplitudinē ⁊ ornāmēta perit⁹ eiusmodi rerū existimet.
 Vesui⁹ qz mons cāpanie. ab omī alio mote solut⁹: Neapoli ad q̄tuor milia passū. prim⁹: Cinetis olue-
 tis ⁊ quibusdā fructiferis arborib⁹ refert⁹. Sz p̄ceteris vini vbertate admirabil. qd iam greci vocāt. Cru-
 ctant qñq; cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsq; ad arborū cacumia intu-
 muerint. Et t̄pibus Traiani impatoris plinius scōus ex Messanensi classe cui p̄erat ad visendū hoc specta-
 culum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiri
oz. **Abatanes**

Abatanis

Abineus

Sab isto factū ē excidiū troye forte prime ⁊ nō scde.
Erat principalis grecorū p̄ hāc victoriā troye greci
hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno p̄io vel sc̄oꝝ
post captā troyā ip̄e est terci⁹ ann⁹ Abdon iudic̄ israel.

Anno mundi. 4025.

Sab isto bella troyana facta describunt regnāte ap̄
atheniēses adnesteo apud syhomos polifide.
Este Abineus. 28. Rex assyriorū sub quo etiam cessa-
uit regnū syhomorū tpe heli sacerdotis cū non gētis
trigintanovem annis regnassent. post quos sacerdotes
carni constituti sunt.

Anno m̄di. 4075.

Effe vel ysay habuit septem filios et duas filias quo-
rum nomina patent hic.

Abysgal habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Obeth

Abysgal

Samas habet tres filios

Abysgal

Amasab

Israhel

Homerus

Homerus poeta asianus omnium grecorum clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic ut ait hely nandus li. iij. ab Atheniensibus pro insano habitus est. eo quod deos inter se belligerasse diceret. Hic etiam ut dicitur in polierato li. i. leue questione a nautis sibi proposita non potuit explicare. a quibus dum impudenti et procaci derideretur: vir verecundi ingenij quasi toxicato confusionis iaculo proflatus ad mortem spiritu exaluit. Questio autem nautarum hec fuit. Ibat enim homerus spaciatus in litore maris aspiciens celum utpote consideratione eleuatus: que videntes piscatores sedentes in litore adinuicem colloquutes deriserunt. qui cum eos ridetes aspiceret interrogauit quid haberent. qui dixerunt. quotquot cepimus non habemus. et quod non cepimus retinemus. Hermes enim in vestibus scrutabatur. Homerus vero dirigens cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset ut videlicet non dum captos haberet pisces: et captos pisces non haberet. Vixit vero quidam eorum ex hoc anarcatum adeo ut in infantia versus seipsum suspenderit. Vixit autem annis. c. viij. De homerio hystorographi referunt quod ipse virtute puer et etate non solum poetarum sed et philosophorum princeps vocari puerum haberi apud grecos iure meruit. Nam ante omnes fuit quorum memoria nota est. et omnibus veri et lucidi quicquid dicere voluit explicauit. Hic de troie captiuitate iuxta numerum grecorum litterarum. xxiij. libros heroicis versibus edidit. quod opus Iliades nominant. Alterum quoque hisdem versibus condidit ad earundem numerum litterarum quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorem scripsit. Vixit autem annos centum et octo semper ut plurimum cecus.

Hodrus

dilectus est. Et ex amicitia atque concubitu vilius ex dea venere generauit Eneam qui regnavit in italia. Hec ficticia deceptores rudium populoz confinxerunt quibus sua stupra et adulteria palliarunt.

Anchises Ven' dea

Anchises Lapis troia-
ni filius a Sibylla phre-
gia pmonitus ciuitatem troia-
nam fore perituram. in nemo-
ra secessit et solitudines co-
luit. et armorum atque gregum
curam suscepit. Circa quod plu-
rimus diuitie antiquorum fue-
re. Quibus cum apud Syme-
antem vacaret flumini a venere

Eneas anchise filius Anno sexto principatus Lab-
don in latium venit hic certe omni forma et elegantia inclitus fuit. qui cum patre et
Ascanio filio ac Cayeta nutrice multis troianis consociatus post deletam troiam a gre-
cis relegatus venit in italiam cum viginti nauibus. et plurima bella constituit. Hic fer-
tur in coniugem habuisse filiam priami. et deus habitus fuit errore vulgi.

Omo principatus Samuelis sacerdotis anno primo patre atheniensibus regnare
cepit. et regnavit annis. 21. Post cuius mortem atheniensium reges defecere. hic non re-
gali sed despecto habitu quo ignotus esset seipsum volutarie morti tradens. ut mor-
te sua populum suum ab hostibus liberaret. dignum exemplum paucis aut nullis immita-
dum principibus reliquit. Et ob hanc miram fidelitatem a sanctis doctoribus allegari solet
quasi quedam figura christi in eo processisset. Nam cum sciebat quod peloponenses responsus
habuissent a diis quod ille exercitus haberet victoriam. cum rex occideretur in bello. ut
victoriam haberet exercitus sui accedens ad extremum hostium contendens cum uno occi-
sus est. Quo agnito peloponenses bellum e vestigio soluerunt et athenienses liberantur
Adhuc hic certe sic moritur sui vinceretur quam suis superatis gloriosius vivere. Eodem
itaque defuncto atheniensium respublica tandem per magistratum postea est administra-
ta quousque solon insignis legumator in ducem fuit electus. Reges autem atheniensium a centesimo hebreorum serui-
tutis Anno usque ad istum. 487. annis regnauere.

Iste Ascanius filius Enee ex Creusa priami regis filia sanctus rex latinorum regnare cepit. Albam ciuitatem con-
didit: ibique regnavit. Unde dicitur est rex albanorum. Posterique sui dicti sunt Albani: et fuit primus rex al-
banorum. Illam autem ex oraculo suis albe quam in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab si-
tu porrecte in dorso urbis longam albam appellauit.

Linea Regum
ytalie

Latinus

Eneas

Ascanius

Tercia etas mundi

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima temporū nobile ytalie. terra mariq; potentissima. Quā quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciū habuisse dicūt. Troya em̄ euerſa anthenor cū in intumſum adriatici maris claſſe vect⁹ aduenit. Erat ſi eo multitudo Enetū: qui ſeditiōe (vt Titus lūius memorat) ex paſlagonia pulſi. in quā habitaret querebāt ſedem qui veneti appellati. Prouincia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hyſtriam. Ac deince quicquid eſt agri in padum flumē. Latitudo vero hic padum flumē. inde alpes (qui ytalā a germania dirimūt) amplexa eſt. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos ſupra mille quingentos maſit. Bello ipſam ⁊ qui erāt vicini Eſalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytalā germani ſepenumero infeſtarūt ac populati ſunt. Dim. vero ſeuſſim⁹ Athila rex hunorū fuit. Is cum magno exercitu venies oppida expugnauit multa vi capta ſuccendit. quedā funditus diruit. Tum iſto rege Padua capta ⁊ ſuccenſa. Aquilegia ⁊ alpinū euerſe. Primates nomis veneti vt peſtem hanc fugerēt ſeſe ac quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximis inſulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē p. regione appellarūt. Aquilegiensēs igit⁹ gradū Eōcordienſes cōdidere crapulas. Altinates ſicut urbē ſuā in ſex portas diuiſam habebāt. Sex q; in ſtagnoꝝ inſulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū Conſtāciacū et aimanū patauinoꝝ pars Riuū altū. et poſtea doꝛſus durū. Monte ſilicenſes adeuſtā methamaucū. Albiolam paleſtriolā. Et foſſas Elodiam. Venetos quoq; troyana ſtirpe ortos eſſe auctor eſt Lato. Primi ei⁹ urbis magiſtrat⁹ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritimę ſtudio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intantū vt mari terraq; finitimis terroꝛi eſſent. Proecedente tpe eoz imperium ad ortū pparari ceptū. multaq; in dalmatico ſinu. Epiro et vniuerſa grecia quas prouincias pene omnes breui tempore ſue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca geſſere. moꝝ ad Tanaym vſq; veneta arma promota ſunt. rursus et in Syria per ſe nō pauca. multa quoq; ſociali bello ab his geſta referuntur. Nota ſunt Friderici imperatoꝛis tempora que nauali pꝛelio ad apoſtolice ſedis obſequiū retrahere. Creuit autem ab ipſo conditiōis inicio veneta ciuitas cum a potentioꝛibus ditioꝛibusq; olim regionis venete. ſuit a pꝛincipio habitata. Porro ducalis ſedes pꝛimū i Eraclea. deinde in methamauco. Poſtremo in nūo altum conſenſu omnium tranſlata eſt. q; tutus eſſe locus hoſtili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cōmodiſſimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euerſis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruifana. Pars fori iulij patria. pars bystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cum plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quiquagesimū sextum supra quādringentum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiā diruit. Marcellus iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Seminiani in venecijs edificauit. deinde patauī scda transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellum est episcopiuz condidere. et sancti martini et sancti Iohānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq; basilicas celeberrimas. Cives postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum. Iustiniani ducis venetorum anno scdo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Iohānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inestimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuo alti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situs vrbis potius mirari q; digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omnium generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumina accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omnium copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem. Turres pcellas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducas et in naualibus immensam innumeratamq; classē: quid conscriptorum patrum numerum ordinem morus sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur saluos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Venetum ruet imperiū sanctusq; senat?

Tercia etas mundi

Padua

Padua urbs ytalice vetustissima celeberrimaque. quā antenorēz Troya pfugū cōdidisse virgil⁹ testat^r: hic tamē ille urbem patavī sedesq^{ue} locavit. Et tir⁹ lūius decus patavinorūz idem seriose narrat. Antenorēz em̄ p̄ medios achivos illiricos penetravit sin⁹. et regna liburnorūz ad intimū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerūt urbē cōdidit Padaviū. Cicero autē in philippic⁹ patavinōs romāis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicā difficilimis t̄pibus armis et pecunia iuverūt. Fuit autē postea Padua pfelicissima stāte R. p. t̄pā romanorūz colonia nō eo modo deducta quo ceterē deducebāt deducti novis pplis in coloniā: sed datū est padvanis ius laci in designādis romē magistratib⁹ ferēdi suffragiū ius haberent. Nullā autē edificiorū pulchritudine pfertim publicorū in ytalīa sibi silem eē tenem⁹. Sūt em̄ nova q̄cūq^{ue} in ea nūc extāt vel publica v^{el} p̄uata qm̄ Attila rex hunorū ferro igniq^{ue} imunitas reliq^{ue}: Instaurata a Marsete eunūcho et ravenatib⁹ logobardi deīn incēsaz devastarūt. Auctavo est mirabili incremēto p̄ karoli magni et filiorū nepotūq^{ue} impij t̄pā. quousq^{ue} friderici primi t̄pibus Ecelinus tirānorū oīm crudelissim⁹ eā sibi subegit: et innumeras cedes ac p̄scriptiōes ciuiū p̄egit. Charrariēses deīn sub capitaneat⁹ titulo rerū in patavio potiti sunt qui eā urbē paulop⁹ min⁹ centū p̄ varias successiones possessaz opulentiorē ornatiorēq^{ue} reddiderūt. Mā gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata orna-

taq^{ue} fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu et muro pataviā cōmunif. Et licet p̄ eam Timau⁹ fuerit delapsus. mltis tamē varijsq^{ue} fossis magnorūz ingenti ope manufactis aque circū urbē et p̄ dīversā agri loca ornamēto urbi cōmodoq^{ue} ab eisdez Charrariēsub⁹ sūt p̄ducte. et arx in urbe munitissima et pallaciū facile i ytalīa p̄maritūz. Et varia eorū opa. Hecimrie⁹ q̄r⁹ impator germanic⁹ Cathedralē patavij ecciam q̄ extat edificavit. P̄relatorūq^{ue} q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qd̄ postea casu crematur: speciosi⁹ veneti p̄struxerūt. Et ossa Titij lūij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalīa rarissime sūt siles bti Antonij basilica. Est et in ea Justine v̄ginis templūz qd̄ fuit. S. luce euāgelistēz p̄sdocimi rē. corpa cū diue Justine reliquijs qd̄ iouis tēplūz fuisse asserit. nūc mōsteriū aplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ipā q̄z gymnasiū h̄r oīm italie celeberrimū. vbi sūt edes aplissime studētū qd̄ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄z p̄ter Titij lūij genuit hec urbs doctrina clarissimos. Paulū iuris p̄sultū. Petrū d̄ Apono cōciliatorē sūmū et mathematicū et phisicū. Qui⁹ p̄clarissima scripta ad cōmunē hoīm vtilitatē maxio i. honore sūt h̄ita. Albertū ordīs heremitaz theologū et declamatorē celeberrimū. Stellā. flactūz volūsiū et cōp̄rimos i oī arte excellētes. A mari sursum h̄z navigatiōz fluvio brinta q̄ sec⁹ eā fluit. Alucia fusina sexto miliario fossa manū facta paduam compendio navigatur.

De regno latinozum et ytalie

Decem regum provincia illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campania appellamus. Et hec vna ex decem et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. ut lūm⁹ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄ ceterarū sit factū. enenit nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Iouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dices. Prim⁹ ab Eibereo venit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiens et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indoctile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq; dedit lacūq; vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in ozl. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Serui⁹ autē dicit Latinos pprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscerib⁹ Albani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberi⁹ nis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant⁹. vbi sunt ciuitates extantes et dirute vic⁹. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina et Careta. Et insule poncia et padana atq; mōs Circe⁹. In mediterraneis autē velitre Aricia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Tusculū et alba olim ciuitas a qua albani reges. In hac igit⁹ regione fuere ppli qui aborigine rutuli. Volsci. Hernici. Etrusci et Marsi dicebant⁹. Magnū em̄ hec regio habet circuitū. Janus autē pater et deoz de⁹ cognomiat⁹ vir vniq; phuman⁹ bonusq; atq; summ⁹ hospitalitatis cultor ex orientalib⁹ veniens regionibus primus oim in ytaliam regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

Italiam quippe Europe regio est oim totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existi-
matur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoz multitudine pulchritudineq; ac
fetu italiam dixit. Est autē hec regio in forma curvis inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferū
rum: et a iugis alpiuz: dorsoq; apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq; ad reginū verticē et littoza
bruntioz extendit. in ultimo sui in duo scindit cornua. Quoz alterū Ioniū spectat mare. Alterū siculū. in ex-
tremitate Rhegium opidū habēs. Et longitudo ab augusta pretoria que in alpino sine sita est. et p romas
capuāq; porrigit vsq; ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena et viginti milia passuū colligit. Lat-
tudo vero quadraginta decem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū triginta sex. Habetq; umbilicus
in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuius pro finibus habuit. Dicta est au-
tem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Senotria ab optimovino quod ibi nascitur. Postre-
mo italia ab italo Siculozum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit et regnavit. Hec
regio nullis terris cedit siue agrorū vbertate siue armorū gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinozum et ytalie.

Janus	1	Siluius	8	an. 29	Liberinus	15	an. 8.
Saturnus	2	Eneas siluius	9	an. 31.	Agrippa	16.	an. 40.
Picus	3	Latinus	10	an. 30.	Aremulus	17.	an. 19.
Faunus	4	Alba siluius	11	an. 39.	Quētinius	18.	an. 38.
Latinus	5	Egypt ⁹ filius	12	an. 24.	Procas	19.	an. 23.
Eneas	6	Lapis	13.	an. 28.	Amulius	20.	an. 44.
Ascanius	7	Carpentus	14	an. 13.	Adumitor	21.	an. 1.

Tercia etas mundi

Pisarum Etruriae insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ incipit sumptis. Nam seruius sic inquit. Quidam ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytaliam condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauerunt. Eam enim urbem vetustam et gestarum gloria claram ab Alphei originem habuisse Virgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs etrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Iustinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas quae infelix nunc sit habita utpote quae florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq^{ue} vero maritime vrbes etruscae. hinc luna inde populania deletae fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam qua postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus tem-

poribus et deinceps multos praestantissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et praestantia mirummodum aucta fuit. Quo factum est ut inter etruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq^{ue} potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq^{ue} ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq^{ue} ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq^{ue} exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera haec ciuitas Templum diue virginis dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimum quod campus sanctus nuncupatur. Atq^{ue} Turrim caponariam miro ordine confectam. Quae omnia videri et mirari incredibile videtur. Venit haec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Iurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq^{ue} Huguitones gramaticum. et alios multos.

Pisa

ANGLIE PROVINCIA

Anglia insula quā veteres Albion a quibusdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigantib⁹ pri⁹ apparēt vocauere
tum Britanniā a bruto Siliū postumi latinoꝝ regi filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā
ab ipso britanniā appellauit. Et h̄ britanniā maior ad minoris britanniē differētiā gallias ptingētis
dicebat. Nūc a q̄daz anglo potētissimo rege angliā in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangularis ē inter
septentrionē ⁊ occidentē sita. q̄ ab oī p̄tine h̄bet diuisa. Nam a germaniā q̄ s̄ septētrioē est incipit. Et iuxta
galliā ⁊ hispaniā versū occidentē p̄tendit. Et iō solū dicit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi britā
nia insula nomē pene orbis alteri mereret. Cū virgili. Et penit⁹ toto diuisos orbe britānos. Brut⁹ autē
cū in britanniā seu angliā māsionē sibi delegisset ⁊ vestigio sec⁹ Rameſſis fluij ripas Trimōatem p̄didit
bem munitissimā. Et q̄ez oībus copijs feracissimā ad veterē Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres ge
nuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ⁊ Cambre. Qui pri⁹ insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori
media insula ps obuēnit. Que ab ipso lochria postea fuit cognōiata. Et i ea adhuc lundinū ciuitas extare dī
Urbs mercatorib⁹ ⁊ negociatorib⁹ maxie celebrata. In q̄ adhuc angliē reges p̄cipēsq; ac senat⁹ ppli cum
mercatorib⁹ cōuenire vt p̄rimū tradūt. Albaneto vō ei⁹ filio q̄rta insula ps obuēnit. q̄ ab eo albaniā fuit di
cta. Et h̄ scocia nūc nūcupat. Est ei⁹ insula in q̄ est angliā scocia sup̄ma ps in aqlonez versa flumib⁹ haud
magnis ⁊ mōte q̄daz ab angliā discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dī insula inter septē
trionālē plagā ⁊ occidentālē. q̄ vltima fuerat ex cognit⁹ a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de cancri sidere faci
ente trāsitu nox nulla. brumali solsticio p̄inde dies null⁹. Hui⁹ insule maria ps fructifera ē. Abūdat pecore
auro ⁊ argēto ferroq;. Efferūturg; ex ea pelles ⁊ mācipia. Et caues ad venādū aptissimi. Multē insulis nec
ignobilib⁹ circūdat. qz hibernia ei⁹ p̄imat magnitudie: paruo a britānis diſiūcta freto. Et isule pue Or
chades appellate. Gregori⁹ britissim⁹ pōtifer h̄ nois scōs eo missis Augustino mīlito ⁊ iohāne mōchis cuj
alijs p̄batissime vite viris. Primū angliā ad fidē p̄uertit. Et in ea dein mlti reges claruere miraculis. Circū
tu britanniā patere triginta octo milia passus septuagita quicq; milias pythias ⁊ ysidorus tradūt. in q̄ spaciō
magna ⁊ multa flumina. p̄terea metalloꝝ larga variāq; copia. Eorū bystōrias Beda optime describit.

Quarta etas mundi

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasnigra-
tionem babilonis. Et habet scdm hebreos annos. 484. Sed scdm sep-
tuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnavit de
tribu Iuda apud hebreos annis. xlvj. in Ebron super tribum iuda: et xxxij. su-
per totum israel. Inchoatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum:
sed qz primus regum de tribu iuda. qm ei fuit facta expressa. pmissio de xpo nasci-
turo de tribu iuda. Gestis aut eius patent per totum scdm libru regum 2c. An da-
uid audita morte saulis luxit cu suis et ieiunavit. instituitq; carne lugubre. qz rex
israel primus ante eum et dominus eius.

Quid prophetarum omnium princeps Isai de tribu iuda filius. primus
hebreorum rex anno a nativitate abrahe nongentesimo quadragesimopri-
mo hebreis regnare cepit. Et regnavit (omibus coputatis in hierusalem et
in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus rufusq; ac decora sa-
cie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteu gigantem viru for-
tissimum quem ante regni susceptione funda interemerat: etiam in certaminibus
(suscepto imperio) que p subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper
properabat. Ipse regno adepto primu hierosolimam obsidens tandem cepit: expul-
sis inde chananeis et iebuseis. Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte co-
trivit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; ope-
rum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepelivitq; eum Salomon
filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

Abiatha 5us Saphatias 4us Adomas 3us Absolon 2us Chaiab Primus amon

Salomo (anno mdi. 4165) Dauid regi ex Bersabea fili. scdm hebreorum
rex. adhuc vivente patre hebreis regnare cepit. et regnavit annis. 40. huc
natum pater confestim Nathan. pphete viro doctissimo atq; sanctissimo
educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iu-
bente reliquis suis fratrib; abiectis dauid in regnum pfect. Is hostes debellans
pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimu extruxit. Ta-
dem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longevus mortuus est. Cun-
ctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapien-
tiam eius. et de omnibus que interrogavit ei satisfecit. Videns ordinem
domus et familie: et audiens sa-
pientiaz eius multu laudavit eum. Be-
deruntq; alter alteri magna munera. Fe-
citq; Salomon thronum eburneum ad
quem sex gradibus ascendebatur qua-
re et omnes vndiq; terrarum desidera-
bant videre eius facies. Et quia prophe-
tissa fuit Sibylla dicebatur. quia pphete-
tauit de ligno sancte crucis. et de excidio
iudeorum. Fuit em cultrix vni? veri dei.

Linea Christi
Dauid secundus rex Iste
Anno mdi. 4085.

Salomon Rex

David ex consilio domini ascendit cum suis in Bethoron: ibique in adolescentia sua in regem electus unctusque per Samuelē solū super tribū iuda. Et hyfboseth filiū saulis operante abner auiūculo eius: factus est rex super alias. xi. tribus israel: qui regnavit duobus annis. Congregatis autem exercitū david sub Joab principe exercitus eius et abner principe exercitus hyfboseth ex comuni assensu. xij. ex una parte. et. xij. ex alia luctaverunt adinvicem: et alter alterum occidit uno ictu fugientibusque his qui erant cum abner. asael germanus Joab persequens abner nolensque ad preces eius omittere persecutionem: demum fuit percussus asael ab abner in inguine aversa hasta. et mortuus est. Longa igitur concertatio facta inter domū Saul et domū david. David perficiens et semper seipso robustior. Dominus autem Saulis decrevit quatuordecim diebus. Nati sunt autem david in Bethoron primogenitus amon: secundus cheliab. Tercius absalon. Quartus adonias. et alij de pluribus uxoribus. Abner autem qui regebat domū hyfboseth redarguitur ab eo. quia cognoverat concubinā saul. indignatus contra eum accessit ad david et promisit ei populum totum israel reducere ad subiectionem eius. Quod cum tractare disponderet reducta uxore david. scilicet michol ad eum Joab peditorie occidit ipsum abner in ultione fratris sui asael: quod david displicuit: et fecit eum honorabiliter sepeliri associatis cadaver cum suis. lugens et ieiunans pro morte illius. Hec dicitur quasi stupor quidam in humano genere reducere in quod nunquam. **E**sti tres prophetabant tempore david. Nathan vero fuit filius fratris david. et adoptivus ysay. **S**ad Nathan Asaph Salomon Helisama Japhia Helisea Helisech

Filij david in hierusalem nati

Quarta etas mundi

Salomon ascendit in Sabaon ut immolaret in excello vbi erat tabernaculum et altare eneu Moyses obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per sonitum dicens ut peteret quod vellet ab eo. Is postulavit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Euz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longanimitatem exauditus es. Vedi tibi cor sapiens qd nullus ante similis tui fuerit. Primuq; iudicium in quo ostensa est sapientia et fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebat de supposito cuius esset. Et data sententia per Salomonem qd diuideretur in duas partes: rogauit mater vera qd totus virius daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiq; dari iussit.

Iudicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. qd fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nonagesimus octuagesimusquartus. Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abraham voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Cuius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cum hac dispositione qd a panimeto iuxta terram vsq; ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoz. Et a primo tabulato seu solario vsq; ad scdm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsq; ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū. Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xps a dyabolo tentatus fuit. Et erat ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scz in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasancorum. xx. Eratq; in medio inter sancta et sanctasancorum paries factus tabulis cedarinis. Et postea lamis aureis cooptis altis. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsq; deorsum tempore passionis. Intra sancta sancorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasancorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendendas lucernas. Et ibi ex pre meridionali erat candelabaz aureū qd fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pre Aquilonari mēsa ppositionis. In medio aut erat altare aureū factū a Moysē. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusde scematis sed maioris quātitatis. quicq; ad dextrā. 7 quicq; ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare ibimiamitis.

Linea pontificū
Sadoch filius achitob

Sadoch summus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in numero pontificum octauus. Achimaas filius Sadoch

Achimaas non summus hebreorum sacerdos clarus fuit. et maxima in ueneratione apud iudeos habitus est.

Achias ppheta

Achias ppheta compescuit Roboam ne pugnaret contra Hieroboam. et scripsit eorum regum gesta. Hic etiam pphauit quoniam Sefac rex egipti diuersa mala fecit in terra iuda anno sex quinto roboam.

Emeias

Emeias ppheta dicitur reuertere in hierosolimam in via a leone interfectus esse.

Abdo ppheta dicitur cum omni domo patris sui usque ad parietem secundum prophetam dictum.

Achias filomites ppheta pphauit hieroboam quod esset regum super decem tribus israel. Hic etiam pphauit de Hieroboam decem scilicet furas pallii ab Achia ppheta accipies et in egiptum fugies. mortuo Salomone a decem tribubus electus in reges. Vitulos aureos confectiles in danz neptali posuit ydolatram pessimam effectus. peccare fecit israel populum ad ydolatram inducendum. Unde totus populus israel destructio secuta est. Hic etiam pphauit quoniam Sefac rex egipti diuersa mala fecit in terra iuda anno sex quinto roboam.

Nadab hieroboam regis filius scilicet israelitarum rex incepit regnare secundo anno Asa regis iude et fecit malum sicut pater eius. Et paulo post eum Baasa rex regnum per eum secundum prophetiam Achie pphete.

Baasa ppheta hic pphauit contra vitulos aureos et manum hieroboam arum.

Hic etiam pphauit contra vitulos aureos et manum hieroboam arum. Hic etiam pphauit contra vitulos aureos et manum hieroboam arum.

Bela baase regis filius quartus regum israel. Illi interfecit eum seruus Zambri cum omni domo patris sui usque ad parietem secundum prophetam dictum.

Linea regum israel

Quarta etas mundi

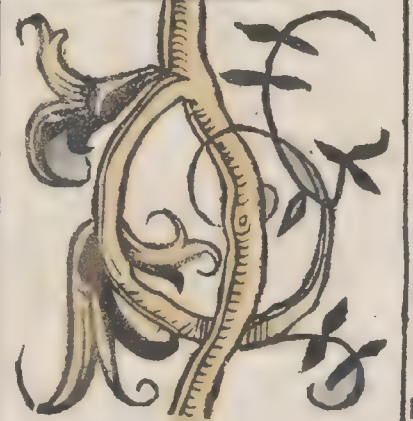
Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Etrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tertia inter Etruscas ciuitates nominata: quā Iustinus ab acheis condita fuisse dicit. et ante romā conditaz iniciuz sumpsit: quous alij Troyanum quendā principē noie perusiū ei? cōditore affirmant: et ex suo noie perusiū siue perusiā nominauit. Est aut hec sola inter omīs italie vrbes felicitatem nacta penit? inaudita. Quē eandē pene statum et rex condictionē quā ante conditaz urbem Romā: et postmoduz roma sub regib? cōsulib? et impatorib? et tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatōes. Quas romani post mortē alexandri magni. A. posthumij consulis virtute in deditiōes acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Etruria pax erat. Itaz et perusinis auctorib? post deductuz a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius quatuor milia quingentos perusinoz occidit. Et si vero per infauitissimi trūuitatus tempora. A. Antonij M. Antonij fratres Octavian? cesar i Perusia obsedit. famemq; raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. et perusinus populus sustinere. Et capta vrbs dirutaq; est. Nam tamen breui instauratam fact? Adonarcha menib? portisq; nunc extantib? cōmuniuit Idem octavianus augustus. Quā a suo co-

gnomine perusiam augustas (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Et diruptionis causam ponit Liuius libro. c. xxy. Est itaq; perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq; munitius: nec certe ameni? inueniri possit. Itā prerup? vndiq; rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliqui eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimiq; viris et legibus instituta. In ea sunt templa pmaxima ornatissima. religiosoz mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et portic? et viridaria optime arboribus cōsita. Cuius ager olei vini. croci: et suauissimoz omīfariam fructuū feracissim? Bald? in ea claruit. qui cum Bartolo scisso ferratensi Iuriū ciuilem et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Lynus consultissimus ante eos perusin? extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

**Linea Christi
Reges iude**
Roboam .4. 20 5.

Abia .4. 22 2.

Asa .4. 22 5.

Quia hec tpa sanctorū doctorū scripta gentiliū hystorias nō cōmemorat ex illa forsita causa: q̄ ad intellectus sacre scripture nihil conferūt. Unde vsq; ad sardanapallum vltimū monarchas assyrioz. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboas fili⁹ Salomonis tera⁹ hebreoz rex p̄i suo in regno: sed nō in sapientia successit. sp̄eto nāq; senioz cōsilio. p̄ adolescentū temeritate cōtur- bans pplm: dnas trib⁹ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctis suis exigē- tibus imperū Sisach regis egipti eū inuestātis sustinuit. Iste roboa habuit vro- res. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scdm cōmesto- rem diuisa est monarchia dauid regni iudeozum et nūq; readunata.

Hyeu

Eliezer

Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit cōtra baaza et martiriz cōstāt anio vsq; ad mortē ptulit.

Isti tres scz hyeu eliezer z oziel cuz azaria p̄be- tauerūt regib⁹ iuda scz Asaz Josaphatz Jozā

Ab isto Siluio enee filio ex laumia tercio latino- rum rege reges sequētes dicti sunt siluū. q̄ z fu- it in silua nutrit⁹ z venatiōe. Idic nar⁹ est post mortē patris: vñ posthum⁹ dicit Enee. qz post humatiōis ipius nar⁹ iuxta illud virgilij. Tu posthum⁹ plebis.

Et regnauit annis. 29.

Iste Eneas fili⁹ p̄dicti siluū posthum⁹ regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto expirauit.

Iste abya quart⁹ iudeoz rex fili⁹ roboam ex ma- cha vxore filia Absalonis trib⁹ annis regnauit. fecitq; malū corā dño ambulādo in pctis p̄is sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aut cōtra eū bellū hieroboā rex isrl̄ hñs in exercitu suo. lxxx. milia bel- latoz z abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali in- genti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex cui⁹ qui- dez exercitu ad quāgita hoim milia vno p̄lio iterfecit.

Iste Anani propheta increpauit asa ideo incar- ceratur.

Anani

Latinus filius ille regna- uit annis. l. tpe dauid

Iste alba filius fuit Enee filij filij edificauitq; Al- baz ciuitatē a q̄ reges albano- rum dicti sunt. forte pri⁹ fun- data. et hic instaurata.

Abis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. ca- pi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vs- q; ad annū tricesimū sextū fecit bonū corāz dño ambulādo in vñs p̄is sui dauid abstulit ydola. z p- cussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū inijt fedus euz rege Syrie benedab qd deo displicuit. vñ misit ad eū p̄phā Anani quē incarceration p̄pter qd dolo- re pedū pcussus obiit. Regnās aut Asa z regnūz scdm legē dñi cōpescuit egressus est contra euz Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dñm inuocauit: qui ex-

territ ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetans- q; inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

**Linea regum ita-
lie**

Siluius posthumus

Eneas filius

Latinus filius

Alba filius

Achis filius

Azarias propheta

Helya propheta

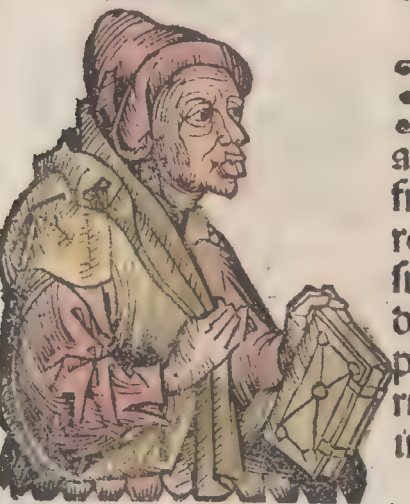
Abdias

Isaieas

Jonas

Azarias filius obeth ppha clarus habetur qui de captivitate predixit. Hic egressus in occursum aza regis iuda. et confortatus est in verbis pphie. et euz promptiore de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra iuda et beniamin.

Amri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnavit pro eo.

Elia ppha oratione obtinuit qd tribus annis et dimidio no plueret sup terrā. Hic passus est a coruo in torrente carith. ubi coruus deferebat ei panem et carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine no deficiente cuius filium mortuum matri vivum restituit eum pavit. Ipe etia coram populo isrl congregato in monte carmeli igne descendere fecit de celo sup sacrificio qd qz quadringenti sacerdotes ydolorum facere nequie occidi fecit. Et ppter hoc eum Jezabel in ultione ipsorum ubiqz persecutus est. prexit in desertum sub iunipero dormienti angelus appuit excitans eum ad esum panis subcinericij sibi allati et exortas ut comederet in cuius fortitudine cibi. xl. diebus ambulavit usqz ad montem oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbem in celum vectus est.

Abdias vnus de xij. pphis ponitur in figura. dicitur fuisse dispensator domus achab regis isrl. Qui cum Jezabel regina vxor Achab interficeret pphas domini. abscondit ex eis quinquagenos et quinquagenos in speluncis pavitqz eos. et ideo meruit a domino spiritum pphie.

Achab sextus rex isrl sup omnes qz erant ante eum iniquus. Regit maxime suavis pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello percussus sagitta obiit. Fuit aut Jezabel filia regis sydoniorum totius malicie prodigium. que occidit Naboth et pphas domini. Ipse vero interfecta est per hien et a canibus comesta.

Micheas ppha de tribu ephrem oritur in morasti. Quia peccante achab sepius arguebat. et ipsum predixit mortuum sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

Ochosias rex isrl septimus misit ad beelzebub deum accaron consulendum si posset sanari propter quod obiit iuxta verbum helie. Cepit aut regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinctus est aut sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

Jonas propheta filius Amathi clarus habetur et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniven. ut patet in eius libro dicitur autem qd ipse helyas suscitaverit a morte adhuc puerum. Is a cetis deglutitur. passionem christi naufragio figuravit.

Joram Joram octavum regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberatus est. Ipe autem regnare cepit anno. xvij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosis. Sed qz secutus fuit peccatus Joroboas interfectus est a hien cum omni domo patris sui. Quis per aliquot annos observatione preceptorum dei et moderatione in suos usus fuisset. Et heliseum prophetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit et eius civitates subvertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al ambri

Achab Jezabel

Ochosias

Joram

Iericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in parua villas redacta. In loco pulcherrimo atq; in valle iordanis sita. Circa octo habēs domos. et oīa monumenta sacrorū locorū in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachari xps hospitiū fuit receptus. Ex hac ciuitate Heliseū pphaz deludētes ab vrsis deuorati. Et ppe eam dñs cecū illuminauit rē. Fuit autē prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cui⁹ amenitate scribit Justin⁹ abbreviator trogi pompey. Est nāq; vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad instar horcorū claudis. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate et amenitate insignis. Siquidē palmento et opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi qd sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Quam Helias iter faceret cum discipulo suo heliseo: Venientes ad Jordanis flumiū percussis aquis pallio helie facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd vellent; tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et pphetando. Responditq; ei se hoc recepturū si euz videret cū tolleret ab eo. Sermociocinātib⁹ autē fil⁹ apparuit curr⁹ igne⁹ cū equis igneis i quē helias ascēdens assumpt⁹ est in celū id ē in paradysus terrestrē. Ubi viuit pmanet cum Enoch vsq; ad tpa antixpi. ptra quē descēdet ad predicādū. Heliseo autē vidēte et clamante pater mi pater mi curr⁹ isrl⁹ et auriga ei⁹ rē. accepitq; palliū helie. qd ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipso pallio scda vice aquas diuise sunt. Venies autē ad habitandum in hiericho. Ibiq; ad pces habitatorū loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet betbel: deridētib⁹ eū pueris et dicentib⁹. Ascende calue maledixit eos post qd duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xliij. ex illis pueris. Hic autē helias thesbites maximus pphetarū sui temporis p hoc tps ab hominib⁹ est ablat⁹. Cui⁹ finē nemo cognouit. hic multis miraculis quo aduixit claruit. Atz sic ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ qst facula ardebāt. Tandē a dño (vt dictū est heliseo vidēte) per turbinem in celum vect⁹ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benadab filius Tabzennō filij Ozyon regis Syrie inijt sedus cus baasa rege israel: q̄ rupto percussit sedus cū Aza rege iuda. et ex tunc turbauit reges Syrie regnū isrl̄ vtz. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiunā tibus. venit p̄tra Achab regē israel in preliū. et dñs p̄ ppham predixit victoriā: quod et factū est illis fugat: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl̄ bellū mouēs in vallib⁹. dicētib⁹ q̄ dñi mō tium erāt dñi isrl̄: ideo victi prius fuerāt. Sed debella tus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. et de cem et septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis rues oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio et cine re aspersis capiti⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberrū. Quod ppheta quidā redarguit in habitu simulato et sub parabola dati alicui in custo diā sub pena mortis sic cocludit. q̄ q̄ dñmiserat bena dab dignum morte. et populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Arael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in reges Syrie vt affligeret filios isrl̄. Iste est sup quo fletit helizeus. pphans euz futurū rege syrie. et multa mala facturū israel. Qui eti am. ppter peccata hien missus est a dño in omne terrā galaad. gad. ruben. et manasse. et fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dño deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Arael post mortem arael.

zacharias

Iste benadab filius su lit Araelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tu lit vrbes de manu benadab quas arael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure pre lii. nam tribus vicib⁹ percussit eum ioas. et debet scribi p̄ d̄ in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fu lit et amouit Athalia ne regnaret sup iudam. con stituitq; Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legi⁹ vixisse. c. xxx. an nis. Hic etia; diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Rasim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in da masco. et cepit ciuitatē ipm̄q; interfecit et trāstulit pplm̄.

Sacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare templum. eo q̄ Joas increpa uit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias. p zelo legi cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtz.

Naboth iesrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab et requisit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum nolisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. et procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapi datus est. Et cum Achab iussit ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenun ciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Linea regū syrie

Benadab

Arael

Benadab

Rasim

Naboth Iesrabelita

Aquileia vrbū quondā ytalie traspada-
ne primaria potentissimaq; atq; etiā pul-
cherrima a mari aliquātsper semota: no-
stro etiā seculo pene derelicta: p hec tpa (Carino
historico teste) a quodā troyano nomie Equilo
e Troya cū alijs pulso cōdictiōis sue principiū
sumpsit. et a se Aquileiā noiauit. Vel vt mgr in-
historijs ait. Aquileia quasi aq̄s ligata cogno-
mentū accepit. Nūc aut̄ preter sacerdotes cano-
nicos numero haud quāq; multos: ornatissima
speciosissimaq; in basilica diuie faciēte rei adū-
tos pter pastores piscatoresq; rarissimos. nulli
nūc incolūt ppli. vt vix castellulū tāta olim vrb̄
nūc possit appellari. Sūtq; et ecclia sup̄ dicta et
p̄farchale atriū et muri oppidulo circūducti. Et
mōsteriū virginib; deputatū. Deponis p̄farche
operū reliq̄e. Florere aut̄ cepit q̄ tpe primū ro-
manis subigēdis barbaris ad danubiū incolē-
tibus manū apponere ceperūt. Cū octauianus
Cesar augustus. Et si maiore belloz ptem p lega-
tos admiſtrauit vt illis p̄p̄inquoſ esset. In his
ytalie p̄tib; frequēter obſuat̄ est. Nā Suetoni-
us ait reliq̄ bella p legatos admiſtrauit. vt tam̄
q̄busdā p̄anonicis atq; germanicis aut interueni-
ret. Aut nō longe abesset. Rauēnaz vel medio-
lanū vel aq̄leia vsq; ab vrbe p̄gressus est. Et iu-
lia eū comitata aborsu facto puerū amisit. Glo-
riofissime de aq̄leia scribit Juli; capitolin;. Pre-
tereundū ne illud quidē est. q̄ tanta fide aq̄leie-

ses ptra maximinos p senatu fuit. vt funes de
capillis muliez faceret quom deficeret nerui ad-
sagittas emittēdas atq; ob idipm in honore ma-
tronaꝝ senatū veneri calue templū dedicasse. Au-
xit aut̄ mirabili incrementō et immēse ditauit aq̄-
leiam oriētalū occidētalūq; mercimonioꝝ mu-
tua pportatio ibidē iſtituta. q̄ null; ſtate aq̄leia
loc; alter circa adriaticū mare fuit. in cui; pozni
et diuerſorio occidētales oriētalesq; p cōmutā-
dis mercādīs coemēdisq; et vēdēdis inuicē reb;
cōuenirēt. Hec cū mltō tpe floruerit. Postremo
ab Attila rege omnio diruta fuit. Cui; icole vel
necias puolātes rē venetā mirūmodū auxerūt
hāc aut̄ celebrē ciuitatē euāgelista Marc; duz a-
brō petro aploꝝ xp̄i p̄ncipe i Alexādrīā mittere-
tur nauigatur; naues illic ex more opireſ. Aquil-
eiēſes ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctūq; euāgelīū
ſuū. Cui; codex manu exarat; ſua venetijs nūc
veneratiſſime ſeruaf. Hermacoraſq; et ipe ſcūs
ad marci p̄dicatiōis puerſus a brō petro aq̄leier-
ois venecie p̄thop̄reſul iſtitut; omem eā regi-
onē deo nro lucrat; eſt. Quē Nero impator et ſil-
fortunatū ſb̄dyaconē ſecuri p̄cuſſit. Fuit et aq̄-
leiēſis Chōmat; ad quē ḡloſus hieronimus
multa ſcripſit. Et ruſſin; p̄ſbiter latinis greciſq;
lris ateo erudit; vt ei; q̄ extant tū opa. tū trāſla-
tiones nullis cuiuſpiā ecclie doctoris opib; ſecū-
das eloquentia ornatuq; ducamus.

Aquileya

Tarvisium ipsius Marchie Tarvisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardus Cremonensi episcopo placet) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autem impotius diuiditur Silo flumio qui ex ipsius propinquioribus montibus exiit. alijsq; vberimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac silus in mediterraneis Tarvisium urbem diuidit. Quis nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitate inchoasse videtur qua nunc habet. Eo q; Lotile pater rex ibidem sedem regni sibi constituit. In tota q; postea gentis fuit Ostrogothorum rex et qdē pstantissim⁹ tarvisij nat⁹ educatusq; est. Postea longobardorum regni initio quom alboin⁹ rex et⁹ gentis prim⁹ ytaliam esset ingressus. Adleiamq; q;lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditio- nem cepisset. Tarvisium q; ei⁹ incole deditio- nis tunc obtulissent. spoliare ac diruere cōstitu- rat nisi felix ipsi⁹ vrbis ep⁹ (vt Gregori⁹ scri- bit) Vir timoratus rauēna oriund⁹ regis barba- rie sua prudentia et precū instantia delinisset. Or- nataq; fuit ea ciuitas altero prestare ep⁹ hermo- lao barbaro. Qui sicut decet ep⁹m pplo magi p-

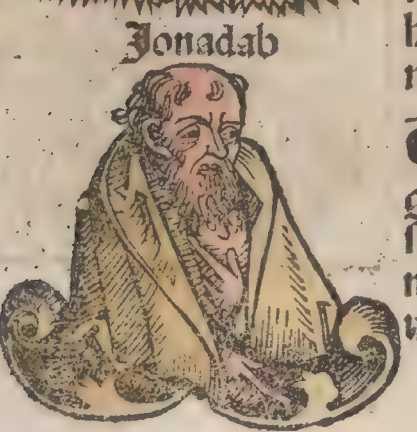
desse adnitebat q; pcesse. Qd aut ab hac vrbe vniuersa regio Tarvisana marchia denomietur factū credo a miori nomis absurditate vt hec ap- pellatio marchie Tarvisane in ipa maserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atq; Pataviū. Que semp et dignitate atq; pote- tati necnō et opulētia Tarvisio antecierint: Lon- gobardi em in ea ytalie parte maxime quā obti- nebant regiones habuerunt quattuor a duab⁹ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs et nepotibus compete- bat. beneuētana spoletanam: taurinensem et forouiliensem: duas q; opulentia et amplitudine superioribus pares Anconitanam atq; tarvisanā esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione et de- creto impetrasset. eas filijs atq; agnatis successi- one possidendas relinquendi ius facultatemq; haberet. Nomenq; hunc significans perpetuus magistratum in longobarda. barbarie marchio natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecclini et Alberti et⁹ germani de romano (sicut patavius) tyrannide non caruit. A quibus innumeras pu- lit calamitates.

Linea Christi
Josaphat

Josaphat

Joas

Anno mōi. 4240.
Nec Josaphat fecit bonū coram dño. nec legē
de eo magna reprehensione dignū. nisi qđ im-
pijs regibus isrl' qñq; pstitit auxilium. omnes effem-
natos e terra iuda extinxit. Iuda quoq; deleuit patrū
q; decreta obseruauit. bis est virtutib' beniuolentiam
oīm cōfiniū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tri-
buta reddere ceperunt. euz vixisset annis sexaginta cui
corp' ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.
Este Lapis filius edificauit Capuā in campania.
Et regnauit annis. xxvii. relinquens Carpēto fi-
lio regnum.

Oram pessim' (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs
suos. et ambulauit in vijs regū isrl'. Ideo infelix
fuit in oib' et miserabiliter mortu'. Hic de religioso
p're genit' declinauit ad pfidiā. et fornicari fecit filios
iuda imitat' fornicatōz Achab cui' filiā nomie atha-
liam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p-
termisit q' mīn' aliqd' quotidie noue impietatis effice-
ret. et qđ ad vastationē paterne traditionis attēderet.

Orpentus post regem capis regnauit annis tri-
ginta tempore Josaphat.

Ochosis Joaz regis fili' (Anno mōi 4299)
Octau' regū iuda fecit malū corā dño sicut p' ei'
et statim occisus est ab hieu. Hūc regē et duos sequētes
scz Joas et Amasiā p'termittit mathens. qz voluit tan-
tus ponere tres q'terdenas. vel qz scdm Hieronimus et
Aug'. Joaz accepit vxorē filiā impijsime Jesabelis
ideo filij ei' vsq; ad quartā generatōz dñi de genealo-
gia excludūt. ambulauit em ochosis in vijs Achab
aut sui materni vtz i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu p'ri-
ceps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo ach-
ab obruncare fecit. Cui' corp' ex ciuitate Adagedon
portatū fuit in ciuitate hierosolymoz ibiq; sepultum.

Este Tyberius regnauit ānis. 9. et qz in tyberim sb
mersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo
nomē accepit. et fecit eū Romul' deū. qz credidit eū in-
ter deos translatus. et esse numen illi' flumi'. cui' vsus

Athalia ista mulier effrata audies mortuū filiū
sui Ochosiā surripuit regnū. Interfecitq; omne semē
regū Preter Joas que vxor Joaze pōsticis filia io-
ram septē annis absconsum nutritū postea a Joada
ignomiose intercepta est cū septē annos regnasset.

Este Agrippa filius rex albanor' siue ytalozum re-
gnauit post tiberium patrem suum submersum in
Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Eonadab fili' Rechab clar' habet. a quo stirps
valde religiosa Rechabitaz descēdit. Iste est q. p-
phetauit hieu qñ voluit occidere pphetas baal. qz fu-
it zelator diuini cult' et maxie abstinentie et religiōis cū
filijs suis. Nota etiā qz filij Rechab ex pcepto p'is q
si pegrini et hospites sup terrā seorsuz habitabant ab
homib' in tabernaculis domū nō edificabāt sementuz
non serebant nec vinum bibebant.

Empore Joaz regis iuda templi ruine et tem-
pli utensilia et sartatecta que vetustate vel negli-
gentia athalie pierant. de pecunia collecta reparant' ius-
su regis. quia hucusq; sacerdotes neglexerunt huius-
modi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quo-
usq; ponebantur gazophilatium.

Linea Regum
ytalie

Lapis filius

Carpētus filius

Tiberius filius

Agrippa filius

Quarta etas mudi

Lycurgus

Lycurgus secundum Eusebium insignis est habitus. et et iura lacedaemonijs composuit. et licet gentilis fuerit leges tamen iustissimas nali diuinoque iuri consonas dedit. Nec quicquam censuit. et non ipse exemplum prius daret. Qui argenti et usus et omnium scelerum materia non sustulit. Fundos omnium equaliter inter omnes diuisit ut equata patrimonialia neminem potentiorē altero redderēt. conuiuari publice iussit. ne alicuius diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenibus non amplius quam una veste uti toto anno: nec aliquid cultus quam alium progredi voluit. nec opulenti epulari. Cui singula non pecunia sed copatioe mercium iussit. Pueros puberes non in forum sed in agrum deduci iussit. ut primos annos non in luxuria: sed in omni ope ac labore agerēt. Nichil eos somni causa subternere. et vitam sine pulmento tegere. nec prius in urbem redire quam viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: ut uxores non pecunie causa eligerent. seueriusque matrimonia sua viri coaceret cum nullis dotis frenis tenerent. Maximū honore non diuitum et potentum sed senum esse censuit. Nec et alia filia quam solutis antea moribus dura videbantur auctorem eorum appollinem delphicum finxit et inde se ea detulisse. Deinde ut eternitatem suis legibus daret iureiurando eos astrinxit. ne quid de tam diuinis legibus mutaret donec reuertere in patriam. et simulās se iterum consulere appollinem. ut quod addendum quicquam diminuedum his legibus videretur. Profectus est autem Eretrā bivolutarum exilium perpetuo egit. sed et mores ossa sua in loculo plūbeorum in mari abiici iussit. ne si ad patriam deferri contingeret. lacedaemonios se a iuramento solutos esse putaret.

Isaias

Iseu filius Josaphat regis iuda decimus rex israel. Vincit a puero helizei percussit Joram cum omni domo achab. et destruxit domum baal et eius prophetas occidit. Sibi vitulos aureos in bethel et dan non dereliquit. Ideo Isael rex syrie missus a domino multos occidit in israel ubi moritur postquam regnavit. 28. annis.

Isayas propheta nobilis: magister euangelista a beato hieronimo dicitur quod propheta. unde de quatuor principalioribus circa tempora clarum habet propter evidentiam prophetie sue.

Iste Joachas valde attritus est cum tota gente ab asar bele rege syrie. et ideo deprecabatur dominum et parvillum releuatus est.

Osee

Osee propheta primus de. xij. mittitur contra decem tribus. Hic fuit filius Beeri cuius propheta beeri non habebat apud nos. prophetauit autem Osee tempore ieroboam regis israel filij Joas qui ioas simul regnavit cum osia rege iuda. 14. annis. et in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophetauit ut dicit osee. i. scilicet osias. Joathas. Achaz et ezechias.

Iste Joas percussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. et tulit urbes de manu Asaelis et benadab filij Asaelis. restituitque regno suo. Ipse etiam afflixit amasiam non volens sed compulsus. superbiam eius humiliavit incipiens regnare. 37. anno ioas regis iude.

Jobel

Jobel secundus propheta de. xij. de iuda. et futura eius tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contrivitque regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Jone prophete. Attende quod sit instabilis status regnorum israel. contritus usque ab novissimo humiliatus est valde. Syri elevari iam ad infirmis mirabiliter deprimuntur. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendet supra ut post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum quod pauci electi ad hoc assumuntur a domino et quod viri sensati huiusmodi instabilitatis negotium totis viribus fugere contendunt. Vide augustinum de civitate dei in multis locis Si boni regnant multis. psunt. econtra. si mali regnent.

Linea Regum israel

Joachas

Joas

Jeroboam

Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Jonas (Anno mdi. 4306.) cu septē effiet an-
nozu a Jorade pontifice rex constitut⁹ est. fecitq³
bonu cunctis dieb⁹ Jorade. Post ei⁹ vero morte delin-
tus blandiejs magnatorz: Cor ei⁹ depravatū est in in-
teritū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū iora-
de summi pōtificis: inter templū z altare qd erat i atrio
Anno regni sui penultimo.

Remulus ille regnavit annis. xix. tempe Joas
regis iude. qui posuit presidū albanorum inter
montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētī⁹ fi-
lij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mdi. 4346.) p⁹ bona incia
Amalū habuit finex: qd p⁹ mūc satis vsq³ hodie in
potestatib⁹ appet. Multos nāq³ officiū destruxit etiā
notabiliter pbaros. cuius exempla hic sunt plurima.
hic etiam deos seyr adoravit.

Iste auentinus filius. xxxvij. annis regnavit et
ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis
vbi sepultus est accepit nomen.

Rochas fili⁹ anētini regnavit ānis. xxiij. cuius
laudes virgili⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille
prochas troyane glia genti. hic duos p⁹ se reliqt fili-
os videlicet. Amuliū z Numitorem patrem Rhee ro-
muli et rhemi matris.

Regnū iude post mortē Amasie fuit. xij. annis si-
ne rege: qd subtiliter oportet accipe ex collatioe
annoz regū isrl et iuda. quia Amasias cepit āno scdo
Joas regis isrl. et osias fili⁹ amasie cepit Anno. 27.
Jeroboa regis isrl qd tps extēdit se ad. 41. annos. a
qbus subtrahē annos amasie: z sic remanēt. 13. quib⁹
Osias parvul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aut⁹
lx. et mltē alie hystorie nō habēt. sed alibi b⁹ supplēt
et scdm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis
quo ad supputationem annorum.

Aman princeps militie regi Syrie fact⁹ lepro-
sus: accessit cū lris recōmendatorijs ad regē isrl
vt curaret a lepra. Cū aut⁹ aduenisset ad domū helisei
vt curaret a lepra. Cū aut⁹ aduenisset ad domū helisei

Iussit eum vt lauaret se septies in Jordane z mūdaret. Qd z si p⁹ indignās
nō acq³esceret: demū ad suasionē seruoꝝ p⁹gens ad iordanē: z lauās se: mūdatus
est a lepra. q³ reuertēs ad helisē: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed
Giesi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq³ recesserat. z petijt ex pre-
helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scel⁹ detexit helisē: z p⁹pter
hoc lepra percussus est Giesi z semē eius vsq³ in sempiternum.

Iste Amul⁹ fratrē suū Numitorem de regno eiecit. z Lausus filiū ei⁹ interfecit
z Rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem. plis sub specie honoris veste p⁹
petuā virginitatē dicavit. sed cū septē regnasset annis Rhea gemios peperit fi-
lios. s. Remū z romulū. z postea amul⁹ a Romulo z remo cū adoleuissent occi-
sus est. z Numitor restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auis eozum.

Helis

Naama

Serus

Hic est Helisē ppheta q³ pallio be-
lie iordanē diuisit. cū sale aquam
dulcoravit. xliij. pueris sibi illudētib⁹
maledixit q³ vsū deuorauerūt. trib⁹ re-
gib⁹ aquā dedit sufficētē exercitui toti
Oleū vidue multiplicauit. filiū suam i-
tis resuscitauit. colloq³ntidas emēdauit
Panes ordeaceos pplo augmentauit.
Naamā mūdauit. Giesi cū p⁹genie sua
leprosus fecit. exercitū syrie cecauit. sa-
mariā a fame z obsidiōe liberari p⁹be-
tauit. Asabel regem syrie z hieu regem super israhel constituit: regi
ioas tres victorias de Syris p⁹misit. mortuūq³ suscitauit.
Numitor iste restitut⁹ in regnū. statī p⁹ occisus fuit a romulo.

Linea regum ita-
lie

Remulus filius

Aventinus filius

Prochas filius

Amulius

Numitor

Asabel

Ainea pontificu
Amarias

Achirob

Badoch

Bellum

Mortitur autē thobias annoz. 120
vir sanctus plenus opibus bonis
et prophie spiritu clarus. pphetavit nā
qz de destructione hierusalem et templi q
si iam factum esset cum tamen adhuc fu
turum esset propter certitudinem pphie
tie. Statim post eius mortem vxor ei
mortua est. Et egresso tobias minore eius
filijs suis minime destructa fuit.

In regnū Israel fuit sine rege annis. 33. ut habet
tur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fu
it terci
us de duode
cim pphetis.
otra gentes
multas pphe
tat et speciali
ter 3. x. tribus

Abdias
fuit q
tus de. xij. p
phetis pro
phetat cōtra
Eom. is an
tiqssim^{us} mo
ries in sepu
chro helize
sepultus.
To tpe spar
tani seu lace
demonij per
annos. l. bel
lando vagā
tes scripserūt
vxoꝝib^{us} suis
ut alios ma
ritos duce
rent ne gen^{us}
periret.

Jonas p
pheta d
xij. pphetis
mittit ad ni
nivas q au
dierunt euz.
Micheas
iste est
sextus de. xij
prophetis.
Iste Ma
mus de. xij.
prophet.
Iste text^{us}
hystoria tho
bie exempla
ris tota.

Jonas p
pheta d
xij. pphetis
mittit ad ni
nivas q au
dierunt euz.
Micheas
iste est
sextus de. xij
prophetis.
Iste Ma
mus de. xij.
prophet.
Iste text^{us}
hystoria tho
bie exempla
ris tota.

Jonas p
pheta d
xij. pphetis
mittit ad ni
nivas q au
dierunt euz.
Micheas
iste est
sextus de. xij
prophetis.
Iste Ma
mus de. xij.
prophet.
Iste text^{us}
hystoria tho
bie exempla
ris tota.

Jonas p
pheta d
xij. pphetis
mittit ad ni
nivas q au
dierunt euz.
Micheas
iste est
sextus de. xij
prophetis.
Iste Ma
mus de. xij.
prophet.
Iste text^{us}
hystoria tho
bie exempla
ris tota.

Abdias

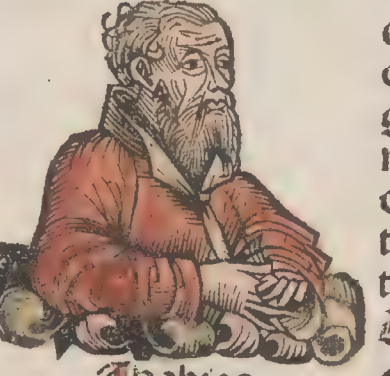
Jonas

Micheas

Amos

Thobias

Iste Zacha
rias rex is
rael cepit regre
anno. xxxvij.
Ozie regis iu
de fecitqz malū
sicut pdecesso
res sui. et hic ē
quart^{us} p^{ri}u
et pcussit eum
Sellū et regna
uit p eo. q sta
tim pcussus ē
manabem: reg
et vita caruit.
v. 4. regū. 15.

Iste mana
bē cepit re
gnare āno. 39.
osie regis iude
fecitqz malū co
raz dno. Et cū
tradidit d^e in
man^{us} regis as
synoz qui indu
xit ei talēta ar
genti mille.

Phaceya
etiaz fecit
malū corā dno
eumqz pcussit
phacee et reg
uit pro eo.

Istū phacee
interfecit
ozeer regnavit
pro eo: fecitqz
pactū cum raa
sin rege Syrie
et vastavit Ju
dam: Ixco the
glathphalasar
rex assyriorum
oppressit eū et
trāstulit quasi
tres tribus in
Assyrios.

Ozee fuit vlt
im^{us} rex
israel. et captus
est a salamana
sar rege Assyri
orum et israel
trāstatus est in
assyrios.

In rege. reges
Israel

Zacharias

Sellum

Manabem

Phaceya

Phacee

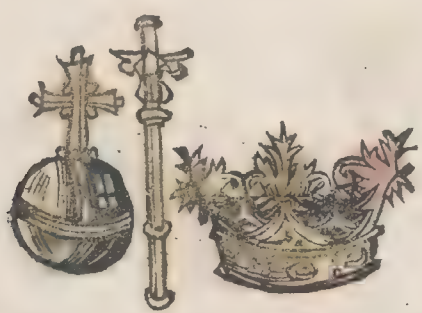

Ozee

Israel transfertur in assyrios.

Ano. xi. Ozie qui est annus mōi. 31. Etatis vero qre. cc. lxi. cepit regnū Adacedonū in q prim^{us} regna
uit car. m^{us} vel carnaus ānis. 28. et cucurrit istud regnū vsqz ad alexādrū magnū inclusive p. 24. reges.
q qdes cepit āno mōi. 35. 30. et reguit p ānos. 12. et 6. mēses q mortuo apd babilonē impiū ad milites trāstert.

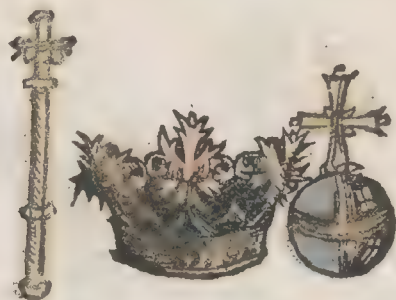

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Osie regis. Sardanapallus ei ultimus assyriorum rex cum regnasset annos. xx. de quo Dioscorus Siculus in historijs grecorum multa differuit. Iustinus quoque scribit. Sardanapallus rex vir oim muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorum greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in conurbatione excitavit: et pugna comissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyram quam ipsemet fecerat incendit. et seipsum cum innumerabilibus diuitijs concremavit. Iussitque ut Tullius libro quinto tusculanarum questionum refert hec verba busto suo inscribi. Nec habui que edi queque ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos translatum est post annos (ut diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) mille trecentosque: ut etiam belli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aut regnatum est annis. 128. Ipse enim orientis monarchiam (ut Iustinus scribit) spe non re quidem ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Verum post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche usque ad Ninive ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam urbem condidit. ubi et regnum ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub altyage in magno culmine fuit. sicut patet Iudith ca. 1. Verum Cyr persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aut vulgari nois terra a septentrione hyrcano mari terminatur. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie perside. ab occidente hyrcania ac parthia que montibus excluditur. Strabo quoque dicit media multum et olim potentem regionem in medio Tauro sitam esse eam in duas partes diuiserunt. Altera maiorem vocauerunt. Altera atropaciam. Maioris metropolis Ebarana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua et parthi postea usi sunt. Nam reges ibi estatem agebant cum sit frigida. hyemem vero seleucie que secus tygrin est. prope babilonem. Atropacia ab atropate duce nominata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur. Medie pars is postea rex declaratus regionem hanc a media sequestrauit cuius successores regnum continuantes cum armeniorum regibus affinitate contraxere deinde cum syris et postremo cum parthis.

Macedonum regni principium Caranus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissimus. Post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedonia ortus sui provinciam sibi subiiciens. in eaque regni sedem primus constituit. Atque duodecimo regni Osie regnare incipiens (teste Eusebio) regnavit annis. 28. Macedonia autem huius carni regnum europe provinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inueniunt. quia (Solinus teste) Tracius Armenes ab oriente precingit. A meridie epyrotie thessalie: ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamen in isto principio angustis terminis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. quod eam plinius in quarto centum quinquaginta populos aliquando tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queque migdonia erat terra. aut emathium thessalicumque erat solum. nunc omne vniuersum vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnum itaque macedonicum illustre potensque fuit. Et quod maxime Alexandri magni temporibus. Sed omne pontificis indeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddam factum legimus contigisse quod cum illirici et thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentque macedones dimissa pugna fugere. tulerunt in cunis infante defuncti regis filium: quo iuxta acie posito. acius repetere cetera fuderunt. ostendentes hostibus priore pugna regem. non virtute macedonibus defuisse cuius quidem regis nomen ignorat. Macedonia autem terrarum imperio quodam posita que inter duo maria. preterit Egeum et Adriaticum. Latus est meridionale thessalie atque magnesie terga. preterit. Parte septentrionale peonia et paphlagonia excipit et ipse regiones in macedonum postea iura concesserunt. macedonie addite. Epyrus quoque macedonia et illirica terra. altera meridie. altera septentrione excipiens in adriatico litore.

Quarta etas mūdi

Iydorum regni principium fecit Ardusius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi-
ne insignis. Octauo quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnavit te-
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Atthis
regis filio fratresq; Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quā eti-
am Tyrrenam a se nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vr-
bes Ephesus. Colophon. Clazomene et phoea. Id tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a-
persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardusius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Sigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresius	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a-
captiuitate troie vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secūdo
anno. prima olympias acta quod erat agoni gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor.
Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti-
tuuntur quattuor quā Olympiadē ipbitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāq; ali-
scribant q; hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agone apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mōte prim⁹ cōstituit qd de quinquēnio i quinquēniū quattuor in medio āvis expletis fieri voluit.
A quo vsq; in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aut quinquēnale certamē celebrare assueti eti-
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annorū olim-
piadem appellauerunt. Quadriēnio scz in vna olympiade supputato: hec nāq; festiuitates et ludi in quin-
quēnio semel fiebant. Ne si vltorius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum ni-
mias grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nona-
gesima tertia olympiade dominus noster iesus xps nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hysto-
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum rege mortuo. eorumq; regno
consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatū suorū refert. Lacedemo-
nios cōtra Messenos decennale bellum sumpserē. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā lon-
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigessimū peruenissent metu inopie (nulli em pater exstebat cuius in patrimo-
nium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaq; nec salutatis matribus quarū
adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus ia-
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. se-
dem sibi constituunt: Quorū postmodum amicitiam egyptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri
Achabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium p-
turbatus brundisium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Ju
da sine rege

Ozias

Joathan

Achas

Ezechias

Manasses

Ozias (Anno mōdi. 4388.) Amasie regis fili-
lius: duodecim^{us} regū iuda multe māsfuetudi-
nis et dignitatis. Vir iste fecit qđ bonū erat co-
raz dñō: excepto qđ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub
azarīa pōtifice. In eo qđ voluit adolere incensum sup
altare thimiamatis. ppter qđ lepra percussus est: et ter-
re mot^{us} fact^{us}. Ex q̄ media ps motis scissa est: ortos
regales oppsit. hostes tñ p circuitū pstrauit: hieru-
salē exornauit et muros q̄s ioas destruxerat restituit
lepro^s fact^{us} zacharias fm legē moysi extra ciuitatē
eū expulit: et Joathā fili^{us} ei^{us} p eo rexit. Verū cū ob-
isset trāstulit eū i hierlm et sepeliē i sepulchr^o regū
Iste Sardanapall^{us} omī muliere corruptior fuit
Iprim^{us} puluinaia iuenit: hitu semico indut^{us} inf
meretricū greges purpurā colo trabēs. Demū p ar-
bacē pfectū medorū idicō sibi bello deuict^{us}. cernēs
se nō posse euadē scipm cū diuitijs cremauit: cessa-
uitq; illa mag^{is} mōrbia assyrioz: q̄ stetit vltra. i 505.
annos. Et surgūt tpa horreda pene ad xpi natiuita-
tē in qđ^o sanguis hūan^{us} in toto mōdo q̄si aq̄ effus^{us} ē.
Pbull rex assyrioz et sequētes volētes recupa-
re monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

Iste Theglathphalazar cepit terras neptalim et
gallileā. Et eos q̄ trāsfordanē erāt trāstulit in as-
syrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū
et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obsedit samariā: trāstulit isrl in as-
syrios. et cessauit regnū isrl qđ stetit ānis. 282.

Iste Achas (Anno mōdi. 4466.) regnauit in iu-
da post mortē patris sui Joathā: hic pessimus
fuit ydolatrie dedit: cōtra quē veniēs in preliū pha-
cee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia
bellatoz: et ducēta milia pueroz: et puellaz. et mulie-
rum duxerūt captiuā: q̄s tamē refectos remisērūt cō-
sultente ppha. Cui^{us} tpe condita est roma.

Ezechias Anno mōdi. 4472. filius Achab qñ-
decim^{us} regū in iuda. optimus fuit: reduces
populū ad cultū dei: hui^{us} tpe regnū isrl. s. decē tribu-
um defecit: trāslatus a rege salmanassar assyrioz: hu-
ius Ezechie tpe sennacherib rege assyrioz veniente
cōtra ezechiā et regnū ei^{us}: et obsidēte hierusalē oratō
nib^{us} ei^{us} et ysaye et humiliatōib^{us} in vna nocte angel^{us}
dñi interfecit centū octogintaquiq; milia exercit^{us} sen-
nacherib: sicq; liberat^{us} est: Ipe aut^{em} Ezechias siue p-
pter elationē siue ppter ingratitudinē ad mortē vsq;
infirmat^{us} ē. Sed penitēs sanat^{us} signo sibi dato de re-
uersiōe solis p decē lineas q̄ oratorib^{us} babilonie oñ-
dit oēs thesauros. Cui ysayas pdixit oia a babilo-
nijs asportāda: pbase aut solēnissime a pplo celebra-
ri fecit. Dormiuit deniq; Ezechias cū patrib^{us} suis.

Iste Sennacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaz
Iurū scīm. et percussit dñs exercitū ei^{us} vt sup. Ipe
aut turpiter fugiēs puenit in nininē et affixit iudeos
et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

Manasses (Anno mōdi. 4501.) fili^{us} Ezechie post
eū regnauit in iuda quinquagintaquiq; ānis: hic
pessim^{us} fuit: ydolatrie dedit^{us} et augurijs. pphas occi-
dens et pcpue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui
tñ captiu^{us} ducit^{us} in babilonē penitēs et valde hūliat^{us}
in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suū
reduc^{us} est. cui successit fili^{us} ei^{us} amon patrē imitat^{us} in
vicij^{is} s nō in pnia. q̄ et a suis occisus est.

Iste Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assy-
riorum

Sardanapallus

Pbull

Theglathphalazar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradon

Quarta etas mudi

Linea pontificu

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Josedech pontifex fili⁹ Azarie egressus est quando transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captivus in babilonem: dicunt aliqui istum fuisse Esdra scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Sophonias

Baruch

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo consolationem de reditu a captivitate prenunciat.

Hieremias

loco sepult⁹. et qz serpentes fugauerat post mortem eum venerati sunt. **E**stum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Oda pphissa fuit vxor Sellu summi sacerdotis claruit ac pphauit Josie regi et presertim hierosolimorum euerfione ac populi ipsius captiuitatem.

Omines isti sex cu Joachin rege adhuc pueri in babilone ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuam auream lx. cubitoz altitudine in campo statuit et conuocauit oes principes regionu ad dedicationem statue. et prece clamarabat. Adorate statuam q no adorauerit eadem hora mittet in fornacem ignis ardentis. Et adorauerunt oes preter socios danielis: et accusati sunt ad regem et succensa est fornax septuplu: et missi sunt vincti cu vestib⁹ in mediu fornacis. Viros autem illos q miserat eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aut induxit quasi ventu roris flante refrigerante eos. Tunc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel ananiazazaria

Daniel

Ezechiel

Mardocheus

Sophonias ppha novus duodecim pphetarum. Busi nobilissimi inter hebreos viri fili⁹: pphetavit destructionem hierusalem et reedificationem. **E**ste Arias ppha occisus est a rege ieconia. Prophate minores

Arias

Abacuck

Abacuck ppha in numero duodecim pphetarum decim⁹ pphie spiritu plenus: apud iudeam in precio fuit: pphauit contra Nabuchodonosor et babilonem hic etiam danieli prandiu attulit dum in lacu leonum esset apud babilonem.

Olda pphetissa

Rhea virgo ve
stalis

Regnū romāo
rū Ro mulus

Re mus

Rhea que et Alia dicebatur Numitoris ultimi latinorum regis filia hac tē-
pestate adhuc virgicula: patre eius vi regno privato: ab amulio patruo
vestalibus virginibus addita ad perpetuam virginitate compulsa est. Que
cum in pleniorē devenisset etate stimulis acta veneris in amplexus incogniti
viri. Et ut alij referunt in martis coniunctione devenit. Et pregnans effecta. Ro-
mulum et Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amu-
lij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deici iussit. Verū ne-
queuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deueni-
re: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluente Romulus
cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem represit: et relictis
catulis lupa vagitus secuta: vbera admovit infantibus. matremq; sese gessit. Sic
reptos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educavit suste-
tatosq; fere inter greges pecorum agresta vita nutrivit. Marcios pueros fuisse:
sive q; in lupo martis enixi sunt. sive q; a lupo que in tutela martis est nutriti. A-
dulti inter pastores de virtute quotidiana certamina et vires et pernicitate auge-
re. Cum autem adolevisset non parva pastorum et latronū manu collecta Amu-
lium patrum regē interfecerunt. et numitorē avum in regnum restituerunt. Is
tamen sequenti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum defecere no-
mina. ubi sub vno et viginti regibus sexcentis et viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater
hoc anno vna cum fratre suo et avo suo Numitore in regno latinorum re-
stituto. deinde interfecto vrbe ubi nunc Roma est constituerunt ac condide-
runt. Et euz gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibuere piacula. Remo
montem Aventinum: Romulus palatinum occupavit. Prior ille sex vultures:
hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio urbem excitat plenus spei bella-
tricem fore. ita illi assuere sanguini et prede aves pollicebantur ad tutelam nove
urbis sufficere vallū videbat. cū dū irridet angustias Remo: idq; increpat. saltu du-
biū an iussu fr̄is occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vr̄is nove san-
guine suo consecravit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum
Et in eodem loco ubi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecentesimo
regni dauid anno: etatisq; sue primo et vicesimo numitore perempto: re-
gnosq; latinorū in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna
cum fratre Remo iam dicto statim urbem parvam in solo nequaquā munito con-
ditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regna-
vit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis
(ut plutarcus ait) nequaquā servilis erat: sed quandā regiam magnitudinē ac p-
bitates pre se ferebat. Eminēbat in eo natura facilis et ad consiliū civilem pro-
bitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis cul-
men. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in
militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellavit
Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios
Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilū fecit et sta-
tim mira vis hominum latini tusciq; pastores quidam et transmarini phruges q̄
sub Enea archades qui sub Evandro duce influxerant: ita populum romanum
ipse fecit. Matrimonium vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu ca-
pta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum ve-
nerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breuiviribus hūc
rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti inuenta diuisa per tribus in-
equis et in armis ad subdita bella excubaret consiliū reipublice penes secus esset
his ita ordinatis cum contionem haberet ante urbem apud Lapree paludem q̄
conspetu ablatus est.

Quarta etas mundi

Numa pompilius

Tullus hostilius

Anch' Marci

Tarquini' prisc'

Pbaleris

Numa pompilius scds Romanorum rex. septimo r. xx. regni Ezechie ano p. Romulum regnare cepit. Et regnavit annis. 41. Quem curribus fabi- nis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra r. cere- monias omnemq. cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augu- res ceterosq. p. sacerdotia. Annu quoq. in duodecim menses: fastos dies nepha- stosq. descripsit. Nec omnia quasi monitu deo egerit: quo magis barbari accepe- rent. Eo deniq. ferocem populum redegit vt qd vi r. iniuria occupauerat impius religione atq. iusticia gubernaret. Obijt deniq. octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manas- se anno post numam pompiliu regē a Romanis rex suffectus. Regna- uit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cu- nabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. r. postea adulescētia in pa- scendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanu rexit populu Et primus quidam Romanorum regum fastibus r. purpura vti cepit. Ac vrbes adiecto celio monte ampliavit. Post longam deniq. pacem in albanos bella tulit deuictos in urbem admisit: r. eorum urbem preter templa evertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Ancus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart' Romanorum rex. q. to Josie regni anno post Tullum hostiliu regnum accipies. Regnavit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq. artibus ac gloria vm- q. inferior fuit. Et mentia muro amplexus est. Quētinum ianiculumq. montes vr- bi addidit r. pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq. in ipso maris fluminisq. confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo urbis hospitio reciperentur. tandem morbo cor- reptus vitam cum morte mutavit.

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimo septimo re- gni Josie post anchum Marci rex delectus. regnavit annis. 37. Is trās- marine originis regnum vltro petens accipit ob industriam r. elegantia quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliavit: r. centurijs tribus auxit neq. pace tar- quinus q. bello promptior. xij. namq. tuscie populos frequentibus armis subel- git. Inde aureo curru quattuor equis triumphavit. Qui post multa strenue ge- sta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p. dijs immortalibus veteres ha- stas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoz simlacrīs haste addūtur.

Pbaleris Agrigentinus tyrannus r. orator hac tempestate floruit cui qui- dam perillus eris ingeniosus artifex r. ei amicissimus ex athenis agri- gentum ad euz venit: cognita hominis seuitia vt eidē placeret ex ere tau- rum artificiosum fabricavit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugit' videret: quo accepto illum includi iussit. Et prim' artificij sui prebuit expimentum vt Quidi' dicit. Nec enim lex equior vlla est: q. necis artifices arte perire sua hec ipse pbale- ris Atheniensibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant em huius pbaleris adhuc celebres r. graues epistole.

Sibilla erithrea

Sibilla Erithrea omnium aliaruz clarioz in babi- lonia orta tempore illo vixit: monachali veste in- duta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nul- dum non multum antiqua. mediocriter facie turbata habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humilia- bitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūa- nitati diuinitas. iacebit in seno agnus: et puellari offi- cio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do-
mina in latio ad amnē tyberī sita. A ro-
mulo ei⁹ p̄ditore noiata. vndecimo Eze-
chie regi iuda āno: Scdōq; octauē olympiadis
āno ab ip̄o conditā fuisse affirmāt. Ambitū ei⁹
vr̄bis Plinius ex traditionib⁹ Augusti scribit
milia passus viginti. Flau⁹ vopisc⁹ scribit Aure-
lius impatorē ambitū vr̄bis ad triginta milia pas-
sum ampliāse. Nostra aut̄ ratio metiēdi a pri-
scorū ratioe multū variat: si ad nr̄e etatis con-
suetudinē metiri volum⁹ vix passuū milia qua-
tuordecim oīs romē et ianiculē siue trāstiberine
regionis et vaticani ambit⁹ implebit. Tyberis
fluit⁹ a septētrione vr̄bē intrat: et ex latere meridi-
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā ter-
tro vaticani cōperiat et Ianiculū: q̄ duo regiōz
trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane
vr̄bis ambit⁹ septē p̄lectēs colles. Portas vr̄-
bis triginta aptas. et septē clausas fuisse scribit
plini⁹. Moia que apud priuscos v̄sitata fuerit elu-
cidare libet. Nā cū diuersis t̄pib⁹ aucta fuerit: et
q̄ intra vltimū muroz ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitq; deinde roma diruta ideo
inuestigari oīs relinqm⁹. Flumētana p̄ma por-
ta appellata: q̄ tyberim eaz influisse affirmāt.
nouissime porta ppli dicta Scdā piciana a colla-
tia oppido p̄pe romā Collatia. Tercia q̄ nūc sala-
ria fuisse quirinalē postea collinā q̄ ea in colle
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scē agne-
tis aut numētana. q̄ ad viminalē collē ducebat
Quinta exquilina q̄ in exquilis itur. nūc sancti
Aurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicit⁹. Septima
Almaria nūc scē tohānis. a priuscis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa
cernit⁹ et metrodori porta dicit⁹: Sabiusam fuis-
se a maiorib⁹ appellatā. Latina deinde porta i/
mutatū retinet vocabulū qd̄ ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Ultima trige-
mina intra tyberim aliqñ hostiensis et scē pauli
appellatā restat. cū ad ei⁹ basilicā ducat et hosti-
am versus. Est et alia intra tyberim romane vr̄-
bis carnēialis. Postremo porta triūphal oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat p̄ quā triūphū
agebant. Quē fundamētōz moles in extrema
tyberis ripa cōspici possunt. et pons similiter ad
illā cōducēs vsq; ad hospitale scēspūs et via q̄
ab eo pōte vsq; ad Heronis circum in quo Cay-
calliculē obelisc⁹ aspiciat. q̄ nūc corrupte iulia nū-
cupat⁹. et ad sinistru lat⁹ basilicē bti Petri adiac-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium et adherētia loca vatica-
ni nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā
vaticani collē eū esse qui eccie bti Petri adiacet
p̄ cūctis em reb⁹ celebrior et religiosior cōspiciat
vaticani reliquijs bti petri. et ei⁹ excelsa basilica
et romani pōtificis pallatio qd̄ Nicola⁹ papa se-
cund⁹ fundauit et grāde viridariū muris cinxit.
Ianicul⁹ regiōz ip̄am totā trāstiberinā excepto
vaticano indicat. vaticani vero primit⁹ leo pa-
pa quartus muro munivit et de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habz
prima in Ianiculū dimittēs ab eccia cui subia-
cet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in col-
le ptusa. hec et pforata vocat⁹. Tercia posterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis sub-

iacet viridariavocat⁹. Quinta iuxta molē hadria-
ni quod nūc castz sancti angelivocat⁹. porta san-
cti angeli dicit⁹. Sexta s̄ adriani meta ad vr̄bē
p̄ pontē cōducit ab eneīs forib⁹. Aneavocatur
Colles septē romē ab auctorib⁹ describunt di-
cētē virgilio libro Georgicorū. 2. scilicet. Et rex
facta ē pulcherrima roma. Septēq; vna subimu-
ro circūdedit arces. Quorū noīa sunt Capitoli-
nus. Quētōni⁹. palatin⁹. Celi⁹. Exquil⁹. vimi-
nalis et quirinalis. Et absq; ianiculoz vaticano
septicolis ip̄a vr̄bs dicebat⁹. Capitoli⁹ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētū est et ante Tarpei⁹ a tor-
peyavirgine vestali dicebat⁹. et mōs saturni a q̄
saturnia tell⁹. fuit in hac arce capitoli⁹ celeberrī-
mum iouis optimi maximi templū et iunonis
monete. et in eo clangore anserū et alarū strepitu
Ad. manli⁹ gallos in p̄cipitiū dedit. hui⁹ totius
arcis ornāmēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā-
tur et domiciliū deorū. Circa eū locū duo fora iū-
gebant boariū et pistariū. Nūc aut̄ preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis sup̄ edifi-
catam p̄ter are celi fratru bti francisci ecciaz in fe-
retriū iouis templi fundamētis extructā. nihil hz
is mōs capitoli⁹. tantis olim edificijs exorna-
tus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagi-
ta habuerit. Quētōni⁹ collis ab aduētū hoīm vl-
a rege auētino albano ibi sepulto dicit⁹ fuit. in h
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū et tēpla diāne et minervē et lucinē: fuit su-
per eodē mōte lauretū filia ioui sacrata: et edes
libertatis. habz vero nūc is mōs mōsteriū san-
cte Sabine et aliud scē bonifacij. reliqu⁹ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter sancti Alexij cenobiū
quod mihi vetustissimū cōspiciat contextus est.
Palatin⁹ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup̄ hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ p̄-
mo vr̄bs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōsules postea impatores maiori ex pte se-
dem habuerūt. Habuit et edes vani ducis. Aui-
us quoq; inquit matrē magnā deus a grecia ad-
nectam in edem victorie q̄ est in palatio ptulere
fuit et in palatio teste plinio phanū febrī dicatū
Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsum-
ptum. Calicula sup̄ templū hoc ponte trans-
misso palaciū capitoliūq; cōiunxit. Cui⁹ et reliq;
as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar Au-
gust⁹ templū appollinis in ea pte excitauit. Ad-
didit portic⁹ cū bibliotheca latina grecaq;. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Id̄ edifi-
cium admirādis opib⁹ exornatū erat. copluraq;
a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai
ecciam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons hz edi-
ficiū. qualis aut̄ et quār⁹ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vr̄bis cō-
spiciende. Cū itaq; tres illos mōtes q̄ primi et
soli in p̄ma vr̄be a Romulo cōsp̄benti fuerūt se-
clusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aut̄ in ea par-
te pallacij quā septētrionē versus in triūphalez
Constantini imperatoris arcum vergentem vi-
demus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

Quarta etas mūdi

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu ecclia sancti Andree de pallara concluditur. **C**eteras partes alto circumdatas muro vinea implet. **C**elius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinos) nomē sumpsit. et fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albas euertit. et postea ibi habitauit: et curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Aespasian⁹ templū dñi claudij edificauit fuerūt in eo pbauni veneris et cupidinis. aliorūq; deorum edes Are et templa. Et macellū magnū. Antruz ciclopis lupanaria. cohortes quinq; vigilū: castra pegrina et armentariū. Medio in ei⁹ dorso bine aqueducus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc ecclis xpianis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est bti Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde sanctorū Iohānis et pauli ecclia. Etq; in eo hospitale saluatoris: et ecclia sancte Marie in dñica. Alteraq; ecclia scī Steffani rotunda de ipso mōte celio cognomē hñs: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplic⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad ei⁹ motis sinistrā scōz quattuor coronatorū ecclia. Scīq; erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomiata: qz in lateranēsiū nobilissime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis ecclia capita Apostolorū seruat ceteraq; scīmonia: ediūq; supbissima structura toto orbe celeberrima a Constantino data bto Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea sic Romanorū pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quib⁹ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Elisit quoq; in celio mōte porta maior uenia dicta et amphiteatrū semidirutū: qd statilij thauri maiores nri appellauere. Et alia basilica scē crucis i hierusalē ab Helena cōstātinī matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris et cupidinis cōiunctiq; est mōsteriū qd Carusiēlib⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maxim⁹ varro longā posuit expositionē ab exculib⁹ regis Tullij dict⁹. Exquilie em mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Arayani et turrib⁹ quas comitū et militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: et ad termas vsq; diocletianas ptendit. Et in portā exquilinā q iam scī Lauretij noīat desinit. Altera ps collis via interfecat que patricij vie⁹ dicitur. Et sup hac pte ecclia est celeberrima scē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Nenia vsq; ad amphiteatrū qd colosseū vocam⁹ reducit. Fuerūt in exquilis edificia q plurima et admirāda. Et pre

mo a turri militariū ascēdēdo cernunt ruine termaz **Constantini**: et ingētes seminudoz senū marmoree sta-
tue. Abinde pene cōtiguō loco cōspiciunt **Laballi** marmorei ingētes cū viris seminudis loza tenētib⁹ mi-
ro arificio copacti quoz vn⁹ opus praxitelis. **Alter** phidie latinis lris inscribit. Inde nō longe sunt dio-
lectant terme edificii pulcherrimū et admirādum: et alie terme claroz viroz. Fuit in eodē colle maccellus et
ibi cōspicit eccia scti **Viti** cui cōtigu⁹ est ar⁹ triūphalis galiēni. multeq; eccie in eo extant et alia innume-
rabilia. **Viminalis** collis a **Ioue** viminalo cui⁹ ibi ar⁹ sunt. Esti plura i eo fuerūt edificia: nil tñ certū repitur
q̄ tres speciosissimas i illo tot⁹ vrbis domos fuisse. **M. Crassi. Q. Catulli. C. Aquilij** eq̄tis romani. Fuerūt
in illo scōm aliquos **Salustiani** horti quoz reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam et
ad **Sanctā** vsq; **Susannā** extēdi putāt. **Quirinalis** collis a quirini phano edez fortune p̄mogenie habuit.
Varro aut ob paritatē colles et nō mōtes appellat. **Hos** duos colles scribit **liui⁹** **Seruiū** regē addidisse cū
amplificāte vrbis aninū adiecisset. inibi q̄v loco dignitas fieret habitasse. **Aggeris** fossat muro arcūdedis-
se vrbē. **Claudij** roma ab oriēte aggere tarquini inter p̄ima opa mirabilia. Mā cū muris equit q̄ maxie pa-
tebat aditu plano. estq; is tumul⁹ quē nūc sctē marie in pplo supeminētē ad pinciani vsq; pallacij fundamē-
ta p̄tendi vident⁹. **Camp⁹** marci⁹ sic describit a **liuiō** agger tarquinoz q̄ intervrbēz tyberi fuit campū mar-
ciū dixerūt: cū eo tpe vrbis ad capitoliū aut parū citra finiret. **Et** virginea aq̄ p̄ q̄rinalis colli cavernas cam-
pum olim marciū q̄ nūc triūij regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris tā romā ingredit. **Habuit** camp⁹
marci⁹ edificia olim admirāda. quoz puule ruine adhuc restāt. **Et** adhuc eccia cōspicit q̄ sctē **Marie** in ecu-
ria vocitatur. **Frat⁹** et templuz **Isidis**: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. **Iuxta** hanc q̄nq; **Co-**
mitia siebāt. **Fuerūt** et in vrbe duodecim terme: et aqueduct⁹ mirabiles. **Ibi** sunt ar⁹ altissimi **Sbleuati**. **Ar-**
cus q̄s triūphales fuisse q̄ p̄rimos et legūm⁹ et cōspiciūm⁹ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. q̄s
dam nouis edificiolis ab aspectu hoim semotos. **Cernūt** q̄s diuersozū edificioz spectande insignesq; ruine
ideo cum his **Rome** descriptionem relinquimus.

Quarta etas mundi

Genua ligurum domina et regina. quas etiam Januam dicimus ytalie vrbs celeberrima clarissimaque in ligustici maris litore a quodam Genuo saturni regis filio condita et cognominata dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in litore relicto cum parte nauum custode qui iunctus accolis loci siluestribus hominibus oppidum condidit et genua ex suo nomine nuncupauit. Alij quoque a Jano ytalorum rege et post troyanam cladem ampliata vbi Jani bisfrontis ydolum primo coli ceptum est cuius sigilli inscriptio sic haberi dicitur. *Drissus vt has angit: sic bos ianua frangit.* Quidam tamen ante belli punici tempora nullam eius vrbs mentionem haberi dicunt. *Atius* autem eius incrementum habuisse dicit *Lucretio* prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postque tempora liguribus genuensibusque amicitioribusque fuerunt quibus quibus magne copie variaque bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. *Eam* Karolus magnus imperator pipinusque filius rex ytalie et successores franci reges per annos circiter centum summa cum iusticia et humanitate sicut et ceteras ytalie vrbes gubernarunt ducibus illi adinufrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas totius ligustici sinus emporium est

Que a quadringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementum. Unde et ingentes nacta vires et portu edibusque superbissimis ac reliquis in omni genere ornamentis nunc vsque preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queque et navalis belli peritia adeo excellit vt annos multos maris imperio potiretur et piratarum abstergeret latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuibus agitata discordia memoria nostra imperium maris amisit eius enim creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateque diffusum pene exhaustum est. Peras enim urbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. *Fama* gustam urbem totius *Cyprie* insule columnen. *Cibium* insulam: aliasque grecanicasque vrbes plurimas a thurcis: aliisque gentibus ablatas deperdidit vel tributarias fecit. *Capha* etiam eius coloniam in thaurico *Cherone* non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornata autem hec ciuitas Genua maxime cineribus persecutoris domini. Et cathino quodam *Smaragdi*no impreciabili quem tradunt illum fuisse in quo dominus iesus christus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Thales

qui et titulum amplissime prudentie et etiam premiu ipsam scz mesam auream ad appollinez transulit: hic tales paup erat: vacans philosophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructus et olei vbertate per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipso q; dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quida tales que ante pedes sunt videre nequis: quo que in celis sunt posses cognoscere: obijt aut anno etatis sue. lxxvij.

Solon

Hic soloni mortuum filium lugente: non esse flendum ait quidam eo q; flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnu meum irremediabile videas. Interrogatus an vellet q; sui de morte eius lugeret ait. ad hoc multis conatib; laborauit: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait eti; am nemo dicere debere: se ceteris quibuscunq; intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur et doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanorum matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in que orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signu anuli venditi: et si vnu oculum habente quis illo priuauerit. Viceversa ipe geminis careat: et q; princeps si ebriosus fuerit damnetur nece. Respona solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbu silentio. Quo firmat silentiu tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: araneae tela q; si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aut ptransit tela rescissa. Mortu; in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacetemonius athenis claruit terci; de septem sapientibus grece qui ob eius pfundissimam sapientiam breueloqu; dictus est. Hic iugede causa societatis missus fuit corinthu: vbi duces et seniores popli ludetes inuenit in alea ppter quod infecto negotio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanoru quoru virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cu aleatorib; cotraxisse societate. Interrogat; qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos em execat. Docebat aut Chilon dominari li; gue: et presertim in conuiuijs. no esse maledicēdu proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabit. Itē non esse minandū cuiq; quonia hoc est mulieb; bre. Cicius ad calamitatem amicorum q; ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Seniu honorare. Cauere sibi iipi. Bānum malle q; prauum lucru. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq;. Nō irridere infelicem dominatorem et fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis reuerantur q; timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquaginta sex annis.

Pitacus

Bias

Cleobolus

Periander

Pitacus Asiaticus mitileneus illustris p̄bus quartus de vii. sapiētibus gre-
cie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter atheniē-
ses et Mitilēnos instaret. q̄ ip̄e mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare
statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamine et rēte habēs sub scu-
to furtim circūuoluit firmone: et occidēs cum saluauit terram. Mitilēses autē ei
principatum obtulerunt quē ip̄e decēnio tenuit: et ad optimum ordinem ciuitate
reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs sup̄uixit. et cum p̄diues esse po-
tuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitilēni cresce-
re: volēs ebrietati hominū p̄cauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupli-
citer puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula:
bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bñfacere: qd̄ fidele: ter-
ra: quid infidele: mare. Vixit autē annis. lxx. Et claruit tpe Joachīm regis iude.

Bias Asian⁹ p̄mensis p̄bus quintus de vii. sapiētibus grece. Hic cū inter-
primēses et messanēses instaret bellū et primēsiū milites virgines mul-
tas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: et pu-
ellas captiuas liberās: tanq̄ p̄prias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nomis
et singlis cotes tribuēs: s̄b fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pie-
tatē. Alio q̄ tpe dum Aliar⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primē-
ses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū et victualium palliauit: duas enī
mulas sero imp̄guatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitū ab hostib⁹ caperēt.
quas cum aliar⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄
ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si ex-
irem forsitan primēsi: cepas ederent: Unde tu magis intramitte legatum. timuit
enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cumq̄ legati aliiati ingre-
rentur urbem: bias acerrimū arene spargens et diffundens desup̄ triticum ostē-
dit legato. quod audiens aliiatus: reconciliatōne facta recessit: et sic fuit ciuitas p-
biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras
eius fortuna mutata hostes inuaderent: et qui euadere hostes potuerunt precio-
sarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ip̄e de his deferēs fugit. In-
terrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū
porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que
domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait
Adens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄ quid sit dulce homini ait.
proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo
primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus p̄bus Lindius sextus de vii. sapiētibus grece claruit tempo-
re Sedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit
huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt
triginta diffformes: nam quidam horum albi visui: quidam vero nigri: immor-
tales autē cum sint corrumpuntur omnes et deficiunt. Est autē annus duodecim
mensium pater zc. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicior
fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄
inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celat⁹
malum: nocendiq̄ fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tan-
to minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris domi-
nos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Pro-
speratus ne superbias. et depauperatus ne deficiaris. Mutatiōes fortune virili-
ter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questionēs trium milium carminib⁹
Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius p̄bus e septem sapiētibus p̄bis septimus hac tē-
pestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Se-
tentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet
benivolentia fulciri non armis. amicis felicibus et infelicibus idē sis. Quodcu-
q̄ promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude.
Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharhis

Anatharhis pbus scita genere. hic licet magnus et audax in rebus bellicis strenuus esset: ut in doctrina grecorum moribusque proficeret iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domum profectus: nunciari soloni fecit quod venisset ad eum. Anatharhis scita cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici possit. Solonis autem responsum fuit: quod in propriis patrijs conciliantur amici. Qui mandauit Anatharhis dicens: nunc ipse in patria sum: ideoque licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicum maximum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quomodo quis fieri posset non amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nunquam erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantum: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad decipiendum et superandum seinuicem. Ait etiam turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum: quam multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moreisque atheniensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectum afferre: ob quam causam inuidus frater eius in uenatione sagittam in eum fixit: letale vulnus probo infligens: qui moxies ait. Per sapientiam in grecia saluus sum: sed propter inuidiam in patria pereo.

Empimenides

Empimenides pbus cretensis: hic dum iuuenulus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv. surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dum autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alium possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intras occurrunt sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamque ab eo didicit rei gesteveritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniensibus autem peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro supplicium est liberali decem: paritidum proditori. Vixit autem annis. i. 77. et scripsit de genesi et ortu diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad litus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum. reperiens sepeliuit: et cum ipsum sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere quam loqui: neminem enim tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscientia in aduersis. Solatiu enim est homini non meruisse quod patitur. fortuna deserit innocentem sepe: bona spes nunquam. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate predicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmadnassar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud ninuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eides visum restituit substantiamque omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicans interitum ninuier et instaurationem hierusalem ac templi domini spiritum domino reddidit. Et per filium tobiam et nepotes in ninuen sepelitur.

Hec Ammon (Anno mōi. 455.) fecit malum coram domino et percussus est a seruis suis obiitque in domo sua propria peremptus eumque cum patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mōi. 458.) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Idolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad observationem legis et dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum contra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauius in hierusalem ductus migravit ad dominum super cuius morte flere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: ut cum eo indeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesivit dominum. Perseueravitque usque in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini quod dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Iothas (anno mōi. 459.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus pharaonis nechaio regis qui eum captiuum adduxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito nomine Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachin.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges condidit. et inter cetera decreuit. ut qui adulterij crimine condemnaretur: utroque oculo priuaretur. quod cum filius eius commisisset: iussit ipsum exoculari. Verum tota ciuitas aliquodiu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto utrisque usum videnti reliquit. Sicque mirabili equitatis tempamento: se inter misericordem patrem et iustum legistatores partitus est. Visce o christiane quanta diligentia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri pro iusta lege sua quam eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachi etiam fuit filius Josie et constitutus est rex a pharaone ut daret mulctam centum talenta argenti. Et quia fecit malum coram domino ascendit contra eum Nabuchodonosor et factus est eius seruus annis tribus.

Ioachim cognomēto Iechonias fuit filius Ieconie: fecitque malum coram domino: non statim est amicus ne regnaret et vincit est translatus in babilonem. Mansit autem ioachin iste in carcere apud chaldeos. 37. annis et filius eius a viculis post mortem patris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mōi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regum iuda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetam ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonem. Eruti sunt oculi eius et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel prophetauerant quod vincit duceretur ad babilonicum regem. Capto igitur rege cum universis populum caldei trucidauerunt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Nomina septemum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Tales milesius vnus de vii. sapientibus clarus habetur: qui post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapientes: iste tales primus potuit predicere de futuro solis et lune ut dicit Augustinus. de his folia precedentia gesta ac dicta eorum manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

Septem
sapientes

Linea Christi

Ammon

Josias

Joachin

Iechonias

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu pfugis cō-
 dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiu iuuent⁹ hostio tyberis inuecta ami-
 ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-
 res et feras gentes gallozum cōdiderūt: magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuent: si-
 ue dum vltro laceffunt a quib⁹ fuerant ante laceffiti) gesserunt. Itaq; phocenses ex ignauitate ac macie terre
 coacti studiosius mare q̃ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerūq; etiam latrocinio maris (que illis
 temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq; in vltima oceani ora pcedere ausi: in sinū gallicū hostio
 Rhodani amnis deuenere. Cui⁹ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̃ viderāt. plures sollicitauere
 duces classis furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ppe hostia rhodani amnis in remoto si-
 nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Hu-
 ic port⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-
 ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant
 Qui pericula ppulsando intantū emittuerūt: vt victis hostib⁹ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit galli
 et vsum vite cultioris: deposita et māsfacta barbaria: et agroz cult⁹ et vrbes menib⁹ cingere didiceūt. Tūc
 et legib⁹ nō armis vinere. tūc et vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq; reb⁹ et homib⁹ imposit⁹ est
 nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videret. Ad quā plane urbē complurimi ex nobi-
 lioribus romanis p acquirēdis doctrinis transmittēbant: nam eoz victus frugalis et modestus semp fue-
 rat. Cūq; varios sortita fuisset vel dños vel tyrānos: pro vt se tpa offerebāt. nūq; tamē aut legē aut ab alie-
 nigenis suspēdia pertulit. preterq; a cathelanis. Huic Lazarus quē dñs a mortuis suscitauit prim⁹ ab apo-
 stolis destinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidē reliquie nūcūsq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur
 quoq; et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-
 ruere viri. Salutanus et Abuse⁹ presbiteri in diuinis nō medioeriter instructi atq; Sennadius similiter pre-
 sbiter greca latinaq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi libū edidit: et cor-
 uinus orator: victorinus rhetor: et alij complurimi.

Quarta etas mundi

Pherecides phus

Pythagoras phus

Pherecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi au-
ditor tempestate ista ingenio singulari predictis agnoscitur. Qui prim⁹
apud grecos de natura et de dijs scripsit. primusq; teste Licerōe libro. f. tu-
sculanorum questionum animos sempiternos esse affirmavit. Qui et teste Laer-
cio multa predixit que mirabilia videbatur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Pro-
phetam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philosophi prece-
ptor. Et Aletii philosopho lras plurimas scripsit. Et ab eodē mltas suscepit.

Pythagoas preclarissimus philosophus natōne sam⁹. Et ipse tepestate hac
toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeno eximie pulchritudinis
ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cui⁹
principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: at-
q; pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq;
circa Arithmetica vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū
de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi pepe-
risset equalē se tamen sapientes appellari erubuit: sed se pbm id est amatore sapi-
entie dixit. Italys legem dedit: cū apud Corthoram ethurie urbem ex grecia ve-
nit. Eius institutū fuit ne scolae eius intrans de philosophicis ante quinquenni-
um disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Variē eius se-
runtur sententie per Laercium: vna hic apponim⁹. Fugienda inquit modis om-
nibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab ania
luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cunctis reb⁹ intēperatia.

Sapho poetissa

Ezechiel ppheta

Daniel ppheta

Sapho Eretea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum pri-
ma inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habu-
itq; discipulas Anagoram Milefiam Congillam Colophoniam etc. quas etiaz
lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāma-
ta: elegiam, iambos et monades: fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cum rege Joachim
captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetavit futuras populi iudeo-
rum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit
Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis
sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan et Gad
quibus pridixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfe-
ctus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum fami-
lia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cum Joachim
rege captiuus ductus: et ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hieru-
salem postq; paruulus infontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu il-
lustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constitu-
it: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete expofuisset terminū ei⁹
pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Me-
diam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde salua-
tus in precelliore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem vi-
siones diuinas quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq; sub bal-
thasar eius filio. Septimam et octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tā-
dem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a boiis gallozum populis gentili sermone boionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appenninum primaria et postea boiorum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrumq; eius fuisse captum de boiis gallis: qui ager prius fuit erat etruscorum. Expulsis etruscis romani trium milium virozum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autem dicit octavianum bononiensibus q; in anthomiorum clientela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurandi cum tota ytalia pro partibus suis. Idemq; neronem imperatorem orasse latine pro bononiensibus scribit ad consulem et ad senatum. Ad annum salutis quadragesimum supra octingentesimum Sergij pontificis romani os porci prius appellatum temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cum copijs mitteret bononienses illum multis incommodis damnisq; affecerunt. Quam ob rem ille conuerso qui iam pretererat exercitu ultionis modus excessit. Q

post agri vastationem factamq; in insontibus p vicos villasq; repertis cedem. obsessam urbem captamq; reddidit immunitam. Deinde anno domini. M. cc. lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos navigationes prohiberet tribusq; annis bello contenderit. q; sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad maius romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circumdataz muro que nunc habet ac diu postea opibus amplificataz constat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vna et alia queq; ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimus omnium disciplinarum gymnasium a temporibus theodosij vsq; ad nostra tempora summa cum gloria in ea et permansit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. q; ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumq; litterarum discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaq; copulrima emerere. Sed q; maxie prestitit diuus petronius vrbs episcopus qui vitas patrum composuit. Genuit hec vrbs Guidone archidiaconum. Iohanne andree. et iohannem calderinu celeberrimos iure consultos q; monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie
Berodach

Nabuchodonosor

Este Berodach fuit primus rex babilonie qui a monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorum. Et ob hoc regnum assyriorum defecit regesq; babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Eidus scacorum reperitur ab Xerse philizopho pro correctione Sulmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueverat: quo solatio retractus fuit a tyrāntide ad emendatiōes.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victoriosissimus fuit. eo qd esset virga furoris dñi: vt puniret pctā pploz. obtinuit regnū assyriorū qd destructū erat a Medis. Et factus est monarcha q postea cū feris habitās septē mēib⁹. pce Danielis i pristina nabuchodonosor for mā septē ānis penitēs ē restituit. Cui res geste magni cognomē dederē. mltā cū finitimas bella cōfecit: et q; maxie cū egiptijs. ad extremū in teā deuicit. Et syriam durissimo sibi ibugauit iugo. Joachim interfecit. z successorē cū uasis dñi i babilonē trāstulit. z Sedechiā patriū suū loco suo suffecit. Porro dū uixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiū vrbs tracie maritima a grec sic noiata. Lacetemonij cōdidere eā pmo. qb⁹ appollinē p̄sulentib⁹ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oracm memorie: p̄ditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aut megarefēs appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigassent: sitūq; vbi postea bisantiū edificatū est p̄sperissent. Omīssa tā locupleta ripa tenuiore regione i asia elegissent: vt Strabo refert. At aut Justin⁹ z Eusebi⁹ ponunt bec ciuitas Anno añ aduetū xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonē agri loco quidē optimo z munitissimo a paulama spartanoz rege pri⁹ p̄ditōis sue initū habuit. Et cū pua admodū eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q eā adauxit z exornauit Cōstātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Bisantium

Xerxes p̄bus

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patrum Joachim mathaniam: ut seruiret ei sub tributo interposito religione iurissuradi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimū primum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regauit in hierusalem: fecitq; malum coram domino. Erat em̄ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iurissuradi regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suavit ut spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aut̄ nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegaret: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percussus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditiōem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratiū fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam urbem vna cum templo euerit et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asia regio arabie cōtermina longe plana sed fontū q; maxime indigua. In qua Babilō maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus et vltimus rex medorū. 58. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima et vetustissima ciuitas p̄ varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus et ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde p̄fect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugator: Nabuzardan sui exercitus principem ad obsidendas hierosolimam rursus mittit. Ibiq; decē et octo mensib⁹ statione firmata iudei se et vrbes caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros et turres euererūt. templa incenderūt. eiusq; vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo p̄mansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Babilio rege psarū et medorum. Secūdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que em̄ passa est iudea a medis egiptijs macedonib⁹q; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euerfio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliari misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templū domini: sed iouis olimpi cognominare et ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne euz hierosolimam: et tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompey⁹ eam cepit: obseruato ieiunij die: dux ab omni opere iudei abstinere impleta fossa et ad montis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Babinius Scaur⁹ Varus urbibus iudee et precipue hierosolime insultauere: et herodes magnus et solius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus eueritur āno scō imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Urbē aut̄ illā quā vicisset victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbs admirans: tantam

Quarta etas mûdi

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fa-
mes miserorū funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Iosephum lege. Non audita sed visa et cō-
munia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniq; Tit⁹ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimus
egit. Simonē qui vrbs excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitate traxerunt multis
confossus vulnerib⁹ interfecerūt. Vespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeorū preciosiora instrumēta vi-
delicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa reposuit. Ea aut vrbs vsq; ad adriani principis tpa la-
tronū ficiatorūq; facta est receptaculū. Et p quiquaginta annos: deinde ciuitatis māserē reliquie. Quā po-
stea Adrianus impator menib⁹ ⁊ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad-
paulinū scribit ab adriani tpibus vsq; ad impium Constatinū p annos circiter. clxxx. In loco resurrectionis
simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilib⁹ posita colebat. Estimātib⁹ psecutōis
auctorib⁹ q tollerēt nobis fidē resurrectionis ⁊ crucis: si loca sancta p ydola polluisent. Maiores dein⁹ no-
stri gloriosissimā ciuitatē diu possessas. tandē amiserūt. Karolus em⁹ magn⁹ multo sudore primo vrbe illas
vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaz Conradus cesar: Ludouicusq;
rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in asiam p̄fisci. At cū nri principes postea desidia sese dederūt
neq; hierosolima nec Antiochia in potestate nra remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nre salutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ tociēs pdicauit: Bethleē in qua nat⁹ est. Cal-
uariam in qua crucifix⁹ Ipsi⁹ crucis possidet inimici. Sepulchꝝ dñi gloriosum in quo ppter nos obto-
muit in dñorū saraceni in ptate habēt. Et nisi velint xpiani inuisere nō possunt. En ipam dei viuētis ciuita-
tem officinasq; nre redēptiōis: quā de⁹ nri miraculis illustrauit ⁊ pprio sanguine dedicauit: In q p̄me resurre-
ctionis flores apparuerūt: Machometi satellites pculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq; vsq; ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secundū Darij annus terminabunt. Ioseph⁹ et diuus Hieronimus a. 13. Josie regis vsq; ad terciū Cyri regis annus. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq; ad vltimū Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q. s. facta est anno ab exordio mōi. 4610. A diluuiō aut. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimo octauo regni Tarquini romanzorū regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq; lydos alyactez et apud egiptios vaphreze et apd Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo; etiam effusionem sanguinis innocentium se grauit̄ impiasset; volens deus generationem huius populi deperire; septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunus ad renouationem hierusalem perueniret.

Linea pōtificuz
Ihesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla hellespōtia

Dest reditum populi israel de babilone isti duo p̄fuerunt scilicet ih̄sus summus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Et videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta p̄p̄iam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cum innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponendum templum congregantes vniuersam prouinciam construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autem renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salatiel (anno mōi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Iste Joachim sacerdos fuit filius Iesu pontificis magni. qui scdm̄ Iosephum nominatus est Iosedech. Sub quo Zorobabel prophetantibus et adiuuantibus Aggeus et Zacharia templum et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pascha cum innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam urbem eam adiecit.

Iste Zorobabel (anno mōi. 4639.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriam prouinciam reducere cepit. et templum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mōi. 4709.) et sequentibus vsq̄ ad Ioseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tempus eorum debite scribi potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch etc. vt Mattheus in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta in numero duodecim p̄phetarum undecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi et templi edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̄ templo statim obiit. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

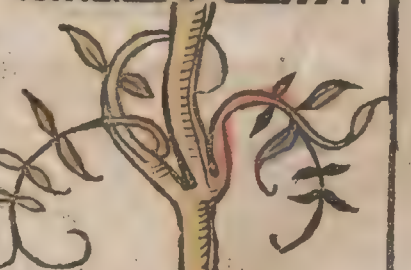
Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimam vitam. Huius q̄ ore eodem quo prophetauerat angelus domini apparens eadem iterabat.

Ellespontina in agro troyano nata vetula et antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebreæ cum annabulis terre.

Linea Christi
Salatiel

Sol Zorobabel

Abiud

Linea reguz Ba
bilonie

Nabuchodonosor

Eulmerodach

Babular

Saba dardacus

Balthasar

Nste Nabuchodonosor filius Nabuchodono
sor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. capti
uit annis. 10. Vir quidem prestantissimi animi et in
gentis potentie qui paternis regalibus multa super
addidit multaq; magnalia peregit.

Este Eulmerodach frater Nabuchodonosor p
cedentis quartus caldeorum rex magni Nabu
chodonosor regis fili. anno. 28. captiuitatis iudai
ce fratre predicto sine liberis defuncto regnum susci
piens regnavit annis. 18. Soluit Joachim de carce
re et magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iu
daice captiuitatis anno regnum suscipiens. re
gnauit annis. 34. Quis matre serua creatum. nec ob
scuritas inhibuit quin gubernacula vrbis inuasit. Ma
ximam indolem vxor Tarquinij Tanaquil libera
liter educarat et eius industria regnum adeptus. pri
mus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quiri
nales: viminaler exquilias vrbi adiecit eamq; auge
re fossisq; ac muro circumdedit: tandem a Tarquinio
superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prius Tarquinij regis filius et Tul
lij serui gener. Cui superbo facto cognome in
diderunt. Anno quarto et quadragesimo iudai
ce captiuitatis mortuo socero suo rege romanorum rex fa
ctus regnavit annis. 35. Hic regnum amittit qd a Ser
uio tenebatur rapere maluit qd expectaret qui suscep
to regno mox pmozes ciuitat quos rebus soceri ser
ui fauiffe putabat vna cum Tarquinio sororis sue fi
lia interfici iussit. et plerq; per tyrannidem gessit: tandiu superbiam regis po
pulus romanus perpeffus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importu
nitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stu
prum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abro
gatum. tandem em regno expulsus a porseuina interfectus est.

Balthasar enlmerodach regis fili. caldeor rex post patre regnare cepit. Et
regnauit annis. 17. Cui regni anno pmo Daniel ppbeta quartā visionē
vidit. Is demū captus est: et ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimi
cante tradita est et funditus euersa: adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiū
Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babylon illa magna capis et auferet ei prās. Hec pmar maria ciuitas totū
orbis dicitur et ea hūano ope extrui vel hūanis virib; destrui potuisse pene i
credibile videbat. Que destructio facta ē p Baniū et Cyri pmos reges mōrbie
persarum.

Babilon

Linea reguz Ro
manorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Linea pontificu
Elizaphat

Joiade vel Judas

Johanes filius Jude

Jeremias

Ezechiel

Lucretia

Q[ui]nta hec t[em]p[or]e ut dicit Orosi[us] mox ad magnas partem diei tendi visa est: et saxe grandis scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

H[ic] incipiunt ebdomode Danielis scdm Bedas de qb[us] inter doctores est gradis altercatio.

Templo domini in modu castri sexto regno da-
C[on]silio anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis et ornatu soleni laudauerunt deu[m].

Templum Salomonis perficitur
anno .vii. darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreoru summus pontifex successit Joachim patri in pontificatu. ut dicit Eusebius. sedit annis .32. Vir tanto honore dignus q[uod] sua prudentia ab Artaxerxe persarum rege absoluto neminem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq[ue] amonendi iudices.

Eliachim anno mundi .4759.

Adas quartus summus sacerdos t[em]p[or]e Artaxerxi. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dieru phurym. Constat em huc multe doctrine et sanctitatis fuisse viru[m]: multis tamen seditionibus agitatum.

Johanes iude pontificis filius quintus hebreoru pontifex. habuit fratrem qui dicebat[ur] iesus qui aspirabat ad pontificatu[m] confidens de familiaritate vagosi prefetti trans flumē. Cui autē sup hoc altercatur cu iesu in templo adeo incitauit fratre[m] ut eum occideret. Ideo vagosus omnia ornamenta templi sustulit.

Asor Anno m[un]di .4809.

Iste Sadoch (Anno m[un]di .4859.) etiā nihil habet nisi q[uod] ponit Matth[ae]i primo cu ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias ultimo pphetauit i egipto. Cui q[uod] peccata populi increpasset lapidatus est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrutus sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post multa gloriosa gesta cuius quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atq[ue] excerebrauerunt. Et in sepulchro Sem filij Noe et arphaxat ei[us] filio sepulti.

Zacharias et Aggeus anno scdo Darii increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domu[m] domini. et sollicitabant Sorobabel ut loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensus est cor populi ut edificarent templu[m]. Tandem post multa bona opera cōpleto templo. Et ipse obiit Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Zacharias

Linea Christi
Templum Salomonis

Eliachim

Asor

Sal Idoch

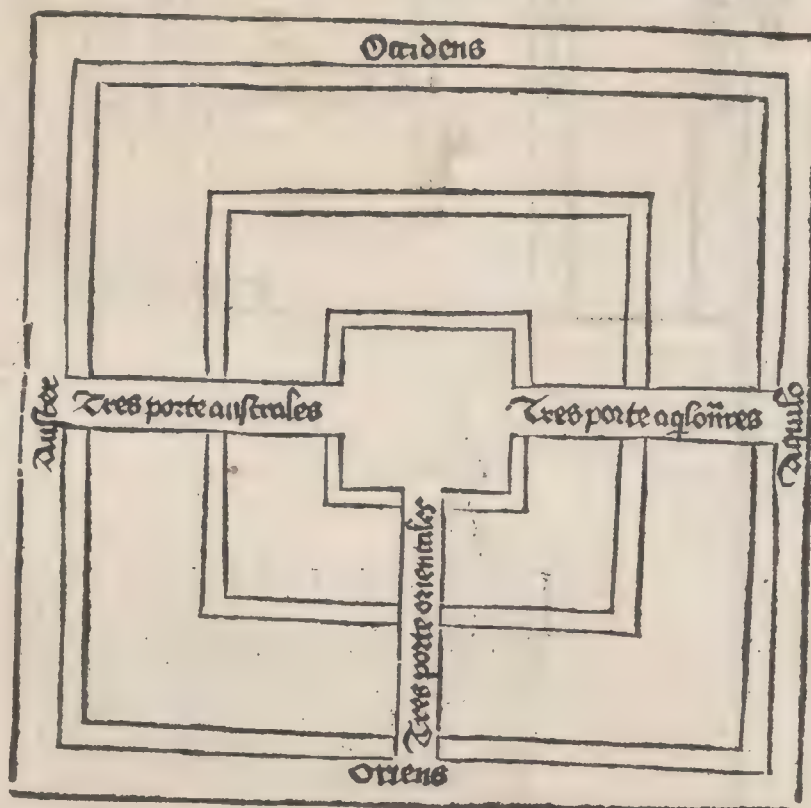
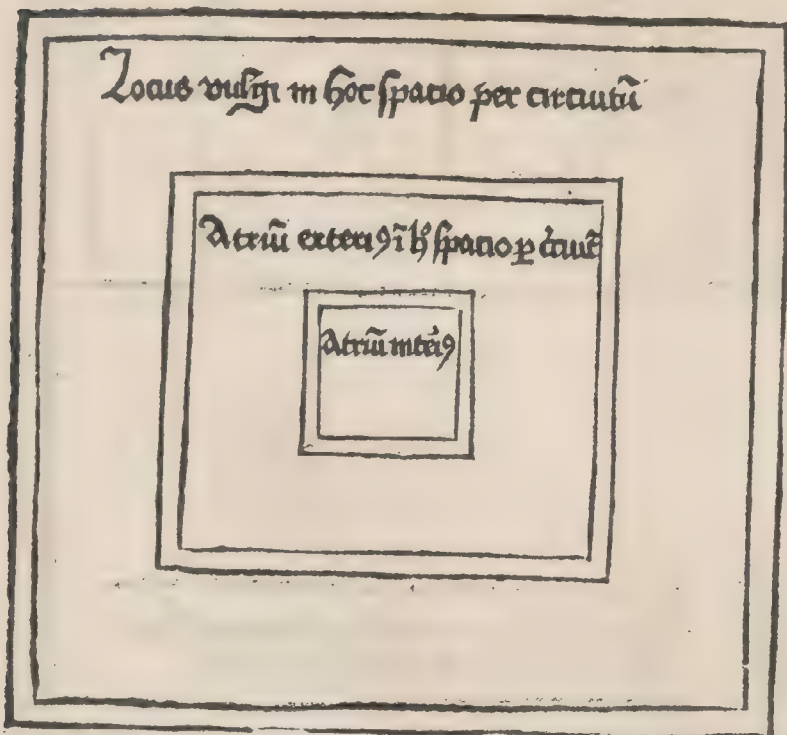

De edificatione templi

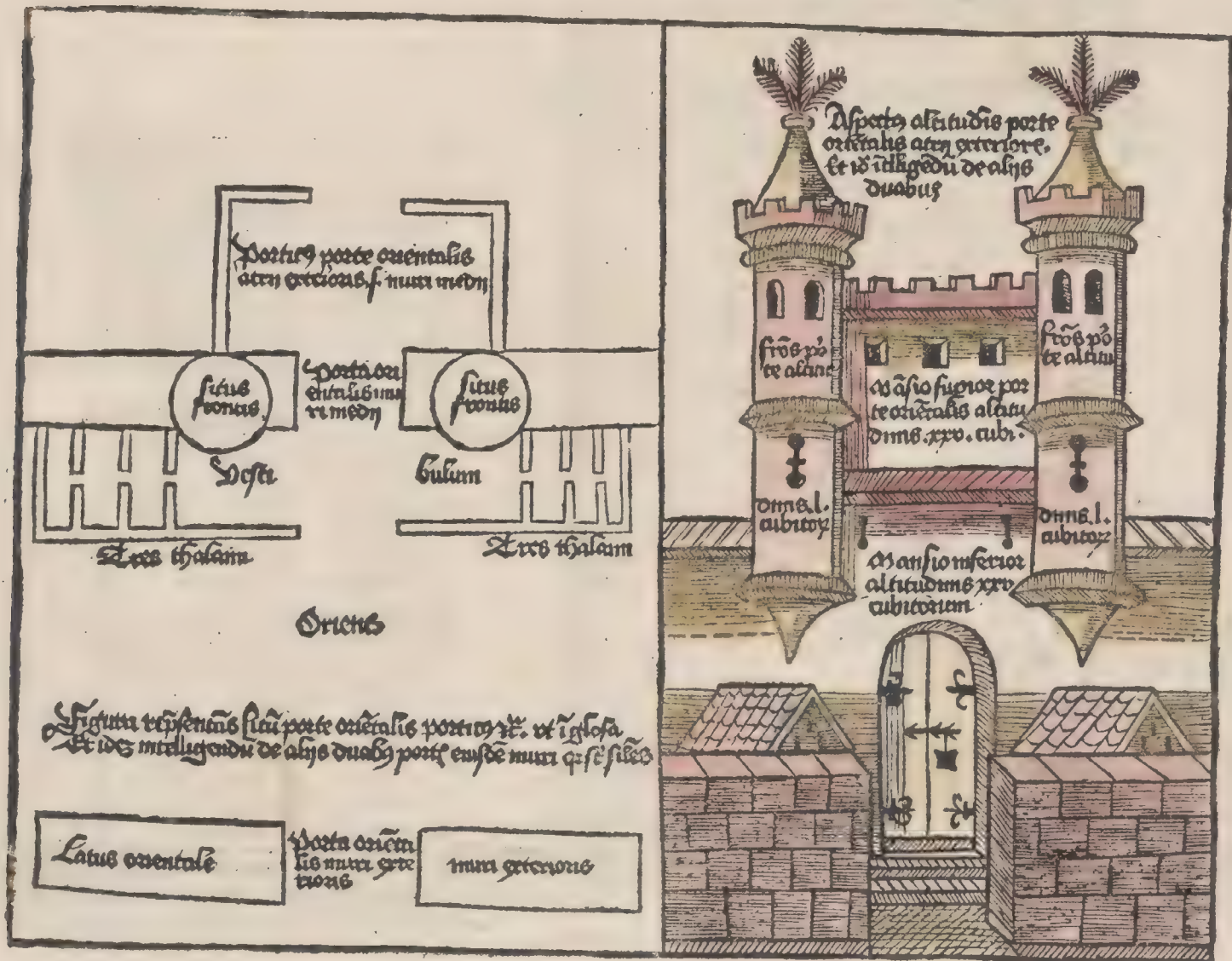
Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: p̄cipue
regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dñi factu est sup eum: adductus est a
spiritu in terrā isrl sup montē excelsū. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscu
rissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quā
ficio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres he
brei ezechiel in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatione post reditum de
babilonia p̄ Zorobabel et Neemias fuisse impletum. Licet ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei
p̄ Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū expectant. Figuras igitur templi per picturam ta

Prima figura edificij templi ostēsa ezechiel sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte representāt

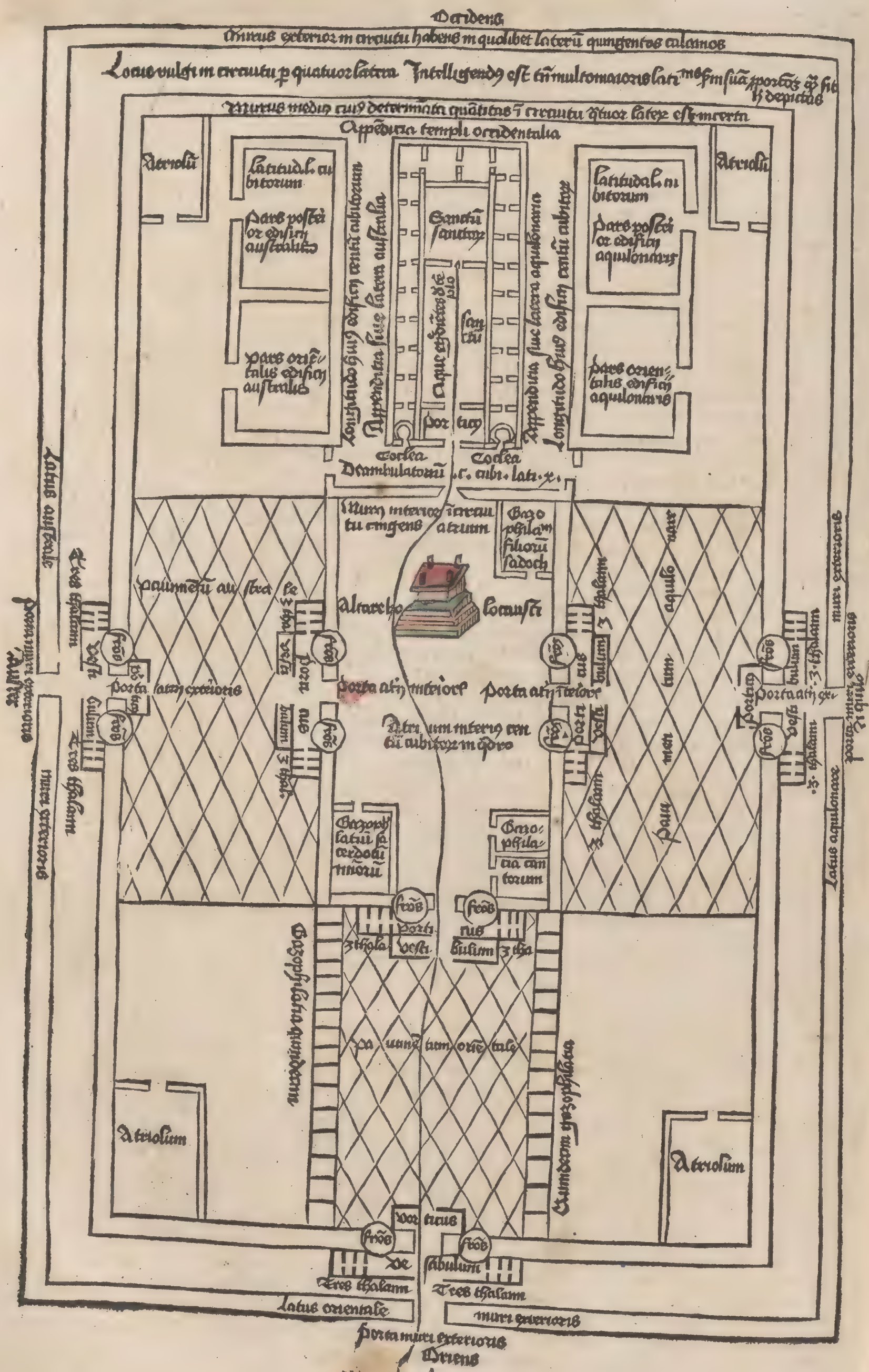

Ezechiel diuinus ppheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissus est ince-
pit et ipse cum mardocheo transmigravit. Postea sedechias annis. xi. regnavit: in quo anno destructa e-
st ciuitas et templum. Inde decimoquarto anno post deuastationem Ezechiel hac visionem prophetica vidit
Templum autem vt in figuris cerni potest: multas mansiones habebat: sicuti ciuitas: muri eius erant. ppugnacula ad
modum ciuitatis. Mons in quo erat templum aliquantulum demissus erat: In parte australi magis quam aquilonari.
Angelus autem stans in porta muri exterioris locutus est ac mensurabat certis mensuris que maiores erant quam
in ceteris rebus communibus. Totum igitur templi edificium in spacio quadrato situm erat. Cuius unum latus directe ad ori-
entem positum: oppositum ad occidentem. Alia duo ad aquilonem et meridiem. In quo spacio triplex murus: Exteri-
or. medius. interior: Spacium potentum inter medium et interiore dicebatur atrium exterius. Reliquum spacium inter mu-
rum medium et interiore: locus vulgi appellabatur. Gentiles enim ad orandum ob deuotionem templum accesserunt. To-
tum vero quadratum primum in summitate montis in plano erat: primum in montis pendulo. que gibbositas spacium
cum in plano figurari non potuit imaginatione suppleri debet. Ad horum intelligentiam posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitorum latitudinis in
qua erat porta. Simili modo in secundo muro et tercio directe se respicientes. In latere denique muroz ad-
quilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

Habebat autem hec porta orientalis gradus ob declinationem montis: vt a loco vulgi ascensus p. vii. gradus
ad portam foret. Vestibulum quoque habuit spacium ante aperturam medij muri quique cubitorum in latum ab oriente
in occidentem. Et. xv. in longum ab aquilone in austrum. Extabat et porticus edificium situm super aperturam mu-
ri medij: et ex parte interiori ipsius muri transiens ultra medium p. vii. cubitos inter atrium exterius. Et a terra usque
ad summitatem huius porticus cubiti quinquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quarum altitudo
lx. cubitorum sicuti in portis castrorum: Frontes dicte ad decorem porte. Ac in summitatibus turrium pomelli: et ra-
mi palmarum celati: etiam iuxta turres sex thalami p. portarum appenditia dicta. Ad horum intelligentiam posi-
te sunt due figure (post primam et secundam) sequentes: Quarum prima situm porte porticus et vestibuli frontium et thala-
morum secundum lineas fundamentales representat. Altera figura altitudinem porte porticus et frontium a parte orientali
ostendit. Porticus autem edificium super portam in atrio duas habet mansiones superiorem et inferiorem et fenestras ob-
liquas. Ultra autem portam secundum muri inter medium et tercium pavementum stratum sub diuo scilicet platea pavementa-
ta erat. Arigita quoque gazophilatia in circuitu pavementi. ad latum australe decem: que occupant. c. cubitos. et
quatuor ex vna parte atrij exterioris et quatuor ex alia parte eiusdem porte que cum ipsa occupant. c. cubitos.
Duo vero residua gazophilatia ponunt iuxta thalamos porte orientalis atrij interioris vnum in parte vna: reli-
quum in altera. que cum ipsis et cum thalamis occupant. c. cubitos p. modum inferius figuratum. Et ad maiores
distinctionem a thalamis gazophilatia rubri coloris sunt. Porte autem aquilonaris et australis similes sunt por-
te orientali: Similis ferme descriptio portarum et vestibulorum medij et interioris muri extat. Ostium vero in
frontibus portarum diuersum erat: et ibi holocaustum lauebatur. scilicet carnes cremadas in altari holocaustorum ac mense
que immolationi deserviebant p. peccato et delicto. Due item pietes existentes ex utraque parte ostij et ante illas
in porticu erant due columine: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietum tem-
pli. c. cubitorum extat. Altitudo. c. xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos continet. Duo pietes. xij. cubitorum
prominentia pilariorum ultra parietes hinc et inde. x. cubitorum: latitudo appenditiorum. vii. cubitorum. paries claudens
appenditia hinc et inde. x. cubitorum et latitudo loci orationis similiter. x. cubitorum. Qui numeri simul iuncti fa-
ciunt. lxx. iuxta ezechielem. Intrinsecus deinde sanctum sanctorum ponebatur quod interius templum (vt in tabernaculo mo-
si interius tabernaculum) dicebatur: Paries vero non multum altus nec sustinens aliud pondus diuidebat sanctum et
sanctum sanctorum. Cuius longitudo erat. xx. cubitorum. Adiuncta fuerunt latera siue appenditia lateribus templi exteriori-
us adhaerentia in latere occidentali. vi. in latere aquilonari quod est multo longius. xxx. Et similiter in australi quod
est equalis longitudinis: in orientali non sunt ponenda cum ibi templi ingressus pateat. Pilarii tandem annexi
fuerunt prominentes extra pietes: vt sit in arduis edificijs ad ipsa fortificanda: In occidentali parte tres pilarii: duo
in extremitate vnius in medio. et prominentes. v. cubitis: et hec prominentia pilariorum in tribus locis perforatur
vno super alium atque in his foraminibus trabes figuntur ad portandum tria tabulata: ita disposita vt primus distat a
terra p. sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicque ascendunt iuxta murum templi. xvii. cubitos. Inferior autem man-
sio templi usque ad primum tabulatum seu cenaculum ponenda est. xxx. cubitorum vt in templo salomonis. vt pates tem-
pli ad recipiendum lumen p. fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scilicet
aquilonare et australe duo edificia ponuntur a muris templi p. xx. cubitos distantia: et quolibet. c. cubitorum lon-
gitudinis et. l. latitudinis. Ad ea intelligenda posite sunt tres figure folij precedentis. Prima representat secundum li-
neas fundamentales totius edificij posteriorem partem. Secunda altitudinem templi ostendit et appenditiorum circa ipsum.
Tercia altitudinem edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare autem holocaustorum ex
partibus compositum fuit. Prima pars iuxta terram dicebatur sinus siue fundamentum: et eleuatur super terram cubitum vnum
Secunda crepido minor et restringitur edificium p. cubitum vnum et ascendit p. duos cubitos. Tercia crepido maior
iterum restringitur et eleuatur sursum p. quatuor. Quarta ariebus vocatur simili modo p. iij. ascendit: vt altitudo altaris
a terra sit. xi. cubitorum. Aque egrediebantur de templo p. modum fonticuli scaturientis de limine sancti sanctorum et in
p. templum transibant declinando parum ad latum dextrum. et inde ad porticum templi et postea ad atrium interius ab occide-
te in orientem. Aliqui has aquas ante egressum de atrio interiori diuiserunt in quatuor riuulos: vt p. egressum
de porta orientali exterioris muri in vnum conueniant ceteri id refutant. Et sic completa sunt ad edificationes et
dispositionem templi pertinentia. Figura laudabilis nunc sequitur simul totum edificium representans quod p. partes su-
perius est figuratum et secundum lineas fundamentales cuncta ostendit.

Quinta etas mūdi

Veronam pulchram et preclaram venetie urbem alpiibus finitimam. Quam athesis fluvius dividit. Auctor est ex trogo pompeyo iustinus. Gallos qui urbem romam ceperunt et pariter Mediolanum: brixiam et bergomum edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epi sententie inherentes: post Troie excidium constructam asserunt. Nec tamen minus cingit quam dividit veronam Athesis ut custodie simul ornametorumque subuehendis reuehendisque mercibus et frugibus magno sit usus veronensibus: quandoquidem supra infraque circum ager est precipue bonitatis multa gignens in urbe conuehenda: olei vim maximam: frumenta incolis in mercaturam superabundantiam: vinorum varietatem atque praestantiam: pomorum omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate superantem de qua subtilissimi efficiuntur panni. Hanc praestantiam greges et armenta a pastionis proprietate accipiunt. Quam prata campi quoque prospectu quoque amenissimi naturaliter praestant. Quam tamen mons altissimus orbi supereminens Balbus nomen: et eandem herbis suis ingenitam et multo maiorem virtutem praestet. quod herbilogi vndique confluentes multa herbarum radicumque genera animantibus saluti optulanti inde legant: diuerse etiam per agrum veronensem scaturiunt aque non minus ornameto a natura quam usui attribuite. Haec ciuitas ita romanis principibus grata extitit: ut in ea amphitheatrum romano more nonnullaque alia constructa sint edificia. Ibi quoque deinde a Gottomis longobardisque regibus: nec non et ab alijs principibus domus excelsae et alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerunt constructa. Vinorum praestantia vno extollitur argumento. Theodatus ostrogothorum rex tertia: quem sciret in veronensi agro esse vinum sicut Cassiodorus appellat accinati odoris saporisque suauissimi. illud romam nauibus Athesi in superius mare delapsis comportari curauit. Urbis huius gesta sub vario fuerunt euentu. Attila enim Gottomum rex eam euerit et incendit. Alboinus primus longobardorum rex ibidem Rosimunde uxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengarium imperatorem superauit et occidit. Nobilissima scaligeorum familia et ipsa veronensis tyrannidem occupauit. et per 70. annos cum maximo splendore verone dominata est. Tandem ea urbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut et ceteris urbibus ornameta viros omnis etatis praestantes attingamus. Zeno quoque sicut religionem christianam et suam ipsius decus sanctitatem primum erit qui verone praefuit multa scripsit extantia sacras utriusque testamenti litteras declarantia. Emilius marcus veronensem poetam. Iusebius in asia obijisse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde uterque Plinius. genuit et Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Quinta etas mundi

Regni Persarum principium

Qyrus prius rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigessimus captiuitatis iudaice annus. Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnavit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui ut herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transiit. dominusq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam urbem statim subuertit. Postmodum aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectus est. Quem sine ullo negotio fudit et cepit: ablatiscq; ei omnib; sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumq; Cyrus asiam totum pene orientem in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnemq; eius obruncasset exercitum: haud multo post et ipse ab regina compositus in montib; insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidentia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias perduxit: ibidemq; eum cum ducentis milibus obruncari fecit: Ita ut ne vnus quidem tante cladis supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpore Cyri exquiri mandauit. Cui comperto auferri caput et in vtre sanguine suorum plenum inmitti precepit: ut quasi superbo regi dignum exhibuisset tumultus dixit. Sume cyre sanguinem quem semper sitisti: eius tamen truncum in pasargadas urbem delatum in hortis sepelierunt. In cuius tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptum. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperium institui.

Persia autem asie maioris regio est: que a persio Acrisij arginorum regis nepote nomen accepit. In qua persipolim ipsius regionis caput condidit. Quam postea greci regijs concrematis vastauerunt hec itaq; regio Caramanis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quam. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa premaxime est. Et propter estum ac ventos fructuum inops esse prohibetur: in ipsa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. presertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Babijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorum rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quam postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: et autem imperium et si aliquando premaximum fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq; diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Membroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignem coluerunt: et Iune minerveq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Abumeteam legem sequuntur. Persica autem poema ut Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximenes

Anaximander philosophus et medicus celeberrimus primo milesijs Laletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (ut Iulio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiam primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. necnon et materiales speram construxit. Et propterea Plinius libro secundo eum peritissimum astrologus dixit. Obijt denique sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximander milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes philosophum pariter et physicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipsam. Obijt vero (ut Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

Edras vir sanctus atq; doctissimus velut al-
ter Moyses in populo venerandus habitus est. Hic
primus de babilone cum ceteris venit: sed iterum
paterna solitudine mori rediit ut plures lucrificaret:
et secum adduceret. tpe aut isto legem ceterosq; libros
sanctos repavit. quos combusserant caldei: felix testa-
mentum orbi relinquens. novos et faciliores apices in-
venit: que in spiritu sancto feliciter peracta. venit iterum
hierusalem cum multitudine magna regalibus privilegiis: ut
doceret populum. Obijt in senectute veneranda sepultus
ibidem.

Iste Darius fuit consobrinus Astyagis quem dedit ei re-
gnum. Ambo autem victi sunt a Cyro qui fuit rex pri-
mus persarum: et transiit monarchiam ad persas. Ba-
bilone viat. Bathasar interfecit. Danielem magnifi-
cavit. Israel remisit in iudeas ut templum reedificaret.
victus tamen benigne Cyri providit. Astyagi regnum
hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias fuit pincerna Artaxerxis regis persa-
rum missus ab eo ut instauraret murum hierusalem
edificavit eam in angustia temporis. Hic fuit vir benignissi-
mus ac devotione populi: qui cum opus domini expleisset
miraculose ignem sanctum reperiunt et murum dedicaverunt.
Rediens ad regem iterum reversus est hierusalem et mortuus
est. ibique sepultus iuxta murum quem edificavit.

Ombises filius Cyri secundus persarum rex sexagesi-
mo captivitatis anno regnum accipiens regna-
vit annis. 8. qui ab Esdra artaxerxes: vel assuerus no-
minatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vo-
catur. Hic interdixit ne hierusalem et templum reedificaret.
Is enim imperium suscipiens militari gloria atq; iusticia
cum quadam crudelitate mixta in suos deficiens patrem
superavit. Ethiopes subegit: et multas provincias suo
adiecit imperio: pleraque in bella per holofernem gessit po-
stea in egiptum accedens cum cunctis vastavit fines. et
ibidem Babilonem condidit aliam. De Cambise valentem
in sexto refert: quod iudicis male iudicantis pellem de-
trahi fecisset selle iudicarie ubi filium suum iudicem con-
stituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanctus clarus habetur in to-
to regno persarum: tempore sue exaltationis fuit
295. annorum secundum computationem latinorum.

Smerdis tercius persarum rex octavo et sexagesimo iudaice captivitatis anno: Cambise in syria mori-
tuo sine liberis: regnum regnavit mensibus septem: patetres quem Cambises rebus suis preceperat fra-
trem suum nomine et facie similitudinem regem declaravit. et priorem occiderat. propter quam fraudem darius hista-
spis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetes trucidavit. Et ipse per
triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas ter-
ras domino suo subiugavit. et tandem venit ad bethuliam:
et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui
et omnis eius exercitus fugatur. Fuit autem Judith vidua muli-
er prestantissimi animi et incredibilis aspectus et postquam holofernem pri-
ncipem obruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos ut cunctis
diebus vite sue omnibus iudeis preferretur: et triumphali laude prope-
tuisque preconij celebraretur. Et cum centum et quinque annos com-
plexisset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa
sepelitur.

Babilonia nova condita a Cambise in egipto.

Monarchia Re-
gum persarum

Darius

Cyros

Cambises

Smerdis

Linea Cōsulum Ro-
maonum

Brutus Tarq̄nus collatinus

Valerius publicola Postum

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Ennius maullius

Valerius

Anno. cc. xxiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorum
consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēpo-
ris erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotantur ex-
tius vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis ce-
sos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarqui-
ni in vrbe esset.

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini
prisci vestita aurea veste. librum apertus-
altum in manu gestans et librum in sinistra ha-
bens super genu capite discoopto dicit sic. Ma-
gnus ab integro seculorū nascit̄ ordo iam reddit
et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua pge-
nies celo dimittit̄ alto. Tu modo nascēti puero
quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs au-
rea mūdo. Casta faue lucina tu? iā regē appollo.
Esti duo vicerunt sabinos et de eis triūpha-
tum est. et Valerius fataliter mortu? paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sa-
binorum cōsternati creant dictatōrē. cuius
auctoritas et potentia consules preiret. et est no-
men officij dignioris.

Ste. L. Manili? Velij manlij filius. belluz
cum gallis inchoauit. p̄cussorq; gallo qui eū
ad singulare certamē prouocauit. torquem aure-
am de collo eius tulit suozq; imposuit. An dictus
est torquatus? et torquati cognomē suis posteris
obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox morib?
incondita. ob hoc ipa corporū mole ac ar-
mis ingentibus adeo omni genere terribilis fu-
it: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stra-
gem videretur. deinde totam vrbē igne ferro ma-
nibus exequāt sex mēsis barbari: et Manili?
nocte subeuntes clangore anseris excitat? a sum-
ma rupe deiecit.

Opilia virgo vestalis ob crimen stupri vi-
ua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum ve-
gentinum in quo tot ceciderunt de victori-
bus romanis quot de victis.

Sibylla cumana

Manili? torquatus

Opilia vgo vestalis

Dictature dignitatis institutō

Anno post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua
dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui di-
ctatori in omib? obsequeret et largū als lerciū dictatōrē primū?
Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institut? est itaq; dictatōr vt auctori-
te et potētia cōtra hostes cōsules preccederet. Eo maxime qz postsemia clu-
sij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniū supbum reducere conat? ef-
set. qd ne fieret dictatōr obstitit. Verū pace cōfecta in amicitiam ppli Ro-
mani postsemia sūmis recept? honorib?. Quinci? cincinnat? prestantissim?
postea dictatōr cū agriculture opēā daret: a senatu rogat? : puluere ac fu-
dore absterfo: dictature dignitatē inuit? suscepit. Is nedū romanos obse-
sos sed hostiū quoq; exercitū superatū cū innumerabili preda romam per-
duxit. Sic expeditū de finita rediit ad boues: victoriāq; qsi securā tenens.

Ab isto valerio consule ciues exules seruiq; fugitiui inuasērunt ca-
pitoliū? et incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: qz ipse consul fuit occi-
sus: publicola quoq; roman? patrici? cui publi? valeri? ppiū nomē ante
fuerat. Et ipse p hoc tep? expulsis Tarq̄nis vna cū bruto in locū collatini
consul est suscept? de quo sup. Is cōmissa pugna in quo bruto occubuit ipse
de Tarq̄ni exercitu quindecim milia? et trecetos viros interfecit qua victo-
ria prim? ex cōsulib? in curru inuect? triūphauit: que res pulcherrimū spe-
ctaculū plebi sine vlla inuidia p̄buit. fuit aut magne iusticie et eq̄tatis vir.

Marcus Turei

A Marcus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo ait Augustinus) uniuersum se numerum stellarum comprehendisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa continet auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas et numera eas si potes. genef. xij. Quomodo enim dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cui astrologie non ignarus esset. De astrologia librum scripsit elegantissimum dicente Licerone li. primo de oratore. Constat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atque optimis versibus. Aracum de celo stellisque dixisse et conscripsisse.

Aracus

Os inferni in medio urbis vasto hyatu horribiliter apparuit ut ui hominis sepulturam interpretantibus auruspibus expetebat. Rome enim (ut Lilius ait) siue interempti seu alia aliqua vi foris ferre spe cu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinem. quam voragine nullo videbat posse impleri materia. Tum Marcus Tullius eques romanus bello egregius eo audito. templa deorum que foro illi imminuebant intruens. Equo maxime ornato infidens zelo patrie armatus se in hyatum misit. qui mortuo statim hyatus obturatus est.

Eliopius

Eliopius adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tempore Cyri regis persarum. fuit autem grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus et prudens. qui composuit fabulas elegantes quas romulus postmodum de greco transtulit in latinum. et filio suo Libertino direxit. In quibus docet quid obseruare debet homines. Et ut vitam hominum ostendat et mores: inducit aues. arbores. bestiasque loquentes. per probanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligenter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu mutescent et ingenium acuant. Hic primo anno Cyri regis persarum fertur fuisse pemptus. Nouissime eas fabulas omnes una cum ipso Eliopio vita Rinuti quidam eruditus vir: ad Antonium tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem viro rum rome electio

Decimo Artaxerxis regni anno. ccc. et altero ab urbe condita. L. menenio et P. sextilio capitolino consulibus. Romanis placuit quod consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: per quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratius tempore (ut Lilius ait) nimium luxuriare incipiens. ciuitas eius res lapsa est. Quia post annum exacti sunt ob facinorosa Appij claudij.

Leges duodecim tabularum

Romani cum hucusque legem non haberent magnaque inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. tercio decimo regni Artaxerxis anno legatos athenas miserunt. Qui non solum ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verum etiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. unde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex ut habetur. ff. de ori. i. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataque erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quarta seditionem bonorum cupido excitauit. ut plebei quoque magistratus crearentur. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxerxis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater per hoc tempus tam senex laudabilissime urbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequiuertant ipsa ab ira retraxerat durissima: et eius propositum vertit in bonum. Nam relinquens obsidionem ciuitatem liberam dimisit. Ob cuius mulieris beneficium: ne ciuitas ingratitude argueretur ex Senatusconsulto ad perpetuam rei memoriam eo in loco quo hec veturia filij iram moluit templum et ara fortune constructa sunt in super cum nullus usque in id tempus vel modicus a viris mulieribus prestatetur honor sanctum est ut mulieribus homines semper assurgerent et in via eis cederent quod nunciusque apud nobiles seruatur. Et quod eis liceret uti auro et purpurea veste aureisque fibulis et armillis nec inmerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Re-
gum persarū
Dari^{us} histaspis

Xerxes

Artaban^{us}

Artaxerxes

Democritus philosoph^{us}

Heraclitus

Darius histaspis filius quartus persarum rex anno septuagesimo cap-
tuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdis
patetrem magum ei^{us} fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno per-
sarum. Cuius equ^{us} sequenti die in ortu solis hynitū ante regiam prius emi-
teret ille persarum rex habet. Darius Debaris stabularij sui solercia effecit: ut
ante omnes hynitū equ^{us} ei^{us} primo daret: quo facto: euestigio rex creat^{us} est. Re-
gno suscepto Atosam cambylis filiam duxit uxorem. Ex qua pter xersem eni
alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel ut iudeos in hierusalem redu-
cere posset et vasa reddi iussit: et p edificatione templi viginti argenti talēta p
singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq^{uam} e vita
discederet egiptus ab eo defecit.

Xerxes darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iu-
daice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is
voluntatis p^{rius}ne colendi deum israel: beres apparuit. Iudeis liberali-
ter vtens. Esdre sacerdoti amicissim^{us} crudelitat^{is} et seuitie paterne successor. Re-
cepta egipto que a patre defecerat cū vniverse asie potiret: innumerabili exerci-
tu grece bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē le-
onide Spartanor^{um} ducis solercia duob^{us} acceptis vulnerib^{us} fugiēs: qui p^{rius} ma-
re nauib^{us} strauerat: in piscatoria scapha vix trepid^{us} aufugit. Et nō multa post
ab Artabano ei^{us} prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit men-
sibus septem. Qui p anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum
essent ei duo filij nomine Darius et Artaxerxes: Juniore in maioris ne-
cem sollicitauit: Affirmans illū p^{rius}um obruncasse patrē. Magabulus aut bu-
ius sceleris consci^{us}: Artaxerse filio rem postea pdidit omnē. Is cōuocans om-
nes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artaban^{us} inter eos astitisset: Ar-
taxerxes se breuiore simulat habere lorica q^{uam} deceret: iubens secus cōmutare.
Quo nudato euestigio cū septē filijs cū transsodi iussit: atq^{ue} ita Artaxerxes e-
gregi^{us} iuuenis cedē patris: necemq^{ue} fratris et seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerxes septimus psarum rex regnauit annis. 40. Idic omnū boni-
um pulcherrim^{us} fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua
contingeret: et p^{ro}pterea longimanus dict^{us} est. Qui tributa persis p^{rius}
instituit. eo q^{uod} maximā impensaz auri atq^{ue} argenti in edificijs constituisset: vbi
tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentis
Et cum pacis auctor et conseruator habere^t: Idcirco ab omnib^{us} amari p^{ro}me-
ruit. Esdras quoq^{ue} sacerdos et dei p^{ro}pheta clarissimus elegantis memorie eius
imperium insigne reddidit. Neemias quoq^{ue} eius et Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philosophus p hoc tps floruit: is primo quol-
dam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam
optime didicit: deinde vt Geometriam p^{er}ciperet in persidem ad mare
prexit: postq^{ue} etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq^{ue} se tra-
stulit: vbi a nullo cognitus tpe Socrate cognouit. Tandē doctissimus in patri-
am reuersus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Sa-
tius dicens eum paupertate studiorum libertate letari: q^{uam} opum seruli cura ve-
xari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum natu-
ras se contraxit: vbi et nature secreta subtili^{us} rimari posset (sicut Cicero in quin-
to tuscul. questionū refert) Oculos sibi ipsi effodit vt vegetiores cogitationes
haberet. Aut ne videret bene esse cūbus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius
sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt paritatem in tuo ser-
ues q^{uam} luxum in alieno: paritas em necessitatis remedium est.

Heraclitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in p^{ro}-
cio fuit. Cui^{us} libri adeo obscuri fuere vt a philosophis vix intelligerēt^{ur}. vñ
de et p^{ro}pter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cū
in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium p^{er}ferret. nihil re-
spondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Nam
(vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Aristides

Anaxagoras

Empedocles

Sappho poetissa

Zeus heracleotes et Parrasius
pictores

Themistocles atheniensis pbus: et navalis belli clarissimus ac sapientissi-
mus dux his tpbus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹
habitu⁹ est. Cui⁹ consilio parva est victoria in maritimo prelio: supato rer-
se ab atheniensib⁹: Cū ad huc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogita-
bat. Cū a disciplinis pceptendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cō-
ponendis oratiōib⁹ sese dedit. Glorieq; cupiditate incensus cupiens sibi vrbis
principatum vindicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pau-
peri sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Adalo inquit virum pecunia: q̄
pecuniam viro indigentem.

Aristidem pbum atheniensem virum vtiq; disertissimum per hec tpa floru/
isse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum
iusticie in his que ad cōem referunt⁹ utilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus
est: huic plato tantū tribuit vt p ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū so-
lum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sup-
tu efferrī ad tumulum nequiverit.

Anaxagoras pbus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit.
Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimonium omi-
ne suis concessit: et in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuer-
sus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste peri-
issent. Euidā dicēti. Nōne tibi patrie curaylla est: respondit. mihi patrie cura est:
et summa quidē atq; ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad qd
factus fuisset. Ad cōtēplandum inquit solem et lunam et celū. Hic audita morte
filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em ex me natus sciebā esse mor-
talem. Cūq; annis. 72. vixisset ab atheniensibus in carcere positus: e potō vene-
no interiit quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles pbus Atheniensis his tempibus laudat⁹: qui adeo canendi pe-
ricia edoctus erat. Cum hospotē eius iuuenis quidā furibund⁹ invade-
ret eo q̄ patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse
dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (in-
quit) in tota rerū varietate scz affluentie mobilis contemp⁹: future felicitat⁹ ap-
petitus: et mentis illustratio. Quoz primo nihil honestius: scdo nihil efficacius
Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq; deus
Deus est spera cuius centrum est vbiq; et circūferentia nusq;. Arbitratus deniq;
animas immortales se incendijs dedit.

Sappho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā temp estate
inclita fuit: honestis et claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt
etate florens et formaz non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio-
ri feruore animi ingenijq; suasa viuacitate consensu studio vigili p abrupta par/
nafi vertice cello se felici ausu musis non rennuentibus immiscuit: quid multa eo
studio deuenit vt vsq; in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio vete-
rum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ppter ea illi erecta
fuit statua enear⁹ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Et
tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeus heracleotes maximus pictor: et ipe etate hac (vt Eusebius habet)
inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad ma-
gnam gloriam perduxit. Opesq; tantas acquisiuit vt institueret donare
opera suareo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pin-
xit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduo/
larēt aues: processit iratus operi: et dixit. vuas melius pinxi q̄ puer.
Nam et si hunc consumasset aues ipse timuissent. Idem etiam scdm
Quintilianum vmbrazum inuentor perhibetur. Parrasius quo-
q; hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descē-
dit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduo/
larent. ipe lintheum aibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem
representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē re-
moto lintheo et offensa pictura atq; errore intellecto palmam inge-
nuo pudore concesserit parraso: quoniam ipe aues fefellisset.

Quinta etas mundi

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta. Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio alijsq; edificijs e-
 quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condi-
 te finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli
 miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. etq; iohannes. xxiij. pontifex Archiepiscopatum primo
 concessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidem Archiepiscopatu subiecit: vt haberet Tolosan⁹
 archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarti litterarum gym-
 nasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini et aliquorum apostolorum reliquie summo venera-
 tur honore. Is eiusdem vrbs primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p omes gra-
 dus precipitatus capite colliso excussosq; cerebro et omi corpe dilaniato digna ibi xpo exalauit anima.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Qua a tur-
 no eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonem nominauit: ea
 siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedius diuidit:
 et ab oceano sursum navigationem habet. A qua non paruiam comoditate ciuitas ipsa percipit: hic quip-
 pe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Quir pro maiori parte in Celtica
 sunt: et ex maiori parte in Britannie citerioris ducatu nomen retinens. In francorum regno sita est. Ipsa
 cum multarum rerum opulentissima sit habitata: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipa ciuitas
 plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem epi-
 scopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator.
 Atq; alium nomie perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totius Cisalpine gallie metropol' et vrbū ceterarū Albat' ter Originē habuit: quā Liui' patauin' et Trog' pompey' narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiq; loca incolētes in quib' est edificata Insubres appellabāt impante assue- ro persarū rege a gallis senonēlib' nō cōdita vt multi astruere sed aucta et instaurata fuit. Eā tñ Josue hebreorū iudicis tpe aliq' pmo conditā fuisse dicūt. Et tpsibus troyanorū clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie ppli a sicambria pami sorore dicti tpe Sampsonis occupat' germanie puincijs Mediolanū versus hostili anio acies dirigētes Juliū insubriū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa pcussere vt vn' populus et vnū efficiere regnū: fuit tamē vsq; ad Brennū ducē haud ciuitas mag'. Et aduentū mirūimmodū aucta et instaurata. Cū antea Subria et Mesopia rē dicta fuerit. Mediolanū qd mltorū animū circūdata appellata ē. Scribit Liui' exercitū romanū tūc pmiū vltra padus fuisse ductū: et gallos insubres aliquot plijs supatos in deditiōz tūc primū venisse qd quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcell' deinde boios et insubres gallos subegit triumphauit. Post quē triumphū vrbis Mediolanē p annos ferme quigētos pacatissima altera roma cognominata: adeo flores fuit. vt illā pncipes romani (quo ad occupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayan' Adrian' maximian' philipp' rē. Emporiū certe totius longobardie fuit: et agrū vniuersū in oī bonitate feracissimū habet. Eam hercule' maximian' menib' ornavit: murū scdm adiecit vrbē ampliavit. Et ex suo noie herculeā appellavit: in honore herculis phanum struxit: qd nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitate primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantib'. Paulo post atula ytalīā ingressus Mediolanū diruit: Instaurataq; parū quieuit: a longobardis ea vrbis maxis molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit' p annos sexagita et trecētos floruit: quousq; frideric' barbarus impator eā solo cquit. Deinde Mediolanēses a parmētib' et placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt anioz ardore: vt intra triennū. ditior. potētior frequentiorq; solito facta videret. Inde mirabile habuit incrementū Mediolanū em phisico nali situ suo ab incedijs caumatū et frigorū rigorib' eq̄liter abesse. Alexāder qnt' noie sumim' pontifex scribit et p̄pterea locū cum totius orbis temperatissimū aeremq; serenissimū et aquarū in puteis et fontib' salubritatē obtinere. Quā tamē lac pulcherrimū decē et septē: et sexagita quorū flumina terre supficiē irrigātia in illi agro reptant. Porro ciuitas hec quātū templorū magnitudie: regalū domorū amplitudie: clarissimorū edū nobilitate: et vicorū pbitate: necnō et oīm artū bonitate flozuerit nraq; etate floreat: tū potētissimorū dñorū ducali maiestati obsequētū: tū vtriusq; sex' cōuberniū religiosorū inhabitantiū. Ac caterua hui' vrbis equestris ordinis virorū ac doctorū necnō et armorū et pannorū et oīm fariā vestimētorū fabrica et mercatura declarant. Vicit p̄scripius pontifex Barnabā pauli cōdiscipulū pmiū fuisse mediolanē eccie ep̄m. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosius doctor eccie celeberrim'. A q̄ scūs Aureli' augustin' doctor et ip̄e excellētissim' in ip̄o Mediolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea et hospitale celeberrimū cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q; plurimis exornarūt.

Xerxes

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Artanus vel argus

Darius

Xerxes ei⁹ nomis scōus: Octau⁹ psarum rex reg⁹ uit duob⁹ tm mensib⁹: p⁹ que Sogdian⁹ nonul regnauit mēib⁹. 7. de quib⁹ ob tps breuitate nil me-
morie dignum habem⁹.

Ille iesus fili⁹ syrach natiōe hebre⁹: librū q⁹ ecclia-
stic⁹ diaf edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan-
qō est totū. 7. rethōn qō est virt⁹: quasi tot⁹ virtuosus
In quo de oī virtute tam theologica q̄ politica pul-
cherrime tractat. Quē iteo ecclesiasticū noīant: Eo
q⁹ de morib⁹ tot⁹ ecclesiastice discipline religiosiq⁹ cō-
uersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodot⁹ grec⁹ hystorie omib⁹ grecis pferend⁹
ea tēpestare hystoriaz libros edidit. q̄s cū athe-
nis in cōcilio legisset plurimū honorat⁹ est qui vt Qui-
tilian⁹ ait. Dulcis 7 cādū. Plin⁹ li. 12. nālis hysto-
rie dicit cū scripsisse hystoriā.

Darius cognomēto nor⁹ decim⁹ psarū rex: regna-
uit ānis. 29. Hic inito impio tra Atheniēses grauī-
suma mouit bella. Ideo quersi in fugā nec deinceps p-
sis occurrere sunt ausi: E⁹ regni anno decimo egipt⁹

Sophocles atheniēsis poel⁹ ab eo discessit.
ta tragic⁹. Quē cicero ob ingenij magnitudinē
diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus
tragediā in certamine ad iudiciū peritorū miserat: 7 in-
tellexerat q⁹ victor esset. p⁹ gaudio expirauit.

Artaxerxes ei⁹ nois scōus cognomēto Ademno
quē hebrei Assuerū noīant vndecim⁹ psarū rex
regnauit ānis. 40. Darij fili⁹ potētissim⁹ sup omis q⁹
an eum fuerūt. Cui⁹ regnū ab india vsq⁹ Ethiopiā su-
per. c. xxvij. puinciās fuit. Tercio regni sui āno grāde
cōiuiū pparauit 7 subiectos magnifice paut in tab-
naculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz
abiecit. Et honore hester pbut: 7 in locuz ei⁹ p regi-

Artaxerxes terci⁹ qui 7 och⁹ Assue⁹ na habuit.
Ari ex hester fili⁹ duodecim⁹ psarū rex regnauit
annis. 26. vir certe seuus atz imanis vt suis facinorū
bus eternā sibi apō plas cōparet memoriā. Hic Nec-
tanabo egipti rege i ethiopiā pulso ad suū reuocauit
regnū. Hic suoz cōiuratio deuit⁹: cognatoz cete: pri-
cipūq⁹ strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguis aut
sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non
enasiit vltionē. Quia a suis obruncat⁹ fuit.

Artan⁹ ochi regis fili⁹. 13. psarū rex regnauit an-
nis. 4. Genuit aut⁹ filios multos de quib⁹ herod-
ot⁹ memit: de eo aut⁹ nil memorie dignū habet. Ja-
dus vero sext⁹ iudeoz pontifex hoc ipo āno in de mor-
tui iohānis pōtifex pri⁹ pōtificali succedēs. sedit an-
nis. 50. vir certe bonus. 7 pacis amator.

Parmenides phus atheniēsis cōsortia hoim fu-
giens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz
primus inuenit. Hic zenonis pceptoz extitit.

Dari⁹ Artani pdicti regis fili⁹ vltim⁹ psarum rex 7
ipe primo anno regni Alexandri psarū regnū acci-
piens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissim⁹ ess: ne regie
maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno va-
ria fortuna gessit. Tandē ab eo vict⁹ 7 superat⁹: 7 a co-
gnatis turpiter occisus. vitā pariter cū plas reg⁹ finiuit.

Melissus phus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: quē
Aristoteles psepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū gallozū dux. Adonuchri angloz regis filius. 13. assue-
ri psarū regis anno cū exercitu trecetoz milū Gallozū relicto pprio solo
ytaliā venit. Et expulsis veterib⁹ tuscis: eozūq⁹ vrbib⁹ occupatis multarū vr-
biū (polirate ac iustino testib⁹) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Iesus filius syrach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medicus

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorum (licet quidam scribat asclepij) filius: et pitagore discipulus: oim medicorum princeps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu? Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruaret: vt mansuetudinē in habitu moribusq; ostenderet: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq; motus multe cogitationis. tarde locutionis: et modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinque. Cui? hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oim appposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philosophus

Zeno philosophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. fuitq; napsei (siue vt alij dicunt demetri) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero et atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egyptium vocabat. Crura habuit turgida et imbecilla atq; infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescabatur libetē sicub? recētib? et ad solē passis: auditor fuit gratis. Sulpionē etiam et xenocratē decennio audiuit: fuitq; vna cum Cytheo philosopho stoyce secte auctor: quorū sentētia fuit. Id summū bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo vitiosus est. Tanto in honore apud atheniēses habitus est: vt apud eum clauēs urbis deponerētur. Ornauitq; ipm aurea corona et imagine erea: hoc ipm et sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei? erat auditor: cui et aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquētū ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: et pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

Socrates atheniēsis philosophus clarissim? ex pago alopecēsi filius sophronisci marmorarij: et phanerete obstetricis filius. fuitq; vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq; Platonis et pimus ethice inuentor: his temporibus floruit: philosophiam em vt Citero scribit euocauit e celo et in vrbib? collocauit: demoscq; introduxit. et coegit de vita et moribus rebusq; bonis et malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solinus? non solum consensu hominum verū etiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. fuitq; orator p̄mptus et acer: et pimus teste fauorino cum Echino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq; ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit: licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronim? ad paulinū ait. Hoc vnū scio qd nescio. fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsq; virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic? hominis est sapiētia eius. Inimicus vero hominis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec p̄ciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotiū et qualis vis videri talis esto: Remum accusatus qd derideret quercum: canes et hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunct? est. Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grecus

Isocrates natione grecus orator clarissim? Gorgie auditor multorū phorū p̄ceptor eximi? vt Macrobi? attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitid? fuit et comp̄t? et palestre magis q; pugne accommodat? oēs dicēdi veneres lectat? inuētione facilis et honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei? reprehēdat. Hui? oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maria voluptate legunt. Edidit quoq; libellū exhortatoriū in quo hec ponit sentētia. Talis fias paretib?: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q; rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides bystoricus

Thucydides grecus bystoricus et quidē grauissim? hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscat. Et teste quintiliano: est densus et breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallis postea et herodotum latine loqui docuit. quorū opera nūc in precio habentur.

Xenophon pbus

Archita tarentinus

Plato pbus

Aristoteles

Speusippus

Xenophon pbus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli athentensis filius: homo verecundus et speciosus vltraq; dici possit. moratusq; probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice civitatisq; administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium pboz scripsit hystoriam. Fuit etiaz dux strenuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilissimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Anaxagore (siue vt Aristoxenus ait) Estes filius philosophus pythagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem pbum cum a Dyonysio necatus esset per epistolas eripuit. Multaq; composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q; voluptas corporis. Cuius autē libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rumpularum eversiones. Nullū deniq; scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philosophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referēte omnium pboz clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictionia siue (vt alij dicunt) perona. Athentis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimus duxit gen?: Similiter aristoteli illi pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem. Et sororem peronam de qua Speusippus pbus ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namq; picture studuit: poemata edidit tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominat? cum pri? Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicens auduit Socratem illo mortuo auduit Cratylū et hermogenē. Annot. 29. megarā ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profect? theodorū auduit: Postea in egiptū pfect? pphetas sacerdotesq; auduit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terc? in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euassisset venditus est. Interrogat? aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniq; plato in conuiuiū discumbens anno etatis sue. 81.

Athistenes atheniensis pbus. Hic in initio Gorgiam auduit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadraginta stadiis emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisq; illius imitator effectus. Lyncam prior sectas inchoauit: princepsq; in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos: diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra louimanū scribit. q; cū rhetoricam gloriose doceret audies socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd scitis est nescire.

Speusippus atheniensis pbus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Trascebat facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manus dedit. Unde diogenes pbus eum dure redarguit: deinde cum paralyti solueret: orauit xenocratem vt sibi in docendo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescentib? interijisse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Prim? inuenit quo pacto ex graciliorib? lignis fierēt vasa capacia.

Dapia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plim^o velle videtur fuisse conditā a populis leujs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri per sarum regis tempibus a gallis Senonensib^{us} et^{er} fundamēta iacta sunt. Verū longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginib^{us} Ticini fluminis ex verbano lacu quē nunc maiore dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahit. Et a Ticino flumie Ticinū appellat^{ur} vbi insignis scipit^{is} onis de hannibale victoria extitit. Eam urbē situ et aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothor^{um} et polia longobardor^{um} libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ppter ea cū mediolano magnitudine facie. antiq^{ue} tate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē et nūc et olim clare illustresq^{ue} fuere. Eam ciuitatē athila rex hunor^{um} direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Frulo^{rum} rex Oreste patriciū Augustuli nup^{er} genitorē in eo obsessum viq^{ue} captū interfecit. Ticinūq^{ue} vrbs crudeliter ab eo direpta atq^{ue} vastata est: vbi tunc cedēs maxima fuit ciuiū romanorū occupante: p^{er} septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytalīā ingressi papiā obsessam captāq^{ue} ferro igniq^{ue} vastarūt. Interea Agapit^{us} pontifex roman^{us} ytalieq^{ue} pceres et populi berengarij et alberti filij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytalīā vocauerūt: tumq^{ue} ytalīa a malis que diu fuerat p^{er} pessa respirare cepit. Bertharū longobardor^{um} rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad pticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Luitprand^{us} longobardor^{um} rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt^{ur} deferri curauit. et sepulchrū ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemq^{ue} rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apud holonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiā sancti Iohānis baptiste. Et petrus epus luitprandi regis cōsanguine^{us} ecciā sancti Sauini papię construxerūt. Et postea exornante vrbs p^{er} ceteris Iohānes galeatus maria vicecomes prim^{us} Mediolanensium dux multam adhibuit diligentia. In post multa ibide accuratissime fabrefactā castellū magnificētissimū regio apparatu cū amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cui^{us} medio sup^{er}bissimū monasterium ordinis carthusiensium cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipsius ambit^{us} est centū et viginti cubitorum habet nūc Dapia in gymnasijs multos iurium ciuilis et pontificij ac phie et medicine scientia claros. Venit aut^{em} multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis p^{ri}pue excelluerūt Syr^{us} et^{er} vrbs epus doctrina et scititate laudatissim^{us}. Enodi^{us} poeta eloquētissim^{us}. Habuit et Antonū Guayneriū medicū sua etate celeberrimū q^{ui} in curis medicinalib^{us} multa cōposuit. Et cattonē sacū. Silanū nigrū et alios.

Dapia

Quinta etas mundi

Hermes

Apuleius

Plotinus pbus

Diogenes

Philippus rex macedonum

Hermes egiptius qui a nostris dicitur Mercurius pbus: p latonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimus tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo ut ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit ut patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius apber madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia et gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librum de mundo etc. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similis qviri animo perfecte bonus.

Plotinus pbus platonis quoq; discipulus et porphirij pceptor p hoc idem tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omnium etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus et prudens extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit ut ab omni conuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria ceperunt. Et ppter ea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq; animam rationalem: qua in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere super naturam nisi deum: qui sicut Sol lunas illuminat ita et deus animam illustrat.

Diogenes magnus pbus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: qui apprime omnes voluptates a se abdicauerat. Pallium pms duplex habuit ppter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidam sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabatur. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer meo litate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi ymbra facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem et alia pauca: cui sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliu: presta illi cum amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippus pdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnavit annis. 27. Vir utiq; bellator qui sua virtute Armenie bithimie Tracieq; ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autem blandus alloquio: malens amari q; timeri sed moribus grauis: vini nimis cupidus: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq; p imperij sui finibus tuendis procul exisset Mectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniuges pulcherrima: ea arte magica deludens compressit qua nocte cum mater olimpias concepit visa p quiete andrum pepit filium. Que Philippus rex (licet mater eius olimpias cofessa viro suo philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educavit charissimum. Nato autem alexandro Aristoteli scripsit. S. filiu mihi genitum scito quo dijs gras ago non tam p inde q; natus sit q; p eo q; nasci contigit tempibus vite tue: Spero ut abs te eruditus dignus fiat: Que postea aristoteles disciplinatum. assumpsit et p quinquennum sub eo pbo creuit: qui postea Bucephalu equum indomitum mansuetum fecit et intrepidus equitavit. Que cum philippus conspexisset dixit se ex deo respontis cognoscere q; post eum regnaturus esset. Unde et currum regium et eqs cum summa auri ei dedit: qui contra reges Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde impio regem se terrarum omnium ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus et vigesimus
 macedonum rex ultimo Arsani persarū
 regis anno macedonibus regnare cepit
 et regnavit annis. 12. et mensib⁹. 6. viginti q̄p-
 pe erat annorum cum regnare cepisset. Philip-
 po igitur rege vita functo Alexander mox illiri-
 am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani-
 mo subegit. Et romanorū insulas obtinuit: sta-
 timq; cum in Aphricam transisset eam totā
 superavit. Deinde Syriaz rebellantē ingressus
 ea depopulata Damascum expugnauit: Sydo-
 nem subegit. Inde hierusalem versus p̄perās
 ibi iudeorum pontificem veneratus urbem est
 ingressus: iudeis immunitates concessit: inter
 inuicia quoq; multas gentes rebellantes compe-
 scuit: orietis nōnullas seditiones extinxit. Qui-
 bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
 tendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū
 aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia-
 tur athenienses Thebanos et Lacedemonios ab-
 eo ad persas defecisse. Quibus motibus oc-
 cursurus tanta celeritate instructo paratoq; exer-
 citu greciam oppressit: ut quem venire non sen-
 serant videre se vix crederent. Et athenienses si-
 cuti p̄mi defecerunt: ita p̄mi penitere ceperunt
 ibiq; ab anaximene p̄bo placatus immunitates
 pariter et pacem eisdē atheniēsisibus dedit. The-
 bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
 subiugauit. Egiptum quoq; intrauit in quo mi-
 rificam condidit ciuitatem quā ex suo nomie ut
 infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
 cum in persidem p̄cessisset et darius suam pueri-
 ciā vilipēderet. Audita legatione matris Oli-
 piadis que grauer infirmabatur. Macedonias
 repetiit in quo reditu dum ex asya in minorē asi-
 am p̄ Hellespontum traiceret phrigias superauit
 Macedoniam pueniens matrem conualescentē
 inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
 Cum omnes regiones circa euphratē suo adie-
 cisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et
 persipolim appropinquauit. In qua darius p̄-
 sarus rex morabatur. In exercitu eius fuisse pe-
 ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi-
 lia quingeti: naues centum. lxxij. hac tam par-
 ua manu vniuersum terrarū orbē vtrum sit ad-
 mirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incer-
 tum est. Cum ad tam piculosū bellum exercitus
 legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore eta-
 tis sed veteranos plerosq; etiam emerite militie
 qui cum patre patruiq; militauerant elegit: ut
 non tam milites q̄ mgros militie electos puta-
 res. Ordines quoq; nemo nisi sexagenari⁹ du-
 xit: ut p̄ncipia castrorum quasi senat⁹ republi-
 ce videretur. Itaq; nemo in p̄lio fugas sed victo-
 riam cogitauit. Contra rex psarum darius fidu-
 cia virū nil astringere affirmās suis occulta cō-
 siliū victorie furtiue cōuenire. In acie psarū sex-
 cēta milia militū fuisse. Que non min⁹ arte alex-
 andri q̄ virtute macedonū superata terga verte-
 runt. Post victoriam maior pars asye ad eū de-
 fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
 tu aduentare itaq; timēs angustias magna cele-
 ritate thaurū transcedit: et ad Tarsum urbē per-
 uenit vbi infirmitate grauatur quieuit. Interrea

Darius cum tricentis milibus peditū et centis
 milibus equitus in aciem p̄cedit. Alexander cō-
 ualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄li-
 um ingentibus animis committit. In eo vterq;
 rex vulnerat tamdiu certamen anceps fuit q̄
 ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes psarum secuta
 est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: e-
 quitum decem milia: capta quadraginta milia.
 Ex macedonibus cecidere pedestres. c. xxx. equi-
 tes. cl. in castris psarum multum auri ceterarū-
 q; opum inuentum. Inter captiuos castrorū ma-
 ter et vxor eademq; soror et filie due Darij fuisse.
 Post hec opes darij diuiciarūq; apparatus cō-
 templatus: admiratione tantarū rerū capis
 et tunc bersanez captiuam diligere p̄pter forme
 pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum
 puerum herculem vocauit. Darius cum babilo-
 niam p̄fugisset pro redimendis captiuis alexā-
 dro magnam pecuniam pollicet: qui non pecu-
 niam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bel-
 lum Darius reparat quadringetis milibus pe-
 ditum et centum milibus equitum obuiam va-
 dit alexandro. post hec p̄lium committit. Ma-
 cedones in ferrum cum contemptu toties a se vi-
 cti hostis ruebant: econtra perse mori q̄ vinci p̄-
 optabant. Raro enim vllō p̄lio tantum sangui-
 nis fufum est. Darius cum vinci suos videret vo-
 luit mori et ipse: sed a p̄mis fugere compulsus
 est. Hoc p̄lio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit
 felicitas ut post hec nemo rebellare etiam ausus
 fuit. Expugnat et psipolim caput persici regni.
 Darius a cognatis suis captus in gratias vi-
 ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul-
 tis vulneribus confossus interijt. Et sic psarum
 regnum finem accepit cum regnatum fuit sb. 14.
 regibus annis. 254. Post hircaniam mardoq;
 subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
 ccc. milibus mulieribus. Post hec indias petit
 vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
 tus est. Tandem cū in babiloniam redijisset mlti-
 tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
 portione repente veluti telo confixus ingemuit:
 p̄ Cassandrum antipatris filium datur venenū
 cuius tanta vis fuit ut non ere non ferro: nō te-
 sta contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi
 potuerit. Quarto die indubitatam senties mor-
 tem agnoscere se fatum maiorū suorū ait. Ad-
 postremum corpus suum in hāmōntis templo
 condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
 ret heredem respondit dignissimum. sexto die
 p̄clusa voce exemptum digito annulum perdu-
 ce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos
 tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentias
 animi magnitudine p̄ditus.

Linea pontificuz

Jadus

Snyas filius Jadi

Iste Jadus sextus iudeorum pontifex post mortem Johannis pontificis pontificatu succedens sedit annis. 50: vir certe bonus et pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalem induit pontificaliis que videns placatus subito descendit de equo. dei nomen adorabat pontificem venerat est. Demum cum intrasset civitatem oblata fuit sibi prophetia danielis que de ipso erat. et cum coram eo lecta fuisset valde gaudius est. Sumpsitque maiorem inde fiduciam pugnandi contra darium. Et concessit iudeis libertatem suis legibus vivere. et quod septimus annus esset absque tributo propter sabata terre.

Omnias iadi pontificis filii septimum hebreorum pontifex secundo anno regni ptolomei patri in pontificatu succedens sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebantur optime. Et civitas hierusalem in omni pace habitabat qua propter etiam gentium reges ipsam civitatem et templum summo cum honore habuerunt. et maxis muneribus ornaverunt.

Byriarum regni principium

Siria Asia regio ab oriente Euphrate fluviio. ab occidente mari mediterraneo et egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus unus ex alexandri principibus in syria post eum regnum obtinuit. Sed antigonus ipsum expulit. Que ptolomeus post obitum Antigoni devicto demetrio eius filio restituit. Is postea regnavit annis. 32. Continuis autem laboribus usque ad octogenarios annos semper bellum gessit. In quo depugnans tandem extinguitur est.

Antigonus philippi regis filius et alexandri frater post eum in asia regnare cepit. et regnavit annis. 18. Hic inter alexandri principes unus habebatur. Vir certe superbissimus. ideo multa bella gessit. In quibus tandem occubuit. Demetrius eius filius fuga sibi salutem petiit.

Sarabellus perfectus superstitiosum templum edificavit in monte garizym ubi posuit adanassen fratrem iadi pontificem. qui erat gener suus. Et hic incipit scisma iudeorum. quod multi adhaeserunt ei qui prophetam vel excomunicati dicuntur sicut sunt Samaritani. quod scisma usque ad destructionem templi per romanos duravit.

Reges Byrie

Seleucus

Antiochus Sother

Antigonus

Antigonus
necati dicuntur sicut sunt Samaritani. quod scisma usque ad destructionem templi per romanos duravit.

Antiochus Sother seleuci regis filius secundus Syrie rex regnavit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipso etatis et victoriarum flore extincto. triste apud omnes totaque babiloniam silentium fuit. et ultimam suam voluntatem in duodecim quos ab adolescentia comites habuerat amplissimi regni sui successores constituisse. Et isti duodecim quibus regnum diviserat concordare non possent. In finita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiverunt contritis alijs. Hic quattuor viridi linea annotati iuxta prophetiam danielis obtinuerunt regna. Ita ut Seleucus rex esset in syria. ptolomeus lagus rex egipti. philippus rex macedonum. Antigonus pro in assyria regeret.

Linea Christi

Achym

Achym filius satoch vixit
Mathet primo
Anno mdi. 4909.

Monarchia

Alexander magnus

Demas philosophus

Demas philosophus atheniensis alexandri tempe claruit. Sic dum alexander obtinere vellet et obsideret Athenas restitit: persuadens atheniensibus. ut non traderent ei civitatem. Tandem alexandro civitate obtenta demas ei adhaesit alexandro exhibens se familiare. Verum atheniensibus alexandro sacrificare volentibus: dixit. videte ne dum celum custoditis terram amittatis: cuius demaris dictum fuit. Amico mutua me erogante pecuniam: ipsum et pecuniam perdam.

Quintus curcius

Quintus Curcius philosophus increpavit alexandrum eo quod sibi optabat adhiberi divinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis et non auferas. Si homo semper id cogita alijs postpositum.

In diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerunt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudaverunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Rex usque ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et per septem dies grando lapideis immixtis et testarum fragmentis terram latissime verberavit.

Olympias mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pavore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonum

Olympias Nectabanus magus mater alexandri pater alexandri

Non sit persecutio de isto philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egypti et Syrie sit persecutio: quia iudeis quandoque infesti quandoque favorabiles fuerunt reges ipsi. quod ideo evenit. quia reges isti pene semper pugnabant cum egyptijs israel autem in medio eorum iugiter affligebatur quocumque se verteret. Et ptolomeus

Reges Egypti

Ptolomeus lagus et Ptolemaeus

Ptolomeus philadelphus

meus graviter eos afflixit ideo dispersi sunt in nationibus.

Iste Ptolomeus lagus filius primus post alexandrum magnum egyptiorum rex regnavit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarii militis nomine lagus filius fuit. egyptum. affricam ac magnam arabie partem tamque amplum successoribus suis reliquit splendore ut ab eo subsequentes egyptij reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeus philadelphus scilicet egypti rex regnavit annis. 38. Hic cum pietatis exemplo amorem populi iuveni conciliavit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem philosophum preceptorem habuisset bibliothecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primum alexandrinum cum romanis bellum perduravit. Hic famulantes in egypto iudeos a servitutis vinculo resoluit usque ad centum viginti milia. Et eos in hierosolimam remisit: et vasa votiva Eleazaro pontifici per divinis scripturis habedis quas in eadem Bibliotheca collocavit. Huic beronica mater et asino a vxore ex qua suscepit euergetes et beronicam filiam: quam antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Quinta etas mudi

Furius camillus dictator

Quintius cincinnatus dictator

Publius
Valerius

Quintus
Servilius

Gaius Iulius
dictator

Marcus
Valerius

Manlius
Torquatus

Decius

Fabius

Papirius

romam tenderet a Leno cornelio Dolabella consule deleti sunt.

Fabius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblata ei sibi a rege imperij partem repudiavit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute qz sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astate matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente em ma- tre vt reuelaret archanum. senatus quod audierat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An ex- pediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tertia matronar- cetu impudenti: puer senatui rem narraret laudatus est puer. Et editū est vt decetero nullus puer admitter- retur in senatus consiliū nisi ille. Cum aut vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Iste Camillus furius expugnavit veientes qui p decem annos valde romanos attriuerat. Tempe vero fabij senones galli ad vrbe venerunt: et victos romanos vntecimo militario a roma: cū brenno rege suo romā venerunt: et fere ro- manum nomē teleuerunt. vrbe occupa- uerunt: neqz defendi quicqz nisi capit oli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laboraret a Camillo qui in vicina ciuita- te exulabat. Gallis supuentū est: grauis- simeqz victi sunt. Postea tñ accepto au- ro mille librarū ne capitolū obsiderent recesserunt: sed secut' eos camill' ita cecidit vt et aurū qd bis datus fuerat. et oia militaria signa renocaret. honor ei post Romulū scdus delat' est.

Quint' cincinnat' inuenit' in rure et ab aratro assumpt' dictator creat' est: qui vrbe oppressam ab hostib' libe- ravit et prenestam accepit.

Empe illoz cōsulū grauiissima pe- stilentia vniuersaz romā p bienniu afflixit p qua depellāda pōtīfices ludol- scenicos instituerit: et sic p depellāda pe- ste corporū accessit morib' animarū.

Empe illoz duoz cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā p dīte coacte sunt li- bere venena q coxerāt: quib' haussit cō- sumpte sunt: fuerūtqz. ccc lxx. damnate scie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxviii. Iste gaus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iste marc' cū. 60. milib' romanis pugnauit cōtra gallos quos in fu- gam couertit et grauit' trucidauit.

Sab istis cōsulib' Publio Corne- lio et Marco curio finitū est sam- niticū bellū qd p. xlix. annos durauit cū mltā clade romanorū: nec vll' fuit ho- stis intra ytalīā qui romanā virtutē ma- gis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pu- gnantes. decius mirena cōsul occi- sus fuit et Manli' torquatus triūpha- uit. Qui fili' cū cōtra impium cōsulū contra hostes pugnasset et quāuis victor: tamē ppter inobedientiam vir- gis cesis et capite punitus fuit.

Sab Dolabella et Domicio cōsulibus lucani bruci' samnites cū etru- buni militum sunt occisi et decem et octo milia romanorū pstrati. Sed cū

Anea consulum Romanorum

Claudius
marcus

Valerius
flactus

Fabius ma-
ximus

Quintus
decius

Publius cor-
neli' ruffin'

Marcus Curi-
us dentatus

Dolabella

Domitius

Linea Christi

Eliud filius Achim

functus est. Is hircanus in tributorum dispensatione ptolemei successit vir ab ipsa puericia mirabilis virtutis atque ingenij. Qui cum tricesimum ageret annum demonstravit animum prudentiam: pater eius volens cognoscere adolescentis virtutem: eum in solitudine duorum dierum misit ad seminandum cum trecentis iugis bouum: celans loram quibus ligaretur: Quod videns hircanus quoddam virile matris sua etate excogitavit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eorum diuidens loram bouum fecit. per que boues ligarentur terramque seminavit quam sibi pater commiserat. Ideo ad patriam reuersus plurimum dilectus est.

Linea pontificum

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius Symonis

ptolomeus cum ducem Iudee constituit.

Isti tres scilicet Jason, Menelaus, alchimus qui fuerunt de genere sacerdotali non tamen ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriam et eorum pessima opera et quia male intraverunt.

Iste antiochus eius nominis secundus cognomine Theos Antiochi primi filius: tercius syrie rex: regnavit annis. 15. primo uxore laodiceam habuit: ac grauissimum bellum habuit cum philadelpho rege egypti: tandem accepit filiam regis egypti nomine beronicen sicque pacati.

Eliud filius achim anno mdi. 4959.

Antiochus galericus eius nominis tercius: quartus asyrie rex: regnavit annis. 20. erat filius antiochi theos de prima uxore laodicea: que virum suum veneno extinxit: et beronicen cum filiis occidit. Iste quoque galericus cum filium suum per patrem fecit regnare: propter quod euergetes syriam vastavit. Tunc ptolemeus postmodum illum occidit duobus filiis Seleuco et Antiocho magis derelicti.

Iosephus inde vir bonus atque magnanimus: Qui populum iudeorum ad clarissimas rerum causas perduxit: postquam viginti et duobus annis syrie et phenicis et samarie tributa dispensavit. relicto hircano filio de-

Samarie tributa dispensavit. relicto hircano filio de-

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Iosephus

Jason

Menelaus

Alchimus

LXX. Interpretes

pre leges pertinebant et singulos in singulis cellulis reclusit. Qui in. 72. diebus legem de hebreo in grecum transtulit. Sic concordantes in translatione (ut augustinus testatur) sine aliquo verborum aut sensus dissonantia illam traduxerunt: quam a iudeis approbatam Demetrius ad regem obtulit. Et vocatis ad se interpretibus: qui assessorum re-

misit eos: donatis unicuique optimas tres stolas et auri talenta duo: et calicem vini.

Othias eius nominis secundus cognomine iusti filius. xi. hebreorum pontifex sedit annis. 9. puellum meretricis avarum et inlicita fuit et inde turbabat. Iosephus vero inter suos nobilis pacem reformavit.

Quinta etas mundi

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentu. 20. sup. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi. attestate condita fuit. Alexader em magnus ad Ioue ammonem pgens consultus et de euentu futuro rum et de origine sua. Reuersus ab ammonem Alexandria condidit. Et colonia macedonum caput esse egipti iubet. Nomen fuit triu vrbium pstructarum ab alexandro magno: quare vna fuit in egipto p diuocrate architectu (vt scripsit Vitruuius in phemio libri pmi de architectura) locu sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solinus: qd plurimi Canopicu dicunt. Alia struxit idem alexader in asya. Alia in scythia sup thanaim. Alexandria igitur Alexandri opus. Alexandri nomen Alexandri bustu. Ad qd Iulius cesar post thessalicu die: morte qd pompey cu venisset alexandria ambiguo turbati vulgi murmure pmo: p specie religionis descendsse legitur. Et augustus Cesar post victoria actiacam Antoniuq: deuictu et coactu mori eode veniens alexandri corpus reuerenter asperxit. Quq: ex eo quereret An et ptolemeu vellet aspicere: elegatissime reges aut se videre velle: no mortuos. Et sic (vt strabo scribe) clamidis forma habuit: cuiusq: latera que in longu tendebat circumlabat stadiis ferme. 30. hanc vniuersas vijs distincta ferunt: quib: eq: et curr: coduci possunt: sed duab: latissimis que plus integro expadunt. Et sese medias ad rectos angulos secant. Munus aut (vt Iosephus iudeus tradidit) vndiq: aut icomeabili solitudine: aut iportuoso mari: aut flumib: aut siluosis paludib: Pulcherria quippe olim fuit. Nunc q: ciuitas optie munita est: decoris menib: firmisq: altis muris et turrib: In eo no ciuitas sed pene aceru lapidu: plena ruinis et desolationib: videt. Celeberrima ydolorum phana habuit: necno et xpianorum templa adhuc extantia. Multas quoq: habuit regias edes que et multa vrbis parte occupabat. Nam quilibet regu illa p libito voluntatis aliquo ornamento decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie columna ex vno lapide pcisa mire altitudinis capitellu habes acutu: quasi turris apparere posita. Habet q: eciam ad scitu Marcu dicta: qua Jacobite inhabitat. Marcus em euangelista huic vrbis pmo xpm pdicauit. Et cu ibidem ab aplis epus fuisset ordinatus eccias ordinauit multas q mortuo Aman ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emerere viri. Philo natione iudeus: qui multavtiliter scripsit. Clemens pbriter. Origenes pbriter oim excellentissimus. Athanasius vrbis eps. Didimus. Theophilus: et alij innumera biles. Extra vrbem sunt due marmoree colune locu decollationis diue Katherine martyris ostentates. Habet veneti in ea vrbe duos fonticos et Janueles vnu: vbi negociatores et merces eorum cōseruant. Cathelani q: in curia regis sicilie. Et huius sacella pulchra habet in qb: diuina pagunt. Turci q: Tartari et alie gētes suas ornatas habet domos: q in nocte p sarracenos claudunt. Est aut hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis et fertilissimis ortis circūsepta cu gleba frugifera: q nili aqua irrigat. Portus custodiā sarraceni nunc diligentissime obseruat. Mōtesq: duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenientes pspiciētib: ostēdūt feruntq: colūbas edoctas deferētes lras vt tutiores ab incurso insidiantiu esse possint. Colūbe em antiquis vt plini refert internūcie in reb: magnis fuere. Et eplas annexas earum pedib: obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Aristoteles

Epictetus

Calesthenes

Xenocrates

Demosthenes fuit oim grecie oratorum princeps: et auctoritate herimippi ostendit patres in officina gladiorum fuisse. Unde teste Iuuenali: pater demosthenem ardentis massae fuligine lippus: a carbone et forpicibus gladiosque parante incuderet: et luthero vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundias hauriens summus orator effectus est. Cuius eloquentiam Eschines (qui a iuuetute sua studiosus et Socratis amator) commendauit. de eo refert Valerius. Cum philippus macedonum rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserunt pastoribus ut secum amicitiam contraherent: quod cum pastoribus placuisset: petierunt ut eis canes (qui iurgij cause essent) traderent: quibus datis per libidine gregem lacerauerunt. Ita sublati oratoribus philippus Atheniensibus facturus esset. Quo audito athenienses ei concilio acquieuerunt: et sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomodo posset benedicere: ait si non dixerit nisi quod bene scieris.

Aristoteles philosophorum omnium princeps: ex oppido stragya. obscuro quidem ipse nisi quod huius viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicum artis professorum. Qui apud Amynthas macedonie regem philippi patrem magno loco positus est. Patrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia nutritus est. Sed cum adoleuit anno (ut perhibetur) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quam non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarni tyranni profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinas alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asiam cum exercitu profecto ipse athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuius quidem sigillo (ut dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: quam qui palat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundus eloquio (et ut Hieronimus inquit) sine dubitatione prodigiis: gradusque miraculū in tota natura fuit. Tandem comuni illa philosophorum inuidia accusatus quod non recte de diis sentiret. Metuens ne ut quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio peiundū foret: deserta sui defensione chalcidē abiit: ubi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autem annis. 62. et ibidem diem obiit.

Epictetus fuit teste Metrodoro patria atheniensis philosophus: Heracles dicit eum famulum nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem et octo annos agentem athenas rediisse. Quo tempe Xenocrates in academia Aristoteles calchide sculam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie atheniensium sub perdicta afflictis rebus: colophonem ad patrem iussit: ubi congregatis discipulis athenas rediit sub anaxicrate: ibique cum aliquatenus cum ceteris philosophat est. Postea a se dicta sectam instituit. Epictetus hunc lacerat lasciuie tanquam nimium loquentem et alia quod plura. Verum alij magnam huius viri in omnes philosophos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eum statuis ereis honorauit. Diocles ait illū viliissimis cibis vitam duxisse. Hic est annis septem post platonis obitū. Obiit Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediēte.

Alistenem insignem philosophum Aristotelis discipulum per hoc idem tempus floruisse constat. Eo quod contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibus non sua eripere debes: si homo id quod es: semper te esse cogita: propter quod iratus Alexander eum trucidari mandauit. Et sic deforme in foueam cum cane includi iussus est.

Xenocrates Calcedonensis philosophus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: ut cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin senex semper ac serio habitu et ore perdurabat. In academia vixit ut plurimum. Si quando ad urbem proficiscebatur turba omnis impudicorum ei transitum obseruabat inquietandi eius gratia: philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partes accepit demum cum multa ne quicquam orasset: imperfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tamen et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inferuaret: vnam in silentio horam distribuebat: successitque in Academia speusippo scolam tenuit annis viginti quinque. Mortuusque noctu cum in sartagine forte impegisset Anno etatis sue. 82.

**Ainea Regum
Egipti**

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Sibylla chimica

Anaximenes

Terilia

Ptolomeus Euergetes philadelphus filius tertius egiptiorum rex regnavit annis. 26. hic in ultionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quartus egiptiorum rex regnavit annis. 17. hic propter crimē cum patre occiderit et fratre trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelestus in occupando regno: ita in administrando segnis: luxui enim se dedit. Ideo antiochus magnus syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde in partem recuperavit: spoliassetque antiochum regno si virtus fortune successisset. Venio in luxuriam inuolutus: Occisa euridice vxore: meretricum illecebris capis: quibus inuolutis filio quingenio relicto emoritur: meretrices in ultionem euridice partibus suffigunt. Alexandri ad romanos miserunt ut pupilli tutelam susciperent.

Dion Syracusanus nobilis plus postquam utraq; dyonisi tyrannide complicatus diu fuit: apud syracusanam urbem interimis. Nam superior ille dyonisius aristomachē dyonis sorore in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum peperit: totidemque filias quarum primam eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendum dedit: alteram ipsi dyoni patruor: qui propter nobilem propinquitatem et generosas maiorum famam: multa etiam alia bona a natura recepit ut pote ingenium bonum et docile: et ad omnes artes ydoneum magnamque corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: quos ipse tyranni muneribus auxit et ideo tantum platonem amavit: ut eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Dion plus

Ista Sibylla chimica in italia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixis: sedens super sedem stratum: puerum nutrens dans ei ad comedendum ius proprium: lac de celo missum.

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: quod cum alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra mentia. habuit obitum anaximenem preceptorem suum: sciensque alexander quod anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturum quicquid ille petierit: peto inquit ut lausatum diruas: et isto modo salutem urbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides philosophus floruisse dicitur: eo quod ab atheniensibus cum dyogene ad senatum romanum missus fuerit. hic adeo studiosus extitit: ut cum ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum orationi apponere obliuisceretur. Sed mellissa quam vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs visibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circumdatus videbatur: centesimo denique vite sue anno philosophando finem fecit. ut Valerius maximus libro quarto ponit.

Carmeides plus

Xenophilus

Terilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portum collatinam viua defossa est.

Xenophilus pythagoricus plus patria calcedonesis hoc etiam tempe magno habetur in precio qui omnis humani incommodi (ut aiunt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctissime ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas p̄bus a quo incepit secta Academicorum hic habuit amicū pauperem et egrotum sed vtrunq; p̄ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrendus: et acceptum pecunie sacculum clam illius puluinarī subiecit illo penitus ignorante: et homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret poti⁹ q̄ dono acciperet.

Eti duo consules cum alexandro rege Epyri pugnauerunt.

Este Emilius cum romanis contra tarentinente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est ultra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Corvinus

Marcus Valerius cognomento Corvin⁹ Roman⁹ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs et ip̄e cōtra gallū virū magnitudine et armis insignē singularem assumpsit pugna qui diu armatus in mediū p̄cessisset et nondum manū cōseruisset eui⁹ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nūq; discessit imo et rostro et unguib⁹ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnavit et idem Curius tertiū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. At em̄ nec acie vinci nec pecunia corrumpti possunt. Nalo diuinit⁹ imperare q̄ locuples fieri.

Eti duo consules sibijnuicem succedentes p̄fuerunt. Sempronius vicit affros et tharentinos Sempromius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hominū suscipere q̄ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papirius patric⁹ Roman⁹ bellator clarissim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi constituit. Qui statim contra Samites ex senatus decreto expeditōne suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus esset Quintio fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄sumeret. Fabi⁹ autē adolescēs: vt erat anio strēnu⁹ post dictatoris profectionem aliquando p̄ exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euect⁹ gio cū samnitibus incredibili feroce cōsistit atq; vt acri⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos detraxit atq; ita calcarib⁹ concitatos in hostiū agmen pmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obre ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Tit⁹ scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatores) sed ad senatum mittere curauit. Quā obre irat⁹ dictator fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāq; eā obrem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ip̄e vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustis locorū conclusos ingenti deditione vicerūt. Elerū sequenti anno iubete senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulū romanorum

Loquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Sempronius Sempromius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunus

Antiochus Magnus

Seleucus iuers

cū virib⁹ ⁊ diuitijs plurimū habūdaret ita exercitū istru-
xit gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal
pen⁹ cartaginē tradēs metu romāoz ad eū secessit. Ro-
mani antiochi ⁊ annibal insolētijs sustinere nō valētes
A. Corneliū p̄sulē ⁊ Scipiōes. s. nāsicāz africanū lega-
tos cōstituētes annibalē superāit. Etia antiochū deuicē-
tes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessit ex eu-
ropa aliq; recederet se itra thauz contineret: ⁊. 20. obli-
dib⁹ dat⁹ decē milia talētoz q̄t ānis p̄solueret. Cū tādes
thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter p̄missi p̄fidē
intraiss in fano fortune ab ip̄is sacerdotib⁹ pempe ⁊ mē-
bratim cōcisus e templo. piectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex
regit ānis. 12. Vir q̄des igenio ebes ⁊ iniqu⁹: mi-
sit heliodoz ad spoliandū erariū in tēplo q̄ inq̄ iudicās
p̄ angelū flagellat⁹ vix ad vitā rediit Onia p̄ eo orante
hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antio-
chum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

ria iudeozum de Antiocho magno de quo. 2. machabe-
ozum. iij. dicitur de magnis periculis adeo liberati ma-
gnifice gratias agimus ip̄i vtpote qui aduersus talem
regem dimicauimus.

Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ nois scōs. Quir⁹ syrie
rex regit ānis. 2. Is cōtra ciuitates q̄ a p̄fe
defecerāt ingentē classes cōpauit. Et orta tēpestate
classes oēm amisit p̄ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comi-
tes. Dein post naufragiū a ptolomeo euergete vi-
ctus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia
postulauit antiochus aut cū esset ānoz. 14. sup̄ eta-
tē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fra-
tri huic Seleuco regnū abstulit.

Sti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus ce-
raunos ambo regnauerūt volētes verovindicare san-
guinē p̄ris suiz onye q̄s euergetes rex egipti inter-
fecit Grandē ducit exercitū cōtra philopatorē fili-
um euergetis. Sed an cōgressus Seleuc⁹ morit⁹. et
antioch⁹ p̄sequit bellū: in q̄ vix aufugiēs totū ex-
ercitū pdidit. Rursūq; cōgregās exercitū ⁊ p̄tra
Epiphane filii philopatoris adhuc puer⁹ q̄tuor
ānoz habēs cū mltis alijs secū philippū regē ma-
cedonū. obtinuitq; p̄tra duces ptolomei pueri: fu-
gauitq; Scopā ducē ei⁹. u-
deā q̄s cū mlti alijs ciuitati-
bus acq̄siuit ⁊ oīa ḡnauit.
Et qz armis egiptū capere
nō poterat dolose despōdit
epibani filiā suāvt sic quasi
amic⁹ regnū intraret. s. nō p̄-
ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto
Magn⁹ ei⁹ nois q̄rtus
Sext⁹ syrie rex: syrijs regre
cepit regit ānis. 36. Is pro-
lomeū philometrē deuicit. ⁊

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

Ele symō onye pō-
tificis fili⁹ duodeci-
mus hebreoz sum⁹ pō-
tifer sedit ānis. 12. Vir
bon⁹: magna h̄is p̄co-
nia laudis. Ecclesiasti-
l. q̄ templū reformauit
in meli⁹ ⁊ ciuitatē p̄ua-
luit amplificare. Hic cu-
rauit gentē suā ⁊ libera-
uit eā a p̄ditōe. Adorū-
ens tandē omīa filiū rel-
iquit successorem.

Onias magn⁹ simo-
nis fili⁹ pōtifica-
tus obtinēs sedit ānis.
29. q̄ p̄pter tyrānidē an-
tiochi cū iudeā subegit
fugit cū mlti iudeis in
egiptū. Ibiq; extruxit
templū adinstar tēpli i-
hierusalē in q̄ grauer
peccauit agēdo sup̄stici-
ose. moriens reliquit fi-
lium adhuc infantē.

Este Symō fuit fili⁹
Onye q̄ tenuit pō-
tificatū post fugā par-
tū sui. princeps aut sacer-
dotum tandē moriens
tres post se reliq̄t filios
Onyā Iesus ⁊ Johan-
nem Qui ad tres p̄ci-
pat⁹ Sacerdotij p̄uen-
runt.

Onias pius fuit vir
sanct⁹ grat⁹ deoz
hoibus: q̄ tandē ab an-
dronico occis⁹ ē. At rex
de iustissimī viri nece
turbat⁹. Andronicū ho-
miciā capī fecit ⁊ pur-
pura exutū eo in loco q̄
oniā p̄merat tādū v̄gi-
cedi fec̄ donec expiraret

Sena

Sena urbius et hunc, vrbis opibusque nunc scda amenissimo loco sita. Et vt Polycrates libro sexto tradit a gallis senonesibus tpibus breuissimē ante xpi aduentū. ccc lxxxij. cū in ytalīā venit condita. p senibus suis et armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui dem validior. Quē senēses et liniamētis membroz et venustate faciei et coloris gratia: moribz quoqz ipis ad gallos et britones a quibz originē traxerūt vidēt accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regi- onis. cōuict finitimoz quibz sanguine et moribz diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera in- ter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiat: nullaqz antiq̄tatis vestigia in ea appare- ant. Sunt q affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eaz cōdidisse. In celebri tamē monasterio venerijs fcti Georgij de alga (qd gliosus pontifex Eugeni relicto primū seculo ppria edificauit paterne hereditatis pecunia) inuenit in libro litteris scripto puetustis. Iohannē romanū pontificē nomis ordine duo de vice- simū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fefulana. florētina. et volaterrana diocesibz. sex plebatibz. ciuita- tem hāc edificasse: q ab ipso sex plebatū numero Sena fuerit appellata. Nec quippe ciuitas nunc sup colle cuiusdā peninsule iacet vndiqz qsi ripas iugosas habēs: in supiore tamē vrbis pre solū aliquatū habz or- tis viridarijsqz ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet gymnasiū ppulcrū et for et por- ticus et regia palatia. Hospitaleqz sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla qz et libera est cū turri- bus et ppugnaculis ac optis instituta moribz: pplō neqz rudī neqz inurbano. Et ager maximus et herbidus semp bonū bubaloz omīqz multoz nutritor. Frumētū qz vini et olei ferax. ac fructū oīs generis abūdans. Hec a roma stadijs octingētis distat. Cui viri inter etruscos religione moribz ac lingua p̄stare noscuntur. Habuit autē Sena illustrās fidē sc̄m Bernardinū cui reliquie apud aquilā vrbē miraculis p singulos dies multiplicatis coruscāt. Is p̄m oīm ordine beati francisci ad eā q nūc tantope viget obseruaciā regule pdu- xerit. Ornataqz fuit Hugone medico et p̄ho qui ceteris sui seculi post functū vita Iacobū forlimesem doct- or dariozqz habit. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia plima reliqz. Sena qz Siluio enea p̄sis p̄mū laurea: post: episcopali et papali mitra redimito. Virisqz plimis et p̄ntificibz doctrina exul- tis ornatur. Ambrozē senēsis agri fluiū inter et paludē danaam siue fluiū palā que ea palus efficit mul- ta sunt mōtana et campestria opida. Inestqz clusiū vetustissima vrbis de qua Plini plura scribit: que olim Carmon fuit nomīata: nūc vrbis senensī subiecta et ab eo aucta.

Reges Egipti
Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Minucia

Menander

Demetrius

Menippus phus. Eynic⁹ genere phenix conditiōe seru⁹; cui⁹ dñs fuit bach⁹ quid i pontic⁹. fuitq; (vt retulit herinipp⁹) diurn⁹ fenerator; tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetri⁹ phaler⁹ cognomēto phus Theophrasti discipulus; disputator subtilis et orator; parū vehemens fuit (vt Cicero ait) dulcis tñ; hic cū apud atheniēses ob eximias ei⁹ vtutes. 10. annos pñisset trecēt⁹ et sexagita ereis statuis honorat⁹ fuit. eo qd ciuitatē reddidit et edificijs plurimū auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qd cū comptū habuit ait. Virtutē nō euertit cui⁹ grā illas creperant. Dicebatq; hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Ptolomeus Epiphanes quic⁹ egiptior⁹ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nodū quatuor excesserat ānos; et cū ei⁹ infantia cōsiliū et roboris compos esse nō potuit; Antioch⁹ magn⁹ syrie rex ad suū regnum aspirās; illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes p infante fideliter dimicātes regnū omē defēsarūt. Ad ipm quoq; fouendū Onias iudeor⁹ pontifex descēdit; cum aut ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ sororē suā et insidiosē dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios; quo audito Antioch⁹ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atq; filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit. Cūq; vniuersas egiptū sibi subiugare niteret ab egiptijs extra cōfines eieciū est; post biennū rursus alexandriā obsidēs; a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolome⁹ iste philometor sext⁹ egiptior⁹ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi sororis fili⁹ segnis admodū vir; huic adolescētī antioch⁹ auūcul⁹ bellum intulit; ppter qd legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis pces; pompiliūq; legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstererent; quo viso ei osculū dedit; platoq; senat⁹ decreto et cū cunctari videret cōsultationēq; ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusus amicos cōsulere iubet; nec pri⁹ exeat qd senatus respōsus det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec auferitas animū regis fregit vt se pariturū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatram alexandro Syrie regi vxorē dedit; ab eo deinde ablata demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tertia in oblatiōe capiti alexandri sibi p Arabū regē facta p gaudio expirauit.

Qaproma thonalis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuiō Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis fili⁹. In propria patria audiuit primo leucippū ciuez suū; inde cum platonē audiuisset se ad aristotele trāstulit. Eoq; in calicidē pfecto illi in scole regimie successit; fuit vir summe prudētie studiūq; singularis atq; eloquij admirādi. Itavt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiā aristoteles illū Theophrastū vocitauerit; itaq; circa trecenta librorū volumina edidit; pgebant ad eū audiendū (teste pampphilo) duo milia discipulor⁹. Inter qd nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū; et Menādriū comicū; habebatq; hoc semp in ore. Sumpt⁹ pciōsissimus tempus est. Obijt annor⁹ octuagintaquūq;.

Menader poeta comic⁹ Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda sufficit. Ita omne vt te ymaginē expñsit; tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnib⁹ reb⁹ psonis affectib⁹ accommodatus; ob que putauerat illū Quidi⁹ ppetuo duraturus. Hūc et paul⁹ apulus se legisse indicat; cū ad Corinthios ait. Corrumunt bonos mores colloquia mala. i. Corinthios. xv.

Caproma

Titus liuius

Theophrastus

Menippus

Anno urbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum urbis rome no-
men esset. Arma tamen extra ytaliam mora non fuerant ut igitur
cognosceretur que copie romanorum essent census est habitus: in
inuenta sunt capita. cc lxxxij. milia. ccc xxxij. Quam a condita urbe nu-
q; bella cessassent: et contra affros bellum susceptum est: primum Appio clau-
dio: Quinto Fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatum est. Et appi-
claudius de Affris et rege sicilie hierone triumphavit.

Ab istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hanniba-
le seniore.

Meo et Bayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis na-
vibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptus
est. Duellius commissio prelio cartaginensium ducem vicit. xxx. et vnaz na-
ues cepit. xiiij. merisit. vij. milia hostium cepit. triag; milia occidit: neq;
vlla victoria romans gratior fuit: qd inuicti fra ia etiam mari plinu possent.

Arispus philosophus

Arispus stoicus plus natione Eius p hoc
tempus floruit. Qui anno vite sue octogesi-
mo librum adeo subtiliter composuit: ut ad ea que
ibi conscripsit penitus cognoscenda longa vita op-
esser: sicut testatur valerius libro. 2. Et cuius nota-
bilioribus sententijs becyra celeberrima fuit. Sa-
piens nulla re eget: et tamen multis rebus illi op-
E contra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit
viri: sed omnibus eget. Zenon etiam suo tempe plus ait. Sepultus apud
te sit sermo quem tu solus audieris: hii duo stoice secte autores fuerunt.

Esti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnaue-
runt. Corsicam et sardiniam vastarunt: et scipio multa milia inde cap-
tiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon plus

Polemon Atheniensis plus his temporibus
agnoscitur. Qui laercio teste iuuenis es-
set ad modum lubricus et impudicus fuit ut pe-
cunias circuleret quo esset ad omnes implendas
voluptates paratior: eas itidem in angiporis et
vjs occultabat. Sed cum semel ebrius et corona-
tus in scolam xenocratis irrumperet: ille ptermis-
sa oratione: qua increperat de pudicitia dicere ce-
pit. Quo secutum dicunt ut decetero studio et industria adeo seipm vin-
ceret ut xenocrati in regenda scola succederet.

Ab istis consulibus diuerse ignium aquarumq; clades pene vr-
bem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra
Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatu victusq; est
Consules vsq; ad cartaginem pcesserunt multisq; vastatis oppidis. Mal-
lius victor roma redijt attilius regulus in affrica remansit. Is ptra affros aci-
em instruxit contra tres carthagenensiu duces Asdrubales duos et Ata-
ilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mi-
re magnitudinis occidit. Cuius coru centum viginti pedum longitudi-
nem habuit romamq; delatu cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartagi-
nenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vl-
tima pernicie.

Marco Emilio: paulo seruiio consulibus ambo hii romani consules ad affricam profecti sunt cum tre-
centarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali cer-
tamine superant. Emilius consul centum et quatuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus
cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q; tanta fames erat ut diuti-
us exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argente-
us nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea consulum Romanorum

Appius
claudius

Quintus
fabius

Gneus
cornelius

Bayus du-
ellius

Lucius
scipio

Florus
aquilio

M. atillius
regulus

Lucius malli-
us vultus

Marco
Emilio

Paulus
seruius

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes il-
lustris

Antiochus filius epiphanis

Demetrius soter

Iste antiochus nobilis siue illustris regit annis
Lxi. pessim? fuit figura antixpi. Sic audita mor-
te patris fratresq; sui inercia cu? rome esset obses: cla-
fugit et veniens in syria recepit? est a quibusda? ciuitati-
bus: mortuoq; sire. p? eo regnauit: et vendito sacerdo-
cio p?m? a Iasone postea a Menelao: quoz suasu in-
dei sibi nota gentiu imponebat: sacrificia fieri. pbi-
buit in templo in hierusalē. Demū veniens de egipto
menelay ductione spoliavit templū coegitq; iudeos
ydolis sacrificare: et trāsire ad rit? gentiu: ponēs in
templo ydolū Iouis olimpi: pbiuit circucisionē: i-
terficiēs circūcidētes: septē fres cūz mīe nolētes co-
medere carnes porcinas varijs tormēt? occidit. qui
oēs aio cōstāt? p? obseruationē legū martiriū ptulere.
Postremo volens ire p?tra hierusalē cecidit de curru
pfractusq; et demū a vernub? cōsumpt?. miserabilis
mortuus est in terra aliena.

Antiochus iste Eupator regit annis. 2. hic patre
Blato puul? relic? est adhuc adolēscēs habuit
tutorem lysia: et cū cōtra iudeos exercitus duxissent nō lōge p? ambo a suis oc-
cisi sunt ppter timorē demetrii fi-
lij seleuci eupatoris.

Iste de-
metrius
soter deci-
mus syrie et
Asie rex pri-
uigno inter-
fecto regit
annis. 12. fili-
us Seleuci
antiochum
eupatorē et

Mathathias sacerdos filius
Iohannis filij symonis do-
ctrina et glorie fama apud iude-
os plurimum honorat? est. Vir
sanctus percussit in zelo suo pec-
catores: qui habuit quinq; filios
eiusdem zeli veruz ipse non erat
pontifex sed tres filij eius quo
mortuo in Modin sepelitur.

lysia occidit. Alchimū pontificē pstituit cū q? bachides
missus hierusalē mltos iudeoz occidit. nychanores a
iuda machabeo occisū amiserit: et bachidē iudā occidit:
tandē ab alexandro vici? illū vita piter et reg? puauit.

Iste iudas q? et machabe? vir fortissim? et bellicosus
mathathie fili? fuit strenuissim? bellator et trium-
phator in isrl. q? nec an? se nec p? silem hūit? gloriosa
opa patet i libris machabeoz. Sic postremo in bello
cecidit: p? dei legib? mortē sustinēs cū trib? annis pon-
tificatū admistrasset.

Quēmplū purgat a iuda et fratrib? postq; p? trib? annis fuerat pphanatū.
Jonathas iudeoz dux piter et pōtifex pplm iudeoz
p? iudā rexit annis. 19. nō impar frī suo machabeo

Antistarchus

Bacubius

virtute fuit. Tandē a tripho-
ne dolose capt? cū filijs in-
terfici? cur? corp? symon
frater ei? cū luctu sepeliuit.

Antistarchus gmatie? cla-
ruit tpe Machabeoz
Bacubi? brūdusū tra-
gediarū scriptor: ne-
pos Ennii poete ex filia cla-
ruit p?io rome inde postmo-
dus tharetū regressus ē: et
nonagenari? mortu? est.

Symon mathathie fili?
terci? iudeoz dux pa-
riter pōtifex sedit annis. 8.
religiosus et prudētissimū

fuit: ab adulescentia sua optie puer sat? ē: tandē occisus
neq;ter a genere suo. Iste symon et jonathas frēs iude p? et occisiōz corp? ab hostib? redimētes i modin patri-
suoz sepulchro sepeliere. Ptolome? qz cū eū ad cōuinū inuittasset: eundē cū duob? filijs interfecit. Et ipi? sy-
monis vxorem cum reliquis duob? in vincula cōiecit. Et in his finit prim? liber machabeozum.

Linea Christi
Mathan filius Eleazary

Ptolomeus Evergetes philometoris filius Cleopatreg germanus septimus egiptiorum rex regnavit annis. 29. Vir quidem pessimus atque pessimus ob cuius sententiam frater eius et Cleopatra soror sibi timentes regni ei per legatos obtulerunt. cum fraternum regnum sine ullo certamine recepisset elatus factus: fratris filium et complexu matris enecavit: et omnes eius fautores trucidavit. Et sic cum suis cruentus extitit: Ita quoque romanis qui illic venerat ridiculo fuit. Quia ut Justinus scribit. Vultu deformis erat statura brevis et sagina ventris belue similis. Quam quidem seditione nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex uxoris sorore suscepit. Ac etiam sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filius membratum diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother evergetis filius octavius egiptiorum rex regnavit annis. 17. his temporibus Antiochus tyricenus demetrii filius et antiochus griffi regis frater adinvicem dimicantes successive modo unus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno uxori.

Ptolomeus alexander nonus egiptiorum rex regnavit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postquam cum maiore filio decem et septem annis regnasset graviter ferens filij societate populum in eum concitavit et in Cypri exulare coegit. Accersito isto alexandro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exilium actus. Ptolomeus sother revocat in regnum. Igitur alexander regni cyreneorum quod ei pater testamento reliquerat populo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab egiptijs interfecto regnum paternum iterum recuperans regnavit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. ut iam scriptum fuit.

Hannibal hamilearis Carthaginensium ducis filius. quinque et viginti etatis annos habens Imperator carthaginensium exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audacia. consilioque ad pericula capessenda anteibat. Imperator factus triennio omnes hispanie gentes bello subegit. fratremque suo Asdrubalem ad hispanie custodiam relicto. ipse pyrrhenum saltum transiit. Et postquam ad alpes pervenit que scilicet italia a gallia seungunt. quas nemo unquam cum exercitu preterquam hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa strues comburendo et acetum infundendo patefecit ut Elephas oneratus ire posset. cum antea vix unus homo quiret repetere. In eo tamen loco multi nubibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad italiam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaque Hannibal in Thaurinenses agros. Et peragata tota regione Cispina romanos tribus preliis profugavit: ac multas urbes obtinuit. Idem per ligures fecit. Postea appenninum transiliens apud ethuriam ubi nunc florentia gravi oculo morbo affectus est. ut dextrum amiserit oculum. deinde Flaminiem interfecit: quod facto fabius maximus a senatu contra ipsum missus per summa montium et abdita nemorum castra ponens eius feriozem delusit. trepta occasione aretinorum auxilio vicit. Et sic per sedecim annos totam italiam varijs cladibus fatigavit. Inde in apuliam pergens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidem perilio tot romanorum milia cesa sunt: ut tres annulorum aureorum modios quos e romanorum militum manus extraxerat Carthagine mitteret. Consulares quoque viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actum fuisset si Hannibal statim post victoriam ad urbem accessisset. Is tamen coactus italiam relinquere et opere patrie sue ferre que a publico scipione premebatur. Cum carthaginenses cum romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithynie rege Antiocho quintus legatus contra eum prexit. Ille a romanis capere confestim gustato veneno quod in annulo more regio gerebat aiam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorum vinculis se liberavit. Decessit autem septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus evergetes

Ptolomeus phiston siue sother

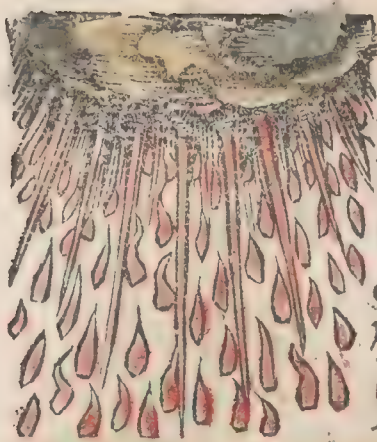
Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Quinta etas mundi

Alino ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilentia gravis in vrbe biennio fuit: qua sibilini libri dixerunt celesti ira imposita: no inquirebat numerus eorum qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuaria fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admiranda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperada. Et e septem miraculis mundi maximum fuisse testantur.

Strato lampsacenus pbus Archefilai filius vir eloquentissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus e appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus e. Scripsit de regno: de iusticia et de dijs. Ait eum fuisse tam tenues vt sine sensu moreretur. Silphon quoque pbus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Strato pbus

Colossus.

Crates atheniensis academicus philosophus filius antigenis. palemonis auditor illiusque successor scolaris: adeo se viuere amarus: vt eadez semper studia sint cosecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: qs antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateni et polemonem conditos fateri qui transis hospes viros consensu animorum precipuos: quorum diuino ex ore doctrina manauit sacra viteque mundicie sapientie adiuncta.

Crates pbus

Panetius

Panetius pbus claruit tpe Scipionis rome et pceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Que cicero in libro officiorum imitatus est. cuius hec est sententia. Vitam hominum qui etatem in medio rerum agunt ac sibi suisque visibus esse voluit ad cauenda picula ex impuro assidua et ppe quotidiana: oportet anio esse pmprio semper et intento.

Silphon pbus

Silphon megarensis pbus his tempibus floruit hunc et imitatione atque sapientia tantum alios precessisse dicunt vt parum abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Aldegaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeque suis temporibus approbatum. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnibus ei bonis amissis solus nudus euadens interrogaret. An omnia perdidisset? Respondit omnia mea bona mecum porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Dossidonius

Dossidonius pbus stoicus panetij discipulus claruit tempe scipionis hic fuit astrologus magnus teste augustino.

Icon pbus

Rasistratus qs atheniensis medicus secundum Eusebium his tpebus floruit hic cum ex aristotelis familia natus esset etiam extrinsecus medicus euasit. Qui cum antiochum regem ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege eius filio centum talentis donatus est vt testis est plinius libro vigesimo primo naturalis historie.

Icon troadesis pbus clarus habet vir quidem eloquens et in educandis instruendisque pueris maxime idoneus. Dicebat enim necessario adiungi pueris pudorem laudis studium velut equum pile ludu se exercuit. Tenuit autem scola principatum annis. 44. Tandem fessius podagre morbo anno vite sue. 74. immersit: postea factus vir (licet egenus) repudiatis vicijis in calcedonia iuribusque philosophia et oratoria artem didicit atque exercuit. Scripsit autem diuersa poemata Tragedias Comedias et Satiras.

Linea Consulū romanorum

L. Metellus L. Furius

L. Atilius L. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrozum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copiis venientem superavit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p. numidas quos i. auxilium habebant collegit. Et romā duxit ingenti pompa.

Q. Mallio Torquato Caio Atilio consulibus de Sardis triumphatū est Et pace omib. locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod his post romam conditam semel tantus numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Casilio consule ingentes gallozū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. m. milia hostium capta et interfecta septem milia. Et triumphus emilio decretus. Gallozū siquides animi feroces: corpora plusq. humana erant. sed experimento deprehēsus est q. virtus eorum sicut primo impetu maior q. virozū est. Ita sequens minor q. seminarum. Alpina corpora humenti celo educata habent quoddā simile nubibus suis. Cum mox calore pugne statim sudorem emittunt: leui motu q. calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p. contra gallos intra ytaliam pugnatū est finitūq. est bellum. M. Claudio marcello Sn. Cornelio Scipione consulib. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallozū peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphas marcellus spolia gallozū stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulū romanorum

M. C. marcellus Cornelius Scipio

Lucius Mallius Lucius Coforius

Lucius cenforinus Marcus manlius

Eodem anno bellum punicum scdm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcaris patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annozū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quīgentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quīgentesimo p. anno ab vrbe condita L. Quintius flammīn. aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

**Linea Regum
Syrie**

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetrii

Antiochus adolescens
Sedetes

Triphon

Alexander

regem iudee constituit: qui fratrem suum sedo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum uere coegit: qui adeo nequissimus fuit q^d mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq^{ue} uxoratos viros una cum uxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandem 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. uerum uxor suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc uiuente marito humani-

Atate sibi allegerat.
Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Alexander ille filius antiochi epiphanes vn⁹ decimus Syrier⁹ asye rex regnauit scdm⁹ Eusebium annis. 9. semp⁹ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeu⁹ duce sibi cofederauit: eius adiutorio occidit demetriu⁹ sother: et regnauit p^{ro} eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxore duxit. qua^m ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrii sother vxores dedit. tandem rex arabu⁹ ad que^m alexander fugit timens ptolomeus alexandrum occidit caput auferens ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post Alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicij adolescentie in segnicie lapsus postremo captus in byrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatam vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Ibi enim duo adinuicem dimicantes successive modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filiis suis Iuda et Athabathia a ptolomeo duce in conuiuium in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq^{ue} Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonem cum alijs duobus paruulis. Cuius nullus eorum ad regendum populum esset idoneus vxorem suam disertissimam prefecit et filiis. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq^{ue} ducatu strenuus. Romanis ius amicitie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a phariseis et essenis ptulit: a quibus tandem liberatus: feliciter usq^{ue} in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq^{ue} dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantummodo regnauit. fuitq^{ue} rex et sacerdos: fratremq^{ue} suum suq^{ue} gestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia ultimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonem fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filiis Jonathe contra pmissa Jonatham cum duobus filiis occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscepit regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prole non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit et tanq^{ue} maiorem

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Mantua gallie Lenomanor memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Mantua Thiresie vatis filia p^o Thebanor interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thiresiā thesei t^oib^o fuisse. Et in ei^o seruitutē deuenisset que post p^oris interitū in ytalīā cū multis venit et cū socijs grec^o mā-
tuas cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thulco rege oen^o nat^o esset et ad ipm oppidū thulci et veneti cō-
flueret. Oen^o muris oppidū circūdedit et in aliā formā redegit. et a mīse Mantuā appellauit dicēte Virgi-
lio. x. li. *Enēidos*. Ille iam p^oris agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice man^o et thulci fili^o animis. Qui mu-
ros matrisq^{ue} dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbe vetustissimā ab Etruscis conditā et vnā fuis-
se duodecim coloniāz quas L. iun^o patavin^o docet trasapenninū ab ea gente missas. p^oferim cū poeta insi-
gnis virgil^o cuius su^o id orbi faciat notissimū. diffusiusq^{ue} ei^o vrbis narrat originē. Mantua diues ciuis sed
nō genus oibus vnū. Nec mōtib^o qui galliā et germaniā ab ytalīā diuidūt vicina est. Haud p^ocul a benaco-
lacu ex quo minci^o effluit qui exundās Mantuā vsq^{ue} labit ibiq^{ue} lacu facto vrbe circuit. Inde etiā p^ogrediēs
breui cursu padū influit. Passa est supiorib^o t^oib^o Mantua calamitates maximas: p^oter illas que Virgi-
lianoverfu sunt notissime. Mantua de misere nimū vicina Cremona. Nam ab Athila: Gothis. Agobar-
dis et baioarioz rege aliqñ diruta: qñq^{ue} spoliata. qñq^{ue} memib^o aperta et immunita relicta. Ungari aliqñ ad-
solū vsq^{ue} euertere: vnde et loc^o vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat. Athildis nobil^o comi-
tissa eam diu tenuit. mirificeq^{ue} ampliavit. Sub q^{ue} Nicola^o scōs pōtifer roman^o cōcilij celebravit: hanc per
multa t^opa post Athildim mlti possiderūt. In qua p^oclarissime familie de ripa et passerinoz aliqñ p^oferuere
Veni post varios casus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsq^{ue} in p^osent
cū maxima laude potiti sunt. quoz et p^oteritorū dñor cura diligētiaq^{ue} pulcherrimis pōtib^o sup lacū iactis
tum supbissimis templis: regijs pallacijs: et nobilib^o ciuiū edib^o plurimū illustrata est. Vnde et nūc ampla
ciuitas habita est: et rerū abudās que ad vsūz hūanū necessarie sunt. Mantue p^o Karoli magni tēpa sanguis
xpi miraculosus appuit. Ad quē visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit.
Karolusq^{ue} caluus magni fili^o Mantua veneno periit. qd^o hebre^o medicus pecunia corruptus dedit. In ea
Anselm^o lucensis epus v^o sanct^o et eruditione morib^oq^{ue} insignis requiescit. Et beatissim^o Iohēnes bo-
nus Mantue ciuis miraculis clarissim^o. Veniit et Albertinū qui tractatū de corpe xpi edidit. et Atheus
medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Quinta etas mundi

Ennius poeta comicus

Ennius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Antice moritur: pulsus roma factione nobilium & precipue Metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde ennius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliu. In sexto consequitur hos terrecius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucretium. Decimu addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Ennius poeta

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas als sarfinas ciuitate rome morit. Ex eumone (vt varro epistolis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quindodecimo ferme anno postq bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et quaq a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum conuerterit: Oracii tamen sententia plautus ad exemplum siculi pperare epicharmi dicit. Hic vvarro & pleriq alij memorie pdiderunt: cum pecunia omni qua in operis artificij comicorum pepererat: in mercationib pdita: inops romam rediisset. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas ac cendere solit erat. Adortuus est circiter centesimā et quadagesimā quintam olimpiadē. Iussitq tale suo sepulchro epigramma incidi vt varro de poetis dicit. Postq est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq & numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Scipio africanus

Ennius quoq poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romas translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu content et vnus ancille ministerio: semp persuadens anias esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure voluto viuus p ora virum. Idemq poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initu esse inter ciues corpora nudare. Hic cuz comedias optimas elegantissimasq edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. i. 53. interijt. Sepultusq fuit i scipionis monumento via appia.

Scipio Africanus alterius scipionis filius: vir oim romanor ferme pma rius vigesimuquartum agens annu duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hispanias mittit: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cu intellexisset senatum ppter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id phibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie pmissa utebatur habitu corporis virilis: vt Eutropius ait septuaginta ciuitates byspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq pgens aphrozum ducem cum Stipace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cu hannibale congressus ita ei equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq sere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis pfugerit: terra mariq pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq scdm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginez romano impio. emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius pelare fuere sententie dicebat em: nunq se minus ociosum: q cum ociosus esset: nec minus solum: q cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rustulus exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Catho philosophus

Catho philosophus

Scipio iunior africanus

Publius Terrentius
poeta comicus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandriae educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librus nominavit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narravit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: ut diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho p̄bus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mēta scripta reliquit. Cuius habetur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Quēris quid p̄fecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitus fuit. An beneficium serui dño dare possit: Respondit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alien⁹ dat: Alien⁹ autē est qui potuit sine reprehensione cessare. Officiū est filij vxorisq; ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitāt. et opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: ut nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho primus p̄bus romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q; latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor. Taretum missus fuit ubi Ennii poetam inueniens romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuect⁹ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor fact⁹: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū seror⁹ pene senex latinās litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit unde doctus factus. historias et rem militarem tractauit: atq; scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriam. Id egit ut iuris civilis peritissim⁹ haberet. Senatu namq; et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorius aut appellatus fuit: q̄ censure officij sibi specialiter fuerit cōmendatū. Et quocq; ornamenta fuerūt senat⁹. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio magni Scipionis nepos omī virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortēs factus Aphrica sibi decreta est. Veniensq; carthagine cum sex continuis diebus noctibusq; oppugnasset: tandem re desperata Carthaginienses ad deditionē traxit. petētesq; ut quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen satis miserabile: post viroꝝ turba descendit. Nam (ut liu⁹ ait) fuisse mulierum. 25. milia: viroꝝ. 30. milia captiuoꝝ memorie proditū est. Hasdrubal vero impator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosq; quodam femineo furore in mediū se iecit incendium. Ipsa aut ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis dieb⁹ ardens: miserūq; victorib⁹ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qđ annis eius acceperat ut propter hanc fortissimam virtutem Africanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius affricarum natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniorē p̄dicto ut quidem existimāt in seruiturē ex aphrica duct⁹ ppter ingenij magnitudinē et forme p̄stantiā libertate donat⁹ est. Alij scribunt: qđ rome Terrenti⁹ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingenij et formā nō institut⁹ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cū multis nobilib⁹ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano et cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus multos mores ad precauēda picula ānotauit. De morte ei⁹ volcati⁹ sic tradit. Sed ut affricar⁹ pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nam cū sentel p̄scendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphalī sinu leucadie tradūt. In. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore p̄sulib⁹ fuisse dicē mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equit⁹ Ro. nupsit. Hūc affricanus omībus comicis p̄fert. Sepulchro ei⁹ tale epitaphiū inscriptū fuit. Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis duabus bellica preda fuit Descripsi mores hominū iuuenūq; senūq; Qualiter et serui decipiāt dominos Quid meretrix: qđ lenor: dolis p̄ingat auar⁹ Hec q̄cūq; leget sic puto cau⁹ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hii cōsules
 Gallis transalpinis bellū intulerūt atq; eoz regi viturto infinitas
 multitudinē iuxta rhodanū flumiū interfecerūt. Deniq; cū vitur
 paucitatē romanorū vix ad escā canib⁹ quos in agmine habebat sufficere
 posse iactaret; et ipse. clxxx. milia armatorū hīet: cōserta pugna a romanis
 supatus est. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim submersi cūz ponte:
 quē sibi iūctis nauib⁹ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Præda
 extorquib⁹ galloz ingens sublata est: magna q; gloria cōsules ambo tri
 umpharūt. Ad. porcio Catone ⁊ Quito marco cōsulib⁹ Marbone in gal
 lia colonia deducta est annoq; eodē Licinio metelloz quito lucio Scenio
 la cōsulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Impore horum cōsulum iugurthe Numidarū regi bellū illatum
 est. Qd. Adherbalē ⁊ Hiempsalem Adicipse filios fratres suos re
 ges: ⁊ ppli romani amicos interemisset. Missus aduersus cū cō
 sul Calpurni⁹ bestia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacē cū eo flagitiosam
 fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūde in sequēti anno Spu
 rius albin⁹ posthum⁹ pfectus est. Is quoq; p fratrē ignominiose cōtra
 numidas pugnavit. Tercio missus Quintus cecilius Metell⁹ cōsul. Is ex
 ercitu ingēti seueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corru
 ptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit:
 Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello
 impositur⁹ esset: successus est ei a Laio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mau
 ritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia ar
 matorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Adarij iugurta cū duo
 bus filijs ducē est cathenat⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangula
 tus est.

Marius post victoriā iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq;
 ei contra Eymbrōs ⁊ Theutones decretū est. Tercio quoq; ei ⁊
 quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Eymbricū præbebatur.
 Sed in quinto cōsulatu collegam habuit Quintum lucanū catulū Cū prio
 res cōsules a Eymbris ⁊ Theutonib⁹ ⁊ Ambronib⁹ que erant Germania
 norum ⁊ galloz gentes victi sunt iuxta flumē rhodanum. Timor Ro
 me grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe puniceis bellis: cūz Eym
 brias itaq; cōstixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. mi
 lia cepit: interea Eymbrī ⁊ Theutones quoz copia adhuc ifinita erat ad
 ytalīā transierūt. Iterū a Laio marioz Quito catulo cōtra eos dimicātū
 est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qd simul ambo gesserunt. c. xl.
 milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex
 utroq; exercitu. ccc. perierūt. Tria ⁊ triginta Eymbris signa sublata sunt:
 ex hīs exercit⁹ Adarij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eozū
 mulierib⁹ grauiorē pene q; ab ipis pugnas romani expti sunt: Hec etenī
 plaustris in modū castrorū depositis ipse desup. ppugnantes diu obstitere
 romanis. Sed cū ab eis ipse nouo cedis genere terrerētur: absisis em cū
 crine cervicib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferruz qd
 in hostes sumpserāt in se suosq; verterūt. Mā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotiū non impe
 trasset nefas erat: suffocatis elisq; passim infantib⁹ suis aut mutuis cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e cri
 nibus suis facto ab arboribus iugisq; plaustrorū pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno
 etiam Mithridaticū: causam bello ciuili Caius marius series cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul con
 tra Mithridatē gesturus bellū (qui asiā ⁊ achaiā occupauerat) mitteret. Isq; exercitū in Campa
 niā paulisp teneret: vt belli socialis qd intra ytalīā gestū fuerat reliquie tollerent. Adarius affectauit vt ipse
 ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare Silla cōmotus cū exercitu ad urbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sul
 picium dimicauit: prim⁹ urbē armat⁹ ingressus est Sulpiciū interfecit. Adariū fugauit. Atz ita cōsulib⁹ or
 dinatis in futurū annū Sineo octauioz Cornelio Cinna ad asiā pfect⁹ est. In tpe ipso dira pdigia vi
 sa sunt. Nam sub ortu solis glob⁹ igne⁹ regione septentrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud areti
 licis stabulis pascuisq; cū balatu hinnitu mugituq; miserabili ad silvas mōtesq; fugerunt. Nec mora post
 hec graua prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulū ro
 manorum

Caius Cassi⁹ Sextus domi
 Longinus cius Calpurnius

Scipio Calpurnius
 Masica bestia

Caius Quintus
 Marius Latulus

Sineo Cornelius
 octauius Cinna

Silla patricius romanus cum plurima in iugurthino bello edidisset facinora. Imperatoris gloriam a senatu reportavit. qui statim contra mithridatem missus in achata et asia vicit. Hic ex antiqua atque pelara scipionum familia ortus: omni vitam ab adolescentia quibusvis flagitiis inquam usque ad questuram duxit: quam sub mario contra iugurtham adeptus est. In quo quidem officio vitam penitus commutavit. Nam cathenas iugurthe manibus iecit: mithridatem compescuit: socialis belli lucem repressit: cymne donationem fregit: et marium prescriptum et exule esse coegit. Erat autem lris grecis latinisque optime eruditus: facundus: acer: astutus: glorie cupidus: multarum rerum et maxime pecunie largitor: animo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita tempus. repressit ut nemo illo inuito: nec bona: nec patriam: nec vitam ipsam retinere posset. Sub privata tandem vita puteolos se contulit morbo intestinali morte obiit. Quo mortuo duo funestissima bella italici quod sociale dicebatur: et civile syllanum finem habuerunt: que ambo pertracta sunt per decem annos. Consumperunt autem ultra centum quinquaginta milia hominum: viros consulares. xxij. Senatores fere. ccc. Absque his qui in tota italia passim deleti sunt.

Quam silla rempublicam composuisset sub his consulibus bella nova exarserunt: unum in hispania: aliud in pamphilia et sicilia: tertium in macedonia: quartum in dalmacia. Nam sertorius qui partium marianarum fuerat ad bellum commovit hispanias. Adversum sunt contra eum duces Quintus et Cecilius: Metellus filius eius. Et in populi ro. ditione redacti sunt. Ad macedoniam missus est Appianus Claudius deinde Lucius Scribonius Curio. Is dardanos vicit et usque ad danubium penetravit: ita uno tempore multi simul triumphi fuerunt.

Bellum servile primum inter incerta urbis herodotus duce sabino in ipsa urbe tentatum est: sed hic tumultus magis fuit quam bellum. Ad hoc impio per diversa terrarum occupato. quis crederet siciliam multo cruentius servili quam punico bello esse vastatam: terram frugum feracem: et quodammodo suburbana provinciam late fundis civium latinorum tenebat. Tandem perenna impatore de eis supplicium sumptum est: fuitque de servis ovatione contentus ne dignitatem triumphi servili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo urbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina temporibus horum consulum nobilissimi generis vir sed ingenij pravisissimi ad delendam patriam conuravit: cum quibusdam claris quidem: sed audacibus viris a cicerone urbe expulsus est. Socii eius deprehensi in carcere stragulati sunt. Ab antonio altero consule catilina ipse vicitur peritus est et interfectus. Deinde anno sequenti Junio sillano et L. murena consulibus metellus de creta triumphavit.

Pompeius maximus romanorum impator maxime in precio apud romanos habitus est: qui devictis magna celeritate pyrratis iterato contra viginti duos reges orientis impator designatus est: qui mitridatem in armenia minore nocturno proelio vicit. Tigrani deinde regi bellum intulit: deinde albanis et regem eorum herodem prudenter et hiberie regem vicit. Ad hoc itureos et arabes. Inde ad iudeam transgressus est hierosolimam caput gentis obsedit: non solum natura loci verum etiam ingenti muro fossaque maxime munitam vix tercio mense expugnavit. Ad iudeorum occisus ceteris in fide acceptis: muros civitatis everti imperavit: hircanum sacerdotem restituit: aristobolum captivum romam duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus denique romam cum ingenti gloria triumphavit Junio sillano et L. murena consulibus.

Caius iulius cesar qui postea impavit anno urbis condite. 698. cum bibulo consul factus decreta est ei Gallia transalpina et cisalpina et comata. Addidit et senatus illiricum cum legionibus decem. Cum quibus per decem annos bellans gravissima prelia confecit. Primo vicit beluetios et usque ad oceanum britanicum percessit. Deinde Ariovistum regem cui auxiliabatur Arudes et Harcomones Tribes et Angiones de eum re. fugere compulit. Post hec gentem belgarum et alios qui uno nomine germani vocantur. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit autem annis. ix. fere omnem galliam: que inter alpes et flumen rhodanum: rhenum et oceanum est: et circuitus patet: hinc bellum successit civile execrandum. Cesar enim e gallia rediens victor alium consulatum petiit: contradicendum est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusque ut dimissis exercitiis ad urbem rediret: et pompeius cum impio missus est propter quam iniuriam potius commune et plusquam bellum exortum est.

Linea Consulum romanorum

Silla

Mareus
EmiliusQuintus
CatulusMareus
Tullius CiceroGnaeus
Gnaeus

Pompeius

Laius
JuliusLucius
Bibulus

Quinta etas mundi

Florentia nobilissima et inclita ac primaria vrbis ethurie. Eius origo refert in sillanor militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentu. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperunt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio facta est fluentinos dicit: pfluente arno appositos. Auerunt vero hi milites ad annus condite vrbis rome sexcentessimu et septimu supra sexagesimu. vnde iniciu habuisse videt florentia ante christi dei nostri aduentum annos circiter octogintatres. Condita igit fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluminis: et prius homines fluentia vocauere. Que cum auspiciis fundata felicibus vicinis per circuitu ciuitates excellere: mirisque modis imperiu propagare cepisset florentia longe melius quam fluentia dicta est. Multis ea ciuitas per Gothorum tempora incomodis agitata est. Totila enim eam inuinita et desolata fecerit. Quam karolus magnus instaurare fecit: maioreque ambitu menibus circudedit. Et dignissimis priuilegijs et magistratibus decorauit. Itaque florentia acceptis vi et in se populariter traductis fesulanis ad annu salutis quartu et vigesimu supra millesimu plurimu opibus et gloria est aucta. Quo item anno heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo serape per priores artium et vexilliferos iusticie sicut nunc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe per reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis et stupendo opis fornice est ornata: glorioseque virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciu item superbissimu quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodu anno scilicet 1071. pductu est pomeriu: et menibus vrbs est ampliata: et ripis fluminis ultra sacros diui Laurentij edes perpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annu inde primu et tricesimu excitata. Ibi percursoris index maxima in veneratione habet: ob cuius honore edes preclarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quā baptisteriū dicunt. Cuius valde ex solido ere existunt: vbi noui et veteris testamenti historie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: etiā pter pulchritudinē et ciuiū vrbānitātē: viros quoq; in omni genere virtutis pstantiores habuit. Quobusq; poetis oratorumq; inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib; florentie natus. obiit cursū iurisperitorū principē: qui ius ciuile egregie interpretatus est. Reddidit et medicū Tadeū omnium europae celeberrimū reddidit. Cumulantq; eius felicitatē filij sui et nepotes qui florentie vbi plurima addiderunt ornamenta. Adonasteriū p̄cipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extruções et bibliotheca q̄ alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuāte eius edes in via lata extructe romae arētī. Fecus florentinā scula vrbis vetusta et multorū scriptis p̄sertim Salustij et Liuij celebrata interijt vel vt sup in florentiā populū opesq; mutauit. Ex cui; montib; qui ad orientē vergūt Abundio torres orit̄. Vallem arni supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciore quātū p̄fluēt arno appositaplanicies ambit fuisse palustre aiunt. Comendanda est multis in rebus florentinorū. p̄udentia: tum marie qd eligēdis cancellarijs que oratoriā spectat: et q̄ vocāt humanitas studia p̄itos acceptat: vt Leonardū et carolū aretinos Poggiū: et añ eos collucū q̄ scribēdi dictādīq; artē disertissime tradiderūt.

Linea Regum
Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

cessit. Et tunc Syrie regnum finem accepit quod per ducentos viginti annos sub regibus
xviij. duravit.

Post ultimum regem syrie et a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimam veniens urbem cepit: templum reseravit et ad sancta sanctorum usque accessit: hircano principatum sacerdotum donavit. Aristobolum et fratres abduxit. Ex tunc iudei libertatem penitus deposuerunt et subiecti romanis esse ceperunt. Et pompeius scauro principi: regionis curam commisit relictis secum duabus cohortibus.

Gabinus in syriam missus est: ut scauro succederet. Is commedata cura templi hircano: gentem iudeorum in quatuor divisit quasi patriarchas iudee fratres superbia.

Cassius romanus consul pompeii collega: mortuo gabino syrie preside: in locum suum a senatu surrogatus: ut maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Vir quidem cupidissimus et insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quam pompeius intactam reliquerat: urbem ingressus: templum pervadit: opes duorum milium talentorum abstulit: inde diuertens per mesopotamiam in parthiam pervenit: moxque eunten transiit: et cum prope caram ventum esset parthi subito ingruentes sagittis opprimerent romanos: et rapido equatu crassum persecuti sunt: et eum circumventum turpiter interfecerunt: quidam scribunt aurum in os eius infusum eum interfecisse.

Sic Cassius praefes syrie Crasso successit. Is tandem movit exercitum contra Octavianum nonaginta argentei talenta a iudeis extorquens: demum a philippis occisus est.

Sic antiochus confortatus triphonem persecutus est et in fugam verti. Cum triphon erat partium alexandri primus. Is videns quod omnis exercitus murmurabat contra demetrium iit in arabiam ut reduceret inde antiochum: deinde cogitavit triphonem occidere antiochum et imponere sibi diademam: sed timuit jonatham strenuum defensorem antiochi. Deinde exiit antiochus in terram patrum suorum: et conveniunt ad eum omnes exercitus ita ut pauci essent cum triphone. Deinde obsedit doram et conclusit triphonem: tandem in parthia occiditur.

Antiochus spondius fuit filius antiochi pii. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates pharnacis regis parthorum filius et ponticus rex fuit. Apud sinopem natus educatusque: cum puer parentibus orbatum esset: mox ut adolevit finitimos populos et scythas in suam potestate redegit. At cum romanis per quadraginta annos variis eventibus cruentissimum gessit bellum. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrygiam. paphlagoniam et macedoniam invasisit: multa et preclara agens praelia nec una via romanos aggressus est. Fecit hunc duos et viginti linguas (tot enim nationibus imperavit) notas habuisse: ut quae quisque lingua eum postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cum lris grecis imbutus esset musice etiam opera dabat. Sobrietatis eximie: laborum patientissimus. Cum tandem cum pompeio nocturno proelio citra castra diripuit quadraginta mille eius occidit. Pharnaces filius eius cum alios filios trucidasset exercitum adversus patrem duxit. Mitridates diu ex altissimo muro filium frustra percausit. Statim descendens ad uxores pelices et filias suas venenum omnibus dedit. Quod cum ipse novissimus omni hausisset: nec tamen propter remedia quibus se praeveniret veneno infici posset. Vallum quendam vitigis militum inivit: eique iugulum prebuit. Perijt autem apud Tosphorum qui regnavit annis quadraginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeii regali sepulchro conditus est.

Demetrius iste Antiochi praecedens fuit quem alexander iudeorum occidit.

Philippus ultimus syrie et asiae rex. iij. regni alexandri regnare cepit et regnavit annis. ij. Quo regnante antiochus eius patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quem statim philippus hic a gabino consule captus: regnum eius in romanorum ditionem cessit.

Mitridates rex

Linea praedum Syriae
Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

Lugdunum transalpine gallie vrbo. Viennæ finitima. Octavianus augusti temporibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusq; miscetur condita fuit. Quâq; franciscus petrarca de ea scribat. Lugdunum nobilis et romanorum colonia est: paulusq; vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneum currentes Arar rodanusq; conueniunt. Sonant incole appellat. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Harbone excepta viroz clarissimoz ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporū ac in presentiarū est. Adoneta argentea atq; aurea eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuni designatū impesa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc urbē edificatū est vbi flumiozū est conuicio. Adest et arā dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūq; singularū statua vna: hanc urbē genti olim Segosianozū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis flumioz medio iacet. Relique dehinc gentes vergetes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernuntur. Hi nāq; amnes ab alpihus delati deinde in vnu alucū cōfluētes delabunt in rhodanū. Rursus aut superas rhodanū viennā deferē allobrogum metropolim. Tribus his flumijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferant. Itaq; in vnu tandē amne cōfluens in austrū iterū curuat excurrit. Quoad erūpat alijs acceptis flumibus. Et hinc reliquum in mare cursus pficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripinā: videlicet tempe Senece exustū est. Quā urbē inter celtas ascribere quibūsdā placet. hinc plotinus (Qui primus rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicerō se rome puerū eius Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanctus Augendus vita et miraculis clarus. hinc sanctus Desiderius episcopus. Et S. Baldomerus cuius miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc romanus abbas: qui primus ibidē vitā heremiticā duxit. et multozū extitit pater monachoz. Ornat etiā hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: et Hyreno epō polycarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatus. In ea domicianus abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusq; epus qui in dño quiescūt. Iustus preterea angelis. primus ibi vitā finit. Hec in elita vrbs francoz regib; diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Ubi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principib; relegati vitā infamē finire. Lugdunū aut (vt aliquib; placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequēt hibernatē dictū est. Lugda em gallica lingua idē quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacitus legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Ibruti
Jacob

Jacob pater Ioseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. Illu Lucas commemorat.

Ires in campis iericonibinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandem in concordiam venerunt: ut aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Archam regem arabum noctu confugit: unde collecto exercitu venit in iudeas et obsedit hierusalem. Scaurus tamen dux romanorum soluit obsidum. ratus tempus esse ut defacili iudeam poneret sub tributo. Atque in hunc modum contententes occasione inuadendi iudeam romanis prebuerunt. Quobrem pompeius hierosolimam veniens. Cum eam obsedisset: orta est dissensio in urbe. Nam fautores aristobolis urbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandem in urbem templum expugnabat. Mense tamen tercio phanum inruptus est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. et romani templum phanauerunt. nihil tamen inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdotij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus per pompeium post deuastationem orbis captiuus ad romam perductus est. cum duobus filiis alexandro et antigono totidemque filiabus. Et extunc iudei libertatem penitus deposuerunt. et subiecti romanis esse ceperunt. Si riter iudee administratio Scauro est commissa inde gabinio. Post hec casu elapsus est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeorum confecto. ad eum debellandum missus est a gabinio antoni? aristobolus per gabinum captus est. iterum romam perductus. In discidio pompeii et cesaris in syria cum duabus cohortibus missus. verum spes cesaris frustrata. a studiosis pompeii veneno periit. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander pontifex filius aristoboli. Is duz romam cum perducere ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeam populabat. Et hircano patruo infidias ponebat. Obtinebat autem munitissima loca alexandrum hircanum et Machेरunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenorem litterarum pompeii. prius habita accusatione in iudicio super his que in romanos admiserat.

Antigonus Aristoboli iudeorum regis filius. Alexander et aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugientes euasit. Cesar syrie iudeoque potitus antipatrum idumeum virum strenuum iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnum concessit. Ita tamen ut non rex vocaretur. Antigonus ad pachorum parthorum regem confugit: et ibi usque ad obitum cesaris permansit: deinde urbem expugnauit comprehensus hircanum aures eius detribus trucauit. Ob quam causam Ad. anthonius astate octauiano herodem regem iudee declarauit: qui violenter urbem ingressus antigonum comprehendit et ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoncorum. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iudee defecit.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritus suus mortuus hircanum et aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic alexandre vxori tradidit. Eo quod hircanus rerum gubernationem ignorans vitam ociosam elegerat. Aristobolus vero efficaciter audax erat. Ipse ei a populo plurimum diligebatur. Que suscepto magistrato hircanum propter etatem principem sacerdotum statim ordinauit. Eo tempore orta in iudea heresis phariseorum. Quorum consilio utebatur in omnibus. nomen autem regium ipse tantum ferebat. Eorumque consilio optimates iudeorum occidit aut exilio damnauit conturbans omnia. hec tamen multa gessit ad regni preservationem callida circa regni detentione. Attamen cum nec bonum aut iustum aduerteret antequam vitam finiret ad summam calamitatem negotia domus sue perduxit. Et post mortem multis miseris regnum compleuit. Bente tamen suam in pace custodiuit. Denique cum inualitudine senilissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrem se regnaturum declarauit. Illa paulo post anno etatis sue. 75. vita decessit.

Linea pontificum
Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Bellū civile cesaris et pompeii exercandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo p̄ter calamitates que in p̄liis accidere p̄sueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq̄ oīm nimia felicitas. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam; Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dñatio. Exinde qm̄ mutuo metur tenebant. Crassi morte apud parthos: et morte Iulie cesaris filie que nupta pōpeio generi soceriq̄ concordia matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit tam pompeio suspecte cesaris opes: et cesari pompeiana dignitas grauis. Quicq̄ cesar europa quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeii obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est et supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p̄ epirū in thessaliā prexit: quē pompeius cū maximis copiis insecutus vtrinq̄ acies struxerunt. pugnatū est itaq̄ ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompeii fusus est exercitus. pompeius statim alexandriā petiit vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratisim⁹ fortunā magis q̄ amicitia sequens eū occidit: et caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrymas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit et alexandrie vrbis potit⁹ cleopatram ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mītridatis filiū pōto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator et consul creatus in aphyricā transiit. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Catiline

Cato posterior
vicensis

Catilius cognomento Marcus et Cicerō p̄bs maximus et orator princeps ac romanorū consul. Hic de tulliorū familia que ex municipio arpinati originem traxit et principū generis in tullii volscoz regem referebat: patreque tullii et olbia matre habuit. qui vt p̄mū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poetica eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescentibus annis soluta oratione nature sue magis consentanea adamauit: puerilibus studiis pacis p̄bie et iuri civili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. p̄tor creatus est: postea cōsul vna cū L. antonio. M. antonii oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic p̄biam antea nris lris incognita explicauit: et ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā et marciū filiū habuit. Vemū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ei⁹ tñ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catiline nobili genere natus magna animi et corporis vi: sed ingenio p̄uulsiu⁹: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles grauiissime fuere. Ibiq̄ iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdolus varius: et cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagitiosissimus vir et omnium facinorosoz dux: horū cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagitiosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestifera cōiuratione contra repū. M. Marci Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione p̄palata detectisq̄ cōiuratorū noibus. Lentulus ex clarissima corneliorū gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ et cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulatur. Quod vbi catilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperito antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm̄ pseques inter cōfertissimas legiones confodit. atq̄ ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior catonis supioris p̄ncipos: cui p̄p̄riū nomen. M. portius catō stoicus p̄bus: quem vicensē quidā appellant: q̄ se apud vticā interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dux senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lecitaret libros hac scz industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorū ciuiū p̄tereaq̄ armorū atq̄ equorū maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq̄ quanto humanam gloriā fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quicq̄ inter alia sue virtutis operā: ad humane vite instructionem ethicā morales cū suis rationibus in libru composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legis excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriā cesaris impatēter ferens: ei⁹ subijci nolens.

**Linea Regum
Egipti
Ptholomeus
dionisius**

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli et Crispis vxor eius quattuor filios et vnica
filiam habuerunt: quæ antigonis apud cesarē accusabat. Is veste pro-
fecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem
ostēderet inde procurator indee declaratus est. Post hec fasellū hierosolimis natu
maiores sub se procuratorē statuit et herodē gallilee pfecit.

Herodas

Iolippus

Antipater coniuges crispis.

Herodes antipa. Philippus.

Phasclius.

Saloma.

Ptholomeus dionysius. 12. egyptiorum rex. regnavit annis. 30. Ad eum pompeius accessit ut auxilia ab eo
acciperet. Cui propter teneram etatem tutor eius a senatu datus fuerat: verum vir ingratus pompeium occi-
dit. Adortus igitur pompeio cesar alexandriam profectus a Ptholomeo paricida insidias protulit. qui in-
sidiantium hostium inopinata multitudine circumventus scapha cesar confugit: qua mox subsequenti pondere
mersa per ducentos passus ad naue una manu qua carthas tenebat eleuata natando puenit. Sed paulo-
post nauali plio regia classem cepit. At ubi Ptholomeus liber euasit cesari denovo bellum intulit: qui cum omni exer-
citu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuius corpus ad littus
deuolutum lorice aureate inditum cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potius cleopatram ipsius Ptholomei
sororem ab exilio euocauit eiusque regnum contulit: que post regio comitatu urbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionysii auletis filia que propter flagitia alexandrinorum etecerunt. Tam post
mortem fratris cesar reginam constituit post mortem vero cesaris et res in philippis gestas Antonius in-
asiam profectus est. et cleopatram sumis complexus est honoribus adeo ut eam sibi uxorem acciperet. Et filios
ex ea percrearet. Ambo etiam in attico bello fuerunt: ambo fugerunt. demum ab Augusto superati sunt. Nam anto-
nium augustus in nicopoli urbe captum coegit sibi ipsi manum inferre. Cleopatram vero ut viuum in preteritum reducere-
ret. que paulo post et ipso in vinculis: alios in sepulchro antonii viri sui clam admoto aspidis morsu concu-
dit hec quippe nulla fere nisi oris formositate et vere claritatis nota refulsit. Sed contrario auaricia crude-
litate atque omni luxuria mundo conspicua fuit. Ac sic lagidarum seu egyptiorum regum imperium euersum est: quod
per annos. 306. sub regibus tredecim permansit: et augustus furente egyptum composuit.

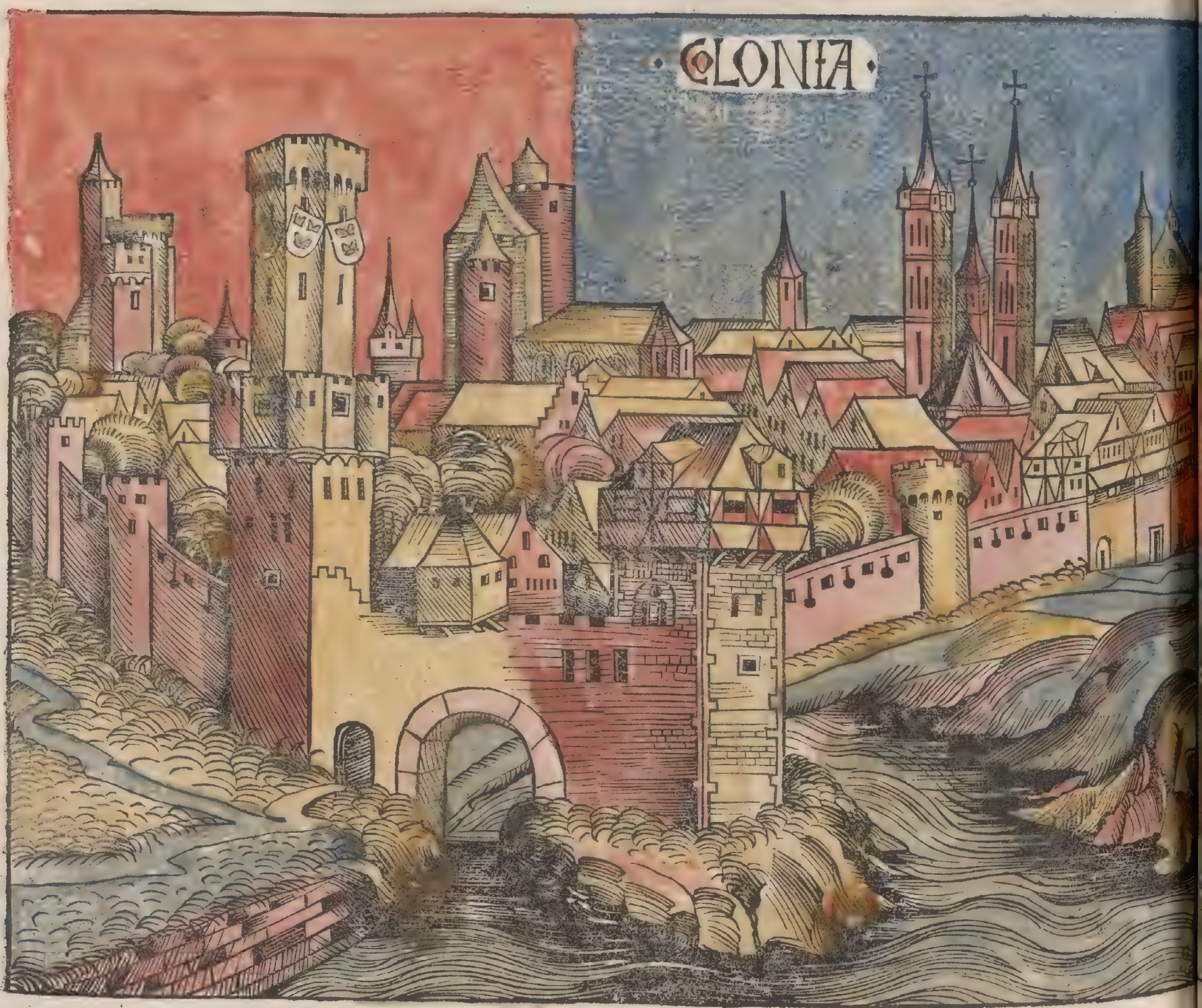

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeorū regnū suscipiēs: reguit annis. 37: Antipater em
 tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū cōiugū meruerit. Et regis arabū nep⁹ vxores
 acceperit. Ex qua qtuor filios suscepit scz phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: rosippū ⁊ feroam: ⁊
 vnica filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmo genit⁹ interfecit: herodes ad antonium
 cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditq; ei august⁹ traconitidē ⁊ itureā totāq; maritimā. Edifica-
 uit aut in aschalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Natione em idume⁹ fuit ex patre
 arabs vero ex matre. Et extūc xpī dñi nri ntitate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qd pri⁹ p successiones
 maiorū tenebat destructū est. Ac sic moysi ppheta cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de seniori-
 bus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamē-
 tis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitq; aquilā aureā sup speciosam por-
 tā tēpli iudeis egregerētib⁹. Fecit quoq; herodion in q sepult⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. De
 mū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. So-
 rozq; ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs ppijs iā adolesecitib⁹ atq; vxoris matrē oēs interemit. Predicti quoq;
 crudelitatib⁹ hoc addidit: q; sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eas alteri vxorē dedisset etiā ipsum e-
 vita sustulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interptes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir
 cū ibi xpī ntitatē magorū inditio coguisset. oēs puulos bethlees gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
 bo intercutis pculsus: ⁊ scatētib⁹ toto corpe verrib⁹ miserā exalauit aiām. quiq; supstitib⁹ filijs relictis scz
 archelao: herode antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ qtuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hī.

Quinta etas mundi

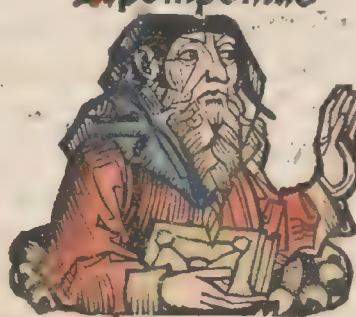
Agrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū lat⁹ si-
ta est. loc⁹ z situ z flumie clar⁹ z pplo. quā
aliū scribunt Agrippinā dictā q̄ uñc Colonia di-
cit. Ea inferioris germanie vbiōz vrbis ad cite-
rioris rheni ripas sita. Temporib⁹ enee troia-
ni a qdā troiano colono noie (vt sicard⁹ cremo-
nēsis hz) iniciū sūpsit: s postmodū Claudū im-
patoris iussu qui agrippine marit⁹ fuit. z vbiō-
rū pplis a sueuis fugat⁹ instaurata extitit. z ab
agrippina vxore ex eoz pgenia ducta appella-
ta. quā vrbē sic cōditaz vbiū ppli habitare cepe-
runt. Eteriores tñ historici oēs asserunt q^d. Ag-
rippa colonie illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōstruxit. illam tñ ex
oib⁹ dignā cēfuit. cui suū nomē imponeret. Edi-
ficator ac bellator egregi⁹ dignusq⁹ habit⁹. quē
august⁹ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liscūq⁹ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste.
Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā
ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset
Hildericus aut rex frācorū lōge postea ex agrip-
pina fautores Egidū romani eiecit: francis im-
positis ex francoz incolatu Colonia appellauit
quāq⁹ nōnulli coloniā romanoz esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanoz socia esset: fatali igne
sumpta est: in q̄ capitolū z edificia z rit⁹ roma-
noz instar fuere z adhuc nōnulla extant: habet
em capitolū ad effigiē romani nisi q^d p senatu
illic pacis z belli consilia agitante: hic famosi iu-
venes ac puelle nocturnas laudes deo cōcūnt
eterna cōcordia. Ibi rotarū z armoz strepit⁹ ac
gemit⁹ captiuozū. hic quies z gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq⁹ illic bellū illuc pacificus trū-
phator ingredit⁹. Vides ibi templū vrbē me-
dia pulcherrimū quāuis inexplētū qd̄ haud im-
merito sūmū vocāt. Adagoy ibi regū corpa ab
ortu vsq⁹ ad occasum tribus saltibus transuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad presēpia va-
gientē cū munerib⁹ veneratos legimus. hec li-
bera ac insignis vrbis metropolis est. Cuius ar-
chiepiscop⁹ romanū eligit impatorē. In ea mul-
ti scia z scititate claruere viri: quoz de numero se-
uerin⁹ ipsius vrbis epus. Et albertus magnus
cui⁹ corpus apud predatores obseruaf. Ibi
50. ex thebeoz legione cursuz sui agonis cople-
uerūt. Arsula q̄s cū vñdecī virginū mulib⁹ z aliū
nōnulli in ea martiriū pmeruerūt. Mirū aut est
quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que viroz

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustus
getis colonie ritū esse vulgo p̄suasus presertim fe-
mineo franciscus petrarcha scribit. Qui hoc in-
signe spectaculū vidit. In vigilia Johānis ba-
ptiste cū sol ad occidētē vergit. Ois ripa precla-
ro et ingenti mulierū agmine tegit: et incredibi-
lis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; ala-
ces pars herbis odoriferis intinctis reductisq;
post cubitū manicis candidas in gurgite man-
et brachia lauant. Et tradit oēm totius anni ca-
lamitatē eminentē fluminali illius diei ablutione
purgari. et deinceps letiora succedere. Itaq; lu-
strationē esse annuam in exhausto semp studio
cultū colendūq;. Omniū felices rheni accolez
quoz ille miseras purgat germanie superioris
nec hister nec albis italicorū nec padus vnq; va-
luit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumi-
na. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani
dicta karoli magni sedes. et in teplo marmoreo
verendū barbaris gentib; illi principis sepul-
chrū. is statuit vt successores sui primā inde col-
ronā. Et p̄ma inde imperij auspicia capescerēt:
q; hodieq; seruat: seruabit q̄dū romani frena
imperij theutonica manus ager.

A. pompontus

Leoneus

M. agrippa

L. pōponti historie
et orator atellenaz
scptor p̄ b̄ tēp̄ (eusebio
teste) clar⁹ fuit. q; geogra-
phie libellū edidit. in q;
vrbiū distantias et loca
queq; mensurat.

L. Eone⁹ grāmaticus
doctissim⁹. In. pō-
pei libert⁹. Is iussu dñi
sui pōpei smētaria i me-
dicina q; pōpei deuicto
metridate i suis scrinijs
cōpererat: n̄m trāstulit
sermonē. metridates em
medicane curiosus ab oī-
bus sbiecti suis singula
medicinalia exq̄res comē-
tationū hoz et exēplaria
i archanis suis reliq̄rat.

A. grippa gener octa-
uiani edificator e-
gregi⁹ rome q; multa cō-
struxit i edilitate sua ad-
iecta v̄gina aq; ceterisq;

corruat atq; emēdat lac⁹ septigētos fecit: idq; fuit qd octauianū augustū pp̄lo romāo vinū petēti s̄biratū
m̄disse scribit fuetoni⁹ tot aq; itroduxit agrippa gener me⁹ et vinū q̄rit colonieq; nomē et dignitatē dedit.

Quinta etas mundi

Augusta vindelicorū inclita et superioris germanie vrbis vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem suenorū a Japhet descendente: eam primo inhabitasse puincia scribunt. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer et alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim sueni ad retiam locū aptum considerātes: et ad tuendū natura munitū ob concursū duorū rapidissimorū fluviorū vinde et lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamq; vindelicā a vinda et lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat. Vniuersaq; montana pars in orientē et austrū vergens a rhetis vindelicisq; tenet vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq; europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis et securibus pacatis ex hac vrbe cedere vsq; ad alpes coegerunt et desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant. Et temporib; exitus filiorū israhel de egypto ante romā quingentos et quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt. Eligentes aut sibi deam Zisam quā cererē fuisse opinant. A qua hec vrbis zisaria dicta. Cuius templum vsq; ad tpa romanorū inuolatū pmanit. Id vetustate collapsus nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitat. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ppugnaculis facta. A romanis plurima bella ppeffa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octavianus Augustus Titū Enniū ptozē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos et latinos peritus. Et Varro tribun; militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanorū obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more littatus. Perijt et pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locorū cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensae nomen dedit. Is postea consilii sicilie infelicitate obiit. Et ut Suetonius refert qd Octavianus Augustus omnes graues ignominias cladesq; duas omnino nec alibi q; in germania accepit. Iolianam atq; varrianam. varrianam pene exciabilem tribus legionibus cu duce legatisq; auxilijs comunibus cecidit. Deinde augustus p Liberiu Herone (Cum Drusus frater ei? re- nales regiones aggressus est) post varrianam cladem effluxo triennio vindelicos deuicit atq; urbem eoz imu- nitam reddit. Et ut verba strabonis libro quarto affirmat. Tribus romanor nuli? cesar augustus missis urbem Augustam habitandam tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Cladius Drusus tamen ea postea instaurauit. Muris ac turribus ampliavit. Quq; auspicijs Augusti victa et aucta erat in honore au- gusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratione in odis mentione facit. Videre resti bel- la sub alpihus drusum gerente vindelici. Quibus mos vnde ductus p onne tempus amazoma securi de- xtras obarment tē. Cum aut Sueui qui potentia et hominu frequentia reliquos antecellunt. hanc urbem p- titissimo elegerunt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis permansit magnu incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aut salutis quarto et quinquagesimo sup no- gentesimu et ultra vngari germania et sueuiam vastantes Augustam obsiderunt: varijsq; cladibus noricos rhenos ac suenos affluerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Quosq; tan- dem ad interitione prope Augustam deleuit. Tres quoq; in eo prelio eoz regulos captos a milib? suis ad- cu pductos cum ob clementia seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Adalrici et Regimbodus fili? sororis sue. Deinde diuus Adalricus epi- scopus urbem illustriore fecit. et ecclesiam sancte Afre instaurauit. Que olim ab Attila et nuc ab hunis lesio- nem sensit. Et ecclesiam sancti Johannis et sancti Stephani construxit. Ornat q; hec imperialis ciuitas publi- cis et priuatis edificijs pulcherrimis. Et pferum basilica epali ampla beate Marie virgini dicata. Et cen- o- bijs sancti Adalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusde sancti epi et Simpert ac beate Afre mar- tyris ac plurimor sanctoz p- cipuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormentis martiriū pmeruerunt

Quinta etas mundi

Res soles post mortē Julij Cæsaris sequenti die exorti sunt et apparuerunt in oriente: qui paulatim in unū corp⁹ solare redacti sunt et in eundē orbem cōuenerūt: significātes dominū Lucij antonij et M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qz noticia trini et vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Hos quoq; aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines destituros esse q̄ frumenta.

Bibliotheca toto vrbe terrarū notatissima. 40. milia librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligendis libris p veteres laudat. Mā aristoteles et bibliotheca et scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat⁹) qui libros cōgregauit: et egypti reges bibliotheca ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Meleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie mōnimentū: sicut et Liui⁹ qui elegantie cureq; regum egressū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut curas sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qñ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq; ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

M. Varro

Virgilius Maro

Horacius Flaccus

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō et de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nonnullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice et narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē et acutissimi ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens. 55. grecas lras cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndeūq; qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Iulio innumerabiles edidit libros inter quos. 415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup et librum de lingua latina: et librum moralem: de quo finiam ponimus hanc. Amici diuinitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit et librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit et p̄cib⁹ patre marone. Natus est Ln. pompeio magno: et M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobrū die in pago qui andes dicit⁹: qui est a mantua non procul. Mater eius maria se enīxam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initū etatis cremone egit: sumpta virili toga medio lanū: inde paulopost neapolim transiit: vbi cum lris et grecis et latinis vehemētissimā operam dedit: tandē omni cura omniq; studio indulgit medicine et mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbes contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: et illuz polioni cōmēdauit. Corpore et statura fuit grandis: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Māq; plerūq; ab stomacho et faucibus ac dolore capitis laborabat. Quēq; ab augusto petijt repulsam habuit nunq;. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde bucolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniq; brindusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trās lata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuerit: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura brevis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra M. antonij et augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepit. Liberatus ad poetica se conuertit. Scripsitq; odas poetriā et eplas. Et cū optimis studijs innumerales diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Julius Cesar

Octavianus Augustus

Marcus Antonius

scribonia iulia. ex iulia nihil liberos tulit. Iulia primū marcello deinde ut is obiit. **A**grippe nuptui de-
dit. Nepotes ex agrippa et iulia tres habuit et neptes duas. Forma fuit eximia et p oēs etatis gradus ve-
nistissima. oculos habuit claros et nitidos. capillū leuiter inflexū et sufflauū: supcilia cōiuncta: mediocres
aures: nasum et a summo eminentione et ab imo deductorē. **C**olorē inter aquilū candidūq: staturā breuez
eloquētiā studiūq: liberalia ab etate prima cupide et laboriosissime exercuit. **A**dulta varij generis prola
oratione cōposuit. **D**eniq: cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū **A**ugust^o eo q rempub. auxerat cō-
salutar^o est. **E**t extunc summā rerū ptatem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. **A** quo postea **A**ugusti
romanoz reges appellati sunt. **A**uxit ornauitq: romā edificijs multis: isto gloriās dicto. **A**rbem latericiā
rept: marmoreā relinquo. **I**mpauit annis. 56. **I**anū quirinū semel atq: iterū a cōdita vrbe ante memoriā
suā clausum: terrā mariq: pace parta interclusit: p que pacis tpa **S**aluator nri ihs xps nasci voluit. **I**s tan-
dem nole succubuit oib^o dimissis in osculis liuie et in hac voce defecit. **L**inia nri cōiugij memor viue ac va-
le sortitus exitū facile et qualē semp optauerat **A**nno etatis sue. 78.

Marcus Anton^o cōsul a senatu hostis adiudicat^o missi ad eū psequendū panfa et hirc^o et octavianus
adulescēs. **D**einde cesar cū **A**ntonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. ut **A**ugust^o hispanias
gallias et italiā teneret. **A**ntonio^o asiā pontū et oriētem. **I**s postea repudiata sorore cesaris **A**ugusti octa-
uiam **L**eopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq: bellus ciuile dum cupiditate muliebri optaret
vrbe regnare. victus est ab **A**ugusto nouali pugna apud accū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū
et desperās rebus cum oēs ad **A**ugustum trāsiret ipse se interemit. sicq: egyptus per **O**ctavianum impe-
rio adiecta est.

Caius iulius cesar lucij filius. **A**nnū agens sextūdecimū patrem amisit:
questor iuliā amitā vxorēq: corneliā defunctas laudauit e more. p rostri
edilis pter comitiū ac forum basilicasq: etiā capitolū ornauit. **E**t pter
ra deinde sortit^o hispaniā cū bibulo cōsul creat^o inito honore prim^o omniū insti-
tuit. ut tazsenat^o q: populi diurna acta conficerent et publicarent. **S**ub id tem-
pus calphurniā. **L**. pisonis filiā successuri sibi i cōsulu duxit vxorē suāq: iuliā
Eneo pompeio collocauit. **D**essit deinde nouem annis bella p omne fere galliā
que a saltū pyrene alpibusq: et monte gebēna fluminib^o rheno et rhodano cō-
tinet. **E**odē tps spacio matrē primo deinde filiā: nec multo post neptē amisit.
cōfectis bellis quinq: triūphauit. primū et excellētissimū egit gallicū: sequen-
tē alexandrinū deinde ponticū: primū africanū: nouissimū hispaniensem. **E**d-
dit spectacula varij generis. fuisse tradit^o excelsa statura colore candido teretib^o
mēbris ore paulo pleniorē: nigris vegetibusq: oculis valitudine pspēra: nisi
q tpe extremo repente aīo linqui atq: etiā p somniū exterreri solebat: habitauit
primo in suburro modicis edib^o: post pontificatū maximū in sacra via domo
pub. **I**n obeundis expeditionib^o dubiū caucior ne an audacior. **C**ompositis
vbiq: ciuilib^o bellis vrbis et orbis monarchiā tenuit. **E**t olimpiade. 183. roma-
nis impare cepit. et impauit annis. 4. mensib^o. 7. **A** quo deinde romanoz prin-
cipes cesares appellati sunt. **C**ū aut cōtra morē libertatis honores ex sua liber-
tate pstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampl^o. **C**. coisio. **A**d. q: et decimo
bruto. **E**t tū futura cedes euidentib^o pdigijs denunciata est. **C**ūq: in capitolium
applicuisset cōspirati specie officij circūsteterūt. a quib^o trib^o et viginti vulnerib^o
cōfossus est. **H**unc vitē exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. **C**ui^o corp^o in cam-
po marcio p rostris combustū est. pūssorum aut fere neq: triennio quib^o am-
plius supuixit. neq: sua morte defunctus est.

Octavianus **A**ugustus patre **O**ctauio senatore genit^o nat^o est. **A**d. **L**. cice-
rone et **A**ntonio cōsulib^o. **I**x. kal. octobr^o paulo ante solis ortū. **I**n quarto
anno patrē amisit. duodecimū agens annū autā iuliā defunctā p concione lau-
dauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib^o donis triūpho cesaris. af-
ricano donat^o est. **B**ella ciuilia quinq: gessit. mutinēse: philippēse: parusinum
siculū: attiācū. **E**t quib^o primū et nouissimū aduersus marcū antoniū. **S**ecun-
dū aduersus brutū et cassiū. **T**erciū aduersus antoniū triūmī fratrē. **Q**uartū
aduersus sextū pompeii filiū. **I**nciū horz et causa fuit ob necē autēnti iulij. **B**o-
muit q: cōtabriā: aquitaniā: pānomiā: dalmaciā cū illirico oi **I**tem rhetiā et vin-
delicos et salassos gentes alpinas coercuit. et dacoꝝ incursiones trib^o eoz duci-
bus cū magna copia cesis. **D**ermanosq: vltra albiū fluiū summouit. **A**liasq:
nationes male quietas ad obsequium redegit. **P**ublica opa plurimā extruxit.
Spectaculoꝝ et assiduitate et varietate et magnificētia oēs antecessit. **S**ponsas
habuit adulescēs. **P**. seruili filiā. **S**ed recōciliat^o antonio pūgnā ei^o claudiam
duxit vxorē. vix duz nubilē ac similitate cū fuluīa socru exorta intactā adhuc scri-
boniā in mīmonū accepit cū qua diuortū fecit. **A**c statim lūiā drusillā mīmo-
nio tiberij neronis et quidē pgnantē abduxit. dilexitq: vnice ac pseueranter. ex-

Sibylla tiburtina vates p̄cipua: cui p̄p̄riū nomē al-
bumica fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ q̄ ti-
purre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat: iō tibur-
una dicta fuit: i gurgite ipsi flum̄is cui⁹ simulacrū tenēs
i manu librū inuētū fuit: hāc august⁹ octauian⁹ (cū rōani
ei diuinos honores exhiberēt) p̄soluit. **Q**ue p̄ triū diē
ieiuniū m̄dit ea q̄ diu⁹ august⁹ refert: iudicii signū tell⁹
sudore madescet. **E** celo rex adueniet p̄ secula futur⁹. **E**t
sūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. **D**ecidet e celo ignisq; ⁊ sul-
phuris amnis: quoz capitaliū līe teste eodē: hūc sensum
reddūt: ihs xps dei fili⁹ saluator. **Q**uib⁹ dict⁹ illico (vidē)
te august⁹) celū apertū est: ⁊ nim⁹ splēdor irruit super eū
Auditq; in celo pulcherrimā virginē stantē in altari pue-
rulū baulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara
fili⁹ dei est: atq; ita august⁹ in thalamo suo existēs: h̄ au-
diēs ⁊ vidēs in terrā p̄cidit ⁊ deū adorauit. **Q**uāobrem
august⁹ deū se appellari oīno recusauit: q̄ i loco postea ad-
rei mēoriā templū sub titulo scē marie v̄ginis in ara celi
edificatū fuit: quē locū ordo b̄i fr̄cis̄ci excolendū nunc
possidet. **A**lii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pel-
le hircina in humeris tū capillis disperlis in manu b̄ scri-
ptū tenentē. **N**asce⁹ xps in bethleē: annūciab⁹ in naza-
reth egnāte thauo pacifico fundatore quietis. **F**elix
illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

Prodigia in n̄tate xpi visa. olei fons (vt eutrop⁹ ⁊
alii testant⁹) **R**ome c taberna meritoria in trāstiberi-
na regione ex terra p̄ totā effluxit die: denuncians christi gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aur⁹
circulus circa solē apparuit: romuli quoq; statua ⁊ templū pacis corruere.

Quidius nasō poeta

Pabl. ouidi⁹ nasō fulmonēsis clarissim⁹ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ mul-
ta cōscripsit: hic ex fulmone brucioz oppido ortū habuit: vt ipse testat⁹: fulmo
nubi patria est gelidis vberim⁹ vndis: miliag; nomies distat ab vrbe decē. **I**s ap̄
athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optie didicit: veniēsq; romas
apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. **S**ed multoz post diē curri-
cula anno etatis sue q̄nq;gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas re-
legat⁹ est: de hoc in libro de ponto ait. **N**asō min⁹ prudēs artē dum tradit amādī. do-
ctrine triste precū magister habet. **C**ui⁹ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ cari-
mina. **T**andē anno. 5. imperii **T**iberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Quint⁹ liui⁹ patavin⁹ magn⁹ ⁊ historicoz tam grecoz q̄ la-
tinorū p̄iceps. anno. i 6. aī xpi aduētū rome claruit. **E**t
Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinij de eo scribit. **A**d titū liuiū lacteo fonte manantē de-
vltimis hispanie galliarūq; finib⁹ quosdā venisse nobiles legim⁹ vt quos ad cōtem-
plationē sui roma nō traxerat: vni⁹ hoīs fama p̄duxit. habuit illa etas inauditi oib⁹
seculis celeberrimūq; miraculū: vt vrbe tantā ingressi: aliud extra vrbe q̄rerent: hic
ab augusto honorib⁹ ⁊ diuiciis honorat⁹ fuit diligentissim⁹ historiā indagant: cen-
tum ⁊ decē historiā liberos p̄scripsit. **C**ui⁹ operū maximā partē (tpoz malignitate)
amissim⁹. **V**ixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patavin⁹ obiit: ⁊ ibidez
sepult⁹. **C**ui⁹ sepulchrū adhuc i diue v̄ginis **I**ustine vestibulo extat his titulis ador-
natū. **T**i. liui⁹. **T**i. si. q̄rte legiōis: **A**liis cōcordialis patavi sibi ⁊ suis oib⁹. **E**t offa
cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsi⁹ vr̄bis cōcrematū instaurauerunt in-
cōspicuo ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Valeri⁹ maxim⁹

Valeri⁹ maxim⁹ roman⁹ p̄bus ⁊ orator luculentissim⁹. **A**nno. i 5. aī xpi aduētū
rome clar⁹ fuit: ac augusto cesari charissim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera liberos nouem
fmone lucutētissimo cōposuit scz de dict⁹ factiq; mēorabilib⁹ viroz: q̄ ap̄ romāos
⁊ grecos habebāt illustres: addēs etiā ex p̄p̄ris nōnulla
ad virtutū cōmēdationez viciozq; detestationē pertinētia
Ex q̄b⁹ hāc mēorabilē excerptim⁹ siniam. **L**ento em̄ ḡdu ad-
vindictā sui diuina p̄cedit ira, tarditatēq; supplicii grauita-
te cōpensat.

Solin⁹ q̄s historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate
istac ex libris ipsius floruisse cōiicim⁹. cū ⁊ ipse col-
lectanorū librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. **I**n quo similis
terrā p̄ngit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. **E**ūq; librū collectanēū id
est de mirabilibus mundi appellauit.

Solinus

Strabonē etiaꝝ historiꝝ et geographū ac p̄m̄: necnō homerice maiestatis
expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretensem hūc tēp̄ illūstrē fuisse ex-
opib⁹ suis inuenim⁹. qui cū doctissim⁹ vir eēt et magnarū rerū cognitione peritissim⁹
haberet. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem et
septē libros ppulchros edidit. In quib⁹ vel omīssas vel neglectas aut vetustate
oblitas orbis p̄tes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: pp̄los natio-
nes res gestas: mōtes: maria: et eorū terminos ante oculos n̄ros clarissime posuit.
hic ex mitridatis regis sanguine maternali linea originē duxit. Cui⁹ clarissimū op⁹
dū latinis incognitū Nicola⁹ papa q̄nt⁹ p̄ gregoriū Typernatē trāsseri i p̄re vo-
luit. Reliquū vō opis manū videlz europā guarin⁹ veronēsis absolutū reddidit.

Strabo

Ioachim

Anna

Anna mulier hebreā isachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri
sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis et sine ple steris-
set: post multas orationes et lachrimas angelica monitione premissa
Maria futurā dei genitricē genuit filiam. Qua p̄creata mox ioachim
viro defuncto: nupsit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alterā ma-
riam Cleophe suscepit filiā. Cleophas autē mariam filiastrā p̄dictā io-
seph copulauit vxorē. Sed et mariā filiaz suam Alueo tradidit vxorē
ex q̄ nati sunt Jacob⁹ albei Symō chanane⁹ et Judas thade⁹. Ador-
tuo q̄s cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noīe Sa-
lome nupsit. ex q̄ terciā filia noīe mariam solome genuit. que tandem
zebedeo desponsata. Jacobū maiore et Johanne euangelistā peperit fi-
lios. Nec q̄ppe anna sorore noīe ysmeriā habuit de qua nata est Elisa-
beth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis et in vīs dñi
toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dño.

Zacharias hebre⁹ de vicō abia sacerdos et p̄pheta dñi diui Jo-
hannis baptiste genitor vir tot⁹ sanctitatis exemplar Eliza-
beth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē in
nocētia pietate et grā sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: et iam
Elizabeth p̄cessisset i dies suos: et muliebria ei fieri desissent. dñs eo-
rum orationib⁹ p̄mor⁹: filiū tandē noīe Johanne baptistā dedit. Naz-
cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret et incensum adoleret. So-
lus templum dñi ingressus vidit in dextera parte altaris incensi ange-
lum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet
tibi filiū et multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt et erit magn⁹ coram dño.
Annum et siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum et vxor
mea p̄cessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q̄ mu-
eris quousq̄ hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum
nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam et statim Elizabeth concepit. et pre-
verecundia quinq̄ mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq̄ mēse Maria virgo et dñi mater a spiritus sancto im-
pregnata ad salutandā eam prexit. Cui⁹ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero
ei⁹. Peperit deniq̄ filiū Elizabeth et vicini et cognati ei cōgratulantē. Cū die octaua circūcidere puer:
innuerit patri que vellet vocari eum. Accipiensq̄ calamū scripsit. Johannes est nomē ei⁹. et cōfestim aptus
est ei⁹ et p̄phetauit dicens. B̄ndict⁹ dñs de⁹ isrl̄ et c. Tandē in oī sanctitate vt p̄pheta defunct⁹ est.

Zacharias. Elizabeth

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriolissima dei genitrix: virgoq̄ p̄petua ex radice
iēse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Iuda patre
Ioachim: matreq̄ Anna nascit. Puella siquidē elegātissima oīmq̄ ocu-
lis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli
seruicio cū reliq̄s virginib⁹ manciparūt. quo in loco p̄ter etatē sicut ceteras nobi-
litate et pulchritudine p̄cellerat. ita et doctrinā et sancte viuēdi rōnē ab ipsis tene-
ris annis et exemplo et lectione didicit. adeo vt breui et religione et sanctitate: nec-
nō et humilitate tūz in reb⁹ diuinis tūz in humanis reliq̄s sacris virginib⁹ fieret
incōperabilis: quāob̄re de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tre-
decimū etatis sue expleisset annū diuino disponēte cōsilio Ioseph de tribu sua cō-
nubio cōiuncta fuit. Qua desponsata cōfestim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam
venit et magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. et eam
his verbis salutauit. Ave grā plena dñs tecū. Adiecitq̄ Inuenisti grā apud dñm. Ecce concipies et paries
filiū et vocabis nomē ei⁹ ism. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm verbū tuū. Et subito verbū caro
factū est. Quib⁹ gestis rep̄te ad Elizabeth visitādā prexit: vbi p̄ tres mēses p̄māsit. Ibiq̄ mirificū cecinit
carmē. Magnificat aīa mea dñm. Edito itaq̄ Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. qd̄ vbi
Ioseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ip̄am occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Ma-
the⁹ ait) Angel⁹ dñi p̄ somniū ip̄m monuit qd̄ natū in eo erat hoc de sp̄scto esse p̄testat⁹ est. Reliq̄ vō beatif-
sime virginis marie gesta et obseḡa et actus vite ei⁹ vsq̄ ad passiōē filij ei⁹. ex euangelio colligi possunt.

Quinta etas mundi

Ethanes baptista xpi ihu precursor ex sanctissimis parentibus Zacharia et Elizabeth natus. vir ab ipso matris sue utero sanctificatus. et inter mulierum natos (domino testante) non surrexit maior isto: quippe propheta et plus quam propheta fuit cum christum redemptorem digito monstravit dicens. Ecce agnus dei et ecce is transactis infantie annis et tenellus et parentibus antiquis unicus ob amore celestis patrie heremum petiit. Post hec cum trigessimam vite sue annum attigisset duodecimo imperij Tiberij cesaris anno procuratore pontio pilato iudea factum est verbum domini super eum in deserto. Et venit in omnem iordanis regionem: predicans baptismum penitentiae. eam ob rem multis ad eum concurrentibus singulis quibuscumque interrogantibus: convenientia dabant responsa. Demum ab herode antipa paulo ante predicationem christi captus carceri mancipatus. Arguebat enim ipse dicens. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Et illa instigante per annos pedore carceris et maxima inedia cum macerari fecit: post annum adveniente die natalis herodis convocavit cunctos galilee principes et nobiliores ad convivium: quibus epulantibus herodiadis filia vocibus gestivit ac saltavit: et summe placuit regi: quod iurando pollicitus est dare quocumque postulasset: a matre promonita: petiit caput Iohannis in disco. Rex contristatus propter iusiurandum missis spiculatoribus decolari eum fecit.

Decollatio sancti Iohannis baptiste precursoris domini.

Antea bñe vñ marie

Desponsatio vñ marie

Annuntiatio domini

Sexta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio qdragesimi secūdi anni im-
perij Augusti cesaris: pmo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime no-
nagesime tercię olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeorū. 545. A dauid regno
1029. A nitate abrahe. 2015. A diluuiō noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis
baptiste mēse sexto. Durabitq; p temp⁹ totū qd grē appellat. Et ptracta est a xpi ihesu bñdi-
cta nitate vsq; in temp⁹ pñs p annos mille qdringētos nonagintaduos. Habebitq; decursus vsq; ad tpa
antixpi: aut ad cōsumationē seculi: que nulla generationū aut tpoz serie certa: sed veluti decrepita toti⁹ mū/
di morte erit finieda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xpi incipiūt: quidā a baptismo xpi ppter
vniū regeneratiuā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aut a passione: quia iam aperta est paradisi
porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium
⁊ summū pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreorū filia aristoboli ab hero-
de viro suo ob inuidiā occidit. Nā vt ioseph⁹ ait tā-
te tamq; inuise pulchritudinis clara fuit: vt nō solū eo tpe
formositate femias anteire crederet s̄ celesti arbitrarē
imago. Adē a matre ⁊ sorore herodi accusat qd effigie
suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desiderii puocaret
q cū crederet herodes: capitali iniā eā occidi iussit.

Non defuit princeps ex iudeis vsq; ad hūc
diem: quo primum acceperunt hunc he-
rodem alienigenā. Tempus quippe erat vt ve-
niret ille cui repromissum erat: quod nouo p-
missus est restamēto: vt ipse esset expectatio gē-
tiū. Cessauit g̃ ac merito eorū vinctio: hoc est im-
perij: qz ex danielis snia sanct⁹ scōrū venerat.

Bexta etas mūdi

Ihesus xpus dei fili⁹ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augu-
sti cesaris qui tūz orbi impitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cir-
ano tūz p̄sidente: vniuerso orbe pacato ī bethleem iude nascit⁹ quē
Maria virgo angelo annūciāte ex spūs sancto cōcepit ⁊ pepit ad abolen-
dā humani generis labē p̄pter primorū inobediētiā cōtractā. Qui nascē-
do viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet
multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quorū primū est qd̄ tam mirabilis na-
tus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastori-
bus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi sal-
uatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis grā: ⁊ ihe-
sus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ mune-
rib⁹ in syriā p̄xerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo
mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipies saluatorē
p̄fitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dñe in pace ⁊c. Inde post quietē
Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāfferet cū futu-
rū esset vt herodes p̄eros occideret. Ibi vsq; ad obitū herodis tōmo-
ratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: p̄pter quod nazarenus
appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patet.

Procuratores Iudee
Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sub
lato regit annis. 9. Ipsius august⁹
ob p̄ris amorē cūz ceter⁹ fratrib⁹ maxio sp
honore p̄secut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab au-
gusto apud viennā allobrogū ciuitatē rele-
gat⁹ fuit. ⁊ fines ei⁹ in puiciā redacti sunt.

Christus ihs agēs duodecimū annū
cū parētib⁹ ad diē festū celebrādum
hierosolimā de more petijt. Ibiq; ī tēplo
duz inter sacre legis doctores nexus ambi-
guos solueret nō de⁹: s̄ admirāde indolis
puer ab eis credit⁹ est: parētes vō inde ab-
euntes cū puer subseq nō viderēt sollicitu-
dine pleni ad tēplū redeunt: eūq; inter sa-
cre legis doctores sciscitātē iuenerunt. a q̄-
bus bene monit⁹ in patriāz cūz eis dē reuer-
sus est. ⁊ subditus fuit illis.

Componi⁹ q̄ cirini collega fuit ab au-
gusto: p̄ archelaus mittit⁹ p̄curator.
Arcus cōponio romam reuerso suc-
cessit. sub quo salome soror herodis
defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. s̄ q̄ mo-
rit⁹ august⁹ dñō. i 5. annum agente.

Omin⁹ ihs cūz. 30. annorū etat⁹ esset
ad apiendāz vite eterne iannāz. ī ior-
danis alueo se a iohē baptizari voluit: sta-
timq; vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹
⁊c. ipm audite. ⁊ sp̄rit⁹ sanct⁹ in modū co-
lumbe sup eūz mansit. deinde ī desertūz du-
ct⁹. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit: ⁊ postea
esuriit. Inde q̄s supat⁹ diaboli tētatiōib⁹.
Cum postea in templum venisset de eo vē-
dentes ⁊ ementes eiecit ⁊c.

Valeri⁹ roman⁹ ex illustri graccoz fa-
milia nat⁹ āno p̄mo impij Tiberij ce-
saris ab eo p̄curator p̄ annū ruffū ī iudeā
mittit⁹: q̄ ingratu suscepto p̄m⁹ apd iudeos
pōtifiatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Plat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbē
nat⁹ vir callid⁹ ⁊ facinorosus. Anno
13. impij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto
abrogato. iudee p̄curator a cesare designa-
tus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeorū
vesantiā suppsit: ⁊ postmodū eorū sugge-
stione ihm cruci affixit. deinde sibi timens
de ei⁹ doctrina morte q̄ admonere tiberiūz
curauit: q̄ eū in deos referēdū cēssit: senat⁹ vetuit qd̄ nō ad se pri⁹ s̄ ad tiberiūz
sc̄p̄lisset: inde p̄pter iudeorū accusatiōes ab officio amor⁹: apd lugdunū ort⁹ sui
ciuitatē p̄petuo exilio ī opprobriū gēl sue relegatus fuit: ⁊ malo fine perit.

Ih⁹ x⁹ nasci a mūdi 4200

a mūdi 4211. a x. 12.

a mūdi 4220. a x. 20.

a mūdi 4223. a x. 24.

Quiber? claudi? nero? tera? romanoz imperator impauit annis. 23. et aliquot dieb? hic liue augusti vxoris fili? et ipsi? octauiani preuign? et gener? nec nō et heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina et neronis assumpsit. Infantia puericiaq; habuit luxuriosas et exercitatas. nouē nat? annos: defunctum patre. p. rostris laudauit: virili toga sup̄ta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxore: sublato ex eo filio druso: quāq; bene cōueniēte: rursusq; grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coact? est ducere: nō sine magno languore ai. Bru- sum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptas tribunicia in q̄nquēniū delega- tus pacande germanie stat?. Cū anīaduēteret varrianā cladē temeritate et negli- gētia ducis accidisset: nihil nō de cōsiliū snia egit. A germania in urbē post biēniū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coact? et querēs miserā et onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitib? ppositos q̄ nō de reb? gestis senatui scriberēt. Presidib? one- rādas tributo. puincias suadētib? rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pec?: nō de- glutire. Externas ceremonias egyptios iudaicosq; rit? p̄pescuit. Expulit et mathe- maticos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis seditionib? licētia curā habuit. Bien- nio p̄tinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterq; in pro- pinq; oppida nūq; absuit: deinde orbat? vtroq; filio quoz germanie? in syria: drusus rome obierat: secessus capanie petiit. Eterz secreti licentiā nact?: et q̄si ciuitatis oculis remot?: cūcta simul victa male diu dissimu- lata tandē pfudit: ideo in castris. ppter nūtiā vini auiditatē. p. **L**iberio biberi? p. **C**laudio caldi? p. nero- ne mero vocabat: pecunie par? ac tenax: neq; opa vlla magnifica fecit: neq; spectacula oīno edidit: filioz neq; naturalē drusum neq; adoptiuū germanicu patriā charitate dilexit. Corpore fuit amplo atq; robusto statura q̄ iustā excederet: lat? ab humeris et pectore ceterisq; mēbris vsq; imos pedes eq̄lis et cōgruēs: col- lore erat candido: capillo penes occipitiū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qd̄ gētile in illo videbat: fa- cie honesta cū pregradib? oculis: incedebat ceruice rigida: plerūq; tacitus: valitudine. p̄perrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit et carmē lyricū: fuit et greca poemata. Et cū annis viginti- bus varie imperasset: neq; inter malos oīno: neq; inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo et septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a **L**atio datum: lentum atq; tabificū. Et morte eius letatus est populus.

Linea Impe- rator Tiberius

Linea pontificum Annas

Cayphas

Quam valerius romanus a tiberio imperatore pcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere ce- pit. Et quoad presuit multos pōtices successiue posuit et amouit. Et primo qui- dem amanū a sacerdotio amouens: bismaelis iabi cuiusdā filiū pontificem desi- gnauit: sed et hunc nō multo post abijciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdo- tio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidāz cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius et ipse quā vnus anni spa- cio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem ma- ximū constituit. Virum arrogantē et aliene felicitatis inuidū. Hos autē duos pō- tifices euangelista cōmemorat Captus em̄ ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphā Et q̄ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. et quo- atrocius christi dictum videt: statim conscidit vestimenta sua: et vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cui? suasionē (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dñs noster morti traditus est.

Dixit est christus ih̄s anno mudi. 5230. Tiberii anno. 18. duob? geminis cōsulib? mense primo: q̄ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat. Inuidia em̄ sacerdotū pcurate a discipulo ei? iuda vendi- tus: deinde captus et accusat? fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellat?. et spuētes in facie ei? cola- phis eū ceciderūt: ac corona spinea coronat? spūis deturpat. Ac deuiq; cruci affigit: et transeūtes amaris ei? impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās sp̄m emisisset: tremuit ois terra: sol obscurat? fuit et velu templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce de- positus: sepultureq; tradit?. Post die tertia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. et suis p̄ordinatis sepe apparuit. Et e medio eoz cernentib? ipsis in celū ascēdit. Nec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is loc? sacrificiis dicatus erat et i medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt et pp̄lo illi: et gētibz cōmune sacrificiū sui corpis haberet.

Herodes antipas

relegatus miserabiliter vitā finiuit. Uxor autē sue qz soror erat agrippe quē **Sai** maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa vō comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōcauerat in p̄speris. Et postea **Sai** galileā herodi agrippe dedit, qui deinde tres tetrarchias habuit.

Erant in iudea tres secte iudeorū a cōi reliquorū vitā et opinione distantes.

Phariseorū secta seu religio que t̄pibus ptolomei philadelphi surrexerat et hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in iŕlm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possum) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeqz diuisi erāt. Cultu enī austeriorē et victu parcissimo vtebant. Statutisqz suis mosaicas traditiones determinātes: picta cīa chartarū in fronte. et in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas sp̄itis alligatas quibz incedēdo pungerent deserebāt. vt memores mandatorū dei fierent. hī vniuersa deo deputabant et marmene idest fato: p̄positis suis et maioribz natu nūqz cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse et mortuorū resurrectionē sperabāt et p̄dicabāt. hī nāqz x̄po dño nostro plurimū aduersabant et mortis eius conscj fuerunt.

Saducei

Saduceorū alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis et p̄cij cū phariseis marmenem negant. deū inspectore oīm dicētes. In arbitrio hoīm futurū esse. vt bonū malūne gerāt. hī saducei corporū resurrectionē et angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibz interire putabāt. Solos quiqz libros moysi recipiebant. Et qz seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Esseorū quoqz alia ibidem vigeat secta atqz religio qui vere in omnibz monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia et hoīm successione perimēda censerent. sed cauendā intemperantiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin et diuiciarū cōtēptores et p̄mixtis facultatibz veluti inter frēs vnū esse p̄monitiū oīm ordinariū vīgēta nō curātes: squalorē dedecus putabāt. dūmodo i veste candida semp essent. designatos aut cōium rerū p̄curatores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant. Nec vestitū suū calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis prioribz aut lōgi t̄pis vsu cōsūptis. P̄cipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil p̄fani loquentes solē vt oriāt orantes. post vsqz ad quītā horā opantes. Rursus in vnū cōgregāt lintheis p̄cincti: corpz abluūt aqz frigidis: i cenaculū veniūt. neqz gustare quēqz fas est nisi p̄i deo celebres oīo: post finē quoqz p̄rādij vota repetūt. Hī q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi et potādi modz saturitate definit. Tinnitū aut clamor in eorum hospicijs nūqz audiebat. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt p̄ purio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni p̄batione receptū. cōpellebant qz iurare qd deo fidē hoībz iusticiā: et p̄ncipibz obediētiā seruaret. Et si cōtingeret ipsos aliqn p̄esse: nūqz abuterent viribz p̄tatis ad iniuriā subditorū. Ad eorū aut iudiciū nō minz centū p̄sone p̄ueniebāt. quorū decreta postea imobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararet. nec ignē accēderēt: nec aliqd vas transportaret: aut quasi aliū purgarent. Ceteri aut diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaqz veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent: purgatoqz aluo terrā egestam sup foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inbonestz hmo de eis i sc̄pturis habet. hoc de phis iudeorū

Pharisei

Essei

Veronica

panniculo nūci candoris.

Veronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quide scititate et pu-
dicia insignita: his tpi⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum
strēnuū ē hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Retinebat quippe idē
cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q cū primū mulierē sanctam
suscepisset et xpi imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qd miratulus
ipā veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em vsq ad
mortē cū petro et paulo aplis atq clemēte pōtifice eccliaz dei p̄stituēs p̄seuerant
hec ipā est quā dñs a sanguis fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vesti-
mētī ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine
vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aut imago pāniculo sic impressa de-
mētī pōtifici et successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsq ibidez in
beati petri tēplo a xpi fidelibus maria cū religione inuisit. Quā et multi p tpa ex-
quisitis celebrare laudib⁹. inter quas illa singularis habet quē incipit. Sal-
ue sancta facies nri redēptoris. In qua nitet species diuini splendoris. Impressa
Veronice ob signū amoris tē.

Veronice ob signū amoris tē.

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexandr⁹ vir quide diser-
tissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: et multa elegā-
ter grauit⁹ cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaq
appionis grāmatici temeritate i iudeos ab alexandri-
nis missus cōpescuit. Quāobres mlti eloquentiā ei⁹ admirantes dixerūt. aut philo
platonē seq⁹ aut plato philonē. hic romā deniq veniēs cū petro aplo p̄uersatio-
nē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis
postea scripsit: q (vt diuus testat⁹ hieronym⁹) inter ecclasticos cōputant⁹ codices
et quāmaxie in qnq moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt et alia eius cō-
plurima scripta.

Agrippina ger-
manici cōiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij cali-
gule impatoris mater: q inter mulieres p̄claras computat⁹. hoc tpe a tiberio
mult⁹ iniurijs vexata: mortē sibi ipsi a cibo abstinēdo impetravit. hec adhuc admo-
dū adolefcentula germanico sue etatis insigni iuueni et plurimū republice oportuno
ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo vi-
ro suo cū tres enixa fuisset mares: ex qbus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmodū
romanis p̄fuit. et totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippia neronis mater extitit. Cū
ope tiberij p̄is vt p̄ compto habitu est veneno sublatū virū suū egrefferet. et femi-
neo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiū incidit. adeo vt ab-
eodē eā brachio tenēte et obiurgationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier
indignū rata qd i se agebat a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere dispo-
suit. q cū aliter satis comode nō daret: fame generoso aio accersire statuit. et p̄festim a quocūq cibo absti-
nere cepit. qd cū relatiū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret
iniurijs: nil p̄ficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū caperet: eo vsq deductū est vt cibū gutturi eiusdem violē-
ter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tā-
to acrioris p̄positi et incepti p̄seuerans: scelesti p̄ncipis insolentiā moriēs supauit. qua quide morte et
si plurimū glorie sibi apud suos quesiuert agrippina: tiberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magn⁹ aristoboli regi fili⁹ patri i regnū succedēs: regnavit ānis se-
ptē iudeis. hic fuit nā bon⁹ et ciuitatē iherl^m p̄rijs sumptib⁹ plurimū exorna-
uit. fili⁹ aut aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aut nō
suscipte accusationē: residēs romē ad aliq̄rū potētū noticiās ambiebat. maxi-
mis aut colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset puar⁹. Qui cū futu-
rū eū aliq̄rū p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi ius-
sit agrippā qui sub grādi erūna vsq ad mortē tiberij in carcere p̄ sex menses tene-
bat. Sed eo defuncto gaus eū a vinculis soluit: et tetrarchiā philippi ei tradidit
iam em iste decesserat et regem appellauit. et p cathena ferrea quā gerebat in car-
cere aureā ei condonauit. Cūq e roma p̄rexisset iherl^m: templū visitans: hostias ce-
lebrauit. Ibicz cathenā aureā quā ei catus dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc p̄petuo indica-
ret. inde theatrū romano more p̄struxit et amphitheatrū: et alia plurima monimēta. Demū in cesariā descē-
dēs cū se deū appellari p̄misset ab angelo pcussus: et tumēte corpe: ait q mō dicebar de⁹ nūc mori⁹ nexib⁹
p̄stringor: qbus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habē-
tem heredē et tres filias beronice: mariā et drusillā. Habuit quoq frēm noīe herodē calcidis regē: qui pro-
pter tenerā filij etatem in regno p̄fuit.

Sexta etas mundi

Ratisbona insignis et memorie digna
 vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a
 Tiberio Nerone condita: anno quo xps
 ihesus pro salute generis humani passus est.
 Batorarie olim metropolis hanc regionem anti-
 quitus norici tenuere. Qui adhuc portio trans-
 danubij sita norici appellant. Norici autem
 baioarios successisse. Et cum reperia vetustissi-
 mos codices hanc baioariam appellant: quas
 moderni bauariam dicunt. et a bois baioaricum
 nomen descendisse persasum est. Cui Strabo vi-
 res adhibet romani baioas galloz gentes e fini-
 bus iecerunt. Inde migrantes circiacetes hi-
 stro loco cum thauristis habitauerunt. Constat igitur
 eos in pannonia consedisse: et inde facile in no-
 rici continuam regionem migrasse. Quam olim de-
 serta ut Strabo tradit nunc cultissima est. ma-
 gnas et ambitiosas ciuitates habes et oppida
 nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras ex-
 cellit. Pontificales vrbes in ea quinque sunt: qua-
 rum nunc metropolis est Salzburga vocata ex
 flumine cui adiacet. veteres iuuauia vocauerunt.
 Ratisbonensis autem episcopatus olim clarissimus fuit: cui et
 tota bohemia subiecta erat. hec vrbs septem nominibus
 insignita fuit. quibus in suis iuribus et libertatibus
 claruit. Primo a sui conditore Tiberina vel Ti-

berina dicebatur. Tiberius enim iunior augusti vxo-
 ris filius: et ipsius augusti preignitus: quem cum au-
 gustus in filium adoptasset: mox magno exercitu
 cooperato contra noricos et vindelicos misit: qui
 eos in prelio superavit et hanc urbem apud noricos
 edificauit. Secundo vrbs quadrata longo tempore di-
 cta. cum ad quadratam figuram et quadratam lapidibus
 magnis muro circumdata fuit ut in reliquis ve-
 terum murorum retro sanctum paulum cerni poterit. Tercio
 byatopolis vel diaspolis ob rudimentum populi agre-
 stis: qui ore hiantes ut rurales finitimi faciunt ver-
 ba byantia proferebant. vel ab byantiis agrum prope
 ciuitatem confluentem cum danubio naba et ymber et
 flumini in latere aquilonari confluentem. Quarto ger-
 meinheim a populo germanie qui eam frequen-
 ter solebant: vel a germanico qui ciuitati prefuit.
 Quinto reginopolis ob frequenter conuentiones
 principum et regum ut hodie aree turres ac excelsa
 edificia magnorum ostendunt. Sexto imbrizpolis a
 fluuio: cum ymber flumen septentrionem versus in da-
 nubium fluit. et vernacula lingua hoc nomen regen-
 spurg adhuc seruat. cum in tali confluentem olim ciui-
 tas incepta fuit. Septimo ratisbona dicitur. cum ra-
 tes ob mercimoniam et tempore karoli magni ad bella
 ibi confluebant: et tamquam firmiter sita et edificijs ro-
 borata: hodie ratisbona appellatur Danubius autem

fluvius germanie p̄maximus. qui ⁊ hister dicitur
ut Solinus habet germanicis iugis oritur: mon-
te effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexagi-
ta annos in se recipit ferme oēs navigabiles:
hanc urbem insignē preterfluit. Et firmissimo
ponte lapideo plurimorum artium civitate cū subur-
bio iungit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi
dum annus incepit. Mille centenis decē semiq;
denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator
cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ taxilo baioa-
rie dux desiderij regis longobardorum generi: quē
prius devicit stimulis vxoris concitat⁹ humis si-
bi p̄finibus sollicitatis bellū in karolū mouet.
Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante rece-
ptis. urbē ratibonā tūc q̄dratā dictā aggressus
cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nra alie-
nos. Et eas vi cepit coegitq; ut xp̄i fidē integre
reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante
ratibonā edita. Et magna multitudo infidelium
ac humorum absumpta de suis q̄s aliq̄s amisit: qui in
basilica sc̄i petri extra muros urbis sepulti sūt.
Ab eo tpe hec inclita urbs magnū incrementū
accepit. Basilica q̄s decorat episcopali sumo: in-
honore tandē sc̄i petri dicata: p̄ ob fraternita-
tē canonicorum ratibonensium ⁊ remensium ecclia sc̄i
remigij appellata. Opus preclarissimū in urbe

nondū cōpletū. Et cenobio sc̄i Emmerami or-
dinis sc̄i b̄dicti amplissimo: mōasteriaq; dñā-
rū plura h̄: precipue super⁹ mōasteriū virgi-
nis gl̄iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s
quiescit. Plures i civitate domus cōsecratas ec-
clesias h̄nt: ⁊ p̄prias sacerdotes. Arnolfus aut
impator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis su-
me dilexit. mur⁹ amphaur⁹ ⁊ mōasteriū sancti
emerami inclusit ⁊ plurimū adornavit. A cede
em̄ northmānor rediēs baioariā ossa sancti dionysii
ariopagite in fine sue etatis cenobio tradi-
dit cū libro euāgeliorū ornatissimo ac l̄ris aureis
p̄scripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Ornat⁹ ⁊ h̄
civitas glorioso martyre sc̄o Emmeramo ep̄o:
⁊ sc̄o wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mi-
ra ap̄d eos gessit: mōasteriūq; sc̄i pauli p̄stru-
xit. Albertus q̄s magn⁹ oīm doctrinarū peritissi-
mus apud eos ep̄atu rexit. Ideo de his patro-
nis per ratibonenses scribit.
Gaude ratibona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctorū sacer est dionysius horū
In numero primus emeramus laude nequimus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicinie tard⁹
Quatuor istorū precibus nequō aliorū
Hic cōtentorū ducamur ad astra polorū

Berta etas mundi

Uienna pannonie nunc austrie vrbis precla-
rissima ad danubiū sita. Is fluvius ba-
variā: auriā: vngariā secās: pasciam
atq; bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ i euriū
descēdit. Multasq; et memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nul-
la vetustior est q̃ Vienna australium ciuitatū re-
gionisq; caput. Hec olim flauianū (vt in vetustis
duci p̃uilegijs habet) appellata. A flauio pre-
fecto qui huic regiōi p̃fuit: ac vrbē inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiū p̃fecto vt
aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi
cōdita vrbis ex aris vocabulū sortita sit. Quāq;
flauianū theotonicū flabien p̃nūciēt: nō est ab-
re longo t̃pis tractu: prima vocabuli sillaba re-
mota (vt plerūq; fieri cōperim⁹) bien remansisse
Indeq; dicta Vienna. Quāq; aliq; a paruo flu-
mine qd̃ inter suburbia fluit noīe vienna dictus
putāt. Vienna aut vrbis magnifica ambitu mu-
roꝝ cigit duoz milia passuū: s̃ habet suburbia
maxima et ambiciosa: fossa et vallo cincta. vrbis
aut fossatū magnū habet: indeq; aggerē preal-

tum: mentia deinde spissa et sublimia frequētēq;
turrez: et pugnacula ad bellū prompta. Edes
ciuium ample et ornate: structura solida et firma
alte domoz facies magnificeq; visunt. Vnū id
de decori est qd̃ recta plerūq; ligna contegūt pau-
ca lateres. Cetera edificia muro lapideo consi-
stunt. pictę domus: et interi⁹ et exterius splendēt
Ingressus cuiusq; domū in edes te p̃cipis ve-
nisse putabis. Mobilū prelatoꝝq; dom⁹ libere
sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq; maximo deo
templa dicata et ampla et splendida secto lapide
cōstructa plucida: et colūnarū ordinib⁹ admirā-
da. Sanctoz plurime et p̃ciose reliquie. Argē-
to auro et gemis vestite. temploz ingens orna-
tus. Ciuitas in episcopatu Pataniēsi est: maior
filia matre Quatuor ordines medicātes Scoti
et canonici regulares sancti augustini admodū
diuites habiti. Abdonialesq; sacre et sanctę virgi-
nes. Ibi q̃z monasteriū est ad sanctum hierony-
mū nūcupatū: in quo meretrices cōuerse repe-
riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoro-
pica decantant: quā si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā sanctāq; vitā. Rarus de his pmo mal' audis. Scola q; hicē liberaliū artū ac theologie et iuris pōticij. Noua tñ et ab vr̄bano sexto papa pcessa: magn' studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie et alemanie partib' superioribus ciuitatis ppls quinq;ginta miliū cōmunicatiū credit. Cōsulatus octo et decē viroz eligis tum iudex qui iuri reddēdo pceest deinde magister ciuiū qui curā ciuitat' gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oia referunt quoz potestas annua est. Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoz et cancorum milie quadrige adueniūt. Pistus panis carnes pisces volantia sine numero afferunt: vbi ad uesperasceit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ptendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino his terq; inferunt. Ducentos et mille equos indies ad op' vindemiarū exercent. Incredibile dictū est quāta vis inducat vini quod vel Viennē bibis vel

ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo pfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quas supra terrā edificiorū apud Viennā esse ferat. Platearū solū: strati lapide duro vt neq; plaustrorū rotis facile conterat. In domibus multa et munda suppellex. Equoz iumentoz et ois generis capacia stabula vbiq; fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree p-lucet: et hostia plerūq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetustē: ad uene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbis Viennā primaria Imperatoris Friderici tercii dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Viennē sibus et incōmoda imperatori intulit: et tandem ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

Nuremberga vrbs tota germania: et apud exteras gentes nominatissima celeberrimaque. Emporium germanie amplissimum: magnificis operibus publicis et priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi supereminet vetustissima. ex qua intra urbem et extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrantur. quam plerique a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionem conditam aut a Brufo Nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatam dicunt Nurobergam. Tiberius enim cesar genus paternum a Tiberio Nerone trahit. qui luniam drusillam (vt Suetonius tranquillius scribit) grauidam: et ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post dies obiit utroque liberorum superstitie Tiberio drusoque Neronebus. Inter cognomina et Neronis assumpsit: quod significat lingua sabina fortis et strenuus. Tiberius post hec comatam galliam rexit: et barbarorum incursionibus et principum discordia inquietam. Ex hinc rheticum: vindelicumque bellum inde pannonicum indeque germanicum gessit. Rhetico atque vindelico gentes alpinas. pannonico Brennos et dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia dediticiorum traiecit in galliam iuxtaque ripas rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres et ouas et curru urbem ingressus est triumphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnumque noricum et traciā et macedoniam interque danubium flumen et sinum maris adriatici patet perdomito et in ditionem redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropius tradit) prudens in armis: satisque fortunatus ante assumptum imperium fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicorum codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricum appellānt. Romani enim vt hostes post alpiū saltus meatusque insidentes: ab incursibus prohiberent. In colibus et tumultis norice ac plerisque regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis parua adhibitu iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauius autor tradit) et thaurisci habitent horum omnium impudentissimas incursationes repressit Tiberius: et eius frater Bruus estate vna: per tota alpiū ipsarum montana quidam terrarum extant tumuli: qui comode coli valeant. vallesque bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tertijs libri georgicorum. Tum sciat aerias alpes et norica si quis castella in tumultis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellionē ac motibus deterrent. Habet itaque hec vnicū verticem in qua vetustissimum castellum vrbs pro custodia constructum est. Gloriosus quoque pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias urbem pertinere: Nuremberga enim noricus montem significat. Ob quam rem patet noricorum ciuitatem fuisse. Noricis aut baioarios successisse. Ea nunc celsi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videtur volunt. Sed tertiū quoddam seueratū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabitur. et in pres duos diuiditur: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahitur. In agro sterili et arenoso condita. atque ob eam rem industriofo populo. omnes aut plebei opifices ingeniosissimi aut plerumque negociatores prudentissimi. Repertores et magistri mirandarum ac subtilium operum et arcium que ad decorem ac utilitatem hominum plurimum conducunt. Quamque hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeatur. cum paucis in veterum monumentis reperiat: nullaque antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude et vetustate dignum: atque per paucas edes. Cum igitur de nomine ac conditoribus qui fuerunt et quibus temporibus certatio sit et sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs urbibus ne dum italie et germanie: Verum et de roma matre urbium dubium extat. Nam urbem terre marisque dominam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanorum tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neque vt habitata sit ab alijs: neque vt deserta fuerit: nemo quicquam habet certi quod dicat. quam aliqui a congregatione hominum: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditam scribunt. Reliqua igitur prosequamur. Constat Nurembergam temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francorum qui talia tamque multa gerebat vt simul ecclesiam: romanorumque imperium instauraret. saxonum pontifice romano sequestre inijt. Sed cum accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas te tertia copiarum Nuremberga: et in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos et saxonum rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergam in formam sui tentorii Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud paderbunam saxonie ma in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferunt nonnulli eam urbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francorum Alberti: qui cum fraude battonis epi maguntinensis a Ludouico impatore obtinatus manu imperium coluit. Regibusque romanis fide constantissimam semper seruauit. In discordia tamen cesarum calamitates ac damna graua pertulit. Heinrico enim quarto regnum occupante filius eius rex romanorum per diuinam vt videtur ultione: patre bello persecutus fuerat. Recessit itaque filius in Nurembergenses fide genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis et Gottfridus Aiterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Henricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum praefecit. Deinde dimissis saxonibus cum baiouarijs: castrum norici obsidione cingit. Ipsos expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adiit: quē pater euestigio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde progressus ratisbonensiu auxilio filio vrbe fugato: ibi Alricum pontificē constituit ac Theobaldi marchia p bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanorū reges declaratus erat: ac ducēte in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareuallensis munus assumpsit eam urbem instaurauit: et insigne monasteriū et abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege ceterisq; romanis impatorib; incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam urbem istius pulchritudinis et amplitudinis a principio instauratiōis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanorū ac regis bohemorū maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munia nūc extat: post alta menia et antemuralia: ingenti claudē per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq; pugnacula. murum crassissimū: et turres quinque et sexaginta supra trecentas. Etq; edibus ciuiū amplissimis et firmissimis exornata. et in medio ferme germanie sita. Cives eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū et magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet et de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample et ornatisime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldō et sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: quē ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad diuam Katherinam et sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicorū spaciōsa vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificētia amplissimū et pulcherrimū. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatisimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldō. is fuit vita et miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāq; karoli magni Nurembergenses in eorū archiuis obseruant. quē in coronatione noui regis ob sanctitatē et antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enī hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornāt q; q; maxime impreciabili ac diuinissima lancea quē ihesu xpi latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. et alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Quē die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quotannis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

Decus eximium norici Nuremberga serena
Urbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacro sancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innitit sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas quē ante legis et prophetarum preconio vehebāt per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq; est. propagata ecclesia: et vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores et pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aut muneris sacramentū ita dñs ad omniū apostolorū officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostolorū summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū indiuidue vnitatis assumptum. Id qd dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere grā dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclesiam sua firmitate corroborens: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā pualerent.

Spiritus sancti missio

Sumus deus ac patres omni: ut nouis cultoribus noua legem daret doctorem iusticie misit e celo. Is ut premissum est cruci affixus vltro spiritum posuit. Sed quoniam predixerat se tertia die ab inferis resurrecturus: metuentes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eum crederent: detraxerunt eum cruci: et conclusum in monumento firmiter militari custodia circūdederunt. Verū tertia die ante lucem: terrē motu facto: repente patefactum est sepulchrum. Et custodes attoniti obstupescerant paucos: integer e sepulchro ac viuus egressus in galileam. perfectus est discipulis congregatis: scripture sancte litteras id est prophetarum archana patefecit: que antequam patere perspicere nullo modo poterant: quoniam ipsius passionem eius annuntiabant. Ordinato vero discipulis suis euangelio: ac nominis sui predicatione circūfudit se repente nubes: eumque in celum sustulit quadragesimo post passionem die. Post beatam enim et gloriosam resurrectionem quo verum dei templum iudaica impietate resolutum: diuina in triduo potentia suscitauit. Quadragenarius sanctorum dierum numerus expletus: mora corporalis penitus extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Apostoli itaque et discipuli omnes post ascensionem domini (sicut Lucas in actibus apostolorum meminit) a monte oliueti regressi statim venerunt hierosolimam: et ascenderunt in cenaculum ubi manebant in oratione et humanitate perseverantes cum mulieribus et maria matre ihesu et fratribus eius meditates in lege domini: ac mandatorum eius die ac nocte: donec induerentur virtute ex alto. In his autem diebus quod inter resurrectionem domini et ascensionem fluxerunt mortis dire mortis auferre. Et non solum anime: sed etiam carnis immortalitas declarata. In his per insufflationem domini infundit apostolis omnibus spiritus sanctus: et beatus apostolus petrus supra ceteros post regni clauis omnis domini cura mandata: Per omne denique hoc tempus prudentia dei curauit: atque suorum oculis insinuauit et cordibus: ut dominus ihesus vere agnosceretur resuscitatus: qui vere erat natus et passus et mortuus. Ab illo autem die quo dominus super omnem celorum altitudinem ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdem resurrectione quadragessimus: ut sacra testatur historia. Cum discipuli pariter essent: acceperunt munera spiritus sancti promissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: et repleuit totam domum ubi sedebant et apparuerunt illis dispartite lingue tamquam ignis: et repleti sunt omnes spiritu sancto: et ceperunt loqui varijs linguis. Sicut enim hebreo quondam populo ab egyptijs liberato: quinquagesimo die post immolationem agni lex data est in monte syna. Ita post passionem qua verus dei agnus occisus est: quinquagesimo a resurrectionis eius die in apostolos plebemque credentium spiritus sanctus elapsus est: ut facile diligens christianus agnoscat initia veteris testamenti euangelicis ministrasse principijs: et ab eodem spiritu conditum sedes a quo primum fuerat institutum. His autem muneribus imbuti apostoli omnia que de christo per prophetas scripta fuerant primum intellexerunt: Communi quoque decreto symbola edentes: nostre fidei fundamenta iecere. Et petrus quidem apostolorum princeps iuxta hieremie prophetiam et isaie atque psalmiste dixit. Credo in unum deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre. Andreas in abacuek verbo subdidit. Et in ihesu christum filium eius unicum dominum nostrum. Cui et iohannes adiecit. Qui conceptus est de spiritu sancto natus ex maria virgine. Ut isaias predixerat. Ecce ego percipiet et pariet filium. Iacobus vero et isaie prophetiam affirmans dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus. Thomas deinde esee prophetiam contestans ait. Descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis. Postea iacob maior protulit. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Philippus quoque mox adiciens inquit. Inde venturus est iudicare viuos et mortuos. Bartholomeus postmodum cecinit dicens. Credo in spiritum sanctum. Cui mathaeus subiecit Sanctam ecclesiam catholicam. Symon vero et iudas atque mathias denique reliquos prefecerunt dicentes. Sanctorum comunione. Carnis resurrectione. Et vitam eternam Amen. Symboloque perfecto apostoli multa constituit de omni ecclesia: inde diuino cultu intenti iacobum fratrem domini hierosolymorum pontifice constituerunt virum a nititate sanctissimum: qui missas simplici ritu celebrare cepit dicendo pater noster etc. Hac quippe ratione christiana respublica viroorum scilicet et mulierum crescere multum cepit. Propter quod petrus apostolus bonis institutis ecclesiarum confirmatur septem diaconos delegit videlicet stephanum: philippum: procorum: nicanorem: tymonem: parmenam et nicolaum antiochenum adueniam. Illi qui ad veros christi ministros pertinebant pagere ceperunt. Totum postremo orbem per prouincias inter se partiti sunt. Et thomas quidem parthos: medos: persas: bircanos: bactrianos et interna gentium indorum sortitus est. Mattheus macedoniam et ethiopia. Bartholomeus licamiam et ceterosque india. Andreas achiam et scythiam. Iohannes post mortem virginis marie asiam. Petro autem pontus gallacia bithynia capadocia italia et tandem roma obtigit. Iacobus maior hispaniam: iudas mesopotamiam. Symon zelotes egyptum: philippus gallias etc. accepit: de quibus apostolis mox narrabimus. Discipuli itaque per prouincias dispersi fundamenta ecclesie ubique posuerunt: facientes et ipsi in nomine magistri dei magna et pene incredibilia miracula: qui descendens instruxerat eos virtute ac potestate qua posset noue annuntiationis ratio fundari et confirmari.

Gloriosissima semp̄q; virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dñi ihesu: cōversationē ad humane vite exemplū (lucā in actibus ap̄loz testāte) generaliter cum aplis habuit: quosq; repleti fuerunt grā spūs sancti. Post missiōē vō spūs sancti et ap̄loz disp̄sionē vt diuus hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq; celestis paranympbus eā virginē sanctā et corpe et mēte intactā custodiuit: atq; iohānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo vginē seruauit of̄ficiosissime vsq; in fines vite sue: et tāq; adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Habitatio aut̄ ei⁹ vsq; ad mortē p̄e nūmō amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis p̄solaret aspectibus. et in mōte syon cella vbi morabat̄ et iohānes missas celebrauit oñdī: quia (vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuus h̄z vt quē desiderat: semp̄ inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oībus amādus: multo ardent⁹ ab ea cui⁹ et dñs et fili⁹ erat. Multis eq̄dē afficiebat̄ dolorib⁹ et amoris ardorib⁹ estuauerat post fili⁹ ad celos ascensum: dñs secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat et cognouerat. Tādes cū oī plena esset grā: oīq; v̄tute illustrata. Anno a n̄itate fili⁹ ei⁹ ihesu xpī q̄dragesimonono etatis vō sue. 63. obdormiuit in pace: vberimeq; claritatis eterne grām possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aut̄ exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apli. Et dñs ipse n̄ ihesus christus cū tota celoz curia: quātus fas est credere: eidē tor̄ festiuis occurrit: et euz gaudio eā in aīa et corpe in celum assumpsit. Secūq; ī throno collocauit. Vixit aut̄ post mortē fili⁹. i. 6. annis: euz antea. 47. etatis haberet annos. Nullū aut̄ dubiū in eius gloriosa assumptione et coronatione oēm illā celestem iŕlm tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirū qz honor matern⁹ ei⁹ est. qui est natus ex ea quez oīs celoz ordo venerat et adorat: sup se eleuatu cū p̄e in sede maiestatis dñi. Ad throni igit̄ celsitudinē intemerata mater et vgo p̄cessit: atq; in regni folio sublimata: p̄ xpī gl̄iosa resedit.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriosa vir-
ginis Marie In celis :

ā m̄di. 9233. ā. 34.

Petrus papa primus: ap̄loz princeps: natione gallileus ex beth-
saide vicor iohānis filius andree apli frater: primus sedit annis
septē post ascensionē dñi ī episcopali sede apud antiochiā vrbes
fuit aut̄ petrus ille quē his verbis xps allocutus est. Beatus es symon
bariona: qz caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī ce-
lis. Et tu es petrus et sup hanc petrā edificabo eccliam meā. Ac tibi da-
bo clauēs regni celestis: p̄tatemq; ligādi et solūendi. Is vō oīm diligen-
tissimus vbi asiaticas ecclias satis confirmasset: cōsuetis eoz opinionib⁹
bus qui circūcisiones approbābat post predicationē dispersionis de cir-
cūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithūmia. ab herodis car-
cere liberatus: in Italiā venit et rome primā cathedrā tenere cepit secun-
do claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali
sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aut̄ in ea annis. xxy. et mensibus se-
ptem. Petrus itaq; romā tunc venit et qd̄ hanc sedē pōtificali dignitati
cōuenientē cernebat. et huc p̄fectus intellexerat symonē magū samarita-
num quendā: qui prestigijs suis eo erroris taz deduxerat populū roma-
num: vt deus crederet̄. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos
pontes positū ac latinis lris sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī sa-
maria esset tamdiū se credere ī christū simulauit: quoad baptisimū a phi-
lippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̄des postea in malā partes
vtens: multaz heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere:
quā sceleris sociā habuit: puocare petrus miraculis morte pueri homo
nepharius ausus est: quē eius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū euz
postea nihilominus puer iaceret: in nomie ihesu petro iubente surrexit.
hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino
monte in auentiniū pollicet̄. Cum iam volaret rogatu petri ad celū ma-
num tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantū po-
pulū sineret symon decidit et crus infregit. Cuius dolore nō multo post
aricie mortuus est: hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum
spūs sancti emere et v̄dere p̄suevere tē. Primis postea Petrus quadra-
gesimale ieiuniū instituit. Quas qz epl̄as q̄ canonicē nomianē scripsit
Vt quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi et predica-
tioni vacaret duos episcopos ordinauit Linum scz et Cleum: qui sacer-
dotale ministeriū populo romano et alijs exhiberent.

Caius cognomēto caligula: fili' d'nsi augusti cesaris p'niigni z tiberij nepos q'rtus romanorū impator. mortuo em tiberio a castrensi loco ducto impius occupat. caligule cognomē traxit: q' manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius inuentum extitit deferendi caligas: margaritis insignitas. makt i lūie auguste. pauie sue: cōtubernio quā defunctā preterat. p' rostris laudauit. inde vicesimo etas anno accit' capreas a tiberio vno atq' eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq' p'bzofaz inhibe re poterat. cōsulat' q'tuor gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti tbea: trūq' pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit z presertim apud thraciā calipolim vrbe insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicē z curiū z oculis z t'pib' cōcauis: frōte lata z torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq' cor poris neq' animi p'stitit. vestitu calciatūq' z cetero habitu neq' patrio neq' ci uili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gematasq' induit' penulas: ima nissima facta augebat atrocitate verborū. ideo hō oīm scelestissim' iudicat'. nil em vel domi vel foris strēne gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororib' stuprū intulerit: tante crudelitatis vt sepius exclamasse dicat' vtiā pplus roman' vna ceruicē haberet. ita aut virgilij z liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoz scripta z imagines ex oibus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lug dunū relegat. Postremo a suis tādē necat' impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xix. Cadauer clā i ortos lamianos asportatū: p' crematū z sepultū

Claudij caligule patruus: quē nepos i ludibriū refuauerat: impius accipies qnt' romanorū impator ope z industria agrippe regis iudeorū imperiū: vt ioseph' refert: accipe meruit. Is nat' est lugduni eo die q' p'mū ara ibi augusto dedicata est: apuclatusq' tiberi' claudij d'nsus discipli nis liberalib' ab etate p'ma nō mediocrē opam dedit' qnq'gesimo anno impe riū cepit. In cognoscēdo z decernēdo mira varietate animi fuit. Britannā quā neq' an' Iulij cesarē neq' post eum quisq' attingere ausus est: in deditiones ac cepit: orchades insulas romano adiecit impio: sexto q' p'fect' erat mēse romā redijt: triūphauitq' maxio apparatu. Opa magna pot' q' necessaria p'fecit: p' tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: z p' vndecim annos triginta milib' hoīm ibi sine intermissione elaboratū portū ostie extruxit: ducto dextro leuāq' brachio ad cohercendos maris fluct': vxo rē duxit etiā petinā cū qua diuortū fecit ex leuib' offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā i mrimoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagi cia C. filio nupsisse: supplicio affectit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias p'fecit. autoritas dignitasq' forme nō ei defuit. Mā z p' lixo nec exili corpe erat: z specie canicieq' pulchra: opimis ceruicibus. cū vi nioq' tpe z loco appetētissim': historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat'. Excessit aut. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. fu neratusq' est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crimi re stelle quam cometam vocant.

Nero claudij p'niign' z agrippine ex Seno domicio ei' viro fili' sextus romanorū impator. nat' est an' nouē mēses q' tiberi' excessit cui p'prius nomē domicius sicut z p'ri. Cū claudij cesar ei filiā octauā vxo rem de disset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe z musica. equorū studio vel p'cipue ab ineunte etate flagrauit: petulantiā: libidine auariciā: crudelitātē sensim quidē p'mo z occulte velut iuuenili errore exercuit. Paulatiz vō inualescentib' vicij ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē p'rabebat: fuitq' auūculo caligule oib' in reb' nequior: z sce leracior. Mā et magnā partē senat' interfecit. Tante p'terea luxurie fuit vt frigi dis lauaref vnguētis. retibusq' aureis piscaref q' attrahere fumib' purpureis p'suenerat. Nec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oib' p' se ferret. Statura fuit pene iuxta corpe maculoso z fetido. sufflauo capillo: vultu pulchro magis q' venusto: oculis cesus z hebetiorib': ceruice obefci: vêtre obiecto: gracillimis crurib': valitudine p'spera. Incendiū aut romē suo tpe a cliuo scauri ad exq'lias vsq' sex dieb' vagatū. mltas fortunas ciuiū cū p'supsis set: ac oīs culpa p'ncipi ascriberef. Ipse: vt ait corneli' tacit': abolendo rumori intentus: falsos testes sub ornauit q' id factū a xpianis causarent. vnde: z tot' capti z interfecti sunt: vter eoz cadauerib' p' aliquot ho ctes lumine cōtinuata dicunt'. Sūt tñ q' dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardetis similitudi nē cerneret. Sua senicia qz in senecā: lucanū: in matrē agrippinā z octauā vxo rē z oēs q' i p'cio apd ciues erāt vsus est. Tandē ppli romani irā z odiū in se p'citauit vt ad penas quesit' sit. Is fugiēs ad q'rtū milia riu in suburbano liberti sui: semetipsus interfecit. Obijt. xxx. z secūdo etas anno impij vō quartodecimo.

Linea Impera torum

Caius Caligula

Claudius

Nero

Stephanus primus martir natiōe hierosolimitanus: de septē diaconib⁹ primus ob scitātē et mox discipulū diacon⁹ ab aplis electus: signa et prodigia multa ut Lucas scribit in iudeorū populo ad corroboratiōē fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeorū insurrexerunt: sed nequaquā sapie et spiritui eius disputādo resistere nequiverunt: eo quod intuetes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quorū errores cū cōfutasset indignati iudei ipsū extra ciuitatē eiciētes lapidibus peremerunt: ut expedit⁹ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerunt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq; lapidaret⁹ genua posuit: et suspiciens in celū et vidēs ih̄m stantē p lapidantib⁹ obire orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciu. Is em̄ viua imago virtutis cū saxorū turbine quateret⁹ et saxeus ille nimb⁹ circa tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq; dimotus in futurā spem tota intentione pfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹. Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit i pace. Lapidatusq; fuit eodē anno qd xps crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a brō Luciano presbitero tpius Honorij āno dñi. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos et lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā et digniori loco conditū.

Philippus autē secundus diaconus cesariā veniens postq; samarie predicabat: et multū signis et virtutibus inclitus fuit. Tres filias pphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Hieronis et ab oībus sanctus habuit. Tres q; filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diacon⁹ apud anthiochia dei eccliam nup ab aplis excitatā fide et industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q; quartus diaconus cū hierosolymis grā fidei et virtute vsq; ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriu p dño suscepit. Tymon quintus diacon⁹ primū ad heroam resedit. deinde verbū dñi disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis et greci pmo flāmis iniectus: s; nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatoris officiū plena fide cōsumauit et tandē Traiani tpius martyrij gliaz adeptus est.

Nicolaus vō aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: et nicolaitarū heresis ab eo incitū sūpsit. Conuersio et vita Pauli apli

Paulus ihu xpi dignissim⁹ apls electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee qd giscalis noīat qd cū a romanis captus a puero fuisset cū parentibus suis tharsus cilicie urbem (vbi ei⁹ pater ciuitate romana donat⁹ est) cōmigravit. Adhuc siquidē tūc romanorū fuit cū monarchiā totius mūdi cōquiret: ut gentes qd cū pace et coronis romāis occurrerāt: romane ciuitatis potirent⁹ eorūq; frēs dicerent. Cū autē romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē pfularē vestē pmeruit: et inter ciues romanos annumeratus fuit ppter qd et paulus hic apls ciuis roman⁹ habitus est. Cū autē xpi religio p vniuersas excrecere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificib⁹ repli cplās accipiens: eos qd xpm verū esse deū pfiterent⁹ pseq; decreuit: vñ cū Stephani pthomartiris neci interfuisset: et oīm lapidatū eū vestimēta suaret: tāq; manibus oīm lapidaret Stephan⁹ inclinatus p eo orauit et paulū e terra erexit: qd paulo post dū damascū pgeret (ut lucas testat⁹) spū diuino tactus ad fidē xpi venire cōpulsus: vas electionis vocari pmeruit. Et id oē euenit anno qd et xps passus est. Statimq; vocat⁹ xpi euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuināq; studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post autē eius puerfationē vna cū barnaba aplo mltis vrbibus pagrantis hierosolimā redijt cū petro iohāne et iacobo xpi euāgeliū cōtulit: qd audito gentiū apls ab eis dem declaratus est. In hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos conuertit. Reuersus scdo hierosolimā scdo impij heronis anno: a festo iudee pcuratore vinctus romā (ut ciuis roman⁹) mittit⁹: vbi biennio i libera custodia manēs: cū iudeis q̄tidie disputabat: tandē a nerone dimissus mltā pdicauit et scpsit.

Sanctus marcus euangelista

Marcus euangelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cū petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq; interpret⁹: ad ppagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentes audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euāgelīū. Qđ cū petr⁹ audisset pbauit ecclesijs legendū: et sua auctoritate edidit. Diuus autē petr⁹ vidēs cōstantiā viri ipsius alexandriā destinauit aquilegiēses vō sua predicatione ad xpī fidē pri⁹ cōuertit. et cū ermagorā ciuē aquilegiēses virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegiēses ep̄m creare fecit: inde alexandriā prexit: et pri⁹m⁹ ibi xp̄m annūciās: cōstituit eccliam: tāta et doctrina et vite cōtinētia vt oēs sectatores xpī ad exemplū sui cogeret. Ante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprob⁹ habere. Postq; autē diu eccliam docendo scribendo cōstituit octauo neronis anno a pontificib⁹ templorū in solēnitāte pascale cū missas celebraret capē: fūne in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatē traherēt: donec sp̄m emisit. et sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi amiano. Anno vō dñi. dccc. xxix. fuit Iustian⁹ patricius veneciāz dux. anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetiās est trāslatū et eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete pri⁹mo septuagesimo et q̄dringētesimo ecclia que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ cōstitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q; euāgelij codicem ex aquilegia delatus cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenice nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnopere Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulis. Allatūq; esse in urbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. et in comicio ppositum: quod actis testatus est hec avis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleas roseis caudam pennis distinguētib⁹: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vespemtem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: et super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodiit idem manilius.

Fenix auis vnica

Jacobus maior apostolus

Jacob⁹ maior apls dñi: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū pri⁹ altero vocat⁹ ad aplatū: et p martiriū ad regnū celoz fuit. que dñs vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoīm. quiq; relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū sp̄itus sancti hispaniā accessit ad predicandū. postq; vniuersam pdicādo pagrasset hispaniā in qua nouē tātus cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem iudeā reuersus. Ab herode agrippē regis fratre qui in iherl̄m fr̄is vices gerebat: obtruncatione capitis martiriū palmā adeptus est. Et dicif die qua et xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vō duce/ret ad locū passionis p Josiā scribā: et in via paralyticū sanasset: iohas credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuāt⁹ cū iacobo fuit. Et autē sacratissimū corp⁹ discipuli ei⁹ nocte rapiētes de iherl̄m ad hispanias trāstulerūt. et cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Ibiq; celeberrima gentiū illi⁹ et pegrinarū nationū ueneratione excolit. Stupēda effecit q; donotio fideiū infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ et ecclia firmavit: in eo voto nullus preter aplicā sedē dispēsare liceat. et qđ minus ceteris aplis illi i vita collatū fuit honoris et glorie: ppter breuitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē supplēuerit.

Prima psecutio xpianorū tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xpianos p̄m⁹ exercere cepit. in q̄pter petrū et paulū aplos vt illico patebit etiā infra scripti singulares viri rome et alibi glorio martyrio coronati sunt. quoz de nūero q̄draginta septē fuere a bto petro aplo baptizati: q̄ cū eodē aplo i custodia cōtinēnt: tandē sub deuotissima fidei p̄fessione ibidē neroniano gladio. 2. yd⁹ marcijs p̄supti sūt.

Berta etas mūdi

Jacobus iustus minor apostolus

Iacob^{us} ap^{osto}l^{us} cognomēto iustus dictus minor^{is} respe-
ctu maioris: nō quo ad scitātē: sed ob vocationes
ad aplatū. Dñi (ex forore marie matris ei^{us}) frater post
ascēsiōē dñi ab aplis hierosolomitane ecclie primus
ep^{iscop}us ordinat^{us}: Sedit annis. xxx. vsq^{ue} ad septimū annū
heronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus: q^{ui} vi-
nū ⁊ sicerā nō bibit: nec carnē māducauit: ferrū ī caput
eius nō ascēdit: oleo nō est vnct^{us}: nec balneo vsus est:
veste linea sup^{er}indur^{us} solus sancta sanctorū ingrediebat^{ur}
⁊ ita assidue p^{ro} salute ppli flexis genib^{us} orabat: vt eius
genua camelorū more occalluerint. p^{ro} hac sūma iusticia:
iustus appellat^{us}. ⁊ vt Ignaci^{us} tradit facie vita ⁊ mō cō-
uersationis xpō ihu similim^{us} fuit: ac si frēs gemelli fuis-
sent. Hūc itaq^{ue} annan^{us} pōntifex iudeorū: recedēte festo ex-
iudea ipsi^{us} puicie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m ne-
gare attēptauit. Josue itq^{ue} sup^{er} pinaculū tēpli ⁊ grega-
ta multitudine xp̄m verū deū vetur^{um} ad indicādū vīuos
⁊ mortuos. pelamauit. xp̄iani gausi. pharisei strubari
ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terras
collapsus lapidib^{us} obrui p̄ceperūt: put tñ potuit man^{us}
ad celū tetēdit ⁊ p^{ro} psecutorib^{us} orauit. Quo adhuc spi-
rāte fullonis fuisse ī capite percussus expirauit. Sepul^{us}
iuxta tēplū. huic p^{ro} resurrectionē dñs apparuit ei panē
bñdicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuus
q^{uia} a mortuis fili^{us} hoīs resurrexit: cū votū emulisset non
gustatur^{um} panē nisi cū pri^{us} vidēt. eū tante scitatis fuisse
dicē ioseph^{us} q^{ui} ob necē ei^{us} ierl^{us}yma enēsa fuit creditū sit.

Petrus vir sanctissim⁹ cū tm̄ sibi nois apud oēs compaueat⁹ vt plurimū coleret⁹: hāc ob rez indignat⁹
 Thero mortē ei⁹ q̄rere cepit: vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe dis-
 cedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo venis: tu⁹ xp̄s. Romā iterū crucifigi. ex-
 tat facellū eo loco vt vba hic sunt habita ideo ad vrbe redijt clemētē ep̄m p̄secrat. nō multo post vna cum
 paulo iussu neronis necat ultimo ei⁹ anno: diuersis tm̄ cruciatib⁹. Petr⁹ em̄ cruci affigit capite in terrā ver-
 so: elenatisq; in sublimē pedib⁹ ita ei⁹ voluit. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia sec⁹
 ortos neronis. Sedit aut annis viginti quiq; . Paulus vō eodē die capite mulctat⁹: funerat⁹ via hostien-
 si an no post mortē xp̄i trigessimoseptimo. Cū aut separent⁹ abinuicē inq̄t paul⁹ pax tecū fundamētū ecclia-
 rū ⁊ pastor oīm agnoz xp̄i. Petrus rñdit. Vade in pace p̄dicatoz bonoz: mediator ⁊ dux salutis iustoz
 Marcellus ⁊ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita ap̄loz petri ⁊ pauli au-
 ro argento ac gemis exornata in ecclia lateranensi sancti iohānis reposita pp̄lo ostendunt⁹.

Crucifixo Petri apostoli

Recapitatio Pauli

Seneca

Seneca qui et lucius anneus stoicus phus natione cordubensis
neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: et patruus
lucani poete. De q̄ diuus hieronymus meminit dicens q̄ fuerit vir cō-
tinentissime vite: et p̄pterea euz in cathalogo sc̄ōz ponit: et maxie p̄-
pter frequētes epl̄as pauli ad senecā: et ipsius ad paulū. Et cum eet
neronis magister et illius t̄pis potētissim⁹ optare se dicit eius se loci
esse apud suos: cur⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a-
ruz suaz beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia
noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. et ducētos ver-
sus a ducētis scolasticis recitados ab ultimo incipiēs ad primū vsq̄
integerrime recitaret. Quē tandem ante bienniu⁹ q̄ petrus et paulus
martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributōis gr̄a
interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane
cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a
puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob-
innatū in virtutes odiū) a Nerone p̄ centuriones senecę indictus fuit

ut sibi ipsi mortē deligeret: q̄ cognita imperatoris volūtatē: petijt ut in tepenti aqua poneret: et ibidem om-
nes vene eidem aperirent donec sp̄m exalaret: suauē genus mortis arbitratus mori incisione venarum: et
ita vitā finiuit. Hic nāq̄ doctissimus vir multa diuinaz et humanaz scripturaz edidit documenta.

Lucanus anneus predicti senecę nepos: orator et poeta historicus celeberr-
mus q̄ patruo iunior: ob ingenij tñ magnitudine par illi habet⁹ est: hic nāq̄
senecę ex mela eius iuniorē fratre nepos fuit: q̄ p̄mo rome s̄b cornuto studuit: vbi
optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: p̄suz et bassum (q̄s mirūmodū
dilexit) habuit: hic ob eius ingenij a Nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei
fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū affectus est. Tandē de cōi-
uratione pisoniane accusatus accepto mortē arbitrio ve-
nas precidē fecit: q̄bus explet⁹ statim e vita discessit p̄die
kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Lucanus

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fulua:
volaterrana ethurie vrbe: ut eusebius ipse descri-
bit lune poti⁹ nat⁹ est: mediocri autē statura insigni for-
ma p̄batis moribus: ingenio et doctrina p̄stātū fuit.
Prima adolescentia p̄e mortuo. Qu. remū palemonez gr̄maticū vicentinuz au-
diuit. Adoribetorice s̄b virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū p̄m p̄ferens
familiariter secū ad interitū vsq̄ vixit. Anno vō etatis nono ac vigesimo stoma-
chi vicio regnāte nerone interijt et rome in p̄dictis suis sepultus est: vnū satyraz
reliques libz in q̄ vere laudis plurimū meruit: l̄z imp̄fectū. his q̄s t̄pibus cornu-
tus p̄s et poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat⁹: qui p̄e nimio
amore persij discipuli bibliotecā cōparauit precū soror-
ribus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus dñi nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio
ap̄lus vocatus: ut eū seq̄ret. Is adduxit fr̄em suū
nathanaelē doctore legis: in q̄ volus nō erat: ad euz q̄ ad-
ap̄latus nō fuit vocat⁹: ne quersio hoīm ad fidē huma-
ne peritiē attribueret. hic ap̄ls cū p. xx. annos p̄ vnuer-
sam scythiā p̄dicasset. Illāq̄ pene totā ad xp̄i fides quert-
tisset. hieropoli asie vrbes veniens bebeonitaz heresim
q̄ xp̄m fantastica carnez sumpsisse predicabāt extinxit: de-
mu a paganis tentus ad imolādūz statue marti adduct⁹
sub base statue draco egrediens filiū p̄ntificis q̄ ignes i sa-
crificio mistrabat et duos tribunos q̄z mistri ap̄lm deti-
nebāt occidit: et pluriōs lāguidos reddidit: precibus tñ
ap̄li disparuit et istos sanitati restituit. Quā obrez ifide-
les euz tenentes anno etat⁹ sue septuagesimo octauo cru-
ci quā p̄dicabat ad instar m̄gri sui affixerunt: et martires
christi fecerūt. Iste duas filias v̄gines post se derelict⁹
q̄ ambe euz p̄e sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.
Barnabas e septuaginta duob⁹ discipulus fuit natōe
cyprius: hic datus fuit i sociū paulo ab ap̄lis ad p̄-
dicādūz gentib⁹. Is i italiā veniens ex p̄cepto petri oēs
lōgobardiā predicādo et docendo circūiuit: et p̄ se suosq̄
discipulos cisalpinā galliā ad xp̄i fides quertit. et ap̄d me-
diolanū p̄m cathedrales locū tenuit relicto ibi ep̄o cipriū
regressus euz euāgelio mathei p̄les sanās ap̄d salaminā
paulo añ petri martiriū et ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

Anno mundi. 5273.

Anno christi. lxxiiij.

Linus ab ultimo anno neronis bto petro succedens vsq; ad vespasiani tpa puenit. a cosolatu saturnini z scipionis vsq; ad capitone z ruffum cosules. Sunt q huc locu clemeti ascribat z linu z cletu pretermittant: quos no solu historia: veru etia hieronymi autoritas reprehedit. Quart' inqt post petru rome epus clemes fuit. siquide linus secundus. Cletus terci' sunt habiti. Tamen si latinoz pleriq; post petru statim clemente numerent. quem certe constat: tante em modestie fuit: coegisse linu ac cletum ante se munus pontificat' obire: ne posteris hec principat' ambitio pnciosi exempli haberet. licet eides petrus qst ex testameto successionis locu tradiderit. fuit aut linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib' z sanctitate preclarus. Is ex manda to petri pstituit: neq; mulier nisi velato capite templu ingrederet. z ex sacris or dinibus bis in vrbe habitis presbyteros decem z octo. Episcopos vndeci creat Scripsit z res gestas petri: maxie vo ei' cotentione cu symone mago. qui cu de mones effugaret: mortuosq; ad vita reduceret. a saturnino cosule cur' filia a de monib' liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in va ticano iuxta petri corp' sepelit. cu sedisset in pontificatu annos vndecim menses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriu episcopu ostiensim in ostia trastulisse: z in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284.

Anno christi. lxxiiij.

Cletus papa natione roman' de regione vicopatrici patre emiliano adhor tante clemete pontificatus mun' inuictus suscepit. licet doctrina moribus z dignitate plurimu apud suos valeret. vir qz optim' atq; sanctissim' qui nihil p termisit. qd ad augenda ecclesiam dei pinceret. Qua cu optime p tpe constituisset. redactis in ordine ex madatis petri viginti quinq; pbrs sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud bti petri corp' in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lris aplicis salute z aplicā benedictione scripsit. fuit aut tpi' vespasiani z titi a cosulatu vespasiani septimo z domiciani quinto vsq; ad domicianu z ruffum consules vt Damascus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aut hui' morte diebus. xx. vacat.

Linea sumorum pontificum
Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Petro ordinat' rauenas missus: senis verberz flagellis sepe pterit' z senile corp' ab impijs horred' cruciatib' lantat. ne aut fideles de suis verationib' trepidaret signa aplica pfecit. puella mortua suscitauit. cecis visus reddidit. muto loqla. le plos mudat. atq; portetu simulachru vna cu teplo i terra deiecit. Tandem apd eade vrbe inter succedetia tormeta gloriosus psumauit martiriu decimo scz kal. augusti.

Bartholome' ap'ls vn' ex senatorib' celi. is post ad euangelu pmissus: postq; in lycania z india xpi euangelu predicasset. in albanā maioris armenie vrbe venies cōfestim tep'lu vbi deus ascaroth colebat ingre dit. effecit ut demon nullu cultorib' suis respōsus prebe ret: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo nsum habuel runt ob ingressum bartholomei cor' deus cathenis liga tu vt loq; nō valeret. z vt eu oñderet ait. capilli ei' nigri z crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eqles z directe barba. plixa. hñsq; paucos canos capillos. statura eq'la collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio al bo qd p singulos angulos gēmas bz purpureas cencies flexis genib' p diē orat zc. Ibi euangelu predicās pole miu ipsi' vrbe regē ac reginā cu duodeci ciuitatib' ad xpm cōuertit. z demonē deformē oñdit: ppter qd pōtifi ces tep'li indignati. ipsuz ab astiago fratre polemy sibi i sensissimō pmo cedi. deinde excoziari. z capite obrūca ri fecere q ad celeste gaudiu triūphū pegit. cur' corp' a fi delib' ibidē cu oī veneratiōe tumulatu: postea ad lippa rim delatu. inde beneuentu z vt aliq; sentiūt demū romā trāslatu: fuit aut nobilissimis ortus parentib': qui hieroso lymā veniens audita xpi: diu nitate ac crebris eius miracu lis eidem adhesit.

Appollinaris

Alba vir antiq nobilitatis: cū pgentes cesariū in nerone defecit (qđ enī detissimo signo apparuit. Augusti em̄ sceptrū e manib⁹ excussus est) neroni successit nullo gradu ptingēs cesariū domū. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā p̄festū venit septim⁹ romanorū impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri opas dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ p̄sul. sepe p̄consul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis cereuleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq; articulari morbo distortissimus vt neq; calceū p̄peti. neq; libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexteriorē latere ei⁹ gibb⁹. Tibi plurimi tpe etiā hiberno añ lucē capere p̄stauerat: libidinis p̄nus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacū curcū cū p̄sone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē suscep̄erat iugulat⁹ est. Perijt aut̄ tercio ⁊ septuagesimo etatis anno imp̄ij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho octau⁹ romanorū impator patre equite matre humili: materno tñ quā paterno nobilioz: a prima adolescētia p̄dig⁹ ac p̄car: per gr̄as linie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōsilioz particeps: inter tumult⁹ cedēsq; inuasit imperiū. Cū aut̄ ciuile bellū cōtra vitellū in germania impatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā trāiecit. Irrūpentibusq; ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volateranā ethurie urbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etas anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̄nto imperij die fuisse aut̄ tradit⁹ statute modice ⁊ male pedat⁹: caluūq; mūdiciariū vō pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū impatorē.

Vitellius nonus romanorū impator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primāq; adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oīb⁹ p̄bris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alec studij: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq; principū indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. p̄cōsulatū affrice. ⁊ curā operū publicorū administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vō ingressus nihil cuiq; poscētī negauit ideo in veste domestica impator est p̄salutatus. ac imperio positus in oēm nequiciā seuiticiā ⁊ ingluuiē plapsus est. Nam tante voracitatē fuit vt sept⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia piscū: ⁊ septem milia auū apposita sint. ferunt em̄ eū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu impatorē creatū cū legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aiat⁹ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄ dem succenso oēs cōcremati sunt. Supueniēte vespasiano e cella pallarij per viā sacra semī nudus ad scalas deducit vbi excarnificatus in tyberim picit. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flautus decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmavit. Vespasianus aut̄ natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauā domicillā ex hac liberos tulit titus ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ⁊ britanniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit certamina: p̄ quibus audita principis morte ab exercitu impator appellatus est. qui bellū tiro filio cōmendās romā per alexandriā p̄fectus est: vbi urbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq; membris. vultu veluti nitentis. offensarius minime memor. colligendarū tñ pecuniarū nimīū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq; ad munificentia vsus: expleuit enim censum senatoriū: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq; multas deduxisset colonias p̄ fluuiū ventris vsq; ad defectionem soluto impatorē ait stantem mori oportere. Dumq; consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Impe
rator
Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: et in passione crucis socius. Is primo fuit discipulus Johannis baptiste: postea secutus est Iesum quem Iohannes ostendit dicens. Ecce agnus dei. Post aduentum spiritus sancti in achaiam grecie prouinciam profectus est. adhuc vespasiano imperante: cum scythis euangelium predicasset et in achaiam plures ad fidem conuertisset. et precipue maximilla egee prouincie uxorem apud patras achaię ciuitate ab egea comphefus: post longa disputatione de christo in carcere traditus. deinde a viginti satellitibus grauissime cedus. et ad ultimum in cruce funibus appendit ut longiore cruciatu sufferret. et cum populus seditionem mouit contra prefide obire rogauit: ne impediret martirium eius. Nam magister eorum in sua passione patientiam exhibuit. Videns crucem eam salutauit. Salue crux sancta: que in corpore christi dedicata es: et ex membris eius tamque margaritis ornata. In cruce autem biduo uiuens apparente demum circa eum splendore ultimo nouembris die martirium consumauit. Maximilla uero ipsius egee uxorem confestim apostoli corpus rapiens optimo loco cum aromatibus sepeliuit. Cuius sane corpus uigesimo constantij cesaris anno cum ossibus beati luce euangeliste ex eadem ciuitate in constantinopolim translatus est: et quidam ferunt quod nunc requiescit in ciuitate malitana uerum eius caput postea papa pius eius nominis secundus e peloponneso romam auctum in beati petri templo maxima cum ueneratione collocauit.

Quintilianus rhetor ac plerisque celeberrimus natione hispanus hisdem temporibus cum in pretio magno esset: a galba predicto cesare romam perductus: ibidem scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atque grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atque causarum librum perutilem edidit. Ex quibus hanc celeberrimam et memoria dignam habemus sententiam. Vnam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus. Infantiam enim statim deliciis soluiimus. Molles quippe educatio quam indulgentiam uocant. nervos omnes mentis et corporis frangit. Cuius autem celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis depeditus stetit. Postea a poggio florentino viro eruditissimo circa annum domini. 1414. in constantiensis concilio in quodam monasterio integer repertus. Atque ita eius ope transcriptus et emendatus in italiam delatus est.

Quintilianus

Thomas apostolus.

Thomas apostolus qui didimus dicitur vel geminus: unus ex duodecim apostolis fuit. Is dubitans de resurrectione christi magis nobis profuit (ut Gregorius ait) quam magdalene credulitas: testis factus. non solum per auditum et visum: sed etiam per tactum. Hic cum christi euangelium parthis medis et persis: hircanis ac bragmanis predicasset. etiam in india superiorem et inferiorem proficiscens multos conuertit. Et magdoniam caritij cognati regis uxorem baptizans christo consecrauit. Ibidem quoque multas adhuc sectas ecclesias fundauit. Undeque ut Crisostomus ait ad regionem magorum qui ad christum venerant adorandum deuenientes eos baptizauit: et in adiutorium fidei christiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentem proiectus: illesus tamen in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis ut adoraret: apostolus genibus flexis ait. Adoro dominum meum Iesum christum: precipioque tibi qui ibi latitas ut simulacrum continuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis perforatus martirii coronam peremerit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatem translatus est. Quod autem thomas in transitu virginis marie non affuerit et postea ueniens de eius corporis et anime assumptione dubitauerit. Et ideo uirgo gloriosa ei apparens angulum suum dedit in testimonium huius: apocryphum est. Licet credibile sit cingulum eius haberi in terris quod prout populo ostendit.

Matheus ap[osto]lus vocat[ur] a xpo in theolonia ex publi-
canis actibus ap[osto]lus et euangelista factus clarissi-
mus. et ipse post d[omi]ni ascensionem euangelio christi in iudea
predicator: cu[m] ad gentes exteras transire statuisset: in ethi-
opiā p[ri]mus euangelium hebraice scripsit: p[er] iudeis conuer-
sis ad fide[m]: q[uo]d quide[m] fratribus et maxie barnabe co[n]disci-
pulo a quo recedebat in sui memoria[m] reliquit. In cui[us]
principio christi incarnationem in medio predicationes
et i[n] fine ei[us] passionem ostendit. Q[uo]d quide[m] barnabas ap[osto]lus
ad predicationis officiu[m] p[er] diuersas paganas ciuitates
secum referebat: et super egros ponebat: qui o[mn]es cose-
stim sanitatis b[en]eficiu[m] cosequebant[ur]. In ethiopia ma-
the[us] trasies tota[m] ferme regionem illa[m] p[er]currit predicando
atq[ue] innumeros ethiopus p[ro]p[ri]os christi iugo subdes: et
ethiopu[m] gentem abluta fonte baptismati de fusca formo-
sam reddidit: christi fundauit ecclesias. Cu[m] aut[em] epigenia[m]
nobile[m] virginem cu[m] ducetis virginib[us] christo p[re]sacerasset a
rege spiculatore misso ad perdendu[m] dei ap[osto]lum. Qui cele-
brata missa eleuatis i[n] celu[m] manib[us] iuxta altare imerso a
tergo gladio eu[m] occidit: et martyriu[m] passus est vnde cio
kal. octobris. Rex morbo elephantie corrept[us] vite tedio
seipsum interfecit. ap[osto]lus p[er] visu[m] populu[m] admonuit vt epi-
genie fr[atr]em regem constitueret. q[uo]d postea. 70. annis regens
ecclesias erexit et ethiopia[m] xpianissimam effecit. Eunuch[us]
que[m] phillipp[us] baptizauerat deinde gubnacula ethiopiae
suscepit.

Tecla virgo

Processus et martinian[us]

Processus et martinianus romani milites a diuo
petro i[n] carce[m] baptizati et ipsi cu[m] nerois iussu oris
contusione: eculeu[m]: flamas fustes: scorpionesq[ue] p[ro]p[ri]i fuis-
sent: nouissime sexto no[n] Julij martirio coronati sunt.
Mere[us] q[ue] archela[us] fr[atr]es romani ciues sub hac persecu-
tione rome martirio coronati su[n]t. Sili mo[n] torper[et]: tor-
quat[ur] et secundu[m] cecilius eufrasiu[m] sanctissimi christi co[n]-
fessores apud hispanias martyrio coronant[ur]. Mara-
cus p[re]terea affricani patricij romani fili[us] a b[ea]to lino ba-
ptizatus. marcellus quoq[ue] et apuleus et alij.

Tecle v[ir]go p[re]clarissima pauli ap[osto]li discipula postq[uam]
p[er] co[n]fessionem christi: fustes: bestias: ignes: tria atro-
cissima tormeta p[er]tulisset cu[m] de iconio seleucia[m] veniret. 9. kal. octob. i pace q[ui]euit.

Judas qui et Thadeus ap[osto]lus

Judas q[ue] et thade[us] symonis chananei et iacobi mio-
ris frater marie cleophe ex alp[hi]o fili[us] et xpi ap[osto]lus
Is p[ri]mo post aduentu[m] sp[irit]us sancti in mesopotamia et i[n] infe-
riori regione p[ro]p[ri]i christi euangelium predicauit: et efferas
et indomitas gentes q[ua]si beluaru[m] naturas sc[ri]to dogmate
mitigauit. Deinde simul cu[m] symone ap[osto]lo in perside p[er]-
fecti sunt et vt ecclesiastica historia habet ad abagaru[m] re-
ge[m] venit in edissa ciuitate qui ep[isto]las ad xpm an[n] passio-
nis ei[us] p[re]scripsit cui xps scripto r[espo]ndit: q[uo]d cu[m] irremediabili
corp[or]is morbo tenebat que[m] cu[m] ab infirmitate liberasset
deinde cu[m] symone ap[osto]lo martyriu[m] co[n]pleuit. Sepultus i[n]
netri armene vrb[is]: cui[us] festiuitas quinto kal. nouem-
bris celebrat[ur]. Scripsit aut[em] iudas hic ep[isto]lam breuem:
que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Diascorides medicus gre-
cus et militaris discipline
vir in herbaria arte his tempo-
ribus admirabilis fuit. Et her-
baru[m] virtutes arboru[m] lapidu[m] aro-
matu[m] accuratissima doctrina co[n]-
scripsit: imo vt de seipso testat[ur]:
quecu[m]q[ue] (inq[ui]t) posui no[n] ex opini-
one aut fama cogit[ur]: s[ed] ex electio-
ne et experim[en]to didici: de quo
etiā Plini[us] mentione[m] facit.

Symon apostolus

At ubi in timore dei pfecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eas q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari velleret: tridui inducias postulauit: q̄ in tpe ieiunij & orōnibus vacās tercio die statim vt xpi dñi nri sacrm a scō nicomede p̄bytero accepit emisit spm̄. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum eue stigio felicola eius sociā & nicomede p̄byter varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima adaij obseruaf.

Lazarus marie & marie magdalene soroz germanus & massiliēsis ep̄s. quē dñs noster ih̄s xps a mortuis suscitauerat: & ipse tercio decimo imperij claudij anno: secunda morte migravit ad dñm. Eius etiā soroz martha nō lōge post p annū em̄ in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā

Matthias apostolus

beat⁹ fr̄ōm⁹ sepulture tradi- dit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea ex- structa fuit ecclesia. vbi (vt dñs ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoz cōseruabat. Marcella vō ei⁹ pedissequa p̄scripsisse vitā ei⁹ dī: q̄ postea i sclauoniā per- gens: & ples ad fidē puertes: p̄decē ānos a dormitiōe mar- the i dño quēuit hui⁹ q̄ppe scilicet sumi viri lazari & soroz reliq̄ apd vrbē massiliā p̄cipuo ve- nerant obsequio. ei⁹ festiuitas. i. 6. kal. ianuarij celebrat.

Matthias ap̄ls natiōe bethlamites ex tribu iuda p- genitus. q̄ post ascēsiōe dñi ab ap̄lis sorte i cor- nūero fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ ap̄loz p̄stet⁹ est. & post aduētū sp̄s sancti iudeā i sorte accepit p̄dicatiōi & miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ re- ueris cē debet. q̄ matthias i lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aīo prudēs: i p̄silio purdus: i sermone ex- pedit⁹ iudei ei aduersātes: eū de blasphemā acculabāt iō duos statuēt q̄ eū lapidib⁹ oppeterēt: a q̄dā autē mē- bec tormēta securi pentit⁹: extēsis manib⁹ spm̄ deo red- didit. Cur⁹ corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ trāuers- trāslatū ferūt. Eius autē natale. vj. kal. marcij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referant sine. Certe tūc est eū in locū iude scariothis substitutus ab ap̄lis fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Petronella

Lazarus

Lucas euangelista

Lucas euangelista xp̄i discipulus natione syrus ex antiochia arte medicus et greci sermonis non ignarus: sectator pauli apostoli: et ois eius peregrinationis comes individuus: sine ulla crimine fuit: hic cum duo intellexisset esse euangelia per mattheum quidem in iudea: et marcum in italia. et ipse instigante spiritu sancto in achate partibus. prout a paulo didicerat suum prescripsit euangelium: de quo paulus. Adhimus inquit cum illo fratre cuius laus est in euangelio per oes ecclesias. Et ad collocendum. Salutat vos lucas medicus charissimus meus. Suum tamen euangelium non modo ab apostolo paulo didicerat: sed etiam a ceteris apostolis uti narrat. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt: et ministri fuerunt sermonis: fuerunt etiam eum a beata dei genitrice maria (cuius familiaritate usus fuerat) edoctus fuisse. Hic etiam cum picture artis edoctus esset: propter conversationem quam iugiter cum beata virgine habuerat (ut scribit Damascenus) eius imaginem pluries depinxit. Et quibus nunc rome due prohibent: quarum una apud sanctam mariam de populo mariaveneratione custoditur. Conscripsit et actus apostolorum prout ipse viderat. Cuius quatuor et lxx. annis sine uxore permansisset in bithynia. i. 8. die octobris: die obiit. Cuius ossa vigesimo postquam anno constantinopolim translata fuerunt. nunc padue in basilica sancte iustine quiescunt.

Clarus arabum rex insignis philosophus et medicus

Quar rex

et rhetor tempestate hac floruit. Qui in secula sua doctrinae opera: volumine de medicinis optimum a se compositum neroni transmissit. in quo non solum herbarum medicinalium: sed et lapidum species nomina et colores: ac quibus in regionibus valeant repiri scripsit. de quo etiam plinius meminit. Electus quoque valens alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multa nactus potentia rome in medicinis novam sectam instituit: et se tam veteribus quam novissimis effrenata temeritate preposuit. Apocrate supplantavit. ipsum tamen Galienus ignoratissimum fuisse ostendit.

Maria magdalena

Maria magdalena insignissima christi apostola ab adolescentia sua (ut sacra christi historia) cum esset cunctis puellis pulchritudine prelata: ex marthe sororis lazari germani sorora in magdalu castellum marito tradita fuit. Sed postquam voluptatum fallacia vanaque leticia seducta: hierosolimam petiit: magnasque opes perimonij inter se dividentes: marthe bethani a castellum prope hierosolimam et castrum magdalu a quo nomen sortita protigit. Lazaro autem militie vacante per non modica hierosolimorum. hec quippe generis sui inimica peccatrix evasit. verum domino ihesu predicante culpas suas punire cepit et ad eum in domo symonis leprosi convivente venit: ad pedesque eius retro accessit: ubi ubertim lacrimas effundens pedes lavare cepit: et capillis capitis sui tergens exosculabatur: unguentoque preciosissimo ungebat (ut sacra christi historia) dominus ad illam inquit mulier remittuntur tibi peccata tua vade in pace. deinde christo quando vixit ardenti flame adhaesit. Cuius quoque dilectione lazari fratrem quadriduanum a mortuis suscitavit. Optimaque parte (eo testante) elegit post domini ascensionem divino nutu mansilia venire: denique divina contemplatione audita: asprum huius mundi petiit in loco divinitus preposito: triginta annorum spacio hominum incognita mansit ubi nec aquarum flueta: nec arborum solacia et quilibet die septem horis canonicis ab angelis in ethera elevebatur et celestium agminum gloriosos precantibus corporalibus etiam auribus reficiebatur. vni diebus singulis his suavissimis satiatam conviviis per eosdem angelos ad proprium locum inde reuocata alimentis corporalibus nullatenus indigebat. tandem reuelata per heremitam martinum episcopum qui ea dominica die in auroa cum de corpore migratura esset expectavit quod appens duobus cubitis a terra elevata in medio aetate

loz multo lumine circumdata super eucharistia cum lacrimis spiritum deo reddidit vndecio kal. augusti.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 5294.

Anno christi. 94.

Clemens patria romanus de regione celij motis. patre faustino domiciani
tempore fuit: post cletum pontifice sedit annis. 9. diebus. 10. quartus igitur erat rome
episcopus post Petrum. tametsi plerique latinorum secundum putauerunt. ut ex epistola ad
beatum iacobum hierosolimitanum episcopum missa constat. Verum hic omnimodestissimus
Ananias et Cletus sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cum doctrina et religione
ac pietate insignis haberet epistolas ecclesie nomine edidit. Deinde ecclesiam romanam
institutis et moribus confirmatur. constituit ne quis unquam episcopus absente diacono ce-
lebrare presumeret. Vetuit ite laicis ne que clericorum accusare presumeret. et re-
ligiones septem notariis diuisit qui diligenter res gestas martyrum scriberent. Cle-
mens autem pietate religione doctrina multos ad fidem christi quotidie trahebat.
Quod obrem. P. tarquinius sacrorum princeps cum Damertino urbis prefecto traia-
num in christianos concitat cum imperio in insulam clemens deportatus: ubi ad duo-
milia christianorum ad secunda marmora damnatorum inuenit. Dum ibi aque penur-
ria laboraret quam sexto militario repetebat clemens populi necessitate commotus
collum haud longe positum secedens agnum vidit: sub cuius dextro pede fons diuinitus
abundante aqua scaturiebat: quod deus et recreati omnes sunt: et multi ad fidem conuersi unum
mortem traianus satellites quosdam misit qui alligata collo eius anchora cum decimo kal.
decembris in mare piecerunt. cuius sacratissimum corpus non multo post ad litus delatum est
atque eo loci sepultum unum fons emanauerat: eius in morte dies. xxi. sedes vacat:

Anno mundi. 5303.

Anno christi. 104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre natus Clemem-
ti in pontificio succedit. Merue traiani temporibus. hic Eusebius pretermittens di-
cit ipsum esse cletum. Damianus tamen in cronica sua cletum ab anacleto patriam et genere
mortis differre ostendit. Nam cletus natione romanus sub domiciano. Anacletus vero
atheniensis sub traiano mortuus. Hic autem et memoriam Petri composuit. et seorsum a ple-
be loca ubi martyres sepelirent assignauit. et sacris ordinibus semel mense decem-
bris habitis presbyteros quatuor: diaconos tres: episcopos diuersis in locis sex nume-
ro creauit. Sed et institutis et moribus romane ecclesie confirmatur. Constituit ne episcopus
a paucioribus quam a tribus ordinaretur episcopis: simplex vero sacerdos ab uno episcopo. et ne
episcopus alienos subditos ordinare presumere. Tandem sub traiano principe ultimo supplicio
pempto vacat episcopatus diebus. 13. sedit autem annis. 9. mensibus duobus dies. 10.

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo nomine iuda ex bethleem ciuita-
tis: et septem diaconos in ordine redegit: qui custodirent episcopum predicantem propter
filii veritatis idem constituit ne plebis in episcopum accusatio reciperet. Vetuit clade-
stina mimonia: et ut sponsus et sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes
ter habuit mense decembris: ac presbyteros sex: diaconos duos: episcopos per di-
uersa loca numero quatuor creauit. Venitque ut quidam tradunt martyrio coronatus ul-
timo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nondum in-
christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensibus
decem diebus duobus. Sepultus est autem in vaticano apud beati Petri corpus
vi. kal. nouembris. Vacat tum sedes dies. xix.

Johannes missus in oleum

Persecutionem secundam christianorum Domitianus. xxi. sui imperij
anno post neronem in christianos exercere cepit. in qua et ioha-
nes apostolus et euangelista a domiciano impatore roma adductus post
immissionem in olei feruentis dolium ex quo illesus exiit: in pathmos
insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus
ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis
ex sorore neptis: quam idem sanctus clemens sacro velamine consecra-
uerat: sub hac persecutione in ponticam insulam deportata: longum exilium
passa. In cubiculo a quodam tyranno cum euphrosina et theodora atque
alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbyter
sub hac domiciani persecutione rome in via numentana passus est
Hermocoras quoque aquilegiensis archiepiscopus diui marci disci-
pulus cum multa genera penarum expertus fuisset: ad ultimum cum
fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetua gloria sibi
comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum mar-
tyrium compleuisse. hic syrum papiensem episcopum habuit discipu-
lum. Passi sunt inter ceteros Cletus et Anacletus apostolici et alij
quoque multi.

Linea summorum
pontificum
Clemens

Anacletus

Euaristus

Titus primus vespasiani filius undecimus romanorum imperator: patre defuncto imperare cepit: vir certe natura benivolentissimus. virtute autem titi filij vespasiani tanti semper fecit: ut tumultuantibus quibusdam ob cupiditate imperandi dixerit aut neminem aut filium impio potiturum: et merito quidem cum ob virtute et integritate animi titus amor et deliciae humani generis haberetur. Nam et eloquentissimus in pace et fortissimus in bello: et clementissimus in delinquentes est habitus. Ita comis et liberalis ut nulli quicquam negaret: hoc cum reprehenderet amici: respondisse ferunt neminem a vultu principis tristem discedere oportet. Addidit et illud: recordatur: quod nihil cuiquam muneri dedisset: amici die perdidit. Qui et latine greceque lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatus est. Hic capta iudea eueris hierosolymis: repleque solo equato: ad sexcenta milia hominum interfecta referunt. licet Josephus in eo bello captus undecies centena milia ferro ac fame eo bello perisse scribat. captaque ad centum milia ac publice venundata. Deinde iudeis triumphavit pater et filius eodem curru vecti subsequente domiciano equo albo insidete. Cuius triumphum monumenta rome adhuc extant. Insculpta quoque candelabra et tabule veteris legis et templo ablata apparere. Excessit tandem in eadem qua pater villa per biennium et menses duos diesque. xx. quam successerat. Altero et quadragesimo etatis anno: delatusque ad sepulchrum est publico luctu: ac si pariter orbati omnes essent.

Domicianus titi frater et vespasiani filius duodecimus romanorum imperator: infamia principatus quotidie sibi secretum horarium sumere solebat nec quicquam amplius quam muscas captare et pacato stilo confingere: unde quidem perdis interrogatus esse ne quispiam cum cesare. Respondit per totum ne musca quidem. Meroni quoque aut gallicule similior quam patri vespasiano aut fratri moderatior tamen primis annis est habitus: mox in ingentia vicia proripit: libidinis: desidiis: iracundie: crudelitatis: multos ex nobilibus interfecit: plerisque in exilium misit. Plurima tamen amplissima opera incendio absumpta restituit: sed omnia sub titulo tantum suo ac sine ullo pristini auctoris memoria. Ius quoque diligenter et industrie dixit: et bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare curavit missis ad alexandriam qui describerent. demum criminibus tantum odium in se concitavit: ut pene patris et fratris nomen aboleretur: et ad eam temeritatem venit ut se deum ac deum vocari scribi colique iusserit. Tandem divina superueniente ultione a suis interficitur in cubiculo: huius vero cadaver per vespiliones delatum ignominiose sepelitur anno etatis sue. 3. imperij quiddecimo. Statura fuit puerula. vultu modesto. ruborisque pleno. gradibus oculis. preterea pulcher maxime in iuventa.

Nerva tredecimus romanorum imperator post domicianum imperator electus: iam senio confectus. Is moderate vitæ: tum publice tum private princeps. equissimum se atque utile rei publice prestitit. hic suscepto impio cum omnia ipsius imperij sceptrata ex predecessoris tumultu offendisset: se equissimum atque utile omnibus prestatre conatus est unde ei opera ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vni multi ab exilio redire. plerique vero bona sua quibus antea spoliati fuerant huius beneficio receperunt. verum post primum sui principatus annum cum iam senio premeretur et mors instaret. reipublice cauens tratanum principem in filium per adoptionem accipiens: secundo et septuagesimo etatis anno moritur. Imperij vero sui anno primo et mense quarto. cuius corpus in hortis salustianis sepelientes inter deos (ex senatus decreto) retulerunt.

Traianus genere hispanus cognomine vlpus crinitus: decimus quartus romanorum imperator: imperium accipiens post neruam: militari gloria urbanitate et moderatione omnes principes superavit. Nam fides imperij longe et late diffudit. Germania transalbanam in pristinum statum reduxit. Bactrianam et multas transdanubium gentes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regem dedit. Euphratem et tigrim provincias fecit: usque ad indie fines et mare rubrum accessit. Denique vbiq; terrarum ita se equaliter omnibus prebuit: ut usque ad iustiani tempora in creatione principum sit acclamatum felicior sit augusto ac tritano melior. Preterea vero tante comitatus et humanitatis fuit in visendis egrotis: salutandis amicis: ut ei tanta benignitas vicio daretur: unde dictum illud imperatore dignum perdisit. Talem privatis imperatorem esse oportere quales sibi privatos optat habere: honores autem diuicias facultates: premia bene merentibus eque distribuit. Nihil in vita agens: quod ad commune utilitatem non pertineret. hac tanta gloria bello domique parta: apud seleuciam isaurie civitatem perfluvio ventris perijt. anno imperij eius decimo octavo mense sexto: cuius ossa rome postea delata sunt: et in urbe sepulta vna aurea in foro quod ipse struxit sub columna coclide que adhuc cernitur: cuius altitudo. cxi. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerva

Traianus

Bexta etas mundi

Thimotheus

Timotheus pauli apli discipulus ephesi ep̄s filius vidue fidelis. patre tñ gen-
tū ab eo ordinat⁹. post multos p̄ christo agones martirio coronat⁹. **S**unt
tñ qui dicūt eū sub nerone passum. **C**ui dux torq̄res duo angeli apparuere dicen-
tes. **E**rige caput in celū et vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gematā te-
nentē atq; dicentē sibi hāc de manu mea accipies. **Q**uod ut quidā noīe appollinarj
vidit se baptizari fecit. quā p̄pter p̄feses ambos decollari iussit. **A**d hunc paulus
e laodicia duas scripsit epl̄as.

Ius similiter pauli apli discipulus cretensiu ep̄s postq; predicationis offi-
ciū fidelissime exercuisset. beatū finē adept⁹ est. cui paul⁹ ex nicopoli scripsit
epl̄as. **A**rescēt q̄s pauli discipul⁹ q̄ supiorib⁹ dieb⁹ p galliā trāsiti faciēs mul-
tos v̄bo p̄dicationis ad fidē xp̄i cōuerterat: tandē q̄nto kal. Julij in pace q̄euit.

Dionysius

Dionysius ariopagita p̄bs clarissim⁹ in hac p̄secu-
tione domiciana cū eleutherio p̄sbytero et rustico
diacono in parilio passionē meruit. q̄ cum a clemētero. pōtifice ex p̄cepto beati
petri ad gallias predicationis gr̄a direct⁹ fuisset. et opus dñi cōmissus ardentē
egisset. a p̄fecto parisiorū vrbis noīe festennio. vna cū socijs nonagenari⁹ prius
colaphisat⁹ cōsputus ac derisus et sup cratem ferreā positus flāmis nudus exten-
sus et alia tormēta passus fuisset: tandē genib⁹ flexis capite pcussus martiriū cō-
pleuit. **H**ic est ille dionysius qui athēnis in passione dñi ihesu dixit. **A**ut de⁹ na-
ture patit⁹ aut tota mūdi machina destruet⁹. **Q**uē postea paulus apls baptizatus
diligētē instruxit. et athēnēsi⁹ ep̄m ordinauit: vbi maximā regionis partē xp̄ia-
ne fidei subiungauit. **D**einde in gallijs septio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cū do-
ctissim⁹ habere⁹ multa p̄clara reliquit scripta. et cū ceteris aplis (vt i libro de di-
uinis nominib⁹ ipsemet testat⁹) domicioni dei genitricis interfuit: postea cum au-

Victorinus

disset aplos petrū et paulū a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde
a clemente ep̄o ordinatus vt p̄missum est.

Victorin⁹ scititate et miraculis clarus emiterne vrbis dignissim⁹ ep̄s. is ex v̄-
be ad neruā principē tāq; christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsus
uspēdit in loco vbi putētes et sulphuree aque emanabāt. vbi cū p̄ triduiū id mar-
tyrij genus p̄ noīe ihesu christi cōstantissime p̄tulisset. nonis septēbris gloriose
coronatus migravit ad christum. **S**ub nerua q̄s impatore eutices et marcus passi
sunt. **A**urelianus em̄ sp̄s domitille cū intelligeret eā plus diligere hos sc̄os
p̄pter fidem et virtutē eorū et nereum et achileū iam martyrio coronatos ex licentia
impetrata a nerua quasi seruos p̄ singula p̄dia sua diuisit: vt terram quotidie
foderent. **S**ed cum oib⁹ graciosi essent et miracula facerent. **T**andē ab aurelia-
no diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes apl̄us et euangelista

Johānes apl̄s et euangelista iacobi maio-
ris ex zebedeo frater. et matre maria salo-
me christi ibi p̄dilectissim⁹. in miori etate
ad discipulatū ascit⁹ est. hūc virū sanctissimū
vsq; ad traiani tpa puenisse ferūt. qui cū asia-
nas erexisset eccl̄as: nouissim⁹ oīm scripsit
euāgelij. et ea q̄ a matheo marco et luca con-
scripta fuerūt cōfirmavit: ferūt et ob eā rem a
iobāne postremo factū. quo ebionitarū do-
gma p̄surgēs infringeret q̄ asserēbāt et impu-
denter quidē xp̄m ante mariā nō fuisse. eius
em̄ diuinā naturā iohānes explicat. **I**n p̄-
cipio erat verbus et c. **S**cripsit et alia multa.
tuz vero apocalypsim relegat⁹ a domitiano i
pathmon insulam: quo postea interempto et
act⁹ ei⁹ ob nimīā crudelitātē a senatu rescissis
impante nerua ephesus redijt. ibiq; vsq; ad
traianū principē p̄silio et scriptis eccl̄as su-
stentās: senio cōfectus sexagesimo octauo p̄
passionē xp̄i anno in dño quieuit. **C**ū em̄ no-
nagita eēt annorū dñica die a p̄mo pulloz cā-
tu intrās eccl̄iam: et p̄plo p̄dicās dñm foueā
q̄dratā qua i eccl̄ia fieri iusserat intrās: luce i
mēsa apparēte vt videri nō possz: q̄ recedēte
fouea plena māna scaturiēte inēta e nec rep̄-
tū ē corp⁹ ei⁹. liber aut apocalyp̄s (vt diu⁹ b̄ie-
ro. scribit) tot bz sacra q̄t v̄ba i q̄b⁹ latēt s̄niet

Persecutio xpianorū tertia. Cū augebāt mirū imodū xpiana respu. Traianus is singularis iusticie et humanitatis pnceps esset decimo impij sui annoz quorūdā malignorū delatione puocat. verit' ne qd detrimenti romanū imperiū inde caperet. tertiā psecutionē in xpianos pcessit qua quidem multi inter empti sunt. At vō plinius secūdus qui tum puinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēptorū mor' ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quotidie obrūcari. in qbus nūb. l oīno sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solū qd ante lucanos hymnos xpo cūdas cernerent deo. adulteria vō aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pnotus traianus rescribit xpianos qdem nō esse requirēdos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius episcopus

Ignat' eps antiochie ecclie terci' post petrū eps. bti Johānis euāgeliste discipul' sub hac psecutione cū mult' annis rexisset eccliaz a traiano i antiochia capē' et dānatus ad bestias. dum romā a satellitib' traheret quos decē leopardos vocat. Qēs xpianos in itinere ozone vel lris in fide pfirmabat. Sic in quies vt ihm xpm inueniā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: et toti' corpis ptenio et tormēta diaboli i me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aut iam audiret leonū rugitū. frumētū xpi suz inqt. dentib' bestiarū molar. vt panis mūd' inueniā. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q pnot' et ipse in ecclia cātari instituit. Mariā qz in plurib' quas ad eā scripsit eplās christi fateram salutāt. Morit' aut martyrio vndecimo anno Traiani eiusqz reliquie antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustach' cognomēto placidus: ipsi' Traiani militiū magister hac seuissima tēpestāte vna cū vxore theospita nec nō et filiis eoz agapito et theospito. i 2. kal. octobris p xpo martyrio coronati sunt. quoz muri legunt' act' de cōuersione eoz. Cū princeps militie esset et venationi opam daret vidit ceruū pre ceter' pulchriorē cū insecut' et i loco sublimi ceru' se freinasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

Ermes qz roman' ciuis et illustrissim' vrbis prefect' ab Alexandro papa cū vxore et filiis ac sorore theodoza atqz mille ducētis qnqzinta ei' suis et eoz vxorib' baptizāt. sub hac psecutiōe cōprehēsus pmo carceri mācipat. deinde cedēte gladio. 5. kal. septēbris martiri' gl'ias cū oib' pdict' et alijs plimis est adept'

Josephus

Joseph' iude' dicit' flau' sacerdos et mathatie eius gētis sacerdotis fili' historic' qdez celeberrim' multarqz rez pitissim' dux belli iudeoz impantib' pdictis nerone et reliqs a vespasiano et tito ei' filio iudea acq'sita capif. et in fuitutē honestā deducit. vir sane bonus et egregi' q de xpo optime sensit. Is igit' bello captus ac vita donatus qd et mortē neronis. et vespasianū impatorē breui futurū predixerat. qd et factū est: ppter qd idē vespasian' eū ab oī seruitute liberauit. romā deinde pduct' tuz cimitate tuz flauia familia donatus est. Vbi cū eisde impatorib' p annos quindecim feliciter vixit. In qbus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. p qbus et statuā (vt diuus refert hieronym') rome pmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiq'tate iudeoz ab exordio mūdi vsqz ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atqz alia post se reliq't septa. Que oīa a ruffino adlegiēti in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū nat' iosephus hic etiā qn xps cruci affixus fuerit. vixit vsqz ad traiani impatoris tpa. et rome gloriofissime defecit.

Stacius

Pozit' neapolitanus sellis tñ epitrotico oppido oriūduz rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. et libz de achillis infantia. Itē siluarū libz p qbus rure albano donat'. Is admodū iuuenis claudia apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcus valeri' marcialis in hispania bilbilim patriā habet rome ob ingenij sui magnitudinem et epigrammata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obiit.

Sella quoqz patavinū poetā nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius literature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili' heres tñ. hic cū tpa figurate notasset. statim p honore militie quāqz octogenarius vrbe sūmnotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqz ioculari delicto par esset. Elcū intra brevissimū tempus angore et tedio periit et vsqz ad nerue tpa deuenit.

Eustachius

Marcialis

Juuenalis

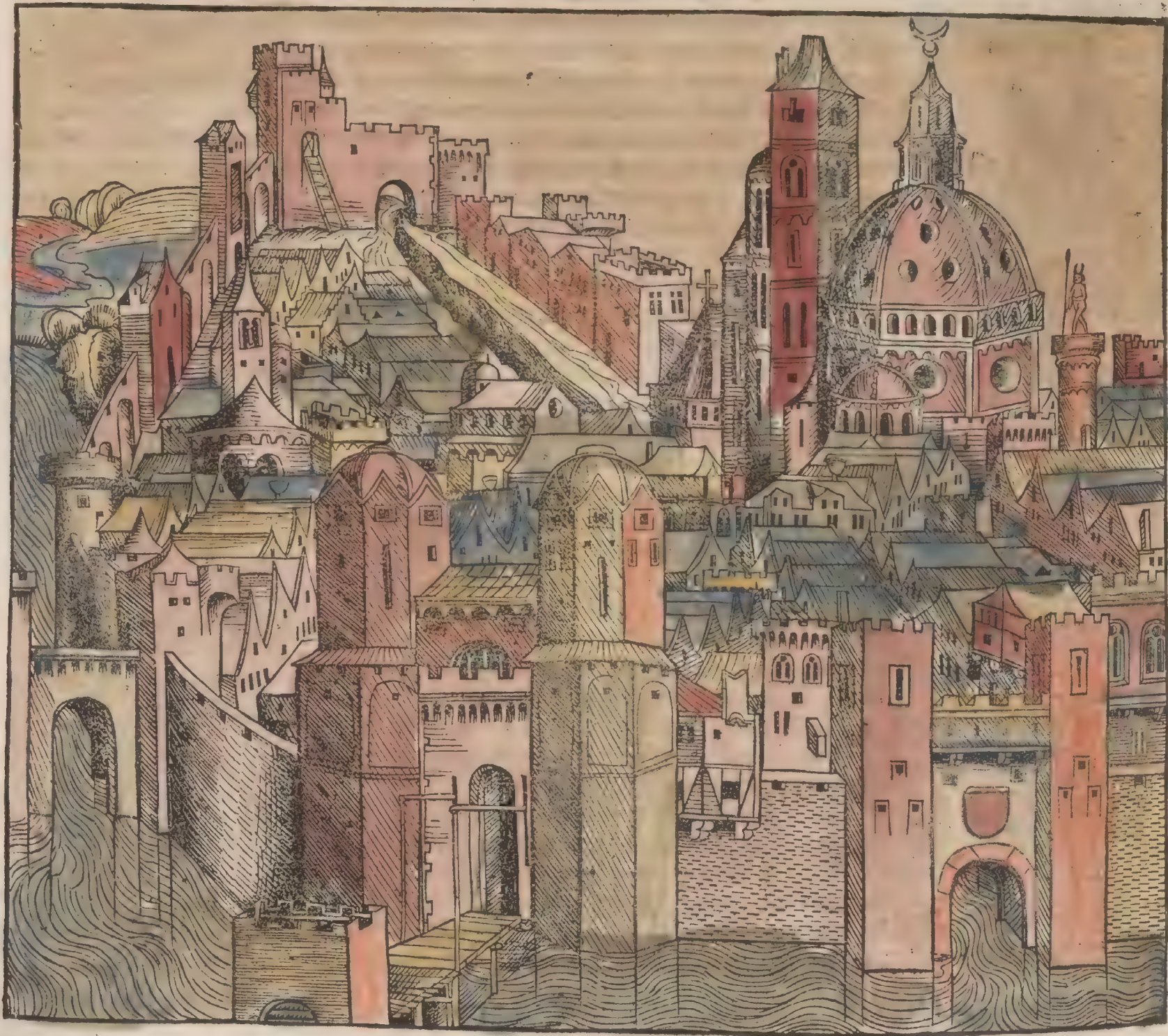

Stella

Metis vetustissima clarissimaq; gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbū circūpo-
 sita: q̄si media mater trius ciuitatū. ab aqlone em treuerim: a meridie tullum: ab occidere viridunū
 habet: et ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄s ppli inter belgas finitimi treueri-
 tulēsis et tribocis hodie argētinesibus hos metenses esse constat. Metis vō nomē a metio sortita est.
 Is tñ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen cui metius
 vrbī. Cuz ea insignis vrbis deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis
 romanus metius eā ampliavit: maioreq; ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm
 p vicinā oppida: p̄q; vicinās vrbes in ciuitatē ipsas sūmo gaudio reduxit. Etq; nomen Metis imposuit.
 Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā
 deuicit meti vrbē: ferunt et aliq̄ diuidunū hoc est montē deorū dictā. Septetrione enī et occidente eminere
 cernit. Posita est hec vrbis i ripis moselle et salie p̄plo frequēs: et in potētissimā euasit ciuitatē episcopales
 et a clemēte episcopo patruo diui clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā
 directo: sacri xpī euāgeliz suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustini: patris clemē-
 tis pape: a beato petro baptizatus: cuz gallia diuersis errorib⁹ viueret enī ep̄m ordinauit: ad hunc locum
 chris̄to redimēdus delegit. Cū celeste presbytero: et felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe
 semoto oratoriū in honore diui petri p̄struetes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in ve-
 natione repiens in vrbem adduxit. Hec aut vrbis inclita robore viriū fortissima: bellis et armis semp assue-
 tarē opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq; florētissima: pestifera tñ cōtagiōe pene desertā
 fuit: cuz in loco statuto arenarū vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructū ingēs draco
 latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē et orientālē ingressus cunctorū phibere. bea-
 tus clemens sua v̄tute ac doctrina pplm ad cultū diuinum pducēs: p scolā suā hoc aial et oē virus pestife-
 rum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aialibus tutior repiā: deinde eccliam sancti petri infra mu-
 ros totius pōtificat⁹ dñam cōstituit. inde p deuotionē ppli optime ornata stephano dicata cathedralis or-
 dinata fuit. Idem in amphiteatro basilica p̄fecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄s
 eccliam haud multū ab vrbe distāte p̄fecit: ut liberius p̄tēplationi vacare posset: in q̄ et criptā fontēq; sa-
 lutiferū fecit. Et añ ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apli: et cuz hunc locū a sordibus maxi-
 mis dño acquisisset et ecclie metensi bono regimine p̄fuisset annis q̄nq; sup̄ viginti et mensibus quatuor
 nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus et causidicus ac eplaz magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpiibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde sub adriano principe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo qd plinio nouocomensi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: p̄clarū opus de .i. 2. cesarib⁹ predictis edidit. In quo et mltas historias et annales veterū replicauit. Sed et de viris illustrib⁹ elegātī stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itē ludicrā historiam: necnō et de genere vestiū cōposuit: qd opus adhuc extare dicat. Ipsum tñ hadrianus imperator tandem a magistratu amouit. qd cū sabina eius vxore et imperatrice nimīā cōsuetudinē p̄traxisset: murmur quippe erat qd ipsa abuteret: puenit aut vsq ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plinius secundus nouacomēsis p̄bs et orator atq; historicus celeberrim⁹ p̄ hec tpa in p̄cio habet. qui licet pcuraciones publicas et cōtinuas quotidie sūma integritate administraret tñ liberalib⁹ studiis ita opam dabat: vt nō temere qd plura eo in ocio cōscribē potuisset. Erat em ei acie ingenii: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissim⁹. estate si quid otij: tacebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatq;. Nihil em vnq; legit qd nō exciperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq pte pdesset. Perire qd omne temp⁹ arbitrabat qd studiis nō impartiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaq; cōposuit. De vita pomponij secundū duo. a quo singulariter amat. Belloz germanie. xx. quib⁹ oia que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiari. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū qd ipsa natura. Perijt tandē cū missenēsi classi p̄fesset. et flagrante vesuuiō ad explorādas ppius causas lyburnicas p̄tendisset: neq; (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauile oppressus est quinquagesimo et sexto vite sue anno.

Plutarchus

Plutarchus cherone⁹ p̄bs atq; historicus eloquentissim⁹ traiani⁹ p̄ceptor ac institutor: p̄ hoc temp⁹ et ingenio et auctoritate maxio in p̄cio habit⁹ est. De quo polierates in suis historiis sic bz: plutarchus p̄bs: hō in sentētiis fidelis: in verbis luculentus: et in sacrario morz tātus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci p̄ceptor. hic itaq; principi et discipulo suo regnātī: quatuor in gerere conabatur dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoz affectū et p̄tectionē. Qui cū eruditissim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlz de educādis liberis. de politica cōstitutione: de paciētia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simphoniis: apothegmata que pleriq; nri dicta vel dicta notariūt. Cū apud traianū cōiunctissime viueret munus p̄gratū illi sua industria collegit. Etasq; preterea multoz tam grecoz qd latinoz viroz illustrius diffuse eleganterq; collegit. scripsit et alia multa.

Hi oēs sub domitiano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr

Sileas martyriū passus apud macedoniā

Julianus ep̄s cenomanensis

Paulus ep̄scopus

Saturninus ep̄s Tolosanus

Aristarcus martyr. Maron martyr

Marcialis ep̄s zanden.

Eutropius ep̄s Aquitanen.

Gregorius bellatus ep̄s Lutices et.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Hereneus ep̄s Augdunen.

Iovin⁹ p̄bs et martyr. S. Dionysij dis.

Carannus carnoten. martyr

Lucianus beluacen. discipul⁹ beati petri

Eutropius ep̄s cantu. et Eufrosina

Eugenus thol. Sulpicius

Santinus ep̄s mieldensis dis. dionysij

Thaurinus ep̄s eboracen.

Theodora. S. Seruilius

Sagericus ep̄s cameracen. disci. dionysij

Egesippus

Dion p̄bs

Basilidas hereticus

Egesippū virū quidez scissim⁹ atq; doctissim⁹ hoc etiā tpe floruisse eusebi⁹ refert qd inter alia a passiōe dñi nri ihu xp̄i: vsq; ad hāc etatē oēs ecclesiasticoz actū texuit historias: vt qd rū sectabat vitā: dicendi qd exprimeret carācterem.

Dion philosophus ex prusie ciuitate ortus p̄ hoc tempus claruit et terregno multa conscripsit.

Basilidas quidā hereticus vir acutissim⁹ tēpestate hac finē fecit vite viginti tria volumina i euāgelij a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autē cognomēto pastor xp̄ianoz sui tpiis doctissim⁹ basilidis p̄dicti heretici volumina i euāgelij cōscripta sua doctrina mirifice pfutauit atq; deridēs ad terrorem alioz.

Anno mundi. 5513.

Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: pater alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidem iuuenis etate: moribus senior. euaristo succedens usque ad hadrianum tempora puenit. Suasque scia atque sanctitate magnam senatorum partem conuertit ad dominum. Qui rei diuine curam diligentissime gerens nonnulla constituit decreta. et primo quidem decreto excoicant presumptores legatum apostolicum impedire. Adhuc itez ne clericus an seculare iudice accusaret. Statuit quod ut una tantum missa ab uno die uno celebraretur et oblatione non ex fermentato sed ex azimo facerent. Idem primum ob memoriam passionis christi in sacrificio addidit. Qui pridie quod pateret etc. Instituit item ut aqua quam sanctam appellamus sale admixta interpositis sacris orationibus et in templis et in cubiculis ad fugandos demones retineret. Demum inter innumera miracula inter quibus balbinam quidam tribuni filiam sanauit. et ipsius tribunum cum o domo baptisasset: post ordinationes tres: quas habuit mense decembris martyrio coronatus cum Euentio et Theodoro diaconis. 5. nonas maii. Sepelitus quod in via nomine tana ubi interfectus est: septimo ab urbe miliario. Sedit annis decem et mensibus septem: diebus duobus. Vacauit autem sedes dies. 25.

Anno mundi. 5523.

Anno christi. 124.

Sixtus papa natione romanus: patre pastore (vel ut alij volunt) heluidio. is diuine rei (ut par erat) curam gerens constituit: ne a quocumque nisi a ministris sacrorum mysteria: et vasa sancta tangerent. maxime vero a feminis. neue quod sacerdotibus corpore vocat ex alio quam ex lineo pano: et quidem purissimo fieret. In celebratione vero mandauit ut sanctus sanctus deus sabaoth cantaret. Adhuc enim acta primo nuda et simpliciter tractabant. Cum vero sexti temporibus propter frequenter cedentes pauci reperirentur qui nomen christi. profiteri auderent. Et galli christiani presules sibi deposcerent eo peregrinum romanum cuius nomen: qui confirmatis in fide gallis romanam rediens ultimo supplicio afficit. At vero sextus ubi ordinationes ter mense decembris habuisset: martyrio coronatus: et in vaticano apud petrum sepelitus. Sedit autem annis decem: mensibus tribus: diebus. xxi. Vacat tum sedes bi duo tantum.

Anno mundi. 5533.

Anno christi. 134.

Eleusphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini patris temporibus fuit. vir singularis doctrine et virtutis. Is constituit ut septem hebdomadibus ante pascha ieiunium obseruaret. utque in natali domini ihesu christi noctu tres missae celebrarentur. Constituit idem ut ante sacrificium hymnus ille cantaret. Gloria in excelsis deo. At vero cum ordinationes quatuor mense decembris habuisset. creassetque presbiteros quiddecim. diaconos octo. episcopos tredecim. martyrum subegessit apud beati petri corpus in vaticano sepelitus. sedit annis undecim: mensibus tribus: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi. 5543.

Anno christi. 144.

Iginus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is urbis rome episcopus tantum maxime clerum prudenter in ordinem redegit: gradus distribuit. Instituitque ne templum sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerentque sine arbitratu metropolitani vel episcopi. Voluit item unum saltem patrum et unam matrem in baptismo vel confirmatione interesse. Vir certe doctissimus quod epistolae eruditionis plena de unitate ac trinitate dei omnibus christifidelibus legenda scripsit. Beneque bene de ecclesia dei meritis cum ordinationes ter decembris mense habuisset. moritur et apud beati petri corpus in vaticano sepelitus tercio idus Januarii. Sedit annis quatuor: mensibus tres: dies quatuor. Sedes autem quadri duo tum vacat.

Anno mundi. 5553.

Anno christi. 154.

Pius papa natione italicus patria aquileiensis patre ruffino. Ad. antonini veri tempora attigit. Habuit autem consuetudinem magnam cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitum. In quo angelus pastoris personam induens ei mandata ut omnibus persuadeat pascha die dominico celebrari: quod et fecit. Constituit item primum ne hereticus quispiam ex iudeorum heresi baptizaret. Rogatu praedixit sanctissime femine terminas nouati in vico patricij in honorem sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaque dona huic templo obtulit: et sepius eodem in loco sacrificium deo prestitit: ubi et fontem baptismi constituit. Illis autem sacerdotibus penam statuit qui negligentes in attractando christi sanguine et corpore aliquid perire pmitterent. et ubique deciderit lambi precepit. Clerum post ingentes virtutes ubi in ordinationibus suis que quinque fuere mense decembris: presbyteros decem et nouem: diaconos nouem et viginti: episcopos decem creasset christi martyr obiit. et apud beati petri corpus in vaticano sepelitus quinto idus Julij. Sedit vero annis undecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacat tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum
Alexander primus

Sixtus

Eleusphorus

Iginus

Pius

Adrianus cognomēto bel^l cōsobrine traiani fil^l quidecim^o romanorū impator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cui⁹ mater domicia paulina gadib⁹ orta. natus aut fuit romae ac decimo etatis anno patre orbatus traianū & celiū eqtes tutores habuit. Imbutusq; impēsi⁹ grecis studiis: ingenio ei⁹ sic ad ea sic declināte vt a nōnulis greculus diceret. q̄ntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria p filio habit⁹. deinde imperiū accipiēs inter optimos p̄ncipes merito annumerādus. Is p̄mo quidem xpianis aduersatus est: postea cognita eorū religione & pietate i eos admodū beneficus fuit. De pplo romano bñ meritis: pater patrie statim appellat⁹. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq; lingua erudit⁹. musice medicineq; artis sciētissim⁹ fuit. & leges multas cōposuit. athemēsib⁹ legē petentib⁹ ex draconis & solonis snia iura cōposuit: & eis bibliothecā insignem retulit. Plutarchi cheronei sexti agorhoclis p̄boz doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit & rome sui nois pontē q̄ adhuc extat. & sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices p arce vtunt⁹ que sc̄i angeli castellū nūcupat. Edificatq; plura alia edificauit: & potissimū i iudea hierosolymā a tito enersam: menibus & edificijs instaurauit: & adeo ampliavit vt passionis ihu xp̄i locū intra menia cluserit. & ex suo nomie helyā appellauit. p̄cepit ne cui iudeo sed tñ xpianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte tristissima valitudine antoninū (qui postea p̄dict⁹) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimoscdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelit⁹ puteolis i villa ciceroniana. Statura fuit p̄cer⁹. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo. p̄missa barba.

Antoni⁹ pius sedecim^o romanorū impator: vna cū filijs aurelio lucioq; imp̄rij principatū suscepit. hic adriani gener & p adoptionē fili⁹: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Impauit aut tanta modestia & benignitate vt merito p̄ij cognomētū adept⁹ sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli em vnq; tuz priuatum tuz publice acerb⁹ fuit. & hoc verbū p̄sepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aut iusticie pius fuit: vt multi reges multeq; nationes positus ei⁹ insu armis ad hoīez cōtrouersias suas litēsq; deferret ei⁹ dēq; snie statim pareret. fuit aut statura eleuata decorus. sed cū eet longus & senex incuruaret q; tiliaticis tabulis i pectore positis fasciebat vt rect⁹ incederet: fuit voce rauca & sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cui oēs eius pietatē clemētiā: ingenij: sanctimoniam laudarent: vt cū numa pompilio bonorū oīm snia compari pōt. Is p̄terea cū tyberis inundatione plurima romae verasset edificia tuz priuata tum publica sua impēsa ciues i restituēda vrbe liberalissime iunxit. Tarraconēses & caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses & templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus & viginti: mēsis tribus: apud lorū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui & verus cognomēto p̄hs nat⁹ rome i mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatic greco alexandro. oratorib⁹ aut p̄cipue frontono. cui & statuā in senatu petijt. Affectus in impatoriā dignitatē ad domū tñ appolonij discēdi cā venit. Audiuit & sextū plutarchi nepotem. Educatus q; in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū A. aurelio cōmodo fratre annis decē & nouem imp̄riū equo iure administrauit. Bellū aut cōtra parthos simul susceptū admirabilī virtute & felicitate gesserūt: de hostibusq; triūpharūt. Verum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antonin⁹ solus imperiū obtinet. fuit aut a teneris annis ei⁹ dē animi: ei⁹ dēq; vult⁹ in quauis fortuna. & quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tñ cū a rebus bellicis nequaq; retardauit. Nā germanos: marcomānos: squados: sarmatas ingēti vtute & felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aut ad hoc bellū cū nō haberet vñ stipēdia militib⁹ p̄beret: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmq; ornatū vxoris i foro traiani haste subiecit. Verū cū postea supato hoste i patriā redijisset: emptorib⁹ p̄cia restituit. nemi tñ molest⁹ fuit: q̄ reddē emptā noluisset. parta victoria i oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā puicis remisit. leges seueriores nouis p̄stitutionib⁹ tpauit: his rebus gest⁹ factū ē: vt ab oib⁹ ita amaret⁹: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imaginē domi nō habuisset. Postremo i p̄anonia p̄stitut⁹ repētino morte iterijt. Dimisso em filio ne i cū morbo trāsiret: nocte aīas efflauit. xviij. impij āno vite. lxj.

Aurea Imperator
Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Aurelius Aurelius Commodus

Sexta etas mundi

Quarta persecutio ecclesie tpe marci antonini et lucij aurelij facta. Amlicq; martyrio coronati sunt: ipsas tamen persecutione secuta est lues magna: que multas late puincias deuastauit maxieq; italiā adeo at- trinit: vt passim ville et agri sine cultore et habitatore remanerent. ab armis deniq; nulla vnq; quies erat: sed per omnē orientem: illirici: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq; nō sine interitu ciuitatis et inundationes fluminū crebrescebant: et locuste agros infestabant.

Sophia

Sabina

Quirinus

Papias

Sophia matrona nobil' cū trib' filiab' fide. spei et caritate ad urbē venit: et exēplo religiōis sue et sobrietatis multas nobiles semias puerit ad xpm qd cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: qd cū pulcherrime eēnt et i diuinis scpturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finire p varia tormēta. Māter deinde corpa filiarū in decimo octauo miliario ab vrbe sepeliuit et lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore deēssa i pace deuit.

Seraphia anthiocena vgo p hoc temp' rome pro xpo passa: que nūssa i obscurissimū locū duob' lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmanisset: lapidibus inflāmati: et iussu p̄sidis fustib' durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal. augusti.

Sabina illustrissima mulier: vxor quondam p̄clariissimi valētini et herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xpi ihu edocta: opib' misericordie insistēs his tumultib' apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe hēlpidio cū nollet sacrificare dñs gladio percussa: martyrij palmam adeptā est: quarto kal. septēbris. Ambarū aut corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadratus atheniēsis ep̄s et ap̄lor discipulus vir vtiq; doctissim' hac tēpestate ecclesiaz grādi terrore disp̄sam fide et industria p̄gregās: etiā lib̄rū p xp̄ianē religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei et rōnis atq; applica doctrina dignū: quo edito ad vltimū prop̄i' defensione passus est. septimo kal. Junij.

Quirin' p̄mo tribun' postea ep̄s fact': p id tēpus ap̄d illiricū id est sc̄laoniā i sciscia vrbe. ij. nōs Junij martyr xpi obiit. Mā (vt p̄ndēt' ait) ligato ad manū ei' molari saxo i flumie p̄cipitat' est. et cū astātibus diu locut' fuisset: ne ei' terrerent supplicior: vix p̄cib' vt mergeret obtinuit. Zenō qz patriar' roman' cū decē milib' et ducētis fr̄ibus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu p xpo interfectus est.

Achati' primicer' cū decē milib' i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finit qui p̄uersi p angelū victoriā i hostes obtinētes cū adrian' et antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multitudine clauoz acutissimoz trigēnoz spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib' sup eos incederent. angelus aut antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xpi martyriū passi sunt: et aie eoz translate ad superos.

Papias hierosolimitan' ep̄s ioh̄is ap̄li auditor qd nō tm̄ historie veterē discipulor dñi: quātū voce aristonis et senioris ioh̄anis adhuc viuētis delectat' est. vñ apparet ex ipsa noīm dīnumeratione cū oīm se re ap̄lor mētionē fecisset. aliū esse ioh̄anē q inf ap̄los locat'. aliū seniorē ioh̄anē quē post aristonē numerat.

q̄ certe doctissim' est habitus quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictāuiensis: lactancius: firmitanus: quadratus quoq; p̄dictus.

Aristides aut atheniēsis p̄bs sub p̄stino habitu xpi discipul' volumē nr̄i dogmat' rōnē cōtinēs codē tpe qz quadratus adriano p̄cipi obtulit. his aut apolegeticis libris factū est vt adrian' inuistū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiq; occidi. Adinucio fundano asie p̄cōsuli scripserit: neminē occiden- dum nisi de accusatore et crimine constaret.

Seraphia

Quadratus

Achacius

Aristides

Secundus pbs

Secundus atheniensis pbs hoc tpe in pco fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatē cā hec fuit. Qd cū matrē ppiā de illicito cōcubitu tēptasset: et illa (incognito filio) assentisset: vt eū cognōuit esse filiū pre pudore spm exhalauit: qd aiaduertens secundus id matri pōpter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnqz nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nūciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis pposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atqz constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tñ tua ppleumatibus meis respondere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille pfectum rescripsit. Deus est immortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexqz spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens et optimū bonū suere et alia multa hadriani pōpleumata philosopho proposita.

Tiburtina latine regionis ciuitatē que hodie venus tibur appellat p hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat) miro sumptu edificauit. et ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. i 6. passuū milibus a roma distare videt. et iuxta anienem fluuiū in cluoso loco cōstituta est. quam tñ ciuitatē longe ante romanā urbem a grecis originem et cōditionē habuisse Strabo et Virgilius volunt. aiunt em q ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis et catilli frater. Hi nāqz fratres thebani fuere: qui post thebanorū interitū a patre in italia pgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine pstruxere q testis est quidā mons ppinquus qui catillus adhuc dicit. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos crexit. Fuit itaqz tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibet. p pin que adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes et magnifice edificiorū ruine: que dignitate vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit: qui ad cōstruendam cōseruandāqz romanā urbē multū adiūmēto fuit. Hanc em urbē fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotoniciis supiorib⁹ annis dirutā reedificauit. et deinde multi sumi pōtiffices multiqz cardinales auxere et mlti edificijs illustrauē. ex hac simplici roman⁹ pōtifer et alij viri scia et dignitate clarissimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Berta etas mūdi

Balenus medicus

Justinus pbs

Cerdo hereticus

Valentinianus hereticus

Abelito episcopus

Balenus medicus doctissimus vir fuit natione grecus: patria sibi p̄gamū et/ uitas asie: statura magnus: spatulas et humeros latos et grossos h̄is: co/ lore brunus: delectatus i cantu et alkimia. natus ex patre diuite et largo: sciens/ cus i astrologia arismetica et alijs h̄is. Magistru habuit taliu: ad medicinam/ diuinitus inductus. circueis mūdū p̄ acquireda scia: p̄adebat parū: sed t̄m sicu/ bus et pane p̄tētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. deci/ monono em̄ etatis anno cū discipulis athane de medicina disputauit. ab eis re/ putatus litigiosus: q̄ logicus erat. hi em̄ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄de nutrit/ in dialectica multa inde repletus cōtagione. Claruit aut̄ t̄pib⁹ diu antonini p̄ij. Nūq̄ in curis erubuit: nūq̄ in p̄nōstico errauit. Afferit aut̄ cōstantinus eū. Et A. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortu/ us est cū ad vidēda miracula oli xpi accederet et mundinus dicit. Aferito q̄ medi/ corū princeps dici debet: qui ea in arte oēs p̄ter hippocrate supasse credit. et hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus pbs ex neapoli vrbe palestine his t̄pib⁹ p̄ fide xpi multū elaborauit: q̄ et antonino pio p̄ci/ pi ac filijs eius libru dedit q̄ gentes scriptū: et dialo/ gu q̄ triphonē p̄cipē iudeorū habuit. Inuēctus est et i marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alterū bonū al/ terū iustū dñm afferuit: tāq̄ duo p̄ia p̄ncipia creatio/ nis et bonitatis. Impugnauit et crescentē cymicu vt gu/ losum: cuius insidijs ad extremū circūuentus p̄ digni/ tate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila q̄z iudeus natione pōticus cū p̄sallia vxo/ re edicto claudij discedēs vsq̄ ad hec t̄pa (vt nō/ nulli aut̄) sup̄iuit. secundus mosaice legis interpres post illos septuaginta q̄ philadelphi t̄pibus fuere. et li/ bros veteri testamēti ex hebreo i grecū optie trāstulit et p̄pbe verba de ȳgine maria. plata ad inuēculā quā/ dam ascripsit.

Cerdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici no/ mē acceperūt: p̄ hoc t̄pus insaniēdo vaticinare/ simulat. Afferbat nāq̄ duo fuisse p̄ncipia p̄ia.

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoic⁹ pbs cū m̄gro suo delirare cepit: dices xpi patrē nō fuisse deū creatore: q̄ p̄ filiū mūdū fecerat. et cū aliqñ po/ licarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ an se aḡsceret. coḡsco (m̄dit policarpo) p̄mogenitū diaboli.

Valentinianus ali⁹ hereticus platonius pbs a q̄ valētiniana heresis noiata est: eodē q̄z t̄pe inua/ luit. hi aut̄ valētiniani cuiusdā platonicī sectatores di/ cebāt xpm de corpore virgis nil sumpsisse: sed per eas tāq̄ per fistulā quendā purum trāsisse.

Theophil⁹ anthiocēsis ecclie eps et ipse his die/ bus floruit: et i marcionē p̄dictū hereticū libru/ edidit impante. Ad. antonio. Scripsit et libz q̄ hermo/ genis heresis q̄ mām nō nām introducēs: deo aut̄ nō nature eādē cōpauit: mām elemētorū et deū appellās. Tria q̄z volumina cōtra etholū cōposuit et plura alia.

Melito seu miletus asianus natione sordēsis eps Myrtonisq̄ oratoris discipulus multo in precio his t̄pibus fuit: et libru de doctrina christiana. Ad. an/ tonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūimodū laudat: dicitq̄ a plerisq̄ nostrorū prophetas habitū esse. eo q̄ multa p̄pbetica scripserit testimonia: et alia multa.

Appollinaris asie hieropolitanus eps huius t̄pe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xpi. Ad. antonio secūdo tradidit. Scripsit et in catha/ phrigas qui tunc etiā cum prisca et maximilla insanie/ bant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed et alios aduersus gentes quinq̄ libros scripsit. Etant et alijs duo de veritate.

Aquila

Marcion hereticus

Theophilus eps

Appollinaris eps

Policarpus

Policarpus iohannis apli discipulus. smirneus eps ab eo creatus. ac totius asie religione et doctrina tunc facile princeps: hoc anno pio presulante roma veniens: plurimos fidelium marcanis et valentiniani falsa persuasione deceptos ad fidem reduxit. Cum autem marcion obuiam habuisset eum primogenitum diaboli dixit. Negabat enim patrem christi deum esse creatorem: qui per filium mundum fecerat. Postea vero imperante. M. antonino et A. aurelio comodo quarta post nerone persecutione smirne sedente a consule igni crematus est. Cum quo etiam. xij. ex philadelphia venientes martyrium consummauerunt. hic cum esset doctissimus ac sanctissimus una ad philippenses putile scripsit epistolam. passus est autem septimo kal. februarij.

Felicitas cum septem filiis

Felicitas romana femina matrona siquidem sanctissima per hoc tempus una cum septem filiis suis scilicet ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atque marciale: rome martyrium suscepit. Hec enim piissima mulier mente et corpore felicitas. hos septem filios deum colere docuit: ut coronam martyrii acciperet. Et primo quidem ianuarium primogenitum post virgarum verbera: pluribus occisus est. felix vero et philippus fustibus mactati. Syllanus precipitio trucidatus interemptus. Alexander denique et vitalis atque marcialis capitali sententia sunt puniti. Nouissime autem et mater ipsa felicitas preter matrum consuetudinem: et ipsa gladio necata est. A quibus magnus spectaculum fidei nostre ante oculos positum est. Eius dies celebratur. vi. idus Julij.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator et insignis quidem grammaticus hoc tempore clarus existens agnoscitur. Qui inter cetera sue virtutis opera: cum e roma per hiemem in atticam proficisceret terram. comenarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocturnis atticis titulo pernotauit. ideo de eo scribitur. Si que cecropia clarus latiaque camena esse iuuat: gelli scripta perbanda legat. Attica nox luci nunquam cessura diurne. Ad varias artes quoque bene monstrat iter.

Praxedis

Ptholomeus astronomus

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordium

Cathaphrigarum heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is enim montanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paracletum in phrygia et multos seduxit et eandem regionem cum vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibi quoque et priscam et maximillam clarissimas mulieres adeo seduxit: ut relictis viris suis secum publice incederent: et se eius inspiratione prophetissas dicerent. hi capadocie donum spiritus sancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat christum non deum in veritate sed hominem fantasia hominibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissimus hereticissimum appellat: et suis scriptis percomode irridere conatur. Tacianus quoque hereticus primo christi alius notatus: deinde seueriani heretici ab eo processerunt hi omnem christi spurcum putabant

Anno mundi. 5363.

Anno christi. 164.

Anacetus papa natione syrus patre iohane de vico marco vel (vt Damaso placet) de humilia vir moribus insignis: ecclesie romane consulens ne moribus petulantium quorundam labefactaret. Instituit ne clericus villo modo comam nutret fm apli pceptu. Neue eps consecrari posset a paucioribus q̃ a tribus eiusde ordinis viris. et plura alia ordinavit. At vbi ex ordinationibus quinque q̃s decēbri habuit p̃sbro. xix. diaconos quatuor. ep̃os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est i calixti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sedit ānos vndeim: mēses q̃tuor: dies tres. Sedes vō dies. xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi. 5373.

Anno christi. 174.

Sother papa natione capanus ex fundano oppido p̃re concordio tpibus l. comodi fuit. Is l3 in multis piculis p̃stitutus: animū tñ in tātis malis ad rez diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus i acerrā poneret duz sacrificia fierēt. Eius extabat epla hac de re scripta ad ep̃os italie. Instituit itē ne legitima haberef vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. et quā parentes solēni pōpa more xp̃iano marito collocassent: reiciēs multa picula ex prestigijs et magicis artibus improbor: q̃ i nouas nuptias cadere solēt. At vbi p̃ ordinationes q̃nq; mēse decēbris habitas p̃sbroz octo. ep̃iscopos vndeim creasset: morit⁹ ac sepelit⁹ via appia i cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū et viginti. vacat tuz sedes dies totidē.

Anno mundi. 5383.

Anno christi. 184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̃re abundio. l. antonino comodo impante fuit. Is statuit ne quis ob sup̃stitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret. Noluit p̃terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret. huius q̃z pontificatu et ecclesijs pax data est et quies: et nomē xp̃ianū p̃ oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus et liberis in fides recepti baptismi caractere notati sunt. A lucio rege brittāno eplam accepit: vt se ac suos in xp̃ianoz numerū suscipet. Tandē vbi ex tribus ordinationibus mēse decēbris habitis p̃sbroz ac ep̃os ordinasset. Ap̃os et apud bti petri corpus sepelit⁹. vij. kal. Junij. Sedit aut annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuz sedes dies quinque.

Anno mundi. 5393.

Anno christi. 194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̃iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dñica die a. xij. luna primi mēsis vsq; i. xxj. celebraret: cū prius cū iudeis. i. 4. luna celebrabat. Cuius decretū postea i cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt p̃otifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit⁹ et apud beatū petrū i vaticano sepelit⁹. cuius diē festū q̃nto kal. augusti celebramus. sedit aut annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Anno mundi. 5403.

Anno christi. 204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tpib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̃ humane intētus. Unde et p̃stituit vt astitibus clericis et laicis fidelibus et leuita et sacerdos ordinaret qd̃ postea i calcei donēsi cōcilio p̃firmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aut in ligneo vt antea fieret. hec aut institutio postea imutata fuit. Veritus enī est ne in ligneo fieret. p̃pter raritatē qua imbibit⁹: neq; in vitro p̃pter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburenli et remenli cōcilio scriptū apparet. Idēz p̃terea instituit vt oēs xp̃iani annos pubertatis attingētes singulis annis i solēni die pasce publice cōicarent. qd̃ Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictor⁹ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor p̃sbyteros et ep̃os creasset: morit⁹ seueri tpibus. ac i via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit⁹ septio kal. septēbris. Sedit aut ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5413.

Anno christi. 214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̃ in magna rerū pturbationē cū sceleratis impatoribus nequaq; ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̃ter in anno q̃bus tpib⁹ deinceps ratio sacroz ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri p̃suisset. Cimiteriū q̃z de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoz martyz cor⁹ pora reposita fuerāt. Verū cū palmachiū virū p̃sulare et simpliciū senatorē atq; felicē nobilē virū cū eoz domib⁹ baptisasset. et mltos p̃sbroz et ep̃os ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronat⁹: deinde sepult⁹ in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mēsibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summorū pontificum

Anicetus

Sothar

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanorū impator: post
ad. antoninū verū patrē suū impauit. q̄ natus est apud lanubiu: faustia
ei⁹ mater pregnās visa z in somnis serpētes parere: sed ex his vnū fero
ciorē: pepit aut comodū z antoninū eo mortuo. marcus p̄cept⁹ optimorū cōmo
dū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinū capellā. orator
ei atteius. hi tñ m̄grī nihil ei p̄fuerūt. Ceterū a prima statim puericia turpis im
prob⁹ crudelis libidinofus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo
p̄fect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neq; pudori: neq; sumptui pepercit.
Tandēq; nil cōmune cū patre habuit: sed oib⁹ incōmod⁹: nisi qd̄ z ipse p̄tra ger
manos adiuuātib⁹ xpianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cō
modi penuria aque laboraret: ferunt p̄cib⁹ xpianorū militū aquā diuinitus e celo
missā: plurāq; fulmina i germanos z sarmentos cecidisse. Ceterz ad vrbē rediēs
in oīa luxurie z obscenitatis dedecora plabit. Gladiatorijs q̄s armis i ludo ne
ronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄s senatores interfecit: z eos maxie q̄s nobi
litate industriāq; excellere aīaduertit: quosdā p̄scripsit: vendidit etiā puincias
z admistraciones. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt
z sermone incōdito capillo sp̄ fucato: adurēs comā z barbā timore tōsoris. Te
porib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbis penā tulit. Capitolū fulmine ictū cū egregia bi
bliotheca maiorū cura parata cōcremat: mēses decēbzē ad imitationē augusti cō
modū appellari voluerit. Idq; post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus hu
mani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescalii duodeci
mo imperij sui anno z mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vncō
traheret atq; in tiberim mitteret senat⁹ z populus postulauit. Sed postea iussu
ptinacis in monumētū adriani translatus est.

Didius ptinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appenino i villa marci quē
postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiq; rhetias z no
ricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde p̄fecto vrbis cū mitissim⁹ fuit. cōmodo pluri
mū placuit. fact⁹ sexagenario maior impator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret z fi
liū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere qd̄ ipse impareret inuit⁹.
Et cū i impatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis z sordid⁹ habere qd̄ di
midiatas lactucas z cardos cōmuni apponeret: fasianū nūq; puato cōmuni cō
medit aut alicui misit. fuit aut senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo:
habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri z magis
blādus q̄ benign⁹. Tandē nemie dīdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occi
dit. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā z timorē mul
tes loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ptinacis obiecit. Tūc ille p̄cat⁹ iouē vltorē
toga caput operuit atq; a ceteris p̄fossus est. Milites em̄ eū z aulici odio habue
rūt. p̄plus mortē eius indignissime tulit: iō p̄ senatū in deos relatus est.

Alian⁹ didius successor ptinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occide
rāt p̄ vrbē in castra ptulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus
est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū z interemptorē imperiū occu
passe aiūt: q̄ p̄petuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurif
p̄sulti fuisse scribūt. cui⁹ p̄genitores de mediolano fuerūt. fuit aut hō pessimus
miserrime viues: vñ odiosus pp̄lo desertus ab oib⁹: quiq; septimo mēse postea
q̄ in pare ceperat apud pontē miluiū victus: a seверо ciuili bello z interfec⁹ est.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdu imperiū obti
nuit cui ciuitas lepti⁹ pater geta maiores equites romani mater fulua i p̄
ma puericia cū lris grecis z latinis imbuē qd̄ eruditissim⁹ inter pueros ludēs
vt iudex sed it circūstāte pueroz ordine ac iudicaret: deinde studioz cā romā ve
nit: deinde fisci p̄curator: mox tribun⁹ militaris p̄ gradus alios vsq; ad im̄dium
puenit: parē admodū: natura seuns: multis bellis laceffit⁹: fortissime quidē rē
publicā lz laboriosissime gubernauit: p̄bie tñ admodū studiosus fuit: foris par
thos z adiabenos supat. Arabes aut interiores ita deuicit: vt regionē eoz pui
ciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc
appet parthie arabicus adiabenic⁹ cognōiat. Edificijs p̄terea publicis vrbem
exornauit. nā z thernas seuerianas z septizoniū extruxit. Libi fuit parcissim⁹:
exiguus vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis fre
quēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs. p̄missa barba: cano capite z crispo: vul
tu reuerendus: canorus voce. s̄ affrū quiddā vsq; ad senectutē sonans. Cōtinuo
tandē varijs z piculis distrabit. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria mo
tus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō inueto plio supauit.

Inde in britanniā p̄fect⁹ deficiētib⁹ vere socijs oib⁹ varijs calib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit⁹ an
no impij sui. xvij. duob⁹ filijs relict⁹ bassiano z geta. olei tñ reliqt vt p̄ q̄nquēniū nō solū vsib⁹ sed z totius
italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiq; accepti: pacatā etiā
britānis relinq̄ senex z pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

**Linea Impera
ratorum
Lucius antoni
nus Commodus**

Helius pertinax

**Didius Julia
nus**

Seuerus

Sexta etas mūdi

S. Lucius rex

Emerita soror eius

Lucius angloꝝ rex: coilli regis fusti fili⁹ apd anglos seu britānos regnū accipiens a dño vocat⁹: eplam eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabat⁹ vt se ac suos in xpianoz numerū reciperet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsū ac pplm baptizaret. Erant tum in britānia pontifices qñq; ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aut tres archiflāmines habebant: quoz i loco tres archiepī pstituti sunt. p thosflaminū vō loco pmitiua ecclia patriarchas instituit. Cū luc⁹ baptismo suscepto: mox mobilia cūcta pides gentiliū templis collocata xpī ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq; galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem urbem proficiscebatur.

hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quiescit. Emerita aut soror eius in castello finitimo trinus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāq; banariā ⁊ rhetiā inter alpes xpō acquisiuit.

Trogus pompeius

Theodocion

Rogū pompeii hispanū historicū floruisse cōstat: eo q tot⁹ orbis historiā a belo regi⁹ assyrioz patre vsq; ad monarchiā cesaris latino pscriptit sermone. ⁊ in quoz ⁊ quadraginta eā distinxit libros. quoz epitoma id est abbreviationē iustinus historicus fecit.

Dionysii chorinthioꝝ epī sotheris tpi⁹ fuisse suscebi⁹ scribit qui tāte eloquētie ⁊ industrie fuit vt nō solū sue ciuitatis ⁊ puincie populos. verū etiā aliarū urbū ac puinciarū epōs suis eplis erudiret. Instructus em pauli apli doctrina facillime potuit sanctitate ⁊ eruditione alios in officio pstinere. suisq; eruditū eplis ex qb⁹ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vō ad cretenses ac qntā ad ecclias pōticas: ⁊ sextā ad romanos scpsit putilē. Fuere ⁊ alij cōplurimū viri doctissimi b tpe.

Theodocion genere asianus patria ephesin⁹ vir doctissim⁹ ac līaz sciētissim⁹: terci⁹ diuinaz scripturā interpres cū superiorib⁹ floruit: qui preter interpretationē ⁊ translationē etiā alia multa de religionis xpiane laudib⁹ reliq; mouimēta. hic taciā viri eruditissimi pdicti añq; i heresim incideret discipul⁹ fuit. Maxime vō appellem hereticū scriptis suis pcomode irridet. qd dñū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em xpī nō dñū in veritate: sed hoīem in fantasia apparuisse.

Clemente pbr⁹ alexadrinū virū egregiū ⁊ eruditissimū cū his floruisse diu⁹ hieronym⁹ scribit qui multa cōscripsit e quib⁹ illa sunt stromatū id est varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationis libri totidē. cōtra gētes vn⁹. hui⁹ aut discipulū originē fuisse constat. extant ⁊ eius eplē.

Appolloni⁹ senator roman⁹ vir eruditissim⁹ cum pontificatu eleutherij pax ecclie data fuit: sol⁹ ap poloni⁹ orator insignis martyriū tuz passus est: habitā p rione de laudib⁹ xpiane fidei: qd illis tpi⁹ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē pōcūde i senatu legē fecit. postea a suo pditus q xpian⁹ eet. i 4. kal maij p xpī cōfessione capite trūcat⁹ est. Adortuo appollonio mltē hereses inualuere. Marcionis qppe secta varie diuisa est. Alij em vnū principiū fatebant⁹: alij duo. alij tria: fidē pphetis abrogabāt.

Tertullianū africanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā pcosularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clarissimū. his tpi⁹ floruisse diu⁹ hieronym⁹ tradidit. Is ad mediā etatē clericoz notissim⁹ ro mane vrbis iuidia adeo ptumelijs ⁊ iurijs clicoꝝ attrit⁹ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ⁊ multa volumīa p orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsq; ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym⁹ paulū quendā cōcordie qd oppidū italię est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretq; ciprianū nūq; absq; tertulliani lectione vnam diem preterisse.

Dionysius corinthioꝝ episcopus

Clement presbyter

Tertullianus

Persecutio xpianoz qnta his annis ira ac iussu Seueri impatoris inciu supsit: cu qntus a nerone pse-
cutione i xpianos mouet. ptnuo tn varijs piculis z bellis distrabit: diuinaq; vltio in romanos non
defuit. qz mox ciuilia bella mirummodu eos attriuere. In qua qde psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunensis episcopus: vir doctissimus tam graneus apud eandem
urbem p christi noie martyr efficit. floruerat em q; maxime sub comodo pri-
cipe: z polycarpi martiris (vt diuus scribit hieronymus) discipulus fuit. a quo cum
eruditissimus euasisset. qnq; libros aduersus hereseos scripsit. z contra getes aliud
breue volumen: z de disciplina aliud: z alia plura. Venit vo seiente hac pse-
cutione a seuerio positus in duos colles: cu i vno crucem: alio ydolu posuisset vt mor-
te p crucem vel vita p ydolu eligeret: cu populo tn ad crucem venies: oes martyrio
coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonides etia alexandrinu magni origenis patrem
vitu quidez optimu sub hac psecutione passus fu-
isse Eusebius cesariensis scribit. Qui quide martirium
origenes decimo seueri ptnacis anno paruulus subseq
decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoz utilita-
tem reseruatus p maternam solitudinem impeditus fuisset.

nam mater ei cu in crastinu in publicu pdire: z christu cofiteri decreuisset: nocte
latenter vestimenta ipsius surripuit. z sic pueru a tyrannoz cede reseruauit. Ipse
aut adolescens patre ad martiru adhortatus est cu sex fratribus z matre vidua
paup relinquit: redactis in fiscus paternis bonis: qd christu veru deu pfiterent:
vnde gramatica sibi ac suis victu quesuit. Leonides aut lapud alexandria vrbe
martyrij palmam constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a como-
do impatore in egyptu: virgo pulchra liberalib; artib; erudita. cu ptho z
iacinthe eunuchis relictis paritib; p belenu episcopu baptisata deinde virile ha-
bitu i monasterio degebat: p melancia semina de oppressione accusata: z ad pre-
fectu adducta parat eculeis z flammis: cu tunica qua induta erat scidisset semina ap-
paruit ostendes se filia ei. factu est gaudiu populi cu timore. Melancia em cu to-
ta domo diuino igne cosupta est. Venitores baptizant cu tota familia. Postea
cu matre z fratrib; ptho z iacinthe roma reuersi sunt plures exemplo virtutu
ad fide puocarut: precipue basilica ad castitate ppetua animauit: quabrez cu dia-
ne sacrificare nollet cu saxo alligata in tyberim piciat. saxo rupto illesa pmansit.
Tande post varia tormeta die natalis dni missus est spiculator qui ea in carcere
percussit. cui corpus no longe ab vrbe in pprio predio sepultu est.

Narcissus patriarcha

Perpetua qz z felicitas matrone qde sanctissime.
z ipse i mauritania tiburitanor ciuitate cu reuo-
cato saturnino z secudolo nomis marcij passe sunt. Ma-
cu secudolus i carce deuisset ipse scitissime mulieres cu
reliqs bestijs tradite z dilacerate martyriu pfumauit.

Narcissus irimoz patriarcha fuit circa tpa victoris
pape z seueri impatoris: cu lumiarib; in die sole-
ni olen deesset: aqua infudi lumiarib; pcepit z no aque
in pinguedine versa splendoze luminu reddidit clarioze
a testib; falsis accusat q diuina pena molestati desertu
locu petijt. Tande cu i senio pcesse no posset. alexan-
der capadocie eps cu desiderio locoz sacroz irima p-
rexisset: audita est vox. Suscipite epm qui vobis adeo
destinat est: admittete narcisso hierosolimitane eccle
gubernaculu suscepit: deinde martyrio coronat est sub
deciordiente persecutione

Eusebius potecian

Eusebius potentian; vincenti ac pegrin; viri nobi-
lissimi romani an hec tpa sub comodo augusto p-
fide xpi necant. hi pmo in eculeo positi z neruis acer-
rime distent: deinde fustib; crudelissime cesti. Sed cu in
dei laude adhuc pmaneret fidelissimi vsq; ad emissio-
ne spūs mactati fuerut. 8. kal. octobris.

Alius senator ad horu doctrina copunct; credidit
i xpm cu domo sua z baptismu p ruffinu psbyteru
suscepit audies cesar iussit tadiu fustib; cedi quisq; spm
exalaret. Eusebi; deinde corp; rapiens sepeliuit. io vitel-
li; iudex pcepit ei lingua abscedi q absais laudes ceci-
nit io antoni; credidit q i via aurelia decollatus est. eu-
sebius deinde tadiu plubatis cesus quieuit in dno.

Julius z eusebius
martyres

Anno mundi. 5423.

Anno christi. 224.

Urbanus primus papa natione romanus: pater pontiano. ad. aurelio antonio impatore fuit. anno christi. cccxiiij. ab urbe vero condita nongentesimo et lxx. Vir siquidem doctrina et scititate vite eminentissimus multos sua doctrina singulari ad fidem traduxit. inter hos autem valerianum virum potentissimum beate cecilie spolum et tiburcium eius fratrem qui postea martyrium postulat aio tulere. hic multa constituit mandavitque ne quis decetero in episcopum eligeretur nisi presbyter aut sacerdos aut diaconus consecratus fuisset. Eiusdem quoque institutum fuit: ut ecclesia predia ac fundos a fidelibus oblatos recipere: pariterque pueri clericis omnibus viris: nihilque cuiuspiam puerum esset sed in coemeterio bonum quod hodie aboleuit: tanta est hominum rapacitas et libido. at ubi exordinatio quod quies mens decem habet presbiteros novem diaconos quinquaginta episcopos novem creasset. ipse nono kalendas iunij martyrio coronatus est. et sepultus in cimiterio preterit via tiburtina. sedit annos quatuor: menses decem: dies. xij. Sedes autem dies. xxx. tum vacat.

Pontianus papa natione romanus patre calphurnio: tempore alexandri imperatoris fuit. anno ab urbe condita. dcccclxxiiij. anno vero christi. cc. et xlvij. Vir qui de optimo atque sanctissimo. instigantibus sacrificulis idolorum mandato principis ab urbe roma in sardiniam insulam cum philippo presbitero deportatus ubi multas calamitates et gravia tormenta. pro fide christi in sardinia passus tandem moritur. Cuius corpus postea a fabiano pontifice romae cum magna veneratione ac totius cleri supplicationibus repositum est: ac sepultum in via appia in calixti cimiterio. vixit autem in pontificatu annis novem: mensibus quinquaginta: diebus duobus. vacat tunc sedes martyrio eius dies decem.

Pota quod in quibusdam historiis habetur quod cyriacus successit pontiano immediate et papatum dimisit ut cum virginibus martyrio coronaretur: sed ratio temporis hoc non permittit: ut patet in legenda undecim milium virginum: hunc tamen anno uno et tribus mensibus sedisse scribunt. In cathalogo tamen pontificum positus non est cum voluntate patrum papa tui cessit.

Anno mundi. 5433.

Anno christi. 234.

Antherus papa natione grecus pater romulo pontifex creatus. vir optimus. statuit ut res geste martyrum diligenter exquirentur a notariis scriberentur. Coscriptas recodi in erario ecclesie mandavit: ne una cum vita bene agentium memoria aboleretur. Censuit item episcopum omisso primo episcopatu ad alium necessitatis causa et utilitatis: non sui ipsius sed creditarum omnium posse transferri. Interposita summi pontificis auctoritate: quod hodie a plerisque fit ad utilitatem propriam respicientes immo voluptatem ut habent aut unde expiletur ad uberius semper respiciunt. non quot oves et quod ratione pascende sint quærentes: quod est officium boni pastoris: sed suscitantes quantum singulis animis inde excerpti possit. de cura animarum sua sit mentio. de augendis pueris magna quo multitudo et plures servos et eos quodammodo ignavos et stolidos domi alant. Antherus vero cum uno tantum episcopo creato: martiri subiens in cimiterio calixti via appia sepelescit. iij. nonis ianuarij. sedit annis. xj. mense uno: diebus. xij. vacat tunc sedes dies. xij.

Tiburcius et valerianus

Tiburtius et valerianus cives romani perclarissimi fratres quos eo tempore auxilio cecilie urbanus papa ad fidem traduxit latitantes inter sepulchra martyrum: post hec almachi presbyterus urbis audies eos christianos et elemosinas distribuentes comprehendens: post longam concertationem pro christo martyrium constanti aio passi sunt: quos primo sustulit cedi durissime fecit: et tandem gladio interfici precepit. Maxime vir illustris qui eos in carcere detinuit christianus effectus: tam diu plumbis cesus est donec spiritum exalaret. Cuius corpus cecilia cum valeriano et tiburtio iussit sepeliri. i. 8. kalendas Maij.

Cecilia virgo romana corporeo decore moribus ac scititate et laudabili castitate splendens: quam parentes eius unica habuerunt cum regibus diuicijs. valeriano iam dicto nobilissimo patricio iuveni in matrimonio copularunt. quem cum una cum fratre tiburtio ad credendum in christum perdocuisset eos in toleranda passione sua suavissima doctrina et admonitione induxit ad constantiam. Quam conditionem etiam virgo ipsa subiit in domo paterna. iam antea suo rogatu ab urbano deo dedicata. Cum post mortem amboz almachius amboz facultates inquire cepit. Cecilia ut coniugem astare iussit: mandans ut idolis sacrificaret. Sed cum ad hoc a parentibus urgeretur: dato perclaro responso quod nolle: cum se profiteretur esse christianam. Iussit eam almachi in domo sua bullenti aqua diu nocturne coferuari ubi illesa mansit: qui audito iussit eam in balneo decolari: quam speculator tribus ictibus percutiens neque caput amputare potuit. Et quod decretum erat ne quartam percussione decollatus reciperet: eam semivivente reliquit. deinde per tria dies oia sua pauperibus distribuens et quod ad fidem perduceret urbano pape commendavit. dicens triduanas a domino postulavi inducias ut hanc domum meam ecclesiam consecrarem. his dictis spiritum emisit. Cuius corpus urbanus inter duos episcopos sepeliit. Passa est autem beatissima virgo circa annos domini. cc. xx. tempore alexandri imperatoris. i. kalendas decembris.

Linea sumorum pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

Cecilia virgo

Bassianus predicti seueri fili⁹ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impator. seuerus em̄ cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ⁊ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaq; dictus est. **A**ureli⁹ antonin⁹ p̄ci⁹ successit. naz geta hostis publicus iudicat⁹ est ac interfec⁹. cū ad vitā ei⁹ oibus p̄bris cōtaminat⁹: tum vel maxie qz p̄p̄inānū iuris ciuilis alterū asilū sua manu necauerat. At bassian⁹ sumpto a senatu antonini noie imperij p̄notus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā pp̄lo dono dedit. Is autē patre aspicioꝝ ⁊ oī libidine in tempacior: nullū gen⁹ facinoris i vita p̄termisit ⁊ nouerca suā i vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliq̄t p̄ter thermas antonianas q̄s ipse i choauit ⁊ alexander p̄fecit eos p̄terea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestaret. Bānati p̄terea ab eo sūt q̄ ad statuas minxissent. Hic postremo duz bellū in parthos mouet apud edessam ⁊ coras circūuentus occidit. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etas q̄dragesimūterciū ānū alij eū a macrio p̄fecto occisū fuisse scribūt. corp⁹ ei⁹ antoninoꝝ sepulchro illatū ē

Opili⁹ macrinus interfecto caracalla impius obtinuit. q̄ p̄fect⁹ p̄ot: erat. cū filio ⁊ albino facti impatores nihil mēorabile ex t̄pis breuitate gesserūt. nā impius eoz duoz mensū ⁊ vni⁹ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. **M**acrin⁹ em̄ ab heliogabolo ap̄o anthiochia interfectus est. **B**iadumen⁹ autē a p̄e antoninus dictus: ad eū puer exercitū p̄ conationē inclinauit. p̄ impio. fuit autē puer oīm speciosissim⁹ statura lōguscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oēs decorē: mēto cōposito: ore ad oscula pato hic vbi p̄mū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrēsia imperij signa accepit quasi sydere⁹ emicuit vt amaret ab oib⁹. **M**odius qz albinus i gallia impator dictus de nobili familia. hi autē cū parū imparit tuz vlt maxie qz nihil mēoria dignū gesseret: quidā noīa eoz p̄termittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqd apud patres p̄secutus est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostenses q̄ngētas ficus passarias: q̄dragita ostrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabatur caracalle filius ex sem iamira cōcubina formosissim⁹: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impius adeptus. **H**eliogabali nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: p̄benices em̄ heliogabalū solem vocant. Is matrē suā in senatum rogari iussit solusq; oīm impator fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ⁊ i colle senatū id est mulierū senatū. Sed symiamire senatus p̄sulto sunt facta ridicula de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederet: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ⁊c. **A**lex ⁊ p̄ter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusq; obscenitatē mēoriā reliq̄t. Mā ⁊ i virgines vestales incestū cōmisit: ⁊ p̄brosas mulieres semp domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē virū (ad quē vulpian⁹ scripsit) e medio tolli iussit. **D**ignitates autē ⁊ honores malis ac flagitiosis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ⁊ capfas argēteas habuit. admonētibus amicis: cauere ne ad inopiā redigeret. Rūdit qd melius qz vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. **O**ppressit i triclinijs versatilib⁹ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aiām aliqui efflauerint libidinū genera q̄ dā inuenit: hac vero infantia adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exortor: ipse cū matrē necaret. **A**ut cū ei a sacerdotib⁹ firis dictū esset vi moriturus eū parasse funē serico ⁊ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est p̄ scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: p̄ cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureli⁹ alexander seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit autē vnicū virtutū exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superiorū p̄cipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctissimū. vulpianū ⁊ paulū viros i iure ciuili p̄stātissimos: p̄cul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes p̄cepit: gemas reiecit: statuas sumoz viroz vndiq; cōquisitas in foro trāsitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocantē p̄fecit ⁊ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūq; inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsū ⁊ abrahā i latio suo. **A**lexāder igit tot virtutib⁹ insignis iuuenis admodū impator creat⁹ bellū statiz ⁊ persas suscepit: ac xersem eoz regē p̄stātissime vicit. **D**iscipline vō militaris adeo seuer⁹ emēdator fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret. tercio decimo imperij anno instigatione maximī. Is princeps alexāder in clamabat sepius qz a quibuscūq; xp̄ianis audierat ⁊ tenebat: Idq; p̄ preconē significauit cū aliquā emendaret. qd tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Linea Imperatorū
Bassianus antoninus
Caracalla

Macrinus Albinus
Opilius

Aurelius antoninus
Helioabalas

Alexander

Origenes

Origenes alexandrinus vere martyris fili? et ecclesie alexandrine presbyter phor ac theologor omni sui tps princeps his tpiibus alexandrie floruit. hic cu ab ipsis cumabulis xpianissim? esset: et enunetissim? ingenij adolescens eva- sisset. qui decimo seueri ptinacis anno (psecutione i xpianos mota) leonida pre- interempto que adolescens ad martyriu adhortatus est: post patris obitu xpi fi- deles a tyrannis p tormeta oppressos. p posse fouit et ad mortem perductos in- trepide animauit. Totus deinde ad religionem couersus predicandi officium habuit. Tanti aut ingenij fuit vt nulla eu lingua: nulla litteratura latuerit. Ad- ra utebat continetia in cibo et potu abstinentia in reb? alienis. Ma et paupertate xpi imitatus est: et multis annis nudis ambulauit pedibus. Hui? virtutem ple- riq; unitati martyriu p fide xpi equo aio passi sunt. Inde q; hebiant aru here- sim impugnavit: qui et xpm ex ioseph et maria natu purum hoiem dicebat: et lege iudaico ritu seruandam predicabat: hoc ide et symachus sentiebat. Super lectu preterea plumis stratu nuq; dormiuit et a carnib? se oino abstinuit. Et in tm castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet no fm scias se castrauerit. Secut? illd qd in euangelio dicit? et si puerile habet? qz sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt ppter regnu dei. Ob eius do- ctrina et eloquentia et artam vita a maimea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: muliere xpiana fide edocta relinquens: in que alexander fili? vnice pius fuit. Tanti aut in- genij fuit origenes et doctrine vt septē notarij sibi inuice succedentes homini vix sufficeret. Librarios ha- buit totidem et puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copia et vbertate effundendo defatigabat: huc quide et si hoste sibi porphirius desumpserit xpiani nois acerrim? persecutor. Ita tm interdū laudat vt nūc doctissimū pbi principē vocet. Et dicat eu oia platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex multa volumina libror? hieronym? ipse refert. Errauit tm (vt augustin? et hieronymo placet) in plerisq; maxie vo i- libro de principatu que periarcho appellauit inde origeniana heresis pcessit: qui dicit xpm qnq; ex ma- xima misericordia no solu hoies s et apostatas angelos fore redēpturū. Iuxta psalmistā no in ppetuū ira- scet de neq; in eternū cōminabit. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pniā de- male platis agere videt. Causam sui erroris refundit certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emen- data in publicū ptulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio et ruffino et alijs q; maxie laudat. Ecclesia qz nōnulla ei? scripta recipit. Beni? anno salutis nre. 2. 3. 6. Et etat? sue sexagesimo primo deficiēs apud tyru sepeliē.

Eulpianus

Julius frontinus

Aldinutius felix

Eulpianus iuriscōsultus vir pstatissim? alexadriq; p- predici assessor: hisdē tēporib? teste eusebio p- pter extimā ei? sciam atq; doctrinā apud eundē impa- torē maxio i precio habitus est. Et p ceteris doctoz vocabula et leges antiquas explanauit. Atq; alia mul- ta monimēta scripto post se reliquit.

Paulus patavin? sili in phia et iure ciuili celebra- tissim? p hec tpa floruit et ad cōponendā rempu- blicā romam superiorū impator vicio et sordib? labe- factatā alexandro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: et nōnulla ea in facultate cōposuit q adhuc extare vident: que nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas tempoz.

Elliū quoq; frōtinū pbi et in omni doctrina scien- tissimū cū superioribus floruisse et alexandro auxi- lio fuisse cōstat. Ma et ipse multa cōposuit et alexandro ipsi ad res cōponēdas adiūmēto fuit.

Riphonē origenis auditorē his tpi? fuisse con- stat ad que nōnullē extat eplē: q libru pcpue cō- posuit de vacca ruffa i deutronomio: et coeqlib? etate analib? q offerebant i lege et de diuisiōib? q cū colūba et turture ab abraham ponit i genesi vir em eruditissi- mus fuit.

Mutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogū scripsit: quo chustianū et ethnicū dispu- tantes ind ucit: qui octauius inscribit. Scripsit et de- fato et contra mathematicos quāq; stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

Ambrosius grec? diaconus p hoc tēpus cōfessio-

nis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo mar- tionites existens ab origene correptus dñice glorie insignis fuit: hui? industria et sumptu etiā ad hunc in- finita origenes dictauit volumina. Sed et ipse vir nobilis et nō inelegantis ingenij obiit parū an mortis origenis. Reprehēsus a plerisq; q vir locuples amici sui senis et pauperis mories nō recordatus sit

Paulus patavinus.

Tripbo

Ambrosius

Agapitus

Martina virgo

Berillus eps

Hippolitus eps

Agapitus illustris adolescētulus p hoc temp^o apud p̄nestinā sabinorūz
vrbē quidenis iussu alexādrī impatoris martyrio coronat. Ipse ei cū qñ
decim eet annorū z amore xpī martyrio flagraret; ab impatore cōprehēn-
dit. z p̄mo neruis crudis cedit; deinde vrbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleretur
tradit q̄ eū durissimo z squalido carceri statiz reclusit vbi p̄ q̄tuor dies eidē q̄bū
oēm negavit; inde eidē p̄sidi exhibit^o p̄unas ardētes eidē sup caput ei^o apponi
iussit. z cū gr̄as deo ageret flagellis iterū cedit z nudus capite deorsus verso su-
spēdit; z bulienti aq̄ corp^o ei^o p̄fundit. z adhuc martyris xpī maxillas fregissent
p̄ses ex tribunali corruēs tristē emisit aiām. Quo audito impator cū leonibus
obiici p̄cepit. Sed fere māsuetē facte p̄cedib^o martyris se inclinauerūt. vidētes
sceleris mīstri tulerūt sanctū martyre z inter duas colūnas gladio pcusserunt sub
die. xv. kal. septēbris. Corp^o vō eius a xpīanis nocte sublatū; ibidē miliario ab
vrbe p̄mo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina romana virgo z q̄dē sc̄issima p hoc tēp^o
cū eximie christiane veritatis virtutisq; esset mu-
lier ab alexandro p̄ncipe cōprehensa cū xpī nega-
re oīno recusaret diuersis tormētōz generib^o cruciat^o
cū em̄ pulcherrima erat i ei^o amore exarsit. exhortat^o q;
ad culturā ydolorū vt eā sociā impij haberet. Apollo
aut in ei^o aduentu cōminut^o est: deo em̄ se vouit mēte
z corpe castā. Iussa deinde cedi z i carcere posita in q̄
i mēso lūie p̄fusa i manu h̄ns tabulā scriptā. quā ma-
gnificata sunt opa tua dñe oīa i sapia fecisti. iussit po-
stea eā extendi z mēbra ei^o spatib^o incidit: in oib^o deum
glorificās. inmissus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide
imobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā
p̄mo die Januarij pmeruit.

Quirinus martyr

Porphirius pbs

Julius aphrican^o

Quirici^o p̄terea roman^o patric^o z ipse vna cum
iulita matre hactēp̄state ap̄d romanā ciuitatez
alijs inuētabilib^o secū iūctis martyriū ydib^o Julij cō-
pleuerūt: lz historia eorū inter apocriphos reperiat^o
Berillus arabs bostren^o eps vir doctissim^o cū ali-
quāto tpe gloriose rexisset eccliam ad extremūz
lapsus i heresim q̄ xpī ante incarnationē fuisse negat
origenis tñ ope ad veritatē reducit^o varia postmodūz
scripsit opuscula: maxie vō epl̄as aliq̄t: q̄b^o origeni p̄
sana doctrina gr̄as agit. Extat z dialogus origenis
z berilli in quo berillus hereseos arguit.

Porphiri^o atheniēsis pbs z quidē excellētissim^o
p̄ hec tpa maxio i p̄cio fuit. q̄ z si origenis p̄-
hyteri p̄cipu^o amator z laudator fuisset: christiani
tñ nois acerrim^o p̄secutor fuit: z p̄pterea multas ob-
trectationes z blactrationes p̄ orthodoxā fidē igessit
q̄s diu^o angustin^o refellit: lz trinitatē p̄fectā ponat: hic
q̄s inter cetera ylagogas. i. introductiones ad arestotel^o
cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit z p̄sc̄psit alia mltā.

Hippolit^o cuiusdā ecclie eps: q̄ rōnē pasce z tporū
canones scripsit vsq; ad primū annū alexandri
impatoris. xvj. annorū circulū reperit z eusebio q̄ sup
eodē pasca. xix. annorū circulū cōposuit occasione de-
dit clar^o habet. Scripsit etiā nōnullos inscripturas
cōmentarios p̄cipue exameron z in p̄phet.

Alium q̄s affricanū inter scriptores sui t̄pis nobi^o
lūissimū his t̄pibus fuisse z floruisse (diu^o hierony

mus refert) Cuius quinq; de temporibus extant volumina: z de trinitate pergrāde volumen perscripsit. z
ad magnū origenē epl̄am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quēz doctā epl̄az
scripsit origenes. hic cū l̄rarū cultor z amator existeret z multis diuicijs floretet apud cesareā palestine vr-
bem bibliothecā insignem suo noi cōdidit. z cū honorabilis plurimū habere sub. AD. aurelio antonino
cesare legationez p̄ restauratione castelli emaus suscepit q̄d postea reedificās Michopolim appellauit.

Fabianus papa natione romanus ex patre fabio post antherum pontifice duos in via de futuro pontifice deligendo colloqueret: cōfestim diuinitus quedā colūba super caput eius astitit et sic diuinitus electus: statim per septē diaconos regiones diuisit: qui a notariis martyrum res gestas colligeret: ad ceterorum exemplum: qui christi fidē p̄fitebant. Idē q̄s cimiteriū p̄ dignitate martyrum edificauit. Statuit preterea ut singulis quibusq̄ annis i cena dñi crisma renouaret: ac uetus i ecclesia cōbureret. huius tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat ubi ex quinq̄ ordinatiōib⁹ mense decēbri habitis. presbros duos et. xx. diaconos septē. ep̄os undecim creasset. Sepultus est autē i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die nataliciū eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Vacat autē dies sex. Ad hūc magn⁹ ille origenes (multis sublat⁹ heresib⁹) de ordine fidei seruādo multa p̄scripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. episcopoz

denegāda sit venia. et sic primū romane ecclesie scisma finitū fuit. Aliē etiā hereses huius t̄pib⁹ pullulare cepere. Origenes cū heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporib⁹ interire. Rursūq̄ i anastasi (quā n̄ri resurrectionē vocāt) vna cū corporib⁹ suscitari. Sustulit et heresim helchēsatarū qui paulū ap̄lm oīno respuīt quicq̄ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri et recti sit cordis.

Cornelius papa natione roman⁹ patre castivo: vir certe eruditissim⁹ q̄ multas scripsit epl̄as. vna ad fabiū anthiocenū ep̄m de synodo romano et italica atq̄ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vobis sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit et i aphrica n̄ostratū. quāobrem p̄fessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio presbytero ac moysē sentiētes ad ecclesiā reuerſi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis ep̄s in carcerem cōiectus l̄ras mittit. quib⁹ intellexit et amici calamitatē et exiliū sui cōfirmationē. Extant et aliē cypriani ad corneliū epl̄e plene religionis et fidei. Priusq̄ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri et pauli e cathēdis ubi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēs collocat ubi interfectus fuit. corneli⁹ petrū ubi crucis martyriū subiit. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū autē mense decēbri sacroz iniciādoz p̄tates his fecit. Deius iratus sanctissimū virū plūbat⁹ cedi atq̄ deinceps ad templū martis duci iubet: ut simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmī sit. post hec terciū nōs maī obrūcat. hui⁹ corpus beata lucina cū quibsdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. i. et. hic in cypriani et affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizadis plurimas misit epl̄as: sed et ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit epl̄as: et ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq̄ duos libros aduersus nepotē ep̄m et ad origenē magistrū suū de martyrio et alia multa.

Linea sumorum pontificum
Fabianus

Cornelius

Dionysius alexandrie ep̄s

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq; bellū in germania pspere gesserat sine vl la senatus auctoritate impator elect⁹ est. hic de vico tracie vicino bar/ baris: barbaro etiā patre et matre genitus: quorū alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq; pōcer. q; latronib; insidiaret et suos ab incurfib; vindicaret. militare aut sub seuerō cepit. Erat em magnitudine corporis pspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus morib; fuit aut ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in puerbij locū cesserat: cū de longis et ineptis hoib; diceret. inaximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nero ne xpianos psequeret anno tercio posteaq; regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obsidebat vñ a cū filio maximino interfectus est. tanta aut fide aqlegieses p maximinū p senatu fuerūt vt funes de capillis mulier faceret cū deessent nerui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronarū templū veneri calue senatus dicitur. Greci scriptores maximū et balbinū impatores p maximinū factos. maximū aut cū exercitu missus et apud rauennā bellū parasse. aqlegiā aut nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū p maximinū pugnasse apud aqlegiā et vicisse. forte idē pupienus q; est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānus imperiū adeptus Gordian⁹ filius cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: et nobilissimus vir pcosul cū filio pfulari legato impator dictus erat aut iā octogenari⁹ et plurimis puicis pfuit quē africanū appellauerunt. Gordiani igit duo pater et fili⁹ ambo ex pfulibus magno affroz pfulio impatores sunt appellati Gordianus vō adolescēs augustus declarat⁹ sex annis imperiū tenuit. cū maximinus pter senatus auctem impiū usurpasset ad turbādū euz tres declarauit impatores e q; bus pupien⁹ et albin⁹ i palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruātū fuit. Huius picipis hec fuit precipua laus q; ad sexagita duo milia libroz i biblioteca habuisse dī. deniq; dux ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchz milites apd circū castz fecerunt titulus hmoi ardētes et grecis et latinis et persicis et iudaicis lris: diuo gordiano victori spaz: victori gothoz: victori sarmathaz depulsoi rōanoz seditionū: victori germanoz sed nō victori philippozum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgetesimo nonagesimoseptio reductis militū copiis e syria i italiā vna cū filio philippo ānos qnq; impat. hūc aut pmiū impatorē xpiani habueret: q; qdē misteria adire nunq; est ausus nisi pfectus. post tercius vō imperij sui annū millesimus ab vrbe cōdita annus impletus est. vñ et seculares ludi celebrati sunt. q; centesimo q; anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lz diuersis i locis. Nā philippus p verone: filius rome occidit. annis qnq; impauerunt. Inter diuos tñ relati sunt. ex qbus iunior philippus adeo seueri ai fuit: vt nullo cuiusq; cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq; secularibus ludis petulātius cachinātē: vultu auersato notauerit. hic philippus q;to imperij sui anno vrbe ex suo noie i thratia pstruxit. et cū decij infensuz haberet thesauros suos fabiano pōtifi pulerūt: ob id odiuz maximū decius in xpianos pcepit.

Decius romanorū impator q; e pānonia inferiori budalie natus. interfectus philippis imperiū sumpsit: odio in xpianos exardēs: ppter philippos eiusdē secte imitatores. Belluz ciuile qd in gallia motus fuerat oppressit: filius suuz cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cū filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimis e qbus senior gurgite paludis immerfus est. Ita vt nec cadaver eius nūq; repertus sit. Digno certe dānatus iudicio: q; septimā post neronē persecutionē in xpianos mouens. multos scissimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit: cū eutropius scribit q; inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā et martyre igne excoxit q; sub sexto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli plōgāt. Quidā hunc decij seniore sub quo passus fabianus et corneli⁹ ponunt. deinde decij iuniorē cesarē. et inter istos duos gallū volusianū et alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib; passi lucius stephan⁹ et sextus sumi pōtiffes ac lauretius archidiaconus et hypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius asserit dictus decius galienus. Vlex aliq; decij cesarē a philippo cōstitutum cum in vita lauretj legit decius cesar et nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cū antiquitus aliqui cesares et aliqui augusti: postremo impatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ paterPhilipp⁹ filius

Decius

Sexta etas mūdi

Persecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in cleri-
cos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū
filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontū beatissimū martyre philippus impatores ad fidē xp̄i conuertisse tra-
dunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater
marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrifi-
cans velamē ⁊ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui
hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus
periret: peperitq̄ puerū sine omni macula. quē cū nitebat interficere: pater ait.
Sinās eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde euz in varijs
doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat
cantātes: deus noster in celo oīa quecūq̄ voluit fecit. Simulachra gentiū argen-
tū ⁊ aurū ⁊c. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde
defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperi-
bus distribuit. duob⁹ aut philippis impatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret
millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit
vt a fabiano baptisma susceperūt: ⁊ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormen-
ta cum a sententijs vris ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite celo martyriū cōsumauit.

Pontion martyr

Martyres que per varias persecutiones passi sunt
deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Florellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cyrillavirgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Audecius discipulus policarpi
Siminus martyr
Rouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Satius martyr
Aitalus martyr
Philippus prefectus alexādie
Triphonia
Cesarus
Simpborianus
Castorius
Columba
Seminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilij cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simpborianus
Elvij. martyres
Leonilla
Priscus
342. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoforus
Erisandus
Bedeon
Baria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Temporib⁹ decij cū post varias psecutiones ephesus decij⁹ venisset. In
medio ciuitatis templū cōstrues: oēs sub pena mortis ydolis sacrifi-
care cōpulit. Tantisq̄ penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ⁊ ami-
cus sodalem abnegaret: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maxi-
minus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ⁊ cōstantinus
ydola spernentes ieiunijs ⁊ oronib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium
accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inuito cōsilio in montē celion se-
cesserunt: ⁊ vsq̄ ad temp⁹ psecutionis finē de latere decreuerūt: quib⁹ vnus
admirabat qui furore decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo ci-
ti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea ma-
nifestati vni sunt. infra describitur.

Septem dormientes

Sextima persecutio post nerone facta est a decio impatore. qua quidē multi diuersis in locis p fidei
honoraduz; dolose eu occidit. et vsurpas sibi imperiū ad urbē veniens: vt videref zelo cultus deoz
illoz occidisse dñm suū qz xpianus erat; mouit psecutionē dñam p xpianos plurimos interficiens. et inter
illos filiū prefati philippi impatoris. **M**artyres autē varij sub decio passi sunt: quoz martyriū iā patebit:

Abdon et Senen

Abdon et senen subreguli romani viri clarissimi ex
corduba pfarū urbe oriūdi his tumultib⁹ p mul
tos carceris squalores romā cathenis obligati pducūf
vbi cū diu diuersis penaz generib⁹ diu fuissent macera
ti. Cū enī decī⁹ impator babiloniā et alias puincias su
perasset xpianos in diuersis locis cordubā adduxit: et
diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoz autē corpa abdon
et senen xpianissimi sepeliebāt. Tandē tercio kalēdas
Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis pclarissima: p
hoc temp⁹ in cathania ciuitate sicilię p xpo marty
rio coronaf. Nā quintian⁹ pfect⁹ audita ei⁹ fama nobili
tatis formositatis et diuiciarū: et qz xpī ancilla esset: illā
cōprehendēs affrodise turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat tur
pitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionib⁹ ac minis eā adhortabā
tur: vt presidi assentiret: qui postea cū idolis sacrificare nollet: post alapas et car
ceres postq; eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: et in testis fractis et carboni
bus ignitis volutationē eo iudicāte i carcere martyrio psūmata est nonis februa
rii. corpus fideles aromatib⁹ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum
erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo et patrie liberationem. **C**ortina quoq;
eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longue
etatis. et ipsa p hoc temp⁹ martyriū p xpī noie ptulit acerbissimū. Nā pse
secutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt
et multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam vinā se incensuros nisi cū eis
verba impia pferret et deū blasphemaret. at illa vidēs
rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repē
te de manib⁹ impioz se p rupit et in ignē paratū pili
uit: vt pterrerent crudelitatis actores: qz pemptior est
inuenta femina ad mortem: qz psecutor ad penaz. ac sic
martyriū palinā quito ydus february pmeruit. Et san
cū corpus postea in italiā delatū: apud verdonaz lom
bardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruaf.

Serapion

Serapion patria alexandrin⁹ et ipse vir sanctissim⁹
Secundē anno apud alexandriā a psecutorib⁹ capt⁹
crudelib⁹ supplicib⁹ afficit in tñ vt oēs eius corporis
iuncture pri⁹ soluerent: sed adhuc viuēs a ministris dia
boli de supiorib⁹ sue dom⁹ parib⁹ pccipitatus xpī mar
tyr efficit. et ei⁹ natale. i 8. kal. decēbris celebrat. **I**u
stinus quoq; presbyter cū victoria martyriū pro christo
constantissime sustinuit.

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrim⁹: et ipse apud
florētiā ethurie urbē octauo kal. nouēbris mar
tyriū ptulit. cuius reliquie adhuc et templo et populoz
frequentatione a cōciuib⁹ suis plurimū venerant. **P**a
lentin⁹ quoq; et laurentin⁹ patria ethrusci: et ipsi apud
aretium eoz urbem vna cum nicostrato diacono: et alijs
multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pa
ugano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere
nec sacrificare veller: post multa miracula et opa sancta
cū plures virgines deo adiūxisset: gladio pcussa est ro
gatu sui sponsi. **P**lurimiq; alij martyrio coronati sunt quoz vitā euoluere nō possum⁹. qui hac persecutio
ne furente in desertis et in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq; consumpti
sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi. 5455.

Anno christi. 254.

Lucius papa natione romanus patre porphino post corneliū impante gal-
lo hostiliano pontifex eligitur. hunc volustianus imperator primo exilij pena
dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo
presbyteri: diaconi tres vbiq; locor ep̄m comitarent: cuius vite et actōis testes
qui etiā anq; ad martyriū subēte valeriano duceret: oēm ptātem ecclie stepha-
no archidiacono suo pmisit. Ter aut dandis ordinib; sacris vacauit. Et postq;
martyrio vitā finiuit sepultus est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septē
bris. sedit ānis trib; men. iij. dieb; .iij. Dies q;ng; et triginta sedes tus vacat.

Anno mundi. 5458.

Anno christi. 257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligitur
eo potissimū tpe quo postumus in gallia tyrannidē occupat: cum maximo
reipublice emolumento: vir sane optimus ad ordinādā ecclias cōuersus. Insti-
tuit ne sacerdotes et leuite vestib; sacris alibi q; in ecclia et peragendis sacris
vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subiret: qui va-
sa sacra pphanis manib; attigerat. De rebaptisandis aut his qui ad fidem re-
dissent eadē sensit que corneli; pōtifer: neq; vllō modo his recomunicandū eē
qui rebaptizarent. Tandē cū ope et verbis multos gentiles ad fidē xp̄i cōuer-
tisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto
christianos psequerent: vna cū plerisq; suor ad martiriū rapit. capite multa-
tus i calixti cimiterio via appia sepelitur. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mē-
sib; quinq; dieb; duob; . Sedes aut ad dies duos et viginti tum vacat.

Sextus secundus papa natione grecus: patria atheniensis ex philosopho
xp̄i discipulus factus est: durāte adhuc deciana et valeriana psecutione
vir sane doctissim; q; sumope hereses exortas videlz sabellianor et ne-
pocianor cōfutare et extinguere meditabatur. verū accusatus qd xp̄i fidē cōtra im-
perator decreta predicaret. captus ad martis templū ducitur vt aut marti sacri-
ficet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad supplicium laureti;
archidiaconus alloquit. Quo pgrederis sine filio pater: et sine ministro ppe-
ras. Cui sextus. Ego te nō defero fili. matora tibi p fide xp̄i supersunt certa-
mina. post tridū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aut si quid in thesau-
ris habes id pauperib; distribue. Eodē vero die vna cū sexto diaconi sex inter-
ficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn; innocentius: stephanus: se-
xto ydus augusti. In suo aut pōtificatu sacror ordinū ptātem his fecit mense
decēbri. Sixti corp; i cimiterio calixti via appia sepelitur. Reliq; vō martyres
iacēt in cimiterio ptextati i agro veranio via tiburtina. Sedit aut ānos duos
mēses decē dies tres et viginti. Vacat tum sedes dies quinq; et triginta

Dionysius papa cui; originē damasus se inueniri potuisse negat ex mo-
nachō pōtifer creatus: pbyteris ecclias et cimiteria i vrbe roma statim
diuisit: parrochias et dioceces foris distribuit que quisq; finibus suis limini-
busue ptentus eēt. Adāuit itē iudicib; tam secularib; q; ecclasticis: vt nemi-
nē dānarēt anteq; p testes ydoneos quincere. hic licet decrepitate esset etat; cō-
ciliū in anthiochia ciuitate p paulū eiusdē vrbis ep̄m celebrari mādauit: cum
ppter senū interesse dionysius nō potuit. Ea tñ de re ad eum per maximū ale-
xandrinū ep̄m late perscriptū est. Adortuus aut dionysius sepelitur in cimiterio
calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duo
decim: diaconos sex: ep̄os septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus:
diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5463.

Anno christi. 264.

Felix papa natione romanus patre cōstantino: aureliani tpe fuit: vir vtiq;
iustus et omni laude dignus: qui et martyriū deuotioni consulēs manda-
uit vt singulis annis sacrificia martyriū a xp̄i sacerdotib; decetero celebrarent
vbiq; nullibi q; in loco sacro et a viris ecclasticis missa celebraret. Dedicatione
quoq; templor etiā solēnter celebrari mādauit. Qd si de cōsecratione ali-
cuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate et abolitione muroz cōsecrari de-
mo mādauit. Qui deniq; repetitis sacris ordinibus mense decēbri presby-
teros nouem: diaconos quinq; episcopos quinq; creasset. martyr via aurelia
sepelitur tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secu-
do ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes
in vrbe dies quinq;.

Linea pontificum
Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianus et galli filius volustianus mox imperatores creati sunt: quorum tempore in ultione christiani non tanta pestis exorta est: ut paucæ domus nedi ciuitates et puincie extiterint: que non tantam calamitatem senserint. Nihilque omnino clarum gesserunt. Sola hec pestilentia morbis atque egritudinibus: non eorum principatus fuit. Verum gallus et volustianus dum semilianus res novas agitante bellum civile molunt inter amne necant. Emilianus autem obscurissime natus: obscurius impauit cum maior fuerat. et tercio mense extinctus est. hec autem pestis ac calamitas maxime apud egyptum et alexandriam seuebat: de qua cypriani martyris extat liber. hi duo nondum completo imperii sui biennio ut premissus est interierunt.

Valerianus imperium suscipiens cum galieno eius filio impauit annis. i. s. Valerianus enim in rebus et norico se agens ab exercitu. Galienus rome a senatu imperatores eligunt. horum imperium perniciosum romano non et pene excruciale fuit: principum ignavia et christianos seuericia. Nam germani rauenam usque puenere ferro et flamma oia vastantes. Valerianus autem in mesopotamia bellum gerens a sapore persarum regem captum in uirtute turpiter uixit: et apud parthos ignobili seruitute peruenit: eo enim ut scabello persarum rex equum conscensum utebatur: pedes ei ceruicibus impones. et id merito cum statim ubi impius arripuit octauam persecutionem in christianos mouit. Territus autem clario dei iudicio galienus pacem ecclesie tribuit. Cum autem adolescens factus esset augustus imperium primo feliciter mox commode ad ultimum perniciose gessit. erat enim in galieno subite uirtutis audacia. Barbari tamen omnes in fines romanos eruperunt. Et tyranni quidam perniciosi exorti sunt: qui quod domi relictum erat ab externo hoste pessumdarent. Galienus uero cum reipublica deseruisset ac mediolani libidinibus operam daret missis percussoribus interceptus est imperii anno nono. Et ut quidam ferunt auxilio cecropii dalmatarum ducis ubi et frater eius valerianus quem multi augustum multi cesarem dicunt occidit. Alamanni enim exhausti galis suo tempore in italia penetrauerunt. Bacia que a trauano ultra danubium fuerat adiecta amissa est. Germani usque ad hispanias penetrauerunt. Cum iam desperatis rebus et delecto imperio romano posthumus in gallia obscurissime natus purpuram sumpsit: et per tyrannidem annis. x. impauit: usus ingenti moderatione: pulsus hostibus puincia in pristinam formam redegit: deinde militari tumultu apud magucia cum interfecit. Victorinus postea galliarum accepit imperium uir strenuissimus sed dum nimis libidinis esset et aliena mirimonia corrumperet. agrippine occidit sui imperii anno secundo. Huic successit tetricus senator: qui aquitaniam honore presidis admistrans absens a militibus imperator electus est. dum hec in gallia agerent per odentum perse uicti defensa syria mesopotamia usque ad thesiphontem recepta est.

Claudius huiusmodi secundus romanorum imperator a militibus electus: a senatu appellatus augustus: imperium suscepit: hic gothos illiricum mecedoniæque vastantes bello adortus incredibili clade superauit. hac obrem in curia aurea clipeus: in capitolio aurea statua eidem a senatu decreta est. parcus uir atque modestus et iusti tenax atque reipub. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanorum haud paula lacu benaco in silua que lugana dicitur dimicauit: tantam multitudinem fudit ut egre pars dimidia superfuerit. qui tamen morbo correptus apud syrmium moris. non dum expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintilius frater ab exercitu imperator eligitur. uir quidem uice moderationis et qui solus fratri preferri posset. Is quoque decimo septimo imperii die interficitur.

Aurelianus anno ab urbe condita millesimo ac vigesimo septimo imperium adeptus. Bacia ripensi oriundus uir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tamen modicus: et ad crudelitatem propensioris. Gothos apud danubium graui pulso superat. Romanam orbem triennio ab inuasoribus recepit. hic primus apud romanos diademata capiti inuenerunt: gemis et aurata veste (quod uere romanis incognitum moribus) usus est. hic muris validioribus et laxioribus urbem sepulit. Templum appollini edificauit in asia traiciens zenobiam que occiso odenacho marito oriens tenebat imperium haud longe ab anthiochia uicis: eamque in triumphum una cum tetrico ducit. ad gallias profectus uindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricum rediit. Sed cum iter faceret apud zenophorium mansionem que est inter heracliam et bizantium: malicia notarum sui interemptus est: qui nona persecutionem mouit in christianos: populus autem romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinque menses sex. Triumphum eius gloriosum flauius uopiscus describit.

Volustianus fili

Galienus

Linea Imperatorum

Gallus hostilianus

Valerianus

Claudius Quintilius frater

Aurelianus

Bexta etas mundi

Octava persecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nero-
ne adigi tormentis xpianos idola colere: abnegantesq; interfici. vbiq; iusserit: hic tñ a p̄cipio san-
ctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum
corruptus et deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crude-
litas atq; seuitia dei iudicio orbi nō modicū pernicioſa fuit. nam paulo post germani e puincia erūpētes
cū magno impetu hostili aīo rauenā vsq; peruenere: et oīa igni et ferro vastare

Cyprianus

Cyprianus doctor ecclesie eruditissim⁹ et cartaginēsis ep̄s iube ēte valeriano p̄n-
cipio post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo p̄consule du-
rissimo viro detractione capitis martiriū cōsumauit. Referunt⁹ et eū apud
eandē urbem passi crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aut in primis Cy-
prianus gentilis et excellentissim⁹ ingenij vir ac bonarū artū studijs ornatissim⁹
qui primo rhetoricā docuit: deinde suadete p̄bro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo
et cognomē sortit⁹ est: ad xpianos trāsies oēs facultates suas paupib⁹ erogauit.
presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac
scribendo xpī ecclesie prodesse curauit. Cuius aut clarissimā vitā et martiriū pon-
tius eiusdē cypriani p̄byter et exili⁹ comes: egregio volumine cōposuit. huius cy-
priani caput Nuremberge in basilica sc̄i Laurentij cū oī gloria ob seruaf. Scri-
psit aut plura opa precipue de vnitae ecclesie: Anteq; em moreret⁹ cyprian⁹ vene-
rat in sniam ecclesie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ im-

in positione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū et corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurenti⁹ hispan⁹: sexti pōntificis archidiaconus et fili⁹ adoptiuus rome via
tyburtina presente decio seu galieno post multū virtutū insignia et plurima
tormentoz genera videls carceris: in quo cecū illuminauit et hypolitū baptizauit:
ac verberib⁹ (vt thesauros ecclesie ostēderet) plūbat⁹ ac scorpiomb⁹ cesus. ad
vltimū nocte a valeriano et decio vt dñs sacrificaret: cōpulsus ait. *Quia* nox ob-
scurū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post diu oris percussione: quarto ydus au-
gusti in craticula ferrea (sub qua carbonēs ignite) crudelissime igni laurentiū ex-
ustū ferūt. grāsq; deo agens: sp̄m deo reddidit et martiriū p̄stantissime cōpleuit
hypolitus aut cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispa-
niarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asporta-
uerat: sed beat⁹ sextus p̄dictus cū in eadē puincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore
lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: et diligenti cura ipsum enutriti et
edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Vbi postea
factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sextū aut triduo post: vna cū claudio sub diacono et leue-
ro p̄bytero et crescentio lectore et romano hostiario varijs cruciatibus necat⁹ vt p̄missum est.

Laurentius

Sabellius hereticus

Concordia

Sabell⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq;
ab auctore puer se secte iuētoze vocati sūt: ea aut
tepestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que
olim barce vocabat⁹ pentapoleos ciuitatē plena blas-
phemijs in deū patre et in xp̄m: quē sumi dei filiū esse
negabat: primogenitūq; oīs creature: simul etiā sp̄s
sc̄i intellectu auferebat. Dicebat em et p̄dicabat vnas
tū p̄ris et filij et sp̄s sc̄i esse p̄sonā. Quas ob res ma-
gne dissensiones et scādala in ecclesijs tā occidentālīb⁹ q;
orientālīb⁹ exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudi-
ciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno et mēse postq;
beatū laurentiū sepeliuit cōprehensus eo qd xp̄ia-
nus esset diu acriter cedidit: cū nollet idolis sacrificare
fustib⁹ cesus donec cedētes deficeret. Beci⁹ ira plenus
valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examinatione in-
terficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in aspectu ei⁹ de-
collari fecit. deinde ipsius ligatis pedib⁹ ad colla indo-
mitoz equoz p cardos et tribulos crudeliter trahi t̄z
diu fecit donec emitteret sp̄m. quo defuncto iustin⁹ cor-
pus sepeliuit i agro vetano ydibus augusti.

Concordia p̄dicti hypoliti nutritrix. cui p̄ses dixit
cōsiderate vitā vram: ne cū dño v̄ro peatis: ait
nos cū dño desideram⁹ magis mori qd ipudice viuere
Iussit eā tā diu plūbat⁹ cedi donec emitteret sp̄m.

Roman⁹ qz miles et ipse sequēti die eo i loco pas-
sus est. Is i p̄fessioe b̄ti laurentij diuit⁹ ex visioe
angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: et visa ei⁹ p̄stātia de-
collat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā ethurie urbem delatū honorifice sepultū est.

Hypolitus

Romanus

Quirinus

Quirinus romanus tribunus sub hac persecutione p[er] lingue abscisione: et manuum ac pedum p[er] xpo detru-
catione: in via rome que nuncupat appia agone mar-
tyrij. iij. kal. aprilis gladio consummavit.

Aleodora q[ui]s v[ir]go hermetis martyris soror his t[em]p[or]i-
b[us] ab aureliano capta martyrium intrepide sustinuit

Valentinus romanus p[re]s[bi]ter h[ab]uit t[em]p[or]ib[us] multa sanitate
ac doctrine insignia a claudio imperatore capis.

Interrogat[us] de d[omi]nis eor[um] ait iouem mercurium et alios mi-
serios boies fuisse: deinde asterij filia illuminauit quaz
cu[m] o[mn]i domo sua numero. xliij: xpianos effecit. Tandem iu-
bente imperatore diutissime fustib[us] cedit. ad vltimum
v[er]o capite trunca[us] et i. 6. kal. marcij sepel[us].

Valentinus

decij imperatoris filia xpianissima rome gladio iugulata historie tradit q[ua]nto kal. nouemb[ri]s.

Dona persecutione ecclesie Aurelianus imperator mouit i xpianos nomus a nerone. Is em[m] malis p[re]silijs
subordinat[us] cu[m] de ea re ad puinciaru[m] p[re]sides l[ite]ras misisset: diuina iudicio de celo tact[us] turpis occubuit

Gebennarum clarissima allobrogum seu sabaudiensium ciuitate aurelianus augustus i gallijs hoc anno
condere fecit. Et ex suo no[m]i[n]e ipsam aurelianam appellari voluit. Cu[m] em[m] gallia puincia per annos. xx.

et eo amplius ob senectutem et ignauitatem valeriani et galieni imperator[um] a fide populi romani se subtraxis-
set. virtute aureliani cesaris recuperat[us]. Hec quippe ciuitas beluecorum finibus. prima est et lacu lemmano si-

ne lusitano abluat[ur]. Ex quo quidem lacu rhodanus flumini p[er]fluit. super quem pons ligneus celeberrimus su-
tus est. hec itaq[ue] ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq[ue] ac ciuium frequentia totius allobrogum siue

sabaudiensium puincie emporium esse videt[ur]. Ad qua[m] p[ro]pter frequentes nundinas innumerabiles deferunt[ur]
diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: et nunc subest. In qua plurimi claruere viri: de quor[um] numero

maximinus quida[m] p[re]fessor fuit. Anianus vrbis ep[iscop]us viri scitatie et doctrina p[re]cipui: ac let[us] p[re]sbyter in diui-
nis scripturis nobiliter erudit[us] et alij multi. Hec aut[em] vrbis ab imo surgit ad collum p[ro]tensa: habetq[ue] vineta

vberrima. Est q[ui]s i ea sedes ep[iscop]alis apud eandem vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatu[m]
p[ro]mogenito suo tradidit ecclesiasticas ceremonias et orandi more[m] didicit ad basileam p[re]xit. vbi generale fuit

cociliu[m] inter duos filios: alteru[m] sabaudie ducem. alteru[m] gebennarum comitem adulescentes egregia facie. solen-
tibus. p[er] more seruatis: romane ecclesie p[re]sul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5473.

Anno christi. 274.

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felice pontifice sedit rome vir sanctissimus et eruditus. Instituit ut in altari noue fruges benedicerentur maxime uero fabae et uine. Constituit item ne qui martyres sepelire uellent sine dalmatica collobio uero purpureo id facere auderent se nesciente preserti. Trecetos enim hic martyres se propria manu sepelisse fertur. Verum ubi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij. diaconos quinq. episcopos noue creasset martyrio coronat. Et in cimiterio calixti via appia sepelitus octauo kal. augusti. Sedit annu unum mensem unum diem unum. Vacat tum sedes dies octo. Sunt qui scribunt eum annis octo mensibus decem in pontificatu uixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primu pbi tpe fuit. deinde caio et carino impantibus vir utiq. diuinus q. ordines in ecclesia distinguit quibus tam gradibus quibusdam ad episcopatu ascendere. hi erant hostarius. lector. exorcista. acolitus. subdiaconus. diaconus p. sbyter. eps. Idem q. (ut quondam fabianus) regiones diaconis diuisit: q. res gestas martyru describeret. Constituit etiam ne p. banus quispiam sacris initiatu in iudiciu uocaretur: neue paganus aut hereticus accusandi xpianu hominem potest haberet. Tandem orta in xpianos tpe diocletiani tanta persecutione quanta nunquam antea. in subterraneis locis quas cryptas uocant diu latuit. Captus deinde a persecutoribus una cum gabiniu fratre eiusque filia susanna martyrio coronat. et via appia in cimiterio calixti sepelitus decio kal. maij. Sedit autem caius annis. xj. menses quatuor. diebus duodecim: quo quidem tpe presbros quinq. et uiginti diaconos octo episcopos quinq. creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies undecim. hunc tamen quiddecim annis sedisse eusebius scribit Paulus samofatenus episcopus.

Doxa fidei descendentem arthemoris heresim excitasse dicitur. que quidem heresis marie uirginitati dicebat: assereratque post christi natum se viro suo ioseph commiscuisse et alios filios percreasse. hic itaque paulus in demortui episcopi locum anthiochenus episcopus creatus superbe nimium sese habebat. Interdum enim pre superbia et lias relegebat et dictabat epistolas: multis constipato agmine precedentibus ac subsequen- tibus. unde propter huiusmodi arrogantiā christianā religionē plerique detestabantur. Sed quod faceret nostra tempestate qua nil uel superbie uel pompe ne dicam luxurie addi potest. Si tot adulescentes sericatos in equis preferocibus uiderent. si subsequentiū presbitorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusque coloris hincinde ab equis deauratis pendētib. Exerarent eos ac dicerent nil eis cum christo preter similitudinē quandā religionis cōe esse. Is autē predictę heresis asserit inflatus opinione suū ipsius ac tribunal alti quā res: negabat dei filiū e celo descendisse: sed a maria cepisse originē et initium e terra habuisse. hanc obrem in celio anthioceno omnium episcoporum quod aderat consensu publice damnatus est. maxime uero gregoriū cesariensis episcopi uiri sanctissimi sententia quod tanto celio interfuit: et postea pro fide christi martyriū penā subiit.

Manes quidam hereticus gente persa uir utique callidus et diabolicus uita et moribus barbarus: his temporibus fuit et multa damna christi ecclesijs intulit. Is ei profiteri se christum ausus est: ascitis in societate duodecim discipulis quo fide rebus in omnibus faceret: et ad interficiendas deceptorum animas infandi dogmatis sui ferale commentū de sacrilegis et fabulosis medijs texuit. Et per has insanarū opinio- nū ruinas se suosque sequaces decepit: ut falsi corporis fingeret christum dicens (ut leo papa testatur) cum nihil in se solidum: nihil uerū hominis oculis actibusque probuisset sed si- mulate carnis uacuā imaginē demonstrasse: hic etiam et sequacibus suis duo principia esse affirmabat unum. scilicet boni alterum mali: unum lucis et alterum tenebrarū. Testamē- tūque uetus respuēs et nouū solū recipiēs. ab eo manicheorum heresis exordium sum- psit. ut autem cum impugnat manes ob impietatem et superbiam: ita maxime laudat ana- tolius laodicensis episcopus propter religionē et doctrinā.

Cesari et alij martyres

Felix presbyter et eusebius monachus his persecutionibus apud terracinā campanie urbe pro fide christi interempti sunt. nam eusebius cum sanctos martyres iulianū et cesariū presbros sepelisset: et huius rei gratia multos ad fidē conuertisset quos predictus felix baptizauit: cum eodem felice papa detentus ad forum iudicis ignominiose perducitur cum omnino sacrificare nollet decollatus est nonis nouēbris. Cesariū autem diaconū et iulianū presbyterū per unā diem ante predictos in eadem urbe interfectos fuisse constat. Ipse enim cesarius diaconus cum multis diebus in custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in sacrum missus et in mare precipitatus kal. nouembriis martyrium compleuit. Adiochus quoque presbyter et tyrsius diaconus ac felix subdiaconus olim beati polycarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū urbe glorioso martyrio coronant quos polycarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem uentibus per- forati obierunt.

Linea Summorum pontificum

Euticianus

Caius

Manes hereticus

Actus romanorum imperator post aurelianum a senatu populoque romano imperium suscepit. in cuius electione velius cornificius gordianus consul dixit. Cum exercitus sine principe recte diutius stare non poterat: simul necessitas cogit. Nam limites transibentium germani rupisse dicuntur occupasse urbes validas nobiles diuites et potentes: quare agite et principem dicite. post hoc omnis senatus acclamavit tacite auguste dum te seruet: te principem facimus. vir certe idoneus reipublice gubernande ob eius virtutem et integritatem. pecuniam quam domi collegerat in stipendium militum vertit. togis et tunicis idem usus est quibus prius. Thermas omnes ante lucernam claudi iussit ne quid per noctem seditionis oriretur. corneliu[m] tacitu[m] scriptorem auguste in omnibus bibliothecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariore cibos appetiuit: balneis raro usus est atque validior fuit in senectute. vitreorum diuersitate atque opusculis delectatus est. Panem nisi siccu[m] nunquam comedit: fabricarum peritissimus fuit: marum cupidus: venationum studiosus. uxorem gemis vix non est passus. legit sane senex minutulas litteras ad stuporem. Et quoniam a meotide multi barbari eruperant interemptus est insidijs militaribus mense sexto post adeptum imperium (vel ut alij dicunt) morbo interijt. Cessit autem propter breuitatem temporis nihil magnu[m]: hic mensem septem breuem tacitu[m] appellari iussit: cum eo mense natus et factus est imperator.

Florianus qui frater taciti germanus fuit: post fratrem arripuit imperium non senatus auctore sed suo motu: quasi hereditarium esset imperium. cum sciret adiuratus esse in senatu tacitu[m]: ut cum mori cepisset: non liberos suos: sed optimu[m] aliquem principem faceret. Venitque vir duobus mensibus imperium tenuit et occisus est tharsus a militibus qui probu[m] audierant impare: quem omnis exercitus legerat. fuit autem florianus morum frater imitator: nec tamen usquequaque. Nam effusione in eo frater frangi reprehendebat. hec ipsa imperandi cupiditas alijs cum moribus ostendit fuisse quam fratri.

Probus romanorum imperator: vir domi forisque conspicuus: qui post tacitu[m] omnium iudicio bonorum imperator est factus orbemque pacatissimu[m] gubernauit. hic oriundus e panonia ciuitate symmicensi nobiliores matre quam patre patrimonio moderatus: affinitate non magna: tamen prius quam imperator nobilissimis virtutibus claruit. Rei autem militaris insignis suscepta rei publice administratione. Gallias a barbaris occupatas ingenti felicitate restituit. Quodpositis igitur rebus in gallia litteras ad senatum dedit. sublata est omnis que tendit late germania: omnes iam barbari vobis arant. Nam et quadraginta milia hominum cesa sunt et septuaginta urbes nobilissime captiuitate hostium vindicate. et omnes penitus gallie liberate proda omnis recepta est. ago igitur dijs immortalibus gratias. Habuit quoque non leues tyrannicorum mores. Nam et saturninu[m] qui orientis imperium arripuerat varijs pliorum generibus superauit. tandem cum p[er]culus et bonus apud agrippinam in gallia imperium arripuissent. magna celeritate opp[re]ssit. et de eis omnibus triumphauit. Tandem cum symmion venisset ac solui patriu[m] effecudari cuperet et dilatar[et]. promoti milites confugientes eum in turre ferratam quam ipse specule caedificauerat interemerunt anno imperij sui sexto. postea tamen ingens ei sepulchreus elatis aggeribus omnes pariter milites fecerunt cum titulo huiusmodi inciso marmori. hic probus imperator et vere probus fuit. victor omnium gentium barbararum victor etiam tyrannorum.

Numerianus imperator post probu[m] imperium suscepit: cuius patria ambigua a plebisque patribus quidam in illirico quidam in narbone in gallia natu[m] scribunt. Is p[er]fectum duos filios numerianu[m] et carinu[m] ad gubernacula imperij traduxit ac cesares fecit cum quibus regit duobus annis. sed dum bellum aduersus sarmathas gerit. nunciato p[er]fatu[m] tumultu ad orientem p[er]fectus ipsos plio fudit. Eodemque et thesiphonte nobilissimis urbibus captis. in castris super tigridem ictu fulminis cecidit. Numerianus vero qui cum patre erat adolescens egregie indolis rediens in lecticula ob dolore oculorum impulsore ap[er]to per insidias occisus est. Is omnes poetas sui temporis vice rat. Carinus autem probis omnibus contaminatus adulter frequens. a diocletiano (difficili tamen bello) in dalmacia victus scelerum suorum penas tandem luit.

Diocletianus de dalmacia oriundus vir obscurissime natus anno ab urbe condita. M. xli. ab exercitu imperator electus. ap[er]tu[m] viru[m] audacissimu[m]: qui numerianu[m] interfecerat ipsemet gladio occidit. veru[m] moto in gallia tumultu. potius quam bello eo cum exercitu maximianu[m] cognomine herculeu[m] misit. qui agrestes facile copescuit. At vero circumstrepentibus undique bellis cum solus diocletianus resistere torpulis non posset maximianu[m] augustu[m]: constantiu[m] vero et maximianu[m] galeriu[m] cesares creat. Maximianus autem herculeus carusio fraude intercepto. battania post annos decem recepit. at constantius cum primo in gallia male pugnasset renouata scodo pugnata multa milia alemanorum qui eo venerant mercede conducti expugnauit et occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianus inter in egyptu[m] vadens captam alexandriam quam achileo resistere mensibus octo obsederat: diripiendam militibus dedit. fuit autem diocletianus morigeratus callidus: sagax p[er]teus et admodum subtilis ingenio diligentissimusque et solertissimus princeps. adorarique se iussit cum ante eum cuncti salutarentur: ornamenta gemarum vestibus calciamentisque addidit. herculeus autem populo ferus et incivilis ingenij: asp[er]itate sua etiam vultu horrore significans. Pacatus igitur undique rebus diocletianus in orientem. maximianus vero herculeus occidere vastari ecclesias mandauit imperiumque diuisit. tandem apud salonas se recipiens: reliquu[m] vite sue tempus p[er]claro ocio senuit. et post .xx. annu[m] veneno extinctus exiit annos .73. quos apud mediolanu[m] maximianus secutus fuit post triumphu[m] inclitus quem rome perfecit.

Linea Imperatorum
Tacitus

Florianus

Probus

Numerianus

Diocletianus et Maximianus

O Ecima persecutio in xpianos post nerone a quoda veturio militie mgro excitata his tpi⁹ diocletia-
ni z maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus qz in oriēte maximianus vō ber-
culeus in occidēte: vastari ecclias xpianos affligi interficiq mandāt: que certe oibus diuturnior
z immanior est habita. Nā z scripture sacre igni exuste sunt: z si qd xpianus i mgratu fuisset eo sublato re-
manebat infamis. Preterea vō serui q in xpianismo pdurabant: libertatē psequi nō poterāt. Milites itē
xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq deponere. edicto principis in foro posito.
Hoc vō quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto z sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc
in fide cōfirmarūt dozothēus z gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe niconedia
regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos
interfici. plerosq viuos i igni conijci iubet. Eadē qz sciticia vti sunt q in miletene. puincia in syria: i affri-
car: in thebaideri egypto cū impio erāt. In planicie vō palestine z tyri multi seuissimis bestiis expositi sūt
Nullū aut genus tormēti xpianis tuz nō adhibitiū est. Quid plura cū Damascus referat. xvij. milia hoim
vtriusq sexus dieb⁹. xxx. p diuersas. puincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q in insulas relegati
sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiedas barenas. excidēdosq lapides dammati: que mul-
titudine ppe infinita est habita. Tandē vō aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) z eo diocletianū cōpult: vt
deposito imperio priuatus viueret. Idem facit z maximianus eius collegā: acerrimus persecutionis chri-
stiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus infamia mē-
tis percitus: furijq scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adaucus

Barbara

Symphorianus
Claudius zc

A daucus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac
scitissim⁹ apd phrigiā martyriū suscepit. Is cū cō-
uertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiano tota cōbusta
est. qz cines idolis sacrificia exhibē recusarūt: ad aucto-
viro scitissimo eos i fide retinēte. cū z ipse idolis sacrifi-
care rennuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt ocu-
lis effossis ac cauterio adustis. postremo capite obtru-
catione martyr efficit.

A lexader miles strenuus ex sacra thebeor legiōe
vni⁹ p hoc tēp⁹ apd bergomū ciuitatē cū xpi dñi
nri nomē cōstātissime pdicaret: post innumerabiles vir-
tutes ibidē operatas septimo kal: septēbris abscisiōe
capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus
grata vidua scitissima colligēs i pprio predio sepeliuit
quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum
fuit qd nuncvqz vetustissimū extare videt.

B arbara vgo nobilissima de niconedia orta quas
ob nimia pulchritudinē pater eius i turri excelsa
collocavit: times ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū
celi adorabat a spūscō edocta: cū pte inotuit eā occidē
voluit: q se abscōdit: qua inēta ad pfidē ducit: primo
virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadariis
exustione z māmillarū abscisiōe: postqz innumerabiliū
tormētorū cruciationē ad extremū pē eius pprijs mani-
bus caput eius pscidit scdo nōs decēbris. Ignis autē
de celo descendēs patrē cōsupsit z i puluere rededit.

A nastasia illustrissima filia nobilissimi romāi pu-
bli potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud
xpianos opa miscōie pfecta. his turbimib⁹ ab ipso pu-
blio cōprehēsa post diutinā custodiā i carcē p xpo ma-
cerata a grifogono scriptis pfortata q postea capite de-
truncatione palmā martyrii meruit. Tandē cū ducet⁹ vi-
ris z cū mult⁹ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata:
post varia supplicia xpianorū anastasia a pfecto ad pa-
los ligata: eā ignibus cremavit. 8. kal. ianuarij. circa
ānos dñi. cclxxx. Fuit autē bonarū līrarū eruditissima z
de ei⁹ persecutiōe ad grifogonū extāt cplē eloqntia plene

C laudius z nicostatus symphorianusqz ac sim-
plicius viri clarissimi: z i arte qdrataria pitissimi
rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcere trusi. de-
inde scorpionibus grauissimis cēsi. deinde iussu dio-
cletiani per indicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

C rispianus z crispinianus viri celeberrimi sub hac persecutione apud suefionē vrbe capti z iudici pnta-
ti p imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrii coronā pceperūt.

Alexander

Anastasia

Crispinus z
Crispianus

Mauricius

Mauricius et Crispinus et Candidus ac Victor cum innocētiō sacre Thebeorū legi-
militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp^o iubente Maximiano in gallia
ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis sexaginta sex p xpo gloriosissime martirio
coronant. Hū nāq⁹ ex orientali⁹ regionib⁹ et ex gestis eorū claret ex thebe egi-
pti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimorū epō baptizati. in au-
xilium a Maximiano accersiti in gallia venerūt. Viri in bellicis reb⁹ strenui. viri
tuteq⁹ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xpianos
destinasset atq⁹ iussisset ydolis imolarē. Cū obtemperare noluerūt plurib⁹ in lo-
cis diuersis cruciari⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Maurici⁹
eorū dux in fide cōfortas reliquos. qui arma deponētes ultra se obtulerūt et circū-
quaq⁹ cruciari. Primiceriorū corpa p⁹ multos passiois annos scō epō Theodo-
ro reuelata. i eorū honore basilicā fabricauit. Eorū natale. x. kal. octobr^{is} celebrat.

Vincentius leuita vir inuictissim⁹ atq⁹ sanctissim⁹ natione hispan⁹ bñssim⁹
pape Sixti discipul⁹. diuinq⁹ lauretū martiris scientia et virtute germanissi-
mus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lris tradit⁹. gemina sciētia efficacissime cla-
ruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Ba-
ciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenarū stri-
dore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia
supplicia pateretur. Deinde Baccianus sanctissimū hominē in eculeo primū leua-
tum toto corpe distēdi fecit. distētiq⁹ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia feruēs
infamia dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat. vt pfluente a toto corpe
sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Vincenti⁹: iussit lectū tyrann⁹ euz
ferratis costis. pferri: et addita subtus carbonū cōgerie et exuerūt dū martirē. q⁹ i
trepidus vltro cōscendit in craticula positū vincinis ferreis aperiri et ardētes lami-
nas insigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atq⁹ ibi
testas acutissimas congeri in lignoq⁹ pedes ei⁹ affigi et sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis
nexib⁹. et athleta dei magno lumie refect⁹. que cū Bacciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. pcepit vt molli-
bus foueret vt cū ampli⁹ cruciaret. mox aut pcosas resolut⁹ in mortē celo spm reddidit. p⁹ psecutiōz corp⁹
extra muros valētie sb altari cuiusdā ecclie xpiani cōdiderūt. Eius passionē nobilēq⁹ triūphū prudenti⁹ ver-
sibus expressit. Augustin⁹ q⁹ huius sanctissimi martiris preconii vberime demonstrat.

Vincentius

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiōe (testante Am-
brosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuecula corpe. tredecī annorū pul-
cra facie. dū a scolis reuertit a pfecto filio adamat. Agnes ait preuentam amoze
ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igit⁹ a pfecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dñs
cū virginibus de veste aut cū meretricibus luxu opā daret. que singula rēnuat
Ideo nudā ad lupanar pfectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill⁹ dñs ptulit vt
q⁹ vestibus tegeret: Qua ingressa angelū dñi inuenit pparatū. q⁹ stolā cādidissimā
mā ppauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius pfecti. q⁹ ab
angelo pfocatus ē. Illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas
et terrores ac verbera plurima i ignē plecta sed mīme lesa Tandē aspasius i gut-
tur eius gladiū inuergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā
parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente ap-
paruit dices. Videte amātissimi parētes ne me qsi mortuā lugeatis sed congau-
dere mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum responsata in celis quem in terris to-
ta cum intentione dilexi.

Ciriaco

Ciriaco quoq⁹ diaconū cū largo et sinaragdo p hoc tps cū alijs viginti passum
historie tradit. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter
iobiā sapientis pfar regis filiā post dies qdraginta quinq⁹ reuersi a Diocleciano bo-
nifice suscepti. p⁹ eius morte filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xpianis
in carcere mitti. inde p iudicē Arpasū educit caput eius pice liqta pfundi fecit. et ite-
rus i carcere retrudi. Tercz post qtuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus ce-
di et neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriaciū cū Smaragdo et alijs
viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo. pmissi sexus: Ro-
me aut via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia
corpa martirū in predio via hostiensis miliario ab vrbe. 7.
sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Ciriaco et Prothasio germāi natiōe Mediolanēses pte vitale viro scō
mīe valeria vno ptu geniti hac tumultuāte pcella i ea vrbe ab astasio comite sūt
passi. Hū nāq⁹ pntibus orbat pfecti vniuersū pmonitū vēdiderūt et paupib⁹ ero-
garūt orōibus et lectiōibus p plres ānos vacabāt. Astasio. pfecturo ad bellum
sacerdotes ydolorū direit. nisi faceret geruasius et prothasiū dñs suis imolare victori-
am reportare nō posset. Pntati corā comite cū nō acquiescerēt idol⁹ sacrificare Ger-
uasius plūbat⁹ cesus ē donec spm exalaret. Prothasi⁹ vō fustibus cesus demum
capite trūcatus ē. Quorū corpa cū ānis multis icognita fuisset. diuus Ambrosius
domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Mar-
tizati fuerunt hū beatissimi matres die. xij. kal. Ianuarij.

Georgius capadocus tribunus et verus christi miles hoc tempore. Cum venisset de capadocia in perfidiam civitatem dyopolim velut aliter circa romanum et eodem atbeniensium rex pro patrie sue liberatione sese itinerandi ad draconis occisionem et martirii tollerantiam dedit. Quippe interfecto dracone per eculei extensionem totiusque corporis lacerationem et viscerum effusionem. nec non et aliorum tormentorum pressuram. ad ultimum martirii capitis abscisione complevit. Cui gesta licet inter apocryphas scripturas ponatur ipsi in illustrissimum martirium inter coronas martirum dei ecclesia venerabiliter honorat. quod etiam Ambrosius attestat qui scribit Georgius fidelissimus christi miles. dum christiana nitatis professio tegeret. solus inter christianos dei filium confessus est. Cui et tanta fidei constantia divina gratia concessit. ut tyrannice potestatis precepta contemneret. Et innumerabili non formidaret tormenta penarum huius incliti martiris caput cum postmodum venecis delatum fuisset. in eius honore monasterium et ecclesia erecta fuit quod nunc usque maxima cum veneratione perseverat. Alexillum quoque eius apud germanicam nationem bambergi maxima cum solennitate observatur. Et natale die. ix. kal. maii ab omnibus christicolis celebratur.

Georgius

Erasmus

Erasmus campanus episcopus vir illustrissimus atque scriptissimus. cum decretum in antiochia a Diocleciano processisset. ut quicumque non sacrificaret ydolis diversis suppliciis interiret. hec audies Erasmus in heremo per septem annos habitavit. orationem et contemplationem vacans. cui dominus escam per cornu ministrabat veniens voce angelica promissa ad civitatem multos a demonibus liberavit. et plures docendo ad christum convertit. Diocleciano his auditis sibi eum perituri iussit. primo plumbatis et fustibus graviter maceratus et dilaniatus. Deum resina sulphure pice oleoque perfundis. nec minime ledit. quo miraculo multi compuncti ydolum abrenunciantes christiani effecti sunt. Postea nullus in carcerem artissimus cum imenso ferri pondere. a quo angelus domini eum paulopost eduxit. Sed cum hec vulgarentur miracula a Maximiano impatore detinetur et in sartagine plumbi pice resina ignita immergi precepit. illeesus tamen mansit custodie mancipatus. Angelus eum nocte ad litus maris perduxit. ubi divina provisione in formicam civitatem campanie navicula pervenit. Tandes videns rutilantem coronam super eum illabi ait domine suscipe spiritum meum. et tercio nonas iunij sancto sine duntaxat corpore eius. Facite descendere ubi caput eius ostenditur.

Cosmas et Damianus

Cristoferus martir pro cere stature incomparabilis magnitudinis et virtutis vir per hoc tempus in samo civitate licia provincia asie pro christo mortem prolit. Primo vigis ferreis attritus. flammisque exustus fuit: sed cum divina virtute saluatus est. Ad ultimum sagittarum ictibus confusus martirium tandem. 8. kal. augusti capitis obtruncatione complevit ferunt hunc cum homines per flumen deferret ibesum puerum in humeris suis portasse.

Cristoferus

Methodius

Cosmas et Damianus christianissimi viri ac medici celeberrimi apud Egrum civitatem comprehensi. hoc tempore per vincula et carceres. per maris diversos atque ignes lapidationesque ac sagittas. divinitus superatas capite plexi sunt. Martirizati sunt autem beati Cosmas et Damianus Antium Leoninus et Euprepius. 5. kal. octobris.

Georgius

Methodius primus Olympiade et postea Tyri civitatum episcopus. his temporibus in calchide civitate que in grecia appellatur (ut dicitur scribit hieronymus) martirio coronatus. Qui cum crudelissimus esset vir multa edidit documenta. Et presertim de mundi creatore eides in carcere revelata. passus autem fuit. 14. kal. octobris. Fuit autem nitidi compositique sermonis adversus porphyrium fecit libros et simposium decem virginum.

Marcus et Marcellianus

Georgius romanus miles. cum his temporibus apud Nicomedia existeret. et Diocleciani persecutorum quam maxime christianis inferrebat plurimum detestaretur. ab ipso impatore captus. iussus est suspendi et laniari et sic cruetula crudelissime affari. sed aduc superveniente. 5. idus septembris laqueo fecit eum necari. inter corpus eius rome via latina sepultum est.

Maximus et Claudius

Marcus et Marcellianus germani et ciues romani sub hac persecutionis rabie a quodam fabiano duce comprehensi statim ad stipitem ligati. in corporum pedibus acutos ludes ifigi precepit. Sed cum non cessaret laudare nomen domini nostri ihesu christi lacea transfigi mandavit. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migravit.

Maximus quidam et Claudius viri clarissimi per hoc ipsius tempus cum predigna vxore primi et duobus filiis in urbe hostia a satellitibus Diocleciani tenti in exilium deportantur. Et. xij. kal. marcij incendio concremantur. ac sic eo incendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus illustrissim⁹ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant verusq; dei cultor. hoc qdē tpe cū multos xpī martyres exhortationib⁹ et doctrinis p̄cipue marcū et marcellianū gemios et eorū p̄genitores in fide xpī cōtinuisset. et trepidas illoz mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide sese xpianū eē cōfessus est. Nicostatū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dñm p̄uertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari et quasi signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi: qui eū vndiq; impleuerūt vt ferme q̄si erici⁹ eēt hirsutus sagittis. et eū mortuū relinquentes. q̄ infra paucos temp⁹ sanitatē recupauit impatorib⁹ in pallatio eorū p̄secutionē iniustā fore declarans qui eū tādū fustigari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocletiani corp⁹ ei⁹ in cloacā p̄ceperūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corporis sui et qd in vncō pendebat qd nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās catachumbis sepeliuit. Martyriū aut passus est rome diuus sebastianus in vrbe romana sub. i. s. kalend. februarj.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota natione sicula et speciosissima inter ceteras insule illius virgines in hac p̄secutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visib⁹ beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignaret quā grām tandē obtinere p̄meruit. At illa p̄festim amplū patrimoniū paupib⁹ et viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij p̄sularis litē p̄ponit: dicēs sponsas suas christianā esse: et cōtra leges viuere augustoz. quā idē pascasius corripit ad sacrificia demonū p̄suasit. et nisi dictis obtempaueris te ad lupanar tanq; scortum adduci faciā. et statim lenonib⁹ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq; inq̄natur corp⁹ viciose nisi de cōsensu metis. Mā si iurā violari me fecerit castitas mihi duplicabit ad coronā. Eam aut sp̄s sanct⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiā adhibitis fimb⁹ et bobus. bis territis pascasij ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasij amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mergi faciunt: ac sic idibus decembris sp̄itū emisit. cui⁹ passione et sc̄ritate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

Vitus puerulus natione siculus: his t̄pib⁹ cū modesto et crescentia nutrice sua apud syculiā insulā martyriū p̄tulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim annoz in xp̄m credēs quātū poterat indigentib⁹ misit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet bladis patris sermonib⁹ acquiescere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflic⁹ est. deinde angelico monitu nauē p̄scēdit. et comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ et crescentia ad tonagritarū territorij nauigauit. Ib i p̄ aliq̄d temp⁹ in oronib⁹ incognit⁹ p̄sistēs: ad diocletianū p̄dente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiū a demonib⁹ obfessum curauit. Cui diocletian⁹ p̄suadere cepit: vt culturā dñs impenderet sed cū nō acquiesceret vinculis ferreis astringit i carcere teterrimo. Sed cū in fide immobilis p̄maneret. Iussi sunt in ollā resina et pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demū i catasta extēsi sunt et dissipata sunt ossa eorū vt viscera apparerēt. et fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ et angel⁹ dñi eripuit eos et p̄duxit iuxta fluuiū syler ibiq; orātes migrauerunt ad dominū. Eorū corpora florentia collegit et cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. i. 7. kalendas Julij.

Affra et hilaria

Affra filia regis cypri cui⁹ pater i bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios p̄picios haberet filiā veneri dicauit. Cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: et i cyprio phanū ei⁹ p̄structū fuit. Inde ad augustā videlicet venerūt vt regia fieri posset: obsceno tñ seruiicio veneris dedita fuit: t̄pib⁹ seu p̄secutionis diocletiani Marcissus cū felice diacono domū ei⁹ ignorās ingressus cū oronib⁹ vota p̄solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xpianoz antistitē se turpē peccatricē p̄fitef: qui eos oēs a pessima cultura et actu illicito dimouit: p̄tetumū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit iussa est vt dñs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. qd iubes nūq; faciā: Ducta igit ad insulā flumis lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt

Pantaleon

igne accēso ait grās dñe q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe p̄ noīe tuo et emisit sp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia et eutrophia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon vir illustris et medicine arti erudit⁹ et ip̄e hoc tpe apd nicomediā ciuitatē p̄ fide xpī cruciat⁹ est. Is fuit fili⁹ senatoris medicinas adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore duct⁹ ad palatū p̄pter decorē laudat⁹. Cui heriola p̄sbyter pollicebat si in xp̄m crederet oēs egrotos siue medicina i ei⁹ noīe sanaret. a q̄ postea baptizat⁹. inde p̄te patre cecū illuminauit et ambos ad fidē p̄uertit. que cū maximian⁹ intellexisset eū adduci iubet et paralyticū sanauit. Ecce igit pena p̄ fide xpī et lāpadarū exustione mirum in modū cruciat⁹ a dñō tamen confortat⁹ missusq; i sartagine plumbi bulliēte replet⁹: dñō apparēte plumbum refrignit: bestiasq; ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari p̄cepit. Tandem ip̄e cum p̄ceptore suo herimolao et alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyriū cōsummauit.

Sexta etas mūdi

Dorothea

Sergius et bachus

Fides et caprasius

Felix et adauctus

Eleutherius

Quatuor coronati

Euphemia

Felix et fortunatus

Dorothea virgo gloriosa apud cesareā capadochie vrbem: p hoc temp^o cōprehēsa p xpo martyriū p tulit. primo i catasta leuaf tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In ei⁹ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xpi rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annor apparuit ferens in sportula tria mala et tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiens illico cōuersus est ad fidē erat tēp⁹ huiusmodi frigidū mēsis februarij cū hee rose pntate fuerūt et ipe deide gūissime tor⁹ nouissime gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac pfectione apud nicomediā asie vrbē cū alijs inue⁹ rabilib⁹ martyr efficit. e q̄b⁹ alijs gladijs obtrūcati alijs ignib⁹ cōcremati. alijs in mari pāpites dati. Postremo et ipse eleutherius: hic cū diu p singula corpis mēbra cruciaret. et semper validior efficeret. demum veluti aurum ignibus examinātū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradysum introiuit.

Sergius et bach⁹ viri nobilissimi p hos tumult⁹ cū essent primicerij palatij apud maximianū impatore accusati q̄ xpiam eēt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bach⁹ extēsus neruis crudis vsq; ad fluxū sanguis et disruptionē vētris et iecoris laniat: expirās extra castrū piciat volucres a bestijs corp⁹ illesum suarūt: q̄usq; fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aut cū iflectē nō posset clauas sutularib⁹ calciatū añ currū mlti⁹ miliarib⁹ currē iussit cū fide fixus stetit nonis octob⁹. eū decollari pcepit.

Quatuor coronati scz seuerinus: seuerianus: carposus et victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificiū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbatarū occisi sunt et corpora eorū in platea canibus tactata. beatus sebastianus cū melchiae papa nocte sepeliuit. et cū eorū nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent: quorū nomina postea reuelata sunt.

Fides virgo scitissima i vrbe ageno a daciāno adolēscētula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dīs gētiliū induci posset: sup cratē enēā extensa substratis carbonib⁹. dum sic torq̄ret mltis ad xpm cōuertit. Sanct⁹ caprasius q̄ terrore p̄sibis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā vitricē faceret vidit colūbā nūcā de celo descendēte. que coronā aurogēmisq; lucentē sup caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xpianū cū primo et feliciano et fide virginē capite truncati sunt omnes.

Euphemia virgo nobilissima tēpestare hac apud prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti imolare nollēt oīa tormentorū genera in ea expēdit: q̄ oīa p xpo cōstāter ptulit videlz carceres verbera. rotatariū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: be-

stias virgarum plagas: igneas sartagine rursūq; a bestia morsu immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora et pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie ep̄s cū adaucto et ianuario presbyteris et fortunato et septimo lectoribus his temporibus perducti. Tandem nono kalendas Nouemb⁹ occasione gladij cōsummati sunt.

Felix item alter et fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententiā tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Blasius

Primus et felicianus

Quintinus

extra ciuitatē via numētana militario. i. 3. ferro vinctos post exq̄lita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursu gladio p̄sumauerūt. horz corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Damphilus grecus p̄byter eusebii cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac p̄secutione testate hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egre gie conscripsit. hic adeo diuinorū voluminū cupidus fuit vt magnā partem librorū origenis manu sua descripterit. quos diuus hieronymus in cesariēsi bibliotheca tāta auuiditate se legisse dicit: ac si cressi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore sc̄do kalendas nouembriis martyriū pertulit gloriōsum. cuius corpus post quinq; et quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a dioecetiano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i marty r efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Margaretha vgo pulcherzima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrice tradita. sp̄ote se baptizari fecit. p̄ mortē matris ap̄d nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quidecimū annū attigisset et speciosissima esset. Olibrius vīsa v̄gine in p̄cupiscentā ei⁹ exarsit. Cū tñ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē cōiecit. et deī cū dīis imolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedidit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudis vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄i eā deuoraturā facto signo cruci euauit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta oīoe p̄ oib⁹ etiā p̄secutiōib⁹. et parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martiriū. xij. ydus iulij compleuit.

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac tenotissimis or⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosus euasit. Cū aut sc̄tis Quirinus p̄ ānos plures gubernasset laureacēs ez eccliam i prima tem adlegiēs ecclie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacēs em archiep̄m maximilian⁹ elegit. qui pp̄lo salubri doctrina p̄fuit. Epib⁹ vero cari et numeri ant impatorib⁹. Eulasi⁹ p̄fectus ad ceylā missus hoies ad sacrificiādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōz acquiescere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martiriū pal maz meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioartoz in pataniā sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius ep̄s. Cū in oī sc̄titate et māsuetudine polle ret. Et i sebastē ciuitate cappadocie. xp̄iani i ep̄m eū eligerūt. Is ad vitādū rabiez p̄secutiōis intrauit spel lūcā cuiusdā mōtū cōueniēt ad eū bestie q̄s sanauit. cor u⁹ q̄s alimoniā ei⁹ deferēbāt. qd cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via mirac̄la faciēs: filiū cuiusdā mulieris i extremis laborātē. p̄pter os piscis trāuersus in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuir: impauit eū ligno suspēdi et carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ laniari. Septē aut mulieres xp̄iane sanguines excipiebāt: q̄ postea decollate fuerūt. Blasius q̄s cū duob⁹ puilis filiis hāz mulierz capite truncatus est.

Juliana vgo p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tpe apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū sensissimū ptulit: q̄ sp̄oso suo eleusio p̄fectoz vrbis cū p̄noie xp̄i ad oīa supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane p̄ capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta p̄stātissime ptulisset: postea palā cū diabolo p̄fixit. et de ipso clarissime triūphauit. Inde q̄ flāmas igniū et ollā feruētē supans et rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrii capitis obtruncatione. i. 4. kalendas Marcij adeptā est.

Prim⁹ et felician⁹ romani viri religiosi hac p̄secutione a pōntificib⁹ templorū apud dioecetianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt⁹ quos angelus dñi p̄solat⁹ est: deinde ad herculis phanū pducti cum nolēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos

Maximilianus ep̄s et martyr

Juliana

Damphilus

Ruffus et

Anno mundi. 5485.

Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre piecto diocletiani et maximiani tpiibus fuit post gatum pontifex: hic sexto pontificatus anno ia diocletiani psecutione seniente a carnificib⁹ capt⁹: ad sacrificia gentiu ductus: cu^m mnis instarent carnifices vt tbura dñs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito pcilio centu et lxxx epoz in sinuessa vrbe campanie: eo et marcellin⁹ squalidus et puluerulent⁹ ac cilicio indutus pficiscit⁹: petitq⁹ vt sibi p incostantia debita pena tribuat⁹: qui cum danaret in tato concilio nemo vn⁹ inuent⁹ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petru peccasse. ac flendo peccati pena luisse. Redijt romā marcellin⁹. ira-
Lociliu centu et lxxx. epoz i sinuessa vrbe capanie

priscille sepeliunt sexto kal. maias. sedit aut annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq⁹ et viginti.

Anno mundi. 5495.

Anno xpi. 294.

Marcellus papa natione roman⁹ patre bndicto ex regione vie late a costantio et galerio vsq⁹ ad maxentiu puenit. Is licet multoz turbimb⁹ vexat⁹ diuino tn cultui intent⁹: constituit ne quis generale conciliu celebrare posset sine speciali sedis apostolice auctoritate. Priscilla qz matrona romana ei⁹ suauis impulsit cimiteriu suis sumptib⁹ via salaria construere. titulos quiq⁹ et viginti i vrbe roma constituit. quasi dioceses ad comoditate baptismi: et opportunitate eorum q ad fide ex gentib⁹ quotidie veniebāt. Consultu iri: et eo modo sepulchris martir videbat. Annis aut quiq⁹ sedes menses sex dieb⁹ vno et viginti. Maxentius vbi lucina matrona instituisse eccliaz dei reru suaz herede intellexisset. irat⁹ et muliere relegauit ad tps. et Marcellu captu impellere minis conat⁹ est. vt et episcopatu se abdicaret. et xpianu nome deponeret. que vbi cōtemnere sua pcepta vidit. ad custodiēda aialia eu misit vbi nec oīes nec ieiunia ptermisit. parochiasq⁹ eplis gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in stabulum seu caca-balum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cu sede et icommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat ei⁹ morte romana sedes dies. xx.

Eusebi⁹ papa natiōe grec⁹. pre medico: pontificatu adijt Constantino et Maxentio impantib⁹. Constituit ne pphani in iudiciu suu epm vocare psumat Is dux i papatu viueret crux dñi inueta est qnto nonas maij. hereticos qz ide potifex recociliauit imposita tantummodo manu: Habita aut semel rome sacroruz ordinu mese decēbri. cu psbros. xij. diaconos tres. epōs. xij. creasset: rome morit⁹. et in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet ali⁹ hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Helciades papa natiōe apber. Maxenti⁹ licinij⁹ maximu tpi⁹ fuit. Vir sane scititate et sciētia multu insignis. Qui vt erat grauitate pclar⁹. Constituit ne qs vnqz aliqua suspitōe aut an vera pbatōz cōdemnaret. Eius qz institutu fuit. ne die dñico: neqz quita feria ieiunaret. qz hos dies pagani qsi sacros celebrant. Multa qz in oblatiōibus faciēdis pstituit. qd Manicheoz heresis i vrbe roma tu maxime inualecebat. His aut p actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et pet⁹ Alexandrinus epus et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Aliqz complures episcopi et sacerdotēs. Sepult⁹ est autem Helciades via appia calixti crypta. quarto ydus decēbris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Būmoz
pontificum
Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Helciades

Constantius et Galerius abdicantibus se ab imperio diocetiano et maximiano igitur Galerius augusti creati sunt. Diuisusque est inter eos ita romanus orbis. Nam Galerius illirico Asia et orientes sortitus est. Constantius vero singulari moderatione usus. Gallia tantum et hispania contentus fuit. Licet et ei Italia sorte obtigerit. Constantius enim contentus dignitate augusti Italiae atque affricae administratione solitudine recusauit. Vir egregius et plurimum civilis diuitijs puiciliū ac puatorum studēs. fisci comoda non admodum affectas: dicēsque melius publicas opes a priuatis haberi. quā intra unius claustrum referuari. Adeo autē cultus modici ut cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. puatorum ei argēto hostiari petito triclinia sternere. Hic non modo amabilis. sed etiā venerabilis galis fuit. p̄cipue quod diocetiani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinarias temeritate imperio eius euaserāt. Fuit autē constantius hic Claudij scōi ex filia nepos. quē ut diocetianus impator vna cū Galerio sibi affinitate beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani puignā ei vxorē dedit. Ex qua postq̄ sex filios suscepisset eā repudiavit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiua vxorē duxit. Constantius cū humanissime gubernasset. Constantio ex helena suscepto Bonacii in brittania p̄cipatus sui anno tredecimo morit̄. Atq̄ i diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē et clementiam.

Galerius vir et probe moratus. et egregius in re militari. Cū italiā quoq̄ sinente constatio administrationi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti p̄fecit. Et Severū cui italiā dedit. Ipse illirico comoratus est. Retinuit enim illiricū. quod ea barbaros hostes populi romani iter facturos sentiebat. Maximianus autē herculius spe recuperandi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qd̄ inuitus amiserat romam aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuatim elegerat in agris amenissimis cōsenescēs. Diocetianusq̄ etiam p litteras adhortatus est. ut depositam resumeret potestatem quas ille irritas habuisset. Contra hos motus missus a galerio Severus romā cū exercitu venit. dū urbē romanam obsideret fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuentus: fugiens. de mum rauēne occidit. Paulū etiā abfuit. qm̄ Maximianus pater militū beniuolentiam pollicitatōib⁹ et largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is autē in gallias ad constantinū generū p̄fect⁹. dolo cōposito tanq̄ a filio esset expulsus moliens autē constantinū reperta occasiōe interficere. qui in gallijs et militū. puiciliū ita fauore regnabat. Cesaris frācis atq̄ alamanis captisq̄ eoz regib⁹. de tecto p̄ faustā ei⁹ filiā dolo que rez oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie herculi⁹ p̄fugit. ibiq̄ opp̄ssus suoz scelez penas tandē luit: vel seipm̄ (ut qdaz volunt desperat⁹ reb⁹) interfecit: a Galerio autē licini⁹ imp̄tor fact⁹ mors galerius cōfestim secuta est.

Licinius impator fact⁹ est. ex Bacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij recept⁹. ppter ei⁹ in re militari p̄stantiā: notusq̄ galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qd̄ aduersus Marcellū gesserat laborib⁹ strenuus et officijs accept⁹. Constantinus tñ vir ingens p̄cipatus totius orbis affectas. Licinio bellus intulit. quīs necessitudo illi et affinitas euz eo esset. Nam soror eius constantia nupta Licinio erat. Ac p̄mo euz in p̄ania. scōo ingēti apparatu bellus apud Cibalias insistentē repentin⁹ opp̄ssit. omiq̄ dardania mēsea macedonia potius innumeras prouicias occupauit. Varia deinceps inter eos bella et pax recōciliata ruptaq̄ est. postremo licini⁹ nauali et terrestri p̄lio vict⁹ apud nicomediā se dedit. et contra religiōis sacramētū thessalonice puat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annus domiatiōis fere p̄ quītūdecimū vite prime sexagesimū occidit. auaricie cupidie omniū pessim⁹. neq̄ alien⁹ a luxu venereo. Asper admodum aut mediocriter impaciens. infest⁹ lris quas ppter insiciā imodica viris ac pestes publicā nomiat p̄cipue forenses industria. Agrib⁹ plane et rusticatib⁹. qd̄ ab eo genere ort⁹ altitudo erat satis utilis ac milicie custos. ad veterē instituta seuerissim⁹. Spadonū et aulicorū oīm vehēmēs dñator. tineas soricesq̄ pallaci⁹ eos appellans.

Maxentius (cuz constantius mortu⁹ Constantinus fili⁹ ei⁹ in brittania creat⁹ est imp̄ator. et in locis p̄is exoptatissim⁹ moderator accessit) Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome enim p̄oriani excitato tumultu Maxentius herculij filius. qui baud p̄cul ab urbe i villa publica morabat⁹ augustus nuncupauit. Vir sane feruissim⁹ et xpianorū acerim⁹ p̄secutor. lray tñ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimū delectabat. Quito tñ constantin⁹ imperij sui anno bellus aduers⁹ Maxentius ciuile cōmouit. Coptas ei⁹ multis p̄lijs fudit ipm̄ postremo rome aduersus nobiles oibus exitijs seuiētē apud pontē milutūz vicit. Italiāq̄ est potius. ut dūz p̄ dolore suaz fraudū oblit⁹ pontem ad decipiendum hostes structus decipulis transit. euz magna parte suoz satellitūz submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti impatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in p̄cto. xp̄ianis aliq̄ tēpe
parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebat qui obuiū quēq̄ cederet. Arte quoq̄ magica de
lectatus; grauidas maxie vero xp̄ianas funestis sacris adhibitas scidebat infantū causa; quoz cineribus in
magia utebat. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p̄ nephas posse. Simili vesania z crudelitate. Maximia-
nus quoq̄ in oriēte utebat. Qui magoz m̄gr̄is z malaz arcū doctorib⁹ p̄mia etiā decernebat. augurijs.
diuinationib⁹ fidē prestas. Scenoz ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Etera aut delu-
bra renouari ac more veterū sacra dñs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito
visceribus. supperatisq̄ intestinis ita distendit. vt inter se z putridū cadauer nil interesset; scarētibus vndi-
q̄ vermib⁹. z tabo serpēte. tam o pedore vt sustineri fetoz nō posset. grauissimis tandē morbis diuicijs cru-
ciatus. vniūdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em̄ in xp̄ianos. nūc p̄ xp̄ianis agebat. hoc vole-
bant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̄ maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim⁹
consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos utebat. p̄pter quā multi enecabant. Unde z multi ex su-
perioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̄ q̄ in precedenti p̄secutiōe z nunc seuiēte
passi sunt subiungemus.

Crustina

Crustina virgo celeberrima sub p̄dicta p̄secutiōe maximiani in Tiro passa ē
Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset z a plib⁹ in cōiugiū
pete. ref. parētes in turri posuerūt. vt dñs culturā virgo p̄solueret. A spū aut scō
edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Iussit
eā expoliari z a duodeci viris cedi. dein in carcerē mitti. z postea ungulis radi z
mēbra ei⁹ tenera disrupi. Crustina aut de carnib⁹ suis accipies in vultū patris p̄-
iecit dices. Accipe tyrāne z carnē a te genitā comede. Irat⁹ p̄r eā in rotā impolu-
it z ignē z oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ p̄ magicis
artibus ascribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte preci-
pitaret. Quā angeli assūmūt z xp̄s eā baptizauit z reducta fuit in terra. Tandē
post varia tormēta z manillarū abscissione. Julian⁹ sagittas i cor ei⁹ duas z vnā
in lat⁹ direxit. Sicq̄ cū palma martirij ad celū gliosa ascendit. **Adenna miles**

Adenna miles egiptius nobilissimis ort⁹ natalib⁹
passus est. Nā postq̄ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit milita-
re. ad publicū p̄cedens; se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audies pyr̄ib⁹
dux misit cū apprehēdi z suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrificā dñs z omīa
que p̄ ignorātiā gessisti ignoscenē tibi. q̄ cū obtemperare nollit. eo iubēte tam diu
neruis z diris crucianbus cesus est. donec platee locus sanguine ip̄ius fedaretur.
Deinde in eculeo leuat⁹ lapadibus adurit. Deinde deposit⁹ ligatis manib⁹ z pe-
dibus p̄ ludes ferreas trahi p̄cepit. Qui oibus in rebus z cruciatib⁹ vsq̄ ad finē
in laude z p̄fessione oipotētis dei immobilis p̄māsit. Deniq̄ data sentētia gladio
aniaduerti iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xp̄ianis furti-
ereptū mūdīs lintheamib⁹ debita veneratione in cimiterio. s. ydus nouēbris cō-
ditus est. Postea in cōstātinopoli translātū digno honore veneratū fuit.

Julianus

Julianus quidā genere anthiocēsis. vir xp̄ianissimus
Apud romanā urbē in hac p̄secutiōe p̄fata crudelissime
passus est. cū Basilissa virgine boz duoz mire legunt⁹ pas-
siones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotus. et
ministroz ecclie xp̄i. q̄ p̄pter imanitatem p̄secutiōis ad eos
cōfugerat; cōcremata est. Post quos etiā Anton⁹ p̄sbiter
et Anastasius z celsus puer vna cū matre z aliq̄ cōplurimi
qui oēs. s. ydus ianuarij mortē ptulere.

Saturninus

Uictor mediolanēsis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus his
temporib⁹ cū in castris Maximini augusti milite o-
seruiret. ad ip̄m tanq̄ xp̄ianus p̄ducit. Et cū compelleret
ydolis imolare. cōstanti aio recusauit. p̄pter qd̄ graniter ce-
di iussus est: Et cū deo p̄tegente doloris expers efficeret.
plūbo buliēti p̄fundit. et euz nil etiā ex hoc penit⁹ ledere
iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Victor

Susanna

Saturninusq̄ presbyter z Sisinus diacon⁹ rome cō-
prehensi in carcere diu marcerant. Inteq̄ exhibiti ob-
crisi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant⁹. z ibidez
neruis attractant⁹ ac fustibus scorpiōib⁹q̄ grauissime ce-
dunt. nouissime cū adhuc supiuerēt gladio trūcati sunt.
Quoz corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus
ayq̄ pape neptis sub hac p̄secutiōe Rome. s. ydus augusti capitis ob-
truncatione martirijū compleuit.

Catherina

Catherina p̄clarissima v̄go egyptiaca his t̄pib⁹ floruisse ⁊ martyriū ptulisse et⁹ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sc̄tissima virgo generoso sanguine orta. cui⁹ pater noie costus in v̄be alexandria rex fuit. a quo ⁊ si i iuuenili etate p̄e rege a quo magnū p̄monius accepit orbatā fuit: nō t̄m inter diuiciarū delicias ocio ⁊ molliciei feminee dedita sed tanta rex peritay sc̄ia predita legi⁹ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qđ certamen disputationis suscepit. hec diuinitissima virgo ab heremita de x̄po edocta ac sp̄osa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens seruēte adhuc diocleciani p̄secutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos lentes metu mortis p̄sperisset: ad p̄phana sacrificia impelli. etatis q̄s. xvij. ānoꝝ ad p̄spectū maxenci audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoꝝ ⁊ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Iussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapia miraret. quiquaginta p̄hos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi preceperunt. Iussitq; eā in obscurū carcerē recludi p̄ dies duodecim fame cruciari. Cui angelus dñi apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: q̄ tecū est dñs: p̄ te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrii introibūt. porphiriū deinde maxenci necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq; alios vtriusq; sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna p̄ martyriū p̄misit. Inde rotay gladijs attonita: tēpestas subito p̄fregit: ac plures lesit. Tandē obruticatione capitis martyrii coronā adeptā est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ mēoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lace corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p̄. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dñi. ccc. cuius natale celebrat. 8. kal. decembris.

Sophronia quoq; a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ p̄bs ⁊ orator disertissim⁹ Lactantiū firmianū p̄ceptor his t̄pibus (lz valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq; eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomediensis ecclie p̄sbyter p̄ hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos epl̄as multas. ac etiā in sacraz l̄aruz studio multū laborasset in belinopoli bythiniē v̄be. p̄ x̄po martyriū cōstanti ptulit alo. Iacobus item cognomēto sap̄iēs misibine persarū v̄bis ep̄s: multa p̄ hec t̄pa composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū quēstione de regno persarū ⁊ de p̄secutione xp̄ianoz. Obijt deniq; (hieronymo teste) cōstancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū p̄bm ⁊ oratorē eminētissimū arnobij predicti p̄bi discipulū hisdē t̄pib⁹ floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ nois fuisse cōstari: eo qđ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano augusto p̄pter virtutes ac sc̄ie magnitudinē vocat⁹ euz flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p̄ aliqđ tēpus docuisset tandē ob discipuloz p̄nuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobzē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua qđē re etiā multū valuit. Ipse em̄ secūsus post ciceronis t̄pa ea in disciplina habebat. Demū in extrema senectute p̄stitut⁹ cesaris crispi filij cōstāntini p̄ceptor i gallia datus est. Perfecit autē opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditore suū. ad probum epl̄is. ad asclepiad. de p̄secutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā odepericū de affrica vsq; nicomediā exametris versib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob p̄phili martyrii amicitia p̄mphili nomē accepit. eo qđ cū eodē p̄mphilo diuine bibliothecę inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ p̄ hec t̄pa tuz multaz rerum pericia tuz ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter p̄bos p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliqñ arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs sp̄us sancto inspirat⁹ patruz sniam secut⁹ est. ac deinceps vsq; ad mortē sanctissime euz orthodoxa fide vixit. fuit autē i diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothecę diuine euz p̄philo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē t̄pibus scripsit: maxie vero libros euāgelice p̄paratiōis: eccl̄iastice historie i porphiriū xp̄ianoz hostē acerrimū: Apologias item sex. p̄ origine cōposuit. Itē cōmentarios eruditissimos in centuz ⁊ q̄nq; p̄salmos. Preterea vt legi⁹ oīm p̄niciarū euz multos sc̄toꝝ martyruz passionēs ⁊ cōfessorū vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euāgelicā p̄parationem. cum apud gentes p̄cipuus haberetur paternā deozum religionem ob veritatis amorem cōtempnit. Scripsit quoq; cronicoꝝ historiā a primo anno abrahe vsq; ad annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus p̄secutus est. fuit deniq; eusebius hic post conuersionē cōstāntini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Bexta etas mūdi

Anno mundi. 5513.

Anno christi. 314.

Silvester papa natione romanus patre ruffino post melciade pontifice cō-
stātinī tēpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir
vtriq; diuin⁹: aspectu scz angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanct⁹
psilio magnus et maturus fide catholicus: spe patiētissim⁹ ac oīm caritate dif-
fus. Cui tantā dñs cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū et a gentilibus
mīro colere affectu. Sic nāq; baptizato cōstātinō et plurib⁹ donatus ac eccle-
sijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma
ab epō tm cōsecraret. vt epī baptizātū signaret ppter hereticā suasionē. vt ba-
ptizātū chrisimate liniat psbyter occasione mortis. addit pterea. laicus clericū
in iudiciū ne vocet. Clericus causas i curia ne agat. nec an iudicē secularē cau-
sam dicat. Presbyter celebraturus neq; serico neq; panno tincto vtat: s lineo
equidē albo. Sic i albis celebrandū esse dicebat queadmodū i linea syndone
et alba xpī corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ qz in ordinib⁹ ecclesiasticis cōstituit vt vnus
quisq; vno tm ordine ptentus sit. et vnus solū vxoris vir. Sic aut sanctissim⁹
pōtifer cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda fert romanā urbem
a draconis pestilentia liberasse. Venū vbi ex sacris ordinibus septies mense
decembri habitis presbyteros duos et xl. diaconos sex et xxx. epōs quinq; et
lx. creasset. Morit⁹ ac sepelit⁹ in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe mi-
liario pridie kal. Januarij. Sedit aut annos tres et xx. mēses decem. dies vn-
decim. Vacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi. 5533.

Anno christi. 334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post silvestrū cōstātinī tēpib⁹
fuit: vir bon⁹ et xpiane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad cu-
rā xpiane religionis cōuersus instituit vt ep⁹ hostiēsis a quo roman⁹ cōse-
cratur pallio vtret. voluit pterea dieb⁹ solēmb⁹ statim post euāgelium simbolū a
clero et populo magna voce decantari. et eo modo quo fuerat in niceno cōilio
declaratū. Quas ite ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua et sepult⁹
est. Alterā i vrbe rome ad palatinas qz qdē cōstātin⁹ muerib⁹ exornauit et auxit
Is posteaq; ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis diaconos psbros et
epōs creasset. morit⁹ ac sepelit⁹ in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs
octob. sedit aut annis duob⁹: mētib⁹ octo: dieb⁹. xx. Vacat tuz sedes dies. xx.

Anno mundi. 5535.

Anno christi. 336.

Julius papa natione roman⁹ patre rustico tēpib⁹ cōstātinī fuit mirandē sci-
tatis vir et doctrine. Is arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis ve-
rat⁹ a cōstante cōstātinī filio exilio dānatus. In tanta aut rerū pturbatione
tandē post menses decē romā ab exilio rediit nec destitit oriētales epōs repre-
bendere maxime vō arrianos q in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū
indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Ommissis his cōtentionib⁹
duas basilicas edificauit vnā iuxta for romanū. aliā in transiberina regione
Arta item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via
portuēsi. Cōstituit pterea ne sacerdos alibi q apud iudicē ecclesiasticū diceret:
Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. et vt
oia ad eccliam ptinētia p notariū aut p primiceriū notariorū scriberent. hos
hodie (vt arbitror) pthonotarios vocam⁹. Jul⁹ vō cū ex sacris ordinib⁹ ter-
mēse decembri i vrbe habitis psbros. xvij. diaconos tres: epōs nouē creasset.
morit⁹ ac sepelit⁹ via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe rome miliario ter-
cio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Vacat tuz
sedes dies quinq; et viginti.

Anno mundi. 5543.

Anno xpi. 344.

Liberius papa natione roman⁹: patre augusto cōstātinī et cōstātis tēpib⁹
fuit. hui⁹ tēpē cōilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt
in exiliū pellunt. Preterea vō cū in synodo ariminēsi oriētales sacerdotes cal-
lidi hoies et acuti occidentales simplices et imperitos argumentis ac fallacijs
cōuincerent quā disputationē ptermittim⁹ xpī em cū pte homouision esse ne-
gabāt. hoc aut qz primū liber⁹ pōtifer aperte impugnabat qdē etiā athana-
siū iub ente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit. atq; ita
tri ēnio ab vrbe absuit. At vō sacerdotes congregata synodo in liberij locum
felice psbyterū virū optimū pontificē creatū. qui statim octo et xl. epōz cōue-
niēti duos psbteros vsaciū et valentē ab ecclesia sepeparunt. Inde rogatū et pre-
cū arrianis sentiebat ecclesias dei qdiligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: et basilicā quas
de noie suo fecit apud macellū lidie. Beniq; cū sacros ordines bis celebrasset rome morit⁹ ac sepelit⁹ via sa-
laria i cimiterio priscille. ix. kal. maij: Sedit ānos sex: mē. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summorū
pontificum

Silvester

Marcus

Julius

Liberius

Constantin⁹ magnus. ex obscuriori mīmonio fili⁹ Cōstancij augusti in
Brittānia creat⁹ est impator. Cū res publica a quattuor impatoribus te-
nebat: cōstātino. Maxentio fili⁹ augustor. Licinio et maximiano nouis-
simis. Cōstātino tñ vir ingens: et oīa efficere nites: que aio pparasset. sūl prin-
cipatū tot⁹ orbis affectās. ceteros vt pmissus est vicit. Vir pzo imperij tepore
optimis pncipibus: vltimo medijs coparādus: innumere in eo anī corpisq; vir-
tutes claruerūt. militaris glie appetētissim⁹: fortia i bellis pspira fuit. Nā etiā
Gothos post ciuile bellū varie pfligauit. Ciuilib⁹ artibus et liberalib⁹ studijs
dedit⁹: affectator iusticie et amoris. Anno igit⁹ ab vrbe cōdita millesimo nonage-
simo pzo. dñi vero āno. ccc xxxix. sub hoc pncipe xpiani a tyrannis ante oppōsi-
tū nihil respirare icipiūt. Pacē em petētib⁹ libeter dedit. liberalitate et grā oīm
sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quas dā ex equo et bono sup-
fluas abscedit. seueras nūmū emēdauit. Urbē in Bizantijs ruinis de noīe suo cō-
dens: eā rome magnitudine edificior: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit
De qua in sequenti folio patebit. vt etiā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant
Is igit⁹ tant⁹ pnceps oīa circūspiciēs vbi honestate xpiane religiōis intellexit.
Eā ita cōplex⁹ est vt itur⁹ ad bellū: nō alio q; crucis signo vteret⁹: qd sereno celo
dus in maxentij tyrānū copias mouet: et viderat et adorauerat. Astatesq; ange-
los audierat dicētes. Cōstantine: qd etiā fecit et ty-
rannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xpianorq; oīm depulit. Tanti itaq; principes
ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuen-
tibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Cōstātinus
erga xpianos bene animatū: promptiorē ad optime de ecclia dei pmerendū red-
didit. Maz et pōntificib⁹ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qd quidem
Siluester aspernat⁹ tanq; religiose capiti mīme cōueniēs: pbr̄ygia mitra et can-
dida tantūmodo ptent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat⁹. q; q;
aliqui false dicāt eū vsq; ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos
moliēs qui ias Mesopotamiā fatigabant. vno et trigesimo imperij sui anno: eta-
tis vero sexto et sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obiit. Venūcia-
ta mors ei⁹ etiā p cūritā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā
greci cometam vocant. Atq; inter diuos meruit referri.

Constanti⁹ post mortē Cōstātini magni pñs cū cōstantino et cōstante fra-
tribus imperiū adept⁹: eoq; tperes romana sub vno Augusto et trib⁹ cesa-
ribus. qd nūq; als fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq; vnū fr̄is fi-
lium: Vex dalmatic⁹ cesar. pspira indole neq; patruo ab similib⁹: q; haud multo
post facinore militari opprimis. Sinēte poci⁹ Cōstantio patrueli suo quā iubete
Cōstantinū porro bellū fratri inferente: et apud aquilegiā inconsulti⁹ plium
aggressus. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Constans impius aggressus qd aliquādiu strēnuū et iustus fuit. Ador⁹ cū et
valitudine improspa et amicis p̄uiozib⁹ vteret⁹: ad grauiā vicia puerfus
Cū intollerabilis pñcialibus: militibus inuocūdis eet. facciōe Maxencij occi-
sus est. Obijt haud longe ab hispania in castro cui helene nomē fuit. Anno im-
perij septio decimo: etat⁹ trigesimo. Diuersa cōstancij fortuna fuit. A persis em
multa et grauiā p̄fessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus
nullū ei cōtra Saporē regē perfar. pspex bellum fuit. nisi qd apud Singarum
haud dubiā victoriā ferocia militū amisit. Post constantis necē Maxentio
italiā affricāz gallias obtinente: etiā illiricūz nouas res habuit. Vetrāuione ad-
impium cōsensu militū elector: quē grandēuū iam et cunctis amabilem diutur-
nitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum pncipē creauerit. virum pbum
et morz vetez et iocunde ciuilitatis. Sed a cōstātino qui ad vltionē fraterne ne-
cis bellūz ciuile cōmouerat abrogatū est Vetrāuioni imperiū. Rome quoq; tu-
multus fuit Nepociano cōstātini sororis fili⁹ p gladiatorum manus imperiūz
vindicante: qui senis exordijs dignum exitum nactus est. Vigesimo enim atq;
octauo die a Maxentianis ducibus opp̄fessus penas dedit. nō multo post apd
mursam maxentius pfligatus est. Oriēti mox cesar est datus gallus: maxenti-
usq; diuersis plijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio
mese septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox et
ad tyrānidē pñior si suo iure impare licuisset. Siluanus q; i gallia res nouas
molitus an die trigessimū et ipse extinctus est. Solus i impio romano cōstātius augustus fuit. Ador iulia
nū cesarē ad gallias misit patruelē suū galli fratrē qui ex constantio patris cōstātini fratre natus erat
tradita in mīmonū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui et galloz et germanoz mot⁹
virtute sua compescuit. Constantius inde particiis bellis occupat⁹ in itinere obiit inter ciliā capadociāq;
anno imperij octauo et trigesimo etatis quinto et quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nūm⁹
et amicis et familiaribus credens.

Linea Impe-
rator
Constantinus
magnus

Constantinus

Constantinus

Constantinus

Constantinus

Sexta etas mūdi

Constantinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. et cū admodū parua esset: eā postmodū constantinopolim noīarūt. Constantīn^{us} enī impator cognomīne magn^{us}: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili^{us} partib^{us} excursionses cōpelceret. Tradūt aliqui auctores in troadē pfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriq^{ue} grecorū principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xpo saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui^{us} diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atq^{ue} in traciā nauigantē bizantiū petiuisse. Quēq^{ue} sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox urbem ampliāsse: noua menia erexisse: sublimes excitasse tures magnificētissimis tūz priuatis: tūz publicis operib^{us} exornasse. Tātūq^{ue} illi decoris adieciisse: vt altera roma nō imerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum poti^{us} in terris habitaculū q^{uam} impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore poti^{us} Constantinopolis vocicaret^{ur}. Quā ei^{us} successores impatores passim tūz publicis edib^{us}: tūz priuatis ciuiū pallacijs et quidē supbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splēdore admirant^{ur}: nō tam mortaliū q^{uam} celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis et altitudine et crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Quas partes alluit mare. nec muri desunt: ad p^{ro}pulsandos nautales impetus idonei q^{uod} reliquū est ad terras vergens: post alta menia et antemuralia. ingēti claudis fossa. Habetq^{ue} hec ciuitas regia: caligaria: xilina: hacmagona: phara: theodosia: et sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniāni cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotib^{us} celebratū: mirabili ope: p^{re}ciosa materia cōstructū. Ea deniq^{ue} vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti^{us} orientis columen: et vnicū docte grece domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: et sub iustiniāno principe. Eam cū thurci ppter ei^{us} dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis n^{ost}re. 1093. a belsete quodā eorū principe: cū ingenti thurcorū manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis p^{er} quinq^{ue} et quinquaginta annos possidere. postea paleologorū clarissima familia genuēsū ope a gallis ademit vsq^{ue} in annu. 1453. gloriosissime possedit. quo an-

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ impator eā cepit diripiūq; Sic nobilissima vrbs in man⁹ infide-
liū venit. Ab ei⁹ cōditione. Mccc. v. circa. Tātoq; tpe paulo pluri senioꝝ roma steterat. qñ pmo a gothis
capta est. Albaric⁹ em anno ab vrbe p̄dita. Mclxiij. romā irrupit. at hic ne basilice scōꝝ effringeret edi-
xit. Rabies aut thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliq̄t. sacratissima ei⁹ tēpla machometee spurcicie
dedicarūt. Legim⁹ thebanoz res gestas: lacedemonioꝝ z atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōte-
nēda respublica. clare oli micene: larissā potēs: pluresq; mēozabiles vrbes quoz si nūc req̄ras muros: nec
ruinas iuentas. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstātinopolis sup̄-
bat: q̄ tñ mirabilū opez: tñ armoz: tñ l̄rarū: tñ glorie habuit: vt oim ciuitatū damna: hec vrbs sola re-
cōp̄sare videret. Et licet post diuisūz imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis i man⁹ hostiū ve-
nerit: nūq; tñ basilice sanctorū destructe: neq; bibliotheca cōbuste: neq; despoliata penit⁹ monasteria. Itaq;
māsit vsq; i hūc annū vetuste sapie apud cōstātinopolis monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doct⁹ pote-
rat: nisi p temp⁹ cōstātinopoli studisset. Inde nobis plato reddit⁹. inde aristotelis: demostenis: xenophō-
tis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: z alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ n̄ris) manifestata sunt. Nūc sub
thurcoꝝ impio sec⁹ euenerit: seuissimoz hoīm: bonoz moꝝ atq; litteraz hostiū. Nūc q̄ z homero z pindaro
menādꝛo z oib⁹ illustriorib⁹ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ p̄hoꝝ vltim⁹ patebit interit⁹. Innume-
rabiles em ex hac celeberrima vrbe in oi scia atq; virtute p̄clarissimū exiere viri: inter quos cognomēto io-
hānes crisostom⁹ ipsi⁹ vrbis eps. Atticus eps cui⁹ de virginitate liber extat. gennadi⁹: cassian⁹ zc. Et no-
uissime emanuel crisoloras q̄ grecas l̄ras tpe cōstātiēsis p̄ciliū in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus
est aut nūc fluui⁹ oim doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fator multis locis apud latinos studia l̄rarū
esse illustria. vt rome: parisijs: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamaticę: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontib⁹ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arefcit.
Nihil aut sub luna ppetuū. Quomodo aut impator thurcoꝝ machomet⁹ aio voluerat vrbe in medio thur-
coꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq; nomini decus mai⁹ accedere posset: si eā vrbe expugna-
ret: machinas bellicas adinuit. z insultū magna vi in eā fecit atq; tandē expugnauit: vt hec ciuitas in po-
testatē venerat infidelū spurcissimoz thurcoꝝ hoc infelici anno z vtriusq; sexus p̄ r̄sone cum imperatore
paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oia clarescent.

Sancta Helena

Helena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac magnificētia singulari p̄cipuat quā quidē angloꝝ regis filiā licet captivā alij vt ambrosi⁹ stabulariā z humilē a p̄cipio fuisse dicūt. hēc quippe baptizato filio cū vidisset p̄digia a b̄tō siluestro in filiū z p̄ iudeos declarata: magnitudi- ne animi mota z visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis p̄quireret. Difficile id quidā erat: qz ab antiq̄s p̄secutorib⁹ eo loci simulachrū veneris col- locatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adoraret. At mulier religione p̄ci- ta vbi locū ip̄m ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscri- ptio illa legabat trib⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeoz. Astabat aut machari⁹ illi⁹ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. Ac- tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dñi inuēta est quinto mōs māj. z ab helena exornata: z i magna veneratione habita. Baptizaf z in- das crucis inuētoꝝ quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi- ficato eo in loco tēplo vbi crucē repperat. Abiēs elanos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci af- ficato eo in loco tēplo vbi crucē repperat. Abiēs elanos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci af-

Arrius hereticus

Arius p̄byter quidā apud alexādriā vir qdē specie z forma magis q̄ viri- tute insignis: z laudis ac glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus serere discordiā i fide xp̄i cepit. Separe em̄ filiū ab eterna z ineffabili dei p̄is substantia conabaf his verbis erat aliqñ qñ nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: z eandē in trinitate subam. cū dictū sit ego z pater vnū sum⁹: atq; his suis fraudib⁹ pua- lere conatus est: ac sic pene totū orbe suo infecit erroꝝ: interea arriana heresis in- ualuit. fauēte cōstatio q̄ n̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaq; cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōcilij indicif eo cōuenere catholici z arriani. cū aut arrius quedā reuellere nō posset ad cōiicia versus ma- gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio.

Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō p̄misit impunē: qz haud multo post ep̄oz z ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de- misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Nicēna synodus p̄ima oīm synodoꝝ hoc an- no qui est sextus decim⁹ imperij cōstātini an- nus contra hui⁹ p̄fidi arrij dogma sumo pōtifice z cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab er- roꝝ tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impē- sa munifice quidē apud nicēnā vrbem bythinie cō- ciliū generale indicif. Cui. ccc. z. xviij. ep̄i interfue- re. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: z quidem acri- ter. Nā viri aliq̄ in q̄stionib⁹ callidi: arrio tus qdem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Is ex- his quidā doctissim⁹ p̄bs diuino spū mor⁹ vno mo- mēto fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctas z integrā statim amplexus sit. Tādes vero reipsa i- cōcilio diligēter discussa cōcludif

scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfite- ri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē z septes affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū z non ex ipsa patris diuinitate p̄genitū. Cognita aut tante cōtrouersie veritate. Cōstātini decretū cōcilij affir- mat: p̄posito cōtradictib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui em̄ in sniam bene iudican- tiū venere. In eodē vō cōcilio dānatos ferunt z photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati z sabelliani q̄ vnā tm̄ psonā patri filio z spūsancto ascribunt. In eo q̄s cōcilio q̄rimoniariū libellos (vt sit) ep̄i ipsi cōstātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesq; a p̄ncipe iudiciū: quibus impator optim⁹ m̄dit: cōbustis eoz libellis. eo dei tm̄modo z nō hominū iudiciū expectare debere. P̄terea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa deniq; alia ad bonestatem z pacem ecclie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Concilium Nicenum

Paulus heremita

Paulus primus heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno i heremo diē obiit. cuius aīaz (vt dñi scribit hieronymus) beatus antonius p̄fessus inter choros ap̄loz et p̄phaz euolare vidit. Fuit rachit post mortē amboz parentū i hereditate locupletū relicti annoz circiter sedecim. lris tā grecis q̄ egyptiacis app̄ime eruditus. māsuetti aī deū valde amans. Et duz p̄secutionis p̄cella decij et valeriani detonaret in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosus mōtē ad cuius radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudēbatur: et int̄ grāde vestibulū qd̄ apto desup̄ celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Jgit̄ adamato q̄si qd̄ a deo sibi offerret. habitaculo oēm ibidē in oīonibz et solitudine duxit etatē. Cibū et vestimētū ei palma p̄bebat. ad quē diu antonius accessit. et inter sermocinationes cōspiciūt alitez coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat et integrū panē añ ora mirantiū deponit. Jnq̄t paulus dñs p̄adiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidiū panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscēssum. molli sopore dissolutus: erecta ceruice extensisq̄ manibz in altum corpus exanime. Leones aut̄ humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: et tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportariū modū de palme folijs contexerat et ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebz pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

Antonius abbas egypti vir plane diuinus. et q̄maxie sermone et ope potēs. his t̄pibz claruit hic tanta sapientia diuinorū ac prudētia morū. nō p̄ studiū humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletus. Constantinus imp̄ator lras (rogat̄ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄s epl̄as vt diu testat̄ hieronymus egyptiace scripsit ac ad eccl̄ias egypti destinauit: que t̄pibz illis legebāt vt epl̄e pauli in eccl̄ijs: quas postmodū ob snias grāuissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Valuit aut̄ multū suis t̄pibz admonēdos hoīes ei sanctissima auctoritas. Cui lris et nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Cuius cibis solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ nisi i occasu solis comedebat. hō egypti oīno cōtēplatiōi dedit. huius quidē vitā athanasius alexandrine vrbis ep̄s insigni volumine p̄scripsit. Obiit aut̄ hic vir oī p̄conio dignus: in thebaida anno dñi. ccc. lx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuius cū corp⁹ diu oculuisset postea imperāte iustiniāno magno imp̄atore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatus. postea i galliā trāslatū apud viennā p̄digno honore nūc vsq̄ req̄escit. ei⁹ aut̄ natale. i. 6. kal. februarij celebrat̄.

Hilarius ep̄s

Hilarius illustrissim⁹ pictauiensis ep̄s et oīm lraz eruditissim⁹ ac semp xp̄ian⁹ optim⁹. Cū vidissent pictauiēses q̄ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in ep̄m elegerūt. Is ne dum eā puinciā sed et franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibz accusat⁹. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliū missus ad insulā gallinariā plenā serpētibz cui⁹ aduētū oēs disperierūt. Jnde reuocatus ab imp̄atore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis ep̄i factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegat⁹ libros de n̄ra religione cōposuit. Sed deniq̄ post multas arrianorū vexationes ad urbē suā reuersus anno salutis n̄re. 371. migravit ad dñm. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. i. 2: de synodo. ad constantiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos et carmina prim⁹ inter catholicos edidit.

Athanasius ep̄s

Athanasius alexandrin⁹ ep̄s vir sanctitate et scia cōspiciuus bis dē t̄pibz plurimas et graues quidē p̄secutiones ab arrianis p̄tulit. Hāz sup̄ioribz annis in laodicensi cōcilio p̄ arrianos cōstitut⁹ cū rōnibz euidentissimis atq̄ argumētis fortissim⁹ filiū patri omouision affirmaret. qd̄ arrius et ei⁹ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuz pene orbē in sui p̄secutionē cōcitauit. Arriani q̄z brachiū a cadauere p̄cidētes imp̄atori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasii arsenio abscondisse ad faciēdū maleficia. Is tñ dāculū custodit⁹ tandē brachia ostēdit et eoz fallacias detegit. Dānas itaq̄ violēter iubente constantio athanasius: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis i lacu cisterne carētis aqua ita delituit: vt solē nūq̄ viderit. Jndicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet. dei monitu ad constantis partes p̄fugit q̄ frēm constantiū minis certe coegit athanasii recipe. Tandē post multos agones multasq̄ patiētē coronas t̄pe valētiniani et valētis imp̄ator. Anno dñi 379. Sacerdotij v̄o sui sexto et q̄dragesimo. sexto nōs maij migravit ad superos. Scripsit libros aduersus gentes et plures alios cū simbolo. Quicūq̄ vult saluus esse etc.

Quencus hispanus poeta p̄byter cardinalis genere nobilis: sed virtute et doctrina nobilior. p̄ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibz fere ad verbū trāsserēs quatuor libris composuit. Scripsit et quedā eo genere metri ad sacramētoz ordinē pertinentia.

Iberoꝝ quoq̄ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. et credūt bac curio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ in occidē tali plaga heris viciniorez fidem susceperūt. Jnde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma puenit.

Sisina secundū ortū habuit ab arrianis inter liberū et felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq; liberius triennio ab vrbe absuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberū introduxit. vnde persecutio ita vehemens exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri et clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553.

Anno christi. 353.

Felix secundus papa natione roman⁹ p̄e anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis p̄tifer creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tñ statim vbi pontificatū inijt. Constantiū magni cōstantini filiū hereticū et secūdo rebaptizatū. pmulgat ab eusebio nicomediensi ep̄o in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aut̄ altercatio esset et quidē magna (vt dixim⁹ inter liberū et felicē) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aut̄ postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit⁹ q; in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aut̄ tñmodo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563.

Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberū pontificem iuliani t̄pib⁹ fuit vir sane bonus et optim⁹ p̄tifer. Censuit aut̄ ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ pmulgatis pacata tandē ecclesia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas p̄tificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Nō destitit tñ et templa et cultū diuinū augere. duas em̄ basilicas edificauit. vnā iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathedras. versib⁹ quoq; elegantibus sanctorū corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a teatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q̄s alternis vicib⁹ in ecclesia canerent. in fineq; eorū verba hec ponerent. Gloria p̄i et filio et sp̄ui sancto instituit prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū p̄i. lxx. interpretū scripta tñmodo in p̄cio essent. Nā et hieronymi biblia legi cepta est: et psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos p̄sberos et ep̄os. ij. et lx. creasset moris ac sepelit⁹ via ardeatina cū matre et sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū et xx.

Sisina terciū fuit inter damasum et vsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vsicinū diaconū habuit cōp̄entorē i basilica quē sicini appellat⁹: vbi multi vtrinq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragij s tñ sed vi et armis tractaret. Verū nō ita multo post sacerdotū et ppli cōsensu damasus ep̄s cōfirmat⁹. et vsicinus ad neapolitanā ecclesiam traduct⁹. damasus aut̄ adulterij accusat⁹ publico p̄cilio cām dixit: vbi et innocēs absoluit. Et cōcordi⁹ atq; calixtus diaconi falsi accusatores damnati et reiecti ab ecclesia sunt. Cautiq; lege est vt deinceps penā talionis subeat q̄ aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583.

Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentinian⁹ t̄pib⁹ fuit. Is censuit monachos quorū vita pbata eet: posse sacris initiari. a primis ordinib⁹ vsq; ad ep̄atum. censuit item ordines p̄ interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aut̄ et redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq; ibi ieiunij et orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Etaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eorū constaret. Consecrari aut̄ p̄sbyterū ab ep̄o tñ censuit. Instituit itē vt q̄cūq; aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab ecclesiastico officio pelleret. hereticos quoq; p̄ manus impositionē recipiēdos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex et viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: ep̄is duob⁹ et triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Moris ac sepelit⁹ in cimiterio p̄scille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. mēses. xj. dies quinq; et viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Linea sumorum pontificum

Felix

Damasus

Syricius

Iulianus galli cesaris germanus. cum solus in impio romano constantinus augustinus fuit mox iulianum patruelē suū. quippe qui ex constantio patris constantini fratre natus erat cesare creatum. In gallias seditione quorundam tyrannorum tumultuantes misit: tradita in matrimonium sorore: a quo modicis copiis apud argentinatū tum gallie urbē ingentes alamanorum copie extincte sunt. rex nobilissimus captus: gallie restitute. Submotique ultra rhenum germani. neque multo post euz germani etiā exercitus galliarū presidio tollerent. consensu militū factus est augustus quo audito constantius apoplexia obiit. hoc autē morbo dixere. medici hominem interis se ob dolore animi et gravē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir autē erat iulianus egregius et re publicā insigniter moderaturus si per fata licuisset. Liberalibus disciplinis apprime eruditus: grecis doctior. facundia ingenti et prompta memorie tenacissime. in amicos liberalis. provincialibus iustissimus. glorie cupidus. Verū hec omnia ad extremū evertit dum christianos persequitur. Callidior tamen ceteris persecutor novis neque tormentis primo sed primis honoribus blanditijs persuasionibus maiorem fere populi partē quam si atrocior fuisset elicit. Vult autē ne christiani auctorum gentiliū studia adirent: neue scholē nisi his qui deos deasque venerarent parerent. Sunt qui scribunt hūc antea clericū fuisse postea a fide nostra defecisse: unde hominem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potius ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriamque populari remeasque victor dum se incōsule plijs inseruit hostili manu interfectus est. 6. kal. iulij impij anno septimo etatis altero et trigesimo.

Iovinianus genitus patre varramiano incolā agri singidonensis provincie panonie. hic fuit insignis corpe letus ingenio litarū studiosus ad obtinendum imperiū. consensu exercitus electus est comēdatione patris militibus quibus sua notior Imperator autē ab exercitu electus non prius profiteri imperatoris nomē voluit: quod oēs cōclamarūt se christianos eē. quibus collaudatis et imperiū suscepit et exercitum e manibus barbarorum liberauit: postea turbatis rebus exercitū quoque inopia laborante: vno a persis atque altero plio victus: pacē cum Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutatis finibus: ac nonnulla impij romani parte tradita. quod ante eū annis. ccc. et viginti duobus fere ex quo romanū imperiū conditū erat nunquam accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibus repetina morte obiit. vir alias neque iners neque imprudens. Multum exanimatū opinantur nimia edulitate. alij odore cubiculi quod ex recenti tectorio calcis graue quiescentibus erat. quidam in inietate prunaru quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis ut qui plurimū vel minimū tradunt tercio et trigesimo anno: qui propria natura admodū liberalis fuit.

Valentinianus e panonia cibaliensi editus cum esset tribunus scutarioz apud niceā augustus appellatus: anno ab urbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valentē constantinopolim in cōmunionē regni assumpsit. qui cum sub iuliano augusto christianitatem integrā fides gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iovinianoque mortuo valentinianus qui per noie christi amiserat tribunatū in locū persecutoris sui accepit imperiū. postea vero imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec dum bene puberē hortatu socrus et vxoris augusti creauit. Procopiū virū audacē apud constantinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molientē mira celeritate opprimit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epō baptizatus: in seuerissimā heresim dilapsus nostros persequitur et in exiliū pellit: mortuo plerumque anastasio: quo viuente res christiana sex et xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Valentinianus quoque saxones gētes in littoribus et paludibus in vijs sitam romanis finibus eruptionē meditare in francorum finibus oppressit. Denique anno imperij sui vndecimo cum sarmate sese per panonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoz legationi responderet anno eius quinto et quinquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat voce amissa sensu integer expirauit. fuit autē impator egregius vultu decens: solerti ingenio: animo grauis: sermone cultissimus: infestus vicij maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vebemēs et c.

Valēs imperiū oriētis quatuor annis valentiniano mortuo tenuit gratiano valentiniani filio in occidentali parte regnante. qui sibi valentinianū frēm parvulū admodū sociū creauit imperij. Valēs autē a lucio constantinopolitano re-baptizatus hostilē in modū nostros persequens. neque illis quidē parcēs qui in heremo erāt: lege data ut monachi militaret. nolētes per tribunos et milites sustineri iussit interfici. quoz innumera multitudo per vastas tūc egypti solitudines diffusa stat. precipueque apud nitriā martyrij persecuta palmā. tum gothi sedibus eius pulsi per oēs se tracias effundūt. quibus dum valēs ire cum exercitu parat: sed sero ab exilio epōs et monachos reuocari precepit. Ipse cum sagitta sauci: versusque in fugā ob dolore nimium sepe equo laberet atque in vilissimā casulā deportatus esset: supuenientibus gothis igneque supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoz clades romanū imperij ac totius italie fuit.

Linea Imperatorum

Iulianus

Iovinianus

Valentinianus

Valēs

Nicolaus eps

Donat' hereticus

Macedoni' hereticus

Nicola' ex illustri p'sapia orit' cuius patere vrbis licet. Is puer cu lacte ma-
tris aleret: bis in ebdomada quarta z sexta feria semel vbera sugere cepit.
inde bone indolis adolescens orbat' paritib'. inter cetera virtutis sue opera hoc
memoradu p'egit. Mobilis q'da comicane' ei' ob inopia tres filias nobiles p'sti-
tuere intēdebat. qd vbi vir sanct' cōperit. miserrimo hoi cōdoluit. Nocte sumēs
aurū nō modicu p fenestrā clam intro p'iecit quo repto primā filiā nuptui tradi-
dit. Idē de alijs fecit. Postea mirroz eps elect' oēm humilitatem seruāst alacer
erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloq'a abhorres. inde miracu-
lis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q' nomē ei' inuoca-
uerūt leuamē sentirēt p'cipue in pcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādēus
z plen' dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe spe-
raui. postremo dicens. In man' tuas zc. deo aiām tradidit. ad cui' tumbā olen. p-
rupisse ferūt q' egroti illi sanitatē recipiebāt. cui' festū. 8. id' decēbris celebrant'.

Donat' heretic' natiōe apber: a quo donatiste he-
retici nomen sumpsere. hac miserrima tempesta-
te vīguit q' ex numidia veniēs multa p' catholicos scri-
psit z totā pene affricā atq' iudeā sua pestifera p'sualio-
ne decepit. cui' error fuit q' filiū p're minore eē dicebat
z spūsanctū filio min' ore necno z catholicos eē rebap-
tizādos. demū tñ e carthagine cū multo probro pul-
sus est. Scripsit multa z maxime librus de spūsancto
arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomi' alter heretic' his t'pib' fuit. vñ eunomi-
ani heretici vir corpe z aio leprosus. nec sec' in-
ter' quā exteri: morbo regio correpit. qui cū primus
arrianē p'fidie sectator fuisset aliā qz adiecit z dissemi-
nauit falsitatē. affirmabat i reb' oib' z filiū dissimile
p'it: z spūsanctū cū p're z filio nil habere cōmune.

Macedoni' qz quē nri ante errorē cōstātinopolita-
nū ep'm fecerāt. ab arrianis expellit qz filiū p'ri-
silem fatebat: is spūsanctū nō sec' atq' illi blasphemā-
ret. z multa scādala p'citauit a q' macedoniani hereti-

Donat' grāmatic' z nō min' rhetor ei dicti sūt.

ac p'hs diui hieronymi p'ceptor rome tuz insignis plurimū fuit q' inter cete-
ra in terēciū cōmentat' est. z vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq' hodie in scolis a pueris legit' p'v-

Iulian' impator vanitati magice dedit' erat z vt nris stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum
restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q' certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa qz an-
tea restituere conarent'. vez nō ita multo post terremotu tēplū corruēs z multos iudeos simul oppressit
Sequenti aut die incēdio diuinit' imisso z ferramēta ipsa p'sumpta sunt z eo miraculo multi iudei p'territi
ad fidē xp'i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēqz exclamasse manu
ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp'm gallileū appellabat z fabri filium.

Johānes z paulus

Johānes z paul' xp'ianissimi viri frēs romani p-
clarissimi. audies iulian' q' de rebus suis paupes
sustētarēt. hoc āno a q'da therenciano campi ductore
capti apd romanā vrbē post inuēra verbera iussu iulia-
ni sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. z i
foueā dom' absconditi. dices eos i exiliū missos tādē a
filio ei' obfesso manifestati p'i cū filio fidē recepit.

Gordian' z epimachus viri p'clarissimi z ipsi sb
hoc tumultu rome i via que latina nūcupat mar-
tyrto coronant'. quoz prior p' nois xp'i p'fessione diu
plūbat' celsus postea sexto idus maij capite trūcat' z
p'iectū corpus eius ad canes nocte a familia eius se-
pultū est.

Gordian' z epimach'

Iulianā insuper virgine romanā idē sacrilegus iulianus tam diu plūbat' cedi fecit: donec z ipsa spū-
ritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac p'secutione rome martyrio coronata est que cru-
delissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

Quiriacus qui z iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua p' xp'o martyriū cō-
stātissime sumpsit. hic est ille qui belene locū ostendit in quo crux fuit abscondita z ob eius miracu-
la gloriā eius semper aūnūciare voluit quāob're a paganis captus cruci affixus est. Et p'pterea ab ipso (vt
multi asserūt) cruciferoz ordo incipiū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

Per hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuię mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. **Q**uā tēpestate athanaricus rex gothor⁹ xpianos in gēte sua crudelissime psequit^r ⁊ ad coronā martyrii sublimauit. Burgundionū q³ plusq³. lxxx. milia armator⁹ ripe rheni fluminis infederūt: q³ tñ nō multo post tpe xpiani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valēti⁹ gens hunor⁹ diu inaccessis seclusa mōtib⁹ repentina rabie parata: exarsit in gothos: eosq³ cōturbatos ab antiq³s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ppter intollerabile auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valēti⁹ exercitu: sese p tracias infuderūt: oīa cedib⁹ incendijsq³ vastātes. Deniq³ petentib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq³ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vō impatore occiso iam securi ad vrbem pperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Quāstat eā gentē que pgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vō primos eē in europa sub septentrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidentis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aut hui⁹ ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montib⁹ rēpbeis propius incolentes magis septentrionū rigoribus exponunt.

Basil⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q³ pri⁹ maza vocabat^r) ep⁹ ⁊ monachorum multor⁹ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapia oīq³ virtute pspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q³ inter cetera sue virtutis ⁊ scitatis monumēta iuuenē quēdā (ob amorē puellę) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q³ cū egregi⁹ doctor habere^r ē eunomū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ libru⁹ de spūsancto: ⁊ monachor⁹ instituta atq³ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachor⁹ ordinē in grecia instituit. q³ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq³ scitissim⁹ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: mēoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs q³ fm opationē spūsancti viuūt. Duos habuit fratres gregorij ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpi⁹ aliqua volumina. Basilij aut cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: abo athenis eruditi.

Basilus magn⁹

Gregori⁹ nazianzen⁹

Gregori⁹ nazianzen⁹ ep⁹ q³ basilij ad monasteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi pceptor. his dieb⁹ ob scitātē eruditionēq³ ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vō in laudē cipriani athanasij maximi phi. Scripsit ⁊ ē eunomū duos libros. cōtra iulianū impatorē libru⁹ vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē ex ametro versu. leuauit ⁊ cōstātinopolitanos ab heresi rōmib⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polenonū virū eloquētissimū secur⁹ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi diligēs ruri vitā monachi duxit. Basilus aut sub gratiano hic vō sub theodosio postea morit^r. Epiphani⁹ q³ cipri salamine ep⁹ hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq³ senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs deniq³ vt sanctus quarto ydus maij

Abacharij

Macharij duo in syria bti antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quor⁹ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. eor⁹ vitā ac alior⁹ patrū nitrie egypti puincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. Hilarion q³ scitissim⁹ abbas p hec tpa apud cypriū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie prexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoies ⁊ tace. Ideo in seruiio xpī anno vite sue nonagesimoquinto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq³ videre voluit. Paphnuci⁹ q³ abbas apud thebaidā thasim

Maria egyptiaca

impudicissimā meretricē ad xpī conuertit cū bti onufrij vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q³ p triennij lapidē ore detulit vt silētij virtutē p̄cipe mereret pluresq³ alij anachorite vigerūt.

Maria egyptiaca meretrix pmo appellata: deinde scitatis ⁊ pnie ac p̄seuerat⁹ cie exemplū. quadraginta em̄ septē annis in heremo p̄nias artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordānē q³ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q³ modicū ad aliq³s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs april⁹ migravit ad dñm. cuius corp⁹ zozimas scitissimus abbas sepeliuit.

Ephrosia q³ genere ⁊ virtutibus p̄stantissimā in monasterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinentia atq³ labore vsq³ ad trigessimū vite sue annū p̄mansit. Hor⁹ patrū ac mulierū cōplurimor⁹ vitā ⁊ cōuersationē heremiticaz diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi. 5593.

Anno xpi. 394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syricū pontificē im-
perāte graciano vrbis rome ep^s creaf. qui pontificatu inito rei diuine ca-
uēs: cōstituit ne sacerdotes yllō modo sederēt. sed curui z venerabūdi starent
cū sacri euāgelii aut canerēt aut legerēt i ecclia dei. Mene peregrini maxime
ad trāsmaritimū in clerū reciperent. nisi qñq; epōz pze se ferret cirographa.
hoc aut factū esse aiūt. ppter manicheos qui tuz in affrica magno in p^ocio erāt
z ad corūpendā fidē de suis quozq; versuz mittebāt. Cōstituit itē ne debiles
z manci: neue aliq; mēbro carētes in numerū clericoz reciperent. Basilicā qz
(que cresētina vocat) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi
ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decēbri habitis: p^sbyteros octo: dia-
conos quiq; epōs decē creasset morit^r z sepelit in cimiterio ad vsuz pileatus
5. kal. maij. annos vō tres: dies. x. sedit. Vacat tuz sedes dies vñū z. xx.

Anno mundi. 5603.

Anno xpi. 404.

Innoctius huius nois prim⁹ papa natione albanus pze innocētiō parti-
ceps theodosij tpoz fuit. hic sanct⁹ fuit z multa ad religionē ptinētia trā-
quillitate impij z beniuolētia principis vsus meditat^r est. Cōstituit enī vt
sabat⁹ ieiuniū celebraret. Et qd tali die xps in sepulchro iacisset z ei⁹ disci-
puli ieiunassent. De iudeis qz z paganis deq; monachis regulas quasdā tu-
lit. voluit vt ecclia semel p^secrata: amplius nō cōsecraret. Cataphrigas autē
hereticos quoz auctores vt diximus fuere mōtanus p^sisca z maximilla ab vr-
be expulit. Preterea vō pelagiū monachū z celestinū hereseos dānauit eo qd
liberū arbitriū diuine grē anteferret: z qd diceret ad implēda diuina iussa vo-
lūtātē p se sufficere eē. Basilicā vō gerualij z p^sibasij dedicauit. vestine mu-
lieris impēsa structā z ornata. Cōstituit itē vt singulis solēmbus festis i ecclie
suis ante sacri receptionē pax xpicolis daret. demū vbi p sacros ordines qter
in vrbe habitos. p^sbyteros. xxx. diaconos. xij. epōs qtuor z qnquagita creaf
set p diuersa loca. morit^r ac sepelit in cimiterio ad vsuz pileatū. 5. kal. augusti
Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq;. Vacat tuz sedes dies. ij. z. xx.

Zosimus papa natione grecus pze abrahā post innocētiū mortuo theo-
dosio archadij z honoriū qui patri impio succedere t^pib⁹ fuit. vir quidē
sanct⁹ atq; optimus in multa rerū pturbatione rem diuinā nunq; omisit. Con-
stituit enī vt diaconi dum celebraret leuas tectas haberēt linostimis. Cōces-
sit item vt in parochijs cerei sancto sabat⁹ benedicti possent. Bibere autē in
publico clericis vetuit z potuz publice vendere. In cellis fidelū id fieri posse
nō negauit. Vtuit etiā ne serui in clerū reciperent qd huiusmodi viros libe-
ros z integros esse oporteret. Ferūt tū zosimū misisse ad carthaginēse cōaliū
faustinū ep^m duosq; vrbis rome p^sbyteros vt ostēderet nil vsq; publice agi
debere sine cōsensu ecclie romane. At zosimus creatis in vrbe roma p^sbyteris
decē: diaconis trib⁹. ep^s octo. morit^r ac sepelit via tiburtina apud corp⁹ bea-
ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vñū: mēses tres
dies duodecim. Vacat tū sedes dies vñdecim.

Anno mundi. 5613.

Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p^sbytero hono-
rij t^pibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Maz dūz
bonifacius in basilica iulij vrbis rome creaf. Eulalius in cōstantiniana basilica
pontifex electus huic statim obicit. Et hoc quartū ecclie scisma fuisse dici-
tur. Qd vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū
filio valatimiano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tū septimo mense post bo-
nifacius. z solus vrbis p^sful constituit. Qui postq; pontificatū pacifice ade-
ptus est Sotheris pape decretū cōfirmavit ne mulier ylla aut monacha scura-
tani pallā attrētare: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer-
dos ante annos. 30. ordinet. Neue seruus aut obnox⁹ vel obercit⁹ in clerū re-
ciperet. Voluit itē ne absentes in iudicio yllō modo aut accusarent aut dam-
narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis marty-
ris. eiusq; sepulchrū ornauit marmoribus z argento. Mā z patenā argenteas
librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. z scyphū argen-
teū librarū. x. Bonifacius aut vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p^sbyte-
ros z epōs creasset. morit^r ac via salaria sepelit apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembis. Sedit
annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbe reuocāt: qd vel
indignatione vel cōtemptu rerū humanaz reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Būmoz
pontificum
Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Gracianus valetianus senioris filius post mortem valetis sex annis imperium tenuit: quibus iam dudum ante cum patre valetis et cum valetiano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescentia sua militia strenuus et religione clarus. ad modum emittentis cum inestimabile multitudinem hostium romanis infusam finibus cerneret: fretus christi potentia: longe impari militum numero sese in hostem dedit. Et continuo apud argentinam oppidum galliarum. formidolosissimum bellum incredibili felicitate contempsit. Nam plusquam xxx. milia alemanorum minimo romanorum detrimento in proprio interfecta narrant. hoc denique ei recta fidei cultura tribuit. Cum ambrosius episcopus fuisset electus universa statim italia ad rectam fidem repullulavit quo pacto catholicorum templum destructum restaurare fecit. Porro gratianus cum advenisset thraciam daciaque tamque gentiles terras possidentibus gothis et rempublicam in maximo discrimine videret theodosium ab hispania fauentibus cunctis apud firmum purpuram induit: etatis annum tertium et trigessimum agentem. orientisque et thracie simul imperio prefecit. Is omnem fiduciam suam ad opem christi referens maximas illas scythas formidatas cunctis etiam alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisque preliis vicit. urbem constantinopolitanam victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothorum federe: Interi vero maximus britannia tyrannidem occupans ac in gallia traiciens apud lugdunum gratianum interfecit: etatis novem et xx. annos habentem. quare valetianus iunior frater metu perterritus ad theodosium in orientem profugit et paterna pietate susceptus est. fuit autem gratianus lris baud mediocriter institutus. carne facieque preclarus: ornate loquax: parem sibi sonumque ac libidinis victor.

Theodosius senior genere hispanus genitus patre theodosio matre termacia: interfecto per maximam gratiano: imperium romani orbis obtinuit solus: mansitque in eo annis. xj. cum iam in orientis partibus sex annis gratiano vivente regnasset. qui etiam singulari celeritate et consilio usus. maximam tyrannum gratiani interfectorem apud adleiam occidit. hac calamitate maximo ipsi martini viri sanctissimi an prederat duz britanni militibus copiis spoliatis in italia in insulasque vetur. Theodosius quoque diuino auxilio fretus et andragacium maximi comitem et victorem eiusdem tyranni filium et arbogastem qui valetianum iuniorum apud viennam ei dolo stragularunt ac eugenium tyrannos mira celeritate usus opprimit. fuit autem theodosius propagator reipublice atque defensor eximius moribus et corpore traiano similis quod scripta veterum et picture docent. Sic enim statim accedit ad disciplinam militarem laus ingenij que plurimum valuit et religionis. Nam cum mediolani ingredi ecclesiam vellet mysteria visur. prohibuit ob quoddam facinus (ut fieri solet) ab ingressu ecclesie nisi peniteret: ita equo animo tulit ut ultro ipsi ambrosio gratias egerit atque penituerit. huic sociata coniugio flacilla fuit ex qua archadius et honorius genuit. itaque quinquagesimum annum agens etatis in pace apud mediolanum rebus excessit humanis republica queta filiis relinquens corpus eius eodem anno constantinopolim translatus atque sepultus est.

Archadius theodosij magni filius augustus in oriente factus. honorius frater eius in occidente comune imperium diversis tamen sedibus tenere ceperunt. virque archadius post patris excessus annis duodecim. verum quod pater eorum theodosius ipsis adhuc adolescentulus tres duces reliquit viros potentissimos qui curam gererent. reliquitque ruffinum qui orientem. stiliconem qui occidentem. gildonem qui affricam regerent qui deinceps cupiditate imperandi moti spiritibus parvulis regnum occupare conati sunt. Gildoni res novas in affrica molienti masceleger frater eius crudelitatem veritus boiem fugat. qui vel dolore animi vel veneno post mortem. Masceleger tanta victoria elatus cum nec deo nec hominibus parceret a militibus occidit. Ruffinus vero ab archadio opprimit. Stilico quoque occidentis tutor imperij collatorum beneficiorum inemor et affinitatis: nam socer extabat honorij. Regnum et ipse eucherio filio affectas: ingentia rei publice intulit mala. Nam sepe cum delere posset barbaros fovit eos. sepe alaricum cum suis gothis vicit. Tandem a gothis superatus cum auxilia postularet. Imperator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadii predicti frater: vir moribus et religione theodosio patri consimilis. Is principatu suscepto duz vires reipublice quotidianis cerneret laborum infatigabili incommotis virum strenuum et bellicosum constantium comitem ad gallias cum exercitu misit. deinde ei gallia placida germanam suam victoribus gaudio sociavit. ex qua valetianum filium constantinus genuit: qui postea reipublice imperium gessit: inde cum apud ravennam in regni consortium adscivit: qui nec dum septem mensibus evolutus ex hac luce substractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientem cum honorio et valetiano filiis perfecta. a theodosio augusto archadii alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vero postquam cum minore theodosio germani filio annis quindecim impasset cum iam antea cum fratre annis duobus regnasset republicam ut cupierat: pacatam relinquens apud urbem romam vita exemptus est. corpusque eius iuxta beati petri apostoli atrium in mausoleo sepultum est huic soboles nulla fuit.

Linea Imperatorum
Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

diq; dulcedine contēplemur. Scripsit em̄ emēdatissimos libros quoz sententie sunt fidei et ecclie firmissime colūne. In quib; romana relucet fides; q; inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt de-
niq; hic sanctissimus p̄sul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

Martin; monach; et eps turonēsis vir sanctitate et pietate clarissim; q; sabau-
die p̄anionoz oppido oriūdu; et in italia ticin id est papie nutrit; cū patre
suo tribuno militum sub p̄statio et postea sub iuliano impatore militauit q̄uis in-
uitus. tpe v̄o hiemali p portā ciuitatis ambiēsis transiēs paup; obuiū. arrepto
ense clamidē q; sibi sola superat in elemosynā largit; diuisit. In qua nocte seque-
te xpm vidit vestitū. Relicta milicia ad hīlariū pictauēsem ep̄m p̄xit; se ei; dis-
cipline subbūciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m turonēsez assū-
ptus est. Eius deinde vita tātis extitit gl̄iosa miraculis vt post ap̄los null; ei eq̄
paret. cū triū mortuoz (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo
tpib; anastasi; p̄tificis apud eandē urbē tercio ydus nouēbris etas; v̄o sue. 81.
migravit ad dñm. Cuius exequiis cū diuus ambrosius miraculose interfuisset.
et eius sc̄ritatē et virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin; p̄phani erroris tēpla
destruxit; vexilla pietatis erexit; mortuos suscitauit; ab obsessis corpib; demonia seua exclusit; ac varijs la-
borātes languorib; salutis remedio subleuauit; q; ita p̄fectus est vt xpm texisset in paupe tē.

Apolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate et affectione recepit deniq; cū athanari; v̄l
bem intrasset. et tā edificia ciuitatis q̄ exornati ad diem festū ppli frequētiā cerneret; deinceps impatoris
regiā ingressus obseq̄a officiaq; diuersa aspiceret; sine dubio inqt. de; terren; est impator. Cōtra quē q̄cūq;
man; leuare missus fuerit; tpe sui sanguis re; existat. Nec mora tñ sup̄ueniēte valitudine reb; humanis ex-
cessit. cui; exequias impator ipse p̄cedēs digne cū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoz gentes rege defu-
cto aspiciētes virtutē benignitatēq; impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Claudian; poeta natione hispan; his tpib; apud
florētia ethurie urbē i p̄cio existēs duos libros
claudiani scz maiorē et minorē edidit. In q̄bus certe
multe extant snie celebres ac notabilia puerbia. Libz
qz de theodosij laudib; versib; exarati ferūt. In ei; itē
laudē claudiani poete carmina extāt. O nīmū dilecte
deo tibi militat ether. et p̄iurati veniūt ad clausica vēti.

Prudentius

Prudētū etiā poetā xpianū virū vtiq; secularium
līarū sciētissimū p hos dies claruisse tradūt qui
et nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de nu-
mero eoz extat liber de martyribus. de origine peccatoz. exameron de trinitate tē. atq; aduersus simacū
idola defendentē libz cōposuit et quedā alia.

Is tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputādo vebemēs et ita acutus vt ausus
sit dicere corpus nō aīam a dño in dispensatione susceptum. postea v̄o cum rōnibus vrgeret ait eis
quidē habuisse aīam. nō tñ ex ea parte qua rationalis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad sup-
plementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē snia et a damaso ante et a pe-
tro alexandrino ep̄o explōsa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronymus vir sanctissimus ac doctor celeberrimus sancte romane ecclesie cardinalis presbiter natus prope eusebio oppido stridonis. quod a gothis euersus dalmacie quondam panonieque confinium fuit. Is toto orbe doctrinis ac scia clarus apud bethleem ciuitatem palestine situs eam radiabat. quantum enim iste inuenit ecclesiarum dei uita et scriptis: non attinet dicere cum et uita eius sanctissima omnibus placeat. et scripta eius ita in pretio et in honore sint: ut nemo magis legat ab eruditissimis presertim: fuit enim eloquentissimus et diuersarum linguarum pericia et linguarum experientiam habuit: cum romanam adisset urbem in qua literis grecis et latinis apprime eruditus presbyter quasi cardinalis ibidem est ordinatus. Donatusque grammaticum et victorinum rhetorem preceptores habuit. Gregorium quoque nazianzenum magistrum suum fuisse testatur ut sacrarum scripturarum studium eum erudiret. Industriaque ad hebreos arabicos caldeosque elementorum apices habuit. inde plurimorum monachorum habitum imitatus in syriam prexit. Ad desertum deinde loca quadrienio penitus exacto ad bethleem oppidum remeauit ubi discretissima opuscula scripsit. Innumeris preterea libris apostolorum prophetarumque constructionibus editis immobile catholice ecclesie turrim quam presbiterorum iacula consumauit. Danielis in caldaico stilo. Job iustum arabico plocutum in romanas linguam mutauit. Athetum ex hebreo fecit romanum. Impossibile est de isto uiro eiusque districte uite et illius moribus retexere omnia. quadam die aduersperante cum beatus hieronymus cum fratribus ad lectionem audiendam sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspensus pede zenobii claustra ingressus est. qui uiso fratre perterritus. ipse uelut aduersari hospiti intrepidus obuiant. leo presbiter: lesi quam habebat pedis obtulit plantam uulnerata a sentibus. adhibita cura de lesionis ictu conualuit. Inde cepit inter eos ultro citroque quasi domesticum animal commorari. Tandem diu hieronymus apud bethleem palestine temporibus honoris et theodosii iunioris expleti nonaginta et octo uite annis ad christum migravit.

Paula matrona romana mulier sane scititate admirabilis: et diu hieronymi in christo filia atque discipula: hoc anno quo et sanctus martinus etatis sue. 56. sexto kalendas februaris apud bethleem in pace dormiuit. Cuius quidem dignitatem monasticam conversationem: desertionem patrie: et ad hierosolimam perfectionem. diu ipse hieronymus libello quodam magnis effert laudibus. ubi etiam eius peregrinationem per loca sancta humilitatemque ac continentiam. profusa in pauperes beneficentiam: incredibilem patientiam: hospitalitatemque ac fidem et aduersus hereticos constantiam. et ad extremum eius felicem exitum. et in exequiis sanctorum concursum narrat. eo in libello ipsius filia eustochium et uirtutis heredem consolatur. Eam denique paulam ab agamenone rege predicto que troiam deleuit traxisse originem aiunt que tradita fuit uiro clarissimo iulio familia precreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmen. Respicias angustum preciosa rupe sepulchrum. hospitium paula celestia regna tenentis etc.

Paula romana

Alexius

Pelagi hereticus

Pelagi quidam monachus et heresiarcha pessimus et romanus in angliam proficiscens insulam illam omnem execrabili infecit errore. predicabat enim hominem sine gratia dei saluari posse: et unumquemque suis meritis. propriamque uirtute ad iusticiam regere. Infantemque preterea sine originali peccato nasci dicebat: non ideo baptizari oportere ut a peccato liberarentur. Contra quem diuus augustinus cum ceteris presbiteris uiriliter se opponens librum de baptismo paruulorum: et alium librum conscripsit. et sanctus hieronymus dialogum contra eum prescripsit.

Johannes crisostomus

Alexius romanus patricius confessor dignissimus atque sanctissimus. xvi. kalendas augusti rome in domo patris sui noie eusebii senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migravit ad dominum. cuius exequiis miraculis plenis interfuisse archadius et honorius imperatores. pro domino enim sponsas elegantissimas deseruit.

Johannes cognomento crisostomus constantinopolitanus episcopus hoc tempore postquam christiane religioni uerbo et exemplo atque doctrina plurimum profuisset. 6. kalendas februaris in pace deuit. hic propter ueritatem et iusticiam defendendam ab eudoxia et archadio eius filio multas pertulit iniurias: sed iterum propter sanctitatem mariaz elegantissimos edidit libros et sermones ac epistolas.

Cassianus ite monachus constantinopolitanus uel scythia iohannis crisostomi diaconus: hunc namque massiliam ex constantinopoli mittens: duo ibidem monasteria condidit: ubi multos utriusque sexus congregans monachos. inde multa

edidit opuscula scilicet de monachorum habitu. Collationes patrum egypti cum eis quicunque habitas digessit. De distinctione monachi ac sine. De pugna carnis aduersus spiritum. De tribus antiquis monachorum generibus. et quarto nunc exorto similiter plerumque alia.

Cassianus

Concilium constantinopolitanū

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū gracia: nī et theodosij principum ac damasi pape cyrillicq; hierosolymitani atq; nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstātinopolitanū ep̄m et eudoriū qui negabant sp̄m sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata p̄fata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoniū patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectariū a patrīb; electus fuit. postea deū vnu et viuificantē et deū sp̄m sanctū. et p̄i filioq; cōsubstantialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea p̄ appollinarē laodicē ep̄m et sabellū blasphemos. et qui similia sentiebāt anathema ptulerūt. Cū carne xp̄i inaiatā esse dicebant: sine aia rōnabili atq; intellectu humano et i morte triduanā diuinitatē cōmōrtuā fuisse asserebāt. In p̄dicta q; synodo theodosiū impator resistsens patrīb; hos p̄suasione seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstātinopolitanā sedē in p̄iarchatū sublimarūt qd̄ postea semiariū discordiē fuit.

Didimus alexandrinus a teneris annis oculis captus. et ob id etiā primorū litterarū ignarus ita geometriā et dialcticā que magno vsu indigent

iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq; et in euangelij mathei et iohannis et contra arrianos multa edidit. Adiscebat em̄ precibus studia et labore: cōtinuasq; vigilias: vt qd̄ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothorū

Ingressus tum sub honozio impatore italiā oīm antiquorū p̄ntiūq; hostium metu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Itā fuisse in ei; populo plusq; ducenta milia gothorū ferūt. Hic supra hanc incredibile multitudinē indomitamq; virtutē barbarus erat et scytharū qui oēm humani generis sanguinē dijs suis p̄nare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganorū in vrbe cōcursus declamās a cunctis. sed hec ideo p̄peti qd̄ neglecta fuerūt magnorū sacra deorū: fere in tota vrbe blasphemie ad nomē xp̄i tanq; lues aliqua p̄bris ingruant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothorū sarus et viridunus hunorū contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame et siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula cōiicit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuorū gothorū fuisse fert: vt in vilissimarū pecudū modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Hic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset et uoluit et inuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honozio sedē qua cū suo exercitu p̄sistere posset expeteret. Honozio deliberato p̄silio: ei gallias cōcessit: qd̄ dum gallias pergens ob repationē iumentorū apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in p̄tione reipublice gothos p̄tentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib; sup̄ eos irruit: magnāq; eorū partē p̄strauit. demū arma accipiūt. p̄sternūt exercitū. hinc in rabie furoris exercitant: omīssa gallia romā contedunt. cuncta p̄ que ierant igni ferroq; vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo et quadringētesimo. hac tñ moderatione vsus est alaricus et clemētia vt suis mādauerit: a cede et sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri et pauli parceref. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos et brucios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes p̄pessi naufragiū. Inter hec alaricus ap̄ cēsentiā morte subita defunctus est. Gothi cū in basento amne sepeliterūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

Regē deinceps athaulphū alarici affīnē gothi p̄stīnētes. qui ob affīnitates et gen; succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honozij. quam sibi athaulph; apud forz cornelij conubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib; blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib; tempatum. In aio ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamq; gothiā appellare. et impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Adentē eius placida auertit. ac fedus inter eū et honozij ac theodosij iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barilonē fraude suorū occisus est.

Sanctus augustinus

Augustinus beati ambrosij i fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum
fuere doctissim⁹. hippone i affrica ep̄s: fidē nr̄am script⁹ ⁊ dis-
putationib⁹ tū maxime tuebat. fuit aut̄ natione apher ex honestis
parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdu: eoz ac
curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lris apprime
erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p̄ semetipm̄ nullo tradē-
te doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in mani-
cheoz heresim incidit. In quo p̄ annos nouē p̄māsit. Habuit q̄s fi-
liū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimū ingenij. q̄ in adole-
scētia decessit. Postq̄ vō in carthagine rhetoricā mltis annis legis-
set. Audiēs p̄fect⁹ romē studiū vigere clam nesciētē matre ad urbē
venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret
vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ⁊ paulo post p̄cib⁹
suis ⁊ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam
cōuersus est: ⁊ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annorū ba-
ptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ⁊ vsq̄ in finē an-
no ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuē-
di modo p̄tulit: vbi biennio orōnib⁹ ⁊ ieiunijs vacabat. Inde mat-
ris instinctu romā venit: ⁊ p̄ eturriā transiens sanctos heremitas
apud p̄isas inuēit. ⁊ centicellas nō p̄cul ab urbe. romē vō cū ma-

nichēis p̄silit. e roma p̄fect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cō-
uersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit⁹ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ⁊ sepul-
ta est. Augustin⁹ cū frīb⁹ suis carthaginē ad nauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ⁊ i nemore monaste-
rio extructo fm̄ regulā ab aplis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hipponēsi ecclia l̄s inuit⁹ ep̄s. p̄mor⁹ qua-
draginta annos sup̄iuit vbi ⁊ monasteriū canonicorū cōstituit. Tot aut̄ libros i oī doctrine genere script⁹
tauit: vt ne numerari quidē ne dūz legi queant. Tandē cū sextū ⁊ septuagesimū vite ageret annū obiit. ⁊ i
basilica diuo stephano dicata sepelit⁹. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte i longobardia luitbrā-
dō rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue
lvj. migravit ad dñm. fuit aut̄ matrona pia mitis modesta ac patiens ⁊ in-
orādo p̄teplādōz deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemosynis elargiendis
assidua. Et aut̄ sc̄issimū corp⁹ ibidē a filio p̄ditū vsq̄ ad martini quinti p̄tifi-
cis tpa p̄ mille ⁊. xx. annos p̄stitit. verū eo p̄sulante circa annū dñi. i. 429. tercio
ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Qui mapheus vegi⁹ lauden-
sis poeta sui t̄pis laudatissim⁹. ⁊ tūc martini pape datari⁹ mansolum mira arte
elaboratū extruere fecit. ⁊ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux ma-
trun: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ⁊c. cū plu-
ribus carminibus laude dignis.

Augustin⁹ aquileiesis p̄sbr vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē h̄ero-
nym⁹ nōnullas dederit eplas. in q̄b⁹ eū rāq̄ amicū dulcib⁹ alloquit⁹ verbis
⁊ ad caritatis p̄seuerētiā exhortat. h̄ paulopost amicitie p̄seuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ cū erudit⁹ eēt

Eucian⁹ iulian⁹ (zsi op⁹ aliqd nō ediderit) in in trāsserēdo de greco in latinū multū laborauit.
p̄sbr vir sc̄itate ⁊ sc̄ia p̄cipu⁹: tēpestare hac deo annuere eū q̄dē reliq̄as stephani. p̄thomartyris ⁊ ga-
malielis pauli p̄ceptoris inuenisse ait. eāq̄ reuelationē ⁊ inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs ecclias

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophistaz hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medico-
rum princeps habit⁹: totū medicine disciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōposuit.

Redestinator etia heresis p̄ hec tpa serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam p̄desse q̄ hoies virtuo-
rum princeps habit⁹: totū medicine disciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōposuit.
Nestor heresiarcha p̄stātinopolitan⁹ ep̄s hoc tpe postq̄ se viuerēt: sicut h̄ i canone. 24. q. 3. ca. q̄dā
p̄tificatu donat⁹ fuisset aptū se ecclie hostē ostēdit. Et cū ex tpe precipuus declamator esset. p̄dicauit
xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ⁊ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scri-
pture testimonijs suo prauo sensu p̄firmavit. Scripsit etia nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Proba mulier elegantissima adelphi. p̄cōsulis ro-
mani vxor: h̄ p̄uigili cura virgilij carmib⁹ q̄cqd
historie i veteri atq̄ nouo legis testamēto ⁊ vsq̄ ad mis-
sionē sp̄s sancti tam compe cōposuit. vt hui⁹ cōpositi
ignarus virgilij euangelistā fuisse credat. Vocauit id
opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudē
quidā eudorie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄re edocta lris vestē induit virilē ad
monasteriū p̄gens smaragdi nomē sumpsit i ha-
bitu monachali sub artissima abstinentia vsq̄ in finē p̄-
mansit de qua elegās historia in vitas patru habet

Marina q̄s virgo eodē habitu i monasterio latitās
marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in-
vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifaciu tpi⁹ theodosij iunio-
ris fuit. qui diuino cultui interius cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrifi-
ciū antiphonatim ab oib⁹ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta em epla z
euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Iudica me de⁹
z discerne cām meā. qđ in pncipio sacrificij dicit ei⁹ inuentū fuisse. Graduale
qđ hūc ascribit. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiuis legebant. Redica-
uit z basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Adāuit s̄lī gratiano referente vt
oēs sacerdotes scirēt ecclīasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter i vrbe
mēse decēbri habitis: p̄byteros duos z. xxx. diaconos. xij. ep̄os. ij. z. xl. cre-
asset morit⁹. ac sepelit⁹ in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Co-
federat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnu z. xx.

Synodus Ephesina

Synod⁹ terciavlis
ephezina magno
theodosio iuniorē p̄-
cipe: z pōtifice celestio
iuniorē qđ cōstantino-
politano ep̄o atq; ciril-
lo collecta fuit: z habi-
ta apud ephesus syno-
do. cc. ep̄oz. impi⁹ ne-
stor⁹ cū heresi nois sui
cūq; pelagianis oib⁹:
qđ dogma illud ppe co-
natū iuniorē. cū p̄dica-
bat xpm ex maria ho-
minē tm̄ z nō deū natū
eiq; diuinitatē collatā
eē p meritis. cui impie-
tati z cyrill⁹ alexandri-
n⁹ ep̄s z celestin⁹ pōti-
fex mirū modum ad-
uersati sunt. vñ diffini-
tus fuit qđ beata maria
virgo vocaret⁹ Theotocos id est mater dñi. Et inde oīm consensu. xij. canoni-
bus eoz stulticiā impugnatibus damnan⁹.

Anno mundi. 5623.

Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ p̄re sixto. valētiniani tpa attigit. qđ
pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aut cōgre-
gata septē z qnquaginta ep̄oz synodo. Ita cām dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu
absolueret: dānat⁹ bassus calūniator iniquus annuete valētiniano z placidia
ei⁹ matre in exiliūq; mittit. cui⁹ p̄dia nō fisco sed ecclīe ascribunt. Aut bassū
post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aut sixt⁹
basilicā beate marie v̄ginis. qđ nūc maria maior vocat⁹ z multa dona obtulit.
Inde cū oīa qđ habuerat aut in edificijs aut in ornāmētis ecclīarū: aut paupe-
rib⁹ erogasset. Morit⁹ ac sepelit⁹ i cripta v̄ie tiburine apud corp⁹ bti laurentij
Sedit annis octo dieb⁹. xix. Vacat tum sedes dies duos z viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē z p̄-
cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: z dignitate prim⁹ habitus fuit: eo qđ
eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admira-
tione z p̄cordia ter sanct⁹ acclamatus est. qđ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit
z cū esset doctissim⁹ decretales epl̄as plurimas z omelias z sermones cōplu-
rimos edidit. Ad reparādā vrbe z tēpla cōuersus. In honore bti cornelij ba-
silicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroz vasa cōminuta aut
ablata demuo renouauit vel ex integro restituit. postea a masteriū ppe. s. petrū
p̄didit. Postremo creat⁹ ex institutione: morit⁹ ac sepelit⁹ apud sanctū petrū i
vaticano. 4. yd⁹ april. sedit anno vno z. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653.

Anno christi. 454.

Hlari⁹ papa natione sardus: p̄re crispino ad leonis tpa puenit. Is i mul-
ta p̄urbatione rerū: diuinā rez intermisit nūq̄. Instituit ne pōtiffices deinceps successorē sibi delige-
rent. que institutio ad oēs ecclīasticos grad⁹ p̄tinet. epl̄as scripsit de fide catholica. tres synodos p̄firmā-
tes: nicenā: ephezinā z calcedonēsem. Tria qđ oratoria edificauit: duasq; bibliothecas. ad lunā vō mona-
steriū i vrbe struxit. vbi ea pegisset qđ ad optimū pōtifficem p̄tinebat. tuz in extruedis tēplis ornādūq; tuz
etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis p̄r⁹ de more. 25. p̄sbris: diaconis quinq;
ep̄is. 22. Sepelit⁹ post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem
menses tres: dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea summorū
pontificum
Celestinus

Birtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij fili: dū q̄ndeciz annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in impio p̄firmat⁹. ful-
tus in p̄sidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ ori-
entale regebat imperiū: q̄ cōperto patris sui honorij funere: mox valētinianū
amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidē-
tis dirigit regnū. quo tpe iohannes dūz affricā quā bonifacius obtinebat bel-
lare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinian⁹ mira felicitate eū op-
primūt. Theodosius vō princeps xp̄ianissim⁹ atq; phuman⁹ imperiū in mul-
ta rerū p̄turbatione accepit et possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico
rege vandaloz ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ptulit inde va-
lentinian⁹ totū italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apd rauē-
nā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vō theodosi⁹ dū absq;
viginti vno annis: quos cū honorio patris regnauerat: septē et viginti annis
imperiū gessisset. ex q̄bus et cū valētiniano genero viginti quiq; trā segit: apd
cōstantinopolim dum ipsis hunoz ostrogothozq; regib⁹ resistere curaret pe-
silencia corruptus interiit: ibiq; sepultus est.

Valētinian⁹ occidētalīs impij gubernator: pacē cū genserico vandaloz re-
ge inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē-
dā dedit. Interim vō dūz valētinian⁹ cōstantinopolim p̄ficisat: et theodosij fi-
liā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartagine capiūt ac diripiūt. Atti-
la q̄s dūz hec in affrica gerent⁹ aim sumēs ad occupandū occidētale imperiū
copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim carpit. Qd vbi etiū intellexit
set legatos de pace statim tolosam ad theodorici regē mittit: vt cōi impensa et
parib⁹ copijs bellū q̄ attilā gereret. romanoz ac theodorici auxiliares copie
fuere alani burgundiones franci saxonēs atq; oēs fere occidētales ppli. Tan-
dē supueniente attila in campis cathelonias plū cōmittit: pugnatum acriter
quousq; nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū et octoginta
milia hoim eo in plio vtrinq; cecidisse cōstat. Et qz virtus semp inuidiā parit
Valētinian⁹ impator q̄tū res docuit. p̄speros etiū successus p̄timefcēs eum gla-
dio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etiū et quōdā attile regis potentissimi terroz
occubuit. cū quo pariter et occidēsi imperiū salusq; reipu. corruit. Sed neq;
valentiniano mors etiū impune cessit. Nā et ipse anno sequenti a trasila etiū mi-
lite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interiit. e quibus cum theodosio
socero viginti quiq; cū marciano quinq; imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimo q̄rto: oriētalī aule p̄-
ficis impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauēs:
qui vt imparet theodosij sororē cū oriēti impio vxorē accepit. et attila mortuo
eadē nocte p̄ somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq; impante imperiū occidēta-
le ab oriētalī quasi diuisus fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oēm daciāq; sar-
maciā et ceteras puincias ad danubiū rhenūq; sitas pdidit romana respubli-
ca. hispania q̄s vltior aqtania et vasconia atq; illa eduēsiū vesuntionūq; gal-
lie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pari-
ter factū est de senonēsi parisiōz francis subiecta. quarū oīm puinciarū nulla
postmodū p̄ romanorū impio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata
Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissi-
mi vir ingenij damnis et piculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere
cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq; salubriter administrari pos-
set. Interea marcianus cum oriētalē rempublicā feliciter administraret septi-
mo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obiit.

Leo post marcianī imperatoris interitū apud vrbem cōstantinopolim au-
gustali potit⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suū im-
perij cōsortē fecit: hūc leonē vrbis cōstantinopolitana primū ex greca p̄genie
impatorē habuit: quāq; phibēt aliq̄ nō greca eū: sed beslica p̄genie oriundus
p̄ cui⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq; et vniuersum romā-
no principi cōmissus imperiū variū mor⁹ laboresq; agitauerūt. Itaq; p̄mo leo-
nis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maioranū quēdā exercit⁹ apud
rauennā leonē suadente impatorē assumpsit. et anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie
ciuitatē. Subroga t⁹ vō est illi p̄ romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹
qui fuerat marcianī impatoris gener. in impatorē est suscept⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstantinopolim
leo. Tādē cū se correptū valitudine morituz intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē et zenonis isau-
rici filiū instituit impij successorē. Ipe vō puer leo cū paucis mētib⁹ imperiū gubernasset zenonē genito-
rem manu p̄pria coronatum fecit impatorē. Leo aut postq; oriētale. decem et septēz annis rexit imperiū
diem clausit extremum.

Linea Impera- ratorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Gensericius rex

Gensericius vandaloꝝ rex quibus medio tpe regni sui hispanos gallosq; ac ro-
manos cōtrahit. hac tñ tepestite cū bonifaci^o comes affrice pcurator: ac
beati augustini amator: senties se nō posse tuto affricā tenere. Cernensq; sibi picu-
lū instare: in pñiciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝq; gentē cū gense-
rico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro
flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate sub-
uertere. pulsū i exiliū qbusdā epīs bene sentiētib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹
augustin⁹ de quo pmissus est hipponēsis ep̄s: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: ter-
cio ei⁹ obsidionis mēse: sex et septuaginta annis vite expletis. ex qb⁹ quadragin-
ta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xpm prexit quito kal. septēbris. Inde gen-
sericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsque opes ei⁹ excruciatīs diuerso tormen-
toꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab eccliarū spoliatiōe abstīnēs. Igī car-
thago a vandalis capta est annis quingētis octoginta et quib⁹ euolutis: postq;
romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siliā trāscēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere

pictauū et scothi insulā britanniā occupātes. Accitus aut a britannis in auxiliū ei⁹ patricius vir fortissim⁹
et bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ noie gaudenti⁹ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etiam etiaz
burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello psecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rbeni ripas
isederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit i germaniā. et halanos bello acerrimo cepit agitare
qui cū danubij accolae populos regesq; habebat notissimos hunos ad italie inuasiōē primus excitauit
Cū itaq; primores britanniē romanoꝝ legib⁹ morib⁹q; assueti pictoꝝ et scothoꝝ barbariē pati neqrent. Ad-
hunc etiā miserunt p̄sidia implorātes. dedit ei⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede re-
pulit. britanniā q̄diu affuit p romano impio pseruauit. Inde in gallias renouauit. Unde britanni ab etio
destituti ab anglis et saxonib⁹ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em opp̄si
et patriā simul et nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

Athila de scythia hunoꝝ rex p̄e genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar
et robas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoꝝ obitū cū bleda
germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vō athila supbus incessu: huc illucq; cir-
cūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄s in motu corporis appareret. belloꝝ qdē
amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim⁹. supplicatib⁹ exorabilis. for-
ma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis asp-
sus: simō naso. terri colore. originis sue signa p se ferens. frēm aut suū bledom vi-
rū micioꝝ ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē pemit.
Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi poti⁹ q̄s socios athila habere cepit. Con-
traxit vero pariter et patrijs eduxit sedib⁹ nō scythie modo populos: sed ad latiss-
simā q̄s danubij orā vñdīq; expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ
valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadri: eruli
et thuringi. qui ad quingenta armatoꝝ milia fuisse coperim⁹. Cū vero copijs quas cathelomici campi clades
cōtinuerat supplemēto et auxilijs ad primū exercitū magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsas ita-
liā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūiectus est. et tragurū: sebiniū: belgra-
dum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciā impatoris cura essent nullo
firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā vō fluuiū et tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiarū
Obsedit inde aquileiā: sed vrbis validissimis cincta menib⁹ romanoq; p̄sidio defensabaf. ne illic sedendo
temp⁹ vsq; quaq; tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat bre-
lanū: ticinū que papia dicif cepit. Romani tūc et ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terroꝝq; po-
mus cerneret mestus cōpatiēsq; populis. atq; etiā cohortante valentiniano legationē ad eū suscepit: quē
reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molluit: effecitq; vt omīssa italia ad p-
p̄ia redire regna p̄miserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sciscitātibus vō causam respon-
diffe athilā fama est. Nō se p̄sulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoz qui strictos tenentes gla-
dios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus et paulus fuisse credunt. Igī athila tali mo-
do a sua senicia repressus: relicta italia pannoniā repetit.

Veneta vrbis his tpibus augmentū et originē gloriōsā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aq̄-
dieneses patauini et alij paludes in quas sua miserant troie catho em venetos origine troianos fuisse ait) cōcor-
sumq; cui duro a soliditate fuit cognomen tenere. et aquis eleuatioꝝ apud rinū altū doc-
cūq; potuerūt eisdē in paludib⁹ p̄sederūt. Eā vero puincia abduar: pado: lacu benaco: alpibus et adriatico
trios auitosq; lares cōmutauere. Informē in vlginē stagnaq; omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit
p securitatē electio postponendā: vt nequaq; dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui fū-
tura optima: que tranquillis securisq; reb⁹ nulla prudentia elegisset.

Erit hoc tpe diabolū psona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā pmissio-
secuti in vñdis periere. Quāt aut illos solos euasisse. qui tum xpm verū esse deū credere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcedonensis sexcentorum et xxx. episcoporum. hoc ipso anno apud calcedonensem urbem auctoritate leonis pape et marci/ni principis indicit. Iuuenalis quique hierosolimitani et anatholi constantinopoli episcoporum tribus. contra euticem constantinopolitanum abbatem: asserentes christum post humanam assumptionem: non ex duabus naturis existere: sed solam in eo diuinam naturam permanere. Horum vero patrum auctoritate decernit credendum duas in christo fuisse naturas: utique vnum idem christus deus et homo crederetur. quibus ex finis decretis statim nestorius et eutices nephadius hereticus manicheorum presul damnantur: et omnes manicheorum libri publice combusti sunt. Viginti quoque octo canones statuerunt quorum auctor maxime sanctus anatholius episcopus fuit.

Aulus orosius hispanus patria taraconensis: diui augustini discipulus: vir eloquens et militum rex cognitor his temporibus defuncto ipso augustino roma venit: et septem libros aduersus gentes

Orosius

edidit. In quibus totius pene mundi calamitates et miseriae ac bellorum inquietudines replicas. Cronica etiam ab exordio mundi usque ad sua tempora scripsit. Et de omni ista id est de miseria mundi intitulauit. hunc quoque augustinum (per adipiscenda aie ratione) ad hieronymum hierosolimam misit. qui dum rediret etiam quasdam beati stephani perthomartyris reliquias nup inuentas primum attulit occidit.

Johannes damascenus

Johanne damascenu monacho optimo atque doctissimo ac precipue insignem theologum. hunc etiam nonnulli assignant eo quod theodosio familiarissimum fuisse tradat. hic itaque cum theologus precipue haberet: etiam quatuor suorum libros edidit quorum principum est Nemo deum vidit unquam. in quibus de fide. deque christi humanitate atque baptismo optime pertractat. ubi gregorium nazanzenum. gregorium nicenum ac dydimum alexandrinum plurimum imitatus est. Item cur deus et homo in duobus libris explicuit. Libros quoque medice artis edidisse fertur. In quibus morborum causas describit et medelas. In huius autem viri precum multa admiratione digna prudenti doctor scribit.

Ursula virgo gloriosa: natione britannica: filia vniuersae principis britannie: pulcherrima et magni ingenii dum nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cum infidelis esset patri suavit ut assentiret: ea conditione ut decem virgines etate forma et genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad undecim. Ad. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiunctus eis fuit pontus basilienensis episcopus qui eas romam usque perduxit. Inde gerasina regina sicilie cum quatuor filiabus et puulo filio adriano relicto regno cum ea pergens: se usque ad martyrium sociavit. Postea cum papa ciriacus egressi de urbe. Ne christiana religio nimis augeret maximam et africanam gentes iulio cognato eorum principi humerum scripserunt. ut cum colonia applicaret illam multitudinem trucidaret. Ursula igitur apud coloniam germanie urbem cum undecim virginum milibus ab hunis sub attila rege militatibus: gloriosissimo martyrio coronata. 12. kal. nouembriis migravit ad suppos. Quorum corpora ibidem a christianis sepulta: maximo in prelio semper habita sunt. Cum autem ursula ob sagittam in eam directam martyrium passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in navi permansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubium extat de tempore passionis: de martyrio tamen earum ecclesia non dubitat.

Ursula

Septem dormientium corpora qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tempore: ad confutandum errorem exortum apud quosdam: negantium resurrectionem mortuorum. Qui postquam theodosio imperatori et pluribus alijs locuti sunt: resurrectionem attestantes: in pace dormierunt.

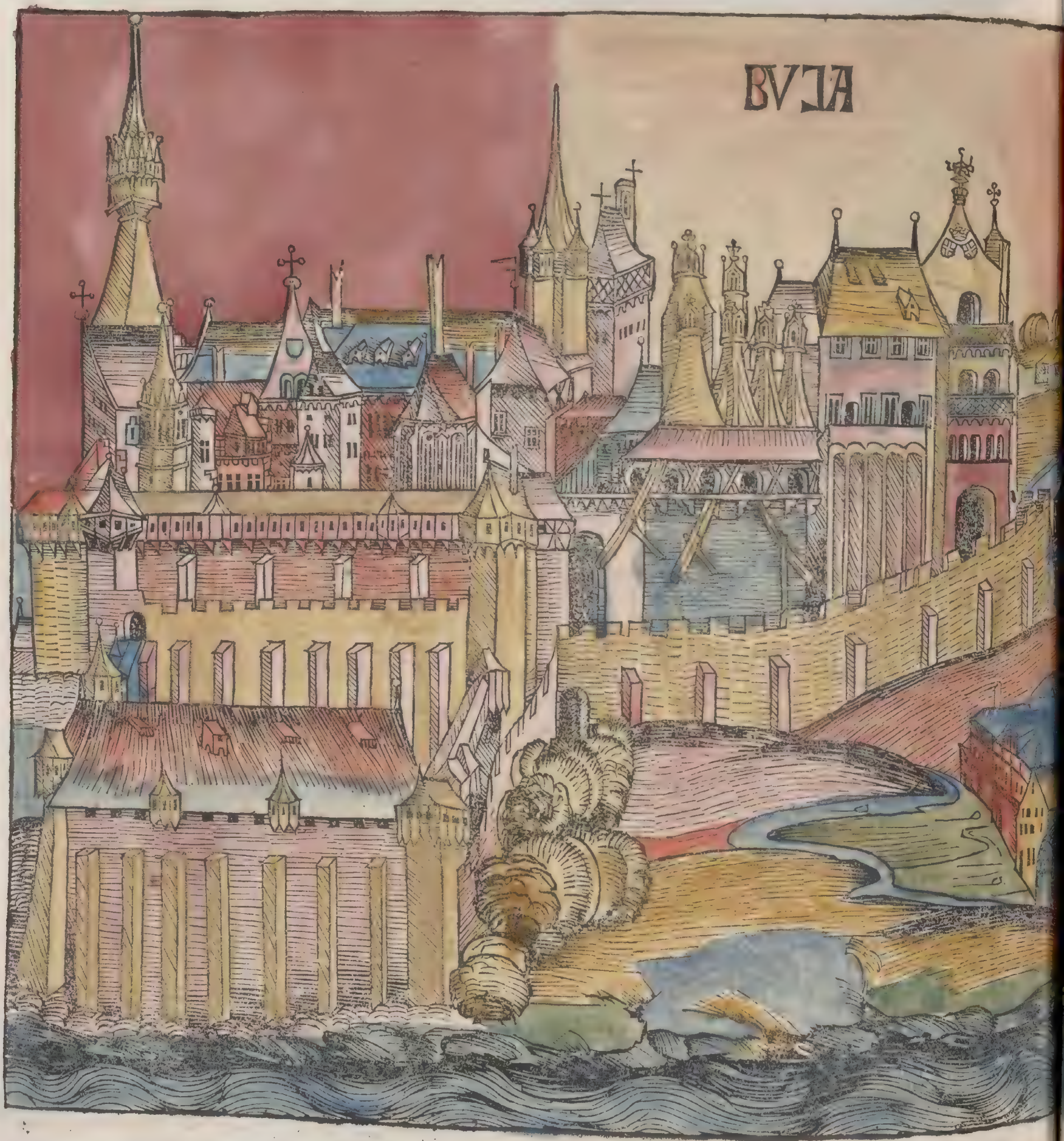
Merlinus

Merlinum angli vatem insignem ex regis filia monacha: et incubo demone natum ut nonnullis placet his temporibus fuit et claruit. huius mater demecie regis filia: que inter quasdam monachas sancti petri enutrita virum nunquam cognouisse contestata est. Sed aliquando dixit: visum ei fuit quendam pulcherrime speciei virum eam fuisse amplectatam. Undeque euanescente grauidam se cognouisset: et illum tandem peperisset. Et postea in virum magni euasisset. Huius autem merlini instinctu vortiger britonum rex christi fide in immensum auxit. Cui successit frater eius qui magni arturi pater fuit. Hic autem merlinus multa obscura reuelauit et futura predixit. aperuit enim sub fundamento ubi turris edificari non potuit lacus esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum unus rubeus populum britonum. alter albus gentem saxonum designaret. et quis conflictu suo adinuicem perualeret. Arthurum vero quem apud cornubie vocat: predixit quod ecclesie dei succurreret quod gallicanas provincias possideret: quod romano exercitui terribile se exhiberet et quod exitum dubium haberet.

Berta etas mūdi

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in litore danubij sita: hungaria enim ultra et citra danubium latissimas terras occupat: quod citra danubium est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septentrione et danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubium hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasque gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt et dacos. non qui nunc daci vocantur: quorum rex ad oceanum germanicum: inter suetiam et saxoniam latissimo regno: sed palustri potius. nam hi dani melius appellantur: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsilvani occupant vicina walachis in corone specie montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarum fuit adhuc territorium est quod sepulchrum appellatur: pro gepudio. Hungaria autem terra ferax: ubi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cuprum vertitur. gleba illic frumenti fructifera. auri et argenti diuites venae: aer salubris: terra opimis comparanda. nisi sua se vbertate corrumpere. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in unum congregati: constituentibus capitaneos: occidentales regiones ingressi: bessos et cumanos albos: inde ruthenos: terrarumque nigrorum cumanoz. et usque ad tisciam flumen teysch puenere. Adtritus longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandem pacifica possessione panonice regionis potitus. Anno domini quadringentesimo primo Attila qui hungarico ideomate ethele dictus est. et buda fratre eius supruentibus. Attila in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituit: bledam fratrem suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principem constituit. Interea rex hunorum dum regnum intra pannonias cum fratre bleda vel bu-

da gereret. macedoniā misit et achaiā vtrāq; tracias: immanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie de-
mozaref. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegiſſe ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est.
Cūq; sycambria in recessu suo urbem athile vocari pcepit. Buda vo illā a suo noīe budawara appellauit.
Quaobrem bledā germanū suū regniq; consortē ppijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit.
Inde nouo edicto urbem athile vocari iussit. Hui id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari
q; vsq; in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg
id est urbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq; annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinās. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo-
sa est: si vrbis sitū inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq; munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosorū monasteria celeberrima. alijsq; publicis
priuatissq; edificijs ornatissimis p ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. et basilicis memib⁹ et arce pulcherri ma: quā arcem preclarā (sicuti et alias arces in tota hungaria: p-
cipue miscegradū castrū nobile vbi corona regia obseruat⁹ exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūga-
rie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq; monumētis pferendū in qua muri crassissimi: et aule celeberrī
me esse referunt. hanc pterfluit hister germanicus flumini: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septi-
mū tñ pigrū ad palustri specie nō habet: qd amni cōparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lōgitudi-
nem. xl. milū passū nō misceant equorū: dulcēq; haustū incorrupto retineant sapore.

Berta etas mundi

Argentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētaria dicta apud heluetios ppe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge puincie tpibus abzabe cōstrui cepta sit. inde potētati aucta. hec vrbs pri-
mo sub dominio treuerensiu fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersas puincias heluetioꝝ ⁊ beduoꝝ tra-
iecto rheno flumio subiecit. Cui p̄sulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ p̄ tributis soluen-
dis p̄fecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsq; ad imperij inclinationē ibidē p̄stiterūt. Attila po-
stea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis
ciuitatib⁹ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismundus rex eiusdē
terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōrito ⁊ fugato suo do-
minio subiugauit. A loco illo egressus attila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoꝝ
nullus cesar penit⁹ expugnare potuit) obsedit expugnauitq; diruēdo murū ei⁹ in diuersis locis vt cunctis
aduenientib⁹ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus p̄beret. edicēs firmissime ne ipsius mur⁹ rege
ipso viuēte repararet: vt eadem ciuitas nō argentina sed p̄pter viarū pluralitatē: quas in muro ei⁹ fecerat
Straspurg vocaret deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: bur-
gundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios domi-
niū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea p̄stituerūt. Pater q̄s sancte ottilie ne-
dum vrbs: sed ⁊ puincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albert⁹ filius ⁊ succeden-
tes gubernarūt. Tandē p̄ romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̄ a
sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū eucharīo ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui
apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad sanctū petrum antiquā: appellatā extruxit. Habet
hec vrbs p̄ter amenitatē ⁊ ciuiū urbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrin pulcherrimā singulari p̄stan-
tio cōstructā. Nobilitatē q̄s p̄ vicina oppida: perq; finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciui-
tas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuib⁹ p̄ vicissitudinē guber-
nant. Episcopatū quoq; nobilem habet cui ⁊ principes p̄fuerūt. Abluit aut p̄ter rhenū hec vrbs insi-
gnis duobus flumijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

Drofectum italia athila vt pmissum est: auxilio leonis pape. et iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicitur: statim ducentē athila honoria valētiani impatoris soror p eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxore pēbus minisq; a fratre extorqueret. Ad aut magna verborū instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: et tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: et secum in exercitu traheret vxorib;: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāq; post cōuiuiū pfusi hilariuq; celebratū: resupin' alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus pfluens vitalibus opletis meatib; eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse p somniū apud constātinopolim marciānū: cui visam sit videre athile arcū (quo armorū genere hui in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamq; sarmaciā et ceteras puincias ad danubiū rhenumq; sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq; vltior aquitania et vasconia atq; illa eduensim vesunciouūq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisiōz francis subiecta. quorum omniū puinciarū nulla postmodum p romanoz imperio est recepta.

Euthices hereticus

Euthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errore. et ne sentire euz nestorio videtur diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vniūq; factū: nec ylo modo inter se distingui debere. hāc heresim euz flauianus cōstantinopolitan' ep's damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alexandro ep'o p'sidete. euthices ipse iam damnat' exilio relegatur. Thimotheus quoq; hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670.

Anno christi. 471.

Simplicius papa patria tiburina p̄e castino post hilariū. impante leone secūdo: et zenone fuit. hic vir scitissim⁹ ac rectissim⁹. Instituit vt null⁹ inuitus in ep̄m penit⁹ pmoueret. et ne cleric⁹ vllus possessionē bñficij a laico recognosceret: qđ postea a gregorio et alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā autē sedē esse primā oīm eccliarū declarat. Urbē p̄terea p̄byteris in quinq; regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tertia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. et primo basilicā stephani p̄thomartyris in celio mōte. basilicā andree apli nō lōge a templo sancte marie maioris et alias. At cū eccliaz romanā nō instituit solū. verū etiā donis auxisset. creassetq; ex ordine p̄bteros diaconos et ep̄os morit⁹ et sepelit⁹ in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit autē annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Vacat tū sedes dies sex et viginti.

Felix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄e felice p̄bytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresim in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex aucte sedis aplice p̄cilio bene sentiētū approbata. petrū et achatiū dānat. In eodem p̄cilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semper ppter respōsiōnē darent inducie Instituit p̄terea vt ecclie ab ep̄is p̄secrarent. Idē q̄z felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurentij martyris. Et cū ex institutione sacroz ordinū quos i vrbē roma mēse decēbri bis habuit p̄bros octo et viginti diaconos q̄nq; ep̄os triginta creasset. morit⁹ et sepelit⁹ in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vñdecim: dies decē et septē. Vacat tū sedes dies q̄nq;.

Amarcus ep̄s.

Marcus vienēsis ep̄s hīdē t̄pib⁹ ob scitātē atq; doctrinā magno habet in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aūt) supplicatōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias verabāt. ac ppter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tū pplm suū plurimū cōtrīuerāt. Et hec q̄dē letanie nūnōres dicunt⁹: ad maiorē d̄am q̄s magn⁹ gregorius in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

Remigius etiā remēsē ep̄s virū scitissimū ac doctissimū hui⁹ t̄pib⁹ fuit: se sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueus (vt historie referūt) frācor regē cū innumerabilib⁹ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitātē maximā cū i diuinis scripturis p̄clarissim⁹ habet. cōmētarios putiles in nouo et veteri edidit testamento. Septuaginta et eo ampli⁹ cū in ep̄atu expleset annos. Inter cetera sue scitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt autē anno dñi. 468. kal. octobris.

Elasi⁹ papa natione apher p̄e valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbē dephēsos exilio dānat. eozq; libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad ecclasticū cultū p̄tinebāt. et primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplice) pmouēf. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret p̄byter. hymnos q̄z mltos ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinq; p̄ euticē et nestoriū edidit: et duos p̄ arrium foret deputādi. Demū cū p̄bros duos et triginta: diaconos duos: ep̄os septē et sexaginta creasset: morit⁹ ac sepelit⁹ i basilica petri apli. xj. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē et septē. Vacat tū sedes dies septē.

Anastasius papa ei⁹ nois secūdus: patria roman⁹: p̄e fortunato anastasio impante fuit. Hic cū p̄mū nauit qui se a cōione pōtificis tūz maxime subtrahit: q̄ etiā sine catholicorū p̄sensu plotino thessalonicēsi reptū interiisse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina dūz necessitati nature obteperaret. Excoicacris ordinibus semel decēbri mēse habitis p̄byteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepult⁹ est autē i basilica petri. xij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxij. Vacat tū sedes dies quatuor.

Linea summorū pontificum

Simplicius

Felix

Elasius

Anastasius

Zeno fact' impator cū leo prim' valitudine corrept' leonē secūdum ex
maria gene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiū ei' imperij desi-
gnauit successorē. q' nō ita multo post graui morbo oppressus cū fines
uite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliqt. vel vt alij scribūt mortuo
leone zeno cōtinuo augustalē nact' est dignitatē. leone autē de quo pmissum est
quē pater leo in regni ascīuerat ptātem. Pater sua zenonis imperiū formidās
occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū pderet: p eo aliū for-
ma silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iustiniani vsq; tpa vixit. Ipso
q; anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effuga-
to. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū
genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt
adonacer cū fortissima multitudo ab extremis pānonie finib' italiā pperare
cōtendit. inde aliquātis annis italiē ⁊ vrbis vsus est ptāte. vñ augustulus in
opinabili metu pterit' spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xj. mēsis
repub. obtinuisset. Ita romanorū apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt
Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxiij. ab incarnatione vō dñi anno quadzin-
gentesimo septuagesimo qinto. Zeno autē augustus cū p annos. xvij. reipubli-
ce pfuisset apud vrbē cōstantinopolim uite terminū accepit.

Anastasi⁹ post xenonis excessus anno ab incarnatione dñi. ccccxiij. purpu-
rā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuue macula-
uit. hic clodotheo francoꝝ regi eo qđ ciuitates quasdā a visigothis (qđ arrianas
heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosas transmisit tunicā cūq; patriciū creauit: sed
postmodū p̄ achaciū cōstātinopolitanū ep̄m corrupt⁹ fact⁹ est heretic⁹. Anasta-
sius itaq; dñs in heresi qđ elapsus fuerat pseueraret. duasq; i xp̄o naturas: dei/
tatis uidelz z humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Dormisda
papa qđ simacho successerat. direxerat enodiū nicinēsem ep̄m. Aliosq; cū eo cō/
stātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄ten⁹ anastasiū ad ecclie redu-
cerēt gremiū. Is nō solū salubria eoz monita spreuit: s̄ insup etiā a suis aspe/
ctib⁹ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Mos z pontifici z alijs iubere volumus:
nō aut̄ tuberi: nauiq; fragili impositos mādāt ne vspiā p̄ totā greciā ad aliquā
ciuitatū accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina continuo ultio subsecuta est. Mā cū iam septimū z vi-
gesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interiit.

Ec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladus imperij fomite: nouus turbo quē roma-
ni cōcūes illi⁹ emuli suscitārūt. **S**i qdē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstitu-
to ab inferiorib⁹ danubij hostijs sunt pfecti. fuerūt autē hi heruli ⁊ turingi exercit⁹ athile reliq̃e. q̃ bernaco
⁊ durith athile filijs a seip̃is alijsq; pplis plio supatis: apud danubij hostia cōfederūt. **I**psi itaq; italiā in-
gressi: aquileia ad sinistrā relictā: in taruissinos vicetinosq; ⁊ inde i beixianos iter flexerūt. **I**git⁹ augustul⁹
imperator de odoacris aduētū certior fact⁹ imisit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē
postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. **I**nsecut⁹ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: re-
cepitq; diū ⁊ ptinaciter oppugnata. **I**nde cedes ciuiū romanozq; legionū facta ⁊ neduz direpta vrb̃s tici-
niū. s ⁊ t cū agro igni ferroq; vastata. **O**restē autē captū placēciāq; pductū odoacer ipse inspectāte exercitu
gladio suffossus interfecit. qb⁹ territi crudelitātib⁹ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere prexerūt. **O**doa-
cer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates p libidine gubernabat. **Z**eno autē cōstātīnopolī imperās theo-
dorico psuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatorib⁹ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs go-
thos ⁊ tyrinū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obinā fuere nō. pcul ab aq̃leia sup fontū amnem vi-
ctores gothi. **T**adē i vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt fil⁹ socij dñā/
tiōis cent. vnz hec regni societas nō diū pmāsīt. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. pueniēs theodo-
deacer **T**heodorice⁹ **T**heodorice⁹ theodomir⁹ ostrogothoz ric⁹ odoacrū ad cenā iuitatū occidit
rex rex **O**reg⁹ ex arilena p̃cubina fili⁹ sextodecio impij zenonis anno italie toti⁹ dñio

potit^r est. ⁊ sol^u cū gothis p^{er} italia^m dñas. fuit ei^{us} dñatio no admodu dura: ⁊ li pte
agroz vt nup odoacer diuisit ⁊ p suis retinuit. **C**eterz ciuitates p seipas ac p ci
ues suos gubernari pmisit. Ipse vō sedē regni rauenne pstituit: ibiqz inhabita
uit septē ⁊ triginta annis theodorici^{us} i italia regnauit. vñ oīm barbaroz mitissim^{us}
q^{ui} ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tñ vrbē romā qd fieri potuit exornauit. **M**am^{us} ⁊
sepulchz octauij istaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas
plerasqz restituit: nihilqz omisit qd ad optimū principē ptineret. at vō vt regnū
aliqn stabiliret. ⁊ clodoueī frācie regi filiā andefledā i vxore duxit. **E**t sorore^m ho
norico vandaloz: ⁊ filiaz suaz alterā alarico visigothoz. alterā gundibato i ma
trimoniū collocauit. indeqz paulo p^{ater} clodoueo frācoz regi socero suo bellū itulit
eo q^{ui} alaricū visigothoz regē genēz suū interfecisset: ⁊ vasconiā pte regni sui oc
cupasset. **I**deo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vltiore galliā p^{er} frācos
trāsīuit. ac gallis igēti plio supat. vasconiā iterato recepit. **N**ec postea i terra segnis ociosusqz pmāsit. nā
⁊ siliā totā cū oib^{us} adiacētib^{us} regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā qz sibi subditā fecit. itaqz mltā gessit dñ rex
fuit ⁊ nomē ei^{us} admodū celebre ⁊ glisus fuit nisi q^{ui} extremo tpe crudelitatē ifamia sūit. ob simachū ⁊ boe
tiū senato. ro. ab eo necatos: tridē vrbē i alpi^{bus} myro cixit. tādē apoplexie morbo corrept^{us} statū expirauit

Linea Impera-
torum

Zenò

Gnastalius

Ulterius maximus apud constantinopolim per quatuor menses continuos
ter Sanctus Sanctus Sanctus de fortis et immortalis miserere nobis. statim
no cessavit. Quod quidem verbum postmodum in calcedonensi concilio dici in ec-
Signa quae plurima in celo apparuerunt. In-
aqlone celum videbatur igneum. fulgurantes quae haste visae sunt. luna
fuit obscurata. cometa apparuit apud colosiam. rivus denique largissimus
Acephalorum pessima heresis calcedonense concilio impugnata
fuit. tunc per hoc tempus exoritur. qui ideo acephali dicti eo quod sine capite. i.
sine auctore habeant. ut patet in canone. i. 4. q. 3. c. acephali. hi quippe dua-
rum subarum proprietatem in christo negabant. una tamen in eiusdem persone nam predicantes.
Erunt ea tempestate et elisei ossa in alexandria translata esse. et corpus
barnabe apostoli cum euangelio eius manu scripto repertum.

Michaelis archangelus revelatione gelasio iam praemissio pontificatus apud apuliam in
monte gargano tercio kalendas octobris factam fuisse tradit. ubi et postea templum
miris edificiis exstructum fuit: eo quod loci ob devotionem tantam populo frequentiam singu-
lis annis convenire dicunt ut non solum christiani sed et infideles quoque ad patrocini-
um sancti angeli implorandum frequentent.

Cyprianus papiensis episcopus vir divina humanaque sapientia prudentissimus: his
temporibus apud theodorici regem propter eloquentiam et sanctitatem magno in pretio
habitus est: cuius auctoritate et sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt qui scribant germanum altisiodorensis et lupum trecharensem. episcopos his temporibus
fuisse. qui tum multum iuvare christianam fidem gentium ac pelagianorum opera plurimum
labefactam. Genesius vero qui germano praesente deo vigiliante decessit apud parisi claret
Boetius

Boetius antequam manum seuerini christianissimus vir et
consulari dignitate insignitus: poetaque ac philosophus cele-
berimus. simachique gener. his quibus temporibus rome clarissimus fuit. hunc ideo maniliu vo-
cant. eo quod a manilio torquato originem duxisse tradatur qui cum vere catholicus esset nec
arianis (etiam praesepere rogatus) obtemperare vellet: et ipse a theoderico rege sub velamen-
to affectate libertatis post socerum suum tunc exulare iubetur. ubi postmodum instiga-
tus hereticis perpetuo carceri datus. In qua quidem calamitate constitutus: ad recrean-
dum animi sui. cum in mathematicis doctissimus esset. chiterinum e neruo primum excogi-
tauit et excidit. quod quidem modernis temporibus musicis celebre instrumentum habetur. Ibi-
dem quoque constitutus ad multorum utilitatem perclarissima edidit opuscula. de consolatione
philosophiae. de trinitate. et de unitate christi. de topicis etiam. Pleraque etiam ex aristotele transtulit. hunc denique vir opti-
mus et sanctus theodericus rex cum in suam suam omnino flecti non posset. arianorum rabie concitatus. post longam carceris
squalorem impante iustino seniore augusto anno. scilicet domini nostri. 520. apud papiam per catholicam fidem occiditur
sit. cuius corpus ibidem in divi augustini templo adhuc habetur conditum. Et sunt qui dicunt eum in cathalago sancto-
rum ob eam rem fuisse relatum: et sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus patricius ac senator romanus orator ac philosophus insignissimus his temporibus cum
rome clarissimus haberetur: a theoderico rege ob suspicionem affectate liberta-
tis apud papiam exilio datus. et in carcere per aliquod tempus trudit. deinde ab exilio
revocatus: diu supplicis tandem interfecit. hic namque romanam rempublicam. sua sapi-
entia suisque scriptis plurimum illustrasse dicitur: eo quod librum epistolarum elegantissimum scri-
pserit. in quo haec sententia. Semper natura equalibus gaudet.

Eugeni natione apher rupensis episcopus et perclarissimus doctor his temporibus floruit.
qui in sardiniam cum alijs catholicis affricae a trasimundo vadalorum rege ob catho-
lice fidei defensionem exulatum missus est. nil pretermisit quod ad veram christi fidem pertineret:
docendo predicando monendo. Edidit et libros de trinitate. de libero arbitrio. de regu-
lis fidei. Scripsit et contra palagianam heresim. orationes quoque habuit ad populos elegantes
quidem et graues. et praesertim de unitate domini etc. Scripsit de continentia coniugatorum suanda
ad theodorici senatorem librum unum. ad probam de virginitate seruanda et plura alia.

Gennadius

Gennadius episcopus vir greca latinaque lingua eruditus: li-
brum de dogmatibus christianis composuit. et ibidem quod
cuius ad salutem necessarium esse declarauit. doctrina quoque ac
moribus ecclesie catholice multum profuit. et diuini hieronimi
imitator librum de viris illustribus edidit. Victorinus autem
natione aqtan arithmeticus insignis ratione pasce ad cur-
sum lune tum redegit. eusebium et theophilum ea in re superans
Edixit etiam scriptis suis ecclesiam dei hegesippus vir
doctissimus qui et monachorum regulas composuit:
et sancti seuerini abbatis elegantis stilo vitam edidit.

Eustus autem apud gallos episcopus multa tum scripsit copiose et ornate. praecipue
opus eius laudatur contra arianos scriptum.

Fulgentius

Rauenna: rsi vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aut olim oppidus sabinoz: cūq;
 aurea dicit quadrato lapide speciosam. Cū aut theodoric⁹ rex gothoz ex thracia veniens cum cōiugib⁹ ⁊
 liberis. cūq; oibus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio
 longi⁹ remorata est gothos q; ipsi ab initio existimarēt. Idq; accidit nō loci: qd neq; a mari faciliter obsi-
 deri rauēna pōt: cū sit in ipso litore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado ceri-
 uatā. ac stagnis quibusdā ⁊ paludib⁹ coartē. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pa-
 ctione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodo-
 ricus italie ois: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliar⁹ dñs. annis duo ⁊ quadragita
 eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qd constat supbas in ea edes basilicasq; construxit. Clisif eius regis monumētum
 ab amalafuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo
 ea rōne appellatū: qd altare mar⁹ ecclie chorisq; viginti capax monachoz ordine vt est moris i stallo psal-
 lentū: vnico atq; integro rotundo lapide contegunt. Valentinianus etiā impator cuz triginta annis q-
 bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliāuit. ⁊ ei⁹ epō duodecim ciuitatū subiecit epōs. vi-
 delz arimini: cesēne: forliuū: fori pōpili: fauēcie: fori corneli: que ymola dicit: brieij: bononie: mutine: re-
 gij: parme ⁊ placentie: q ciuitates postea sub exharcatu fuere. ⁊ ei⁹ epm iohannē tunc appellatū pallio ex-
 candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat impator. vnde postea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cō-
 tendere psumpserunt. fuit qz olim exarchoz romanoz sedes: nunc aut senatui veneto sub dita. Populo qz
 nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinare: vitalem: ⁊
 eius filios geruasii ⁊ prothasium. Arcinūq; medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordi-
 ne decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori corneli epm. qui multas sacri eloquiū scri-
 pturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodor⁹ vrbis rome senatorē: regumq; ostrogothoz eplare scripto-
 rē ⁊ post monachū. Genuitq; supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notissimū
 amicissimūq; sibi hoīem magnis effert laudib⁹. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēq; doctissi-
 mū: quē solit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: s potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimūq; testis
 fuisse primū. a quo eloquētie studia tātopenūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693.

Anno xpi. 494.

Simmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō-
tifer creat: no sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud
basilicā cōstantinianā pōtifice decernit: pars altera apud basilicā marie in via
noua lauretū in locū demortui anastasi subrogauit. Seditio ingens i sena-
tu et populo romano bifariā diuiso orta est. vñ oīm cōsensu: cōciliū rauēne in-
dicat. discussaq; re pñte theodorico, simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat. q̄
terte magna clemētia vsus. lauretū cōpetitorē nūterinis ep̄m dedit. Simma-
chus vñ manicheos iuz ab vrbe expulit. eozq; libros ante fores cōstantina-
ne basilice cōcremauit. basilicas vñ multas aut ornauit: aut a fundamētis ere-
xit. paupib⁹ q̄s ad basilicas petri et pauli habitacula extruxit: curauitq; ne qd
eis deesset: qd ad victū ptineret. amator em pauper fuit. Redemit et captiuos
in diuersis puicijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicjs mar-
tyrū caneret hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qd ad oīpōrē-
tis dei gloriā ptineret. Creatis deniq; duobus et lxxx. p̄sbyris: diaconis. xvj.
ep̄is. cxxij. habitis de more sacris ordinib⁹ moriens ad basilicā petri sepelitur. i. 4.
kal. augusti. sedit aut ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxiij. vacat tum sedes dies. vij.

Sima quintū fuit inter simmachū et lauretū vt pmissus est. vñ anno q̄-
sto post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. adiuantib⁹ festo et pro bino se-
natorij ordinis viris: lauretū renouant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini
ep̄m romā mittit: qui pulso vtroq; sedem teneret. Vñ simmach⁹ habita centū
et xx. ep̄oz synodo: et obiecta cōstanti aīo diluit: et oīm sententijs obtinuit: vt
laurenti⁹ et petrus maloz oīm capita relegarent. Orta aut ob hanc rem tanta
seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent: nec sa-
cris virginib⁹ parcerent. Opprimunt eo tumultu gordian⁹ p̄sbyter vir opti-
mus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cosul
clericus miserat: cōtra probinū tanti mali auctore arma sumpsisset.

Hormisdas papa natione campan⁹: patria frusini: patre iusto: hic pon-
tificatu mitto hortante theodorico. puinciale synodū in vrbe habuit: om-
niūq; cōsensu euticianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄s synodo
multa cōstituit: et primo vt nullus solēnter penitens decetero ad sacros ordi-
nes pmoueret. Voluit itē xpianoz nuptias nō occulte sed publice fieri debe-
re. Vñ p̄terea sacerdotib⁹ et alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent
sine sp̄ali ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: cleriq; cōposuit. francoz rex ei
dona p̄ciosa obtulit: delata et dona tum aurea et argentea: delataq; euāgelia cū
tabulis aureis gemis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit et tē-
plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille et xl. librarū. Certauit et
hormisdas munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit em ante altare cōstantiane ba-
silice coronā argenteā librar. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentē-
tia pactis cū ordinibus ex more. moris ac sepelitur in basilica petri. vij. id⁹ au-
gusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies sex.

Iohannes eius nois prim⁹ papa: natione iudeus: patre cōstantio ortho-
doxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoz nomē extingue-
ret arrianos expulit: eozq; ecclias catholicis assignauit: quā quidē rem theo-
doricus egregerēs. iohannē pontificē theodor⁹ duosq; agapitos oratores ad
iustinū mittit: qui eū adhortarent vt arrianos restitueret: sin secus oēs ecclias
catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō
possent ad lachrymas versi petetes vt periret italie sbueniret. eo piū hoīem
pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū re-
dies in carcerē p̄pere conijcit. ac paz absuit qn eū statim occideret: adeo in hoīez
exarserat et fide et morib⁹ cū iustino sentiētē. Perijt tñ scitissim⁹ hō i carcere pe-
dore: situ et media. p̄r tñ tria restituit cimiteria nereī et achillei: felicis et adau-
cti: et priscille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēnā ad vrbe delatū: sepultūq; in basilica pe-
tri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. vij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Anno mundi. 5713.

Anno xpi. 514.

Felix ei⁹ nois quart⁹ papa: natione samit⁹: patre castorio. Post iohannis
pōtificis felicem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstan-
tinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄s optim⁹ multa in vr-
be extruxit edificia. et maxime cosine et damiani templū: qd adhuc extat. basilicā q̄s sancti saturnini via sa-
laria incendio consumptā. hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit in-
firmos ante obitū iungi. Deniq; habitis de more sacris ordinib⁹. vbi p̄sbyteros quicq; et quinquagita cre-
asset. diaconos quatuor. ep̄os nouē et viginti. moris ac in basilica petri sepelitur quarto idus octobris. an-
nis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea summorum
pontificum
Simmachus

Hormisdas

Iohannes

Felix

Iustinus senior anno ab incarnatione dñi quingentesimo octauo decimo: pontificali anastasio heretico: augustali pontificali est solio. Is cum imperium accepit: orthodoxe fidei amator et pector acerrimus fuit: ac statim nuncios ad pontificem mittit: quod et sedis apostolice auctoritate confirmaret: et pacem ecclesiis omnibus exquireret: quantum per religionem concederet: ad hunc ob causam reintegrande fidei directus ab hominibus pontifice vir sanctitate precipuus germanus capuane urbis episcopus digne susceptus est. Multorumque dubia corda in fide solidauit: ut tandem diligentissimum fidei obseruatorem se profiteretur: hereticorum nomen per viros extinxit. et quoniam maxime arrianos omnes ex constantinopolitana urbe expulit: atque eorum ecclesias catholicis assignauit. quod quod de theodorico rex (ea labe infectus) egregeres simmachum et boetium ro. consules ut promissus est papam relegauit. ac iohannem pontificem romanum in carcerem misit. eo quod iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eum. simul cum sociis carceris afflictione pemit. Sed hac ei immanissima crudelitate mox aduersio diuina secuta est. nam nonagesimo octauo post facinus die: subita morte defunctus est. cuius animam solitari quidam apud lipparam insulam vir magne virtutis asperit. inter iohannem papam et simmachum patricium deduci: et in vulcani ollam que ei loco prima erat demergi. At vero iustinus admodum senex cum augustale dignitate annis. xj. administrasset: iustiano sororis sue filio impatore designato: apud constantinopolim in pace quieuit.

Clodoues rex francie

Clodoues francorum rex primus christianus childerico patre eius morte sublato in regnum successit: et regnavit annis. 30. vir utique potens et armis strenuus crothildem chilperici burgundionum regis (quem chilperici frater suus gondobaldus occiderat) filiam per hunc modum accepit uxorem. Audierat clodoues crothildem forma egregiam: virtute etiam puellas id etatis preestare: missis nunciis et secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari. Puella cui regis fama et regni potentia esset nota: consensit: eaque in sponsione id solum est pacta. ut cum ipsa esset christiana. Clodoues qui cum suis fratribus idolatra erat: fieret christianus. Gundobaldus burgundie rex patruus eius ei tradidit. quam quodam pacta uxori clodoues de baptismo suscipiendo in seipso nequaquam seruauerit tamen duos filios ex ea susceptos christianos fieri permisit. Non multo postque crothildem accepit uxorem bellum gessit aduersus gundobaldum uxoris patruum et burgundiones quo in bello ciuitates et oppida ligerim inter et sequaniam amnes sita suo adiunxit imperio. Interuentu tamen uxoris sedato. Alter quoque multos durauit annos suscepit aduersus alemannos. Cum quodam gente non minus quam sua viris fortibus armisque instructissimis pro decertauit: quo in proelio suos in fugam conuersos videns: memor est factus promissionis quam multociens requisit uxori seruare neglexerat et ipsas prolium aduersitatem ob id solum sibi accidere suspicatus est. hinc deo celi et terre: quem crothildis uxor predicaret uouit illi consilio precibusque acquiescere: si sui strato hostili exercitu victoria obtineretur: tantaque mox facta est conuersio: ut quod multa cede afflictus et vi repressus primo fugiebant franci: hostem repellerent ac cede commissa in fedam conuerterent fugam. alemannis in ditionem acceptis. Clodoues eis tributa imposuit quod annis persoluerat: et in franciam reuersus. vigesimo quinto regni sui anno a sancto remigio remensi episcopo cum omni francorum multitudine baptizatus fuit. Ac deinceps francorum regnum augeri cepit. Respirante deinde aliquatulum republica christiana. Clodoues pulsus arrianis hereticis: et catholicos reduxit. et pariseorum ciuitatem regni caput constituit in qua post mortem huius. uxorque eius regina bonis opibus pollens: apud urbem thuronicam plena dierum ad dominum migravit. delatusque fuit inde corpus parisi a filiis eius hildeberto et lothario: iuxta clodouem magno honore sepulta.

Amalasiumtha filia tunc vidua: theodorico rege gothorum sine prole virili defuncto. Amalasiumtha regia cum athalarico eius nato in regno successit. Erat vero athalaricus admodum puer: itaque cura atque gubernatio tota regine incubebat. Statim igitur regina pueri gubernationem suscipiens: litteris latinis erudiendum et moribus informandum curauit. Ipsa vero seueram admodum gubernationem exercebat: prohibens gothorum iniurias: supra sexum enim prudentiam usque: et patris decreta: mala preestitum emendauit. et boetium et symachum filios bona paterna in fisco delata restituit. Acclamantibus autem gothis filium non litteris sed rei militaris disciplina regem suum imbuendum esse. Is igitur vite lasciuia in varias egrotationes lapsus. decimo octauo etatis anno defunctus est. Amalasiumtha vero seditionibus gothorum diu vexata: mortuo filio athalarico quo cum moleste vixit. theodatum consobrinum suum regni persortem fecit. Erat autem theodatus ita grecis et latinis litteris edoctus: ut et temporum suorum historiam eleganter scriberet: et platonice disciplinam optime calluerit. segnis tamen ad res agendas habebat. Is ergo ad regnum beneficium regine assumptus: statim ingratitude ostendit. eamque captam in vultum lacum insulam relegauit. Hec perfidia multos gothos perturbauit. inde eam occidi permisit: ac filiam eius in uxorem ac regni sociam accepit: qui et postmodum quique annis regnavit. Idque impator iustinianus egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētum superbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasterium edificatum habet. quod monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

Dionysius abbas et doctor egregius per id tempus laudatus eo quod romae computum suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit. Et sanctus victorinus episcopus massiliensis: qui filium maruchas regis persarum a demonio liberauit. Et eutherius episcopus lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianense terciū tēpestare hac do-
louei regi iussu indicit. qđ quidē sancti mel-
lani cōgregasse dicūt: quo i loco etiā quatuor alia
cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Prīmū sub beato
siluestro papa. auctore marino epō. Secūdu aucto-
re aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō au-
ctore. Quartum auctore albino andegauensi epō.
Quintū honorato bituricensi epō auctore qđ pba-
tur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturū britānōz re-
gē t qđ cātati-
mū p b tpa regnū susce-
pisse ferūt virū sane bel-
licosissimum atq; fortissi-
mū. q t lorica pulcerra-
ma utebat. Regi qđ tā-
to cōdigna: s t in capite
aurea galea i qua draco
sculpt⁹ videbat. Cupeū-
q; aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis ima-
go depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēo-
riā in oī re reducere posset. Antea pterea arduā la-

tāq; t cladib⁹ aptā quā quocūq; ibat secū deferri faciebat: t gladiū habuisse t portasse dicūt. cū quo qđrū-
getos t sexaginta viros vno plio eū interfecisse phibet. hūc vīz xpianissimū fuisse ferūt: t fidē catholicas
ampliassē. ac qđ plura regna sibi vēdicauerūt. Quāobres t rotūdā mensas apud cornubiā ciuitatē instituit
Tandē in prelio cum multis hostiū strages dedisset: t ipse vulnerat⁹ in insulā deferret. inde sublat⁹ nūq;
cōparuit. quē t nunc vsq; britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpi-
b⁹ ob clarissi-
mā ei⁹ doctrinā magno fuit in pēio. qui cū primū cōsul esset t senator. diui-
no tact⁹ spū res mūdanas spreuit: t monasticā vitā cōplexus est: sed ante mona-
chatū theodorici regis italīe cācellari⁹. t ex pte ei⁹ multas ep̄las edidit ad perso-
nas diuersas de negotijs secularib⁹. t ad agitandū intellectū psalteriū luculēter
exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq; imp̄atorib⁹ cōpilauit. In qua
p̄sertim de theodato rauenē rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit pte-
rea librum de ratione anime t librum de orthographia.

Pascalium q; eruditissimū grāmaticū atq; p̄m
patria cesariēsem: hoīem certe greca t latina lin-
gua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim
floruisse tradūt. q cū grāmaticoz o im princeps habe-
ret. ea i facultate p̄tilia edidit opuscula. Nā de parti-
bus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librum edidit. Siliter t de cōstructione: deq;
accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q; questionib⁹ ad cōsdre psaz regem
volumē egregiū scripsit. Atq; de cōsmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator tē

Arator scē romane ecclie cardinalis diaconus t
poeta laureat⁹ hac tēpestare mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij t
virtut⁹ sue opa aplōz act⁹ versu exámetro exornauit: atq; aliā elegāter cōposuit.
Brandan⁹ deniq; hibernēsis abbas sc̄issim⁹ p hec tpa ob eximīā sc̄itatem
atq; doctrinā maxio i pēio habit⁹ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater
trium milium monachozum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoz urbem ex
p̄fecto fact⁹ ep̄s vir fm seculi dignitate nobilissim⁹. t līali disciplina erudi-
tissim⁹. vir aut ingeniosus cōturnate eloquētie multas difficiles ep̄las scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino reful-
sit sanctitate t miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta
parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati sem-
per intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus
distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in-
abundantia p̄ualuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad ep̄m machillā no-
mine perrexit qui palliū album t vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde
suā virginālē coronā dño offerebat. vocat⁹ messozib⁹ cū tota prouincia pluuia ex-
undaret. in eius messē gutta aque nō cecidit. Leprosos ab ipsa petentibus cer-
uiciam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: cōuertit in cerui-
ciam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cūdam ab eo sal postulanti
Leco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas italicus: monachorum omnium pater: his temporibus dispersos monachos in unum collegit: atque diuino spiritu illustratus eis regularem vitam composuit. Sanctissimi viri vitam insignem et miraculorum clarum beatus gregorius scribit fuisse itaque benedictus ex nobili genere in paucis nuntiis oritur. Vetus itaque a scriptoribus celebratum est nuntius nomen: quod quidem oppidum libertate: sed in primis beato benedicto monachorum patre alio clarissimum. Ibi etate moribus transiens nulli voluptati animi dedit. Inde rome liberalibus litterarum studiis traditus fuit. Sed cum in eis multos per abrupta viciorum ire cerneret: eum quem quasi ingressu mundi posuerat pedem retraxit: ne in precipitum totum iret. Despectus itaque litterarum studiis: relicta domo rebusque paternis: soli deo placere desiderans: deserta loca per aliquot tempus incognitus incoluit. Est autem in latinorum regione superius cellis in montibus sublacu velut plinius appellat: sublaqueum: nobile nunc oppidum lacus eiusdem et tamen prisci nominis immines: redditusque utriusque fama celebratus beati benedicti ibi magis diuturna conuersatio quam ei toto orbe notissimum ibidem edificatum magnifici operis monasterium. Cernit ibi in dextra amenis ripa ab ipso sublacu lacu ad vicum usque varronis incisus: saxeo in monte ductus aquarum. quod formis partim in eo incisis modo: partim altius defossis: partim sublimi fornice muroque excitatus romam quadragesimo militario veniebat. Vir autem dei ad eundem locum perueniens quod ab urbe roma. xl. milibus passuum abest in artissimo specu tribus annis excepto romano monacho hominum incognitus mansit: et artissimam vitam variis temptationibus duxit. cuius virtutes ut clarescent postea in castro cassini. quod clarum appellatur: et magne vite meritis et apostolicis virtutibus effulsit. Fuit autem hic sanctissimus vir inter cetera virtutum monimenta prophetico spiritu illustratus. quo multa futura et occulta cognovit. cuius fama totius ostrogothorum rex ductus: ut temptaret eius scitimoniam sese famulum indumento mentis: alium in regio apparatu promissit: quem statim cognitum vir sanctus et sordide vestitus ad se in monasterii vestibulum vocauit: et qui illi erat ventura pronuntiavit: novem annis regibus decio moriens inde eum in summa veneratione habuit. pluraque alia scitatus signa ostendit precipue in vase vitreo in quo venenum vino miscuerunt fratres: ubi signo crucis edito ruptum fuit. Obijt tandem in domino anno salutis. 536.

Monasterium cassinense

Ordo monachorum beati benedicti ortum habuit non longe ab aquino abruccium civitate in monte cassino ubi olim cassinensis civitas fuerat: postea monasterium cassinense toto orbe celeberrimum exstructum fuit. Vnde etiam benedictus monachis per exstructum monasterium regulam et optimum modum vivendi primum dedit: quibus longe ante illum monachi plurimi fuerunt. cum tamen sanctus vir diu in solitudine virtutibus signisque cresceret: multi ob dei famulatum ad eum congregati sunt: ut inde. xij. monasteria construeret. In quibus statutis prebendis duodecos monachos deputavit. Postea multos discipulos congregavit quorum ope totum ferme orbem obtinere meruit. Ex cuius clarissimo ordine cum plurimi tum scititate tum scia emergerent viri. Illaque regulam primum monachis nigris prout est etiam tamen nonnulli postmodum complexi sunt monachi. quorum numero fuerunt cisterciensis. a diuo bernardo primum aucti. camaldulensis. dumniacensis. celestini. montis olivetum. novus ordo. siluestrius. et qui humiliter appellantur. hi omnes et alij plurimi quibus diversis habitibus diversisque constitutionibus inter se differant. eam tamen profitentur regulam dignissimam atque approbatam. In germania quoque in eodem ordine differentes sunt. cum mellicenses: castellenses et bursseldenses in ea viget. Idem quoque ordo cum a fundatoris sui regularibus institutis preceptis declinasset: non modicam reformationem anno salutis. 1409. apud patavinam urbem in monasterio sancte iustine sumpsit: et eorum institutiones eugenius quartus pontifex approbavit. Tradit autem ex hoc monasterio sanctissimi patris ordine ad. 24. summos pontifices emeruisse. Cardinales 60: et 83. Ar-

Scolastica

chiepos et episcopos. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atque canonizati monachi Scolastica germana diuini benedicti ab infantia (ut iohannes. xxij. scribit. 5555. deo dicata: quam si semel in anno visum consueverat cum certo die in laudibus dei sacrificiis colloquii usque nocte tempus peraxisset: acceptis cibis cum repetere monasterium cuperet. sororum sancta monialiter petijt ut secum maneret: de celesti vite gaudiis locutura: quod extra cellam manere non se velle dicebat: ad eius preces tanta pluuia ac coruscatio erupit: ut nec cum fratribus suis extra limen pedem mouere potuisset. in tota nocte insomne per sacra spiritalia vite colloquia duxerunt. Sequenti die cum vir sanctus ad monasterium redisset: per triduum in cella eleuatus in aera oculis vidit sororis sue animam de corpore in columbe specie celi secreta penetrare. Is ei glorie gaudes: et obitum fratribus denuntiavit quos illico misit ut sacrum corpus ad monasterium deferret. at in sepulchro quod sibi preparauit sepeliret. quo facto contigit ut quorum mens una semper fuerat in domino. eorum quoque corpora nec sepultura separaret.

Bexta etas mundi

Bonifacius eius nois secundus papa: natione romanus patre sigisbudo post felicem imperatorem iustinianum fuit. et ut quidam affirmant. nam sine contentione pontifex creatus fuit. nam et dioscorus diuiso bifaria clero. in demortui felicitis locum subrogat. Exagitat autem clerus hac seditione diebus octo et viginti morte dioscori a tanta perturbatione tandem liberat. unde bonifacius ad confirmandam ecclesiam peruersus instituit ne quispiam sibi in episcopatu successorem deligeret. quod postea multi pontifices confirmarunt. Instituit ite ut in demortui locum alter pontifex si fieri posset tercia die sufficeret ne dilatio seditionis faceret. diuisit et populum a clero dum celebraret. Verumtamen quod neque civili neque criminali causa episcopus apud civilem iudicem aduocari posset. At cum in pontificatu sedisset annis duobus. diebus duobus. moritur et in basilica petri sepelitur. Sedes autem mensibus duobus tum vacat.

Anno mundi. 572 3.

Anno christi. 524.

Iohannes secundus papa: patria romanus: patre piocto ex celionote iustinianum tpe fuit. qui statim ubi pontificatum inijt. anthimum episcopum dānauit: quod in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribunt hunc episcopum constantinopolitanum fuisse. Iustinianus vero sedem romanā veneraturus hippatū et cemetariū episcopos romā cum muneribus mittit. quo et romanū pontificem suo nomine salutarerent. et munera hec beati petri templo offerret scyphū aureū circūdatū gemis librarum sex. scyphos argenteos duos librarum duodecim. calices argenteos duos librarum quindecim. Iohannes autem pontifex de quo pauca admodum scribunt historici. moritur ubi ex sacris ordinibus semel habitis presbyteros quindecim. episcopos unū et viginti creasset. Sepeliturque in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Agapitus papa: patria romanus: patre gordiano presbytero ecclesie sanctorum iohannis et pauli pontifex creatus: a theodato statim ad iustinianum mittitur. et infensus quod amalafium archiepiscopum athenarum in insulam lacus volsinensium relegauerat interfici iusserat cuius mulieris interitum iustinianus egre tulit. Agapitus itaque eo missus ac benigne et honorifice susceptus. cum pace impetrasset. ab imperatore tentatur ut eutichianā opinionem confirmaret. Verum cum iustinianus ab ea re hominem sanctissimum abhorreere cerneret. precibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianum christianissimum principem venire optauit: sed diocletianum inuenit: quem christianorum hostem fuisse constat. hac libertate loquendi et dei nutu iustinianus permotus: et fidem catholicā amplexus est: et pulso anthemio constantinopolitano episcopo qui eutichianā heresim tuebat: meniam catholicā in eius locum suffecit. agapito consecrante: qui haud ita multo post constantinopoli moritur. cuius corpus loculis plūbeis clusum romam deferretur: ac in basilica petri sepelitur. Sedit autem mensibus undecim. diebus undeviginti.

Anno mundi. 573 3.

Anno christi. 534.

Siluerius papa natione campanus: patre hormisda episcopo. theodato iubente pontifex creatus. cum antea non regum: sed imperatorum auctoritas interueniret. plus autem valere theodati minas quam decreti romae. mortem enim his clericis minatur est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano et apocrisiano theodora Augusta syluerio imperat additis etiam minis ut pulso menia ab urbe constantinopoli anthemium reuocet. id cum recusaret scribit ad belisarium mulier ut pulso syluerio in eius locum vigiliū sufficiat. Belisarius autem rei bellice intentus. rem antonine uxori sue committit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent syluerium urbem romā gothis hostibus perdere voluisse. hominem coegit se abdicare pontificatu. acposito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exilium missus non sine opinione sanctitatis moritur: ubi annum unum: menses quique: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigilius papa: patria romanus: patre consule: imperante iustiano pontifex creatus. instabat tunc theodora ut constantinopolim perficeret anthemiumque restitueret: cum id negat se facturum ideo adiunatibus quibusdam romanis ad constantinopolim perducitur. ubi theodora tetare cepit ut id perficeret. cui ille: malle se quousque supplicium pati respondit: quam sententiam iure factā mutare. unde ita cecidit ut paulum abfuerit quando tunc occideret. fugiens itaque in templū sancte euphemie quod haud percul aberat. inde a crassatoribus trahitur. et iniecitur in colle eius fune: tuncque latro per totā urbem usque ad vesperā trahitur. deinde carceri inclusus pane et aqua aliquod diu vitam duxit. ita patienter et equo animo: ut se quod diceret se etiam peiora meriti si digna per peccati pena irrogaret. inde instate narsate cum romanis vigiliis reuocatur cum syracusas in siciliā peruenisset quē tot mala: tot cure occidere non poterat: ex calculo moritur. eiusque corpus romā deferretur et apud sanctum marcellum via salaria sepelitur. Vixit in pontificatu tum rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex et viginti.

Linea Būmoz pontificum

Bonifacius

Iohannes secundus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Justinianus sororis iustini filius romanorum principum maximus augustus. ad-
 ptus est principatus: quod mox ut imperialia iura suscepit ad reparationem rei
 publice statim animus intendit: et augustus romanum felici sorte regerebat imperium quod
 et bella prosperare gestit: et in causis civilibus misericors fuit. Nam per belisarium patricium
 ingente virum plures fortiter devicit: et vandalorum gentem capto eorum rege gelimerio
 usque ad interitionem deleuit. Affricamque totam post annos. xcvj. impio romano
 restituit. Rursusque belisarii viribus gothorum in italia gentem capto vitigis eorum re-
 ge superavit. Maurosq; post hec affricam infestates: eorumque rege athila per iohannem
 excusule mirabili virtute prostravit: pari etiam modo ut alias gentes belli iure con-
 pressit: quam ob causam propter bonorum omnium victorias ut alamanicus: gothicus: alani-
 cus: vandelicus: africanusque diceret hinc hec nomina meruit. Extruxit quoque idem pri-
 ceptus intra constantinopolim urbem ipsi domino quod est sapientia dei patris templum quod greco
 vocabulo agia sophia id est sancta sapientia nominavit. Cuius opus adeo cuncta edi-
 ficia excellit: ut in totis terrarum spatiis huic simile non possit inveniri. Erat enim hic
 princeps fide catholicus. in operibus rectus. in iudiciis iustus. Idcirco omnia ei succurrerunt
 bona. Leges etiam romanorum quam plurimas nimia erat et inutilis: diffonantia mira-
 bili breuitate corripuit. Cuius enim imperatoris tanti prestat ingenij: tanteque doctrine fu-
 isse: ut mirum non sit: si leges romanas sparsas et inordinatas in ordinem ad utilitatem
 hominum redegerit. Hac tamen re consilio et opera iohannis patricij tribunitiani theopho-
 li doctore usus est: quod tunc doctrina et auctore insignes habebat. Immensus namque
 illud librorum pelagus (quod usque ad duo milia pene libros erat extense) coacervatis si-
 mul ab urbe condita usque ad hec tempora tot iudiciis. in quinquaginta libris titulatim
 digessit: quos nunc digesta: nunc pandecta appellant quod omnem civilem doctrinam con-
 tineat. Idem quoque legum epitomen fecit librorum quatuor in quibus breuiter universarum legum
 textus comprehendit. has autem leges institutiones vocat. Dicimus etiam iustini-
 ani codice ubi omnes constitutiones principum que usque in multis voluminibus habebantur. intra duodecim libros
 coartavit. Inter hec iustinianus maximus ac divinus ingenij vir cum imperasset annis. xxxvij. vita decessit
 Et iustinus minor apud constantinopolim rempublicam regendam suscepit.

**Linea Impera-
 ratorum
 Justinianus**

Concilium Constantinopolitanum

Quinta synodus habita est apud constantinopo-
 lim. iussu agapiti pontificis ac iustiniani impa-
 toris: iam diu inchoata tunc vigiliis anno salutis. 538.
 perfecta fuit. Contra theodorum et omnes hereticos. qui affir-
 mabant beatissimam virginem mariam solum hominem: non etiam
 deum et hominem peperisse. quo quidem in synodo statu-
 tum est: ut beata virgo maria diceret quod
 deum nobis suo partu edidisset. Ibi quoque presuerunt eu-
 thices archiepiscopus constantinus: et appollinaris patriar-
 cha alexandrinus cum vigilio papa qui omnes. xiiij. capi-
 tula anathematizando scripserunt contra predicti theodori
 et sociorum eius blasphemias. declarantes virginem glori-
 osam ut promissum est deum et hominem peperisse. Cui syno-
 di universalis ecclesie auctoritate maximam contulit.

Belisarius patricius vir in armis strenuus belli
 dux a iustiniano impatore cum ingenti multitu-
 dine constitutus. primum per fas aggressus est: qui tras-
 gressis romauorum terminis: eorum regiones graniter
 populabatur: quos magnis preliis fudit. atque ex vo-
 luntate principis constantinopolim triumphans ingres-
 sus est. Interea ad affricam quam iam multis annis van-
 dali possidebant a iustiniano cum exercitu belisarius
 missus est. qui mox prelio cum vadalibus commisso eorum ma-

Belisarius

gnas copias fudit. Regemque ipsorum gelimerum capiens constantinopolim misit. Cartha-
 go quoque post annum sue excessionis. lxxxvj. recepta est. Unde iustinianus belisarium
 multis iam preliis gloriosus adversus theodatum dirigit: utque etiam italia a gothorum
 seruitio liberaret. belisarius itaque dux aliquantum temporis apud siciliam moram faceret. Rex
 gothorum theodatus extinctus est. huius in loco vitigis successit. Conceptas ergo theoda-
 ti belli vires in vitigem convertit. Egressus ex sicilia ad campaniam: neapolim ve-
 nit: quam tandem per vim capiens ingressus: non etiam nec sexui partes plures perimes
 cuncta rapinis diripiens. indeque egrediens romam peravit quo ingresso gothi qui in ur-
 be morabantur noctu egressi: relictis patetibus portis: ravenam fugiunt. Belisarius
 autem supponenturum vitigim cum magno exercitu ratum. mentis urbis per tunc vallo ac fos-
 sa celerrime munivit vitigi supponente cum exercitu: ad centum namque milia hominum secu-
 duxisse fertur. Interim belisarius auctis copiis cum per annum integrum et dies novem me-
 nia urbis tutaretur esset. egredi constituit vitigis copiis suis diffidens incensis castris
 ravennam proficiscitur. eo belisarius pererat vitigim in urbe captum constantinopolim se-
 cum ducit quinto anno posteaque in italia venerat.

Sexta etas mūdi

Vitigis rex gothoz

Vitigis goth? obscuro genere inter eos nat? . his tpi? viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaf? : 7 quinq; annis regnauit. vir certe rei militaris scia pclar? . qui regno suscepto theodatu obtruncare fecit. quo mortuo rauennā pperauit 7 oēs gothos displos p italiā cōgregauit. 7 neptem theodorici ex amalasunta neptē inuitā vxore duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempisse dicat. hic aduersus belisariū romā cū ingeti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionib? 7 incēdijs absumūt. quoscūq; romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaf industria. Augebat insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersus mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissim? datus mediolanēsis antistes retulit) q; plerq; matres infeliū natoz mēbra comederēt. cū p annū ptiuū gothi romā obsedissent demuz territi rauennā redierunt. Vitigis vō coacto rursus in vnu magno gothoz exercitu cū belisario cōfluxit. factaq; maxima suoz strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē psequens vīum comprehendit. Romāq; ad belisariū adduxit. patrata belisarij victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinian? valde letatus est. Cūq; nō multum post patricium effectus. administrationē illi iuxta pslarum terminos tribuit. Ibiq; vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoz regni finis fuit.

Totila rex gothoz

Totila q; 7 baduilla dicat vltim? ostrogthoz rex. capto vitigo gothi trās padani chelpidaz sibi regē cōstituūt. q; eodē anno perimif? Qui successit errari? : 7 ipse nonduz anno expleto iugulat? . dehinc sibi baduillā q; 7 totila dicebat in regnū pficiūt. Adorq; collecto vndiq; exercitu: vniuersas rursus italiā inuadunt. Exinde p campāniā vtriq; dei benedicti cenobiū iter facientes pueniunt p que lucanie 7 brucioz fines regiū pficiunt. Nec mora siculū trāsgressi fretus siciliā inuadūt. inde q; romā petunt. eāq; obsidionib? circūcludūt. que tāta tunc famis penuria ppeffa est. vt p magnitudine inopie: natoz suoz carnes comedē vellent. fessis nimīū ro. nec valētib? menia tueri. Totila a porta hostiensis vrbem ingressus est. q; parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q; se a gothoz gladijs aut ecclesijs tuerent: aut qbuscūq; locis occulerēt. habitauit aliquāto tpi? cū romanis qsi pater cū filijs. hāc illi vt videt ai benignitatē (q; nimie antea crudelitatē extiterat) bti patris bndicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq; e numero senatorz cōstantinopolim afflictī pperāt. qb? calamitatib? roma subiceret principi narrant qui statim narsen eunuchū suū 7 cubiculariū euz manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno euz gothis certamine cōfluxit. Quib? ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decē annos regnauerat interfecit. vniuersaq; italiā ad reipu. turā reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postq; theoderic? italiā adeptus fuerat Gothis deletis eoz nomen euauuit. Nam qui pzelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo q; in italiā nati 7 enutriti essent.

Narses eunuchus

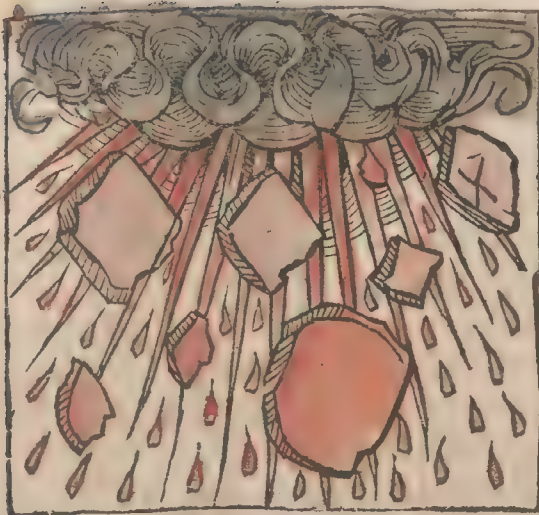

Narses iustiniāni eunuch? : quē nōnulli scribūt bibliopolā pmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hois virtute eū in ordinē patriciat? asciuit. Pietatis em religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuoz oib? erat. Is igit calculari? impialis accepti auxiliari? copijs ab alboino longobardoz rege cū longobardos federatos haberet: q; maris adriatici sinū in italiā trāsfuēti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis qb? ad internitionē deletis: cū 7 totila apud brixellā male pugnās occidit. 7 theias in ei? locū suffecit. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsenis opprimif? onerati igit longobardi multis munerib? ad ppria victores redierūt: 7 par nomā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigatib? qbusdā delatorib?: q; narsenē oderant: hoīem ab italiā ad se cū ignominia verboz reuocat. videlz vt eunuchus ad lanā 7 pensa rediret. ferens id iniquo aio. Narses rīdet: se talē orsurus telā que inextricabiles errores emulis atq; inimicis suis paret. Itaq; odio metuq; exagitat? in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoz regē dirigit: vt paupera pānonū rurāq; rerū species: quaz italiā ferax est mittit. quaten? eoz adueniēdi aios possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū temp? ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere brito priori tpe archiep̄s scotoz ordinatus: p. lx. annos tuos resuscitauit. captiuos pprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. 7 plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neq; se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloz 7 gaudia beatoz cernere possent: vt rebus visis cerciores fierent q; promissis. apparens postea dñs post ieiunia 7 oīones ei euangeliū 7 baculum tradidit: 7 in desertū locū eduxit. foveam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oib? peccatis purgaret. 7 hec tormēta 7 gaudia videret: vbi eccliam cōstruxit 7 canonicos bti augustini cōstituit: 7 clauem ad foveam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoz relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatorū patricij nuncupaf.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiciam anno dñi. cccclxx. ignee eñ acies i celo apparuerunt: et sanguis stillauit a nubib: humanū qz sanguine q postea effusus est significarūt. Ac deinde p̄tinuati imbub: plib: dieb: itā aqz vi auct: est tyber vt magna strage ppli hūilioza loca s̄merge ret. et sili mō i alijs ciuitatib: et loc ac-
In flumie aialia formayiri cidit. et mulieris repñtates apparuerūt a mane vsqz ad nonā: cuz cesarie plixa

vsqz ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferunt qz montem scissum in gallia magnus sonitum dedisse et inde casum cum basilicis et hominibus mirandum demū dedisse.

Sanctus leonardus

Leonardus vir sanctissimus natione gallus: de ciuitate cenomanorum ortundus de sacro fonte a remigio leuatus est: ab eoqz salutaribus imbuitur disciplinis que episcopatum renuit relictis omnibus. In quadam silua ciuitati lemonice vicina habitans: ubi aula regia venationis ea erat constructa. cum regina partu ibi p̄clitare. leonardus in nemore inuētus: a rege introductus. fusa autem ob preces regis oratione ad deum impetravit regis duplex gaudium. matrem cum plebe salua. Ideo rex sibi de auro et argēto offerens: que renuit: admonens ut pauperibus erogaret. Sed spacium nemoris optauit: quis rex totum dare vellent: sola accepit quantitatem quam cum suo asello noctu circuire posset: ubi monasterium construxit: et cum duobus adiunctis monachis in abstinentia multa degebat. Locum nobiliacum (eo quod a rege nobili datus fuisset) appellauit. ubi multis miraculis choruscavit. et quicumque in carcere nomine eius inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibant. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutibus migravit ad dominum. Quanta dominus per eum miracula facit: multitudo ferri et varietas in eius basilicis ostendunt.

Maurus monachus

Maurus romanus monachus beatissimi patris benedicti precipuus discipulus. Multum ex romana nobilitate benedicti scititate motus. in monte cassinum puenere religionis gratia. inter quos maurus quidem ac placidus insignes habent. Ferunt autem gallos nuncios et litteras benedictum rogasse: ut unum aliquem ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticam vitam edoceret. quare benedictus maurum eo misit. qui omnibus vita et moribus ratione bene ac beate viuendi dedit. quique etiam multa monasteria constituit. Quibus gestis post annos. xxviii. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: non sine magna scitatis opinione bona senectute. i. 8. kal. februarii decessit in pace. cuius diei festum eo die celebratur.

Sanctus columbanus

Columbanus abbas vir religione et scititate insignis. Opus hec tempore in hibernia insula claruit. ubi multum constructis monasteriis postea in burgundiam venit. Ibidem luxoniense monasterium constituit innumerabile quasi gentem aggregauit. et rectum viuendi modum omnibus tradidit. Cepit quoque increpare theodoricum regem cum concubinarum adulteriis misceretur. Ideo cum auia brunichildis exarsit ingenti furore. et rex eum de monasterio amoueri precepit. egressus itaque apud aualonem castrum pueniens. Porro theodoricus rex diuinitus percussus inter fragantis ignis incendia mortuus est. Sanctus deinde columbanus miraculis clarus. in loco siluestri de fructibus arborum victum percipiens. et minister eius nuncios ei quod tempore collectionis visum inuenisset comedere. precepit ei ut fructus et poma diuideret et vix parte per sui sustentationem: reliqua ei per cibum assignaret. Alia autem obediens nihil de parte per viro assignata gustauit. huius discipuli plures fuerunt et spale gratias ejiciendi spiritus a domino precepisse legitur episcopatum oblatum renuit et post multa miracula in domino requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus episcopus

Herculanus episcopus perusinus. cum septimo anno obsidionis cap. martirio coronatus fuit. qui perat exercitum ad totum misit inquirens quid de episcopo agendum esset: ait. episcopo prius a vertice usque ad calcaneum tolle corrigiam et tunc caput amputa. hunc herculanus episcopus pulsum super urbem murum deductum capite truncavit: et cutem incidit et corpus extra murum proiecit. quod caput adiungentes cum puero sepelierunt iuxta murum. post .xl. dies corpus quiescit ut in ecclesia poneretur. et corpus pueri vmbis scatere. et herculanum integrum (ut nec capiti abscissione per aliquem vel

Simeon in columna

Simeon in columna antiochenus ex utero matris electus de quo mira referuntur. Is primo egit vitam monasticam inde ut ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in fine vite sue super columnam stetit.

Anno mundi. 5753.

Anno xpi. 554.

Pelagius papa ei⁹ nois prim⁹: patria roman⁹: patre iohāne vicario: post
vigiliū pontifex fuit. hic rē in multis periculis et turbationib⁹ ostrogo-
thorū fuit. eccliam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici et scismatici coherceri
etiā seculariū manu possent: qñ ad sanitatē rōnib⁹ nō ducerent. et clericis i sa-
cris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quotidie celebrarēt. Elo-
luit itē vt vna queq; puincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic autē accusat⁹ q
malorū vigiliū causa fuisset. cū iustinian⁹ vigilio pferret eū. vidēte pplo et clero
crucē tangēs et euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde
narses ad urbē veniens supplicationes p reb⁹ bene gestis a sancto pangratio
vsq; ad sanctū petrū celebrat. vrbēq; a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat.
vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel pōio ad q̄suis sacros
ordines admittat. Tandē vndecimo sui pontificat⁹ anno mēse decimo: die octa-
uo et vigesimo morit⁹. et in basilica petri sepelit⁹: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mē-
se decembri habitis. p̄sbrosex et. xx. diaconos. xj. ep̄os vero. quadraginta
creasset. Vacat tū sedes mensib⁹ tribus diebus sex et viginti.

Anno mundi. 5763.

Anno xpi. 564.

Johannes terci⁹ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iu-
stini tpi⁹bus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissim⁹ mitiq; hic
pontifex et sanctorū cimiteria restituit. et iacobi ac philippi eccliam a vigilio in-
choatā pferit. Et narses romanis nō dissimulanter iratū qd se male opinare-
tur. idq; ad sophiā scripsissent: e neapoli ad urbem ducit: vbi haud ita multo
post narses morit⁹: cū corpus oculis impositū constantinopolim deferret. Jo-
hānis q̄s pontifici tpi⁹ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tū passa italia
est irrupentib⁹ puinciā barbaris: quas quidē p̄tendere pdigia illa tēpestate
visa et ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. deniq; hic pturbationū ac
dolorū plenus: et ateq; grandeuus morit⁹: ac in basilica petri sepelit⁹: pontifica-
tus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto et vigesimo. Vacat tū se-
des eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773.

Anno xpi. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secun-
di tpi⁹bus fuit. vir sane optim⁹ et tanto honore dignus qui italie et preser-
tim rome laborate fame vna cū tyberio augusto subuenit. missio ex egypto fru-
mento a seuisima fame liberauit urbem ipsam inedia pene cōsumptā. Inter-
uenientib⁹ benedicti pontificis precib⁹ quez tyberius mirūmodū dilexit et
obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solitudine et dolore quē in ca-
lamitatibus vrbis rome et puincie italie conceperat morit⁹. quarto pontifica-
tus sui anno mense vno et diebus octo et viginti. Vacat tū sedes mensibus
duobus et diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.
Magnis tuis monumenta pater benedictē relinquis.
Virtutū titulus o decus atq; dolor.

Anno mundi. 5783.

Anno xpi. 584.

Pelagius secūdus: patria roman⁹: patre vngeldo a tyberio ad impatorē
mauriciū tyberij generū puenit. hic in iussu principis cū pontifex creat⁹
sit. Cū extra obsessam ab hoste urbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tū
a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approba-
set. Missus itaq; constantinopolim ad placandū impatorē Gregorius mona-
chus et diaconus vir optimus atq; doctissimus vbi ex sentētia pontificis oia
peregrisset: nequaq; ocio et ingenio suo abusus. et libros moralū in iob cōpo-
suit. Et euticiū cōstantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄nte augusto disputatio-
nibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retracta-
re coactus sit. Dicebat em corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento
aereq; subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posset: quod cōtra illud dominicū
est palpate et videte qz spūs carnē et ossa nō habet: quēadmodū me videt⁹ ha-
bere. Pelagius aut vbi gregoriū rogatu populi romani ad urbem reuocasset
et domū paternā in xenodochion pauperū senū redeuisset. et basilicā laurentij
martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit⁹. que tū maxime europā
oem vexabat. Anno pontificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹
est aut i ecclia bti petri in vaticano. Vacat tū sedes mētib⁹ sex: dies octo et. xx.

Linea sumorū
pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Iustinus iunior siue minor re publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Iustiniano principe vita decedēte. Et i nulla re similis fuit. vir i oī auaricia dedit rapax deoz atq; hoīm pteptoz hī? ē. senator spoliator. Cui tāta fuit cupiditas rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb? ea q rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt i heresim pelagianā delapsus. Hic cū a diuīs aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis intellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiu adsciuuit. q ei pallaciū vl singulas puincias gubernaret. hoīm iustu z strenuū. Uxor qz ei? sophia impiū vsq; ad tyberij secūdi tpa gubernauit. Cui? etiā imprudētia regnū ytalici a cōstantinopolitano iugo p longobardos ablatū ē. Igit? cū iustin? xi. ānis regnasset amentia quā icurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc urbē in bistria regione ytalica pdidisse. Et ex suo noīe eā Iustinopolim appellasse. Quā qdē in loco munitissimo ppter barbaroz incursiones pstituit. vt populi ab eisde agitati ibidem tuerēt.

Tiberius Cōstantinus mortuo iustino romanor regū sumpsit imperiū. Hic vt iaz dixim? iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. z eū p adoptionē in filiū z regni heredē susceperat. ac merito certe cū in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe requirunt clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapientia. pstatia. Et ppetua fortitudo. Vex inter alias ei? vtutes benign? z liberalis in oēs. potissimū vō erga paupes habit? ē. Et cū multa de thesauris qz iustin? aggregauerat paupib? erogaret. sophia augusta frēntius increpabat eū qd rem publicā redigisset i paupertatē. Dicebat ille. Cōfido i dño. qz nō deerit pecunia fisco nro. tantū vt paupes elemosinā accipiat aut captiui redimāt. Hoc ē magnus thesaurus. Beambulās vō p palatiū vidit in pavemento domus tabulā marmoreā. in q erat crux dñica sculpta. Et ait. Crucē dñi q frōtē nrām z pectora munire debem?. Eā sub pedibus cōculcam?. Et dicto citius iussit eandē tabulā auferri meliori q loco atq; honestiore reponi. Post h vō vna. atq; altera inuenta est. Sub q tantā vim auri z argenti reperit. qntā hoīm bñficiētia requirebat. Cui? qdem magnā pte paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalica delatos fuisse. Quibus pstatis ad magnificētia z liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus que in perlas miserat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. qntum vllus vnq; antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanū. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficētia erga populū romanū. que z armis quoad fieri potuit tutatus est. Tiberius igitur Cōstantinus post qz imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauriciū genere capadoces virum strenuū ad imperium elegit. ornatamq; suam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vt ere eo felix. memor semp vt equitate z iusticia delecteris. Hec postq; dixit de hac luce ad eternam patriam migravit. Magnū luctū pplis de sua morte relinquēs fuit ei summe bonitatis i elemosinis. pmp? in iudicio iust?. In vindicādo cautissim?. nullū despiciēs s oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipēq; dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinavia germanie insula oceani originem habuere. Ex qua profecti Aione z Thatonem habuerunt duces. Iisq; facto functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq; a populis quos dicūt bulgaros bistri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmūdi necē vlsci cupiens in bulgaros arma mouit. eosq; maxima afflixit clade. de ortu butus lamussij refert Paulus q meretrix quedā vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta qz manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia motus illi magna prenūciāns e piscina abducendum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lanusium nomen. qui cum adoleuisset strenuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Aethu est successus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū sibi instituit successorem. Et post eum quintus Bodooth longobardoz regno pfectus est. Cui successit Claffo. Inde subrogat? ē in septimū regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Anacho. Valtarūb filium habuit successorem. Post quem decimus z non nonus. p ut scripsit Sigisbertus longobardozum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniā traducta fuit. Postq; ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciā habitauerat. In pannonia autem sub ipso andoino primū z postea s Alboino ei? filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti z maximo potentatu. Longobardozum autem in ytaliam ingressum fuisse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstantinopolim impante. Fecerunt iter longobardi p patentē portam que ab ipso conditi orbis initio relicta fuisse videtur barbaris ad ytalie inuasiōē. Decedentes namq; pannonia p noricū q prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria puenere. Liburneam que tūc sicut z nūc dictus est. puincia foriulij. Oppidoq; forouilio cū ipsa (cui dat nomen) puincia p incolarū deditōes potiti ad planē flumiū confederunt.

Linea Imperatorum

Justin? mior vl iunior

Tiberius secūdus

Alboinus Rex

tūc in ea gente letissimis ludos celebrant. Et qđ omnia apud eam barbaries superabat ludoz leticieq; gē-
nere cōiūis ebrietatibusq; ē indultum. Bibebatq; rex ea pathera quā ex Gūmūdū gepidarū a se in pā-
nonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cū immoderatus haussisset hilarior ac
pprie amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discubenti patheram mero plenam. Ipse alta incla-
mitans voce ut cū p̄re gūmūdō bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte isedit pectori mulieris. ut ex ea hora
statuerit p̄ni cranei ludibriū v̄ri iteritū vindicare. Egūtq; tāta rem maxime in hūc modū. Helmechildis
erat longobardus et nobilis et in armis ferox. qui adolescentia florens. et corpore famosissimus. puellā de-
peribat. rosimūde obsequio insistentem. Qđ cū nō ignoraret regina effecit. ut puella qđ ardentē cupiebat
se se illi in concubitu permitteret. Cum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in senten-
tiam trahendum ut rata erat efficacissimis plectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui po-
stea consuetudine rosimūda quidem delecta bāf. quēq; in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe al-
boinū obtrūcare compulit. Rex cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longi-
nū qui tūc rauenne p̄erat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū
claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer-
sam ferme ytaliam. nouū in ytaliam adduxit magistratus nomē exarchatus
ythalie. qui interpretabāf summus ythalie magistratus. Et rauenne se continens nū-
q; iuit ad urbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vō
ythalie et vrbū que in iustū impatoris partibus cum roma et rauenna duraue-
rant. Hūc primus seruauit morem. ut non prouincie aut regioni p̄cessz p̄ses
sue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi-
rentur. regerēturq; magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq; faciens v̄r-
bem romā alijs ythalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qđ
impositum tūc magistratum p̄sidentem appellauit. sed qui successerūt sunt appel-
lati duces: ut postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut
Marinensis spoletanusq; est dictus. neq; post basilium qui cum Marfete consul
fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus
ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus ser-
uare centum et viginti quatuor annis. Eoq; defuncto smaragdus suffectus fuit.

Alexander episcopus

Alexander tolletanus (vel ut quidam volūt) hispalensis ep̄us. Vir plane san-
ctus et doctrina precipuus. In quo eloquentia et doctrina pari lance certa-
bant. Cuius p̄dicatione exemplog; et industria tota vesegothoz gens p̄ Recare-
dum eorū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eī cōposuit. tum ad cō-
firmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq; re-
tērimā labem) Vandalī ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Hu-
ic aut insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moralū suozum
libros scripsit. Cuiusq; vita multis signis et miraculis in fine claruit. Idō inter
sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebrat.

Iohannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus.
per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit
legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios
habuerit signa quoq; magna. nec nō elemosinas plurimas et alia pietatis ope-
ra faciendo. Cuius celebrem et admirandā leonci⁹ qđam neapoleos ciprioz insule ep̄us ut in vitaspatrius
historiam pulcerrimam scripsit.

Etum tum demū de noie ytalico putassem in tanta rez pturbatione: nisi sanctissimi viri pitire puin-
cie succurrissent. P̄erat ecclie aq̄leienti paul⁹ p̄riarcha vir sc̄itaf fama p̄spici⁹. Is vrbis aq̄leie pau-
luit qđū. p̄erat ec̄ taruiline ecclie felix ep̄s rauenā oriū⁹ vir ut ea tēpestare docet⁹. et cū vita integer is lōgo
bardos adesse itelligēs ad alboinū ire p̄dedit taruisinis ut nouerat iratum salutem et bonoz ecclie sup̄ con-
seruationem impetravit.

Fortunatus episcopus

Sampson epus

Gregorius thuronensis episcopus.

pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionij mutata veste dñi cōsecuit. porro mōasteriū pictauis coopante dei grā mōasteriū p ordinatores lotharij regis destruxit. vbi i multitudine mag⁹ abbatissa i oī abstinentia ⁊ miracul⁹ vixit. morsq; ei⁹ glorio⁹ fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregorius magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie p̄cipue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea omēs doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea omīa deseruit ⁊ religionis statū p̄legit. varijs tñ seculi curis ac negocijs impeditus. Tandē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sū honore sancti andree apostoli p̄p̄is fabricauit. In quo relictis sericiis auro gemisq; vili monastico habitu tegebatur. Cui⁹ p̄fectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aut in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsisteret valeret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūq; rome pro xp̄iana religione ad multorū eruditionē edidit opa. Moralium i Job libros dialogorū pastoralium. Itē regit⁹ sup Ezechiele ⁊ omelias ⁊c.

Germanus epus

Amandus epus

Radegūdis regina fracie

Gregorius magnus doctor

Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

Gregorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oim consensu inuitus etia pontifex creatur. Anno dni 28. d. ac. xvij. Is aut cum principis consensu requireretur. nuncios cu litteris miserat. Qui mauriciu obsecrarent ne pateret electione cleri et ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discepte scripteque alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nunciari iocundius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumque eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaque Mauricius nuncios qui Gregoriu confirmarent: cohererentque pontificatus gubernacula suscipere. Is itaque non sibi. sed vtilitati hominum ac honori diuino consulens. quem certe ob religionem et pietatem rebus omnibus semper ante tulerat. spretis opibus. post habitis voluptatibus atque omni ambitione et potentia. gubernacula reipublice xpiane suscipiens. ita vixit. vtriusque ad tempora nostra. neminem ex successoribus parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina et scriptis: doctor etiam humilissimus primus oim pontificum se seruum seruorum dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastica officij veteris presertim ab eo est inuenta et approbata. Supplicationesque maiores propter pestes sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoque quibusque rebus potuit basilicis romanis dedicatasque gothorum ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternam domum in clivo scauri positam non longe a circo maximo in monasterium redegit. Quo in loco et hospites continuo accipiebat. Et pauperes vndeque confluentes cibo et potu in vita retinebat. Vir certe omni laude dignus. Tandem confirmata omni ratione ecclesia dei. Anno. xij. mensis. vij. die. x. pontificatus sui moritur. Phocas imperatoris anno secundo. sepeliturque collacrimantibus omnibus in basilica petri ante secretarium. quarto ydus marchij. Eius vero in morte mensibus quinq. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

Sabinianus papa cuius patria ignoratur ac merito quidem Gregorio successit: homo enim obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instarentque pauperes. vt pietate Gregorij elemosinis imitaretur: nil aliud respondere. quam Gregoriu populare famam aucupante patrimonium ecclesie largitionibus dissipasse. Paululum etiam abfuit quod libri eius comburerent. Adeo in Gregoriu ira et inuidia exarserat homo malivolus. Hic tamen statuit vt hore in ecclesiis distinguerent officij gratia. Et accense lampades continuo retinerentur. potissimum vero in ecclesia beati petri. At cum annu vnum. menses quinq. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur: funusque eius a sancto Joanne per portam asinariam et pontem milui in basilicam petri deferitur. Vacat sedes eius morte. menses xj. dies sex et viginti.

Bonifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dignus a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati petri apostoli. que caput est omnium ecclesiarum ita et diceretur et haberetur ab omnibus. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdum malis principibus. Merito enim sedes romana ceteris auferatur. Et integritate et constantia cuncte hereses confutatae sunt et expulse: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita et decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est autem in basilica petri: vacat tamen sedes mense vno. diebus sex.

Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

Bonifacius quartus papa natione Marsus. patria valerensis. patre Joanne medico. Hic templum sancte marie rotunde quod veteres pantheon quia cybeli et omnibus dijs comune esset. a phoca imperatore obtinuit: cosecravitque quarto ydus Marchij. in honore beate marie virginis omniumque martyrum. Eiectis prius gentium simulacris. lustratoque templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domum paternam in monasterium redegit: fundosque suos monasterio ascribit in monachorum usum. Quibus et predicandi ac absoluedi potestatem tribuit. Verum non ita multum post. diem extremum obiens. Sexto pontificatus sui anno mense octauo. die. xij. Quo quidem tempore. peste fame et inundatione aquarum laboratum est. Sepelitur in basilica petri. vacat tamen sedes eius morte mensibus. vij. diebus quinq. et viginti.

Linea summorum pontificum
Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diade-
mate. ad curiam processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mune-
ra. primus ex grecoz genere confirmatus est. huic em̄ rsi cappadox erat. impe-
riū tamē ob virtutem et strenuitatē in rebus agendis pmissum est. At vero lon-
gobardi cū post mortem alboini. xx. annis sub ducibus fuissent. Eutharim re-
gem sibi creant. Quē et flauū appellarūt. quo quidem cognomento omēs lō-
gobardoz reges deinceps vsi sunt. Mauricius autē pellere ytaliam lōgobardos
conatus. Sigebertū frācoz regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cō-
pato galloz et germanoz maḡ exercitū. cū Euthar decertās magno capto incō-
modo supatur. Hac autē elati victoria longobardi. vsq; ad fretum sicculū pue-
neret. vrbes ytalie in prātem suam redigentes. Quo minus vō vrbe roma diu
obsessa potirent. fecere hymbres. et quidē frequentes quibus hostes a meni-
bus pellant. Interea vō mauricius supatis i eturia et campania herarcho
romano duce longobardis in omnia vicia plapsis. legem tulit vt qui romane
militie ascriptus esset. nisi finita militia. vt manebat et debilis ex vulnere fa-
ctus. deo militare nō posset. Hanc obrem motus Gregorius boiem admonet
ne eius religionē impugnet. Cui⁹ benignitate ex istima sorte boiem ad summū
gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū ep̄m
vniuersalē patriarchā creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemperet. Respo-
dit homo constantis ingenij et fidei potestatem ligandi et soluendi petro tradi-
tam eiusq; successorib⁹. nō ep̄s Constantinopolitanis. Nequaquē his malis cō-
tentus longobardos adhortat. vt romanos adoziretur. Ideo agilulphus ex
cisalpina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obsedit. Omīssa spe
potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricius nō sponte. s; coacte penitentiā
ductus. cū Gregorio mitius agere cepit. fuit tñ vtis reipublice. Nā sepe con-
tra hostes dimicans victoriam obtinuit. Hui⁹ q; q; auares appellant ei⁹ vir-
tute denicti sunt. Interim vō milites stipendijs suis defraudati. Phoca centu-
rionē impatorem creant. et Mauriciū obtruncant. postq; vñū et xx. annis rexit.

**Linea Impera-
torum**

Mauricius

Phoca

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino
et aduocato romanoz regnū inuadit. p octo annoz curricula principat⁹ est. Clemensq; constantinopo-
līm imperator receptus est. magnā de se spem prebuit. s; rerum exitus multoz sefellit opiniones. Nam suo
tpe p se colōra rege in romanas puincias irrūpēs. supato phoce exercitū hierosolimā occupat. Tempia
xpianoz pphanat et diripiūt. Aignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis
patriarchā in captiuitate abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spretus phocas ab hera-
clio copiarum et affrice prouincie duce imperio et vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiusdē
filius regendam suscepit.

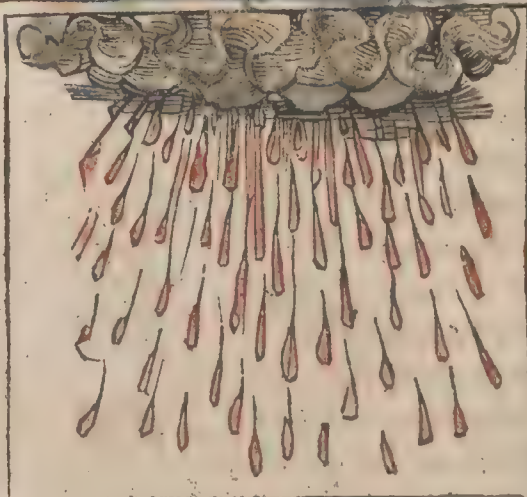
Concilium ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir san-
ctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i-
re ecclesie deesset) quatuor et viginti episcoporum
in qua multa sustulit que nocitura. multa etiā addi-
didit que profutura fidei nostre videbātur. In ea
quippe synodo primo quatuor p̄lia. s. Nicenū. Co-
stantinopolitanū. Ephesinū. et Calcedonense de-
creto publico approbavit. et confirmavit. nec non et
quātū venerat⁹ ē. Et tūc in eo p̄lio vt null⁹ biga-
mus ordinaret p̄biter. Statuit etiā vt ep̄s semel
dūtaxat p̄secraret. Adāduat p̄terea vltimā volūta-
tem modis oib⁹ obſuare debere. Instituit p̄terea
ne qd ornatus et p̄ctus inter sacrificandū deesset.
vt aduersū vñ⁹ psalmi introitus misse fieret. Et vt
nomies kyrieleyson caneret et alla. in canone rede-
git. diesq; n̄ros i tua pace disponas. Preterea sup-
plicationes maiores (q̄s greci letanias vocāt) p̄m⁹
instituit stationū q̄s magnā p̄te maxie q̄ in basilica
petri hñtur. Quid plura omne ecclesiastici officij isti-
tutōes ip̄e sc̄tissim⁹ p̄tifer instituit et approbavit.

Synodū q̄s hñt postea bonifaci⁹ papa. iij. ep̄o-
rū duo et lxx. p̄broz. xxx. diaconoz triū in q̄
instituit ne quis sub anathematis culpa in locum
de mortui pontificis aut ep̄i subrogaret. nisi tertia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ lar-
gitione vñ grā ad pontificatū vñ ep̄atū aditū sibi q̄rerent. Voluit itē electōem ep̄i a clero p̄ter et pp̄lo fieri.
eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corpora-
le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Betta etas mundi

Erūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse p̄ hec tpa
a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā con-
traxit. xpiani id vidētes p̄ vestigia sanguinis ad imaginē sanguines
emittentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.
Anta inundatio aquar. anno sexto Mauriciū impatoris fuit ve-
tianiū z ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dis-
sipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villarū hoīmz pariter et
animatū magnus interitus. Tantū tunc atthesis fluminis excreuit. vt
circa basilicā zeuonis martyris. q̄ extra veronensis vrbis muros sita
ē vsq; ad supiores fenestras. aque ptingerent. facta ē autem hec inū-
datio sextodecimo kalendas nouembriis. Sed z tante choruscatio-
nes z tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estimo tpe solent. In tantū tūc flu-
uius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ sup muros vrbis influerēt. Et ma-
ximas in ea regiones occuparet. Tūc p̄ aluēi eiusdē fluminis. cū mul-
ta serpentū multitudine. draco etiā magne mīreg; magnitudinis per
vrbe transiens vsq; ad mare descendit. Subsecuta ē statim hac inun-
dationē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tan-
te pplūm stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci
remanerent. Primūq; pelagiū papā pculit deinde pastore interēpto.
sefe p̄ pplūm extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius pa-
pa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. An⁹ p̄ spacio
dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spi-
ritū exalarunt. Septiformis aut letania dicta ē. qz omīs vrbis popu-
lus a beato gregorio in septē ptibus deprecaturus dñm diuisus ē. In
primo nāq; choro fuit omīs clerus. In secūdo omēs abbates cū mo-
nachis suis. In tercio omēs abbates cū cōgregationibus suis. In
quarto omēs infantes. In q̄nto omēs laici. In sexto vniuerse vidue
In septimo omēs mulieres coniugate.

Itit hac tēpestate diuus gregori⁹ magnus augustinū melitum
z iohannē. cūq; his mōchos q̄sdā. pb̄atissime vite. q̄m moni-
tionib⁹ totā illā isulā ad fidē xpī tādē pduxē. ibidēq; demū semo p̄fecti n̄ sine mag-
scitatis opinione in dño deuere. z cū scī fuerit. cor̄ festa septio kal. iulij celebrāf.

Unica inconsutilis Unica inconsutilis dñi n̄rī ihu xpī a. b. v̄gie maria
p̄cul ab hierlīm apud vrbē Zaphat in archa marmorea
eo loci repositā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thoma
q; hierosolimitano. ac iohanne p̄stantinopolitano incor-
rupta z inmaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio
in p̄cio habita fuit. qui ip̄as suscipiētes hierosolimā de-
tulerūt. z in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tu-
nicā post captōes vrbis p̄stantinopolitane in man⁹ thur-
corum deuenisse.

Hermigildus q̄dā visigothor rex hispaniarū z vi-
sigothor regis filius. per id temp⁹ a patre lemu-
gildo rege in carcere traditur. z paulopost iniquissime
interfici. eo qd leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatōib⁹ ab arriana im-
pietate ad verā catholicāq; fidē p̄uersus fuisset. Nā cū leander ip̄e hermigildum
cōuerti flet. z ip̄m catholicū declarasset. p̄ ira cōmor⁹ leandri pontificē multis i-
cōmodis z iniurijs affect. z filiū ip̄m p̄stantissimū tandē interfecit. ad cui⁹ corp⁹
post modū cāt⁹ agelie⁹ audit⁹ fuit. lāpadēsq; ardētes vife. S; z ip̄e p̄ paulopost i-
egritudinē. plapsus leandri reduxit. Et de iniuria atq; pctō veniā postulauit. z Ri-
cardū secūdu filiū regē cōstituens catholicū z v̄z xpianū effici procurauit.

Basolus abbas
Hindolph⁹ p̄biter reclusus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
Wungalotus p̄biter
Angerie⁹ ep̄s cameracen.
Furfrus fili⁹ regis ybernice

Corpus. b. stephani. p̄thomartyrī romā translatus est
Pbara virgo nobilis fuit
Walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Beicola discipulus. s. colūbani
Lūbere⁹ ep̄s colonien. sc̄itate claret
Bano p. s. amādū ex p̄done p̄uersus
vitā solitariā in artissima p̄nia
pagens ceteri sc̄itatis exēpla p̄buit.

Hermigildus Rex

Artharis rex

Artharis flavius longobardorum rex. postq̃ longobardi decem annis sine rege steterunt ab eisde creat⁹ rex. regit annis septē. Hic daphonis regis fili⁹ fuit. quē lōgobardi flaviū cōgminauerūt. q̃ l3 adolescens rex sblimatus fuit. erit. multū tñ edit⁹ facinorib⁹ laudes ingentes pmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoz duces dimidiā pecuniaz suarū pte ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue flumis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatez in margine padī positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̃dem elatus victoria ad siculum fretū oīa p̃q̃siuit. ac multas ytalie ciuitates i suā potestatez redegit. ⁊ ⁊ francoz regē cū ingenti multitudine ipsoz atq; germanoz deuicit ac ex italia fugauit. Inde q; francionē romanū ducem ex como ciuitate Cumacināq; īsula. q̃ in lacu lario erat expulit. Et ingentes ide diuitias sustulit. Qua ditatus pda statim theudelindā garibaldi bauaroz regis filiā xpianissimā duxit vxorem. quā obrem chilperie⁹ frācoz rex q̃ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggredditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genoz fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda longobardoz regina bauaroz regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si i p̃mordio regni sui etate iuuenis formaq; spectabilis ac diuitijs abundans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspiciua fuit. Cui⁹ q̃dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eide dyalogū suū de moribus misisse. Cui⁹ lectione p̃ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegit. Erat em̃ matrona ifignis: ⁊ fidei xpiane studiosissima. Hec quippe p̃ter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimū in honore sancti Colūbani abbas apud bobū ciuitatem sup̃bissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modice edificauit. Qd oppidū decem milib⁹ passuus a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̃dijis ac vasis aureis orauit. In qua quidem basilica corpus suū sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps p̃ter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardoz rex post artharim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Fortuo nāq; arthari rege p̃dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūq; theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is i rege ab oīibus acciperet fuit nāq; ingentis virtutis mulier. Et p̃fecto digna. Cui⁹ iudiciū tantū facerent longobardi. Ea itaq; iudicio de se facto vsq; agilulphū qui erat thaurinēsi dux virum bellicosū adolescentia formaq; florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papientiū oppidū declarauit. Prima vō cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ipso rege pacem implorare. pacēq; nactus ex du-

cibus qui anthari fuerant rebelles punire ⁊ minulsum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reficet gandulfus bergomensis dux illi⁹ exēplo terrē sibi p̃spicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē pollicitū abire p̃misit. ⁊ vsq; tarrasinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq; pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaq; captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasteriū Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisq; cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga p̃lapsis. sacrum id cenobiū a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructus fuit. que celeberrimū monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram p̃dixit affirmans vix apud deū potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissa; impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuentanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq; suavit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauū. Erat tunc padua vrbis sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisq; tantū modica munita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūq; sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniti cepit. Quare illis in ānis q̃ p̃pe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq; constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq; sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo p̃pinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monsilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticiū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xpī fidem cū longobardis cōplexas. ecclesiasticorum bona restituit. ac deinde vita functo adualdum puerulum filium cū theudelinda matre successorem reliquit.

Deus dedit papa. pñ a romanus. pñe stephano subdiacono. pontificatū oī
bus suffragiis adept⁹. hic cū esset optimus pater cleruz mirū modū
dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tantē sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephante
morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit autē ne fili⁹
patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus autē de
dit eius tpa ad bec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies qdā ita ad ele
phantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. morit⁹ pōti
ficatus sui anno. iij. die tēcio ⁊ vigesimo. ac sepelit⁹ in basilica petri sexto yd⁹
nouembris. Eius morte epātus tūm vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visigothor rex. eo tpe Richardi reg
filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. hic cū
primū gētilis esset xpianus factus statim plurimas
hispanie ciuitates. q ad romanos defecerant recepit
iudeos quoq omēs in regno dephēos grauiorib⁹
supplicijs ad xpī fidem compulisse. rogatu (vt auit)
heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūci
sis esse. Cū tñ postea haud satis fati necessitatem cir
cūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus op
pressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir omēs hispa
niarū ciuitates romanis abstulit. at tūm demū Con
stātinopolitani impatores i hispania impare desierūt

Bonifacius qntus papa. natione cāpanus. pñe Joanne pontificatū inijt
eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata io
annis exarchi morte. semetipm regem ytalie creat. Vir certe singularis humi
nitatis ⁊ clemētie mag in oēs benignitate ⁊ grā vtens. nullū gen⁹ officiū (qd bo
nū pastore deceret) ptermisit q cū esset doct⁹. ne qui ad eccias pfugerent inde vi
retraherent. ne ve acholiti reliquias martyruz attractarent. qd est pōbiteri aut
subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematiza
rent. Etue testamentū iussu principis vbiq valeret. Cimiteriū beati nicome
dis fecit ⁊ dedicauit. in clericos vō integre viuentes vnice liberalis ⁊ munifi
cus fuit. Moritur autē bonifacius pontificatus sui anno qnto. die. x. ⁊ in basi
lica petri collacrimatib⁹ oib⁹ sepelit⁹. Et aut in morte dieb⁹. 15. sedes tū vacat

Honorius pñmus papa. natione campanus. pñe petronio viro pfulari. eo
tpe pontificatū inijt quo theudelinda morit⁹. hic rebus externis aliquā
tulū quietus doctrina moribus sanctissimis omēm prope clerū renouauit. atq
multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati petri regulis eneis. ex
ioue capitolino sumptis cooperuit. edem agnetis martyris via Mōmentana.
vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Tempia quo
q anastasi ad aquas salinas. templū quatuor coronatoruz. atq alias multas
edes edificauit. Moritur aut vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mē
se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit⁹. quarto ydus octobris. Eius morte
annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823.

Anno xpī. 624.

Suerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. pñe Labieno in demortui honorij
locū subrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatū pfirmatur.
vana tūc em hebaf cleri electio. nisi id impatores aut eoz exarchi pfirmassent
Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamito
sos benignus. in omēs munificus ac graciosus. in reparandis templis splen
didus. Qui cū in hīs summope versaret. pontificatus sui anno primo. mēse
secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū
sedes. menses quatuor. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. pñe venancio pontificatū inijt
statim mira pietate vsus ē. Ex reliquis em thesauris quos ysaci⁹. apud la
teranū reliquerat captiuos omēs quos potuit. Istos ⁊ dalmatas a captiui
tate redemit. hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie ali
qua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Quo
quoq tempore Rhotaris qui arialdo in longobardoz regnū successerat. li
cet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq
ē vt eodē tpe oibus regni sui ciuitatibus duo epī pari prāte pēssent. alter ei ca
tholicus. alter arrianus habebat. Joannes aut plenus operibus bonis. pon
tificatus sui anno pmo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit⁹
quarto ydus octobris: vacat tūm sedes mēsem vnū dies tredecim.

Linea summor
pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Suerinus

Joannes quartus

Heraclius in Augustū assumptus A sergio patriarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imperialis aule cubiculariū. et ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias et pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quasq; focas in primis asie et europa. puincijs habuerat. quasq; genti-
tor eractianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Nā cosd ras mesopotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potius diruerat eccias et loca sancta. q̄quā nō nihil ueneratōis uidet sacratissime cruci dñice exhibuisse. Cū ut scriptores tradūt ptem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto pse omī asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̄ eractian⁹ impatoris pater magnū in anrica exercitū parasse nūciaret. s̄ obijt eo tpe eractian⁹ qd cū persis renūciatū esset carthagine ceperunt. Eo igit tpe eractius magno compato exercitu multas. puincias a psis occupatas in sua potestātē redigit. Ducem psay singulari certamie ex equo deturbat et interficit. Cosdroam regē psay opprimūt filiū eius captū et baptisatū in regnū paternū restituit. persides ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoz ptez militibus tribuit. partē vō reparandis templis. que pse diripuerāt designat. ipe p terea alia onustus pda. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dñi a persis ablataz secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a psis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eractius dñicam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucē dñi ipe sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locus caluarie foras ducit. et exiuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā s̄stitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ibesum crucē sibi hauriantem in ceteris emularis qui purpura taspidibusq; quibus ille paupertatis mgt caruit oneraris. humilians se impator. et vesse mutauit plebeiam. et iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluaria detulit. Is autem impator in constantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eractius post actum triūphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationūq; presagijs indulgit. postergans xpiane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et ut sceleri scelus adderet. ad eutheianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xpo vnicam tantum esse volūtātē. Tandem heractius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucē dñi constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo iterantis aque quā

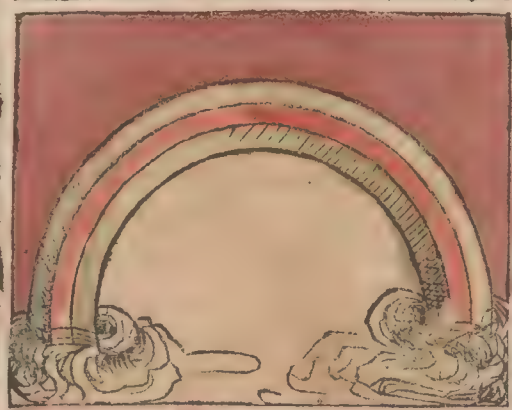
Linea Imperatorum

Eractius

greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

Eerūt hīs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Iridēq; grādē apparuisse ut homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Quisq; fuerunt angelus bonus et malus ciuitatem pertransientes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angelī domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq; multa et quidem horrenda hac tempestate in grecia apparere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Nam vno et eodem anno cometes perlucidus bizantijs visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō et est apud isulam Delon duo maxima monstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparere.

Hexa etas mundi

Mahometus

erroribus. quos qdem errores ita ipe moderabatur. ut hebreos reprehenderet ihm xpm ex v gine natu negantes. qd sui maiores futurū expectandūq; pdixerant aduenisse. xpianos nō red. gueret leuitatis. qd psuasum sit ihm dei amicissimū et ex v gine natū obprobria et demū crucis mortem a iudeis ppeti voluisse. Et suā ipe pdicans legem futurā affirmabat: vt sileā acciperet custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obsequerentur. sese in libertatē asserāt. et pncipatu regnoq; finitimos pociant. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heradius cito cōpescuit. sollicitatis ei us ad defectōes militib; pollicitationibus et pmijs. Tandē sarraceni et arabes arma sumētes a natiuitate xpi sexcentesimo tercio ac vigesimo ita heraclij duces superunt vt hoīem felicem pmo mox infelicissimū reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei pphetā assereret. et magicis artib; asianos et aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin omīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; alijs sirie et alicie vrbibus. Inualescit et secta nūc multo magis q; ante. Nam tota asia et aphrica magnaq; pars europa mahometanis principibus subiecta est. Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq; cuniculos ex his europa lateribus eruant. Mahomet; quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xpiana se iūgeret hereticos qsdam in cōponendis legibus maxime vō nestorianos secutus est. multa hinc inde p legem Moyses et euangelij dei astute colliges. ac in vnu qsi corpus redigens. Et vt seductos ppos fortius irretiret. statuit q; homo torpores pcpue ad quaternarium numez de ppra cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Qm tñ vsum interdixit. hys q; pcepta legis seruaret. pmitit padis videlz delinaz ortu: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. et virgines ad amplexū. angelos ministrantes esse asseruit. Qui vō legem ptemneret infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis vō sue. 34. mortem obiit. Eius corpus apud meham sepultū a sarracenis et thurcis maximo in p̄cio nūc vsq; habitum est.

Isidorus hispanus hispalensis epus. leandri successor. bti Gregorij pape discipulus. hys tpius ppter doctrinā vtriusq; ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tñ scripsit. q; fidem xpianam mirifice iuuant. De summo em bono. de vris illustrib; ethimologiā liberos. historiā p̄terea ab

S. Boar

Adā vsq; ad tpa heraclij. vitas qūdā sctōz. historiā lō gobardoz atq; alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū q; uis laude dignū ob doctrinā et sanctitatem. Et natale 18. kal. februarij celebratur.

Soar veniens ex aquitania in Gallia claret sanctitate et miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluvium ecclesiam fecit. multasq; sanctorum reliquias collocavit. Ibi diuq; noctuq; deo hiebat vigilijs oratōe pdicatione multos ad fidē rectā deduxit. et egrotos sanabat. Dyabolus sibi iniudens multas tribulationes ei ingessit. infan tem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treueresem oblatum a Sigberto rege francorū recepit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente vivebat vt etiam i vi-
ta sancti nomē mereret. Floruit itaq; tempibus heraclij impatoris in ger-
mania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ostanciensi epātū cōstructū fuit
In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400.
sancte vuerēt. vnus noīe Erubrinus suasu brunigildis regis francie ab hac lau-
dabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño
quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta z sancta aurea. In cu-
ius honore beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium
quendā ysidoro equalem vita z moribus z doctrina insignē tū habitū fuisse.

Ioannes monachus gerūdinensis postea epus. re-
ligionē xpī p dicationē z scriptis vbiq; tuebatur. hic Joānes gerūdinēs ep̄s
em genere Bothus in lusitania natus. vbi sape aliquid
p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita gre-

ce z latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tūc
inualuerat facillime confutaret. hāc obzēm barchinonam ab hereticis relegatur.
Vex postea mortuo leuīgildo rege. qui hereticis fauebat. in pñiam rediēs. Et
multa scripsit ad doctrinā nrām pertinētia. z monasteriū condidit. Rōnemq; vi-
uendi monachis scripsit.

Aboaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post pñem cum matre ip̄a
theudolinda regnauit annis. 10. hūc nāq; pñ ad acquirēdū pñidiū. vix dū
quadriēnio theodoberti francoz regis filiā desposauit. Qui regno suscepto ob
matri's prudentiā pacem cū omībus longobardis ytaliciq; p decēniū quietissi-
me tenuit. quo in tempore multa ecclesijs danauit.

Eutheerius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij impera-
toris cubicularius z rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē z simaragduz exarchus. ab hera-
clio in ytaliā missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed po-
stea cū romā petere vellet ob arrogantiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput
suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis epus. hīs temporibus ob innumerabiles eius vir-
tutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signo-
rum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriūduz. patre euche-
rio matre vero terrigia natus; quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit
edoctus in ea arte. franciam adiit. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habe-
re sellam auro z argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo ponde-
re duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aut
paupes diligebat; vt qd poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abre-
nūciāns plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq; tpa
dagoberti simoniaca pestis i gallia vīguit. p q auferēda summe vīgilabat. Ideo
post achariū ep̄m ad epātū nouiomēsē assumptus ē. p̄fuit aut eligius man-
densi metropoli tornacensi qz regali ciuitati quondā. nouiomēsē qz z flandrēsi et
gandensi z cartuaricēsi certis tñ diebus in loco adoptato egenis serutebat. cor-

pus sancti q̄ntini reuelauit p eū dñs. suessionis qz inuenit sanctos martyres. Crispinus z Crispinianum.
apud pñius cecū illuminauit in ponte. Nec aut sepulcra auro argento z gēmis fabricauit. Germani. Se-
uerini. Quintini. Luciani. Benouese. Colūbe. maximiāni z Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonens-
is. dagoberto rege p̄bente impensas. Adortu? anno vite sue. 70. Anno aut reuoluto post sepulturā pul-
cer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumulto videbantur.

Rupertus episcopus
Apertus ep̄s ex regia stirpe frācoz or̄. Tpe hildeberti regis frācoz wor-
maciēsem rexit epātū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit.
virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioz in
vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū p̄ceribus relictis ydolis cū frēq̄ntia
ppli baptisans. p uoricū vsq; pānomiā p̄dicās xp̄m lumē fidei mīstrādo puenit.
Tandē ad iunay flumiū vbi olim iunauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellat. p-
ficiscens. q̄ olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s dilapfa z vīgult-
opta. quē locū cernēs cū cathedrā ep̄alem ydoneū. p̄rietatē a duce baioarioz ac-
cipiens. basilicā i honore. s. petri p̄struxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fi-
dem p̄duxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie zc. nūcupatur. Is post multa
sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi p̄fuit in die pasce ad christum
feliciter migravit. Post obitū beatissimi viri Vitalis Aozologus. Sanokis.
Ezzius. Joannes. abbates z monachi sancti Petri. Sedem episcopalem lauda-
biliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francoz in ep̄i
scopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures
ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Bexta etas mundi

Salzburga olim Iunavia et petra dicta. norici vetustissima ciuitas. nunc metropolis baioarie. qua tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attingebant. nunc con-
 fusis omnibus. germanie attribuuntur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thau-
 riscii olim dicti sunt. hoc quoque tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dici-
 tur. Limbris em illiricu temptatibus. haud longe a norico qui in alpibus. cu eis En. papirius carbo co-
 fluxit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortissime gen-
 tes cimbr. theutoni. et ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plu-
 tarchus ait. vterq; exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Salzburga in eo videlicet
 loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroz cesa. et centum qn-
 quaginta capta scribit liuius. Fuit mor? ille vnuerse ytalie. no modo locis per que eruptio facta est. formi-
 dabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene dol-
 mestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub
 initio gallici belli qd vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qd proximu fuit. vt ipe scribit in gal-
 liam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigramate pcpite saxo scul-
 ptum in monte arduo quem crucis vocant. Aiet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C.
 Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeunt. Iulius enim cesar socero generoq;
 suffragantibus ex omnibus puincijs gallias potissimu elegit. Cuius emolumento et opportunitate ido-
 nea sit materia triumphoz. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxq; p senatu co-
 matam. Ceterum cu istris. pannonijs. illiricis et germanis bellu illatum est. hac veluti via vbi mo Salz-
 burga sita romanis armis accessus patuit et reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus
 montiu arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaz refugiu adiuvandū. Et satellites ex ea
 auxiliu et iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helsenberg appellabatur. Flur-
 uius quoq; cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iunavia diceba-

tur. Habet autē hec vrbs paludes. planitiē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoq; se diuersis locis non incomode exhibent. colles ac montes germani trās salpinaz merciaz causa ptransēūt. Vrbs igitur iuuania olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deoz sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attilę regis hunoz incursiones. vastationes. incendiaq; sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioz ducem cum locis finitimis ad fidē xpī reduxissz Tandem ad iuuariū flumiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur reperiens vrbem dilapsaz ac virgultis co-opertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. proprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitq; ecclesiam episcopalem annis. xliij. Relinquens beatum vitalem successores. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralē construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebhard⁹ deinceps episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incrementis habuit. magnis nūc menib⁹ ambit. Et mōsterioz tēploz edifiū ⁊ arcis edificijs ppuleris exornat. Multū pterea sctoz reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuania dicta
Presidialis erat nozicis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obiit eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā fabeis
Qui successore sibi fecerat ipe vitalem

Huius tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ex⁹ venerād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Sexta etas mūdi

Anno mūdi. 5833.

Anno xpi. 634.

Theodorus papa natione grecus. p̄e theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis p̄tinere arbitrabat circūspiciebat. ut bonū pastorem decet. In om̄es maxime aut̄ erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū et sergiū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sc̄oꝝ corpora p̄imi et feliciā martyris reliquias ex arenario vie nouemane ablatas in urbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄s basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio et statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hīs ita constanter et sancte peractis morit̄ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aut̄ diebus duobus et quinq; ginta tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ia tudertinus. p̄e fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim cōstantinopolim misit q̄ paulum adhortaret ut omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet̄: at monitis pontificis obtpare noluit. ideo cū dignitate priuauit ob qd̄ constantius imp̄ator indignatus. Olympiū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei ut Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenere captaq; vrbe colossū. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere nominētos camelos onustos ferūt. Constantius v̄o tot calamitatibus nihilo melior factus theodorū caliopam cū his mandatis iterū in ytaliā mittit. ut p̄imo quoq; tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simul laret. hominē cathenas inijcit. Eūq; cōstantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus p̄esul exulauerat. Martinus aut̄ multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerū omniū p̄silius. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. et. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem romē. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferine tempore quo petrus in locū pauli heretici cōstantinopolim sufficit. Hic em̄ et si melius aliquātulū de religione sensit q̄ paulus. non tū vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aut̄ Eugenius statuit ut quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitētiā clericorū. voluit ut iuxta ecclesias sacerdotū domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quāvis ex causa siue sui sup̄ioris licentiā claustrū exirent: fūdant viri mūre pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelitur. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Italianus papa. patria Signinus ex oppido volscorū. p̄e anastasio pontificatu inijt. Cui quidē optimus et diuini cultus cupidus atq; assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticā composuit. et cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (ut quidam volunt) organis theodorū archiep̄um et hadrianū abbatem viros doctissimos atq; optimos in britanniā mittit. quā angliā vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. pontificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur in basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̄atus mē. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Cui religione et om̄i comitate p̄editus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miser̄corus. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit et monasteriū sancti herasmi in celio monte edificijs et fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepe nūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Venit v̄o pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq; vir sanctissimus moritur. collacrimatibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Ainea summorū pontificū
Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Italianus

Adeodatus

Constantinus tercius in locū demortui heraclij p̄is primo sufficit. Quē cosdroas rex psaz victorijis insolestens vt premissum ē paci vt p̄sentiret nullis p̄cibus p̄mque pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros destinant. p̄mūq; oīm cōstātinopolis defensionē p̄specturus. Cōstātinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili p̄iarcha et bonoso p̄icio spectate virtutis viro. illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste cōstātin⁹ q̄ p̄e absente cōstātinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca et eracleane fratre. quos pyrribus patriarcha cōstātinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraction. mortuo fratre impij occupat eo potissimū tpe q̄ cyrus sergi⁹ et pyrribus acephaloz heresim instaurātes. vnā opationē in xpo hūanitatē. s. et diuinitatē. vnāq; volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aut pyrribus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. puolutusq; ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud cōstātinopolim p̄petrauerat. Exinde oblata a pontifice et clero romano recte fidei et religionis xpiane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postq; flagitiū illud martine et heracleoni suasit. p̄i⁹ vt tam amisit. q̄ tanto q̄litū scelere p̄iarchatum potuerit obtinere. Cū igit post mortē cōstātini heracleon imperiū tenuit et turpiter et iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populūq; cōstātinopolitanus in martinā eracleonem q̄ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retracte fuga pyrribus a populo est occasus.

Constans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heractionem p̄dictū illico in impatorez assumptus. Et in de mortui pyrribi locū paulus p̄iarcha a senatu et pplo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ lras requisitus. obstinate renuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā et rōem suscipere recusabat. adiuuante ei⁹ stulticiā cōstācio in eandē heresim stolidē nimīū. plapso. vñ et martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū misit. inde cōstans expeditionē in ytalīā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalīa eiiceret. s. vt urbem romā et subiectas illi. puincias diuitijs et ornamenti spoliaret. Cū romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero et pplo multitudine sociatus sexto ab vrbe militario obuiavit. introductusq; impator bti Petri p̄mo et post alias vrbs eccias accuratissime inuisit. Et postq; p̄mis q̄nq; aduētus sui diebus basilicas et publica rome loca pambulauerat: direptioni operā impendit. Et tē q̄cunq; vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discripta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamento septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos impij inclinauerat. vñ in p̄dam abstulerāt vel

Conciliū Rome tpe martini pape

confregerāt inde neapolim redijt. et postea in siciliam nauigauit. Desedit vo syracusis vbi miser⁹ sus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimo octauo. In eiusq; locum mezentius Cui⁹ fraude necatus cōstātinū putant impator a militibus creatur.

Synodū rome martin⁹ p̄otifex cētū et q̄nquaginta ep̄oz hūit ob paulū p̄iarchā cōstātinopolitanū. e⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. et illū vt resipisceret vrgeret. cōstācij iussu i diuersas isulas relegati fuerūt. qd̄ cū audisset martin⁹ i eo synodo rome p̄gregata p̄mo p̄denatōem cyri alexadrini et sergij ac pyrribi cōstātinopolitanorū p̄iarchaz inouauit. deinde paulū p̄tē p̄iarchā dānauit et p̄iarchatu cēsuit ammouendū. Ante rea vo dū h̄ agerēt pax ytalie q̄ iter rōnos et longobardos ānis. xxx. durauerat turbati iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trabētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ p̄ter ius fasq; mandarētur. maxime vo cū rotharis arriana labē inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū et catholicū ep̄m p̄posuisset.

Linea Imperatorum

Constantinus tercius

Heraction

Constans

Berta etas mundi

Idocus

Surea

Osvaldus

Leodegarius eps

Idocus heremita sanctus, p hoc tempus virtati-
bus clarus, qui cū esset Britonū regis filius, spre-
to regno z mundialibus pompis in heremū secessit.
vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset, Tandē in pago
pontico multis miraculis clarus in dño q̄uit. Sunt
q̄ scribūt eo tpe z vincentiū beluacensem ep̄m z medu-
ardū archiep̄m Remensem sc̄itate z doctrina in precio
fuisse, hīs addūt z reginalphā gallā matronā genere
z sc̄itate insignē, z renaldū traictensem ep̄m vita z
miraculis clarum.

Egiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit, que
tribus nupta viris vgo p̄mansit, cuius mortue cor-
bus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Area virgo sc̄issima ip̄i eligi p̄tōficis discipu-
la, p ip̄m tpus apud parisiōs disciplina sanctita-
te z p̄cipua patientia clarissima, plurimū floruit. Qui
sanctitate z prudentia p̄mōtus eligiū ipsaz trecentis
virginibus p̄fecit, fuit autem genere nobilis.

Orsseus q̄s hibernie regi filius p id tps cū duobus
germanis p̄tēptis regni sui pompis monachalē
habitu suscepit, z in magno p̄cio enaserūt. Is mo-
nasteriū in loco quē vocāt latiniacū p̄struxit. Nec mltō
post ordinat̄ fr̄ibus, miḡuit ad dñm, post q̄tuor autē
ānos ab eligio z ausberto ep̄is imaculatū corpus sine
vlla putredine trāssert, huius natale celebrat, 4. nonas
marcij.

Oswaldus rex nordmānōz anno p̄mo heractio-
nis imp̄atoris a penda mercior̄ rege perimitur.
Is q̄tuor ydeomatū gentes, videlz pictanos, scotos,
britones, z anglos i suā s̄iectōem accepit, h̄o dextera
multaz elemosinaz largitrix hodie q̄s cū brachio z cu-
te z nervis incorrupta iacet, toto reliquo corpe in cine-
res dissoluto, que a fr̄e Oswino apud urbem bembā-
burch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Erdudis sancta niugellensis anno constantis
xx. obiit. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istin-
ctu sc̄i amandi monasteriū niugellense fundavit. Qui
filia suā Berdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit, q̄ die sui
obitus appuit cuiā abbatisse treuerēsi noīe modeste
sibi familiaritate cōiuncta, suā felicē trāsmigrationem
ostentās, pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄us t̄pibus Cōstantini imp̄atoris
Lebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām
recepit, q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post fa-
mē z carceris squalorem, post oculor̄ euulsiones, post
plantaz cōcisionē, post lingue z labior̄ excisionē, con-
summauit tandē martiriū p capiti abscessionē, fuit hic
a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et
a didone anūculo suo pictaviēsi ep̄o eruditus, inde ob-
pudentiā z p̄siliū cū in regio palacio moraret, tantā
sc̄dm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduens ecclesie mereret in pontificem
p̄moueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius quoq; circa idem tempus genere nobilis z sanctitate p̄clarus in Antisiodoren. ep̄atu sedit
annis. xxvj. vbi extra urbē ecciam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qd dom⁹ dei ap-
pellatur. Hic p̄pter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus, a warachono senescallo regis francie in sco-
tia filia occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi
fecerat. Et ipe ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad p̄-
p̄riā veheretur urbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad
p̄scriptam ecclesiam suam deferbant.

Egiltrudis regina

Orseus

Berdrudis

Vigilius epus

Elarea regina pfar

Elarea pfar regina. Circa hec tpa de pfide extens nesciente marito cu pau-
cis suis fidelibus. priuato habitu. ppter xpiane fidei amore. pstantinopo-
lim venit. anno sexcetesimotercio ac. lxx. Que qde ab impatore honorifice su-
scepta. post aliquot dies no multo post: characterē baptismi vt desiderabat susce-
pit. et ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset pfar rex. legatos sta-
tim pstantinopolim mittit. q vxore ab impatore repetant. Rndit impator in ar-
bitrio regine esse standi vl discedēdi. pinde ea sciscitetur. Interrogata regina re-
spondet. Nūq reditura in pziam. nisi rex xpiani nomē susciperet. Qui statim re-
cognita cū. xl. milibus hoim cōstantinopolim pacato agmine veniēs pbenigne
ab impatore susceptus. vna cū militib⁹ suis baptizatus. et ab Augusto de fonte le-
uatus. catholica fide. pfirmatus ē. accepta sua coniuge letus et gaudens multis
ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rotharis

Rotharis longobardoz rex post artoaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li-
cet multis pditus vtutibus. Arriana tñ labe inqñatus oēs longobardos
in eandē pcipitantē traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos hēbat epōs vnū catholi-
cū alter arrianū. In re militari pstant fuit. vt etruriā et liguriā cum locis mariti-
mis vsq; in affilia in suā redegit ptatem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q sola
memoria in vsu habebat. in seriē qndā redegerit. et libzū edictū appellari mada-
uerit. prius em lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aut (ipō in eodē codice referēte)
ann⁹ septuagesimusprim⁹ quo longobardi ytaliaz intrauerāt. vt in plogo libri
patz. Huc cū aliqn theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mu-
tine vrbis annē acriter pugnātū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro-
tharis sine filiis defunctus est.

Odoaldus filius successit q regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi-
dinebus immerfus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Aripert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honore saluatoris condi-
dit. moriens duos reliquit filios ptheritē et gundibertū reliquit successores. quoz tptibus longobar-
di pacē cū romanis rauēnatibusq; vbiq; suauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal-
dus namq; beneuetanus longobardoz dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi-
as papiā venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolan o. Eas
discordias exploratas hīs clodoueus rex francoz. copias in ytaliā misit. q cū in transpadana regione ma-
gnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tñ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse.
longobardi em simulata fuga. castra rez omī copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in i-
sidijs constiterāt. galli vō castra ingredientēs rati vērā esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū-
tur. epulis et vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauat⁹ passim veluti peco-
ra ab hostibus ceduntur.

Sarraceniq; p id tpus intantū hauserāt opes. vt post subactas et quiete possessas. q romanoz fuerant.
prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq; ingenti ab alexandria soluentes rhoduz
insulam romani imperij puenerūt. eaq; capta colossū fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no-
men habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra-
ceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus affluerunt.

Grimoaldus

Grimoaldus decimus longobardoz rex. regnauit annis. 9. Is abeūte
ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. for popelij sabatho scō aggress⁹
ius cesis omibus diripuit. ac solo equauit. fuere in hoc rege mltē preclare cor-
poris et anime dotes. tātū em prudentia et cōsilio valuit. no solū in rebus exter-
nis verū etiā in domesticis vt qdam capitula ac qdam vtilia rotharis regis edi-
cto addiderit. q postea legis formā accepere. fuit pterea mediocris stature cor-
pore validus. capite caluo. pmissa barba. nec animo minus in rebus agendis
q corpe. pemptus. post fleu botomiā factā in brachio dū arcu colubam sagital-
set erupto denuo sine intermissione sanguine diem obiit. sepultus ē aut papie i-
basilica beati ambrosij quā ipē sua impensa edificauerat. pertaris aut ariperti
regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Constatio ipatore sblato cū oēs passim dilaberēt. supuenientib⁹ cū mag⁹
classe sarracenis. et syracuse et tota insula occupat. vnde postea onusti pre-
da alexandriam redeuntēs vrbis quoq; rome ea ornamēta secū detulere q con-
stantinus aduererat.

Dagobertus francoz rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio mi-
nus q manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū libe-
ratā ferūt Byonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q
semp dū vixit vt patronos coluit et templis honoratiores reddidit. Hic autem
oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Rex ab anglis infensus ppetuā cū eis
suscepit inimiciā. hic iterecessiōe heraclij oēs iudeos i suo regē baptizare fecit.

Sexta etas mundi

Erfordia magna ac memorabilis vrbs quincie thuringie caput. a pascis erphesturt appellata. mo-
tem habet excelsum. qui nunc sancti petri vocatur. cum a temporibus Theodosij imperatoris sub ar-
chadio et honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoz presides. a rheno ytaliam versus
abiecerunt. Et se regi pprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus
Ex consilio regis francoz merwigu eius cognatum in regem elegerunt. Is arcem construxit in eo monte. et
castru ppe Erfordiam vbi nunc ecclesia sancti Dionisij extat. qd vulgares Herwiburg nominat. Post
eius obitum bassinus in thuringia regnum suscepit. Cui vxorem postea hildericus rex francie duxit i co-
iugem. Per ea tempora in loco vbi nunc basilica diui andree frequetur. villa Schildinorde extabat. in br-
leto quoq ppe flumi Bera (qui nunc ciuitatem illabitur. et mediam ferme pterfluit. Cuius comoditate to-
ta ciuitas purgatur. et plurimu decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nome Erpf fuerat
apud eius molendinu transitus siue passagi olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoz ad-
annu salutis trigessimu octauu et quadringetesimu Erfordia ortum habuit. a molitore dicto atq transitu
Erphesturt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castru in mo-
te desolatum monasteriu celeberrimu sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons
sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepus ma-
guntinus sub pipino francoz rege. cum thuringiam ad fidem couertisset ecclesiam gloriose sempq vtrig-
nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbs ager
optimus est et herba fullonu que sandix ac saponaria dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui
arua gera flumius et alia flumina pterfluunt. regionem vbertim irrigantes. ppter quod et pecor pascuis ha-
bundat. Post annu deinde sexagesimu sextum supra millesimu muro circumdata ac turribus munita fuit. Et
citu edibus ac monasterioz ac ecclesiaz ornamentis mirifice creuit. thuringozq celeberrima sedes fuit.
eo q totius regionis ferme media sit. et bladis alijsq necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa
fuit. precipue temporibus heinrici terci imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo
Colaniensi liber euasisset. In omnia genera flagitioz ruptis tpantie frenis pceptem se dedit. Montes oes
Ecclesia virginis Marie Sanctus Seuerus

colliculosq; saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. p̄sidiūq; imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent p̄misit. vt ex primis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ip̄a castella munienda circūquaq; manentes coegerent. Vt ne manifesta tyrannide notaret si p̄tra innocentes atq; in regnū p̄p̄u grassaretur. vt impietate suā q̄dam religionis specie palliaret archiep̄m maguntinū modis omnibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturū. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactur. Ea tamē pactione vt ip̄az decimarū p̄tem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita ep̄s vanissimā spe animat⁹. Synodū indixit in erp̄essfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archiep̄s ⁊ hermannus habenbergensis ep̄us ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringorū spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hī eccias decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati p̄ decimarū redditione primo p̄ deu archiep̄m rogabant. vt antiq̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētib; scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiep̄i sui nūq; infringere rēptassent. Id atroci responso archiep̄s re pulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc refecare vellet. ⁊ p̄fectis solidū cibū ministrare. Tanp̄m thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt s̄ rex capiti tali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonici. Nulla deinceps exactio facta est decimarū. Gaudentibus Thuringis q̄d occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatus inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctorū corpa p̄ illustrissimos delata sunt. videlz Adolarij Eobani Seueri ep̄or. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gynnasij celeberrimū ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentū ⁊ legentū. Ex quo iurisperiti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi p̄dierūt. Perpeffa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones p̄ incendia varia. Neq; aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p̄ fatalem ac aduenticiū ignē toties exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo em̄ gernalij Anno. m̄. cccclxxij. hec p̄reclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in p̄te mercatorū. foroq; rapaz ⁊ an̄ gradus in edibus laicoz ac canonicorū damnu sensit. vt pene tertia vrbs pars incendio perijt.

Adons Sancti Petri

Sexta etas mudi

Donus papa. patria romanus. pater mauricio. eo tpe pontificatu inijt qd Brimoldus longobardoz rex morit. quo qdem anno maximi imbres fuerunt et multi fulminibus afflati iteriere. et frumenta in agris emarcuere. Un ob hoc pontificatu in maximis turbulibus suscepit. fuit aut sanctitate vite et doctrina valens. ut clerici diuersis ordinibus distinguit. et honoribus auxit. Monachos vero quosdam syros cum nestorianis sentientes in monasterio boeciano dephenos et castigatos in varia monasteria diuisit. pterea rauennatem ecciam a romana iam pridem segregata et ob eam rem aliocephalam appellata sedi apostolice obtinentem reddiderit. hic insup honori et cultui diuino consulens vestibulus sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitu marmoribz strauit. Instaurauit pterea. et restitutas dedicauit ecciam apostolorum via hostiensis. Et ecciam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mese. v. die. x. morit ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cur in morte episcopat? vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mudi. 5863.

Anno xpi. 664.

Agatho primus papa natione siculus. pater romano ex monacho pontifex creat. Vir certe tante sanctitatis ut leprosum obuium factum osculo suo statim liberauerit. Tante pterea mansuetudinis et humanitatis fuit. ut neminem ab se vnqz tristem dimiserit. Nactus itaqz impatorem moribus suis haud quaqz dissimile. monochelitarum causa conciliu apud constantinopolim habere constituit. Expectauit itaqz donec constantinus a bello in patriam rediret qd sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Unde legatos statim constantinopolim mittit Joanne portuensem epum et Joanne romane eccie dyaconem. Hos p benigne susceptos mira caritate constantinus adhortatus e. ut omnis cauationibus et sophisticis altercationibus. ex equo et bono omni controuersia sublata duas eccias vna tandem facerent. agatho vero cur tpe post solis et lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secundo. mese sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit ad sanctum petrum quarto ydus Januarij. Cur morte annu vnu. menses. v. sedes tum vacat.

Leo eius nomis secundus papa. natione siculus. pater paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece ut eius scripta indicat. Preterea vo adeo musice pit? est habitus. ut psalmodia composuerit. hymnosqz ad meliorem concentum redegerit. Idem quoqz instituit ut in celebratione pax populo daretur. Sexta vo synodum ita suscepit ut eosde anathematizauerit quos sancta synodus p?ente constantino damnauerat. Concessitqz necessitate urgente omni die baptizari debere. Instituit pterea ne ad archiepiscopatum assumptus pro vsu pallij aliorum officiorum quicqz eccie psolueret. qd vti hodie obfuar. Cu ex hac largitione quidam mala oriantur. At leo in quo pter doctrinam et eloquentiam singularis religio. mira pietas et clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturqz collacrimantibus omnibus tanqz publico parente orbatu ad basilicam Petri. quarto kal. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. epatus vacat.

Anno mudi. 5883.

Anno xpi. 684.

Benedictus iunior sine secundus papa. patria romanus. pater Joanne. ab ineunte etate xpo militans. diuine scripture ita opera dedit. ut doctrina et exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominum corda ita sibi deuinxit. ut tu vnus haberetur. qui oim suffragis in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hominis sanctitate p?motus. sanctione misit. ut deinceps que clerici populus exercitusqz romanus in pontificem delegisset. eundem statim ver xpi vicarium esse omnes crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bti Valentinij. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturqz apud beatu petru ydibus Maij. qui ut omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab omnibus ut sanctus. et bene de humano genere meritis celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. pater Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator constantinus moritur. vir singularis religionis et mansuetudinis atqz doctrine oim consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranum. ea ratione qua leo secundus consecratur a tribus episcopis hostiensis portuensis et veliterno. Que quidem morem posteris deinceps tenere. Deniqz valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturqz ad. s. petrum. iij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xvij.

Linea summorum pontificum
Denus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secundus

Joannes quintus

Constantinus constantij augusti filius extincto vt premissus ē apud syri-
no. romanoz regnū suscepit regendū. Romanusq; principatus ē annis decem
et septem. Is autē constantin⁹ q̄ prius fuit a p̄stancio genitore in consortē impe-
rij assumptus. illo interfecto vt ostendimus territus est. et oīa vbiq; adeo trepi-
de administravit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facillime amisi-
surus. Vir postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui
suscepto imperio heraclū atq; tyberij fies suos in imperij consortiū accepit.
Licet sint q̄ scribāt cosdē fies pucros ne ad imperiū aspirarent naribus muti-
lasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant
instauravit. atq; alias denuo edificauit. Et cū esset armorū vir strenuus sarracē-
nos romano impio insensissimos bello deuit. ac vectigalia reddidit. Deci-
mo em̄ impij eius anno p̄ sarracēnos celebri victoria constantinū potiū inue-
nimus. vt ea afflictī clade sarracēni tributū impio pendere p̄miserāt. Accidit
q; oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pax traciā inuaserūt. Congressi
q; illis pannoniā inter et mediā supiorē constantinus insignē accepit cladē. cūq; potius tugeret quā pedem
referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̄uit. Satis nāq; bulgaris feracissimi agri. puincias danu-
bio cōtinētes romani p̄ncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde p̄stātinopolim rediit. Et vt gre-
cos romane ecclie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniq; cū esset bonis opib⁹ ple-
n⁹ moris filio iustitiano i impio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Cometa

q̄ tū aderāt. verē esse et scīm illū sacrificadi
more. Et q̄ aliter sentiūt a recto et honesto
discedere. Hec ē autē sexta synodus. q̄ Cy-
rilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Theo-
doris. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hiero-
nimi. sinā conclusum ē. duas naturas et
oparōes in xpo eē. Explosaq; illoz p̄tina-
tia q̄ vnicā eē in dño volūtate dicerent. vñ
monocheluthe vocati sunt. Ea reintēgta fi-
dei leticia agatho et romani paucos men-
ses sunt gausi. q̄ pesti tūc q̄nta raro alias
p̄ tres mēses romani populata est. et ipse
agatho est defunctus.

Stella crinita quā greci Cometē vocāt
indicabat p̄fecto tot clades q̄ trib⁹ cō-
tinuis mēsi⁹ appuit. Et pluuie magne ac frēq̄ntia tonitrua qualia
nūq; ātea fuere. vise sunt electa i vrbis rome et ytalie excidiū p̄iurasse. Nāq; tāti tāq; p̄tinuati ibres toni-
truis fulgorib⁹ imixti fuerūt. vt maximā armētoz passiū morientū iacturā ppli sint p̄pessi. q̄ quā plimos
viros ea tepestate fulmib⁹ afflatos iterisse iuenim⁹ et maturescētia pluuiay initio i cāpis frumta emarcuisse
vt solatio fuerint populis legumina. quoz fetus p̄mi grana in terrā v̄eto imbreue discussa cum herbidū
cespitem pullulassent ad maturitatem denū perueniunt in Calsipina potissimum.

Pest solis quoq; et lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga
montiū peterent et in vrbe fructea ac herbe nascerentur.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

Eclipsis solis et lune

Sexta etas mudi

Conon papa. *Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane eccie mi-*
litans ex p^{re}bitero p^{re}sbitex creat. *Vir siq^{ue}dem bonus et tanto p^{re}ncipatu di-*
gnus. *Na^m du^m romam petru archiepm exercitus vo theodor^{is} p^{re}sbitex in Joa-*
nis demortui locu sufficere conaretur. Tandem post longa altercatione in hanc
sententia^m venire omes: nutu diuino impulsⁱ. vt conone eligerent. *Erat em mo-*
ribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. que nonnulli an-
gelicu ob veneranda canicie et dignitate forme appellarunt. animi simplicis et
integri. modestie et iusticie singulari. p^{re}stantie et prudentie plusq^{ue} humane sem-
per e habitus. *Hac obrem e vestigio omes ad quos p^{re}nebat eu confirmarunt.*
cu maxima acclamatione laudu suar. idem fecit Theodorus exarchus rauen-
nas. qui tñ post initus pontificatu statim inualitudinem incidit. vñ paschalis
archiep^{re}sbitex ac thesauri pontificis dispensator regnadi cupidus ioanne hexar-
chum pecunia sollicitat. vt eius suffragis post morte cononis pontificatus si-
bi decernat. *Accepit pecunia quaq^{ue} nihil eoz q^{ue} p^{re}miserat p^{re}stiterit. Morit^{ur} aut^{em}*
conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq^{ue} ad sanctu petru. xj. ka-
lendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb^{us} tribus et xx.

Anno mundi. 5895. Anno xpi. 694.

Sergius papa natione syrus. p^{re}ia anthiocenus p^{re}te tyberio. adeodati p^{re}-
tificis tpe roma^m veniens in clez romanu asciscitur. *Deinde vo ob ei⁹ do-*
ctrina et diligentia circa misteria ac rem diuina p^{re} ordines conscendens scet su-
fanne ad duas dom^{os} cu titulo eius loci creatur. frequetare tu magis atq^{ue} ma-
gis cimiteria cepit. qua ex re tantu sibi nomis copauit. vt defuncto conone in
ei⁹ locu suffect^{us} sit. no sine altercatoe tñ. *Na^m cu pars ppli romani maxime the-*
odor archiep^{re}sbitex peteret et nonnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem
noiaissent. parsq^{ue} vtraq^{ue} in palatio lateranensi couenissent tande cleri populiq^{ue}
vota in sergiu couenerunt. que postea iustinianus impator cu sue synodi nollet
acquiescere ad se vinctu p zacharia p^{re}thospatariu suu trahere pcepit. s milites
ytalici id admittere noluerunt. *Uez cum pacem obtinuisset ad ecclesiaz instau-*
rationem manu apposuit. *Et q^{ue} maxime petri basilica ablatiis ruderibus reno-*
uatisq^{ue} tignis stillicidijs ac parietibus in antiqua forma restituit. *Ibiq^{ue} parte*
dnice crucis inuenit in capsula enea. *Et. b. leonis pape corp^{us} vili⁹ iaces hone-*
stioze loco reposuit. *Constituit p^{re}terea vt in fractone dnici corpis ter caneretur*
agnus dei. his tot rebus insignis pontificatus sui anno. xij. mense octauo. die
tercio et xx. morit^{ur}. *Et in basilica petri collacrimatibus omnibus sepelitur. vi.*
ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnu. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pontificatu inijt quo theo-
philatus ytalia peteret. *Is pontifex restituta basilica sancti andree in va-*
ticano. sacroq^{ue} tecto diui marci atq^{ue} ornato altari p^{re}ncipis apostoloru petri
ductis columinis dextra leuaq^{ue}. atq^{ue} etiã vt erat animo p^{re} ex erario ecclesie mul-
tos captiuos redemit. *Moritur aut^{em} pontificatus sui anno tercio mense tercio.*
martyrio vt quidam volut. *Sed a quo martyriu passus sit no satis constat. Se-*
pultum ad cathedras sebastianas via appia quida^m affirmat. *Eius ex morte*
vacat tum sedes mensem vnu. dies vnde viginti.

Joannes septim^{us} papa natione grecus. patre platone eo tempe pontificatu
inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiu et leontiu a quo
fuerat imperio delectus spectante populo interfici iussit: fuit aut^{em} vir multe elo-
quentie et sanctitatis. *Qui in basilica petri oratoriu (ita em appellant) locum*
orandi in honore dei genitricis extruxit. *Qui⁹ parietes vermiculato opere in-*
tecti. dextra leuaq^{ue} quorudam sanctoru pat^{rum} vultus ostēdebāt. *Basilica p^{re}terea*
sancte Eugenie restituit iam p^{re}ide vetustate collapsam. *Cimiteria quoq^{ue} scōz*
martyrum *Marci Marcellini Damasci⁹ pontificis exornauit. Postremo vero*
multas basilicas pictura et statu^{is} sanctorum cultiozes reddidit. *Moritur aut^{em}*
secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. *Sepeliturq^{ue} in basili-*
ca petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. *Antodecimo kal. nouem-*
bris. *Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.*

Sosimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johan-
ne. xx. tantu diebus in pontificatu vixit. *Is licet podagra et cyagra ita*
laboraret vt neq^{ue} ambulare. neq^{ue} cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et
reip. xpiane curam gessit. vt nil p^{re}termiserit. *Et ante pontificatu et in ipso magi-*
stratu quod bonu pontificem deceret. *Jam em materia oem parabat qua et me-*
bita morte correptus in basilica petri sepelitur. vij. ydus nouembris. *Vacat*
tum sedes mensem vnu. et dies. xvij.

Antea summor^{um} pontific^{um}
Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisimus

Justinianus secundus siue iunior Constantini iam dicti filius post patrem in
 ac elemosinarum profusus largitor. Quasobres constantinopolitanum admodum au-
 xit imperium. Et multas leges condens diuinam honorauit religionem. Et cum per .x.
 annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cum eisdem pacem
 terram marique fecit. Sicut affricam libiamque ammittere defuncti patris res noue fecerit
 Ita easdem puincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiunxit. Si-
 quidem gisite sarracenorum ammiratho idem tempore quo constantinus vita functo
 baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianum imperij iura omnium puinciarum
 consensu accepisse. pacem illi ultra obtulit. per eius sedus affrica et libia in primis
 fuerunt impio restitute. Affirmantque nonnulli scriptores eo in federe interuenisse
 se. ut per annos .x. qui terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoque
 die nummos mille aureos soluere seruicium unum ex gente sua. et unum item equum ro-
 mano impatori mittere tenerent. Interea vero cum in deum iustinianus tum in homi-
 nes mira incostantia usus. Et sarracenos et bulgaros preter federa pacis imite
 adoritur. a quibus certe plus incommodi accepit quam intulit. Et postantinopolim re-
 diens a ciuibus oibus odio habitus quod seueritatem perfecti urbis non compefecit. Quod
 quod synodum habuisset ad quod cum romani pontificis clerique conuenissent oratores.
 iterata sunt septe synodi acta quibus intermixta sunt aliqui ritu catholico abhor-
 rentia. Subscripserunt vero imprudentes romani pontificis oratores. Sed eas
 subscriptionem sergius pontifex ut pro heretica iudicata noluit approbare. Ita-
 tus vero est iustinianus et mittens zachariam patriarcham romam iussit sergium ponti-
 ficem constantinopolim deportari. verum milites hexarchatus ytalici raptis pre-
 re armis pontificem a tanta iniuria tutati sunt. Cum itaque iustinianus perfidie quam in oes
 utebatur. et impietatis in romanum pontificem penas dedit. Si quidem leoncius patri-
 cius annuente gallinico patriarcha constantinopolitano insurgens populum ad arma
 coeuit. Et carcere vi fracto multos educens morti perpetuoque pectori addictos.
 iustinianum imperio deiectionem cepit. naresque mutilatum curauit cerfonam po-
 ti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel ut alij volunt Leo secundus ipator pulso iustiniano
 impium occupas ipauit annis .3. eos ipsi moris exploratos huius habdime-
 lech sarracenorum ammirathus affricam inuasit. in quem leoncius impator iohannem pa-
 tricium militie magistrum cum exercitu misit. et quidem iohannes sarracenis progressus. eos
 fugere compulso omni affrica exterminauit. Vix non multo post seditione iter eos
 orta. Aiberium quidam ciuem constantinopolitanum impatorem creat. Qui postquam constan-
 tinopolim cum exercitu adnauigassit leoncium capit. et eodem affectu supplicio quam iusti-
 nianum diximus in carcere conijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto et incarcerato im-
 perauit annis .7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cum
 exercitus iohannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimarum cui tyberio fuit
 cognomen ducem primo post impatorem acclamauit. Is imperium ut aliqui qui
 situm: ut alij oblatu accipiens nequaquam moras sibi apud affricam trahendas exi-
 stimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. faue-
 bant vero ciues affinium agnatorumque factio potentissima. vnde dum leoncius forum
 palatiumque seruire nititur. ingressus absimarus urbem cepit. leoncium naso mutila-
 uit et in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto principatu philippum
 macephorum patricij filium in pontum exulare iussit. Cum dixisset in somno vidisse ca-
 put suum aquila obumbrari. Vix iustinianus in ponto ad regem bauarorum con-
 fugiens qui honorifice susceptus ei filiam uxorem dedit et ad recuperandum imperium
 auxilium prestitit qui tyberium eiecit et imperium rursus recepit.

Justinianus olim augustus iterum ope bauarorum et bulgarorum constantino-
 polim reuersus impauit annis .xxvi. Cum enim ad sexti iohannis pontificatus
 initium iustinianus secundus cum cerfone apud quam ciuitatem exulabat per se ferret re-
 fidendi impij intentionem. ciues absimaro impatore fideles illum capere inteta-
 runt. Sed is clam abiens ad bauaros confugit. Quorum rex aut ut ipsi appella-
 bant cacanus illi honeste habito filiam sponduit uxorem. Et tunc anno vix duos
 elapso cacanus ab absimaro pecunia corruptus. iustinianum et hospites et genere proderet pactus. quod cum
 rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se commisit. qui susceptam aduene curam illius per ar-
 ma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leoncium quoque a quo fuerat imperio deie-
 ctus in carcere inuictum eduxit. Et utrumque inimicum inspiciente populo occidi iussit. gallinicum patriarcham obceca-
 tum romam relegauit. Et quotiens stillantem truciis naribus murem abstergeret quicquam aduersarium partium
 excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Impera- torum

Justinianus secundus
siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Justinianus

Bexta etas mūdi

Synodus aquilegiensis

Dec tpe ad legie ob impitiā fidei q̄ntum vniuer-
sale cōcilium suscipere diffidit donec salutaribus
beati pape sergij monitis instructa. Et ipa hūc cū ce-
teris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aut̄ hec
synodus cōstantinopoli t̄pibus pape iulij s̄b iustiniā
no p̄ncipe cōtra theodorū. et om̄es hereticos q̄ beatā
mariā solū hoīem nō deū et hoīem genuisse affirmāt
In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp̄
vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides
habz. nō solū hoīem s̄ vere deū et hoīem genuit.

Theodoros

Theodoros Anglorū
archiep̄s vir doctissi-
mus optimusq; p hoc t̄ps
apud āgliā floruit. Et inter
cetera libz egregiū edidit.
In q̄ declarauit q̄ peniten-
tiā vñq; p̄ctm dilui pos-
set. sed et alia cōmentaria p-
pula in diuinis codicib;
scripsit. Sanctus q̄q; the-
odor⁹ augustudinesis ep̄s
virtutibus claruit.

Lambertus ep̄us

Lambert⁹ vir sciissim⁹ ap̄d leodiū ea tēpestate mar-
tyriū subiit. eo q̄ pipinū rep̄bēderit. q̄ vxori pellice alpiade sup̄induxerit.
Hoc aut̄ facinus alpiadis fratrē cōmisisse aut̄ q̄ postea morbo pediculari cōsum-
ptus ē. Hic ex nobilibus et diuitibus parētib; natus et a p̄mēno lris eruditus
ita p̄ sanctitate sua ab oib; amabat. vt traiectensi eccie post theodardū m̄gim
suū. p̄moueri in ep̄m mereret. Cū vō childericus q̄ eus p̄mouit q̄ eum diligebat
ab impijs ocisus. Maligni cū suo honore priuarūt. et pharamundū in locū eius
statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p̄ annos septem
optime cōuersatus. Inde expulso pharamundo itez reductus. vbi multos vbo et
exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Cū p̄ modū crucis in orōne. p̄stratum directo
iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificale ecciaz
p̄duxerūt. et p̄t̄ hostes illico sepelieūt. Sc̄tus at̄ chumbert⁹ successor ei⁹ celit⁹ ad-
monit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū maḡ miracloz glia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus prebiter et monachus cognomento venerabilis: vir latina
greceq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p̄ xp̄ianā reli-
gione multū laborauit. Hic trigessimū sue etatis annū agens. p̄biter ordinat⁹ ē.
Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄strinxit. Et q̄ docendo et p̄di-
cando vsq; in senii aut scribendo nō desistit. vt p̄ nouē. et. 50. annos et docere et li-
bros cōponere nūq; lassus visus fuerat. Et p̄pter ob religionē etiā atq; modesti-
am venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em̄ multa in actis ap̄loz. in lu-
cam rē. Edidit et libz de t̄pibus omeliasq; plerasq; quibus multum gallici sacer-
dotes vtunt. Edidit quoq; cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. et libz de gestis
angloz. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vō sue. 72. plenus bonis opi-
bus diem obierit in sanctorū numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Haymo
viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoz alter plerasq; omelias eleganti ser-
mone cōposuit. Alter vō genesim cōmētatus est. Bedam aut̄ inuitatū a Sergio
papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Quod. s. bñdicti ferūt t̄pibus sifini pape e monte cassino furto s̄blatū p̄pter solitudinē loci et in galli-
am translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacen. cū scolastica foro-
re fuisse translatum per monachū nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux et gubernator cognomēto vel
tulius seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta tēcit. Inde caroloꝝ glo-
riosum nomē apud frācos initū sumpsit. Cū is intellexiss̄ bertariū q̄ndam igno-
bilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oib⁹ odio eē. coactis i vnum
ingēti copijs in galliā traiecit. ac theodorici cū berthario obuiū factū. collatis si-
gnis fundit fugatq;. Salutē sibi bertharius fuga q̄siuit. In regnū vō theodori-
cus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem et maiorem
domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnis
administrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i
administratione constituto. Ip̄e in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio z ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. z ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc talloz noibus appellauerint. Aureolū forliviensis agri in ameno colle situm ab auro z argentā pado primario opposita ab argento. Ferrariāq; a ferro. Cui aut ferraria ab ipso cōditionis initio in ptribus rauen- natiū romanozūq; simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarcha- tu. rauenmate factam romane ecclesie in eius obedientia perseverauit. Tandē quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperūt ipa quoq; ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetoz rauenmatiūq; auxilio eandē urbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam si- bi subegit. Et anno abinde centesimo z vigesimoprīmo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq; po- tentissimū in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis p eoz z ecelini amicitie occasionem p̄sidia vsus. friderici barbarossi instigationibus auxilioq; ferrarie dominium occupauit. In eaq; regnauit annis de- cem z nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoz auxilio. ad annū salutis duodecies cente- nū atq; quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo p̄fuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo p̄sulante clemente q̄nto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ppter nouer- cam superinductam pater in carcere cōiectus est z a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ppter quā iniuriā. pul- so frisco ciues sese venetis dedere. eo q; se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ip̄s marchioni- bus per arma pulsīs. z ex ciuiū deditiōe ferraria sunt potiti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarū ecclesiastico sup̄imposuerit interdicto. Vñ om̄ia eoz bō- na per galliam britanniāq; direpta fuerūt. Nec paruisent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallagi- ria florentinozū z Caroli regis fretus auxilio in ytaliā de auinione veniens venetos vi z armis ferrariā primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq; cōmissis cedibus deturbasset. Fu- itq; postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureoz romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quoz obedientia z pace opibus potentiaq; plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a- quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopoli- tanus. Quod vero p̄teritis temporibus noue. s̄ splendidiſſime ciuitati defuit. p̄sens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris tempo- ribus. multi humanitate. p̄bia. ac legum pericia viri excellere. p̄sertim viros habuit nobiles litteris hūa- nitatis ornatissimos.

Ferraria

Berta etas mudi

Herbipolis vernacula lingua wirtzburgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana dea vsq; ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotsbertum ac subiectum populū in fide oribodora instruxit. filius hetanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et euz regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt. Ager nō admodum pinguis. Nāq; plerūq; arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum pducunt vinū. Maxime vō apud herbipolim. Et q̄quā terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum et ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui et franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Et q̄q; ppe urbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte et opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū residet. Etq; super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemq; pfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiq; pugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamat. Durus cāceli duplex est in medio platea est articularis. Etq; in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt et ibi mansiones q̄ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. et stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summa dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoq; sancti benedicti ad sanctum Stephanū locum aprum possidet. Cartusienfēq; domini theutonici. et sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent. Quinq; etiam monasteria sanctimonialiū. Extant et in ea quinq; parrochie. et duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Adesq; perpulcre canonicorū et ciuiū hanc urbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Schemberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Constantinus papa. natione syrus. pater iohanne. vir doctissimus et lingua latina grecaque eruditus. eo tempore pontificatus inijt. quo rome triennio fame laboratum est. qua quidem in re ita omnes tum vel maxime pauperes iuuat. ut constantinum celitus missum homines arbitrarentur. Et cum iustinianus nil immutauerat propter hoc tantum quod sedem apostolicam veneratione deinceps obseruauit mutatusque est videndus constantini pontificis admodum studiosus hominem rogat ut ad se perdiscatur permissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquanti autem urbi regie constantino iulianus iustiniani filius cum regio comitatu. Et cyrus patriarcha cum omni clero honoris causa ad octauum lapidem obuiam peruenit. urbem ingressi in regiam perduxerunt. Iustinianus post urbem ingressus. non solum pontificem amplectitur. verum etiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicum successorem hereticum declarauit. Constantinus enim habita synodo non modo philippici et iohannis monachi opiniones improbabat. verum etiam decernit ut sanctorum patrum ymagines qui sex conciliis ab omnibus probatis interfuerant. In porticu beati petri depingerentur. Cum intellexisset eas a philippico et parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nomen publicis scriptis aut priuatis in ere argenteo plumbeo recipere. Postea mortis constantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac in basilica petri sepelitur. tercio idus februarii. sedes mensis unum. et dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913.

Anno christi. 714.

Gregorius secundus papa. patria romanus. pater marcello. vir certe optimus atque sanctissimus: tantumque eruditionis et facundie habitus ut facile conuinceret omnes male de catholica fide sentientes. Nam sub sergio pontifice sacris iniciatus. sacellis et bibliothecae praefuit. tante fidei et integritatis est habitus. sumens deinde diaconatus ordinem. constantinopolim cum constantino pontifice pertransiit. ubi cum acriter disceptaretur quibusdam de rebus ad fidem pertinentibus. ita acute respondit. ut omnibus ingenij sui et doctrine admiratione inijceret. Post constantinum deinde in pontifice electus. quaque aliqui stephanum secundum illi suffectum scribant. Inito autem pontificatu et menia urbis aliqua ex parte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostolorum. laurentijque martyris extra muros. Monasterium quoque via hostiensis positum non longe a basilica pauli. Et monasterium sancti andree quod barbare nuncupatur restituit. Huius propterea hec peculiaris laus est. quod eius opera germani ad fidem conuersi sunt. missi eo bonifacio et alijs qui eos e tenebris educerent proposita veritatis luce. Pace inde foris parata gregorius iter reparandis locis animi adiecit. basilicam namque sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutam restituit. Domum paternam mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoque loci monasterium extruxit. Indeque leonem imperatorem hereticum habita synodo excommunicauit. Eo quod sanctorum ymagines abolere non desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pontificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepeliturque ad basilicam petri. tercio idus februarii. Eius in morte episcopatus tantum vacat dies quinque et xxx. Centum autem et octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. pater iohanne. vir singularis doctrine et humanitatis. precatione atque interpretatione rerum occultarum et admirabiliu habebatur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. ut ob eam rem maximorum principum graues simultates et amicitias suscepit. non armis. non minis cuiuspiam gradu constantie sue delectus. Tante postremo humanitatis fuit. ut et pauperes mira caritatu inuito statim concilio celebrauit. In quo leonem terciu imperio simul et comunione fidelium priuauit quod sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset et statuas demolitus esset. Hic oratorium pulcrum in beati petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere omnium sanctorum recondidit. In canone quoque missae hec verba adiunxit. quorum sollemnitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic tegre et sancte viuerent. Instaurauit et menia urbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam prope desertis. Tandem bene de deo et hominibus meritis. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iij. et xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dei tantummodo octo.

Linea summorum pontificum

Constantinus

Gregorius secundus

Gregorius tercius

Philippicus q̄ z bardanus impator post iustinianū impauit anno vno z
menh. vii. Cū sane magni animi z maximi p̄sili. Cū p̄stantin⁹ pontifex
abiens a p̄stantinopoli iustinianū adhortat. ne in philippicū cerfone exulan-
tem grauius aliqd decerneret. veritus ne aliqd mali oziretur. Vex iustinianus
p̄silio p̄tificis bñ monētis neq̄q̄ obtempans. classem in pontū mittit. eo aio
vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cō-
stantinopoli thraciāq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmis-
sum. Fuit id p̄liū atrox. z post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte
nobilitatū. Mā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eoz copijs eo in p̄-
lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice
romanoz p̄tificū traditione discessit. heretici puerfo vsus p̄silio lras ad p̄stā-
tinū p̄tifice cleriq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmati-
bus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt p̄tifer z clerus. s̄ romāo
pplo magnis acclamationibus postulāte philippicū p̄tifer scismaticū iudica-
uit. iussitq̄ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoe actu eius nois aut impij
mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ip̄a in impio pestis. Mā cū defunctus eēt p̄-
tifer p̄stātin⁹. anthemi⁹ q̄ z anastasi⁹ ciuis p̄stātinopolitan⁹ ip̄m philippicum
impio delectum cepit. z oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasio cognomento arthemio impator post philippū impauit annis
tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄-
tereas ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defen-
sozem futurū pollicet. Anastasio aut impante patronax ciuis brixiā⁹ pontifi-
cis romanis suasionibus. b. bñdicti monasteriū cassinēse edificijs z monacho-
rū frēq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo
duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano p̄tifici reuerētiā. post ac-
ceptas ex more confirmatas p̄decessoz pontificū z p̄clioz sanctiones. sarrace-
nos xp̄iane religionis z romani impij hostes agitare p̄stituit. Itaq̄ pata ingē-
ti classe alexandriā egipti vrbe a legatis inuadi iussit. Sed ip̄ius duces exerci-
tus medio in itinere rebellātes z a militibus sp̄retus impio deijctur. Cogitur
q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris ini-
tiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius supato anastasio impiū occupans impauit
anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasi⁹ arma in p̄stantinopolim retu-
lerūt. Crearūtq̄ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ z si erat ignobilis. z apud publi-
canos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus z rei militaris ignarus impator
anastasiū audiēs copias vt imperiū reciperet repare. illi cū suo imperij assertore
exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potius victoria
theodosius nulla anastasiū alia affectu iniuria quaz q̄ ne vltra vt p̄missum ē de
impio cogitaret clericū ordinauit. Vex suscepto impio catholicus impato z sta-
tim ymagines sanctorū patz (vt diximus) a philippico demolitas restituit p̄sti-
no in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone
tercio deiectus. z sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vii
ginti quatuor. Theodosio em̄ eiecto imperiū accepit. z apud cōstantino-
polim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam reli-
gionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates sub-
iecte imperio puincie acceperunt. Mā primo et⁹ impij anno. z quādo Athin⁹
amoztrusq̄ citiorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētū ingēs multi-
tudo in thraciā traiecit. Et eoz dux classem mille naues habētē adducens con-
stantinopolim terras mariq̄ obsedit. Ciuitas vō p̄stantinopolitana z si tūc ab
hostibus non est capta. horrendam tñ perpeffa ē calamitatez que pestilētia eā
populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator quez hec ad
sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenoꝝ timore liberatus nil intra-
uit. qui ytalīa z roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētoz diuitijs
spoliavit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām
promoueri sanctorū ymagines vbiq̄ in ytalīa. sicut ip̄se fecit in orientali im-
perio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mo non obtpatur. Verum
etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllō mō dilabant. qua
cobortatione adeo certe animati sunt ytalīe populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatores deligerēt.
Vex cum in obstinatione persisteret. postremo excommunicatus z maledictus interiit.

Linea Impera-
torum

Philippicus

Anastasio

Theodosius tercius

Leo tercius

Berta etas mudi

Egidius abbas

Egidius natione grecus athenis ex regia stirpe progenitus. p. hos dies scia ex-
plo et miraculis insignis fuit. lris etia ab infantia eruditus. post obitu parentu
p. monij. xpi fecit heredem. vix huane glorie deuitas piculu. clari litus maris pe-
tuit. repertis nautis nauem conscendit. factaq; orone tepestas sedata fuit. Et cu arela-
tem venisset. biennio cu sancto cesareo eius urbis epo mansit. vbi sebricitante trien-
nio curauit. ad heremu ire optas. clari discessit. cu veredamoq; heremita viro san-
cto diu mansit. et meritis suis sterilitate terre auertit. Et cu vterq; miraculis coru-
scaret humane laudis ferens piculu. interiore heremu penetrauit. habitationes in-
antro cu fonticulo elegit. vbi et quada cerua diuinitus p. patam in nutrices habuit. q
certis horis lactis alimentia sibi pbebat. Cu die qdas serui regis in venatione cer-
uam insequerent. illa ad pedes ei confluens orauit. vt eam sibi dñs illesam psuaret.
vñ incaute sagitta dirigens viro dei vulnus infixit. Adilites spelunca aperientes. vi-
dentes scin senem habitu monachali vestitu canicie venerabile admirati venia peti-
erunt. que rex carolus cu omni honore suscepit. Is ad monasterium rediens apud nel-
masensem vrbe suu pncipis resuscitauit. Tandem ex reuelatione dñi sribus obitu suu nuncians vt p eo ora-
rent. spm dño comedauit vbi angelos aiam ei ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annu dñi. 700.

Bonifacius primus archieps tpibus pdictor pontificu floruit. Qui mona-
chus exis doctissim atq; eloquentissim. p magnitudine animi e britannia
ad gregoriu secundu summu pontifice venit. cognita hois vtute et sanctitate. pete-
te pipino in magutina sede metropolitico iure totius gallie pncipem ac epm psti-
tuit. Et ad germania misit vt illa gentem pposita euangelica luce illustraret. ac fides
vera doceret. vbi pdicatione et exemplo Thuringie. bassie. saxonie. austrasie et in-
francia opus impositu egregie egit. factus aut archieps anno xpi. dccxv. auctori-
tate sedis aplice et pncipu francie duas epales sedes pstituit. vna in castro wirtz-
purg vbi burkardu collegam suu epm ordinauit. Altera in Eystet cui wilibaldus p-
fecit. Inde exiit zacharie pape pipinu in ciuitate sueffoniu in regem fraco-
rum vixit. Ideo archieps secundus post papa cesetur. Tandem lullu sibi successore ordinans
ob pdicationis officiu frisia petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus e. cum
vbi indefinenter pdicasset ac psuisset eccie annis. xxxvi. cu pntis vite sanctimonia
ad coronam et gloriam martyri peruenire meruit.

Circa hec tpa ducatus venetoz initiu sumpsit. Cu a p. iarcha populoz veneto a tribunis. p. ceribusq;
clutisq; plebeis in craclea ciuitate paulus lucius cracleanus creatus dux fuit. q in ducatu vixit anis
8. Qui marcellus suffectus e. a pditione em urbis gubernatois forma sub tribunis et centurionibus huerit.
Inde ppter frequentes aduersarioz incurfus reprimendos. de coi omniu psilio. Huc hoiem tato dignu hono-
re delegerunt. q statim cu longobardis fedus inijt et veneta ciuitate. p viribus ampliare curauit. pui em mo-
menti an fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq; classibus huc illucq; p negotiato nibus nauigare ce-
perunt in pyratas eq; repressit.

Clarus eps arelatis vir sanctitate et sciencia p. larus. p hec tpa decem omelias ad monachos inter ce-
ltera scripta edidit. Sanctus qz wolframus zenonensis eps miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac
miraculis p. larus fuit albinus eps andegauensis. et remigius eps rothomagensis. Sanctus item amar-
archieps angloru sanctitate claruit.

S. Colonat. .s. kilian. .s. Totman

Sanctus kilianus eps in francia oriatali hoc tempe da-
ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parentibus.
Ex insula hibernia siue scotia secunda clarissimis viris pgre-
diens. cu ex ea coluban gallus. burkardus et kilianus cum
suis viri illustres pdierunt. Is lris edoctus spretis huanis
reb monasteriu ingressus. In omni obediencia et frugalitate
vita pegit. Inde p ecciasticos ordies psbiter ordiat. cu ad-
cura cenobij eligeret vt liberi pteplationi opam dare pos-
set. britannia deinde ad gallia pfectus. postea i germania per-
uenies. iherbipoli vrbe fraconie inter getiles. cum coronam
martyz optaret degebat. nec semet dei effudit. vix prius ro-
ma adijt. Cu eo tpe Conon summus pontifex romanus pisset.
gaudens ei officiu pdicatoris iniuxit. ac i epum ordinauit. vr-
bem egressus cu colonato psbitero. et totmano diacono. ite-
rato ad castz wirtzpurz ostrofrancie puenit. in q gosbertu
duce reperit. Cu vnacul lingua illico addisceret semen dei
spgere cepit. relicto tgi diane cultu. dux cu tota pene. puicia orthodoxe se fidei sbiecit. et i die resurrectionis
dñi baptisat. hnt at vxore geilana q olim fris pux fuerat. qua vir dei amoueri cupiens. duci psuasit. vt
ea dimitteret. ob ea re geilana kilianu odio psecuta. ordinatq; tortorib. viros scotos reuelatoe diuina pmoni-
bus. ne palam fieret eoz iterit. tade ineta corpa vn q viros gladio pemit p. prijs dentib. se lanians. alter i ra-
adhibui. Et cum magno cruciatu infelicem sine habuit. Hñ gloriosi martyres tota franciaz orientale mira-
culis et sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue-
uorū duce. atq; angloꝝ rege. Bunnag; castissima fe-
mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq; terrā sanctam
peregrinus visitasset. r̄ inde romam reuertisset. a grego-
rio terco summo pōnifice. Cui tūz ppter religionē tū fidei
sinceritatez dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se-
dis archiepiscopo cōmendatur. r̄ a sancto Bonifacio (q̄
eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno sa-
lutis. 740. sue v̄o etatis. 41. episcopo Eystetensi presi-
citur. qđ sanctus bonifacius ex p̄dijz r̄ mancipijs a swi-
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma-
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq;
priuilegio dotatur. vt ipe eiusq; successores officio scribe

S. walpurgis

sedis maguntine perpetuo fruatur. Et in concilijs r̄ conuentibus a dextris archiepiscopi maguntini pri-
mū locum semper obtineant. accepit etiā vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo-
tes utebantur. vt ea etiā successores superueſtiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi-
nis quod alimonū vocatur. In vasta solitudine. succis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In-
qua r̄ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi-
nis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus pre-
bens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que r̄ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhel-
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempe-
state (ut quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania
floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius.
ac regine castissime. q̄votis t̄ precibus a deo hanc sobolem impel-
larunt. Ab incute etate disciplinis ac lris traditus. p̄ adipiscendis
liberalibus artibus in adolescentia p̄fius petijt. Cū eruditissim⁹
evassisset. Virgo pulcherrima de familia regum francorū matrimo-
nio ei iuncta fuit. Cū sp̄etis mūdialibus pompis. relicto regno
sp̄sam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac
heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuoti-
onis gr̄a. romam pueniens. a Gregorio secundo summo pontifice.
ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū t̄ wunibaldū
fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. de
inde ratispone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Postremo
apud Nurembergā in solitudine nemorū religiosissimā ac p̄fectissi-
mā vitā. vsq̄ in finē exegit. Ebi p̄ter doctrinā p̄plo exhibita. mi-
raculorū gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ diez ad ora-
torū fratru. sancto martiro dicatū Nuremberge (vbi modo ceno-
biū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. in-
firmitate ac senio correptus sanctissime migravit ad dñm. Cuius sanctus corpus ab indomitis bobus ad-
locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi p̄ntifices
p̄pter crebra miracula in sanctorū cōfessorū numex aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius festū per
vniuersum orbem. xiiij. kal. septēb̄. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore
quotannis colit. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni bo-
nore t̄ gloria vbertim sensit.

Luitprandus aispzandi p̄dicti filius longobardorū rex. sup̄stite adhuc p̄e
regnū accipiens. regnavit anno vno t̄ triginta. t̄ mensibus septē. Vir cer-
te tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq̄ vasto. t̄ manu
adeo promptus. vt nemo eo pugnator haberef. iusticia vero ac clemētia ita in-
signis habebatur. vt difficile iudicaref. qua i re maiorē p̄meretur laudes. xp̄ia-
nissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio
edificare p̄miserit vnq̄. papie quoq̄ templa plurima miro extruxit ornatu. Ca-
rolus aut̄ marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. t̄ ei auxiliares copias cō-
tra sarracenos ex ytalīa trāsmisit. pipinū quoq̄ filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex
more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū mu-
neribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate im-
peradi motus) captis circūquaq̄ oppidis. romanam urbem obsidere cepit. gre-
gorius pontifex legatos nauī q̄ terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie p̄-
cipem statim mittit. q̄ hominē rogaret. vt primo quoq̄ tpe laboranti rome t̄ ec-
clesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregori⁹ patrociniū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatre rogat vt
bē ne obsideat. obtemperat. atq̄ vrbe obsidione soluit. Indezacharie pontificis hortatu romanis oppi-
da (ex sabinis erepta) reddidit namā p̄terea t̄ anconā ex picentibus. Et q̄cqd a longobardis. xxx. ānis in-
etruria occupatum fuerat restituit. Vex nō ita multo post etate gr̄adeuus. vite sue cursum expleuit. Cuiusq̄
corpus in basilica beati hadrati sepultum fuit.

Luitprandus rex

Bicholdus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū ep̄i cōuertit. q̄ cū baptismum
ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̄ in inferno. statim intinctus retraxit
pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̄ pauciores sequar. atq̄ ita in sua fatuitate delusus. morte in prel-
meditata raptus est.

Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quorū vnus solem precedebat.
Alter vō vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris
ac v̄tutib⁹ instruct⁹. Inz titulo sc̄i florini ad sacerdotiū p̄mor⁹. et p̄ victorē
comitē ob suā religiōez ac famā in platu assumpt⁹. t̄ p̄ balchramiū i cellas b̄ti galli-
cijs. mirā obfians abstinētia. paup̄tat̄ amator. t̄ elemosinarū largitor. t̄ asello
p̄ equo vtebat. Regenos ac leprosos sepe visitās. vt p̄ paup̄ez diceref. Ideo ho-
spitale p̄ eis extruxit. Ab emulis tñ p̄sequebatur. Infamatus de femina ad exiliū
cōdemnatus. ad insulā rbeni relegatus. vbi post multas miseras sedecio kal. de-
cembris bono fine deuit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p̄ lacū stantiē
sem miraculis multis. t̄ sedata tempestate p̄duct⁹ fuit. Vasculū modicū vino ple-
num pro reficiēdis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Concilium rome ppter ymagines

Concilium mille pene eorum celebravit gregorius pontifex romanus. in basilica beati petri rome. In quo quidem leone impatorem. ut dictus est. imperio simul et fidelium cōione priuauit. eo quod statuas et sanctorum ymagines demolitus esset. In quo concilio decretum est ymagines summa cum ueneratione. prout antea cōseruari. declarauitque idem pontifex in eo concilio imaginum sanctarum uenerationem esse licitam. Et huiusmodi statuti violatores excommunicationis sententia innodauit ut habetur in canone de conse. di. iij. c. perlatum. Cum enim Leo. iij. impator apte inuehit in pontificem non posset. edictum pponit. ut omnes qui sub imperio romano essent. sanctorum omnium martyrum et angelorum statuas atque ymagines e templis abraderent et auferrent. tollende (ut ipse dicebat) ydolatrie causa. quod uero secus fecisset cum se per hoste publico habitum. Gregorius autem tante impietati omnes catholicos post concilium admonet ne in tantum errorem timore vel edicto precipis uollo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius huius aetate pallacio regis francie pfectus cum pipino breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus est

Carolus marcellus

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calptade prima vxore genitus. supstesque erat piter plectrudis vxor. quam carolus ut genitricem potius quam nouercam venerabat. Nec tamen continere se potuit odiosa mulier. quando adolescentis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu compis in pipini domitia parante. carolus nisi ingenio usus aufigisset. vitam cum principatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obiit dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francorum rege et raginfredo illius gubernatore uicisci cupiens magnam parauit exercitum. Ad primos uero prelij clamores huius duo in fugam uel incruentam carolo uictoriam reliquerunt. Postea metu nouerce insidiarum. se liberare constituit. Colonia itaque ducens exercitum urbem munitissimam in qua plectrudis se cum pipino quondam thesauro continebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cum nouerca. Illa uero clam omnibus longum emensa iter ad danubium et eo transmissa puenit ad bulgaros. Cum postea solus regnum francie obtinuit. multis tamen aduersantibus. maxime uero Eudone aquitonie duce. et chilperico rege. Uerum carolus marcellus transmissa sequano fluuio in aurelianos mouens. uino impetu hostes fundit. fugatque. ac regno francie solus potitur. Renū. deinde transiens. saxonos. alemānos. sueuos. bawaros regno suo adiicit. Uerum cum intellexisset sarracenos ab Eudone in gallia euocatos. magnis itineribus in hostem proficiscitur et vincit. non longe a Turo nū simbus. et ex sarracenis trecenta et septuaginta quingenta milia fuisse occisa. Cum ex francis mille tantum et quingenti fuerint interfecti in eo plio scribunt historici. carolus autem rogatu gregorii p̄ociniū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicum et copatrem rogat. urbem ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtpat atque urbem obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgundiones usus. eos vi capit. et pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tunc ydolatrias. et xpiani nois inimicos post frisonum uictoriam in patria reuersus. Lugdunū quod arelate massilia de wesegothis occupat. quod athimū sarracenoꝝ regem i auxilium vocat. Is itaque cum magno exercitu rhodanū transiens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce usus. inde interfectis sarracenis. narbonē p̄ficiscitur. baud. p̄cul inde in vallem corbaria descendit. ubi inerat planities ad dūmicanū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter utrinque pugnatū est. cadente amoreo. funduntur hostes athimus nauigiū nactus in hispania ulteriore fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyrenē se deinceps continent. unde wisegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filiis suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria et sueuia. pipino uero iuniori burgundia. et pars francie obtigit. Adoritur autem carolus uir animi magni et sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto et trigesimo. Sepeliturque parisiis in basilica dyonisi martyris.

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducetos quinquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinadas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id beati Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliā perducit. Et inde papiam deferri curauit. et egregio de loco reconditum fuit. Sarraceni inde territi ut intra pyrenēum arma caroli formidarent.

Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex pie polieramo. post gregoriū pontifex
tatis et gratie omni virtute peditus. cleri ac ppli romani amator. q in initio pontifi-
cat sui ardēte bellis ytaliam inueniens. legatos de pace componenda statim ad luit-
prandū longobardoz regē misit psequenti bello trasimūdū spoletanū ducē. Uer-
cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano i sabinos pficiscitur.
Fecit aut octauo miliario a narnia reges pontifici honoris causa obuiā factus. ex
equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū i urbē comitatū fuisse. qui sequenti
die inter missar solētia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid
maxime reges xpianū deceret. sine pace sue bella gerat. ac orōne pnotus rex ar-
bitriū omne componēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace ubiqz parta multas
basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoqz ac turrim an basilicaz lateranē-
sem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idē quoqz basilicam
beati gregori in velabro cōdidit. Eoqz loci caput ipsius sancti collocauit. Vene-
tis pterea inibuit sub anathematis pena. ne seruos xpi signo notatos sarrace-
nis et gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cūqz greca lati-
naqz lingua eruditissimus haberet. Quatuor dyalogoz libros beati gregori i
grecū trāstulit. Cū vō ita sancte et integre populus dei annis. x. mensibus tribus
cū maxima omni beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit in basilica petri. ydi-
bus marcijs Eius aut ex morte epatus suus vacat diebus duodecim.

Anno mundi. 5943.

Anno xpi. 744.

Stephanus secundus papa. natione romanus. pie constantino pontifex crea-
tus humeris omni (adeo erat omnibus gratus) i basilicā saluatoris q constan-
tiniana dē deportat. Erat ei vir singulari religiōis et prudētie. amator cleri. ele-
mosinar restitutor. xpiane doctrine diligēs pductor et scriptor. p pauperū. pu-
pilloz et viduar defensor. q aistulphū longobardoz regē romanor agrū inuadē-
tem verbis et muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Et rei
causa pficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolesce-
tem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cetesimū lapidez honoris cā-
fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq descendit pedes viri scitissimi
exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad palladium vsqz perduxit. at pontifex
cōfestim pipinū in regem consecrauit. atqz imperiū e grecis ad francos trāstulit.
quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaqz pace parta atqz aucta. Sy-
nodum habuit i qua oues suas. atqz eoz pastores recenset. delinqntes castigat.
errantes i viam rectam deducet. Ignaros docet et admonet. qd deceat epm. quid
presbyterus. quid deniqz oēs sacris initiatos pponit. restituit et basilicas qd am
ab aistulpho dum vrbe obsideret cōmunitas. Tādē de deo. de patria. de ciuibz
suis. deqz omnibus xpianis meritis. pontificatus sui āno quinto. mense vno mo-
ritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimatibus omnibus tanqz cōi parēte or-
batus. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos et triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre constantino. stephani secun-
di frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui i pziarchatu mores
et doctrinam ecclesiasticam perdidit. sub Gregorio secundo. et zacharia pontificibus. a quo in dyacona-
tus ordinem cum fratre ascitus est. Uerū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quere-
ret. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoz omni suffragijs ob in-
tegritatem vite et doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini et leonis temporibus. fuit autē saluato-
ris nostri imitator. vt nulli vnqz malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria af-
ficiebatur in bono vinceret. hic autē tante pietatis et humanitatis fuit. vt noctu cum duobus et eo ampli-
tribus familiaribus cubacula pauper egrotantiū circuiret. vnūquēqz eorum et verbis et elemosinis ad re-
cuperandam valitudines cohortatus. Carcerē quoqz frequenter adibat. Inde qz plerosqz ere alieno nexos
perfoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude cauidicor tuebatur. et
elemosinis sustentabat. Idē quoqz congregato clero vniuersoqz populo romano corpus beate petronil-
le petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia i vatica-
nū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoqz celebritate agente. atqz corpus ipm sanctissimū in tē-
plum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur et paulus in basilica pauli via hostie-
si. restitutus quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pontificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusqz
corpus magna et solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea summorum pontificum

Zacharias

Stephanus secundus

Paulus primus

Constantinus quintus leonis imperatoris filius. post patrem solus imperavit annis. 33. q̄ paternarū impietatiū emulatoꝝ leges ⁊ patrū sanctiones. p̄ viciis psequi nō destitit. Et in om̄i vite sue tpe maleficijs ⁊ magicis artibus luxuriosq̄ deſuit. Itq̄ cōstantinus impator sacras ymagines vbiq̄ demolitus. cōstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistantē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetas spadonē sui sacrilegiū cōscū suffecisset. pōtifer ipse om̄i ex pte religioni cōsulens nūcios cōstantinopolim mittit. q̄ impatoꝝē adhortarent. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minaretur. Sed cōstantinus in sacrilegio suo p̄tinax. ⁊ sanas admonitōnes p̄cepit ⁊ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliedis sacris ymaginibus ei⁹ impietate imitatu. in grām recepit cum antea bulgaros bello p̄secutus fuisset. Multosq̄ monachos ac seculares catholicos anastasi heretici cōstantinopoli tan p̄tarche suasu pro recta fide interfecit. P̄stulens inde aura a sicilia ⁊ calabria p̄grediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasi cū stercus ore euomeret misere obiit. Venu cōstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus pcutit. Et cū mās adhuc viu⁹ igni sum̄ inextinguibili traditus. mortē obiit. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo quartus cōstantini quinti filius. Anno dñi. 777. post patrem impator. imperavit annis. v. cui p̄ hīrenem nobilissimā mulierē oīm pulcherrimā in matrimonij collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Hui⁹ leonis tpe vix imperiū etiā noīe vigeat. Itā illud in oriente barbari p̄tinue occupabant. Et romanī tam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̄ mortuo p̄e q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuib⁹ factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. comūz intrepidus rediit. Et ocio dedit se innumeris immerſit flagitijs. Amabat aut lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iasp̄dum cupiditate flagraret. nec aliqua eoz q̄ntitate faciri posset. p̄ciosissimā q̄ scē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ p vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgoꝝ flāmis et lapideā frigiditatē p̄marū incendio diuina vltione pmutantes. illū ad interitū p̄e necis p̄ne similes perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius cōstantinus imperiū acceperūt.

Constantinus sext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxore fili⁹ impauit cū m̄e hyrena annis. x. Queq̄dem p̄udentissima ⁊ religiosa impatrix. que forma speciosissima atheniense p̄e genita iuste impium ⁊ magna cū p̄p̄loꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq̄ filiū ne auita p̄naq̄ vicia in quo illū nature p̄clues effe intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiusq̄ cōstantinopolitanus tūq̄ audate vite p̄tarcham libenter audiret. Hui⁹ filio synodū in Nicea vrbe secūdu trecentoꝝ q̄nq̄ginta ep̄oꝝ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantū ymaginū sacraz venerationē heresis p̄petuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄is impiū. q̄ p̄is flagitia subsecutus. p̄ualuitq̄ cōstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam p̄batos q̄ saluiferos mores gentitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Is q̄ p̄mū in p̄ncipatu solus ingentem potuit maliciā exercere. in m̄tos deſuit. In primisq̄ delictis habuit plurimos effossis oculis execrare. adeo vt cōstantinopolitani de imperio alteri demando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasteriū trahens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē renocarunt. Que reuerſa cōstantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq̄ imperavit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Aistulfus rex

Aistulfus longobardoꝝ rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanorū partium ytalie agros rapinis incursionibusq̄ fedauit. quem pōtifer per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulfus bæm post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̄ est. vt nisi sese ⁊ vrbes romā cedant. eos postea velut nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulfum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis p̄ficeret. missus est ad imperatoꝝem germanus. nec spes p̄sidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Ep̄stolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interiit.

Linea imperatoꝝ
Constantinus quintus

Leo quartus

Constantin⁹ sext⁹ hyrena

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tpa dicti constantini in burgundia claruit. Hic quendam fontem in gallia emittit cui oriri fecit in burgundia. Is cum uxorem suam de adulterio argueret. at illa vehementer negasset ait. si vis ut credam. denuda brachium tuum. et affer lapillum de fonte sine lesione. qui cum immerfisset statim cobustum retraxit. dimisit eam cum dimidio parte substantie. Inde occisus est in domo sua a clerico qui adulterium commisit. Cuius corpus in feretro cum duceretur ad sepulcrum. multos infirmos sanitati restituit. qui cum ancilla uxori nuntiasset sbrides ait. Ita gangolfus miracula facit. ut anus meus catat. Ad hocq; anus sonos turpes ac numerosos emittere indefinenter cepit. quod ei postea euenit in omni vita sua sextis feriis. in quavis martyr effectus. quotiens vbum aliquod proferret. totiens ab ano turpe sonitu fecit. quod pipinus experiri dignatus est.

Adelius et amicus tpius pipini regis francoz orti miro modo sibi consimiles. De his duobus pueris ex gestis eoz narrantur mirabilia. Unus fuit

Amelius Amicus

ex comite aluernesi. Alius ex milite quodam berichano. qui cum a parentibus baptisimi gratia roma deferrentur. In luca ciuitate seinuice inuenerunt. Et societate inter se firmata romam ingressi sunt. Tantaq; inter puulos societas et voluntas erat. ut unus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo desicere. qui oblato summo pontifici ab eo baptisati sunt. Adulti romanorum militum eos cum gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserunt in vita. qui recensenda cum ad longa ducerent. quos deus una concordia prurrit in vita. morte quoq; separari noluit. Cum in diuersis ecclesiis tpe Caroli sepulti essent. mane corpus amelij cum sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate et miraculis claruit. Is in anglia ex nobilissima parentela floruit cum fratre Suiduno postea ibi episcopo terrarum accosanguinei. s. bonifacii fuerunt. burkardus studiis liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitibus attingens in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea per bonifacium archiepiscopum monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. ut wirtzburgense oppidum diocesi sue contiguum per auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedram sortiretur. Acta est igitur huiusmodi institutionis septingentesimoquinquagesimo primo ad incrementum ecclesiarum germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. et pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burcardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute et abstinentia ac elemosinarum largitione. Tandem megingando cum inuestitura episcopatum concessit. et nauim conscendit adiunctis sex monachis et codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. ubi in contemplatione ac omni sanctitate in laude presuisset.

Burkardus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria et suavia pipino suo iuniori burgundia et pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenunciare constituit. Itaq; suo eius propositi desiderio fratri patefacto et paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasterium accedens professionem in eo et perpetuo comorandi votum emisit. postea conferens se in franciam. ut pipino fratri aduentum in ytaliam et bellum in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienense monasterium relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq; interiit.

Carolomannus

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis et sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Salutis quoq; episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triumphum martyrii adeptus est.

Corpus sancti benedicti iam xxxiiij. annis effluxis furtim a gallis monachis una cum corpore sororis sue Scolastice ablatum per preces carolomanni ad zachariam per pipinum ex floriacensi monasterio. quibus moleste nimis concessum fuit. ut monachi cassinenses reportarent. quibus quidem ferat. cum monachi floriacenses videntes se tanto prece orbari ad orationem cum lacrimis se contulisse et corpus apud eos permansisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem patris. cui burgundia et francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auct̄ vita emulatus. eos gloria superauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoz et ei⁹ regis childerici noīe om̄ia gerebant gloria ampliores. nullo maiori habuit impedimento. q̄ q̄ regem p̄p̄eramentē varijs furentē inep̄ijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoz gesta scripserunt aiunt. p̄ceres populosoq̄ eius gentis. pipini v̄tutē. et contra childerici regis amentia debitis pensantes meritis. zacharia pontificē romanū. p̄suluissē. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandus regia dignitate censeret. Cūq̄ respondisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̄ ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno et viginti. Pipin⁹ autē a zacharia papa. et postea a stephano pontifice cōfirmatus. In ecclia romana ducem ac bellatōrē p̄tra austulphū longobardoz regem p̄stituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ adaugebat. Quo em̄ tpe ab ytalīa in franciā redijt. Taxillo dux baiuaroꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicitia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ expeditionē iuberent dare. p̄miserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aqtaniā. carolus burboniū claremontē. et multa de auernis cepit. faustisq̄ auspicijs militiaz carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore et ip̄o carolo expeditionibus. aqtaniā frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in tharonijs apud sanctū dionisiū est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ et eius vite vltimus fuit. p̄ eius pontificis t̄p̄a tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoz rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalīa aut roma fuerit agitata.

Orci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaz inuadentes. alanos primo. post colchos et armenios. Inde asie minoris p̄p̄los. et ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. et mortaliū magnis rectorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dñi septingentesimo q̄nquagesimo quinto. fuit q̄ et ip̄i turci scythie ex hīs q̄s alexandri macedonē intra hypboreos montes. ferreis clausisse repagulis. cui alij tradāt scriptores. tum b̄t̄s hieronimus affirmat. Turci em̄ vt ethicus p̄bus tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes et thoracitas insulas cōtra aqlonis vbera sedes patrias habuere. Bēs truculēta et ignominiosa in cūctis stupris et lupanarijs fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucaseas egressi portas exinde p̄tūm capadociā q̄ transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas autē habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū h̄re nulla alia potuerūt rōne. q̄ restituto p̄saz regni noīe. q̄d sarracenos fove et eractij t̄p̄ibus in suū ostendimus confudisse. Tūc post multas illatas iniūcē et acceptas clades. de pace inter sarracenos et turcos puenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄sīde habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̄ etiā eos breui accepturos mahumetanā sup̄stitōem videbant. adeo erāt eoz ingentia ad maluz p̄na. deniq̄ p̄cedenti tpe nō solū pontū et capodociā. verū gallaciā. bythiniā. lycaniam. p̄sidiā vtrāq̄ phrigiā. pampiliā. ciliciā. carīā. et oēm asiā q̄ minor vocat vltra citraq̄ thaur ad oras ionie. et littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab austulpho lōgobardoz rege rauenna fines habuit. postq̄ migratus exarchoꝝ a p̄stantinopoli in ytalīā missos anno q̄nto et septuagesimo supra centesimū. magno rome et ytalie malo. marsete detecto ea calamitas inchoauit. Durauerat autē vsq̄ ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̄a nāq̄ exarchatus appellatione p̄tinebat om̄e. q̄cquid a placentinis. agriq̄ papientis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄ venetozū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliniū. forz pompiliū. forz corneliū nūc Imola dictus. bononia mutina regiū parma et placentia. que pipinus sup̄ato austulpho pontifici ro. donauit.

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatorū viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus et ieiunijs deo deuotissime seruauit. Deinde apud p̄s̄atam urbem reuelante angelo in p̄t̄ificali cathedra sollemniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Abedorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui et nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Origo gentis turcoꝝ.

Anno mundi. 5965.

Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusū ducem q̄ longobardis semp studuissz desiderū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis suscipi curaret. Is toto rome habitas magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit corūq; armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione et pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucorū factione in pontificem pphanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur et gregorius pnestinus ep̄s constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atq; episcopū iungere. Et ma- nus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoneri nō posset. Cum vō constantinus munera pontificatus per annos obstinate exercuisset. et episcopos presbiterosq; more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijs a po- pulo romano ira et indignitate rei p̄cto p̄ p̄micerius xp̄osez coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano. Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter elijcitur. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5975.

Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimo octauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atq; eruditus. et in rebus agendis. maxime vō ecclesiasticis strenuus admodum ac constans. hic em̄ a teneris annis romāueniens mandato grego- rij tercii in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi et doctrinā ec- clesiasticā perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinceps a za- charia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita et doctrina ab om̄ibus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. et ab vni- uerso clero ac populo vt verus pōtifex saluatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaq; concilio e gallia p̄sertim et ytaliam congregas clerum in la- teranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constā- tinū predictum abrogarunt et primo eius decretis abrogatis. institutus ē om̄i consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis p̄te. Constitutum est pretere a vt que con- stantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū et chrisma. hys ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. qui- bus et deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum na- dis pedibus a pontifice et hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religio- ne. Tandem hic pastor q̄ diligentissimus et verus petri successor ac xpi imita- tor. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. et. xx. sepeliturq; i basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Adrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobi- litatis viro. pontificatum iniens nequaquā a maioribus suis degenerauit. Hic ex magnitudine animi consilio doctrina et sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria et sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni franco- rum regi virtuti correspondens. rem romanā ytaliamq; ab illo erigi adiunaret. Vix dum sacra summo cō- sensu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ et patrie sue affectus carceratos ab affri- ca liberauit. exulesq; in p̄tiam reuocauit. qd cū restitisset desiderius tanti viri amicitia ne frāctis regib⁹ ad- heret. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. et in primis cū gente longobarda iniret. ad que nūc pontifex. se q̄ pace cū oib⁹ et in p̄mis cū longobarda gente cupiat h̄re. nullā posse v̄bis desiderij fide ad- hiberi q̄ viderit federa stephano pontifici. pmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratores op̄e iunimēti rez eccie excidio imploratū. Interea carolus desiderij regem et clausos secū in papia longobardos illas obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiarū continuandā reliquit. et sexto mense obsidionis caro- lus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secus ep̄is et abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bti petri basili- ce marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. s̄ om̄ibus scale gradibus prius et postea ponti- ficis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruandā per- petuo amicitie obstrinxerūt. inde synodū habuit et a terrore bellico securus ad exornandā urbem sacras basilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres et murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qd ad bonū principē et optimū pontificem pertinet. moritur autē ponti- ficatus sui anno terciō et vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica pe- tri sexto kal. Januarij.

Linea sumomz pontificum

Constantinus secundus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperavit annis. 9. Hic
relegavit hyrene mulieris imperium eam dolo captam in lesbos insulam
Eius in federibus illud accurate legis interuenisse. ut veneta vrbs ytalie mari-
tima vtriusq; reuerita impatozem ppijs vteretur legibus. et siue bello siue pace
neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania
apud Saltzburgā agenti detulissent. romā illos misit. omnia vt gesta erāt roma-
no pontifici relatuos. Eodē itē āno q̄ primus erat imperij a nicephoro pa-
tricio assumpti aron admirbas sarracenoz trecenta milia in subiectas constāti-
nopolitano imperio asie puincias duxit. Eius aduentu impator p̄dite formi-
dans pacem ab illo abiectissime petijt. quā inq̄ssimis conditōibus obtinuit
solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. p̄ imperij ydemnitatem. 7
tria itē milia. p̄ capitis sui salute in tributa p̄soluere. Paulo tñ post nequaq;
saniori vsus consilio. nicephorus scaurationē filiū imperij s̄ortem declarauit
Qui adolescens a turpi genitoris pacto cū sarracenis dissidens. multa diuer-
sis in locis accepit incōmoda. nicephorus aut bulgaroz bello implicitus mul-
tis erat victorijs vsus. Qui priusq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantino-
poli firmandā redire potuerit. in p̄lio qd̄ apud mesia supiozem cū chrūno bul-
garoz rege gessit supat occubuit. 7 scaurati filius vulnere scdm̄ aut eodē in p̄lio
accepto. cōstantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt
aliq; volūt s̄ tercio ip̄erij mēse michael forori ei⁹ deponuit. 7 illi in ip̄io successit

Michael cōstantinopolitanus impator post scauratiū fororū suū impe-
riū assumens impavit annis duobus. Vir sane pius 7 sanctay traditio-
nū emulator. Etq; nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cū
caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare.
cōditiones q̄ fuerint scriptores paucissimis explicant v̄bis. vt orientem cū con-
stantinopoli michael. 7 carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus ad-
dit hispaniay p̄tes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatori
greco redditas fuisse. 7 venetoz monumenta quibus contordat gotsfredus. ha-
bent venetiaz urbem ea conditione in cōstantinopolitani p̄tibus mansisse. vt
immunitatibus p̄dem a carolo habitis p̄ ytaliā vteret. Betulit v̄o michael ea-
tenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ip̄e aquisgranū mitteret pacē formu-
lam reddituros. fuerūtq; hī michael episcopus. 7 arfacius theognistrisq; pro-
thospatarij q̄ cū aquisgranū. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt.
carolus p̄cessit. Hic aut cū aliquādiu aduersus bulgaros p̄lians supior exis.
Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusq; copias atq; animū amisit. con-
stantinopolisq; reuersus impio se abdicauit. 7 monasteriū m̄rās vsq; ad mortē
ibidē religiosissime vixit. Hui⁹ t̄pib⁹ vix imperiū etiā noīe vigeat. Hā illd̄
in oriēte barbari p̄tinue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos re-
spiciebāt. Iō i seq̄ntib⁹ praro fit mentio de impatorib⁹ cōstantinopolitanis siue
grecis. V̄ez de carolo magno 7 ei⁹ successoribus p̄sequimur historiam.

Synodus Septima

Nylene mater cōstantini mulier p̄udentissima
7 religiosa statim adepto imperio conciliū se-
cūduz in nicena vrbe trecentoz et. 30. episcopozum
congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras
ymagines delendas decetero dicerent. p̄petuo ana-
thematē neccerentur. Sancitūq; fuit sp̄m̄sanctum
a patre filioq; procedere.

Adrianus quoq; papa pace de longobardis
parta septimā synodu trecentoz 7. 30. epozū
habuit. in qua heresis feliciāna de ymaginibus tol-
lendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse.
dist. 3. c. septimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo
mō de pōtifiq; Ro. electōe se itromittere p̄sumāt. vt
in canoe. 63. di. c. null⁹ laicoz. V̄etuit eē pōtifer ha-
drianus infames ad sacerdotiū p̄moueri. 6. q. 1. c.
omnes. Mandauit itē ne clerici extra forz suū i iu-
dicio traherētur. xj. q. 1. c. clericus. Alij deniq; scri-
būt qd̄ theophilatus 7 stephan⁹ ep̄i insignes no-
mine synodum francorum germanozumq; episco-
porum habuere in qua etiā feliciāna heresis de tol-
lendis ymaginibus abrogata est.

Linea ipera toz

Nicephorus

Scauracius

Michael

Arcam laminā hīdē t pib us apud cōstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xps nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū s̄ cōstātin⁹ ⁊ hyrene. o sol itez me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoz rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. i8. hic p̄mo ethurrie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset. statim regnū inuasurus longobardoz copias vndiq; p̄traxit. Et vt id obtineret p̄ rache siū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardoz v̄tus ob delitias languescere cēperat. At desiderius oīm aduersarioz metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasq; iniurias illis inferre cepit. An pōtifer Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desiderū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p̄ legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātū igit vtrinq; exercitus s̄ carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaz q̄ in transitu alpiū. iōnis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p̄ montē emissū in ytalīā descendit. fusoq; ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat⁹ ⁊ capit. Desiderius aut desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittit. Hoz secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruē suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaz veronam p̄fiscit. aldegisius vō desiderij filius inde abiēs ad imperatōrē cōstantinopolitanū pfugit carolus acceptis in deditionē oīibus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā perit. Abi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani grā in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alicuin⁹ iisdem pene vrbis habet. illū tūc castra reuersum. papiāq; p̄ deditionē potitū. adduxisse in franciā desiderū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq; alij scribāt. In desiderū clementia vsus. hoīem spoliātū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Abi postea longobardis francos p̄fecit. qui eos in pace retinerent. atq; ita anno salutis n̄re. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoz regnū fines accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aut s̄ duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq; ad desiderium porrectum.

Dulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄iarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingenū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioq; aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. An post aliquot annos aufugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq; ad p̄mū iustiniani tempa oīa p̄scribens. Adortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsq; ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq; a quo fuerat ob litteraturā suatus vicissim accepit. Rogatusq; caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctorz festiuitati puenientes collegit. hymnos quoq; elegantissimos edidit.

Paulus diaconus

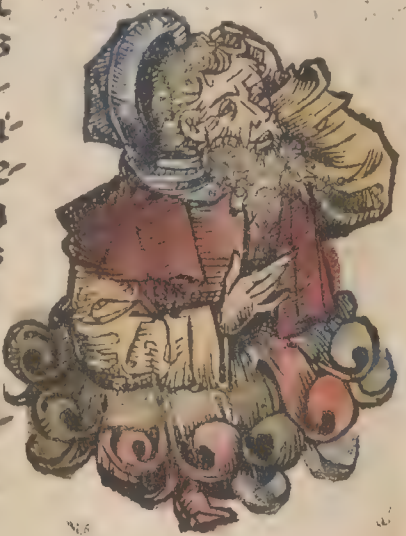
Isuardus monach⁹

Isuardum quoq; monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oīes lactus ⁊ sanctorz legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyriologū appellauit. Reperit quoq; q̄ singulis diebus plusq; trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceres ⁊ alioz plurimoz sanctorz martyrum

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq; lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoz p̄horumq; sui temporis princeps. hīs temporibus eas ob res apud carolum magnū maximo in precio habitus est. Cum eum in dyalectica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq; alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq; eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisiis transfudit. quod etiam ab Arbenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobiū sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infelicitate perierunt. hic euz eruditus theologus habere libros de trinitate cū questionibus speculū puuloz. de ecciastico dogmate. de rōne aīe ⁊ p̄les alios libros ad xpianā religionē pertinentes edidit.

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaz magn⁹ cogno-
pipinus liberā in francos primus ptatem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ fran-
coꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Et successere
supstites siꝝ duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non
multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carol-
lo fratri detulerūt. ferūt aut carolum natus in ingelheim q̄rto militario a magūcia
vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moris. cum surgit carolus
acer. natus in ingelheim. cui berta fuit vngara mī. pipinusq; p̄ cronica vera pa-
tet. Is aut extemplo post pipini obitū aduersus aqtanos bellū gessit. Inde cō-
positis rebus belloq; citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū re-
uertitur. Post hadrianus romane eccie pontifex a desiderio longobardoꝝ regē
oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quas
si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytalīā contendit.
Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq; cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrin-
cu paucis militibus petiit. carolus regē psecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādes capis desiderius vna
cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bñficio caroli ytalīa se primū erexit. Carolus aut pfecto
administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hī falsos deos colentes cū francis cō-
mā victoria dōmita eoz pñdia psecutus fuit. Nec palma carolo magno q̄si diuino numine resuata. Igitur
frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonū bellū quo nec maiusvllū nec grauius diuturniusq;. Tres em̄ ⁊
te leges vt patrijs cerimonijs. falsisq; dñs posthabitis xpianā fidē pñteretur. Cū vō ea tempestate barba-
re getes hispaniā graui fuitute oppñsam teneret. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestum supā-
pilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspñabant vi capte ac prede militib⁹
dāte sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptatem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes solici-
tat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His re-
bus gestis cum in magna gloria magnisq; opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus
hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq; nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit
absumptū maximā q̄sum auri atq; argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia esset
romani aduersus leonē pontificē conurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem
augustalem fit mentio.

Rolandus

Aldegisius

Rolandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos. Vir pñans fortitudine incōpabilis ⁊ vtutis ac ma-
gnitudinis. cui⁹ fortia facta p vniuersum orbē celebran-
tur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ppe pyrenei
iuga in vasconū insidias incidit. Et pñio inter eos. into
post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo
hostiū nō vtute cōmissa anselmus ⁊ Egibard⁹ summi
in bello duces. Rolandus quoq; cecidit. Sūt qui dicāt
eū firi nō vulnere pereriditū. qui duces belli tutatus
fuit. Paulo autem post ij populi ac eoz reges a carolo
domini. meritis perfidie sue debitasq; penas dedere.

Taxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōci-
tatus. copias cogit. his temporibus finitimas ge-
tes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in orientē spectat sibi pñes erant
societate ⁊ federe iūgit. Erat ei pñx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaz
pñis iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiuiri cōquiescere pati. monere vt
meminisse vellet socoz suū morte miseriore vitam ducere. Memine esse preter eū.
qui posset ei libertatem vendicare. Hīs mulieribus instructus furijs exercitū pa-
rabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo pteritus tandē
parere constituit ⁊ deditiōem fecit. obsides dedit. In hīs theonē filiū suū alio-
q; per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie ē citrapadantis in gre-
ciam confugerat hīs tñbus grecoꝝ multoz auxilio fretus. cui magna ma-
nu ad repetendū paternū regnum in ytalīā venit. qui multū pñctus a francis au-
spicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam
miseram in tormentis finiuit.

Taxilo bauarie dux

Bexta eas mūdi

Anno mundi. 6003.

Anno xpi. 804.

Leo eius nois tera⁹ papa. arripio p^{re}. pōnifer creatur. Vir qdē doctissi-
mus. q ab incūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica.
vt dign⁹ esset q ceteris antefere⁹. erat p^{re}terea castus. integer. pudicus. faciū⁹
doctor vīroz ita amator. vt eos vnde quaq; ad se p^{re}mijs alliceret. Forūq; con-
suetudine mirūimodū delectaret. p^{re}dicatōib⁹ q; admonitionibus quibus
plurimū ob elo qntiā et doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigēti-
bus p^{re}bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq; pontifex vno
oim p^{re}sensu. q postea dū supplicatōes a b^{ro} gregorio institutas rome agit cūz
p^{re}p^{re}lo et clero pascalis primicerius et cōpulus p^{re}sbyteri qz vite sordes a supio-
ribus vrbis aliqñ infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoz frau-
dibus apud e^{de} b^{ri} siluestri cap⁹. ac pontificali amictu p^{re}uatus. Et carnisfices
debile viribus pontifice p^{re}sternētes lingua captus p^{re}s illū excecatura. plurib⁹
etiā digitis et incuruis vnguib⁹ q; oculoz fere possent cōcūa effodiebant.
Et multo madēs cruore leo apud sc^{ri} erasmi monasteriū in custodia ē habit⁹.
Quo in loco loq^{re}lam illi et visum affirmat bibliothecarius diuino munere re-
stitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnus albini cubicularij fides. q
nocte cōcubia custodes fallens ad b^{ri} petri basilicā p^{re}duxit. et vinigisiū ducem
spoletanū p^{re}sidio accersuit. s paucos ibi moratus dies leo ad carolū p^{re}perauit
Transgressum alpes p^{re}s rex in saxonia pōtifice summa acceptū reuerētia vt
rediret in p^{re}iam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus p^{re}p^{re}lusq; romanus ad-
nūtiū v^{re}q; pōtē. p^{re}cessit obuius. Inde veniēti romā carolo q ordinū dispo-
sitiō occurrerit saxonū frācoz longobardoz q; enumerare posset. Exceptū in-
p^{re}ncipis ap^{re}loz basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē
dimisit. Et nō multo post carolus clez et p^{re}p^{re}lum in b^{ri} petri basilica p^{re}uocauit
pōtifer ambone p^{re}scenso euāgelia xpi cernuus tenuit et iureiurādo affirmauit

Cometes

se oim rex q sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies
yduū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die
natalis dñi inter missaz solennia ad ipas. b. petri ba-
silicas celebrata. leo pōtifer p^{re}p^{re}li romāi scito p^{re}ibus
q. carolū impatorē romanorū declaratus. dy ademate
vetusto impatorū capitis gestamine coronauit. Tunc
p^{re}p^{re}lus roman⁹ q aderat frequētissim⁹ ter acclamauit.
Carolo angusto a deo coronato magno et pacifico im-
patori vita et victoria. sacro iungensq; p^{re}specto balsa-
mi oleiq; liq^{re}mine ad pipinū se ouertit. eūq; ytalie re-
gē declaratus pariter inuixit. Tandē leo a fundamēt
edificato apud sc^{ri} petz amplissimo hospitali quod
greci xenodochion vocat. mori⁹ primo ac vigesimo
pontificatus sui anno. Quo etiā cometes apparu-
it. vt nōnulli putāt tancē calamitatis indicij. Sepelī⁹ aut in basilica petri pri-
die ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Anno mundi. 6013.

Anno xpi. 814.

Stephanus quartus. p^{re}ia romanus. p^{re}ie iulio. q pontificatu suscepto mēse terciō ad ludouicū impa-
tore in gallias p^{re}fiscitur. q in aurelianis erat. et honoratissimū ei quoq; obuiā misit. maxime theo-
dolphū aurelianorū ep^{re}m cū clero. ipe ad primū lapidē p^{re}diens cū maxima veneratione in vrbes introdu-
cit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine et integritatis. vt facile apud oēs scit⁹ nomē nan-
cisceret. et vt feruent ludouicū inuixit atq; coronauit. et cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset
romā redijt secū cruce magni pōderis magneq; estimatiōis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro
dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica
petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis ei⁹ nois primus papa. p^{re}ia roman⁹. p^{re}ie bonoso. nulla interposita ipatoris auctoritate pōti-
fex creat⁹. hāc obrem vbi pontificatus inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q ei⁹ rei culpam omnes
in clez et p^{re}p^{re}lum reijcerent. q ab hīs vi coactus esset pōtificiū mun⁹ obire. accepta hac satisfactiōe ludou-
cus rēdit p^{re}p^{re}lo et clero maior instituta et pacta suāda. cauerēt ne deinceps maiestātē lederēt. hūc autem ste-
phanus pōtifer dū viueret ob ei⁹ vtutes et doctrinā monasterio b^{ri} stephani martyris in vaticano p^{re}fecer-
at. Inito igit pontificatu corpa sanctorū mun⁹ religiose iacentia in vrbem cū maxima veneratione intro-
ducta honestiore loco recōdidit. p^{re}axedis templū a fundamētis extruxit. et b^{re} cecilie. eoq; loci et ipius vir-
ginis et eius sponsi valeriani tyburcij maximi marty^{re}. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multas-
q; basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo p^{re}terea
missa. pontificatus sui anno septimo. mense terciō. die decimo septimo mori⁹. sepeliturq; in basilica petri.
Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea summorū pōtificū.
Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Carolus cognomento magnus. p suis eximjs meritis. ac ſingulari fide
 ob oim xpianoz libertate. Cui paterni regni fines in gallia rbeno ligeri
 oceanoq; in germania danubio ⁊ ſalo fluuio. Et hjs aqtania vaſconia hyſpa
 niā pene totam. Et ea ytalie prem in qua longobardoz regio fuerit. bellica vir
 tute adeptā adiunxit. adieciſſetq; ſaxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū
 vtrāq; pannoniā. ⁊ vltra danubiū datia hiſtria ⁊ totū liburnoz regnū. Omnes
 deniq; barbaras gentes q̄ germaniā inter rbenū oceanū ac danubiū incolunt.
 ptim armis ſubactas. ptim beneficiis allectas in ſuā ptatem redegit. his tanti
 bus opibus. tanq; rebus egregie geſtis eam ſibi ſamā nō ſolū in gallia ſ etiaz
 p vniuerſum orbe ppauerat. Anno ſalutis octingentefimo primo. pōtificatus
 leonis pape anno. v. ſummi impj dignitatē (Poſtea q; cōſtanti⁹ magnus reli
 cta roma ad orientē deſedit ⁊ ſublatū impjū trecentis ⁊ triginta annis poſt au
 guſtū in occidente ceſſauit) egregia ſua vtute occidenti reſtituit. ⁊ auguſt⁹ ap
 pellatus. impatorj nomē dignitatēq; ſuſcepit. Et nō ſolū vt pmiſſum ē aſſen
 ciente ſ etia applaudente pplo romano. atq; ita impauit annis. 14. factus ita
 q; romanorū impator. poſt ampliffimā dignitatē ſuſceptā. cum i galliā reditur⁹
 iter p heſtruria faceret. in memoriā dignitatis adeptē florentiā vrbez. quā olim
 magna ex pte deleuerāt gothi. in priſtinū ſtatū cuius ſumma celebritate reſtituit.
 Omneq; nobilitatē p oppida vicina diſpſam in ciuitatē reduxit. nouis meni
 bus cinxit. templis ornanit. Cū reuertiffet in galliā exceptus eſt eius aduētus
 ab oimibus pplis incredibili honore atq; amore. cū bella ſeptem ⁊ quadragin
 ta annis (tot em regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaz animi.
 tum etiam ingenij atq; conſilij confeſſe tradūt. Quibus regnū ſatis amplum
 a patre acceptum longe maius poſteris ſuis reliquit. Fuit autem carolus. pce
 cera ſtatura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisq; oculis naſo paulo eminentiore. forma deniq; ⁊
 pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem ſimul pre ſe ferre videretur. cum regia quadam maieſtate cōm
 cum. habeb atq; in voce ſplendorem. Et in inceſſu totoq; corporis motu ſummā dignitatē. promiſſam ge
 rebat barbam. valitudine ſuit proſpera. venatōibus gallozum more frequenter ſtudebat. ratus ad ſani
 tatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde
 aquisgrani vbi ſedes regni ei⁹q; regia erat maximis ſumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedica
 uit. in qd ſudariū ⁊ beatiffime vginis marie cauiſiam tranſmiſit. Tēz ad eius regias vtutes addidit elo
 quentia copiāq; dicendi ⁊ bonaz artium diſciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā ſo
 bolem. ſed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoq; doctiffimis hominib⁹
 erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpeſcerent lanificio aſſueſcere fecit. Carolus autem iam ſenio gra
 uis cum intellexiffet pipinū quem regem ytalie preſecerat mediolani mortuū eſſe. ludouicum filium mino
 rem natu. aquitante regem. ⁊ imperij ſucceſſorem. Bernardum vō nepotem ytalie regē declarat. Etq; mā
 dat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos eſſe voluit in galliam rbenū ac ligerim
 in germania danubium ⁊ ſauū fluuios. Hjs autem puincijs aquitaniam guafconia. magnam partem hy
 ſpanie. ciſalpinam galliam. ſaxoniam. vtrāq; pānoniam. yſtriam liburnos addidit. Stabilitū autem ſuis
 poſteris non ſolum francozum regnum. ſed etiam impatorum nomen. cum venatus a regia aquisgrani eēt
 proſectus domū redijt cum febre. cum lateris etiam acceſſiffet dolor. morbis ſimul ⁊ ſenectute confect⁹. vi
 ta exceſſit. etatis ſue ſeptuageſimo ſecūdo. ⁊ xpiane ſalutē. xv. ſupra octingentefimū annū quinto kalen. fe
 bruarij. Cuius corpus in baſilica aquisgrani ſolemni funere ſepultum tali epiigramate Caroli magni xpia
 niſſimi impatoris romanorū corpus ſub hoc ſepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq; e vita migra
 ret teſtamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iuſſit. in reſcindiſ eccleſijs. ⁊ p
 pauperibus iuuandis. Tercia vniuſcuſq; ratione habita filijs filiabus nepotibusq; tum ſeruis ⁊ ancil
 lis reliquit. Erant inter ceteros theſauros tres argenteę menſe. ⁊ vna aurea pncipue magnitudinis. qua
 rum vnam q̄ conſtantinopolitane vrbis ſimilitudinem referebat baſilice beati petri. Aliam in qua forma
 vrbis rome cernebat eccleſie rauennati dono dedit. Tercia que totius orbis deſcriptōnem continebat. Et
 auream filijs ſuis reliquit. Fuit itaq; carolus ſi eius res geſtas. tum domi. tum foris inſpicimus. tate am
 plitudinis ⁊ integritatis impator. vt poſtea neminē ſuperiorem. ne dum parem habuerit.

Linea iperatoz
 Carolus magnus

Adeus quidam his temporibus. apud ſyriam exiſtens. quadam die in vilipediū xpianorū xpō ima
 ginem lancea ſuffodit. Et illico ſanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne ſanguis
 deperiret vas vulnere appoſuit a quo plurimi ſanitati reſtituti iudei ad fidem xpī plures ſunt conuerſi ſan
 guis autem diuino conſilio poſtea montemallatum. ibidem vſq; in preſens ppter crebra eius miracula ma
 gno in precio ⁊ gloria habitus eſt. Carolus impator hjs auditis ad Leonem ſcripſit. vt de his eum cer
 tum redderet. Leo vō cū ſeditionibus ſemp vexaret. ab vrbe diſcedens. montuā proficiſcitur ad viſendū
 xpī ſanguinem. Is a montuanis perbenigne ſuſceptus approbato xpī ſanguine ob frequentia miracula.
 qd ⁊ alij pontifices poſtea efficere. ad carolum proficiſcitur. vthominē veritatis cognoscende cupidū eius
 rei certiozem faceret. ⁊ de rebus yralicis vt premiſſum eſt.

Anno mudi. 6023. Anno xpi. 824.

Eugenius eius nominis secundus papa. p[re]ia romanus. p[re]e boemudo. pa-
scali suffectus. Eius tpe octauu scilicet fuisse ferunt. Inter hunc eugenium et
quidam noie zinzinu p[ro]pter patru discordias at eugenii dignitate corporis. et p[ro]sta-
tia animi insignis. ob humanitate et eloquentia. oim p[ro]sensu tandem obtinuit. q[ui] ini-
to pontificatu. sp[eci]es reb[us] oib[us] humanis. v[er]o p[ro] fortune bonis. ad munificentia
et liberalitatem vsus. Adeo rem frumentaria curauit. vt nullibi vilis. q[ui] rome
annonna vedere. ac pauper pupilloz viduar causas et vita ita tutatus est. vt ab
oib[us] merito p[ro] pauper diceret. Tandem cu optimus hic pontifex his artibus i
pontificatu annis quatuor vixisset moris collacrimatibus oib[us]. Et sua vice p[ro]p[ri]e
q[ui] morte sanctissimi viri dolentibus. cu mors ei ad felicitate via optatissima eet.
Quida scribunt eu ab emulis oculis execat[um]. ac martyrio coronatu. Eius corp[us]
in basilica petri ap[osto]loz principis cum oim deuotione sepelitur.

Valentinus papa. p[re]ia roman[us]. p[re]e leontio. q[ui] apud pascali et eugenium vi-
ros sanctissimos. et doctrina et rone bene ac sancte viuendi a teneris anis
vsq[ue] ad maturam etate didicerit. Non ludis no iocis aut voluptatibus intentus.
vt pleriq[ue] omes adolefcetes faciunt. s[ed] doctrina et b[ea]t[us] viuendi normam ex lectione
veter[um] et exemplo sanctor[um] pontificu sumens. E[un]q[ue] tante v[ir]tutis et sanctitatis eet.
vt non du p[ro]sbyter. s[ed] diaconus summu pontificatus gradu meruerit. Postremo
aut pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. cu in pontificatu nulli ma-
ior secundus est habitus. has ob res oim consensu pontifex creatus. meris ho-
minu q[ui] tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pontificatus sui die mo-
ritur. ac in basilica petri sepelitur. co[n]q[ui]rentibus oib[us] eu hoies sibi morte sblatu
esse. quo stante labefactari romana libertas et xpiana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

Gregorius quartus papa. p[re]ia romanus. p[re]e iohanne tituli sancti marci p[re]-
sbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina et eloquentia p[re]-
cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero p[ro]p[ri]o romano no prius p[ro]tr-
ficiu munus obire voluit. q[ui] a legatis Ludouici imp[er]atoris ob eam cam romam
missis. q[ui] diligenter tanta electioem discusserat p[ro]firmatus e[st]. fecerat id ludouicus
no supbia motus. s[ed] ne iura imp[er]ij amitteret. quippe q[ui] natura clemens et huma-
nissim[us] sit habitus. quiq[ue] iura ecclie et dignitate semp tutatus e[st]. Qui pontifica-
tu suscepto. mox corpus. b. gregoriu transiulit. atq[ue] eo loci collocauit. vbi nuc ia-
cet magnis adhibitis ornamentis. ferit ab eode corpa sebastiani et tyburcij a ci-
miteris in quibus ante iacebant ad basilica petri translata fuisse. Insup et roga-
tu ludouici imp[er]atoris oim sanctor[um] celebritate kal. noueb[us] instituit obsuadas
qua q[ui]dem comemoratione galli et germani p[ri]mo obsuare ceperunt. eiq[ue] rem ma-
gnope a rabano monacho theologo insigni carminibus et p[ro]sa laudata fuisse scri-
bunt. Post multa aut bona opa. moris gregoriu pontificatus sui anno. xvi. se-
peliturq[ue] in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

Pipin[us] caroli fili[us] natu maior cu p[re]e a papa yta-
lie rex declaratus. regnavit annis. 13. Vir q[ui]dem
clarissimus nec p[re]i vlla in v[ir]tute dissimilis. quez pater
in vngaros misit. quos cito graubus p[ro]lis supatos ad deditioem copulit. Eoq[ue]
bello cofecto. ipm in beneuetanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontifi-
cis agros turpiter vexabat. eosq[ue] p[ro]domuit. vt egre se mentibus tueretur inde the-
ate obsedit captaq[ue] vi ciuitas prede simul et incendio e[st] subiecta. Orana exinde et
paulo post luceria in deditioem acceptis. huc etia p[re]i in venetos sibi falso accusa-
tos misit et eraciu atq[ue] eqliu inuasit p[ro]pter qd multe familie nobiliu venetias in-
ibidem vitam cum multa gloria in pace finivit.

Bernardus caroli magni nepos post pipinu a carolo magno ytalie rex decla-
ratur. Et regnavit anis. 9. huic carolus p[re]cepit. vt i oib[us] ludouico filio ei[us]
et successori obtparet. Rex carolo mortuo madat[us] obseq[ue] noluit. q[ui]busda ytalicis
epis et seditiosis ciuib[us] instigatib[us] ab ipio oino defecit. Et citates ac p[ro]p[ri]os i sua
vba iurare coegit. Et cu rescisset ipator. ca in p[ro]u[er]bu p[ro]posita. nepote lese maiestati
crimie danatu. hoste iudicauit. Exind copijs coacti galliaz germanie et baioari-
oru p[ro]uicia i ytaliam duxit. Reb[us] at ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos. p[ro]-
ditionis p[ro]uictos iugulari iussit. Bernardu aut et si illico ad impator[em] adu[er]sus ar-
mis deposit[us] ad misericordiam p[ro]fugerat. Et simul ep[iscop]os i franciam p[ro]duxit. Et p[ro]u-
tu itez sup iudicio ad granu habito gladio trucidatus. Epi vo sinodali decreto
depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summor[um] pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Bernardus rex

Ludovicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū imperator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. imperavit cūz lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludovicus quādo illi carolū p̄em obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delat^r legationes q̄ad genitorē venerant primo audiuit. deinde puincialiū celebra- to cōuentu. ea que romanorū imperio ⁊ francorū regno administrandis visa sunt necessaria ordinavit. Legationū aut̄ primariā fuit leonis cōstantinopoli- tani imperatoris. qui michaeli p̄ id tēpus suffectus erat. vbi innotata fuerūt fe- dera. primā exinde ex p̄ditionē bernardo rege comitante. aggressus est in da- nos. Obstitit vō hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. qđcum impe- rator rexq; intellexissent. medio ferme berētes itinere ad padebrūnaz saxonie civitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Et q̄ iam hyeme media quū esset allatum ex ytalīa romanorū primores in leonis pape mortem cōiurasse. impe- rator regē in ytalīā ire iussit curatur. ne quid detrimētū regnū ytalīe pateref. Ingressus romā bernardus rex illico in gravē piculosūq; morbum incidit. res romanas p̄ gerardū comites composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludovicū imperatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cō- tra guascones gravissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestātē redegit. Deinde britones seu anglos res novas molentes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis cesaraugustani incolentibus pacem concessit. Adatus tñ tuendis danorū regibus negociū imperatori fuit. qđ saxonū obstruabant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotsfredi filijs cōfli- xerūt. illisq; p̄elio fufis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludovicus imperator conventum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōposi- tis. Lothariū primogenitum imperij consortem declaravit. pipinūq; tūc secūdus filius aquitanie. Et lu- dovicus tercius bavarie reges appellatū sunt. Que dum fierent bernardus ytalīe rex fatui adolescēs inge- nū quorūdam magnatum ytalīe instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ⁊ aurelianēsis episcopi imperatori ut p̄missum est rebellavit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se p̄pararet ⁊ in andegavis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se imperator. Et cum venisset omnia reperit quicta. Sed aliud accepit incōmodū. qđ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc sup̄stites suscep- rat. longo confectam morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortui bernardi locum ytalīe regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū co- ronatūq; regem ytalīe primo. ⁊ postea augustum appellavit. Ludovicus deinde mitissimi imperator inge- nū semper multum fidei apostolice detulit. fuitq; adeo ut quatuor romani pontifices quos viginti septez annorū illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq; caruerint. quo in romanorū p̄secutionibus sepe numero indiguerūt. Ludovicus quoq; bulgaros post petitam impetratamq; pacem pannoniōrū limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vō ytalīa pacata in galliam rediens. cum ludovicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimū fratribus ceteris omib; preferret. Invidia stimulatus ludovicū in custodia recludit. Vex eodem anno i- ter eos conventionē facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ip̄e imperator grecus primo ⁊ bre- vi post gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludovic⁹ ip̄ator eodez ferme mēse. diē obiit. ip̄e i bti arnolphi basilica sepeli^r.

Linea ipeatorū

Ludovicus primus

Muri hūis t̄pib⁹ in siciliā classe delati extēsiōne facta late incēdia cōmiserūt. delata i siciliā classis vene- ra eaten⁹ p̄fuit infideles q̄ p̄mū vela alonge p̄spexerūt i affricā redierūt. p̄ id t̄pis venetorū dux iustitia- n⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a q̄b⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē ta- li ordine id factū recēsent. sacerdotes p̄missionib⁹ mercatorū ducti capsa q̄ sc̄m suabat corp⁹ apta. illō spor- te ip̄osuerūt q̄ mercatorū fuit cōmeatū ad naues p̄ferre p̄sueuerāt. Tūc pati ad id astutiores vestim fordidissī mi colonos sportā olerib⁹ porciniq; carnib⁹ sup̄iecti plenā medio foro iocabūdi p̄gebāt. obuiauerūt a sar- racenis portorij exactores. porciniq; carnibus q̄b⁹ machometici sup̄stitōe vesci. phibēt. ideoq; visu quo q; abhorret. inter olera reptis canzir qđ porcus eoz ligna ē sportā ad nauim ferri p̄miserūt. inde p̄ oliuēsem portū corp⁹ i vrbē puixerūt. qđ āno ⁊ seq̄nti ecclia qđ nūc extat sc̄i marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc sena- tus venetus marci ymaginē tanq; vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Strabus monachus

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas ful- den⁹ postea magūtin⁹ archiep̄s theolog⁹ qđem p̄clarissim⁹ ac ilignis poeta. p̄ h̄ t̄ps. in p̄sa ⁊ carmine plimū valuit qđ ex igenij sui magnitudie mltos edidit libzōs p̄cipue op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ sc̄e cruci p̄metat⁹ ē idē libzū palipomenō ⁊ adachabeoz hūit ec̄ f̄mōes satis elegantes ad pplūm potissimū in celebritate oim sanctorū. Seditq; annis. x. anno salutis. 846.

Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ⁊ p̄mētā- tor diligētissim⁹. rabani p̄dei auditor. p̄ h̄ q̄s t̄pa ip̄so p̄ceptore suo inferior non fuit. qui in libzōs bi- blie ppulcre cōmentatus est. Scripsitq; de officijs ec- clesie ad ludovicū imperatorem ⁊ multa alia.

Anno mudi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis secundus papa. p[ri]ma romanus. p[re] Sergio e regio
ne quarta. post Gregorij pontificatu inijt. Hic cu prius os porci vocare
tur ob turpitudine nominis. mutare vocabulu coactus e. et cognomeni sergij
nomen assumpsit. Eamq[ue] p[ro]prietate mutandor[um] nominu a posteris assumpta
videmus. vt q[ui] pontifices crearetur. suo omisso maiore noia sibi inderent. Licet
ab omib[us] no sit obseruatu. Constat aut[em] sergij ex illustri familia ortum. neq[ue]
q[ui] a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p[re]clar[um] ingenu Leone ter
cio. Stephano q[ui]nto. Eugenio secundo. et Gregorio q[ui]nto. sub quor[um] moribus et
doctrina vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q[ui] pontificu mu
nus obiret. Hic itaq[ue] pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basi
lica sanctor[um] siluestri et martini vetustate collapsam restituit. In easq[ue] m[ul]ta san
ctor[um] corpora collocauit. Struxit et a fundamentis ad ip[s]ius basilice latus in bono
re petri et pauli monasteriu vbi continuo res diuina agebat. Romani quoq[ue] ty
rannice immanitatis metu eius p[re]cibus liberati sanctissimu pontifice veru xpi
vicariu et vnicu p[re]te parente predicabat. Remu re ecclesiastica bene ac integre
gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq[ue] in basilica petri.
vacat tum ei[us] in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q[ui]rtus papa. p[ri]ma roman[us]. p[re] rodolpho anno incarnationis octingē
tesimo quadagesimo pontifex oim cōsensu decernit ac merito q[ui]des: vir
ein fuit in oim vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gra
tia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p[re]cipue insignis. Eius gesta p[re]clara si cuncta
conscriberent voluminis modu excedere viderentur. Sunt q[ui] arbitrant[ur] huius
sanctissimi viri o[mn]ib[us] deū per motu sarracenor[um] rabiē naufragio duz onusti
preda domu redeunt cōpescuisse. Liberatus aut[em] sarracenor[um] metu sedilia i vesti
bulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Huc quoq[ue] tante sanctita
tis fuisse constat. vt basiliscu serpentē (quē latine regulu appellant) suis o[mn]i
bus e fornice sancte lucie vginis i orphea expulerit. Eius alitu et veneno mul
ti mortaliu perierant. Et incendiu illud signo crucis extinxit q[uo]d diu p domos
saxonu et longobardor[um] vagatu. diu petri basilice appropinquabat. Hoc autē
factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quo
q[ue] vrbis menia et portas vetustate collapsas. ad hecbo. xv. turres pugnacula
vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq[ue] diligentia corpora sanctoru q[ui]tuor co
ronator[um] inuenit. Eor[um]q[ue] tēplu in splendidiore formaz instaurauit. scos ipsos
sub altari collocauit et alia multa sanctor[um] corpora ibi addidit. Et dum his rebus
q[ui] diligentissime vacaret sarraceni cu classe magna contra neapolitanos roma
nosq[ue] aduentabant. Ipe illico quāta p[re]mit manu hostia p[re]fiscit. suosq[ue] p[re]mo
ad coronem adhortatus o[mn]em habuit. Deus cui[us] dextera b[ea]ti petru ambu
lantē in fluctib[us] ne mergeret crexit et ē. his dictis facto signo crucis pugnandi
copiā fecit post longu certame hostes supant fuganturq[ue]. inde romam cu gau
dio reuersus inde vaticanu cixit. Leoniaq[ue] vrbes de suo nomine appellauit.
ne deinceps hostibus liceret eccliam b[ea]ti petri lent incurisione spoliare. hac autē
vrbē p[re]mo p[re]fiscit sui āno inchoatu demu sexto absoluit. Ex manubijs vo
sarracenor[um] plura restituit. Tandē optime de ecclia dei. deq[ue] vrbē roma. ac noie xpiano meritis. morit an
des mensibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus (et vt ferūt) ex mogūciaco ort[us]. malis artibus pontificatu adeptus. Adentitus em
naz artu audiēdo. tantu p[re]fecit vt romā veniens paucos admodu etiā in sacris lris pares h[ab]ret. ne dū su
et locū (vt Martin[us] ait) oim p[re]sensu p[re]fiscit crearet. Hic postea a familiari cōpressa. cu aliq[ui] occulte ven
tre tulisset. tandē cu ad lateranensem basilicā p[re]fisceret. intra theatru (q[uo]d colloseu vocat) a neronis coloso
vno. diebus q[ui]tuor. sine v[ul]lo honore sepelit. Sūt q[ui] hec duo scribat p[re]fiscit ip[s]m q[ui] ad lateranensem basili
cam p[re]fiscit. detestandi facinoris causa. et via illā p[re]fiscit declinare. Et eiusde vitandi erroris cā dū p[re]mo
in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Rodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq[ue] ac disciplina p[re]cipuus p[re]scriptis tempori
numenta. p[re]cipue versis illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaru cantantur) cōposuit videli
cet gloria laus et honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū
et ad suu ep[iscopatu]m cum gloria remisit.

Linea summorū pontificum

Sergius secundus

Leo quartus

Joannes septimus

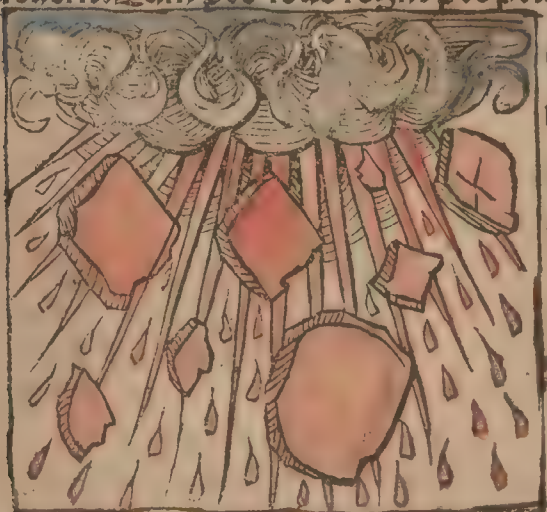

Lotharius Ludouici predicti impatoris filius, post patrem impauit cum Ludouico filio, quem impij consortem fecerat annis, xv. Qui mortuo genitore solus romanum obtinuit imperium. Ludouico autem vix dum ad sepulturam apud trecentos elato, tres ipsius defuncti impatoris fratres lotharius, ludouicus et carolus ob regni ytalie successionem vehementissimis inter se odijs exarserunt, et illico armis correptis, maioribus contenderunt motibus omnium, quos post cathelanicum cum arbia prelium gallie senserunt. Namque in antisiodorensi agro apud fontanicum coactis copijs, quas unusquisque eorum summis conatibus ducere potuit, plium est commissum. In quo (ut scriptores tradunt) stragem francoz getis quanta nusquam alias fuisse factam. Licet autem ludouicus carolusque superiores euaserint eorum tamen sicut et lotharii vires adeo imminuit, ut finem ab extremis tuendorum facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cum fracto laceroque exercitu suo, ad graniam se recepit. Cumque insecti fratres illo item oppido disturbarunt, qui uxorem et filios secum rapiens per lugdunum viennam delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliarum et germanie puincijs, ac vrbium et optimatum legationibus pulsati sunt ipsi fratres, ut inducias consenserint, per quas occasione de pace et paterne hereditatis diuisione, agebatur. Et ex ytaliam quidam iussu sergij prefecti sunt, inter quos georgius archiepiscopus rauennas primus est habitus, qui cum secundo prelio apud lotharium componende rei causa esset, ac fortuna ad ludouicum et carolum inclinasset, totum comitatum in prelio amittens. Eo enim cum trecentis equitibus venerat, vix solus et tanta strage fuga lapsus est. Atvero cum commune totius regni calamitate et interitum miserati federa pacis in hunc modum inuenit, ut carolus caluiss occidetalis paterni regni partes a brittanico oceano usque ad mosam flumen, in qua parte regni francoz maneret nomen possideret, ludouico cederet omnes germanie terram usque rhenum fluenta, et transrhenum quicunque genitor possideret, lotharius cum imperij titulo romam haberet et ytaliam, ac puincia galliarum romanam quam olim narbonensis dicta. Cum ea galliarum item pericula scaldum inter et rhodanum flumines, que acceptum tunc ab eius impatoris subiectione nunc etiam seruat lotharingie nomen. Rebus autem ita compositis lotharius ludouicum filium quem regni socium asciuerat prefecit. Eo denique anno qui a fontenentio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio et monasticum induisse habitum historici tradunt. Per quod tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obiit. Et cum regnum inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicum impatorem, non ita multo post vitam cum morte mutauit.

Linea imperatorum
Lotharius

Senserunt et tunc gallie sicut et ytaliam cum sarracenis, quantum mali impatoris lotharii et fratrum discordia attulit rebus suis. Namque normanni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorum rege per ligeris flumem ostia ingressi, aquitaniam omnem deuastarunt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula, aliquotque monasteria sunt cremata. Exinde normanni per galliam longe lateque vagati burdegalam sanctonam engolismam parisijs thuronum nouiomagum aurelianos pictauos. Et multa oppida, plurima castella populati sunt, nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandine mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradunt que pecora multa, et nonnullos homines interemit. Visa est tunc in ipsis grandinibus granum durissimum mire longitudinis.

Quere quoque motus ytaliam concussit. Inde incertis locis vrbes et montes corruerunt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes et dentes duos lapide duriores, in galliaveluti nix terram operuerunt, herbas segetes et arbores ac vniuersa viriditate hntia deuastarunt. Tandem piecte in mare et ad littora in terram eiecte, secuta est magna putrefactio. Et inde mortalitate magna, acre inficietes generalique hominum interitum suscitauerunt. Anno quoque lotharii impij secundo apparuit cometes.

Apod ostiam urbem affris itez in ytaliam redcuntibus prospe pugnarunt romani. Verum sarraceni exultantes ad ytaliam oram flectentes anchonam vi captam spoliataque incenderunt nec fuit maior cladis accepto confortatio, quam populi fuga mediterranea dilapsi, magna ex parte mauroz manus impias euasere.

Adelphus rex

Adelphus angloz rex vir quidem christianissimus et romane ecclesie deuotissimus, circa illa tempora primo totius anglie monarchiam tenuit, regnum accipiens, regnavit annis, vii. romam perrexit, quod inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam romane ecclesie tributariam fecit. Voluit namque ut singulis domibus quantum singulos argenteos ecclesie et sancto petro tributum persoluerent.

Edimundus rex

Edimundus postea angloz rex, vir quidem religiose et scitatie principis, quod cum esset acerrimus christiane religionis defensor, multa bella contra danos infideles gessit tandem supatus martyrio coronatus. Eius caput ab insulano lupus seuus illesum seruauit.

Benedictus tercius papa. patria romanus. pater petro. Is ob vite sanctita-
tem. merito benedictus appellatus est. et rex diuinarum gratiarum. sub gregorio
enim militans cum ab eo subdiaconatus gradum accepisset. ita deinceps vixit. ut mor-
tuo leone tanti pontificis successor habere. ad hunc itaque in eius electione omnes
tanquam ad unicum et benignissimum sidus a deo in terras missum eum pontificem decer-
nunt. Qui flens ac deum ac sanctos testes faciens. se nequaquam dignum esse. quod tante
sedi perficeret dicebat. Sed omnibus acclamantibus et eius electionem approba-
tib' inuit' pontificium munus suscipiens. in atrium lateranense perducit. et in sede pe-
tri collocat. inde in equo albo sedens ad ecclesiam sancte marie ad presepem ductus
ieiunij triduo et orationibus vacauit. deum rogans ut sibi liceret sancte et ecclesias
suas integre gubernare. Certe tamen rhodoaldi portuensis episcopi factorem secuti. ana-
stasium a leone pontificatu deiectionem perferre conati fuerant. sed cognito errore veni-
am petentes hominem sanctissimum de more adorauerunt. Idem fecere et ludouici im-
peratoris legati. ad firmandam cleri ac populi electioem romam missi. tante enim
mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe et animo. ut tam in migratu constitu-
tus quam in vita priuata omnibus carus et gratus videretur. multas ecclesias vetusta-
te collabentes restituit. Ea que instituit non vix tantum sed re ipsa comprobauit. sa-
cerdotum enim funeribus semper interfuit. egrotos preterea inuisit. pauperes aluit.
calamitosos consolatus est. viduas et pupillos acerrime tutabatur. His artibus
vitam sanctissimam continue ducebat. moriens suum corpus ante fores ecclesie bea-
ti petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto.
die nono. interim vero dies. xv. episcopus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno christi. 8642

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene-
dictus a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vero
diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus non sine lacrimis
tumulo collocauit. Quem post multas vigilias et orationes in basilica sancti dyo-
nisi pontificem licet absentem creant. et fugientem in vaticanum. conditum in atrium
lateranense perduxerunt. et nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in
basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico
cesare qui tum aderat collocutus est. tum ad pontificatum. tum ad imperium pri-
nentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane urbis imperator
legatos cum muneribus romam misit. Pontifici autem dignitati consulens ioan-
nem archiepiscopum raucennatem ad sedem apostolicam. propter obiecta crimina recu-
santem venire dignitate priuauit. quem deinde in gratiam recepit. Liberatus autem
pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (que prius antiqua nunc noua
appellatur) restituit regem bulgarorum cum omni prouincia ad fidem christi litteris et
sanis admonitionibus conuertit. et eis episcopos et presbiteros dedit. Pacem inter lu-
douicum et beneuentanum ducem composuit. Postea ludouico presente et appro-
bante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demum in omni genere
virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xij. moritur
Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad predecessoris sui exemplum se-
pelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Adrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familia-
ris fuit. Vir quidem optimus liberalisque ac in pauperes maxime munificus. Hac et alijs virtutibus
tanto in precio apud omnes fuit. ut cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim omnes. vicum ha-
drianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera-
tor confestim legatos romam misit. et huiusmodi electionem approbans romanos admodum laudauit. quod
summum pontificem sancte et integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatus adeptus
omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circumspectabat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tum
maiorum vniquemque ad bene beateque viuendum cohortatus. circumspectos etiam aliorum iudicij et potentia
acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. quia et pulsus phocius vir sedicio-
sus et restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoque rogatus. ut virum vita et doctrina in-
signem in prouinciam mitteret. ut in fide retineretur qui aliquos misit. quorum bulgari a constantinopolita-
nis corrupti pulsus latinis sacerdotibus. grecos receperunt. hadrianus vero sese omnibus ecclesie hostibus
quoad fieri poterat obiciens. cum mortuo ludouico carolum filium inuenturus esset moritur. pontificatus
sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies
duodecim.

Linea summorum pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

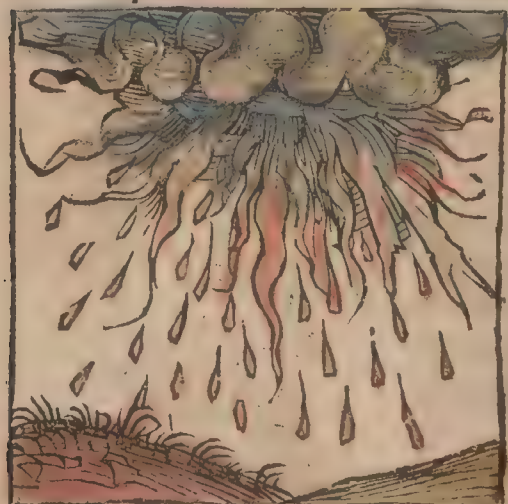
Hadrianus secundus

Ludovicus eius nois secundus. p[re]lothario defuncto. anno salutis octin-
gesimo quinquesimo sexto. impavit solus annis. xxj. q[ui] olim a Sergio
papa in regē inuictus fuerat. Nam lothari[us] ludovicū filiū quē regni sociū vt p[re]-
missum est. ascinerat in ytalīā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit dro-
gonem metensem ep[iscopu]m atq[ue] alios viros ecclesiasticos prudentia et auctoritate
dignos. quor[um] consilijs vteret. Is autē adolescens nimia felicitate elatus. qua-
cūq[ue] iter fecit cedibus omnia et rapinis vastat. incendit et diruit. Vex cū vrbi ap-
propinquasset. ei[us] obuiā honoris causa romani ciues obuiā p[re]iussent. dep[re]si-
ta feritate illa gallica mitior esse cepit. q[uod] ei p[ro]pter sententiā ingredi urbem paca-
to agmine liceret. Octauo autē ex quo venerat die. vidētibus omnibus q[ui] aderāt
ludovicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templū
q[ue] beati petri ingressi. pontifex ip[su]m augustū declarans. impij corona eum coro-
navit. atq[ue] q[ui]cūq[ue] honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile cōcessit.
Cesar itaq[ue] et augustus declaratus et coronatus. statim romā egrediens pacate
agmine papiā cōcessit. vbi et deinceps omnē vitā suā romā cūdo et redeundo cō-
trivit. Suis quoq[ue] diebus sarraceni ex affrica processu beneuentanor[um] regionē deuastabant. in quos impa-
tor ludovicus copijs illico vnde cūq[ue] cōtractis lothariū frēm in adiutoriū inuitat. q[ui] cum exercitu ingressus
ytalīā cū inique et enormiter iret. tū ex calore. tū moribus araneaz de gente sua p[er] multos amisit. Ipse vo-
lotharius in via morbo correptus apud placetiā obiit. carolus autē rex gallie audita morte lotharij. regnū
eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludovic[us] lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea
conditione. vt ludovicus impator aquisgranī pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludovicus su auissi-
mus impator vltimū diem clausit anno impij sui vt supra.

Linea imperator

Ludovicus secundus

Sanguine t[em]p[or]ibus ludouici impatoris p[er] tres dies ac noctes pluuisse hi-
storici scribūt apud brixianā cisalpine gallie urbem.

Uberis quoq[ue] fluuius hoc anno. adeo romanā urbē vexauit. vt nō ni-
tū in lucina. et monasteriū b[ea]ti siluestri. et totā illā planiciē q[ue] a via lata ad ra-
dices tarpeie rupis ad viā argentariā et ad auentiniū ducit ita occupauerat
vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione et multe domus euerse
sunt. et plures arbores euulse. et sata passim disiecta. Neq[ue] hoc semel eo an-
no. s[ed] itez decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius del-
linire pot[er]at Nicolaus enixus. nullū gen[us] officiū et pietatē in suos omisit.

Bulgaria his temporib[us] lris et admonitionibus Nicolai pape ad fidē
xpi veniens cui[us] rex cū omni p[ro]uincia cōuersus ē. Vex nō quidē tūc pri-
mū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius t[em]p[or]e scismatici fuissent catholice fidei
dogmata acceperūt. Eorūq[ue] rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex.
subditaq[ue] illi sclauor[um] gente q[ue] a bohemijs germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi.
Pontifex autē ep[iscopu]s atq[ue] p[re]sbyteros (vt p[re]missum ē) destinauit. q[ui] pulso inde photino heretico. neophytos
oēs in fide cōfirmaret. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hor[um] nāq[ue] rex tante fuit p[er]fectio-
nis et sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idē filius corrupe-
re ydolis ymolaret. pater zelo fidei succesus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. at-
q[ue] eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iuniorēq[ue] filio in regno collocato rursus monachi habitū resum-
psit. Eo t[em]p[or]e mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanor[um] sacerdotū donis et pollicitatōibus cor-
rupti. pulsas latinas p[re]sbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes malor[um] incendia inter grecos et la-
tinos multa suscitauit. Facta est autē p[er] id t[em]p[or]is regni dalmacie diuisio. Cui[us] membror[um] noīa. etate etiam n[ost]ra
in vsu habent. Si quidē vetusti noīs dalmacia grece regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histri-
am: a meridie pelagus adriaticū: a septentrione pannoniā habuit. Noua autē in diuisione a campis dalma-
cie hinc histriam vsq[ue] croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsq[ue] croaciā rubeā. Et versus monta-
nā a flumine drino trans ip[su]m flumē macedoniam vsq[ue] rasciam et citra flumē bosnam vocauere. Rasciaq[ue] et
bosna p[ro] regni croacie regionibus habentur.

Et fere p[er] eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea omni sunt ponti: q[ui]z ps maxima in ytaliam
nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū vrentes tenuerūt: vel desertas fugientib[us]
habitoribus incēderunt: alijsq[ue] tamē tūc i locis res xpianis. p[er]spere succedebant.

Pacem p[ro]pterea Nicolaus papa inter ludovicū impatorē et andalisiū beneuentanū ducē composuit. Is
em iūctis sibi capanis et lucanis atq[ue] samnitib[us]: et vana grecoz spe subleuatus a ludouico impatore
rebellās illius fines hostis ingredit[ur]: cui ludovicus repugnās ip[su]m beneuenti tandem obsidet: donec in dā-
nor[um] refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: vex aliquāto post andalisiū p[er] fraudē impatorē ne-
care procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q[ui] scribāt b[ea]tū cyrillū ex chersona p[ro]p[ter] sc[ilicet] clemētis corp[or]is romā tū deitlisse. Idēq[ue] i ecclia h[uius] t[em]p[or]is
bus sc[ilicet] clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoq[ue] regem danor[um] cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiā dedit.

Berta eas mudi

Anno mudi. 6073.

Anno xpi. 874.

Ioannes octauus papa. p̄ia romanus. p̄e gundo. initio p̄tificationis sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a roma in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo post adiutibus q̄busdā amicis e vinculis. p̄lapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciāz cōfugit. vbi p̄ annū immoratus. et regē inuixit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclesiasticos ortas sustulit. Un̄ abiens apud treas ciuitatē cōciliū habuit. In quo et multa ad fidem p̄tinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tū primū ex locis nemorosis ad meliōrē cultū venerat ep̄s datus ē. vix cū ytalīa a sarracenis vastaret. Cūq; tā montis cassini monasterium cepissent ac diripissent. Ioannes romani accitus adiutibus principibus xpianis agarenorū magnā p̄tem ytalīe ac siciliā expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret imp̄ij corona donauit. terciusq; carolus appellatus ē. Cōstituit aut̄ inter cetera si q̄s sacerdos aut laycus homicidiū faceret p̄petuo irregularis haberet. et ad sacros ordines nullatenus admitteret. Vir sane ita vtrāq; lingua doctus. vt e greco in latinū et septimā vniuersalem syddū. et hierarchiā dyonisi ariopagite. Et vitas multorum sanctorū caroli gratia in latinū eleganter et docte transfulerit. Cū vō in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit. et in basilica petri sepelitur. Quā quorū gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secundus natione gallus. p̄e palūbo. post ioannē pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc martinū vocent. martinus itaq; cuius vita ideo breuior ē q̄ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pontificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula p̄fecto aufugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū em̄ et menses quorū tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Adrianus tercius papa. p̄ia romanus. p̄e B̄dicto. tanti animi fuit. vt initio p̄tificationis sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimo quinto. ne in creando p̄tifice impatoris auctoritas expectaret. qd̄ q̄dem institutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ inchoatum dē. Hadrianus aut̄ p̄tifer de q̄ clerus pplūsq; romanus magnā spem cōceperat. ob eius v̄tutē et magnitudinē animi. anno primo et mense secūdo pontificatus sui morit. Sepeliturq; in basilica petri collacrimantibus oībus et ingemiscuntibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus huius nominis quatuor papa. p̄ia romanus. ex via lata. p̄e hadriano. pontificatū inijt eo tpe quo normāni adiutis decis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoaduixit in multa perturbatōne normānorū hunorū ac ytalicoz semper fuit. et multorū viroz illustriū in tanta re et perturbatione et q̄ maxime scititate Luprandi ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauensis ep̄i mirifice recreabat. Quorū vita et moribus ita xpiana fides inoleuit. vt et monasteria multa et sacella magnis sumptibus in vtrāq; gallia sint cōdita. Morit autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

impatori dono misit. eas p̄mas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summorū p̄tificū
Ioannes octauus

Martinus secundus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Synodus quinta apud cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. p̄tifer rōnus. q̄ faciens grecorū cū latinis v̄nionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe huius cōciliij trecenti et tres sup̄ octoginta p̄es fuerunt. Quid aut̄ declarandis si dei xpiane articulis ea p̄ fuerit synodus canonū libri b̄nt. S̄ qd̄ nobis constat nulla grecos inter et latinos secuta ē sedes p̄positio. p̄ quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē et āno illi creta isula egressi dalmacie oram inuaserūt. et nō solū exposita mari loca. s̄ etā plerisq; locis extensione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vsq; olati oppugta diu vrbe iō nō sunt positi. q̄ veneti vicine vr̄bis piculo excitati laboratib⁹ p̄sidiū attulerūt. et fugatos ide sarracēos mari q̄s sup̄o expulerūt. Iō basilij ip̄ator cōstātinopolitan⁹ vrsūm ducē venetū. p̄bospatariū ip̄iales declarauerūt. q̄. xij. cāpanas magni poderi

Carolus eius nominis secundus, cognomento calvus, anno primo iohannis pontificis imparecepit, et regnavit annis. 6. Is cum brittonibus bellum per quod annos gessit annos, et desereret non audent, veritus ne cum normanos duce se cepisset, si brittones a tergo premeret resistere nequere. Carolus autem interea hominibus brittonum duce primo, et postea crispo et filio supatis occisisque britanni potitus, se in regem lemonice urbis vngi curavit. Et fratriam cum exercitu in gressus. Per quod etiam tempus alter eius frater baioariorum et germanorum rex in frackford, obiit. Implicitum tunc recipiendarum fracie urbi bello carolum calvum assumpsisse romanum imperium, et regno germanie sua imposuisse presidia magis confuse ac nude tradi ab omnibus, apud omnes tamen scriptores constat quod carolus calvus imperatoris nomine assumpto romam se contulit, et a iohanne octavo pontifice romano coronatus, illico in franciam rediit, compositisque illic rebus, romam reuersus interea carolomannus et carolus, qui ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erant exercitu ex omnibus germanie, puincijs coacto, in ytaliam aduersus patruum ducere constituerant, mouerantque signa, qui calvus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantua accessit, Veronam eo consilio ducturus, ut in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie prohiberet. Sed cum apud mantua languore animi egrotare cepisset, venenata portione qua Sedechias hebreus (quo utebatur medico) dedit mortuus est. Ea caroli calvi morte audita iohannes pontifex ludouico eius filius, cui balbo cognome fuit fracie regi ut imperator declararet studuit. Contra vero nulli ex nobilitate romana carolum tercium germanie regem, qui ut ostendimus cum carolomanno fratre exercitu in ytaliam ducendum habebat patum imperatorem fieri adiunxit. Et captum pontificem in custodia habuerunt. Ille vero fuga lapsus ut permittitur, ad ludouicum balbum regem in franciam se contulit. Et per annum ibi moratus, eius reges amicitissime ex more inuixisset, romam a carolo tercio imperatore vocatus rediit, eumque inuictum imperij dyademate ornauit. Fuit autem carolus secundus vir christianissimus, ac deuotissimus, multa monasteria atque ecclesias celeberrimas hinc inde condidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento grossus, impauit annis. 12, anno ab incarnatione domini octingentesimo exercitum, totaque longobardia in deditioe accepta, romam venit, a iohanne pontifice ut in vrbe roma liberti vivere liceret imperij corona donatus. Augustus appellatus est. Cum enim ludouicus duobus annis imperasset, et iam assumpto veneno obisset, carolum hunc inuixit et solus impauit annis. x. qui imperij dyademate insignitus, presertim in normanos copias duxit, qui franciam et lotharingiam infestabant rapinis et incendijs, compta enim morte ludouici, securiores effecti nobilissimam galliarum urbem treuerim inuadunt, et in cena domini, puincia adiacentes igne deuastarunt, cum carolus tercius in ytaliam esset et a principibus germanie et gallie vocatus, ut regnum patrum a normanis liberaret, qui illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus et frislonibus alemanis ac thuringis contra normanos mouet exercitum. Eos autem breui adeo pressit, conclusitque ut rothifredus eorum rex pace petita, se passus sit fieri christianum, quem imperator de baptismatis fontibus leuauit. Sunt qui scribant stephanum quinti pontificis tempore carolo cognomento grossum qui iam annis. xij. impauerat, prate deiectus ab optimatibus suis fuisse, ob segnitie corporis et ingenij tarditate, in locum eius arnulphum nepotem successum fuisse. Anno sequenti ludouicus filius caroli regis fracie obiit, ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannum regni heredem, qui non multo post ab apro in venatione percussus, diem obiit. Et inde carolo imperatori qui de stirpe carolorum solus superesse videbatur subiicitur, ferunt nonnulli carolum, ad tantam penuriam in egrotatione deuenisse ut ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

Cempibus caroli calvi comitatus flandresis exordium sumpsit. Neque tante opulencie ac nois, eo tempore erat sicut nunc cernitur, sed a forestarijs regis francorum regibus, quorum lodericus et ingerlanus et audacrus sibi pino et carolomanno et ludouico rectores flandrie fuerunt nec tunc comites dicebantur. Balduinus autem filius audacri rapuit iudith fillam caroli calvi propter quod ab omni ecclesia consensu episcoporum excoicatus est ex iussu caroli. Unde episcoporum et optimatum suorum consilio reconciliatus, carolus imperator balduino et iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam, ac eorum hereditibus.

Joannes Scotus

Johannes Scotus vir perspicacis ingenij ac diuini, et mellite facundie, et in diuinis scripturis eruditissimus, apud carolum predictum, multo in pretio fuit. Is ex scotia, puincia in franciam ad carolum veniens, ipse imperator iussu et rogatu hierarchiam dionisij ariopagite e greco latinam fecit. Compositum et librum de nature diuisione, demum in uisicetia elfredi allece venit in anglia et apud monasterium melberiese a discipulis quibus docebat stiliis profusus morte perculit, et martyrium. Liber eius de eucharistia postea in vcellensi synodo a leone nono celebrata dicitur esse, fecit et comitare in hierarchiam.

Anastasius ecclesie romane bibliothecarius eo tempore utraque lingua plimur eruditus in pretio habuit, septimam vltimam synodum et vnam dyo, hierarchiam ac multas sanctorum vitas caroli imperatoris predicti gra in latinum transtulit, et plura eleganter composuit.

Anastasius

Linea imperatorum
Carolus secundus

Carolus tercius

Berta etas mūdi

Anno mūdi. 6095.

Anno xpi. 894.

Formosus papa post stephanū pontifex creatur. Hic portuensis epus al-
qn iōanis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deferens in gallias
aufugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veni-
ens omī ecclesiastica dignitate priuat. pphana indumēta simul cū moribus assu-
mens. Sunt q arbitratū hoc iō formoso accidisse. q eius cōiuratōis cōscius
et auctor fuerit. quā iōannes captus et in vincula cōiectus est. hac itaq; cōtume-
lia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmavit se nūq; postea vī
romā vel ad epatū rediturus. At vero martinus pontifex iōannis successor. ho-
minē postea iuramento solutū in patriā et pristina dignitatē restituit. vñ ad pō-
tificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute dīcentibus qbusdā
assumitur. Qui statim inito magistratu. ecciam. b. petri principis aploz leui
pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno qnto. mense sexto morit. Elā-
catum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis vigintiūtiū summorū pontificū. q p eos fu-
erūt ad sexaginta annos gesta. adeo nūde scribit vt vix parentū. patrieq;
pontificū illoz nomina. et quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus
vel diebus ponat. ceteriq; scriptores et si de gestis rebus. pūctat vñ originē
habent. aliqua et aliqñ vana et supflua dicunt. parca tñ ad romanū imperiū ro-
manosq; pōntifices ex scriptoz ariditate faciētes. ānoz ad. lx. p quos dicti pōti-
fices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt
vna cū industria impatoz simul etiā pontificū virtus et integritas defecerit. q q-
dem tempa infeliciūma esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant
esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. pūpue aut hī octo seqn-
tes pontifices breui tpe sederūt. varijsq; cōtentionibus agitati. Nā stephanus
iōannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. absctis di-
obus digitis manū in tyberim pūci mandauit. Rursus theodoricus acta ste-
phani reprobās. formosi approbauit. Seqntesq; pauca laude digna factitarūt.

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pō-
ntifex creatur. Quātū aut in pōntificatu vixerit. magna controuersia ē. plus
em alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc di-
ebus tantūmō sex et. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib; nul-
la vel parua de hoc homine sit mentio. Moriens vō i basilica petri sepelit.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus
pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei
decreta abrogauerit. res gestas rescident. Licet quidam scribant ipm stephanū
episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq; stephanū tanta
rabie defuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali
habitu spoliatum. Indutumq; seculari. sepulture laicoz mandauerit. absctis
tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus i
consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq; proiectis. q vt ipse dicebat con-
tra ius sacramēti romā et sacerdotiū repetisset. quo a Joanne octauo iure spo-
liatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia et pessimi exempli. cui postea fere sp-
seruata hec consuetudo sit. vt acta priorū pontificum sequentes aut infringerēt.
aut omīno tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit.
Sedes aut ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambi-
nuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta et
acta. statim improbat abrogatq;. Horum nempe pontificis intentio atq; vir-
tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē hu-
ius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demo-
ritur.

Theodorus secundus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia se-
dinofoz sequitur. Nam et formosi acta restituit. et eius sectatores in pre-
cio habuit imperante adhuc in ytalīa (vt quidam volunt) arnolpho. De isto p-
pter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em Theodorus vigesi-
mo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est galloz regni pars. a normānis nuprime ad fidē cō-
uersis illam colentibus no men assumpsit qui autem fuerint normanni vt
quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā
descendisse. Hi nanq; vna cum dānis per galliam igne ferroq; debachantes a
carlo multis prelīs attriti coacti sunt fides xpi accipere. partemq; gallie illis
ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. et hodie normādia dicit.
Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent.
Ne vt sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem
duces plura bella gesserūt.

Alinea summorū pontificū
formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodor' secundus

Arnulphus septimus galloꝝ impator. post carolū magnū anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a pleq̃ntibus iniuriatus ad ytalīā in sui tutelā euocauit. Et primo q̃dem ingres- su bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeꝝ romā pe- tens formosum pontificē in pristina dignitate restituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strenue magūinos debellauit. in- de in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vasta- uerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea to- tam orientālē franciā q̃ theutonicū regnū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxonīā. thuringiā. frisiā. ⁊ lothoringiā rexit. frāciam vō odō saxonīā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Lendebuldo filio de nō cōinge nato lothoringiā dona- uit. Uex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gi- gnit. ita totū inuasisse corpus. ut nullo potuerit medicamine adiunari. q̃n eo in- fastidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstret i cenobio sancti beme- rāmi Ratispone. Desijt aut in arnulpho gens francoꝝū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq̃ felicius ⁊ cum multis euope puincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius t̃pis gestas res. ⁊ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnq̃ tempora sibi uicē magis fuisse cōtraria. ut queadmodū afflictas laceratam. ⁊ om̃ibus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missōꝝ tyrannide exhaustam ytalīā. Caroli ⁊ q̃si oim̃ eius successorū magnificentia bonitas liberalitasq̃ erexit instaurauitq̃. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. ⁊ incurantes barbari ac externi. eam p̃p̃modū ad desolatōem interitūq̃ pduxerit. efficitq̃ hoꝝ tepoꝝ ma- lignitas. ut om̃is fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Dni gēs scithyea. q̃ supiorib⁹ diebus innumera pene manu. sinibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad p̃sanguineos. vngaros. p̃anomas incolētes puenit. p̃ualuitq̃ ea immitior gens. ⁊ fa- ctos humaniores. cōtinuata cū nris p mltā secula puerfatione. Ex huius primo bauaros ⁊ postea vnga- ros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq̃ videmus eā gētē. q̃n tūc p̃mū aduenit. caletibus adhuc patrie morib⁹. crudis carnib⁹ ⁊ aliq̃n hūanis vsci solitā. Post paucos itaq̃ ānos q̃ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani ut docuim⁹ q̃nti p̃tificat⁹ tpe in ipatore creato. longobardi loca nūc longobardia dicta i- colētes. siue q̃ in p̃dicte vngaroꝝ gētis p̃sidio aduersus arnulphū impatore spauerint. siue ex reb⁹ ytalie i- maximū adductus dissidiū romanos p̃uiferint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romanic⁹ ⁊ ce- teri ytalī nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos af- futuz itelligētes. berēgariū foroiuliesem ducē roma oriūdu creat ipatore. Huius iterim siue q̃ ipi aduētus sui p̃ncipio dicti sunt vngari. p̃ma i germanos expeditiōe delati. mlti mortalib⁹ ṽl cecis ṽl capti. loca sacra atq̃ p̃phana ⁊ spoliast. ⁊ ferro igniq̃ destruxerūt. nec miorē i gallijs. ṽl rex p̃dā ṽl edificōꝝ d̃molitōꝝ ediderūt

Adonasteriū Signiacū ⁊ Cluniacū

Bermonius cognomēto p̃ aquitanie dux. ⁊ aluer- nie comes. Hic dē cē t̃pib⁹. ⁊ fide puerfatiōe morib⁹ religi- oneq̃ atq̃ doctrina in p̃cio maximo fuit. q̃ cū virili prole careret. Cluniacēse monastē- riū burgūdie in p̃no fundo magnificentissimis inchoa- uit opib⁹. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abba- tē p̃fecit. maximis puētib⁹ ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Berno abbas gigniaci ce- nobij p̃ia burgūdi ex q̃dā comitū clarissima fami- lia nat⁹ his t̃pib⁹ ob sc̃ritatē ⁊ clarissimā doctrinā mirifi- ce laudatur.

Rudolph⁹ corona sibi i- p̃posita rex burgūdionū statuit. q̃d regnū multo tem- pore durauit.

Sunderoldus maguncie archiep̃us a normānis wormacie martyrsatur.

Remig⁹ q̃s ātisiodoreñ. ep̃us in exponēdis scripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

Linea ipera toꝝ Arnulphus

Berno abbas

Rudolphus rex

Berta etas mūdi

Ioannes nonus papa. p̄ia romanus. post theodorū pontifex creat⁹. for-
mosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppli romani p-
te. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prello abfuerit. Is
aut rauennaz pfectus. iij. et. lxx. epoz habito conuentu. ⁊ stephani res gestas
improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diudicās pperam a stephano factum. qui
censuit eos iter ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines ascuerat.
hoc accidit. qz pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia
res publica xpiana ignauos ⁊ desides principes habebat quoz maxime intere-
rat nauicula petri fluctibus exagitari. ne si gubernator aliqui respiceret. prin-
cipes ipos vt malos nantas e repu. deijceret. Ioannes aut pontificatus sui āno
secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi qz seditiones
quasdam ppe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa. p̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius huma-
nitatē ⁊ clementiā. qui maxima euz laude. tū maxime in tantis corruptis
pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Vex nec quicqz
ab ipso factitātū cōptū habem⁹. qz magnopere laudari possit. acciderat ei illi etati
qz omnis v̄tus. tam in capite. qz in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat.
Nam vbi opibus lasciuire cepit ecclia versis cultoribus a seueritate ad lasciniā.
pepit hec portēta. a qbus ambitione scissima petri sedes occupata ē potius qz
possessa. hec tū b̄ndicti laus ē. qz in tam corruptis moribus grauitē ⁊ constan-
ter vitā ducens. pōtificat⁹ sui anno. iij. mēse. iij. moriē. vacat tū sedes dieb⁹ sex

Leo quintus papa. cui⁹ patriam historiici non ponūt. pontificatum aut ade-
ptus. a christofero eius familiari dominādū cupiditate allecto capif. ⁊ in
vinculis conijcitur. qd sine magna seditione. ⁊ multoz interitu fieri non potuit
Christoferus itaqz sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se ho-
nore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore ani-
mi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. quez ipē. vt lu-
pum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Cristoferus papa. cui⁹ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignorat⁹
leone delecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo
enim mēse. dignitate ac merito quidem electus. monasticam vitam vnicuz ca-
lamitosoz refugium obire cogitur. in monasteria eū tanqz in insulas clerici ma-
le de ecclesia dei meriti relegabant. Sergius autem eius successor postmodus
cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in-
vinculis cōtexit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū re-
uinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. ate hec tempo-
ra in apulia iuxta Sipontum vrbe in monte gar-
gano facta fuit. in quo postea ob hmoi memoriā op-
pidum vna euz templo edificijqz alioqz apparatu cla-
rissimo conditum fuit. ad qd nunc vsqz totius xpiani
orbis populi maximo concursu frequentare dicuntur.

Post hec quoqz tēpora ignee faces in celo ⁊ stel-
le micantes discurrentesqz pter consuetudinē vi-
se sunt. Unde non ita multo post yngari ytaliam euz
exercitu ingressi. multas vicissim intulere accepereqz
clades. Cometaqz solito rutilantior appaurit. Et secu-
ta est nimia inundatio aquaz precipue in saxoniam.

Sergius eius nomis tercius papa. natione ro. p̄e benedicto pontificatum
sumens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaqz dia-
comus existens formosi factionē ne pontificatū cōsequeretur plurimū psecutus fuit
Ea ppter a formoso reprobatus fuit. Sz ipē suscepto pōtificatu i galliā pfect⁹
Lorbarij grā ⁊ amicitia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum pa-
patus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbavit. vt
denovo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sa-
cerdotali ordie dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepul-
cro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affect. corpusqz ipm in tyberim p̄ici-
iussit. tanqz sepultura ⁊ honore hūano indignū. scit piscatores corpus ipsum
inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atqz dū fuit celebrat⁹ scōzū
ymagines que i templo locate erant. corpus ipm veneratus fuisse. Sergi⁹ aut
bis artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iij. die. xvj. moriē.

Linea summorū pontificū
Ioannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Ludovicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. p̄i successit anno salutis. 903. regnavit aut̄ annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā imp̄ij puenire potuit. quē tñ franci in regē frācor̄ germanorūq; genitorū in titulo imp̄ij subrogarūt. Et ī oppido forche rex creat. vtz cen- debuldo cui principes lotharingie aduersabatur resistentiā faceret. ad regnum totius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldis lotharingiā ferro igniq; de- uastabat. tandē a comitib⁹ scesano gerardo ⁊ mansfredo in bello occidit. Anno aut̄ ab incarnatione dñi. dcccxy. Ludouicus filius bosonis p̄uincie romane ⁊ burgūdie regis filius p̄ taurinos ytalīā est ingressus. Quq; totius ytalie regno p̄ suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibus- dam traditione captas reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aut̄ rex germanie ⁊ apud frācos ger- manosq; impator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolo- rū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qd̄ annis centū ⁊ decem caroli- magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsserit. ludouico autē de- functo. otto dux saxonū ab om̄ibus petiit. Is princeps clarissimus senio gra- uis regnū recusabat.

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio op̄dicti ducis ottonis. q̄ regnū accipere rennuit. cōsensu oīm francoꝝ rex cre- atur. anno dñi. dcccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caruloꝝ. hic ad coronā imp̄ij nō puenit. ⁊ cū in ytalīa nō impauerat. ytalī eū inter impatores nō nu- merant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septē. anno regni ei⁹ p̄mo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ⁊ baiuarijs iuxta rhenus sternuntur. post dux baiarioꝝ arnulphus corado regi cōtrariū cū vxore ac fi- lijs ad hungaros diuertit. vbi vsq; ad obitū conradi pmanit. coradus aut̄ mo- riendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis sa- xonie ducis filium designauit regni successorem.

Henricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali re- gnauit ⁊ anno domini. dcccxx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisijs regente. Heinric⁹ au- tem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aut̄ in cohercendis hungaris atq; bohemijs vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxonīā incredibili ce- de prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ il- lustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oīm q; aliarū virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mi- ra scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ot- tonem magnū. ⁊ heinricū ducem baiarie. Soror aut̄ huius heinrici baba ge- nit̄ albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq; sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouin- cie sueuorū. Et hanc ad insigne ⁊ tutamē imp̄ij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translātā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Vādē dum ad obtinendam imp̄ij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis glo- riosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalīa tyrannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici terci⁹ albertus nobilissimus comes frācor̄ ottonis saxonū ducis ex filia ne- benberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. battonis archiepi magūini dolo. ad impato- rem ductus capite plectit. q̄ historia ī descriptōne ciuitat̄ babēbergē infra lat⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine

Albertus comes ba-
benbergēsis

ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam

Hatto archieps magū-
tinēsis.

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comi- tem albertum de babenberg dolo se tradidit occiden- dū. postea rex coradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētīā eius sibi suspectā. ad qd̄ cū taz torquē aurerā archieps fabricasset. Que collo ductis secū cōiuuantis inieceret. dolo p̄dito frustratus est. Et post tridnū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt ful- minis ictu interiit. ⁊ a demonibus raptus. In pntē ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in ae- re. Sic peccata lues. sicq; ruendo rues.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Berta etas mūdi

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluius (vernacula lingua redniz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluius nō longe a Nurembergā pugnatio amne exonerat p̄bet
q̄ babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac utilitatē ob nauigial plurimū accomoda. deince in moganum
descendēs q̄ nō paucas frāconie plabif vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Lu-
itolfus princeps saxonie suis t̄pibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricū humilē primū. romanzūq̄ re-
gem q̄ germanie p̄fuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenbergavocata. Quāq̄ nōnulli monte pa-
uonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie
occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoz comitē. p̄scripti ottonis saxonie
ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanz ob necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vr̄bis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videba-
tur. Ob quā rem ad dolos recursū ē. Hatto ep̄s magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui p̄fect⁹ ad
albertū litis arbitriū se dixit. Rogauitq̄ albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret.
vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurifuradi religione. Albertus autē comes deince
recepta fide ⁊ p̄missione hattonis archiepi. cū eo p̄gens a castro suo. Elx autē arces egressi tū hatto vereoz
inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Utili⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Lauda-
uit albertus verba p̄sulis. Et in castellū rediens. hattoni p̄radiū dedit. nulla alia securitate ab ep̄o req̄sita
quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. ⁊ capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archie-
piscopū de facta securitatis sue p̄missione. Rndit parē religiosus ep̄s. se fidei et p̄missioni satisfecisse. ip̄m
q̄ a castro egressum. incolumē sel in castrū suū deduxisse. Cū ad p̄radiū introiuit. bis reducere nō promissis
se. Infelix Albert⁹ gladio obrūcat⁹ ē. Adeli⁹ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hāmbale romaz
missis. vinctū imiserē. p̄dia q̄ albert⁹ hūit ip̄io postea cessit. otto vō. iij. ip̄ator p̄dia pleraq̄ diuo heinri-
co tradidit vt in p̄uilegio eius scribitur. Mouerint oēs xpi fideles qualiter nos obintervenitū dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro batoariorū duci henrico quoddā iuris nostri prediū. ciuita-
te videlicet habēberg noiatam. cū oibus ad hāc respicientib⁹ rē. nra impiali potētia ī ppetue vsus ppetuati
cōcessim⁹. firmiterq; donauimus rē. Eam urbē deinde henricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecce-
siā ac aulā epālem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta ygine kunegūda. Nā nil in vita p-
termiserūt. qđ ad honorē dei p̄tinere secernerēt. q post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis mira-
culis clarēt. ibiq; berengari⁹ sepultus ē. q regnū ytalie vsurpauit. Et ab otone primo capt⁹ in germanias
ductus. illic exulans obiit. Ornaturq; hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ppulchris. habz et san-
ctū ottonē eius loci ep̄m aplicū p̄meramie. cū vexillo dñi georgij. credūt quoq; duas e sex ydrijs ibi esse.
in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit historia. Et gladiū cum quo petrus
malcho auriculā amputauit. Tandem vō urbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans bystorie⁹
hīs sequentibus edidit.

Banaricus flumius vulgo radiantia dicitur
Morica rura fouens. varieq; vagādo relict⁹
Montis panonis. urbis amena colit
Nomie vulgato mons habēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaq; terra rigatur
Ponsq; sup̄strat⁹. cingit vtrūq; latus
Urbs laudāda nimis mōtē scelerat ab imis
Indeq; blimis sit turribus in situ primis
Montis ab urbe tñ culmina clerus habet
Agmine muroz series p̄cincta domoz
Exclusis laicis. munitio fit dominoz.
Ecclesie forma. mōtis caput auget et ornat
Montis panonis hz colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. urbis quoq; principales

Ipe nites medi⁹. p̄minet absq; pari
Pulcrior illoz loca maxima dat monacoz
Templaq; multoz reliq̄t dant canonicoz
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūq; forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi p̄ano colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter h̄
Vertice stat iacobus. leua michael retinet
fertq; secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris henrici sancti cognomine claudi
hec et maiora multa fuere bona
Cuius et ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptulit alma corona
Hec vocat historia p̄ano beate vale.

Sexta etas mundi

Anastasi⁹ terci⁹ papa. p^{ri}a roman⁹. sergio pontifici surrogat⁹. pontificatum inijt. Quo landulphus beneuetan⁹ pnceps graui p^{re}lio in apulia cu gre-
tis decertauit et vicit. Hic vir bon⁹ modeste et integre in pontificatu vixit. nec in-
se q^uqua habuit. q^u rep^{re}hendi possit. que pontifice hac vna i re laudare possum⁹.
q^u nemine eoz. q^u an se in pontificatu fuere ignominia aliq^u notauerit vel maledi-
centia psecutus sit. a q^u cu nil memoria dignu gestus sit. secundo anno pontificat⁹
sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa p^{ri}a roman⁹ anastasio successit. Hui⁹ aut vita ita obscura fuit
vt etia sint q^u eu inter pontifices no numeret. maxime vincentius histori-
cus. aliter martin⁹ sentit. et gothefridus q^u scribit. Landu au^{tem} sua interposu-
isse. q^u minus ber^{re}gar⁹. et rudolphus comit⁹ guidonis fili⁹. inter se decertaret.
Lando aut sexto pontificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelir⁹
Ordo cluniacensiu s^u regula diui B^{en}dicti incepit

Oddo p^{ri}m⁹ p^{ri}a cluniacensiu historia de sancto Martino edidit. Ubi et paulo post
in domino sanctissime quieuit.

Joannes eius nominis decimus. p^{ri}a roman⁹.
patre sergio. pontifice anno domini nongentesi-
monono pontificatum inijt. p^{re}sul rauenas is antea
fuerat. ep^{is}atu deiecto ppli tumultu. Veru lando mor-
tuo pontificatu adeptus. sp^{is} militares magis q^u re-
ligioni deditos gessit. Indigebat autem huiusmodi
pontifice eccia. q^u p^{re}stet⁹ s^u sarracenos ytaliam i multis
locis occupates cu albericio betrari⁹ marchione i au-
xilium accito p^{re}stet⁹. et superas ab vrbis finibus s^umo-
uit. Is i triumpho medu roma redies alberici odium i
se concitauit. et cu eu e roma expelleret. vngaros i yta-
liam vocat. q^u plus calamitatis q^u sarraceni ytalie intulere. Joannes aut seditione
militari a militib⁹ guidonis comit⁹ captus. et i vincula p^{re}ictus. cervicali i^u os
p^{re}icta necat. pontificat⁹ sui ano. xii. mense secundo. die tercio. Eius i locu alter io-
annes subrogat⁹ v^{er}o q^u vi sede occupauerat. Et loco statim deiectus conumera-
ri inter pontifices non meruit.

Leo sext⁹. p^{ri}a roman⁹. legitimis suffragijs pontifex creatus. vir vtiq^u bo-
nus. q^u nil tyranicu i vita p se tulit itegre et modeste vita ducens ac rei diu-
ne p^{re}sulens. reuocare ciues ad p^{re}cordia temeritate p^{re}oz pontificu adhuc tumultu-
antes. c^oponere res ytalie. pacare externu hoste. ppulsare barbaros a ceruici-
bus ytalie conatus e. Sed du in hys opibus laudabilib⁹ v^{er}saret. septimo me-
se. die q^untodecimo pontificatus sui morit⁹. sepeliturq^u ad sanctu petru.

Stephan⁹ ei⁹ nois septim⁹ p^{ri}a roman⁹. eo tpe pontificatum inijt q^u h^ugari
saemonia saxoniamq^u pplantes. ab heinrico germanie rege ap^{ud} mersburga
ingeti clade supati sunt. ei⁹ at vita masuetudis et religi^ois plena fuit. q^u secundo
pontificat⁹ sui ano. mense vno. die. xii. morit⁹. Inq^u. b. petri basilica sepelitur.

Linea summor pontificu
Anastasi⁹ terci⁹

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. forziulianoꝝ dux. roma oriundus ex ludouico predicto supato. primus in ytaliam imperiū sibi vendicauit. impauitq; annis. 4. romani em̃ et ceteri ytalii nullū ab impatore dissidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berengarium ducem forziuliensem crearunt impatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytaliam vo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis p̃lijs cōcurrerūt. p̃misq; in cōgressibus guido berengariū incōmodis affectit. At berengarius vir magnanimus aerei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etrurijs ciuitatibus q̃s tenebat. in suoz ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidē fecisse dē ambrosio alio bergoniensi comiti. Quibus libatis et interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd̃ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aut mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas p̃certationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postq; ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forziulū fugatus fuerat. apud veronā supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēq; ad eam ytalie ptem q̃ nūc longobardia ad alpes vsq; obtinebat. Magna em̃ tum erat inter ytalos germanos et fr̃cos de possessione imperij concertatio. Vñ et grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoz interitu. om̃iq; puinciaz calamitate. annitebantur tamen romani ytalq; imperij nomen in puincia retinere. serunt igif berengariū a landone pontifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū impauit in ytaliam annis. x. hunc elegerūt ytalii contra rudolphū burgūdū q̃ berengariū imperio priuaue rat cui cedens absq; contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoz a quibus vocatus fuerat fidem. et dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negotio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. q̃ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsq; domi potentibus ytalie suauis aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitq; hugo et veronensibus relectam in racheriū ep̃m suū rebellionis culpam deprecantibus pepercit. ep̃us papiam in exiliū est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis multati vlisci. in ip̃o apparatu moritur.

Berengarius secundus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primū accepto imperio impauit in ytaliam annis. 7. Hic itaq; cū cisalpinā galliam tantūmō tuere. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem p̃dam asportarunt. Per idq; tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosus ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusq; in ytaliam accersito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̃ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondam imperij pte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit ultio. que bonos eaz regionū eque ac p̃sidios afflixit. Etenim vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia p̃ que incedebant vastantes. papiam obsederunt et vi captam ferro et igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytaliam pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq; habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis noningētesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo et quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adole scens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̃m stephani septimi pontificis t̃pibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrijsq; noua excursionē vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliataq; incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines paratibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsisq; adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furens repressit. berengari⁹ q̃s imperiū quietēq; in ytaliam reintegrare cupiēs. pacē federatq; cū hūgaris firmavit. hūgarisq; rabie q̃ in ytalos tot p̃ annos assueti fuerāt in externos vsa alemāniā denuo pplare ac vastare ceperunt. ferunt aliq; hunc berengarium annis octo regnasse. Licet aliq; ea aliq; de quarto berengario similia scribant.

Reges ytalie
Berengarius primus

Hugo

Berengarius secundus

Berengarius tercius

Sexta etas mūdi

Anno mūdi. 6155. Anno xpi. 934.

Ioannes undecimus papa: p̄ia romanus: eo tempore pontificatū inijt: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam et genua a saracenis ex affrica venientibus tum capis ac diripis. Et vngari ytaliam ingressi longe oia ac late populati sunt. Iohannes aut pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. moris. vacat tū sedes dies. xij.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone et lothario in ytaliam impantibus post iohannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tū sedes dies tres.

Iohanne undecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimo quinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe ora oem eturie maritimā populati sunt. et genua circūacti. urbēq; graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vlti sunt seuericia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. omnes pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tñ scribunt impuberes genuesium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Quam creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obijisse. Cui sit in regno impijq; titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatus est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādin. vitam duxit. Cum ob inhonestā vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriā vlisci. s̄ in ipso apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em post mortem patris supiuit. Stephanus vō pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tū sedes diebus decem.

S. Hipertus

Hipertus quez alij Agibertū appellant. lotharingie. puincie nobilis princeps. vir sanctitate et ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobium in francia p̄p̄is impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq; fons hoc anno vt p̄missum est historicis testatibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p̄ diem integrum largissime effluxit. qui et future calamitatis urbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica solutes genuam vsq; peruenerūt iam dictum est.

Martinus tercius papa. p̄ia romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē huius temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam ingredi. aduersante lothario magne cedēs vtrinq; cōmisse sunt. adhortate tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq; fame et penuria rex oim laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. moris. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytaliam contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui ope inter hunc pontificem et ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq; vendicabat lites compositę sunt. fuerat hic vir valde innocens. et reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacē. monasterij abbas in domino quiescit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summorum pontificum

Iohannes undecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secundus

Lotharius ei⁹ uois secūsus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū susci-
piens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoz addu-
cuis copiis i ytalīā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez
animi. multis i ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū puidisse vgo qd viribus ne-
quisset. p̄silio puidere perrexit. Adhuc nāq; ad hostē iā aduentantē oratoribus
cū eo hīs constituit federibus. vt se ytalīa discedente lotharius filius ⁊ berēga-
rius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Aliquotq; aliquotannis solo no-
mine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū spreuit. q̄ apud papiā
cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ mul-
ta oppida obtinebāt se p̄tines iniuriā dissimulauit. Ego interim post paz q̄ are-
ci filiū bellū durissimū suscepit. qz cū otto romā ingredi anitteret. hic eidem ad-
uersari cepit. p̄ quo maxime cedēs hincinde cōmisse sunt. Secūsus tūc elapsus
erat annus regni berengarij terci⁹. quo in tpe lotharius solo noīe rex fatus est fun-
ctus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄monij sui dominus. Et yta-
lie regnū p̄ dotis occasionem inuasuro. publice apud papiāz carceri mancipauit.
Eo aut mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus q̄ apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea trib⁹ an-
nis impio potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ fir-
rioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalīa cesserat postea francoz rex
factus regnauit annis. 2.

Quid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel po-
tentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit
scriptoz ariditas. Igit̄ cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit̄. q̄ vin-
centij beluacensis. fratris martini polonicensis archiepi. Sicardi cremonesis
epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoz. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de
luca chronicorū libros p̄legerit. Ne em̄ omēs eoz hac in re errores qd longus eē
recenseamus. quā aliq̄ eoz dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis im-
perium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tereij berengarij ad. xij. annos protrahūt. vt
q̄nq; ipos impatores latinos cū regibus ⁊ tyrānis interiectis. p̄ ānos duos de-
triginta tantūmō in ytalīa fuisse vltimus dictorū scriptorū lucēsis affirmet. Quā-
q; igitur pauci dictorū impatorū regū ⁊ tyrānorū tempora distinguere possint. Id
certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germa-
nis legitimi impatoris coronationem a ioanne duodecimo p̄fice romano fa-
ctam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ipm̄ othonē berengariā in lōbar-
dia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus quē ali⁹ p̄ tercio ponūt. mortuo lothario. imperato-
re imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignif-
simus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria
militaret audiens heinricū bavarie ducem hungaros supasse. Is em̄ aquilegia
capta. cum forte tunc hūgarī ytaliam inuadere dispositi iustiniopolim aduenerūt.
q̄ uibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis p̄lio hūgarī accepta primoz ite-
rū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditissimā que aquil-
legiā papiāq; intercedit excursionē populatus est. Berengarius repente statio-
nibus exercitu papiā p̄perare cepit. Qd cum habuisset exploratum heinricus.
exercitum apud papiā nauibus impositum dēduxit in padū. Inde continuato
ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytalīā
obtinuit. ⁊ impatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūci-
pauit. Cūq; nimīū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lo-
tharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊
omnia sibi contra ius vendicare. ytalī p̄ agapitiū othonē regem in ytalīā vocāt
qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundā vxorem duxit.

Albertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affectit incōmodis
comacensiu em̄ nauigio quod illi haud quāq; tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinij te-
nebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in coma-
clium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppida-
nos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obedirēt astrictos dimiserūt illesos. Orho deinde
contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedēs victum in potestatem accepit.
Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi tēnū ambo vitam fi-
nierunt.

Reges ytalie
Lotharius

Rudolphus

Berengari⁹ quartus

Albert⁹ fili⁹ suus

Laxis hūgarie rex

Laxis rex hungarorum. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytaliam regna-
re opinaretur. patissimo exercitu ytaliam irrupit. tantusque ytalorum ani-
mos tunc paucos inualuit. ut ultimū impedere exterminium cōtemisceret. Berenga-
rius vero siue p̄picioze vsus fortuna. siue cōsiliū prudentia. Albertū mitres filiū ta-
xim multa oratū pūcit. Et acceptis nūmōz modijs argētoz (ut tradūt) decē re-
cedens ytalie pepercit.

Hungari em postq; p germaniā primo postmodū p galliā satis fuerat deba-
chati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis
alluio. tot tantascq; nationes et puincias satis supq; inūdauerat. ytaliam siue cala-
mitatis pte nō caruit. ytaliamq; ingressi. Euerūtq; via foronulensi. malo ytalorū

rū ab initio mudi barbaris patefacta. furētēsq; hūgaris cede incendijs et rapinis cūcta vastantes. Alberic⁹
q; marchio cū p inuidiā ingratitudinēq; e roma pulsus fuit. vngaros ad opp̄sionē romane vrbis accessi-
uit. Ea aut gens romani agri fines qd in p̄mis albericus q̄suerat nequaq; attigit. Etruriā vō oēm quā al-
bericus saluaz esse pactus fuerat. cōmissis summa et alias inaudita impietate cedibus incendijs et rapinis
p̄pe destituta desertāq; reddidit omēs em mortales feminas atq; hac mares q cedibus sup̄fuerāt aut fuga
plabi nequiuērāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia aū hec tpa ad xpm cōuersa. vbi vorzuous ultim⁹ paganorū ducū a b̄tō methodio morauo-
rū archiepo cū ludimilla cōiuge ad baptisimū grām pductus ē. nongetesimo quinto anno. post christi
saluatoris orū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse fert. Christianā aut veritatē āplexi
fidem catholicam inter bohemos magnope ampliārūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborū de castello
Bzew quod postea melinca dictum ē.

Spitigneus fili⁹ horzwozū primi xp̄iani dūcis bohēmie. post obitum ei⁹
principatum obtinuit. Is em ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios
Spitigneū et vratislā. primus patri successit. sed mortens sine filijs fratri p̄inci-
patum reliquit. Coniux aut vratislai drabomitia de durissima gente luticē. sa-
xis. mulier audax et ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit v̄tzeslā et
boleslā. priorem ludimille tradidit educandū. alter ip̄a nutriuit. alūpnī ex nu-
tribus innati mores v̄tzeslaus pietatem colere. mansuetudinē p̄ se ferre. xp̄i-
ana sacra venerari. elargari multa paup̄ibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydo-
loz sectari culturam. bonozes ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in
scelera cuncta prolabi. p̄ sup̄rema ordinās ludimille quousq; liberi adoleuissent
gubernatione. puincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello the-
tin strangulati iussit. ip̄a imperiū accipiens in omēs crudelis etiā v̄tzeslao filio
infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

Spitigne⁹
Vratista⁹
Duces bohēmie

Ventzslaus dux bo-
hēmie

Venceslaus dux bohēmie filius vratislai quē bea-
ta ludimilla. ut nepotē carissimū in fide xp̄iana gloriosissima matrona bo-
hemorum prima margarita. ac sacris litteris et eloquijs peroptime imbuebat.
Quem potius cibiq; parissimū fuisse tradūt. corporis maiestate decorz. virgini-
tatem ad ultimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaq; nūq;
neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter
agentem vim frigoris minime sensisse. Inūisse eum iubente populo (adhuc viuē-
te matre) principatū creuerat iam v̄tzeslai nomē. miraq; populi caritate atq; ad-
miratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acius se in odiū fra-
tris matrisq; cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslā matre iubēte. vocat v̄tzes-
laus qui et si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdo-

te ex more xp̄iano p̄fessione. fraternā domū ingredit. Ibiq; statim boleslā manu percussus interiit. v̄tzeslai
sanctitatem. Quo die celsus est xp̄m deum testimonium perfuisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie p vi-
ter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū et heinrici regis filius ei sue-
cessit in regno. Is p̄clarissima multa maximaq; i regnis fracie et germanie
geffit. et cū ei⁹ virtutū fama etiā in ytaliam celebris haberet. agapit⁹ p̄tifer multi-
q; p̄ceres berēgarij albertiq; filij tirānidē exosi. illi⁹ opem reb⁹ afflictis italie po-
poscerūt. q cū quaquagita et eo ut aliq volūt āpli⁹ armatoz milib⁹ mouit. trita et
apta p forūliū regionē via. italiā ingressus berēgariū impio et albertum regno
ytalie deturbauit. Italiāq; potius alundam lotharij qndā vxorē carcere eductā
in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso
filiū suscepit. Cui ottom postea secūdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea bole-
slāum bohēmoz ducem inimicos i se animos p̄ferentem domuerat. Quo felicit-
gloriosi et simul saluberrimi facinorosi occasionem est nactus cū hūgaris bohe-
mis ut infra patebit.

Otto primus rex

De progressu imperii ac translatione eius in germanos.

Imperiales tituli. imperiūq; a romanis gallisq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūt. vbi et nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanorū imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitiōe. pauca de progressu sacri imperij in mediū afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legū interpretes: qđ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

Romana regia potestas. quā sacriū imperium vocitant ab ip̄a humane nature ratione. q̄ optime viuē-
parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiarū modo vagarentur. victuq; sibi ferino vitam pro-
pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuēdū
maxime conducere. societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis mō-
re ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature m̄grō insimul conuenere. societa-
tes instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. et cum alter alterius cōmodis
inseruiret. placebat mirūimodum singulis vita ciuilis. dulcisq; nimīū videbatur et p̄inquoꝝ et amicoꝝ
consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Verum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic
nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Leperunt itaq; homines violare societate: fidē fran-
gere. pacem turbare. iniuriā cōciuibus vicinorūq; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena.
phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula m̄as litū suiꝝ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sac-
te societatis illesum. Cum ergo premere ab initio multitudo ab hīs qui viribus erāt editiores. Ad vñ
aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui et iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equita-
te constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nēdū vna in gente. sed in pluribus factum est.
Atq; hī sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quorū constituendorū causam publica dedit vtilitas
iusti prope mater et equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiꝝ
cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus p̄ferret. honoraretur ab om̄ibus. ac preciperet omnibus. nisi
vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Lepit (vñ
fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione p̄derent.
Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepētib; ac furenti-
bus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec puincia cum puincia conuenire poterat. dulceq; illud ac suauissi-
mū humane societatis cōmertiū. phibebat. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Quē
suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad
vñ principatum. quem greci monarchiam. Nostri vñ imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄
aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assiriorū imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus
alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cū
hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac p̄terea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Pla-
cuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Ro-
ma igitur vt p̄missum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exacti duo
constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis p̄be. puin-
cias vrbēq; regerent data ē vñ potestas vt ratū esset quicqđ ab eo cōstitueretur. Cui rei principū iulū ce-
sarem p̄stitisse non est ambigū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. popul⁹
ei et in eum om̄e suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qđ politicū. vel opti-
moꝝ ciuū qđ aristocraticum appellat. tam iustum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qđ in roma-
no principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Inuā p̄ affros.
dalmatasq; constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diūq; apud constantinopolim tante gloria
dignitatis permansit. Et quāvis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecian⁹ et maximian⁹. non
nūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius p̄iceps
vnus est. Brues vñ sequūtur. imperator vnus. Obuenit aut̄ hec dignitas nūc senatus electione. nūc po-
puli vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vñ negligentibus romā grecis: eā-
q; nūc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tū
parat imperium. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Caro-
lum magnū francorum regem natione germanum. qui urbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione de-
fendit. primo patriciū post augustum concurrente summi p̄sensu pontificis acclamauit. a carolo itaq; ma-
gno imperij dignitate occidenti restitutam. vsq; ad ludouicū arnulphi filius imperiū apud gallos nō p̄-
uū habuit incrementū: vñ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenē-
bras conuersus est. atq; imperium quod annis centum et decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos
deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliq; modo in ger-
manos romanū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias man⁹
deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriua-
tum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē de-
corent. et reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. omesq; reges ac p̄-
cipes. huius imperio libētibus animis se submittent.

Berta etas mundi

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

Iohannes duodecimus papa romanus. de via lata. prius Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octavianus is quidem primo vocabatur. Albericus enim quidam romanus civis potentissimus per factionem cum magnatibus in tam. per vim clero et populo illatam filium suum octavianum creare pontificem obtinuit. Qui iohannes duodecimus appellatus est. Is vitam nedum pontifici. sed cuiusque privato turpem in pontificatu duxit. Quippe qui propter venationis (cui se totum dedit) levitatem. mulieres palam habuit concubinas. Erant tamen romae duo consules ex nobilitate quotannis. qui ad vetusti consularis exemplar summe reze possent. Et perfectus ite n ex nobilitate creatus populo ius dicebat. Ex plebe autem creati singulis annis. xij. quibus de carcomibus erat appellatio. senatus vice consilij deliberationibus obtinebat. Parebant vero romanis a quibus migratus annuos accipiebant omnes urbes et oppida vicina eturie intra urbeventanum tudertinumque agros in urbem vergentis. Et quicquid a neapoli et a maris reatinisque ad urbem pertinet ulteriora partem greci. partem sarraceni occupaverat. Octavianus itaque potentia in satis libera civitate fretus. pontificum munus humeris suis nequaquam conveniens sibi desummi. Hac quidem indignitate moti duo cardinales litteris ottonem obsecrant. ut clerum populumque romanum e manibus beregarii iohannisque duodecimi vindicare coneretur. aliter christianam fidem cum imperio perituram. Quorum iohannes uterque nomine. diaconus uterque dignitate. et ordine erat. Similesque litteras ad ottonem multi italici populi et potentes domi nobiles dederunt. Interim dum otto expectaret re per indices patefacta. Iohannes duodecimus iracundia eius erat impotens excaduit. Et cardinales diaconos naso unum. manu alteri mutilavit. hac obrem otto in italiam movens urbem ingrediens a iohanne honorificentissime suscipitur. coronaturque ut quidem tradit. accepto germanie pannonieque titulo. Translato tamen primo ad germanos impio. alij a leone hoc factum existimant. Composito aliquotulum statu civitatis cum iohanne secrete collocatus. cum a flagitijs deterrens. ad virtutem cohortabatur. Verum cum nequaquam moveri e sententia vis eum cerneret. ad manus conuersus. Is iudicium reformidans in silvis more fere aliquandiu delituit. Interim post paucos qui redierat menses obiit. Et ut multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die quinto eius vero in morte sedes dies. 12. vacat.

Benedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pontifex creatur. ab his potentissimus qui iohanni cognatione factioneque coniuncti fuerat. Cum prius otto leonem electum confirmasset. peritum tamen benedictum in petri apostoli sede per romano pontifice locaverunt. Ea cum intellexisset otto non ultra vis cominationibusque agendum ratus. primum omni agri et ditionis romanorum civitates. et oppida pleraque capere diripi ac magna ex parte vastari curavit. Romam exinde adeo dura pressit obsidione. ut modum furfuris per eam tempestates triginta aureis venditum fuerit. tantisque coangustatos malis romanos benedictum ottoni dederunt. et leonem acceperunt. Comita romanorum protervia. otto in germaniam reuersus benedictum apud halsburgam relegavit. ubi post paucos menses vita est functus. Vixit autem in pontificatu mensibus sex dies quinque. Sedes deinde diebus viginti vacavit.

Leo octavus papa. civis et latronensis ecclesie pthoscenarius a clero populo romano pulso iohanne pontifex creatus ante benedictum. quem otto in sede petri confirmavit. qui cum furces romani et passione obcecati eiecissent. agentem imperatorem spoletum adisset Otto eos vi et armis populi leonem suscipere. qui statim romanos inconstantiam pertesus auctoritate oem eligendi pontificem a clero populoque romano ad imperatorem transtulit. Leoque pater vix ad tercium mensem qui restitutus fuerat superstes fuit. Anno enim primo. mense quarto moritur.

Iohannes. xij. papa. narniensis episcopus. prius romae priore iohanne episcopo leoni successit. Quam petrus urbis prefectus capitali odio persecutus est. Accersit autem Iosfredus in capania comes potens armatis stipatus. iohannem in pontificem lateranensem cepit. perduxitque in adriani molem. quam tunc sic et nunc castellum sancti angeli appellabatur. pontifexque ibi aliquot custoditus diebus in campaniam ductus est ad iofredi libidine retinendus. Vix interfecto iofredo et unico filio a iohanne capuano principe. pontifex xj. mense sui exilij romam perire rediit. otto cognita pontificis calamitate romam perveniens consules prefectum cum decarchonibus in vincula conjecit. Inde cum otto senio perfectus obiit. non multo post iohannes pontifex sexto pontificatus sui anno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

Benedictus sextus papa prius romae iohanni in pontificatu et calamitatibus successit. qui et ipse a cincto clero romano. et quidem potentiori in castellum sancti angeli trusus. eo in loco non multo post strangulatus vel ut alij huius fame moritur anno primo. mense sexto sui pontificatus.

Linea summorum pontificum
Iohannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octavus

Iohannes terciusdecimus

Benedictus sextus

Otto primus germanorum imperator. heinrici regis nobilis heres in regnum succedens. Anno salutis. 962. postquam in germania decem et octo annis regnavit imperator a pontifice declaratus. imperavit annis. xij. primo in palatio aquisgran. a hildiberto archiepiscopo maguntino primus coronatus. Vir utique christianissimus et ecclesie romane amator atque acerrimus defensor. Qui comite boleslao boemorum duce post liberatum ludovicum francie regem pacem regno dedit. Eodemque tempore Hugo magnus comes parisiensis qui sororem ottonis in matrimonio habebat. Ludovico regi francie iterato inimicari ceperat. quod cum intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis per nuncios litterasque perficeret. secunda expeditione in franciam delatus ipse comperit. et regi parere ac subesse coegit. Dux quoque gisilbertus qui regis ottonis sororem habebat in viros adversus francos ut hostis ad andernacum percessit. ubi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex autem belgicam ingressus totam in dedicationem redegit. post hec rex ludovicus viduas gisilberti uxorem in coniugem accepit. hungari quoque siue quod vicinos antiquosque bohemos ab ottone comites ac subactos indigne ferrent siue quod illum francie expeditionibus occupatum minus resistere posse crederent siue quod illum francie expeditionibus occupatum minus resistere posse crederent. impetu in germaniam fecerunt. atque super licum fluvium prope civitatem augustam confederunt. Quibus otto precibus vdalrici sanctissimi illius urbis episcopi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori confidentia plenus otto. et paribus animorum ardoribus paribusque hincinde odiis proelio. quod aliquod diebus per solas noctes intermisit fuisse ferunt. decertatum est. Quamvis vero ottoni et germanis victoria cesserit crudelissima. Cecidit enim in eo proelio gener regis coradus et dux wormaciensis. hungari tamen non fusi superatque potius quam pene ad internitionem celi fuerunt. Adeoque tunc enervata est potentia hungarorum ut multis postea temporibus se continuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis vivi perducti sunt. quos germani ottone etiam ut prohiberet admittere. laqueo in hungarorum dedecus suspensos necaverunt. Et tot tantarumque diu et multis continuatarum loci victoriarum. ottonis fama romanis italique suavit. ut cum berengario albertique filij. tum etiam ceterorum italie tyrannorum malis sine quereret. ottonem orauerunt ut romanam ecclesiam liberaret. Moturus germania otto filium ex alunda uxore susceptum ottonem nomine annum etatis septimum agentem in germanie regem apud aquisgran. coronavit. Ottoni romae appropinquanti romanos obviam effusos fuisse. illumque triumphi apparatus in urbem deduxisse multi concordant scriptores. Joannem quoque duodecimum ottonem in cesarem romanumque imperatorem augustum coronasse. Alij eam coronationem leoni octavo attribuit. quam opinionem Graecianum in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum iohanne multis institit ut a flagitijs tempans vitam pontifice dignam duceret. Et cum suasiones parum prodesse intelligeret. episcopos italie convocari curavit. Sed pertinax in turpitudine iohannes roma fugiens in montibus delituit. Cum magnus ad imperatorem concursus factus. efflagitatusque est ut quempiam ille dignum pontificem designaret. otto modestia usus electum se iubente a clero et populo leone confirmavit. quo facto et rebus urbis romae compositis otto spoletum accessit. Is quoque grecos in apulia et in calabria superavit. Et romanorum imperium ad francos orientales reduxit. atque in goslaria saxoniam argentifodinas invenit. Madeburgam ubi sepultus est ornamentis plurimis decoravit. et metropolim fecit. denarii item ab eo ottoni vocati in italia constituti sunt. Alia in super facinorosa laude digna inuictissimus hic imperator strenue gessit. Erat enim mitissimus et singularis clementie homo. Suscepta itaque imperij dignitate singulis prope annis ex germania in italia veniebat. Tandem ottonem filium admodum senex romae imperij consortem fecit. Quo facto in germaniam profectus. senio profectus. vienne moris. Cuius corporis in madeburg germanie urbe delatum. in templo sancti mauricii quod ipse sumptuosissime construxerat sepelitur.

Fuerunt multa prodigia tum italia apparuisse. Nam et lapis de celo mire magnitudinis cecidit. secutente ventorum et hymbrium pecella. Et in vestibus multorum signum crucis ac quoddam cruce divinitus apparuit. quod quoddam potentia indicare magnas clades et calamitatem ecclesie multi interpretabantur.

Scilicet quoque decimum et undecimum sustulit otto magnus imperator. deposito enim iohanne cum populus ac clerus romae. leonem creasset. absente ottone a consanguineis iohannis leone electo benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonem suscipere.

Cometa

Clupsum horribile sol passus est die veneris hora diei tertia. quod die in hispania addamaram rex sarracenorum a Radamiro christianissimo rege gallicie in bello superatus est.

Et in italia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famem. quod secuta est. Rex quoque otto corpus sancti Innocentij in urbe madeburgam transfert. antequam quoque ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris romae a dyabolo arreptus ut dentibus se discerperet ad iohannem. xij. papam deductus. ut cathena sancti petri in collo circumdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerunt. cum nihil remedium sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscessa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa iohanne obtinuit. ut anulum huius cathene exsecutus episcopus obtineret. id summo honore observavit.

Linea imperatorum

Otto primus

Bexta etas mūdi

Madeburga, olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs v̄ gēnū dicta. Metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albiū flūiū sita. Is flūiū in montib⁹ exoriscens. qui bohemā morauiamq; determinat. Et p̄uinciā mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septentriones versus. vt p̄uinciā relinquit p̄ angustias montiū ⁊ abrupta puallū p̄ceps saxoniam petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā urbem magnā alluit. Deinde in oceanū fertur. vbiq; a rheno flumine eq̄ terrarum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neq; romani albiū ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē pleriq; germanie terminū sarmacieq; quondā dixerē. Hec inclita vrbs impatorū pontificūq; honesta sedes. Tres in ptes diuiditur. Estq; munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq; ac fossatis excellit. In eaq; sunt magnifice dom⁹. p̄polite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus q̄ magnus nobilem ep̄atū ibi ordinauit. Confecto em̄ longobardorū bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxoniciū q̄ppe intermissum bellū cū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanorū oīm. hi falsos colentes deos. cū neq; diuinū neq; humani iuris quicq; pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominesq; ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reservata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum certatum constat. Tandem penitus saxonēs debellati. se suaq; omnia potestati caroli permiserē. Victis impositae leges vt patrijs ceremonijs. falsisq; dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numez obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxoniam decem ep̄iscopatus in ea instituit. sedes prima p̄tificialis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgē. super hasam flūiū in honore petri q̄ summe coluit. Secunda halberstadē. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndē. sup̄ wesarā flūiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super wesarā. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram flumini. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octava bildensensis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona hambergensis in hāmōis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est **M**adeburgē sis in honore diui mauricij fundata super albiā in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in **S**tyde super dominio comitum de **S**walenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traslata ad valerfleue. postea ad yrese. Tandem per **O**ttōnem primū imperatorem glorio sum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad **M**adeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus **A**delbertus. vir omnium virtutum plenus. habet hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoq; vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̃ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea et ac perlucida. vini capax quantum equus feret possit. Alteram et minorem apud hildemenses esse affirmat **V**exillum quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbs ius ciuile romanorum abbreviatum et saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna et venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra **R**olandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vassconibus interijssē dicitur. Hic est **R**olandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore et animi magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Verta etas mūdi

Anno mundi. 6173.

Anno xpi. 974.

Donus secundus. patria romanus. benedictio pontifici surrogatus. Hic multum modestie et integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tamen vel aliqua iniuria affectus. vel ignominia annotatus est. Anno autem pontificatus sui primo moritur. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantummodo duobus sedes tum vacat.

Bonifacius septimus papa. cuius patris et cognomen ob ignobilitatem reticetur. Hic cum malis artibus pontificatum adeptus fuisset. male etiam amisit. Nam invito migratu conspirantibus simul bonis ciuibus relinquere urbem coactus. Indeque recedens preciosissima queque e basilica sancti petri. subtrahens. constantinopolim profugit. ubi tandem substitit quo ad diuenditis que sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniarum coparasset: quibus tanquam adminiculis occupande tyrannidis fretus. urbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstantibus conatibus suis viri boni. maxime vero iohannes diaconus cardinalis. quem capti adiuantibus quibusdam preciosis hominibus oculis statim priuauit. atque ipse tantorum malorum auctor siue timore siue penitentia patrati sceleris in seditione turpiter vitam finiuit. Vixit autem in pontificatu mensibus septem. diebus quinque. vacatum sedes dies. viginti.

S. Adalricus episcopus

Adalricus episcopus augustensis. ex clarissima comitum de billingen prosapia ortus. In cenobio sancti galli enutritus. que litteris ac diuino cultu instructus. cum et habitum religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cum enim futurum episcopum denuntiaret. a consanguineis deinde episcopo adelberano traditus. Tandem diuino nutu impetratus. totum se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesiis dedit. que suis virtutibus ac orationibus mira gessit. in hungarica expeditione precipue cum otto imperator eos vicit. Amisit quoque in eo bello diopoldum fratrem et reginboldum filium suorum. Inde ecciam diuine affre instaurans ac ecclesiam sancti iohannis ac stephani. Tandem post multas patientie coronas anno domini nonagesimo septuagesimo tercio. Etatis vero octuagesimo tercio. Sacerdotii quinquagesimo migravit ad superos. inter sanctos relictus. Sepultus a diuo wolfgango episcopo ratisponensi in ecclesia sancte affre. fuitque scititate ac miraculis clarissimus.

Benedictus septimus papa. patria romanus. Statim invito pontificatu synodum Remensem celebrauit. ubi gilbertum seditiosum virum et nigromanticum dānans. arnulphum episcopum ab ipso gilberto pulsum in integrum restituit. Hic annuente ottonem sene ottonem eius filium cum theophonia uxore in lateranensi ecclesia coronauit. Vir autem optimus instabat vniuersis rogando ut in creando impatore rei publice christiane consularent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mense sexto. Hac atque sedes diebus quinque.

Iohannes decimusquartus papa. patria romanus vel (ut nonnulli volunt) papie. Hic benedictio surrogatus. Hic post assumptum pontificatum mense tercio a romanis captus. Et in mole adriani. ut in publica custodia inclusus. Ibi tandem pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo et in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decem. Beatus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiam et tyrannidem ut quidam coniectant vel ob inuidiam malivolorum et seditiosorum quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

Iohannes. xv. papa. patria romanus. pre leone presbitero e regione galline albe pontificatum adeptus. miro odio in clericos exarsit. vni et merito ab ipsis clericis odio huius est. maxime vero quod diuina humanaque omnia cogitis et affinis suis elargiebatur post huiusmodi honore et ratione sedis dignitate. que certe errore ita posteris tradidit. ut ad nostra que tempora puenisse cernimus. Huius denique erroribus ac rapacitatibus in se. Sepeliturque in basilica petri.

S. Conradus episcopus

Conradus quidam stancius episcopus per id tempus et ipse religionis ac doctrine atque alijs virtutibus insignissimus fuit. Is ex nobilibus in germania ortus pentibus. literis eruditus. a nothingo episcopo stancius auditor carum inde prepositus effectus. per eius obitum a. s. vdalrico ac clero in episcopum electus. inde ecciam stancie et duas annos portam prestrui fecit. Et cum tercia vice hierosolimam perisset. in ecclesia. s. mauricii sepulchrum domini ad instar hierosolimitanum prestrui fecit. Celebrans in die pasce araneam in calice delapsam cum fiducia super sit. que per ea hora preadum si ne lesione de ore eius exiuit. Plenus tandem diebus per varia miracula obiit. vi. kalendas decembris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summorum pontificum
Bonus secundus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Iohannes decimusquartus

Iohannes quintundecimus

Otto secundus impator. quē otto magn⁹ pī impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifer cū theophania vxore ī lateranēsi ecclia coronauerat. anno domi-
ni. 975. solus impare cepit. Vir qdē z ipe optim⁹ z ecclie ro. accerrimus defen-
sor. Qui cū esset vir strenuus an acceptū impiū pacem regno grecoz dedit. Et
theophaniā iōannis constantinopolitani impatoris sororē in mrimonium acce-
pit. Nam otto pī filiū ottonē re ī sarracenos grecozq; bñ gesta. reuersum pfor-
tem imperij ascitit. Voluitq; in iperatore a romano pplo ex prisca psuetudie
acclamari. quē pontifex inunctū impiāli diademate insigniuit. Hic post mor-
tem pīs in germaniā redijt. Et heinricū bauarorū ducē sibi rebellem domuit.
Sed dū ea occupat expeditōe otto impator. Aothari⁹ rex frācoz in lothorin-
giā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij puincias occupauit. Et aqf-
grā. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum
Lothoringia in potestate facta. Aotharius in pīus est reuersus. ottoq; in frā-
ciam ingressus laudunensiū suesionūq; agros vastatis. parisiōz qz suburbia ī-
cendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā flumiū nō nihil incōmodi ac-
cepit. Deinde vō cōparato maiore exercitu in ytalīā p basilū z constantinū impatores grecoz iōanni ge-
nitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā z eaz ptem ytalie occupauerāt q ad siliā vgit. apud ba-
sentellū supdus. otto impator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratīs quis esset igno-
rantibus interceptus ē. in siliāmq; pductus. sibi agnitus. sese pmissa siliis ingenti pecunia liberari. ro-
māq; pducī obtinuit. Et de pyratīs sumptū ē a siliis supplicū. Cū romā puenisset otto pquiredis pgre-
gandisq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qz copiaz pīdīo destitutus. in deserto
res signoz romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuetanos exercuit urbē capit z incēdit. Trāsla-
to inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q olim iouis ho-
stia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbez romā reuersum de quibsdā sumpto suppli-
cio. nō multo post translātum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qō para-
disum vocant) labro porphiretico. qd adhuc introeūtibz ad leuā apparet honorificentissime sepultū reli-
cto ottonē tercio filio successore ac adelfia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Linea iperatoz
Otto secundus

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis ep̄s. Ottonis pmi german⁹
ob vite sanctitacē maximo in p̄cio habitus est. q
pter doctrinā z scitacē mōsteriū celeberrimū apud co-
lonias sū titulo bti panthaleonis martyris fundauit.
ac maximis impēis tandē p̄fecit Is post wifridū ar-
chiep̄atum coloniēsiū suscepit. Hui⁹ opa a roma co-
loniā corpa sc̄toz elysij. patroci cū baclo sancti petri
translata sunt.

Odiolo abbas

Alpharabius p̄bus

Odiolo post matolū sc̄m abbatē cluniacensem q
in cluniao magnū sui apud posteros vita z mi-
raculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q ex
clerico bernacensi in mōachū p̄fessus cluniaci fit ab-
bas. Qui rexit monasteriū p annos. lvi. mīro religio-
nis feruore. Qui inter cetera sue sc̄tatis memorāda
cōmemorationē oīm defunctorū post festū oīm sancto-
rū in burgundia primū adinuenit z instituit. Qd qdē
sc̄m institutū ad omēs ecclias iōannes. xvi. pontifex
obseruandū trāmisit z approbauit. Is anno incarna-
tionis. io 48. nocte circūcisōis sp̄m btm reddidit deo
Edwardus angloz rex. Et ipe tū regno tūq; sc̄i-
tate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue do-
lisac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. mi-
raculis claruit multis.

Thedaldus comes

Alpharabiū natōe arabū insignē qdē p̄bm bis-
dem tpib⁹ vizuisse multaq; scripsisse tradunt de-
qbus etiā pauca apud latinos hntur cōmentaria.
Ludouic⁹ q̄r⁹ ei⁹ nois frācoz rex z vltim⁹ ex ca-
roli magni genere nat⁹. p⁹ lothariū frācis regre
cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strenuissē
militi ex testō regnū z vxorē donat. Cui⁹ genealogia
ac posteritas nūc apud francos regnat.

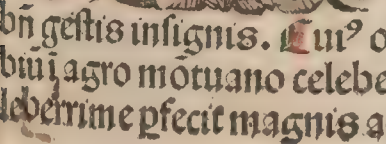
Thedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes atho-
ne p̄re comite defuncto successit. Vir aio z reb⁹
bñ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifer iōānes ferrariā ytalie urbē eidē possidendā p̄cessit. Qui cenol-
biū agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bñdicti fundauit. Qd postea gloriosa matildis. filia ei⁹ ce-
lebrime p̄fecit magnis adhibitis ornamentis z predijs.

Eduardus rex

Ludouicus rex

Bexta etas mūdi

Joannes sextusdecimus. papa natione romanus. pontificatus inijt ottonem imperatorem. s. nō dum coronā imperij adeptus. fuit aut vir tante doctrine ut multa et quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionibus a crescentio consule romano impitū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati hominis cedēs. exulatū in hetruriā abiit. at vō crescentius cognita Joannis indignatione. q. ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipsius pontificis cognatos et amicos q. in vrbe remanserāt. ad hōiem mittit rogatum. ut omīssa accersendi ottonis cura. ad urbē cū p. tate redeat. polliceturq. se ei in oībus obtemperatū. Precibus igitur suorū p. motus ad urbē veniēs. p. deūte obuiā crescentio cū oībus mīgratibus et vrbana multitudine. Et crescentius cū vniuersis seditionis petita venia pedes pontificis exosculat i sunt. atq. ita in p. cordiā redacti vitā sū cū q. te i finē traduxerē. Adorū aut pontificatus sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes diebus. vi.

Gregorius ei. nō s. q. ntus natione saxo. p. re ottonē. Bruno a. n. vocatus. Ottonis tercius auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Uex ottonē in germania exite seditionibus romanorū et potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā p. mo. mox i germaniā ad impatōrē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate p. sulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū ep. m. placentinū nō min. pecuniosum q. doctū pontificē creat. Qui nōmē q. dē sup. primūt alij decimūseptimū vocant. at crescentius cognito ottonis cū magnō exercitu ad vrbes aduentū. menia et portas q. diligētissime firmat. Adolē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est. Sup. ueniente deinde impatore urbē oppugnare adorto populus roman. cum neq. q. tātis copiis par. esse posset. clemētia ottonis frer. germanis portas aperit. Tū crescentius et ioannes p. silij et auxiliij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter i hostes tuebātur. Uex p. posita spe venie. dū ex arce ad impatores se p. ferūt. multis vulneribus a multitudine crescentius p. fodit. ioannes autem effossis p. us oculis pontificatu sū et vita priuat. In pristinaq. sedem gregoriū vndecimo mēse q. pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. ut statim patebit infra. Tandē secūdo pontificatus sui anno. mēse. v. morit. Vacat tū sedes diebus. xv.

Joannes decimūseptim. placētini ep. s. ut dixim. potētia crescentij roman. cōsulis frer. quē pecunia corrupisse creditū ē. tpe gregoriū q. nti p. factō nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo v. s. rpatū pontificatus mēse. vacat tū sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Silbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolenscens em. et floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cū monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hispalim ciuitatem hispanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. quā in re tantū profecit. ut breui optimus p. ceptor enaserit. Et ut ferunt ottonē impatōrē et Robertum regē francie. ac alios insignes p. claresq. viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose et dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuvante diabolo consecutus est. Hac tamē lege ut post mortē totus illius esset. Impatorq. non ut philosophū sed ut pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q. diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq. pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et errores suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. et dyabolicis fraudibus ad hū viuendū adhortatus ē. Deinde vniūquēq. rogauit. ut post mortē corp. suū mēbratim detricaret disiectū et laceratū. sup. currū imponderet. eoq. loci sepelirēt q. spōte ab eqs. vectū foret. Ferūt itaq. dei nutu et p. uidentia ut scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipsos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq. loci sepultum corpus fuisse.

Anno mundi. 6203.

Anno mundi. 1004.

Joannes ei. nōm. decimus octauus papa. Qui cognomē et patria ob insignitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo v. l. a quopiā alio gestum memoria dignū scribitur. nisi q. illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparere futura mala indicantia. V. l. us et cometes. et terremotus multe vrbes concussisse.

Linea summorū pontificū
Joannes sextusdecimus

Gregorius q. ntus

Joannes septimusdecim.

Siluester secundus

Joannes decimus octau.

Otto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesi-
mo quarto admodū puer p̄r in regnū succedēs. impauis. xvij. hic
a parentibus in v̄tutibus oibus ecclesq; romane defensione nō degenerās bel-
la multatē cū gloria ingenti cōfecit. Cū aut post obitum ottonis secūdi de no-
uo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secūdi filiū. Alij
henricū bavarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposceret. Instaretq; yta-
li qdam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q tū frequētes
rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifer aut ne seditio aliqua oriret germa-
nōz sententiam approbat. q postq; impator creatus fuit. priusq; romā peteret
ad cōponēdas germanoz res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gre-
gorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtifice declarari. breui post
imperij romani bñdictionem diademāq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita
Otto impator archāgeli michaelis edem. q ē in gargano mōte. votis se exolu-
turus q pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit i germani-
am. Tulerāt iniquo animo gregozij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et
maledictis exterritus impatore adiit i germaniā desidentē intellexerūt romani futuz vt impator furens ro-
mā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto r magnis fretus quas adduxerat copijs
urbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et iohannes ponti-
fex atq; crescentius in sancti angeli arce se abdiderūt. r cū ad impatorē se pferrēt exeūtes. i medio itinere i/
tercipiuntur. r crescentius euestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt pmissum fuit. tūc gregorius qn-
tus ad vñdecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit
paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib; historiici scribāt
tam feroces vō tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoz vel sanguinarius alter mirabi-
lia mūdi cognominari meruit. De eis qdam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalica
pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno antoxicatus obiit. Et corpus in germaniā reporta-
ri pcepit. vt maior sepulcro inferret. Certū est em̄ romanos q ottonē ob factā co impellente de impatoris
electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen au-
sus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Linea iperatoz

Adalbertus epus

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimarū primū pra-
e epum. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē r doctrinā pragēsis epi-
scopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q rapi-
us r adulterijs assueat) non esse cerneret. abiit romā. ac cū fratre suo beate vite
gaudentio in monasterio sancti alexij. tandiū delituit donec iussu pōtificis ma-
ximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prozsus ingratus. in hunga-
riam pfectus. Et stephanum hungaroz regem cū vniuerso ferme eius pplo ad
baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gne-
sienſi p̄dicatur euangelii ordinauit. Postremo prutenos adiit apud quos dū
xp̄i legem quā diligentiſſime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post
cuius obitus sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniensem
metropolitanam ecclesiam fundauit.

Magisterarū vetustissima r regia flāminie prouincie familia. his t̄pibus ex
germania i ytaliam venies. plurimo adiutorio q tyrānos romano imperio
fuit. Ob cui; bñficia atq; fuitia otto terci; cesar arriminū urbē eidē pcessit. Et multis ac magnis priuile-
gijs r gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes
fortissimi ac grauissimi senatores emerſerūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

Wolfgang; eps Ratisponēs i ordie. xj. Is natōe sueu; ex nobilib; ortus
paretib; in cenobio augēsi. ac i herbipoli p̄rio edificēs art; rudimēta. Cū
postea i arte hūanitat; doct; euasisset. sui noi rōnem i armario posuit struxerat
ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate henrico archiep̄suli treue-
renſi iūctus. officiū scolastici exercuit ac i clericū ordinat; decan; elect; clericos
in omī honestate vouit. Vex archiep̄o rome mortuo ad t̄ps brunoni colonien-
si archiep̄o adbesit. postea relict; mūdialib; pompis; mōasticū habitū induit.
Et p. s. vdalricū ep̄m fact; p̄sbyter. Visiōe sc̄i Othmari b̄ita licētia sui abbat;
exul i noricū venies orientē vsus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi heremiti-
cam vitā in omī sc̄rimonia pegit. Fret; auxilio piligrini patariēs ep̄i ac auctori-
tate ottonis secūdi impatoris Ratisponēs eccle p̄ficiē ep̄s. Ubi in omī doctri-
na salubri ac v̄tutibus p̄cellis miraculq; p ānos. vj. r. xx. p̄fuit. Tandē anno
dñi. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sc̄o
rum numero additus. Diuus em̄ dux batoarie henricus deuotionis gratia accedens ad sepulcrū sancti
wolfgangi eius monitu reperit in muro exarātū. post sex. Is post effluxū tempus diez mensium annozū
sex arbitratus se moriturū. h̄ijs trāsactis in regē romanorū meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo
gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

S. wolfgangus eps

Rachertus episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstru in vasconia

Rachertus episcopus veronensis prius monachus vir doctissimus multa composuit. qui in heresim antropomothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnavit. sed parum duravit. Ille enim episcopus eruditissimus et ceteri coprouinciales episcopi virili animo occurrentes exterminavit. Dicebantur autem antropomothite ut gracionus. xxiij. q. iij. scribit pro eo quod quidam rustica simplicitate deum humana membra habere que in diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos enim grece latine nuncupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritus sanctus est deus incorporeus et nec enim membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Ostanus archiepiscopus Cantuariensis miraculis magnis. et vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. et in die sue defunctionis ut fertur ab angelo antiphonam didicit. Rex gentium et dominator eorum.

Ethgarus anglorum rex post echelstanum patrem anglis regnare cepit et regnavit annis. ix. Vir per omnia christianissimus. de quo habetur quod inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasterium unum construebat.

Adeobaldus quidam ultraiacensis episcopus huiusmodi quod temporibus. et scientia et probitate vite floruit. qui et multa in laudes virginis marie et sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. et in ordine episcopatus septimus. Is reliquas de italia ad se deferri curauit. et sancto fine deiecit.

Hatto archiepiscopus Maguntinus prius abbas fuldensis. is wilhelmo filio ottonis primi. quo tempore hademarus abbas fuldensis monasterium fulde magnifico opere construxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. quod multitudinem pauperum in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomina quoque eius mures delentes a parietibus et tapetibus abalerunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite et sanctitate hac tempestate floruit. Similiter. aufridus trajecten. episcopus. et gerhardus episcopus cameracen.

Ora floruerunt guilhelmus dimonesis. richardus viridunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceus. bernardus augiensis abbas.

Monstrum mirabile in vasconia apparuit duo habens capita. ab umbilico et sursum diuisa. habens quoque duo pectora. et in una parte comedens aut dormiens. Alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomento caputius. ludouico francorum rege defuncto ex ipsius testamento regnum obtinens regnavit una cum uxore annis. 4. Sunt qui dicunt eum comitem pisensium vel ducem fuisse eius patris quod robertus tyrannus fuit. quem dantes florentinus poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariu fuisse dicit. hic tamen francorum regnum non ea aptitudine obtinuit. quo et pinus et ceteri reges possidere. Tunc etenim omnis transalpina gallia austeria et magna germanie pars francorum finibus claudabatur. Sed translato in saxones imperio non modo germania et beluecia et magna pars belgure. Quinimmo burgundia imperio cessit.

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex francie

Formam autē et modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. et eorum
ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanorū impator in solenni dieta Mu-
renberge Anno. M. ccc. lvi. edidit. electus deinde cesar et romanorū rex appellatus. tū demū impator et au-
gustus habet. si eū romanus pontifex cōfirmat. Mostri em̄ impatores cū eligunt an̄ consecratione corō-
nationeque romanorū reges appellant. quasi pluris existimandū impatorū quā regū nomen. Atuero pulci ro-
mani post expulsū Tarquiniū supbū ob odiū regū. nomē regū funditus sustulerūt. Senatus consul-
to statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p̄ multi tot annis re bñ et felici-
ter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em̄ gradus maiorū dignitatus apud romanos
(de quorū principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post re-
gem vō secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōsequitur. Julij autē cesar
cū sepi⁹ post partā victoriā. esset impator ab exercitu appellat⁹. nō impator aut regū. s̄ dictator nomē vsur-
pauit. tantū odiū regis nomē in vrbe p̄xerat. Tū autē cupet regis nomē. et vereret ppli indignationē. mol-
tis expeditiones in p̄thos atque asseres in libris Sibyllinis contineri. nō nisi a rege parthos superari posse. se
regē dici. procurauit. Qd̄ maturā de mortē sue cām p̄buit cōiurati. Est at̄ iperū armorū exercitūque ad tutādā
augēdāque rēpublicā cōmissa auctas. Vex qm̄ mos ille aboleuit om̄ino. Nec solus ex vsu. s̄ ex memoria q̄s
germanorū abiit. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatiū antiquū arbitremur. Sequamur a nris
maiorib⁹ religiose instituta. et ad nos vsq; traducta que consensus xp̄ifidelū approbauit. Ac deinceps di-
ligētissimis doctissimorū historicoz scriptis (qd̄ vnicū ē refugium) oblectemur. Nec curiosi qd̄ ceteri loquntur.

Anno mundi. 6203.

Anno xpi. 1004.

Joannes decimusnonus papa. p̄ia romanus e regione porte metropolita-
ne. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad oculū cōuersus. Et
ip̄e nil dignū memoria gessit. Is aut̄ (vt q̄dam auctores ferunt) p̄tificatus sui
anno quarto. mense item quarto. morit̄. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tū
sedes diebus vnde viginti.

Sergius ei⁹ nois quartus papa. p̄ia roman⁹. p̄e d̄martino or̄t⁹ fuit. post
ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateg; cōsuetu-
dinis. Et aū pontificatū z in ip̄o magistratu fuit in paupes liberalis. In ami-
cos z familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ptumaces modestus. Tā-
te p̄terea prudentie fuit. vt toto suo p̄tificatu nil cōmissum sit. quo merito rep-
bendi gubernātis negligentia posset. In deū em̄ mentem oēm cōuertēs. qd̄ fa-
cere pontifices om̄es deberent. iuste atq; integre oīa ex animi sui sentētia bñ na-
tura z moribus instituti gubernabat. Interea vō huius cōsilio z monitionib⁹
principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. id-
q; moliri paribus animis z copiis instituūt. Unde z Guilhelmus magni Tan-
credi normādie ducis filius adiuantib⁹ etiā campano z salernitano principi-
bus illos e sicilia breui t̄pis spacio expulit. Bū hec in ytaliam z apulia agerent̄.
laborante ytaliam z fere toto vrbe terraz fame ac peste Sergius vir sanctissimus
secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit̄. sepeliturq; in basilica petri. vacat
tū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213.

Anno xpi. 1014.

Benedictus octauus papa. p̄ia tusculanus. p̄e Gregorio. Qui inito p̄-
tificatu z in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scdm̄ institu-
tionē gregoriij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus hein-
rici cesaris defensione vtebat̄. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per sedi-
tionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Vex postea inita cū inimicis suis con-
cordia. pulso adulterino pontifice. in vr̄bem cū dignitate rediens. Nec multo
post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xij. morit̄. Sepeliturq;
in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus danian⁹ doctor de isto
benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum
papam equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur mor-
tuus equo nigro vebere. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedi-
ctum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperi-
bus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinar̄ noīe. nil ei
profuisse. quia ex rapinis parta costabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim
episcopatu se abdicans z vitam monasticam amplexus est.

Joannes eius nominis vigesimus papa. p̄ia roman⁹. patre gregorio. epi-
scopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris aū ini-
ciatus pontificiū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinri-
ci locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea ro-
mani seditionibus z apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris
auctoritate z potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiū interminatus est
si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes au-
tem cui⁹ vita mirifice laudatur. Vndecimo pontificatus sui āno. die nono mo-
ritur. vacat tū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223.

Anno xpi. 1024.

Benedictus ip̄ius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octa-
ui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq; homines
ignauū z nullius p̄ceij perosi e sede reijciūt. In eiusq; locum sufficiunt Joan-
nem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē z. xl.
dies pulso. tenuo benedictus restituitur. Is autem post mensem z die. 21. cum
cerneret se iterum subiturū eadem discriminā. Joanni archidiacono sancti Jo-
annis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū
munus libere cessit. vl̄ (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab
om̄ibus bñdictus ip̄e accusatus est. z iudicio diuino damnatus. Constat em̄ si-
mulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro-
gatūq; quid illa horrēda ymago p̄ se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia
inquit in vita sine lege z ratione vixi. Ideo volente deo z petro eius sedem oī-
bus probis fedauit. simulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in se habet.
Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per intervalla sedē
petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tū sedes dici potest cū pontifi-
catum vendiderit. Scisma igitur. xij. ecclesie cōfusione ac scaudalo plenū fuit
inter benedictum z alios.

Linea summorū pontificū
Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Bonifacii atq; sanctissimi imperatoris henrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali di-
 ua kunegūdis v̄gine sancta. vite sanctitate ac v̄tutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius
 genealogia. Prudē de maiorib; kunegūdis impatrics posuimus. Qui i morte miraculis multis clare-
 rat. Arbor aut signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̄ descripte p̄geniei pater. Et in ramis ei;
 et frondibus ab eo descendētib; filij et nepotes vsq; ad henricus sanctum ponatur. distincte describit.
 Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Conp̄oribus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxonēs ydolatrās
 acopias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. et fidem xp̄i suscipere coegit. Inde il-
 lustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq; sancti inno-
 centij a summo pontifice obtinuit. Eius filius nati maior bruno bella cū donis gessit et i mare balthico pel-
 rijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. hic habuit filiū qui henricus hūilis dicebat̄. Et filiā ba-
 bam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui; nomie idē mons babenberg dictus est. quem ob ne-
 cem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo
 Conrad; occisi cōradi filius. in regno instituit̄. Mortuo quoq; sine herede cōrado. primates henricū hu-
 milē coronauerūt. Is duxerat mathildē scē p̄uersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū et hein-
 ricū.

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

Berta etas mūdi

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit terciū. Heinrichus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 995. obiit sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerami cū tali epigramate. Heinrichus romani regis p̄r et defensio legi baioarie cultus p̄r est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij et filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea ipator scōus bruno ep̄s augustē. filia aut̄ geysila q̄ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē p̄uertit. Dñs aut̄ heinricus ipator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans ep̄atum in honore sancti petri sc̄iq̄ georgij p̄stituit. pluraq̄ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu an cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperies fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is r̄ndit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris p̄peramus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolu vt rediret. q̄ reuertens ait. Mihi p̄fecim⁹. bona em̄ et mala eius in statera posita. adustus ille laureus ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona. p̄iecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle p̄fregit. Ap̄pellauit aut̄ calicē diabolus ollā quā impator eccie mersburgensi in honore diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē impatorem heinricum tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ magnus optime de romana eccia meritis. ac solenni decreto a pontifice summo impator p̄nūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē et imperij successorē reliquit. Ludouicus aut̄ cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigisfridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnica genuit. Theodericus primus ep̄atū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noie p̄nūciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate et sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre p̄egit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup̄ candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico et oij bus alijs intactā nouisti. ita me adiūua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ candentē massam illesa p̄currit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū om̄i sanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migravit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti⁹ q̄rt⁹ papa. p̄ crebra miracula sc̄tā cetui aggregauit. Cui⁹ festū terco marcij celebre

Corizantes per annum

willigisus ep̄s

Geysila v̄go nobilissima soror heinrici ipator stephāo vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ip̄e et pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

illos affectit. nec vestimēta nec calciamēta eorū toto illo tpe attrita sunt. Anno aut̄ reuoluto horebert⁹ archiep̄s in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōtigat ad locū venies a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ an̄ altare dicte eccie reconciliauit. filia p̄sbyteri cū duob⁹ alijs p̄tinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ noctibus primis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o p̄nā suā mēbroz tremore p̄diert. hoc scriptū reliquit vberius qui fuit vnus ex eis.

Willigisus archiep̄s magūtīn⁹. Is ortū hūilem h̄ns p̄rem q̄ currū et bigas facere solebat. iō i thalamo ornato grossis l̄ris scribi iussit. Cui⁹ ip̄e clauē s̄ diligēt i custodia suās itroire solus p̄sueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise f̄cole v̄n veneri. s̄ appedit et rotas i pietate vt statū sue paupertat̄ aḡscret. inde rote in vexillo eccie mōguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Reges hungarie
S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

Stephanus hungarie rex. fili⁹ geyche. ex sarolth filia gyula nat⁹ in ado-
lescentia sua bellu⁹ Lupan ducem forte et potentem gloriosum gessit. et
victoria obtinuit. postq^{ue} regie celsitudinis coronam diuinit⁹ adeptus fuit. famo-
sum bellu⁹ gyula auunculu^m suu^m pegit. que cepit ac cu^m vxore et filijs in hungari-
am misit et regionem ei⁹ ultra silua hungarie adiunxit. Accepta vo⁹ vxore geisila
matrona sanctissima beinrici p^{re}dicti fororis adiuuante alberto pragensi epo pri-
mus stephan⁹ rex vir eius. et postmodu^m oes regni populi pueri. et xpi se fides
subiugarunt. fuit em^o innocetia. benignitate. religione. gra. ac hospitalitate re-
gina insignis. Post hec stephan⁹ rex deuicit ducem bulgaroz opulentissimu^m. ex-
cui⁹ spolijs cenobiu^m in honore sci petri in ciuitate. q^{ue} vetus budavocaf extrui
fecit. Cu^m vo⁹ omnes vicinas nationes subiugasset. coronam emerico tradere vo-
lens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tñ morte puent⁹
Stephan⁹ igit⁹ exacerbati graui morbo correpti. Tandem sanctitate et gra⁹ plet-
nus. tricesimo septimo sui regni incarnationis dñice. AD. xxxviij. in die assum-
ptionis marie scōz p^{re}sortio adiungitur. Sepult⁹ in basilica albenfi. qua^m in ho-
nore dei genitricis cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cu^m sua contorali.

Emericus hūgaroz rex stephani regis ex geisila vxore fili⁹. Cum plures
habuit filios. Ille p^{er} ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē
hoim naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. mi-
sericordia. largitate. humilitate. et patiētia armatus. fuitq^{ue} deo amabilis et ho-
minib⁹ honorabilis. Cui p^{er} administratōis et gubernadi regni sollicitudinē
cōmisit. bñs dux morte puentus p^{re}ia. raptus de medio. ne malicia mutaret
intellectu^m. Et adhuc cu^m sponsa vxore sua vgo existens. migravit ad dñm. Qui
postea p^{er} eius frequentia miracula. sanctus ab omnibus extimatus est.

Ladislaus hūgaroz rex. fide catholicus pietate p^{re}cipuus. cōi p^{re}sensu ad
regni gubernacula electus. qñ laus diuinit⁹ data p^{ro}plo interpretat. Is ob
celeste coronā. regiam capiti suo nunq^{ue} imposuit. Suscepto regno fuit consola-
tor afflictor. Vlenator oppressor. pius p^{er} orphanor. et ab incolis regni pius
rex appellabatur. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq^{ue} croaciā adiunxit.
Bella qñ plura p^{er} cunos hñit. de qñ⁹ mirabile victoria diuinitus obtinuit. Cō-
truitq^{ue} dñs cunos. et rex cu^m triumpho in hūgariā redijt. Inuasit et rusciā q^{ue} regi
fidelitate polliciti sunt. Inruitq^{ue} in poloniā et bohemiā. de quibus cu^m gaudio
ad p^{re}ia remeavit. Post hec in prochia castri bñor inter flumē kewres in ve-
natione sua inuenit locū. vbi angelico amonitu mōsteriū in honore v^{ir}ginis ma-
rie (quē locū warad noiauit) cōstruere fecit. scititate tandē ac v^{ir}tutib⁹ plen⁹ mi-
gravit ad p^{re}sortia angeloz. anno regni sui. xix. sepult⁹ waradini. aⁿo dñi. AD.
xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Rober⁹ rex fracie ea tēpestate. nō min⁹ p^{re}iam.
quā regale vitā ducebat. Hā et doctrina et sci-
tate oes reges xpianos anteibat. vt disputationib⁹
nulli secūdu^m habere. quē merito laudamus. Cui⁹
p^{re}terea tanta fuit religio. vt qñtēs sibi p^{er} occupatio-

nes bellicas liceret. horas canonicas vna cu^m sacerdotibus caneret. Hac aut^{em} pie-
tate b^{er} meritū ferūt. vt cu^m oppidū qddam ex hostib⁹ obsideret. neq^{ue} horas suas
intermitteret. menia hostiu^m diuinit⁹ corruerāt. statimq^{ue} irruentibus suis oppi-
dū caperet. Et cu^m p^{re}missimus esset musicus ferūt eū seqñtiā Sanctus p^{re}s aslit no-
bis gra⁹ cōposuisse et alia.

Elbert⁹ qñ eps carnoten. ympnū chor⁹ noue hierlm fecit et solē iusticie et
stirps yesse. Is a brā v^{ir}gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

Heribertus item archieps colonien. v^{ir}tutibus et sanctitate claruit.

Gebhardus p^{re}dictus venet⁹ pannonū eps vir vniq^{ue} bon⁹ atq^{ue} doctissimus
his dē t^{em}pib⁹ martyriū ab hostib⁹ xpiane religiōis eq^{ui}ssimo p^{re}ulit aio. Cu^m
capiētes increduli ad curri ligauerūt. et in mōte altissimo educētes p^{re}capiter
tederunt. et turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archieps madeburgē. Is in eadē vrbe scolari indocil obtusi. angel
nij. iplozās auxiliū regie celi. q^{ue} ei pollicebat sapiam et epatū. et ai⁹ doc⁹
eualisset. metropolitan⁹ postea efficit. imemor p^{re}ie salut^{is} voluptat^{is} indulgēs
bona ecclie neglexit. iō oib⁹ odiosus. Inde i valle lilior^{um} abbatissam ordis ci-
sterciē. ad libitū hñit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. q^{ue} lussit sat^{is} Udo. q^{ue}
in delitijs pseuerās. Tandē frideric⁹ canonic⁹ eiusdē ecclie nocte i choro sancti
mauricij videbat turbā scōz. et vdonē pena capiti dānatūq^{ue} pugil decollauit.
q^{ue} de latē abbatisse adduct⁹ fuit. et a v^{ir}gine maria corā filio acralatus. ac sic infeli-

ci sine p^{re}ijt. b^{er} horredū p^{re}digij mēoriā. cruoz ifelic⁹ vdonis i marmore cādito oñtat ad terrore alioz epoz.
Eriger⁹ qñ abbas lobies. Et albo abbas cenobi⁹ floriaceñ tū clarueit. scñs qñ mederic⁹ abbas edo⁹
Duen⁹ ac emorus eps leodiēns sapiā ac scia clar⁹. Sifr rogeri⁹ eps beluacens omi⁹ virtute p^{re}clarus.

Berta etas mūdi

Silvester eius nomis terci^{us} papa. p^{ri}ma roman^{us}. p^{re} lauret^{io}. in locū pulsi b^{en}dicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Monō ei^{us} z q^udragesimo die factione suoz b^{en}dictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus. vnde q^uinquagesimo tenuit. b^{en}dictus nō^{us} in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq^{ue} vno supra vigesimū p^{er}manens. eā Joanni archidiacono p^{ri}mo suo vel vendidit vel p^{ro}misit kalēdis maijs. q^{ui} gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q^{ui} plus largitione z ambitione. non scititate vite z doctrina valeret. Is tantūmō dignitatis gradū bonis opp^{ro}ssis z reiecti obtineret. quē morē vtinā nō retinuisent n^{ost}ra t^{em}p^{or}a. Hic cū p^{ri}mu sabin^{us} cardialis nō a collegio s^{ed} largitōe pontifex creatus. quo pulso b^{en}dict^{us} denuo restituitur. tumultuātē vrbe z nūc vniū. nunc aliū appetente. Cū p^{ro}plus recto caruit z malos plures q^u bonos facerent.

Anno mundi. 6233.

Anno xpi. 1034.

Gregorius sext^{us} papa. sancti iohannis ad portā latinā archidiacon^{us}. vt vt alij scribūt archicanonic^{us}. pōtificatus a b^{en}dicto (vt dixim^{us}) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. inq^{ui} vt debuit aīo ferens. copias in ytaliam dūcedas ad diem puenire iusserat. in ytaliam cū magno exercitu veniēs romeq^{ue} turbatā rem ecclesiā cōponere ē annisus. p^{ri}b^{us} itaq^{ue} nō rome solum s^{ed} vicinaz q^{ue} ytalie p^{ri}u ac ordinū q^uicūq^{ue} religiosi ex more cōuocatis. Sy^{nde} nodus celebrata ē. in q^{ui} b^{en}dict^{us} nonus. silvester tercius. z gregorius sunt dānati. Cūq^{ue} tanq^{ue} tria teterrima monstra abdicare se mag^{is} stratu coegisset. Sy^{nde} gerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Hilbert^{us} t^{em} historiāz scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicā labefactatā sua magnitudine breui restituerit cū latrones quoz senicia pegrinū ad vrbeū religionis causa accedentes necabatur. e medio sustulit. ideo a perniciosi hoib^{us} homicidā z sanguinis hūanū appetentissimū habitū idq^{ue} a cardinalib^{us} p^{re}dicari solitum. Adortum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q^{ui} id q^{ui} iuste fecisset liuore reprehēderet. Inquit cū mortuus fuero corp^{us} aīfores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādāta atq^{ue} porte cohorto graui vento aperte sunt. z corpus oīm admiratione introlatus magne sanctitatis opinione. q^{ui} in pōtificatu sedit ānis duob^{us}. mētib^{us}. vij. durante scismate.

Clemēs eius nomis secūdos babenbergēsis ep̄s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinico terciō cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq^{ue} heinricus augusti impatorisq^{ue} titulis p^{ri}nte synodo ē ornat^{us}. Tradūt vō multi hūc clementē romanos ne i errores supiorib^{us} siles incideret. iureiurādo adactos a pōtificū electionib^{us} phibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogeretur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quēq^{ue} z potētē q^{ui}uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragiis tātā dignitatē cōsequit^{ur}. Interim heinricus capuā vsq^{ue} pfect^{us} postq^{ue} satis puincia composuerat. romā z inde in germaniā e reuersus. Atq^{ue} dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat^{us} sui āno nono obiit veneno. vt aliq^{ui} dicūt absumptus.

Damasus secūdos natione bauar^{us} cognomēto bagnari^{us} pōtificatus post clemētē inijt. Is ān stephan^{us} vocatus. q^{ui} stephani cura clemētē ferūt infectū. q^{ui} ea rōne aliq^{ui} credūt. q^{ui} illico post clementis mortē pōtificatum p^{er} vniū occupat. damasus aut tantūmō tres z. xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq^{ue} ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de^{us} vni^{us} dex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani p^{ri}usq^{ue} de noui p^{ri}ncipis creatione q^{ue}q^{ue} intentaret. heinricū impatorē in saxoniam agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petitiuri. Cūq^{ue} rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p^{ri}latum ad suē volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se reuertit p^{ri}uicq^{ue} p^{ri}b^{us} brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p^{er} vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacensis z yldebrandus monach^{us} saona etrusca vrbe oriūdos forte obuiauerūt. vsq^{ue} adeo aut dictoz religiosoz suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nomū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom^{us} peregrinis z pauperibus semp pauerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Is mane quesitus nūq^{ue} reperit xpi pauperis loco recubitus creditum fuit. Adortur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summor^{um} pontificū
Silvester tercius

Gregorius sextus

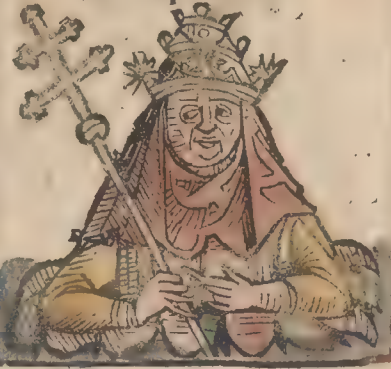
Clemens secundus

Damasus secundus

Leo quintus

Henricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dñi. **M.** xl. impauit annis decem et septe. Is genitori suo nō dissimilis in vñtibus. immo pcellior phibetur. accepta vxore pze viuentē filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio false accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat d̄ delatōnem gigantee molis se opposuerat i duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potius. Viro inde repudiū p̄sensit. et in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos et ioculatores iussit expelli. Atq; oia q̄ illis more principis in vestibus equis et pecunia danda erāt pauperibus dedit. fuit aut natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omnibus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius et largus. henricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoz hostiles aios p se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bohemoz germanozq; copias. pares quoq; p̄loz euētus habere vidit. S; eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paraciozeq; exercitu eundē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoq; et p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere tenerētur. Biffidebāt eo tpe hūgari. et magnis cōmissis p̄lijs. pars petro regi suo minor numero. s; dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Cūq; sine he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro et alboino qdam in regem assumpto dissidiāq; nihilomin⁹ et certamina inter principes et populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroz saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu henricus. alboino fugato. petroq; restituto. regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias i pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igif comitatu ad cōponendam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. et gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. et syndegez ep̄m bambergens. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontifice. vt pmissum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq; interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā pfiscēs multos milites secū aduerxit. qui sarracenīs regioni infestis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensī synodo affuit. vbi omnibus veniam rogantibus indulxit. ac pacē in sueuia ac alijs puincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obiit. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

Linea imperatorum
Henricus tercius

Vincētius gallus et martinus cū gottefrido viterbiensī historiarū scriptores. de hui⁹ henrici ortu miraculoso. diuināq; p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occasione motus. Leopoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi p̄noctasse qua nocte vxor comitis masculus pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste. erit tibi gener et heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui bñana misericordia moti. sup arboze posuerūt. regi cor leporis. p corde pueri adducūt. Bux p̄teriens eū repiens alii iussit. et in filius adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestre assumit. p̄cipiens vt l̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄scens q̄ dormienti l̄as subripuit. ac aperuit hīs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nrām dare velis. vt diligis vitam tuam. Qui cum hīs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoz vbi creatus fuit in silua nigra. hirsautia vocitat. vbi nobile cenobiū mōachorum exstructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in omnibus operibus suis.

Intra trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australe et oriē-
talem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit
Henricus hic nobilis impator. Cū in die p̄thecosies in germania apud magutiā id festum solenniter perageret et paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini et abbatis fuldensis cenobiij orta dissensio quis dominus corū iuxta imperatorem p̄pius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potētie fuit. vt multa milia armatoz imperatori mittere poterit. habens priuilegiū vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq; furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis et alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est

hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētib⁹ omnibus pze timore. impator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus et indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis et pauperibus omnia p̄ciosa ci-
baria eis distribuit. suis manibus illis seruies.

Apianus astronomus

Hugo abbas

Theobaldus

Alephica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoq; terribiles (vt ferūt) p quatuor ferme miliaria audiebāt. **E**mporib⁹ quoq; beinici terciū impatoris ecclia gloriose resurrectionis in hierusalem. q ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq; ei egiptu orū potentia contra persas inualefcere cepit. an thurcorum aduentū ab egipto in anthiochia regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoq; sancta cū adiacente regione in eoz tenuit potestatem. Inde pfectus calipha omni impietate plen⁹ deo et hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda eccliam dominice resurrectionis (que per venerabilem virū maximū eiusdē loci epm picipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impatoris instaurata) funditus deici mandauit. Viruta ē autē anno ab incarnatione domini. **ab. xvij.** quo tempe ei presuit vir sincerus heresius nomine eiusdem tyranni auūculus. mris eius frater. Inde cōditio fidelū ex dolore mestissimo et pluribus augurijs in petus se vtit. Exempto rebus humanis pscripto tyranno. filius eius dāhermitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestate fidelib⁹ concessit. Cum autem vires xpianorū in hierosolima p instauracione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de pprio fisco sumptus necessarios ministrari pcepit. Eaq; vt nūc est eccliam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. **ab. xvij.** nūro ardore reedificarūt.

Ampianus celeberrimus doctor. et maxim⁹ astronomus. **ab. xvij.** hac tempestate in precio exis. nonnulla accuratissime scribit. atq; errorem aliquatulus. in ptolomei magni astronomi. calculatione adiuenit. videlicet quo ad lune et stellaz motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō puenerit. ob ingenij defectum. vtz ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octauae spere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theozica ac computus laude digna sunt.

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. et canendi modus in sacris videlicet per flexuras et digitorū notas dinumerādo melistulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (ppter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atq; insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione et laude digna.

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. et anshelmi egregij doctoris pceptor. **ab. xvij.** hysdem tēpibus in gallijs insignissim⁹ fuit. q cū apud parisijs legendō. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. tact⁹ diuino spiritu scol abrenūciauit. et ad ppria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum būlitate q ad vixit soli deo tanq; verus xpi fili⁹ militauit. q postea ex abbate cadom. fact⁹ archieps cātuarien. pleraq; bona in ecclijs anglie fecit. **ab. xvij.** p ceteris libz insignē noie Scintillare d berengarij errores cōposuit. et alia pclara edidit.

Guido musicus

Lanfrancus

Hermanus contractus

Salve regina pre-

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in qdam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lu-
cerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis
catur. s. ab ennio vel alio poeta antiq. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor
tingui poterat. Sed qdā sibilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox ut aer sūtra-
uit ignis enauit. Corpus autē tante vastitat⁹ erat. ut muro applicatū altitudinē menū vinceret. Sed dieb⁹
Berengarius

Berengarius doctor natione turonens andegauens archidiacon⁹ p hec tē-
porā cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue
amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoz aios
ipso suo errore infect. Sed diuina postea illustratus gratia errorem suū publico cō-
cilio vercellis habito emēdauit. ut in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹
Emendacioneqz facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oia pau-
peribus erogauit. factusqz p dūprimus labore manūz suaz quoad vixit viuere
voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Quoniam qz vercellense seqntibus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pō-
tificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q quidē concī-
lio idē berengarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā eccliaistici erroris auctor
damnat⁹ fuit. Et postmodū (ut dictū ē) illustratus optime vixit.

Ircā idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ institutor or-
dinis vallis vmbrose. s. regula militantis bñ bñdicti. cū qbusdā pstitūtō-
Ordo vallis vmbrose.

nibus eoz supadditis. Et in habitu griseo. que religio
multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori ha-
bet. hic itaqz gloriosus sanctus de ciuitate florentie ori-
undus pte gualberto milite florentino natus. hac de cau-
sa. ut ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit.
Cū inimicias aduersus finitimos gereret q fratre suū
obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens ar-
matorz multoz manu stipatus. oportune in eū q fratre
interfecerat nō pcul a monasterio diui miniat⁹ in mōta-
nis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec saluē spes
sibi pponeret. Ad huius iohannis gualberti pedes hu-
militer pcedit. suplex p ibm xpū crucifixū cancellatis
manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne
cedis culpam ignosci. qbus pibus cōmotus iohannes
ome illud qd suscepit odiū. de fratre nece statim ifre-
git. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra pgressus eccle-
siā diui miniat⁹ occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effi-
giē cōsternisset. ⁊ ome crimē remisisset. Illico cūctis cer-
nentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobaf-
se visa ē. q ob eius reuerentiā capitali inimico pepciss.
Aduē crux illa p iudicio tanti miraculi in ecclia mini-
atis ppe florentiā in monte cuz veneratione vsqz in hoc
tēps demonstrat. vbi olim fuit monasteriū nigroz mo-
nachoz. nūc autē alborz id ē montis oliuaz. Talis igit
miraculi monumento vir sanct⁹ p mor⁹. statim se religio-
ni cōtulit. ⁊ ut heremita in eā appennini ptem q vallis
vmbrosa dē secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se
S. Iohannes gualber-
tus monachus

grām maiore exptus ē. atqz ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordis
vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊
originē duxere. Hec qdē religio postea viris scititate ⁊ scia clarissimis floruit. Ioh-
annes autē fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinentia esce ⁊ potus ac vlgilijs carnes do-
mare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde i mī-
raculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cō-
fectus infirmatus congregauit omnes abbates varijs ex locis pñūciās suū exitum
hortatus omnes ad obseruantia regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpsi
deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōis. M. lxxij. quarto yd⁹
iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post grego-
rius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepul-
tus autē fuit post obitū tertia die i ecclia monasterij de pasignano. post cui⁹
transitū deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Berta etas mūdi

Ulma insignis vrbs sueue. ad vltiorem danubij ripam sita. qui fluvius ex hylaro ⁊ blauo fluminibꝫ
bus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Suentia. batoaria. austria. ⁊ pānonia. ob
nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vō hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas
quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pa
rius ⁊ thuronem villas nominabant. Ip̃a vō vlma tū muris fossatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis
edibus ornata existat. Et nobilibus familijs a pibus caroli magni impatoris aucta sit. ideo in eius lau
dem ac descriptionem vrbs metra heroico reducta carmin e edita sunt.

Ulma decus sueue: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At qꝫ ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. qꝫ apta
Almetis plena posita est yligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū urbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spretat: nomen capitvlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vnat:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ali belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prestitit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens urbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ip̃a profundis
Turribus excelsis. domibusqꝫ impleta decoris

Affluit et pluri populo, quod multa per orbem
 Oppida: que septi spacio perlacius extat
 Pulcras inter habet structuras græde labore et
 Arte atque expensis opus ecclesiam genitrici
 Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
 Ampla quidem valde: grandis quoque molis in altum
 Sustentat laquearia magna: capaxque frequetis
 Turbe multa inibi festino milia sole
 Conueuiunt: hic magna dei veneratio crebro est.
 Quo sol eois exurgens montibus ignes
 Spargit: vix templum parochos continet vnum
 Alma senatores prudentes obtinet: illi
 Publica sagaci disponunt comoda sceptro.
 Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
 facta hera: quod multas iam opulentas censibus vrbes
 Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
 Appendice suo retinet prompto ere coemptos
 Unam inter plures: non paruo denique fructu
 Mercem agitat: panno lino lanaque parato
 Vescantia hunc aliqui vocitant tractata frequentat
 Negocium variū est: hominum hinc pars maxima sese.
 Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
 Sunt alie laudes vime quas promere cunctas
 Adentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ ΑΠΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Victor secundus papa gebhardus antea vocat⁹. eccie exstetē (q̄ olim aurea-
ta dicebat⁹) ep̄s in ordine decimusseptim⁹. natione aleman⁹ ex bavaria pō-
tificalem dignitate post leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. q̄quā aliq̄ scribāt li-
beris suffragiis. Verebat⁹ em̄ clerus pplusq̄ roman⁹ heinrici potentia. victores
igif. pponūt legato yldebrando ad heinrici ob eā rem missio. q̄ oīa ex sententia
romani cleri impatorisq̄ p̄fecit. at victor in sede oīm p̄sensu cōfirmatus. magnā
synodū abnuete impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos ep̄os. tū symonie. tū
fornicationis causa ep̄atu p̄uauit. clerūq̄ admonuit q̄d maxime ad se p̄tineret. p̄-
posita pena bis q̄ leges canonicas trāsgrederet⁹. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinri-
cū p̄fectū. magnificētissimeq̄ ab eo habitū. alij vō yldebrandū eo p̄fectū putant
Is em̄ heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebran-
dum sb̄diaconē ad illū misit. q̄ opportune euz accidit vt impator graui quo obiit
morbo implici⁹ heinricū filiū romanorū regē ac cesarē dixerit. Victor aut ponti-
fex pontificatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo mori⁹. vacatū
sedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cas-
sinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonicē cre-
atus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis ecclia q̄ a romana du-
centis fere annis insolēniter se subtraxerat. Inter alias eā maiorē sup̄ioremq̄
recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliam atq̄ burgundiam labe symoniaca inq̄-
natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ip̄is purgandis reformādusq̄ p̄uinc-
cijs legatum misit. Qui eo munere sicut et ceteris diligenter atq̄ feliciter vsus. cū
aut p̄ciliū florētie puocare cepisset ad octauū mensem. octauūq̄ p̄ter diem defun-
ctus est. florētie quoq̄ in cathedrali ecclia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat⁹. duz vix
exequie pontifici stephano in florētia celebrare erāt. cū romani potentio-
res oppida et castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. ponti-
ficē ex factione sua creare p̄stituerunt. prim⁹ tñ oīm gregorius de tusculano ex gē-
te patricia roman⁹ munitū velitrensem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus
et clericis qui rome tūc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit.
quē benedictū voluit appellari. Per id vō tēpis agnes terci⁹ heinrici impatoris
relicta filij regis adolefcētis regni curā administrationemq̄ gerebat. Adintio igitur
velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardina-
les et ep̄scopi aliq̄ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere.
senas accesserūt. vbi plurimorū p̄sensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto
magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ mēse vo-
no. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abiit.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epi-
scopus florentinus. ob virtutem et animi prestantiam. abrogato benedicto
baud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isq̄ prudentissimus
pontifex eo in concilio formā pontificum romanorū a cardinalibus eligendū in-
stituit q̄ distinctione vigesima tertia iuris pontificij decreta nūc habent. Secun-
dum quā institutionem factam pōntifici. patribusq̄ placuit generale conciliū ap̄d
futurū conuocari. Ibiq̄ anno domini millesimo quinquagesimonono. Concilio
habito vbi ep̄scopi et proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romā
proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis ha-
betur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui
arbitratur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in fi-
gura et figura misterioque. Sunt qui scribant heinricū quartum a nicolaus secun-
do coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercio pō-
tificatus sui anno. mēse. vi. die. vi. et. xx. moritur. Vacat tūc sedes dies. xij.

Alexander secundus anshelmus antea vocatus. patria mediolanensis. ep̄scopus
lucensis. mortuo nicolaus ob hūanitatem benignitatem et doctrinā ab-
sens etiam pontifex creatur. Isq̄ luca accersitus in pontificali habitu romā ve-
nit. Atuero cisalpini ep̄scopi arbitrati ob dignitatem p̄uincie par esse vt e suo
numero aliquis eligeret. Giberto parmensi viro potentissimo admodū anniten-
te ab heinrico impatore obtinere. reclamāte agnere vt alter pontifex eligeretur
Reuerfi igitur in longobardiā pseudo ep̄i cōciliabulo suorū coacto catolū parmen-
sem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini omēs obtpauere. p̄ter mathildim optimas
feminā. Superueniente deinde catolo in pratis neromianis sub radicibus aurei
mōtū graue p̄liū p̄mittit. Repulsus ab vrbe. quē cinctus rōni p̄fecti fili⁹ postea
egre i arcē adriani p̄duxit. Cognito errore heinric⁹ ip̄ator alexandro restituit. Ele-
mēs ad vrbe pōntificat⁹ sui āno. xi. mēse. vi. mori⁹. i basilicaq̄ lateranēsi sepelitur.

Linea summorū pontificū
Victor secundus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secundus

Alexander secundus

Henricus quartus henrici tercij p̄dicti fili⁹. anno dñi. **M. lviij.** patre defuncto licet adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit annis. **48.** vel vt alij hñt q̄nquaginta. **Mortuo** namq̄ p̄re s̄ custodia m̄ris sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cum pace gubernans. Is postmodū p̄cilio suoz deceptus. sp̄etis m̄ris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discessio maxime discordie semiarū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ⁊ ad monasteriū fructuariense se p̄tulit. Inde deuotōnis cā. et ab **Ottonis** coloniēsis archiep̄i tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñ dicitur. **Mā** locoz sanctorū dulcedine capta sancti opibus ⁊ elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. **Cui⁹** corp⁹ in ecclia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe **Co**radus eius filius secūdo genitus quē p̄ adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit⁹ ⁊ florētie honorifice sepelitur. **Henricus** autē rex victoriosus romē coronatus p̄ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. fuit longo tpe princeps admodus gloriosus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissim⁹. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū ⁊ p̄secutionū. multas. ne dū a principibus vey a p̄prio filio p̄tulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxonā incolere p̄ ceteris regionib⁹ cepit. **Vey** cū cepisset nobiles opprimere ⁊ venatur ac ludo magis q̄ administrāce insticie opam dare. **Sens** saxonū animis acerrima. eū despiciere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. **Relicta** igif saxoniam. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summorū pontificū auctoritatē potētiaq̄ diminui statuisset. **Et** alexandriū secūdu scissinara suscitasset **Adolū** parmensē ep̄um agnere ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. **Bū** hec in ytaliam fierent. **Henricus** rex bello saxonū implicatus. **Et** si illos insigni p̄elio supauit. tamē ibigere nequiuit. **Nec** tñ ei⁹ victoria cessit in cruenta. q̄ cesa suoz militū q̄nq̄ milia amisit. **Ea** vō ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queq̄ in pontificem sit ausus. primūq̄ illi obedientiā subtrahere volens. **Sigifredo** id archiep̄o maguntino iniunxit. **Cui⁹** edicto apud wormaciā cōciliabulū p̄uocatū ē. ⁊ ep̄i abbatesq̄ regnorū henrici. ne gregoriū in pontificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos ep̄os cōmissis priuauit ecclesijs. **Henrico** autē gubernationē titulum ⁊ dignitatē regni interdixit oībus principibus ⁊ pplis auctoritate aplica absolutis. **Inde** plati principes ⁊ ppli pars regni theotunicoz maxima animis ab henrico alienari ceperunt. primūq̄ saxonēs exarserūt in bellum. **Cognita** itaq̄ gregoriū censura henricus p̄ litteras supplex veniam p̄ecat. **Eius** precibus p̄motus pontifex canussū agri regiēsis oppidū ad mathildim cōcessit. **Il** luc henricus cū oībus copijs p̄pere p̄perās. deposito impiali ornamēto. denegatūq̄ primis die igressum equimiter tollerās. loco p̄ noctē nō mouit. ⁊ glacie ferūt cōculcatq̄ diu niue p̄ asprum byemis sydus solūm. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. **Cui** demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudienis comitis interuentu introductū. regē in sinū m̄ris ecclie recepit. pace iureiurāto firmata. impator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. **Et** quorūdā ep̄oz seditioibus p̄catus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. **Et** habito cōuentu gibertū rauennatē archiep̄m pontificē creat. eūq̄ clementē appellat. ⁊ secū romā hostili animo adduxit. vbi p̄phanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ⁊ cum magno impetu romā venit. pauefactus henric⁹ in germaniā cū clemente abiit. augustā urbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrā. filiū iuniorē henricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄em ira exandescens maximis p̄elijs ac probrijs affectit. apud leodiū urbē euz p̄lio supauit. qua iniuria ⁊ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz euz dedecore aiām exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a p̄tifice summo excōicatu ferūt. **In** leodio igif p̄mo sepult⁹ inde ad spyrēsem urbē delatus q̄nq̄ annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum henricus rebus nouis studere destitit. pacē federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos p̄puli. apud forcheym i regē eleuaf. a q̄bus deductus maguntia in medio q̄dragesime a **Sigefrido** metropolitano i regē inungit. posthabito henrico primo p̄cijt henricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. **Id** vō cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrūq̄ dimicatū ē. **Ad**issi tū q̄dem ab vtroq̄ legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. **Quibus** nil aliud ipe respondit. q̄ vt ab armis discederent. sed p̄usq̄ ea perfererent inisa. illi itez primo grauiore p̄lio concurrerunt. **Et** postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. **Subsecuti** vō erant missi ad res alemanie inspiciedas pontificis oratores **Albinēsis** ep̄us cardinalis. aquileiensis p̄riarcha. ⁊ paduanus episcopus. quibus r̄dit henricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret se nullatenus assensur. **Henricus** igif coactis summo canatu copijs ad rudolphū regem in saxoniam agentem inuadendū duxit. **Cui** rudolphus adueniēti trinis castris obuius est delatus. **Congressi** iā quarto p̄elio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscule retrocessit henricus fuga. plapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in **Mersburga** sepelitur.

Bexta etas mundi

Ordo grandimōtensis Iniciū habuit anno .1078. p. Stephanū.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Isaac medicus

remū in ieiunijs vigilijs et oīonibus p̄tinuis seruīes deo. cibis ei panis et aq̄ et interdū farine siligineae sorbiciūcula atq; postq; disponēte deo discipulorum ei⁹ numerus creuit. Insimul nō q̄si vn⁹ ex illis factus est. s̄ minor oībus illis. Tādem i infirmitate p̄stitutus in q̄ decessit fratribus ait. **D**eū vobis relinquo. cui⁹ sunt vniuersa. Si amādo paup̄tatem ei adheseritis. ip̄e p̄uidētia q̄ gubernabat oīa vobis largiet q̄ nouerit expedire. Inde migravit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pio p̄re orbatī fr̄es petrus lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine p̄fecerūt fr̄es. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo hūiebāt ceperūt calūniari. p̄tendētes ad ius eorū p̄tinere. Sed q̄ potius auferenti tunicā et palliū volebāt dimittere. h̄re locū aliū p̄drebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloq; idoneo repto. Tandē p̄siliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior et nonnulli fr̄es audierūt. finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam et domos fecerunt. Et accipiētes sc̄m corpus in grandi mōte trāstulerūt. Paucisq; sc̄tibus subitus p̄siteriūz añ altare recondiderūt. vbi post paliticus posuit inscius sanitatē accepit. et cecus visum. et alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit. **P**etrus damianus doctor et eccie ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissim⁹. H̄is tēporibus eas ob res multo in p̄cio h̄tus ē. in ytalīa vita et sc̄ia insignis. q̄ et nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermoēs q̄s elegātes. scripsit et regulā heremiticā. et de ordie vite heremitice. Itē libz p̄ indeos. narrat et plura exempla q̄ suis t̄pibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione et hūilitate ac sapia notatissim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruīret ep̄atui cessit. vt deo liberior vacaret. Et cū a gregorio p̄tifice eā ob rem rep̄benderet libzū pulcherrimū ad eū scripsit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiserit. Dñicus ait lorica ferrea vestitus erat ad carnes. duobusq; ferreis circulis cinctus in corpe et duos p̄ armos brachiorū. **J**ohannes medicus cognomēto serapion p̄ idē tēpus claruit. Et de simplicib⁹ medicinis multa cōscripsit ac libzū breuiarij de morbis arcendis. Et qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiat⁹ ē. Sorapio em̄ roseū sonat vt testis ē p̄ lin⁹ lib. 12. ca. 15. **I**saac Benimirā medicus celeberrim⁹ salomōis medici filius. Et ip̄e tēpestare istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus et p̄ticularibus de febribus de vrina. et stomacho. In p̄bia q̄s de elementis et diffinitōnibus tractatus composuit. **S**eno ep̄us treuerēsis a comite treuerorū theotrico capt⁹. et tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p̄cussus interiit. **A**rnulph⁹ q̄s sc̄tū cenobio sc̄ti medardi signis et v̄tutib⁹ pollebat sua sc̄titate elegit p̄positū inclusio nis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo grādimōtensis s̄ p̄re stephano. Anno dñi. 1078. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ stephani nobilissim⁹ viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto philone archiepo xij. annis educatus regulā bñ viuedi didicit. deniq; discedens pagratīs multis heremis. et de canonicorū monachorū et heremitarū vita q̄ imitanda sunt memorie p̄mendans. in aq̄tanta p̄pelemónicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dī xp̄o dūce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. et iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū et domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpi⁹ et requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephan⁹. ibi deo se futurū oīni t̄pe spopodit. Trigesimū etatis sue annuz agens habitare cepit he-

Jo. Serapion

Seno et Arnulphus

Ordo canonicorum regularium

Ordo canonicorum regularium. tpe gregoriij pape septimi et henrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorescere cepit in eccia bti qntini beluacensi. Qui primū ab aplis. postea a bto Augustino epō et doctore eximio regulariter institutus sub ingro yuone venerabili eiusdē eccie pposito. postea carnotensi epō. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū qz ordinē pñere videt ordo premōstratensiu de quo in sequentibus.

Vuo clarissim⁹ canonicus doctor et carnotensis episcopus apud gallos maxio ipacio habet. q et inter cetera sue vutis et ingenij opa. q edidit. post ysidorū hispalensem epm decreta collegit. Et ab breuiavit aplica. atq; ea in vñū collegit volumē. q postmodū et qdā hugo cathalanensis eps. Et post eū Gratianus in meliorē formā redegit alia qz mēoratu digna composuit.

quo episcopus

Rasis medicus

sen. terciij canonis. l. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q cū in almasoria vrbe nutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oibus añ se medicine auctoribus infra scripta collegit volumina. Et primo de medicinaz correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morborū iūcturaz. Libz continētē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Libzq; almansoris ad reges ei⁹ nominis. Deq; morbis puerorū libz. ac diuisionū libz vñū. In astrologia quoq; aphorismorū atq; in alchimia libz duos et alia multa.

Mathildis comitissa nobilissima et optia atq; illustris femina. p hoc tps cū ro. eccia bene senties. vutē et rebus optime gestis clara et inclita vbiq; p dicit. Nec em nobilissimū bonifaciū et magnificū virū. et beatricem henrici filiā hñt parētes. Que cū vnica esset filia. post ipos parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueq; ac ei⁹ ethruarie ptis quā nūc pñmonii vocam⁹ successit. Quāobzē i to

ta ytalīa clarissima fuit. Et ppter ea qñdam principē noie gotifredū in ytalīa potenssimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi et guilielmi apulie et calabrie ducū. s et henrici potentia p ro. pontifices exercentē magnanimitē repressit. et q de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Vex aut henricus filius henrici cesaris in ytalīa a pte missus dñ apud parmā vrbe mathildim et ei⁹ virū. pñgasset. et gothefridū interfecisset. ipa mulier azonē estensem (q prioris viri in qto gradu p sanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē reco gnita gregoriū cōsuluit pontificē. qd sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt pñ⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oronibus et vigilijs deo et ro. eccie militare studuit. Tandē vō āno salutis nre. iij. etatis aut sue sexagesimo nono in bonde no agri mantuanī opibus bonis plena migravit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq; omes suos et ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq; aurea et argentea. vestes quoq; omes preciosissimas ecclesijs pdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ipa p maiori pte sua impensa constructum. ac canussū frixonariūq; mōasteria. atq; alias basilicas plurimas pdijs et alijs donarijs innūerabilib⁹ ampliauit. His gestis in extremis cōstituta omnia xpi sacra ab anshelmo epō deuotissime et reuerenter suscipiens. postq; etiā omē eius pñmonii beato petro cōdonauit. sanctā aiām deo reddidit. Eiusq; corp⁹ (nullo honoris genere qd impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis et populis ad sanctum benedictū agri mantuanī defertur. et mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

Gbertus antipapa hoc anno ab henrico cesare prim⁹ epōz male sentientiū synodo habita. ptra gregorium papam in germania pontifex creatur. et clemens appellatur. Qui cum henrico et eius filio coniunctis copijs in ytaliam venies romam profectus. leoninā vrbe mox cepit. et in vrbe deditōne recepit. tādē post multa gesta morte subitania correptus scelex penas dedit.

Anno mundi. 6273.

Anno xpi. 1074.

Gregorius ei⁹ nois. vii. papa. natione hetruscus. p^{re}soanensis. p^{re}bonitio
yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus.
Vir dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus et po-
pulus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a be-
ato petro in pontificē esse electū. Ad eosq; clamores exciti cardinales. cōclauē in-
gressi eūdem canonice delegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is an-
nus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus. p qd tps bello ille cū sa-
xonibus grauissimo implicatus erat. Vir certe deo et hominibus gratissimus. pru-
dens. iustus. clemēs. pauperū pupilloz ac viduarū patron⁹. Et ecclesie ro. p hereti-
corū improbitatē et maloz principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare
conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū im-
patozem admonet. ne deinceps largitione corruptus. epāus et bñficia alicui p
symoniaca cupiditatē cōmittat. Gregori⁹ itaq; oratores ad regē misit denūcia-
turos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius toleraturū proin-
de aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tñ
facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p^{re}buit. Nihilq; min⁹ p^{re}sti-
tit in sentētia heinricus. quāobzē oratores bremense epō q regis putatice adiu-
tor impulsorq; fuerat excoicato. romā sunt reuerſi. paulopost hermānū bamber-
gensem et aliū constanciensem epōs rome agētes. et de symonia conuictos ponti-
fex dignitate p^{re}uauit. teiunio subinde qdragesimali adueniente gregori⁹ ponti-
fex p^{re}clū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep^{us} et maxi-
ma longobardie epōzū pars. Cui⁹ inde admonitioni heinricus suadete giberto
obtpare noluit. immo gibertus vir seditiosus p^{re}tra gregoriū cinciū ro. ciuē p^{re}fe-
ctiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū p^{re}ccitat. qui structis insidijs pontificē i na-
talis dñi nocte celebrantē cepit. et in turrim reclusit. romani seqñti die cū liberāt
et cinciū psequuntur edes eius subuertūt. q ad heinricū confugit. quos oēs papa
anathemate notauit cinciū et adiutores. heinricū qz dignitate regia p^{re}uauit. Ue-
rū paulopost synodo habita in ea multa constituit. heinricus itē habitu p^{re}uentu
epōz male sentientiū. Gibertū deuuo pontificē creat. clementēq; appellat romā
ueniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberat⁹
secūq; cassinū ac salernū p^{re}ducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mē-
se vno. diebus tribus sancte et pie moritur.

Victor tercius papa desider⁹ antea vocat⁹. montis cassini abbas pontifex
creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutan-
das quā ob cām heinricū impatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq; seruit ei⁹ fraude
(vt martin⁹ scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necat. Ue⁹ vt Vincenti⁹
sentit diffinteria perit qz quā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em pe-
titi corruptis et labefactatis intestinis interdū in diffinteriā vtrūq; anno igitur
vno. mense quarto. pōtificat⁹ sui. non sine suspitōe dati veneni moritur.

Anno mūdi. 6283.

Anno xpi. 1084.

Urban⁹ ei⁹ nois secūd⁹. otro vel odo antea vocat⁹. monachus ebomiacensis primo. deinde cardina-
lis hostiēsis. postremo qnto mēse post mortē victoris pōtifex creat. vir qdē doctrina et scititate vite q-
uis grādi magistratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vō parū ro-
manis reb⁹ nouis studētib⁹ fidens. melphim se cōtulit synodū hiturus q tūti⁹ eo p^{re}fisci liceret. pontifex
itaq; cū in ytalīa nullibi qetis locū cerneret in gallias p^{re}fecturus. placentie synodū hūit in q licentiā qūdā
ecclesiasticorū mirifice compescuit. Inde vō in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio
em apud clarūmontē habito principes gallie ad recuperandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit.
Cūq; inuenim⁹ gibertū antipapā postea vouisse. vt urbanus secūdus pontifex roman⁹ cū multa ad rei ee-
clesiastice reformationē ornatuq; claromontensi in p^{re}clio statuisset. eo anno q xpiane salutis nonagesim⁹
quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excellentissimūq; oim q fuerint pontificis ro-
mani cuiuspiā dictu auspicijs et auctoritate hacten⁹ intentata. Liberande em a turcis sarracenisq; hieroso-
lime et continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus et ea que concilio inerat ex
omni orbe xpiano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ipse eleganter doctus ornatissimā habuit orationē.
vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq; crucis susceperint. quo facto romam
statim rediit vt compositis in ytalīa rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne
pagano viro scelestissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. ve-
rū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū ecclesie statū animū adijcit. Tandē vir scūs post multas p-
secutiones et labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolai. Carce-
ris tulliani in edibus petri leonis morit⁹. q^{re}to kal. augusti. eius corp⁹ p transiberniā regionem ad vitan-
das inimicorū insidias q etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Linea summorū pontificū
Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secundus

Ordo Cartusienſium.

ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctorū ma-
giſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus vō mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent ſurrexit. Et in lo-
culo reſidens voce magna cūctis audientib⁹ clamauit. Juſto dei iudicio accusatus ſum. quo dicto. vt pri⁹
iacuit. de qua voce omēs territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet. ſ die ſequenti iterū cō-
uenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenirūt q̄ eadē forma pfata vba dixit. Et
vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens
clamabat. Juſto dei iudicio damnat⁹ ſum. qđ audientes pene exanimis reddidit. ideo eccliaſtica ſepul-
ra damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oī-
bus ſanctus reputatus miſere periit. Nūqđ ⁊ nos perire volum⁹. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis
niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄m⁹ cartuſieſ

Bruno vir ſanct⁹ ⁊ clariffim⁹ p̄bus atq; theologus natione theutonicus ex-
vyrbe colonia. lris a primeua etate erudit⁹. remeſis ecclie canonicus ſcolari⁹
q; apud piſi⁹ m̄gī hūde t̄pib⁹ cū i gallijs legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādo clariffim⁹
habereſ. Relicto ſeculo ⁊ pompis ei⁹. cū ſeptē viris doctiffimis in heremū car-
tuſie ſeceſſit. Ibiq; monaſterio ſtructo ppoſitū monaſtiche cōuerſationis ſatis ar-
duū ibidē inſtituit. Quē rigore obſuantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq; in pre-
ſentē annū ſequentes ſumme obſuarūt. habēt em̄. plura ieiunia. om̄ibus ſextis ſe-
rijs in pane ⁊ aqua. ab eſu carniū ſp̄ abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad-
veſtitū ſp̄ alicio ad carnē induit. q̄ ad ſolitudinē. nūq; exeūt excepti p̄ore ⁊ p̄cu-
ratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hnt ob officij pro-
lixitatē. Cui⁹ ſc̄i ppoſiti hugo gratianopolitan⁹ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū
monaſticū pcepit auctor fuit. ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vr-
banum papam vnū fuiſſe.

Hugo Gratianopolitanus ep̄s. Cui⁹ m̄r de eo pregnās p ſomniū elegantem
puer pcepiffe ait. quē ſiſtendū dei aſpectib⁹ ſc̄i in q̄b⁹ erat ⁊. b. petrus deſe-
rebant i celū. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis lris applicat⁹ fuit. Sperabat
em̄ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuina q; gr̄a plurima virtutū or-
namenta i eū cōgeſſit. herem⁹ cartuſie caliēſis. Abbatia excubiaz herem⁹ cano-
nicōꝝ regulariū ⁊ apud ſanctū miſennū. ⁊ apud gregoriū dom⁹. ip̄o annuente ce-
perūt. Ip̄aq; ſpūaliter ⁊ corpaliter fouēte pſecerūt. Hic i ſolitudine cartuſie deus
ſue dignationi pſtruētē hitaculū vidit p ſomniū. ſtellaſq; ſeptē ſibi p̄ſtātes itine-
ris ducātū. Et ſc̄itāt ei⁹ odore tracti ad ip̄m venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſide-
rio ſuccēſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄miſſum fuit m̄gī
bruno vir religione ⁊ ſc̄ia famoſiſſim⁹ aliq; q̄tuor l̄rati ⁊ duo laici. q̄s hugo beni-
gne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cui⁹ p̄ſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq; ex-
truxerūt. Hic at ſc̄tū vir mltis vtutib⁹ ornat⁹ q̄ cūcti inibi hitantib⁹ inſigne ſc̄itāt exēplū p̄buit ecclie dei
admodū vtil. ep̄alē ſarcinā exuere ac q̄eti aie vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere po-
tuit. Quis ſenio grauatus. Credebat em̄ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubſecte plebi. p̄deſſe poſſe de-
bilis ⁊ egrotus. q̄ quiuis ali⁹ ſan⁹ ⁊ robuſt⁹. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ⁊ de
caleſiēſi ⁊ excubiaz domibus ad ſeruendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tan-
dem anno domini. M̄. cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. liij. mortem obiit. qui per Innocē-
tium ſecundū ſanctorū cathalogo eſt aſcriptus.

Berta etas mūdi

Expediit xpianoz p liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094.
Ulterius vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gal-
 lie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̄ oīm dictu mi-
 rabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. **D**eus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. **E**t
 ri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. **E**t ituri in expeditio-
 nem pseueraturi in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. **D**um vō ponti-
 fex cum pāibus de imperatore deligendo consultant. mltā hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt.
 paucosq; intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. **I**nterea cruce si-
 gnati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oīm petrus quidam here-
 mita abstinentie fama celebris ducem se multis exhibens p alemāniā hungariāq; perrexit. **Q**ui gothefri-
 dus eustachius et balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. et quidā potentissi-
 mi erant se illis itineris socios addiderūt. **M**aiores vō prestantiū ducū et nobiliū manus. hinc podiensis
 ep̄s belli dux. et Raymūdus sancti egidij comes. **I**nde hugo magnus philippi frācoz regis frater. **E**t ro-
 bert⁹ flādrice. et stephan⁹ carnoti comites. trāsmisiss alpibus p ytalīā iuerūt. primo romā puenere. alme vr-
 bis locis deuote visitatis. **E**t vrbani pontificis bñdictione habita. **T**ripartito pfecte copie. vna brundu-
 siū. barulensem portū alia petit. **E**t tertia ydrūtum. boemūdus aut̄ relicta melpi cū. xij. milib⁹ electoz ho-
 minū ytalice iuuētū in eādē expeditionē pficiscit. **P**eruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et
 in suburbij castrametatus. **E**t nec eos ex gallijs alemānosq; ductos adeo continere sciuit. quin in constā-
 tinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. p̄motus itaq; suoz malis alexius impator petrū compulit.
 negato cōmeatu ante tempus bosphoz trāscere. q̄ nycomediā primo. mox niceā pueniētes ciuitates ip̄am
 natura et presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. **T**urci vō nō mō tunc. s̄ priusq; a clarāmōte
 discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq; perferēde ne-
 cessarijs cōmunita. **V**erum cum ob sidentibus cōmeatus deficerent. dilaberētq; passim milites xpiani.
Qui rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. **T**antā in fuga detrimentū accepere
 vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xpī cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. **E**t petrus constā-
 tinopolim redierit. **Q**ue res alexio grata. aperto Marte repellere conatur. **T**um boemundus alexium par-
 tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
 et cōmeatū pberet. **I**terūq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. **C**ū supplementa militū p lac-
 nicea vrbs

cum submitti vrbis adiacentem continuo poterat. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacu missis. rex oim inopia oppidani pressi. dies post duos et quingenta ab initio obsidionis reditionē fecere. Inde munita nicea. iter p' loca deserta facere necesse erat. bisaria copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos et iumenta reficere constituit. Subito eus sarraceni adorti sunt. quē oppressissent in hugo et gothifred⁹ cum quadraginta milib⁹ eqtū p'festim opē tulissent pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo autē p'elio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad quadraginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus autē eorū dux effusa fuga inde abiens. Inde xpiani segetibus iam maturefcentibus adiuti sine vllō incōmodo yeomū primā lycaonie ciuitatē puenere. Qua in potestate deditibus ciuib⁹ redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balduin⁹ prestantis animi et ingenij vir primus oim in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in cili- ciam maior exercitus q' minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i antiochia mouere. trās- missis altissimis mōtib⁹. Aliquot inde. p'gressi milia passuū xpiani ad flumē puenere vrbis antiochie ppe cōtiguū farfar noīe. qd vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ptemplati. captiuos sciscitati sunt. q' esset ciuitatis forma. Rēderunt rege illius esse cassianū. Ea vrbis sicut hebreorū monumen- ta hnt. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dnatoze eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici- q; circūdatur muro. pars cuius iterior latericio. exterior qdrato lapide structa ē. Ea q; superbas p se ferens speciē. turres qdringentas sexaginta habet. colles qtuor vrbē includunt. In quorū cellior ad orientē solē spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt omēs sit machinamētoz conatus. oia oppugnantia inge- nia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. et glebe maximā vbertatē. vicinūq; lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a ma- ri cilitio vrbis. xij. milia passus. vbi farfar fluius portū efficit. nauū etiam ceteraz capacem. Accepit autē ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qd petrus apostolorū princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdu ciuitate act⁹ apostolorū inscribit. Septimus a petro antistes in illa constitutus vt pphani regis antiochi nomē abole- ret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xpi nomine floruit vt epos tres supra quingenti- ta et centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbis habuerit. Cum itaq; xpiani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiū muro minitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in- concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit saluti nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbis anti- ochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; cla- rissimo. post durissimā obsidionē capis pyrro antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebē- re. Qui boamūdi vrbem admiratus. dediturū se illis vrbem sponndit. Si reliqui xpiani eidem cū impe- rio preeffe boemūdū paterentur ingressi vrbem xpiani omib⁹ sere pepercere i p'sidio sarracenoꝝ tātūmō scēntum ē. Cassianus autē rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traiecit. Vex superueniēte corbane persaz regis mili- tie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochia recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pu- gnandi copiam facit. Penuria rex oim vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Quam res xpianorū in antiochia pfecto afflicte erant. vt apparerēt oīa despe- rationis. plena in ppe diem futura. nisi deus noster xpianorū salutem tutelam- q; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Namq; lancea q' iū xpi latus in cruce apuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reper- ta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces eus ho- stibus configere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq; vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boe- mūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perisse constat. Et quin- de cum milia camelos ceperūt. inde xpiani tantā predam abduxerūt vt ab extrema in- opta ad summā oim rez vbertatem ob lancee ipsius miracu- bildebertus epus lum peruenerunt.

Bildebertus cenomānoꝝ gallie episcopus. vir i- genio et scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulationes ac car- ceres ac vincula apud romā pro christo et eius ecclesia sustinuit. Vbi et epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. librūq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metricē. par- timue prosaice composuit. atq; orationem deniq; ad trinitates pulcerrimā ac ad- uersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate precla- rus. eo tempore vixit.

Ordo cisterciensium anno dñi millesimo nonagesimo octavo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortu habuit. Quē ordine urban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ pfirmavit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriū religionē pspiciū ac fama celeberrimū nomine molisn⁹ fundasset. Et varijs deinde possessiōib⁹ atq; viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas vtriusq; deficere cepit. celestium amatores. Hec vberima spemētes ac paupertatem eligētes. vñ⁹ et viginti mōachi cū pze roberto egressi. post abrupta cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cisterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit a deo pordi natū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis et ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensium ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epi. heremū in abbatiā extrinere ceperūt. Qui breui in oibus mirūmmodū creuit. ac viros innumerabiles doctrina et sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti quatuor sanctorū abbatū sepulcra cernuntur. in dextra magni alani cum suo epigramate.

Robertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio eius alberico. odone iohanne. stephano. letaldo et petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdonēsis ac odonis burgundie ducis vt districtius maior instituta obseruaret. In cabilonēsi dyocesi monasteriū fundauit. Inde ad molisnū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locū successit. Cui⁹ industria in scia

Stephanus abbas
religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pascali summo pōtifice priuilegijs exēptiōib⁹q; totat⁹ fuit. Stephan⁹ abbas cistercij religionis paupertatis ac discipline regularis amator. anno. m. c. vii. epib⁹ heinrici qñti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientū aīo afflictus verētes obsuantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē multitudinē hoīm claustrū adijisse. Illico seqñti die bernardus eius fratrib⁹ et comitibus ingressus ordinē cisterciensium plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hierosolimoz recuperatio. et regni eius apud xpia nos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendarū octobrū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdu prim⁹ ceps antiochie declaratus. Interea vō mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōueniētes. Torosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra psumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaz maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq; castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad urbem zebaram in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim; Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum urbē maritimā puenere. Et s̄b inde ad sagittā post ad surrū debinc ad acū singulis castris ē descēsū; petētesq; p diē q̄ secuta ē itineri initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā urbē inclitā palestine; quā beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis urbem appellatam. herodē p maritimos insano extructas opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Adorati apud eas dies duos. tercio ramolas atētes. eas inuenerūt metu a turcī sarracenisq; desertā. Exinde mox de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vir dū orto primū vrbis hierosolime mentia prospexere. Videres vō tūc varios summo in-
gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari.
pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in faciēq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū
dñi salutabat. Ea aut vrbis (vt pmissum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mō-
tibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnica syloe
amnē tenui et qñq; p estate nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iofaphat mediam secat.
quā ob aquarū necessitatē. cisternas aquā ptenentes pluuiā intus et extra ager multas et ppe infinitas ha-
bet. ptnet aut eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab oriē-
tali plaga. Sedumet egiptij et philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q et Acon.
Tyros et Tripolis. ab occidentali. tyberiasq; cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septentriona-
li in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; qprimū ad hierosolime mentia portasq; ventū ē. nihil anti-
quius duces duxere q vrbē in circuitu lustrata. metandis q oportune castris. loca ducibus exercitūq;
diuidere. Christiani igit compato omifariam cōmeatu. qtuor locis oppugnare vrbē magnis virib; ador-
ti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tñ in recupanda tanta vrbe
laus gothifredi fuit. q partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduno/
q potestate fecit. vt in vrbē descendens xpianis portas recluderet. quibus certe irrupentibus tanta cedes
facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietū cruoz tales hoim supgredere. Cepissent eadē quoq;
die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditūm esset ciuibus. mi-
serabili voce plancūq; supplicantibus. Et per eos pñdiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq; modum
hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq; he-
radij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. et illius purga-
tione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes
perrexere. idem fecit omis xpianoz multitudo. Petiti postea latebris. pdeutes xpiani numero paucissimi
hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat⁹
vbi passus vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gothfredus primus rex
hierosolime

licitatem pertineat diuturnū ē. Anno em vno post capā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri cor-
reptus moritur.

Baldunus frater cum gothifredus febre correptus obiit. magno oim xpia-
norum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus
sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane salutis supra millesimū cē-
tesimus primus. quo in anno secundus urbanus pontifex romanus tanq; re ab-
se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane car-
ceribus et ipse liberatus est. Baldunus annis. xviij. regnavit cum sarraceni ma-
gnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paz pñs-
te intulit conflictus. tandem vocauit genuēses et venetos et acon urbem terram
maritq; oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egiptios se-
cundo prelio superauit et caliphā eorum regem interemit.

Baldunus rex secundus
hierosolime

Stella insolita hoc anno prima qdragesime hebdomada. feria sexta circa ves-
perū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper
splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vi-
se sunt due lune parum ante diem. vna in oriente et altera in occidente. Non multo
post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua qui-
dā monachus malinaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis ma-
tribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intu/
eor patrie huius excidiū minantem.

Beretas mundi

Anno mundi. 6293.

Anno xpi. 1094.

Pascalus eius nomen secundus papa natione ytalus e flaminea prouincia. patre crescentio. mife alfacia. Raynerius autem pontificatus vocatus vrbano pontifici substituitur. quem gregorius septimus ob virtute et doctrina sancti clemētis presbyter creauit. In quo quod loco clerus ipse post vrbani mortem. eundem pascalem vitam puata prentu quippe qui antea monachus fuerat etiam nolente et latitante pontifice creat. quod dicerat humeros suos neque tanto oneri suffecturos. sed expetente populo. eligente clero collaudante cardinalium senatu pontificum munus suscepit. maxime vero cum ter acclamatus esset sanctus petrus raynerium virum optimum pontifice elegit. Cui postea pascalis nomen indidit. tiara capiti eius imposita comitante populo et clero equo albo ad lateranum perducitur. Inde post unctionem coronam de more accepit. ecclesie postea labenti quendam seditionibus consulturus. copias suas in gibertum antipapam mittit qui non multo post subita morte correptus. a malis tamen ecclesia dei non statim quieuit. Richardus campanus comes albertum quendam sufficit attellanum ciuem qui statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coactus relegat. Cauerse autem agri presbiteri incole theodoricum quendam pontifice creauere. Quod cum per uia ducti quanto et centesimo die pontificatu deiectione anachorite habitu induere cogunt. Pacata tandem ecclesia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbem castellanam et beneuentum ab hostibus occupatam recepit. Hijs et alijs plurimis facinoribus strenue gestis in cisalpinam proficiscitur ubi guardastallum agri cremonensis oppidum conuentu multorum principum et episcoporum habito de hominibus de feudo magna habita erō. Rome preterea ecclesias. xv. consecrauit. Dedicataque presbiteri agapiti basilica roma effusa obuia vrbana multitudine honoris causa tandem rediit. qui quidem ex frequentia inualitudinem incidens se paulo post moriturum cognouit. Quare acceptis ecclesie sacris cohortatusque clero ad pacem et concordiam. pontificatus sui anno. xviij. mense. vii. die. vii. moritur quoddecimo kal. februarij sepeliturque in basilica constantiniana.

Celastus secundus iohannes antea vocatus presbiteri caietani presbiteri crescentio nobili genere natus ingenueque a teneris annis educatus et doctus in monte cassino religionis fundameta perdidit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secundo roma accitus. Vir et ipse sanctissimus et omni laude dignus. si vitam prouidentissimam. si mores. si doctrinam inspicias. Nam et constanter et sancte in tantis precellis humanarum perturbationum vixerat. ideo vno oim consensu pontifex creatur. verum cum cinctus fregepanis ira ob hanc electionem peritus quod vnu ex suis cardinalibus collegio proposuerat quem pontifice eligeret. in monasterium palladii cum armatis satellitibus irrupens refractis foribus obuium quemquam percutit. pontifice oborto collo in terram deiectione calcibus perit in vinculaque conijcit. cardinales fugam parantes ex mulis et equis deiecit nullumque genus pertulit. Non tulit tantam iniuriam populus romae. confestim liberat in lateranum ductus ubi de more coronatur. Persequente deinde illi henrico impatore in gallias profugit ubi ab abbate cluniacensi magnifice et splendide suscipitur intereundem ecclesias in tillano et in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasterium perueniens. Ibi dum multa in ecclesie reformatorem tutelamque cum regibus et principibus moliret. pleuresi correptus pontificatus sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mundi. 6313.

Anno xpi. 1114.

Celastus secundus guido antea vocatus natione burgundus. vienensis archiepiscopus originem a regibus francie anglie atque etiam alemanie. profapia ducens et ut alij habent comitum burgundie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verum non prius pontificum habitum sibi desumpsit quam intellexit se ab hijs quoque cardinalibus confirmari qui rome et in ytaliam remanserant. Renuncijs cognita romam veniens populo obuiam prodeunte vrbem ingreditur congratulantibus omnibus. Reb? autem ex sententia rome compositis beneuentum proficiscitur quo principes conuenere qui iureiurando promiserunt se in potestate pape semper affuturos. Inde roma rediens legatos ad henricum impatorem mittit. Qui pace sine ulla prentione composita ad vrbem redeuntes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igitur leticia exorta est. Pontifexque interea beneuentum delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos secribus correptos amisit. Et ipse mala pariter usus valitudine lectica in vrbem eger mestusque relatus est. at Celastus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium lateranum non gentorum patrum congregauit. in quo cum pacem inter multas dissidentes composuit. tum maxime ecclesiasticum statum reformat. Et quod plurimum faciendum est dominicum michaelem venetorum ducem ut laborantibus apud hierosolimam christianorum rebus subueniret missis cum vexillo ecclesie nuncijs exorauit. Tandem de deo deque hominibus bene meritis pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in domino moritur.

Ainea summorum pontificum
Pascalus secundus

Belastus secundus

Calistus secundus

Linea imperator
Heinricus quintus

Heinricus eius nomis qñtus pñdicti Henrici qñti filius ante ab incarnatione dñi. **M**.c. vii. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. **xx**. **I**svi- uente adhuc patre rex romanor⁹ declaratus genitorē bello fuerat psecutus. quod maiori ex parte circa **A**leodiu coloniāq⁹ est gestū. **A**douerat **A**quisgrano cū exer- citu filius in genitorē **A**leodij agentē ducturus. ⁊ pñmisit cohortes apud **A**losam- pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati pñlio decertarūt priusq⁹ q⁹ hen- ricus filius accessisset sui pñte deturbati clade haudquaq⁹ sunt confecti. **R**ecessit itaq⁹ **H**einricus filius in coloniēses fidē genitori seruātes auxilio archiep⁹i fauēt sibi fretus **C**oloniā paruo obfesso tpe recepit. **I**nde ep⁹m **R**othardū i **H**erbipo- li ponēs securitate ab vrbānis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū **N**urmburg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs **R**ubertū ep⁹m in **H**erbipoli restituit ⁊ auxilio **R**atisponē- siū filiū vrbē fugauit. postea reuersus **A**leodiu cōstituerat illi⁹ obsidionē priusq⁹ potiret nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq⁹ mēses quatuor. cū pater ad annu regni vnde qñquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ **H**einricus ipse fili⁹ ei⁹ nomie qñtus regna quib⁹ tūc pociēbat⁹ retinuit iustiore titulo gubernandā. **R**e- liquūq⁹ qd in patris fuerat potestate a populis ē pñmissum inde annos qñq⁹ pri- mos accepti in paterni morte regni **G**ermanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano **P**ascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q⁹ q⁹ ⁊ ipse ep⁹s aliosq⁹ ecclesiasticos ausus ē in iussu pñtificis inuestire. **C**ūq⁹ pñtifice eā auctori- tē petitiā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextus regni annū veniēs cū exercitu in **E**truriā oratores pñmisit. q⁹ ostensis mādatis regē spo- spōderūt si ad coronationē admitteret iuratur se oēm inuestiturā oīno omitturū vt oēs regnoz suoz eccie iura ppria. ⁊ bñs **P**etrus suū habeat patrimoniu sic a **C**arolo **L**udrico **H**einrico scō ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponsione so- lenni firmata misit pñtifer futuri legatos qbus. rex ex cōcepta rome formula in- ramento pñmisit. **V**enit itaq⁹ **H**einricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q⁹ ⁊ mal⁹ dicit⁹. cui po- stea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaz atrij grad⁹ pstrauit se rex ad pñtificē pedes ⁊ eleuātū ille ad or⁹ osculū admisit priusq⁹ introducere pfessionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pñtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pñtifer vt pñmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac **P**ascalē cū vniuersis eccie pñtis p- fraude interceptit eoz bona in pñdā cōuertit. **P**ostera die populus roman⁹ armis correptus ptra theotoni- cos insurrexit tādē vrbē eiecerūt. **I**mpator aut in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbanā incendio consumpsit. **R**omanis tñ vt se admitteret muneribus donisq⁹ tentauit. vna tñ romanor⁹ vox fuit vt nūq⁹ admitteret q⁹ pñtifer ⁊ cleri liberi essent. **C**ōpositis igif rebus impator a pñtifice cōfirmat⁹ ⁊ coronat⁹ **C**loti compos fact⁹ in **G**ermaniā cū pace redijt atq⁹ **A**thildē filiā regis anglie in **M**agūcia sponsam ac- cepit. **D**einde decimo imperij sui anno in ytalīā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a **A**uricio archiep⁹o coronā accepit. **T**andē in man⁹ **C**alisti pape iura eccie resignauit absolutionis bñficiū impetra- uit. **P**ostremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in **T**raiecto frisie vrbē morbo correptus diē clausit extremū. **I**nde p coloniā ad spirā duct⁹ iuxta auu cultu regio sepelit⁹. **A**d cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epi- taphiū. **F**ilius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. **I**n eadē q⁹ basilica **S**pire de his impatoribus pñmissis hec scripta i sepuchris marmoreis pñnēt. **C**onrad⁹ scōs ipator romāor⁹ āno **M**.c. xxxix. nonas iu- nij obiit. **H**uius **H**einrici fili⁹ tercius dicit⁹ niger romanor⁹ impator anno **M**.c. lvi. obiit nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. **F**ilius **H**einricus qñtus dictus senior ro. impator **M**.c. vi. septimā yd⁹ iunij obiit. **F**ilius eiusdem **H**einricus qñtus iunior romanor⁹ impator. **A**nno dñice incarnationis **M**.c. xxv. x. kalend⁹ augusti obiit. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis ep⁹s vir doctrina ac sanctitate pñcipu⁹ p hec tpa floruit. q⁹ operā dederat vt ceno- biū tā amplū sancti **B**enedicti io mantuano agro **A**thildis impensa edificaret. eodemq⁹ in loco sepultus. ac **A**thantuā deinde translat⁹ in cathedralē ecciam ne a vicinis furto subripere cū miraculis con- tinuo clarior fieret. vbi nūc vsq⁹ miraculis clarus quiescit.

Anshelmū q⁹ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. **I**svir doctissim⁹ ⁊ apd anglos tanti pñij habitus vt breui ex monacho abbas. de inde **C**antuariēsis archi- ep⁹s sit factus ⁊ pñclarissima opa composuit de meditationibus. **C**ur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de pñdestinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in- deū erigere posset. patriā egressus partim in **B**urgundia. ptim in francia ac nor- mānia ad sanctitate pegit ⁊ pñceptorē **A**nfrancū elegit qui in candoniēsis ceno- biij regimine assumptus ipse prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq⁹ hec tpa fuerunt que etiam **S**igibertum monachū balbatenses virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaz ingeniosus. temporum descriptoz post hec tpa obiit.

Ordo templariorum

incepere. et ut a principio relictis perituris diuitiis homines sacro operi subintrabant. sic in processu quasi ad paruos thesauros ceperunt impatientes inopie euolare. inde castris urbibus populis impare. sibi quiete. seruatiui a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno domini millesimo. xx. ab incarnatione (ut scribit Aincetus) cepit ordo templaris militie. qui dicuntur sancti Johannis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habentes habitum nigrum monacho laycali scilicet in cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnandum corporaliter contra infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subditus magno magistro rhodi. Similiter omnia eorum oratoria per orbem dispersa quod multa sunt et opulenta. et quia pauci eorum sunt clerici. privilegio tamen personali et reali clericorum gaudentes sunt. horasque suas ex oratione dominicali videlicet pater noster indies perficiunt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale et proprium est cognomen suorum patriarcharum sancti Johannis presbiteri. quos in primis Mathaeus apostolus. deinde eumachus Cadice regine in ethiopia constituit. et India beatus Thomas apostolus ad fidem conuertit. Johannes autem presbiter non solum pontifex sed et magnus imperator censetur. Cui impio duo et septuaginta reges parere et tributa pendere quotannis dicuntur. In quorum regnis. xxvii. supra centum archiepiscopi president. In ciuitate autem maxima nomine Bibruth sedem pontificatus et imperii habent. Anno autem domini. m. c. xx. Johannes patriarcha unus de maximis Indorum romam veniens calisto papa cardinalibus ac ceteris prelatibus in publica assistentia narrauit quod sanctus Thomas apostolus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectum dignis et retractum ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quem Henricus quintus imperator secundo gelasio pontifice uiuo in ydolum erexerat futuri se continerat. cui benedictus nomen datum fuerat per id tempus apud urbes romam secundo calisto pontifice romano rebus ecclesiasticis intentio contra eum pontificis nomen usurpare uolens. In ea urbe eum cetani comites tyrannuli defensauerant. Dumque calistus concilio intentus esset uires illi claudiam et aurelianam adeo latrocinis sedauerant ut nemo illis romam tutus securusque posset accedere. quod eum calistus pontifex copijs undique contractis futuri obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum et vestigio dederunt. Isque camelo uersa in bestie caudas facie impositus romamque perductus non minus in urbe quam in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauere monasterium detrusit. Adulta interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ut alie appellarentem animo non minus cello quam irato dum molis obijt ut supra premissum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgū-
dior castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius p̄r Tesselinus
miles strenuus ac deuot⁹ opidi defontanis p̄pe diuionē. mater Adelth ex castro
montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nq; filios ac filiā sanctimonia-
lem in lucē p̄duxit. q̄s cibis cōtib⁹ ac grossiorib⁹ (vt liberius i monasterijs dō
seruire possent) enutrit. Vidit aut somniū dū in vtero gestaret bernhardū catel-
lū candidū in dorso subrufum ⁊ latrantē p̄lagiū futuroz vt magnos latentos in-
detractores eccie faceret. Cū. xxiij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo pater-
na) in cisterciensi monasterio anno dñi. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit
qđ a Stephano religiosissimo viro añ p̄ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū p̄fe-
cit vt breui t̄pis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oī-
bus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria p̄ sex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ i
vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccliam sanctitate vite
et suauitate doctrine ⁊ miraculoz glia. p̄ter em laudabilē vitā ⁊ sanctitatē ma-
ximā igenij sui plurima edidit monimēta. de p̄sideratiōe ad eugenij papā. de cāti-
q̄ cāntoz. de amore dei. libzū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄s varias. eplās
ac sermones. Cū apud oriētales ediffa vrbis xpianis ablata esset bernhard⁹ tantā
noi xpiano iustā ignominie notā idignissime tulit. Is p̄cipies p̄latos nobiles
et populos galliaz pene singlos adies inēdā eē expeditione vexilla cruce i barba-
ros p̄ferēda p̄cionabūd clamabat. ⁊ coradū ro. regē ducē expeditionis mun⁹

Sanct⁹ Bernhard⁹ ab-
bas clareuallensis

Petrus alfonfus

induxit. Veniq; p̄ mltā miracula p̄petrata cō-
sumatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormi-
uit in domino.

Petrus alfonfus circa annū dñi dñi. c. clar-
it genere iudeus antea moyses vocat⁹. q̄
relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissi-
me suscepit. ac libzū pulcherrimū p̄ modū dia-
logi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sar-
racenos egregie disputat. Alij tñ scribūt illuz
ad conuersionē venisse circa añū dñi dñi. c. vi.
et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte
susceptū. ⁊ id factū i die natalis aploz petri ⁊
pauli. vñ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē
impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonfi cog-
nomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis
ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus
prestantiore esse conclusit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti
accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescē-
tib⁹. q̄obre anno dñi dñi. c. xxvij. mlti d̄ pa-
go sueffionico sacro igne succēsi ad eccliam b. marie i ciuitate sueffioz si-
tā conuenerūt. ibi diebus paucis mīas dei ⁊ beate Marie prestolantes sa-

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emi-
liano ⁊ flāmico pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimis ter-

(lutē consecuti sunt.)

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē por-
cellum hoīs facie habentē. eodē quoq; anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est
acies ignee apparuerūt in celo q̄ p̄ totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊
stelle p̄plures de celo i terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

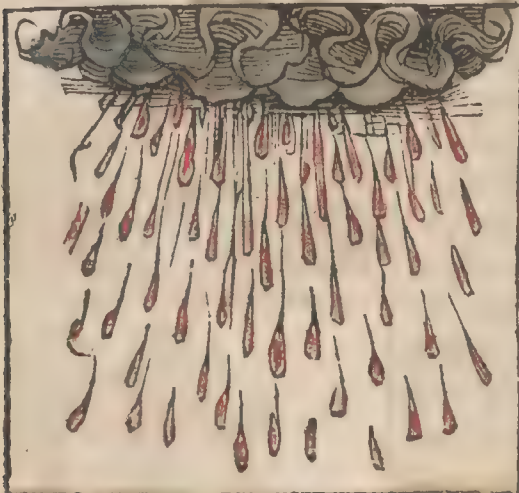
Hies insup asperrima fuit. p̄ q̄ statū valida famel
subsecuta ē. ac hoīm mortalitas luesq; aialius
agrestū ⁊ domesticoz. strages quoq; auisū mutuo
concertancium extitit.

Aerremotus p̄terea in ytalīa multis i locis q̄dra-
ginta diez spacio p̄durauit vt ville amote sint.

Luna. xiiij. intēpesta
nocti stell' lucetib⁹
eclipsim passa versa ē in
colozē sanguineum.

Monstrū quoddā ge-
mini corpis mult
peperit ante habens faci-
em hominis retro canis.

Johannes de tempo-
ribus qui fuit armi-
ger caroli magni ⁊ vixit
annis. ccc. lxi. moritur.

Sexta etas mudi

Anno mudi. 6325.

Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̄ et Lambertus flagnani molensis agri genitus hosti-
ensis ep̄s eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹
annochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honorius et si obscuro loco natus erat
tū latura et moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius lin-
gressus laudat̄ cū ambitioe quorūdā poti⁹ q̄ oīm bonorū pōtificatū inierit. nā
populus ip̄e Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimīū opta-
bant. id q̄ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardi-
nales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxonē The-
baldū sancte anastasiē p̄sbyterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appel-
larūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum ponti-
ficē p̄ponit. cleroq; electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹
cōsalutat̄. qui cardinales quosdā viros insignes creauit quorū opa postea ma-
gnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac
mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morib⁹ et in basilica late-
ranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū et vndecies cētēnū Honorio
successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontifica-
tu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie
regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ viribus ad eā rē aggredien-
dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitus in illū duxerit tanta
p̄fectus celeritate vt apud sc̄i Germani opidū improuisu impetu sit repulsus.
oppidoq; capto. at Guilbelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs
comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē
modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū im-
petrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum
reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spolia-
uerat absente Innocētio primarias vrbis eccias aureis argēteisq; ornāmētis
et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄ob rē sibi et suis ti-
mēs Innocētius Conrado Sabinensi ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto
roma migrans cū cardinalib⁹ et curia p̄ pisas et genuā ad Philippū regē in frā-
ciā est delatus. Inde celebrato apud claz montē cōcilio Petrū antipapā et secta-
tores cūz damnaasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in yta-
liā cū Lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contu-
lit. et cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in la-
teranū et rege in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuita-
ti. celebrataq; synodo laterani cōstitutōz q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat
inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe oīes
ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. viij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ sc̄i Marci p̄sbyter cardinalis natio-
ne tuscus mortuo innocēto ad annū salutis terciū et q̄dragesimū supra vn-
decies cētēnū pōtifex creat⁹ oīm cōsensu. Fuit aut̄ ortus e castro felicitatis qd nō
nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btus in hoc tantūmō dici potest qd
nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē t̄pis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄
vbiq; peste laboratū ē. ex q̄ et ip̄e pōtificatus sui mēse q̄nto morib⁹ sepeliturq; in lateranensi.

Otto ep̄s Baberber-
gensis

ctor confessorum confortiū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomis terci⁹ iherosolimorū rex prior Balduini cōsobrin⁹ fuit.
Qui anno sc̄do regni sui gazim turcorū mioris Asiē dūcē supatū p̄phendit. se-
quēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petente fudit. antio-
chiāq; ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn asclonitaz regē vnico p̄lio re-
pulit. et Balduinū damasci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū s̄ vnica t̄m. filiā dimisit.

Linea sumorū pontificū
Honorius secundus

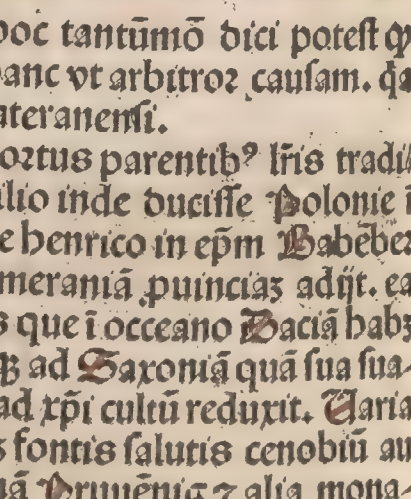
Innocentius secundus

Celestinus secundus

Otto Babenbergensis

Balduinus rex

Lotharius q̄ r linthertus dux saxonie p̄gehardo. defuncto. heinrico quinto sine liberis. principibus maguticū legato ecclie romane cōuenientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragiis cesar creatur. licet valde renitens r se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dñi. **AD. cxxvij.** Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suor militū. Progeniē deinde heinrici castigās iteo fridericū r frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. **Uñ** in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq̄ suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adiūt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. cū qua tur⁹ romā vere primo ducere. Et magno cōfestim exercitu compato in ytalīā cū pontifice venit. Romāq̄ ingressi pontificem i lateranū pduxit. r mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Qui beneficio ductus. innocentiū ipm imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoz motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex p̄sas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome r in rogerij principatu studiōsi p̄ pontificis innocentiū absentīā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rōgerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius impator romā cū exercitu aduolauit. r reductā classē pauloante p̄sanī paratissimā eduxerūt. Pontifex autē r impator terra p̄fecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Qui custodiente terre pontifex rainonē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoz cohortibus p̄fecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ faciliter coniectis. redierūt in urbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq̄ impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd merito ab aliquo resp̄endi potuerit. Qui tandē de deo. deq̄ hominibus bene meritis in p̄tiam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finivit. Fulco q̄ntus rex hierosolime

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Fulco andegauensij comes balduni p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnavit autē annis. **xj.** Hic xpianissimus vir fuit. r in armis acerrimus p̄pugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primosq̄ oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumerap̄roz milia statuisse in xpianos hierosolimaz vsq̄ ducere. Rex factus ē certior q̄n antiochenū illi agrū populabūdī ceperant infestare. Buxit tñ in illos r cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēq̄ ex eis captos tanq̄ in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoz cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄ arabibus. Caldais. Babilonijsq̄ auxiliariis copiosissimō fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua baldun⁹ Godefredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq̄ a barbaris vrbs summa r alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam p̄ter occisionem in omni etate commissam. archiepiscopus r clerus oīs quod fidem xpī abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd oīa sup̄are visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. r nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd sciret n̄ris religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse urbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq̄ b̄t̄s thadeus apl̄is ad fidē xpī p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute p̄uertit. Et in qua (b̄t̄i thome apl̄i ossibus decorata) ab agarus rex fuerit. q̄n ad dominiū ibm datē eple sue fidei p̄meruit scripta manu dei n̄sa p̄cipe. Que postq̄ quorū r. xl. annis a xpiano pp̄lo fuerit resecta. p̄ter humane p̄ditionis mores talia a barbaris sit p̄fessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perdītissimis tolleranda. Fulco autē rex quid ea sibi postularēt accepta calamitas minus q̄ oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. baldunusq̄ filius eo nomie rex tercius. regni titulū gubernationemq̄ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus scia. melior cōscia. optimus tempantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suavis. Tandē senio grauatus pontio successorī cōmisit. vt humilitatis r innocentie thesauros custodiret. r in domino quieuit.

Helinandus ep̄s

Helinandus item laudunē. episcopus in oīm sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcopus rothomagensis miraculis insignis claruit.

Berta etas mundi

Pataua preclara, diuesq; olim ciuitas, inter danubiū. Enūq; sita, quam p̄isci cesares ecclesie tradide-
runt, vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit, ynus ex alpihus, q̄
germaniam ab ytaliam determinant, atq; in loco mixtus danubio nomen ammittit. Vrbs ip̄a in longū ten-
ditur, nec magno negotio formā insule susciperet. Si quis ab eno, foveam in danubium duceret, Nec yni
quingenti passus sunt ex vna, in alteram aquam. Super yno pons est ligneus, qui sexdecim habet arcus
et ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est et alius pons super danubiū, per que
via est ad montes qui bohemiā respiciūt. Post hos montes fluius alius niger admodum perlabitur,
qui ex boemia veniens oppidulum iudeorū. Et terciā patauie partem diuidens sub castro p̄sulis danu-
bio, quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq; tria flumina vno in loco coniūgūt, ac propterea locum istū
quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam et per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant, sicut et hodie fieri videm⁹.
In medio vr̄bis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni, egregie ceptum, s̄
nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur, apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā
partem que respicit ynum, tum capacissime, tum splendidissime. Transdanubiū due quoq; sunt arces epi-
scopi altera in summo montis cacumine, altera in radicibus apud aquas vbi danubius et niger bohemię
flui⁹ (q̄ etiā fert ymiones) coniūgūt. Est ad sublimiore arcē grādis ascēsus atq; difficilis, q̄ tān ex yno āgu-
lo p̄t oppugnari. Et tot ibi munitiōes addite sunt tā muroz uz q̄ foveaz vt expugnari posse nulla vi hoim
videat. Ibi et aule sunt et camere splēdidissime, q̄s q̄ viderit, nec ornaci⁹ aliqd, nec mūici⁹ vsq; eē putauē-
rit, at vbi descēderis i arcē q̄ ifra iacet ornatū maiore videbis, testudinatas cameras, et aulas q̄ p̄es sunt

em theutonicis mirabiles mathematici. omnes quoque gentes in architectura superant. Ornaturque hec ciuitas insignis putauit corporibus sancti valentini. quod taxilo dux baioarie ad eum locum deduxit. Et sancti max-
ximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertum ex laureata in patauiam translatus. Fuit enim laureata urbs ad-
modum insignis in ampla camporum planitie. Et super flumen quod anasum vocant. a quo nunc urbs nomen anasum
habet. Ubi olim ecclesia metropolitana floruit. laureacensis dicta. beatusque maximiilianus (ut premissus est)
archiepiscopus patrum rex. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postquam athila rex humorum. urbem hanc dele-
uit ubi arx erat. opidum ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vero metropolitana in Salzburgam translata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus
(ut multi affirmant) regularis et parisiensis clarissimus doctor. Circa an-
nos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate et sententia erudi-
tus in omnibus artibus liberalibus. ut nullus ei suo tempore equalis haberet.
ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de qua
mira leguntur. tum docendo. tum scribendo multis ad-
modum presuit. Et post plura reliquit monumenta.
De sacramentis valde necessarium librum. et alia opuscu-
la. s. didascalicon. de disciplina monachorum speculum
et. Sermones quoque elegantes composuit. Infirma-
tus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitum labora-
ret ne sacramento irreuerentiam faceret ait. Ascendat
filius ad patrem suum. et seruus ad dominum suum qui fe-
cit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo

Hugo de folieto

suo spiritum reddidit.

Hugo alter de folieto qui sancti petri corbiensis assensu fuisse canonicus singularis
eloquentie vir qui librum de claustro anime admodum notabilem edidit. in quo de securita-
te claustrum. et periculis seculi. Et de ordinatione claustrum materialis. de abusioni-
bus claustrum. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Berta etas mudi

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infau-
stus edisse direptionis et nro cladis ac ignominie acceptus nūcius. et no-
stro aios in noue expeditionis congregade ardore inflāmauit. Is lucius secu-
dus pzia bononiensis pre alberto tituli sancte crucis in hierlm p̄biter cardina-
lis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam prijs expensis restituit. Qui inito
pōtificatu nil pretermisit. qd ad expeditione hierosolimitanā admodū necessa-
riā p̄tinebat. Hac em clade audita bernardus clareuallensis vir et scititate et do-
ctrina insignis. vt p̄missum ē. p̄ocinium religionis xpiane assumēs. principes
omēs xpianos tū lris. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xpi vexil-
lum sumerent. Vex dū pontifex in his v̄saret peste absūmitur. pontificatus sui
mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343.

Anno xpi. 1144.

Eugenius tercius p̄s p̄s oriūsus. sancti anastasi abbatis in monachū antea a
bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccia sancti
celarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ rex gerēdaz pericie spe a p̄ribus de-
lectus. Cū tñ postea haud quāq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi
romanos instare minis etiā cognouit. quo sui p̄firmare senatores noctu abijt
In sabinosq̄ farsense monasteriū delatus cardinalibus et curialib⁹ roma accer-
sitis consecratus ē. Vex cū postea romanoz nō minas tantū. s̄ etiaz facta cōte-
neret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus redi-
ret. fuitq̄ solenni pompa et summa populi leticia introductus. Qui postea cum
relicisset romanos nequaquā bono animo s̄ fraude in grām secum redijisse. insidi-
as veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus q̄ Belasii olim armis telis-
q̄ iniectis p̄secuti sunt. appulsus pisas. illico in francias nauigauit. Repertum
ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticā pessimo in asia esse loco. ambo
sancti viri ludoncum regem francoz orauerūt. vt cruce insignitus expeditione
contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹
et quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytalīā est reuer-
sus. Quē romani bene et honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ i
vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sy-
tiam. et norbam et fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditiōne rece-
pit. Et tybure obiēs in beati petri basilicā est delatus. Pontificatus sui anno
octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasiū quartus. patria romanus. patre benedicto abbatis antea sancti
ruffi veliterne dyocē ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōti-
ficatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cō-
donauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vo-
cant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie
tum ad ornatum vr̄bis ro. p̄tinentia si ei aliqñ viuere licuisset. laboratū est hoc
tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam et aperte pauperibus ipsis
elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto
et vigesimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de scto victore.

Richardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ re-
gularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acu-
tissimus per hec tempora parisiis clarissimus et inclitus fuit. Qui preter sancti-
tatem etiam infrascripta grauiter quidem et copiose edidit opuscula. videlicet de
trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de p̄tate ligandi et alia. Ser-
mones ad populū elegantes et doctos.

Malachias ortus in hibernia vbi edueatus et edo-
ctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni ex-
titerūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cel-
la ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno dein-
de etatis sue .xxv. ordinatus p̄sbyter vices ep̄i gessit
Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis
sue cōsecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes besti-
ales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū
assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. The dū
aut hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. vex et scotiā. Cūq̄ hebernia
pallio careret. qd ab innocēcio p̄missum erat. accedēs igif Eugeniū p̄transiens
clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate
marie. Anno. Mdc. xlvij. quarto nonas nouembris.

Linea summorum pontificum
Lucius secundus

Eugenius tercius

Anastasiū quartus

Malachias ep̄us

Conradus eius nomis tercius **H**einrici quinti nepos genere Sueuus
Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni
 epō aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit et in-
 perauit annis. xv. resistebāt tñ saxones et heinricus bauarie dux. heinricus
 cognominat⁹ supbus. **C**ōuentio principū babenberge postmodū extitit.
 vbi cum vidua **L**otharij ad pacem et gratiā regis sunt recepti. **H**einricus
 vero bauarie dux qui insignia imperialia ī castro **M**urimberge occupabat cū
 ad regnū aspirabat. coactus tandem crucē lanceaz et alia reddidit. iudicio
 principū a rege. pscriptus quatuor comitatus militibus saxoniā petijt.
 vbi vitā finiuit. **C**onradus igit⁹ qui in regnū romani noīs successerat. habi-
 ta pace in germania in militiā nomē dedit. fuit em̄ princeps inclitus ac cle-
 mens a diuo **B**ernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarrace-
 nos crucē vna cū ludouico frācor⁹ rege ac alphonso hispanie. et heinrico an-
 glie regibus alijsq; plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō
 ex **G**ermania magis q̄ **G**allijs fretus ingenti multitudine quam eterne
 vite spes accepto salutaris crucis signo traxit **C**onstantinopolim est de-
 latus. **H**emanuelq; secundus grecoz impator vir celestissimus christiano
 nomī cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit
 dolosis artibus in suā pollicere amicitiam est adnixus. p̄cibusq; cōpellitur
 nullo cōpato cōmeatu iconū statim ducere. se em̄ p̄staturū oīa que exerci-
 tui necessaria erant **H**emanuel pollicebat. **O**bsessa ē vrbs uatura et artifi-
 cio munita aliq̄diu et acriter. et dum tātus desidet magis q̄ oppugnat ex-
 ercitus valitudo et nō magis corpoz q̄ animoz egritudo quosq; valētes deq; ac inualidos debilesq; con-
 sternat. **N**ec satis intellectu est tūc qd ab ip̄is postea rescitū grecis morboz q̄litas effectusq; edocuit gip-
 sum farine ac panī quē greci importare fuisse cōmixtum. **G**obres **C**onradus re infecta in **T**hraciā retro-
 cessit. **P**ostea cōradus lodouicusq; reges greci impatoris dolos malis suis edocti iunenū conuenientes
 exercitum **B**alduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumq; est nihil magis conducere
 q̄ damascum copias ducere. tādem iherusalem pueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere por-
 tuensis quidez ep̄s cardinalis quē **E**ugen⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq; ductu/
 ri in **D**amascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄s legatū et simul patriarchā iherosolimitanum. multos
 quoq; ep̄os expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq; magnis conatib⁹ obsident. quā vrbe
 seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq; arido sed artificio vberē atq; secundo. ager em̄ effos-
 sis cuniculis ductisq; fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. **P**ariuis amnis in regione vni/
 cus p̄terlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani po/
 terant. verū assirio quodā psuadente cui maxime balduinus in reb⁹ ardnis credebat. castra ad alterā vr-
 bis partem transferunt. **D**amasceni inde ab aquatione eos phibēt. quare cū siti fameq; laborares solu/
 ta osidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijisset. cōradus lodouicusq; cōmunitos male habitos
 q; exercitus suos in europā reducētes ad ppria sunt reuersi. **R**ogerius q̄s a pōtifice in regem sublimatus
Guelfone p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōradū ad bella mouit. qui apd ca-
 strum **W**insberg victus. **E**ndem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset
 bello deuicit. **T**andem rex cōradus anteq̄ bñdictionem impialem percipere potuisset anno dñi **M**.c. liij
 apud **B**abenbergam vita excessit.

Linea imperatoz
 Conradus tercius

Multi extimāt ab isto **G**uelfone duce baioarie **G**uelfos appellatos. cuius pestifer⁹ nomē maxie in-
 italia inualuit. cū auferat vnitatē et pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic **G**uelfo viuente cōra-
 do se impatori imposuit. hī populi italicor⁹ qui impiale dominiū in ytalīa detractāt vsq; in diem hodiernū
 guelfi nūcupant. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. **C**eteri aliam causam assignant vnde
 dicātur fautores ecclesie guelfi et fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoz

Lodouicus rex francie lodouici filius patri in francoz regno succedens re-
 gnauit annis. xlvij. vir ingētis animi et virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt
 decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudine xp̄i-
 anozum ad expugnationem terre sancte in subsidium xp̄ianoz (qui ibi indies fe-
 rebant deficere) animosissime transijt. veniēs **C**ōstantinopolim inde trāsies per
 bellespontum in bithyniam descendit interea p̄ aliquot dies ep̄besuz cōmorat⁹
Tādem appropinquās ad iherosolimā rex romanorum conrad⁹ patriarchā
 obuiam misit in vrbe et ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā p̄-
 actam apud damascum ferme p̄ annum in iherosolimitano regno p̄māsit cum
 vxore sua. demum cum principibus in pprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoz p̄ditio apud oriētales regiones indies in peius v/
 gere cepit. cum prius sola eoz nomia hostibus formidini erant. **T**ādem
 hoz principum p̄sentiam sine damno despexerant. **I**nde nec vires xp̄ianorum
 suspectas habuerūt. ideo norodoim⁹ antiochenā puinciam molestare cepit.

Sexaetas mundi

Hildegardis

Hildegardis in regione alemante apud wingiam et iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. pfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. ut cū laica et illiterata esset mirabiliter in rapta frequentius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. ut dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferē p̄dixisse de futuris. ad quā scripsisse dicif etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clerico-rū tribulatōe. dicit qd clerici gloriā absq; merito habere volūt et meritū absq; ope.

Gracianus

Gracianus sancti pculi monach⁹ patria etruscus d' Binsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi 400. c. xlix. apud bononias italie vrbe ob eius ingenij et doctrine magnitudinē maximo in p̄cio habitus ubi monachus sancti felici in ambitu supiori carniā ostētant eū plura p̄didisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretorū librū accuratissime collegit. cuius p̄ncipiū ē hu-

manum genus duobus regit. qd qdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbavit. et legendus publicis gymnasijs p̄cessit. Ip̄m aut librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas et de cōsecratiōibus. primā aut partem in vnam et cētum particulas distinxit. Secūda in sex et triginta causas. Ac terciā de cōsecratione nuncupauit. et hāc qz in qnq; distinctiōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatiōes canonum ut ysidorus et yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdos Johānes theutonicus. Petrus lōbardus apparatus quoq; notabilem fecit Archidiaconus qui dicif rosarium decreti.

Petrus lombardus parisiensis ep̄s ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. p id qz tps (vt Vincentius gallus testat⁹) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed et priorū seculorū lris ornatissimus. et bonitate vite atq; ingenij acumiē clarissimus et celeberrimus fuit. cuius rei grā sentētiarū libros accurate doctissimeq; composuit. laboriosum certe opus ex multorū sanctorū patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq; maiores glosas psalterij et eplaz pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā eplaz et psalterij ab anshelmo p glosulas interlineales margialesq; distinctas. et postea a Hiliberto p̄tinuatiue pductā latius et apti⁹ explicuit. multaq; de dictis sanctorū addidit. atq; sermones multos et doctos atq; elegātes ad populū habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū p̄dictis nō carne sed virtute frater. in Galijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq; testamēti historias diligēter et accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Iosephi iudei. et quorūdam gentiliū historias locis p̄gruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed et versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annorū post 400. c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illuminata est. Quidāz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quorū mater cū dolere nō posset inuictum sibi fuit. de hoc tātus doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt quibz vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer i anglia crucifigit a iudeis in die parascene in vrbe norwico. de q postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū ritione diuicijs et gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream et argenteam priuilegiū obtinuerunt cum ip̄ius scilicet nota. qz et nūc vsq; apud eos in fidem p̄missorum fideliter seruati est. nam vsq; ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Avicenna

Avicenna medicus oim clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his temporibus eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pñibus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipse visitabat. homo fuit colore brunus. et iocundus. qz pulsando et cantando libz fecit cāticor. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. nō em attigit qnquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oim genere discipline. Et in naturalibus et mathematicis et moralibus et dialecticis. fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina et in oim genere discipline eruditus. Quo aut tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qd tñbus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq somniant. Ad. em. et. x. anni ferme sunt ex quo beatissimus augustinus fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicāt aut reperiri eplās mutuas inter vtrosqz qd absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine eplaz augustini ad viles psonas eple scripte sunt. Et eple ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas d sancto iacobo noiat. q tpe augustini non erat vbi nūc ē. xpianos item noiat et eoz consuetudines de carne et corallo. cū xpiani pauci nominis erant et nō manifestos ritus obseruantes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paz ante. Algazel etiā et alfarabius vidētur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. et arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oim doctrina eruditissimus esset. libzū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deinde accuratissime enucleauit. Distinctiusqz ac clarius p ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postqz oim medicorū scripta vidisset. Ad. medicinā omnē in qnqz libris descripsit. Scripsit quoqz de viribus cordis et plura alia.

Auerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philosphus quidē. et Auerrois cōmentator ipse apud cordubā hispanie vrbe hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. fuit em a natiuitate xpi anno. Ad. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius romanus in suis qñlibetis. q. de vnitāte intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aut cōposuit et adeo excellenter in omnes arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū. pmeruerit. Deinde de liba orbis de tiriaca. libzū qz pulchrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q auen/zoar dñ hisdem tñbus fuisse et claruisse ipemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. l. ij. c. v. testat est. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Dic cū esset eruditissimū vir libzū medicine noie theisyr ad qñdam regem dedit. Inde qz nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqz se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluissē. Aboali Abinceni sunt noia arabica pñez et auū significantia. Abon em et abin apud arabes idē ē qd fili. Ados em (vt omnes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pñis et auī ponerent et suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

Thomas archiep̄s cantuariensis. in iuuetute oibz gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiep̄o in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis angloz cancellariū effecit. vt sua prudētia malignozū hoim seuitiā tparet. q post decessum archiep̄i eccie pficere pcurauit. Cū autē rex sc̄m thomā ad volūtātē suā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūqz post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cum duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tñc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aut optimus et sanctissimus ab heinrico angloz rege cum iura sua et ecclesiasticas dignitates quas sibi pdictus rex et publica eius ptās vsurpauerat resarcire. et in statu pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atqz obprobria postqz parentū et amicorū prescriptōem et alia atqz alia supplicia tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. Ad. clxxij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis et cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctorū cathalogo ascripsit.

S. Thomas archiep̄s Cantuarien.

Noruegia pñincia hñsdem quoqz temporibus viuaci predicationē albanēsis episcopi. xpi fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oim consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Berta etas mūdi

Anno mundi. 6353.

Anno cristi. 1154.

Adrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Euge-
nio cardinalis in Noruegiā missus esset: vt pmissum est. puinciā omniū ter-
re cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudinē copiosissimā primus omniū
cristianorū christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit.
Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administra-
tioni vrbis p̄fecerunt. tentatusq; a romanis tum p̄cibus tū minis vt p̄sulis li-
beram vrbis administrationē relinqueret. vtq; in lateranū p̄ficere facie de
consecrationis causa. qđ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via
sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosmē et Damiani edē armis aggres-
si vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico supposuit interdi-
cto. et forte postremi tunc erāt sacri quadragésimales ieiunij dies. qđ cū popul⁹
egerrime ferret: pe ruit prudenciorū sententia vt Arnolde seductore pulso et cō-
sulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Siciliē
regē qui multas eccie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride-
ricus aut primus impator creat⁹ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vr-
bem venisset et pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. et a
romāis tumult⁹ excitaret. pōntificis p̄cib⁹ impator lenis. hic postea ro. dictionē
plurimū auxit. nā et circa lacū sancte Cristine multa castella munuit. et Radico-
phanū qđ nunc Senenses obtinēt muro et arce ppe inerpugnabile reddidit. pri-
musq; pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbis cultior reddita ē. Cū ve-
ro instantibus romanis ad vrbē redisset vexaret q; a consulibus libertatē roma-
nam restituere conantibus Argghanū peciit. vbi nō multo post morit⁹ pontifica-
tus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepeli⁹
non longe a sepulchro Eugeni⁹ pontificis.

Anno mundi. 6359.

Anno cristi. 1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano
duorū et viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat⁹. Et canonice lectus fuit multas variasq; in ponti-
ficatu passus est agitationes. quibus incitiū dedit Octavianus quidā romanus tituli sancti Clementis pre-
sbyter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū p̄fanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander
hortante Philippo francoz rege Toracinā p̄fectus cōsenso nauigio in franciā contendit. cōuētusq; in Clai-
romonte habito anathema in impatorē et Octavianū statim enūtiat: quā ob causas Fridericus tres alios
hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victorē mortuo primo Pascale. post Calistū. deinde In-
nocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex franciā reuocāt
congratulantibus omib⁹ pbenigne suscipi⁹. Cisalpine igif Gallie populi i spem libertatis erecti anno sa-
lutaris millesimo cētesimo sexagesimo quinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytalīā veniens
Ancona discedēs romā mouet valuis referatis illū furientē ingredi p̄miserūt. his intellectis pontifex sibi tū
mēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abiit et Beneuentū accessit. eius q; vires phorrescens coqui sui ve-
stibus sumptis. eo in habitu venecias p̄fugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a mar-
co iuliano conditū p̄fectus. ab incolis recipi⁹. Et ortulo p̄fici⁹. Post aliquo t̄ vo menses cum quidam no-
mine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter
in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum omi ap-
paratu ad pōntificis diuersoriū accessit. cōpertoq; ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum
omi gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē et senatū cū omi pplo bñdixit. Impator vo
audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pontificē venetias misit. Cui
sebastian⁹ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. et venetias vincitū pduxit. ad pontificē ductus eo p-
curante pax inter pontificē et p̄rem augustū componi⁹. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit.
et pacē a filio cōfectā hoc modo approbavit: vt rome et q̄ ditionibus erant ecclesiastice pōntifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. im-
peratori iussit. vt sebumi p̄sterneret et veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs
ait. Scriptū est sup aspidem et basiliscū ambulabis et cōculcabis leonē et draconē. at fridericus. Nō tibi inq̄
sed petro. cui successor es pareo. at pontifex et mihi et petro. ac sic inter impatorē et pontificē pace p̄posita. Et
ducem atq; senatū exornauit. agentē postea thuscū pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri
ecclesiastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi
consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in anglīā misit. q̄
reuerſi retulerunt multa insperxisse plura audiuisset miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat.
Quā obrem pontifex illum in sanctorū martyz christi numerū retulit. Cūq; tercio hic pōntifex romā profectus
esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria p̄stiteret. Interim post lōgos
et assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome
moritur. sublat⁹ prius e medio quatuor scismaticis.

Linea summorū pontificū
Adrianus quartus

Alexander tercius

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici ducis
sueuorum fratris scilicet **C**oradi regis. natus ex clarissima p̄gēie karulorum. post
coradum tertium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. An
no dñi **M**.c. liij. impauit annis. 35. Primo sedatis discordijs in germania confestim
lōgobardiam ingressus **T**erdonā obsidebat. qui ea potitus ad urbem romam tanta
pperabat celeritate ut pōtifer sibi tūmēs in munitiora queq; urbem veterem primo
post ciuitatē castellanā cū collegio cardinaliū se receperit. missis tñ hincinde oratori
bus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones ex
hibuit. a quo breui post in principis aploz basilica coronatus est. sed in ea celebra
te romani cū pōtifice adriano paz p̄cordes p̄pter p̄sules impatorem suspectum ducē
tes portas vrbis clausas tenuerūt. friderici autē exercitus magn⁹ in p̄atis neronis
tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud par
ua cōmissa ē et reddita cedīs vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in ro
manos animis ferebat. quē pōtifer exorati tantisp̄ delinuit ut captiuis dimissis ci
uitati culpaz. iuuentutis temeritatem. reijciētī p̄ccm p̄donauerit. Impator paucos
moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiu cū filia marchionis **S**tepoldi de **H**o
burg ob p̄sanguinitatē fecit. et cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nup
tias fecit. Eoq; tpe ducem bohēmie regio noīe decorauit. et marchionatum **A**ustrie i
in ducatū p̄uertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successor alexandro admodū ad
uersari cepit. quibus initū dedit octavianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cre
mam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omne romane eccie terras
et vrbes verabat. **T**erdonag; primo spoliata. **M**ediolanūq; post solo equata ē. cui⁹
populum in sex portaz tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distan
tia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affectit incōmodis. **C**ōmouit ea
crudelitas ceteroz italie populoz aīos. **V**eneti qui nūl tūc incōtinētī italie solo pos
sidebant. saluberrimi p̄siliū auctores. quoz suasionibus constat veronēses. patauio
nesq; et vicentinos societatem belli conditionib⁹ inijisse. que cū friderico in mediolanēsis agentī nunciata ef
sent. suos germanos vndiq; conuocauit et papiensium cremonēsiūq; auxiliū fretus veronā duxit. Verebat
autē ne alexandri auctoritas sibi aliqñ afferret incōmodū. papam igit̄ dolis aggressus est. **C**ū deīn otto fili⁹
captus venetijs tenebat. venetoz opa fridericus absolutionis b̄ficiū (ut p̄missum ē) p̄meruit. **S**ebastiano
aut duci et eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. et p̄mo quidē funale can
didum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q; plumbo eoz
epl̄as sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. **T**ercio vmbrellam que est or
namentum galero p̄simile. **Q**uarto venetoz principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū
in pape theatro sedes essent. **D**emū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariā p
petuo duraturam obtinuerūt. que vsq; in p̄sens p̄durāt. **Q**uinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colo
rum obtulit. **S**exto deniq; cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti **M**arci ppul
cre depicta habent. **F**ridericus tādē romane reconciliatus conuētionem principum **H**urnberge habu
it. firmata pace literas pacis p̄ germaniā misit. cruce signatus magno compato exercitū ad **S**iriā expedi
onem sumpsit. cū amplissimo q; exercitu ex alemania est p̄fectus. vnde cūq; castris p̄ hungariā bulgariāq;
et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē ut bosphorū q; celerrime trasmit
teret. **I**saac impator cōstantinopolis eo diligētius inuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat.
Prīmā vō de thurcis philomentiam urbem fridericus cepit. et iconiū delatus non magis eius agrum q;
adiacentem regionem magnis populatōibus incēdisq; vastauit. **A**rmeniam inde minorem ingressus omnia
que sunt adita in suam p̄puli potestatem. adeo ut nec prius nec post suo vñq; exterminio magis timuerit **S**a
ladinus. sed tātā christianoꝝ spem infelix hora succidit q; annem rapidum sudoris lauandi caumatisc;
mitigandi audior temere et in explazato ingressus tantoz exercituum impator euectus est. **M**ortu⁹ est hic in
clitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq; p̄clarus. magnanimus. larg⁹. strenuusq; atq;
facundus. qui auxit imperiū ut post carolū magnū gestozum magnificentia vix parem haberet in plerisq;. pre
ter persecutionem ecclesie gloriosus.

Linea impator
Fridericus primus

Heresis waldensium seu pauperum de lugduno p̄ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomie
Wualdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum habere opibus relictis et pauperib⁹ erogatis
diabo lica quadam suasionē ductus euāgelicam paupertatem omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset.
quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctorū dictis sibi cōscribere fecit. quos nō sane intelligens suo inflat⁹
spiritu p̄dicando sanctorū aploz officiū sibi vsurpare curauit. **C**ōgregatis itaq; innumerabilib⁹ quasi discipul
multos et quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos et clerum penitus aspernando. **M**onitus autem
respondit. obedire oportet deo magis q; hominibus. et cū in suo sensu obduratus p̄sisteret. tādē veluti here
ticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria p̄pellitur. que res facta est in laqueum maximū simpli
cioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

fluebant et tanq[ue] bonu[m] patrem ordinisq[ue] instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cu[m] cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe et plurimu[m] auctu[m] et maximo in p[re]cio habitum. suuq[ue] heremitaru[m] ordinem adeo in omnibus labefactatu[m] dirutu[m]q[ue] atq[ue] vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia namq[ue] videbat[ur] monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantem sine charitate et inopia offendit vt nullu[m] ferme religionis inditum in eo videbat[ur]. Ordinis sui vir sanct[us] calamitate p[ro]motus anim[us] ad instaurandu[m] adiecit vt breui coualescens ex multitudine religiosoru[m] et monasterio[rum] meliore facie ordo dei in augustini in gallijs p[er] se tulerit. hanc obre ordinis coditorem appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq[ue] cōcessione anastasi p[ro]p[ri]etatis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primu[m] ex heremitis incolere cepit. et primu[m] monasteriu[m] apud parisiu[m] sub medicationis titulo extruxit. huius aut[em] p[ri]cipu[m] albertus gallus fuit. qui viuendu[m] sua doctrina et vite sanctitate ordinem postmodu[m] auxit. hic siquidem Guilielmitay titulus in gallijs vsq[ue] ad innocentij quarti p[ro]p[ri]etatis t[em]p[or]e p[er]seuerauit. v[er]o eo mandate post habitu[m] ei[us] denoiatione et omnibus diuini augustini heremitis ad ciuitates vbiq[ue] ac cersitis innocentius et successores om[n]es sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq[ue] precepit.

Soles tres p[er] hoc t[em]p[us] nonis septembris in occidente simul vise sunt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol[us] occidit. Similiq[ue] modo primis annis tres lune apparuerunt et in media signum crucis. Hec visiones interpretabant[ur] a nonnullis indicium esse discordie granissime. cardinaliu[m] in electione pape et principu[m] in electione imperatoris cu[m] contra alexandru[m] vt p[re]missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc t[em]p[us] plurib[us] annis non nullas quassauere puincias et q[ui]maxime Syriam atq[ue] Ciliciam. in quib[us] multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populor[um] strage corruerunt.

Jo. mesue medicus

fuerit quidam dubitant licet tanq[ue] fidelis et bonus deum p[ro]sepe appeller.

Imo doctrina et eloquentia clarissimus his temporibus in p[re]cio existens librum de vestigijs philosophorum et nugis curialium composuit. ac etiam vitas ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq[ue] alia quedam scripto mandauit.

Guilielmus heremitarum ordinis heremitaru[m] viru[m] vniq[ue] sanctissimu[m] vlt[er]ius aquitanie ducem et pictauiensium comitem anno dñi. i. i. 7. in gallijs virtutib[us] et miraculis claru[m] fuisse constat. qui a primeno iuuentutis sue anno a beato bernardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior habere[m] mortem p[er] oculis sibi constituere voluit timensq[ue] ne aliquo morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremu[m] secessit et ibide[m] sub diuini patris augustini regula p[er]fect[us] xpi seruus esse cepit. factusq[ue] religiosus quāto altior in honore fuit tanto se būilius subdidit. et sicut antea loricatoris hostes et barbaros p[ro]p[ri]etatis cōsuevit. ita deum cōuersus lorica[m] sup[er] nudu[m] induens crebris orōnibus vigilijs et ieiunijs suu[m] corpus affligere voluit. hanc obre multi non modo seculares verum et eiusdem ordinis fratres atq[ue] alij priuati ad eu[m] confluabant et tanq[ue] bonu[m] patrem ordinisq[ue] instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cu[m] cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe et plurimu[m] auctu[m] et maximo in p[re]cio habitum. suuq[ue] heremitaru[m] ordinem adeo in omnibus labefactatu[m] dirutu[m]q[ue] atq[ue] vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia namq[ue] videbat[ur] monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantem sine charitate et inopia offendit vt nullu[m] ferme religionis inditum in eo videbat[ur]. Ordinis sui vir sanct[us] calamitate p[ro]motus anim[us] ad instaurandu[m] adiecit vt breui coualescens ex multitudine religiosoru[m] et monasterio[rum] meliore facie ordo dei in augustini in gallijs p[er] se tulerit. hanc obre ordinis coditorem appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq[ue] cōcessione anastasi p[ro]p[ri]etatis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primu[m] ex heremitis incolere cepit. et primu[m] monasteriu[m] apud parisiu[m] sub medicationis titulo extruxit. huius aut[em] p[ri]cipu[m] albertus gallus fuit. qui viuendu[m] sua doctrina et vite sanctitate ordinem postmodu[m] auxit. hic siquidem Guilielmitay titulus in gallijs vsq[ue] ad innocentij quarti p[ro]p[ri]etatis t[em]p[or]e p[er]seuerauit. v[er]o eo mandate post habitu[m] ei[us] denoiatione et omnibus diuini augustini heremitis ad ciuitates vbiq[ue] ac cersitis innocentius et successores om[n]es sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq[ue] precepit.

Jo. carnotensis epus

Hartmann⁹ epūs brixē

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio pataviēsi ortus in adolescen-
cie primordiis mundo renunciāns. canonicis regularibus sancti Nicolai i-
patauiē. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Co-
radus saltzburgen. epūs cū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leu-
poldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit.
mox aut p̄positus factus corpusculū suū multis ieiunijs vigilijs alijsq; suppli-
cijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit.
Adortuo aut Reinberto epō brixenēsi in demortui locū cōmuni voto clericorū in-
episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate et miraculis vitam peregit. mūda-
nas ac carnales delicias a se prozsus abdicauit. oratōi ac p̄templationi se totū de-
dit. Summa insup eius abstinentia fuit et mirabilis vite austeritas. Cilicio q̄q; s̄-
habitu vteb at. oua lacticiniq; ex precepto archiep̄i solum sumpsit. carnem em
suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexan-
drum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessore deinceps eum semper colebat.
Claruerunt igit eo tpe due oliue in ecclia dei. Eberhardus archiepūs saltzburgen. qui in solsticio estiuāli
x. kaln. iulij migravit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose ep̄atus brixenēsi p̄fuit et omne tps
vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. et qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens
plenus tandem diez positus in balneo aquarū in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animā deo red-
didit. sed postq; sanctissimū vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in
partu eius meritis mirūmodū auxiliū inuocantibus vberime prestat. Almeric⁹. vi. iherosolmoz rex

Almericus sextus iherosolimoz rex defuncto tercio Balduino eius frater in-
regno successit. regnavit annis. 12. vñ p̄ omnia strenuus et multo memo-
ratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Ascolonā tē-
plarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā
et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiaz p̄fecto cō-
gressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandria paulo post delatus prima-
riam egiptiorū vrbe quā tiracunus saladini turcorū regis p̄fectus soldano egi-
ptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandri cū nullo pacto
xp̄ianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se pmiserint vt in soldani potesta-
tem p̄manus suas reducerent. almericusq; pecunia ingenti a soldano accepta fe-
cit illi recipiende alexadrie potestate. q̄ in pecuniaz dissolutiōe cū fraudē almeric⁹
interfisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbes potentissimas obsedit
quā cū aliqñ obsedisset potiusdū quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a
soldano accepta abiit re infecta. pauloq; post in ascolonā vrbe egregiā duxit. cui expugnade emanuel gre-
corū impator contra ac cōsueuerat magna subministravit auxilia. et tamen Almericus parandis cōmeatib⁹
negligens fuit vt annonā in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico baud diu
S. Albert⁹ beluacensis post defuncto Balduinus filius successit. Anselmus epūs

Philipp⁹ rex francoz

pue librum viarum domini appellatum.

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia
martirio coronatus est.

Anselmus epūs beluacensis p̄ hec tpa cū in omi
sanctitate moribusq; p̄claris vixisset diē obiit. ad-
cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. ex-
cepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

hilippus francoz rex lodouici supioris regis fili⁹.
post patrē regnavit annis. 44. Is postea cū audis-
set iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admo-
nēte. cū multis xp̄ianoz p̄cipib⁹ siriā adnauigauit. cūq;
ptolomaidē vna cū richardo angloz rege se recepisset. et
inde iherosolimam repetituri essentambo de iherosoli-
moz regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic in
dignatione cōmotus simulata infirmitate in europaz (di-
missio richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹
reliqū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit
ferunt historie hunc philippū religiosoz orationibus mi-
raculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater iā sexagenari⁹
liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dñm instanter
deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth monialis beata in saxonā miraculis clari-
uit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄ci-

Elizabeth monialis saxonie

Linea summorum pontificum
Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octavius

Joachim abbas calaber ad urbanum pontificem verone accessit. Is maxime doctrine et excellentissimi ac prope divini ingenij vir hac ipsa tempestate apud guilhelmum regem et calabros omnes clarus et inditus fuit. qui spiritu prophetie (ut aiunt) repletus futura quasi presentia differebat. cum prius non multum ab homine doctore didicisset donum intelligentie ut ferunt divinitus accepit. adeo ut facili de scripturarum difficultates enodaret. et cum plurimum eruditus esset nonnullos in sacris codicibus edidit commentarios. et quoniam maxime in apocalypsim. ubi et multa predixit. et potissimum de ordinibus medicamentum. Item contra petrum lumbardum theologum librum composuit. qui postea damnatus et reprobus fuit. sicut patet in principio libri decretalium. Fecit quoque multa scripsisse. librosque suos domino pape emendandos obtulisse. et ei multa de futuris referata ait de duobus regibus francie et anglie apud messaniam hiemantibus aliquando interrogatus quid sibi de expeditione sarracenorum sperandum esset respondit non dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Super his autem que scripsit de futuris temporibus nos reperi incertarum presagium relinquere convenit iudicio posteriorum. alia quoque populi scripto mandavit.

Joachimi abbas

Anno mundi. 6384.

Anno christi. 1174.

Lucius eius nominis tercius papa natione tuscanus luca urbe et gente nobili oriundus. Cum Alexander pontifex romanus gloria magis quam annis plenus diem obiit omnium consensu pontificatum inquit. consules autem a romanis deponi curavit. multo enim ex nobilitate populoque romano. ope et auxilio quos iam diu ea tyrannidis ad rapinam omnia convertens fastidisset innitebatur. sed adeo consularis factio prevaluit ut lucio urbe turbato in fautores suos crudeliter sit sentitum. Moeno enim apud romanos exemplo quotiens pontifici studuisse compertum est. qui fugam sibi tardius consuluerint effosis oculis sunt cecati. et pontifex fuge sue necessitate ad bonum convertit. consilium quod romae destinaverat veronam consilium convocavit. rebus iherosolime titubantibus supplicias allaturus. veronam profectus concilio habito et romanorum licentiam ac superbiam improbanter. et principes omnes christianos adhortatus est ut in asia laborantibus succurrerent. verum dum ob hanc rem nuncios ultro citroque mitterent lucius vir optimus pontificatus sui anno quarto mense secundo die decimo octavo verone moritur sepeliturque magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem non immemor patrie sue eam ornavit. Ab friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia quam moneta lucensi uterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanensis patre Johanne e gente crivellum filium. puicis et urbibus quas de italia romanum tunc possidebat imperium profecit. Qui quoniam pontificatum inquit renocare ad concordiam christianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At urbanus quem audita Guidonis lusiniaci regis novi et tripolitani comitis dissidia. et quem Saladinus virtus fama principis sui pontificatus terruerat orbem christianorum generali edicto de mittendis in asiam copiis monuerat. Idcirco quoniam serius negligentiusque ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere constituit christianam eo militiam festinatus copiosiusque sua presentia convocaturus. Iamque ferrariam attigerat quoniam in felicis pluvium rumore primus. post circiore. atque quoniam erat maiore christianorum reperi terminij nuncio ad se plato febre et dolore correptus est. ex quo brevi mense ferrarie itinere moritur pontificatus sui anno primo mense. x. die. xxv.

Gregorius octavius papa patria beneventanus summo omnium consensu pontifex creatus. qui ardore animi par suo predecessori. sed tempe acceleratione habuit mortis eventum. et statim nuncios et litteras ad principes christianos mittit eos cohortatus ut viribus omnibus una secum comparato exercitu terram maricam iherosolimam ab hostibus captam recuperarent. et cum ad mittenda in terram sanctam christianorum militum auxilia totis animi corporisque viribus insudat. pisanos se preulit. quo pisanos inter et genuenses acerrimo contedentes bello pacem facilius componeret ut utrumque populum bello maritimo potentem in sanctam expeditionem excitaret. pace autem plane composita adiecta utrique parti conditionem ut classe armata in barbaros duceret christianos in asia vexantes dum hec intentione cura vir sanctissimus agit pisis moritur pontificatus die sui quinquagesimo septimo.

Baldunus septimus rex
Iherosolime

filiū pepit cui Balduno de aūcūli noīe appellatio. Iherosolime tandē quartus Baldun⁹ lepra magis q̄
senio confectus interierat. quintusq; Baldunus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatorū hūīdē tēpib⁹ quā maxie in Ci-
salpina gallia initū sumpsisse ferūt. Quidā tamē
scribunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū Frideri-
cus p̄dictus barossa totā cisalpina galliā varijs in-
comodis laceraret infinitos p̄pe viros cū mulierib⁹ et
liberis in Germaniā p̄petuo exilio damnavit. vbi cū
multis annis eos detinisset tā exiliū fastidit cōi p̄sent
su vestibus induti albis ad impatore accessere mīam
deprecare. q̄z humilitatē vt vidit cesar pietate p̄mōt⁹
annuit vt i patriā rediret. Reuersi exules ⁊ forte ex vo-
to emissi plurimi in vnū p̄uenerūt facultates suas i la-
nificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūīl veste ince-
dere. cepit odor pie p̄uersationis p̄ regionē illā diffun-
di. Secūdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habi-
tare ⁊ seorsum mulieres exercitia corpalia p̄tinuātes.
Demū numero multiplicatis ⁊ p̄cipue in clericis diu-
nis officijs se applicarūt. Sumpserūtq; p̄ norma vine-
di partes regule bti Benedicti superiores eorū p̄positos
noīantes. Deinde facultatib⁹ tūz p̄sonaz numero mīnū
immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ monialū
p̄ ptes Tuscie ⁊ Longobardie. Deinde anno dñi. M. cc.
ob religionē ⁊ vite sc̄titate approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹
vinēdi p̄ Innocentiū terciū. ⁊ postea p̄ successores mul-
tipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lufignanus Sibille Balduni regis leprosi
sororis maritus. mortuo Balduno ⁊ eius nepo-
te Balduno paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnavit annis duobus. Post obitū em balduni lepro-
si quintus baldunus puer ⁊ ipse rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido suscipere cupi-
entes nec vnanimis essent. dūq; res ipa magnis christianorū Iherosolime agenciū similitudinibus tractatur
baldunus puer regni Iherosolime christianorū ad octauū aūcūli necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis
mortem Sibilla genitrix p̄cognitā textit futurū qd̄ apparebat verita. Ne tripolitaniū comitē populus ⁊ mī-
licia oīs in regē Iherosolime accersirēt. multisq; astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄ largitionibus a
patriarcha. ep̄is. p̄ceribus magnatib⁹q; Guidonē virū suū p̄sentē ⁊ ipm̄ instantē Iherosolime regē creare
obtinuit. tulit vō grauitē tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄
tripolitaniū comitatū a fauore christianorū penitus separūt. quin etiā Liberiadis ⁊ gallilee principatū here-
ditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno Iherosolime per-
nuptias abstulit. Erant tūc t̄pis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat.
cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. Gobrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitū cōpato P̄tolo-
maidē primo p̄ heritū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab
Antiochena populatiōe diffugerant Iherosolimā duxit. quā ad occidentālē plagā obsedit. oppugnatiōi-
busq; p̄ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq; alia p̄ viginti item dies castra fecit. obsessiq; ingēs po-
puli multitudo desperatōe magis sup̄peciaz adducti q̄ oppugnantū timore p̄territi. cōditionē ea fecerūt
cōditionē vt cū sup̄pellectili quā humeris singuli ferre possent abire p̄mitterent. Inuenim⁹ factā cōdedi-
tionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̄ in christianorū fuerat potestate. Migraturi Iher-
osolima christiani Heraclū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaz pars Antiochiā. pars Tyrus
pars Alexandriā p̄cēit. Saladinus Iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice debic
etiam ecclie christianorū iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrī-
mum. manserunt ea i vrbē christianā Asia oriundi Syriani Armeni Iacobite Georgiani ⁊ Greci.

Sexta etas mundi

Clemens tercius. p[re]s[ent]ia roman[us]. p[re] iohanne cognomēto scolaris. demāda
 Atū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos
 gerendo edictū p[ro]ponit. Rem xpianoz in asia magis magisq[ue] indies p[er]icula-
 ri intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xpianos admonet. exci-
 tat. hortat[ur] vt crucis salutifere signo non magis humeris q[uam] cordibus affixo
 arma i barbaros assumat. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritu-
 ra. Cōciuit v[er]o ea romani p[ro]fiscis exhortatio xpiani orbis principes frideri-
 cū romanor[um] ipatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richar-
 dū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiep[iscop]orum
 ep[iscop]or[um] z alior[um] principū viroz multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalīa veneti z
 pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib[us] quoq[ue] z daciis triremes q[uin]-
 quaginta. duodecimq[ue] ex flandrensib[us] xpianā expeditores sunt secute. z guil-
 helmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multiq[ue] exercitibus nauauit. q[uod]
 classe sua mare a barbaris pyratib[us] pacatū vbiq[ue] reddidit. Insup[er]q[ue] annonā
 ex apulia siciliāq[ue] importauit. Hī principes i alia postmodū varia v[er]si fortu-
 na acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl[esi]asticas animū adiecit
 Nam z mores clericor[um] q[ui]ndā nō satis p[ro]batos seueritate sua emēdauit. Et
 claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri
 impensa restituit. templūq[ue] vermiculato ope ac musico exornauit. Moriens
 deinde anno p[ro]fiscatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi
 sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. p[re] petro cognomēto bubo-
 nis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeus vir z v[er]tute insignis
 in terciū celestinū ē success[or]. Qui egrefers apertā siculor[um] rebellionē in suū p[re]-
 decessorē imprudentissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q[uod]dē p[ro] omnia
 bonus q[uod] beinricū corona exornauit. Et quoaduixit nil p[re]termisit. quo ter-
 ra sc[ri]ptā (Ita em[en] hierosolimani vocant) recuparet. in tantis autē p[er]turbationi-
 bus rez. tantoq[ue] sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad
 lateranū edificauit. qua recipi pontifices p[ro] comode possent. P[re]terea v[er]o no-
 men viterbio dedit. eccl[esi]amq[ue] cathedralē fecit. Moritur autē pontificatus sui
 anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis
 omnibus p[re] dolore z desiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenor[um] rege defuncto. ei[us] loco tāq[ue] vir
 fortissimus z strenuus ab oib[us] s[ub]rogat[us]. regnauit annis. xvi. Hic magis
 stratu ac regno suscepto statim i egiptior[um] regē i bello p[re]cessit. q[uod] tādē capto et
 occiso vniuersam egiptū z syriā oīm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde
 in xpianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu in-
 gēte pecoris hoīm[um]q[ue] abegit predā. z cōgressos p[ro]datorib[us] xpianos milites. in-
 quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex p[ar]te occidit. Att[er] p[ri]mo z secūdo p[re]lio a bal-
 duino rege leproso sup[er]atis. Rex op[er]is denuo copijs i emanuelē grecorū re-
 gem mouet. quē z simulata fuga aliq[ui] i angustas p[ro]ualles p[er]trahēs tādē sup[er]-
 z capit. Cui[us] victoria elat[us] i xpianos de hierosolimor[um] regno p[ro]tendētes cū ma-
 ximo exercitu p[re]cessit. Ip[s]am tandē ciuitatē sc[ri]ptā (quā xpiani reges post gothe-
 fridū regē p[er] ānos octo z octuagita cū magna gloria possederāt) post maximā xpianor[um] stragē vt p[re]missum
 ē cepit. z de ea triūphauit. Templūq[ue] salomonis q[uod] turcis piter z sarracenis sicut z xpianis consueuerat
 sanctū eē. illudq[ue] prius q[uam] saladin[us] ingredi voluerit. aq[ua] lauari rosacea. z suis lustrari execrationib[us] cura-
 uit. p[er]fecit inde impiger saladin[us] i tyru duxit. quā vrbe cōrad[us] marchio nō magis ciuib[us] quā ceteris q[uod] eo
 p[ro]fugerāt xpianis publico p[ro]mittēte p[re]lio defensandā z p[ro]p[ri]a ditione tenēdā acceperat. Hic q[uod]ppe saladi-
 nus clarissim[us] fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi xpiani noīs cara-
 cter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funer[is] tropheū tale añ corp[us] suūz deferri
 spectaculū. videl[icet] pānū nigrū i lancea suspēsū. Cui p[re]cederet p[re]co clamans
 Alie tot[us] domitor ex tanto regno tantisq[ue] opib[us] moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier sc[ri]ptā de cudota eo t[em]p[or]e claruit. Cui diuinit[us] collatū ē annis
 mult[is] in corpe degere z corp[or]is cibi n[on] egere. Nec genere infima officio-
 q[ue] bubulca. sic corpe marcida. z p[re] exilis intestinis inedia euacuatis. venusta
 tū z corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret frequēter ra-
 piebatur in excelsis z angelo duce freta. Illud quoq[ue] admirandūz feminā rure
 editam z educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs z circūspectā
 in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriq[ue]
 arbitrabantur.

Linea summor[um] pontificū
Clemens tercius

Celestinus tercius

Alpaidis mulier

Henricus eius nois sextus **F**ridERICI primi filius. anno dñi **M**.c.xc. defun-
cto genitore pſensu principū romanorū impator delectus impauit annis
octo. a patre aut prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo
in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epō in graciā redeuit. Anno deinde
electionis sue tercio **C**elestinus pontifex romanus postredie coronatiōis sue
henricum sextum **F**ridERICI barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis ele-
ctoribus declaratum in regem romanorū impatorem constituit. ea inuēta cōdi-
tione vt henricus ipse regno citra vltraq; fretum siculum pprijs recuperato sum-
ptibus et cēsum solueret annuū et iuris ecclesiastici terram sibi redderet posside-
dam. idq; quo rex facilius assequeret cōstantiam normanno rege natam virgi-
nem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāq; natu grādiōres
q; q; filios pcuratura videref dispēsatione aplica illi in matrimoniu collocauit
Reddidit vō henricus impator primā oīm urbem thufculam pontifici celesti-
no. cuius et romane ecclesie iuris erat. Isq; pter hec vna in re pſiderantissimus
ro. po. pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et
vt omnis in futurū instaurationis spes adimeref ruinaz illius saxa romam sunt delata. que in cluio huius
temporis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cum exercitu rex henricus et regina primo
imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilentia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāias
acceſſerunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. ve-
neratq; secum **C**onſtātia vxor **F**ridERICI filiū afferens primū (quē pter omniū opiniones nimis annosa pe-
perat) Isq; secundus **F**ridERICUS postea vir factus ecclesiam pſecutus est. paruoq; negotio primo neapolis.
post quicquid in ytaliam sicilie regni vocabulo censef. et ipa subinde sicilia in eorū potestātē sunt facta. **C**ō-
stans vō tūc fama fuit henricū panormi agentes thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tem-
pore. tantaq; successoz pſperitate cumulatū clam expilatū in germaniā transmisse. Is a pontifice ac-
cerſitus vxore et filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoq; pontifex celesti. multa egit vt recuperande ihero-
solime curam susciperet. Quod quidē munus cū p se noluerit per legatos exequi spopondit. priusq; ro. et
italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno et imponendas vere. primo copias parari curauit. pariterq;
alpes transgressus archiep̄m maguntinū et saxonū ducem legatos declarās onus illis inuēxit copias ex oi
germania cōtrahendi. qua tempeſtate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā
vltiorē delati cōgressum p̄lio castelle regē supatumq; ceperūt. et plurima tūc ea gens barbara de hispanis
subegit. quoz partē bethicā olim. nūc granatam vsq; in hec tpa Anno. i. 493. tenuerūt. Tandem cū in re-
gnū henricus rediisset **A**thessane in sicilia agēs cū grauitate egrotaret ad **I**nnocētium pōntificem ro. mis-
tens vxorē sibi et **F**ridERICI filiū puez p̄mendauit. **P**hilippū vō sibi germanū fratrem. cuius totius ethurie
dominiū sub ducatū titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij et simul gubernationē regni sicilie quousq;
filius adoleuisset administrationē retinere quesitū. cōfectoq; testamento panormi diē obiit. ea igit mors
et rem in asia xpianā et simul omnē germaniā maximis inuoluit moribus. fuit em̄ in agēdis rebus strenu-
us. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio pri-
u. **B**elynādus monach⁹ dens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Linea imperatorum
Henricus sextus

cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam ce-
lebrem edidit. que apud omnes etiam nro euo magno habetur in p̄cio. Insuper
additiones plurimis summis addidit. quem **B**aldus legum fontem et electionis
vas velut alter paulus appellat.
Martinus similiter **B**olianus et cremonensis eius doctrine et professionis do-
ctor. de quo in glosis p̄sepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de peru-
sio iuris lucernam et mundi speculum appellat.

Belynādus in territorio belluacensi frigidū montis monachus his tēporibus
religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac
disertissim⁹. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronica p pulcrā ab initio
mundi vsq; ad hec tempora composuit ac in maxio volumie digessit. At hoc op⁹
ita dissipatū et dispersū ēvt nusq; totū reperiat. scripsit et alia opuscula et sermōes
Ap̄ias natione longobardus in latina et greca lingua egregie doctus p hec
tempora floruit et multa composuit. et inter cetera pter latina vocabula. que
diligenter in ordinē redegit. et de ordine dicēdi optime scripsit. atq; plures eplas
elegantē doctasq; composuit.

Azo doctor interpres

Azonem pterea patria bononiensem viz vtiq; cele-
berrimum atq; insignem et in iure ciuili cōsultissi-
mum. **J**ohannis **B**oliani (qui summā breuē super p̄de-
ctis composuit) auditozem cū p̄dictis floruisse constat q̄

Linea summorum pontificum
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403.

Anno christi. 1204.

Innocecius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasti-
mundo e familia comitum. vir certe in omni genere vite pbatissim⁹ atq⁹ do-
ctissimus. q⁹ a primeua etate parissus lris opera dedit. Is an pontificatu doctria
et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliu refert. quo mortuo in ei⁹
locu oim consensu pontifex sufficit. q⁹tu autem fuerit gloriosus pontifex opa eius
ostentant. q⁹ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q⁹ cu exolas ha-
beret venalitate edicto statuit vt nullus curie officialis quicq⁹ ab aliēdo exigeret
preter scriptores ac bullatores. q⁹bus modū pfixit. hostianos quoq⁹ a notario
rum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq⁹ vbi magistratu inijt bel-
lo asiatico animū adijciēs germanos ppter Heinrici mortē in asia tumultuātes
retinere in officio lris. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id fru-
stra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia conescere apud latera-
num maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri pstatissimi. Postmo-
dū multa libꝝ volumina composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis

humane. et libros de sacramento eucharistie. de sacramento baptismi. habuit item sermones temporibus et so-
lennibus diebus accomodatos. Decretales quoq⁹ antiquas composuit. quas obseruari mandauit. Vir do-
ctissimus et oim ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales
quas extantes reliquit tres eo pontificatus sui initio edidit. Primā q⁹ de inducijs habet. Quoties orbis p⁹n-
ceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pontificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹
q⁹tuus maximus sacerdotes secundam. Tercia que extra de electioe habet singularis fuit. Inuerebur⁹ po-
tificis virtutē et doctrinā beati Dñici et Francisci assisiatas sanctitas. Improbauit pterea abbas Joachim li-
bellum quēdam nō sanam doctrinam p se ferētē. Damnauit et errores almerici heretici qui postea parisi⁹
cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina et create et creati. cū in eo nil
nisi eternū et incommutabile sit. dixerat pterea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocen-
cius opera pietatis in tanto pontificatu ptermisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. utilita-
te et vlu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis et Saxonib⁹ ibi solitis habitare ap-
pellatum. quod in vaticani suburbio celebre et ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vñū. Et altez tur-
ris appellata comitis vrsani operis. que muro oim totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Etq⁹
ad forū olim neue ad veteris subure principū que p etatē nostrā et diu ante inhabitata nulli omnino vlu
est aut fuit. indeq⁹ basilicam sancti sexti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Pe-
rusij tollende discordie causa (que inter Genuenses et pisanos vigeat) pfectus fuisset moris. pontificatus
sui anno decimo octauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo pbata fuit vt post eius mortē nil earum re-
rum que in vita egerit laudauerit improbaueritq⁹ immutatu sit. hic quoq⁹ primū ordinē diui Augustini be-
remiticum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab
Innocēcio pontifice pdicto p recuperanda ihe-
rosolima celebrat. cui interfuere mille et trecenti pla-
ti cum iherosolimitano et constantinopolitano patriar-
cha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringen-
ti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingē-
ti. Greci et romani imperij legati. Reges vñ iherusa-
lem. francie. hispanie. anglie et cipri oratores. Gene-
re multa tum quidem in cōsultationem nec decerni ta-
men quicq⁹ aperte potuit. q⁹ et pisani et genuēses ina-
ritimo et cisalpini terrestri bello inter se certabant. ve-
rum decreta ibi. plata fuere quibus tam laicorum q⁹
clericorum mores componerentur.

Johānes bon⁹ ordinis heremitaz diui augustini
instaurator natiōe abantuanus his temporib⁹ i
flaminia et vmbria vitam religiosissimam ac sanctissi-
maz duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres
sābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir san-
ctus. 50. ānis in flaminia pmozat⁹ fuisset i patriā re-
uersus plen⁹ diez et opib⁹ bōis. āno a natiuitate dñi
1222. migravit ad dñm. Cuius cor p⁹ translatus in
mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabre-
factū summo seruetur honore vbi indies sunt miracula.

Philippus sueuie princeps et esbrurie dux heinrici imperatoris frater. quem idem heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regni accepit. verum heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania enim electorum pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanum fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit conseruandum. et res bello dissidijque diutissime acta quod philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. propter hanc dissensionem imperatoris eligendi ytalij neque philippum neque othonem ad imperium admittunt. propter id tantum tempus quod inter coronationem et depositionem othonis interfuit. Per reliquum vero eorundem imperatorum tempus vacasse imperium scribunt. Philippus autem anno M. cc. alsaciam bello deuastans argentinam obsedit et in suas potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia egit. lantgrauum deuictum in gratiam sumpsit. Innocentius vero pontifex quia constabat heinricum et fridericum patrem suum romanam egisse ecciam othonem imperatorem. pronuntiavit. Philippus ira succensus arma parat ac contra othonem philippo rege francoz fauente in expeditionem prodit. Otho quod composito exercitu una cum iohanne angloz rege pugnandi copiam facit. fiuntque singularia certamina precipue apud coloniam. Ad annum quod pontificatus innocentij octauum Otto ille quem ro. regem imperatoremque instituerat a philippo ubique succubuerat agrippina Colonia germanie urbs preclara othonem pulsus postrenum omnem conseruauerat quam urbem philippus arcta pressit obsidione. otho quoque facta eruptione congressus supatusque a coloniensibus est expulsus. qui tempore cedentes philippo imperatori debitam obedientiam prestiterunt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoz imperator declaratus. ac sic nouem annis non sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto ubique per arma impio quies. quem lantgrauus thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circumueniens. vel ut alij scribunt Otto comes palentinus de wutlspach bamberge interfecit. x. kalendis iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultum. Fuit autem benignus ac largus. debilis corpe attamen virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nominis quartus anno a natiuitate domini M. cc. ix. cum philippus imperator a comite palatino interceptus fuisset. imperator a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam proficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verum post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religionem post habita terram eccie hostiliter inuasit. nam radicophanum montem faliscum siue ut corrupte appellant flasconem et totam pene romandiolam per diuersas legiones diuersosque legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones conuersus ut eas quoque caperet est adnixus. Friderico secundo quem romani pontificis auctoritas et promissa protectio secum redderet. nihil tantum motibus suspicante. eos vero motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonem misit. qui eum suadendo. hortando. admonendo pervincere conaretur ut capta de eccie terra feudatario redderet. quod peiora indies molebat. unde pontifex eum anathemate primum percussit. deinde pseuerantem et vias omnes romanas latrocinijs infestante imperio et alemanie regno priuatum depositumque pronuntiavit. Secutos eum platos et perceres ac omnes alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religionem qua illi obligabantur absoluens ut non magis possent quam deberent ab eius imperio reuerentia et obedientia se subtrahere. quod obrem rex bobemie. lantgrauus thuringie ac archiepiscopus Maguntinus Treuerensisque dux austrie et ex militibus prestantiores quique eum deseruerunt. Cum etiam germani electores imperij philippo suadente francoz rege qui primum de priuatione othonis certiores facti sunt fridericum secundum sicilie regem vigesimum agentem annum in romanoz rebus declarauerunt. Philippus enim francie rex othonem iohannis regis anglie ex sorore nepotem debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibus tandem deterritus malis atque periculis otho in alemaniam se recepit et quecumque de ytaliam ceperat in romani pontificis fridericique sicilie regis potestate rediere. ubi postea a philippo francoz rege apud tornatum supatus. Tandem anno M. cc. xvij. Otto imperator mestus languensque aie breui obiit. Veneti autem rebellantem cretas in fide armis continentes anno salutis M. cc. xiiij. eandem in colonie formam redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archiepiscopus coloniensis post destructam mediolanum a friderico imperatore corpa trium regum ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in domino quieuit.

Richardus quoque puer parisiensis a iudeis martirium passus multis claruit miraculis. quod obrem philippus rex francie intelligens iudeos per plura quotannis mala pegisse in vituperium christianorum priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorum ordo in sinodo lateranensi dñi inchoatus sed aliquñ intermissus ab ipso Innocentio tercio pontifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus comendat. Id quod maxie factum est eo quod quedam albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantam in populo romano cleroque seditionem excitauerat quanta vnquam antea. Quod ob rem causas pontifex ipse multos cruce signatos impulit ad arma suscipere. quibus deus multis cruciferorum ordinem iam sopitum et oblitteratum instaurans multis privilegijs et gratijs mirabiliter auxit. eisdem autem ordini postmodum innocentius quartus deuotione affectus apud lugdunum existens regulam composuit et dedit in quo precepit ipsi religiosi semper crucem in manibus portare. ipsius uero ordinis auctores et duces Quiriacum episcopum et martirem tunc constantini magni uelene matris primum fuisse tradunt. qui etiam cum Juliano apostata cum multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum ferme usque imprefens redactus.

Tartarorum regni principum

David quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorum gentis rex vir quidem magnanimus per hoc tempore ex indie montibus una cum omnibus sue gentis uir ac mulieribus hostili animo egressus per vicinas quasque urbes spolia multa exegit et populum suum bene munitum et armatum non longo tempore perueniens circa meotidis paludis littore concessit ubi et accolis suis sedes constituit in maximam euasit potentiam ut regnum eorum nunc multum creuit in finibus hungarie polonie et iuxta mare grossos prominentes habent latas facies et frontes nasosque latos mediocres. et statura tante arrogantie ut dominum suum christum filium dei appellent. pluraque de eorum moribus historici scribunt.

Ordo carmelitarum per hoc tempus in syria apud carmelum monte ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitatus et multis privilegijs ab eo sublimatus. atque eadem regulam suo iure consecratam obseruandam primo obtulit et confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdem ordinis capam superiorem ex syrico cum quibusdam largis uirgis scilicet albis et griseis circulatam more helye prophetice (ut tradunt) assignauit et deferendam constituit. Huius ordo cum in orbem diffunderetur ac locis et uiris prestantissimis indies multiplicaretur multas impugnationes per multos annos ab emulacionibus pertulit. sed postmodum honorius pontifex eius nomine tertius cernens ipsam sanctam religionem et ordinem a multis impugnatum et aliquando persecutum cum non satis probatum conspiceret deuotione motus primo pontificatus sui anno mutatis prius circulatoris claudibus ob honorem beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbavit et confirmavit. autem eum ordinem istum dum in syria cum habitu illo procederet maxima in reuerentia et deuotione apud soldanum egypti extitisse et multas illi elemosinas et beneficia contulisse. sed eo habitu mutato eum in europa traicere ubi mirum in modum excreuit clarissimos et sanctitate et scientia viros pertulit. Quorum de numero precipui fuerunt Angelus declamator ardentissimus Albertus siculus Cirillus grecus uir doctissimus. qui propter libros multos a se editos spiritum prophetie claruit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

Dominicus hispanus vir sanctitate et doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ
dux et pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinu sydus. emicuit p̄ hoc
t̄ps. Is i calogura al calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄ felix appel
latus. mater ioanna q̄ tres filios habuerit q̄ postea l̄ris edocti sacerdotiū accepta
rūt. Tercius beatus dñicus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam
ore saculā baiulante. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat. p̄figu
rans ex ea p̄dicatoꝝ eximiu nascitur. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgatoꝝ. oppu
gnatoꝝ heresum. fidelū diligentissimus exhortatoꝝ. ab infantia quoq; cū eo mise
ratio creuerat. ex canonico aut regulari a deo vocatus cū fr̄ibus socijs p̄dicatoꝝ
ordinē incredibili seruoꝝ fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice
maria religionis habitu assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq; galliaz regione
heresis pullulasset. ac late et longe cepisset serpere. b̄tus dñicus tunc primū fama
nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt vō q̄ armis eā sectam tueri admi
terent. Qua comes tolosanus notabat infamia. Quare datus est ab innocentio
pontifice et a francoꝝ rege symon de mote forti b̄to dominico adiutoꝝ. q̄ cū cohoꝝ
te ab hierosolime expeditione reducta a sancto viro aduersantiū arma conatusq;
retudit. tantisq; ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tā
dem vltimo pontificat⁹ innocentij anno potuerit extirpari. pater aut religionis ex
istens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaz domitos audiuit. ordinis
confirmatōem obtinere meruit q̄ p̄firmato cū plura monasteria erexisset. Et mul
tis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo et p̄dicando lustras
set. Tandē anno salutis tercio vicesimo et duodecies centeno apud bononiā yta
lie ciuitatē. nonis augusti migravit ad dñm. quē postea gregorius nonus audit⁹
eius miraculis et vita preclara in sanctorū numero aggregauit.

S. Dominicus

S. franciscus

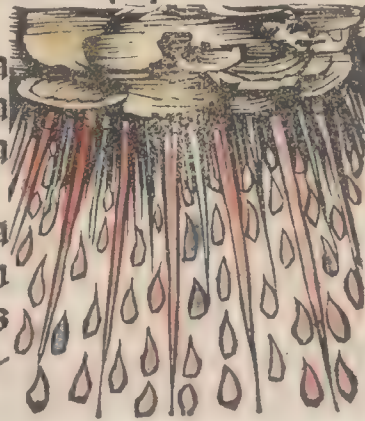

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroz ciuitate ortus. vir
v̄tiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratru minoꝝ. et fundator miri
ficus. Circa annos dñi. M. ccviij. primo negociatoꝝ hūanus et affabalis ac p̄di
cus vsq; ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciens xp̄m in oīi vita secut⁹ est. Et
cū aliquādiu pedibus calciat⁹ et corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dñice memor
dicētis. Qui venit ad me et nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus.
Abiectis oībus tunica incultam et cōtempnibilem fūne p̄ciactam induens nouus
mor ordinē constituit. cum quo velut sol i orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū
illuminauit. Tantū aut in seip̄o rigore austeritatis exercuit. vt in tēptatione car
nis. in p̄uinali tpe niue vel glacie operiret. paupertatē quoq; dñam suam semper
vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ laudes audire. oīiq; studio preca
uebat ne paupertatis metas trāsiliens ad sup̄flua disflueret. ardentissimog; marty
rij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt. ac ad soldanū
acceffit. qui eum oīi honore suscepit. Duobus aut annis an obitu eius vidit in
uisione seraphin vñū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq;
coniunctis affixū. alaz vō duas sup̄ caput erectas. et duas ad volandū extēsas ha
bebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat. Cūq; diutius cogitaret apparebant
in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latiusq; ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum.
Interea cū fr̄ibus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. et xp̄i stigmatib⁹
insignitus fuisset. et nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dede
rat a p̄uersione sua. xvij. anno et multis languoribus p̄teritū t̄ps effluxisset. duo
bus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū
vrbem suam. Anno salutis n̄re. 1227. nonas octobris i dño feliciter obdormiuit
Quem et biennio post gregorius nonus audit⁹ eius crebris miraculis magna

prius ob eam rem cōuentu habito. in numex sanctorū statim retulit. Nicolaus aut tercius papa anno. M.
cdlxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Erremotus atq; portēta multa h̄is annis vbiq; ferme fuere ita vt antiochia
et tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiā sicilie insula
contra aquarum naturaz pelagus retrocessit. et hoīm ferme milia absorbuit. In yta
lia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

Visum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita
in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam
adriagne appellant. Visusq; radius quasi trabes magna per multos dies astēdes
in altitudinem firmamenti. P̄dicatoꝝ h̄is temporibus multa alia signa conti
gisse asserabant.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6413.

Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. p[re]ia romanus. p[re]e almerico ciue romano genit[us]
tercio suffectus innocetio. et ip[su]m eius no[m]i[n]is terciu[m]. perusie cardinales i ro-
manu[m] pontificem creaueru[n]t. Qua in creatione ad sextu[m] p[re]decessoris diem obi-
tus facta. maior solito adhibita e[st] festinatio q[uod] perusini ciues difficultate hie-
ro-
solim e rez. et belloz ytalie sedandoz necessitates p[re]penderu[n]t. Et coacto in con-
clau[us] collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta ut p[re]peraret. v[er]u[m] ho-
nestissimam attule[re]nt. p[re]secratusq[ue] p[ro]t[est]es destinatu[m] a p[re]decessore pac[is] in ytaliam co-
stituende tractatu[m] p[er] oratores legatosq[ue] cotinuauit. Ipse roma[m] intra primu[m] cre-
ationis mensem p[er] sabinos se cotulit. Sollicitabat em[en]t eu[m] petrus antisiodorensis
impator constantinopolitanus. que paulo post et iolem simul vxore[m] ide[m] ponti-
fex in basilica sancti laurentij. q[uod] via tyburtina extra muros insignis visitur. im-
periali diademate decorauit. Et rebus xpianoz in romana p[re]sulturus q[uod] hie-
ro-
solimis p[ro]future viderent[ur] ioanne[m] de colina cardinalem romanu[m] portuenssem
ep[iscopu]m apostolice sedis legatu[m] declarauit. impialesq[ue] titulos honorius friderico
secundo cotulit. Que post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate no-
tatu[m] dignitate priuauit. Ordine[m] heremitaz p[ro]ut innocentius fecerat p[ro]tegen-
du[m] cu[m] suscepisset. Etia[m] ordines predicatoru[m] et minoz cofirmare voluit. hieroso-
limoz rege ex asia ad se roma[m] veniente benignissime suscepit. Et tanto hono-
rij pontificis decretales multe. tu[m] roma[m] opa sancti laurentij extra muros vrbis
reparata cu[m] cenobio basilica. tum sancta[n]cto[rum] ad lateraneses ecclesia[m] instau-
rata celebris sanctimonie oratoriu[m]. B[ea]t[us] aut[em] ac beate vita[m] duces ut bonu[m] pasto-
rem decebat. anno pontificatus sui decimo. mese septimo. die. xiiij. morit[us]. Se-
peliu[r]q[ue] in basilica sancte marie maioris ad p[re]sepe.

Gregorius nonus papa natione heremicus. p[re]ia anagnin[us] e familia comi-
tum innocentij tercii nepos. Qui et laterano vbi creatus fuerat ananiam
p[er] elati caumata se contulit. Eni fridericu[m] monuit ut expeditione[m] in terra[m] san-
ctam cui[us] voto p[re]des cruce signatus se obligauerat. tande[m] iniret. forte comina-
ret ut nisi breui exequere[re]t[ur] exco[m]municationis priuationisq[ue] sententias ab hono-
rio p[re]decessore in illu[m] p[ro]mulgatas. p[ro]firmatas etia[m] atq[ue] etia[m] aggrauaret. Promisit-
q[ue] fridericus sese vouerat. dictu[m]q[ue] e[st] veris t[em]pus ad pueniendu[m] brundisij. vene-
rat eo magna multitudo p[re]cipue vero ex germania lantgrauis haffie. q[uod] brun-
disij vna cu[m] magna p[ar]te militu[m] moritur. du[m] fridericus egritudine[m] simulans in si-
cilia se continet. Nec fraus ita co[m]prehensa est. cognita em[en]t lantgrauij morte ce-
lerime eo adu[er]sus omne[m]q[ue] eius suppellectile[m] diripiisse. Cognita igitur
fraude friderici hono-
rij tercii sententia in fridericu[m] latam p[ro]firmavit. Inde pe-
rusij pontifex assidu[m] petiturus. ut q[uod] de francisco viro sanctissimo miracula au-
dierat p[re]s cognosceret re comperta ut audierat. in sanctoru[m] nume[r]o statim retu-
lit. Leperant iterum romani senatores q[ui]q[ue] vnu[m]. q[ui]q[ue] binos creare. Hannibal-
q[ue] ex h[er]mib[us] gente romana nobilis senator heresi p[re]sentiebat. in qua multi
inciderant sacerdotes. Hiq[ue] pontificis reditu[m] formidantes tumultu[m] concitau-
ra[n]t s[ed] diuina vltio co[m]pescunt. Tyberis em[en]t ea in alluione[m] excrefcens. multa da-
na mortalibus intulit. Et tanta peste laboratu[m] est ut decimus quisq[ue] vix superfuerit. Pontifex mira clem-
tia vsus publice o[mn]es priuatu[m]q[ue] etia[m] distributa pecunia p[ro]solatus e[st]. veteres cloacas purgari nouasq[ue] plu-
rimas construi curauit. Vrbis dignitati et valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem rea-
tinu[m] pontifex curia in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatu[m] dominicu[m] in sanctoru[m] nu-
meru[m] retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatu[m] anthoni[u]m cognomento paduanu[m] ob innu-
mera miracula sanctoru[m] confessoru[m] collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erun[us] a friderico
suadentib[us] us francie et anglie regibus couocauit omnes orbis xpiani ad conciliu[m]. Veru[m] fridericus terram
marit[im]as vias p[re]clusit. Cardinales pisana classis intercepti ad amalphiā vrbem ducti. in custodiam postmo-
dum tenti. Dum aut[em] eo tardatus capto[rum] cardinaliu[m] et p[re]latoru[m] impedimento. desistit a concilio pontifex.
mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obiit. pontificatus sui an-
no quattodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis et ganfredus ex castillonea gente. sabinensis ep[iscopu]s vi-
mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire cona-
tus est. Sed priusq[ue] fridericus respondere potuerit. Celestinus ip[s]e duo deicesimo pontificatus die de-
functus e[st]. Cui ut successor daretur vno et vicesimo mense laboratum e[st]. Causam diurne vacat[i]onis apo-
stolice scribu[n]t tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip[s]is absentibus electio fieret p[ro]testatus fu-
isse. Quibus et collegas assensisse. videntes omne[m] ytaliam friderici motibus quassatam esse. et imminere
per singulos dies periculum ne vrbem romam caperet.

Linea summoz pontificu
Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Fridericus eius nominis secundus imperator. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto pontifice cōfirmatus et coronatus. impauit annis. 33. Mat̄ ex heinrico sexto et cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papillione panormi in medio platee. vt tolleret om̄is suspitio et mulieres liberū haberet aditū in lucē editus. Is sub gubernatione ecclesie et innocētij or̄bato p̄e enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ibrlm et suevie. dñs quo nullus magnificenti⁹ romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoz strenuus linguaz. s. latina et vulgari. greca. gallica et sarracenicā p̄e. vigorosus liberalis et magnific⁹. Vixit vi. c̄is nō caruit luxuriosus nihil curas nisi tpale. cū mltis pōtificib⁹ romane eccie bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p̄ omnes ciuitates regni apulie et sicilie. Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castz pratense et arcē sancti miniatiss habuit ex prima vxore heinricū et cōradū. quos p̄sortes regni fecit. Ex secūda filia iohannis regis hierosolimitani iordanē ex p̄cubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rensium quē fecit regē sardinie. fridericus itaqz p̄mo post habitā magūtie regū alem̄anoz coronā. In suevia gentilitatis sue regione defederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā urbē obsidione pressam recepit. vbi terciū innocētij romani pōtificis auctoritate regiā itez de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub fidij xpianis in asia agētib⁹ asserēdi. ne etiaz pontifici quoqz romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundam p̄petuo ei⁹ donationis iure a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanorū regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientes. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtutū via cōtinuisse. q̄ ea de medio sublata. mores vsqz mutauit. In pontifice em̄ sp̄eta iureiuradi religione anno coronationis primo mltā et quidē enormia e aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temperet. admonētem magis magisqz indies sp̄euit. Unde eū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret et ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt reb⁹ p̄suleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis sup̄iixit honorius. Promisit postea fridericus qd̄ vouerat. et quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatus in acconē cursum velis ardentissime remisqz cōtendūt. fridericus noctu cū trirēme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus p̄secutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo militie sue m̄gro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oia restisset repulsam dedit. quāobz fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaz magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis. ppe in friderici potestate pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc primū paduā ē translātū. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate p̄tentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluz atrox variūqz et longobardie ac om̄i ytalie p̄nciosissimū om̄ibus quos p̄ ytaliā partiū gibelline et guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ pecuniaz odio partiū vtrūqz cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excoicationis depositionis priuationisqz sententiā in fridericū p̄nūciauit. om̄ibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. put in sexto de indicij nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria et dignitate reipub. xpiane gererent. xpiano s̄p̄e in longobardia crudelitate p̄sequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

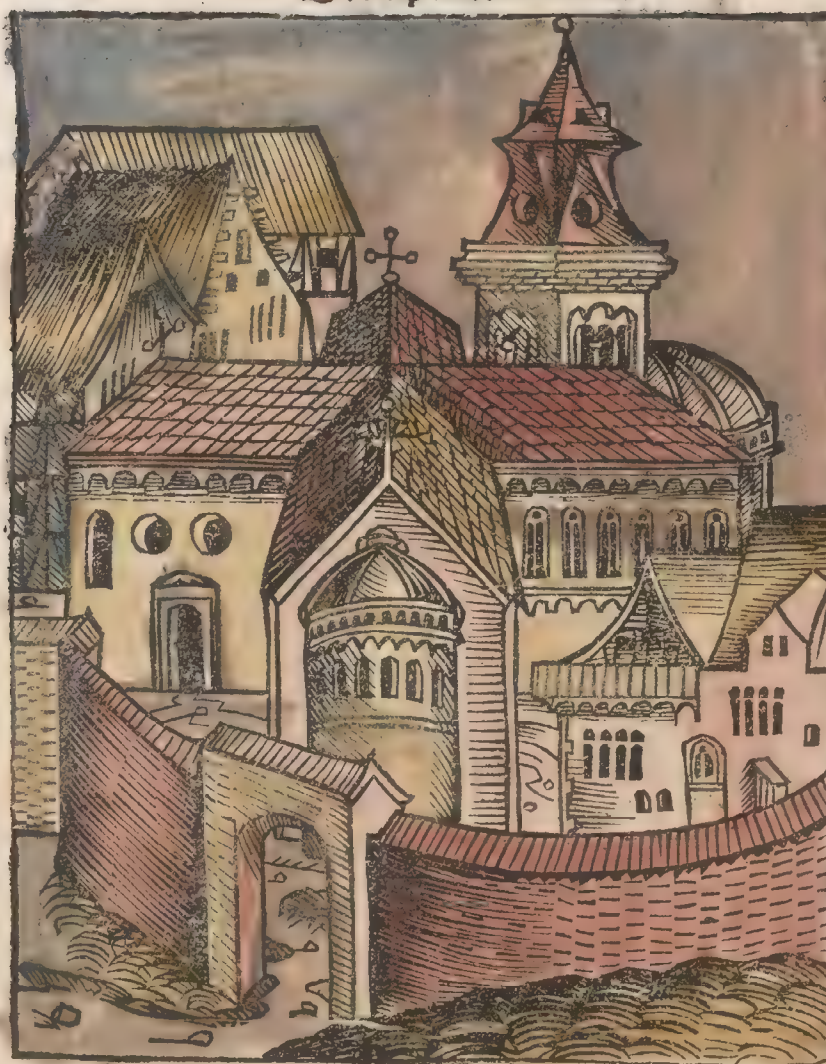
Linea impator
Fridericus secundus

Eclipsis solis anno. m̄. cccxxvij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta. et tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaz ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat fm̄ iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) morrem gregorij nomi et oppressionem ecclesie per fridericum.

Ere etiam motus maxim⁹ repente exort⁹. et adeo grandes vt in montibus salujs ad quinqz hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Vbi ad centum hoim milia de/merfa referuntur.

Ordo predicatorum

magnus Petrus de palude. Iacobus de voragine. Antoninus archiepiscopus florentinus. Et alij innumerabiles doctores et sanctissimi confessores. qui illum per viribus auxere. Rogerius et Albertus brachensis. Hugo de argentina. Theobaldus et exemplis ordinem protegere et in fide decorarunt.

Ordine etiam minorum hac tempestate tercio kalendas decembris honoratus pontifex (et ut ferunt difficilime) confirmavit. Moverat enim antiquus hostis hunc ordinem in ecclesia dei admodum profuturum. ideo obstitit. ut ad nihil illud redigeretur. Hunc itaque ordinem diuus franciscus tanquam voluptatis ac paupertatis ortum multo labore plantavit. in quo ut quietius et securi a mundi fluctibus elongaretur soli deo vacare posset. Ipse franciscus beatissimus primo introiit. ut reliquos spiritualibus et doctrine gratie aquis irrigaret. ibidem ergo constitutus diuino afflante spiritu. post suam ad deum perfectam conversionem. cernens accrescere fratrum et filiorum suorum numerum. vite normam et regulam composuit atque descripsit interpositis in ea sacri euangelij verbis. ad eius perfectam feruentissime anhelabat. suamque fratres suos verbo pater et exemplo edocuit. Regula autem et vita fratrum minorum ut ipse ait. hec est domini nostri ihesu christi sancti euangelii obsequare. viuendo in obedientia. sine proprio. et in castitate usque ad mortem. Et cum innumerabiles ex hoc ortulo emerissent viri qui ipsum signis et doctrinis illustrarunt. inter principales numerantur dominicus episcopus. antonius vlixbonensis. bonauentura cardinalis. Et bernardus senensis. in cathalogis sanctorum relati. Sicut et Nicolaus eius nominis quartus. Alexandrus quintus. et Sixtus quartus pontifices maximos. de quibus et alijs latius infra dicetur. Inter doctores etiam solenes sacri ordinis annuerant alexander de ales. Richardus de media villa. et innumerabiles alij.

Anno salutis primo vicesimo. duodeciesque centeno. tartari gens cithica georgianam armeniamque maiorem direptas vastatasque suo subiecerunt imperio. inde ripheis montibus transmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluaniam attingunt. in poloniam et post in hungariam penetrarunt quos christianas regiones populacionibus incendiisque late commissis magno affecerunt incommodo.

Ierusalem citas que a cordirio magni saladini filio obsidetur damiatam christianis. quanta vice funditur euerit. templo domini tantummodo integro relicto. et cum sepulchro domini nostri ihesu christi violare etiam statuisset preceptibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis et sanctissima. de ciuitate assisi. claro satis genere tra-
xit originē. Cuius pater miles. mater ortulana dicta diui francisci disciplinis et exem-
plis in diuino ope plurimū erudita. Huius temporibus apud assisi urbē virtute scitatur et gra-
tia in p̄cio habita. quā ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū
minazū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xliij. ānos mirāda carnis sue n-
ceratōe et i opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub im-
peratore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarrace-
norū gens apud damianū sc̄m. intra claustrū gēnū influerēt. Clara infirma ad ho-
stiiū agmen se duci iubet. Et añ hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat
sacramētum eucharistie. et i oīone cū lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tu-
as manib⁹ tradi paganorum. Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit.
Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In re-
ligioso eius transitu innocētus q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē
oīm peccatorū obtinuit. in dño p̄fortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait
ad aiam suā. vade secura. q̄ bonū itineris habes cōductore. in crastino igit̄ beati lauretj egredi-
tis aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georij. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat. Agnes aut̄ soror ei⁹
ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ cōsecuta est. Et cum sanctissime vsqz ad vite exitū vixisset. et do-
minus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarū cathalogo eā
aggre gavit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

Antonius p̄ia hispanus. vltibona ciuitate oriūdu. ordinisqz minorū frater
viriqz sanctus. et multis v̄tutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus
appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūqz audisset fr̄es minorū
apud marrochiū p xpo necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigi-
lijs corp⁹ mira abstinentia macerauit. Hic gloriosus p̄ cognomine de padua dictus
Cū ibi predicans diu regeuit. Et rome de mandato summi p̄fificis pegrinis plu-
rimis p̄dicaret. linguaz sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ anglici
om̄es q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s̄ pri-
orū seculorū oibus lris ornatissim⁹ haberet. Sacrarū līarū archa cognominari me-
ruit. Et cū tholose bononie. ac patauj diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpe-
state patauj infirm⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono p̄fifice eas ob-
res statim in sanctorū cōfessorū p̄fortū refer̄. anno. M. cxxxij. Inuenta est po-
stea in translātōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens ru-
bicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quas beat⁹
bonauentura. affatus ē. O lingua b̄ndicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno
deinde dñi. M. cclxij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etselini tyranni liberata esset ciues ecciam
p̄grandem atqz pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

S. Antoni⁹ de padua

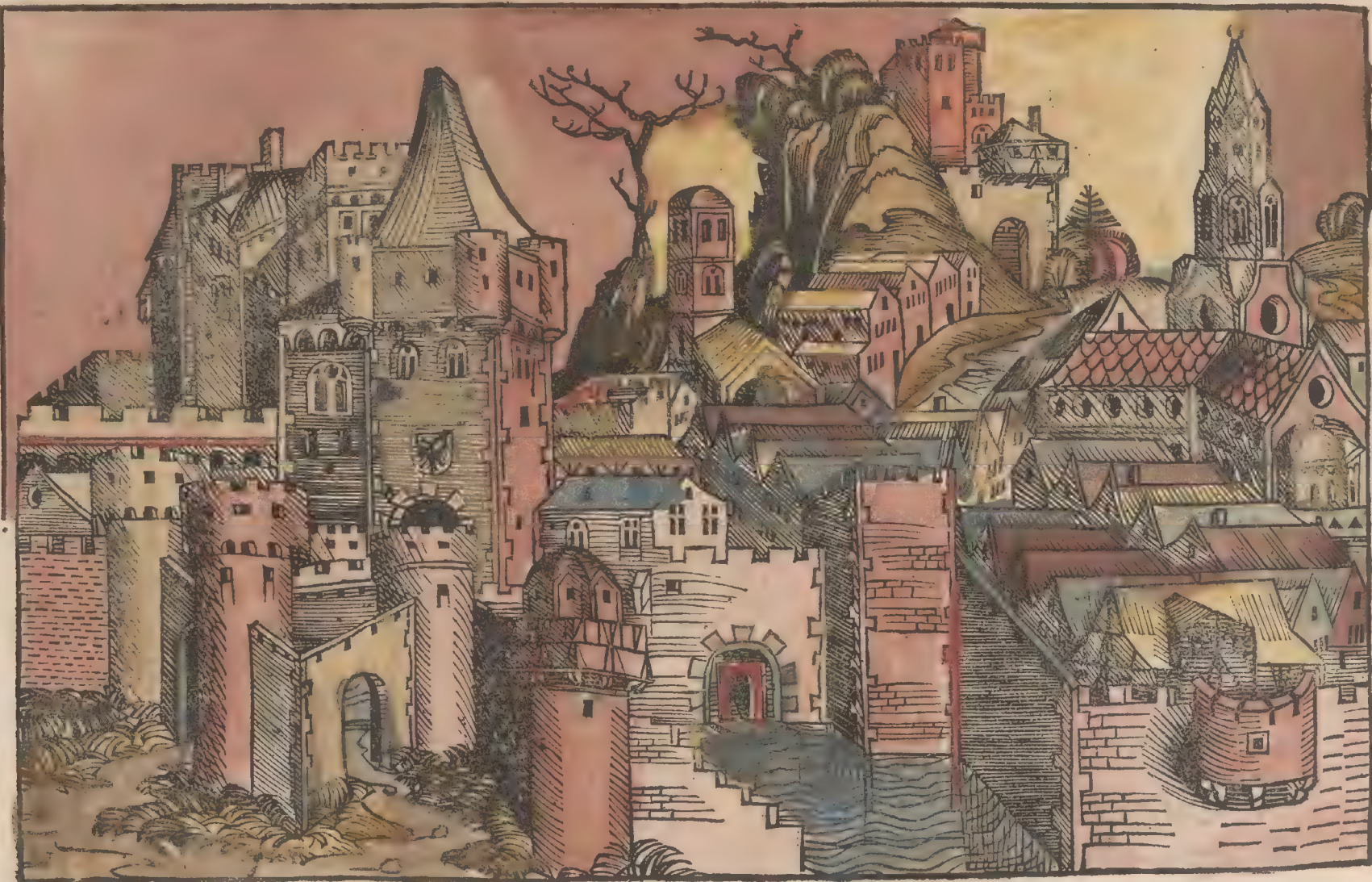
Ultimo fratrū theutonicorū in prussia p̄ hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barba-
ra gens et ydolorū cultrix. vsqz ad fridericū impatorē eius nois secūduz fuit.
Sub eius vo iperio cū amisissent xpiani prolomaidē sirie ciuitatē. fratres theuto-
nes sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles et rei
militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germa-
nie cōterminā xpī cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones
ceterosqz vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniqz rura colūt. Occiden-
tem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim
pecorum atqz hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gē-
tem. annuat tantū imperator. puinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā
tradat. si eam armis acquirant. conradus quoqz dux mofauie et Luyanie q̄ sec⁹ ter-
re domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata
oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla p̄cessit. Illi sumptis armis bre-
ui tempore om̄ē prussiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. et plena colonis. mltā am-
bitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multayenatio. pesca-
tio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xpī gentibus imperat⁹. Ecclesie po-
stea pontificales erecte transuistulam pomezaniēsis. colmēsis. warmiensis et Sambieſis. Arcē item nobi-
lem et amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis in-
uentores fuere. Nemo ad eam recipit nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimē-
tis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas offes nutriunt.
exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neqz litte-
ras discunt. magne hīs opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum polonis contendere.

Berta etas mundi

De damiata et eius expugnatione.

Princes christiani, quos olim tercij innocentij diligentia et lateranensis concilij decreta ad hierosolimam liberationem inflammarunt, in magnam coierunt exercitum, qui partim terram, partim mari constantinopolim. Et inde cardinale columna sedis apostolice legato deducente, acconem se contulerant. Fueruntque primarii inter eos pceres andreas hugarie rex, venetorum navigio fretus, quod libenter dederat, quia ius eis concessit quod in omni dalmacia regnum hugarie ad eam diem habuerat. Et dux austrie, heinricusque niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius quibus iohannes hierosolime regi coniunctis, in concilio actum est, damiatam egipti urbem nilo contiguam ut primam omnium caperent aditendum. Ea enim in parte facta apparebat cayrum et babilonem contiguas urbes amplissimas et comode occideri posse. Et interclusas comenatu facillime expugnari. Quo soldanorum gentis sarracene principum domicilio in christianorum partem facto futurum confidebant, ut omnes ea barbaries sarracena non solum hierosolima et terra sancta, sed orbe ipso terrarum exterminaret. Itum est itaque non magis cupidissimis quam confidentibus propter militumque animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi et duodecimes ceterum, damiate obsidio imposita. Ea citas olim eripol a pinace elio conditore appellata. Triplici murorum lateritio densissimorum munimento cingitur. Quam nili amnis pericula, ad romani tiberis magnitudinem ambit, ut insulam solum oblongam arctamque efficiat. A babilone quae nova itur ad damiatam versus orientem, distans ab ea diebus tribus, Itur quoque ad alexandriam occidentem versus distans a babilone diebus tribus per terram, sex per aquas. Porro usque ad damiatam septem diebus sunt a monte sinay. Sita est autem damiata inter mare et flumen nili, decoratur autem in xxvij, turribus altis. Adinorum turrium incertus numerus. Turris quoque erat pharea non quod crassitudine et celsitudine illi similis, quam ad pharon et nilum stante romano impio fuisse legimus, sed quod suburbium et mercatorum apothecas ac publica horrea a piratis nocturnisque perdonibus tutaret, quapropter sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio utriusque praesidia et munitiones undique instauravit. Eas dum nostri appugnant munitiones turrimque undique machinis quatunt, multi per dies singulos cecidere, cum tamen ea maior in barbarie accisio committeretur. Evicique fortissimorum ex omni provincia alternis pugnantium nostrorum virtus. At post quintum mensem quam gallici in soldanum male pugnaverant pauci milites exploraturi custodes altum sopitos esse aut per errorem abesse percipientes socios aduocavit, scalas comportant, portam securibus malleisque refringunt. Accurrentes qui ex sarracenis strepitum exaudierant confossi. Christianique interim patente ingressi porta, urbe potiti sunt. Anno tandem dimidio atque integro postquam fuerat obsessa, portis ubique munitionibusque christiano militi ad custodiam attributus. Prima vero omni machonaria urbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata, ac in episcopium dedicata est. Habuit per id tempus damiata amplissime opulentissimeque civitatis speciem, repertamque in ea rerum omnium copiam auri argenti et divissimae suppellectilis vim maximam, legatus regesque et duces exercitus militi christiano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrozum divisione in tempore facienda actum est.

Damiata

Apub dam iatam interea res xpiana p singulos dies. magis magisque floruerat. cardinalis de colu-
na legatus apostolicus. et andreas rex hugarie. et ceteri pceres in bona venerat spem. fore ut solda-
nus omnes prope sarracenoꝝ copias contraxerat. Tandem placuit omnibus in cayru babiloneꝝ ducendu ad quas vrbes sol-
dani occasio soldano obuenerit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catha-
ractus ybiqꝫ defodi curauit iumentis sublata in primis pascendi facultas. Et qd in castris paratus erat de-
structu e stramen tu nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti reru
difficultate. Alia quoqꝫ angebant maiore. q reddidit damiatā alicui depressis in locis aquas incidere
verebant. Itaqꝫ missis oratoribus pacē xpiani his cōditionibus impetrare. ut damiata cū rebus i ea
reptis soldano dimissa. ptemqꝫ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xpi-
ani acōne thyrūqꝫ redirent. Quibus vrbibus et ear oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoꝝ ser-
uanda. Que igit in gloriose vginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem
reddita barbaroꝝ spurcie inquināda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesqꝫ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hugarie. vxor lantgrauū thuringie circa annos dñi.
m. cccc. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes
suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie.
facta nubilis mltas psecutōes passa a pñarijs sposi. et a primis suis contēpta.
Sed cū dñm exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q cū circa tempalia su-
orū principatū intenderet. beate elizabeth ad oia exercenda q ad opus dei spe-
ctant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit
In quibus optime vsqꝫ ad mortē pseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs
paupibus ministrabat. eosqꝫ balneabat. et lectos eorū sternebat. eosqꝫ tegebat. fi-
la trahebat. vasa coqñaria mūdabat. hospitale pauperū pstruxit. Que bonis vtu-
tib⁹ erudita. tot opēꝫ bonoꝝ manipulos. ptulit. xpo copulari desiderās. terreni
sponsi consortiū declinauit et mūdane glorie. depositis vestimētis de manu ma-
gistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtemptra diuitiarū ipsi⁹ iactā-
tia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal. decēbris ad dñm migra-
uit. Inter innumera miracula q deus per eaz ostendit. xvi. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illumi-
nauit. Quāobre et ipse gregorius nonus ipam in sanctarū numero ascribi et aggregari voluit. Et ei⁹ festū
13. kal. decēbris celebrari precepit.

Decretaliū libri qnqꝫ ad similitudinē qnqꝫ corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice no-
no (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentū terciū) in ordinem rediguntur. Et in qnqꝫ
partes diuiduntur. In quaz prima de summa trinitate et fide catholica. deqꝫ constitutōibus. de rescriptis.
et ceteris officijs tractat. In secūda vo de iudicijs et cooperatōibus ad iudicia. In terciā aut de vita et ho-
nestate clericorū. In quarta qꝫ de sponsalib⁹ et mrimonijs. Demū in qnta de crimib⁹ et penis tractat eorū.
Raymūdus ordinis p-
catorum

Bartholomeus brix-
ianus decretorū doctor

Raymūd⁹ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ ter-
cius generalis mgi post iordanē secundū mgi
ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicius
p hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in qnqꝫ decreta-
liū libris cōponēti et laborātī auxilio plurimū fuit. Et
eos in formā redegit. bononie qꝫ ius canonicū edocu-
it. Et summā de casibus putilē cōfecit. Inde ordinatō-
nes et cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes
in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirma-
tus i dño q̄uit. et vt ferē miraculis claruit.

Accursi⁹ natione florētī⁹. p̄sultissim⁹ vir. supio-
ris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ipse
met in autētica p̄testat floruit. Qui cū bonaz artū stu-
dijs ornat⁹ esset. ac etiā sapiā reipub. gubernāde pluri-
mū insignit⁹ habere. Totus civilis iuris corp⁹ pri-
mus glosis ornavit et explanauit.

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretorū do-
ctor istis t̄pib⁹ clar⁹ exis additōes ad decre-
ti glosas eo ordine q nūc hñtur fecit. Et nonnullas
disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scri-
psit p̄terea eplaz volumē ac chronicā de ytalie vrbi-
bus et.

Odefredus patria beneuentanus. doctor cele-
berrimus azonisqꝫ auditor. eo tpe cū vniūsqꝫ
iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregius
et vtilissimū opus composuit.

Odefredus doctor

Anno mundi. 6443.

Anno christi. 1244.

Innocentius quartus papa synebaldus antea vocatus: patria genuensis. familia flisca e lanonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nuncio fridericus impator non admodum delectatus est. Morat enim hominis virtute. et animi magnitudine. Is enim metis sue perscius. fertur ex composito respondisse. Bonum se amicum cardinale in acerrimum hostem romanum pontificem permittasse. Innocentius autem pontificium habitum indutus. romam veniens. magno applausu suscipitur. pactis que de more in coronandis pontificibus fieri consueverunt. de pace cum friderico in eunda mentione facit. Verum cum paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensium nauigio fretus quod apud centucellas in portu confederat. Et nauigas genuam incolumis puenit: ubi periculosissimam incidit valturnem. Ex qua cum conualuisset. ad philippum regem in franciam se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnum pontifex innocentium rex summa veneratione excipitur curauit. deduciturque lugdunum. Quam in urbe concilium pontifex cum celebrare constituit. sue primus consulit honestati. fridericum admonens ut lugdunum se conferret. Et cum mora grauer pontifex presens ferebant. Sententiam in fridericum excommunicationis depositioque pronuntiavit. Ad eam nuntiationem exaudivit fridericus ut necessarios pontificis edes parietum et villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentius tandem nono accessus sui anno gallias et lugdunum ut in ytaliam rediret mouere constituit. Que gallici omnes magno honore magnoque fauore persequuti sunt. Qui propter acta in concilio tunc extantia libros doctrina plenos apud lugdunum et scripsit et edidit. commentarios in veteri testamento. apparatus nouellarumque et antedictas decretalium. Et de iurisdictione et auctoritate imperij petro de vineis respondens apologeticas libros fecit. Et sanctum eadimundum cantuariensem in sanctorum numerum retulit. Lugdunumque ab eo pontifice quod seruatur primum est constitutum ut romane ecclesie cardinales in publicum adepturi galero rubere insignirent. non solum quo a ceteris sint inferioribus conspicui. sed ut ipsi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiorem omnium ornentur dignitate. ad effundendum pro fide catholica et christiani populi salute sanguinem paratos esse. Cum vero perusiam iam peruenisset. petrum veronensem ordinis predicatorum ab hereticis intercesum in sanctos christi martyres retulit. Idem fecit de sancto Stanislao cracouiensi episcopo qui in vita miraculis claruit. accessit deinde a periculis regni siculi neapolim proficiscitur. ibique moritur. et sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatus sui anno undecimo. mense secundo. die duodecimo. Cuius quoque decretum fuit ut octaua natiuitatis marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quartus papa cum morte innocentii ad annum salutis quartum quinquagesimum duodecimumque centum inchoantem mense ianuario precepit. alexandrum hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui omnes in expeditionem secuti erant in urbe neapolitana breui creauerunt. postposita mora ut rebus ecclesie a manfredi violentia puerent. Manfredum statim admonet ne quicquam contra dignitatem ecclesie moliat. Magni certe animi et consilij vir beneficis. maxime vero erga patres christi. et boni de religione meritis. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Inter ea alexander quod primus ananie fuit manfredum publica in concione excommunicauit et parandis copiis quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimam. Et eselinum de rumano atque alios tyrannos persequi ubique non timuit. Sed et inter genuenses et venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatus augustinum vidit. visionem fratrum heremitarum a predecessore inchoatam ipse perfecit. Ordinemque ipsum (relicta heremo) urbes petere et incolere coegit. ut et ipsi doctrine verbo pariter et exemplo. nec non et confessionis audiende aucti. sicut et ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum confirmauit. Quibus etiam una cum ordinibus predicatorum et minorum multa priuilegia exemptiones ac indulgentias contulit. quos certe mira beniuolentia summaque deuotione semper prosequi non destitit. Et eandem religionem viris doctis admodum fauit. Et ad cardinalatus episcopatusque dignitates multos prouexit. Tandem postquam alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegium retulit viterbium ad pacem inter venetos et genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vii. vacatum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Clara et maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna usus qui omne regnum sicilie contra que ac sciuerat. Et urbe florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellum inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesque eodem quo obijt anno vidit.

Linea summorum pontificum
Innocentius quartus

Alexander quartus

Fridericus cesar diu pontifices persecutus cum maxis calamitatibus romanas sedem affecisset tandem ab Innocentio in lugdunensi concilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. et regnis sicilie et apulie priuatus. post cuius depositionem vacauit imperium annis. xxviii. ytalici ea tempore inter regnum appellant usque ad Gregorium decimum et Rudolphum imperatorem.

Henricus huius nominis septimus rex romanorum. res enim germanie inquietissime fuerunt eo quod germani electores imperij facte de friderico priuationi et simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribuite inuixi lantgrauum thuringie henricum alemannorum romanorumque reges designauerant. et conradus adolescens alemannie rex a friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu et possessione armis impetijt sed predicata (iubente pontifice) in conradum fridericique fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauum presidia fautoresque concitauit. breui tamen mortuus est lantgrauus. pluuio ventris sine herede sepultus in Isnaeo.

Guelfus comes holandie post obitum lantgrauum contra fridericum ab electoribus in regno suffectus. verum paucis annis regnauit et a frisonijs occisus. et huius ambo ad pontificalem benedictionem non peruenierunt.

Guelforum et Gibellinorum ortus

Guelforum et gibellinorum perniciosissima nomina ad totius italie interitum per hec tempora ex duobus alemannis fratribus ut aliqui scribunt tumultuantibus ad inuicem romano pontifice et friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quoniam infortunio cum sola caruerit sena aliud mare seipsas precipitauit. in multis enim ac perne oibus populis eo tunc temerarie impietatisque pcessus est. ut quem pater filium. frater fratrem videret contraria sentiente pelli patri sit passus aut cosodi repugnantem. factumque est stupenda celeritate ut studia partium factionesque et populorum sectiones per omnem ethuriam pene dinoscerent. cui infectioni a friderico dissiminate nomina quoque aut ipse aut ex suis germanis ut pmissum aliq ididere. verbo enim quod certe germanicum est studiosos ecclesie Guelfos et impatorie factionis gibellinos placuit appellari. et ut prolopius lucensis refert qui paulo post ea tempora scripsit. Ea in fausta rebus italici nominis primum apud pistoriam fuisse audita. que paulo post omnem italiam propter unam urbem venetam infecere. tantaque rabie quinquaginta ducentis et eo amplius annis ad hec usque tempora sub infausito eorum nominitulo seuitus est ut peiora inter seipsos scelera quamque itali commiserint. ijs que a barbaris iam cessantibus fuerant ppressi. urbs enim in urbem populariter. prouincia in prouincia. populi pars in altera nulla impellente alia quam harum partium causa gessere bella quorum nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitantesque solum ea debachati sunt insania atque pietate. sed quingentis seuncti passuum milibus pauperes egeni. equi ac diuites et factiosi cum forte obuim fierent nefaria inuicem commiserunt. non modo enim diuisa sunt insignia in plijs pferenda. sed colores. terre fructus. vestium habitus. ipsi hominis incessus. digitorum concrepitus et oris hiatus sua habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris consultus tractatum edidit.

Conradus friderici filius ex Iole Johannis iherosolimitani regis filius susceptus. quem pater rex omni herede reliquerat. Cum genitor fridericus apud florentiam graui et periculoso laborasset morbo. ex quo cum conualesceret Manfredus filius ex concubina nobili muliere susceptus compressa iacentis in strato ore eum suffocauit ad conradum legitimum genitum matrimonio regnum potestatisque omnis successio deuoluenda. Isteque conradus a wilhelmo rege alemannie quem lantgrauio suffectum ostendimus. continuato pridem agitatus bello post friderici patris mortem in sueuia gentis sue patrimonio pace per se continuit. Tandem conradus amicitia fretus ezelini transpadana italici regionem vniuersas tyrannide obtinentis veronam se contulit. Ex quo portu paratissimum amplissimisque exercitum in apuliam transportauit. Erat vero quod rex euentus et gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione et malignitate per similes. sed morum elegantia et facilitate quam ille artificio quodam per se ferebat carens ut prudentia illum vel potius patris astutia destituisse videat. ide neapolim fures mianique redundas obsedit menia ipsius multis in locis aperuit. Capue urbis muros euerit et aquinum nobile oppidum incendit. partimque in germaniam desedit. partim recipiendo sicilie regno usque ad obitus diem intentus fuit. moriens non sine suspitione veneni procuratore mafredo quod medici pecunia corrupti clisteris opera propinauerunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationem arcumque curam reliquit.

Linea impatorum
Inter regnum
Henricus septimus

Wilhelmus

Conradus

Berta etas mudi

Mons quidem maximus in burgundia imperiali a morte debiscens
vallesq; coartas multa agricolarum milia oppressit. et ut auctor
faciculi tpm refertz cucurrit p multa miliaria ac qnq; milia hominū
suffocavit. et tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanctus cirillus grecus melliflui carmeli prior doctorq; in vite san-
ctitate tū pphete spiritu cōspicu? multa posteris seculis p fir-
tura cōscripsit et copiosis miraculis deo pcurat gloriam mundog
stup orem.

Crossoni siue grossotini gens arabica eoz deuota supstitiōe sol-
dano babilonis impellente xpianos i asia habentes p id tps
diuersis agitarūt in locis. pgressosq; templarios et hospitalarios
sepenumero male mulctatos represserūt. demūq; iherosolimā delati
tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filiis inta-
ctos pcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occasione. Se-
pulchrū vō dñicū ad ea intactū tpa suatū quāta maria fieri potuit
ignominia et simul vastitate fedatus est. **S. Lodouicus rex fracie**

Lodouicus beatus rex francie defun-
cto ei? genitore lodouico anno. xiiij.
etatis sue coronatus et inunctus et francis

regnare cepit et regnauit annis. 4 i. hic cū xpiane religionis ardentissimus emu-
lator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute
enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei
sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea
lodouicus rex francoz pmittente vel ut videt curante balduino impatore constā
tinopolitano pignora reliquit pciōsissima veneris ab ipso impatore concessa lan-
ceam spongeaq; et partem ligni crucis dñice passionis. Copijs igit xpianorum
in egypti litus ad nili ostia expositis saraceni domiatā incolentes vrbe popula-
lariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legat? patriarcha
iherosolimitanus. Inerant et ex gallijs epi et abbates. ad idus deinde octobris
Robertus comes pictauiē. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit.
quā lodouicus difficillimo plio obtinuit ea; capta cū saracenis varia plia gessit. tandē ab eis supatus et a-
ptus damiatā p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe. pspere dimicans. morbo tandē
in exercitu eius pualente vna cū Joanne filio et martino patriarcha et pceribus regni sui interijt. quē post
modū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit
S. Radimūdu archieps postq; corpus suū relatū fuit parisijs.

Radimundus cantuariensis archieps anno dñi m. cc. lviij. ab Innocentio
quarto summo pontifice numero sanctorum aggregatus. qui nō multo ante
ad dñm migravit. vir mire sanctitatis et magne sapientie. Is ex albandonie an-
glie villa originez duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit
immundicia et vrginitas incorrupta vsq; ad obitū pmanfit. factus magister ar-
tium missa s indies audire consueuerat q consuetudo scolarijs suis pfuit. In-
de sese ad theologie studiū transtulit. postea euasit p̄dicatoz egregius. disputatoz
acutissimus. vacante sede archiep̄ali cantuarie eccie electus magnis virtutibus
emicit. psecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia et mari transito ad po-
tegniaciū monasteriū puenit inde solciaciū adiit. post pceptiōē sacramēti infirm?
existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obiit. xvi. kaln. decēbris. corp?
ad potigniaciū in eccia sancti iacobi sepultum miraculis et virtutibus fulget. de
em mirificauit sc̄m suū ex oi pene genere lāguoz colēduq; p̄buit vniuersis.

Stanislaus ep̄s cracouiensis in poloniayr doctrina et sanctitate illustris p
hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocen-
tius quartus summus pontifex sanctorum numero aggregauit. qui in vita et post
mortem miraculis effulgit.

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis
doctrinaq; clarus et totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti gabrielis cecidit. habēs signus crucis
et imaginē christi expressam. et desuper aureis literis habens scriptus ihe-
sus nazarenus rex iudeorum. et cecū illuminauit.

S. Petrus martyr
de or. predicator

Petrus nouus martyr. p̄f̄ia veronēsis ordinis fratz p̄dicatoz declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoz sectabatur. adolescēs factus mūdum parensq̄ relinquens ordinē predicator ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. seruēs amator fidei. cultor precipuus. p̄pugnator ardentior. p̄ hac mortē suā. p̄ exeq̄nda inq̄sitione q̄ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dñi. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et p̄ latera eius transfixit. Cū vō fidei pugil hereticoz dogma pestifer inuita sua plurimū eradicaauerat. post mortē tñ suā eius meritis z miraculis choruscantibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccl̄ie redirēt. Ob cuius sanctitatē z frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus alberinusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruina famillie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrarienses. z marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro sc̄ti bonifacij comites. Et cū ceteri haberēt vetustiorē p̄sapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytalīā hic vō sub friderico secundo cū esset vita z morib⁹ p̄ q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidez sibi p̄stituerit maiorē ceteris oibus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalīa raro alias ptulerit. Prīmāq̄ vrbs verona in illius p̄tes etzelini opa est reducta. Composita interim alemannie re fridericus in ytalīaz est reuersus. p̄mū quoq̄ oīm patauini blandicijs dolosiq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti p̄tes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicāq̄ cohorte ita imisso vt sarracenis portas alemānisq̄ palatiū seruantibus in aptam fuitutē padua sit redacta. Presertim qz carrariensiu odio atq̄ inuidia pro estēsis marchio friderici vel potius etzelini p̄tibus adhibebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos z oculos amputauit z effodit. vt terrore oibus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vinctiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā urbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deservit. Vt cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā puinciam dilacerasset. Mediolanū sibi subijcere temptasset. Omnes vicine ciuitates cū eis sedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano p̄marius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio Marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud fontū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ quoz z triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Etzelinus tyrannus

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita z doctrina insignis. cū innocētiū q̄rtus sum⁹ p̄f̄is doctoz viroz familiaritate mirifice delectabatur. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinālē pmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dñici p̄s frater habebat. Scripsit idem Hugo z glosas in bibliam. z concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici impatoris ex concubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. z. xij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excommunicatus fuisset. z contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias suas parum occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruma quoq̄ factiones mouet. maxime vō florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florēti nos itaq̄ p̄f̄is p̄tes defendētes iuxta flumiū arbiā vt gibellinis urbē relinq̄re sint coacti. Quāobz urbanus quartus statim in frāciā misit. Et carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato q̄ manfredū obiecit. Tandē beneuētū puenit. facta cū manfredo pugnādī copia multis vtriq̄ interfectis. Manfredū deniq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Sexta etas mundi

Urbanns quartus papa. natione gallus. ex trecenti gallica vrbe oriundus. patriarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficif. **H**ic et si hūili loco natus. pstanti tñ et elegati lingua fuit. q aliquñ lacesitus. q vili pte orit⁹ eet. Rndit nobile virū nō nasci. s fieri. vtrutis et nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eadē māsredi tyrānidē qz alexāder passus ē gallijs statim milites puocauit. quos māsredo obūceret. **C**ui⁹ fuit postea institutu solennitatem corpis xpi cū pcessionibus et octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. p qbus indulgētiās maximas cōcessit. **M**aiore etiā interea solidiorēqz reb⁹ suis eccie opē vrbā⁹ pontifex afferre cogitauerat. **C**ui⁹ rei cōficiende spem qz pñum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. **N**ā oratū francie regē ludouicū facile i sentētiā duxit. vt carolus prouicie. et andegauoz comes ipius ludouici cōsobrinus ac gener iurib⁹ potiret. **C**arolusqz pñifici et regi facile se prebēs oia disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeqndo necessaria. cū vrbā⁹ ni pñificis renūciatā mortē creditū est pñitutu caroli facin⁹ turbaturā. **P**ontificatus em sui vrbānus morit⁹ perusij anno tercio. mense vno. die quarto. et in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ qnqz. hic ordines medicantiū fauorib⁹ et priuilegijs multū iuuit.

Clemens quartus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitate et doctrinā pontifex creatur. **I**s em iure cōsultoz totius gallie pñarius prestatis qz aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxoreqz et filios habuit. qua defuncta podicēsis primo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demuz et cardinalis et sabinēf simul ep̄s fuit. **C**ū itaqz celebris fame et magne rez expientie cardinalē pontifex vrbānus cōponēdis inter henricū anglie regē et symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū pñtionib⁹ legatū miserat. de q legatione pñtificialis cū addita dignitas reuocauit. **R**aroqz alias quicqz opportunius accidisse visum est. qz ei⁹ pontificis in ytalias aduent⁹. **Q**uē māsredi insidias timentem nauigio qdam mercatorio religioso mendicantis habitu terra venisse asseruit. **Q**d pñt perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q vrbe amoliri et parare cepit. q caroli ppe diē affuturi conatibus accomoda indicauit. **Q**uāqz carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. tñremibus i tyberim est delat⁹ romāqz puenit. **C**lemēs aut doctrina. pietate. religione. hūanitate modestia et caritate in. primū et paupem xpi ornatus. **B**ona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo qz affinitati et cognationi tribuisse videat⁹. **D**uas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatu susceptas. **Q**uaz altere in monasteriū collocatē. xxx. libras thuronēsiū puoz dedit. **A**ltēre aut q marito suoz pñtionis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noie numerari iussit. hac pñtione ne qd vnqz amplius peteret. habuit et nepotē clericū. quē vbi cōperit tres pñendas (ita em canonicatus vocat⁹) hñe optiones facere cōpuli. vt quā veller ex his retinere. duas relinqret. **A**qz instantibus amicis vt nō solus q habebat nepoti dñ mitteret. s maiora et plura tribueret. **R**ndit vir sanctissimus se deo nō aut carni et sanguini victur. **D**eū ita velle vt suam pñas causas erogaretur. nec esse dignū petri successorē q plus cognatōni qz pietati et christo tribueret. **D**ū aut viterbiū esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. **D**electat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. **R**eliquū vite sue tñs ieiunijs vigilijs oronibus alijsqz bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud omēs relicto desiderio. viterbiū sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ et iuris vtriusqz doctor innocētiū supioris familiaris et capellan⁹. **C**ui⁹ pontificis exēplo et diligētia excitat⁹. libz i pmo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē et apparatū vocauit. **A**lia etiā quedam composuit.

Cometes noua stella in celo āno dñi. 1422. cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. **E**t ad medium celi occidentē versus radios suos emittebat. **Q**uo prius apparenē. vrbānus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte quā vrbānus obiit. et ipse extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Linea summorū pontificū
Urbānus quartus

Clemens quartus

Cometa insignis

Imperij electores. post obitu friderici et coradi filij anno. 1256. de impa-
tore deligendo pretendentes bisarie diuiduntur. In q̄ diuisione duos im-
peratores. plures eligerunt. s. Alonsum regē castelle. Et Richardū cornubie
comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Et neuter cōfirmat⁹ inter regnum
adhuc in aliquot annos. progat. vsq; ad tpa gregoriū decimū et rudolphi ro-
manorum regis.

Ptolomeus lucensis se q̄cqd rex eius tps gestaz scripsit. uidisse p̄fat⁹
de carolo nude vt alij dixerūt. Quosdā adijt cardinales a clemēte pon-
tificē missos carolū in lateranēsi ecclia hierlm et sicillie regē et beatricē vxorē
reginā declaratos coronasse. Constat q̄ q̄ carolus dictoz regnoz corona
ornādus p̄ solennē stipulationē cōscriptaq; q̄ extant annos duos de q̄nqua-
ginta mille aureos in feudi pensionē s̄bjectionisq; et recognitionis romanē
spopondit ecclie. Hisq; in federibus actū nec successorū cuiusq; licere romanū
imperū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admistranduz. Mā et si
terrebat p̄ntificem friderici primi et secūdi impatorū memoria. P̄ntis quoq;
tps mor⁹ formidabat. Alonsus em rex castelle impū ad qd incōtrouersia
electis erat. armis et largitōe adnitebat accipe. Et comitē cornubie fratres
regis anglie illius aduersariū puifacientes. Germani electores i carolū faci-
liter p̄sensissent. Nec id eq̄ tulisset aio alonsus. quē cōstat in ytalīā ducturū
fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici frat⁹ suoz suspitio motuū. quos
regno pullos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em in gallias. Frīde-
ricus in affricā accesserat vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incō-
modo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportans. Tandem alonsus vir prudēs mortuo
Richardō intuitu pacis volūtariē corā gregoriū decimū omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio pp̄loz q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie pp̄los. verūetiā exteros adeo cō-
mouit. vt nō longis agmibus cruce seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. et pacē
supplices cōmearent. Pueri quoq; vsq; ad. 2000. diabolica machinatione cruce signati sunt. ac p̄ legiones
ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad pp̄ria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido lauringen in ripis danubij si-
rius clarissim⁹ et oibus p̄ferendus fuit. doctor ecclie celeberrim⁹. spendor ger-
manie. vite scititate et doctrine tante fuit. q̄ nemo ei anponendus ne dū eq̄peran-
dus sit. Quāobzē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dñi. 1245. ratissponensi
ecclie eps in ordine. xxviii. p̄fici. Ob amorē tñ doctrine relicto ep̄atu. p̄ multos
annos colonie et parisius publice theologia et p̄biam docuit. Qui et oia opera
Aristotilis cōmetat⁹ est. Et theologia xp̄ianam acutissime aperuit. Sup̄ quoz
sentētiarū libros scribēs. magnā ptem biblie exposuit. Euāgelia et epl̄as Pauli
egregie declarauit. De aialibus quoq; libzū perpulcrū composuit. Et alia laude
digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie sp̄m deo reddidit. Et i-
choro ecclie sancte crucis ante summū altare in archa saxea assistente Sifrido
archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq; in vi-
ta et post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. et ri-
bella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo et vicesimo
habitu religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illū alexandro
de ales tantam doctrinaz perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui āno de
lectus libzū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā m̄gralē
accepit. Tredecimo ip̄ius ingressus anno ordinis minorū generalis mīster et the-
ologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem
maximā) etiam ingenij gratia et auctoritate maxima p̄ditus. Clarissimus in to-
to orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime et copiose tum sup̄
quatuor sentētiarū libros scripsit. Postillasq; super lucam et alia scripsit de cōtem-
platione de sex alis seraphin. Regulam nouitiorū. Diui quoq; francisci historias
maiorē et minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res et p̄pei-
eius frequentia miracula cū etiā cor ip̄ius (incinerato corpore) incorruptus in-
uentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sancto-
rum pontificum numero merito ascripsit.

Bonauentura cardinalis

Alexander de ales doctor
irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de villa dei

Discordie quoque ac lites pmaxime inter ianuenses et venetos ex quodā asie monasterio initium sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuere, ut res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit perniciofa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologorum imperij principium apud constantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniunctus pulsus e grecia gallis ac venetis, duobusque theodori filijs parvulis, q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfecit, imperium sibi desumens, imperauit annis. 45. In gentis spūs vir. Et ita latinorum imperij finis fuit qd p annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq; ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Alexander de ales parisiensiu irrefragabilis et precipuus doctor et ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimovite sue ob eximiam cū dei sapias ac p̄cipuā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā vginē mariā minorū habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd postulāti si possibilitas foret. p virib; adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per urbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo fuisset cū magna fama et religio nra nullū habeat nigrm. Rogo ut dei amore et vginis matris eius ad vtilitatē aīe vre et nre religionis honorem habitum assumatis. Is r̄ndit statim te seq̄ et faciā qd petisti. seculum deserens ordinē minorū ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā et celeberrimā composuit. quā in partes quatuor diuisit. insup et vniuersum ferme vetus et nouū testamētū postillauit. ppter qd fons vite appellari pmeruit.

Guido bonatus astrologus p idē tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim; et celeberrim; fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. ut nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus cisterciensis ordinis (ut aiūt) frater magne doctrine et singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit et historiā breuē cōposuit. quas martinianā appellauit. Hanc tñ laudem predicatoris cuiusdam ordinis sui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei sacraz lraz professor. de ordine sancti b̄ndicti. quāuis aliq̄ frēm minorū fuisse scribant. p id tpus etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ip̄tes tres diuisit. Cuius initium Scribere clericulis etc.

Incentius gallus p̄ia burgūndus beluacēsis hystoricus et theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis s̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de om̄i scibili materia. Doctrinale. Apolrale. Naturale et Historiale. qd vsq; ad annum domini 1254. perduxit. atq; alia multa cōposuit. videlz librum gratie. librum de sancto iohanne euāgelista. librum de eruditione puerorū regalium. et consolatorium de morte amici. Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Horētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertates sese vendicantes et guelfos ab ip̄o cesare electos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde et duodecimantianos creauere. qui gibellinis resisterent. et ius populo dicerent.

Discordie quoque ac lites pmaxime inter ianuenses et venetos ex quodā asie monasterio initium sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuere, ut res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit perniciofa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologorum imperij principium apud constantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniunctus pulsus e grecia gallis ac venetis, duobusque theodori filijs parvulis, q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfecit, imperium sibi desumens, imperauit annis. 45. In gentis spūs vir. Et ita latinorum imperij finis fuit qd p annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq; ad annū domini. 1454.

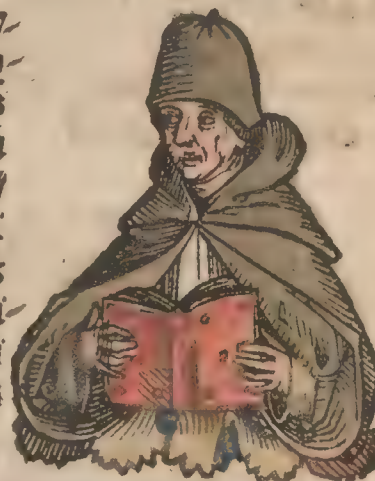
Henricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir b̄uani diuini q̄ iur; p̄tissim;. hoc tpe eas ob res apud alexandz p̄tifice maximo habet in p̄cio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus sup toto decretalium titulo lecturas putiles cōposuit. Sed et summā admiratione dignā in vtroq; iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Osfredus alter a supiore celeberrim; legū doctor. His tpi; floruit. et ei disciplina nōnulla p̄posuit. et q̄ maxie sup codice digestoq; toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minorū generalē ministrū theologū sanctissimus cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monumenta breuiariū alexandri pape iussu correxit et rubricauit.

Vincēt; gall; or. p̄di.

S. Thomas de aqui-
no doctor

Thomas de aqno ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex in-
signi comitiū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus
regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cō/
radus ex gente sueua impator aqnu vastas. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles.
et in oppido primarij p̄tia pfugi. cassinēsis cenobiij monachis cōmendatū reliq-
rūt alendū. vbi lris ac religioni operā dare cepit. Eius em p̄ landulfus noie. mī
theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gr̄a pre-
ditus deinde ordinē diuī dñici ingressus religiosissimā ac p̄fectissimā vitā vsq; in
finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam
vt nemini phie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei p̄gens tantū profe-
cit vt post aliq̄s annos apud p̄sius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor
libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vr/
bano accersitus sp̄etis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scripti-
oni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie i tres
ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā ⁊ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in
bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam q̄s naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus expo-
suit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo i opere plime figure ve. testa. cōtinentur.
Qui etiā miraculoꝝ gloria notatissimus enasit. tandē iterato romā vocatus vt ad p̄ciliū lugdunēse p̄ Bre-
goriū. x. celebrandum accederet p̄perās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre p̄t Anno domini
1274. sanctissime migravit ad dñm. Monis marci. Quē postmodū iohannes. 22. p̄ntifex. p̄pter crebra mi-
racula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti
Anno. M. ccc. xliij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte pa-
pa sicilie rex declaratus. regnavit annis. 7. atq; ita paulopost sicilie ⁊ apu-
lie regna in suā p̄tatem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbijs
cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē con/
radi suen nepotē in ytalīa a gibellinis ⁊ guelfos fuisse vocatū. In eturiam.
gibellinos domitos illico venit. ibiq; magna de hostibus strage edita. cōradi-
nū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pi-
sanis inijt. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani sbidiū traiecit. Ibiq;
ludouico fr̄e ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p̄
petuo annis singulis sibi suisq; successoribus tributū aliquot p̄deret. inde i re/
gnū redijt. vbi petro aragonēsi siciliā se sbidisse reperit. deniq; ⁊ ipse carolus mori⁹. ⁊ neapoli sepelitur.
huic ideo hierosolimoz regnū declaratum fuit. q̄ maria antiochie p̄ncipis filia cui id regnū debebatur
(q̄d bugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantū in ytalīa ortum habuit. Et inde in
salemāniam ⁊ galliā p̄gressa bifarie. qui se nodosis
flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostē/
tationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant.
in plerisq; locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que po-
stremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Erunt theologi hac orationem a summis viris lau-
datam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē
domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis ma-
rie matris eius in eternum et vltra amen. Nos cum prole
pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel ora-
uerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pa-
pe ob petitiōem ludouici sancti regis francie tres annos
indulgentiarum habebit.

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis.
ibidem regiū munus suscipiens regnavit annis quindecim. Vir certe vite
sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa p̄motus. dimissa
aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēs ⁊ venetos ad quinque/
niū composuit. Multa quoq; ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tñ foris ex-
egit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene cor-
pus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatior
re sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq; caput seorsum in theca argētea re-
cludens. Alia quoq; consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Philippus rex

Bexta etas mundi

Gregorius decim^{us} papa. natione ytalus. p^{ri}a placētū e vicecomitū fa-
nulia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat^{us}. laudens archidiacon^{us}
in asya exis. Viterbi^{us} collegio cardinaliū pontifex creat^{us}. Vir certe in omni vi-
ta clarus prudētia rex gerendaz. fortitudie animi. q^{ui} pecunias z res humanas
cōtemnebat. vltus hūanitate. benignitate in paupes xpi. z eos potissimū. q^{ui} ad
gremiū sedis aplice pfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuē-
ses z venetos magnis inter se clabibus afflictos ad cōponendā pacē aīn adie-
cit. philippi p^{re}dicti regis francoz vltus prudētia. Ea^{que} cōfecta florentiā cū caro-
lo sylicie rege accessit. Agente florentie pōtificē pulcerrimā p^{re}emplatūrbem.
q^{ui} erat bonitate cōpassio illius ex ciuib^{us} q^{ui} gentis sueuoz imperatoz operib^{us}
ea vrbe extores exulesq^{ue} agebant. Et carolo rege in suam p^{re}ducto sniam illis re-
ducendis operā cum p^{re}ntibus dare cepit. pugnādi sus interdixit. p^{re}fectus inde
pōtifex recto itinere lugdunū puenit. p^{re} celebrādo generali p^{re}clio. quo z paleo-
logus impator cōstantinopolitan^{us} p^{re}fectus. Et rudolphus in impatore ab ele-
ctorib^{us} delect^{us} ē. Re in cōclio bñ gesta pontifex gregori^{us} iter ad ytaliā est in-
gressus. Cū venisset bellocadoz expectante ibi alfonsum castelle regē audiuit.
Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habu-
isse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p^{re}sensum ius suū nouo im-
peratori designato cedere p^{re}senserit. Inde per viennā lusaniāq^{ue} transmissis al-
pibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq^{ue} aretiū puenisset sanct^{us} z summa di-
gnus veneratōne diem obiit. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die
decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulch^{us} scit as sua quanta fuerat miraculis
crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q^{ui}ntus papa. natione burgūdis. Petrus tbarentasiensis an-
tea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lris doctissim^{us}
Anno dñi. M. cclxxv. aretj pontifex creatur. Sub ipm^{us}q^{ue} tps florentini lega-
tione solēti romā missa absolutionē ab excoicatione z interdicti amotionē ab-
innocētio impetrarūt. genuēses z venetos dissidentes in suā sniam traxisset. nisi
repentina morte p^{re}occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q^{ui} fuerat desi-
gnatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisiū p^{re}-
dicando z scribendo maximo fuit in p^{re}cio. Qui cum esset doctissimus in sacris
codicib^{us} aliq^{ui}utiliter declarauit. ac super sentētiar^{um} libros mltā egregie p^{re}posuit.

Adrian^{us} q^{ui}nt^{us} papa. p^{ri}a genuēb. familia flisca othobonus antea vocat^{us}
Ex flusthea gēte comitū lauaniē genuēsi. rome i amio lateranēsi i pōtificē ē
assumpt^{us}. fuit aut innocēti^{us} q^{ui}nti nepos. scitq^{ue} adriani diacon^{us} cardinalis ab eo
de creat^{us}. vir certe magni ai. veterbiū itati p^{re}fiscif. vt caroli potentia mueret
ad rudolfumq^{ue} illico miserat. q^{ui} p^{re} ac gregorio. x. p^{re}miserat venire ytaliā distulif
set. q^{ui} bello aduersus regē bohēmie implicif. impj iura spernē videbat. Tuti-
oremq^{ue} ytaliā a carolo z alijs tyrānis reddidisset. z p^{re}stitutionē de eligēdo pon-
tifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que z alia duz magno
hadrian^{us} molif aio. ad q^{ui}ngesimū vl vt aliq^{ui} bñt q^{ui}dragesimū pōtificat^{us} die vi-
terbi^{us} obiit. sepeliturq^{ue} in puētu fratz mior. vacat tū sedes dies octo z viginti.

Concilium lugdunense

Concilium seu synodus maxima hoc āno lug-
duni a gregorio decimo p^{re}dicto pontifice in-
dicif. vbi attentioze in primis cura atq^{ue} diligētia
de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cū
tulit vō se ad id conciliū nichael paleologus gre-
coz impator. cū magno comitatu. p^{re}fectus tercia
decima vice in sententiā romane ecclesie grecos to-
tiens deficiētes p^{re}traxit. Et vntoni oriētalīs ad oc-
cidentalē eccliam tri dētia tūc eius gentis peiora-
tione p^{re}sensit. Secutiq^{ue} illū nōnulli tartaree gētis
scithie p^{re}eres sacro baptismatis caractare pfusi.
xpianos se z catholicos fore p^{re}fessifunt. S^{ed} z ru-
dulph^{us} ab electorib^{us} germanis i rōnoziū regē im-
peratozēq^{ue} declarat^{us}. ea p^{re}ditōe a gregorio pōtifi-
ce i p^{re}clio ē accept^{us}. vt seq^{ue}nti āno i ytaliā pacific^{us}
ueniens romā ad coronā inūctionemq^{ue} accipiēdā
se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū pos-
set maximā opem ferret. Multaq^{ue} ibi decreta fue-
runt ordinata ad electionem summi pontificis. Et
ad christianam religionem pertinentia.

Linea summor^{um} pontificū Gregorius decimus

Innocentius q^{ui}ntus

Adrianus quintus

Rudolphus comes de habspurg. post longa vacatione impij. et deuastatōem honoris i regis rōno electus ē. cori voto pncipū. Et rex rōno designatus hac pditione. ut sequenti anno romā peteret corone accipere cā. Confirmat a gregorio in fauore terre scē. fuit ei vir prudēs i agendis strenuus i armis iust. deus ti- mens. Qui nil ad excellētiā laudis deesse videbat. Robustissimo qdē corpe ac pulcherrimo aspectu viguit. Consilio qz ac magnitudie ai ac egregia liberalitate extitit decorat. Hys pditionibz cesar factus impauit ānis. 19. implicatus multis agēdis i regē germaie. Alfonso qz psuasiōe gregoriū pape ius omne suū rudol- pho pcessit. Cū aut rudolphus curie mgi othocari regis bohēmie olim fuerat. ve- rū xpiane publice pfectus inde nō minus belli qz domi clarus. missis ad othocaz legatū austriā et carinthiā ceterasqz vicinis ytalie puicias tanqz iurū impij repe- tit. Is ei othocarū qz pmissus dicebat qnt bohēmie rex. cū obisset frideri- cus dux austrie sine liberis soror ei margarita hereditate accepit. hec an otho- carū sibi virū acciuit. qnō tam cōiugē etatē qz dotes aio voluens sterile mrimo- niū pxit. et pncipatū nobiles cōsecut. Et vltius qd eo tpe carinthiorū pncipatū tenebat et viri sobole caveret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā et alia tradidit. Repetit igit rudolphus qn nec austria muliebze feudū eēt. nec carinthiā i iussu cesaris vltius veniā dare potuisset. rennuat othocarū et impatori q aliqui sibi huiusmodi impacato mndit aio. Sz interuenientibz amicis ea lege recōciliati sunt ut au- stria impatori cederet. Exin dat acceptisqz filiabz affinitas vtrinqz iūgeret prouicie de qbz lis essent do- tales fieret. et othocarū i yba sua iurare more maiorū exposcit. Tandē puocat vbi vxoris othocarū col- lectis nouis copiis cōueniūt ābo cū exercitibz i campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atrox plū ipa die- bri ruffi āno sb incarnatōe vbi. viij. et lxx. post. cc. et mille. diuqz marte dubio pugnātū. Ad extremū reli- ctus a suis rex bohēmie dū fortiter pugnāt occidit. corp ei pmittēte rudolpho i bohēmiā trāslatū regio- honore sepultū. Et ventzeslaus filiū regnū deinde obtinuit. viij. ānos nat. marchio brādeburgen. tutorio- noie. y. ānis gubnauit. Nicolaus pōtifex nihil ducēs antiqūs qz caroli potētiā imminuere. idqz intētātū atz pfectū ē. vicariātū ei impij i eturia illi obligatur rudolphū ipatorē excusatorū sue pteudit quem simulauit opē hierosolime rebz ex pstituto asserere regitū mndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus di- mississet quā simulatōem vtrinqz pōtifex cōtinuauit. Rudolphus em hūc eturie a caroli vicariatu liberate facto delinuit romandioli et rauēnatū exarchatū pontifici et ecclie reddidit. Nā post fractas apud forūlimū bononiensū et florentinorū copias ois romandiola imperatorias erat secuta ptes. Et minima q singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandē rudolphus senio et egritudine pfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erfordia diem obiit ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. 1273. die. xxij. Julij.

Alinea imperator

Rudolphus

Conradinus

Conradinus friderici sueni impator ex filio corado nepos. a gibellinis p- guelpbos i ytalā vocat. cū maxio alemānoz suoz exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeqz p carrariensū oppida ad genuensū mare transiit. po- stea maiore ex logobardia et romandiola gibellinoz ppatō exercitu adiuuātē gū- done ferētano comite maritani regis caroli apud aretū interfecit. inde romā cō- cessit. pōtifex viterbi cū trāscūtē adolēscētē videret. dixit ipm tanqz agnū ad ce- dem pduc. Bū em cū carolo campestri loco pugnauit. Conradin et austrie dux adolēscētēs erate. sicut et isfortunio pares signa vbi toto plū tpe fuerāt flināntes secesserūt agasonis cuculione pteci p denia lantarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū pducti publico illos iudicō interfici iussit. Post hūc

conradi morte ducat sueuie cū signis suis nobilibz et armis defecit. Quqz impiū romanū duces sueuie vs- qz p annū. 12. 50. gloriose reuerūt.

S. Hegwidis

Uenerat ad pōtifecē beinric adolēscēs Richardi regis cornubie olim comitis tūc defuncti filiū mltā pmi olim regna negocia apud sedē aplicā tractatur. Guido mōtefortis et ipe adolēscēs cū philippo rege frācoz eodē se ptulit. forte ac- cidit vtrūqz ad re diuinā scē Laurētij eccliam q viterbi ē celebris. eadē hora pe- tere. S Guido posterior ingressus aspectū liberali ac regia poti facie adolēscētē caterua famulatū stipatū qdā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q symō pz in anglia p dolū fuerat interfecit nullaqz loci tētus reuerētia incautū aggressus in- terfecit. Equitibz inde suis et pariter philippi regis deducētibz ad ruffus eturie pfectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire scitar. pñū gen ex bertoldo marchi- done badēsi. duceqz merauie. mñū ex agneta filia marchiōis oriētal et comi- tis de Rochlitz pxit. i oppido kitzing lris edocta beinrico cōgmēto cū barba du- ci Slesie in vxore data. tres filios. totidēqz filias genuit. Cuius senior in bello p tartaros defecit. Mobile mōsteriū ordis cisterciensū i trebnitz haud lōge avratilaia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū v g ib pfe- cit. Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaf. beate vginis eburneant miro amore amplexabaf. in manibus gerēs neqz i morte dimisit. Tandē cū i omi vtute ac abstinentia vi- tam deduxisset longam. felici sine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Berta etas mūdi

Iohannes vicesimus primus. natione hispanus vel portugalesis. prius vixit bo-
nensis. thusculanus episcopus cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pon-
tiffex creatus. Is vir alioquin doctus et viro doctrina cultorum amantissimus. tamen igno-
ratione rerum gerendarum et morum inequalitate levis fuisse dicitur. ferunt hunc petrum hispa-
num medicum. in vita sua multa scripsisse potissimum canones quosdam ad medicinam
pertinentes atque librum quem medici thesaurum pauperum vocant. Et ab eo problemata
ad imitationem Arestii. edita. Primam vero in pontificatu curam suscepit michaellem
paleologum ad promissum constitutumque in lugdunensi concilio unionem ita hortari ut ni-
si eam seruasset. Carolo ipsi regi fauorem fuerit prestiturus. per eiusdem pontificis tempore
neti antonitanos bello marique acerrime persecuti sunt. Eodem quoque tempore templarii ty-
rum urbem per expeditionem christianam admissantes soluta ante bellum genuesis iurisdictione
neque portuorum exemptione venetis in ea urbe reintegrauerunt. Tergiversatus est
interea verbis paleologus cum iohanne romano pontifice. qui pontifex ruina op-
pressus cameram quam edificari curabat. Octavo pontificatus mense exacto viterbii
interijt.

Anno mundi. 6476.

Anno christi. 1277.

Nicolaus tercius papa. prius romanus ex familia vrsina iohannes caietanus an-
tea vocatus. pontifex tandem creatur. pertracta in sex menses electione. Nam
cardinales post interitum iohannis illico romam accesserunt nouum in laterano ponti-
ficem delecturi. Et carolus rex senatorio functus munere conclauis custodie cu-
ram habuit. Que rebus ecclesie multum sibi plurimum obfuit. Dum enim apte peritaci-
terque gallicum potius quam italicum creatum pontificem contendit. Electio sextum prope men-
sem cum magno rerum orbis christiani damno atque incommodo est dilata. Et ipse maxi-
mum inde non magis patrum quam populi italie odium incurrit. Subsecuta est ei creatio
tam repentina quam digna correctio iohanne caetano cardinale. scilicet nicolai in car-
cere tulliano in tertium nicolaum pontificem declarato. Is enim gente oriundus vrsina
in romanis prestantissima animi dotibus corporisque ornatissimus fuit. ut multa
fecerit. plurima intenter suam prudentiam et animi magnitudinem ostendit. Ni-
hil tamen in pontificatu duxit antiquius quam caroli potentiam imminuere id sua ingenij dexteritate profectum est bertol-
do enim vrsino nepote in romadiole comite declarato cum nunciis et lris rudolphi missis omnem romadiolam per ec-
clesiam recepit. Cui et bononia tunc pariter fuit cedita. post quem latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex
sorore nepos in eturiam vicariatum impij liberam sedis aplice legatus accessit. Is prestantissimus et auunculi pontifi-
cis virtuti ridens omni eturie ad pacem quietemque perducte. Sibi illis floridam ac in ceteras urbis reductis ecclesie
ingratus imposuit. a quibus eturia quidam is pontifex vixit per ecclesiam est retenta. fuit autem vir magni consilij. ut cul-
tor et amator doctorum virorum dicere. in precendis dignitatibus coribus omnibus habuit. Ideo Albanum ex ordine
minorum hostiensium et portuensium ex ordine predicatorum delegit. Edificijs preterea edes pontificios exornauit. cin-
xit membris pomerium. scilicet petri. basilicas petri et pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminem ante
ipsum sacrificare religiosius visum cum semper dum solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruanti-
ssimus. Non caruit tamen reprehensione cum suos nimis amare dicitur. et multa eis condonaret. Opera autem rome reli-
quit ut in ea etate conspicua erecta instaurataque apud sancti petri basilicam. apudque lateranum palatia et suriani in
cunino monte oppidi arcem communiuit. In quarto pontificatus anno prope exacto apoplexia correptus vi-
tam interrupit multis virtutum operibus si longior fuisset vita gloriosissime decoranda. Vacauit inde mensibus quatuordecim.

Linea summorum pontificum
Iohannes vicesimus primus

Nicolaus tercius

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis et medicus sui tem-
poris celeberrimus tempestate hac verone ubi pu-
blico salario legebat floruit. Et ibidem in Cyruigia edidit
librum pulcrum ac vniuersam medicinam de egritudinibus
vniuersis. postea quatuor libris accuratissime compre-
hendit. curas vberimas adiungens.

Guilhelmus durandi ordinis predicatorum ut aiunt
professor cognomento speculator provincialis epi-
scopus. hostiensis discipulus. et canonum prestantissimus
doctor. hoc tempore sicut ipsemet in suo speculo in titu-
lo de feudis testatus est. Summam perutilem composuit
quam speculum nominauit. a qua et ipse speculatoris co-
gnomen accepit. Aliud quoque volumen edidit ut quidam
ferunt quod Rationale diuinorum officiorum appellauit.

Guilhelmus durandi
Speculator

Sarraceni ex aphyrica soluentes utrosque hispanias opprimunt. Sed christiani celice signati in eos ir-
rumpentes maxima cede profligarunt.

Quam in traiecto ho-
mines vtriusq; sex
super pontē coreis ac va-
nitatib; operā daret. Co-
nigit sacerdotē cū diuinis-
simo sacro eucharistie ad-
egrotantem deferendū p-
trāsire. Illi inmemores di-
uine rei cultū viliū ac reue-
rentiam adhibētes. ponte
fracto in aqua dissolē. ad
200. homines aq; absor-
pti sunt atq; perierunt.

Mulier qdā nobilis in pſtanciēſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edi-
dit. Cum leonem viſu mirabilem hac tempeſtate peperit.

Monſtrum quoq; in ſueuia ſuperiori apud oppidū eſtingē vt ferūt mulier
denixa ab vmbilico vſq; ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſein-
uicē reſpiciētia. brachia q̄tuor ſeinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico ta-
men poſt partum obiit.

Quoniam nobiles ſueuie q̄ndecim federe ſe iūgentes. rudolpho impera-
tori moleſtias q̄ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de-
montfort. beſſenſtein ⁊ de wittenberg ac Zockenbourg. eorū tñ bonis ac poſſeſ-
ſionib; vaſtatis. imperio ſubiiciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p̄donum i-
germania in pluriſq; locis deuſtans ab alpiſus ytalie vſq; ad britanniā pacē
firmavit.

Quoniam continuauerant ad i d vſq; tēporis veneti ⁊ genuenſes bellū p̄dē apud
ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū ſe oportunitas
loci dederit ducim⁹. ad annū terciū ſexageſimū duodeciſq; centenū. Raynerio
zeno duce. veneti q̄nq; ⁊ q̄nquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q̄ claſſi

genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aſiā nauigauit. Caſuq; apud tyruſ obuia genuenſi nauis cetera eſt ex-
pugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia iſgreſſus tyro vt potiret adnix⁹ ē auxilijs
ad expugnationē terreſtribus ptolomaida accone accerſitis. Ceſſit tñ conat⁹ manis. Queſitā interim red-
dendi comodi vicem genuenſis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardaq; decē venetijs ſoliturus. quo in aſiam
mercimonia deferret certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopolus in inſidijs
expectaret. S; admoniti ab exploratorib; veneti expoſitis in lit⁹ mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues
vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. trib; genuenſiū triremiū q̄z p̄fe-
ctus erat lanfrācus borboni⁹ apud lilibeū fortuitū obuiā eos cepit. Qd cū genuā ē perlatū educta aduola-
uit duo de triginta triremiū claſſis. q̄ per q̄ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. p̄ſictuſq; ha-
bit⁹ ē acerrim⁹. in q̄ maximus genuenſis reſpu. accepit inēcomodus. Namq; trib; ex ſuis triremibus i p̄lio cre-
matis. cetera oēs p̄lio ſupate vtrinq; crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt
michael paleologus illi⁹ ſocietate ſp̄reta iuducias cui venetijs p̄ſtituerit q̄nquēnales. Eodēq; anno trire-
mes genuenſiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetijs. xxx. apud mothoniā cōcuſſe quū viderent retro-
ceſſit genuenſis. Et nauis oneraria mercib; venetoz magni valoris plena. apd euripū expugnata potiti ſunt
Eadēq; genuenſis claſſis orā crete circūnecta Kaneā illi⁹ inſule oppidū cepit. ſpoliatq; penitus diripuit.

Scribit ptolome⁹ lucēſ nicolaū pōtiſicē niſi ei⁹ cōſilia mors occuparet. reges duos vnū lō gobarchie.
Saltez etruſcis fuiſſe datur q̄ regib; ſicilie atq; germanis ip̄i titulo abutētib; euertēdi ytalīā (ſicut ſe-
pe fecerāt) adimereſ. inuitq; vſinos cū poti⁹ fuiſſe. q̄ alios ad id faſtigij euectur. Quinetiā p̄ſtat pōtiſicē
ip̄m deturbādo ſicilia carolo nō nibil inuē⁹ dediſſe petro arragonū rege ioānis portubicij operā ſuaſo. vt iu-
re hereditario p̄ſtante vxoris ſue p̄teſo. id regnū recipe admitteret. Coſtituit vō is pontifex lege. p̄mulgata
nemine regio ſanguine ortū ſenatozem vr̄bis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magi-
ſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Artari armenis inſecti centū milia babilonē. ſugant. Et multis eoz interfectis in fugam vertunt. Syci-
lia quoq; inſula hoc anno a carolo p̄dicto petro arragonēſi deſecit. Vbi apulie princeps caroli ip̄i
ſilius nauali p̄elio ab aroganū filio cum multis captis in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte ecclesie p̄byter cardinalis. natione gallicus. patria turonensis. tandē post longā cōtentio- nem qui ad q̄ntū z dimidiū in diuisionis mēsem ytaliciſ vrsinor absentia supe- ratis. pontifex electus. viterbi coronari noluit. q̄ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq; co- ronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se ventientē. cū in noui amicissimiq; pontificis amplexū cucurrisset. oblataz ab eo senatoriā dignitatē administravit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq; instantia paleologū impatorem pacta lugdunensis scilicet non suante. Et petrū arragonēſez contra ius fasq; siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo z duodecies cētēno gesta fu- ere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editas in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōtea- uit. s missi oratores eos ingenti pecunia multatos ecclie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra forouilianos ab ecclia deficiētēs gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis feretri in fidē recepit. Pontifex aut tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelfhos expu- lerant) perusiū p̄ficiscit vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē mo- ritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq; in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristina valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em bone vt cōstitit mentis z oia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484.

Anno xp̄i. 1285.

Donorius quartus papa. p̄ia romanus. e gente sabella vetusta p̄cerū fa- milia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex crea- tus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. q̄ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis aplice vacatio dederat. Romāvenit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaz dignitatem tū- gerente. per cui⁹ tempa m̄gratus. romana res iuste z q̄etissime fuerat admini- strata. Pontifex aut apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deser- tas dirutasq; videmus. fountq; hic pontifex gallicor regū vbiq; ptes. fuit aut vir i omi vita p̄batissimus z xp̄iane religionis amantissimus. Nā z ordinē carmelitar no satis in cōcilio p̄batū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnati priuilegijs p̄firmavit. Solū aut cardinalē iōannē boccamatum ep̄m tusculanū suo p̄ntificatu creauit. viros dices z eosdē bonos z doctos nō etiā rudes z rez humanaz ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur. p̄ficisce- ref vitandi estus vrbani cā. vñ multe egritudines oriūt. Cū vō armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāminia breui recipit. Nō diu tñ post morit⁹ p̄ntificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq; ei⁹ a sc̄tā sabinā ad basilicā petri magna funeris pompa transferē sepeliturq; sepulcro marmo- reo qd adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclauē haberef. multi cardina- les repentina egritudine sunt correpti.

Adolfus impator cācellariū suū i etruriā mittēs p̄cipalē de flisco genuensem oēs q̄ pecūiam attri- buerūt i libtate dimissos ip̄ij fideles. p̄nūciavit. p quā occasione luceſes duodecim milibus aurei da- tis libtate donati sunt. Et floretin⁹ p̄pls ad q̄etē iā p̄duct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq; regimīs formā. Que i n̄ra q̄s tpa licet aliqñ a gallicis regib⁹ interrupta puenit. Creati ei sunt sex m̄grat⁹ bimestres futuri. Quibus artū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexillifer iusticie appellatus.

Op̄p̄da q̄dam in supiori sueuia q̄ prius ville censebant. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling z heilbrūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso Anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes vllulatū z hoīs planctū de- disse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vnuer- sos i stuporē sui p̄uertit. Et signū magnū distidij fuit.

Puerulus villosus z vrsorum more yngulis arma- tus hīs temporibus ex ipsius martini consobrino nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Linea summor pontificu
Martinus quartus

Donorius quartus

Carolus secundus
rex Sicilie

Ventzeslaus ei⁹ nois secundus. rex bohemie sext⁹. filius orthocari post iteri-
um genitoris filius. viij. annos nati ab orthone marchione brandeburge-
si in franconiaz adductus regni tutorio noie ab eo. v. annis gubernauit. Reuer-
sus puer s⁹ imperio misit fuit. Regnu⁹ deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum.
Quo regnate eod⁹ ano q⁹ ptolomaida a sarracenis occupata in hac vsq⁹ diem
tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustas liberalitate regis ciuic⁹
diligentia atq⁹ impesa ita instaurata vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde
eius Butha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frēm suūz et maritum dire-
mit. ferunt autē i coronatōe ventzeslai min⁹ nouē. ecc. equitum nulla apud pra-
gam ex regia curia cibos accepisse. peditū vō infinitā multitudinē pasta subie-
cisse et polonus ventzeslai a quibus diadema suscepit. filiū quoq⁹ sui nois. xij.
annos nati petētib⁹ hungaris reges dedisse. Et cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē re-
gis sicilie filiū eo misisset. Et hūgarū animū mutaret filiū suū albe coronatū et sacra simul coronā ad se re-
cepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe cū obisset scribunt. Mortes ei⁹ bohemos magno
merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus et clementissimus princeps et admirandus sanctitate. cui successit
wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Philipp⁹ fraco⁹ rex

Abade⁹ florēt⁹ medic⁹. **A**badeus natione florēt⁹ medicus celeberrimus hūis t⁹ib⁹ apud bo-
noniā legēdo clarus exiit. Qui cū doctissim⁹ hūetur adeo obscura omnia
hippocratis et aliorū p⁹icipū i medicina detexit et explanauit. vt alter hippocra-
tes suo t⁹e hūitus fuerit. Et q⁹ nuc ad mar⁹ hūitur hec sunt. **E**xpositio afforismoz
hippocratis. et pronosticorū eiusdē. Quasq⁹ expositōes diuersis t⁹ib⁹ accom-
datas sup lib⁹ Salienti. q⁹ d⁹ microtegni. hoc ē minor ars. Itē lib⁹ de suanda
sanitate. Et ad varias valitudines p⁹silia multa. Itē in libro acutorū hyppocra-
tis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānic⁹ et aliq⁹ alia. Tandē octoge-
nari⁹ morib⁹ bononie circa ānos dñi mille dūcētos septuaginta.
Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus yta-
lie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honore vō
summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi in-
diem statueret. Et liberat⁹ pōtifer decem milia illi aureorum condonauit.

Philippus fraco⁹ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p⁹e
ipso defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic p⁹ra edouar-
dū anglozū regē grauiissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq⁹ bonifa-
ciū octauū pontificē p⁹ter ipius arrogantiā in carcerē trudi fecit. Inde q⁹ cū tēpla-
rios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoz m⁹gim cū multis exuri
fecit ac alios crudeliter interficiēs reliquit oēs timore perterriti e regno fugerūt.
Iudeos etiā direptis corū bonis ob auariciā suā et quedam eozum maleficia e
regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. be-
remitarum

Egidius romanus ordinis heremitarū generalis
prior et bituricensis archiepiscopus. ac primas aq⁹
tanie declaratus. hūis temporibus ob ingenij magnitudinem theologozum prin-
ceps appellatus est. q⁹ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina p⁹-
spiciat. hic nāq⁹ ex illustri colūnesiū rōnozū familia nat⁹ cū lōgo t⁹e ordines suū
oēmoz eccliam doctria et morib⁹ illustrass. plimozq⁹ labore p⁹ceptorū sui thome aq⁹
natis opa apō p⁹si⁹ defensass. tādē miracis clar⁹ brō sine q⁹euit. Quo scitass me-
rito b⁹is doctor appellat⁹ ē. Plaq⁹ edidit librozū volumia. Sup lib⁹ sniarum.
Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. lib⁹ etia⁹ rhetoricorū q⁹libeta et varia alia.

Bexta etas mundi

Anno mudi. 6487.

Anno xpi. 1288.

Nicolaus quartus papa natione picensis. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoru frater deinde pbyter cardinalis apud sanctam sabinam decimo mense post morte honori pontifex creat. Collocaturq; in petri ipsius sancti cathedra. Isq; illico se cu curia ad vrbem transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiore curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em pariter amabat. nec plus se debere affinis et cognatis quam cuius bono arbitrabat. basilicam apud mariam maiore cu iacobo columna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vn saluatoris ipsiusq; pontificis et iacobi cardinalis ymago adhuc cernit. anteriore q; et posteriore ptem basilice lateranensis restituit. Per ei⁹ viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicissima acciderunt. In primisq; vrbis roma ciuiu agitata dissidijs incedia atq; cedens plurimas ptulit. Vnicu tn habuit secundus pontificat⁹ pdicti ann⁹ letissimu. pace arrogones iter et gallicos reges pstituta. Ea vo constituta pacis leticia haud quaq; fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis em secundo pontificatus anno ferro ac flama a soldano euerfa fuit. quaq; multos milites proprio ere trāmisit. aliosq; plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pontificis anno Rudolphus imperator germanus obiit. adolphusq; assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt qdam putant) qd male sibi cedere oia videret rome pontificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit. et apud sanctam mariam maiore ad caput basilice sepelir. Postea cardinales perusu profecti. vt liberius eligere pontifice liceret rem ipsam discor dijs intestinis biennio menseq; tercio in longum deduxere.

Celestinus quintus papa petrus moroneus antea vocatus. pessione anachorita ptra eserniensis secūdo a fulmone miliario cenobiu incolens ad maielle motis radices peligne genti religione p ceteris venerandū. instate carolo rege et latino cardinali pontifex creatur. Isq; decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestinusq; tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquila vrbē vsq; accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritateq; celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati pcessis. Cui inseruire ac se accommodare p viribus ē admixus. Sed ptiū cui parua ac oīno nulla destituit expientia. ptiū calliditas et importuna aulicorū decepit auaricia. ptiū effecti senectuti corporis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq; pperam et sordide cōmitti cepta. Inde pnciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi et aīe sue per⁹. assumptū pontificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatu ad caroli regis aures puenisset. eū ppulit vt pontifice amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbē facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Ferūt aut bndictū Caietanū cardinālē ananinu gratia dolose vsus qua apud pontifice ceteros antecedeat. iuris pontificij decreta q excellēter doct⁹ erat vndiq; ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositu sibi salutis aīaz totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qd cū esset facturus pstitutionē edidit declarantē pontifici licere romano pontificales dimittere dignitatē. Post parūq; cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mētib⁹ admiſtrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestates illis arbitriūq; pmisit. Nec mlti intercesserūt dies cū bndict⁹ ipse i pontifice ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē morrone⁹ ad pūscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē pfect⁹. Qd cū bonifacio ē renūciatū. missis eqtibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Verebaf em vir ipse astut⁹ ne ppli petrū poti⁹ sanctitate recognita cōspiciū. q; se doctrina et elatōe redūdantē p petri vicario seqrenē. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs qnt⁹ scōz nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal. Julij obseruatur.

Agolinus epus

Agolin⁹ vrbēuetan⁹ ordīs heremitaz diui augustini luculetissimus theologus et doctor. pmo arriminensis epus. Et postea pstatinopolitan⁹ p̄tarcha p h tps p̄suis p̄mā cathedrā tenēs maximo i p̄cio habit⁹ ē. q vna cū lris morib⁹ etiā ornatissimus cēt. Et ipse ecclesiam dei tum docendo legendo et scribēdo mirummodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. et sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed et quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Vo quoq; holiom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor et cardinalis pbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq; voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minorū p̄fessus sacre theologie magister ornatissimus.

Linea summorū pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Adolphus comes de nassau vir strenuus a germanis electoribus post obitum rudolphi omnium suffragiis cesar creatus. In eiusdem imperii spem titulumque assumptus est. et imperavit annis sex. vir certe insignis sed paux militie et pecuniis potens. Qui imperio suscepto quis a pontifice non coronatus fuisset. anno domini MD. cc. xxi. exercitum movit et potenter misnam ingreditur. cui occurrunt wenceslaus rex bohemie in grunbaym ubi filium suum rupertum et agnetam filiam wenceslai per sponsalia iungunt. marchionatumque misnensem imperio iunxit. Cum demum iura imperii repetere temptasset ab alberto auxilio quorundam principum electorum cum adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmacesi. propter militum paucitatem potius oppressus quam superatus. ab alberto filio rudolphi occiditur apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processii et martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis urbs asie insignis secundo pontificatus quarti nicolai anno obsidio ne et viribus facta est in soldani babilonie potestate. quam quidem urbem ditissimam post commissas in mortalibus cedenti maximam. postquam abacta. asportata omniariam rex predam igni primum. post ferro absumi dirimitque curavit. Progressusque eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum et earum urbium oppida intra tertium pontificatus nicolai annum cepit. et sicut tripolim incensam diruit. Itaque principes occidentales in asiam conciret. induciarum federa in duos annos ptolomaida habitatoribus christianis concessit. Nicolaus tamen pontifex per crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subveniendum mille quingentos ipse equites ex publico ecclesie fisco curavit comportari. quos et multi in magnam exercitum sine certo praestantiq; duce secuti sunt. qui quo plures eo periculosiores. ptolomeida urbs populis tunc frequentata innumeris. quos nunc non temere aliam aliquam urbem italiae. Et septem diversis magistratuum gentiumque generibus premebat. Ea militum multitudo cedibus rapinis et incendiis aliquodiu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulavitque diutius. quare soldanus tandem anno ipso exacto centum quinquaginta armatorum milia in ptolomaidam duce filio suo immisit. ipse morbo implicitus tenebatur. Filius per etates ardentior amplissime urbi obsidionem admovit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu urbis ptolomaidae predam exercitui donavit et accurrationi solito usus oppugnatione. ad eamque paulopost animorum consternationem est ventum ut publico omnes consilio mulieres primum pueros et debiles cum suppellectile emiserint. Deinde constituerint duodecim milia armatos in urbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinem est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumque magistri. qui non prius urbem destruere quam soldanum viderunt. Soldanus tandem ptolomaidam a paucis quos navigii carentia detinuerat christianis male defensam vi cepit et mortalibus in ea rebus ad vnum cessis. Et tanto tenebatur illius excidende urbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximam partem absumpsit. Remansibus inde et urbis parietibus passim solo equis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesque centesimus quando tandem reliquias amissas victorie illius celeberrime. quam anno ante quarto de ducesimo movrbani pontificatus auspiciis expeditio inchoauerat. Salve tamen manserunt ad tempus cyprius insula et armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinoz

Ordo celestinoz a celestino predicto papa eius auctore cognominatur tempestate hac sub regula divi benedicti initium et incrementum sumpsit. eo quod ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. propter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri spretis seculi bonis et pompis ordinem ingressi cito et virorum numero ac cenobiorum constructione mirabiliter ordinem auxere.

Ordo Servorum

Ordinis quoque servorum virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. qui non longe a florentia urbe quievit. Hanc autem religionem sub divi patris augustini regula excitavit. atque ipsam verbo et exemplo aliquibus additis constitutionibus in formas redegit. quem ordinem a multis improbatum benedictus postea undecimus et bonifacius atque urbanus sextus et alij privilegiis et exemptionibus munierunt. et inter medicamentos numeraverunt quod ordo viris doctissimis et in declarationibus clarissimis ac locorum multitudine multo habetur in pretio.

Sexta etas mundi

Bonifacius octauus papa natione hereticus vel capan⁹ p^{ri}a anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina et experientia rex insignis. diu em in curia versatus fuerat et p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibz p^{ri}biter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione et fraude p^{ri}ternuiserit qd ad eā psequendā p^{ri}tinere arbitraret. Quāt clanculū quosdā subornas qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei p^{ri}uaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto autē pōntificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio p^{ri}sequebat. Ideo petrū et iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoz patruo paternis castellis p^{ri}uauit. hoc tñ laude dignū qd duplicē celebritatem et aplis et euangelistis et quoz eccie doctoribus gregorio. augustino iberonimo et ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoz stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci p^{ri}fessum in scdōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scdōs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbe qz eugubiū que gibellinoz auspicijs ab eccia de fecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terqz p^{ri}tenti negauit. Iubileū qz idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenas delictoz oīm remissionem his p^{ri}stabat qui limia aploz visitassent. ad exempluz testamenti veteris. Iubileū nāqz qnquagesimo qz anno repetebat. Idem etiaz centesimo qz anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiqz hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbe amplam quidē et vastā liceret. francoz regnū ppter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit et titulū imperij romani prius multotiens denegatū pcessit vt rex qz francoz fieri pateret. qd cū albertus consensisset pontifex vna eadēqz celebritate hinc philippū francie regno p^{ri}uatu inde albertū romano et illo ornatū p^{ri}nunciauit. philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sara qz in latinā redierat regionē. qui anagninā clam noctu ingressus adiuantibus Gibellinis quos bonifacius diu multūqz vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. et in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vt fractis obstupefcentē. pductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur qz in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd adhuc extat in sacello a se condito.

Linea summorū pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Benedictus vndecimus papa natione taruissinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembribz pontifex creat. Territi em eo pōntificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p^{ri}dicatoz pontificē creauere. qui ab ineunte adolescentia ordinē p^{ri}dicatoz ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē p^{ri}uenerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p^{ri}stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeat. Is guilhelmū cū qnqz ciuibz ananinis excoīcatos p^{ri}nucians. Regi francie titulus. libertates et p^{ri}uilegia restituit. Johanne et iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā et palestina ingressos xpianos iuuare a quibus lris et nuncijs ad tantas rem conficiendā p^{ri}tinuo inuitabaf vt comodius efficeret statim cū curia perusiū p^{ri}fectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinata omittit. Sepelitur autē magna pompa in eccia fratrū p^{ri}dicatoz millesimo tricentesimo tercio. vacauit iū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris libru his annis bonifacius ipse pōntifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex quibusdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. et publico edicto obseruari. et i publicis gymnasijs Audouic⁹ eps tholosan⁹ legi debere p^{ri}cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit. ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali p^{ri}genie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie et hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p^{ri}ceptorē habens. ductus in cathelonā cū duobus e fratribz suis dat⁹ obles p liberatione regis caroli genitoris vbi p septenniū a fratribz ordinis minorū liberatus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac p^{ri}uatis disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq loqueret. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōntificis prius ordinem minorū p^{ri}fessus et habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis p^{ri}fecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. consummatis em operib⁹ bonis et p^{ri}ora multa expleuit.

Albertus huius nois primus dux austrie rudolphi olim impatoris fili-
us Anno .i. 298. adolfo impatore oppresso ac interfecto germanorum
impator declaraf. et imperavit annis decē. Verū cū in prima electione non
omnes electores consensissent. ius electionis in manus eorū resignans ne de
violenta regni usurpatione notaret. Iterato electores cōmuni voto cesarem
deklararunt. et postea aquisgranī coronā regni accepit. vir vniq; bello et armis
strenuus. licet quidā eū monoculū et agrestē aspectū auariciq; susceptū scri-
bant. cū liberorū suo et cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto im-
perio a pontifice imperij cōfirmationē exposulauit. quā ab arrogantissimo
obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice ut eū de more cōfirmaret missis
terq; quater oratoribus impetrare nequiverunt. Verū cū inter philippū frā
corum regē et bonifaciū ipm (ut erat animo ambitiosus) postmodū suborta
fuisset dissensio eo qd philippus apud parisiū magnū congregasset conuentū
vbi bonifaciū p̄memoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu
occupando p̄memorata ad futurū p̄cilium appellauerit. Bonifacius ira p̄ci-
tus p̄cilio habito nō solum albertū p̄firmavit s; etiam philippi regnum al-
berto hūc subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Hūc Alberto
frater rudolfus impatoris rudolfi filius erat. cui wentzslai regis bohēmie soror noīe agnes nupsit. q
prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat' ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto
patruo petijt. q ei sertum viride in obprobrium misit. Veniq; hic albertus cū multa strenue gessisset. et
rhenū fluiuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck
vel ut alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus cle-
mentem quintum p̄ntificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adiit. P̄ntifex im-
peratoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit q; pisas iohannes. vbi cum cesar henricus. viij.
eius nominis impator p̄sidebat. a q iussus religionem ingredi heremitaz sancti augustini. in eaq; perpe-
tuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe et in eade sui ordinis sepultus. Mater eius iohannis
cordata mulier fuit et ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzslaiū contentum regno bohe-
mie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod rel-
liquū est subiectam. aut imperio excidam.

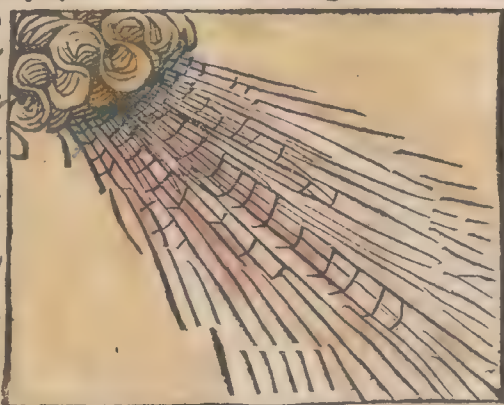

Linea impator
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstitēs ex maria vxor-
e regis hungarie filia mares sex. femelle quinq; eorūq; maior natu carolus martellus hungarie re-
gnū materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusq;
philippus tarentinū obtinuit principatū. Natar' prima clementia nomine carolo philippi regis frācie
primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arago sicilie rex dimissis anno ante qnto Cal-
rolo martelloq; et ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimonij acceperat. Cum eo itē ex
pacis federe leonora terciā frideric' arago iacobi frater titulo et ipse regni sicilie ornat' vxorē habuerit.
wentzslaus tercius

Wentzslaus tercius rex bohēmie septimus filius p̄dicti wentzslai. qui cū
ebrietate et turpissime parti corporis dies noctesq; indulgeret et aliorum
bona diriperet. aliorū vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū
solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfos-
sus duo de viginti natus annos interiit. Ignoratus est necis auctor quis con-
radus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā
is prius obruncatus est populi tumultu q; crimen confiteret. Venerat eo tem-
pore pragam dux carinthie henricus. cui altera ex sororibus regis nomine an-
na natu maior iam pridem nupsit. hūc bohēmi regem sibi deligunt. Id e-
gre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohēmiā ingessus hein-

ricum regem deturbat. rudolphumq; filiū suū regē constituit. Elizabeth
senioris wentzslai relicta in matrimonij ei tradita quo regnū eius soli-
dius esset. qui cum magna bohēmoz spe regnare cepisset subitaneo mor-
bo correptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obitū
dissidentes inter se bohēmi. alij fridericum rudolfi fratrem. alij henricū
quem deiecerant petiuerunt. vicit henrici factio trucidatis alterius parti
auctoribus. Et quis albertus impator cum magnis copijs bohēmiā in-
gressus regionem longe lateq; afflixerit. henricum tñ regno eicere non
potuit prius a nepote. ut ante diximus occisus q; meditata in bohēmos
exequeretur.

Cometes future maxime cladis indicij hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianorū indi-
cans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq;
qui et multis diebus p̄ intervalla p̄durans multa diruit edificia.

Berta etas mundi

Qum eo tpe quidam electores imperij. p̄cipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac similtates attemptarunt. dicentes adophum dñm suū in bello pēnisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidam ostentabat se fore fridericum impatore indicij varijs. quē olim p̄ditū fuisse ac nullū postea inuentū fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquiſiſſet ab impatore p̄bensus de rectis fallacijs igne p̄bustus fuit.

Iudei q̄s anno primo alberti i. p̄patoris aucti in plerisq; locis ob male gesta nurnberge in Herbipoli. rotenburge. ac in plerisq; locis finitimis igni traditi sunt. n̄ serui nō etati parcentes. infelices gentem aliq̄t milia perijſſe ferunt ſeruati infantes baptisimi gratia.

Cū āno vnde tricesimo et millesimo iacobus aragonē siculū regē obijſſe diē icrebuiss̄ robertus calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. philippus

q̄s tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecutus. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra marisq; parauerant. et friderici aragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo p̄seruādū eē. plene cōfusus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea sulutior disciplina classis philippi principis tarentini eā p̄ se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄primū e longinquo apparuit absq; bellici apparatus armatura obuiā est. p̄gressa. in vtrāq; igitur classem pari socordia sed motu ventosq; dispari vicissim se petentē siculorū classis magno ordine. maioriq; apparatu. maximo animorū ardore delata est. primaq; impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamentisq; destituta nullo siculorū labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vſe acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerſe. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe p̄liū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq; in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtrāq; classe sup̄fuerant triremibus in italiā est reuerſus.

Dinus iuris doctor

Oinus mugelanus iuris vtriusq; peritissimus doctor hoc tpe claruit. et primū loq; tantā loquēdi vim habuit qd eo p̄sente vniuersalis legalis p̄ſie ſynodus adeē videref. et p̄pterea copiose eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup̄ infortiato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Inſup et de mandato bonifacij pape et post archidiaconū bononiensem in iure pontificio ſextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Peirus de bellaperta natione burgūdi p̄dicti dñi p̄fessionis et doctrine p̄ſilis hisdē t̄pibus floruit. q̄ et ip̄o dño nō min⁹ docte et acurate sup̄ toto digesto codiceq; ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se editae et in maximo p̄cio apud doctos habite.

Ann⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdeciesq; ceten⁹ in q̄ octau⁹ bonifacij p̄o. ro. vt p̄missū ē prudētī p̄ioq; vſus p̄ſilio p̄res imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cetero inde quoq; futur⁹ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex trāſalpinis vltra marinisq; venientes octo. q̄ ex italia et ei⁹ inſul. xv. dieb⁹ ſacravrbis loca orādo obiret plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea ſūmū pon. indulgētia alicubi fructū attulit qd diffidētes aliq̄ et acerrimis etiā ea pitalibusq; inimicijs publice et priuatim vſi in pacem beniuolentiāq; conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe porrmēſis iurij p̄ſult⁹ p̄tiſſim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ teſtaf sp̄ de mēte iurij extiterūt. his t̄pib⁹ breuif vtilit q̄s sup̄ digesto toto et codice scripsit. indeq; disputationes pulchras ac tractatū de ex-

Nicola⁹ de neapoli his t̄p̄porane⁹ exiſtēs sup̄ prima) cūſſione cōpoſuit. infortiati et toto volumine copiose et pulchre oſcripsit. ac qdā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

Johannes scotus ordinis minorum theologus subtilissimus. Anno dñi. M. ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis subtilissima qdam opa edidit. Et sup librum sententiarum precipue sup quatuor sententiarum que ipse (vt aiunt) in ordinem redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dñ. Quodlibeta etiam plurima disputauit. In diuinis etiam codicibus commentarios et alios tractatus edidit. Qui qdem commentarij qd valeant absq nro testimonio ipsi ostendunt. Sup libros Aresto. q maxime. methaphisice qstiones putiles disputauit. et alia copulurima coposuit. Huc aut lacte sue sapietie multos enutrisse discipulos tradunt. s qui maxime pficere hos fuisse dicunt. Franciscu marone Antoniu Andre- am Joanne grandone. Ocham burleu atq alios copulurimos. Quor ingenijs mirummodu phia creuit. Deniq apoplecticus interijt. Quis a plerisq putetur quod vitius fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

Raynerius pisanus ordinis pdicator mgi egregi-
us doctrina et eloqntia grauis. Vir optimus ac ppe-
re habet. Et summa copiosissima multar lucubrationu et vigiliaru plena cōscri-
bere orsus ē. In qua certe quateq litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc
percipi pot quod cu in ea quicquid utilitatis difficultati sue necessariu ē. diuina-
rum scripturar studio plenissime inueniat. sine sui laude et pfatiōe (vt plerūq si-
eri solet) absolute sic incipit. Absolutio etc.

Nicolaus de Lyra

Nicolaus de lyra minorum ordinis theologus emi-
nentissimus in ordine claruit. Qui cu iudeorū
impietate et disputatōibus et scriptis diu aduersatus
fuisse. Etiam nouū et vetus testamentū in eor cōtume-
liam et obprobriū plurimis voluminibus diligenti cu-
ra cōmentatus est. ppter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū
satis vtile et dilatatu opus edidit. Et fm sensum lralem bibiam exposuit repro-
bans opiniones hebreorū falsas. et extortas exponens ex eorū libris cōfutans.
Addidit quoq aliud volumen magnū in quo ponit expositiones bystoriarū fm
sensum mysticu vel morale vel allegoricum. ferunt huc primo iudeorū doctorem
fuisse. Et ppter ea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i do-
ctrina iudaica conuersus ad xpm et habitum minorū suscepit.

Alanus aut doctore celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hys tpi-
bus ascribūt. Qui cu in omni scia admirandus esset precipue tñ in theologia ac phi-
losophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Qui sepultura i lo-
co Cistercij ostendit. Exeuntibus de oratorio ecclie ad dexteram. in sepulcro mar-
moreo. Quis alani magni doctoris vniuersalis hoc epigramma extitit. Hic iacet
alanus que breuis hora breui tumulto sepeliuit. Qui duo qui septes qui totū sci-
bile sciuit.

Alanus doctor

Alara vgo Eremitarū

Alarum oppidi montisfalconi oriūdam augustini-
ane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiq in-
signe et sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eū-
dem montisfalconi spoletane vrbis oppidu animā celo
reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tantē certe exti-
tit decorata meritis et miraculis. vt sanctorū cathalogo
pie ascriptam putari possit. De cuius sanctitatis pconio hoc vnū referimus testi-
moniu quod apertis oculis videri potest. quodq de quouis sancto nūq lectita-
tum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago
clara et aperta visa est. Cum ipsius passionis insignibus in quo etiam tres lapil-
luli eiusdem pōderis inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

Faticelli de opinione et heresis eor. a bonifacio pontifice damnat. et vbiq
diligenti cura perq̄sita exterminari iubet. vñ hermāni corpus eiusde secte
auctore apud ferrariā. xx. annis sepultū. q p sancto colebat exhumari et exuri fecit. Qd malū tpe iohannis
xxij. diffusum ē. q suis puenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cō-
ueniētes clerici laudes xpiano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonēbāt masculuz et
feminā carnali copula cōmisceri. Lumib⁹ illico extinctis quēq virū. primā mulierem. psternebat. Et exe-
cranda cū infanculo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat baiulandus. quousq aiām exula-
bat. inde assabāt collectosq cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios et execra-
bilibus hmoi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmoi crudelissima et diabolica heresi aliquibus in
locis abditis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Berta etas mūdi

Anno mundi. 6304.

Anno xpi. 1305

Clemens quintus papa. natione vascon⁹. burdegalesis ep^s bernardus go-
tho antea vocatus. p^{re} bertrādo milite nat⁹. post longā p^{re}ntione ponti-
ficis creat⁹. Cardinales em̄ coartati a perusinis in coclau⁹ tandē in hūc bernardū
burdegalem ep^m tūc agentes i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de se
facto apud burdegallā accepto. lugdunū se p^{re}stulit. Et clemētis q^unti noie assum-
pto. cardinales illuc ad se litteris accersuit. q^u oīa facta parandi mora mēse Au-
gusto anni salutis q^unti terdeciesq^{ue} centeni accesserūt. Fuitq^{ue} ea curie translatio
annis septuagintaquor⁹. Que multas dei ecclie p^{re}uaricationes. multa inuexit
xpiano pplo detrimēta. Interfuerūt lugdani pōtificis coronationi philippus
rex francie. carolusq^{ue} frater suus. in frāciā ex ytalīa reuersus. Joannes dux bri-
tannie z q^uequid nobilitatis oīis gallia tūc habebat. Bumq^{ue} pompa eius cele-
britatis ex more z p^{er} vrbē ducere. muri pīna gētū pressura incubantiū impul-
sa corruit. Qui casū dux britannie z multi ignotiores oppressi interiēre. carol⁹
regis frater debilitatus. z pōtifex ipse adeo in turbā p^{re}ceps deturbatus ē. vt mi-
tra ex capite excussa iaspide p^{re}ciosissimū amiserit. Creauit vō clemens cardinales ex gallijs tam multos vt
facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creati posse. yta-
lie aut^{em} z vrbī rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo z ioanne colūniēsis. quos ad capellū z inte-
grā dignitatē restituit. Me aut^{em} romani curie absentia diuturniorē sicut sibi cōsciū erat. futurā egregerēs
animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij numeris potestate romā accedere curauit. Quorum
auspicij ipa roma z ytalīa oīis gubernabat postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templa-
rior religio penitus extincta. venetos p^{ro}pterea p^{ro}pter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta
interdixit. Idem in florentinos z lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare cel-
perūt. Cū ad cōponendū ecclie statum animū adieciisset p^{re}lia habuit. vbi clemētina liber postea conse-
ctus est. Vbi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vō varijs
egritudinibus afflicatus. nūc em̄ dissinteria. nūc stomachi z latez dolore cruciabat⁹. Octauo pontificat⁹
sui anno. mense decimo. die quindodecimo moritur. Vacat tum sedes annis duobus. mēsis tribus. die-
bus. xviij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia in-
ter electores imperij tum fuit. mortuo henrico. Eius autem corpus in vasconiā patrias suam defertur. vbi
in beate marie de vzeſta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Delcinus z margarita vxor sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo
terdecies centeno in rebus xpianis varijs motus agitationesq^{ue} inciderūt. sectatores vtriusq^{ue} sexus ad-
mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes z religiosos in populorū inuidiam
adductos. spernentes simulatā puritatē quādam z innocentia vite p^{ro}ponebant secūdū quā immixti semel-
lis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq^{ue} a clemēte romāo
pontifice nūc in montem coactos excelsū alpibus cōtinentem. fame z frigore confectos ad vnū sustule-
runt. Captis deniq^{ue} dulcino z margaritavercellas perducī iubentur. z primo lacerari inde eorum ossa cō-
cremari z in ventum dispergi p^{re}cepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri-
dentinis aliq^{ue} eius reliquie remanserunt.

Concilium Vienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal. Nouēbris
concilium generale in vrbe narbonēsis gallie
viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in
quo aderāt plusq^{ue}.ccc. epⁱ vltra alios p^{re}latos de varijs
regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret
p^{ro}missioni facte regi francie de delēda memoria bo-
nisfactij cū rex illum hereticū fuisse. p^{ro}bare intēdebat.
conciliū assentire noluit. p^{ro}cessum tñ in regem fran-
cie iniustū declarauit. Statutū fuit q^u oīia bona z
possessiōes q^{ue} fuerāt templarior⁹ mansioni hospita-
lis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo
cōcilio p^{ro}stitutōes generales p^{ro}cernētes statū religi-
osor⁹. Et lib^{er} clemētinaz a se cōpositū i eodē viēnē-
si p^{re}lio clemēs edidit. Petrū q^u morroneū q^u cele-
stinus fuerat in numez retulit beator⁹. In eo p^{re}lio
ad alterius anni medietatē p^{ro}trahens. de subueniē-
do hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecide-
re. Et decreta p^{ro}mulgauit extantia quibus de suo
nomine clementinā appellatio perseuerat.

Henricus eius nois octauus. vel vt alij scribunt septim⁹ (q̄ henricum lant-
 ytalī comarchū vocāt) cū albertū impatorē iohannes ex fratre nepos interfecisset
 Electores germani apud frankfordiā pueniētes i romanorū impatorē āno do-
 mini. M. cccviii. cū delegerūt. quēz aquisgrani germani regni corona z infu-
 lis decorarūt. Legatq; ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de
 namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adif-
 sent petitiā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra biē-
 niū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aut p̄fixi termini sinē expe-
 ctauit henricus. s̄ p̄missis in ytalīā oratorib⁹ ad p̄pina alpi⁹ regni germa-
 nie loca ytalie cōtinētia venit. P̄mūq; ex ytalīs aditi sunt ab impatoris orato-
 ribus florentini. quos impator creatōis sue initio apud frankfordiam dedice-
 rat nois impatorij in ytalīaq; ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat yta-
 los patria pulsos. p̄fertim gibellinos non eturie magis quā oīm ytalie regio-
 nū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victo-
 rie z amplitudinis spem erectū. quid agēdum. p̄uidendūq; esset subito edocuerūt. Fuit aut henricus im-
 perator vir sapiens iustus z graciosus. i armis strenuus catholicus z honestus. cōsilio z animo iuxta po-
 tens. Is interea elizabeth alterā wenteslai regis bohēmie sororē. viij. z. x. annos natam clam iussam ad
 se venire. apud Spyrā iohanni filio suo quatuor ānis minori infimōio cōiūxit. Eodē tpe tribus p̄patis
 exercitibus vni ip̄e in ytalīā adduxit aduersus brixienſes. quos armis cinctos impata facere cōpulit. lon-
 gobardosq; oīes in p̄tatem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio re-
 belles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. z. lxx. armis expugnata adē-
 mit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepo magūino. cū filio i bohemiā misit.
 Transgresso interim alpes henrico thaurinēses ad q̄s p̄mū descendens erat. populariter obuiā p̄fecti
 sese z urbem eius arbitrio p̄misere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde p̄
 pie comes symon collubianus vercellaz antonijs laude vrbū p̄marij ciues henrico occurrētes vicari-
 os acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū urbem familie due turriani z vi-
 cecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianius guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum
 p̄ncipes erāt. Henrici aut exercit⁹ vrbī appropinquās vtrosq; terruit. Ea intelligēs henricus pacis cōsti-
 tuende audis vrbē ab vtrīsq; publico cōsilio in dñatum accepit. Leopoldusq; austrie dux cū germanorū
 cohortibus vrbī p̄sidio est impositus. Henricus interim ferream imperij coronolā nō modiciē vt debuit
 s̄ mediolanū recepit. Interea dū henricus p̄mū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Orato-
 res quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset p̄be-
 re. quo ad regiones vrbī rome p̄pinqiores cū omni exercitu transportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronē-
 ses vicentini z patavini z taruini missos ad se vicarios acceperūt. Ip̄e deducētib⁹ q̄ apud eum assidue
 erant amedeo sabaudie comiti z pisanorū genuensiuq; oratoribus p̄ placētinos genuā se contulit. At hen-
 ricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadra-
 ginta genuensiuq; saonensiuq; pisas petijt. Equitatu terra per lucens p̄missio. Rome deinde coronat⁹ tres
 em cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Henricū apostolica au-
 ctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi z pratenſi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolita-
 no. florentiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasq; in p̄tate habuit. robertum regē priuatū regno. p̄
 nūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōuale-
 sceret. medicorū consilio balnea adiit maceratenſia. cū autem ea balneorū lotionē minus recreari ac cōuale-
 scere videret. medicis item consulētib⁹ purioris aeris loca petere voluit. Itūq; est boncōuentū qd̄ op-
 pidū duodecimo a senis militario distans. dum obsidiōe incipit premere diem obiit. Signa veneni in ca-
 dauere apparuisse multi scripsere. Prolomēns vō lucensis affirmat veneno eū perisse a p̄dicatoz ordinis
 fratre in eucharistia dato. Aliusq; addidit id florentinorū industria factum esse. quicqd̄ ei rei veritas ha-
 beat. satis sup̄aq; certum est. non magis florentino z lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto rel-
 gi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vō econtra ea mors incomoda perniciemq; attulit. cui⁹ cor-
 pus in vetusto ac nobili pisaz templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aut animo
 magnus. z non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinq; z mensibus
 octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Ecceat romani imperij ante hūc henricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes so-
 lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Namq; tres atea
 imperatores ab accessu in ytaliam abstinerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytalī dicant. hinc ve-
 rona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aī
 sexagesimo salingueria electo ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Bexta etas mundi

Ordinis contemplatorum extinctio

tes a pontifice institutis. Quātū aut ordo templariorū (vt in supioribus pmissum ē) augebat tantū nūc minuebat et sanctitas. iacobus burgūduz origine et ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templario-
rū militiā se cōtulit. In qua pfect⁹ prioratui ditissimo moriēte mōiō interuētū principū in magisteriū sub-
limatus emicuit. Actūq; ē vt philippi frācorū regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat. indignatōem incurre-
ret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioz primatēs omēs. vna et eadem die.
philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerent. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mōiō. Et inde presū-
dijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū omī suppellectili i regiā pātētem redacti. captiuūq; de-
ducti parisijs. Quibus diu fixatis in vinculis euz varia et obscena obiecta essent. et frustra cūcta negātib⁹
Rex iratus magistro cū tribus socijs reſuato. ceteri dānati incēdio. Vex palis alligati et an oculos staret
ignis et carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces i celos ostēdebant. se veros xpianos aiebāt et san-
ctissimā eoz fuisse religionē. Jacob⁹ deū cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ et exor-
tationibus varijs suauis. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici pſessus ē. Ideo retract⁹ pſius dū
corā duob⁹ legat⁹ ex latē snia legereſ. Ipe cū vno ex socijs q; delphini vienēſ frater erat. se mori dignū p-
testatus. nō q; vnq; q; legebat⁹ ppetraſſet. hinc tñ in deſetōem tēplarioz snia ſbſecuta. Iacobus cū frē del-
phini ad suppliciu deduct⁹ q; ambo rege spectāte intrepide et pſtāter ſbire. nil aliud q; q; dudum occubuerē
testātes.

Ruſian⁹ medic⁹ florētīn⁹ thadei medici auditor. tēpeſtate hac. q; pluſq; cō-
mentū sup tegni galienī mira doctrina pſcripſit. Hic q; cū in practica artis
medicīne (vt multi ferūt) infortunatū se pſpiceret. religioni se totū dicauit. Et car-
thusiensiu ordiſ hitū accipiēs. corthusi⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aut de media villa theologū eruditissimū ordiſ miorū iſdem tpi-
bus nōnulli aſcribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla ſſatura ei
in diuinis codicibus latuerit. Qui et iter multa ingenij ſui monumenta. quatuor
ſniaz libros optie et vtiliſſime explanauit. Extāt q; et mltē ei⁹ poſtille et alia mltā
Iacobus de viterbio ordiſ heremitay ſancti Auſtuſtini ſacre pagine celebrē
Primus pſeſſor. et neapolitane eccleſie archiepiſ digniſſimus. et virtutū omī
decoratus. p hoc tpus in precio exiſ tractatum de regimine xpiano ad clemen-
tem iſtum pontificem dedit. ac magiſtrū ſeūtētiarū egregie expoſuit. Et quo dli-
beta quatuor determinauit. Qui cū acri et torſo ingenio habitus eſſet. ſpeculati-
uus doctor appellatus eſt.

Richard⁹ de media villa

Anno millesimo. cccxiij. Tres ſil lune in celo ap-
paruerē. Et fulgor quez dicūt Cometēq; aqlone
vſus apparebat qſi ad finē vginis trib⁹ mēſibus. Et
eodē āno eo deficiēte in mēſe nouēbri obiit rex francie
philipp⁹ q; ānis. 29. regnauit. Cū iuenatōe aper iter cru-
ra eq; que rex eqtabat ſe igeſſit. ex q; de eq; cadēs paulo
poſt mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm ſui tpiſ. ſtatu-
ra magn⁹ optie ppoſita hñs mēbra. Vex dedit⁹ corpo-
reis oblectamētis precipue venationibus curaz regni
ſuis relinqēs quibus nimis credens. mltā in regno
incomoda ſunt ſecuta. Is poſt ſe reliquit tres filios
ſcilicet Andonicum regem nauarre. Philippum co-

Truſianus medicus
pluſq; cōmentator

Cometa

mitem pictauesi. et carolū comitē marchie. omnes hū tres paucō tpe reges francie fuerūt. viri pulcherri-
mi et in vxoribus eoz male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare se-
cit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere de-
tinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant quia in gradibus phibitis pstraxerunt. vel ob iniuriā geni-
toris philippi ppetratā in captura bonifacii pape.

Ordo rhodiorū militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra psecim⁹
Relicte opposita hoc anno. 1308. in xpianorū ptatē
deueniens religioni bto iohāni dicatis auctoritate pō-
tificis p̄mendat. Hū nempe religiosi cū iherosolima
omnino deperdita esset et templarij in magnos erro-
res plapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam
insulā sese recipientes turchos eius dños elegerūt. ne-
q; vllō pacto turchorū viribus hec insula restitisset. In-
si religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni di-
cati eius insule curā suscepissent. et vrbē pene dirutas
instaurantes et desolatā xpianorū suffragijs instaurauē-
runt. naualiaq; et classes reformātes. nō solū insulam
ipam tutati sunt s; aprie et alijs finitimis xpianis colenti-
bus magno p̄sidio fuerunt. quorū virtutē quicq; in or-
iente nostre religionis est xpō seruatum fateri licet.
Ipsis igit milibus fide et gratia ac religione clarissi-
mis xpianam fidē p̄fessionis voto ingeti virtute tu-
tantibus templariorū bona p pōntifices et alios ortho-
dore fidei principes addita sunt. Postmodū deuotio-
ne p̄moti etiā regulam beati augustini p̄fiteri sponte
voluerunt. quā ob rem et a summis pontificib⁹ roma-
nis et p̄uilegijs et beneficijs plurimis ecclesiasticis ho-
norati sunt. Soldanus egyti dñs toto quēnio arma-
ta classe cū eos verasset maiora ptulit q; intulit dāna.
Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eo-
rum agros inuasērunt. sed maximam cladem reportā-

uerunt. Nouissime mahumetus turchorū imperator grauer aggreffus. de quo in sequentibus mentio fit
et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custo-
diunt. vbi xpiani de manibus turchorū fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt et noctu ex-
tra castra emittunt. de quibus dicitur q; christianos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt
Iohannes rex bohēmie turchos aut latratu prodant et moribus insectentur.

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteraz mentzslai
sororem matrimonio iunxit. regno bohēmie deinde potiri meruit. eoq; re-
gno suscepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus et multe beniuolentie insigni-
tus. et potenti manu regnū gubernauit. et patre in ytaliam agēte apud germanos
vicario nomine administrauit imperiū. Patre vō defuncto cū plurime ytalie ci-
uitates ei sese dedissent. penetravit alpes cū exercitu. easq; nō paucis annis tu-
tatus est. Buxia em bergamo. luca. parma. regio et mutina atq; alijs vrbibus
potitus est. quibus in p̄tectiones susceptis illas et arcibus et menibus munire
studuit. et in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec
egra a iohanne recepta est. et vratislantiensi ciuitas quam dux slesie occuparat
heinric⁹. et alie ciuitates slesie ei subijciūt. Seris et aduersus australes bellis in

quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francorū postremo a duersus anglicos
in auxiliū vocat⁹ p̄elioq; memorabili se immiscuit in q; cū multis militibus cesus interiit. Relicto filio
carlo qui tū vnum et xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates et poeta p̄cipuus ac theologo-
rū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate ve-
nerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenuis illi fuissent substāti e sem-
per tñ phisicis atq; theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū flo-
rentia a factione nigra pulsus fuisset parisiense gynnasium accessit. et cum circa po-
eticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq; diuinum lingua vernacula
sub titulo comedie edidit. inq; oim celestiu terrestriuq; ac infernoꝝ p̄funda cōte-
plat⁹ singla q;q; historie allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Alio q; de
monarchia mōdi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset friderico arragonēsi regi
et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniq; mortuo cane principē veronē-
si et ipse apud raennam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto die
obiit.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā p ecclia administravit. mutine et regio vrbibus post annū iubilēi frena i-
posuerat ad tātū deueniat potētātū vī scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā lex marie regina vxo-
re susceptam Azoni tunc marchioni dedit in vxorē. Cuius matrimonij honore et letitia azzo haud q̄q̄
diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubilēo et eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. et ferrariensib⁹ nōnullis ep̄oq̄ in p-
mis aditētib⁹ ferrarie mutine et regij dominiū obtinuit. Rogatq̄ veneti copias frisco auxiliares cū nau-
gio immiserunt. castellū em̄ thealdū noie ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie
cōtinētē bononiā pducēti. quod castellum absq̄ nauigio capi possē friscus diffidebat. Eos motos cum
intellerisset cardinalis cognomine pelagura quē clemens pontifex bononiā legatus miserat venetis sub a-
nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinentes copias inde deducerent. Hūq̄ machinis interea ca-
stello thealdo appulsis et nauibus ferrariensib⁹ qui pposito de vulgi consuetudine mutato populi et ecclie
dominiū acclamabant vbiq̄ incensis. partē q̄ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p-
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ pons a venetis igni ferroq̄ interruptus et castellū thealdū fuerit oc-
cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare aggressus rinaldo quodā de marcharia equitū du-
ctore opa crudeliter nauante fretus feriariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de-
ditionē illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̄ ferrarienses tanq̄ in subiectionē accepti a motib⁹
temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplice vite eterne premijs
venetos ferrariensesq̄ bononiā cōuocauerat. et pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excomunicatis interdixerat sacris. quos vbiq̄ reperirent capi iussit pro seruicq̄ venundari. quā ob rez
factū est vt apud londonū flandrensib⁹ et gallioz loca multi valoris venetoz mercimonia in predā a loco-
rū dñis fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus pter pelladurā legatū duos q̄ in ethru-
riam cardinales vi eius provincie motus bellaq̄ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie et apulie regis filius. patrē defuncto in regnū
succedens regnavit annis. 33. rex certe inclitus et virtutū omnīū singulare
decus. quicq̄ et a multis tū oratoribus tūq̄ poetis titulis plurimis fuerit decora-
tus. Eo q̄ pter equitatē et rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus et phus. ac singularis medicine
pceptor habere. et nō modo his cōtentus ē etiā cū esset etate grandævus et se-
nex etiā in poesi franciscū petrarchas audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē ecclie nomini tumultuanti ferrarie pfect. inde neapolim iturus virū insignē
psidio reliquit. Verū cū iohannē fratrem cōtra heinricū impatorē romā misisset heinricus ira succensus ro-
bertū maiestatis reū fecit et regno priuavit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio moriens andrēā hūgarie regē nepotē suū
post se regnare pcepit. licet iohanna ei⁹ soror regnū semp administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominiū principium

Canis scaliger qui ex rebus strenue gestis magnus cognomento appellat⁹
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir utiq̄ magnus et rebus bene gesti
clarissimo pcomio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnavit annis fer-
me viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄ ac pietate gubernavit vt etiā pcentū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ alijs armis aut missilib⁹ sibi sibi
egerit. Erat nanq̄ multe eloquentie princeps comesq̄ phuman⁹ necnō et in om-
nes liberalislatz doctorz viroz tū eccliasicorū tūq̄ oratorz et historicoz ac poetaz
assidua familiaritate cōiunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrinē pstantiam magnis honoribus sp̄ prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero-
nam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet et mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc pmagnificū extat sepulchrum sua ymagi-
ne et epigramate notatum.

Ludovicus rex

Ludovicus philippi regis francoz filius post patrem regnare cepit et regna-
uit annis duobus. vir quidem catholicus et xpiane religionis amator. qui
suscepto regno post annū p̄sentiens sp̄arfos p diuersa gallie oppida diu delituit
se. eo q̄ in conclauī apud carpenteratū de pontifice deligēdo seditioe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. et vt lugdanū congre-
garent pro futuro pontifice deligendo suasis. cuius sanis consilijs annuentes ia-
cobuz portuensē ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ip̄e
rex finem vite sue fecit. relicto in regno iohanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnavit.

Marzariensium regni principium

Marsilius carrariensis nobiliū princeps. cū patavij dñatū desumpisset et in-
veitū potentia eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed et sequenti anno cane ipso
defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis re-
gnavit. vir certe mansuetissimi animi et regie vrbauitatis insignitus ac multis vir-
tutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testame-
to omnem suam hereditatem reliquit.

Anno dñi M. ccc. x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons rex no-
uaz cupidus vna cū querimis et basilij regnū affectans maximū tumultus
in vrbe excitauit. Petru grandenigū ducē. s. et. prudentia cito vrbis quies data
illi de domo quirinoz cū eozū sequacib⁹ et ciuitate pulsi destructis eoz domibus.
hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principatio-
res cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo consiliū decetvirale in vrbe incho-
atū fuit. Deinde cū iohannes forantius ducatū venetoz rexit iacobus quirinus
et marinus barocius viri p̄potentes et domi nobiles rempublicā subuere te-
ptassent. p̄ditione coniuncti capitali snia puniri fecit. quibus cesis ad p̄cauenda in futurū malū sex p̄curato-
res sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissim⁹.
et timorate conscientie vir sciens venetos omnes p̄pter ferrarie occupationē et p̄missum est anathemate
Arnald⁹ de villa noua notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi et omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua puincialis magnus philosophus. parisijs dogma
suū exercuit. et p̄phetiam danielis et sibille erithree p̄bare nitebat adue-
tū antixpi et p̄secutione eccie futurā esse. inter M. ccc. et M. cccc. dñi annū ferme i.
M. ccc. lxxvi. anno adeste. Sup̄ ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione
aduentus antixpi. Is tñ reprobatus et quasi hereticus reputatus. Cū magros
parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorū
deueneret clam aufugit et p̄fectus in siciliā. qui tandē missus a friderico rege
sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em̄ xps. Nō est vestrū nosse tpa vel
momenta que pater posuit in sua potestate. An omnes volētes determinatū tēp-
pus in his assignare aduentus scz xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francozū regis frater. Iohāne eiusdez ludouici filio de-
functo i regnū succedēs regnauit annis qnq. Petr⁹ de abano p̄ciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patavin⁹ medicus celeberrimus
et philosophus oī etate admirandus et peripateticus italicorū oīm
illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in
medicina sedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ppria euga-
nia vrbe feliciter terminauit. Hic anno legis gratie. i. s. i. o. p̄fundissimū illud pro-
pleumatū aristotilis cōmentariū edidit. p̄pter cuius intentū constantinopolita-
nā vrbem vt grecū disceret p̄meauit. quo tandē instructissim⁹ multa galieni vo-
lūmina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic
sub regie vrbis padue cōmuni p̄p̄lorū regimine floruit. liberaliūq; oīm p̄-
ritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē in quā op⁹
grauissimū p̄p̄lauit. scripsitq; iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac
mesue librū in medicinis manū a corde vsq; ad calcē p̄fecit. ferunt quidē hunc
Dynus medicus magicum maximū fuisse et multa p̄ eandem artem ostendisse.

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū bru-
nū patrem in arte cyrurgie medicū habuisset illum in phisica erudien-
dum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vti-
lissima in auicennā ediderit p̄mentaria. Scripsit et in galienū de malitia com-
plexionis diuerse. Atq; in hypocratem de natura fetus. qñ et in philosophia
ac medicina varias et pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus p̄stabilis sapientie
medic⁹ hoc ipso tpe diui p̄teriti medici nō infe-
rioris ingenij aut fame fuit. q̄ potissimū eius accu-
ratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū p̄-
hibēt. fuit em̄ subtilissim⁹ rinator verborū auicēne
Hic etiā p̄ter p̄dictos cōmentarios p̄silia varia etiā
cōtra pestem composuit. ac questiones p̄cipue de g/

dibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aut siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimū hīsdē
temporibus floruisse constat. eo q̄ ad robertum sicilie regem et medicus
diuinum op⁹ de oībus simplicibus medicinis et earū p̄p̄rietatibus dederit.
ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificu
Iohanes vigesimuscus

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi. 6516.

Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. eps portuensis post longa viginti triu cardin aliu altercatione lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdeciesq; centeno ro. eccie cardinales philippi pictanoꝝ comitis lodo uici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos p̄tinue sine imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo auenione cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoz de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. z iohānes caiectani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q̄ p̄ter admissum in consobriū secū in controuersia electo scelo multa p̄sumperat facere z concedere. Impatoris ro. legitime p̄ gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiq; doctissim⁹ z multa prudentia decoratus z doctorz viroz amā tissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū transtulit. Cui⁹ q̄ dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo p̄terea rebus nouis pontifex ip̄e studuit vt simplices ep̄atus bifariā diuiserit ac diuisos in vñū redegerit. z abbatias in ep̄atus z ep̄atus in abbatia vicissim trāstulerit. Hac tñ gratitudie vsus est q̄ clementinaz editionē confirmauit. Ordine grandimontensem quozundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliore formā redegit. amputat⁹ bis que ordini obessent. additisq; institutionib⁹ quibuscūq; tanta religio cōstaret. CesarAugustanā eccliam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiq; cathedralibus ecclesijs ex vudecim que tarraconensi subsunt huic assignat⁹. Instituit z nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecclesiāz cōcernentia. thomā vñū erphordensem ep̄m. z alterū thomā adnatē p̄dicatō rū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctorz xpi dñi confessorz. Po qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesq; centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq; eccie rebellē ac scismaticū censuras exercuit. multos deniq; hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui p̄uentum ad imitandā xpi paupertatē aiauerat. affirmātes xpm eiusq; discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoz numero multi damnati z exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo morit⁹ auenione pontificatus decimonono anno mēse q̄rto. relictā in thesauris tāta vi auri q̄tam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534.

Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus sc̄te prisce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesq; centeno defunct⁹ est ad diēq; abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auenione applicuit. Benedictusq; in pontificatu nihil duxit antiquius q̄. p̄mulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēq; repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliq; in italia bello socij hinc p̄tūficē morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuor q̄s solas in romane eccie reuerentia iohānes bobem⁹ rex p̄sidij cōseruabat. inter se p̄stituti fēderibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At p̄tūficē veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Auchinū vicecomitē iohannemq; eius fratrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarūq; vrbū quas possidebant vicarios instituit. pariq; forma mastinus scaliger verone z vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue z regij. Albertinus carraria padue. Et op̄zo estensis ferrarie mutine z argenteuicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia portio estensi data iuriū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis p̄soluendū Semel aut in toto pontificatus sui tpe sex p̄biteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq; ad tantā dignitatē vocatos. Ante p̄terea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitationibus nunq; potuerit. bonos em diligebat z vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie z eduardū anglie regem sepe temptauit p̄ legatos ac frustra. Pontifex aut rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus z pometis ichoauit ac p̄fecit. suozq; iussu impensaq; basilice sancti petri tectum restituit. queadmodū epigramma ad ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Adorū aut p̄tūficat⁹ sui āno. viij. mēse. iij. die. xvij. Aditā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aut optimi p̄tūficis z doctissimi omnes vere colachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus morit⁹ bonus aut magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo discē. Eque turpe est carere amicis z eos sepe mutare. Optime conseruant⁹ amici si p̄ces eoz cogitant.

Ludovicus quartus filius lodouici ducis bavarie. Anno dñi **M**.ccc. xv. a quibusdā electoribus p cō-
tentionē electus impauit annis. xxij. Heinricho em mor-
tuo in germania electores aquisgrani puenientes duos
in controuersia ad imperiū delegerunt inter se consobri-
nos. Ludouici bavarie et friderici austrie duces. Bello
q inter eos orto. id durauit annis octo. tandē copijs de-
repente contractis plio inter muldorff et ottingen i quo-
dā prato pcurrerūt in quo cedes vtrinq; s in australibus
maior fuit. fridericusq; supatus et captus in carceres est
coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cō-
ditione vt decetero nullus ducū austrie p adipiscēdo im-
perio ptra duces baioarie se opponat. Verū pmissi inemor a titulo regni nō ab-
stinuit. Ludovicus quoq; ea elatus victoria p ipatore illico sese gessit multa dispo-
nens concedensq; que confirmatū coronatūq; decuit ro. pon. consilio iudicioq; sō-

icere. Ardentibus em diffidijs atq; bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla pō.
ro. auctoritatis habita ratione. Primū tamen omnium ex lombardis matheū vicecomitē galeaciūq; marcū. Au-
chinū iohānē et steffanū filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tyrannidē tūc primū ipudēci? ceperint aspirare.
Romā igit pfectur? vicecomites oīno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cō-
sequi posset. At Johannes pontifex viceconites et ludouicum impatorem cū guelfhos opprimebant ana-
themathe notauit. Reuersus ludovicus in germaniam ad exercitū congregandum poulopost cum maximis
copijs denuo ex germania pfectus tridentum venit vbi rursus mediolanū petijt atq; ibidem a guidone petra-
mala epō corona ferrea coronatus est. Inde cū in baxianos duxisset et in graciā susceptos in ethrurā accessit.
vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti
q; grome acceptus fauore coronationē tā diu distulit. quoad pceres et vrbium ytalie oratores qui p̄tinue con-
fluebant oēs aduenisset quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasq; vrbis destinata. Et ad ei? ac-
cessum inchoata laterani die p̄fixa quiesceret. quo die kalendaz iunij nona nō quidem sarra colūnenfis quod
florentinorū habent monumenta. Sed steffanus senior et sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno do-
mini. i. 527. corona illum insigniuit. Urbem em romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones ap-
pellant sese regis romanorū vicarios dicentes gubernabant. Eratq; is annuus magistratus a romano senatu
creatus. gessit tamen magistratū illū qñq; vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij coro-
na suasu romanorū aggressus est rem nephariam. Erectū in antipapam petrū corbariensem ordinis minorū
debita romano pontifici reuerentia adorauit. Iō romani historici cū inter iperatores nō numerāt et cognomi-
to bauarū appellāt. Johannes igit pontifex a cōmunionē eccie eum interdixit et varijs censuris publice con-
demnauit. Fuit aut vir prudens ad regnum ydoneus. latinā tamen linguam suo damno nō intellexit. Ferūt
igit huius discordie inter papam et impatorem vtrūq; de augusta secretariū suū extitisse. Is ob diffamatiōis
nurmberge p. xv. platos se infontem reddens. In vindictā lris regis inseruit summū pontificem bestiam or-
tam a mari et alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebat. de qua re impator admodum do-
luit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat hau-
stum sumens illico de equo cadens in nemore ppe furstensen in sinu cuiusdam rustici obiit. Anno dñi. i. 547.
ipō die gereonis sepultus in prochiāli eccia virginis marie in vrbē monaco. inde filij sui in landsperg regio-
nes diuiserūt. Senior ludouic? et ludouic? roman? in roma nat? et dux otto iunior baioariā cū omnibus atti-
nencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiōrē possederunt. Hannoniā.
holandiam. selandiam et frisiam. Habuit quoq; ludouicus impepator fratrem rudolfum comitem palatinū
Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adbesit. Repulsus deinde a suo dominio in angliā vitā
fuiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum et albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentia
fouit et terrā equa portioē diuisit. Ab his principes palatini et duces baioarie eorū deinceps originē habuerūt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris
duobus mensibus visa est.
Eames quoq; ingens p vniuersam ytaliā. in qua mendicantium turbe vel in-
humano quoq; cibo vix sustentate fuisse traduntur.
Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur et andream caroli fratris sui
Batq; hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regna-
uit annis tribus.
Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius re/
gno inbiantib? post quem septem annos sub varia principum contentioe. id
regnum in armis fuit.

Berta etas mundi

Monacum vrbs superioris germanie ad ripam Isare flumis sita. Inter vrbes principū in germania p̄cla-
rissima in baioaria notissima. Et si inter nouas esse censeat nobilibus tñ edificijs tñ publicis tñ pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et
q̄q̄ temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue initū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam p̄scripto
impatore ampliata et edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit.
in baioaria partē regionis heinricus brunsvicensis materna hereditate possedit et in arce vering domiciliū
habuit. Quo tpe publicus transitus sup̄ Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontem ultra flumen. p̄-
pe curiam monachorū fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmuneq̄ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antistes aibertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis
theolonijs et immunitatibz daninū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obiit dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. pauloq̄ post vxor Ot-
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plenisq̄ locis gesta) ottoni gratissi-
mus euasit. Petijtq̄ impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tra-
ctatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñi. ad frisingam p̄soluerent. Ea forma hec vrbs initius
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus oriū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p̄ ernestum initū sumpsit indies au-
gmentū in pplo ac structuris sensit vsq̄ ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dñ cō-
radus ep̄s frisingen. eccie p̄fuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p̄-
uifa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tps ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanorū impatoris incrementū ingens habuit. qui p̄ muros suburbii et alia edificia pleraq̄
addidit. et arcem antiquā cū monasterio fratrum minorū ordinis diui francisci. et cenobiū heremitaz sancti Au-
gustini in vrbe extruxit. et post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cū suo epitaphio cernit. Condita est igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare
vbi trāsīt nōnunq̄ negociator ex ytaliam ad germaniā frequētas. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. et edē p̄cipū
amplissimā. in qua aule et camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vñq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄ p̄mendari possunt.
Cū vñ hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñum inclitus prin-

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoꝝis baſoarie dux poſſidet. qui ſua magnificentia pluꝝ res nutrit leones. Et qꝛqꝝ plinius ſcribat in europa inter acheloũ tantũ & neſum amnes leones eſſe ſi lōge viribꝝ pſtatoꝝes ijs qꝛs affrica aut ſyria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattulos parere cōpertum eſt.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetuſtaqꝝ foreſtoꝝ familia natus nō mō iuriũ ciuiliſ & pōtifiſij abũ de doctus. ſ & elequētia & rez gerendaz prudētia inſignitus tēpeſtate hac ppter eaſdē pclariffimas virtutes apud ludouicũ bauiarũ impatoꝝe maxio in p̄cio habitus eſt qꝛ & indultis & priuilegijs eiſdē gratis conceſſis optime pteſtatus eſt. Nā eidem ſucceſſoꝝibꝝ ſuis ob grata foreſtoꝝ familie obſeqꝛa in ipm exhibita. munificentiffimũ priuilegiũ immunitatis & exemptionis liberaliſſime conceſſit. cōſtituens cum ſucceſſoꝝeſqꝝ eiꝝ ſuũ palatinum eximens eũ ab omnibꝝ oneribꝝ. dans eis libertatem notarios & tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Inſup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regioſ miſſos legittime poſſe cōſtituere & ordinare. Id priuilegiũ datus fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. i 330. Approbatumqꝝ habetur per potentatus.

Raynaldus eſtenſis marchio aldromandini eſtēſis filius hoc anno poſt fratrem ferrarie dñatum acciꝝpiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a friſco eiꝝ filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cōciuibꝝ pulſo & interfecto. Aldromandinus fratri ſucceſſit. qui moriens raynaldum hunc & nicolaum forma elegantes & ſtrenuos reliquit filios. qui vrbis principatum reſuꝝmentes ſtatim galloꝝ pſidia etecerunt. & vrbem ab eozum faucibus liberauerunt. Vrbe itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo pſidio ſtabiliret argentũ rauennatiſ eccie oppiduz regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati ſunt. Cum vō carolus & mamphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hoſtes adortiũt & in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obſideri cepit. Raynaldus vrbe erupit & eccie exercitum diſſipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit ſucceſſoꝝem.

Ordo militū Ihesu christi

dabiles et sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit et in unum volumen redigens clementinū codicem ab ipso auctore clemente appellare voluit. In ipso etiā beati frāscisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. ut in. c. c. triū. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picensis corbatiensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno 3 iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam pphanā. et nicolaus qntus appellat. Hunc institum hominē. qui uxorem habens iuuenē renitentemq̃ pseudo religiosus debita romano pōntifici reuerentia adorauit. et ut verus xpī vicarius a pluribus salutaf. Nec desuerunt flagitiosi et illi similes apostate daninati capite. et alta pditioni turba qui et secuti sunt ydolum et ab eo adulterinas cardinalatū presulatusq̃ et sacerdotij dignitates acceperunt. Qui cornua erigentes iohannē pōntificem publico edicto hereticum dixerunt. et cū fraticellorum de opinione hic auctor et fautor existeret eandem scolam satbane p viribus augere amixus est. Affirmabant eū hū ad coopimentum sue iniquitatis xpī et eius discipulos adeo paupes extitisse ut nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod et iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologorū multorū cū eis synodo pgregata. re q̃ diligenti disputatione discussa edictū pposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc cetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes pposuit et ad gymnasia publica transmisit. deniq̃ cū petrus ipse a bonifacio pisano captus et ad romanū pontificē in auinionē pducē fuisset venia petita Augustin⁹ de ancono in carcere p trienniu mansit vbi et mortuus est.

Augustinū etiā achonitanū ordinis heremitarū diuī augustini pfeffum virū sane et doctrina et vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate pstat. q̃ et ipse libru de ecclesiastica ptate ad iohannē pontificē pdictū inscripserit. et vltra cum omnes sue etatis theologos sine ptraditione excesserit a matheo exordiens totus nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que pmentaria in pauli eplā ad miratione digna habent. s. et sup act⁹ aploz sup apo.

Albert⁹ sistratauini eiusdē heremitarū ordinis et beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p h tps in declamationib⁹ ad papā princeps pdicatoz habitus ē. q̃ cū esset doctissim⁹ coplurimos finōes tū qdragesimales tū dñicales festiuos ad clerū pplm q̃ erudiendus edidit. Et et pentatheutū et pauli eplā sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine pstantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauini item ordinis pdicti olim generalis prior et tituli sancte eccilie cardinalis pfbiter his temporibus doctrina et eruditione maximo in p cio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vō libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibō et potu parcissimo vti ceperit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplas egenis prorsus distribuere cepit. et principatu se abdicans patrio suo oppida pater/na commendauit. et abiectis reb⁹ omnibus breuiveste indutus cū pileo et pera et baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ puenit. vbi plures ciuitates et castella vici romā aquā pendentē. cesenā et alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impres- sione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placē- tiam trāspadanā urbem morbo infectā se cōtulit. et ad quoddā hospitale diuertit et egrotantes omnes ad vnū videt signat et sanat. Labore igit somnoq; grauatur a deo pmonitus qd cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre et sagitta sinistra corā transfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbis vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est.

Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armorū strepitu vexabat ac bello. in paterno de- niq; oppido quod patrio donauerat existens a lictoribus tanq; explorator pphensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit. inde in carcere quinquēniū tempus consumpsit. quo exacto cū maxia patientia et vite au- steritate a patrio incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. i. 327. sumptis diuinissimis sacramentis annovite sue. xxij. migravit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innoca- rent a peste. ptegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patriū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis. puolutus sanctissimū corpus summa pompa ad tem- plum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis et miraculis effulsit. Cuius viri sancti meri- ta dū apud italos latuissent. Tandē anno. i. 415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo qd con- stantiā germanie vrbe vbi conciliū generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella et are per- vrbes p vicos et castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festū. xvi. kalend. sep- tembris celebrat. Eius corpus anno. i. 485. venetias furtim delatum a senatu et populo summa gloria ex- ceptum est. et templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus et pō- tificij qmaxime vberimus fons tempestate istac floruit. et nouellas sup decreta- les edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sex- to alias nouellas pposuit. Insup et opus mercuriale. et in additionibus speculi aliud pegregiū edidit. et in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū composu- it. Ip̄ius aut clarissima gesta et alia ad eū ptinētia ex additionibus ip̄ius extra devi- ta et ho. cle. in titulo de filiis p̄biteroz optime colligunt. Obijt aut anno dñi. i. 348 bononie ex peste. p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co- habitatione cle. et mulierum

Oynus pistoriensis ex nobili simbaldoz familia nat⁹ dñi auditor et p̄dicti iohā- nis andree amicissimus. ciuilis iuris pstantissimis sui seculi doctor p id temp⁹ lecturā putilem sup codice castigata et accurata doctrina cōscripsit. atq; sup primo digesti veteris pte vsq; ad- ti. Si ex norali cā agit. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aut ptes p viā additionū cōposuit. Odradū aut de laude consistoriale aduocatū dñi discipulū et iohannis andree familiare doctrina legū et moribus optimis insignē p ipm tempus floruisse constat. Qui et ip̄e in iure ciuili post se multas re- liquit lecturas et consilioz pegregium opus.

Johannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipus filius et discipulus eruditione et sancti- monia insignis. et ip̄e p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illu- strauit. eo qd ip̄ius in decretalibus plurimi extēt pmentarij ac p̄silioz in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa Lector medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglie. hic magnas partem orbis terre peregrinando pagrauit. et maximus orbis circulator mirabi- lia mundi. p̄cipue asie et indie varijs linguis ad oblectationes p̄scripsit. et p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minorū theologus doctissimus et ip̄e eodem tē- pore multa opuscula ad xpianā religionē ptinētia edidit. et qmaxime in sa- cris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minorū generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem et sup sententiaz librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifi- ce errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em xpm ac discipu- los nil priuatim habuisse. ip̄e tamen scriptis et rationibus se innocentem osten- dit. et propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie et eduardum regem anglie initium sumpsit. philippus enim francoz rex triu regum frater scilicet ludouici philippi et caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit et. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloz rege sepe pugnauit. a quo etiam sepius victus fuit. et cum multa perdidisset tamen vienensium principatum emit et regno suo adiecit. Benedictus quibus. xij. componere ite pacem inter philippum francie et eduardum anglie regem sepe tentauit per legatos ac frustra. qui maximis cladi- bus quiescissime inter se concertarunt. nam eduardi classis supra selusas non longe a portu flandrie tanta vi cum gal- lis dimicauit et vixit ut ad triginta milia galloz una pugna interfecta referant. Et alij habent tantus franciscus petrarcha effusus est sanguis ut mare flandrense sanguine tinctum videretur.

Franciscus petrarcha natione etruscus. florentinus origine. ex antiqua fami- lia honestisq; partibus fuit. quibus prout pulsis ut ea ciuitas factiosa aretini exilio nat' est. Anno huius etatis. 1304. die lune ad aurore kalend. augusti. ingenio vo- sublimi et ad omne bonum et salubre studium apto. sed ad morale precipue philosophia et ad poeticam prono. corpus iuueni non magnarum virium obtigit sed dextreitatis exi- mie. forma illi elegans fuit et maiestas quedam ingenta. statura mediocris aut pau- lo superior. plena facies. rotundiora membra et in senectute ad crassitudinem corp' vergens. colore erat viuido inter candidum subnigrum et visum plonsum tempus acerrimo ita ut ad. lx. annum minutissimas quasque litteras sine adminiculo legeret. sanissimum per omnem vitam corpus habuit propter in extrema senectute. Is aretini natus primu vite annum nec integrum ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuoca- ta ab exilio genitrice. octauum pisum. ac deinceps in gallia transalpina ad leuam rbo- dam in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas lit-

teras aggressus in corpentoras ubi liberales artes didicit. inde studio legum non sponte addictus quadrien- nio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eum iuris studium sequi. poetam co- lere et in eo negotio delectari tandem suo arbitrio eum reddidit. inde poeta insignis et orator facundissimus eua- sit. Post hec gallias et germaniam peragravit in qua parisiis urbem et plura regna vidit. inde reuersus Ro- mam a stephano de calumpna in multo honore habitus. ubi in capitolio a senatu approbante roberto sic- lie rege laurea corona insignitus est. Post hec auinionem rediit et in valle per exigua amena que clausa dicitur buccolicum carmen scripsit. et vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertum et verone cum dominis de la- scala versatus ubique carum. iacobi de carraria beniuolentia adeptus. patavinum veniens et a venetis cum magnis hono- ribus accitus. tandem in agro patauino arquadum rure montano sedem fixit ubi meditando scribendo tempus contriuit. Postremo labore confectus anno domini. 1374. apoplecticus sancta christo reddidit animam. corpus ibi- dem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit autem. 50. annis una minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiam de remedio virius et fortune. de secreto conflictu curarum suarum. de ignorantia sui et aliorum. epistolarum duo volumina. librum rerum memorandarum. affricam et materna lingua librum sanctorum et triumphorum et plerumque alia. S. yuo doctor

Ilo natione brito eruditissimus iuris consultus per hec tempora propter doctrinam et sin- gularem eloquentiam quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac mi- sericordia in pauperes usus. celeberrimus habitus. angelica enim floruit continen- tia et vitam suam a vino et a carnum esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiuniis et orationibus disciplinas vigiliisque adinsecebat. nudam per cu- bili terram luteam. rigidum saxum per cervicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamque omnem cum pauperibus quos pecu- rando. pregebat conuersationem duxit humilissimam. patrimonium amplum cum haberet spem in deo collocans pauperum et orphanorum ac viduarum causas per virili semper tu- eri voluit. Hic igitur almsificus yuo aduocatorum omnium lucerna condignam laboris sui mercedem a domino percepit. quo mortuo cum crebris fulgeret miraculis inter san- ctos aggregari meruit. unde eius festum sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit. yuo pater legum custos. pectoris et amplum egregiumque de- cus cui se debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miserorum sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzagavir animo et virtutibus prestantis atque perclarus his annis quadam calliditate atque pri- dentia mantue urbis principatum passerino bonacosso ademittit et in se suosque successores usque in hodi- ernum diem transtulit. Passerinus ipse et sui predecessores ipsum principatum per annos multos possidere. sed dissen- sionum factionibus subortis adeo mos inoleuit ut cuiusque factionis liceret ciuitatum principatum occupare. Inde pontifices romani et imperatores propter egregias huius perclari familie virtutes ipsam urbem et principatum eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed communi populorum delectione ur- bis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem et greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sultante ab ottomanno quodam turchi exigui census et obscuri principia sumpserunt. a quo postea ottomanni turchi appellati sunt. hic primus turchorum rex. orta inter turchorum principes seditione auctoritatem brevi et nomen adeptus est tempore. urbes et oppida non pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; propagavit. quem secutus amirates filius duobus de grecorum imperio discrepantibus ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellum pertrahens ubi ambo consumptis viribus fractos aduenerit in eos arma conuertit et plurimum grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanum et pazaitem. solomano extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit et inglorius apud asiam obiit. cuius filij complures. quorum primus calopinus natus maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnum deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. et non multo post ipse patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mabumethes frater tercius ex pazaitem filius subsecutus. rex sextus regnum obtinens. magnas res in europa gessit turchorum regulos vi atq; armis oppressos regnis exiit. ipsoq; mortuo amiratem filium dimisit heredem. qui mustapham patruum sup̄atum et interemptum victor vniuersum regnum obtinuit. hic mabumetum habuit filium virum preclarissimum. qui duo imperia et duodecim regna acquisita sua adiecit dominio. de quo infra fiet mention. hicq; deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantem dimisit. hec est ottomannorum progenies et origo. adeo q̄ turchorum nomen auctum est ut q̄ olim asia vocabatur nunc turchia vociter. a turchis enim vniuersa possidetur.

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia et india euangelizando discursus miraculis clarus. et quatuor sanctorum martirum corpora de ciuitate homines transiit per mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram non sine miraculis. et descripsit peregrinationem suam.

Barholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theologus et insignis decretorum doctor per hoc ipsum tempus p̄sulis floruit et multa laude digna composuit. Inter que putile opus et quali diuinum ad cōfessorum instructionem edidit quod summa pisanam seu magistratam appellauit. eam enim (ipso referente) p̄fecit anno dñi. 1338

Albertum brixianum eiusdem p̄fessionis et litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse et miraculis floruisse tradunt. qui propter sanctitatem maximam et ipse summam celebrare de casibus composuit. cui aliquando beatus augustinus cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Audolphus carthusiensis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentiniensis vir doctrina et morum sanctitate conspicuus. hac ipsa tempestate optime vitam dñi nri ihesu xpi egregio volumine. et quodam celesti artificio. imo potius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum et omni rerum tam diuinarum q̄ humanarum. et potissimum ipsius ihesu xpi vite. put potuit huius esse possibile plenissimam habuisse notitiam. alia q̄ laude digna hic deuotus atq; venerandus p̄ edidit bonam de argentina ordinis heremitarum generalē eo tpe floruisse ferunt. q̄ sup̄ quatuor sententiarum libris et ipse cōmentaria dignissima edidit. quibus scolastici in germania maxime vtunt. Cui plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiam cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Abertinus carrariensis marsilij patriensis hoc anno iure gentium ex ipsius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnavit annis sex. Hunc cum mastin veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem la cessit eidem urbem tradidit. qui a venetis et luchino vicecomite. pcurantibus pax cōfecta est et vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pontifex ap̄lica et imperiali auctoritate ipsum in ea cōfirmavit. et deinceps quo ad vixit ipsam in pace possedit. ipso deniq; mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodem anno a iacobo vbertini patrie cōspiratione facta interfectus fuit. et ipse primatū urbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minorum omni doctrina excellentissimum. p̄fessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542.

Anno xpi. 1343.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiepiscopus rothomagensis. Postremo nonis maii millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositusque eloquentie. liberalis in omnes et phumanus. qui primo anno pontificatus sui octo presbiteros cardinales creat. diaconos duos. scilicet fratrem suum monachum tullenis professionis et guilielmum ex sorore nepotem. Verum cum intelligeret totam italiam in tumultu esse solos lucinum et iohannem vicecomites vicarios insubrie confirmavit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat enim solos vicecomites ludouico bavaro resistere posse in italia (ut ipse predicabat) descensuro. atque etiam tridentum usque puenit. qui vicissim ut par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmavit. Que quidem verucia malis (ut aiunt) auius in pontificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene perpetuis incommodis turbinibusque agitavit. Iohannes enim de vico urbis rome prefectus nonnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impius est factus. Eo denique titulo galeotus malefactor fratres arimini in romadiola pifauri fanique in marchia anconitana. Antonius ferretanus vrbini diolus et ita in alijs plerisque locis dominos confirmavit. Clemens autem pontifex quosdam cardinales ex auinione romam misit qui statum urbis componentes petrum saracolumensem et iohannem vrsi filium senatores declararunt. et nicolaus rencij publicus scriba qui statum urbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemia proficiscitur. quem clemens pontifex ob multarum linguarum periciam in ludouici contumeliam ab electoribus in cesares designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono datus. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno domini. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimo octavo mortuus auenione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis ut quemadmodum bonifacius octauus olim concesserat ut centesimo quoque anno (quod seculum antiqui appellabant unde ludii seculares appellati sunt) plenam peccatorum omnium remissionem visitantibus limina apostolorum petri et pauli quinquagesimo quoque anno id facere libenter annuit. Cum dicerent etatem hominum iubileum illud centum annorum attingere non posse. Clemens igitur sextus ad quinquenarium numerum reduxit. qui est proprius iubilei numerus. Cum autem annus aduenerat iubileus tanta rome pressuram potius quam frequentiam populorum petrarcha qui interfuit fuisse refert ut nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa christianum professa nomen illa proflebat diebus singulis multitudo.

Eodemque anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est ut vix decimus quisque ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirum cum ob iubileum contagione hominum et multitudine undique roma commigratum squalore situ pedore omnia inficeretur. Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij civilisque iuris vir conlultissimus. procurator primo. mox episcopus claramontanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutaris annus a quinquagesimo secundus terdeciesque centenus. Fuit autem vir integerrime vite magneque constantie et seueritatis. qui ecclesiastica beneficia non nisi probatissimis sacerdotibus tum vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit ut omnes prelati omnesque qui beneficia habebant ad ecclesias suas sub anathematis pena proficiscerent. dicebat enim oues pascuas a proprio pastore non a mercenario custodiri debere. Impensam quoque domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum et honestum redigens numerum. virosque probatissimos. Idem ut facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus preterea sacri palacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dum bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Usque cum curiam purgasset prelati in ea dissidentibus quos ad suas queque ecclesias ire iussit. nihil duxit antiquius quam legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes et puincie iuris ecclesie tyrannis ut deturbatur reciperent. Legatusque fuit egidius de gente carilla nobili in hispanis sabinoz episcopus cardinalis vir quoque ad vires et potentatum licuit. Traiano Hadriano et theodosio virtute equipandus. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem saluberrimosque dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasionem et prudentiam inter genuenses et venetos denique sedus initum est. ac inter pisanos et florentinos pacem composuit tumultuante potissimum ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad urbem misso. Erat autem maxime intentus abolendo bello quod inter anglos et gallos gerebatur. parare et classem contra hostes christiani nominis constituerat. In tantis vero animi perturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octavo die sexto moritur et in monasterio diui andree carthusiensium ordinis quem ipse extra auinione propriis impensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linea summorum pontificum
Clemens sextus

Innocentius sextus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemiæ filius et henrici impa-
toris nepos anno salutis millesimo tricentesimo qdragesimoseptimo. iu-
bente cñ clemente sexto pontifice in lodouici dedecus et deffionem in cesareq;
cū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis .32. Vir
multarū linguarū et līarū peritissimus iustusq; et rectus ac timens deū. bonos dili-
gens et malos sceleratosq; odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condi-
dit que adhuc extant et caroline nuncupant. Is viuentē patre aduersus tartaros
felicitē dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugna-
uit adolescens cū veronensibus eosq; p̄lio fudit. in ea pugna bis equo detect⁹ nō
dubitauit tercio conscendere facinorazq; fortissimi militis edere. Nomen huic ca-
rolo in baptisinate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoz rege
mutatū est. apud quē pueritē rudimenta peregit. fuitq; carolus vir magnorum
opez. qui regnū bohemiæ tū religionis cultu tū legum ac bonoz morum. discipuli-
na illustrauit. Nam scola liberaliū arcū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas me-
ribus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa
fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū
rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄-
sentie timor vicecomites p̄tra ac illē expectauerat p̄cordes effecerat. quare ad solā
anbelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p̄ inducias
quietos reddidit et mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde
romam petiturus substitit in pisanos receptusq; in urbem facciososvtriusq; ptis
a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie depreffit. Senēses illico sese illi absq;
ullo federe pmiserunt. pariter volaterant. pariter miniatenses fecere. nec ab eē po-
terat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ et a du-
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gi-
bellinis qui iampridē florentia exulauerant eiectis. guelfos in suū locum restitu-
it. longobardos in ptatem accepit. Reliquis ethurie partibus p̄ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ ita-
q; rome magnifico apparatu nouatores rez qui aduersus ecciam sentiebant romano pontifici iudicandos
tradidit. p̄mis igit quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator his (de quibus diximus)
p̄ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethuriā. inde in lombardiā. moxq; in germaniā redijt. Johan-
ni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ppugnaculis comuniuit
Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit.
Ecclesiam pragensē ad metropolitici decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus
profecto impator nisi vt aliqui scribunt bohemi regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuisset.
et wenceslau ex filiis suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset
Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qd virtute obtinere nō po-
tuit p̄cio comparauit. Promissis cuiuslibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset
publico illis romane rei p̄ vectigalia obligauit p̄petuū imperio malum. Nec post hec extollere caput im-
perium potuit. Carolus autē cū omnem ferme etatem vltro citroq; ex ytaliam in germaniā eundo et redeūdo
consumpsisset. Tandem etate iam grandem salutē p̄prie consulens wenceslau filiū vt p̄missum est Anno
dñi. i. 370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre fili⁹ imperauit annis octo. Po-
stremo carolus impator cum pleraq; gloriofissime in imperio gessit anno. i. 378. hūana funct⁹ vita decessit
Güntherus comes de swartzeburg

Linia impator ro.
Carolus quartus

nocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq; antea.
visum itaq; omnibus est tante mortis planetarū etiam signa aliqua dedisse.

Igens q; vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicientiū terrore. p̄ celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in
oriēte e celo tradidisse ferunt.

Berta etas mūdi

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū z in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemi ce narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruiam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliq; cōiūgit. In quo sita est regia z sancti viti pontificale augustumq; templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptozum z forum z letā curiā z collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudibz. Iungit aut minori prage lapideo ponte quatuor z vigin ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit. p̄funda. z vtrinq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē ad colles vsq; p̄tendit. quoz alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi z collegium est. Est aut hec ciuitas insignis in puincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū diez itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificibus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemicē p̄ba dicit. indeq; nomen vrbis datū. s̄ corrupto vocabulo postea pragā dixerē. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominū habuerunt. Postea duces vsq; ad priuū regē vratissā gubernarunt. qui. vi. z. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magatū in p̄cilio principū ab impatore heinrico ei⁹ nois q̄nto rex declarat⁹ fuit. morauoz reg⁹ qđ p̄us extinctū fuit in bohemiā trās lato. stesia. lusacia. morauia bohemoz ip̄erio adiecte. Silbert⁹ treueroz archieps cū eo pragā miss⁹ qđ corā puicialib⁹ regē iungat regalib⁹ qđ adoznet isignib⁹. In eodē āno sc̄m accla

manente populo Bratislao regi salus honor atq; victoria. Is vtratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicorū regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non ppositus tantū sed decanus et sacerdos diaconusq; et subdiaconus rem diuinam facientes episcopaliū ornamentis vtuntur. Et ppositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Postvratislau primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noie s; ducis tantū vfos. et vlatislau vno loco vtratislao natū ab impatore friderico primo sibi et posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa uiam qua vetus praga minori iungere magni operis edificauit. quē ratisponensi pferunt in quatuor et. xx. arcos vt diximus protensum. Beinde vtricus qui carinthiorū principatū tenebat cū virili sobole careret accepta ex orthocaro rege bohemiē pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam et portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia et gloria fuit et augmentū mirabile accepit vt pmissum est. Nullū eī regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemiū reor. Tempia in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili fornicibus tegebant lapideis. Altaria in sublime posita auro et argento quo sanctorū reliquie tegebant onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atq; amplissime. cōspicuo vitro et admirabili opere lucē p̄bebant. neq; hec tantū in oppidis atq; vrbibus s; in villis quoq; admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multauie qua misa fluius illi iūgit sitū in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā p̄ter edem magni et memorabilis operis amplū dōrmitoriū. ceterasq; officinas monachorū magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō parū concluisit orū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq; testamentū ab initio genesis vsq; ad apocalipsin Johannis lris maiusculis in tabulis scriptum p̄tinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentib; ita vt asummo vsq; deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit dulcoris Bohemia dicebatur. queolim inter principes atq; reges dulcissimam redolebat suauitatem. Hunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt p̄ori redolentie atq; splendori par fiat. Eius historia et regum gesta papa pius. secundū in historia bohémica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum
in oppido baioarie nomic
deckendorff sito in litore danu-
bii anno dñi. 1337. maiestate ihe-
su xpi i diuinissimo sacramento mi-
rimumodū ptepsit religionem
nostrā illulit. Id p^o varias pun-
ctiones in fornace ignis posuerit
illesum tñ ab igne māsit. in incu-
de qz malleis pcusserūt. Qua re
(diuino nutu) cognita prefectus
oppidi bartmann^o de tegenberg
cū ciuibus oppidi iudeoz dom^o
inuaserunt. nō sexui. nō etati par-
centes veritate cognita debis pe-
nis afflixerūt z neci dederūt. Sa-
cramētū obseruatū in eccia sepul-
chri dñi miraculis varijs i eo op-
pido honoratur.

Iudei qz oēs qui in germania
erāt deinde anno dñi. 1348.
sequuti videlicet tpe pbusti sunt.
eo qz omnis regionis puteos in-

toricare fuerūt amixi vt multi eoz pfecti sunt. perijisse aliqñ milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in-
occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas z
omnes fruct^o terre. qñ corruptione z fetore execrabil^o pestelētia sbsculta ē
Pestis lugubris z miserranda hoc anno. 1348. incepit z p tres annos
p totū pene orbē debaccata est. q pmo in asiā apd indos ob easdē be-
stias incipiens passim p puincias irrepens vsqz in britannos. Per ma-
re igit^o anno sequenti irrepēs regna ytalie. postea francie z britannie. demū
germanie puincias z hungarie sua ptagione infecit. adeoqz defecit apud
omnes gentes vt vix decimus quisqz ex millesimo hoie supfuerit. In aliq-
bus locis vix tertia ps hoim remaneret. z pleraqz loca ne dū campestria.
verū arces. oppida z vrbes. pñsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta

Huc calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.
Berhardū senesem ordis heremitarū diui augustini sacraz līaz clarissimū inter-
pretem hac ipa tempestate admodū senē obijisse tradūt. virū vtiqz ingenij e-
minētissimū z bñ egidij ro. imitatorē pñpū. q cū esset in sacra theologia doctus
sup primū sententiaz accuratissime scripsit. Deinde tractatus de pñcriptionibus z
deysucaptionibus z deysuris ceterisqz pñtractib^o opuscula edidit. quib^o diu^o bern-
hardin^o pñteraneus sup in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tra-
ctatū Jo. an. ei^o pñtemporane^o multj in locis z maxie mercurialib^o plurimū pñmedat
Berhard^o itē eiusdē ordis z doctrine pñfessor patria bergomēsis z sauonēsis
ep̄s eo tpe in pñcio existēs pplo suo peste laborātū vt bonū decet ep̄m magis
pñdesse adixit ē qz pñesse. q cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretalū cō-
mentatus est. z multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qñlibet duo parisi^o
disputauit z multa opuscula edidit. moriens deniqz nō sine sanctitatis noie bergo-
mi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētī^o medic^o dñi qñdā medici fili^o hisdē tñpib^o nō inferiori inge-
nio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā p^o se reliquit
Bartolus legū doctor

Franciscus quoqz albergotus natione aretinus solidus legum doctor z explanator bartoli amicissim^o
et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobin^o carrariēsis q marsiliū interfecit h anno postqz qtuor annis in patauiū scepra tenuisset. z ip̄e a
Eguilmo eius ex pelice filio interficif. cui^o parricidij hec cā fuit qz ab eo pñtumeliose spuri^o appellatus
est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accersiu z gladio impetens eū cōfodit. z statim in templo
diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet verbum xpi qui gladio feriet gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator uxorem secū habens et filios venit ad urbanum pontificem romae agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitq; padua et bononia in ethuria iter. dū pisis ageret lucanos pisanis et miniata florentinis rebelles in deditiōe p imperio accepit. nōnihilq; pecuniarū extorsit a populo florentino rebellionē timentē. In quas subiecti eis de ethuria populi proclives erant. si modo princeps pstitisset assensum. sed is romā delatus et paucis ppter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū q; aduenerat mensem italia excessit. Agente rome urbanū stimulauit vt aploz petri et pauli capita pquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccia extante multo argento auroq; vndiq; geminato plurimū exornata. In scolam pragensē aliquando ingressus carolus quartus romanoz impator. cū disputantes liberaliū arcium magistros in horas quatuor audissz idq; purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. naz cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiq; aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior donū clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem et misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurnberge pclara superioris germanie vrbe. adherentibus em consiliarijs et optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegiō fabroz capz barbe vulgo geyspert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis em conuenticulis et collegijs artificū q vulgo zunft appellāt tāq; monopolū seminātib; i meliōre policiā vrbe pstatā reduxit. Macellarioz aut collegiū q; carolo piliarijsq; adheferat ppetuo qdā ludo carnis priuilegiavit

Ordo iniesuatorz fratrum

carolo piliarijsq;

Ordo Iniesuatorum fratrum Urbano sequenti pontifice pfulante apud senam ethurie vrbe in itium sumpsit. hi nanq; turmatz p domos seculari habitu induti religiosoz more cū ingenti caritate et simplici quadā religiositate in sudore et labore manū suarum in vnū viuere et deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoz quidē viuendi modum plurimū approbavit et a se laudatos cū tunica alba et caputio cōtempibili sibi p habitu datis abire pmisit. et ad eozum ptectionem confestim nepotē suū virū grauissimū et religiosissimū in ptectore assignauit. q et ipe mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desup deferendā sine calceamentis contulit. atq; eos in priuilegijs et gratijs plurimū cōmuniuit. et p priuilegiū speciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aut plurimū multiplicati et per omnes ferme italie ciuitates diffusī boni precij et optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicorū regulariū qui vulgater scopetini nuncupatus etiā in senesi agro sancti saluatoris p hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet et iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaz diui augustini initū sumpsit et breui magno in pēcio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē postea grego. vndecimus huius vrba/

ni successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hī plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāq; sue prime religionis et pristini habit; semp claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo et asta sup camiseam lineā deferrevoluere. et quecūq; statuta et primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus em viuunt. nō predicant sed confessiones alioz more audiunt. magni em pēij. maiorisq; opinionis in dei ecclesia nunc vsq; habitū sunt. viros em integerrimos tum scientia tumq; vite sanctitate protulit.

Johānes francoz rex

Johannes francoz rex anno. i. 350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. et regnavit annis. xxv. hic cū eduardo angloz rege bellum a patre ceptum. psequens sexto regni sui anno in pituriensi agro supatur et cū philippo ei filio capif. et in ea quidē clade permaxime gualterus athenaz dux qui apud florentinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Gerū tercio ciuitatis sue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunq; contra se bellū gerere psumeret. s nō ita multo post fidefrag. hic pacem rumpes eduardū ab integro arma capere et eū vsq; ad internitionem psequi impulit. armatis igit centū et qnq; gita rostrat; nauib; ingentē exercitū ptra iohannē i galliā duxit et maxia clade vniuersū regnū diu affectit.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6562.

Anno christi. 1363.

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelmus griseus ante vocatus sancti victoris massiliensis abbas. absens etiam. legatione tunc ad vicecomitem fungebatur omnium consensu apud auinionem pontificatus creatus. vocatur itaque a uinionem pontificis. inuenerit. vir singularis virtutis. ingenui animi. innocentissime vite. Isque per sua prudentia res italie calles nihil duxit antiquus quam egidium cardinale hispanum italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui rex et iterum italie experientissimus tridentina via ingressus est. inuentusque verone scaligerum canes deinde accersitos ganzagam ludouicum nicolaum marchionem estensem et franciscum carrarium initis federibus in bernabouem pertraxit. ut prius superatus et saucijs egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis urbanus ad quartum sui pontificatus annum in italia venit componendarum rerum causa. ei legatus egidius corneti fit obuiam. romam perficiscit. liberatus tamen legationis onere quietus ob senium. viterbium rediit ubi et tercio mense post mortem. vir singularis virtutis et constantie. qui dignitate ecclesiastica mirifice tutatus est. Assisium delatus in ecclesia beati francisci tumulatus. At cum carolus impator intellexisset urbanum romam profectum eo et ipse ut premissus est aduolans. Urbanus apud sancta sanctorum reperta inde locellis argenteis recondita ad altare marie basilice lateranensis collocans. Quibus ea rome agit in urbe veteris et monte salisco palatia construi curauit. Curiales transalpinos quorum in italiam ducendorum firmam conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad quam romani grauitatem aeris per aestatis caumata declinarent. Breui autem in gallias reuersurus iohannem haucut egregium copiarum ducem e carcere missum copijs illis omnibus praefecit. qui antea sub egidio militauerat. sed reuersus in gallias apud massiliam iterum pontificatus sui anno octauo mense quarto scitatus vite fama postati opinione celebratissimus.

Gregorius undecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte marie noue diaconus cardinalis. auinionem pontifex omnium consensu creatus. Hunc enim adolescentem vix decimumseptimum annum attingentem clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. et ne videretur carni et sanguini magis quam ecclesie consuluisse. Eundem ad exquisitissimos doctores. maxime vero ad baldum qui tum perusij legebat discipline gratia statim misit ubi in quouis genere doctrine praefecit. fuit praeterea tante innocentie et placabilitatis adeoque humanus et pius ut ab omnibus vniuersis diligere. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit ut res ecclesiasticas recenseret. Initia autem cum bernaboue vicecomite pace cum omnia in perturbatione fuere. erant enim inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cum esset in italia conuersatus. qui baldi iure consultissimi ut diximus perusie diu auditor fuerat prudenter considerauit suum in italiam reditum praeter ceteris posse rem ecclesiasticam instaurare. et forte eo sic cogitante episcopus quem de reditu ad suam ecclesiam admonerat familiaritatis confidentia. et tu inquit pater sancte cur non ad tuam ipse accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit perire. sed cum agnatis et gallicis id in primis odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt et breui post pontifex cum illis qui praesto iubenti affuere delapsus est. perpetuamque nauigatione tempestatibus sepe numero agitata cum triremibus una et viginti genuam primo. post cornetum. inde tercia romam ianuario puenit. Anno salutis sexto septuagesimo terdeciescenteno. qui pontificatus sui septimus et relegationis in gallias romane ecclesie septuagesimus annuerabatur. fuit ea dies populo romano letissima. Florentino autem terribilis. quod omnes existimauerunt pontificem cum britones anglicos tanto numero militarent. Rex ecclesiasticam breui cum tyrannorum excidio instauraturum. Indigebant autem omnia aduentu pontificis. nam et mentia et basilice ac priuata edificia vbique ruinam minabantur. quae certe magna ex parte restituit. ut turris suo insu edificata ad sanctam mariam maiorem indicat. Labefacti etiam ita ciuitatis mores erant ut nihil urbanitatis habere videretur utque illi mores aliunde petendi essent quae totum orbem terrarum quondam ad urbanitatem redegerat. Collocata itaque in urbe sede sua pontifex (ut bonum pastorem decet) omnia circumspicere cepit. Egit tamen principio aduentus sui natura minus et optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quam illi oberrati magnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere et ad bernabouem conuersi antiquum hostem Sed cum pontificis in italia reditus esset formidolosus intercessionem eius iohannem haucuth pecunia corruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florentini tamen sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia quae ad pontificem pertinent intollerabili vesice dolore mortis sui pontificatus anno octauo. mense quinto. quinto kalendas aprilis millesimo tricentesimo septuagesimo octauo. sepeliturque in basilica marie in via noua sepulchro marmoreo quod adhuc visum cum magno gemitu et lacrimis. lugebant non modo praesentem sed etiam futuram calamitatem.

Linea summorum pontificum
Urbanus quintus.

Gregorius undecimus

Brigitta vidua domina
Suecie

Brigida alias brigitta vocitata deuotissima xpi mulier natione germana. Suecie provincie princeps et dñā. ex regū pgenie nō solū illustre duxit originem. verū de nobilibus deuotissq; pgenitoribus ortus habuit. Cuius genitor specialī amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memorias passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob plem saluata fuit. Nata aut puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde pfecte loquebat. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i uxorem copulauit cū quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinentia hūilitate māfuetudie atq; labore pmāsit. Post mortē viri omnia bona inter filios et pauperes diuidens habitum et vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō utebat. aspero induta cilicio. carnes macerabat. Ex pcepto xpi romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem p̄sentauit ne auidione accederet. Successorūq; gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens pfecta pegrinatiōne romam remeauit. et p annū graui infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igit p̄nunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruorū dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriofis miraculis et indicijs ostensus fuit. Anno dñi .M. ccc. lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multorū miraculorū choruscationē ab vrbē romā in monasteriū vasteriā. et a bonifacio nono p annos. xx. sanctarū cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sancta et gloriofa muliere initū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat. hoc anno spiritu diuino impulsā nouā religionem monasteriorū dupliciū videlicet viroz et mulierū excitauit et instituit. Huiusce tñ religionis primū auctorem et institutorem diuū basilium in grecia fuisse dicunt. Verū p̄cessu temporis ad tollendas occasiones malorum et obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritus sancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. virozūq; edificia p̄nexa et cōtigua haberent. habitationes in ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi urgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoz tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vō seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut p̄or appellaret. et alijs p̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones et puenē habere statuit ad fratruz et soroz sustentationem. Quoz oīm victus et vestitus ad abbatisam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi p̄sumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres et sorores p̄ episcopos consecrari iussit. Hī aut religiosi et tam femine q; mares habitū vti iubent. tunicam cum clamīde grisea cū rubea cruce desuper et quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt ad carnes. sed carnibus vescunt. tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. et nihilominus diuī augustini regulam profitent additis brigide sancte constitutionibus. et tā in fratribus q; in sororibus certū assignauit numerū scdm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata et dictata confessā est. Quaz ob re summi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis speciali priuilegio approbatā et confirmatā esse voluerūt.

Johannes bochacius

hec em̄ p̄phetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibusdā regnis consumandis. que omnia scripto mandauit apud multos in p̄cio habetur. apud ytalīā pauca hui⁹ religiōis monasteria habent. in suecia vō et germania magna quidē et plurima ac opulētissima esse cernūt. Hī religiosi seculariū cōfessiones aliorū more audiūt. et dieb⁹ festiuis p̄dicāt. p̄uersos hnt q̄s in exteris philosophorū atq; astronomicorū clarissimus. Anno dñi .i. 375. cū eet etatis annorū. 42. e vita migravit. qui cū ameni ingenij esset vir et in latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus habere hos libros reliquit. de genealogia deoz li. i. 4. de p̄claris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis et. beliorū egregium opus. gesta impatorū et pontificū edocens. et scismatum in ytalīa. de tartarorū victoria. de heresibus bohemorū et plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centū novorū et alij

Sexta etas mundi

Anno mudi. 6577. Anno xpi. 1378.

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pontifici. ex barensi archiepiscopo pontifex successit. Vir certe callidus et iniuriarum memor. ac vindex malebat videri et metui. potius quam diligere. et pontificatu suscepto (ut par erat) non pacem inter christianos componere voluit sed magis cardinalium et iohanne regine iniurias vlcisci. per viribus conatus est. propter quod florentinos anathemate notatos. ut in sua deducere sententia absoluit. Inde cum natura iniqua esset apud nuceriam cardinales creans quosdam ex antiquis in carcere coiecit. Inde genua profectus usque ad obitum caroli apulie regis romani reuersus est. confirmatis ecclesie ciuitatibus cum honore acceptus ad insidias deuitandas nouem et viginti cardinales vna die creauit. in quibus maior pars neapolitanorum. tres vero fuere romani. quibus superatis paucos superuixit dies. pontificatus sui infelicitate acti anno undecimo mensis octauo. rome moritur. sepeliturque in beati petri basilica paucis admodum eius morte (utpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico et inepto.

Scisma vigesimum secundum omnium pessimum et scandalosissimum quod per nouem et triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo enim gregorio undecimo. cardinalibus ad sanctam mariam nouam ut iuxta de more gregorio soluerent convenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus ut romanum aut saltem italicum pontificem crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tam terribile dictum aut factum ut impressio potuerit appellari. Gallici vero numero tredecim unum ex corpore suo ut haberent pontificem emitebant. et inter quatuor italicos romanorum generis unus gente vrsinus papatum ambiebat. Tulit vero casus ut bartholomeum neapolitanum creari pontificem ut premissum est in urbem sextum sunt assensu. Gallici vero penitentia ducti ad varia loca extra urbem confugerunt. accepto a populo post in pontificem urbano et a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. et per tres menses habitus est pontifex. Superuenientibus inde estatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum namque pontificem ut mutandi aeris preteritum ananiam eis liceret se conferri. unde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse urbani electionem causati alium in pontificem delegerunt gebensem eius septimo clementi indita est appellatio. per orbem litteras disseminant. clementem verum christi vicarium. hunc scisma magni in ecclesia dei orti cepit ut duo capita in ea dicerentur. italia enim germania et pannonia urbano. Clementi vero gallia hispania cathelonia et britannia adhesit.

Clementis vero multas acceptasque clades in gallias cum curia sua profectus est ubi apud auinionem ut pontificum moris erat sedem constituens ut verus pontifex a gallis omnibus veneratur est. et sedit annis. xv. Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinalium omnium consensu pontifex creatus. Anno domini m. ccc. lxxxix. Hic est annorum circiter triginta esset dum pontificatum inisset. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate et tanta peccandi licentia ut nulla ei voluptas obijci posset. Fuit preterea tanti animi consilijque ut primum populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli et pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio ubi multis annis comoratus fuerat romam regressus inuibilem celebrauit. At bonifacius rome urbis ad ecclesie subiectionem reducte gloria et pecunijs iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouam que pontifices romanos successores suos non minus orbis christiani quam rome dominos reddidit. lege enim promulgata constituit. non licere cuiquam sacerdotij ad quod promoueret beneficium adipisci. priusquam primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissolueret. soli quoque anglici cum legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ad istam preterea adolescentem in paterno regno apulie collocavit. Studium generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti assensis marchionis concessit. Brigidam in sanctorum numerum retulit. Verum in multa rerum perturbatione diu afflictatus dolore laterum tandem moritur pontificatus sui anno quattodecimo mense nono m. cccc. quarto. Sepeliturque in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionem in scismate successus sedit annis. 21. usque ad concilium constantiense. cum clemens antipapa auinionis obisset in eius locum prophanus petrus hispanus de luna anno vocatur vir doctissimus et vita omni. si ab ea temperasset ambitione pestantissimus. Cui benedicto tercio decimo fuit a suis sectatoribus appellatio. de qua infra cum de Constantie concilio oportunius dicetur.

Wentzeslaus caroli imperatoris predicti filius, imperator anno. 1379. pre defuncto. Cum iam una cum patre impasset annis. 8. solus post patrem confirmatus. impavit annis. xxi. Quamvis imperii benedictione a papa nunquam obtinuerit. wentzeslaus enim etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemicum sceptrum est assecutus. *Exin. xv.* agens annu cum coniuge sua iohanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronam accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta est. de domo batoarie. nomine Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aut patri in omnibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laborum fugiens. vini proorsus. quam regni curiosior. Qui totum tempus vite sue in extrema germania in otio et libidinibus consumpsit. Ob quam rem captus a baronibus. xviij. ebdomada in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et pro copius morauie magno reipub. malo eum libertati reddidere. captus est. et secundo per sygismundum hungarie regem. Et alberto austriae duci in custodiam datus. Custodia eius in egregiis edibus apud viennam habita. quibus exinde cognomen praga datum. quod eas rex pragensium incoluisset. Sed cum parum diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoque rursus positus est. Neque in vitam mutauit. sed priore consuetudine vino ciboque marces. lucem dormiendo nocti coniungens. Ab electoribus imperii comprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit eum. Rupertus enim palatinus rhemi animaduertens imperii dignitatem et hominis socordiam zelo commotus et viciorum inimicissimus. illum deponi percurauit. Et ipse nolens suffectus fuit. Sub hoc vero rege wentzeslao hussitarum insania ortum habuit. hi heretici post varia attemptata cum nicolao quodam nobili in regiam tumultuarie prumpentes. wentzeslao orauerunt. ut sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorem partem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentem. utque in postea diem redirent. iussit ille e conspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem urbi vicinam. puoque tanto fluuio disiunctam sese recipit. Et paulo post in castellum nouum quod ipse construxerat. quinto distans lapide cum paucis abiit. missis ad fratrem sygismundum oratoribus qui eius auxilium implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes prociuum petiere. consules. xi. metu percussi fuga saluati sunt. Septem qui remanserunt et cum hijs iudex urbis atque alij nonnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in forum precipitati. lanceis ac verubus irati populi excepti. dirum spectaculum dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nunciaretur cunctique circumstantes attoniti facinorose detestarentur. At ego inquit pincerna futura hec presciteram. Quem rex indignatus correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatus est interficere. sed impeditus a circumstantibus egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atque infra et. viij. dies signatis nominibus hereticorum. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. et amicorum auxilia anxius expectans. ante vitam excessit. quam vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinque et quinquaginta. vixisset duobus amplius. Consueuerunt corpora regum apud bohemos antiquis sepelirentur. viij. diebus aromatibus condita per sacra urbis circumferri plangitibus. Et sequentibus amicis et baronibus conclamari in hoc wentzeslao neglectum. non audente regina noua ingredi ciuitatem. Delatum est cadaver ad ecclesiam sancti viti in arce. et inde ad aulam regiam. ibique conditum in sepulcro quod ipse sibi delegerat. Sed cum postea monasterium ipsum ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringeretur. cadaver atque abiceretur. pistulas quispiam cognomine musca wentzeslao vendere solit. regem quem amauerat corpus clam collegit. et in loculo apud se domi condidit. Interiecto deinde tempore. rebus in meliorem formam redactis. Cum wentzeslai corpus requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circumgestatio ex more facta. Et iustum rege funus exhibitum. ac reces obierat wentzeslaus.

Jodocus marchio morauie

Jodocus marchio morauie. Onem se regem romanorum conuenientibus franckfordie electoribus a Haguntin. ac Colonienfi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismundum elegerunt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In bruna vrbe morauie sub scepro regali sepelitus. Is cum patruum suum wentzeslaum bohemie romanorumque regem visitatum venisset. Vocauit eum patruus in penitentiorem edius partem. atque in hunc modum allocutus est. Et si satis scio non esse e dignitate mea quod electores imperii me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. quod ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensque successorem mihi datum accipio. Cumque Jodocus his verbis territus. ad regis genua procubisset. Et sibi nihil imputandum diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset.

Pone metum inquit nepos. nam neque imperium inuitus depono. neque si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaque animo esto. Imperiumque est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanquam tui (ut libet) vtere letumque et donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantum menses postea superuixit. Locumque ruperto batoario qui imperaret fecit.

Linea imperatorum
wentzeslaus rex

Berta etas mudi

Uratislavia. Slesie vrbs illustris et inclita. apud germanos sarmatasque gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est. Slesia enim prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluius in septentri onem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis et publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter quas eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauerunt. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamen Rott hoc tempore vrbs antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatum gloria et amplitudine plurimum auxit. Monasteria quoque habet preclara. heremitarum diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum et diu Bernardinum. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbs. Etatque in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth et diuam mariam magdalenam. minoresque ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi et. s. Azari cum plerisque alijs. Cum hec vrbs avarijs principibus mutationem domini sensit. Dum egra a iohanne patre caroli quarti imperatoris romani et regis bohemos recepta esset. Et hec uratislaviensi ciuitas que dux Slesie occuparat henricus. Regnicum quoque. et que plures alie Slesie ciuitates ei subiiciuntur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. durum spectaculum prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus enim cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunna (quod est moranie oppidum)

petit. ibique pragensibus veniam petentibus. Ea lege pepercit. ut cathenas et repagula tota vrbe deponerent. suosque magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celum admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex bruna sigismundo put accessit quo in loco populus urbanus non diu antea consulatum ut premissum est a ventzeslao fratre renunciatum est. diffusi de venia ciues exemplum vratislauenfium veriti. manifesto desinuerunt. Et alleco patrum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur quam regni perdendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandenburgenses autem a corona bohémica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohémorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohémorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohémie (cum inclitus vladislaus rex hungarie et bohémie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabiliter cincta est. Et in parte que odera non alluit. fossa profunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine ut non facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. et pugnacula locis opportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. ut omni splendor cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positum est. Ubi hora cibation. tibicines sua preludia exercent.

Uentzslau bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si
me diripiendis vrbibus ytalie fors pntem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Cui
tantūmodo apud me spolia referuabo. Si quis aut cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio fe-
rietur. Hinc principes electores velut inertem atq; socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto ba-
ioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus.
qui ventzslau iurassent. Hic cū hinc iurissurandi religionē vereretur. inde vim baioarij timeret. Legatos
ad ventzslau mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia numū in eam rē
offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus quoz tradant. onustas vino qđ
furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa
ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorū insignis theologus. ac in natura-
libus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiarū libros accurate do-
cteq; scripserat. multa pdixit mox futura. in carcere trusus multa de futuris tāq;
pheta scribere voluit. videlz de duob; antixpis. et de ecclie cōculcatione et deso-
latione terraz. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xpī. et alia multa. q̄ in ianuis
adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xpo sibi reuelata fuisse contestabatur. Que
nō mō euenerē. s; oppositū in oībus fuisse cōstat. hmoi aut pnosticatores mlti
ab initio de his archanis decepti fuere. Quib; sati; fuisse silere q; talia temere lo-
qui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hīs pronosticationib;
adhibenda nō est.

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augusti
ni theolog; et egregi; predicator. p id temp; tāq;
medicinalem cassiam languenti anime ad vite integrita-
tem refrigerio traditus affuit. Qui vt verus euāgelista-
rū interpres. et ihesu christi imitator verus. oīa ipius
saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xpī
ana religione intulauit. Sed et aliū librū de doctrina xpīana. de patiētia. de sim-
boli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē bec miro
et quasi diuino ordine collegit. Ep̄las quoq; edidit plurimas documentis pluri-
mi s repletas. hic florentie q; maxime spū pphetie floruit. et multo in precio fuit.
Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matro-
narum ac virginū illud repleuit.

Simon de Cassia

Estum visitationis gloriose vginis Marie. ab Urbano sexto p octauas celebrandū ad formā festiui-
tatis corporis xpī instituit. ob impetrādā vniōnē ecclie in scismate meritis semp virginis marie.
frācisc; carrariensiu dñs

Ranciscus Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. s; ei;
guilhelmo ex pelice interfecto. in regnū pñū succedens. regnauit annis. xi.
Vir qđem splendidus et multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄
patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs et edib; tū
pauatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō et pclara ac memoratu multo di-
gna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa pstitit incrementa. Verū
cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defendere. libera-
re statuisset. nō mō cū liberauit. s; et regnū oīe ac deniq; vitā ppiā pdidit. Quia
ab eodē tandē galeatio supat et captiū abduet in modocio furno seu carcerib;
eū interire pmisit. Beniq; de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Qui; fil-
lius franciscus ab duce corp; impetravit. et aromatib; cōditū patauinū cū maxio
apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sel-
peliri fecit.

Otherina ytalica senaz vrbis ethurie oriūda. Cui; historiā s; Raymund;
de capua generalis ordis pdicator pscript. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore
et lapa m̄re pgenita. Cū anū. xij. attigisset sp̄eto iugio pdicator tercij ordis. p
fessa innumerabiliū v̄tutū pclarissima in mira austeritate et abstinentia vixit. et mi-
rabiles victorias i abstinentia habuit atq; visiones. quā xps desposauit anulo ha-
bete q̄tuor margaritas et adamātē i summitate. dñs qz cor ei; abstulit tribuensq;
suū. i latē cicatrix māsit. dono pphetie admodū insignita. Tandē ano etat; sue trige-
simo. mltis patrat; miraculis rome deuotōis cā exis. vite sue finē fecit. atz ibidem
ei; sc̄issimū corp; in basilica de minerva ordis pdicator maxia cū p̄ploz frēq̄ntia
relatū. cū celebri deuotione et reuerentia sepeliē. Quā sanctissimā virginem post
modum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal.
idat; in sanctaz vginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄re
q; v̄tutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

S. katherina de senis

Johannes galeaci⁹ pri
m⁹ dux mediolanensiu

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiu
dux. patre ia trib⁹ annis defuncto diuisa primu inter se et bernaboue patru
dnatione. que insidiose interceptit et captum ad morte custodiri precepit. filijs oi
bus fugatis mediolanense regnu obtinuit et decē annis regnauit. inde ab eo sca
liger supatus in deditone venit et verona ac uincencia suo regno adiecit. pauloq
post francis euz patauina vrbe coprehedit. bononia quoq senenses perusini sese
sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti
aspectu. litteris edoctus et celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agen
dis astutus et sagax. duas vxores duxit. elizabeth bobemie regis filia. ex quava
lentina sola filiam genuit. qua carolo francoru regi matrimonio copulauit. Alias
katherina consobrina sua bernabouis filia. ex qua iohanne. maria. angelum et
philippu maria duces suscepit. Hic quippe cu ingentis animi et potentie vir esset
postq. 30. annis sub titulo comitatus uirtutu impasset anno. 1395. septembris me
se archiepo mediolanensi oratore misso ducatus titulu a wenteslao impatore ce
tu milibus florentis obtinuit. et p man⁹ ipsius archiepi oratoris eode mese ingeti
pompa ducatus biretur et alia insignia recepit. vixitq ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius ani
mi magnitudo ut ad imperiu aspiraret. et nisi ia cito morte puentus fuisset ad id forte puenisset. Hic in pa
piensi vrbe inter cetera castellu siue regia domu incredibili pulchritudine extruxit. in quo tanta libroru co
pia contraxit qta alibi pauci uiderut. leporariuq contiguu muris cinctu iuxta illud constituit. in quo mona
steriu supbissimu ordini carthusiensiu toto orbe celeberrimu construxit atq dotaui. ubi et corpus suu tu
mulandu ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab urbano sexto in italia voca
tus contra iohanna regina qua in neapoli cu toto regno obtinuit. Veru cu
et in hungaria coronam accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹
igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. euz adoleuisset hūga
rie regnu suscepit. sed cu ibi res paz prospere ei succederent expeditione n pau
ca suscepta et iadera de regno occupata venetis vendidit cu pecunijs in ytaliam
ueniens apulie regnu obtinuit. et cu magnanimitatis et prudentie esset vir atq
oim regu potentia et reru. prosperitate omnibus p circuitu formidabilior euasisset
etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq fortuna inter pontifices
sequentes et regē semp fuit. sed du florentinos subdere statuisset ex veneno pro
curatione eoz sublatu est. Sigismundus aut qui postea augustus et imperator
fuit ladislao pdicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnu vocatus id suscepit. et vsq ad impe
rii susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator et reipu. xpiane acerrim⁹ ppugnator ac defensor.
Religio dealbatorum

Ladislaus apulie vnga
rie rex

Beghardi ac secta flagellantu qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania
ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est
mentio. mirabilis quoq populoru motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē
na omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas et lineas ad
pedes vsq protensas cu capucijs instar religiosoz cappaz quibus facies velabar
induit. qua commotione et nobiliores femine simul et viri et principes epi cleriq
ac religiosi cuiuscunq ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu
incedere tentauerunt. Hoz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes co
meabant. et pcessionaliter bini et bini pgetes pace et misericordias supplici clamore
sepe et sepius clamabant. hymnos cantabant. qmaxime sequentiā a beato grego
rio editam Stabat mater dolorosa etc. Durauitq huiusmodi motus menses fere
tres. vnde initiu habuerit incertu. primi in italia lucenses fuere. vtriusq sexus in
duti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaz sacerdos fuit qui
tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat ut ab omnibus sanctus haberetur.

Ipm tamen bonifaci⁹ pontifex apud viterbiu vrbe tandē pphendere fecit. et tanq supsticiosus ad se pductu
igni exuri fec. hoz at crucifixi imaginē q an se deferri faciebāt adhuc lucēses cu maxi ueneratiōe pstant.
Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoim mul
tudo puenit. et eo anno ob ipsius iubilei et maximā dealbatoz frequentia tantā pestilentia vbiq fuit
se tradunt ut apud florentia vrbe ad triginta hoim milia absumpta fuisse referat. Quarto quoq anno we
cestat regis pestis seuissima populata est bohemia. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum
sancti Stephani parrochia tria milia funez. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq
in furore acti indeorum domos inuadunt bona eoz diripiunt. domos incendunt. atq intra duas horas
non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati copluri
mi infantes misericordia bonozu ciuū baptisimi gracia accipere.

Anno mundi. 6603.

Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria fulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbyter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄primū esset p̄ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus et multarū magnarūq; rez experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani et bonifacii vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effectit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cū romani instarent quod scisma de ecclesia tolleretur ipsos ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pontifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio et ponte miluio occupatis accedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quorū de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. et petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tertius otto columna martinus post vocatus creauit. et ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem p̄stituit. ipse vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq; in basilica petri i sacello qd̄ olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate et situ corruens nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi. 6605.

Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corari seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci p̄sbyter cardinalis pontifex creatus anno dñi m̄. cccc. vi. pridie kal. nouemb̄is. pontifex siquidem maxime seueritatis et sanctimonie p̄cipue reuerend⁹. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs et testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicaret. Cohortantes igit in principio sese p̄dicti pontifices et ad mutuas abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq; venire posset mentio haberet. neq; de ea re satis inter eos conueniret. collusores et fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habiti maiore diuisione concitauerunt. Quapropter cōcilium pisane celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt et alexander eligi. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi pfugus de concilio arminū p̄fectus a carolo malatesta p̄benigne et splendide est habitus. Benedictus aut post habitum in perpiniā cōcilium quo tutior esset ad castellū panschole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq; aut licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ veri pontifices cardinales creauit. maxime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄r⁹ appellatus est. Sic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit p̄ q̄ libera abdicatione puer⁹ oīs eū agri piceni legatiū creauit et nō multo p̄ recanati aī dolore defecit vbi et honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608.

Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cadianus antea vocatus ordinis milio frater et doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina et sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio pisano gregorio et benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita et etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minorū ingressus adeo parisijs liberalibus studijs theologicisq; disciplinēq; vacauit vt breui et publicā sculam habuerit. et in libros sententiarū docte et acute scripserit. magnus quoq; orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creaf deinde rogatu galeacii vicētin⁹ ep̄s. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim ap̄loz creat. quo quidē gradu pontificē dignitatem adeptus. Adeo aut munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p̄ locū iterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinālē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re et etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislau regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄uauerit. Soluta concilio bononiā p̄ficiscit. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā vob̄ pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepeliturq; bononie in ecclesia fratrum minorum.

Ainea summorum pontificum
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Rupertus bavarie dux ac comes palatinus rheni anno millesimo quadringentesimo wentzslao bohemo p̄dicto impatore tanq̄ inutili (p̄pter ignamiam & socordia) imperio priuato ab electoribus impator delectus imperauit annis. x. Colonie ab archiepo coloniensi corona decoratus fuit. homo sane xp̄ianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strenuus & in defensione oppressorum sollicitus. & p̄pterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini p̄pter ipsius animi magnitudinem contra galeacium mediolani ducem vltima desperatione ducti auxilio eam in italiam conditione accersuerunt vt non prius p̄missam ingentem pecuniam acciperet q̄ vicecomitis terras cū exercitu attigisset. venitq̄ extremo autumnio impator vt & benedictiones imperiali a summo pontifice acciperet. & agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarū iam p̄cepta galeacii copijs congressus fractusq̄ tridentum redijt. Coloniensis p̄sul & leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiū parauit. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellū resumeret transmiserunt. Ductoresq̄ earum copiarū fuerunt Sfortia attendulus cutignola romadiole oppido oriundus tunc primū nosci ceptus. & baldesar mutinensis. Cūq̄ pecuniarū quoq̄ paucitatem addidissent florentini & in altercatione p̄ menses p̄sisterent & solutio pecuniarū negaret indignatione concepta impator abire constituit. equitatu igit per terram ad taruisiū p̄missio ip̄e venetias petijt visendiq̄ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aut a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tādē vō cum neq̄ pontifex romanus neq̄ veneti in fauorē auxiliū eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurnbergensis multos heredes reliquit. rupertus & fridericus ante patrem obierunt. sup̄stites reliquit ludouicū. stephanū iohānē & ottonē inclitos duces. Filias quoq̄ tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuie quē sigismundus impator ducem fecit. tertia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Benedictor aut cum filijs vsq̄ ad obitum sub obedientia gregoriū pape permansit. Concilium pisanum nō rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in impio & in germania. anno dñi m̄. cccc. x. in opp̄beim morē obiit & in haidelberga ad sc̄m̄ sp̄m̄ sepultus.

Linea impator
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilium pisanum p̄uisione ecclesie p̄sis celebratum fuit. sublata cū spe conueniendi benedictū et gregoriū anno dñi m̄. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longā disputationē florentie an ob pessimū sc̄isma ecclesie nociū cardiales concilium conuocare possent. determinatū p̄ doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq̄ pontificis cardinales p̄ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisanam decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōsensit. vnde significanter gesta p̄ nūcios & l̄ras vocarūt ad conciliū omnes ep̄os p̄latos principes & cōmunitates. conuenitq̄ tandem in eo loco multitudo magna cunctarū fere nationū. In eo concilio accusati de collusionē pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrūq̄ vt ad locum accederēt. quorū operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandē ambo priuati sunt & alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quā ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cōscientia bene actevite motus se existimare & credere que in concilio p̄-

sano decreta fuissent recte atq̄ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̄ sedere inceperat mortuus. quo anno laboratū est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegauē. fili⁹ ei⁹ ludouici qui cum carolo de regno contendit. p̄sas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Itaq̄ ladislaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq̄ cum exercitu contra ladislaum missus Cūq̄ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen p̄fecerunt. & fere circa urbem romam cōmorantes nec vltra progressi irrito cepto redierunt.

S. Vincentius ordinis p
dicatorum

ta sepe numero de finali iudicio et aduentu antichristi tanto terrore ut omnes in timores conuerteret. ut pec-

catores futuram dei iram abhorrent.

Franciscus martini ordinis carmelitarum theologus celeberrimus p hoc ipm tps in precio existens. cur

multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum libru de conceptione virginis Marie pposuit.

Erhardus groet claret sanctitate vite et scientia. et incepit pgregationem in dauadria et plura scripsit

Johannes rusbroch clarus habet. vir ad modum deuotus et illuatus. etiam multa scripta in theutonico reliquit

Henricus yota sacre theologie professor. Henricus quoque de bassia etiam doctor theologie. hii duo

luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus perusinus pcellentissimus legis peritus bartholi saxoferratenensis di-

scipulus. et ipse una cum angelo et petro germanis hec ipsa tempora clarissi-

ma reddidit. qui cum post magistrum suum in iuribus civili et pontificio obtineret

principatum infinita ppe edidit librorum volumina. Sup toto em iuris civilis cor-

pore pgregie comentatus est. Insup et in secdo decretaliu ac feudis scripsit. Ad-

ditiones ad speculum pposuit. atque clarissima consilia post se reliquit. Tandem

ob doctrine pstantiam a philippo mediolanensi duce publico salario papie vo-

catus. anno dni. i. 423. mense apuli ibidem defunctus apud freres minores sepelitus

Barholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tempus floruit et in le-

gibus nonnullos comentarios composuit. Hic cum apud albertum estensem ferrarie marchione in p-

nicola florentinus medicus cio eet cum ipso egit ut a bonifacio po. puilegiu puocadi studiu in ferraria obtineret

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p hec tpa existens.

in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd de omni me-

dicina ex veterioribus et doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit

Obijt denique florentie post multas curationes anno dni. i. 412.

Marsilius de seta sophia patavinus medicus. et ipse multarum rerum cognitiode insigni-

mus cum quedam edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scri-

ptores ingenio et subtilitate pcelluit et sua patria doctrina et fama exornauit.

Johes rauennatus gramaticus et rhetor luculentissimus his tpius floruit. vir certe

maximi ingenij et singularissime doctrine. qui ut leonardus aretinus et alij

scipulus testat primus fuit a quo eloquentie studia tantope longo postliminio in ytaliam sunt redacta. Hic cum

a francisco petrarcha egregie edoctus fuisset. et ipse viros sequentes excellentissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras bizantinus patria constantinopolitanus. vir domi nobi-

lis. ne dum litterarum grecarum peritissimus. verum omni doctrina ac virtutibus no-

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartaroz seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etia anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaz gentiū dux fieret. quibus parthoz imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsi/ toq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miōrē appellam⁹ obtinuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcoz dñm cū pari equitū numero et magnis peditū copiis fines suos tutātem. apud arme/ nos p̄lio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viū cepit. caueaq; i mo/ dū fere inclusum. p̄ omne asiā circūtulit egregiū admirandū humanaz rerū spe/ ctaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite/ vsus necessaria. summa semp rex copia inueniebat. cū nullus esset latrocinis lo/ cus. Inde a thanaī flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiā p̄currens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Solda/ nū egiptioz principē bello sup̄tum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines et deser/ ta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine suparet vi cepit. Capha vrbis genuēsū tūc colonia in thaurico cheroneffo. nō p̄cul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schy/ thas negociatores p̄misit. q̄ preciosissimas aialiū pelles minori quā p̄suerūt p̄cio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Hoxq; bello indicto admotis vrbī machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro et pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tertia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus color moriendū indica/ bat. niger ciuitatis excidiū. et oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē p̄p̄os cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditō/ nem neglexisset. pueros puellasq; oīes in candida veste ramos oliue p̄ se ferētes exiisse vt principis irā placaret illū oīes ab equitatu coculcari atq; cōteri iussit. et vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vterer. Cōmotū distorta facie ac spirātibz ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum et orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū bambali similē. Deletis regibus vastatis pluribus. puin/ cijs onustū de victariū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit et hostius spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarū diui Aug. Et ip̄e theologoz et p̄hoz princeps. Nec nō et disputator acerrim⁹. Hoc ip̄o tpe in vniuersa ytalīa nominatissi/ mus habitus est. eo q̄ cūctos dialecticos p̄hos. ac sue etatis theologos sine cō/ trouersia supauerit. ac etiam tanq; alter apollo post se futuros p̄hos sue sapien/ tie lacte nutritur. qui nisi matura morte p̄uentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis supasset. Atq; in iuuetute sup libros Aresto. cōmetaria scripsit. Et summā in p̄bia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtra cecitatem iudeoz tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iu/ uenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ip̄ius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. et vrbinatus ep̄us hoc ip̄o tpe clarus effulsit. Qui et si multa ediderit in pri/ mis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Phil/ lelo quū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

Iordanis itē alemānus eruditus theologus ob ip̄i⁹ doctrinā et multaz antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

Iacobus q̄ ordinis heremitarū theologus natione toletanus hisdē t̄pibus floruit. Et vniuersas ferme scripturā sacram cōplanauit. et Sophologiū cōposuit p̄cellētissimū ad diuinā sapientiaz perq̄rendas suasoriū. Quod quidem volumen quanti faciendū sit multis epigrāmatibus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrariensib⁹ occupata et p̄p̄fundata) in venetorum manns concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p̄ franciscus ganzagam. et iacobum fermē. et paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmē/ to ip̄ius permansit.

Pse item potentissima ac superbissima etruriē ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione et acerrimo bello comita in ip̄ius populi florentini ditionez potestatemq; deuenit. Impe/ tu enim facto florentinos vrbe eiecere. et ip̄am in libertatem reducere. Florentini ignominia non ferentes. bellū pisani intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudeliissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Berta etas mundi

Patauū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. m. cccvi. obsidione auenetiis oppressa in-
venetoz manus deuenit. franciscus em iunior carrari⁹ frāscī senioris filius cū in vicētinis exerci-
tū duxit. Cui statim venetoz dux et senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinis vectigales bello attingat
altoqñ senatū venetū haberet inimicū. S; frāscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cū frāscō
ganzaga fedus pcutientes generalē ducē dñm eū constituerūt. primo veronā cepit pcedere mediolanensi di-
cissa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in pataviū exercitū ducēs p⁹ aliqñ mē-
ses cū fama oppōsa eēt. et peste grauissima et cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frā-
ter ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū repe-
riens. Vbis cōuenerūt. vt galezio castri dominio pcesso. ipe carrarius ad senatū p misericordia impetrant-
da cōmigraret. Et si q⁹ volebat impetrasset. Unitas ipi⁹ esset. Sin aut regredies i pristino statu restitue-
tur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste humili accessit. a q⁹ nullā grām pmeruit. s ob-
iurgationibus mulcatus. i carcerē cū filio recludi iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomie sena-
tus occupata ē. Que res galezio molestissima fuit. frāscus postmodū strangulat⁹. fili⁹ q⁹ mortis gene-
re perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus et Marili⁹ q⁹ añ captiuitatē vrbis ad etruscos pñ-
gerāt. At sic eo anno qñto kal. decēbris veneti pataviū obtinuerunt. Et due potentissime ac illustrissime fami-
lie. s. Scaligerorū et Carrariensiu ppter eoz dissensiones sue diuturnitatis et potentie. vno qñ tpe finē acce-
perūt. Qui in verona et patauis p annos multos maxima cū gloria imperij scepra tenuerūt. ac sic veneti
plurimas ciuitates obtinuerūt. et eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

plantationē esse diuinā. nō humani cōsiliij. Exhilaratusq; pontifex illoz vitā et modū viuendi. sicut eorum
priuilegijs p̄stare dicat. qñlibentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptrū stabilitatē susciperet sta-
tim albū habitū ad diuē v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eiusdē contulit. Quas maxi-
mis p̄uilegijs et gratijs cōmuniēs inter mōchos diuī bñdicti annūerunt. et mltā mōsteria icolēda pcessit.

Ordo nouus mendicantiū sub diuī hieronimi titulo. p̄fulante Innocētio septimo pōtifice nup defun-
cto ex tercio ordine seraphici francisci. a qñdā Redo noie mōtis granelli comite apud fesulanā etbrurie
urbē primo excitatus ē. Et aut coadiutor s in scō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sancti-
tatis et integritatis viri huiusce regularis obſuatiē et discipline fundatores et auctores fuere. Et sanctissi-
mis institutis cū doctrina atq; exemplo mirūimmodū erexere. Quē qñdē ordinē gregorius. xij. iste priuile-
gijs approbās s; regula bñdicti p̄ris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate pfirmavit. Euge-
nius deinde qñtus vir vtiq; religiosissimus et ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium
itez approbavit et confirmavit. Eisdem aut in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam
tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo canonicus apud
s⁹ Georgij in Alga
Venetiarū

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōis sancti georij de alga apud venetias hñdē t̄pib⁹
a religiosissimo viro postea p̄archa laurentio iustitiano atq; alijs religiosis primum incredibili fa-
nore et qñdā austeritate initū sumpsit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus qñbusdā cōstitutionibus sibi
datis s; prima bñdicti petri regula pfirmavit. Quē statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorū
de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea
Eugen⁹ qñr⁹. Qui mōasteriū a p̄ncipio p̄na hereditate plimū āplauit et exornauit. Fuere et alijs ea i p̄gre-
gatoe successores vita et morib⁹ p̄clarissimi. Qui religiōz doctrina atq; optimis exēplis. p virili sua illustra-
rūt. Adarin⁹ quirin⁹ egregius. et mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea p̄archa et alijs complurimi.

Berta etas mūdi
De heresi hussitarum et eius origine

CCXXXVIII

Johannes wicleff

Perfida hussitarum insania que sub rege wentzessao etatis sue anno quinquagesimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem immodum armis vexare cepit. cuius originem et progressum hoc loco persequi animus est. quoniam ea pestis cum pene totam germaniam conturbavit neque adhuc extincta regni bohemici magnam partem occupat. Rexerant scolae pragenses primo theutonice id molestissimum bohemis fuit hominibus natura ferocibus atque indomitae. Ex quibus vir quidam genere nobilis ex domo quam putridistis vocant apud oxoniā anglie civitatem literis instructus. cum iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rebus libus universalibus titulus inscribitur magnopere illis oblectabatur exemplaria secum attulit. inter que de civili domino. de ecclesia. de diversis questionibus contra clerum. pleraque volumina veluti preciosum thesaurum patrie sue intulit. imbutus iam ipse wicleffitarum veneno et ad nocendum paratus virus in ciues euomuit. Commodavit autem scripta que attulerat. his potissime qui theutonicorum odio tenebantur. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserem significat cognomentum mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri et lingua disertum multumque dialecticis oblectaretur et peregrinas opiniones amaret avide admodum wicleffitarum doctrinam arripuit eaque theutonicos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolam relicturos. Quod cum non succederet a rege impetrarunt ut pragensis gymnasium ritu parisiensis gubernaret. Ea res magistratum scole theutonicum abstulit. Quam ob causam commoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurando adacti vno die supra duo milia pragam reliquere. nec diu post circiter tria milia secuti apud lipzsk misne civitatem trium dierum itinere a praga distantem universale studium erexere. quod ab alexandro pontifice privilegium munitum ac confirmatum fuit. et per illustres duces saxonie dotatum ac structuris exornatum. a quo lipzsk in cunctis augmentum sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. quippe princeps habitus est iohannes hus lingua potens et mundioris vite clarus. qui ubi satis fidei compactum sibi existimavit venenum quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in medium attulit afferens in eis omnem veritatem contineri. adiciensque crebro inter predicandum se postquam ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima pervenisset. quem virum fuisse bonum celoque dignum non dubitaret. Verum in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiepiscopo cantuariensi et alijs episcopis et doctis viris condemnati. wicleff exhumatus corpus combustum fuit. Sequebantur tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno gravati sceleribus insignes et ab ecclesia catholica recedentes ipsam valdensium sectam et insaniam amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanum presulem reliquis episcopis parem esse. Purgatorium ignem nullum inveniri. Vanum esse orare pro mortuis et avaricie sacerdotalis inuentus. Dei ac sanctos imagines delendas. Medicamentum religionis malos demones invenisse. Sacerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem confessionem nugacem esse. Sufficere sua quicquid deo in cubili suo confiteri peccata. Eymiteriorum inanem usum. Sacerdotem quocumque loco sacrum christi corpus perficere. In canonicis horis frustra tempora trahi. Ieiunium ab ecclesia institutum nihil inesse meriti. atque alios plerosque errores edixere. Sed attulit novam pestem petrus dresensis. id est oppidum misne super albam situm. qui apud ecclesias sancti michaelis populum predicando instigabat. iacobellum misnensem. aggressus mirare ait doctum virum errorem alium non animadvertisse. communionis eucharistie in qua solum una tantum specie dominicum corpus ministratur. cum apud iohannem evangelistam et apostolum christi sub duplici specie panis et vini summi debere videatur. Commotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisijs presertim et cypriani communionem calicis laudatam invenisset publice commovere populum cepit ne communionem calicis quoquo pacto negligerent. Hinc heretici consensere haud modica gaudentes leticia quod articulum invenissent in evangelica lege fundatum. Inde varia attemptata fuerunt usque ad concilium constantiense sine fructu. Apud enim glatouiam nobile monasterium fratrum predicatorum extra munita oppidi situm a fundamentis deiecerunt. eaque prima ecclesiarum ruina in hussitarum novitate facta. decurrit in ecclesias monasteriaque passim nobilissima superis dicata templa. ferro atque igne vastantur. Per idem ferme tempus surrexit et alius pseudo sacerdos apud pragam iohannes quidam ex ordine premonstratensium ipsius monachus et in omne scelus audax. cum neque bene sapere videretur monasterium carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pacto tueretur crebris nuncijs ac litteris sigismundum vocare. vicinorum auxilia petere atque in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo usum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius movere quam bohemiam petere libido incessit. quod si mox exercitum pragam duxisset antequam vires hereticorum coaluissent nunquam ea incendia germaniam exiissent. At ille cum turchos laceessere parat bohemiam amisit et hungariam non defendit. Eapropter cum serum esset eius auxilium regina ex thesauro regio copias comparavit. arcem firmavit. pugnatumque deinde die noctumque quicquid diebus senissimis ausis. multa virumque cessi. pretorium incendio deletum ac magnifice domus exusse.

Bexta etas mundi

Anno mundi. 6609.

Anno xpi. 1410.

Johannes eius nomis vigesimustercius papa. patria neapolitanus et nobilis. Baldegar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno predicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factum violenter esse. quod et legatus bononiensis esset armatos milites tum in urbe tum in agris per stationem habuerat. ut si periculo id obtinere non posset minis et armis tandem consequeretur. Cum multi perducti fuerunt neminem approbare voluit. date inquit mihi petri claudes ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa aut ego sum. id quibus patribus displicuisset. utique est. constat eum pontificem creatum fuisse ad eamque dignitatem semper aspirasse. Erat autem hic pontificum et civilis iurum peritissimus. vir in temporalibus quidem magnus. in spiritualibus nullus omnino atque ineptus. et rex gerendarum experientia magisque vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie comoratus. et postmodum romam persectus est. fuerat enim illa prius aliquanto de manibus extorta ladislao. Inter eius per agrum florentinum et senensem ad inferum mare. inde per tarquinatam ad urbes fuit. post hec apparatus facti. missique aduersus ladislauum copie. duces militie erant paulus vrsus et Sfortia. Verum sequenti anno iterato iohanne bello verare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiam primo. postmodum bononiam venit. et non ita multo post mantuanam ad Iohannem franciscum gonzagam. profectus est. ibidemque et laude et cremone cum sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romam et multa ecclesie oppida occupauerat conuentum habuit. Inde ad concilium Iohannes omnium nationum consensu citatus ad tollendum scisma duos cardinales in germaniam misit. qui una cum principibus gallice et germanice nationis locum idoneum deligerent. Constantia igitur germanie urbs idonea est visa. Et proficiscuntur omnes. et iohannes pontifex admonentibus quibusdam ne id faceret. eo tamen profectus. Verum supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quorum causa mutato habitu familiarique clanculum noctu fugiens. Cum iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abiit burgundiam petere festinans. iussu friderici ducis per viam retentus imperatori traditus et in insula sancti marci in carcerem conficitur. Causam fuisse concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eum probata sunt. merito et pontificatu deiectus. ad ludovicum igitur bavarie ducem missus in haidelbergam triennio asseruatus est. Tandem eo in concilio martinus pontifex surrogatus dum apud florentiam existeret et a cosma de medicis ciue florentino rogaret iohannem a carceribus liberauit. Cum ad martinum venit sese pedibus martini subiiciens eum ut pontificem verum et vnicum recognouit. Martinus ea humilitate commotus. primus cardinalis efficit tusculanum. Nec annum integrum supstes florentie et vita migravit. ubi et a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Iohannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616.

Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento columna prius vocatus. Ex illustri colunensi familia natus hoc anno in celebritate sancti martini episcopi ex cardinali dyacono in constantinensi concilio nationum omnium et cardinalium consensu pontifex creatur. Is enim a teneris annis cura parentum moribus et litteris imbutus. ubi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. unde ad urbem rediens ob integritatem et doctrinam urbani sexti referendarius factus. Inde dyaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniis suis omnibus prestabat. In conuentu constantiensis cum multis in utraque partem altercationes haberens ipse medium quoddam tenuit comuni utilitati semper consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo et cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus non somno et otio sed negotio et sollicitudini deditus omnia ad rem pertinentia miro profecit modo. Vir antea nequaquam sagax estimatus sed benignus. In pontificatu tum ita opinionem de se prius habitam redarguit ut sagacitas quidem in eo summa. benignitas vero non superflua neque minima reperiret. Peracto demum concilio reuersus per fines mediolanensem. Mantuanorum ferrariensium rauenatarum florentiam venit. bononiam vitans que se per id tempus in libertatem vendicarat. florentie vero biennium fere resedit popportuno loco ad rem ecclesie componendam. Nam et cum bractio qui ecclesie oppida multa occuparat oppitulantibus florentinis concordiam fecit. Illiusque post hec fretus opera bononiam redegit in suam potestatem. et ceteras urbes ubique recepit. ex quo eius plurimum creuit auctoritas. florentiam tandem abiens ciuitatem metropolitanam honore exornauit romam desideratus peruenit. vniuersa urbe eidem obuia effusa. que eum non secus ac patrie parentem expectabat. quam adeo vastatam inuenit ut nullam ciuitatis faciem habere videbat. Quam ob rem pontifex pietate commotus ad eam exornandam componendosque mores ita animum adiecit ut breui pualescens meliorem faciem per se tulerit. plura in urbe restituit. Hic autem vir in omni vita integer demum pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia moritur. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepeliturque eius mandato in basilica constantiana ante capita apostolorum sepulchro eneo. comitante populo romano et clero non aliter flente quam si ecclesia dei si urbs roma vnicuique atque optimo parte orbata fuisset. vacat tum sedes dies. xii.

Linea sumorum pontificum
Iohannes vigesimustercius

Martinus quintus

Sigismundus caroli quarti romanorū imperatoris filius. natione bohemi⁹ ori-
gine teuthonicus hungarie et bohemię rex. defuncto rupto romanorū rege
anno salutis M. cccc. x. frānckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem
strenuus et ad omnia pagenda. p̄mptuosissimus. princeps singulari prudētia.
magnitudine animi. beneficentia et liberalitate insignis. corporis quoq; maiesta-
te ac decore illustris. Erat em̄ p̄clara facie. inclitus specioso atq; robusto corpore
magnitudineq; animi siue pace siue bello eximius ac in erogando p̄fusus. Is
suscepto regē stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi bel-
li causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. In-
ter que illud p̄clarissimū qđ ecclesiā catholicā in tres partes diuisam. coacto a-
pud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliā. hispaniā an-
gliam eius rei causa pagans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianā rempublicā
p̄pter scismata lebefactatā conspiceret. omniū nationū consensu p̄stantie concili-
um indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. et benedicto nono pontificib⁹ ab-
rogatis. electoq; martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianā sua industria
suoq; maximo labore cōponere studuit. Adores etiā seculariū qđ clericorū (nimia
iam licentiā labefactos) suo hortatu et virtute in meliorem reduxit formā. Titoli
do lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vi-
ta decessit qđ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹
beate marie teutonicorū armis ademerat restituit. iussit. wentzeslāu bohemię regē
germanū suū qđ regno inutilis esset cōtecit in vincula. qđuis negligenter custode-
rum magno reipublice malo quidā bohemię carceribus surripuerunt. Ceterus
bello prius infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt.
Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa
duos et triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio
percussit. Ob quā rem et paulo post regina satis functa in vincula coniecta est.
mulieri qđ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni p̄ceres suppliciiū decernerent
sed nō defuit capto in extremis rebus. p̄udentia. qđ vt erat facundia p̄dictus et potens mulieri longe me-
lius esse ostendit regiū sanguinē conseruare qđ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit
uxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de p̄ditoribus suppliciiū sumpsit. mulieris
vidue filios et honoribus et opib⁹ inter primos regni. p̄ceres cumulauit. Bohemiā post multas calami-
tates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morantiam ne defensore careret dona dedit.
Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniu copulauit. Marchiam brandeburgensem friderico
burggrauio nurnbergensi dono dedit. Maria autē fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In seni-
um deniq; p̄ductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam
veniens mediolanū ingressus. inde p̄ ethruriā ad senēses trāsijt. a qđb⁹ honorificētissime except⁹ apđ eos
aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tā-
dem romā abiens ariminū petijt. Deinde p̄ ferrariensem agrū iter faciens mantuā puenit. vbi aliquot im-
moratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dñm marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis
pace facta alpes p̄transiuit et basileā petijt. dissidioq; patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato.
vltram se contulerat. Hic audita thaboritaz orphanorūq; cede legatos in bohemiā mittit. hortat⁹ regni
quietē. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēq; suū salutant. Exinde poscentibus hun-
garis nauibus p̄ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoz p̄ci-
pibus in albo regali. lx. milia numū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora-
tus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoz gesta comprobauit. His compositis Sigis-
mundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. et. xxx. supra millesimū et quadringentesimū ab ortu sal-
uatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat⁹ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciui-
tates iuruarunt. et magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes et monasteri-
orum abbates. Jamq; reges ei populiq; xp̄iani de recuperato regno congratulabant⁹. Eugenius quoq; pō-
tifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte
morbo senectutis incomodū. Barbara ip̄eratrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Du-
lietā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis
femine excogitatus. in Morauia se vbi iussit visurū filiā anteq; vita excederet. Illa cum viro Alberto ad-
eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemię primo-
res rogat vt suprēmā suā voluntatē exequat⁹. Regna quibus p̄fuerat genero vltima voluntate reliquit.
dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Cor-
pus eius in Caradino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Linea imperator
Sigismundus

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maximus ubi armatam heresim crescere indices animaduertit priusq; amplius inuale-
sceret cardinalem vintoniensem natione anglicum regia stirpe natum in germaniam proficisci iussit. qui con-
tra bohemicam labem in arma concurreret. Cui et imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus
Saxonie duces. et quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Secundum ex franconibus constitu-
tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio presuit otto treuerensis archiepiscopus. quos renenses secuti sunt
Baioarii quoque et ciuitates sueuorum imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrare. iuncti sil-
castrametati sunt. Sed cum heretici collecto raptim milite in eos perire nunciaret non visum hostem fugerunt
non dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis precibus ut redirent in hostem hortas.
quod cum frustra niteretur vix siluā egressi supuenientes bohemi postremum agmen laceffere ceperunt. facta est per-
fusioz fuga. machinis quoque bellicis ponti sunt. Exin misit populati. Cum frāconiā redirent ne brandebur-
gensis agrum nurnbergensemque vastarent pecunia placati diuitem exercitum reducere. Sigismundus his co-
gnitis nurnbergā. presertim noua principum auxilia comparat. Martinus quoque pontifex maximus Iulianus
cardinalem sancti angeli literis ac moribus excellentem cum ea legatione in teuthoniā mittit ut bohemis bellum
inferat. et adueniente tempore in basilienensi concilio quod prope diē futurum erat noie aplice presideat. Is germaniā in-
gressus mox nurnbergā ad Sigismundum se confert. quo in loco frequentes germanorum principes conue-
rant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauum kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandebur-
gensis declaratus. qui cardinalem sequeretur. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes et alber-
tus principes brandeburgenses cum patre. Herbipolen. habenbergen. et eysteten. episcopi. et imperialium ciuitatum
magistratus. Treueren. et colonien. antistites auxilia miserant. et cum his puinciarum suarum primores supra. xl.
milia equitum fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitum ducens multas villas oppidaque he-
reticorum diripuit. Bohemi qui iam pridem hostem affuturum acceperant. expeditas in armis legiones coegerat. in-
terea siue perditio in exercitu fidelium fuit (quod plurimi putauere) siue maius sua sponte metes hominum pauidum in-
uasit totis castris trepidatum est. et priusquam hostis ullus in conspectu daret sedissima capta fuga. miras iulianus
vnde hic timor. Suaderet ut forti animo hostem expectaret. sed frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt ra-
ptim signa et rapido cursu fugam maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti preda potitus est. Albertus au-
strie dux cum accepisset bohemiā intrasse cardinalem raptim ex austria copiis in hereticos duxit. sed fuga cogni-
ta per morantiam que non dum ei parebat infesta signa circumferens. 500. villas ferro et igne deleuit. oppidavi cepit
mortalium. maximam cedem fecit. adeoque gentem illam afflixit ut iugum eius accipiens parere sibi ea lege promiserat
ut circa religionem id sequi teneretur quod basilienense concilium decerneret. Extractus in bohemia legatus basileas se
Ordo nouus canonicorum regularium et congregatio sancte Justine et Hieronimi contulit ibique concilium celebravit.

Ordo nouus canonicorum regularium et congregatio sancte Justine et Hieronimi

Ordi nouus canonicorum regularium apud ethurias
in lucensi agro monasterio frisonarie initium sumpsit
a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta laterane-
sis appellata est. et speciali privilegio canonicis regula-
ribus beati augustini aggregauit. Hi a primo eorum aucto-
re claudem nigra cum nigro scapulari biretoque nigro sum-
psere. et albo scapulari deposito camisea linea eius loco
induere voluerunt. quam ob rem vulgo fratres de la cami-
sia cognominant. Habuerunt autem viros plurimos om-
ni doctrina et eloquentia et sanctimonia celebres.

Congregatio etiam sancti benedicti que sancte iustine nuncu-
pat hac tempestate in puincia tarusana apud pa-
tavinam urbem in monasterio sancte iustine primo per ludouicum
barbū patricium venetum initium seu reformationem accepit et
ad viam veritatis reduxit et ad regularem obseruantiam perdu-
xit. que congregatio viris prestantissimis et locis bonis
tam temporalibus quam spiritualibus excrecens. Eugenius quartus
pontifex eam maximis privilegiis iunxit. deinde in ea innum-
merabiles viri non modo iurum ac sacre theologie doctri-
na. sed et eloquentia litterarum tam grecarum quam latinarum
ornatissimi fuerunt.

Ordi quoque monachorum eremitarum beati Hieronimi
et iam patrum institutis collapsus a venerabilissimo lu-
po hispalensi eius ordinis generali preposito nouis insti-
tutionibus ex dictis beati hieronimi instauratus est. quam
martino pape obtulit et pontifex confirmavit. qui sub re-
gula beati benedicti militat. et ipsa per omnia viuit. nisi

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureorū quadraginta milia. Cū ias aduersperasceret. eaq; in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsū eam pecuniā conuertat. somnus eū destitit. tum ille excitatus cubiculariis. ite inquit ocus. consiliarios ducesq; militū huc accersite. Vocati procures media nocte trepidi. tūebant em̄ ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adēnt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa. inter eos qui adue-
nerant pecuniā distributa. ite inquit iam secure tranquilleq; nobis dormire licet. nā quod mihi somnū ad-
emerat vobiscum exit.

Concilium constantiense

Concilium generale apud constantiam sueuorū
urbē ad scisma tollendū quod nonē & triginta
annis pdurauerat Sigismundi cesaris iussu & indu-
stria Anno dñi. i. 414. congerit. in quo quinq; ade-
rant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica.
et anglica. Quicqd̄ vō harū nationū suffragiis decer-
nebat id ita ratū erat atq; p̄ pconem aut p̄ notarium
publicum p̄ curia enunciabaf si omnīū consensu po-
stea confirmatum fuisset. Eo quoq; p̄fectus Johan-
nes pontifex admonentibus tñ quibusdā ne id face-
ret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteref. qđ
etiā contigit. Proficiscens tñ cū viris quibusdam in-
omni genere doctrine p̄stantibus diu multumq; ger-
manos disputationibus incertos & ambiguos tenu-
it quod potissimū decernerent. Verū supueniente si-
gismundo factaq; omnibus dicendi quod liberet po-
testate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Grego-
rius vō carolum malatestā legatū mittens sponte se
abdicauit. Benedictus discussa aliq̄ diu re pontifica-
tu tandem priuaf. reiectisq; natōnibus que cū eo sen-
tiebant. In eodem quoq; concilio nonnullē hereses
damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus

patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo puincia sanari possit. Condemnata est
igif iohannis wicleff heresis & duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes bus & iheronimus eius
discipulus tanq; heresiarche. Cūq; ibi quadriennio ferme ad tollendos scismaticos & ad restituendam eccle-
siam ac emendandos xpianorū mores multi prelati principesq; p̄stitissent. Tandem de eligendo nouo ponti-
fice sermo habitus est. Placuit ex vna quaq; natione viros sex deligi. p̄batos. qui cū cardinalibus concla-
ue ingressi deligerent. Anno igif millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris con-
clauē ingressi. Consistentibus cardinalibus duobus & triginta. nationibusq; omnibus p̄ter omnīū opi-
nionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna ro-
manus diaconus cardinalis pontifex creat̄ omniū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismū-
dus omnibus gratias egit. ante pontificem. p̄stratus summa veneratione pedes exosculatus est. que p̄tra
pontifex amplexus non secus ac fratrem habuit gratias egit qđ sua opa pax tandē eccie dei reddita esset. His
gestis cū per annū in concilio p̄stitisset & multa ad xpianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē an-
no xpi. i. 418. conciliū pontificis iperatorisq; iussu dissolutū fuit & in pace abiēre.
Iohannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit
& in concilio constantiensi nonnulla pro rege francie & alijs absoluit. vir admo-
dum doctus. theologus summus. parisius sacraz līaz christianissimus doctor.
qui scripta varia & libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tan-
dem anno dñi m̄. cccc. xxix. superos p̄cēit die. xij. iulij.

Caspar slick dominus inter principes denominat̄
matre italica ex comitibus alticollis agri taruissimi
patre theutonico natus ex familia lazana. puincia frā/
conie. ingenio dextro. faciūdia suau. doctrine cultor. ad-
omnia genitus quecūq; ageret. quem simul atq; fortu-
na atq; virtus extulit. vt quod erat prius inauditū trius
cesarum successiue regnantū cancellarie p̄fuerit. Anus
ex duobus slesie filiā sibi in matrimoniu tradere non re-
cusauerit. Sigismundus egram illi & cubitū & alia i frā-
conibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium & albam ecclesiam.
fridericus in austria greziū. Versatile p̄fecto ingeniu & nature bonitas singula-
ris que inter tot imperatores moribus proorsus dispares pari gratia viuere potu-
it. huius amicitia vsus enecas pius episcopatum tergestinū. vnde relique digni-
tates puenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia & apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Caspar slick cancellari-
us trium cesarum

Sexta etas mundi

Constantia vrbs germanie non admodū magna s̄ opulenta atq; formosa eius ppter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vr̄bis porta ad germanos p̄inet. Ultraq; pontē crebra edificia secus alterā flum̄ij ripā. Lacus aut̄ omnīū amenissimus est. multaq; castella et vicōs vndequaq; p ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac p̄spicuo. pisces fert varios quidē et multiplices. sed pro tanta aquarū magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus em̄ curiens p̄currens agrū dū fines constantiensīū attingit duos lacus facit. Venerū scilicet et acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hic nunc a loco et dominij sortiti nomia. superior constantiensis. et a castro et ei⁹ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolphi cellacensis denotatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vō antiquitate et origine cūes perpauci occurrunt vt in alijs vr̄bibus. qui vel aui sui nomen et memoriā. nedū vr̄bis tenere vident. Si tamen diligentius p̄scruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas l̄ram continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano et maximiano cesar dictus est hanc vr̄bē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensīū legere sciunt. Teneq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā p̄cipue religionis. ita muliercule et cetera imperita turba fucandis per eā manibus et ad faciem reficandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctorū christi sed persecutorū christiane fidei nomina. Mores quoq; et instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuib⁹ suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus s̄ in priuata domo sua et consueta habitat. Si quando per vr̄bē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aut̄ habitu nullo a reliquis differt ciuib⁹. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestātē h̄z. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astant in p̄ilio hī quos sibi ciuitas deputauit. rei ipsi in vinculis adducunt. ibi et accusatoribus et defensoribus dicendi contra reus. et pro reo fa-

cultas daf. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio officium
Eodem ordine de civilibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia liberā iudicādi po-
testatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui disertī reperiunt hī aduocati in civilibus et
criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo
genera diuisa est. Alij eīm sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis et officinis intendunt. Equi-
tes veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatē observant. Si quis plebei di-
tior factus ad equestrem locū puenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo pphana-
ri. aut pollui. dignitatem suā arbitratū hoc eū facere pmitit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis fi-
nibus consistit. Cū equites ad mercaturas et solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad
equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Subernatio tamen reipublice com-
munis est plebeis et nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpū. xx. milia passuum
oppidū extat Velchurichū id est opulentū atq; vrbānū. Edificia habet speciosa. vinetis et pometis plurimū
habundat. Flumen quoq; rheni oris in alpibus nō longē ab eo loco cum ab italia transi- sit ex sinistra ma-
ni. sed mox ad dexteram vergens et suo gurgite et multoz incrementis adiutum ingens et robustū decurrit
inter orientem et septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medi coloris inter ceruleam et viride
cursum rapidum. alueum arenosus. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuis-
se ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani et angli. quoz suffragijs
omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex et Si-
gismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. pibiteri cardinales. viij. diaconi cardinales. Patriarche. viij.
Archiepi. xxxiij. Episcopi. io 4. Abbates. lx. insignes. Generales quatuor ordinis. Duces. xxiij. Comites
cxl. Comunitates quoq; vrbū tam ytalie q; germanie superioris et inferioris. Post electionem vo Marti-
ni Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lacrimis
egit. q; necessarium reipublice xpiane prope extincte elegerent.

Johannes hus heresi
archa

Johānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomenū mutuat. Hic cū esset ingenio pacis et lingua disertus multūq; dialitici oblectatus. et peregrinas opiniones amaret. Unde admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo impatore suadente patribus in concilio constantiensi ut bohemia sanari possit iohanne et iheronimū ad synodū euocari. qui cum ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac heresum principes habebant. uouerūt ambo nō tā verecunde aliena discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ discendi cupidiores. et auditi sunt in consessu patrū. Johānes etate et auctoritate maior habitus. doctrina et facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. sepe cū his colloquiis habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia uellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū infantia ne fedarent. in edocendis populis nō docendis exercebant. possent in conspectu dei et in ecclesia militanti sublimē consequi locum. Steterē in proposito p̄tinaces bohemoz animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xpi discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus ap̄loz abijisse. que opes et delicias sectaret. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xpi pauperibus deberentur per lasciuā luxūq; p̄sumerent. Primores magne synodis ubi p̄tinatiam et immutabiles animos perditoz hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igit p̄bustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in uinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati uirū illum iustū et sanctū appellans illa morte indignum. se quoq; paratū quoduis supplicij adire forti animo et constanti. Multi illū accessere uiri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus ut a sua sententia dimouerent. sed cū p̄tinacius in erroribus p̄seuerabat p̄ consilium heresi damnatus et igni p̄bustus iocunda fronte ad incendiū p̄perauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus et ignis uix interrupit. Nemo philosophoz tam forti animo mortē p̄tulisse p̄hibet. Cineres exustorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoz ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamq; ueluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes et iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ petrus et paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoz sequacesq; omnes in unū conuenientes memoriā in primis defunctorum consecrant. celebrandāq; quotannis decernunt.

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos p̄ longa tpa p̄fidia seminavit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelsina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq; tenuissimo natus iohānes nomine pragam uenit mendicatuq; victū querens grāmaticam et dyaleticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus factus ē. et cū ualeret ingenio linguaq; p̄mptus esset in collegio pauperū receptus auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbyter ordinatus p̄dicare uerbu dei pragensibus cepit. Ex oppido unde ortū habuit rochezane cognomen ducente. et in de noie et auctoritate ualebat. et cū basiliensis synodus bohemis scripsit ut legatos mitterent. inter legatione. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismundo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbyteris nomine totius cleri obedientia romane ecclesie sese p̄testare p̄fessus est. et sequenti die absoluti ab anathemate et p̄ legatos concilij in ecclesiā introducti rochezane p̄fidie sue non imemor altare accedēs diuina re p̄ acta vni que iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore p̄seuerans tandem senio defecit.

Leonhardū aretinū p̄bm et oratorē ac historicum elegantissimū ac p̄batū tepestare istac floruisse constat. eo q̄ innocentij septimi. gregoriū duodecimi. alexandri et iohannis. xxiij. pon. ro. vsq; ad conciliū Constantie summa integritate fide secretarij officij administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsq; ad extremū uite tps gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantia oib; p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ scribere uoluit. et p̄mo cū adhuc grecis auctoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Alia q̄ viroz illustrū in plutarcho et uita ciceronis p̄posuit. Transtulit q̄ libellū xenophontis de tyranno. et aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicorū et politicorū libros. historiā gothorū edidit. volumē etiā eplaz ac sui t̄pis historiā. de laudibus florentie et rebus florentinorū. cuius historie cā senatus ei singulare p̄emū vsq; ad mortē p̄stituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1443. cū esset etatis anoz. 74. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia et summa ip̄ius ingenij uis apparet.

Pogius florentinus

Pogius florentinus orator facundissimus. Et litterarum applicarum scriptor discretissimus. hisdem temporibus. Et ipse ob singularem doctrinam et dicendi leporem. in romae tunc instantie ubi conciliū habebat atque alijs in locis maximo habitus in peccatis. Et in concilio quintilianū cōno depditū reperit. in monasterio prope cōstantiniam hūc florentini propter ingenij et eloquentie ipsius claritatē. Quā p. xl. annos in curia ro. scriptoris officij optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. et honorarūt. Composuit autē hic funebres orationes ac alias plurimas. Et librum facietiarum et epliarū. Et e greco dyonisiū siculū et alios Latinos fecit. De situ indie librum edidit et alia multa.

Gasparinus bergomensis ex barziza rusculo natus. Grammaticus quidem et rhetor celeberrimus. His temporibus apud venetias ob singularem doctrinam in pretio exis. etiam litteras latinas semimortuas quasi ab inferis resuscitavit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes promoti ediscendi gratia ad eum confluerent. Audita ei fama philippus mediolanensis dux eum mediolanensibus edocedis padua et venetia euocavit. ubi ciceronis puerusque codex interitū euasit. In quibus tres libri ciceronis de oratore depditi quos oblitos multo labore supplevit. defectus quoque in quintiliani de institutionibus et Cycerone de oratore emendavit. Orthographiā in lingua latina composuit. Habetur quoque et epistolae et orationes elegantes. Cristoforus quoque barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus et eloquens habebatur paduae. qui post se scripta reliquit.

Antonius de Butrio patria bononiensis petri de ancharano qui fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui per ceteris decretales et clementinas optime explanavit. duosque repositoria ad ius civile canonicum pertinentia composuit. ac etiam per aliorum operum per se reliquit.

Eraniscus zabarella natione patavinus. ro. ecclesie cardinalis presbyter. iuris pontificij peritissimus. Vir per hoc tempus dignitate sua ut platos decet litteris et prudentia plurimum exornavit. Is cum doctissimus et eloquentissimus haberetur copiose in decretalibus ac clementinis multa edidit. et alia quaedam memoratu digna composuit.

Raphael fulgosius natione placetinus excellentissimus iuris consultus. tempestate hac multa ad declarationem iuris civilis pertinentia. Super digesto et codice commentatus est. ac per aliorum opera. Raphaelē quoque Lumanū iuris civilis peritissimū cōtemporaneū fuisse constat. Qui in digesto veteri multa et per aliorum volumina edidit.

Johannes de Imola egregius utriusque iuris doctor per ipsi tempus apud bononiā insignis et clarus habitus super primum secundū et terciū decretalium accurate scripsit. Sextū quoque ac clementinas elegantissime commentatus est. et in infortiatio ac digesto nouo quādam composuit volumina. Obijt autē hic vir toti ytalie notissimus. Anno a natali christi. i. 456.

Jacobus de forlino
medicinis doctor

Jacobus forliuensis egregius medicus. hac tempestate floruit. Quē dicunt cunctos qui per hanc et medicinā perit fuerat excelluisse. Et propterea super primum canonē Avicenne. Et super eiusdem afforismis et Regni optime et egregie scripsit. Libellum propterea de intensione graduū formavit. et earum remissione composuit. Sepultus tandem paduae apud heremitanos cum insigni epitaphio.

Hugo senensis vulgaris medicus post cum diuina quādam ingenij et medendi gratia. oēs qui ante illum in ethuria floruerunt excelluisse credit. Qui super primo Avicenne et aphorismi hyppocratis scripsisse dicit. Et consilia utilissima post se reliquit.

Abas sculus. Et ipse hec tempora reddidit clarissima. Qui propriū nomen erat Michael colaus ex cathania urbe oriundus pontificij iuris et philosophie peritissimus. prius apud senā ethurie urbē pontificiū ius edocēs. Cū ingenij esset clarissimi perclarissima monumenta in iure post se reliquit. Unde et decretales oēs plurimis voluminibus et egregijs super omnes declaravit. Et quoque extant repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara Sigismundi imperatoris coniunx ex domo ciliē

coniugij mete complexa. Captiva et imperatoris tadauer vnavelut miserabile spectaculum et humanarum rerum singulare documentum. Occurrunt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas in tanta rerum novitate prout hinc defuncti regis corpus fletu elicit. Inde regie vincla commiseratōes excitat. Libera deinde in bohemiā se recepit apud greciū regie. Abique inter greges exolatorum concubinos cōsenuit. nobilē genē. infamis vita mulier. In tantāque demētie cecitate plapsa est. ut sceleratas vices que per fidei ihu mortē scire stultas publice percelleret. que voluptatū gaudia gustare nescierūt. Nihil deū hominū esse dicebat. nisi voluptates. per hanc vitam aliā esse negabat. Et iterare aīas cum corpore asserbat. Sed hanc tā scelestē feminā in domicilio hereticorum ex peste apud greciū defunctā sceleratū et abhominabilem hussitarum sacerdotes. praga duxere. atque intra sua sacra regū tumultū pdidit. Nō sunt igitur scelerate leges. nec quicquam in bohemiā in permissū. fuit in exhauste libidis mulier. acillas ieiunantes et orantes increpavit. quod corpus frustra macearent. Fictūque celi numen placere vobis crederent. Aliquandū suauiter dum vita superpetit. fruendumque voluptatibus.

Antonius de butrio iuris
doctor

Barbara coniunx Si-
gismundi

Anno mundi. 6630.

Anno xpi. 1431.

Eugenius quartus papa. p̄ia venetus. familia candelmeria pplari q̄des
antiqua. p̄e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no-
nas marci p̄ntifex creat. Hic gregoriū duodecimu ex sorore nepos. celestini ha-
bitus canonicus gregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. et cū secum
romā recusantē duxit. et primo thesaurariū fecit. deinceps ep̄m senensem. post i
cardinalē retulit. demū pontifex factus. nil eo honore elatior. nulla in re pristina
vitā mutavit. Principio aut pontificatus sui. malis cōsilijs ductus. diuina hūa-
naq; oia pturbavit. Nā et pplm romanū ad arma excitavit. Et cōcilio basilienſi vñ
infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis eorū p litteras aplicas de-
cretis. Ver postea ad seipm rediens oia prudenter ac constantissime egit. Vir
aspectu insignis et veneratiōe dignus. grauis in dicendo potiusq; eloquens.
modice litterature. multe cognitionis historie p̄sertim. liberalis i omes. tū vel
maxime in litteratos. q̄m familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū ca-
rolū poggiū. aurispā trapesuntū. blondū viros doctissimos secretis suis ad-
misit. ad iram nō facile mouebat ob iniurias illatas. et maledicētūz hoīm. aut
mimos et dicteria scribentū. gymnasia oia q̄ diligentissime fouit maxime vo
romanū. ad qd omne genus litterature adhibuit. religiosos mirūimodū dile-
xit. eosq; opibus et immunitatib⁹ auxit. bella aut ita amauit. qd mirū in ponti-
fice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i ba-
silienses cōcitauerat. Qui impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans p̄terea
in pactis seruādis ē habitus. nisi qd pollicitus fuisset qd renouare q̄ p̄ficere sa-
tius esset. splendidus in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt
abstemius merito vocaret. familiares hūit admodū paucos. s viros doctos.
Et qz opa in grauib⁹ rebus vti posset. Imperator sigismūdu cui sex mensib⁹
senis substitisset ad eugenū cōuersus inito cū eo federe romā p̄fectus. Coro-
na imperij donat. verū mortuo sigismūdo impatore a q̄ basiliense p̄ciliū incre-
mentū habuerat. Creatoq; ab electoribus alberto austriae duce conciliū ferrari-
ense inchoauit. eo profectus impator grecoz ab eugenio susceptus ē. inde florentiā tranſtulit. Exornare de-
inde eccliam dei edificijs et facellis ē annixus. vt ex capella pontificia et eneis sancti petri valuis apparet.
Moris aut pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal marci. āno. M. cccc. lvi. Vir ingenio et gestis
rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno btūm Nicolāū toletanū in sanctos retulit con-
fessores. Sepeliturq; in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor-
nobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Istius ante sacros se p̄buit alter ab ortu. Alter ab occasu ce-
sar vterq; pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cingat honore caput. Quo duce et
armenij graioz exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesq; fidem et.

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basilienſi p̄cilio philippi ducis
p̄cutione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne sedi-
tiones in ecclia dei exorte sunt. cū xp̄iana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugenū seq̄ret. Essentq; qui
neutros vocaretur. q̄ neutri obtemperarent. Hic itaq; felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites ap-
pellabant. Et sigismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post p̄ris prouincie guberna-
cula tenuisset. Aucto p̄mo imperio. parta vndiq; pace. ac demū relictis principatus glorijs fastib⁹. in he-
remū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā. p̄uectis. mūdo et pompis ei⁹ renūciasset. ad ri-
pallie locū tanq; paradisi delitijs sibi delegit. Cūq; eo in statu vitā celibem in terris ageret a basilienſi
cōcilio pontifex electus fuit. barbā rotundit q̄ p̄missum nutruerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ec-
clesiasticas ceremonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios

egregia facie adolescentes tanq; rōne p̄sul ecclie coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina
bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina et auctoritate p̄stātes
assumpsit. Verū cū pacē et hūilitatē amator existeret mortuo eugenio p̄ntifice illi-
co nullis pulsatus p̄cib⁹ nicolai ei⁹ successorū hūanissime cessit. Relicto noīe pape
cardinalatus honore retinuit. i p̄ia sua legatū de latē creauit. Deficiēs demū in
senectute bona. fuit aut clarissim⁹ p̄nceps p̄ter gen⁹ et sue elegātie formā. ac re-
giam dignitatē et p̄mptā eloq̄ntiā morib⁹ itegre. vita et religioe scrūs. i subortos
clemēs. i bello magnanim⁹. et i oēs iustissimus. ac demū nimū felix. si senū suū
ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma h. xxiij. iter eugenū et felicē vsq; ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes
an pontifex eēt sup̄ p̄ciliū pdurauit. n̄ sine scādalo reipub. xp̄iane.

Solis facta ē defectio et varia bella et dissidia secuta sunt. et cometa apparuit
secuta est occisio hominū in leodio.

Linea summorū pontificū
Eugenius quartus

Felix quintus

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex
anno dñi. 1438. xij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impa-
uit annis duob⁹. Vir qdē optim⁹. et in omī virtute decoratus. religiosus prin-
ceps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax. et manu
promptus. Is primo apud albam regale cū iuge sua Elizabeth kal. ianuarij
summo p̄sensu et applausu ppli coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohe-
mie designat. diademataq; suscepit. Inter hec et electores imperij apud frank-
fordiā puenientes. Eius felicitatē admirati. et ipi suū sanguinē extollere decre-
uerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiū in iussu
baronū. et nisi priores hungarie indulgerēt haud quāq; licebat. qbus haud
ex usu videbat suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismundus romane rei p̄sul-
tus. ytalīā germaniā ceterasq; puincias pagrasset. hūgariā turcorū direptio-
ni paruisse. atq; ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impius
acceptaret. Vocati tñ ad regem q tūc wiennē fuit. Multa in vtrāq; ptem dicta.
Vici p̄cibus p̄cipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensus dedere. im-
perij summa p̄gratulationē germanorū ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus
turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diē obijt
qui coronā regni et preciosam regni suppellectilē in arce suauerat. Qua re cognita albertus eo se confert.
arx regine dedit. q dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati ste-
phani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuq; custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit ar-
cis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam
amne et danubiū collocat. Interea turcorū impator euicto castello ex cecatoq; dispoit filio. cuius sororem in
matrimonij duxerat domū abiit. Albert⁹ vbi expugnata synderoniā turcos abiisse cognouit. dimisso ex-
ercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponib⁹ nūmū oblectaretur. ven-
tris solutionem incidit. Cui igit diffiniteria laboraret sentiensq; periculū. wiennā repetere statuit. siue mo-
riturus inter suos. siue q aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus
cū iam strigoniū preterisset. et in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsigna-
toq; testamēto. in villa q longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate et fortitudi-
ne clarus. qui magna de se xpiane reipublice. pmittere videbatur. Nec minora populi de sua vtute cōceper-
ant pulcherrime spei breuitas vite nō finit. neq; em biennio toto imperauerat. statura eius. p̄cera fuit. ner-
uosum et validū corp⁹. facies terrefica. more getis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdi-
dam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex-
martini pontificis decreto congregatur. pri-
mo tñ lente et pua admodū frequētia. auctoritate-
q; martini nutritum inde turba plurima cōuenit.
epoz et alioz prelatoz cū quibsdā cardinalibus
qui ab eugenio recesserāt. videlicet placentino bo-
noniensi. domino antonio veneto. arelatensi ara-
gonēsi hispano cypriano. Et domino iuliano ro-
mano cardinali sancti angeli legato in concilio ge-
nerali ibi deputato. Animaduertēs eugenius il-
los congregatos non vacare ad extirpationē he-
resis bohemoz et reformatione ecclesie ob qd or-
dinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distra-
ctus. Et quod in bellis vndiq; premere. Et qd
Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Con-
currentibus eo hispanie gallie germanie panno-
nieq; principibus. Qui omne reipublice causam
in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo qdem
bononiam transtulit. cardinaliū oīm q secum ade-
rant consensu. Sed impator aliqz principes et
prelati qui tum basilee erant non modo pontifici

non obtempauerunt. Verūetiam eum bis terq; monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cō-
cilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ptumacem. Euge-
nius em dubius quid potissimū decerneret. misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto pata-
uinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugen⁹ pri-
uatus. et Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcherrimū
initium habuit. sed turpissimū exitum. ppter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum
caroli francoz regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu puentus illico dissipa-
tus est.

Berta etas mūdi

Basilea prouincie helueticie ciuitas ampla clarissimaq. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta, em
 tes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliscū. Et post ei⁹ defectonem
 nomē vrbs reliquisse. Hec vrbs rheno abluit. et eā pene mediā diuidit. pōte tñ siml⁹ vrbs ptes vniūtur.
 Is fluui⁹ germanie celeberrim⁹ ex rheticis alpib⁹ ort⁹. Qui varijs motū impedimentis incitatus. cū ru
 pib⁹ coartat. terribili fremitu eluctuat. p̄cipue ppe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̄ceps ruit. Et
 ibi oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p̄ fremitu et collisione apparet. Tandē atrox spu
 mans amplo iurgite ad augustā rauricā. vsq. et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes distūgit. Ciuitati q̄s
 ac ponti i occulto insidiat. cū terremotib⁹ sepe numero quassata sit. Litora em rodit. alueos nouos q̄res.
 terrā cauās. vētis et aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobzē veterē rauricā augustā (cui⁹ vestigia supra
 basileā cernūt) defecisse arbitrat. Cui⁹ nomē basilea a descriptorib⁹ p⁹ ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cō
 moditatē magnā hz. qz ind mltā hz nauigatōem. vt cū magnis onerib⁹ ad mltas regiones nauigari possit
 Ursulā q̄s diuā v̄ginē cū sodalib⁹ a colōia nauigijs p̄ rhenū ad basileā ascēdisse historie tradūt. Rhen⁹ aut
 et si accolis multa q̄nq. dāna ifert. vbertatē tñ glebe affert. Cū h vrbs etate nra latericijs domib⁹. pulcerri
 mus edib⁹. mōsterijs tēplisq. magnificētissimis. hospitalib⁹ aplis. alijsq. vrbū necessarijs cū mag⁹ ambitu
 et menib⁹. fossisq. pfundis exornat. hzq. agrū aplissimū inter mōtana p̄stitūtū. q̄ et frumētū viniq. boni fe
 racissim⁹ ē. Etq. vrbs celeberrima et atiq. ē euenit i hac. qd i ceteri atiq. vrbib⁹ (qz descriptio p̄cessit) eue
 nire solet. vt reliq. et monumta. qdā vetustissimoz opoz p̄spiciāt. vtz ita ruinis et terremotib⁹ q̄ssa ac vetu
 state ip̄a cōsumpta. vt nec ei⁹ figure. nec ad quē vsus fabricata fuerint. quāuis diligentissimus p̄sector qat
 agnosce. Hec tñ mirūimmodū aucta. Et p⁹ terremotū cursus istaurata. Nouissime nris t̄pib⁹ bonaz artū
 gymnasio ornata fuit. Pr⁹ em summi pontifex ei⁹ nois scōs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in
 ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consiliū basilien

sis plura egregie pfectit. Sita ē autē i alsacia. cui qndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro-
uicia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agnū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq; metū basiliēsi-
bus intulisset. z suiteſes ex federe socij ciuitati quīor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. z acri-
bello dubio Marte pugnātū eēt. De ea pugna illico infer⁹ mētio fiet. Hec inclita vrbis duas ptes vt pmiſ-
ſus ē. Adior hz tresvices. in vno vetustissimū diue marte extat tēplū summū: ep̄alis sedes auxilio diui hein-
rici ipator⁹ sc̄di. ornatū. In alio canonici reglāres ad. s. leōhardū degūt. In t̄cio ecclia sc̄ti petri situata ē. Pri-
mū qz monasteriū cū abbacia ad sc̄m albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses z p̄dicatores
in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferorū z dñorū theutonicorū spacioſa loca occupāt. Et moniales ad sc̄tāz
katherinā z. S. clarā z mariā magdalenā. Adior aut ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusiensū. z
ecclias theodori z sc̄ti nicolai ac alias basilicas. In hac qz vrbis multe sc̄torū reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ deco-

E riderico postea ro. ipatori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apd basileā p̄gregat⁹ eugenio (rata existit
rat filiā quā domi habebat viduā. iuuenē z forma p̄stātē in m̄rimoniū obtulit. filq; dñi noie auri nūmū du-
cēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq; sacro suo ecclie sacra fedare
voluit. atz ad suos p̄uersus. v̄dere inq̄t alij p̄tificialia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Mi-
nitatis z prudentie ac liberalitatis insignis. necnō z bonarū litterarū egregie doctus. qui regnū pace z iusti-
cia gubernauit. z vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padī cingere cepit. z plura edificia superbissima
in vrbis crexit. z vias z plateas strauit. Adonasteriū sc̄tē marie ordinis sc̄ti dominici crexit z se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iohannis fr̄acisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolai vnicū filius. mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam z regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̄ romanū suscepisset imperium in iudeos deserviens eos omnes i sua ditione occidi iussit qui nolent ad xpm verū & singulare deum converti. multi metu baptismum susceperunt. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit. Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex viennensi scola accersit qui iuuenem in instruunt. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minas. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad supplicium ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraei cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se proiecit atq̄ ibi cant⁹ exult⁹ ē.

Anima aduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatorū albertū cesarem Ladislat patrem. qui sermones suū vienne audiret somno grauati esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint. Cūq̄ rem dubiam & admodum difficilem reddidisset. iamq̄ rex excitatus attēstissim⁹ eēt appagere appagete ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriant⁹ nō ē desperata eorū sal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustynopolitanus p̄bs & orator ac iuris cōsultus. nenō & lingua greca latinaq̄ vir eruditissimus Chaisolore bizantini p̄bi auditor & carrariensium principū olim familiarissimus p̄ hoc tempus p̄dictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet inter cetera historiā satis elegantem de gestis carrariensium dñorū edidit. & ingenius moribus libellū. & in diui iberonimi laudē cultissimas orationes composuit & alia multa.

Mapheus p̄begius patria laudensis vir doctissimus. orator & poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantia romae floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidorū librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. & eisdem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi & corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lris discipulus excellentissimi ingenij vir. ob doctrinā & dicendi promptitudinem & reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librū de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̄ iustynianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece & latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis & luculli vitas. hic bernhardum iustynianum filius genuit doctrina & prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frāscisci philelphi clemulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. & quedas e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē.

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ & p̄bs sui t̄pis p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. & iō accuracius sup octo libris phisicorū p̄metat⁹ est. & sup libris de anima & de celo & mundo ac alijs p̄posuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dñi. 1439. ab eugenio p̄p̄tice cōtra basilienſe celebrat⁹. Adortuo em̄ sigismundo impatore a quo basilienſe concilium in clementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo p̄fiscit⁹ & eugenius eo q̄ aduentare impatore constantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingreditens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores suscipi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̄ grecorū & latinoz contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterent⁹ & spiritum sanctū a patre filioq̄ p̄cedere. vtq̄ i azimo sine fermento triticeo pane corpus xpi consecraret. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vō vt faterent⁹ romanū pontificē verum xpi vicariū petriq̄ legitimū successorē primū in orbe locū tenere. cui & orientalis & occidentalis ecclia merito pareret. Ab euntibus aut grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basilienſe conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem & octo cardinales creauit. Quorū de numero fuere duo greci rutenus & nicensis vt eorū auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonenſiſ dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter ſoz corneliū linijq; ſozū cō-
rauit. annis. ſ. xxv. Infida tñ nonnūq; z infidiar plena pace intercedente.

Rancia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētiffimū ſupra modū per bein/
vitam finiuit. Joannes quoq; dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui poſt occidiſ z malozum
multoz occasio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandē pacem cōpoſuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici
non conſenſerūt. verū ioannes burgūdie dux poſt terugas inſitas cum ſacramentū ambo diuiniffimū ſum-
pliſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidiſ. ideo mala ſuccedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hīs diebus in ytalīa fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sy-
gismūdi impatoris. curialis p̄cipuus. Et lucretia in ſenēſi ethurie vrbe.
ambo decori. amboq; ſpecioſiſſimi. **E**x lucretia mira pulcritudine precellens.
Res acta ſenſiſ eſt dū ſygismundus illic degeret. **H**ij nāq; ceco amore adinuices
ſolo viſu exarſere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot
temp⁹ dies ſuos deduxiſſent. ob ceſaris abſentiā facta fuit ſeparatio. Ex qua tātā
vterq; contraxit triſticiā. q̄ lucretia poſt longas lacrimas egritudine incidit. Et
q̄ cor ſuū aberat inter brachia matris indignantes exalauit aīam. Eurialus vō
poſtq; obſiſſe verū amatozē cognouit. magno dolore p̄motus. cōſolationē vllaz
admiſit niſi poſtq; ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimā ſibi matrimonio
coniūxit. Ex quoz exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ ſtudeant. Qui em̄
nūq; ſenſit amoris ignem aut lapis eſt aut beſtia. Iſſe nāq; per deoz medullas
non latet igneam fauillam. horum hitoriā pius pon. ante pontificatum pulcre
deſcripſit.

*Notate ſenes qui inceperunt
hij iuvenes amantes*

De aduentu Delphini in alſaciā. tpe concilij baſilienſis.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vieneſ. ac primogenitus regis francie. cuꝝ magno exercitu
infra limites imperij. Oppidumq; obſidione cinxit. Cui nomē eſt mons belligradi. quod ab impio
comites de wirtenberg habet i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū caſtellanis tandē conue/
nit. vt ſibi ad certū tempus oppidum tradereſ. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat
expugnare. vt locum haberet in quo morari poſſet. quia non decebat regis filium in campis degere abſq;
tecto. Poſtq; aut delphinus belligradi potitus eſt. fama vndiq; aduentum ſuū publicauit. ſ non vno mo-
do apud omnes. Apud aliquos nāq; ſe in auxiliū nobilitatis veniſſe predicabant. tanq; in germania p co-
mites eſſet oppreſſa. Apud alios vō vocatum ſe dicebat per romanorū regem cōtra Swicenſes. nonnullis
aut ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſeuerabat. que vſq; ad rhenū protendi dicebat. Ex hac cau-
ſa urbem argentinā obſeſſurū ſe affirmabat. dicebat z ppter ducem ſygismūdū ſe veniſſe. Et hos rumores
vbiq; publicari ſtudebat. Non q̄ ita eſſet. ſ q̄ fauorem ob eam cauſam ſeſe putabat habiturū. **D**e delphi-
ni exercitu varia dicta ſunt. qui minora probant quinq; z. xx. milia cenſent eſſe. Concordatū eſt inter del-
phinū z alſaciē. quinq; z. xx. milia hominū ex ſuo exercitu p hyemes in oppidis alſacie recipi debere. ipe
q; delphinus z thuriceſ. z alijs obſeſſis ferre opem promittit. Veniebant iam delphini gentes q̄ vulgo
vocantur armeniaci in ſubſidiū quoddā caſtelli. quod ſwiceſ. ppe baſileam obſidebant. ſuiceſ. vt hec ſen-
ſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. primasq; armeniacorū turnias incidūt. ſtragem dāt. plu/
rimoſq; neci prebent. armeniaci vō retro pedetenti fugientes ad maiore exercitum ſe recipiūt. Illi ſanguī/
nis cupidi z auidi victorie dū gloriā querunt. p̄riam ſalutem amittunt. Ventus eſt ad hoſpitale ſancti
iacobi quod vix ſtadijs quatuor a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacorū in ſuiceſ. irruit. Non-
nullis ante portas baſilienſis. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentq;. **C**omittitur atrox z miſerabile p̄-
lium. Cadūtq; ex vtraq; parte q̄ plurimi. p̄lium a principio diei vſq; ad finem tractum eſt. **A**d extremū
non victi ſuiceſ. ſ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacorū fuit. Campusq; liber eis māſit. nō vir-
tute. ſ multitudiſe ſupantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures ſtratos eſſe q̄ ex ſuiceſ. Magna cetes
equorum fuit. plures theutonū dum ſuiceſ. vlcifci volūt vitam amiſerūt. **D**um hec agūtur rex romanorū
oratores ad delphinū mittit. epiſcopum auguſtenſis. z ioannē de aych doctorem. nonnullosq; milites perſcu-
tatū. Quid cauſe ſit quod imperiū cum exercitu ſit ingreſſus. **R**edeunt oratores z cum his delphinus
ſuos ad regem deſtinat q̄nq; viros preſtantes. Interim ex parte concilij baſilienſis. cardinales duo arelateſ.
z ſancti calixti pluresq; alij doctores delphinū adēūt. Et cum hīs ciues baſilienſis. deprecanturq; neue concilij
lio vel ciuitati nocent. **I**s rurſum ſuos baſileam cuꝝ hīs nūcios mittit. Qui habuerunt diuerſos concor/
die tractatus. Nam z oratores feliciſ pape ac ducis ſabaudie totiuſq; ſuiceſ. factōis illuc puenērāt. **O**ra-
tores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra ſuiceſ. veniſſe. Tandem cū deua-
ſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoz ad p̄pria reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanorum galloz ciuitas. Et nunc quidem inter ceteras lombardie vrbes admodum potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoz manus deuenit. Huius ca fuit qd philippus dux quedam viru pessimu ibide vectigalibus pfererat. Qui intollerabilia ciuibz impones. ppter quod brixiaz laceffiti venetis ciuitate obtulere. Susceptaq; brixia cardinalis qd sancte crucis vltro citroq; sepius nuncijs transmissis. Tandem pace ea pditione inter philippu et venetos coposuit. vt brixia veneti. et oppida brixianoz cremonensiuue. q antea ipsi et mantuanus marchio ceperat retineret. Insup et bergomu eiusq; agru legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etia cōditione. ne socios venetozu florentinoruz bello lacefferet. Inde veneti tantā glām et vtilitatē psecuti sunt. Deinde arx vi et machinis vix est expugnata. Deinde bellū lucense a florentinis suscipit qd p annos tres maximo cū viriuzq; ppli dāno ptractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potentissimus ciuis. Qui e florentia pulsus. Cū anno dñi. 1432. in vrbe rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. An et multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em apud florentinos ciuis primarius. omiq; nō solum apud ytalos s forte et apud exteris nationes opū affluentia primus habitus ē. Veruetia prudētia huiusmanitate. liberalitate. bonozūue artū et pferim historiay pstantia oēs supauit. Tāta fuit huius diuitiaz abūdantia vt suo auxilio frāsciscus sforzia mediolanensiu ducatū obtinuerit. Multa quoq; ecclesiastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florentina ordinis canonicorū regulariū extruxit. aliud etia intra vrbe in honore bti marci euāgeliste ordi sancti pñici a solo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt omes supent in ytalia. libris notabilibz in diuersis facultatibz. nō solū latinis s et grecis. q fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq; periti illā exornans. alia quoq; ea in vrbe extruxit monasteria et priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud scm laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq; diuitias reuiscere fecit.

Nicolaus euboicus sagūdinus eps latine et grece lingue atq; elegantie princeps laudatissim⁹ habet. Qui in frequēti florentino cōcilio medius assistēs multis et eruditis viris audientibus disputantiū vba atq; sentētiās tū grece tū latine. platas mira celeritate et adeo accomodate referebat vltro citroq; in vtriusq; lingua fidelissime et summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis generalis abbas theologus insignis latine greceq; lingue accurate doctus. et bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monumenta. Biogenū Aercii de moribz et vita philosophorū ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq; opuscula docta coposuit.

Eannes Tortellius natione aretinnis romani pōtificis subdiaconus et archibicularius. ac nicolai postmodū pontificis pbernalis et studiorū suoz intimus comes grecis latinisq; lris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studiorū suoz opa describendi rōne opus pclarū edidit. Et orthographiam suis lris ornat. Athanasij quoq; vitā ad eugeniu papā in latinū translulit. Et appianū historicū adverbū interpretatus est.

Antonius cernisanus medicorum monarcha

Antonius cernisanus medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore pfuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdu debite carnosus coplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultorū aperuit. Consiliq; ex visceribz Quicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legi gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniu padue.

Barholomeum montighanū philosophū et medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione et scripturā subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qd pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq; his et cōsilia in medicinis particularibz egritudinibz a capite vsq; ad pedes. Silt de balneis. de mō pponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. et alia multa.

Dego quoq; Senensis vulgarissimus medicus. per hoc ipsuz tempus diuina quadam ingenij et medendi gratia. omes qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne et Apborisimis Hippocratis et Tequi Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolletto
ordinis heremitarum

Nicolaus Tolleninus eremitarū sancti Augustini p̄. qui anno dñi. 1294. obiit hoc anno. 1446. frequēssim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astate pplo romano om̄q; cardinaliū cetū) sc̄orū p̄fessorū nūero aggregatur. Voluerat tñ iohannes. xxiij. pontifex q̄ de ei⁹ sanctitate p̄cipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē imp̄iri. s̄ multis belloz sc̄ismatūq; turbibus vexatus. ac etiā morte p̄uentus. id hāc ad vsq; diē dilatus ē. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qd̄ sancti angeli nūcupat s̄ firmana ciuitate m̄se amita. p̄e cōpago mediocribus parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ⁊ aiām dño p̄secrauit. In adolescētie p̄mordijs mūdo renūciās ordinē heremitarū beati augustini complexus ē. inde mltis ieiunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. ⁊ cōtemplationi se totū dedit. oīs ei⁹ b̄mo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi p̄temptu. v̄l de amore dei fuit ⁊ celesti patria. cilicio circuloq; ferreo subtrito vtebatur. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes p̄tulit. in eo q̄z p̄phetie spūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliq; malignis vexati spiritib⁹

ducti curati sunt. triginta ānis torentino in cōuentu p̄manēs. nūq; carnes oua pisces aut alia pingua sanitatis aut infirmitatis tpe reptus ē comedisse. Cū q̄das nocte diu in orōne p̄stitisset. in cella sua obdormiēs vidit i somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natiuitatis p̄grediēs qd̄ post oratoriū chozi in tollero terminū habuit. cognoscēs p̄ hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis ei⁹. Sicq; sanctissim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aut festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Lurentius vallisensis vt ait̄ canonicus. nō min⁹ p̄bus ⁊ theologus q̄ rhetor ⁊ grāmaticus. hoc tpe clarus exiit. ad iohannē tortelliū amicissimū suū Elegantiāz libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq; in dialecticā ⁊ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Ep̄las q̄z pauli suo mō in latinū v̄tit. Bomez insup ⁊ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

Blondus hystoricus

Guarinus veronensis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. ⁊ orator ac p̄bus eruditissimus. grece latine lingue facidissimus. ferrariāq; legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipulorū turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis p̄coniuū p̄meruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico salario vōti. mltos in vtrāq; lingua erudire ceperūt Inter q̄s etiā mantuani ⁊ ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter i ordinē redegit. indeq; strabonis geographi europā. ⁊ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit. hñtur em̄ ipsius cōplurime elegantissime orōnes ⁊ ep̄le a se edite. Desiciens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

Regorius tiberinus virum doctissimū ⁊ apostolicum secretariū cum bis floruisse constat. q̄ ab eugenio pontifice rome publico gymasio vocatus. mltis annis hispanos gallos germanosq; viros p̄stantissimos vna cum ytalici oratoriā ⁊ poeticam docuit disciplināz. Rhetoricā conscripsit ⁊ alia.

Gnes quoq; aurispa secretarius ap̄licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cōposuit.

Antonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq; i signi doctrina clariozem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudine. de matrice. de artetica ⁊ iūcturis. ⁊ calculi passione tractatus cōposuit. Ferūt ⁊ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ⁊ aliqua alia composita laude digna.

Laurentius vallisensis
Blondus fiantus foroliuensis vir doctissim⁹. ⁊ dicendi grā gratissim⁹ eug⁹ in p̄cio. Qui p̄ter orōnes ⁊ ep̄las innumerabiles a se editas. maximā gloriā ytalie cōtulit. q̄ p̄ ceteris latente sup̄ mille annos historiā tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ⁊. xxx. libris. eandē diffuse ornateq; oñderit. Nā omne ne dū ytalie s̄ totius olim romani imperij. puinciaz regionūq; statū ppulcre descripsit. Inde q; de roma triūphante libros. x. Et de roma iſtaurata libros. 3. ac de ytalica illustrata libros. quasi. 15. ac alia mltā. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Anno mundi. 6646.

Anno xpi. 1447.

Nicolaus quintus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppi-
do lucens agri. humili loco et familia natus. mīre andreola. p̄re bartholo-
meo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. **AD.** ccccxlvij.
Vir certe tāto principatu doctrina comitate liberalitate magnificētia dignissi-
mus. Laudat em̄ eius liberalitas qua in oīes vsus ē. maxime erga litteratos
q̄s et officijs curialibus et bñficijs mirifice iuuat. Eos premijs ad cōponendū
et aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lre grece et latine. q̄ sex-
centis iam antea annis in situ et tenebris iacuerāt. tū demū splendore aliquem
adepte sint. Adit et l̄atos viros p omne europiā. quoz industria libri congre-
rentur. qui maiorū negligentia. et barbaroz rapinis perierāt. Hic cū oīm virtu-
tum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno
et ep̄atum bononiensem et cardinalis dignitatē et pontificatus adeptus ē. Qui
cū pontificatū inisset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Idō
motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua
ex re galorum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie p̄stituit. Ea cōcor-
dia ne dū populus ro. et etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū
letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge. p corona acci-
pienda romā cōcessit. Et ab ip̄o coronā et bñdictionē acceperit. Multa etiā glo-
riosus hic pontifex in vrbe et extra edificia magnifice et splendide edificauit. in
vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit et templum sancti
Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vr-
bis positū. **AD.** agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aut et pontifi-
cias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos
et latos inchoauit. Et molē ingentes quibus coherceri hostes possent. ne edes
pontificis et beati petri tēplū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Extant adhuc
vasa aurea et argentea. cruces gemis ornatē. et sacerdotales vestes cū mitra pō-
tificia. q̄ hoīs munificentia ostendūt. Libros ppulcros auro et argento redimi-
tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non p̄disset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas
multas in pauperes et v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officij vendiderit neq̄
beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor et co-
seruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minorū in sanctos retulit. Tandem siue tedio
animi quo maxime cruciabat post captam cōstantinopolim a turcis. sine febre et podagra. qua potissimū
vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. **AD.** cccclv. morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. honorificētissima
pompa. cum insigni epitaphio.

Anno mundi. 6656.

Anno xpi. 1455.

Calixtus tercius papa. natione hispanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generos
parentibus natus. alphonsus cognomento bozia antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus apr-
lis hoc anno iam decrepitis cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij et vtriusq̄ iu-
ris pacatus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs
bellū turcis statim indixit. Id se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum
predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animaret. Et suis opibus eā
adiuuarent. Ex hīs autem facultatib⁹ ad sexdecim trēmes rome edificatas in hostē misit. patriarcha ad
legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoz vexauit. Insulas quasdam cepit ac magnas calami-
tates hostibus intulit. Alphonsus aut rex et burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē p̄fi-
tebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. **AD.** dā-
dauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt oratio-
nibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domi-
ni nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq̄ eo modo atq̄ cum hīs indulgētis celebrari quibus celebri-
tas corporis christi in precio habetur. Et p̄pterea ad vsū castanū persarū et armenie principē ad reges
Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratres misit. Cum multis et magnis mūe-
ribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄
ad transigenda negocia pontificia animū adiiciens beatū Vincentiū hispanū cōpatriotam suū. Et beatū
eademūdū anglicū in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemo-
sinas xp̄i pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in sermone modestissimus. **AD.** oritur pontificat⁹
sui anno tercio mense tercio. die decimo sexto. Reliquit centum et quindē milia nūmū aureozū. quos
in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tē-
plo rotundo. quod sancte **M**arie de febris dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea summorū pontificū
Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Fridericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Qui
strie. stirie. carinthie dux et comes tyrolis alberto romano rege et vita sub-
lato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germani-
ci apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit et imperauit vsq; in p̄sens.
annis. 55. Is postq; discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce-
pitq; rebus omnibus diuini cultus augmentum pponere. quod sibi et sue nature
bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter q̄s
plures et reges et imperatores floruerūt) tunc sibi p̄sperē succedere sperauerūt cū
diuino cultui bene et constanter famulati fuissent. Quorū vestigia fridericus secu-
tus. Defunctis parentibus q̄primū tutelā exiuit vt locū videret in quo nostra re-
demptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca.
vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus et tēptatus. vbi cenauit. vbi
iudicatus crucifixus et sepultus et vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est
terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicēq; reditum cū gloria habu-
it. fuit em̄ princeps catholicus et pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et
vite integritas comitabant. corpore strenuus vegetusq; et robustus. aptus et pa-
tiens ad labores. fortis constansq; animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua de-
mō mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum ne-
cessarium foret. Quō neutralitatē ecclie romane nocentissimam ex natione sua su-
stulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maiori sumptu atq; indu-
stria eugenio et nicolao restituerit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice
societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neq; no-
stra historia est que maiestātē tanti principis p̄ sua dignitate valeat explicare. ve-
tustas em̄ imperij et amplitudo ac auctoritas et gloria deducenda forent. et natio
germanica que sibi obsequiū. domusq; ex qua p̄gnatus est. Cū ea regū et impe-
ratorū sedes et sepe hungarie sepe bohemię et aliqñ polonię reges dedit. que lau-
des eius habunde demonstrat. Demū p̄sona p̄pria que corporis et anime dotibus egregie pollet. Sati-
est tamen tacere q̄ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia p̄currere. Vereor em̄ ne quis me
putet in hoc opere plerq; scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac p̄inde vanitatis arguendus esse. quod
viciū a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericū nemo adulatū di-
cet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaq; supra verū extollunt. Cū hec scripta
eius laudes diminute magis q̄ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde
retulerit? qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui mo-
do regnant quiq; regnaturi post hec fuerint fridericū tanq; speculū quoddā virtutū contueri appetere ar-
bitror. Si gloriā regionibus. suis puincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem nō plenam hi-
briam scribo. sed ea duntaxat excerpo eaq; p̄stringo que ad exēpla virtutū ac p̄bitatis accomodari pos-
se videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsq; nicolau quintū romie coro-
nari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie p̄secutus
iter ad oppidū sancti viti puenit. ibiq; natiuitatis dñice festa pegit. Ad quem locū et ladislaum regē p̄si-
cisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclie habenbergensis supra dranū situm non longe ab
ytalie finibus. ibi et bohemi et hungari conuerant. domi nobiles q̄ plurimi qui romā videre. coronationē
ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnopere optabant. Ibi quoq; dux austrie albertus germa-
nus cesaris erat. qui splendidū ex sueuicia comitatum ad se vocauerat. Cupidus et ip̄e quib; Rome in anno
iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes
ascendit que germaniam ytaliāq; disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislaum
secum ducens kal. ianuarij ytaliā intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetorum patricios do-
mi potentes obuios habuit. qui cū ingenti gaudio exceperunt cum clero et reliquijs occurrentes. Ad vi-
ctum omnia sine p̄cio administrarunt quocunq; cesar in territorio venetorum puenit. Occurrere frequen-
tes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescētes co-
ptasq; comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. pruden-
temq; hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra
etatem gestus. Potissime autem ternisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub dñio/
ne australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoq; non ignorantes ad im-
perium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rheniq; partibus per vallem tridē-
tinam Hieronam Mantuamq; transeuntes Ferrariam veniunt prestantes cesaris aduentum. Eare co-
gnita relicto patauio ferrariā petijt. vbi horisus leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificē-
tiam ostentabat. Omīssa ferraria bononiā p̄git. vbi beffarionē legatū ap̄lici occurrentem reperit. Inde
petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore ma-
ximo. occurrerūt duo cardiales. Parump̄ aut florentie morat̄ donec edes cosine et medicū ceterasq; splēdi-

Linea imperator
fridericus tercius

Berta etas mundi

de vrbis structuras et populi magnificentia spectaret. Senas perfectus est. Cum senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonso neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri, virgo annos natu sedecim leta fronte nigerrimis atque illustribus oculis. ore paruo. genis ad gratia rubescentibus ceruice facie candida ex integro venusta. Imperatrix igitur senas deducta est ieiunij secunda die. Occurrerunt primo ciues natu maiores. deinde albertus et ladislaus. postea clerus. Fridericus cum legatis apostolicis extra duas vrbis portas sponte aduentu expectabat. qua visa in amplexu ambo venerunt. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreu lapide erexerunt. Cesar post iter suu vrbem versus continuauit. Apud viterbiu mandate pontifice ingens honor illi exhibitus est. Ad ydus marcias ex surrio iter roma summo mane accepit. et quicquid nobilitatis in vrbe fuit obuiam datum est. Venit deinde cesar in eminentem colle vnde vrbe spectare potuit. Aeta ois nobilitas. cui caput orbis vrbe visere datum est. cunctaru gentiu columen roma. vbi de colle descensum est sacer senatus apostolicus occurrit. Sequenti die in pratis que prima erat vrbi ois cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalesibus circumdata oim se oculos attraherat. Ladislaus hungarie et bohemi rex tenera etate purpuratus. Albertus germani cesaris militie ductor obequitans suu cuius locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti georgij vocitant. deinde vexillum aquile. Postque vrbe cesar intrasset eius equu manu regere marscale nudu ensen ante cesarem tulit. Epus spoletanus vicarius pontificis ac plurimu epi et abbates insulati sanctoru reliquias ferentes occurrerunt. Cesar sub aureo panno quod umbraculu vocitant siue baldachinu introducere usque ad gradus basilice sancti petri preedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedes eburnea pontificalibus ornamentis indutus. senatu cardinaliu circumstante verbis paternis et supra modu benignis Fridericu suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum quod ladislaus et albertus ac demum imperatrix pedes basiauerunt. Nicolaum deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoru regem coronaret. Idibus igitur marcijs apud sancti petri summu altare Fridericu in regem longobardoru coronauit. et Leonora per oratores desponsata inter missarum solennia. denuo ei reiuincta fuit matrimoniu benedictu. Absoluta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oim summam beati petri ara in sublimo throno presedit. Extra cancellu duo tribunalia fuere. alteru friderico. lenore alteru deputatu. Fridericus postque iusiurandu beato petro et nicolao in ea forma prestitit quod ludouicu caroli filiu intrasse decreta confirmant. alba indutus in canonicu sancti petri receptus. Inde augustale paludamentu accepit. in media basilice perfectus trinam benedictionem suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricii in scapulis atque brachio dextro per veteri more oleo sacro delinitus. similiter et leonora. Pontifex re diuinam inchoauit. Inter celebrandu diuerse solennitates a priscis inuente seruatae sunt. Sceptru quo regia potestas indicat. Pomu quod mundi dominum ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat per varias vices data. Postremo corona aurea insulata preciosisque coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imperatrix quod post cesarem coronam examanibus pontificis accepit. qua iugis Sigismundi fuisse stabat. Cesar quous ornamenti sibi precio incredibili copasset. In hac tamen solennitate palliu. ensen. sceptru. pomu coronamque caroli magni ex archiepis nurnbergensiu ad se deferri curauerat. At aut coronationi diuinisque rebus est impositus modus leonora in sualedes secessit. papa et imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredu ascendit. eique cesar dextratoris officiu per aliquot passus exhibuit. equo deinde concesso usque ad ecclesias sancte marie vna perfecti sunt. Tunc papa in palatium rediit. cesar in ponte adriani perfectus est. vbi albertu fratre pluresque duces et comites ad militie puerit honorem. ter quemque gladio percuciens. Trecenti eo die percussi milites referunt. deinde cum sol occideret ad lateranu se contulerat. Splendidu ibi conuiu habuit. Imperator igitur Fridericus millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo anno. die. xviij. mensis marcijs imperatoria corona donatus. Alfonso regis arragonu precibus oneratus vt neapolim sese cum imperatrice perferret. statuit tanto regi more gerere. Ad regem igitur amicu perfectus et post eu leonora. Qua aut magnificentia neapolim imperator introierat plus arbitror reticere. Alfonso qui antea nepte sua nunquam vidisset nupta et in alto locata amplexus est. Mansit illic cesar et sancta ebdomoda et octaua pasce. Ostendit quoque alfonso thesauru suu quicquid preciosum habuit. Inde cesar naues ascendit roma petiturus. Imperatrix octo diebus apud anticum postea mansit. deinde Manfredonia profecta est atque illo ex loco per mare venecias nauigauit. Cesar romam rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine et regij lepidij ciuitatum ducem creauit qui pro tanta dignitate suscepta monile preciosum dono cesari dedit. quod patrem vno et viginti milibus aureis emisse ferebat. Is postque solennitas ducalis absoluta est ingressus nauem per flueta padi venecias petiit. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita et artificu et nobiliu occurrerunt mirabiles ludos prebentia. Franciscus fostari dux venetu vir grandeuus qui triginta et amplius annis reipublice presuerat cum trecentis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamque festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem apud venecias diebus decem. Sumptus ei et consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus usque ad littus profectus est. Fridericus post missa ytaliam cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. quod turbidam aeris faciem mutatuque celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexerant quosdam principes res nouas in germania et hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Petentem enim ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus Alricis Altero cille comite. altero cyzingero sumptis armis rebel-

lauere. Redēte ex ytalīa fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ⁊ heinricus rosenfis na-
tione bohēm⁹ cū ducētis eq̄tib⁹ ⁊ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furētī pp̄lo frideric⁹. pupillūq; adhuc
tenez dedit. q̄ summa alacritate apud viēēses except⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora
susceptos primo cristofey habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea re-
gem romanorū. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Australes autē ⁊ si fridericū cesarē accersi-
tis bohēmis in noua ciuitate ⁊ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt
atq; in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis autē diebus cū mathia hungarie rege
bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue australibus intulit. Viēnā ac nouā ciuitates in austria
abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ p̄ri reddidit. In plerisq; tñ locis. cū ei semp ingens ci-
uitas pacis ⁊ otij fuit. xpianorū principū ppter turcorū incursiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratispo-
ne edixit. Et post aliq; annos Nuremberge. cū oēs ppriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt
⁊ pacē inirēt. Ratus venisse t̄ps. gladios in turcorū ⁊ infidelū nō in xpianorū viscera pueri debere. Quā-
obzē anno salutis. 1486. filiū e⁹ maximilianū p̄fortē regni fecit. vt qd p̄ senectute adimplere non posset. p
filiū regē pficeret. Cū itaq; cesar n̄r inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etasq; ⁊ pru-
dentia ⁊ magnificētia pueniāt (q̄ p̄cipue sunt ad res arduas capefcēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det
pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principib⁹. ⁊ omnē pplū xpianū. s̄ vniuersum orbē ad vnicā verā fi-
dem xpianā ⁊ sanctā deducet ecciam. ad altissimū dei gloriā ⁊ honorē. Sblimationemq; throni sui cū laude
perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspiciere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardin⁹ senens⁹ ordinis seraphici francisci professus. ⁊ instaurator egre-
gius sua etate declamator. Is apud senam urbē ethurie nobili loco nat⁹. **S. Bernardinus**
qui postq; lras didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. p̄rimonio qd non
tenue a parentibus iam vita functis accepit inter xpī paupes erogato. abnegās
seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorq; paup̄tatis exi-
mius. cū ordinē illū labentē ⁊ institutione p̄imeua longe remotu offendisset. re-
ducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neq; em̄ indurati maiorū cō-
uentū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inue-
nit. seorsum habitare iussit. hīsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina
struxit. Iubēs oēs vt p̄ris francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. ve-
stes laneas sine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumas oēs effugere. i sac-
co dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ppriū nihil tenere. pecuniā vti venenū
malāq; pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xpī ⁊ hūc cru-
cifixū p̄dicare. que oīa primus ip̄e implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytalīā predicādo circū-
uit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ ampl⁹ cenobia p ytalīā sui ordinis a fundamen-
tis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Ados ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum
ostendere. Qui⁹ rei nouitate cū pleriq; improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc
in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nō est ambiguus. Tandem apud aquilam brutiorū vrbē
terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migravit. vbi corpus eius sepultū. tercio ⁊ sexagesimo vi-
te sue anno. miraculis coruscet. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. ccccl. in iubileo adnitē-
te iohanne de Capistrano sanctorū ordinis affcripsit ac in cathalogō beatorū patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. ccccl. rome frēntissimus hominū frēntia fuit qui annis gratie magnus fuit
vt quēadmodū ex lege veteri corporalis ⁊ animalis seruitus anno q̄nquagesim⁹ extingueretur. Remit-
terenturq; culpe. ⁊ onera peccatorū omnibus. qui limina sanctorū apostolorū sincerā mente pquirent. In-
gens igitur populū multitudo. ex omī xpiano solo p hunc annū romā petebat. Licet autē quadraginta ⁊ am-
plius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraq; vaderent. dissor. aq; mores. deformes habit⁹
ac diuersa linguarū genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neq; victui necessaria defu-
erint. neq; tumultus interciderint. Unica tamen horrenda visu ⁊ auditu seupenda. paucis diebus ante fi-
nem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppli mul-
tudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt.
Ingens euntiū ⁊ redeuntiū concursatio. Cūq; hī atq; illi a supuenientibus vrgerent p̄merēturq; turmis
accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūq; nōnulli equis mulisq; veherent cum iumētis vna pro-
strati calcatiq; sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parieabus pontis equato iacentiū cumulo. quā
plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūq; pedes
oppressi animas exularunt. quorū corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exe-
quiasq; hīs solēnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante
cladis memoriale.

Anno precedētī pestilētia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq; in ytalīā ser-
pens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per omes fere popu-
los debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētib⁹q; annis vbiq; peste
laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū p̄ter penuriam magnam. Etiam su-
perior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Bexta etas mundi

Alphonfus rex
Alphonfus fardinandi aragonie regis filius. Quis pater iohannes vltorio
ris hispanie rex. qui currentis equi lapsu exanimatus fuit. anno. 1442. renatus
to supato. et pulso in regno neapolitano succedens regnavit annis ferme. 22. Cum
diu antea regnasset in aragonia et sardinia atque hispania annis multis. Renatus
enim rex ludouici andegauensis frater. ex francoz genere natus a iohanna regia
contra alphonsum regem in apulia regno vocatus cum quatuor annis regnasset des-
cendit. qui massiliam vbi in initio venerat mari reuersus est. Huius alphonfi pater vir
sanctus cum defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. iohannem. henricum
et petrum. Hic cum maior natus esset regnum paternum obtinuit. Et bellicarum rex glorias
pacis laudibus preterens ad id regnum oculos adiecit. in id magna classe deuenit.
Et perfectum arcis maritime ad possessionem pellexit. et castellum cepit. inde bellum nea-
polititanis intulit. Mortua autem regina contra renatum mouens adeo neapolitanam vr-
bem longa et durissima obsidione fatigauit. ut multi fame perierunt. Tandem noctu per cuniculum furtim militi-
bus intromissis urbem cepit. et paulopost vniuersis regni. perhibitis domitis vniuersum regnum in suam pos-
testatem redegit. Eoque tanto regno pacato neapolim rediens. curru aureo triumphans urbem inuectus est. post ma-
gnifica gesta. Quis dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime perscripsit. quinto kal-
iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filiis legitimis. nisi tantum ferdinandum adhuc extantem ex co-
cubina filium. quem et in apulie regno ex testamento herede sibi dimisit. In aragonie autem regno iohannes frater suc-
cessit. Reliquit autem hic inclitus rex cum super tria regnasset regna. tantas diuitias quas vnus ullus alius
predecessorum regum fecerit. qui sine controuersia regum principumque omnium quos nostra etas tulerit. et sapientissimus
et fortissimus habitus est. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana plerumque prin-
cipum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei christiane amator feruentissi-
mus. Et omnibus virtutibus tam diuinis quam humanis ornatus. quosque superioribus
diebus. eugenius pontifex legatum in vngariam ad componendum inter ladislaum polo-
nie regem et uxorem alberti imperatoris pacem miserat. anno. 1444. apud budam regni
vngarie caput inter ipsos optimam pacis fedus inisset. Eo etiam rege ipsum et vngaros
omnes deduxit. ut magno comparato exercitu contra turcos europam occupare vo-
lentes. perficerent. Qui turcorum fines cum ipso exercitu hostili animo ingressi. Inter
danubium flumen et andrinopolim a solis ortu usque ad occasum cum hostibus pugna-
tes. ad quadraginta turcorum milia eo in conflictu occiderunt. inter quos decem et octo
ex primoribus eorum principibus cecidere. in qua tamen pugna ladislaus ipse polonie
rex viriliter pugnas sagitta saucius interijt. Julianus autem ipse mortuo rege ceteros
in plio exhortans. dum christiani ex multitudine turcorum terga vterent. per christi nomine occubuit.

Franciscus Sforzia

Franciscus Sforzia philippi marie ducis gener. Anno. i. tercio kal-
marcij. iure hereditario potitus. Quartus mediolanensis dux efficitur. Et
vna cum uxore blanca maria regnavit annis. 16. et mense vno. Vir certe indigen-
do acerrimus et eloquentissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine.
liberalitate. et prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari
victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra
bracium. contra florentinos venetosque. contraque eugenium pontificem. contra me-
diolanenses et alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extant
trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumque scriptis ver-
santur. Qui etiam permagnifice et splendide tum mediolani. tum alijs in vrbi-
bus edificauit. Et in primis castellum iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate con-
fecit. hospitale magnificentissimum in vrbe fundauit. Extra portas cumana apud
sanctam mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo nicolao de tolen-
tino dicata suam uxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex uxore ma-
sculis et ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus in
genti pompa in maximo urbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccclxviij. quarto kal. septembris hora sexta facta
est. Quo anno maxima et cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in
anglia enim et in gallia germania. flandria. perusia. panonia. apulia. ac in vniuer-
sa ytalica (ut dictum est) cedens rapine direptiones. incendia. vastationes. et infini-
ta prope mala et damna subsequuta sunt. grecis autem mortuo amurata turcorum
principe. multo maiora illata sunt damna. et seuiora bella a mahumeto eius filio
excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis ut de multis pau-
ci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicauerunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .i.453.

Constantinopolis ciuitas orientis imperij sedes et vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal. iunias a mahumeto turchorū principe p. 50. dies obsessa vi et armis expugnata diripit et fedat anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiq; copiis mirabili apparatu terra mariq; regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorib; habita ē. Ad terciū autē diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasq; ex virgultis vimbisq; p̄textas q̄b; pugnātes tegerent fossatis admouit. Erat autē murus fortis. q̄ tū ima ebine cā horribili cedebat. Bombarda; ingens turri iuxta sc̄i romani portā collidit. cui; ruina anmuralis fossatū replet equatq; vt via hostibus pateret. At cū turch; trib; iā locis p̄cussis lapidibus muros desperaret. Demoratu cuiusdā inuidi xpiani ex colle biremes intrmittere curat. Est em̄ port; ille in lōgū angustū q̄ p̄tract;. cui; oriētālē plagā colligate naues et cathena muniabant. inde hostib; aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūnallaretq; magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis laceratōz vt ad stadia septuagita trahi biremes. q̄ ascēsu graui; sublata posthac eo apice in declinū ad ripā leuissimē sin; introsumi vehebāt. Inde pōtē lōgitudis stadiorū circiter. xxx. ex ripa vrbis oppoita q̄ vasis vinarij colligatis sub constructis p̄fixisq; lignis q̄ exercit; decurreret ad murū. dyametralisq; cinctio ingressus transitūne phibebat. Tandē dato signo vndiq; nō solū p̄stantinopolis orientis columen. s; ipa q̄z pera ne qd auxiliū grec; p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasq; q̄tere innixi. Cernit varia pereuntū forma et plurima mori imago. Cūq; defensio remissior fieret turchi aniaduertentes acri; incubūt. In ingressū demū porte octigēti circiter milites ex latinis grecisq; periere. et iā hosti supiorē mūr tenebat saxa i; cines deuoluens. Cū subito capta vrbē cesis oib; in rapinas itū ē. In hui; autē vrbis populatiōe cōstātīn; paleologus et ip̄e m̄re helena genit; oriētis impator capite trūcat; regni sil; et vite finē fecit. datis q̄z edictis vt a sex annis supra oēs vtriusq; sex; p̄sonē necarēt. sacerdotes et vniuersi monachi diuersis tormētoz generib; necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riuus cruoris p; vrbes current. Sic nobilissima vrbis p; constantinū primū cōdita in manus infidelū venit. Ab eius p̄ditione .m̄.c. xxx. vl; circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sexta etas mundi

Sumcassianus felicissimus psarū et armenie rex. cui propriū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. senza persarū rege denicto ac interfecto persis imperare cepit hic primū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus psepe paucioribus copiis magnos fuderat exercitū et zenzo rege interfecto filiū captū in psarū regē coronare velle finxit et vsq; in thauris vrbē q̄ psarū columen ē psciscit oīa oppida et arcēs occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtruncans pscico regno pont⁹ ē et sumcassian⁹ appellat. qd̄ latine magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos et parthos et maiore partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifer amicitia inchoauit et magnū honorem pontifici contulit. Cui⁹ etiā suāsu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ vel netus nigropōte p̄dito quedā oratorē misit q̄ auxilia p̄tra orthomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ p̄festim copias suas recensuit et p̄mo impetu senatū ciuitatē cepit. Ante trapesuntia inuasit vbi ad. xxx. milia turchorū interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē p̄flire p̄lio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti dieb⁹ cū turchorū rege pacē inijt et natos mutuo p̄iugio copulauere Johannes capistranus

Iohannes de capistrano p̄ idē tps aprutis oppido nō longe ab aquila vrbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci p̄fessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius p̄dicator. Ex aplica inssione theutoniā ingressus est ac p̄ carinthias ac stiriam venit in austria. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctorū reliquijs obuiauerūt Cūq; veluti aplice sedis legatum et dei nunciū susceperūt. Iohanni occurrere oēs accolere vestimentorū eius simbrā auide contingere. egrotos et male habentes aī p̄des eius attulere. e quibus plerorūq; sanitati redditos rumor fuit. Adorat⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dñi p̄dicans. mortalesq; omēs ad penitentia vocans. Inuitatus aut iohannes nurnbergā vrbem germanie petijt vbi vndiq; populi motus fuit. viri et mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuotionisq; mittere. leuare in celū manus benedicere veniēti. laudare mittentē. tangere. osculari qui p̄pe sunt vestimēta veluti celo missum et angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq; comitibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisq; pactis sermonē ad populū latine p̄nunciare. post hec interpretes que dicta sunt ab eo q̄tū capax est exponere populo. finito sermone ad cenobiū sui ordinis reueri. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Virretū sancti bernhardini et cruore quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se adiuuere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientia p̄bere. morvesperas dicere. hisq; p̄pletis ad egrotos reueri atq; cū his vsq; ad noctē se exercere. Cūq; demū p̄pletorio et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuiscendos sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absq; sorde. quē pusillū corpore nurnberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq; et sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute nervisq; et ossibus p̄pactū. letū tñ et in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicantiē. altas ac profundas materias absoluentem. ferunt et hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisq; sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā et australes auriatū calcauit. libidine subegit et honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūq; audisset innumeras xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandī exercitū ibidē congregato p̄tra turchos impetū fecit. et populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄icole pugnauerunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum et ferme ad sex milia occiderunt. Eo deniq; mortuo magnis eū coruscantē miraculis ferunt.

Franciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. et līaz tam grecarū q̄ latinarū excellentissime doctum ad hec vsq; tempora cū magna fama puenisse constat. qui et grecā pariter et latinā orationem semp̄ exercuit. In omni genere scilicet dicendi et prosa et carmine. Ita q; crisolare bizantini auditor et gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. et demū mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinās q; līas plurimos docuit. et ibidem vsq; ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidarū Satyrarū. de iocis et serijs. lyricorū. cōmutorū. de morali disciplina. epistolare tā grecarū q̄ latinarū orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus et corpis passio nibus et in plutarco vitā galbe et orthonis transtulit. Obijt demq; bononie. anno salutis nostre M. cccc. lxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vīno ordinis predicatorum professor et sacrarum līaz doctor tum diuinorū eloquiorū et studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia et ciuī gratitudine claruit. et multos sermōnes ad populos erudiendos et de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Furasse fridericū imperatorē nunq̃ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. et cū rome corona-
tus est. idq̃ iuramentū constantissime tenuit. Cū enī iureiurando. p̃misisset que bona possideret impe-
rium nullatenus alienaturū. et modo hoc modo illud ex eo petere maluit avarus negando q̃ concedendo
periturus videri. Eā ob causam petenti borzio marchioni estensi ducātū mutine tamdiu restitit donec mon-
stratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concedere lucri magis q̃ alienationis speciem habere. p̃-
sertim cū mutina et regiū in potestate sua non esset. In cū quoq̃ fridericū cesarem terciū cū nonnulli di-
cta probrosa tactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit-
tas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene
Ladislauus rex bohemie et hungarie agitur si verbis tantum impetimur

Ladislauus hungarie et bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris et si-
gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē
prodit apud albā regalē et baptismū xpiane fidei signaculū et militie cingulum
et sacra hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde
sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater et ipm
et coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislauus polonie rex qui regnum
hūgarie assumpsit Ladislauus cōi procerū p̃sensu rex designat suisq̃ auspicijs de-
inceps in turchos pugnare cepit. Rex at paulopost magnificētissimis appa-
ribus bohemiā petijt atq̃ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā ac-
cepit. mansit ibi nō puo tpe nec vnq̃ hereticorū eccias intrauit. pri⁹ tñ q̃ rediret
in austriā vratislavia nobilē vrbem inuisit slesitaz caput. Postea comes cilie a la-
dislao huniadis filio in castro regio obruncat. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ do-
lore tñ suppressit. Rex budā se ptulit vbi huniadis filios in carcere rapi iussit. p̃
cussore comitis ladislauu natu maiore capite plecti. mathiā captiuū duxit i austri-

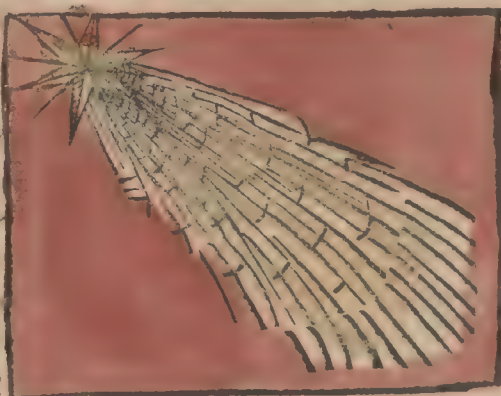
am. In austria de p̃iuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimo regi nulla
dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco
nuptijs eligendo p̃tentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi praga tante celebritate deputan-
dam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij sollemnitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex
apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad carolū
fracie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrigae aurate. matrone et virgines
splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator et augusta vocati. ambe regis sorores et cuncti ger-
manie principes. s̃ hos cogitatura inmatura mors regis interrupit. Ladislauus igit. x. kal. decembris egro-
tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito smone de cu-
ratione aie actū. xpiano more sacramenta exhibita. vbi aia amplius dimorari nō potuit. sacra candelam pe-
tijt et intuens saluatoris imaginē orationē dñicā orsus. p̃nunciato s̃ libera nos a malo nil amplius locutus
mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita-
mus. Ladislauus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipso etatis flore tot regis et genti-
bus imperans intra. iij. et. xxx. horas postq̃ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene-
no imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proani sui caroli quarti romanorum impe-
ratoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodoros thessalonicensis vir greca latinaq̃ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia
egregia grecoz volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq̃ opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum
rome sanguine apud veneris portam. in ligurio carnes pluuisse. In agro piceno ortus infaus denti-
bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna p̃fecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno
sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio men-
se gradu. 20 pisciū p̃ mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Muometes turchorū imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albas di-
cunt ad confluentes saui danubiūq̃ sitū a paucis xpī cruce signatis
fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis san-
cti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus
de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho-
stium numero parua manu dedere. Bellū aut gestū est die sancti sexti. qui ē
viij. yd⁹ augusti. ob idq̃ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfiguratione dñi p̃stituit

Terremotus p̃maximus anno dñi. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterus
xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit et nusq̃ legis tam vehemētes fu-
isse et tam magnū spaciū terre occupasse. p̃cipue in regno apulie. In neapoli beneuentor multis alijs ciuita-
tibus et villis circumstantibus. ex quo multa templa et in neapoli pallatia. domus cuz interitu magno hoim
pecorūq̃ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̃ veteris campanie vrbibus. fuerūt ni-
bilominus et aliij terremotus p̃cepti inter p̃mū et scdm etiā postea s̃ tenues ita vt nullum damnum edificijs
ac personis intulerunt.

Bexta etas mundi

Anno mundi. 6657.

Anno xpi. 1458.

Pius eius nominis secundus papa enneas cognomento picolhomineus! antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corfiniani ortus patre filio. matre victoria. Ideo prius enneas filius poeta vocatus hoc anno patrum omnium consensu tercio decimo kalendas septembris pontifex creatus. vir quidem omni laude dignus eloquentissimus copiosissimusque. prudentie singularis. qui non ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corfiniani cum per etatem discere potuisset grammaticam didicit. Annus vero decimus et octauus agens senas proficiscitur ubi a necessariis et cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit ut breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius civile se contulit. Postea dominicum capranicum secutus basileam peruenit. Deinde bartholomeum nouariensem episcopum. et post eum nicolaum sancte crucis cardinalem secutus. Iterum ad basileam proficiscens semper in honore apud omnes est habitus. Fuit enim scriba in illa synodo et litterarum applicarum abbreviator. In eo autemuentu psepe orauit. Legationes plures scilicet causa obuiuit. Orator deinde ad fridericum imperatorem a felice missus tantum dexteritate ingenii valuit ut eum corona poetica donatum in amicos et patronos receperit. Relatus deinde in senatorium ordinem. quem princeps in rebus grauibz consulit. Creato autem nicolao pontifice dum ab eugenio subdiaconus creatus episcopus tergestinus moritur. in cuius locum enneas se quidem inscio a pontifice et imperatore suffectus est. Calixtus autem pontifice in numerum cardinalium refert. ingressus conclauem post obitum calixti pontifex creatus. Accepta pontificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totum ad curam reipublice christiane conuertit. Sigismundum austrie ducem qui in cardinale ad vincula petri anaduertisset diris execrationibus persecutus est. Maguntinum insuper antistitem sede deiecit. Bientanum quod archiepiscopum sumouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia concessit. katherina senensem inter sanctas christi virgines retulit. pragmaticam in galia abrogauit. fodinas inuentum tum aluminis apud topham instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandum regem et sigismundum malatstam inducias composuit. ut mantua ubi communem christianorum conuentum indixerat tuto proficisci liceret. media igitur hieme ab urbe discedit. mantua postremo ventum est ubi magnus erat principum numerus. magna legatorum vis. actumque est pro illo dicente ut bellum communi omnium decreto turchis indiceret. Urbem autem romam multis exornauit edificijs. et tybure arcem construxit. ac senis nonnulla ornatissima edificare fecit. Fuit autem continentissime vite et otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canum. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultum corporis neque morosus neque negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tamen longe peregrinationes et crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius famularissimi tussis. calculus et podagra quibus psepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandem ancone dum venetorum ducem belli socium ancone expectat ut contra turchas cum innumerabilibus populis proficiscerent. diuturna et lenta febris afflicta moritur anno sexagesimo quarto supra quadringentos et mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona roma defertur et in basilica sancti petri conditur ad altare sancti andree. Delectatus est autem mixto scribendi genere ideo plura opera edidit. Caput sancti andree e peloponesso roma auectum in sacello ad id fabrefactio collocauit. cognitionemque rerum antiquarum non omisit cum commentariorum libros scripsit et plura alia.

Anno dñi. 6663.

Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci presbiter cardinalis hoc anno pridie kal. septembris pontifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregium maiestate dignum. Is adolescens adhuc iturus in mercaturam erat. que apud venetos in precio est. Et nuntiatus est gabrielem auunculum suum pontificem creatum esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lris (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatum bononiensem. ac post episcopatum ceruie commendatione adeptus. patronotarius ab auunculo creatur. Tandem una cum alouisio patauino medico. quem postea patriarcha appellauit cardinalis ab eugenio creatus. Erat autem natura blandus. natura humanus. Adortuo itaque pio in eius locum suffectus est. Duo bella quidem parua in ytaliam suscepit. que nulla re prius repetita bello sed insidijs inchoata postea deseruit. In colligendis autem pecunijs ita diligens fuit ut fere singula beneficia et episcopatus his committeret qui officium aliquod venale haberet unde elici munus possent. his autem pecunijs interdum etiam ad liberalitatem utebatur. nam et cardiales pauperes maxime et episcopos principes ac nobiles domo extorres. virgines. viduas. egrotos frequenter iuuabat. Curauit iteque romae annona ceteraque ad victum penuria vili quam antea videretur. Multa deinde edificia splendide ac magnifice tum apud

Linea summorum pontificum
Pius secundus

Paulus secundus

sanctum marcū. tum vo in vaticano qd ad munificentia pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus et difficilis canonicos regulares et sancto iohanne laterano pulsos a calisto pontifici restituit. Cognita aut georgij regis bohemię pfidia. in hoīem vngaros et germanos cōcitauit. Apparatū aut pontificio maiores supavit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq; ac in p̄cio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoz de numero franciscus fauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis cū eo die letus psistoriū habuisset. et iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em̄ esu. cancroz. passilloz. pisciū succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Hā duos pepones. et quidē p̄pulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̄s ordinis p̄dicatoz. p̄fessus pater. historiariū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite et morū vir. et sacrorū dogmatū admodū doctus. hīs temporibz. ob līaz gloriā apud ytalos in p̄cio habitus ē. Qui multa et grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnā afferūt doctrinā et voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ p̄ necessaria. s. et multos historiariū libros ad erudiendos mortales p̄posuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo ep̄ali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoz frequentia et veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux dux ferrariensis

Leonelli marchionis frater. Et nicolaus estēsis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnū ferrarie succedens. regnavit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aut grauissima. et semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine et animi magnitudine. illum mutine et regij (vt p̄missum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aut pater cū hos et alios ex pellicibus genuiss⁹ filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē et sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. et regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsij imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē et sygismunduz relegatos reuocauit. et eos ac nicolaū tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaz humanarūq; litterarū egregie doctus. et doctorum viroz amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā et curiā pulcherrimis edificijs clariozem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordinis carthusiensij a solo cōstruxit. deniq; anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hīs temporibz patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnū eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario et antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superveniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adeptus multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. et regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis iohannem andegauenses renati filiū apulia fugauit. p̄ pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. et sequenti-

bus pontificibus inimicitias suscepit. q̄ peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebar. et ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) cōcitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. et hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Et vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strenuū recepit.

Sexta etas mundi

Anno abhinc ferme sexto et quadragesimo inter fratres beate marie theutonicorum et vladislaus polonie regem de regni finibus orta questione. Atque pars ingentes copias in bellum eduxit. At primi pruteni siue nueri militum siue animi ferocia exultantes, duos gladios per feciale. regi misere. ut ex hijs quem mallet. unum acciperet. Is cum vitoldo fratre. deo suo hostias litabant. qui audito feciale. non inuitus inquit prelii signum recipio. Consecratoque gladio quem elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnandi copia. lituanos qui auxilio venerant primos opponit. quorum strage fatigata copia prutenorum. Et ipsa polonis superuenientibus sternit cruentissimo prelio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione quadringenti cum ipso magno nigro periere. Cetera ex plebe multa milia. qui superfuere capti. Prussia propter oppidum. b. marie omnis ad polonos defecit. Sequentibus annis casimir rex polonie eis ciuitates munitas dantzic et dorich abstulit. asserens portionem sui regni esse prussiam.

Abertus marchio brandeburgensis. annis effluxis bellum aduersus Nurebergenses enixissime gessit. Breueburgium ab eo multa vi oppugnatum est. Id oppidum in valle iacet. xx. milibus passuum a Nureberg. ga. muro et fossa munitum. Et cum varia damna ab utroque illata fuissent per ludouicum baioarie ducem. ad hos tum multus sedandus vocatum (cum diu laborasset) hoc bellum post varias dictas sopitum fuit. Deinde cum post aliquod tempus inter ludouicum baioarie ducem predictum ac marchionem brandeburgensem. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidem iniuria. et magna cum animi fiducia contendissent. post plures strages principum germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie filius. his temporibus prius in regnum succedens. fuit autem carolus pietissimus animi vir. si ingenij eberis. Qui cum bellum contra henricum anglorum regem. Et iohannem burgundiorum ducem excitasset. et multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. et hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puelam deus miraculose restitisset. de eius regno actum fuisset. Tandem Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien. pace cum duce burgundie composuit. quem tamen postea per insidias interficere fecit. quod infinita mala excitauit. Huius itaque caroli primo genitus ludouicus. delphinatus regionis princeps. regno suscepto multos prius beniuolos regno depulit. Inde cum libertate ecclesie in regno minuire conaretur. multos romanos pontifices habuit aduersarios. Inde cum carolus aquitania et normandie dux e medio per eum sublatus esset. que ob eius sapientiam populi regnare cupiebant. Quod cum regni perceres et burgundie dux intellexissent id ex sua peraratione factitatum. vetusta odia renouarunt. aspirantes ingentes exercitum in eum deduxerunt. dux burgundie in picardiam aduolans. ciuitatem picardietum cepit. et planari fecit. at rex a suis destitutus perisus commigravit. regiam saltem tutaturus. In normandia igitur innumera oppida euerterunt. Pontifex autem romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionem nicenum cardinalem in galliam misit. cum diu laborasset tantum profecit. ut cedes ac incommoda sopita fuerunt. Denique anno a natali christiano. 1484.

Remis deficiens. Carolum primogenitum suum annorum. xv. extantem habuit successorem. **G**eorgius pogiebratus bohemus post obitum ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis perieribus gubernationem suam non expirasse regis obitum dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi commiserunt. Exin constituta die qua nouus rex eligeretur. Re pro regni utilitate discussa. rex pronuntiatur militie dominusque apprimis clarus. Cui ad res gerendas nec consilium nec etas defuit. Ea res necati suspitionem maxime auxit. Inde ex portu in eadem beate marie ubi rochazana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autem inclitum bohemie regnum ut premissum est dudum in perniciosam iacobelli et Hussitarum hereticam prauitatem (ut communionem sub utraque specie de necessitate fore eterne salutis perficeretur) prolapsum fuisset. Georgius qui se catholicus affirmavit. In manibus Ianuensium. et bacien. episcoporum tactis sacramentis euangelicis publice iurauit. dum coronationis reciperet insignia. Quod deinceps fidelis et obediens esset sancte roman. ecclesie. et cum se ac conthorale cum liberis tali iuramento obligasset. per fridericum roman. imperatorem confirmatus extitit. Verum cum hijs omnibus seria ageret. et hereticorum sectam foueret et amplecteretur. Inde vratislauen. et ceteri catholici homagium prestatere recusarunt. Ideo papa pius. et post eum paulus pontifex. grauissimis censuris eum ac totum regnum bohemie fulminarunt. At paulus secundus anno. m. cccclxvi. publico consistorio eum heresi damnavit. dignitateque ac regno priuat. Tandem post annum. vii. supra quadringentos ac mille idem georgius bohemie occupator. morbo periit.

Mabumetes turcorum imperator. Expulso thoma paleologo. et fratre secum deducto. peloponnesum occupauit. anno eius. xi. eodem anno trapesuntium rege capto et interempto pontum. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenem expugnat. diripitque anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copiosque terrestribus in peloponneso veterem murum fossamque ab utroque mari in ipso isthmum tumultuarie opera pluribus simul locis erigere aduersi. corinthum obsident. Turci vero laborantibus suis auxilio properantes per interruptas munitiones vi penetrant. ac christianos ad naues fugere cogunt. Tandem dux venetorum cum prestantissimis senatorum triremibus. 12. per equora ornatissime instructis. Anconam pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo percul visis papa. 19. kal. septembris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena lenissimū bibit. et id aqua pdomitū leono-
da si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluiū vocato. Abi inquit. atq; im-
peratrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leo-
nora. Et si viri infisioni tam libenter parco. quā vino si tamen vini vsum mādauerit impator. mori opta-
uerim quā parere.

Matthias rex hungarie

Matthias iohannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao p-
dicto rege sine liberis extincto. Hungarie regnū consentientibus pceribus
occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor
eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctus
ē. Comes cilie cuius caput erat a rege secūdū. et eius anūculus. a ladislao hunia-
dis filio in castro regio obrūcat. Rex ladislao quāq; vebemēter cōmotus. tā
atroci facinore dolore tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos
curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussore comitū ladislao natu ma-
iorem. Qui quatuor et viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de mo-
re crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea
veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vō captiuū duxit in austriā. Et pro-
fectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aut apud pragā obiit mathias qua die rex clausit oculos eadez
pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat
magnis sponfionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathi-
as octo et decē natus annos nono kal februarij rex acclamatus. Cū vō id regnū sibi cōpetere cesar affirmā-
ret. multa bella inter eos subortē sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xpiane religionis d̄ tucos defensor et
pugnator acerrimus. qui pannoniā et alias puincias a turcorū impetu tutatus fuit. Nam multis vicibus
ingenti p̄lio turcis supatis. etiā prem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedi-
busq; inuoluit. Sed et bella in bohemiā cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ pposita hoc mō inter eos
fuit. vt pannoniā hūgaria morauia ac slesia mathie relinquere. et boemie regnū vladislao casimiri filio re-
maneret. Hic aut prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat⁹. Cus
videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem et alia sibi
bi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc. morbo extinctus est. et ad albā ductus in sepulcris regum
sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri **Nicola⁹ de cusa cardinal⁹**
ad vincula presbiter cardinalis prestāntissimus atq; doctissimus. ea tempe-
state claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vi-
ciorū oīm hostis acerrimus. ambitionis totus aduersari⁹. integritate animi im-
mutabilis. honestorū laborū indeclinū etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et
gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinay oīm vbertate fuit. vt q̄quid ex
tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultati censere studuisse
Cur supra opinionē eloques et latinus. historias oīm nō p̄scas mō. s̄ medie
tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensere. In mathematicis di-
sciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq; didicerat. philoso-
phie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹
celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fi-
dei. Libratio alchorani. de ludo globi de mathematica p̄fectione. De apice the-
orie. de docta ignorantia et pleraq; alia. Is aut dū ecclie sue britan̄sis iura ac-
tuere. a sigismūdo austrie duce capis. atz honesto suat carcere. Pōtifer at pius. cardinalis captiuitate gra-
uiter cōmor⁹. faciūda orōne i sigismūdū publice inuehit. et eū ḡuorib⁹ interdicti deterret. tandē liber eua-
sit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis romē decessit.

Bessarion cardinal⁹ grec⁹

Bessarion. S. R. E. eps cardinalis sabine⁹ et p̄stātinopolitan⁹ p̄iarcha. Mi-
racent venerāda nūcupatiōe terray vbiq; celeberrim⁹ tpe floruit. de q̄ sapiē-
tissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifer summ⁹ p̄dicabat) In rez oīm
maximay vsu peritia. Ea in consilijs vl̄ granitas vl̄ p̄spicientia. vt nihil de sum-
mis vnq; rebus factū fuit si h̄iceni vni⁹ desisset auctas. In studijs em̄ maiorib⁹
et hūanis oib⁹ ea facultas et copia. vt plura legisse credi neminē possit acius le-
cta et rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibuscq; tempib⁹ cla-
riusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xpiane negocijs impeditus. merita
tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmat⁹. dei
fensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maie-
state egit. vt cōuiciatore credi plato ip̄e diuinitatis secretari⁹ pos-
sit suggestisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in-
reditū dum pacem fecit in itinere defecit.

Bexta etas mūdi

Ars imprimendi libros hīs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit litterarū studioſi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi poteſt. hanc apud maguntia rheni urbem ſolerti ingenio libroꝝ imprimendorū ratio. i. 440. inuentā fuiſſe aiūt. Hoc tempore in omnes fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a poſterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in probemio operis prehabite ſunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut utilior eſſe potuit. Qd ſi hec ars effluxis tempibus viguiſſet maxima pars operū Titi lūij z Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq; p̄clara opera malignitate temporū amiſſa nō fuiſſent. Ideo in ei⁹ laudem quidā hos cecinit verſus. O felix noſtris memorāda impreſſio ſeculis. Deſiderat quaſi totū qd ſundis in orbe. Omnes te ſummis igit nūc laudibus ornent. Inuētoꝝ nitent vtraq; lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. De duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicola⁹ peror⁹ Rhetor

Nicolaus peror⁹ ſaxoferratenſis z Sypontin⁹ ep⁹s egregius theolog⁹ ac rhetor diſertiſſimus. ad hanc etatē pueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōpoſuit. Sed z ad puerorū eruditionē cōmode breuiterq; libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus p̄cipue in martiale opus variū cornu copie appellatū fecit. Ac qdā e greco in latinū tranſtulit.

Robertus de licio ordinis minorū p̄feſſor. Et aquile marſorū ſeu abrutij vr̄bis ep⁹s in doctrinis ſacris doctiſſimus vir. z noticie oīm eccliaſticorū dogmatū ſufficienter inſtructus. oīm p̄dicatoꝝ doctor. Hiſce temporibus ob ei⁹ clariffimā z admirandā p̄dicationis grām. ab omnibus ytalīs multo in p̄cio habitus eſt. Qui tantū in ſcripturarū ſtudio laborauit z ſcripſit. vt vbiq; Roberti p̄dicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad inſtructionē fidelīū tractatus z ſermones edidit. Qui ab omnibus p̄ſertim declamatoꝝ ſtudioſe legūtur.

Matheolus peruſinus medicus doctiſſimus. hoc tpe medicoꝝ ac p̄hoꝝ monarcha. oīm liberaliū artū cūctarūq; ſcientiarū. facile princeps. p̄ceptor meus eruditiffim⁹. Quē ego bartmānus Schedel Nurebergēſis. doctor patavinus. tribus ānis ordinariē legentē auſcultauit. a quo demum p̄habita p̄ eius orōne elegantiffima. inſignia doctorat⁹ padue accepi. Ne ſua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huc operi adiūxi. Cū em̄ ſepius mecū animo cogito. q̄ maximus ac ſingularis in omnes amor ſuus extiterit. Quis ē adeo rerū imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē ſuā. ſingulare ingenij. ſummā rez exp̄ientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota ſuit verborū ſuorum integritas. ſuauiſſimus ſermo. decora facies. qui et artis poetice et oratoꝝ ſummā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis op⁹ aut mantuanī vatis. alioꝝq; poetarū dimiſit intactus. In aſtronomia vō geometria z arithmeticā z muſica opera a veteribus edita totis viribus p̄ſcrutatus fuit. Verum nec p̄bia atq; medicina cōtentus. demū ſacris litteris delectatus. in eis tanq; meli fauis dulcedinē abditā ſenſit. Reddidit igit ſuos auditoꝝ auſcultando. dociles. beniuolos. attētos ac diſertos ip̄o orante. In eo nāq; maxima fuerunt omnia. ſiue acūmē ingenij. ſiue artis peritiā. ſiue orōnis elegantia cōmoditatemq; conſidero. Reliquit aut poſt ſe orationes lepidiſſimas. Cōmentaria in hyppocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta conſilia in medicina. Tandē ſenio deficiēs padue ſepul⁹ fuit.

Platina hiftoricus

Baptiſta cognomēto platina. p̄ia cremonēſis ap̄licus abbreviator. magni animi z p̄ſtātie vir. eruditione z eloquētia nulli inferior. hiſcē t̄pibus i p̄cio exiis. a paulo pōtifice maxio. bonis z dignitate indicta cā priuāt z i carcere detrudiſ. Et ibi vſq; ad pauli mortē reſuaſ. Ex q̄ tandē poſt mltas calamitates a ſixto pontifice eius ſucceſſore liberat⁹. z in ſtatū priſtinū reſtitutus. neq; ingēnio ſuo abuſurus. p̄ter libꝝ quē de natura rez z obſeruijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis z moribus pontificū ſixto pontifici obtulit. In quo etiā impatoꝝ principūq; ac ducū multorū res geſtas inſeruit. nōnulla etiā alia opera z eplās ſcripſit. Demū anno domini. i. 481. rome ex peſte deſecit.

Dominicus calderin⁹ p̄ia veronēſis rhetor luculētiffim⁹. z tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter erudit⁹. z i ſtudijs hūanitatū eminetiſſimus. p̄ hoc t̄ps ip̄e diuini i genij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. ſuetoniū. et i Jbin naſonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā eplās cū p̄percio. et cyceronis eplās ad atticū cōmetat⁹ ē. Et niſi imatura morte p̄uēt⁹ fuiſſet. p̄ plura alia edidiſſet. Obijt deinde anno domini. i. 477.

Marius philelphus frāciſci philelphi oratoꝝ ſili⁹ eques auratus laureatusq; poeta philoſophie et Martiū doctor. p̄ hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditiffim⁹ eſſet funebꝝ orationes p̄clariffimas. z alterius materie plurimas. z quidē elegātes hūit. Extāt ei⁹ ingenij opa in diuerſis metroꝝ generibus edita. Richmos quoq; z cantilenas composuit. Beniq; z hic a friderico ganzaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. i. 480. vite finem fecit.

LLeodun galliar clarissima et potentissima ciuitas hoc anno **MD. cccc. lxxij.** a carolo burgundior duce captam et ingenti edita cede. diripit. Supiorib⁹ em annis inter leodienses et burgundionu duce maxie pentiones agebant. q³ cu leodiensis eps extiguere teptasset a p⁹ciub⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summi pontificis tricaricensem epni legatu eo misit. Is in carcere trudit. Qua ob re indignatus dux vrbe in germania populosissimam presente et fauente ludouico fraco⁹ rege acerrimo ipetu ac p⁹lio vrbe expugnauit ac ea euertit.

Mathias inclitus rex hungarie bosnese regnu hac tepestare aggressus castru iaytza tu loci natura tu vo⁹ mienio⁹ altitudine munitissimu deditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanor cesaris magna cu difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi **MD. cccc. lxxij.** in die cene dñi affantib⁹ p⁹cenibus cu solenitate maria coronatus. Post hec mahumete turchor impatore in expugnatione dicti castru iaytza in fuga vertit. relictis machinis et tormentor generib⁹ inglori⁹ in turchia redit. Tandem post aliqua tpa castru siue castellu turchor sabatz denoiatu ad lit⁹ flumis saue vel saui p eosde ex lignis terraq³ multu curiose pforti ope pparatu (vt seques figura p omne diametru ac forma ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necno minus militibus munitu diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaz tabular copago ita solidu est vt vix ab intento posset iunctura pprehendi. Suntq³ trichuia ambitu. plixiore distincta portie in oi decore dispositae. Area vo curtis ingenti ambitu ciete vt amplitudo ipa regia aula ostentat. Dñq³ rex acius p⁹lio insisteret. turchi rapto comite iohane de witebitz ab exercitu regis ad castellu. eo interfecto caput ei⁹ absiderut cu flauescete copiosaq³ coma haste suffixuz ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Monissime turchi anno **MD. cccc. xcij.** iterato castellu inuaserut. ab hungaris repulsi ad propria redierunt.

Sabatz

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6670.

Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex saona vrbe maritima nat⁹ frācis-
cus antea vocat⁹ ordinis minor generalis minister hoc anno paulopon-
in diei crepusculo dū solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd⁹ au-
gusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a
pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minor inici-
atus. Adolescentior factus patavinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā
capescendā. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo orā-
do scribendo vniuersum orbe splendidissimis sapientie radijs illustrauit. et iō
de potentia dei librū scripsit. librūq; de sanguine xpi. librū de futuris contingen-
tibus et librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordie
minor p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū pueniat. fuit aut ante pō-
tificatū ac etiā in ipso pontificatu mitissime consuetudinis et vite continentissi-
me. in pauperes religiososq; maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac
priuegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos et familiares iocundus. in deli-
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pserim paleologoz fi-
lios. bosnieq; reginam turcho pullos pecunijs adiuuare nō destitit. et rhodior
milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate conuocit. urbem ro-
manā cenosaz et vetustate in plerisq; collabentē instaurans. vias eius cultissime
et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit et a se sexti pō-
tem nominauit. Edes quoq; pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddi-
dit. hospitale sanctispiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo tvi-
te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Ma-
rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora-
uit atq; alia innumera bñficiavrbis ramane contulit. nilq; in pōtificatu egit qd
merito reprehendi possit nisi qd ipse (vt fit) suos nimis amauit. in quoz errorem
multi superior cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit et iheronimo Ri-
rio necessario suo concessit. cui⁹ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. In-
buleum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beati Bonauenturam in sanctor co-
fessor numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. summa em alacri-
tate et animarum custos existit. cupiditatem a se refecauit. iras compressit et malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses et quatuor
sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus et comis
fuit qui ipius corpus maxima pompa et deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctus pe-
trum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683.

Anno xpi. 1484.

Innocenti⁹ octau⁹ papa patria genuensis patre aron cibor familia mediocri s⁹ honorato nat⁹. iohannes
baptista antea vocatus post sextum pontificē ex cardinali p̄bitero sancte cecilie hoc anno idibus augu-
sti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine et rez om-
niū que terra mariq; aduehūnt opulentia et edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate et rez gestaz gloria clarent. familia cibor vetustissima. aranius pater ei⁹ eque-
stris ordinis vir pbatissimus. hic eps melfiden. inter ceteros patres cū pauperior humaniorq; haberef
Sextus em quartus ob eius ingenij amenitatem dexteritatem atq; modestiā maiorem immodū eū dilexerat. i-
datariū asciuit ppter ipius humilitatem ac comitatem. facilitatem morum. moderationē et elegantiā pontifi-
ciū munus pmeruit. fuitq; in rebus gerendis prudentissimus eo qd senis et in vrbe legationis officiū euz
optie funct⁹ fuisset magnā sui regimis et prudētie spe patribus dedit. Hui⁹ pōtificatus principū cuius su-
orum bellis plenus fuit. et quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū-
q; em oratoribus a principio ad p̄standā ex more obedientiā ne dū in ytaliam verū ex germania ad se venien-
tibus sumopere pacē postulauit. armaq; omnibus deponere mandauit. s⁹ inimicus homo vt optimis ei⁹
desiderijs obistere posset poulopost in languorē maximū pontificē pducere curauit. et illico interuifinos et
columnenses vrbis primiores dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuersum
vrbes suis factionibus pturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tñ armis et minis
discordias extinguere. multa em circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā et ecciaz utilitatem ordina-
re pposuit s⁹ ob breuitatem t̄pis et eius infirmitatē. bellū quoq; et epidimiā adimplere nō potuit. beneficiū
tamen et circa deum atq; amicos p viribus se ostendit. nā post adeptā sanitates corporis dona ecclesie san-
cte marie de populo condonauit. Leopoldū ducem austrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata
in sanctorum confessorū numero aggregauit. Bonum solacij quam vocant belluidere ppe urbem romanā
extruxit. cuius structuram simul ac picturam et reliqua excedere quadragintaq; milia ducatorum ferūt.
Anno salutis m. cccc. xc. conuentionez orator. regum. principū et cōmunitatū rome habuit p expeditiōe
turchos. Collectionē pecuniaz p plenarias indulgētiās i germania p exeūda expeditiōe fieri fecit. aucti-
lio raymūdi payraudi archidiaconi. cui⁹ idultū ne dū adiuuos vey ad iferos se extēdebat. magnā copiā au-

Linea summor pontificū
Sixtus quartus

Innocentius octauus

ri collegit. tādē oēs curā mētēq; ac diligētā ad subditorū comoda. ad tuēdū dignitatē eccie. et ecōtra ip̄as rebelliones telēdas. ac religione (habito iā maximis laborib⁹ zizino sultano) ppagādā ouerterat. Fuit itaq; p̄stantissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator et exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccie populos et romanos i primis q; felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos et probos. Fuit p̄terea in pauperes misericors. afflictorū nō minus solator q; p̄ncipū susceptor liberalis. et dei ac sanctorū ei⁹ p̄ssim⁹ uenerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq;. Visitat⁹ a dño plurib⁹ lōgisq; morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine uocationis hora sumptis ex ritu xp̄i ano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide aēo sp̄m reddidit creatori. ut securus de imarcescibili gloria uideret celestē vitā cū morte p̄mutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romāueniens magnifice a pontifice susceptus donatusq; est. ac. cxvij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq; magna ciuium cede.

Muamethes turchorū imperator. 400. nauū classe. inter quas triremiū. 200. erant et equitū. 100. milia Suboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq; magna suorū cede. Veneti inde classem nauum. 60. instructā ad infestāda turchorū littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometā magnus p̄ mensem ianuariū in p̄ncipio anni 1470. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq; quos in occidentālē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus p̄mū circa lībre p̄ncipiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. ut extra zodiacū migrasset. p̄culdubio iudicatū sit. durauitq; dieb⁹. 80. Verū nō dū isto dissolutus alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur et caudā in orientālē plagā porrigebat. quē alij p̄ticā. alij ascon dicit Mortales grauitē affecti. Sequenti em̄ anno siccitas incompabilis subsequuta est et pestilentie bellaq; cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex dacie suecie noīuegie. gothorū dux holsatie stormarie in oldēburg et delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ et multis v̄tutibus ornatus. Anno 1470. romas soluendi voti gratia p̄ vniuersam lombardiam thulciamq; transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q; cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac p̄ singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex p̄ncipib⁹ xp̄ianis donare p̄sueuerāt et ip̄e a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē em̄ de vniuersali italicoz p̄ncipū pace agi cepit ut scilicet vno animo contra turchum coirent s̄ res p̄fici nō potuit. inde digressus p̄ omnes ytalie v̄bes transiens p̄benigne vbiq; habitus est. domū deniq; reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo sup̄iixit.

Cristiern⁹ rex dacie

Grolus burgūdiōnū dux nussia coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obfedit s̄ cum fridericus impator obsessis auxilio venisset intro federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius p̄ vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. 1475. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis hinciribus romas venit iubilei gratia ut p̄ se ferebat. sed reuera ut initū fedus solueret qd̄ effect. nam p̄ istmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

clariorem reddidit.

Hercules estensis nicolai marchionis filius et bozlij frater scōs ferrarie dux his temporibus nō sine magna p̄tentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq; in p̄sens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq; ac rei militaris scientia eruditus. p̄pterea septimo regni sui anno florentini veneti et mediolaneī. tanq; virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem et heronimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq; eorū oppida cepit. Hic belionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares et duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiversat⁹ venetis ruptisq; eorū federibus ferdinando et alijs socijs colligationibus inbesit et venetoz immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalīa excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq; oppugnare ceperūt et plurimas terras ei abstulerunt. et nisi alfonsum calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strēuissimus et pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset Tandem pace inter eos omnes confecta. inde urbem ferrariam multis edificijs

Berta etas mūdi

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹, quē ob miraculorū frequētiā bñm appellāt. die marti. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra millesimū qter cētū in hebdomoda scā a iudeis in tridentina ciuitate necat⁹ xpi martir efficif. Iudei em ea in vrbe degetes pasca suo more celebraturi. cū xpianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cuiusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ diē pasce luce terciavespere facto is añ foref pñs pueruli more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs. pditor thobias astitit blanda voce moratus puerz cui⁹ etas nō dā ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Quz nox ruit hic gemini salignā samuelqz thobias vitalis moyses ysrahel atz mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo pri- mū nevagire posset sudariolū apposuerūt z extensis brachijs pmo papulū forpicib⁹. mox genā dexterā p- cidentes. Inde qsqz forpice carnē puellit. Sudib⁹ deinde pacul⁹ pupugere. cū ille manus alter plantas co- tinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoz more canetes. addit minis vba. accipias suspēse ihesu. fe- cere sic olim maiores nñi. sic pfundant celo terra mariqz xpicole. sic caput eius inter vñas cecidit z vita li- bera ad superos fecit iter. inde ad cenas pperarūt azimas de sanguine eius in xpi dedec⁹ ederūt. eoqz mor- tuo statim corpus in ppinquū domus eoz flumen. piecerūt z pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deind de anxij parētes gnātū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q illico vrbis pñori scelus denūciarūt. Is pñor iohānes de salis nobilis brixienfū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ z pñestim vrbis iu- deos pñhendit z eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q diligēti ex- aminatione cognito iudeos pdignis supplicijs exterminauit. Preful eo tpe vrbis Jo. hinderbach colle- git extictū corp⁹ z sepulchro mādāt. multis euestigio cepit florere miracul. Inde ex oi xpiano orbe pploz pcursus ad scī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs tpa cū miraculis z opibus multis sit aucta Corpore vñ ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Quōd simile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ qñquēniū iudei pegerūt. Nā etiā ali- quū puerū fili mō mactauerūt. p q tres eoz captiui venetijs missi fuerūt z atroci supplicio pcremati sūt. Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbe ca- lpbam quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa z mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno ciue genuensi ea prodente in tyrchorū man. deuenit in litore euxini maris sita

Pelle monstrū tēpestare istac in veronēsi agro nascit̃ que vnū tantū caput habēs s̃ duos podices. du-
te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc pa-
rentes p̃ italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbrū) ita excreuere vt extra al-
aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̃maxime tiber secus traxit. ex quo-
rum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit̃ diuersis populorū studijs. nā serdinādus iohannis arroga-
ci iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti serdinandus rex hispanie in-
gio astronimus agro numantino portugalie regem profugat.

Iohānes de mōte regio alemañ nō minor anaximādro. milesio aut syracusa-
no archimede. vtraq; lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanorū dec⁹. hac
quidē tēpestare ob astronomiā ceterasq; mathematicas disciplinas a mathia pā-
nonie rege nurnbergēsi busq; ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia
ac rome multo in p̃cio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ppulchrū ac q̃das
alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Epheme-
ridesq; a nostris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astro-
nomie tabulis. reprobatisq; gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandas
pastibilem dionisiij computū a sixto q̃rto pon. accit⁹ dum pleraq; posteritati parat
nō sine maxima studiosorū iactura morbo perijt. Usus ē pceptore georgio burba-
chio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice sciētissime imp̃sse circūferūt.

Nicolaus estensis q̃ de impio ciuitatē cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingres-
sus primo septēbr̃ primo ipetū aduersarios exterruit. mox concursu Sigis-
mundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capi-
te obruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat⁹) Anno
salutis m̃. cccc. lxxvi. in rebus xpianis varij mor⁹ agitationesq; inciderūt. Timpanista quidā aialius
brutoꝝ pastor apud vicū Niclasbhausen vocatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo p̃ncipio
sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pploꝝ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Is vō si-
mulatā puritatē quandā ⁊ innocentia vite. pponebat. edocens vitā cleri ignominiosā fore. theolonia ⁊ pe-
dagia dñis nō esse p̃soluēda. oēs aq; ⁊ nemoꝝa oībus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū sem-
nans. q̃ nouitate gaudebāt. ea sibi ṽginē mariā enarrasse p̃dicabat. Undiq; igit̃ gētes votis occurrebant.
Diebusq; festis maximo p̃cursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̃ a Rudolfo ep̃o
herbipolen. missi exploratores inde sectatoꝝ p̃cipalē ad herbipoli ducētes igni tradiderūt. post cui⁹ mortē
hec pegrinatio viroꝝ ⁊ mulierū euauit. Nurnbergēses q̃s m̃ multa ne q̃s de ciuib⁹ suis accedēt. phibuerūt

Galeacius maria medio-
lancē. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā crepti sibi fundi a iohanne andrea lampugniano nobili mediolanensi eo die qui pthomartiri stephano celebris habet in ipsius martiris templo ad aras incautus confodit. qui post patrē franciscū Sforziā dux declaratus regnavit annis novē et menses decem vir pmpuissimū ingenij et excelsio et magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ppulchre qz lapidibus sectis vrbē vbiqz sternere fecit Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuinorum officioꝝ supremos catores maximo sumptu et impensa habere nitebat. Verū cum immoderata mulierū libidineyteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniverso astante populo et omnibus aulicis vulneribus (vt pmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit et in maiori vrbis templo eminentissimo loco iuxta putes suos sepultus fuit. Relictis post se duobus filiis et filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Iohānes aut maria in festo ephie etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulchritudine indolis et pmpuissimi ingenij adolescēs astate pplo bireto et reliqs ducat ornānt isignit. Carolus burgundionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustri familia regiaz francoꝝ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanīm ac terribilis et iustus. liberalis. elemosinarius et diuinorum obsequioꝝ feruentissim obseruator. Is cū vigesimū etatis attigisset annū. et gandauenses ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatū qz suscepto multas cū ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. et ciuitate obtenta post cedē et direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe desolata relicta p eduardo sororio anglie rege et britānia a comite douerich et heinrico portugalie rege pulso. exercitū multū pgregauit et ptra eosdem et ludouicū regē bellicū suscepit et breui illū in regnū remisit et arma in ludouicū regem cōuertit et mlti incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipos res pposite fuerunt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit illud acerrime obsedit Sed cū fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Veniqz cū multas puincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbē puenit vt contra sueuos (quos vltatio ri vocabulo suiceros siue suitenfes appellauit) maturaret. Ibi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiūt vt fusus ac pflugatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaqz oppida sibi dānosa fuere. In rebus gransen. grege murther. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Erduinandus neapoli rex cū paces q italia vigeat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ibero nimo forti cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinālē diui georgij nepotē. sū xti quarti pontificis ex sorore comitis iberonimi. simulqz franciscū saluati archiepū pisani cū famulicio 300. hominū florentiā misit. inqz diue liberate templo francisco saluato eucharistiā celebrante composita hora iuuante Iohanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisqz aduerse factionis iulianum medicen pfoderūt. Laureti vo fortiter vulnerat prudentia consilioqz precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisque cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsqz dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno p italiā vagate brixie agrū deuastarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis et mantuanis maximum intulerunt damnum. quibz nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. fata queqz in tota lombardia corrosissent.

Maximaqz lues hoc ipso anno p totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis senissima in brixiana vrbe supra. xx. hominū milia. et venetijs supra triginta hominū milia perierint. Eam em calamitatem solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atqz locustarum multitudo.

Venetici graui ethurie bello ipliciti in macedonia et foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusqz reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contrinissent. et annos. 27. maximis et diutinis bellis p gretia. macedonia et foro iulij a turchis vexati imminente periculo cū mahumeto impatore sedus pcussere. Omnibus illi redditis que sue suorūue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quā oblidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoqz conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē graua sen-
sus mabumet egre admodū tulit rhodiā urbē finitimā eius imperio liberam eē. **M**abumtes igit̃ impator
ingenti classe maximāq; bellatorū vi rhodum petens. **A**ppulit itaq; ea classis veloz centū decimo kal. iunij
anno incarnationis. i. 480. militeq; in terrā exposito p̃mū in vertice mōtis sancti stephani ⁊ circa eius mō-
tis colles castrametati sunt. ⁊ p̃ tres ferme menses urbē bombardis alijsq; missilibus indefinenter p̃ duces
suos lacerauit ⁊ oppugnauit. **A**erū petrus dabuson magnus rhodiorū militū magister xp̃iane religionis
amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina
enī fauente clementia principis ⁊ suoz ṽtuti fauente turchi fundunt. ppulsant. cedunt. tātoq; impetu ter-
ga vertunt vt sibi ipsi necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiore
enī partem exercitus amisit. vbi celitus xp̃i ihesu ministri ppugnantes ṽsi militibus rhodijs miraculo tur-
chis terrore fuere maximo. **F**atendū igit̃ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti-
potētissimo tā muris potito restitit. **E**xacti igit̃ nouē octaginta dieb⁹ ipator rhodiorū littore classes soluēs
phiscū nauigare p̃perat. illic milites ⁊ suppellectilē exonerat. vbi dies vñdecim moratus ad domesticos la-
res cū clade ⁊ ignomiā reuertit̃. **P**etrus autem a pontifice sexto ⁊ ceteris omnibus europē xp̃icolis pecu-
nijs aditus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebriores fecit.

Apuđ suitēses montanos q̃s
itali suiteros appellāt haud
longe a finib⁹ lucernensū in loco
vasti solitudinis homo senex soli-
tarie vitā abstinentissimā hoc tpe
habebat. q̃ p̃ annos. xx. sine omi
corpali cibo vixit. quē frat̃e nico-
laū appellabant. vir corpe aridus
sic⁹ exhaustus sola cute neruisq;
⁊ ossibus compactus. **E**t q̃q; he-
remite diutius ieiunent. ⁊ illesi. p̃-
pter ocū ⁊ vitā vmbrosam sicut i-
carceratis p̃tingit nō raro ⁊ s̃ ter-
ra pprie. cū p̃pter indigestionem
olures in ip̃is aggregent supflui-
tates flegmatice crude. cū sint cōti-
nue in deū intuentes virtute ania-
li. vir⁹ debilitat̃ naturalis vt no-
cumentum nō videat̃ p̃cipe a ieiū-
nio. **E**tq; consuetudo in his sicut
et in alijs nō parua res. **A**erū hic
homo quasi celestē vitam in terris

egit. immaculata absq; sordē. quīs nōnulli eū homine gloriofum dixerūt suāq; vitā ad iactanciā interpretati
sunt eozq; mercedem accepisse p̃dicarunt. s̃ sunt iniqui indices. qui nō in melius que occulta sunt interpretat̃
tur q̃ que patent. **E**t virū calumnient̃ qui longā vitam in artissima paup̃tate ⁊ solitudine duxit. q̃ multos
annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate p̃-
seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus
est qui p̃pter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq; gremiū fraudat. **I**s sanctus ⁊ iustus homo. qui
auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui paciētiā obierit. qui nullū sup̃bie fomitem ostendit. sola fidu-
cia futuroz teneri arbitrat̃. retributionēq; thesauri celestis expectare potius iudicat̃. **I**udicauit hoc p̃petua
hominis leticia. quem nemo mestum vidit s̃ vultu semp eodem. **S**ciebat se mortali culpa libez. bonis ope-
ribus a p̃templationibus intentū. **P**otuit cū paulo dicere. **G**loria nostra hec est testimoniū conscientie nr̃e.
et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. **P**er antistitem quoq;
constantiensem approbatus. **T**andem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit so-
por. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̃scit. q̃ ⁊ finitimis pplis nōnulla vaticinia p̃dixit

Bidrontū apulie maritima ciuitas hoc anno. i. 480. ab exercitu mabumeti turchoz principis diu expu-
gnata. **C**um eius exercitus a sarfone in apuleā transuectus est in colle qui vbi imminet castrametati
sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita bidrontū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxiliij. **T**andem disruptis
menibus ad vesperam protracta pugna. superati bidrontini. ingressi urbem turchi. archiep̃s obstupuit vt
nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. **F**ranciscus
lurgus bidrontinorū dux captus ⁊ exarmatus medijs p̃fectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū
duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in
primis leucen ⁊ tarentum. **I**nfelix igitur apulia fuisset si obitus mabumeti non interuenisset. quo mortuo
alphonsus dux calabrie urbem valida obsidione cinxit. **T**urchi audientes sui principis obitum diffisi pos-
se urbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. **Q**ui urbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos
quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Bexta etas mundi

Antonius rasellus iu-
ris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia
existimatus iurū ciuiliū ⁊ pontificij ac aliarū bonarū artium peritissimus
postq; multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepul-
tus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmāte. Anthonius rosellus de-
roziellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de pote-
state pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. viri usq; lingue eru-
ditissimus ⁊ multarū scientiarū locupletissimus. atq; inter platonicos do-
ctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phi-
lzbros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia lati-
nos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus
fuit. ⁊ ipsius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus smēta-
rijs explicare tēptauit. De vilitudine q̃s liatorū p̃scripsit ⁊ pleraq; vtilia.

Abumeth magnus turchorum imperator octavius ex clarissima orbomanorum familia natus Amurati imperator:

principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄ in asia ⁊ grecia. 52. annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros. pficisceret anno etatis sue octauo ⁊ quinquagesimo in castris nō sine suspitione veneni morit ⁊ cōstantinopolim delatus sepelit. Is cū patri in regnū alie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supare amixtus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictis paterni regni virib⁹ ingētes copias ex asia in europā p bellespontū classe traiecit. vbi multas grecorū vrbes occupauit. Castello q̄s haud longe a bosphori litore ad euxinū tēdente p̄didit. Exi in deficiente ob grecorū auariciā p̄sidio constantinopolim vrbes cepit. expoliavit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confestim peloponesum omnē armis cepit xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Inde q̄ in achaiā mouēs ip̄as et achraitiā ⁊ epiurū ⁊ maiore macedonie partē atq̄ bulgariā cū rascia ⁊ serua. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. sauiūq̄ annē ⁊ danubiū flumiū interiacet inuasit. valachia etiam cas ob res timore p̄territa. bosniā postmodū ingressus cuncta vastauit. mithilenem insup nobilem genuensū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbe vetustissimā ⁊ trapezundam dirripuit. earūq̄ incolas vna cū eaz impatore captiuos abduxit. Euboiā insup venetorū insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdē insule vrbe expugnauit. In asia itaq̄ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithimiā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. paphlagoniā. licia. caria. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme bellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerales filios genuisset basietū ⁊ saliabū legitimis post se derelictis pro quibus eo mortuo tumultus vrbe cōstantinopolitanā inuasit basietū tamen impatorē constituerunt.

Baifetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij impator pstituit ⁊ vsq; in pñs impa-
uit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mor⁹ in asia .p regno cōcitauit. buria cepit ⁊ se ibi regē pstituit
quē baifetus bello supauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immerfit. Cum
aut anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedessq; ptulit. Zaliab⁹ at
frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitan⁹
custodiebat. in summi pontificis innocentij octauj potestatem traditus vsq; in presens rome sub custodia
ad recuperandum residuum europaē de crudelissima nunc barbaroz seruitute.

Estis pmaxima ī tota ferme italiā germaniā Anno. 1483. 7. 84. fuit vbi ad plurimū delevit. vt multa milia hominū absumpsit. Ea qz lues nurnberge a solsticio estivali vsqz ad solsticiū biemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vō senatores 7 iohannem inocenicū ducem exiunxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurnberge. p. auxilio ferendo contra hostes su-
os. p. fide xp̄tana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝓgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū impe-
rialiū conuocauit. vbi de vniōe ac pace principū varie conuentiones habite. vtcq; omnia bella indutias ha-
berent concluderunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis
germanū virū eruditissimū in arce nurnbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempeſtate inter
ſigismundū archiducē aſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Nec minorē dietam principū rex Maximilianus
nurnberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Mexles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nra tempestate in bethica. puincia vltioris hispanie plaga que granata nuncupat vsq; ad hec tpa regnauit. cuius puincia ager excellentissimus p bibet. eo q; quecuq; ad hūanū victū sunt necessaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurū et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarraconie rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerūt. Bellū igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandem post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri reducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis pclusa fuerit. Postremo septimo die ianuarii anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem milīū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiore in ecclesiam dedicari mandauerunt.

Compassas ingens prius in audita. anno salu
 admodu desinit. Superior em triu syderu
 ex superiore circulo atq; ardoris e Nib
 stimulat. seu graui sicer] p
 aucta. Enn fulmia ardēta visa. ⁊ long
 sunt. sicut crementu. a martis. Qualiter e
 in ea urbe pclarissimā hec gesta. xpi an
 impatoris hebat. fulgur ⁊ horrid⁹ im
 ⁊ ali. octigētos domos ignis rez
 formauit. Ea formauit circuli deuastatois i

Una admodum defuit. Supior em triu sydez ignes. q decidui ad terras fulminu nome hnt. cu dragu humu hūoris ex supiore circulo atq ardoris e sbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaqz aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui sideri ptu. Et cuz i nube luctabat flar? aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmia ardētia visa. z longiore tractu fulgetra. Et quāqz a saturni sidere pficisci ista pfectati sunt. sicut clementia a martis. Qualiter eū vulsitis oppidū thulcor opulētissimū totū crematum ē fulmie. In ea vrbe pclarissima hec gesta. xpiani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq colūna ymagi nē pstatini impatoris hēbat. fulgur z horrid? imper? ne dū ptē ei? deiecit. Verū vt veridici narrarūt nego ciatores veneti z aliq. octigētos domos ignis rez edax pūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificior imāsit. Ea formayt circū? deuastatōis ifra oñdit. iō hāc figurā i laudabilē rei mēoriā adiūxim?.

Quam varia rez miracula effluxis tpi? vt oñdim? eue-
nerit. Visa ei horreda oñta corona trabes tellur? hyar?
sanguine? pol? ardētes clipei z alia. Lac pluerē e celovisū.
z lanā. carnē z cruorē descēdē. visi pcurrētes mōtes. Et lūa
solqz triplex. cruce signis lapis excidit tpi? friderici scōi ipa
tor? (vti pmissū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd? nouēbris.
i meridie s? friderico. iij. ipatore. ad agros ei? ppios. cū cre
puit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesqz
triāgula fuit. missus ab obliq. hūc senserat Ensheim. Sūc
gandia qz sensit. Cū illic i agros desiluit depopulat? humū.
in ptes distract? pōd? tñ gūe adhuc hz. z ad oñtationē ob
buatur. tanqz futurū omen.

Bella p h tpa inter regē maximilianū. z reges frācie. ob
ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et ad
huc sub dubio marte vigent.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6691

Anno xpi. 1492.

Alexander sextus papa. natione hispanus: ex valentia ciuitate rhodorie? borta antea vocatus. epus portuensis. Vacante sede post obitu Innocē tii octauu. oim suffragiis hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. iohannē lateranē sem. xxvi. die augusti. corona papali decorat. Vir magni animi. magneq; prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq; illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. et disciplinaz laude. et adeo singulari ac oim rez ornamento dotatus. ut Calixt^{us} tertius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq; ex sororib^{us} eius nepotes. cardinales creauit. A. iohannē cognomento milanū ex sorore nepotem. et rhodoricū hūc boriā. cuius vtutis et glorie liquidissimū documentum extitit. qd adhuc adolescens inter reuerendissimos et excellentissimos cardinales constitutus. Et etiam qd nō multo post vicecancellarij locum sortitus horū oim scientia peditus et expientia refertissimus. vere designādu et euocādu fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si berilis et regia ipius faciei dignitas pde ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hispaniensis. Inter ceteras vniuerse terre p uincias aeris salubritate temperata. oimq; rez copia et bonitate precipua. viros pgeneras. q et corporis agilitate. et ingenij acrimonia. et oim virtutum gloria summi clarissimiq; semp extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que et sui antiquitate et situs pulcritudine et viroz copia. Et oim meramoniū genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non et illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq; et familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulatoz. litteralis discipline. scientiarūq; peritia. et optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū et salubre consiliū. adest et pietatis cultus. et oim rez cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritis. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq; sublimes et periculosos scopulos transmigraturum. semitam tandem affectatam feliciter occupatur. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ptingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificat^{us} aduersitates sentiat. Magna tū aio pcepit. Benignissim^{us} de^{us} sua gfa donet. ut singla ad vtilitate ac comodū reipub. xpiane psequatur

Genus hominū calamitosus iudei. et si supioribus tēporibus in plerisq; locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimus sacramentum. varijs temptacionibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue i Translauiā patauia et ratispona etc. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebach sub domino principis magnopolensiu auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorem obtinentes. has perforarūt. et cruor illico profiliit quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes

autem illustres balthasar et magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remaserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambigū. Nec dubitet quisq; primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em ei possit esse difficile. Cui facile fuit boiem (ut premisum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promptus est eū rursum renouare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. et figmentis suū in regni sui consortio sublimare. At qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pīs nos operibus preparare dignetur. Qui uiuit et regnat in secula seculorum Amen.

Maximilianus austrie ac burgundie dux. fili⁹ ipatoris friderici tercij. viuentis. Nunc vsq; vna cu p^{re} ipauit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili.

Linea imperator⁹
Maximilianus

rei militaris scientia insignitus. virtutib; nemi cedens. immo humanitate et liberalitate cunctos reges antecedens. Rex certe dignissimus et bello fortunatus. atq; in omnibus fortissimus nec vlla vicior; labe notatus. magnanimus atq; in armis strenuus. Is tpe iuuentutis in burgundia accessit. Et maria filiam ducis caroli illustrissimam feminam. in coniuge desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tempora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quamuis ludouicus francoz rex. aliqua q; socer possidebat ademit. Gaudebat itaq; hec regio felicior omni. q; tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondam hedua dicta prestantis burgundii nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. et nobilitatem viroz antiquam. ob duce nouellu. pariterq; comite gaudebat. Brabantia quoq; optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opum ac pplis potentib;. Colmitu huc leta videre sui gaudebat. artosiu item potens armis ac namurcu. nobilis hannonia. bolandria atq; zelandia eu summe colebant. Aldebliniazq; humanitate fentiebant. Certabat alij alios supare colendo dicentes. Venisti tandem gratissimus. Quo aut tpe maria eius vxor vixit cu omni pace et leticia regnu possedit. Ex qua cu genuisset filiu philippu. et margareta filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis cervicibus expirauit. Anno vo sexto et octuagesimo supra quadringentesimu millesimu. die. xx. mensis ianuarij. Cu genitore friderico impatore frankfordiam vrbe ingressus. Exin die sedecima february peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eu in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cu ingenti solennitate corona caroli magni ex archiepis Murebergensi. p eos coronatus fuit. Plucebat em in eo inaudita principandi scientia. in deligntas maxima ac clementia. cu vite ac morz obseruantia. Quibus regis virtutibus ornatus. Regia solis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cu nollit eu sup eos regnare. s; et a burgensib; victoriosissim; aut rex maximilianus q xpianissimus inter principes xpianos ceter. mere reuoluens. q; mo xpiani ab infidelib; circudati sunt. Et in angulu coartati. potetissimi qndaz diu. et orbis possessores. Et qntu impiu amiserit. q; nobiles vrbes. q; ditissimas puincias pdiderit. Inter qs etia iudea terra nobile. terra sancta. terra in q prime nre fidei flores apparuere. Tacem alexadria. thebas. mephim. ac oem egyptu. et antiochia. in q primu xpianu nome auditu est. fons igit et origo nre salutis ad hostes defecit. hierosolima noui et ve. testameti m. et constantinopolis columen grece. Id inclit rex aiaduertes. p singulis recuperadis. nullu labore euitari debere arbitrat. Iudei em cu feder archa amiserant. p recuperatione. nullu belli piculu vitauere. greci ob raptam belena. decennale bellu gessere. Carthaginefes ppter fines paululus ampliados cruetissima plia cu cyrenesib; comisere. Romani sepe socioz ca sumptis armis i pugna exiere. Bellu aduersus infideles possessores necessariu fore decernes sibi psuasus arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro qua pmu psulere. Et si pcedetes negligetes fuerint. honoreq; suu pufecerint. suum negligere et turpitudini notare no patiet. Ac glisum nome deterfa supioz infamia augere popat. Quia obre bella germanie totis virib; sopire conabat. Conuentione pncipu Mureberge p maximam. anno salutis pmo et nonagesimo sup qdringentesimu millesimu pegit. p dies ples. vt pacem ne du germanie. s; toti orbi ordiaret. platos pncipes et citates admonuit vt huic salubri expeditioni infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regem hugarie genitori restituit. pace hugarie dedit. Buz p biennium pax vlis fuisset. restabat alib; exercitus Mathie qs nigr legionem vocabat. q tedio longe pacis affecti pto agmie i diuersas vtriusq; pannonie ptes eruperat. duo milia ad cofinia morauie et austrie ifestacie pederat fortalicia qdipi getiliter taberna vocat se munietes. Ex q excursionib; suis omia loca cedibus et latrocinijs turbabant. Qui tandem friderici cesaris iussu obsidione cucti expugnatoq; fortalicio multis ex his cesis. alijsq; captis. q septingeti superant. h; oppidis et baronib; qz fines iuaferat traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogaret. Itaq; trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros cycingerus sustulit. prim excoziatos prim ad rogu affatos. primq; coctalicijs furnis immisos. vita illis ademit. Sed nifi infauista copulatio regis francie cum ducissa Britannie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Sexta etas mundi

Huius sancto proposito expeditionē dedisset. Faxitq; de⁹ gloriosus huic aduersitati finē. vt eccliam. vt religio-
nem. vt fidē xpianā. a barbaroz & infidelū incurfib⁹ defendere possit. Videmus em̄ vniuersam fere asy-
am a phenicibus & medis ad hellespontū vsq; turcoz tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. & vniuer-
sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq; dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu-
le pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate & desolate sunt. Et in primos germanos
& hūgaros sepe numero impetuz faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie successurā. dum ceterē nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuinitē ytaliā. no-
bilem galliā. fortem hispaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hīs arma. hīs
equi. hīs pecunie abunde suppetūt. hīs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoq; spe-
randum erit. qui causē sue nequitię deērit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implozantibus mime defuturum
credimus. vinci & possunt. & sepe victi fuerūt per supiores principes vti premissum est. Adinor est infide-
lium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maio-
rem ad eū concursū inueniet cedentiū se populoz. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo-
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix & fortunatū erit. Cum ipse
maximū & florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mūdānam & celestem gloriā. plu-
rimoz quoq; & amplissimoz regnoz. & ingentes opes & clarissima imperia puentura. Demū auxiliante
domino ihesu cum insigni victoria & glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia & grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xpia-
nis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortale deū
gratias peragent. Qualem ei currū apparabit ytalīa & Germania. Quales gratiasaget ecclesia. q̄ festa
om̄is xpiana societas agitabit. Septentrionis & occidentis reges redeuntē magnū imperatōrē xpiane
reipublice seruatozem salutabūt. Cardinales cūctiq; p̄sules ecclesiarum. & magistratus vrbis. longo extra
mentia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura & ostro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesq; rosas & lilia e tectis in eum spargent. Et
varioz ferta florum sacro capiti annectent. Ipse currū sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in trinito substitit. nouos ludoz facies offendet. Acclamabitq; om̄is populus victori vitā
& gloriā. atq; ita triūphans non in capitolū falsiq; Iouis edem. sed in apostolorū principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xpi vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentē inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimus
patrem. secum in penitiozem palatij partem secedet. vbi & de recenti victoria. Et de rebus germanicis & yta-
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re-
surgit. & poemata cōponet. Ad. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan-
to rege ad posteros referamus. Nec habuimus. que per ociū Nurembergensē adijceremus. Vos valete &
bonū cōsultē ex Nuremberga. x. kalas Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xpi Millesimo quadrin-
gentesimononagesimotercio.

✠ H A S D ✠

Quartas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posteriorū. q̄ emē-
dare addere. atq; gesta principum & priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia
possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. & de fluuiorum
alueis splendens profertur gloria. pactolusq; ditior est ceno q̄ fluento. Clari quoq; mirabilesq; motus
in orbe indies exoriantur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti-
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Sexta etas mundi

CCLVIII

Sexta etas mūdi

Bexta etas mundi

Folium CCLXI

Sex̃ta etas mundi

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāvis rudibus pene verbis completemus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus em̄ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Etq; annus quinquagesimus tertius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Adhucq; summi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāq; munere p tot regum ac imperatorum gesta. summorumq; pontificum et aliorum labores. pericula et summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est quo ab initio prozam direximus. Si aut parte in aliqua q plus maris. q minus q oportuerit exorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vō quicq; labore isto in pteritor gestoz cognitionem ac figuraz oblectationem deduxerimus deo gratiaz largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādē ppaucā de septima et ultima etate ac fine seculi mundanaz rez in huius operis calce differēdū. ne priora oia sine laudabili fine irrita et infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū bñtudinīs ppetue subsequatur

Quā in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lre ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit. qui celeste misterij qd nō nisi a prophetis ac deo discif ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qm̄ quicquid est solido et graui corporea vt initū cepit aliqñ. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta rez magnitudo interi- re et hanc p̄scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mūdū ac semper futurum. Cū tamen terrā et aquā et ignem disperire. consumi extinguīq; videamus. que suntq; mundi partes. Intelligitur totus esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita sit vt natum sit quicqd potest interire. Sed et omne quod sub visu oculorum venit et corporale (vt ait plato) et solubile sit necesse est. Epicurus igit (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait et ortū aliqñ et aliqñ esse periturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum rez statum cōmutari necesse est et in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas et malitia vsq; ad summū gradus creuit. In illius tamen insanabilis mali compactione felicia et ppe aurea possint iudicari. ita em̄ iusticia rarefiet. ita impietas et auaricia et cupiditas et libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuerentur vndiq; ab iniustis. Soli autē mali opulenti sunt. boni vō in omnibus contumelijs atq; in egestate iacentur. Confundetur omne ius et leges interibunt. Nihil tunc quisq; habebit. nisi aut quesitū manu. audacia et vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimen neq; requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia et tanq; messem cuncta p̄sternens. Postremo vō tam detestabile atq; abhominandū tempus exister q nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verū etiā terremotibus assiduis et alluue aquaz et morbis frequentibus et fame crebra. Aer em̄ viciabitur et corruptus et pestilens fiet et modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructus. nec seges quicq; non arbor. non vitis feret euz in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quidē suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient et in terra qdrupedes et in aere volucres et in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent domina atq; imperia eos aperire oculos et aures referare hec sequentia et preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quāvisq; fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. et ex preteritis gestis q in lubrico positi sint animaduertant et auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatis leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ca lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq; offensas daturus. Vos igit qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite et integro affectu diligite. Sequimini sapientiam et virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite et benignos vos moribus exhibete. humanitate et iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc rex nature mirabile opus. sicut et in archa sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numerus legitimus ac plenus est. Nam et dies septē sunt. et septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quorū dispares cursus et inaequales motus rex ac temporū varietates efficere credūtur. De scriptis itaq; sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicaf. Ab ascensione domini aperta ianua q̄ etis. initiū habuisse ferunt. vsq; in presens cū sexta decurrit. et vsq; in finem mūdi cum illa protendef. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarū interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vesperam non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. et morte fine rex. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consumatio futura sit. et qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed et seculariū pphetarū cōgruentes cū celestibus voces. finem rerū et occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. et de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam temporū conclusionē. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicii indicia habem⁹. Fidem israheliticę gentis. Et regnū persecutionēq; antixpi. quā psecutionē triū semis annorū futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenierit inuoluat. Enoch et Heliam maximos pphetas et doctores. ante huius exortum venturos i mūdū aiūt. Qui israheliticā plebem ad fidei conuerant gratiam. atq; ad pressuram tanti turbini partem electorū insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annorū predicauerint. Et sicut de vno eorū Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquorū fidem. dilectionēq; sanctorū meorū. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc exandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyriū virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripit vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet. Antixpus autē ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipso simul debeat. Ille teterrimus erit. et mendacior propheta. et seipm constituet et vocabit. deū se colividebit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atq; prodigia. Quibus visis iribetiat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris omib⁹ maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē descendere de celo. et solem a suis cursibus stare et imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etias sapientiū plurimi allicientur ab eo. Tūc eruere dei templū conabitur. et iustum populum persequetur. Et erit pressura. et contritio qualis nūq; fuit a principio mūdi. Quicūq; crederint atq; accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui autē recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris pphetarū. atq; ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbē terre mensib⁹. xliij. Id erit tempus. quo iusticia proicietur et innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisq; reuerbitur. nō officii pietatē agnoscat. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. et miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōitq; latrocinio terra vniuersa vastabitur. Quz hec ita erūt tūc iusti et sectatores veritatis segregabūt se a malis. et fugient in solitudines. Cūq; venerit hierosolimam antixps se circūcidet. iudeis se christū fore ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā avaricia subiugabit. Mittet quoq; per orbem legatos Heliam et Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixpus ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso autē illo perditionis filio. siue ab ipso dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) et eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicii secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicii tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vō tempus cōsummate deuastationis venturus sit. nemini prozsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito sancti omnes diligunt. et citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neq; angelus celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille cccc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atq; saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectionem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine sciencie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac finere rerum

Dicens hominibus omnibus Adam, ita plasmatus fuerat, ut manente illo decederent tempora, nec vite terminum (quem a morte morsu diaboli temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Transgressionem autem dominici precepti, in eo factum est, ut legem illico senserit in carne repugnantem, legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delictis in eternas exulare iussus fuerit. Timor et tremor, super eum venerint, peccato obsoletuerit, offenso creatore, offendi posse cepit, posthabito obedientie merito bonorum impetum expauerit, expleto desiderio carnis corruptiones senserit. Innocentia explosa nocere, nec minus noceri posse suo periculo didicerit, cum tempore declinaverit. Immortalitatis statu amisso corruerit, per incrementa vivendi ad mortem festinaverit. Nos quoque qui ab eo originem trahimus, ad curas sollicitudines, temptationes, tum corporis tum animi insuperabiles. Ad ultimum denique terribili mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo propagationem generis incepimus. Quid enim eos apello. Quos admodum presens vita oblectat, in hac valle miserationum, nec aliud invenimus quam nature imbecillitatem, fortune ludibrium, voluntatis mutationem, voluptatum inquinamenta, temptationum bellum assiduum. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In te in pueritiam, in qua nihil solidum sapere possumus, provehimur ex puericia in adolescentias. In qua cum etate et sanguine voluptatum incentiva coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuventutem ascendimus. In qua sicut maiora per etatem audemus, ita maioribus curis implicamur. Ex iuventute in virilitate confirmamur, in qua grauiora prelia nos discerpunt, ambitu, auaricia liuore, libidinibus, et varijs denique anxietatibus persumimur. Ex illa in senectam descendimus. In qua primum et quod nostra senectus plena malis, ex senectate in decrepita decedimus. In qua etiam horror instat mortis nos pulsat et irritat. Aspiciamus te nudum informe iter vagum et lacrimas nascentes. Exiguu lacte soladum tremulum atque reptantem opus idiguum aliene quam muta pascunt et vegeta et tristitia fluctuantem, impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium, quam quantum sibi expediat. Quis cibi potuique modus ignorantem. Qui alimenta corporis, ceteris animantibus in aperto posita, multo labore conquirenda sunt, quem somnus inflat, cibis distendit, potus precipitat, vigilie extenuant, famemes contrahit, sitis arefacit, auidum timidumque fastiditatem, possessa deplorantem et presentibus simul et per teritis et futuris anxium, superbientem inter miseras suas. Et fragilitatis sibi consciu vilissimis vermibus imparem, vite brevis, etatis ambigue, vati inenitabilis, ac mille generibus mortis expositum. Omitto quod ita compacti sumus ut ocio tabescamus, labore frangamur, crapula opprimimur, Inedia extenuemur, et quocumque a medio recedentes ad aliquod extremum vertamur, dissoluta temperie non parum ledimur. Per singula momenta temporis cum celo vertimur, et vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infirmitas, yma summis mutare gaudet. Ita per omne vite cursum angustiarum laborum erunarum, insidiarum plena omnia occurrunt. Si tamen arma caritatis et scutu fidei sumpserimus si ad alterius vite preparationes actiones nostras instituerimus, quantacumque ea sint que occurrunt superabimus. Mors quoque omnium dolorum solutio est, vitra quam mala nostra non exeunt, que nos in illam tranquillitatem, in qua antequam nasceremur, iacimus reponit. Mors quidem bene pureque morientibus vita est. Hinc et dissolui cupiunt (qui bene vixerint) et esse cum christo, ut bene acte vite premium consequantur lumen eternum. Et profecto mors vite que neque doloribus, neque metu, neque inuidie, neque erumis ullius subiecta est. Neque ipsi quoque morti quicquam obnoxii. Et si alius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse, quam peccandi finem. Nam cum Adam contra mandatum dei in flagitium lapsus esset, ne vivendo culpa reuivisceret, et in peccato persisteret, eius corpus e terra factum, terre deus reddidit, non ut creature quam fecerat, sed ut peccato quod creatura ipsa commiserat finem imponeret. Deus igitur et principium et finis. Cum is vult nascimur, Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius, nihil ad nos pertinentia. Illud vero tantummodo nostrum reliquit arbitrio, ut bene recteque vivendo bonum nancisceremur finem. Hoc itaque quod vnum nostrum est, id est ut in christo domino nostro moriamur, summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriuntur, sed transeunt a corruptione ad incorruptionem, a mortalitate ad immortalitatem, a perturbationibus ad tranquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarunt, mortem non modo malum non esse, sed bonorum omnium maximum. Vix enim vero quoniam neque euocationis diem, neque horam nobis scire datum est. Per quam salutare fuerit, prepatos nos esse, cum deo sentientes, et mandatis eius obsequentes, nec diem differre tutum est, si insipienter factum potius existimare. Plerosque enim vidimus summa corporis incolumitate, viribus integris nihil tale metuentes, morte repente interceptos. Contra nonnullos usque ad medicorum desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantum potestate sint, nihil nobis reliquum videtur. Nisi ut cum deo bene sentientes eius preceptis ut promissimus tum in omni vita, tum in vite termino maxime obediamus. Credimus firme omnes, quod deus hominem fecit ad ymaginem sui. Quid nobis facilius potest accidere, quam dimittere luteum corpus victoriarum sarcina, et ad eum euolantes redire, qui nos non dedignatus est ad similitudinem sui facere. Quo spiritus diuini non ipsi spiritum replet diuinitatem princeps, et felicitatem ei agat eum perpetuo inter angelos et sanctorum choros.

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinatum est. ut iniustum hoc seculum. decurso tepore spacio terminum sumat. Extinctaq; protinus omni malicia. et priorum animis ad beatam vitam reuocatis quietum tranquillumq; morti statuit. terminabit ipsa mors. Et quia temporalem vitam. temporalis mors sequitur. Consequens est. ut reest. in qua diuinos et ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse est prodigia miranda per omnia elementa mundi fient. Quibus imminens exitus vniuersis gentibus intelligatur. Quibus quod Hieronimus ex annalibus hebreorum signa. xv. dierum ante diem iudicii refert. an vero contumini sint vel interpolati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinem montium. stans in loco suo quasi murus. Secundo tantum descendet ut vix possit videri. Tercio marine belue apparetur super mare dabunt rugitus usque ad celum. Quarto ardebit mare et aque. Quinto herbe et arbores dabunt rorem sanguineum. Sexto rucient edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremoto. Nono equabitur terra. Decimo eribunt homines de caernis. et ibunt velut ametes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuorum. et stabunt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Tercio decimo morientur viuentes. ut cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum et terra. Quintodecimo fiet celum nouum. et noua terra. et resurgent omnes. Aperientur igitur inferi et resurgent mortui. de quibus iudicium magnum ipse rex et deus faciet. Cum dies iste finem fatale acceperit et mortales ad iudicium immortalis dei venerint. Veniet igitur summi dei filius ut viuos et mortuos iudicet. Apparebit autem dominus in aere supra locum unde ascendit. Instrumenta quoque mortis veluti triumphi vexilla. crux. clauis. lancea. Uidebuntur quoque eius cicatrices quinq; vulnere. Ac in valle iosaphat omnis homo iudicabitur. Sed cum mundus et mortaliu venerit iudicium. quod deus ipse faciet iudicans pios simul et impios. Tunc demum impios qui dem in ignem et tenebras mittet. Qui autem pietatem tenuerunt itez viuent spiritu dei dante honores simul et vitam. Quod non modo prophete futurum esse ex dei spiritu verum etiam vates et philosophi ut hidaspes ex instinctu demonum cecinerunt. Nemo autem querat quemadmodum fieri possit. Nec enim diuinorum operum potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominem nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitutum terere posse qui nouum fecit. Sed infideles clamant et dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cum dissoluta. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdum profundo sorbetur. fluctibusque dispergitur colligi rursum et reintegratum unum corpus. Et ex anima eadem hominis operari. Ad quos responsionem ex sermonibus Pauli faciamus dicentis. Insuper tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. et quod seminas futurum est. Seminas sed nudum granum tritici aut alicuius ceterorum seminum. Deus autem dat ei corpus prout vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne quod lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus et inualidus diuine potentie estimator es. ut dispersum vniuersumque carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse non credas. An non censeas cum videas quod etiam mortale ingenium demersas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurum videtur. in quo imperitus terram putat. Et cum auri esse propriam venam. et argenti aliam. Et quod longe dispar est. ferri atque plumbi diuersam. Intra speciem terre latere mortale deprehendat ingenium. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuersumque carnis proprium sensum. etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiunt naturalibus rationibus adiungere. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in terram. nonne vniuersumque seminis granum. quocumque loci iactum fuerit competenti tempore finem nature sue speciem germinem producat. ut statum sue forme sui corporis reparet. Ita ergo vniuersumque carnis substantia. quousque varie diuersa sit. ratio tamen ipsa que inest vnicuique carni est immortalis. quia immortalis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectum terrae attractumque substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quam mors aliquando dissoluerat. Et ita sit vnicuique anime ut non ad confusum et extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet. Et consequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Non autem renascens. sed resurgens. Et ideo corporibus induetur. Et prioris vite facturumque omni memores erunt. Et in bonis celestibus collocati ac fruantes iocunditate inuicibilium copiarum. patri deo gratias agunt. quod malum omnem deleuerit. quod eos in regnum vitamque perpetuam suscitauit. Hec sunt que a prophetis futura dicuntur. Quorum testimonium ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinem mensura libri non caperet. Qui hec diligenter voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. et plura quam nos in his libris complexi sumus admirabilia requirat. Postquam tandem fuit terre mortaliu confusio. Et ipse omnipotens. cum venerit in solio iudicare omnes animas et mundum omnem. Eodem tempore fiet publica omnium resurrectio. Erigetur corpus quod resurget a mortuis incorruptibile et immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatorum. Iustorum quidem ut semper possint permanere cum christo. peccatorum vero ut absque interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex perpetuam glorie iustis donabit. Impiis vero prolixitatem confusionis et penas ministrabit. Quorum corpora permanebunt in eternum. ut sufficere possint cruciatibus et igni sempiterno. Cuius natura diuersa est ab hoc nostro. quo ad vite necessaria utimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille dei hoc nostro. quo ad vite necessaria utimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille dei unus perseipsum semper vivit et viget sine ullis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

Ultima etas mundi

sensum doloris afficiet. Quanta autem felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hjs labibus terre. p-
fici ad illum equissimū iudicem parentemq; indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vi-
tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuib; bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Aniuersos igitur
oportet operā dare vt se vel q; primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisq; virtutibus. hui⁹ vi-
te laboribus patienter exactis. consolatozem deum habere mereantur. Pater enī noster ac dominus q; con-
didit firmavitq; celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā val-
lauit montibus. mare circūdedit. annib;q; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfe-
cit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur
omnes. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt
victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in
altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorū
citiū atq; dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt vba Joannis i apo-
calipsi sonāt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens
portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi.
Adurus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundame-
ta muri ciuitatis omī lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve-
ram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq; prestantiori nostri parte.
Quātope post longū erūnosum periculosum exiliū eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ ad-
uentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ omibus. qui hoc audiūt
Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā
Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari vō a confusione ⁊ supplicio eterno. p xp̄m
dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum spūscō gloria ⁊ impīū in secula seculorū Amen.

Ompleto in famosissima Aurenbergenſi vrbe Operi
de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. fe-
lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto-
ris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xpi
Milleſimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto
mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

1770

1770

1770

1770

1770

Deteres rex scriptores parcaissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem iace-
 ceret et somniantes quodammodo res germanicas attigerunt. namque si legamus vetusta te-
 pora inueniemus germanos olim ritu vixisse barbaro. vestibus vsus laceris. venationi
 tum et agroz culture dedisse operas. feroces quidem hoies et belli appetentes. sed argenti
 proorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipaque germania intra mare et da-
 nubiu. rursusque intra rhenu et albiu continebatur. nunc vero quatuor transgressi sunt suos limites
 non ignorat. nam plus fere est quod nati sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atque in ipsa
 scythia seu sarmatia quam quod intus habuerunt. Quid memoremus nobilissimas vrbes sple-
 didissimasque. ditissima templa. opulentissimos principes ac platos. certe non videmus. puincia esse que pro-
 pterat omnibus germania superet. quod si resurgeret aliquis illoz theutoniu qui tpe iulij cesaris vixit germania pro-
 agraret ut ariouist? pfecto diceret non esse eam terram quam olim viderat negaretque sua esse patria. cum vineaz et ar-
 borz fructiferaz consuetudo vsitudo hoim. urbanitate ciuium. splendorz vrbium. tantaque nitida polotia apud ger-
 manos contueretur. Veru hac mutatione quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xpiane religionis a germa-
 nis omne barbarie expulit atque ita expoliuit ut iam greci ipsi barbari. Germani aut recte latini appellari mere-
 ant. Siue igitur noua consideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardentior (inter omnes natio-
 nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis enim equi arma et pecunie sunt. et vbi tot cla-
 rissimi principes. tot generosi pceres. tot fortissimi equites. tot potentes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar-
 genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta inuentus. tantu animi. tantu robor. Cu deinde ger-
 manie fines ut veteres tradunt ab oriente vicella fluius et vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
 ridie danubi. a septentrione oceanus et mare balthicu quod prutenicu vocare possumus. nunc quatuor extra
 hos terminos possideant ipsi videmus. Germani enim angliam pulsis britannis occuparunt. belgarz beluitorumque
 fines electis gallis obtinuerunt. rheti et norici inuasunt et vsque in ytaliam pede extenderunt. Germani quoque bul-
 migeros qui nunc pruteni vocantur ex manibus infidelium detraxerunt. Solum ex alienis in germanico solo bohemi
 sedent potentissimi et nobilissimi populi. sed et illi germanico impio parere se aiunt. regesque habent principali-
 ore ex regni electoribus. Magni igitur bellicosi ac fortissimi deosque accepti germani sunt. quibus adeo fines ex-
 tendisse licuit. et super omnes mortales romane potentie datum fuit obsistere. Nam terrarum ille calcator oim et orbis
 domitor iulius cesar quous subactis gallis sepe rhenum transierit resque maximas in germania gesserit. bellico-
 sam tamen et asperam suenorum gentem dimisit indomitam. Augustus octavianus cui et parthorum et indorum reges mune-
 ra miserunt. quoniam oim romanorum fortunatissimus creditur est. Ille inquam felicissimus imperator nullubivique nisi
 apud germanos succubuit. nam lollianam et varrianam cladem in germania pessus est. Lollianam maioris infamie
 quam detrimenti. varrianam pene exiciale tribus legionibus cum duce legatis et auxilijs oib? cesis longum esset re-
 censere quos intulerunt rei publice molestias germani. qui et si romanorum fortune aliquando cesserunt. postea tamen et
 ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deque alijs diuersis gentibus sepe numero triumpharunt.
 Nec romani cum rerum potirentur res magnas sine germanis auxiliantibus pegerunt. quorum tanta in bello virtus
 tanta in domo fides: fuit ut cesarei corporis custos cohortes ex germanis potissime legeret. Scimus quoque Gotfri-
 dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus et aliquibus gallicis. paucis italis hun-
 gariis pcussisse. greciam penetrasse. hellospontum transisse. asiam pmeasse. iherosolimam ex potestate infidelium vendi-
 casse. victis ac pstratis omnibus que occurrerent in medio gentibus. quous et turci et sarraceni numerosi resi-
 stere conarentur. in eius exercitu ducenta milia pugnatorum fuisse tradunt. atque multo maiores copias sola Ger-
 mania cogere potest. Nam et impante conrado cum Eugenio tercius romanus pontifex xpianos excitaret pro tu-
 tela terre sancte quam sarraceni euertere conabantur. Pruteni cum ceteris vltioribus ydola colebant ac crebris
 excursionibus nunc saxoniam aut alios vicinos xpi cultores infestabant. Conradus aut dimissis saxonibus aut
 ceteris vicinis qui domi cum prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipse cum rhenensibus. sueuis. franconi-
 bus. bauaris iherosolimam penetravit. Postremo quoniam longa et lata sit germanica natio. quam religiosa. quam verax.
 quam iusta quam promissi tenax quam populosa quam diues. quam illic nobilitas. quam fortis et experta militia. quam ecciarum
 ornatus. quanta gloria cleri. quanta principum magnificentia. quanta splendor vrbium. que celi facies. que terre ver-
 tas. cum prouinciarum decem cum principe sit comune magis admirari quam recensere valemus. Cu igitur hoc opus
 historiay ex officina nurniberge prodeat que vrbis inclita in medio ferme germanie sita est pro pauca de germa-
 nia in calce libri absoluemus permittendo historiay Enee pij secundi romani pontificis rerum vbiq? gestarum in euro-
 pa sub friderico tercio romanorum impatore. Is enim etsi natione senensis sit se tamen germanum fateatur cum de se scribat
 Sed cum nos iam annis supra. xxiiij. germaniam incoluerimus non reputamus extraneum existimare debere. Cumque
 impatori ipsique nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruiuerim et nunc ad cardinalatum recepti ea
 curemus que nationis ipsius honori atque utilitati conducant. et ita proorsus agamus ut natione potius germani
 quam itali putemur. verum cum antiquiora illa tpa sub obscura ambiguitate prebeant scribentibus et temporum descriptio
 haud facilis cognita. quoniamque detrahit legentibus fide. Multa quoque de his inter veteres discordia. quam inde nosci
 arbitramur. quia nec montium nec fluminum nec gentium nomina pseuerant. et puinciarum regnorumque termini multam
 varietatem accipiunt. A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsque ad ptolomeum alexandrinum qui pro tpa antoni
 pij situm orbis descripsit. haud equidem magnu tempus est et tamen tanta nomini variatio intercessit ut paucissimos po-
 pulos ex his nominari videamus apud vnum quos nominauerit alter. Ideo Ephorus quippe cymeus Socratis disci-
 pulus a suo tpe narrandi exordiu cepit. Calistenes ac Theopompus quos eadem tulit etas prisca illa minime at-
 tulerunt qui tamen omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua morte re eloquentissimus Eneas
 tingerunt qui tamen omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua morte re eloquentissimus Eneas
 omissis priorum gestis in quibus scriptores nonnulli dissentiunt ad recentiores historias se contulit. Que igitur in
 germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna et in ceteris regionibus europe in isto opere vario et egregio
 dum in cardinalatus ocio viueret accurrate descripsit. historiay igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Bexta etas mundi

Bum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Frideric' terci' romanoꝝ iꝑeratoꝝ

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoq; fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini **E**nee de picolominibus cardinalis
*S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio impatore p Germaniam ⁊ Europam gesta sunt cū locoꝝ
 descriptione ad d. Anthoniū cardinālē hilerdensē incipiunt feliciter.*

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardi
 nali hilerdensi appellato patri suo colendissimo **E**neas eiusdem ordinis. non eiusdes
 meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheti
 cis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adiit libellū affe
 rens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta q̃ nomina ⁊ pauca de moribus continebā
 tur vsq; ad wenceslāū Caroli quarti filiū. **E**ug illi opusculo q̃tuor impatores deesse
 viderent. **M**ā Beneuenustus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesse
 rat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem no
 stram impatoꝝ numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa ⁊ ma
 gna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo **F**ridericus imperium accepit vsq; in hanc diem opuscu
 lum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memo
 riam transmitterem digna memoratu. **E**didi igitur breuem historiam tuoq; nomini dedicaui. qui cum pa
 ri morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea ⁊ leges ⁊ indicabis. **F**uisset fateor operepreci
 um ab initio potius etatis nostre in hoc eum vsq; rex gestarum historiam texere quemadmodum menti
 mee sepe insedit. sed ea non erat vnus podagationis ⁊ p̃sertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucu
 bratio. **A**mat edes nostras ip̃a podagra nec tam recedit q̃ reueri f̃ libens forasse ⁊ huic int̃tioni aliquā
 do subseruiet. **T**u vale ⁊ si quid acerbius in quemq; scriptum offenderis non tam mee nature q̃ stimulis
 podagreṽgētis adscribere. ⁊ quicq; inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. **E**xerbe Roma
 quarto klendas aprilis Anno dñi **M**.cccc.lviij.

Finis problemij

Sequitur historia

Que sub **F**ridexico tercio ei⁹ nomis imperatore apud **E**uropeos et
 qui nomine christiano censentur insulares homines gesta ferunt memoratu digna mihiq; cognita trade
 re posteris q̃ breuissime libet. **C**omiscebimus aliqua interdum alia⁹ repetita. quemadmodū locoꝝ rerūq;
 ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie friderici patrie cōtermina ē et in orientē vergit principii narratiōis p̄stabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāq; hūgari pānonior loco successerit. verū neq; hūgaria pānonie terminos implet. neq; illa tā lata oli fuit q̄ nostra etate. Hūgaria itra danubiū enū et alpes q̄ ad italiā et adriaticū respiciūt mare. Pānonia p̄tinebat ab occasu noricū enūq; amnē. ab ortu mysos ac triballos et flumē sauiū p̄tingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudis et a theutonib; icolis. Stiria quoq; ysdē terminis cōtinet. valeria quondā appellata. Hūgaria vo q̄uis inferiorē pannoniā a fluuiō leytha vsq; sauiū cōplexa ē. danubiū tñ transgressa ad polonos vsq; protendit. et q̄ quondā arua tenuere gepide dacis possident. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ ipa hūgaria. nā et dalmate quos sclauos. et illirici quos bosnēses et triballi seu mysii quos tñ seruios tñ rascianos appellāt. et gethe quos partim valachos partim transiluanos noiant hūgaroz impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoz armis euicti defecerūt hanc prouinciā quaten; citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuerē bachone pannoniōis rege subacto: et amātinis inter sauiū et dranum fluuios prostratis. Daciā vero trās danubiū que nunc hūgarie porcio est Traianus impator edomuit et in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p̄ Aurelianus recuperata est. Post romanos aliqñ huius scythica gens. aliquando gothi ex insulis baltici maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniā occupauere. Postremo hūgaroz natio ex ultimis scythaz finib; inuaduit q̄ vsq; i hāc diē regno potit et vltra citraq; istrū late dñat. Extat adhuc nō longe ab ortu: thanaïs altera hūgaria nre hui; de q̄ sermo ē mater ligua et morib; pene simil; q̄uis nostra ciuili or ē xpi. cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria: quā danubius interlabit. tēpestare nostra

Sigismundus caroli quarti romanorum imperatoris filius natione bohemus origine theutonice. varia fortuna annos supra quinquaginta regnavit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia et liberalitate insignis. corporis quoque maiestate ac decore illustris. Ceterum bello prorsus infelix. quem non turchi duntaxat. sed bohemi quoque sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cum qua regnum accepit. illius causa duos et triginta regulos in hungaria primarios qui aliquando rebellassent gladio percussit. ob quam rem et ipse paulo post (regina satis functa) in vincula piecit est. mulierique vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus donec regni preces supplicium decernerent. Sed non defuit capto in extremis rebus prudentia. qui ut erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regnum sanguinem conservare quam fundere. dimissus ab ea barbaram hermanni comitis filiam duxit uxorem. nec diu postea copatis auxiliis regnum vendicavit. de proditoribus supplicium sumpsit. Mulieris vidue filios et honoribus et opibus inter primos regni proceres cumulauit. quorum adhuc alterius vixit filius. Ladislaus garius comes regni palatinus multa huius Sigismundi egregia facinorosa memorie prodita sunt. Inter que illud preclarissimum quod etiam catholicam in tres partes diuisas conato apud constantiam generali concilio ad unitatem redegit. Italiam Galliam Hispaniam Angliam eius rei causa peragrans. Vitoldo lituanie duci ut se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quam solennia coronationis expleret. Prussiam quam rex polonie fratribus beate Marie theutonicoz armis ademerat restitui iussit. Cum venetis duce pipone florentino grauius bella gessit. Venceslaus bohemie regem germanum suum quod regno inutilis esset coniecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronam imperii ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiam brandenburgenses friderico burggrafio nurnburgensi dono dedit filiam Elizabeth ex Barbara nata Alberto duci austrie in matrimonium copulauit. illique demum apud snoymam morauie ciuitatem moriens regna quibus prefuerat ultima voluntate reliquit. ossa eius in varadino iacent. Albertus apud albam regalem cum coniuge coronatus bohemie quoque diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes et ipsi suum sanguinem extollere decreuerunt romanum ei committentes imperium. Id alberto suscipere non licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex usu videbatur suum regem theutonibus impare. atque ob eam causam iureiurando albertum obligauerant ne suo in iussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Viennae fuit victique precibus prebuere consensum. ille imperium nactus in hungariam rediit aduersus turchos qui tunc rasciam inuaserant arma moturus. sed dum buda moram facit (ea est regni sedes) iudex ciuitatis natione theutonice hungarum quempiam ob delictum flumio demersit. id hungari molestissime tulerunt. quibus theutonicum nomen exosum est. Excitatus euestigio tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiunt negotiatorum domus. quorum pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tempore budensibus Jacobus marchianus ordinis minorum professor doctrina literarum et vite sanctimonia clarus. qui sedaturus tumultum simulacrum saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoque populo obuiam factus ut cedit parcant ut rapinis abstineant ut arma deponant supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neque enim tempus ferebat interpretem bene sibi futurum autumant qui christum suis ceptis ducem habeant. sublimemque iacobum simulque crucifixum in vlnis attollunt ac bachati per urbem nunc istam nunc illam domum copilant. sunt tamen aliquanto minora spolia. et a cedibus tractatus est ob presentiam iacobi qui modo precibus modo lacrimis furore incense plebis lentire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis ecclesie pontifex moris. apud quem preciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoniun petit et regina cum eo. apertuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. que sacram appellant fidelique annui tradita archas claudit atque obsignat. Albertus paulo post ad dranam usque fluvium proficiscitur ibique castrametatur maiores copias expectat cum quibus turchos inuadere possit Smederomam urbem rascie obsidentes. prius tamen expugnatum est oppidum quoque auxilia venirent. ipse Buda reuersus cum dissintheria laboraret Viennam repetere statuit siue moriturus inter suos. siue quod aerem in quo fuerat nutritus perferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta uxore pregnante obsignatoque testamento in villa que longa dicitur re magis ac magis morbo affectus relicta uxore pregnante obsignatoque testamento in villa que longa dicitur re magis ac magis morbo affectus relicta uxore pregnante obsignatoque testamento in villa que longa dicitur

nam comedant. Legati quibus prohibente regina Aladislau adire que magnis pollicitis onerata in hunga-
riam traxerunt et imposito diademate regem salutauere. quo cum diu Ladislai mater vario euentu armis contem-
dit hungaris in duas partes diuisis vltimus comes alie dum consobrino studet latissaeque regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere maceratus est. Dionysius archiepiscopus strigoniensis qui postea cardinalatus ho-
nore donatus est genere ac moribus illustris utriusque regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo-
catus enim ad polonum quibus publica fide accepta budam petuisset non prius libertati sue redditus est quam Aladi-
slauum in alba coronauit. ipse quod primum potuit domum reuersus polonorum conatibus summo studio aduersatus
est. Iulianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina quibus inducias belli inter Aladislauum et Elizabeth ad certum tempus
composuit pacem tamen efficere non valuit. regina mortua omnes penes hungarie optimates ad polonos defe-
cere. solus Biskra bohemus rei bellice peritissimus et manu promptus latissai partes in hungaria tutatus est.
huniadem magnis exercitiis cinctum castris exiit. hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalibus
ortus sed ingenio dextro et animo sublimi et virtutis amator multa cum turcis secunda praemia fecit. et hostium
spolijs hungarica templa ditauit. primusque omnium apud hungaros turcorum acies et frangi et vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebus excitatus Aladislauus et ipse praedium cum amurata turcorum impetere committere non du-
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. sedus inter fridericum imperatorem et vladislauum qui se regem hun-
garie appellauit Iulianus cardinalis ea lege composuit ut liceret imperatori hungaros cohercere si quod in au-
stria stiriaue damnum inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestare. Bu-
tium oppidum in hungaria est stiriae atque austrie proximum hoc latrones occupauere et plerumque circumiecta castel-
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecorum atque hominum abegerunt. Notus ea re fridericus com-
parato raptim exercitu in hungariam traiecit munimenta expugnauit. ex latronibus. lxxx. furca suspendit. Cum
cecidisset in bello Aladislauus conuentus hungarorum apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit neque muris cinctus neque magnificis domibus exedificatus. ville speciem gerit. hic Ladislaus alberti fi-
lius communis procerum consensu rex designatus suisque deinceps auspicijs in turcos pugnare cepit. nec tamen fe-
liciora eius praemia quam poloni fuerunt. Iohannes huniades regni gubernator assumptus absente rege provin-
cias ut aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dum rex affuit minor eo habitus est. hic prostratus apud albam tur-
cis quemadmodum in rebus rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dominici corpus deferri. indignum esse aientem serui domum intrare regem. iussisse sese
quibus deficientibus viribus in templum vehi ibique de more christiano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atque inter sacerdotum manus deo animam reddidisse. Felix spiritus qui tante rei quanta gesta est apud albam nu-
cius atque auctor migravit in celum. Ladislaus qui ex tutela iam pridem imperatoris emissus et in paterna re-
gina receptus turcorum metu ex hungaria in austriam se contulerat. audita turcorum strage et gubernatoris mor-
te quo cum alie comes apertum gerebat odium impellente ipso comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nuncius audierat. rursus in hungariam rediit. sed dum apud albam spolia turcorum et interemptorum hostium ca-
dauera inspicit comes ipse cuius caput erat a rege secundum. et qui iam solus tanquam regis auunculus leges hun-
garis prescribebat. Aladislao huniades filio in castro regio obtruncatus inde necem consecutus unde sperauit
imperium. Offensus ea re mirummodum regius animus dolore tamen suppressit nec dubitauit auuncu-
lum iure cessum fateri. Cadaver defuncti in aliam missum est. rex budam se contulit ubi secutos curiam huni-
adis filios in carcerem rapti iussit. percussoribus comitis ladislauum natum maiorem capite plecti. Mathias captiuus
duxit in austriam. et profectus in bohemiam penes eum sequi mandauit. ipse paucos dies prage moratus. siue
morbo pestifero ut plerique tradidere. seu veneno ut alij affirmant die obiit. nobilissimus sanguis paterna ori-
gine ac materna ex imperatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suam recepit. Corpus ladislai apud proauum Carolum quartum romanorum
imperatorem in arce pragensi atque in ede sancti viti reconditum est. Defuncto ladislao rege hungari ad ele-
gendum successorem ad kalendas ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniunt in-
ter quos michael zylagi magna militum stipatus caterua praesto adest. xij. milia equitum. peditum. vij. milia cum
secuta ferunt. quibus stativa in pesta fuerunt. Michael frater coniugis huniades et mathie auunculus fuit. cui
propter necem ladislai nepotis cum plerisque regni baronibus acerrime similitudines erant his potentia eius haud
paruum ingessit terrorem. nec iam percussa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabatur. Michael
vero conuentum adiens non sero circa armatos adduxisse ait. non ut vim congregatis inferat sed ut eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac popularium in assumendo rege perturbare conentur. Illud tamen sevelunt
vnum ex regni accolis monere ut Iohannis huniades beneficia meminerint. qui vnus omnium turcorum ar-
ma ab hungarico regno depulerit. claresque gentis victorias peperit indigna suis meritis praemia reddita. ex
filijs eius alterum crudeliter occisum. alterum in bohemiam captum seruare posse. Barones memoriam iohannis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atque in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas

set neq; ferendum ut ad exteros ea potestas deferat; parere se omnibus qui nepoti fuissent infideliter. regni salutem ante oculos ponere si quem puincie utiliore esse arbitrent; nihil ob stare quo minus melior eligatur. fuit res aliq; diu anceps cū baronum sibi quisq; timeret. Postremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina et moribus excellentem. qui cū legatū agebat apostolicū tradidere. **M**athias octo et decem natus annos nono kaln. february inter. xl. milia virozū qui medio in danubio cum glacie constricto impatiētes magni secreti electionis exitus expectabant rex acclamatus. Nunc quisquis hec legis et futura p̄dicto singulare proorsus humane inconstantie documentus **E**x duobus adolescentulis etate moribusq; pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū exornat deferat ad tumultum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat ad regnum. **L**ibertas eius ex gubernatore bohemię sponsalitijs atq; pactionibus empta refert. **M**irabile quod matrem repentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filiū prius regem appellatū audierit q̄s vincū exemptum in parte hungarię que transdanubium in septentrionem porrigit et nunc **S**epusium vocant olim gepide confedere insignis latro examites natione bohemus hussitay pestifera labe infect⁹ milites predandi cupidus vndecūq; ad se venientes benigne collegit eosq; fratres appellauit. et vniuersam regionem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusq; mensis viritū diuisit. ex quibus nō plus accepit qui totū mensem q̄ qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id sibi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus et qui prima hora et qui vndecima veniant equā mercedem p̄mittit. **H**ec societas cū longe lateq; rapinas ageret et tam q̄nq; milia pugnatorū in armis haberet indicisq; cresceret non aliter dissipari potuit q̄s duce ipso **A**ramite ad stipendia ladislai regis vocato. **T**ransiluanā regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. et multū romanorū cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi et balachi. **T**heutones e saxonīa originem habent viri fortes et bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant **S**ibenburgen ses patrio sermone appellati. **S**iculi hūgarorū vetustissimi credunt; priuī omnū qui ex hungariaveteri in hanc puinciam venerint. **E**am ob causam q̄uis agros suis colunt manibus ac rure viuētes greges pecorū pascū t. nobiles tñ appellat. et occurrētes iuicē alter alterū generosū dñm salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno rex hungarię coronat. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorū numerum supra. lx. milia esse ferunt. **I**ussi vō in bellū exire nisi pareant capitali pena plectunt. bona fisco applicant **B**alachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tñ apud transiluanos inuenies viros exercitatos hungarię lingue nescios. **I**n hac puincia oppidum fuit quod **B**istriciū vocauerunt regie corone subiectum. **I**d ladislau rex cū **V**ienne ageret iohanni huniadi dono dedit. **T**ulerunt id egre oppidani diuq; resistere. coacti tñ impata fecerunt. **E**t mortuo iohanne eiusq; filio ladislao hūc occiso **M**ichaelē sylagi qui p. **M**athia altero iohannis filio regnū petebat turpiter rececerunt. **I**lle indignatus q̄s primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu rediit vi oppidū expugnauit. rebellium ciuitum alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incendio delens. **I**ngresse sunt paulopost transiluanā turchorū circiter tria milia p̄damq; magnam abegerunt. pecorū atq; hominū quos insecuti sibinienses et ipi theutones ad interitionē vsq; deleuerunt. victores p̄da recuperata domum redire **A**ix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exiciū parās que bistricensib⁹ aduersus se opem tulisset. **S**ed cum sibinienses intra munitissimā urbē se continerēt frustratus desiderio suo minabundus recessit. **A**pud hūgaros obiit etate nostra **P**aulus vergerius iustino politanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditiss. p̄bata. **A**rianius qui alexandri magni gesta greco sermone p̄scripsit. **L**atinus ab eo redditus est hortatu **S**igismundi cesaris. **S**cripsit de ingenuis moribus grecas et barbaras amicitias compauit aduersus **M**alatestas. qui maronis statuam in foro mantuano deici iusserat. nobilem inuectiuam edidit. **E**x hūgaris qui studia hūmanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. **E**t alterum iohannem eius ex sorore nepotē. qui sub **S**uarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̄s soluta valet oratione. **H**orum tamen originem sclauonicam ferunt. **S**cientiam iuris plurimi p̄fessi sunt. **I**nter quos **B**ionisius excelluit gente canysia natus. qui strigonienses fortitū est ecclesiam. honorem quoq; cardinalatus ut ante diximus emeruit. **I**n re militari **N**icolaus wayda transiluanus. **M**ichael vsfatus. et qui calisium inuasit **P**angratus nomen adepti sunt. **N**unc clarus habetur michael sylagi ex alieua ruina magnus. **I**ohannes huniades cuius nome ceteros obnubilat nō tam hūgaris s̄ q̄s valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Sexta etas mundi

Valachia

Valachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq; in Euxinum protensa pelagus plana ferme tota et aquarū indigua. cuius meridiē hister fluvius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s n̄ra etas rutheuos appellat et versus fluvium thiram nomades scytharū genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incolere quondā gethe. qui et dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt et traciā pluribus cladi- bus affecerūt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt et colonia romanorū que dacos coherceret eo de- ducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo t̄pis tractu corrupto vt sit vocabulo valachia dicta et pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ et hōi mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate n̄ra due factiones fuere. altera danorū. altera dra- gulaz. sed hī cū danis impares essent atq; ab illis multifariā opprimerent turchos in auxiliū vocauere. q̄z armis adiuti danos pene ad interitionē deleuerūt. Danis vō iohānes huniades hungarorū impio fretus opē ferēs nō tā illos restituit q̄s sibi ip̄i claritē et opes acq̄sunt. Quippe q̄ danorū agros ex p̄tate turchorū ereptos et sibi et posteris perpetua possēsiōe retinēdo occupavit. Valachi et insulas bistri accolūt. inter q̄s peucen insulam apud veteres fama notauit. Et in tracia q̄s sedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem q̄n et autores ip̄i quos imitari oportet non solū varij verū etiam inter se d̄rj ac magnopere dissentientes. inueniunt et ip̄arū prouinciarū li- mites pro d̄nantij auctate ac potētia sepe nūero p̄mutat. nā q̄ puicia latissima quodā fuit etate n̄ra aut ex

xisset. amissa tā locuplete ripa tenuiore e regione in asia delegissent. hec Strabo. **C**ōstantinū vō impatorem
 cognoie magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthoz excursiōes cō-
 pesceret tradūt ecciastici autores in troadē. pfectū ibi regie vrbis fundamēta eiecisse vbi quodā agamēdō
 ceteriq; grecoz p̄cipes aduersus priamū regē fixere tētozia. sed admonitū in somnis a xpo saluatore locū
 aliū designāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māserē vestigia infectū reliquisse atz in traciā nauigante **B**izantiū petiuisse
 eūq; sibi locū diuinit⁹ ostēsū dixisse. mox vrbe ampliāsse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turrez.
 magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tūq; illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ im-
 merito dici posset. **S**criptozes vetusti q̄ floretē vrbe viderūt videre deoz poti⁹ in terris habitaculū q̄ im-
 patorū putauere. **R**ome vrbi nouā romā ipator ididit. f̄vicit obstinatio vulgi vt a p̄ditore poti⁹ p̄stātinopo-
 lis vocaret. **I**n hac vrbe multa sub impatorib⁹ epōz p̄cilia celebrata. multe sup̄pse in xp̄iana religiōe sur-
 gentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuinit⁹ māsit q̄ de p̄cessionē sc̄isp̄s. q̄uis in plurib⁹
 agitata ac reiecta p̄cilijs ad nostrā etatē vsq; pueniēs. deniq; sub **E**ugenio quarto pon. maxio in florentina
 synodo. quēadmodū suo loco dicef. nō solū a latinis s̄ ab ip̄is z grecis dānata explosaq; ē. **A**lex q̄s q̄s **J**o-
 seph patriarcha z **J**ohes impator gentis eiusce cū latina ecclia cōcordib⁹ animis fidei symbolū decātauerit
Constātinopolitana tū ecclia credere q̄d romana sentiret nephas duxit. **O**bierat in florentia patriarcha q̄
 vniōni p̄senserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. **C**ōstātin⁹ q̄ ei successit siue decept⁹ siue spon-
 te sua insaniēs haud q̄q; vniōni p̄sentiēs videbat. z iā **G**regoriū patriarchā priori suffectū q̄d ad verita-
 tem fidei ambularet domo pepulerat ecciastica bona inuadēs. miserat eo nicola⁹ p̄t̄fex roman⁹ yfidoruz
 ep̄m sabīnensem vniuersalis ecclie cardinalē virū industriū z q̄ rutenoz eccliam iādudū rexerat p̄contatū q̄
 nā rōe grecanica natio lagatoz suoz cōuenta reiceret cū latinis floretie habita. iā ille impatorē eiusq; sena-
 tū in rectā viā pellexerat cū turchoz bellū duce z auctore moamethe veluti repentina tempestas in constan-
 tinopolitanos emerfit. de q̄ paulopost suo loco dicef. **V**ideo cōplures etatis n̄re nō auctozes aut poetaz
 dūtaxat verū z h̄storicos eo errore teneri vt theucroz noie turchi appellēf. credo eos idcirco motos. qm̄
 turchi troyā possidēt quā teucri coluere. s̄ illoz origo ex creta atz italia fuit. **T**urchoz gēs sc̄ithica z barba-
 ra est de cuius origie atz p̄gressu q̄uis p̄postū egredi videar dicere haud alienū existimo. qm̄ sub euo n̄ro
 intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt aliā greciāq; tenēs latinū xp̄ianūq; nomē late p̄terreat. ea narratio res q̄s
 traicēses ap̄iet de q̄bus institut⁹ est sermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philosophus tradit ultra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ptra Babilo-
formicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoz lupoz ⁊ vultuz carnes. nec abortiuus hoim absti-
nuit. die festu nullu colut nisi mese augusto saturnalia. romanoz impiu audiuit magis q̄ sensit. q̄uis octa-
buta reddere aiaduertisset nouu dieru ac tpm deu exortu esse arbitrata munera ei quotanis trasmitit. Nec
egressa cu auarib⁹ q̄s hūgaros nra vocat etas feroci pugna mltis vtrobiq̄ desiderat⁹ p̄fixit. Exinde pōtū
capadociāq̄ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clandestinis qui-
busdam excursionibus vires sibi vedicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde p occa-
siones facile irruptiones fieri possent vsq̄ adeo emerfit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari Marte aduersus
finitimos de agri possessione certare ⁊ deniq̄ procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
thiniā. pampiliā. pythiā. vtrāq̄ frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocat⁹ ad oras vsq̄ ionye ⁊ lit-
tora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi pfactiōes
secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ saguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
vigesimali ab hinc ⁊ centesimali circiter annū. Ottoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex-
collectio milite nō parua manu per seditionē p̄flata crassari passim ac non solū reliq̄as xpianas vexare.
verū ⁊ hoies sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoz p̄ncipes
seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē laniant affctis vndiq̄ oib⁹ q̄ p ingenio prederapinarū
q̄ percipiti essent auctoritate breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi parti deditiōe in prātē
accepit. Ottomanō filius successit. Orcanes q̄ re inchoatā a p̄re comode prosecut⁹ ad modū p̄pagauit. euz
amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoz imperio disceptatib⁹ ab altero q̄ supari timeret in auxiliū ac-
cessit turchoz p̄m⁹ trasit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postq̄ ambos eneruatis cōsumptis
q̄ virib⁹ fractos ⁊ desessos aiaduertit versis vt aiūt prioris arma in eos sine villo discrimie per occasiones
couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peropportune incheroneso ad bellespōti fretū cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palāq̄ sibi ⁊ posteris grecoz polliceri imperiū nō dubitauit. magnāq̄ thracie par-
tem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salimanū et
pazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹
afflat⁹ vsq̄ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thes-
salias. macedoniā. phocidē. boeciā. atticā maiori ex parte occupauerit. Adios q̄s illirios tribalos cre-
bris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim vō tū omni agro suburbanisq̄ ac delicijs spoliavit. tū
longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditiōe agere ceperint perissetq̄ procul
dubio ⁊ in hostis seuisimi potestate venissent ni tamburlanes ille scithaz p̄potens rex instar torretis ip̄o
incursu atq̄ impetu cūcta prosternēdo ac vastando pazeitē ip̄m occurrere ac reluctari conantem magno p̄-
lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētū in cui⁹ exercitu duodecies centena mi-
lia hominū fuisse tradunt⁹ xerse ac dario maior quoz copijs siccata flumina prodiderūt. ira ip̄e se det vocē-
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoies tanq̄ pecora trucidauit nō
etari nō serui pepit. Damascū nobilissimā sirie urbem dirupit atq̄ incendit. pazeitē cathena vinctū prātē
dens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanq̄ scabello vsus est. post cladē pazei-
te filij eius qui cōpures erant in potestate grecoz venere qm̄ piculū euasuri in thaciā trajcere p̄tenderent
Calapinus aut natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdu rex vngarie
collatis signis plū iniens tumultuose fufus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoz ingēs occasio facta
Johannes dux burgundie in eo plio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan ei⁹ fi-
lio tenella etate adolescentulo moyses patri⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato ma-
oemetē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transda-
nubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa graua impauit. nōnullos in asia turchozū
regulos armis regnisq̄ penitus spoliavit. xpianos sub impio suo regentes q̄durissime afflixit. Macho-
mete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreret. audita patris morte in traciā tras-
sire conate ip̄ator grecoz. phibuit. diu muscaphaq̄ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiret⁹ emisit ⁊ sum-
ma ope p̄secutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cō-
secutus thessalonicā illustre grece urbem quā tū veneti possidebāt vi captā expugnātq̄ penitus dirupuit
eaq̄ victoria auct⁹ ep̄rū atq̄ echoliā nō obscuras. puincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va-
stauit. oppida multa vi cepit dirupuit atq̄ incendit. vxoribus more gentis q̄ pluribus iunctus est. Inter-
quas Georgij seruiē dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus
Georgius impar generi potentie furentemq̄ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Sme-
dram tueret. cum coniuge ceterisq̄ liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est
tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumq̄ duces acie conflixit. verū quīs Seruiē magnam partem recuperauit

Berta etas mundi

non tñ Georgio cuncta restituit multa sibi p̄t̄ retinuit multa dedit amicis neq; iniuria cū t̄ ip̄e sua virtute repu-
lisset hostes t̄ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nūc illos sefellisset
i his vō que religiōis essent neq; romane eccie auscultaret neq; maomethes legē sequerē. Libet qm̄ bucyē-
tum est hui⁹ opa ad finē p̄sequi qm̄ male pugnatū esset in p̄lio varinensi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atq; obuiā factus veniente interceptit t̄ quasi hostē
cōfecit in viucula. nec p̄t̄ dimisit q̄ oppida sue ditionis ab eo p̄idē occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophiaz copias duceret videre q̄ nō parua thurcis illatur⁹ damna amurati oīa hūgaro-
rum cōsilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximā xp̄ianis intulit cladē. quēadmodū suo loco refere. Cū vō
turchi cōstantinopolim euicissent atq; in Seruiā ducere exercitū minarē. Scdō auxiliū petens ad hungaros
transit t̄ in austriā vsq; profect⁹. Ladislau⁹ adiit regē. grandē t̄ iā senex dign⁹ veneratu si recta de religiōe
sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistran⁹ ordinis mi-
norū professor vite mundicia t̄ inter p̄dicatores euāgelij n̄ro tpe insignis quesivit an audire se vellet annue-
ti qd̄ romana eccia credit t̄ docet exposuit diu secū p̄ interpretē de sacris eloquijs disputauit t̄ errorē sue gen-
tis relinqueret magnopere cohortat⁹ est. Ille hoc deniq; respōsum dedit. Annis. xc. vitā p̄dixi nec aliā religi-
onē q̄ suscepi a patrib⁹ noui. sapientē me ciues mei q̄uis infelicē hacten⁹ putauer. tu nunc qd̄ sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditiones relinquere. atq; his dictis e conspe-
ctu abiit t̄ p̄iculosū est religiōē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom̄ accepisset michaelē zilagi q̄ tūc
albe cū p̄sidio p̄erat fratres eius latissimū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel p̄benderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes adiuerit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci su-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discriptus interiit. sed nō impu-
ne id georgio cessit. Cognouit t̄ michael paucis post diebus illum ppe danubij ripam iter habere aggres-
susq; cū armatis captiui abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē-
ptus est georgi⁹ magno auri pondere nō tñ diu supuixit cū trunco man⁹ fluoz sisti nō posset. atq; hic p̄fidi bo-
mis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eū gubernationē suscepit excluso fr̄e gregorio quē quodā amurates excecā-
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis p̄fugies frustra eius auxiliū implo-
rauit. Obijt dein⁹ lazarus de cui⁹ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregori⁹ turchoz auxiliū paternū
regnum nitif vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katheczynavlicci comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portione hereditatis desperat. Iohānes cardinalis sancti angeli ab hungarij
inuitat⁹ eo p̄fect⁹ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut aplice sedis noie recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nō sine graui p̄iculo vix em̄ man⁹ turchoz euasit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquim⁹ p̄sequimur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliq; tā suis amat⁹ q̄ n̄ris odiosus
cū centū milib⁹ pugnatōz intrauit hungariā late popular⁹. puincia. sterilis ann⁹ impedimēto fuit ne regno
potiret cōmeat⁹ penuria p̄pulsus redijt. Iulianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio p̄tifice maximo ad-
uersus eū missus hūgaroz extulit aīos t̄ arma sumere p̄uasit. exercit⁹ xp̄ian⁹ vsq; sophiā ad arcū magnū p̄-
fect⁹ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Iohānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt ploratibus pueris matressfamilias taciturnitate nō aliter impa-
rēt q̄ iohānis p̄sentia minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis p̄fligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna q̄ fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hūgarj
qui bello interfuere cupiditate glie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaq; multo plura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo p̄lio cecidisse suis lris affirmavit. Signa militaria nouē capta iohāne huniade non
ducis tñ sed militis q̄ singulari virtute vsum ei⁹ fides habita turchis ea xp̄ianoz victoria plus pauoris
q̄ damni attulit. nō hūgaricas tñ vires sed germanicas q̄ in se p̄motas arbitratib⁹. Cōsternati ergo ac p̄-
culsi metu p̄inde ac tot⁹ occidēs cōiurasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētē sue
q̄ casui victoriā imputarēt p̄iculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunā oblatos vltro p̄ditiones pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū p̄ sua sacra ambe date p̄tes p̄stiterē. Desposito Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Abolesta ea res Iuliano cardinali fuit cui p̄sequenda victoria videbat. Eugenio q̄ roma-
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̄ xp̄iane fidei p̄pagande.
Scripsit igit⁹ cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiōis p̄cussū esset. Ladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti p̄uēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit
nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principib⁹ auxilia petijt preter Philippus
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic solus classē instruxit que vsq; in belle-
spōtum p̄fecta turchis ex asia transitum p̄hibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū plerisq; trirētib⁹ eo missus classi p̄fuit. Ladislao qui alienum regnū inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli provincialib⁹ nō deesse. Accersitis igit⁹ ex polonia t̄ bohemia ceterisq; vic-
inis gētib⁹ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoz agros inuadere statuit Iohāne huniadi castroz cura
cōmissa q̄dragita circiter eq̄tū milia fuisse tradit. plerisq; dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūga-
rie p̄tifficesq; q̄ plurimi interfuere. Iulian⁹ sc̄i angeli cardinalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter p valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt p plana z cāpestria loca in roma-
niā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis z turchis in europa manentibus nō satis con-
fideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū trāscendi freti non mediocris cura. q
classē aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt atunt z multa voluenti animo. Genuēses quida
us q stadia quinq; latitudo freti continet inter pponitidem z euxinū pelagus. tū est spaciū quod europas
asianq; distēminat. Bosphorū Tractū dixerē maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distāte. Hic amuratis
exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse
serunt. Ias xpiani locum attigerant cui varua est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias
nūciatū est. Cedēdū vlatislao cardinaliq; videbat. z ne circūueniri ab hoste possent munitū montanumq;
locū petendū. at hūniades aduersari ac resistere turchoz se nosse vires dicere famam semp vero maiorem
esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tū impares fore illos aurea z discolori veste. hungaros ferro
atq; ere fulgere. xpianū agmen z stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis pgraue intentū quo dux nō
modo signet sed z innuat. Contra si turchoz mores inspiciant feminas magis existimare debere q viros
Si fugiat exercitus xpianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissi-
mi pceres militant nūq; deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit. Hūniadis sententia ex-
pectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem pbuere q fama ipa vulgauerat siue q metuenti-
bus omnia vero maiora vident. siue q amurates in cogendo milite vulgate opinionē haud quāq; defue-
rat. Territus hūniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admo-
nuit. ille serū consiliū arguens pnciosam magis fugam q pugnam dixit. Commisso plio sperari victoriā
posse. sepe minorib; exercitibus celsisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q audaciā z ordines
pstante victoriā. tū quoq; respicere meliorē causam pstantiorēq; se paucis si modo audeant exhibere.
Fugietes victoriā hosti tradere ferendaq; terga z multam suoz cedē. Magnifica quoq; verba iohannis p-
die dicta plenus irarū exprobrauit. Iussisq; omnibus arma capefcere pliū expectauit. Amurates in prio
colle consederat. ex quo suos pariter atq; hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pu-
gnam puocarent facto globo in thristianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas suere. que
vento agitate instar alarum p se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz fre-
na multoz visa z mult; galeaz argenti atq; gemmaz nitor. ipas quoq; gladioz vaginas pgrandes vno-
nes ornabant. nō tērectauere xpiani certamen. itum est verocib; in pugnam animis. supior acies nostra
turchos in fugam vertit. q plurimis primo impetu pstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil ta-
le ferentem fugissetq; ptius p dito exercitu nisi circūstantes satrape compēhenso eius equi freno ignauit;
eius increpassent fugientiq; cominati sunt necem. pstitit ergo inuitus iussisq; fortissimis arma sumere pre-
lium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xpianis nunc turchis ppinquiorē vi-
ctoria sese prebentem. cadebant hinc atq; inde q plurimi. plures ex turchis quoz corpa paz tecta facile sa-
gitte ensesq; penetra bant. Postremo quom nou; in horas hostis incederet z saucioz loca integri occupa-
rent non tam virtute q numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tū vlatislauus cum globo
suorum quos erga se non minus fortes q fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cri-
stianisq; animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dixim; circūiectosq; vndiq; currus impetū fe-
cit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect; amurati pauor trepidatū totis castri nec iā consistendū animus
aderat. quod si hūniadi par anim; ac regi fuisset z arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea
dies z amurati vitam z posteris eius impertum grecie abstulisset. verū ipse vt primū cedere xpiana signa cō-
spexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq; insalutato rege nutante adhuc
victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa z saluare aliquos q perire
omnes maluit. Poloni acceptā eo plio cladem hūniadis vecordie atq; ignauie tradiderunt. ipse sua cōsilia
spreta conquestus est. Vladislauus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo dete-
ctus obtruncatus est. caput eius hasta infixum p greciam atq; asiam in signum victorie populis ostentatū.
Poloni ad vnum celsi omnes direpta castra z qui munitiones currū tuebant; necati. Epi z pceres hunga-
rie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso prello quoniā iam hostes
euasisset hungaroz pfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertus latrunculi quida;
nouere z arbitrati pecuniam apud eū esse detecto equo necauerunt z ablati vestimentis nudū cadauer fe-
ris z volucris dimisere. Hic exit; eius viri fuit magni z admirabilis in quo nescias doctrina maior an
eloquētia fuerit grata hominis pſentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia p xpo z mortem ipam ferre suaserit. Hūniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruire cepit. Po-
loni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardina-
li venetiaz eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neq; fretū vti par fuerat custoditū neq; trās-
uectos hostes xpianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nūciauit. de numero cesoz minime cō-
stat illud exploratū est longe plures ex turchoz acie cecidisse. Ceterū p numero copiaz longe mai; damni
christianis illatum. Victor amurates neq; fugientes hostes insecutus est. neq; gloriabund; inter suos ma-
gnifica verba iactauit. neq; vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior es-
set z cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensq; vasa colligi. co-
pias que superfuerāt domū remisit. ipse adrianopoli reuersus deo suo q p victoria fecerat vota pſoluit. Ex-

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄s fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prouinciāz maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se rege cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoz opib⁹ ⁊ auctoritate maior maomethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitaret more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄ regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō parnū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacefcere p̄sumperunt. Sua quēq; calamitas domi attonitu
tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq; partis eliserat. nec turchis neq; hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noie gebernauit ferocior huniades rei⁹q; militaris piti-
or ignominiam varue acceptā obliuisci nō poterat ⁊ abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesq; meditabaf spem bene gerende rei turchoz quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appa-
ratum ostenderant vires illis atq; animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
cupare gloriā posset turchosq; pessundaret. quibus si adfuit exercitus impatorem tñ p istis p̄fuis defutu-
rū arbitrabaf. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄ ducem exercitu carentem. Coactis itaq; repē-
te copijs ex hungaria accersitis bohemoz auxilijs mercennarioz q̄s militū nō parua manu coacta ducere i-
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ mouisse ex hungaria nūciaref. Eam rebus gerē-
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruiē vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens natus ostendit. pculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebaf. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc mētem puertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ reuocare ab ocio
amuratē. neq; em̄ veterani militaturi sub alio credebaf nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabaf q̄ sub
eo qui vincere consueffet. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq; ne imperiū amitteret si pater iterū regnū
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui p̄pato mor
exercitu in hostem p̄fectus nō aliter q̄ si ad p̄dam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
sophiam transierat. p̄stratisq; qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilica
vocatur castra posuerat. quom̄ aduentare amuratis copie nūcianf nō expectauit huniades. puocari prior
ipe pugnam inijt. commisso p̄elio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quonā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoz impetum qui q̄s virtute p̄starent
numero tñ supati nō tam victi q̄ fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq; suos neq; minis neq; p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello p̄fugit. Multi hungarie procures ⁊ nonnulli ecclesiāz ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obiit. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ⁊ asiatici regni
caput. Paulo anteq; obiisset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei p̄didit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que puez recognoscerent postq; certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matris filius reddidit
funusq; regio more fraternū duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapini noie supposuisse ferunt illumq; p filio amuratis necatum. chialapinū vō ad constantinopo-
līm clam educatum. post capturam vō vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc esse quem Ca-
lixus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ sepe tonsoꝝ filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq; tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in procures ⁊ aulicos seuire p̄tumeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatione Constantinopolis

Uoluerat ita pridem animo maomethes quo nā modo Constantinopolim sibi subigere posset neq; ad suā
 maius inde nomini suo decus accedere si eam urbem expugnaret q̄to p̄ genitores sui idem conati turpib;
 accepti desitissent. Cū paucis igit participato cōsilio castellum iuxta litus ad hostium bosphori paulo ab
 urbe remotius aliud dissimulās incredibili celeritate extruxit ac munivit. bellum deinde urbi nō modo in-
 duxit sed contra inita federa contra iusiurandū intulit simul ⁊ gerere cepit. Venierant eius animū greci dis-
 fidentesq; suis viribus ad latinorū opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch-
 videntib; suis principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̄iane religionis partem non
 viderunt q̄uis priuatis quēq; aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis
 crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariq;
 regiam urbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram
 oppidum versus mare muros alluit urbis longitudinis ad duo milia passuū raptim extructo. turribus li-
 gneis eousq; erecti vt muros (q̄uis altissimos) excederent. machinamentorū tormentorūq; multiplici adhi-
 bito genere. oppugnata est urbs defensaq; summis vtrinq; viribus. non paucis diebus ad extremum vo-
 lūte p̄conis totis castris inclamatū est. Quinto kalend. maij milites omnes ieiuniū sanctificent sequenti die i
 armis assint urbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōstituta die
 ieiuniū ad noctem vsq; seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes p̄uicia passim habita ⁊ quisq; ami-
 cū p̄pinquū notūq; habuit cū eo hilaris epular⁹ est. atq; vbi satis ē bibitū tāq; se deinceps nūq; visurū ēent
 amplexati exosculatiq; simul vltimū vale dixerūt. In urbe aut sacerdotes sacras ferentes ymagines seque-

te populo urbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpora ieiunijs atq; orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis et altitudine et crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē et grecorū incuriā pīnis ac ppugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros et anmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia et anmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudis
fossa. **C**eptū ē plū paululū an lucē cū miles turch⁹ piculi q̄ more patientior esset ac vulnera et sanguinem
p̄daz dulcedie pensaret pugnatū est in tenebr̄ maiore turchorū p̄nicie in q̄s tela supna librabant. **E**t postq̄
dies illuxit dato signo vndiq; nō solū cōstātinopolis s̄ etiā ip̄a q̄s pera ne qđ auxiliū grecis p̄staret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq; legionē muroz ps ac portaz attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos di-
stingeret et ip̄a cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. **P**ari mō et nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. **A**dmouent vrbī lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasq;. **E**t
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. **G**reci saxoz pōdera puoluūt disiectā fluitatēq; testudi-
nē lanceis contisq; p̄scrutant donec soluta cōpage scutoz exangues lacerosq; p̄sternūt. fit strages et iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnat. **S** adest maomethes fortissimū quēq; noiatim vocitāsvtq; in plū
redeant adhortat. hos p̄m̄is allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus
rurere murū portasq; quater innixi humeris et sup iteratā testudinē scādentes p̄hensare hostiū tela brachj
aq; nitunt. itez integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia percūtū forma et ple-
rima mortis imago. **I**ohānes iustinian⁹ apud **S**enuā ligitū metropoli nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ urbē defendisse videbat in hoc certamē vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aduertit ne cete-
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. **S** impator vt abesse **I**ustinianū cognouit quo ierit p-
cōtat inuentūq; rogat ne pugnā deserat. ille nibilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in-
urbem redeat. **E**rat aut obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac p̄pterea hosti fortius resisteret. sit interea remissior defensio. qđ turchi aduertetes acri⁹ incum-
bunt. **E**t qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p̄ ruinas ip̄as scādētes
antemurale cōscendūt grecosq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā p̄fusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo s̄ fugiēs in ip̄is porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca-
tusq; obiit. in tāta multitudine pugnatōz duo tm̄ reperi sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalmā-
ta **T**heophil⁹ **P**aleologus et iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchorū impetū susti-
nuissent multosq; obrucassent. deniq; nō tazvicti q̄ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubere. **I**u-
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq; seu vulnere seu molestia morbi incidēs inglori-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ip̄is **B**izantijs menibus aiām exalasset in ingressu porte. **D**. ccc. circiter milites ex-
latinis grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione opp̄si. et iā hostis superiorē mu-
rū tenebat saxaq; in cines deuoluēs ingrediētibus suis auxilio erat. **T**ū subito capta vrbe cesis oibus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. **E**rat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuitiam corruptior
nō dignitas nō etas nō sexus quēq; pregebat. **S**upra cedibus cedēs stupris miscebāt. senes exacta eta-
te feminas viles ad p̄dam in ludibriū trahēbat vbi adulta virgo aut quis forma cōspiciuus incidisset i ma-
nus rapientū diuulsus ip̄os postremo direptores in mutuā p̄nicie agebat. dū pecuniā vel grauiā tēporū
dona sibi quisq; traheret maiore alioz vi trucebat. **C**ūq; in exercitu maxio et dissono ex ciuib⁹ socijs atq;
exteri⁹ p̄lato diuerse lingueuarij mores atq; cupidines essent et aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. **I**n
cōstātinopoli fuit tēplū **S**ophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum et cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacri suppellectile ad oēs spurcias patuit. **O**ssa martirū que fuerant illa in vrbe p̄ciosissima can-
ibus obiecta et subus. **S**anctoz imagines aut luto sedate aut ferro delecte. altaria diruta. in tēplis ip̄is aut
lupanaria meretricū facta aut equoz stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoz abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ip̄o belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si p̄ de-
fensione vrbis vfi fuissent suā fortasse vitā et patrie libertatē seruassent. **S** auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. **P**udet dicere xp̄ianoz dedecus. dicā tñ et posteritati tradere nō verebor qm̄ p̄sum
mibi est futuz aliqn et fortasse anteq; moriar qui tāta saluatori n̄ro illatā ignominia vlciscant. **S**imulacrū
crucifixi quē colimus et vez deū esse fatemur tubis ac tympanis p̄cūtib⁹ raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deserūt spūto lutoq; fedāt et ad nostre religionis irrisiōne itez cruci affigūt. **E**xin pileo quē sarculū vol-
cant capiti eius imposito coronavndiq; facta. hic est inquit xp̄ianoz deus. **T**ū lapides lutoq; iactātes mi-
ris debonestāt modis. **S** nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestātē ei⁹ quōq; mō imminuere poss-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea b̄titudinis p̄fectio vt nec laudibus hūan̄is extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atq; cōfundūt p̄ ignauā atq; desidā. dū veri dei cultū periri sinim⁹ et i hoc
seculo bonū nomē et in altero sp̄e salutis amittim⁹. **P**ost hec cōiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adhibisset vt sāguinē mero adderet p̄cipes optimatesq; ciuitatē captos crudel⁹ et sanguinari⁹ carnifex sede
misereq; iugulari iussit. **K**iriluc⁹ q̄ ap̄o ip̄atorē plurimū poterat ceso an̄ oculos maiori filio. altero ad illicitos
vsius reseruato securi percussus est. **D**uo alij eius filij occiderāt in bello. **I**sidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. **I**d genus pecunie ē admodum le-
uis. **A**buli et veneti et ianuenes et latinoz. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. **I**nsignis hic an-
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ turchorū genti faustus le-
tusq;. qui ab ortu saluatoris xp̄i secundus et qnquagesimus supra millesimū q̄drigesimūq; cucurrerit an-
nū. **P**ereses vetus colonia genuēsū qui et galathe nūcupat⁹ cognita bizantiōz clade priusq; rogarent⁹ mao-

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoz bona ptra fed⁹ direpta. femie pueriqz ludibrio habiti
 Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqz cōstantino impatori turchoz consilia
 p̄didisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes q̄s amul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod
 cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū circiter instructa accersitis ex oī regno
 p̄cerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atz infestissimis copijs ad saū v̄sqz flumen puenit. c. l. milia
 manā cathedrā sortit⁹ erat iohāne cardiale sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ p̄stāte v̄tute v̄z q̄ germanos
 in arma p̄sciret turchorūqz p̄pesceret impetū ad eas p̄tes legatū misit. Is p̄missa p̄ctōz indulgētia cūctis
 haud puū p̄gregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū s̄ inopis atz incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures
 euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄nti rez statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi mo-
 fide q̄ ferro acies. Huniades qz nō puas copias in armis habuit. appropinquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili
 supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumina obstare putabat gl̄ari inter suos hūgariā iā pe-
 ne victā asserere. latinoz impatorē i p̄pquo eē dicere. Beletō grecoz impio latinoz istare finē turchis oīa
 paritura. spolia ingētia p̄mittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoz armis
 iactare. s̄ qz gl̄iosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infamis recessus fuit. albanī ad p̄fluētes danubij saūqz sitā p-
 uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaqz potuit. p̄fregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹
 acies. pugnatū ē inter diū noctuqz. nūc victi nūc victores v̄si sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil-
 la maomethes relictis impedimetis p noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne seriē in historia bohēmica p̄phē-
 dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardinalis cui⁹ auspi-
 cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistran⁹ q̄ p̄lio interfuere. verum neqz capistran⁹ huniades neqz capistranij
 huniades mētionem fecere in eis l̄ris. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū p̄tifice siue ad amicos scrip-
 sere p̄ suū q̄sqz mīsteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmavit. Quarissima honoris hūana mēs facilius re-
 gnū ⁊ opes qz gl̄iam p̄tis. Potuit capistran⁹ p̄monij cōtēnere. voluptates calcare. libidinē subigere gl̄iaz
 v̄o spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honore cure fuisse s̄ dei qui p̄ paupes ⁊ inermes
 rē xp̄ianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni q̄uis huniades mīsteriū se victorie nō auctore dixerit
 ferūt maomethē ab eo tpe nūqz postea eius cladis meminisse quin⁹ mentē barbāqz manu demulcēs qual-
 sansqz caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidentē et meridiē iungit macedonia terrarū impio quodā potita q̄ inter duo ma-
ria ptendit egeū et adriaticū. lat⁹ et meridionale thessalie atq; magnesiē terga ptegit. pte septentri-
onale peonia et passagonia excipit. et ipse regiones in macedoniū postea iura cōcesserunt macedonie addite.
Epyrus q̄ macedoniā attingit et illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens. in adriatico lit-
tore dirachū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi sita ē nacta vocabulū epidaur⁹ antea dicta. et a corcyreis
olim pbita. nec pcul infra terrā appollonia fuit optis instituta legib⁹. et augusti cesaris qui grecas ibi litte-
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli
ap̄li tū magni theodosij p̄ceps atq; implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ em̄ ob cesos in ea iudi-
ces aliqñ clementissim⁹ impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroz cesa tradunt⁹
Nō tulit Ambrosius mediolanensū pōtifer tā immane facin⁹ incorreptū. impatorē ab ingressu ecclie pbi-
bitū subire penitentiā p̄pulsit. nec maxim⁹ p̄ceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex p̄mulgata vt
lata p morte bon⁹ sentētia añ dies triginta nō exequat⁹. Hanc vrbē libere p̄ditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditore et philippū alexandri patrē affirmat. ambo eā attribuit macedonie. Andronic⁹ emanue-
lis impatoris cōstātinopolitani fili⁹ hāc in pte hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa-
tri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoz vt añ dixim⁹ impator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsq; ad mōtes peonie et quā modo albanā vocant impio suo subiecit. Adira rex mutatio
et fluxa hūani impij glia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo et alexandro. grecia traciaq;
subacta ip̄m protedit in asiā. armeniā. hiberiā. albanā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucāsum subi-
gavit. hec in bactris. medijs. p̄lis dñata. toto oriente possessio. indies quoq; victrix et vestigio liberi pat̄i
atq; herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoz genti subiecta tributis pendere
et iugum ferre miserūmum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄ et thessaliā nō tpe turchoz arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olīpi. pieris. ossa. pyn-
dus. insup et othris. iaphitaz qdā sedes turchoz impio parēt. penes q̄s qñq; et lxx. vrbes fuisse olī-
plini⁹ affirmat. Totū penes turchi possidēt. Inter flumina thessalia clarissimū iusteagoniphos. hic fluius
oriz inter ossam et olīpū nemorosa pualle defluēs. l. ferme stadia pcurrit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. i-
eo cursu tempe vocant. qñq; milia passū longitudine vltra visus hoīs se dextra leuāq; leniter p̄nexis attol-
lentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen⁹ canoz⁹
autū cōcentu. arripit annē orchon nec recipit. s̄ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por-
tatū abdicat. penales aquas dirasq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini⁹ de peneo.
Tot xpianis bona turchoz arma eripere. quis n̄as magis desidiā incusauerim. In thessalia rege fuisse
tradit noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homeris
tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. et acheos. Hic sunt philaz angustie. persarum
cede insignes. q̄ licet olī p̄laz impetū tenere turchoz tū armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasu p̄directa euboicū mare criseūq; sinū p̄tigēs thebbaz
claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic salius cytharō
et hyfimenus amnis et fontes dirce areibusa et agāppe. q̄ patria quodā liberi p̄ris atq; herculis fuit q̄ fortes
produxi epaminūdā nō cedens athenis claritate. ciuitas ea n̄a etate exigui castelli thebbaz et a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit⁹ hellis q̄ a n̄is appellata grecia. Acten. l. littus p̄isci vocauere. mutato deinde noīe actica dix-
re. Homeris cictos actica incolentes appellauit atheniēses cū nōdū edificata foret megra. Proten-
dit aut actica ex boecia vsq; in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellat⁹ megaris. Circa histmū vō colūna fu-
it. in qua hic inerat titulus in pte peloponnesum spectante. Hec peloponnesus at non ionia. in pte vō megara
intuente. hec nō peloponnesus s̄ ionia. Idē em̄ actici et iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponnesiatis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Actica q̄uis saxosaz et sterile. ple-
riq; tū mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domiciliū esse dixerūt. loca ip̄a possidentū et parētū herou.
In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigna p̄conij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tpe p̄ni oppidi specie gerit. In eo tū saxo quo vetustū Minerve templū fuit. arx est p̄ omne gre-
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum implozatis latinorū auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis-
itum ignobile ducat.

De peloponesso

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quodā dicta. nā p̄ter inhabitatū in ea gētū nobilitatem
atq; potētā ip̄e loco sitas p̄cipatū designat atq; impitū. multi sinus insunt et promotoria multa. insi-
gnes etiā et p̄magni cheroneſi. ip̄a loco varietate locūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longi-
tudine et latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadiorū mille. cccc. perimetros siue ambitus omīssis fini-
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aut supaddit. cccc. cui et plinius con-
sentire videt⁹ ysidorū auctore secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ionū et egeū. Angustie vñ proce-
dit istmos appellat⁹. qñq; milia passū latitudinis continētes. Has angustias p̄fodere demetrius rex. dicta
tor. cesar gaius p̄ceps. domitianus nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no-
bil colonia fuit. Greci p̄cipes postq; turchoz potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producta p
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc provinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achāia continetur. messania. laconia. argos et archadia. q̄ mediū parinsu-
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. et actica p̄ter athenas ad examiliū vsq; pro-

fecit pteritis grecis diruit murū. tributūq; annuū (redētib; se peloponēsis) iperavit. Et cū hūgarī
 instāte iuliano cardinali. S. angeli aduers⁹ turchos arma sumpsissent. confectisq; nonnullis feliciter plijs
 amplius instarent⁹ gerētq; hostes Constātinus qui postea apō constātinopolim imperavit ibiq; necatus
 est ut aī diximus. Huius provincie dispotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū instaura-
 re non dubitavit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ⁊ examiliū denno destructū cū victor amu-
 rates apō varuā hūgaros delevisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sum-
 ptis armis demetriū ⁊ thomā cōstātinī frēs regno deicere annexi sunt. nobile quedā greculū ad regni fasti-
 giū assumētes vtrāq; ps auxiliū maomethis implozavit. Illi nobilioz ps visa iustior auxilia aduersus al-
 nos demetrio fratriq; tradita. albā subacti priorib⁹ dñis parvere maomethi. xv. miliū aureoz tributū pen-
 sum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cui⁹ maiores lōga serie grecoz nemini im-
 parauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calix⁹ pon. max. xpianos p̄cipes in⁹ sui pōtificat⁹ in-
 itio aduers⁹ turchos inuitaret existimavit thomas turchoz impiū. pculdubio ruitur maomethiq; tributū
 negavit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ verba esse aiaduertit p̄soluto tributo ⁊ adiectis donis maome-
 thi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violatē fidei maiorē subire penā cōpulsus
 maomethi. p̄sus subiect⁹ ē. peloponessus tota turchoz impio adiecta.

Achaia

Quod gradienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē actica
 tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma-
 cedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq; ad summum pro-
 montorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd̄ acheol⁹ annis irrupit in corinthico sinu. Qd̄

Si ita est actica. boetia. phocidē. thessalia. magnesia. etholia et acarnania achata ipsa complectitur. Idē tñ ptholomeo alio loco mediterraneas peloponessis ciuitates enumerās elice. burā. helenā. phereciā in achata eē dicunt. et pprā eē achata intra peloponessum affirmat. nobis q̄ p nri opis instituto res peloponessicas et acticas breuiter absolui et ad occidentē festinam. Acarnania prius occurrit inter epirū boetiāq; protensam cui etholia vel cōiuncta vel p̄mixta esse videt. hec hodie ducatur appellat. Iohannes vintimili natiōe siculus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniu dedit. Exinde vexantib; acarnaniā turchis ac genex obside tibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēq; memoratu dignā edidit. nam parua manu ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit. q̄ tñ paulopostea p insidias capto a turchis regnū anisit. epirū tñ eius adhuc nomie teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunīs montibus incipit protendit q; versus orientē vsq; ad ambrachie vsq; ad ostia fluminis acheloi. occidentale lat; ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē mare appellauit. in epyro. xxiij. fuisse gētes theopop; tradidit. celebratissime chaones et molosi regnū qñq; tenuere pri; qdē chaones poster; molosi q; p regū cognationē ex eacidaz sanguine progeniti mirūimmodū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vet; oraculū et nobile vigit. Ora hui; terre maritimā felicē atq; vberē tradidere. multeq; olim vrbes et oppida munitissima in epyro fuere. s; ppter populorū rebelliones q; b; cū romanis p̄tenderūt prouicia vastata ē. lxx. em epyrotaz vrbes a paulo emilio impatore funditus euerfas esse auctor est polibius victis macedonibus et pse rege supato. Ex qb; maximū numerū viris molosorū extitisse et mortaliū centū et quāq;inta milia in seruitutē redacta. Plini; veronensis hāc cladē macedonibus attribuit. duasq; vrbes ruine adiecit. credo q; macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāq; gentem vno noie pliniū p̄bendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis p̄missa est. in q̄ cesar august; marcū anthoniū nauali p̄lio vicit et sil; egypti reginā cleopatrá. nā et ipsa huic certamini p̄ns fuit. Ob quas rez victor august; in ambrachio sinu vrbe p̄didit ei; vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. ambrachij sinus hostiū paulo q; stadia quatuor mai; est. circuit; stadia. ccc. amplectit. optia oī ei; ex pte statio. In ingredientib; occurrebāt oī a dextra habitantes greci accarnones et appollinis citij replū quondā in tumulto ad hostiū emines cui cāpus subiucit lucūq; habens in naualia. in q;bus cesaronum viginti naues decimarū noie reposuit. ab vno remorū ordie vsq; ad deciremes adiūgens. Sinistra vō nicopolis est et epyrotaz colonia. Cassope nra etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect; regie classis noie wilhelm; marin; triremes venetorū infecit; p̄bēdit at; incēdit i eodē littore apd acroceraunios montes finiri hadrie navigationē ionius incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausoniū idē id quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio abluī pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit; oli macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū et appoloniā fuisse p̄didimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neq; grecis neq; illiricis not;. Credim; hoc gen; hoim ex albania quodā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scythia memorat; vt sepe barbaraz inundatio nationū grece at; italie puicias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xpianus pntib; ore; paz tenax catholice fide ad maomethis isaniā dediauit. S; gleuiter xpm deseruit tāfacile maomethis sacra cōtempnit. rediit em ad paternā legē. et quis vtrāq; religionē p̄tempserit neutri fid; xpian; tñ mori q; turch; maluit. Paulo post cōstantinopolitanaz cladē morbo extinct; Georgi; scāderbech; ei; hereditate accepit nobili loco nat; q̄ etatē pene omnē in armis p xpi noie pugnando p̄sumpsit. mltas et magnas turchorū turmas bello vicit et deleuit. solusq; quodammodo regionē illam in euangelio xpi cōtinuit. Quis hodie hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat. Rex alfonfus sepe milites in albaniaz misit et croyāvrbe in p̄tate acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchorū parti fauēs insidias patrio moliret; ab eo captus est et ad Alfonso missus in carcerē coniectus est. Calistus q; roman; pontifex lauxilia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄ breuissimus est in italia traiectus. hāc pazietes primus ex turchis occupauit. rebellatē amurates recuperauit. nescio quod malū minat; ytalie.

De illiria

Post albania illirice sequūt; gētes ad occidentē septentrionēq; verse. hoc gen; hoim nostra etas scilicet uos appellat. et alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci histri carniq; nūcupāt. Bosnēses itroz; ad pannoniā vergūt septētrioni expositi. reliq; adiacētes mari ad timauī vsq; fontes p̄tendunt. hinc ausoniū illic pannoniam intuentes. Timauus aut in intumū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appellari maris Strabo p̄didit. In bosnia rex gētis steffanus noie (sic em reges suos appellare p̄suevere) quis xpi religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Iohāne cardinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda p̄fusus et sacris nostris rite iniciatis turchis q;bus cū federe iunctus erat bellū indixit. nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q;plurimum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rez p̄dunt alterū bonorū alterum malorū. nec primatū romane eccie tenent. nec xpm equalem cōsubstantialēq; patri esse fatentur. hoz cenobia in abditiis et montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota persoluunt. p̄miscue inter monachos p̄finito tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nulla xpianorū arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos de;.

De Dalmacia

In balmacia raguseos magnis affectit cladib⁹ **S**teffan⁹ inter bosnenses et balmatas ducatu possidens et res romane et auxilia sedis aplice petere non erubuit, et belli sumptus ex christianis petens quod gesserat in christianos nec desuere quod tam impijs verbis aures accomodaret.

De Croacia

In croacia australi mulier que nuptias comitis cum esset inferiore sanguine, mox postea et forme elegantia aliquodiu detenta, impatiencia tandem mariti non pro auro redempta est. Querat fortassis aliquis ubi nam liburnia dimiserim? quam pmeasse antenorē ytaliam petentē insignis poeta commemorat. Confusi sunt ad modum puinci/ ap fines nec expedire noua facile est ne dum quod vetustissima possit absolvere. Plinius liburnie finem initium esse dalmatie dixit et tragurium marmore natum. in ea esse salona quod colonia que ab iadera. c. x. milibus passuum abfuit. Iadera vero ceterum. lx. a pola distare. ex quo fit ut inter croatinos et balmatas liburni sedes habuerint. forsitan et croatini noui gentis nomen liburnorum loca inuaserunt nobis hec indicasse sufficiat. si quod cerciora desiderat prius eos enoluat auctores. Ptholomeus liburniam dalmatiam atque illiridem sic confudit. et illiridem quod a septentrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam et adriaticum latus.

De histria

Histria veteres ytalie parte tradiderunt in qua parietum et pola est et iustantinopolis quam caput histrie vocant inco/ uententer. italie tamen iugis adriatico sinu dissecta et in peninsule modum circumdata mari quod continenti applicat a tergo. lapidea est et motana regio quam prius albaniam vocauerunt. Plinius histriam adhibere liburnie dixit. Ex quo palam fit croatinos liburnorum loco succedere. Histria ab histro amne dicta ferunt quem a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui erroris et propositi mella et nepos padiacola aures adhibuit. nullus enim ex danubio amnis in adriaticum effudit mare. Argonautarum eos fabula decipit quod per histrum ex mari pontico in histriam vectos memorie proditum est. Sicut stat eos ex histro in sanum aduerso flumine nauigasse. deinde nauportum quem hodie labrum appellari putauerim. cui paludem lugeum strabo appellat. Ex nauporto vero per montes humeris ad uecta nauis in adriaticum peruenit. Histri hodie sclauis sunt quibus maritime urbes italico finem utantur. vtriusque lingue peritiam habentes. pro puencie melior ea quam maritima venetorum impio subiecta est. Ad mediterranea domus austrie possidet. Oppidum s. viti quod ad flumen ticinum situm est falsenes habet. Ex quo loco ad aeglegiam mille stadia esse Tucidides quod domuit histros tradidit finem italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nostra memoria dignum gestum esse accepimus. Quis australes et venetos magna de finibus contentio agitauerit. et vtriusque partis subditi armis prederit. ad quod lites proponendas nos aliquando ab impatore missi quis inducias belli fecimus? et non uos terminos constituimus? vniuersas tamen lites amputare nequimus?

De Carnia nunc germanie puincia

Carni inter quos lapides enumerantur histros sequuntur. Sclauis tamen quod sermo regione obtinet carnos bifariam diuidit duplicem carniolam esse dicentes. Altera sicca et aqua indigna in qua histros ponunt et carnos. qui medios inter labacum et tergestum incolunt montes et ad tymanum usque perferunt. Altera irrigua in qua flumen sanus ortu hinc et nauportum quod labacum hodie appellatur et alij quod plures flumini. In hac puincia dum fridericus imperator cororonam regni theutonici apud aquenses ciuitatem peteret yrie alie comes et albertus imperatoris frater coniunctis viribus labacum insigne oppidum ex flumine cui adiacet dictum obsidione cinxere. dum machinis omnis generis oppugnare sed a friderici militibus non sine clade repulsi et castris exstiti diuine suppellectile perdidere. hoc oppidum sclauum et itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nunc germanie puincia

uerat moriens q̄z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu-
erunt ea lege vt cōpetitoribus scdm̄ prouincie cōsuetudinē in iudicio responderēt. Relicta vlr̄ici armis de-
fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinisset in cilia tādē recept⁹
est. Arces loci tradere iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce-
sar̄is pecunia a p̄iuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tāq̄ sce-
lus scelere redempturus impatorē iā sibi secuz ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres-
sus est. Corruptis nanq̄ opidanor̄z plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta
cum octingentis equitibus intronissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi
preter cōsuetudinē in arce sup̄iore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re-
manserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Be-
orgio fratre abductus est. necnō Ulrico austriae cancellario. q̄uis esset ep̄us ⁊ ad ecciam confugisset parsi⁹
est vsq̄ adeo apud hoīes nostri seculi diuina ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu-
pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄ celebris inter stiriēses nobilē quēpiā fuisse cui
sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti-
uisse aduersus eā temptationē. Consiliū datū p̄p̄iū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā
solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē-
di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proxi-
mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse p̄ponentem in animo paulopost sequi et sacri
interesse. Stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄ circa meridiē profectū agresti cuidā
in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄ omnē abisse diceret. cōtristatum
eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrum corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepit
se veditur⁹ si vellet nobilis emere. p̄miū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄ nobilis petuisset pre-
cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄ orasse in templo. reuersus autem in
proxima arboze suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quāq̄ veratū fuisse
In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua priam historiam edidimus. bre-
uibus tñ situs eius absoluet. hoc em̄ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pannonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidente bauariā. septentrionē eius bohemia et moravia terminant
ad austrum vō montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triū aut paulomin⁹ die-
tar. Longitudo vō duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro feraci. pi-
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemiis morauis schlesitis bauaris in dando vino. satisfaciāt. exinde
q̄ q̄maximas opes colligit. Danubi⁹ eā mediā secat fluuius omnīū europē maxim⁹. Inter p̄cipuas eius
ciuitates est Vienna pannoniorū maximū emporiū olim flauīū appellata ambitu muroz duoz miliū passūū
cingit fossatis pugnaculis torribusq̄ et maximis suburbis decorata. principū austrie p̄cipua et dignissi-
ma sedes. In ea puinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre-
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictū ē ladislao tutelā eius frideric⁹
accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrocinij ac incen-
dijs vastauere. For⁹ veratio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemiis et hungaris excursio-
nibus in austriā facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Iohānes huiusmodi
cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agruz
inter Viennam et stirie mōtes diripuit atq̄ incendit. Petentē ytalīā cesarē rogauerūt australes vt latislauū q̄
iā ppe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duob⁹ vrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redēte ex ytalīa fridericū apud nouā ciui-
tate obsidione cinxere. quib⁹ et heinricus rosenis natiōe bohemi⁹ cū ducētis eq̄tib⁹ et mille peditibus se
adiunxit. Et quīs a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis aplice sedis
mandatis et tate maiestatis auctoritate derisa sceleratū ppositū tenuere. Docta eo tpe Viennēsis scola inuo-
ctā sententiā protulit. que p aplos ad futurū cōciliū interponendū suspendi posse romani p̄sulis mādāta re-
scripsit. Ciuitas viennēsis et oīs austria ex eo tpe in armis fuit sp̄ temeritate religionis penas pendēs. Ces-
sit furenti populo frideric⁹ pusillūq̄ adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt puocat⁹ ad vr-
bē viennā p sanguineis vtriusq̄ ptis et amic⁹ de tutela. de oppidīs. deq̄ ceter⁹ ptētionib⁹ principū. q̄ voca-
ti puenisset arbitriū diffinirēt. Ladislauus summa populorū alacritate apud viennēses except⁹ cūcta ex volū-
tate comitis administrauit. Ad cōstitutū p̄ciliū diē Lodouic⁹ bauarie et wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹
q̄z brādeburgensis Carol⁹ badēsis marchiones puenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos misit. quib⁹ et nos adiūcti fuimus. diu de iure ptū disceptū. s̄ cū oīa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderēt q̄ arma nō proterissent infectis reb⁹ discessus ē. Disceptata sunt oīa q̄ p̄mise-
rant australes impatori. dictū oē indictū fuit. neq̄ lris neq̄ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo puētū ladislauus iohāne huiusmodi q̄ sibi regnū a turchorū inuasiōe seruasset ad principat⁹ honore
euenit. qui suggesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatū ei bistricesem p̄misit. qd̄ eo in loco m̄time licuit. neq̄ em̄ regi hungarie sub impe-
rio romano maiestatem gerere ius est. s̄ tāta reuerentia regū q̄ta eis p arma siue daf siue relinquit. Co-
mes cilie dū regē quolibet impellit et ad se cūcta rapiens Eyzingeriū viennēsesq̄ p̄temptit. Concubinam
quā viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandē regio cadit et annuēte eytzi-
ngero e curia pellit. quē in exiliū pficiscētē q̄tuor tñ equites comitati sunt. Alberto marchione branden-
burgensi ne p̄temptū a populo lapidaret ad portā vsq̄ vrbis securitatē p̄bente. Sed q̄feda et misera-
bilis eius fuga. tā supb⁹ et fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Nā p̄ annū cū iā ex bohemia rex redisset su adētib⁹
primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cū mille equitib⁹ argento et auro fulgentib⁹ viennā repetit. cui ex-
tra portas vrbis et rex ad mille ferme passus exiit obuiā. et oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
q̄z q̄ pauloan lūtū ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus q̄ redeūti trāsīt⁹ fuit minie du-
bitauit. vt ē in vtrāq̄ partē in modica siue annuerit siue oderit. Mira rez mutatio et ludēti fortune ioc⁹. ey-
tzinger⁹ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo supbierāt q̄ ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab-
sente iacebat puerpa impatrix intrare p̄sumpserint et vrbē expugnare cōtenderit. qd̄ vbi nō successit exulsi
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatoreq̄ et regē incassum tractata p̄cordia. neq̄ em̄ co-
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimis eē austrie principes At eo mortuo cū eytzinger⁹ ex bohe-
mia missus ad cesarē leges pacis vtriusq̄ gratas dixisset et iā q̄tura ppe diē austriā videret interitus regis
subito nunciat⁹ nō solū p̄cordiā pturbauit sed magnaz rez et reipublice xp̄iane salutarē exoriente sp̄e proz-
sus abruptit. Australes et a cesare et alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄siti prouincialiū puentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouinciā dixere. Albertus suo et Sigis-
mūdi patrueis noīe regie ptē hereditatis exposcens suasq̄ calamitates et inopias tāto sanguini alienam
referēs p̄miserationē inducere conat⁹ ē. Cōuent⁹ r̄isio fuit facturos prouinciales qd̄ ius eq̄tasue dīctaret.
p̄ q̄z frēs inter se cōuenissent. Interea latrones trāsdanubiū in austriā ad morauie flumē ripā munitū lo-
cū occupauere oēs circa regionē rapinis atq̄ incēdijs vexare ceperūt. aduersus q̄s profect⁹ albert⁹ latrones
vi cepit. interfectisq̄ pugnādo cōplurib⁹ q̄ngētos et q̄nquaginta ca ptinos aduxit. ex q̄bus. lxxx. furca su-
spēdit que res magnū ei apud australes et nomie pepit et fauorē. Alric⁹ vō eytzinger⁹ cū visitato apud no-
uā ciuitatē friderico impatore cui⁹ pti studebat viennā repetisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspiciās fidē-
ter eū adiit a q̄mox capt⁹ in vincula cōiect⁹ est et in priuato carcere clausus. Indigna res vīsa ciuib⁹ mur-
murare dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogat⁹ viennā petere aliq̄diu
distulit. verit⁹ ne qua fraus inesset. interim Sigismūdu⁹ ex atthesi viennā descendit. deniq̄ ad nouā ciuitatē

De Polonia sarmatica

Libet in hac parte germanie linq̃re fines ⁊ ad orientē ac septentrionē sarmaticas inuicere gētes. Polo-
nia vasta regio ē q̃ Slesie ad occidentē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermina. Hic cracouia ē
p̃cipua regni ciuitas. in q̃ liberaliū arcū scola floret. Sbigne⁹ huic vbi p̃fuit ep̃s līaz doctrina ⁊ morum
suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ epl̃as multo sale ⁊ romana elegātia p̃ditas. cui ob singula-
res virtutes romana eccl̃ia insignē cardinalat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie p̃ter cracouia
paz nitide ⁊ materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt plerasq; luto liniū t. plana regio ⁊ nemorosa est. po-
tus gēti cerensia ē ex tritico atq; humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraz venatio. equū siluestre p̃ter cornu ceruo similē edūt. feras q̃s boues
venāt q̃s p̃isci vros vocauere. pisce ac volucib⁹ abūdāt. argēto atq; auro inops terra. vectigalia regi pua
Regnū in q̃tuor ptes diuisere maiores. has p̃ circulū anni rex ambit. q̃libet p̃s trib⁹ mētib⁹ regē ⁊ curiam
pascit. q̃b⁹ exactis ad alterā pte fit trāsīt⁹. Statuta sunt q̃ p̃stare prouiciales optet. si māserit vltra p̃finitus
ips rex suo viuere sumptu cogit. Cū rex gētis patrū nostrorū tēpestare obijisset relicta filia wilhelmus dux
austrie i m̃rimoniū eā accepit. illiq; regē p̃fect⁹ ē. thō placuit polonis rex theutonic⁹. Alatislaū ex lituania
vocauere eiecto q; wilhelmo cōiugē ei⁹ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatislā⁹ ⁊ ydola co-
luerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xpm religiosus se principē gessit. multos ex
lituanis ad euāgelii traxit. p̃tōficales eccl̃ias nōnullas erexit. ep̃os magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̃tā
dū q̃nēscūq; turres eccl̃az inspexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̃ coleret in eccl̃ia venerat⁹. Cū tarta-
ris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̃ inter res prutenicas me-
morabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̃ m̃rimoniū haud legitimū fuit. ex scda iā ferme nona-
genaria duo nati sunt filij Alatislaus ⁊ cassinur⁹. eo mortuo vlatislā⁹ regnū polonie accepit. Cassinur⁹ li-
tuaniae ducatū cōsecut⁹ ē. prior q̃s ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchorū vt añ narratū ē cecidit. qua re
cognita solliciti poloni p̃ceres d̃ successore friderici marchionē brādeburgēse q̃ puericiā i regē trāsegerat li-
guāq; gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Cassinur⁹ lituanie ducē q̃ frater esset
defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū p̃mūq; regnū cupiētī impedimētum
afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bavarie dux erga latislāū alberti
filiū vsus ē q̃ bohemiē regnū sibi oblatū recusauit. frideric⁹ quoq; impator ⁊ ab hūgaris ⁊ a bohemis
ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq; audire sustinuit q̃ patrueli p̃iudiciū faceret. Ingēs laus n̄e etatis ⁊ ma-
gnū decus germanici nois. q̃uis nō ambigo esse aliquos q̃ nō tā iusticie q̃ ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abstinere. ego qd̃ recti specie h̄s nō laudare nō possum. Cassinur⁹ aut ⁊ si difficile a lituanis dimit-
teret q̃ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu postea sororē latislai regis duxit viorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel-
lant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

[illegible]

se plebē voluit reuocatisq; lris q̄s p̄sidib⁹ puñciarū dederat. iubēs parere Iheronimo hoies ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ p̄stati vultu nihil hesitās ac p̄ iuramentū affirmavit. dignum fide ⁊ cōuitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri piculus nō assuimus. psuasi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt croffanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecciaz obtinuit ysidor⁹ cardialis sabinensis. cui⁹ supra mētiōē fecim⁹. In hac gente ciuitatē p̄maximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore pueniūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pellesq; p̄ciosas vendētes atz ementes. pōderato argento nō signatovitūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; delectus fuerit p̄cipatū vrbis assequitur p̄ ea re q̄ armis dimicauit sepeq; vna die plures ascendisse ferunt ⁊ p̄sepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xpianorū vltia prouinciarū ad septentrionē ruthenis iūgūt. Tartari eā sepe incurrunt. In q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xpī sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum q̄d pleriq; veterus oceanus esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ greci atz italici fuit. xpiana religio hāc orbis p̄tē nō generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ deterfa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis ap̄d aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. q̄d germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germanie magna p̄tē alluit. Ostiū ei⁹ in occidentē est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aut in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidentale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoies esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue p̄merciū nauigātes habēt signis tñ ⁊ nutib⁹ p̄mutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ⁊ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere s̄ lōgissimā a prutenis ad liuones. Equā massagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xpiana. polonoz impio parēs. atz hinc regnū polonie ad mare p̄tendit ⁊ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p̄ littus baltbei maris.

Russia nunc germanie prouincia

Post massagetarum pruteni se obiciunt qui ripas utrasque vistule amnis accolunt. Is est sarmacie atque germanie longa est percurrit. ab oppido torni usque dantiscum qui in loco balthei influit. Hunc fluvium alij vistulam ut diximus quoniam tra germanici. ad orientem ac meridiem masonite polonice rura colunt. occidentem saxonem occupant. ad lonem balthei maris excipit litus. frumenti ferax regio est. aqua irrigua et plena colonis. multa ambiciosa oppida. multa terra incoluisse iordanus tradidit. qui tempore gothi ab insula scandia incontinenter descendere. qui per instulam (ut ille ait) unum habitare affirmat. Barbara hec gens et ydolorum cultrix usque ad fridericum imperatorem eius nominis scdm fuit. Sub eius vero impio cum amississent christiani theolomaidem sive civitatem fratres theutones quos sancte Marie diximus appellari inde fugati in germaniam redire. viri nobiles et rei militaris periti qui ne per oclum marcerent fridericum rosque vicinos excurrere. ingente vim pecorum atque hominum abigere. esse in animo sibi propere barbaram gentem. annuat se eius terre et dominos affirmabant ius suum sibi cesserat. Grata oblatio friderico fuit qui collaudato proposito quos occupare. Exin tranato fluvio vetustam et late patulam quercum in castelli modum erectis propugnaculis gentes paganorum copie fugate et delecte sunt. bellum plurimis annis productum est. ad extremum fortuna fratrum ipso artedens omnem eis prussiam subiecit. victis barbaris nationes ingu subire. Ex illo tempore lingua theutonice introducita est et cultus christi gentibus imperat. Ecclesie quoque pontificales erecte trans vistulam pomelanensis. culmensis. sambiensis warmiensis. ad quam defuncto frisco episcopo putate nra postulauere canonici Calixtus pontifex maximus. annuente senatu apostolico comedauit. Que una est illis in partibus suo iure. nec subiecta sibi. reliquis episcopis religionis habitu gestare optet. Quo in loco munita quercum fuisse diximus. nobile oppidum exedificatum est quod marieburgum vocant. et arx nobilis atque amplissima. hic sedes magni magni qui cunctis sibi preest prussiam incolentibus. Sicut et alij duo in eadem religione magni. alter liuonia regit. alter conuentus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuictores fuere ac propterea nemo ad eam recipere nisi theutonice nobilibus ore paratibus et cuius propositum sit. per tuendo christi euangelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eam rem vestimentis albis vtuntur nigra cruce insuta. barba omnes nutriunt exceptis qui in sacris altaribus seruiunt. per canonicis honoris dñica oratione usurpant neque litteras discunt. magne his opes nec minor potentia quam regibus. Sepe cum polonis de regni militibus receptis atque illatis gladiis contendere nec totis viribus belli fortunam experiri recusant. Cum vlatislao casimiri qui modo regnat. patre contraxerat ambe partes validissimas atque ingentes copias polonis lituanis et tartaris iuncti erant quos duxerat vitoldus. Theutonici fratres ex tota germania vires consueuerant. postquam prope ad. xx. ferme stadia uterque cōsedit. exercitus spe plenus et impatiens more prutenorum magni caduceatorum qui bellum regi denuncaret et duos enses in quos staret victoria misit facta prate ut quem vellet hostis eligeret. alterum sibi remitti iussit. Accepit vlatislao alacriter nuncium donatoque caduceatore et vno retento gladio remisit alterum mori iussi sunt milites arma induere bellicum signum datum. xl. milia equum in ambobus castris fuisse. predictum inuenio. Vlatislao tartaros et lituanos primum inire certamen iussit et polonis subsidiarias acies elegit. Contra prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiam in exercitu fronte collocavit. commissio proelio inermes quidam tartari et lituani magna strage celi sunt vergebat tunc multitudo nec terga dare polonus metuens audebat. atrox pugna supra cadauera occisorum edebat. nec tam vulnerat prutenus alacer quam excipe vulnus tartari videbat. Protractum est diu certamen. pacta ingens occisio lituani tartarique velut pecudes mactabantur. ac cum nouus spiritus hostis emergeret defessi tanta cede pacta theutones versare ferrum vix poterant et iam remissius pugnant. quod ubi vlatislao aduertit tunc primum polonorum acie validam ac ferro rigente immitit. fit subita irruptio instauratque prolium. non tulere theutones recetis agnitis impetu. impar pugna recetis ac fatigati militis fuit. ortum mox fuga ex parte fratrum. ferit terga poloni. Adversus ordis ubi suos cedere videt. nec iam vlla in auxiliis spes esse aduertit collecta militum manu hosti sese obiectavit. occidit. fit fedior fuga. nec prius theutonice fugere quam poloni presequi desistit. Perierunt in eo bello ex parte fratrum multa hominum milia. inter quos viri primarii quos vocant promeratores equestri dignitate insignes cum ipso magnifico circiter sex cetos. nec polonis incruenta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex parte cecis. bellum hoc anno decio. et. cccc. supra mille gestum est per christi saluatoris ortum. Prussia fortunam regis secuta omnis excepto burgomarie ad victorem defecit. Si interueniente Sigismundo cesare pax inter fratres et polonum constituta est. percussusque fedus pecunia polono data prussia reddita fratribus. nec deinde usque ad friderici tempus qui nunc imperat in possessione agri sui turbata religio est. Sub eius vero impio cum populares graue sibi iugum fratrum existimaret fedus inter se inire in hac ferme modum ut. xvi. viri singulis annis certum in locis conueniret qui puicualium querelas ad usus fratrum audiret nec finiret quepiam indigne vexari. Ex his quatuor ex religione viros assumi voluere. quatuor ex platis ecclesiarum. parique numero ex nobilibus ac ciuitatibus huius parere omne voluere. Per idem tempus diuisa inter se religio fuit. alij magni magistrum sequebantur. alij quidam commedatores qui magni regimen improbabant. Adversus ut populares sibi alliceret fedus ipsum inconsulto fratrum conuentu approbavit. Fridericus quoque imperator eisdem federi robur adiecit cautione tamen inserta ne per suas litteras ius religionis lederet. mortuo deinde magistro qui fedus acceperat et altero in eius locum suffecto nicolaus pontifex maximus. legatum misit qui puicualium prussie inspicere. cognitoque reus statu quantum legatus retulit popularium fedus dñauit. utque ab eo discederet anathema interminat impauit. quibus perinaciter in sententia pseuerantibus ex consensu primum lis ad fridericum cessare deducta est. ad quem rursus. cum cognita dñato federe iussi pruteni sunt ad obedientiam fratrum redire qui ea. puicualia e manibus infidelium suis armis vediticassent multoque sanguine coemissent. qui re ciuitatibus nunciata mox armata in fratres poplariter accepta sunt. ex quibus plures capti atque occisi. castella eorum euerfa. arces a fundamentis eiecte quonque et quinquaginta oppida in eam rebellionem conspirauere. cum non satis res sua contra religionem sine externa ope tutam putaret Casimirum regem polonie sibi dominum asciueret deuotum sibi sanguinem qui fortunam patris eius

expri fuissent. ille cū exercitū puincia ingressus dedētes sese ciuitates in ptate accepit. cū q̄ frēs dñi varia vi-
ctoria dimicauit. plures fuere p̄gressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud caniciū oppidū hābit̄ ē. xvij. mi-
lia polonoz obsidione in eo loco tenebāt. i q̄s etiā rex ip̄e casimīr fuit. oppugnabāt oppidū dies noctesq̄
machinis admotis. Rudolph⁹ p̄iceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ laru-
rus obsessis op̄e cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. commissum ē plū in p̄spectu oppidanoz
summa vtriq̄ p̄tentioe atz ardore. cesis hinc atz inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aiaduertit in-
crepās ignauā fugientū intermiatusq̄ necē acie sustit. z p̄gressus in mediū cū recētū pugnatōz manu acre
certamē instaurat. hos sternit. illos p̄fodit. fit subita rex mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄
casimīr⁹ retinet suos pugne seipm miscet z tanq̄ ex integro p̄tinaci p̄tentioe certat. occidit in pugna rudol-
phus. rex vō eq̄ deiciat. meliores ex vtraq̄ p̄te occubūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē despera-
ta victoria fugā arripuit. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni
peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄s nō pauci p̄ire. Post eā clade res polo-
nica nutare apud prutenos cepit eo inclinātib⁹ pplis q̄ belli fortuna cōuertit. stat tñ adhuc anceps exit⁹ et
alteri⁹ maris iudiciū morat. f̄c̄t inter hos frēs oli mortuo ingro cū de successore ageret vnū fuisse q̄ rogat⁹
eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatioes suas. alioz cor-
da ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittat nō dubitare qn reipublice bene consultū eat. mo tos eius verbis re-
liquos ad ministracionem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Dost prutenos saxonica nōmē icipit gēs valida z latissima cui ab occidēte wesera apd antiqs vistergū flu-
ui⁹ ē minū fac pleriq̄zq̄ ad rhenū p̄tēdi saxones arbitrati s̄t. adlonazē plagā dani obtinēt z mare bal-
theū. ad meridiē frācones. baioarij z bohemi siti s̄t. oriētalē plagam slesie s̄t z pruteni obtinēt. In his ter-
mis iclusi s̄t thurigi. lusaci. pomeraniq̄ q̄s oēs saxonici iuris ēe volūt. priores tñ thurigos in ea t̄ra p̄edis-
se q̄ saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē ēē affirmāt. ex macedonie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bel-
lis defatigatos paternis agris deiecerit qd̄ mihi nō sit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra sa-
xonica nōmē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄z noiat q̄ germanicas gētes enumerāt. In-

[illegible]

cū salutem in eo loco desperaret nulli⁹ auxilio freti⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migravit. Ex illo tpe qetē habuere saxones q̄uis bohemi castella qdā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq; diē arma p̄tū tenuere. nūc maior lis oritura videt^r qn̄ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohemi regnū aspirare fert^r q̄uis terre p̄ceres aliū regē sibi assumpserint. **Libet** hoc loco audax priuati hominis inserere facin⁹. **Cōrad⁹** de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei p̄it⁹. manu p̄mpt⁹ z aio imperterrit⁹ cū se patria pulsum z p̄na hereditate priuatū p̄ iniuriā friderici ducis existimaret scel⁹ z incredibili n̄ra etate ppetrauit. **Art⁹** ē in misna in alto mōte z in abruptis vndiq; rupib⁹ sita altenburgiū puiciales vocāt. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū z pp̄lo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes **Ernestus** z **Albert⁹** educabant. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis comitib⁹ p̄tendit. et ad motis scalis. p̄dente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētilos in cubili p̄phendit intermitusq; mortē si vocē emitterēt funib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ qn̄ p̄ductos in bohemiā magno p̄cio venderet. suasq; cōtumelias eo pacto magnifice vlt⁹ videret. iā siluā hirciniā q̄ bohemiā a saxoniam diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāmissum putabat. cū iunior captiuoz labore ac fame deficiēs z qetā sil⁹ z cibū poposcit. cui⁹ p̄cib⁹ cōmor⁹ p̄do ad carbonariū qndā diuertit afferriq; panē z ceruisiā iussit. Interea apud altenburgiū cognita tātē rei nouitate clamor exorit^r attoniti oppidiani raptim arma capescūt z p̄cio sam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti cursu p̄donis vestigia insectant. siluā ingressis fortuna blandit. q̄ inter multos tramites eū teneri suavit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōrad⁹ dū puero cibū ministrat ex improviso capitur z oblat⁹ p̄cipi audacissimi sceler⁹ capite penas soluit. **Frideric⁹** eodē pene nūcio q̄ captos atz abductos filios audierat recuperatos z ad domū reductos didicit. **Saxoniē** ducib⁹ parua v̄e saxonie portio paret

Sūt em̄ in ea puincia multi aliū principes. multe ciuitates q̄ vocant^r impiales. multi ep̄i p̄p̄riū territorii hntes. **Misna** vero z **thuringie** maior ps z **lausacie** z **franconie** pleriq; oppida his ducib⁹ parēt. **Ius** aut eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex puo qdā p̄cipatu cōpetere asserūt inter misnā **flesiāq;** iacēt. cui⁹ caput oppidū ē **wittēberg** vulgariter. id ē **mos alb⁹**. In saxoniam argēti mineras apud **Boslariā** otto prim⁹ impator inuenit q̄z magni fuerūt reddit⁹. ibi z palaciū nobilis opis edificatū. h̄z z fōtes amalos saxoniam ex q̄b⁹ sal coquit^r albū qd ad vicinas gētes defer^r. **Saline** vberime atz ditissime apud **luneburgiū** habent^r ex q̄b⁹ multi monasterioz abbates z multi eccliaz p̄lati vitā ducere cōsueuerūt. fuit enim quest⁹ salis vberim⁹ has salinas **luneburgēses** violētē vsurpauere. **Ob** quā rē z a **nicolao pō. mari.** z a **friderico** impatore **augusto** dānati sunt. **Cōsolar⁹** qui ei⁹ rei auctor habebat auctoritate aplica deiectus ē. **Sz** fauore **Bernhardi** ducis **brunsvicēsis** paulopostea in pristinū statū redijt. z q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōijciunt^r. ciuitati rebelli z ecclasticoz bonoz rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. **Tantus** est euo n̄ro z in populo z in clero auctoritatis ecclasticę contemptus. **Est** in **marchia brandeburgēsi** nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā **hauelburg** vocant. in eius dyocesis loco aspero z deserto paruū oppidū ē noie **welsnachs**. hic tres hostie habent^r ex quib⁹ cruore sua sponte manasse tradunt. **Ob** eā rem magnus populoz concursus est z nautaz vota hic solunt^r. **Vulgo** locuz ad sanctū cruorē vocant^r. **Excessimus** scribendi modū saxonie ciuitates noiatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt z tanq̄ extra orbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. **ob** eā rem dabit^r mihi venia fortasse z aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subiiciam⁹ paulo p̄lixiores fuerim⁹ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit^r. **Priusq;** germanie reliqs ptes absoluo de ip̄o danie regno vicinisq; regionib⁹ in aqlonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cogniti. tria sunt in septentrionē vergētia regna sibiinuicē coherentia. **danor** qd hodie **daciā** appellāt. **suecor** z **noruegior**. **Dania** sine **dacia** dicere volum⁹ p̄suetudini seruientes germanie portio ē **cheronēsi** habēs formā. hāc quodā cimbrū habuere vñ illa inundatio barbaroz emerit quā mari⁹ arpmas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad internitionē deleuit. **Possidoni⁹** (vt **Strabo** refert) p̄iecturā facit. qd cimbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq; **meothym** militiā agitarūt. ab eis em̄ **cymeriū** vocari **bosphor** arbitrabatur quasi cymbricū cū grecorū lingua **cymereos** **cymbros** nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis. **hinc** quoq; populoz innumerabilis multitudo egressa omnē olīm europam armorū turbine ac p̄cella inuoluit. nā **gothas** qui hūnos bello vincere **pannoniā**. **misīā**. **macedoniā** z omnē **illiridem** occupauer. **germaniam** **italiam** z **galliam** vastauere z demū in **hispania** confedere hinc fuit origo.

De Noruegia

Noruegia q̄ de ip̄o septentrione sortita est nomen cōtinenti p̄ **ruthenos** iūgit^r z in **arcton** protensa incognite terre seu stricto glacie oceano vt pleriq; fabulant^r cōtermīna est. ad orientis partem ac meridiem **baltheo** mari alluit^r. ad occidentē **britannicus** finit oceanus. **Daciā** **theutones** hodie **danor** appellant **marchiā**. cuius lingua germanis incognita ē. **Ex** **noruegia** venisse putant qui cimbroz occupauerint loca. In hac terra patrū nostroz memoria **voldimari⁹** regnavit in **suecia**. magnus aq̄nus i **noruegia** quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atz obsequio cultum. huic cōiunx **margaretha** fuit. **Voldimari** filia ex qua natus **olaus** patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea z p̄ternū adepta ē extincto **voldimaro**. At magno in **suetia** hoīez exuētē **albert⁹** dux **naupolensis** vocatu p̄pli **dyadema** suscepit. Qui dñatū vicine femine cōtemnēs bello **daciā** **noruegiamq;** laceessere cepit. occurrit ei **magrarethā** coactis copiis i campis late patētib⁹ pugnatū ē tanq̄ ip̄a viri femie animū induisset. vict⁹ **albertus** captusq; z in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame senū in p̄na domo finiuit. **margaretha** clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice z religiose subditos gubernauit. **Demū** senio cōfecta cū tm̄ p se ferre neq̄ret impiū **henricū** **pomeranie** ducē q̄tuor z decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. z **philippā** regis **anglie** filiā dedit vxorē. **Is** cū cōiuge sine prole

defuncta) nubere ulterius nollet. iamq; qnq; z qnquagita regnasset annos. ad extremū sub impio friderici pplari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xpofer⁹ bavarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuz suffectus q; auiculū suuz. x. annis qbus ipe regnavit in insula gothica regnare pmisit. Xpofero aut ex hūanis abenu⁹ te. dacie ac noruegie coronā cristigerus accepit. Sueci vō in electione regis discordantes alij carolum eque⁹ stri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minore regno pficiunt. Pendente adhuc electionis nego⁹ tio carolus immisiss militibus scoltonie qd hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q regia sedes habet⁹ Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū z pugna diu anceps. occisis vtrumq; plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua tū carolus gratio⁹ sior esset maiestas regni ad eum deferē. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vō nouo regno tumidus atz in⁹ solens armatis nauibz heinricū etatē confectū. nulli noriū sibi ipi viuentē e gothia ppulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) puo contentus vitā agere ferē. q; sint incerta mortalia z qinuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua im⁹ punita fuere. qui dum xpi eccias psequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua⁹ re prohibet. iura diuina z humana a Johanne benedicti filio vsalensium psulem viro cordato z impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno plio supatus ac regno. ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ppe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro ipe in vnum redegit. cui z gothia paret. gothoz quondā sedes z patria.

Bohemia

Bohomorum mores res gestas attingere ac situm referre locorum ratio exigeret. Bohemia enim intra limites germanie inclusa tota aquilonibus exposita est habens ad orientem moravos et slesitiam partem. ad aquilonem saxones et misnenses. ad occidentem agrum noricum. ad meridiem austriam et bavariam undique germanie populi cincta. Latitudo longitudoque ei pene par trium fortasse dietarum. silva hercynia universam cingit. albis vero perclarior eius amnis eam mediam irrigat. aliosque non qui nominis fluvios excipiens ut multauia que pene pragam mediam scindit. tandem per ualles et abrupta motum nemorosorumque saltu hercynie silue preceps labitur per misnenses. puiciam fluens prope haburg urbem saxonie in germanicum mare absorbetur. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regum bohemie dignissima sedes. cadanum. bruxia. schlackenwerdum. cui iam cuprum argenti que mineris celebratissimum. regio prius frigida. armatis tamen feris et piscibus habundans. ager ei optimus. frumenti et ordei feracissimus. multa apud eos etate nostra memoratu digna emerferunt. multa plura gesta sunt. multus sanguis effusus. deleta funditus ciuitates. sprete et perculcata religio. exorta est Hussitarum heresis. ad amittendam pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum et orphanorum exercitus. duo fulmina belli zyfska et pcopti. puiciam ex arbitrio suo diripuerunt. iohannes et iheronimus qui populum decipere in pristinis magis sinodo demum perbusti. Jacobellus coradus rokazana et petrus anglicus euangelii corruptores tamquam magistri veritatis habiti. quatuor reges extirpare pestiferum virus non potuerunt. vecellus sigismundus albertus et latissa qui apud eos veneno extincti creditur est. Postremo georgius rex creatus est qui Hussitarum labe infectus putatur magnus vir. alioquin et in rebus bellicis clarus. Et omnia hec in historia que de bohemie huiusmodi edidimus scripta sunt. ibique de situ regionis et gentis moribus per captum nostrum mentionem fecimus. inde igitur assumendum erit quicquid huic operi de rebus bohemie deesse videbitur. nos ceptum sequentes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad superiores reuertemur partes.

De phrisia prouincia germanie
Phrisones ad oceanum siti ab oriente saxoniam contigunt. ad meridiem westualos. ad occidentem traiectensium terre iunguntur quibus et ipsos traiectenses plerique phrisones esse volunt. Inter quos ottonem inuenio phrisingensis ecclesie presulem qui res germanicas haud impite scripsit. Albertus episcopus maguntinus qui fuldensem monasterium erexit. cum religionem christi persuadere phrisis nitetur ab eis interfectus et martirio coronatus est. Hec eadem feror. armis exercitata. robusti et perceri corporis. securi et intrepidi animi. libera se esse gloriatur. Quis philippus burgundie princeps et se terre dominum vocet. Reuera phrisia libera est suis utens moribus. exterius nec parere sustinet nec dominari cupit. haud inuitus phriso pro libertate mortem appetit. dignitas in hac gente militum inuisa. Sublime virum qui se ceteris effert non ferunt. magister annuos eligunt qui reipublicam eque iure disponant. Feminarum impudiciam seueri puniunt. Sacerdotes ne alia cubilia polluant sine coniuge non facile admittunt. vix enim continere homines posse et super naturam arbitrarum In pecoribus omnis eorum suba est. ager planus ac palustris est multo gramine fecundus. ligno caret bituminoso cespite et sicco stercore bouum ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelius tacitus impante nerone duos legatos romam venisse veritatem et malorumque qui populeum theatrum intrantes cum vidisset quidam cultu externo inter senatores sedere et intellexissent id honoris earum gentium legatum dari qui virtute et amicitia romana precellerent nullos mortaliu aut armis aut fide ante germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter preses sedere ob quam rem ambos nero ciuitati donauit.

De holandia prouincia inferioris germanie
Holandia quoque puicia germanie ad septentrionem oceano alluitur mari. quod reliquum est rheni fluminis brachia intercipiunt insulasque constituunt. palustris pascuosa. pluribus stagnis ac mari interfusa sinibus. nec deserta qui traiectum nobile urbem in holandia sitam dicunt. nobis haud alienum esse videtur. Aliquam frisia traiectensium. aliquam holandie traditos esse ut sepe regionum terminos dominantium impia mutant. nostra quidem etate neque frisia neque holandie dantur. Principatui ecclesie traiectensis impatori tamen subiacet latius possidet terram diuersis meatibus rheni iter clusam. cui ab oriente phrisia a meridiem westuali iunguntur. Holandia septentrionem excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicemus rheno flumini distinguitur. Impitissime vero ne dicas falsissime nonnulli etate nostra traiectum gallice nationis ciuitatem esse dixerunt. Quod de pontifice ageretur electio. nam quo pacto traiectum gallicum dabitur mus trans duo rheni brachia situm. Qui et qui cis rhenum habitant colonienses. cliuensesque constat esse germanos Traiectensium quippe situs. mos sermoque germanicus est. Traiectum diues et populosa ciuitas est. episcopus urbis. xl. milia pugnatorum si quando necessitas ingruit educit ad bellum. Forma viri ac mulieribus egregia. ab exterorum incursum et aquarum inundationem et propria virtute defenduntur. Porro genti ceruisia. vinum mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nostra multe seditiones fuere. cum episcopus vni parti acceptum altera recusaret. Desiderius aliquandiu episcopus quietem tenuit. deinde a ciuibus electus romani pontificis et vicinorum principum aduersus rebelles subditos auxilia ipsorum rauit. illi diefoldum quendam prius phasque sibi presule assumptum. Martinus post. max. anathema in eos promulgauit. preterece ecclesiarum obstinati homines. expiri optuit arma. ingentes burgundorum duces vicinorumque principum copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cotumax populus. vij. annis ecclesie mandata precepit. desiderius in exilio obiit. Canonici qui propter eum patria pulsi fuerant waltranium morisense archiepiscopi coloniensis germanum successorem eligunt. Agitata est in concilio Basiliensi. causa confirmata electio. iterum danata in concilio traiectensi rebellio. iterum frustra pugnatum. Postremo missus ab eugenio legatus iohannes cesariensis episcopus qui postea cardinalatus honore vocatus morinensis appellatus cum retulisset unicam pacande prouinciam esse diefoldio ignosci eius gentis presulatum committi excluso waltranio rebeli populo satisfactus est pulchre sane nullevicti leges fauent sacrosque canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoque impium eludere traiectensem. qui mortuo diefoldio episcopo ab eo datum recipe recusauit. Et apparibus philippi burgundie et potentia territi et primis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie
Ultimi germanorum ad septentrionem et occidentem versus Selandini sunt insulares populi rheni ostijs obiecti. Inter quos precipue mitelburgenses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opum. negotiationem maxime accomoda. cuius haud paruiam partem anno superiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuitatem id euenisse constat. quibus pleraque miracula referuntur que preterece quia non satis digno testimonio comprobantur. Est et Brielum oppidum non ignobile aquis circumdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Non transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes commemoraturus. Habitat suo loco de his quoque dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. et qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisiis ad meridiem expeditam.

De westualia germanie prouincia

ritus et archana quedam quibus malefactores iudicant ea nondum quisque rebus quod vel proicio vel metu revelauerit. Propter quod scabinorum magis per occulta est quam per prouicias discurrentes criminosos notant et referentes iudicio accusant. Probatque ut eis mos est. damnatique describunt in libro et minoribus scabinis committit executio. reus ignarus sue damnationis ubicumque rebus fuerit supplicio afficit. Degeneravit autem hoc iudicium. nam et viles aliquae persone admittunt et civilia negotia tractare audet. quibus erat solum de criminalibus permissa potestas. In hac prouincia nostro tempore susatenses ab ecclesia coloniensi destituerunt. nec diutino verati bello multisque cladibus affecti et obsessione perniciosa oppugnati ad obedientiam redire. cuius rei causa et theodricus coloniensis antistes. qui westualorum princeps habetur. Et iohannes dux deuensis non paruis inter se odijs contendere. Cum susatenses ad deuensium opes confugissent colonienses saxonie duces et non parua bohemos manu in auxilium accepisset. Apud monasterium quod eiusdem prouincie ciuitate propter ecclesias quam walranus theodrici frater sibi debitas existimabat acriter dimicatum est. in quo bello multis hostium cecis unum ex principibus brunswicensibus qui dux copiarum fuit interceptus et in partes colonienses antistitis factus. Est autem westualia regio admodum frigida neque frumenti habundans. pane utuntur nigro. ceruisia potus. vinum quod rheno uehit magno emit proicio. opulenti tamen eorum sunt idcirco raro. populus marcialis est et ingeniosus. de quo puerbum esse dicunt viciosos et fallaces westualia facilius quam stultos gignere. Hic quoque theodrici mentio incidit non est absque pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locum negauerit. Origo eius ex familia morinensi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui omnes supra sexagesimum annum vixere. Henricus natus maior paternum principatum gubernauit. Iohannes monasteriensem ecclesiam multis annis usque ad exitum vite sue summa cum laude administrauit. Walranus et ad traicensem ecclesiam et ad monasteriensem defuncto fratre nequaquam aspirauit. Quis ad traiectam concilij basilienensis fauore et ad monasteriensem nicolai pontificis institutione uteretur. Theodricus ipse cum bononie iuri pontificio operam daret a Iohanne. xxiij. summo pontifice coloniensem ecclesiam obtinuit. cui iam sex et l. annos non sine plebis ac nobilitatis magno fauore profuit. qui et si plurima per defensionem ecclesie sue vario euentu bella gessit in quibus modo strenui militis. modo fortissimi ducis officium impleuit. nunquam tamen domi aut sacerdotalia numeria aut civile administrationem neglexit. corpe pulchro et supra communem staturam eminenti. animo magno et liberali. cuius palacium illustribus sepe patuit hospitibus.

hassia germanie prouincia

Inter westualos ac francones hassia iacet motana regio quam a rheno in septentrionem porrecta thuringie iungit. princeps gentis latgrauus etate nostra ad impium vocatus. impar se esse dixit quod tante rei mole sustinere posset. maluitque paruo impio parentibus sibi relicto utiliter perire. quam magnam accipiens dissipare. id quoque sibi ob stare ad rem christianam gerendam dixit. quod litteras ignoraret. fuit tamen legum cultor. quod sibi patrio sermone exponi iussit. Quoties coram eo causa ventilata est nec unquam comptus est iniquam tulisse sententiam. Hic cum reformatur monasterium quoddam sue ditionis ingreditur et inuitatus cum monachis edit venenum pro cibo inter edendum sumpsisse creditus est. nam et ipse abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

et vo transmissio i beho romanos q ea loca tenebat fugarunt paulatim aucti potentia maguntia. treueri. aggrippi
pinā hodie coloniā sup rheno fluuiū. tornacū. cameracū. remos. suesonā. aurelianū iuasere. ita vt ab aqtania
vsq ad bauariā impiū extenderet. Clodoueo aut mortuo merone⁹ successit fili⁹ a q frāci meroringi dicti sūt.
Post meroneū bilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in ei⁹ locū suffe
cto bilderic⁹ regno puat⁹ ad Bisinuz thurigiē regē pfugit. cui⁹ p iugē p adulteriū polluit. p⁹ octo aut an
nos reuocat⁹ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aut egidio
fili⁹ eius Siagri⁹ in ciuitate suesona regnauit. Bisina aut regina cū accepisset bildericū regnū recupasse re
licto viro ad eū pfugit a q recepta z p iuge habita Clodoueu ei pepit q postea regnū adept⁹ p⁹ francoz
regū xpī religionē accepit. a bto remigio baptizat⁹. Illō aut vitate caret qd pleriq tradūt agrippinā ab in
colatu francoz vocatā coloniā. nā pūsq frāci germaniā intrarēt colonia romanoz appellata ē a claudio cesa
re p dīta z ab ei⁹ cōiuge agrippina nūcupata. Fuit inter clodoueu z syagriū aliq bella. postremo vict⁹ sya
grius ad alaricū gothoz regē cōfugit q non⁹ a magno alarico regnabat. Reposuit a Clodoueo syagri⁹ atz
obtet⁹ occidit. Romani qz reliq p galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemāiā sibi subegit. Gothis
qz z aqtanis bellū indixit eosq supauit. occiso alarico rege. fert cū ad bellū pgrederet si victor euaderet e
quū bto martino vouisse. q. xij. z centū annos an id tps vita excesserat. victoria potit⁹ equū tradidisse eūq
centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec pciū duplicaret. q ex re dixisse regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodoue⁹ vxorē duxit Blodofindā filiā regis burgūdiōnū
q cū eēt xpīana aduc ei pagano iūcta ē. magnisq pibus virū rogabat vt baptizaret. natosq filios clanculū
baptizabat. Eā aut q Clodoueu xpīanū fecit eē fert. qz cū pugnaret p sueuos z pene vict⁹ esset votus vouit
xpīanū se futurū si ex pūijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. subacti sueuis xpīane re
ligioni se tradidit. cui⁹ posterī in franciā vsq ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo bilde
rico scōo p ignauā regnū adept⁹ ē. Betoso em eo z in monasterio recluso pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores dāmos q regnū gubernāt. Anno dñi septingentesimo mortuo Dagoberto minore francoz regē
fili⁹ ei⁹ puul⁹ i tutela pipini grossi quē aliq ausgigi filiū dicūt in tutela fuit z p isidias perijt. Tūc grīwald⁹ fi
li⁹ legitim⁹ pipini grossi regnū vsupās a p sanguineis Dagoberti regē defuncti cap⁹ i custodia obiit. Per
idem tps galli q inter se qnā z ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere z vsq maguntia excur
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q regnū rennu
ens ducetū accepit gallosq bello repssit. Prouiciā vo inter ligerim z se qnā q nunc gaudina vocabatur a se
carlingā vocari iussit. qd postea apd teuthonicos diu seruatiū ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini grossi fili⁹ fuit inclit⁹ vir z bello potēs. q multa sarracenoz milia gladio interemit z p fuit pipini na
ui q carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco
rū gen⁹ cū ex scithia in germaniā venisset ibiq diu cōsedisset germanicū effectū ē. z terrā ipam pmo habita
uit a se franciā appellauit. Verū cūz cresceret impius ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme z magna
germanie ps a mōtibz pū rheneis vsq ad pānonie terminos franciā diceret. nā qdquid frācis suberat fran
cia vocabat⁹. z in duas ptes diuisa fuit. nā qd ē gallie occidentalis frācia dicebat⁹. qd ē germanie franciā di
cebat⁹ orientalis. Et germaniā qd ē eatenus extenderūt qtenus sermo germanicus ptendit. nā qdquid est ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orientālē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolat⁹ ē. Carol⁹ em quīs gallice potiret impio german⁹ tñ fuit. i
germaniā nat⁹ alitufq. Cui⁹ sedes plerūq i aqsgiano fuit q ciuitas theutonica ē. ibi pallariū ei⁹ z caput on
dit⁹. Cui⁹ posterī impiū tenētes in gallia z germania regnauerunt. Deficiēte aut masculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orientales redijt. i nter qz p⁹mus habit⁹ ē otto. Est aut impiū apd germanos nō eo
mō vt nemo ipare possit nisi german⁹ s qm eligedi ipatorē auctas germais tradita ē. Plerūq german⁹ eligi
tur. Eā ob causas cū vacasset impiū p obitū lodouici bosonis filij germani qz ea ptās germanū elegerunt z
francū ex orientali frācia. Hec pmississe volum⁹ qm de frāconia sermo incidit. sunt etenī multi q frācos eos
solūmō eē volūt qui circa parisi⁹ habitāt z ill⁹ datus impius eē volūt qz recti⁹ frāci genas quis appellauerit
Franconia vo vt nra etate recipit a meridie sueuis z baiorarijs iūgit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos z
thuringos. septentrionē idē thurigi bassiq excipiūt. Prouiciā plabif haud ignobilis amnis quē moganus
vocāt. pholome⁹ hūc fluuiū menū appellare videt⁹ q supiores germanos ab inferiorib⁹ eūdē diuidere affir
mat. neq ali⁹ fluui⁹ ē q eā diuisionē aptius q mogan⁹ efficere possit. Et hodie qd ē inferiores germani vsq
ad maguntia pcedūt. abinde supiores vocāt. Mogan⁹ vo ex mōtib⁹ bohemiē ort⁹ in regiōe maguntie in rhe
nū exonerat⁹. Ob quā rē nō defuerūt q maguntia mogūciā a mogano fluuiū dici crederet. Perlabit⁹ idē flu
ui⁹ nō paucas ciuitates. qz illustiores sunt Herbiopolis z frāfordia. In Herbiopoli nobil⁹ epi sedes ē. qui
et franconū dux habet. z cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū an se hz. In frāconia nobile emporiū ē i q
sūpi cū inferis germani pueniūt bis singulis annis. Ibi qz impator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quas
rē palā ē impiū datū eē germanis qn inter eos eligit z coronat⁹ z sic demū ad culmē glie. rome qz diadema
inscipit. Et i franconia nobilis eccia bābergēsis ad annē regnicium sita. quam fundauit heinric⁹ scōs
impator. quē accole religiose colūt z scm habet. ibi qz Berēgari⁹ sepult⁹ ē q regnū italie vsupauit z ab or
tone pmo cap⁹ in germaniā duc⁹ illic exulās obiit. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura z arte mu
nita in q nos aliqui cū epō loci pradiū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francoz comes z ottonis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q lodouici regis fuisse fili⁹ dicebat⁹ in hac se arcē ptulit. z aliquā
diu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat⁹. Ob quā rē ad dolos recursū ē. Otto epūs
maguntin⁹ minister sceleris inuētus ē q pfec⁹ ad albertū lit⁹ arbitriū se dixit rogauitq albertū ad impatorē
in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba p̄sulis et in castellum rediens ottoni prandium dedit, quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi mox captus est et capitali sententia damnatus. cui archiep̄i fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non p̄misisset. infelix albertus gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vñ ex captiuis ab hanibale romam missis vinctū remiserunt. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit p̄urū non soluit. Prædia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē franconia partim plana partim montosa. montes ip̄i haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūq; arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum p̄ducunt vinum. maxime vō apud herbipolim. multe silue et multa venatio inest. Terra in multos partita est dominos. Quis herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccia et bābergensis plura obtinent loca. Valentinus q̄z comes haud parua occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanq; burggrauii nurnbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud francos florent. De nurnberga dubiū est franconie an bauarie cedat ip̄i nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. nornberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. noricū aut baioarij successisse. et nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū et nornbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francos p̄tinet. Ip̄i nornbergenses nec baioarios nec francos videri volunt s̄ terciū quoddā sepatum genus. Vrbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Anne p̄gnicio interlabit. in agro sterili et arenosa condita atq; ob eam rem industrioso pp̄lo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie et magnum in germania nomen. Aptissima impatorū sedes. libera vrbis et in medio ferme germanie sita. Inter bambergam et nornbergam forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac prouincia fridericus marchio brandeburgē. potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et quorū filij fuerunt Johannes fridericus Albertus et alter fridericus. Johanni qui p̄mogenitus esset electoratus imperij debebat. s̄ iudiciū patris fridericum p̄uilit qui sc̄do genitus erat et aptior ad obeūda imperij munera videbatur. P̄i itaq; q̄ morere hereditatem suam inter filios diuisit. fridericum electorem instituit. neq; male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe p̄uincie pacate sunt. Iusti quoq; atq; honesti tenax habet. Qui cum posset regnū polonie p̄sequi p̄ electionem bazonum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vō germanus eius cū nornbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero nornbergensibus sup̄ecias misere. Graue id et diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē p̄lia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus consecit. in vno tamen victus succubuit. neq; de pace p̄uenit nisi postq; exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. rurculis interfectis. cōmeatus et pecunie contenditibus defuere. tū quoq; pax ex alberti sententia magis dicta. Sic albertus ab ip̄a pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit p̄lijs q̄ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnavit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. p̄stravit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor et p̄lio excessit. vltimus in expugnatione oppidorū. sepe mure primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq; detrectauit. neq; vnq; non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repperit. qui nunq; equo defectus sit. et in omnes in se currentes desecit. Ex torneamentis nunq; nō victor exiit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedā species in puocatores p̄ter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq; dāno affectus. cum aduersarios ip̄e nūq; non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes et impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. s̄ nobilitas quoq; generis. proceritasq; corporis. ac venustas et virū robur. ac faciūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bavaria ad ortū estiuū ac meridie ptē frāconie primat, ea quoq; plata z diues terra est. cui ad meridiē Alpes italie iūgūf. sueni ad occidentē ei? solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubi? mediam ferme plabif. Inter austria z bauariā aliū ysarā aliū enū terminū posuere. Suenos a bauarijs lye? disternat animis. Hāc oli regione norici tenuere. cui? adhuc porcio media inter ratisponā z nurnbergā trās danubiū sita (vt añ dixim?) noriciū appellāt. Baiuarij aut vñ dicti sunt z vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiat vetustissimos codices baiuariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahoz vt boiarios a bois dictos. z gallicā oli fuisse gentē Huic opinioni strabo qnto pmetatorio vires adhibet ita inq; ens. Priscis igit vt dixi tpi? plurime galloz gētes flumiū incolebāt de pado loquif. e quib? amplissimi fuerant boi insubres. z q oli cū gefatis senones romana p impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis fundit? delectos pdiderūt. boios vo e fimb? etecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum thauristis habitārūt. bellū assidue ptra dacos agētes. Cōstat igit boios in paunoniā pcedisse. quo ex loco facile successu tpi? in noriciū cōterminā regione migrare potuerūt. Idē qz Strabo locū q mō pstatinēsis vocat designās paululū ab eo distare rhetos ait. ampli? helnecios vindelicos. p? vindelicos aut desertā boiorū regionē esse affirmat vsqz pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioz terrā a bois cultā fuisse. Idē Strabo germaniā describēs boios pri? hirciniā habitasse siluā asserit. z cymbros agmine facto eoz inuasisse locū atz a bois reiectos fuisse. Itaq; satis psumum esse p? boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager em eoz trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neq; deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atz ambiciofas ciuitates habens z oppida nobilissima. quoz splendorē nescimus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea qnq; sunt. qz vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumie saltza cui adiacet. veteres siuaniā vocauere. In baiouaria lodouic? lodouici fili? gibbo z struma deformis. Impia cōtra patrē bella suscepit. venerandū qz senē z auctoritatē insignē. q quodā regnū francie gubernasset in arce munitissima obse- dit. s supis vltionē tāti sceleris petentib? pri? febre pcussus occubuit. qz pri? animū in suā traberet sententiā

in prate henrici eiusque familie duc postea factus breui tpe vita finivit. nec henricus diu superxit. Qui cum prohibuisset subditos in anno iubileo roma petere veritus ne puincia pecunia exhauriret eodem anno ad pres su os additus est. Successit ei lodouicus filius ex sorore alberti cesaris natus magni animi adolescens. glie cupidus et pecuniarum contemptor. qui iudeos omnes publice positis edictis e suis dominijs exterminauit. uxorem de saxoniam duxit neptem friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua composuit. quibus sepe multum conatus reconciliari cesari ladislaus regem nequerit. Albertus eiusdem terre ac familie princeps postquam pater eius arnestus puellam balnei custodem a se eo peditate amatam et in spe matrimonij susceptam apud strauburgam danubij fluminis demersit. cum diu vitam in merore pegisset. tandem luctu facto uxorem ex domo brunsvicensium duxisset. ex qua sobolem pulcherrimam sustulit. sub impio friderici podagra laborans. sepositis ceteris curis sectatus musicam assiduus cantibus ac sonis animu oblectauit. et venationi operam dedit. In saltzburga quam metropolim in baioaria sedes obtinere diximus tres archiepiscopi fuere quorum ultimus sigismundus nomine dum scismatis pcella defuit. cum adhuc esset propositus romanam ecclesiam magnifice iunxit. et archiepiscopus a nicolaus pon. creatus litteras aplicas quibus cesura in australes impatori rebelles subminabat in ecclesia sua publicari non sinit siue metu potentie illorum siue quod anathemate suspensio paces melius inueniri putauit. ad quam componendam et ipse descendens in austriam non paruum operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Quirca Rhenum qui flos germanie nostro tpe visus inter theodoricum maguntinem. ecclesie presulem et lodouicum comitem palatinum rheni crebre dissensiones fuere et sepius ad arma ventum est. totaque circumregio rapinis atque incendijs vastata. Cum maguntino marchiones badenses ac bradeburgenses opere ferret. palatino iacobus treuerensis. antistes et nonnullae ciuitates assisteret. mortuo lodouico palatino. qui relicta lodouici regis sicilie uxorem duxerat. filium ex ea natum infantem adhuc fridericus frater eius consentientibus terre optimatibus arrogauit. gubernationem provincie tanquam dominus accepit. Electorem imperij se dixit. celibatum. id est sine uxore esse impetum promissit. ne arrogato filio uxorem ducens prauidicium faceret. Rogatus nicolaus pon. quantum id genus adoptionis confirmauit. Recusauit fridericus impator sepe multum requisitus. In suavia albertus friderici frater impatoris cum pluribus ciuitatibus variante victoria bellum gessit. ab ylmensibus ciuitatibus rotemburgensium. litigando per suum obtinuit. In marchio natu badensi princeps Jacobus iusticie ac prauidentie fama inter germanos clarissimus. cum sibi ad humanam felicitatem sola litterarum pericia deesse augeret. quos ex coniuge legitima liberos sustulit ediscere litteras populi. Inter quos diuiso patrimonio cum carolo primogenito singularis industrie iuueni impatoris friderici sororem matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thiroloisibus populis germanie

Thiroloenses qui valles enim fluminis et athesis incolunt. cum sigismundum principem suum in tutela friderici cesaris exstentem iam gratia diuulsu ad se remitti frustra petissent sumptibus armis perfectos prouicie quos cesar instituerat deiecerunt. et cum tridentini iussu episcopi cuius erant subditi in fide cesaris perseueraret cum exercitu eo puenere ciuitatemque metu percussam prodicione ceperunt et arcem obsidione fatigatam ad ditionem copulere. ex impactioribus cum ce sare conuenientes minori quam crederant felicitate suum dominum obtinuerunt.

De Suintensibus populis germanie

Suintenses motani et feroces populi. cum thuriceses ex federe quod cum eis pepigerat destitissent. copato exercitu in eorum agrum cuncta vastates exierunt quibus cum thuriceses plio congregati praesumpsissent usque ad internitionem celi sunt. tantaque Suintensium in victos hostes crudelitas ac rabies fuit ut eo ipso in loco parte victorie epulantes congestis necatorum corporibus et mensalia et sedilia ex illis apparauerint et aperiens hostium cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias beluetia populis germanie

In alsacia cui quondam beluetia nomen fuit tunc gallici nunc germanici iuris prouincia. Cum lodouicus delphinus viennensem in agrum basiliensem omnem ferme militiam gallicam eduxisset ingereque metu basiliensem incussisset. Suintensem. ex federe socie ciuitati quatuor milia militum letissime iuuentutis auxilio misere. quos cum delphinus appropinquare aduertisset medium inter basileam et Suintensem. cum toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen quous pedibus pugnaturi. xxx milium equum stare contra se aciem cerneret. pugnatum est summis utriusque viribus. Ad extremum non tam victi quam vicendo fessi Suintensem. nimis audaces praesumpti facinoribus penas dedere. nam paucis fuga dilapsis obrucati omnes in capto iacuerunt. Rarus tamen ex Suintensibus inultus interijt. Ex quibus plures gallozum reperti sunt qui lanceis Suintensium perforati ad obruncandum hostem per medias hastas dilapsi vinctam accepti vulneris expetere.

De Babaudia

Amadeus in Babaudia dux primus eius gentis cum annis ferme. xl. per patris obitum prouicie gubernacula tenuisset et admirandus aucto paterno impio. porta vndique pace formidanda usque cumulat opibus sapia vicinis populis ac principibus videretur. ac demum relictis principatibus glie fascibus in heremum se recepisset et sumpta penula ac retorto baculo cum sex viris equestribus ordinis etate etiam puectis modo et popis eius renunciasset. Ad extremum summi pontificatus honore ex basilien. congregatioe sibi delatum in ecclesie diuisione supis parum fauentibus accepit. barba totodit quam pmissam nutruerat. ducatum primogenito suo tradidit. ecclesiasticas ceremonias et orandi morem repete didicit. stipatusque magna nobilium caterua et illustri comitatu circumdatus basileam prexit. vbi ab his qui generale concilium facere arbitrabantur in maxima populi multitudie quae vndique ad spectaculum tante rei confluerat inter duos filios egregia facie adolescentes. alterum subaudie ducem. alterum gebennaz comitem solennibus pro more seruatis tanquam romane presule ecclesie coronatus est. Celebrauit sepe diuina. benedixit plebibus. officia curie ordinauit. caruiales doctrina et auctoritate praestantes assumpsit. Fuerunt ei cum rege francie carolo. cum alphonso rege arogo-

num (qui tñ hostis **Eugenij** ppe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abiire. **Fuit** et **frideric⁹** impator apd eū in basilea sed clā nocte intēpēsta abijt. reuerentiā ei tanq̃ vicario ihesu xpi subditi ei⁹ tantū et suisēses populi et basilienses et argentinenses et qui alber⁹ to parebant bavarie duci pbuerunt. **Fuit** em magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eas sententiam fedus inissent vt nisi **eugenius** postularis eoz annueret. Postulabāt aut prozsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. **Sz** cū illoz consilia **frideric⁹** puerisset et qui sū noie sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte p legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit. **Et** **nicolao** pon. max. recōciliat⁹ relicto noie pape cardinalat⁹ honorē retinuit. i q̃ paulo postea si sine boni viri opinōe decessit. **Felix** pnceps et niniū felix si seniū suū ecclesiā titulis n̄ fedasset. **Bo-** **lomer⁹** qui eius quōdā et prim⁹ et dilectissim⁹ cōsilioz pnceps fuerat. ingētesq̃ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditiōis reus factus mortis sententiā tulit et in lacū lemanū circa gebennā precipitatus magno saxo ad collū suspēso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cur⁹ opibus adiuta in patriā redijt. **Johānes** segobienſis homo hispan⁹ morib⁹ et doctrina illustris. q̃ cū summos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardinalatus eminentiā accepit et deinde vniōni consentiens a **nicolao** pon. max. cardinalatus demisso titulo cesariensi eccie pfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus pmo monasteriolo ptentus. Vocatis ex hispania legis arabice mgnis librū quē vocant alchoranū et in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̃ deliramenta continēt in nostrā linguā de nouo conuertit. et mendacia eius veris ac viuis rōnibus et argumentis explosit. In **Arelato** ad sepulchrū **lodouici** cardinalis scē cecilie eius vrbi epō quē basilee in consensu patrū pſidentē vidimus magna miraculoz opinio orta ē et inualidoz frequens cōcurſus spe sanitatis factus **Johannes** comes armeniaci incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus baud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Aditio

Promisit pius **eneas** multaz rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europeas. Quoz dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluerē nitit⁹ ipius germanie superioris et inferioris florē omisit. Nihil em de sueuoz antiquissimis germanie populis scripsit quos **strabo** **iuliusq̃ cesar** in suis pmetarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoz terra hodie multis ecclesijs pōntificalib⁹ celebratissimisq̃ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos. fontesq̃ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̃ pplo exuberans. Omisit itē vtrasq̃ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̃ ad coloniā **agrippinā** versus rippas inq̃ oī ex parte vtrinq̃ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̃ et principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū et multorū fructū secūdisſima. vino adeo exuberat vt cūcta pene interanea. germania etiā inferior et totus pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pontificales vrbes sunt **Constantia** celebratissimo martini q̃nti concilio illustrata. **basilea**. **argentina**. **spira**. **wurmatia**. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus hūanissim⁹ ptim sua vberi terra. ptim negotiationibus. Nobilitas vō venationib⁹ intenta. in delitijs et voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vō eā alemantie prem quā **limagus** fluius vulgo **lintmag** dictus. a quo alemantie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacus turicensē influunt. in rhenūq̃ exonerant. Terra hec non solum **limago** ymmo alijs celebratissimis fluijs vt **russa**. **aro** irrigat. Oppidis castelliq̃ fortissimis exuberans. quaz **berna**. **lucerna**. **duregum**. solitor pcpuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem hodie **ligam** **suitensium** vocant. que terrore est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̃ suū impiū mirum immodū dilatauit. Omisit item **flandriā**. **hannoniā**. **brabaciā** terras diuiciarū negotiationūq̃ celebritate pspicuas. In quib⁹ **brugis**. **gandauū**. **mechlinia**. **antwerpia**. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoz impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod si cūcta superioris inferiorisq̃ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operi legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̃ que animum suū oblectant legenda cōmitto.

In regno ipso francie quod etate nostra Joana uxor lothoringien. diuinitus ut creditur admonitavirilibus idumetis et armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicorum manibus magna ex parte mirabile dictu. prima inter primos pugnas eripuit. Tunc iam philippus burgundie dux pene nec iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolum regem et filium eius lodovicum delphinum viennensem contentiones atque inimicitie succreuerunt. Carolus andagouensis eo tempore delphini auunculus apud regem plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoque princeps et frater eius spurio andagouensem gubernatione egris animis intuerent. delphino ut a patre discederet suaserunt. sic enim fieri posse ut rex desiderio filij carolum a se regeretur regnumque quod in eius manibus passim ire videbatur meliori consilio regeret. Quibus primus delphinus insalutato patre ad nuternenses decessit. qua re compta rex composito raptim exercitu in alanconium duxit. et expugnatis non magno negotio plerisque munitionibus ducem in deditione accepit. Exinde contra filium profectus. verum ciuitates minervie delphinum aduersus patris imperium tueri non auderent eum ut a se abiret rogauerunt. ille in borbonium se recepit. nec diu post metuens borbonij regis iram filium patri conciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nam is paruo post tempore captus in profluentem demersus. violati paterni iuris in filium penas dedit. Interiecta deinde non longa temporis mora renatus e regno sicilie impulsatus filiam suam henrico regi anglie in matrimonium collocauit. Haud abnuete francorum rege quod ex eo coniugio iducias belli sibi ac regi suo salutare cum anglie plurimum annorum obtinuit. Quibus conclusis securus iam domi rex ut franciam militaribus spolijs atque incendijs diu agitata tantisper sineret quiescere. Delphinum cum magis parte copiarum in belucios. id est suiteses et basilienses quod supra est relatū dimisit. ipse cum reliquo exercitu in lothoringios profectus meteses tullensesque agrum vexauit. oppidumque non pui momēti quod spinale vocant dedentibus oppidanis ab ecclesia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonensis capto furtim oppido tolosi quod in normannia situm in potestate ducis britannie fuit. duorum potentissimorum francie atque anglie interrumpisse pacem visus est. De qua re missis vltro citroque legationibus contenditur. Flotheus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluminis iungitur. Qui normannos a francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atq; in medio pōtis porteq; arcis subsistere. ipēq; insidijs cū cohortib⁹ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e feno dilapfi portā inuassent trucidat custodib⁹ tādū locū tenuere donec Flothet⁹ ad/
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei pcepto nūcio ⁊ rex ipē p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte frāscus britāniē pnceps exercitū duxit. **Dux** somereti eā prouiciā pro regē anglie cū impio
tenebat. q̄ postq; tāti belli molē in se verti pgnouit. **Talbote** copiaz ducē fama claz in reb⁹ gestis insignem
rothomagi apd se eē iussit spērās ei⁹ cōsilio ⁊ armis ciuitatē ei⁹ nutare. aios aduerterat in fide p̄tinere. s̄ fru-
stra ei⁹ cōsiliū fuit. nā rothomagēses postq; regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu-
naz sniaz pacti salutē exercitū intravibē recipe ⁊ impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū
cū p̄sidio militū missis vrb̄s regi dedita ē. **Talbot⁹** cū duce suisq; oibus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētū renati regis vt agnitis q̄ in normāniā retinebāt oppidis excederēt. **Dux** ac **Talbot⁹** cū
suis liberi essent. s̄ cū p̄fecti oppidorū nō parerēt dux somereti dimissis in arce talboto ⁊ duob⁹ p̄uignis su-
is clā recessit in anglia. arx postea dedita ē ⁊ p̄uigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. **Talbot⁹** vō cū
esset clara apd oēs fama quā nō malis actib⁹ s̄ robore corporis ⁊ ingenij dexteritate in apto Marte q̄siuisset.
data fide qd aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. **Hic** anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt qdā putāt absolutionē q̄situr⁹. ei⁹ promissi qd regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. **Illū**
p̄stat talbotū cū in anglia redisset itaq; rex francie euncta oī normāniā burdegalem q̄s armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in valconiā cū impio missum ⁊ burdegalē recupasse ⁊ alia pleraq; castella q̄ ab i-
perio anglicano destituerāt p̄tim vt expugnasse p̄tim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restitisset
euestigio duos exercit⁹ instruxit q̄z alter⁹ (cui⁹ p̄fect⁹ erat gener su⁹ comes clarimōtis ac duc⁹ **Borbonij** fili⁹)
cū. xv. milib⁹ pugnatorū in q̄s totū militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. **Al-**
terū quē ipē ductauit ex purpurat⁹ suis conscripsit. quib⁹ ⁊ comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex britāniā seq̄bant⁹. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex p̄ire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituisent puū qdā castellū oppugnare ceperūt. **Turri** qdā inter burdegalā ⁊ ca-
castellū ipm occupata ac sagittariorū p̄sidio munita. **Talbot⁹** vō postq; sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē
intellexit. eū p̄us aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. **Egressus** igit⁹ cū robore
sui exercitus iā vesp̄i ad turri quā dixim⁹ occupatā puenit. q̄ p̄mo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca-
ptos circiter q̄ngētos interemit. **Erin** mane p̄fect⁹ cū accepiss⁹ regnū exercitū fugā pare. verit⁹ tāq; sibi e ma-
nibus p̄da elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs p̄pere in hostes aduolās
tumultuariū plū inijt. **Cōsultauerāt** aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referret. s̄ pudore p̄pin/
qui regis exp̄iri belli fortunā decreuerāt. **Erāt** eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea pte p quā
talbot⁹ vētur⁹ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas hinc atq; inde collocauerūt q̄b⁹ ignari hostes cōfi-
ci posset. vt ergo fures talboti miles itinere qd vnū patebat in castra hostiū nescius machinaz pcurrit. dato
tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qd vbi talbot⁹ aiaduertit fili-
um q̄ se seq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tpa se reseruaret admonuit. **At** cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fu-
giendū in q̄ p̄liatur⁹ eēt. **Ego** inq̄t fili multīs reb⁹ clarissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine dede-
core possuz. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claz faciet. sed cū filiū pl⁹ pietas q̄s eū cōmo-
nitio p̄ina moueret cohortatis socijs vt forti aio pugna reintegraret. restitutiōe suorū facta in hostes. q̄ nūq;
munitiones castroz exire p̄sumperāt audacib⁹ inuect⁹ aīs haud quā illoz stragē edidit. sed cū hostes p̄lo-
co. p̄ti tormētis ac numero militū supiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori pte suis. ⁊ ipē tandē cū duob⁹ filijs. altero legitimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
p̄cubens cecidit. **Hic** p̄ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū con-
stātia ⁊ audacia prostrauit. **Burdegala** itez in ptātē regis facta ē britāniē ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex potif
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi daret. priores duos. alter⁹ mior. alter⁹ p̄dica/
toz religioni cōsecratur. **Erin** voti cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē frāscū appellauit. scdm dominicū. **Itat⁹** ē ei
et terci⁹ fili⁹ quē in anglia nutriēdū misit. **Is** eū mortuo p̄re in britāniā frāscū regnātē rediss⁹ ab eo cap⁹
⁊ in carcere necat⁹ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietate fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū oc-
cupasse sed aīam q̄s sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio insuz infra annū ci-
tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tps frāscū idropisi laborās obisset. vt ē religiosa galloz natio correctū cū di-
uina cēsura vulto creditū ē. **Dominic⁹** ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset **Arturū** francoz mili-
tie p̄cipē patruū suū successorem habuit non minus prudētia q̄ armis grauem. **Carolus** dux aurelianē-
sis q̄ magno quodā plio ab anglicis cap⁹ fuerat iā senex in patriā dimissus. **Defuncto** philippo maria me-
diolanēsi ducat⁹ tā q̄ ex successione debiti sese titulis ornavit. **In** flandria gaudaen. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellatē plurib⁹ plijs victi. **Ad** extremū supra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errore philippo man⁹ dedere legesq; victoris acceperūt. **Idē** philipp⁹ ⁊ oppidū luceburgen. maximū ac mu-
nitissimū. qd in faxonū ptātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. **Delphin⁹**
wiēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma p̄stantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in-
currit. **Quq;** nusq; alibi se tutū arbitraret ad flozētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miserere mei
cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. **Dū** terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouicie parēt eedē tue sunt. nec tibi min⁹ q̄ mihi obediāt. **Volo** post hec ⁊ brabancie oppida
flozētissima ⁊ ambiciofas flandrie ciuitates oñdit dñm eū ⁊ p̄ncipē in conspectu suo appellari iubes. **Uē-**
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in anglia traiectus. neq; em plus q̄. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ anglia interluit. **Absolutis** gallie rebus haud incōueniēs fuit transmissio pelago **An-**
glie rebus cui quodā britāniē nomē fuit q̄breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauerē. Rex heinric⁹ solitudinis ac ocl⁹ cupidus alieno ma-
tratu et pplis ⁊ pncipib⁹ dixit. s. cū res anglica apud frācos minui cepisset ⁊ iā impiū gallicū in pristina gl⁹
am emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō pnis copijs nec pauc⁹ stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit regi pilius
mutatur⁹ atz vt ipe dicebat regi ⁊ regni saluti cōsultās. nō expectauit ei⁹ aduētū sōffulti s. nauigio rapti cor-
repto p themisiā flumiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. s. destinatā qd mortē fugiat. missi qd eū cōprehēde-
ret p cōpēdiā itinez cursus ei⁹ puenire. ipm⁹q; mox interemptū in proza nauis qd vehebat obtrūcauerūt. dux
qz somerseti qd p dita normātia in anglia remeauerat potēs⁹ apd regē credebatur. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles
viri qz plures necati. nec sacerdotio p diti parsi⁹ ē. Inter qz ⁊ amic⁹ nī adā molynes secreti regi signaculi cu-
stos ⁊ līaz cultor amisso capite trūcat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redisset somerseti prin-
ceps e carcere missus pmittere rege gubernare regnū cepit. qd res supme sibi eladis cā fuit. Irritat⁹ em ob eā
cāz pnceps eboracēsis cū maiorib⁹ copijs qz pri⁹ lūdonias pperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti
exiisset putās illū aut vboz lenocinio placare aut regie maiestati auctoritate deterrere. nihil pfectit. Eboracē-
sis eqz cū esset lōge potētior iussu rege vt in partē se reciperet in somerseti ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq;
mox captū trūcato capite interfecit.

De Scotia

Scotia ei⁹ insule in quo ē anglia supma portio ē in aqilonē vsa. flumib⁹ haud magnis ⁊ mōte quodā ab
anglia discreta. Hic nos bzunali tpe fuim⁹ cū sol paulo ampli⁹ qz tris horis terrā illūaret. Jacob⁹ eo
tpe regnabat qdrat⁹ ⁊ multo abdomine grauis. qd cū oli in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisset. ac dimis-
sus tadē suscepta ex āglie cōiuge domū reuersus plures regulos gladio pcussisset. ⁊ ipe tadē a suis domesti-
cis interfec⁹ ē. Inter qz vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos oli arborē eē in scotia qd su-
pra ripā flumis enata fruct⁹ pducere anetaz formā hntes ⁊ eos qdē cū maturitati proximi esset sponte sua
decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ⁊ in terra detectos putrescere. in aquā vō dimissos mox aiatos enatare
sub aqz ⁊ in aera plumis pēnsq; enestigio euolare. De q re cū audi⁹ iuestigare⁹ didicim⁹ miracula sp re-
moti⁹ fugere famosamq; arborē nō in scotia s. apd olchades insulas inueniri. Illō tñ nobis in scotia mira-
culū pferatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accepti lapidibus elemosine grā datis letos
abisse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia p dicitum pro ligno quo re-
gio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que puo a britannia disiuncta freto. partiz libera. scotorum amicitia
societateq; gaudet. partim anglicano paret imperio. Sz qm nihil dignū memoria per hoc tempus de
quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra optis p̄panda v̄tris. armis potēs. hec euo n̄ro in q̄nqz reges diuisa ē. pri-
mū ac maximū castelle regē appellāt. primū ei aragonū. Tercio loco portusgallēsez. Quarto nauerre
Quinto regnū granate qd̄ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella p̄nobili ac la-
te dñanti regno. cui⁹ reges gothorū sanguine creti nūqz gen⁹ variāt. Aluari⁹ de luna natione aragoneñ. no-
bili genere q̄uis extra m̄rimoniū nat⁹ cū oli iohāni regi adeo insinuasset vt vn⁹ oim regni regisqz potēs vi-
deret. iohānēqz nauerre regē ⁊ heinricū m̄grm militie sc̄i Jacobi potētia sua opprimere ac regnū governa-
re conat⁹ armis deturbasset. Postea tñ aduersante sibi regina redeuntib⁹ illis ⁊ regē in ptatē suā recipiētib⁹
e curia pulsus. in possessionib⁹ suis aliq̄diu priuat⁹ vixit. Felix si p̄cesso frui ocio nouisset. s̄ nulla ē regno de-
iectis q̄es. Bū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina p̄cipitare) v̄dicare conat⁹ regi clā suadet vt
p̄ specē venationis in salt⁹ sibi p̄p̄ndores egrediat⁹ se cū potētī manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op̄-
tūmantes libertatē regi afferant. nō fuit difficilis p̄suasio. rex cū paucis egressus paz custodit⁹. nā aluari iam
pene nomē extinctū erit vbi ad insidiarū puenit locū mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites
liberz regē saluare dixit eūqz secū abduxit. Quare vulgata p̄festim mira imouatio regni facta ē ⁊ itez ad al-
uaz regni gubernatio deuoluta. Nec diu p⁹ cū eisdē iohāne atz heinrico atrox p̄liū p̄missum ē in quo plures
vtriqz cecidere. victoria penes aluaz fuit. Heinric⁹ nō multis p⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qd̄ in ea pugna ac-
cepit mortē obiit. M̄gratū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̄diu postea regl p̄ ⁊ regni moderator ē habit⁹. ad ex-
tremū tñ potētū inuidia succubuit. nā cū nobile quēpiā iussu regis ingrata sibi qdā renunciātē e fenestra sue
dom⁹ p̄cipitari iussisset. nā cū nobile quēpiā iussu regis ingrata sibi qdā renunciātē e fenestra sue
suis in regē regnūqz meritis. nō lacrimās aut etulās s̄ alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p̄-
buit. vir alti spūs nō min⁹ domi q̄ belli clar⁹ ⁊ cui sp̄ mag⁹ in mēte sederunt. Iohānes teñ aliquot annos p̄-
se regnū administrauit. quo vita functo fili⁹ ei⁹ heinric⁹ regnū accepit. adolescēs aio plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̄ re-
licta priori p̄iuge alterā ex portugalīa duxit impatricis fororē ⁊ in regnū granate cū exercitu p̄fect⁹ magnā
hostilis terre ptē diripuit atz p̄triuuit. Iohānes cardinalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scia iuris eminē
cui iuuenis in dictādis eplis seruiui senio p̄fect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno
nauarie ⁊ fili⁹ in patrē ⁊ p̄ in filiū arma suscepit. filiusqz tādē regno pulsus ad alfonsoz patrū aragonū si-
cilieqz regē (pagrat⁹ pri⁹ gallia) p̄fugit. Tūc lodouic⁹ mōtesie m̄gr ⁊ iohānes discretanus viri p̄stabiles ab
Alfonso missi recōciliari p̄ri filiū studēt. Ioanna regis alfonso ⁊ foror ⁊ cōiūx absente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valētie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobilissimis p̄cipib⁹ iura dixit casta ⁊ sc̄a mulier ⁊ digna
que plē pepisset alfonso. Anno aut ab incarnatiōe dñi. i 491. totū regnū betice qd̄ hodie granata vocitat⁹
vict⁹ barbaris regeqz eoz capto. ciuitateqz granata populosissima armis fameqz durissimaqz obsessiōe ob-
tenta. a xp̄ianis crucei dñi adorantibus pacifice hodie possidet.

In portugalia petrus agnomine infans. sic em filij regis anteq̃ regnant appellanf. magni nominis pri/ ceptus qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto/ rio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ⁊ gene/ ro suo restitisset. tandē subrotis vtrinq̃ dissensionibus cum odio crescente ad plium ventum esset sagitta in/ incertū missa transfixus interijt. vir magnorū operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō parua sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari p̃ditus neq̃ eū vnq̃ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/ te tenuit. cui cū obijisset dilectissima p̃iunx. eademq̃ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ⁊ xp̃iane religioni fructū pariat. Qua/ propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ⁊ expeditionem p̃misit. Annis ṽo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitib⁹ contineri cupiēs re/ gnū apliare oceanū hispaniū sūmis virib⁹ igredit̃ suasu ⁊ doctrina cosmogr aphor sit⁹ terre ⁊ marī noscē/ ciū. inuētiq̃ multis ⁊ varijs insulis ab hoīb⁹ nūq̃ habitat̃. Inter ceteras p̃clarā insulā nō sine suorū letitia adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē/ dis hominib⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā inisit. Inter tñ ceteros fruct⁹ aptissima ē ad p̃re/ andū succar. qđ tanto fenore ibi nūc cōficiť vt vniuersa europa succaro pl⁹ solito habūdet. nomē insule ma/

dera est. inde succarū de madera. Inuenit et alias insulas quāplures quās habitari baptizariq; noibus fecit ut
 insulā scti **Georij** fayal de pico quāuā hoibus almanis ex flandria habitandā concessit. seracē tritici. An-
 nis vo posterioribus ut anno dñi. i 483. iohānes scōs portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oī-
 bus ad victū necessarijs instruxit easq; vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos
 misit. Prefecit aut his patronos duos **Jacobū** canū portugalensem et **martinū** bohēmū hōtinē germa-
 nū ex nurnberga supioris germanie de bona bohēmorū familia natū. hōiem inq; in cognoscendo situ ter-
 re peritissimū marisq; patientissimū. Quiq; pholomei lōgitudines et latitudines in occidente ad vnguē ex-
 perimēto. lōgeuāq; nauigatione nouit. Hī duo bono deorū auspicio mare meridionale sultantes a litore
 nō longe euagantes supato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus
 vmbra ad meridiē et dextrā proieciat. Aperuere igit sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū et
 multis annis a nullis q̄ iamensibus licet frustra temptatū. Peracta aut hmoi nauigatione vicesimo. sexto
 mense reuersi sunt portugalīa pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aut portauere pip-
 grana padisi. multaq; alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄ntas flandriā versus
 vehit. et licet nō sit adeo rugosum vt oriētale tñ acumen formā et oīa vtperū pip p se fert. Multa ea de re scri-
 benda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagatis et q̄ntū ppositi nostri fuit septentrione decurso in patriā tandē reuersus
 Inouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas
 mutationes et oriens simul et occidens admirat. Ea est genua ligurū dñā ac regina q̄ ciuilibus agitata di-
 scordijs memoria nra impiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiu duce eius pto-
 opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost subla-
 ta libertate exactis **Suardus Smarde⁹** ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄
 et ipse olim an philippi dominū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādey⁹ ad gubernationē inuolueret

vix septem diebus permissus ē thoma ei⁹ honorem surripiente quē cum quatuor gubernasset annis germanus eius baptista ad. xvj. circiter horas regno expulit. **T**hā thomas resumptis virib⁹ p̄festim fratrem patrisco iter ciuitas libertatē asseruit. **D**electis deinde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratur anthoni⁹ quē prenominauit miles equestris ordinis. et raphael adoninus iuris interpres. et hec quos paucorū mensurā libertas fuit cū raphaeli. nō tam capitanei quā ducis nomē placeret. **I**s em̄ gētilibus acbus paulo supra duos ānos ēv̄sus a barnaba gētili et patruele suo a republica deiectus. **B**arnaba vō nō pulit. **Q**ui paulopost anthonio p̄ suscepto bñficio necem pavit interposito **J**ohāne philippo ei⁹ gentili quē enī percuteret qui et castella defuncti cōdonavit. **J**ano vō cum rexisset annis paulo amplius duob⁹ in magistratu satis functo frater eius ludovicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmie deiectus est. **I**s ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi et corporis. **S**ed et optimatibus ciuitatis et omni ferme nobilitati odio habet⁹. qui et gētilem et patruele suū nicolaū frigosum. honestis morib⁹ p̄ditū. et philosophie studiū insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se et pallaciū p̄is p̄cussorib⁹ interemit. **H**unc cū regnasset annis quatuor. tam sue quā aliarū nobiliū familiarū p̄nceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo quē ip̄e antea deposuerat in ei⁹ locū suffecto. qui cū se paz gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem petrū quē regno deturbauerat in auxiliū accersuit. ille tertia post exiliū die reuersus. et patruele ducatu amonit. et om̄es aduersarios vrbe pepulit. **Q**uorū p̄cipes ad florentes alphonso aragonū et sicilie regis opes cōuersi magnā et formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum quā iam ferme duob⁹ annis terra marique genūam opprēsserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis et aliquā intra ip̄a suburbana pugnātū. hoc aut̄ āno cū signo dato. et in ip̄o portu pro menibus vr̄bis vndiq⁹ pugnare. **I**ngressi sunt arojanenses ducesque milites. ad magnā vr̄bis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. **S**ed affuit presto cum delecta iuuetute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. et in arojanenses dilapsus. ingēte edita strage vr̄bem iam pene raptā recipavit. actum tñ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne recludi supne potuisset. et aditū sequentib⁹ naualibus socijs patentē retinuissent. **M**ūc ambe partes quāsi ex integro ad bellū se parant. **Q**uis fama est. petrū animo fractum. galloz opes implorare eorū regi p̄rie sue principatū quē retinere nō pōt pecunia venditur. **A**pud insubres vr̄beque toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dux gentis qui genūā ditioni sue quādam s̄bergerat. amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio sibi p̄iunxerat alphonsum potentissimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compeskelano m̄gro. multisque regulis nauali p̄lio captū victum a ianuensibus et sibi a iacobo spinola ianuensiu tunc p̄fecto oblatum et ad se vsque deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati dimiserat. **S**igisimundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare p̄tēpserat bononiā forliviū ymolā e manib⁹ tyrānoz armis ereptā sacro sancte ro. eccie restituerat atrocem suensiu gentem bello domuerat. **D**e florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamque quōdāz ytaliā tremefecerat iam recedente fortuna perdita genūa nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale maius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostib⁹ p̄lio fuso. et castris exuto. magno numero equitum peditūque capta. eo deduc⁹ erat. vt nō mō venetis. s̄ oibus per circuitū pplis ac principib⁹ cōtemptui esset. **E**t veneti quidē ab duā flumine trāmissi. in agro mediolanensi castrametati. tñ ei terrores incussere. vt de relinquendo imperio cogitauerit. quāsi vltra et citra mōtes auxilia regū. **S**ed quē fortunatū atque hostibus insultatē om̄es honore ac fauore dignū existimauere. **I**dem in calamitate constitutus ab om̄ibus tanque odio dignus relictus ē. vnus tñ oīm alphonso accepti bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit. **S**ed dum serius iter agit interim philippus primū aduersari valitudine oculis captus incidit. **D**einde ex ip̄a arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul et languore mortē obiit. ip̄o alphonso herede instituto. **F**uit aut̄ philippus ingenti corpe. et in iuuetute macer. in senio pinguisim⁹ deformi facie ac terribili. instabilib⁹ ac p̄egrādibus oculis. ingenio paci et callido. in largiēdo p̄fus. in p̄cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corporis ac mūdiciariū oisq⁹ lenocinij negligens. venadi cupidus equorū studiosus. ceterū quietis impatiēs. atque imperitandi audus. in pace bellum. in bello pacem quāsiuit. simuladi atque dissimulandi egregius artifex in milites quā in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatorib⁹ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt sepe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestib⁹ egre de se venire permisit. **S**ermone de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue p̄cussos ex vr̄bibus migrare in agros iussit eorūque domos incendio tolli. quā cura innumerabile illū mediolani populum multis annis intactū quodāmo ab ea peste suauit. **H**inc cū vita decessisset. funus nec tanto principe dignū nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. **P**opulus cognita ducis morte i libertatē sese proclamauit. xij. viris electis. qui rempublicā administrarent. **C**astrum porte iouis instar excellētissime regie caput ac dirutum est. et testamētum philippi dilaniatū ad dominū mediolanense multi aspirauere. **S**ed quod coloratis vteretur titulis quatuor tñ fuere. **F**ridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine liberis legitimis vita subtracō cōtendebat. **A**lphonso testamēto hereditatem petebat. **C**arolus dux aurelianensis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi atebat. **F**ranciscus p̄forias vicecomes coniugem suā quā philippi filia fuerat hereditatē p̄is suscipiendā affirmabat. **A**udite sunt legatōnes oīm in senatu mediolensi. quorū aliq⁹ sermone directo dominū petiere. aliq⁹ per simulationē oblatis p̄venetos auxiliū

insinuare se populo. atque de paulatim vendicare dominum satagebat. Sed civitati quae iam libertate gaudebat. et imperandi cupiditate. demortui principis militiam adduxisset. nulla conditio placuit. quod iugum quibus pacto in capita civitatum videretur inferre. Obtulit tamen impatori centum annis aureum poculum. si libera suis legibus dimitteretur. Bilaniabat in terra undique philippi hereditas. veneti placentiam cremam laudam occupavere. et multa praeterea minora oppida. dux subaudie ludovicus valentiam et confluentiam invasit. astenses ad ducem aulianensem carolum defecere. qui susceptus a rege francie non parvis auxiliis alexandrinorum agros vexare ceperunt. Papienses intestinis agitati discordiis. diu ancipites fuere. quibus potissimum se iungeret. Monarienses comani. alexandrini. ac Terdonenses mediolanensium impium sibi parmenses in societate quodammodo recepti sunt. Franciscus Sforzia per idem tempus in piceno agebat. quibus maiorem provincie eius partem iam amisisset cum philippus non multo antequam moreretur sibi per coes amicos reconciliata ut ad se rediret in venetos pugnaturus accersuerat rogato alfonso rege ut. lxx. milia auri nummi suo nomine numeraret. quo facto iam pactis atque instructis copiis itineri se accinxerat. cum mors philippi enuntiata. eum qui longo tempore. ad mediolanenses opes inhiasset. magis ac magis properare compulit. Quae ut longobardiam primum ingressus est mediolanenses incerti. quomodo mens eius inclinaret. ne vel per ipsum vel coniunctus veneti suis ceptis obviaret. Admissis oratoribus oblatis non paucis stipendiis conduxere moxque duce sui exercitus factus ut placetiam omnibus copiis obduceret impauerunt ipse dicto parens dum ad placentiam in obsidione sedet papienses qui iam mediolanensem impium tanquam fastidiosum et insolens detractarant. sese sibi cedentes accepit quod res mediolanensium animos haud mediocriter perturbavit. qui per pueritiones inhibitus francisco dicebant nullas ex urbibus quas olim philippus tenuisset occupare. Franciscus vero non se occupasse. sed cedente et ultro se offerente civitate accepisse atebat. at mediolanenses cum eius potentiam viderent dissimulandum potius statuere. Ille continuata apud placentiam obsidione. Tandem summa vi oppugnare adorsus urbem. Quibus magna et fortis militum manu munita armis tamen expugnauit et diripuit. Mediolanensem regimen per idem tempus penes nobiles fuit. et apud eos qui philippi quondam praesidium direxere. ita res prospere sapientium ducta cedebat. et iam non parua galloz manus nam circiter tria milia equitum delecti roboris quae alpes transierat apud alexandriam perfligata deletaque fuerat. Et veneti apud caragium magno praesidio superati. omnes perne copias amiserant et lauda ab eorum imperio erepta in partem mediolanensium redierat. Cum franciscus Sforzia ad instandus brixienfes missus. siue quod principatum mediolanensem. cuius opem iam pridem finxerat. alio modo persequi non posse sperabat. siue quod mediolanenses cum venetis amicitiam societatemque clam se quaerentes. Ne solus utriusque populi praedam relinqueret. proueniendos censuit. prior cum venetis fedus inisset. in quo cum multa hic atque inde promissa essent. illud inter cetera conuenit ut ad urbes mediolani ditionemque eius obtinendam francisco cum copiis perficenti senatus venetus in pecuniis et armis auxilio esset quod re firmata. mox in mediolanensem duxit. Militabant eo tempore apud mediolanensem bracciani. qui cum ludouico de werme. ac nonnullas alias francisci copias apud modociam fudissent. tandem relictis mediolanensibus ad eum defecere. Franciscus filias suas iacobino picenino uxorem despondit carolus vero ganzaga haud ignotus. copiarum ductor. qui paulo ante a mediolanensibus deficiens ad franciscum venerat. postquam defetos eosdem mediolanenses et sine ullo duce relictos adiuuauit. iteque ad mediolanenses relicto francisco transiit. Erat hic vasto corpore. forma pene gigantea. viribus vero quae magnitudinem ruderent dicendi copia clarus litteris grecis ac latinis instructus sed animo inconstanti. et ingenio ad omne facinus siue honestum siue nequam pato. Cui non parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dominus urbis arripe. sed fortuna iam mediolanensibus nouercate placentini terdonenses nouariensesque ab eis deficientes francisci praesidia receperunt alexandrini cum nulla in eis spem sita esse putarent wilhelmi montiserrati principis fratris impio se commiserunt. Respublica medio tempore ex nobilitate in plebes defluerat. lectique viri. xij. qui urbi de more praesent. ex fece populi ignobiles atque ignari migrati gerebant. hii cum nobilitate (quam multis modis offenderant) suspecta habent ne cum francisco sentirent. Suadente ganzaga. quod eam viam ad principatum urbis arripiendum commodissimam existimauit. primarios ciues genere nobiles et opibus habundantes. raptim interceptos per noctes obrutauere ac deinde in foro plebi spectaculum obiecerunt. inter quos iacobinus bassius et gregorius adolescens placidis moribus et litteris eruditus. et nobis amicitia coniunctus. prius innocens supinus truncatusque iacuit. Ne diu post iohannes caynii venerandum senex et filius eius franciscum egregia forma iuuenem non alio crimine irreticos. nisi quod blance marie francisci coniungi sanguine iuncti erant. crudelibus affectos cruciatibus necare. Exin gregorius lampinarius iuris interpres. sed ipse legatoris tanquam ad ipso mittitur in modociam captus atque interfectus est magnus libertatis assertor. Et qui testem olim philippi populi fauens regimini laniasset. Nec theodoro bossio admodum in citate francofo potenti pepercit. quam cum diu in vinculis tenuissent. tandem iteremerunt. Galeotus quoque tuscanus et ipse natus nobilis atque opulentus ciuis interfectus occubuit. Quibus ex rebus cum iam nulla libertatis forma relicta esset. et. xij. viri ausu tyrannico urbes cedibus ac rapinis sedarent. successorumque comicia prohibentes. iusto populo sibi ipsis imperium. progarent. Comota denique atque incensa citas correptis armis. nouo migratu ex nobilitate creato. tyrannos et republica electos in carcerem proiecit. at cum neque huiusmodi respirare populus posset. Mas perdit omnibus. excepta citate comensi ac parmensi. quod in officio ad ultimum persistebant. Franciscus dura obsidione ciuitatem premebat. Iteque plebs incensa nobilitate et palacio pepulit. Tyrannos demperit vinculis tanquam libertatis amatores. et optime de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cum satellites magno numero assumpsissent multaque suadente carolo spolia perpetrarent. nobilitatemque prius opprimerent non tamen ei viam ad euadendum principatus permiserunt. Quod cum ipse aduertisset. et iam sibi periculosam apud mediolanenses moram intellexisset. per internuncios francisco reconciliatus. ac magis allece peruijs laudam illi perdidit. Tercumque iam fides fallens. non sine magno mediolanensium damno ac plebis praesternatione ad eum transiit. non tamen defuit tyrannis animus quoniam postulatus undique subsidij francisci iugum iam prope ceruicibus imminens excutere conarentur. Sed cum alios frustra rogassent. venetos tandem ne se derelinquerent peruicerunt. Nam neque illi ex usu videbatur franciscus etate florentem rei bellice peritissimum. cuius iam vires atque arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ipso quo suo portandus videretur. Percusserunt igitur veneti fedus cum mediolanensibus. legesque quas toto citior gallia seque deberet scripserunt. mandantes Sforce

ut certis cōtent⁹ urbib⁹ ac terminis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pitur⁹ ubi venetis paruisset. imperiū eorū p̄cepit. Et quis debitus oībus videre⁹. nā soli florētini. et hī quidē parce opam ferebāt. In obsidione tñ perseverare decrevit. iam mortuo frācisco p̄ycinino frater ei⁹ iacob⁹ cū bra-
chianis ad venetos trāsierat. Iam leonardus venerens. a senatu veneto missus mediolanū ingressus au-
xilia et comeat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat. p̄pe diē affore pollicebat. Erat et in exercitu et in ci-
uitate summa oīm rez indigentia. Ita ut dubiū videri posset. an obsidēs frāciscus. an obsessus dici debe-
ret. At ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre infessorē possent. et milites stipēdio fraudati. p̄ cibis sese armis exu-
erūt. Neq̄ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. S; inter spem metūq̄ dubi⁹. obsidionē de-
diē in diē vba pro factis ostentans. p̄ducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
edulij genus restaret. et iam canēs. equi ceetraq̄ id gener⁹ aīalia māderēt. nec ferre amplius famē multitu-
do posset. collecti in vniū apud portā vercellinā. correp̄ armis in for⁹. prumpūt. obuiūq̄ leonhardus ve-
netorū legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fufis tyrannorū satellitib⁹ aggrediūt. quo fine re-
sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula p̄cecerūt. Exin missis ad frāciscū legatū principatum
ei ciuitatē obtulerūt. q̄ mox ingressus dñiūm urbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis dieb⁹. cū liber⁹
et cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphant⁹ modū urbē intrauit. q̄ cū iaz comū parmā
q̄ in deditōem accepisset wilhelmoq̄ mōte ferratensi alexandriā emisset. non parū deinde bellū cū vene-
tis et alfonso rege diutius gessit. In quo cū acius premere⁹ neq̄ em tante potētie par esse poterat. Rena-
tum regē fortissimis eq̄tū cohortib⁹ cinctū ex vltiori gallia. magnis stipēdijs ac p̄missis allectus. i auxi-
liū accersuit. q̄ cū sup̄atis mōtib⁹ in ytalīā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p̄ amici-
ciam ac necessitudine cōpulsisset. et iam castra sua frācisci castris p̄iugens. i hostilē agrū descendisset expu-
gnatis raptim nōnullis castellis mōre gallico. mortales omēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantis mox
terror venetos inuasit ut iā castra castris p̄ferre ampl⁹ nullo pacto p̄sumerēt. nec iam retinere posse. Buxiā
et p̄gamū agris amissis p̄siderēt. Quq̄ thureorū bellū res eorū maritimas infestaret repēte p̄ter oīm opini-
onē pax q̄ diu in senatu ap̄lico fuerat agitata. deniq̄ apud laudā interuētū cuiusdā icogniti. s. p̄bate et in-
tegre vite monachi. inter venetos et ipm frāciscū clam rege facta ē. Que res ut regi molestā. ita frācisco vri-
lis et venet⁹ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insaniētis ppli furore dirutā frāciscus breui restaurauit
mira fortune siue cūcta regētis dei. p̄uidētia nobile ac magnificū op⁹ hūcde manib⁹ sbito resectū ē. q̄b⁹ fue-
rat paulo an reiectū. frāciscus philēph⁹ nobil⁹ satyraz scriptor p̄ idē tps ad heroicū carmen p̄uersus res
Sforzie scribere cepit. Leodisi⁹ trebell⁹ soluta orōne ac metro clar⁹ hñ cepit. Apd venetos terra mari-
q̄ potētissimos. q̄ nomē ytalici apud barbaras natōes lōge lateq̄ claz fecerat. filius foscari ducis. veluti
q̄p̄tā i rempublicā machinat⁹ eet in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ et iterū i suspitōem criminis adduct⁹ et cru-
delissime tor⁹. cū nihil mali p̄fiteret relegat⁹ i peloponessū miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē duc an-
dreas donat⁹ dum Cretā insulā p̄ veneto iperio gubnabat dux isule appell⁹. reuocat⁹ domū honore p̄ua-
tur. et magna mulctat⁹ pecunia i exiliū mittit. Arimilaus iter venetos dignitate et aucte potēs dux ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q̄-
uis filio ducis id crimini dederint. frācisc⁹ barbarus studijs humanitat⁹ excellēs. edit⁹ nō pauc⁹ neq̄ il-
laudatis opusculis. senio p̄fect⁹ nō sine celebri noīe vita decessit. Impator frideric⁹ cū romā rediens eo
se cū p̄iuge et rege hūgarie ladislao. totoq̄ comitatu recepisset. libēter et amice visus. incredibilib⁹ honori-
bus tumulat⁹ est. frāciscus dux gētis. q̄ ānos. v. et. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēsum duci bixiā bergamūq̄ ademerat. copias ei⁹ plibus loc⁹ fuderat. frāciscū carmiolā claz ducem
copiaz de p̄ditōne suspectus securi p̄cussit. Arsiliū carrariū cui⁹ maiores diu pataniū p̄ tyrānidem te-
nuissent. dux p̄nam hereditatē vendicare conat⁹ interceptus necauerat. pacē cū thure⁹ nō tam honestā q̄
necessariā fecerat. Impiūq̄ venetus terra mariq̄ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est
tanq̄ p̄ senio reipublice videre⁹ inuit⁹. Ille hmoi p̄tumelia affectus ingrate p̄rie aspectus nō ferēs. eamq̄
vitā recusans. q̄ careret ip̄to e publico palatio in priuatā domū se recepit ubi cū principatus suis ciuib⁹
reddidisset. egrā q̄ p̄festum aīam nature restituit. Qui casum tanq̄ p̄uidisset baptista p̄iasius cremonēsis
astronim⁹ pluribus antea mētib⁹ p̄dixerat. Erat autē frācisc⁹ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nona-
gesimo. venerabilis senex p̄cipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa et ingenio. p̄mpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senat⁹ optie
nosset. Et p̄ in egipto negociat⁹. cū p̄p̄am regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñsum ab il-
lo accepit. filius sibi eē. q̄ aliqñ sue ciuitat⁹ p̄ncipatus asseq̄ret. frācisco suffect⁹ pascal⁹ vir singulari p̄udē-
tia et morib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatus nulla putāt bella susceptū. nisi v⁹ necessaria v⁹ ad modū glōsa.
Audouicus marchio mantuan⁹ iter principes nri seculi. fame nō mediocris. lris erudit⁹. et reb⁹ militari-
bus exercitat⁹. In eo bello qd veneti cū frācisco Sforzia post dñiūm mediolani ab eo captū gessere. par-
tes illi⁹ secut⁹. magnus momētus reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frācisco fefellerat i vincula conie-
ctus. N ei⁹ fideiussione dimissus. cū neq̄ sic. p̄missioni sue satisfaceret oib⁹ q̄ i mātuano agro tenebat op-
pidis priuat⁹ ē. S; cū stipēdia venetis faceret. nō puas eorū copias i mātuana duxit. ubi vastatis late-
atq̄ incensis agris cū fortuna p̄ncipius ei⁹ belli secundus fecisset. et iā mātuani metu p̄culsi. reb⁹ suis dis-
fidere viderent. Audouic⁹ accersit⁹ ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē. p̄ducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox plū i q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
piti. ābo corpis atz ai virib⁹ p̄stantes. de glia. de ip̄to. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniq̄ victor
ludouic⁹ fuso fugatoq̄ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū cēs. plib⁹ intercepti ille deide p̄ria
extorris atz egenus morbo p̄fectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. oīm nri seculi

fortunatissimo. nisi coniugis adulterium et ea et i filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dnatu suscepit. princeps pacificus. literarum pitus. et musice cultor. qui decedente borso frater eius. et ipsi nicolao fi-
lius ex concubina pholomea senesi ad principatum vocatus est egregia forma iuuenis et i armis cum laude satius.
dicendi et agendi pitus. qui cum cesare friderico romam petente et inde reuersus magnificentissime accepisset. super
mutinam et regium ducatus honorem accepit. primusque omnium in extensi familia dux appellatus est. Eugeni pontifex
dum ferrarie cum grecis concilio ageret hugo senensis qui per idem tempus medicorum princeps habitus est. omnes qui ex greci stu-
diosi phie eo puenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cum oppipare magnificeque pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisque remotis eos in disputatione pedetentim placideque pellexit. cumque iam marchio adesset ni-
colaus. et multi in synodo excellentes philosophi aduertasent. cunctos in medium phie locos adduxit. de quibus inter se pla-
to et aresto. in suis opibus pretere ac magnope dissentire videntur. edicens ea se pretere defensionem quam greci op-
pugnandum ducerent. siue platonem illi siue aresto. sequendum arbitrantur. Cum greci certamine minime recusassent
pertractata est ad multas horas disputatio postremo cum et ex pueri filia hugo grecorum philosophus. alter post alter
argueretur et dicendi copia victos tacere compulisset. palam factum est. latinos homines qui iam pridem bellicis artibus et ar-
moz gloria greciam superauerant. etate nostra etiam literis et omnium doctrinarum genere antequam. fuit autem domus extensa viri sp-
docti amica. nostra etate non solum hugonem de quo prefati sumus magnis ad se promissis traxit. sed multos in iure civili.
plures in ceteris facultatibus honorauit. In studiis eloquentie iohannem aurispam sicutum grecis ac latinis edoctum. qui
versu. prosaque claruit inter familiares huiusmodi ditum fecit. Quam autem veronensem omnem ferme per ac mig-
ram et nostra etate grecas litteras didicere. admirabilis et omnium honore dignus senex. qui omnem etatem suam legendo. docendo
scribendoque. percurisset. vnicuique senectutis sue refugium et illud quod honestum dignumque suis exercitiis acutius inue-
nit. In agro bononiensi puerum quendam aridum ex minoribus formicis passum cum complures ascenderant superuenire maio-
res non paruo numero qui illas primum occiderunt primum deiecerunt. Post duas ferme horas tanta minorum formicarum
vis excitata est. ut totus ager nigro tectus agmine videretur accessere. Stipare omnes. et arboris undique stipitem cir-
cudantes. paulatim ascendere ceperunt. maiores formice ubi hostes adesse adiuuenterunt circumbare se superne
pugnare expectauerunt. postquam filii acies puenere commisso proelio. maiores morsu rabido. modo illas modo istas emi-
noribus interimere totique brevi spacio confecerunt. ut cadentium morientiumque tumultus ad piri radices non parua
in terra succreuerit. Sic cum perinatius instaret minores spiritus acies acie premeret viginti aut plures vnus ex hostibus
circudarent et a tergo et a fronte pugnantes nudaque latera perfoderet. victi tandem maiusculi et ad vnum omnes nece-
te. Illam primum temere pluri penas dedere. Hec acta sunt spectantibus ratione copius eccie. cum. s. petri cathedra eu-
genius quartus teneret. ea nobis qui se vidisse ait. vir fide dignus et auctore retulit. Nicolaus pistoriensis utroque iure con-
sultus. qui tamen in castris aplicei ueris senensis episcopi vices agebat. Sile huius illi est quod in gallia belgica non longe ab
vrbe leodio postquam fama gestum ferit nidum siue in arbore siue in rupe falco sibi pauerat. ouaque foues pullos aut-
dus expectabat. hunc corui superuenientes loco deturbauere. ouis eius effractus ac vorax spectauere id e. primo
bubulci fugientesque trepidum falconem annotauere postmodum mirabile dictum falcones coruique. quasi septentrionales
illi meridionale pretere tenentes. ordinatis aciebus. et tanquam rostris capaces essent. alijs qui cornua obscuraret. alijs qui
media ducerent agmina dispositi. atrox et ferocissimum plium in aere commiserunt. in quo cum modo corui. modo falcones. ce-
derent. et iteque resumpti viribus certamine instauraret. totus undique subiectus ager. et penitus et cadaveribus obte-
ctus est. ad extremum victoria penes falcones fuit qui non solum rostris. sed etiam unguitibus acerrime decertantes. cor-
uos omnes ad interitum deleuere. Cum paruo tempore interiecto cum duo de leodiniensi ecclesia contententes. alter a
gregorio. xij. alter a benedicto. xij. in episcopum electi. Erat enim inter illos de romano pontificio disceptatio. ambo cum
copiis in eundem locum pugnaturi venerunt. Iohannes dux burgundie alter armis inuit. alter leodiensis populus seque-
batur. Pugnatum est collatis signis. summa utrinque contentio. horrendum cruentumque plium factum. In quo tandem victor
iohannes. xxx. milia hostium cecidit mirabile et rei famam perditum est. quod nos illac postea transientes cesorum ossibus
plenum vidimus. Sic de bello falconum ac coruorum suam cuique opem relinquimus verum periculo penes famam dimisso.
Bononia quod non tam studiose minus quam seditonum alitrix appellari potest foror et ipsa genue. ac soli incostantie prestat
cum factioe Iambecaria. non sine cede multos ciues domo pepulisset. cum canetulorum ac bentiuoliorum prelio. re-
gi cepit. princeps factionum baptista cauetul et hanibal bentiuoli fuerunt. abo sanguinari. abo patrat cedib
insignes qui huiusmodi parato sacro iuncti essent. nihil tamen inter se meliores fuere nam hanibal dum leuato de sacro fon-
te baptiste filio usuris puerpera coprem seque. etique manu prefa. per nouo natu congratulatur. ab irruentibus ex-
improviso baptiste satellitibus obruitur. ut manifeste apparuerit baptismi sacrum non tam federis retinendi quam ce-
dis patrate cum a baptista quisitum fuisse. Sic non multa mors hanibal fuit nam qui partes eius sequebatur. sumpti paulo
armis fugati aduersarijs plateam obtinuerunt. Baptista inditio tandem puerili in specu quodam subterraneo cum ple-
risque complicibus suis latitans reptus. et fumo compulsus exire. mox plibus vulneribus perfossus est. cadaver eius in for-
tractum et diu ludibrio huiusmodi cum plerique more ferarum. cor eius dentibus laniassent. cruoreque bibere non horruissent.
tandem exustum est. Apud florentiam per idem tempus xanthus latebat herculis bentiuoli quem quodam eugeni pont. max.
interfici siue iusserat siue permiserat filius extra munitonem natum. pauperem vitam lanificum ducens. nec satis gnarus
quo pretere genitus esset. Hunc bononienses euestigio vocant recusante quodammodo inuitum in priam ducunt. Eque ex la-
nifice faciunt. tutorem hanibal filio reipublice principem tradunt. cuius ea in rebus aduersus fortitudo. ea in secundis mo-
deratio hactenus omnia est. ut herculis filium omnes norint. Qui cum exules per perditionem nocte quodam vrbes intrassent.
ac excitato rumore quasi victores insultassent. haud quidem destitutus animo. excitati amici. correpti armis. in eos. psi-
list. nec mora victos cum captis ex ciuitate plibus deturbauit. Bessarion eo tempore cardinalis nicenensis natione gre-
cus. prudentia singulari. et nostra suaque lingua pitissimus. Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. qui usque
ad ipsi pontifici obitu legatione functus. nobilitati plebiqque iuxta carum fuit. quibus eo deducta ciuitas est ut legati

pape rogare magisq; impare qrant. qd plane nūc experit. ludonicus scōz qtuor coronator cardinalis legat⁹. q̄ quis ingenio valet. z ea p̄dit⁹ ē aucte. q̄ summi sacerdoti nepoti debere nō plus tñ i vrbe p̄t q̄ se natu placet z xanto bononiēsi viro. Florentiā urbē ex fesulanis ruinis ad ripas arni fluij p̄ditam pulsci hoies fluentiā vocauere. quā cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas p̄ circuitum ciuitates excellere. mirisq; modis impiū ppagare cepisset. florentiā longe meli⁹ q̄ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifer maxim⁹ eugenius q̄rtus id scilicet qd ferrarie cū grecis cepat. magnifice p̄sumauit. Erāt p̄les inter grecos ac latinos super archanis orthodoxe fidei p̄tentiōes. q̄rū maxima z difficillima fuit de sanctis p̄s p̄cessione. Cū greci pacitū ex p̄re dūtaxat. nri ex p̄re filioq; p̄cedentē assererēt. post mltas ac diutinas disputatiōes. in quib⁹ tanq; interpretes Nicolaus sagutinus vtraq; lingua disertissim⁹. ingenio faciūdiaq; iuxta p̄mptus. illustre nomē adeptus ē. Tandē cū latina ecclia in vniū fidei symbolū p̄sensere. Ciuitas impatore grecoz z patriarcham cōstātinopolitanū. z oēs eoz comites abunde lauteq; p̄auit p̄tarcha hic senio p̄fect⁹ decessit. z apd p̄dicatores intra eccliam humat⁹ ē. cui massens poeta laudens nō ignobilis epithauū vsibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illustris copiarū ductor. ab exulib⁹ florentinis inuitat⁹ musellanū ingressus agrū q̄ a florentia. x. milib⁹ passuū abest. hostiliter cūcta diripuit. nec diu postea in agro aretino euz eugenio siml z florentinis bellū intulisset. apud angliariū magno plio victu⁹ z p̄fligat⁹ ē. Ludovic⁹ archieps florentinus aplicis tūc copijs p̄erat. q̄ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo postea p̄fectus ē. Eugeni⁹ em̄ z vniōne grecoz facta. z picininij metu deposito. mēte atq; aīo auct⁹. vij. z. x. cardinales creauit. viros aut genere illustres. aut v̄tute p̄stātes. aut v̄te sc̄ritate cōspicuos. inter q̄s duo greci assumpti sunt. ysidorus archieps rutenoz z beffarion nicenoz pontifex. q̄z sup̄ memim⁹. Alfonsus rex arogonū rogat⁹ a philippo maria vt antea dictū ē. sibi aduersus venetoz potetiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu. p̄fecturus i galliā iter ingressus. S; añ philipp⁹ obiit q̄ ipse tyburi quo iam appullerat digredere. audita vō amici morte. z q̄ ab eo nūcupat⁹ heres esset. in sabinos p̄fect⁹ magnificētissimo illi funere iusta p̄soluit. Deinde trāmisso tyberi. recta viā in florentinū duxit. eo vt aiebat animo vt florentinos reuocare suas copias ex gallia cogeret. atq; ita p̄ tusciā pacatā z sibi amicā ad opē mediolanēsi⁹ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt. p̄fiscere. noluerūt florentini ab alfonso rogati venetoz societate deserere. Quapropter alfonsus i agrū vulturanū. p̄fectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere ausi eo ipso q̄ venerat die copijs circūpositis vi cepit ac diripuit. Deinde ad castrū nouū i eodē agro sitū mouit. cui⁹ incole audita pomeratij clade cōfestim absq; certamine i deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot castella circūiecta exin mōtecastellum natura z ope munitū obsedit. quo tpe ea imbrū magnitudo atz vis venetoz exorta ē. vt neq; extra tentoria q̄scere milites possent. mltis eoz discept. mltis p̄mane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ z qd annone inopia laborabat. Mouēs inde alfonsus cāpiliā duxit. S; florentini id opidum p̄sidio z annona firmauerāt frustra ibi cōtēdit. castella tñ aliquot finitima i gerardista. id ei regioni nomē ē. recepit atz illis restituit a q̄b⁹ florentini p̄us ademerāt. erat in comitatu regi symonet⁹ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito florentinorū stipēdio ad cū trāsierat. Sygismūd⁹ aut malatesta quē rex anteq; tusciā ingredere. cū eq̄tib⁹ mille. z. decc. peditib⁹ p̄duxerat. cū ab eo indies expectare. ad florentinos trāsiuit. Frideric⁹ quoq; vrbinatiū p̄nceps. notus z clarus i armis florentinorū stipedia faciebat. q̄ cū essent eq̄tatu peditatq; nō inferiores rege. oēm q; illi expugnādorū oppidoz facultate p̄pererēt. n̄ fuit regi cōsilius i obsidiōe campilij p̄seuerare z p̄stīm in mōtib⁹ cōmeatus penuria p̄mebat. Diuertit igit ad loca maritima z apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vrbem p̄sedit. quo i loco facile sibi ex regno neapolitano. z frumēta z bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt. Abest inde trib⁹ ferme milib⁹ passuū plūbini nobile oppidū i cui⁹ obsidione de q̄ postea dicemus laborat⁹ regi castilionū. z ipm nō parui momēti oppidū. p̄dēte florentinorū p̄sidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū symonet⁹ obsedisset. paucis post dieb⁹ p̄ deditiōem cepit. Bū rex pauloātē apud aquā viuā in hibernis ageret. a legat⁹ mediolanēsi⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. i eo loco decerni bellū aduersus venetozū senatus obtinere. Jam ei frācis⁹ Sforzia mediolanēsi p̄plo indignat⁹ venetozū auxilio fret⁹. eos s̄tigere summis conatib⁹ nitebat. q̄z paulo añ fines z arma p̄mouerat. Cū rex soluta plūbini obsidiōe neapolim redisset florentini legatos ad eū misere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fidē i castra. p̄fecti postq; mādata exposuerūt. bellū q; recusarūt antoniū cardinalis hilerdeñ. noiati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate suscep̄at. pauc⁹ post dieb⁹ ea lege pax florentino p̄plo reddita vt castilionū z insula eulij q̄ ipius bello florentinis crepta fuerat in ptāte regi remaneret. S; cū frācis⁹ Sforzia mediolano potit⁹ eet. oēs q; pōtes z arces apud annē abduā tanq; mediolanēsis agri a venet⁹ repeteret. alfonsus q̄ cum frācis⁹ eet infestus e re sua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. p̄ leonellū marchionē estensem recōciliat⁹ venetis. z cū eis aicicia societateq; facta florentinis q̄ frācis⁹ fortunā secuti z armis z pecunia eū iuuabāt. secundo bellū indicit ferdinandūq; filiū i expeditiōem p̄ eos mittēdū duxit. Erāt is eo tpe admodū adolescens ingenio eximio. z ad cūctas optimas artes docili z pato. liberalib⁹ disciplinis institut⁹. armorū tractādorū scia edoct⁹. glie cupid⁹. inedia ac laboris paties. cui p̄ sex milia eq̄tū. duo milia peditū p̄misit. Fuit z i exercitu ei⁹ comes euersus z vrsi⁹ neapoleo haud cōtēnendo copiarū duces. Frideric⁹ quoq; vrbinas. q̄ supiori bello florentinorū arma secut⁹ erat. i ei⁹ exercitu militauit. Florentini vō postq; imminere belli sibi tēpestatē senserūt. Sforzē fauētū symonetū. quē sup̄ noiā⁹ ac sygismūdū malatestā. postremoq; alexādru sforziā p̄duxere. q̄ sil iūcti. sup̄ decē milia eq̄tū. peditū vō magnū nūex i castris hūerūt. Ferdinād⁹ tñ p̄ agrus cortonēsem in aretinū copias duxit. vbi castellis aliq̄b⁹ nō magni nois vi cap̄ atz direpti. Sollianus non parui momēti oppidū. cū oppugre cepisset. nec hostes auxiliū ferret. p̄ dies. viij. p̄ deditiōem accepit. Eq̄tatū sforzis apd mōtē policianū plib⁹ cap̄. nōnull occis fudit ac fugauit. Reucinū i agro florentino expugnauit. Castellinū vō cū obsedisset hyberno rigore inualescēte recessit. z i maritima loca z aquā viuā p̄ris exemplo sese recepit. Quo tpe z antoni⁹ Olzinyadā i litore maris sitā nauib⁹ occupauit. z ampliori

fossa a terra cōmunijit. Quo ex loco pisanū z vulturanū agrū infestū reddidit. Quāq; interea florētīnōz dū-
ces ad folianū castra mouissent. velletq; fordināduz auxiliū obsessis ferre. Jamq; itineri se cōmissis. tāta
in castris lues cōsecuta ē. vt p languētū nūcro. nō mō ad rem gerendā. svix admoūēda castra sat eēt. Ob-
quā rē folianū summa vi expugnatū. nec mīori vīrute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē
q tñ paulopost z ip̄victorū p̄da fuere. oppidū incēsus. ac solo eqm. Per id qz tps gerard⁹ gambacurta. dū
castella q̄tuor q p̄ a florētīnis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis p̄dit⁹. ca-
stris amissis dū regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a p̄re ferdinād⁹
in regnū p̄cessit. Florētīni q amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius petefrū copiaz haud ignobil⁹ ductor
manu p̄mpt⁹ z audax. cū dū florētīnōz stipēdia meruisset i palatiū tandē accersit⁹. dū ingratū p̄tūm acie
rūdet. capit⁹ ex altissimis fenestris i forz p̄cipitat. cui q̄uis magno casu tā expirasset. securi tñ ceruix abscis-
sa ē. Inter florētīnos oēs q nra floruerūt etate cōfinas cognōie medicus z p̄rudētia z aucte emīuit. is
p̄nceps vrb̄ hitus senatū q voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. mī-
monia ex argēto suo dotib⁹ mīta cōiūxit. Villas magnificētissime exedificauit. In ecclias ditissima dona
cōtulit. monasteriū sc̄i marci z amplū z nūdū a fundamētis erexit parochie sue teplū cū paz placeret p̄or-
sus diruit. Exin structurā admirādī opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. amplū tñ meditat⁹. op⁹ palatiū z altū z ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ i insigni vrbis loco. adeo pulerū
adeo amplū cōstruxit. vt ei alter eqri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē multū in rebus florētīnōz. p̄u-
dentia. tū maxime qd i legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq; ciuitates s̄ oratoriā spectāt z q̄uocant
hūanitaris studia. Morūt em̄ rectā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut innocētū. s̄ tullū q̄ntilianūq;
tradidere. Nos tres i ea vrbe cōgūim⁹. grec⁹ z latinis lris z cōditorū opa. fama illustres. q cancellariā ali⁹
post aliū tenere. leonhardū z carolū aretinos. z poggū eiusdē reipublice ciuē q secretari⁹ aplicus. trib⁹
q̄ndam romāis p̄tificib⁹ dictaret ep̄las illos p̄cesserat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeat⁹ medio-
lanensū p̄nceps. q patrū meoz meoria grauissimū florētīnis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētīnōz eq̄tes q̄ colucij scripta nocē. Disceptatū ē dū inter florētīnos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenitores ciues mag⁹ q̄ opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōfentiēte cosmo noua rō fortunaz. cuiusq;
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq; ppli fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq; trāsijt. Luce-
ses qui nra memoria bis florētīnōz obsidionē exp̄ti. bis philippi mediolanensū dū auxiliū suū libtates
defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq;ginta ānos cū eis p̄cussere. eas leges s̄beuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētīā z senā apud oppidū qd sc̄m castianū appellat anno post iubileū sexto. vise sunt nubes viginti
(vt ferūt) cubitis a terra s̄limes inter se mirabili ventoz impetu agitare. ac depugnare z altere alteras pel-
lere. z mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atz incredibili spūs violētia. domoz tecta p̄ in-
ane tactari muros deijci. z saxa ingētia loco moueri. vetustissimas olīnas. z antiquissima quercū roborā
radicit⁹ cōelli. atq; cōstringi. hoies z iūmēta nō p̄uis spacijs p̄ celus ferri atz raptari. hec nob q se vidisse.
aiebāt retulere. s̄ mag⁹ nos (vt crederem⁹) dep̄le a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud cū age-
rem⁹ scripte. z in p̄ntia nra lecte cōmouert. Urbs sena vñ mibi origo ē. sc̄m hodie locū in etruria obti-
net. amēssimo sita loco. Et si mibi fides hūda ē. pplo neq; rudi neq; iurbano. Hui⁹ rectores q nobilitate
postposita. q̄ fuit i illa ciuitate. tota ytalīa memorabil⁹ z p̄c ppli quā duodecim appellāt p̄or̄sus cōculca-
ta. mītis annis i pace q̄uerāt inter se tandē duas factiones h̄re ceperūt. q̄ p̄nt sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl⁹ pplis vl⁹ ytalie p̄ncipib⁹ cōiūxere. Cū vō rex alfonfus i florētīnos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factōes ip̄e manifest⁹ patefacte. Altera regiū bellū i florētīnos iūuādū eē p̄suluit. altera cum
florētīnis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsūt vicerūt p̄mo reg⁹ amici z ei⁹ castra p̄mel-
atū misere. S̄ cū rex ad sextū lapidē vrb̄i. p̄xim⁹ castrametat⁹ eēt. dissimulantib⁹ in plebe q̄ florētīnis stu-
debāt alfonsum nō tñ florētīe q̄ senaz dñūm q̄rere. tota vrbe trepidatū ē. z armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̄ libtate sue insidiātes obfauere. Cōminuit aliquārisp̄ eā ppli suspitōem frā-
ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. z quo rex libēter vtref. legat⁹ ad eos missus. s̄ cum nō tam regis
amore aut odio. q̄ p̄uati ciuū p̄tentionib⁹ reipublice p̄silia turbaref. adeo tenuiter ānona i castra reg⁹ de-
portari p̄missa ē. z vt florētīnis sil⁹ z regi viderēf lesi. Idē factū ferdināduz reg⁹ fili⁹ alio postea tpe i eos-
dem florētīnos duxisset neq; em̄ p̄ncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. S̄ veneti cū senensib⁹ ac regi fe-
dere iūcti cēt vscq; adeo senēses legatōib⁹ agitarūt. Et vt ip̄i societate tandem reg⁹ iūerūt. bellūq; florētis
indicerēt publice. qd̄ b̄rcui sopitū ē veneti apud laudā incōsulito rege paces recipiētib⁹. Post hec senēsis
aliud cūestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliā comitē in quo ducib⁹ vli sunt sigismūdo ma-
latesta z euberto corrigēsi quoz potētia nō tā hostib⁹ q̄ ip̄is senēsisb⁹ formidāda fuit. Suborta aut̄ iter
sigismūdū z senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aiaduenteret. nō sine suo z senēsi dāno recessit. eub-
bert⁹ cū senēsisb⁹ p̄seuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ tā p̄ridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude rex gestaz eoz copias duxerat cū pace vbiq; porta stipendio careret in etruriā p̄perās senensēs
iure p̄ne amicitie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qd̄ cuz frustra fuisset. acies in-
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. plerazq; oppida p̄xim vi p̄tim p̄ditōe recepta diripit. Calixt⁹ ter-
cius q̄ recens pontificatū iūerat. copias suas senēsi pplo auxilio mittit idē frāciscus Sforzia idē florenti-
ni faciūt veneti quoq; p̄ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit ex ip̄rouiso p̄liuz. ex quo sine
magno damno p̄tū discessum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. qd̄ oppidū eē dixim⁹ a
florētīnis p̄iori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaref. expugnari tñ nō valuit. Inter hec Eubert⁹

in suspitionē actus tanq̃ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extaret indicia vocat⁹ ad urbē in sena-
tu senesi trucidat⁹ ē. ⁊ p fenestrā in for⁹ p̃iect⁹ ē. Pycinin⁹ paulopost⁹ vrbetellū natura loci munitissimū op-
pidū p. pditionē obtinuit. vna em̃ tantumō via. istaq; artissima. ⁊ arcis oppositōne defen sa p̃t adiri. reli-
quas ptes stagnū claudit p̃uis duntaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumētū vni⁹q; copiā pyci-
nin⁹ repisset. tamdiu se p̃tinuit donec pacē apud regē arogonū firmata i regnū sese recepit. S; ea pax ex-
terno bello senēses soluit interno magis ac magis iplicauit. nā regis amici. ⁊ tanq; belloz cā fuissent pycini-
niq; studio fauissent. partim securi pcussi sunt. p̃tim relegati. multi cū sibi piculum in p̃ria imminere cerne-
rent. sp̃ote i exiliū abiere. adeoq; i eos q̃ suspecti sunt h̃iti. seueritas exercita ē. vt etiaz florētinis videat⁹ eē
seuitū nec dū maloz finis q̃n in ciuitate pax pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt aut inueniūtur
q̃ romā p̃git. p̃gnās fr̃q̃nter astāte p̃plo. dū pareret expirauit. Erat em̃ hermosfredit⁹. q̃uis feminei sex⁹
nullū i eo vestigiū cerneret. Inter alios quos vrbē relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere
gori⁹ lollius. ⁊ frāscus patricius cui⁹ p̃la extāt poemata. q̃ doctissimi. p̃bāt. ⁊ q̃ vitā sibi retinuisse credū-
tur. Marian⁹ sozinus p̃ idē t̃ps scia iur⁹ nō solū apud senēses. s; tota ytalīa late clar⁹ ē h̃it⁹. Plūbinū nobi-
maris sitū. Ilue infule oppositū. q̃ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbinū dño prebet
Huic oppido p̃fuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femia martini q̃nti romani p̃ntifici sorore nat⁹. pa-
cificus q̃dē p̃nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōinge virilē sobolē nō suscipet. extra m̃mōniū he-
redē q̃rens cōcubinā q̃ndā amare cepit. cui⁹ cū venter incunisset. ⁊ iā t̃ps pariēdi p̃pe adesset. incredibili
gaudio gesciens florētinis ac senē. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuaret. futuros cō-
patres magnis p̃ci⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū man⁹ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̃ res vt risum p̃plo chachinnūq; excitauit. Ita ⁊ cōp̃initates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē t̃n forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̃ natū puerū credidere. q̃ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Horuio Iacobo Reynaldus vrsin⁹ patri vir ingenio ⁊ rei militaris
pitus in ei⁹ locū suffec⁹ ē nō suo iure s; cōiugis. q̃ iacobi filia fuisset. Hūc alfonso cū in tuscia florētinoz
bello destinaret. fauentē hostib⁹ repit q̃propter castris plūbino admotis. eū intra menia clausus terra mai-
riq; summis viribus oppugnauit. s; nō miori ṽtute ip̃e ab interiori pte ciues suos defendit quā regis mi-
les ab exteriori muros inuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt m̃lti vtrinq; ceciderint. cōplures vulnera-
ti in hostiū man⁹ peruenērūt. ⁊ eo p̃lio m̃ltorū virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aiaduersi sunt. S; oibus p̃latus ē galeatin⁹
Baldasin⁹ natione siculus q̃ ter murti fastigio app̃henso q̃ prius tormēta disiecerat conat⁹ est oppidū irru-
ere. ceterz feruentis aq̃ viueq; calcis. q̃ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat purebat artus vi de-
territus. grauisq; saxi ictu cū reuulsa aggeris pte turbatus ē. fuit aut galeatin⁹ statura q̃ mediocrē exce-
deret robustis ac ceretib⁹ membris. corpis magnitudini vires r̃idebant luctatione iactu saltuq; nulli ho-
minū cessit. membrorū robori par anim⁹ erat. eq̃ ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura grani armatus
galeatusq; humistās. sinistra sellā. dextra hastas equestre tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū inflebat.
singulari certamiē q̃ter p̃latus. bis i ytalīa. bis in gallia trāsalpina totū victor euasit. a trib⁹ hostiū equi-
tib⁹. eo ip̃o florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̃ excussit. aliū citato equo medium
amplexus e sella extracū humi strauit. Terciū cubito grauit̃ pcussū i fugā ṽtit tāta porro modestia vt
nūq; ip̃e de se vl rogātib⁹ amicis diceret vite cultu. morūq; elegātia. oibus p̃terea grat⁹ dilectusq;. Per-
stitit aut plūbis dieb⁹ ad plūbinū alfonso. s; cū oppidi expugnatio difficilis videret⁹ neq; iā cōmeatus in-
castris esset. ⁊ equi cōsumptis arborū folijs fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Rey-
naldus morbo interiit vxor eius katherina verita. ne rex i se viri delictū puniret. missis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoz aureoz daturā p̃misit. Ea mortua sollicitis op-
pidanis. quem sibi potissimū dñm legerēt vicini vō potētatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarent⁹. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suorū p̃sapia supeffe. cui se cōmittere possent. Hic m̃ltos an-
nos in militia versatus nec t̃n aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̃sierat. Ob quā rez
dimissis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q̃ dñandi sollicit⁹
cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exiū fortune ludus
libenter amplexus tanq; vite reliquū dormiūisset. In alterū virū mutatus. q̃uis senex p̃cipatū suscepit.
Rexitq; postea plerisq; annis ciuib⁹ suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso vō qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊
stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aut e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū
ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio vō nō parui motus fuere Sedente nāq; nicolao
quinto p̃ncipales gattis eius vrbis p̃nceps. dū roma redit. apud lacū vicensē ab inimicis inuasus
oberūcatus est. Exiū sedente Calisto terciō wellhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas i
vltionē sollicita. dū malefactores inq̃rūt. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates p̃pessa ē. Ar-
bis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̃bus suā narrationē petētib⁹ suato breuitatis instituto. satis-
facere pergit. Hic iohannes vitellius alexādrinus ⁊ cardinalis ⁊ legatus p̃mōnij bti petri gubernator ⁊
ductor aplici exercit⁹. q̃ fulginales. q̃ camertinos tyrannos. qui p̃fectum vrbis. qui comitem anthoniū
pisanum. qui plures alios ecclīe insultatores bello victos neci dederat. Buz pontem tyberis. quem sancti
angeli vocant transire nititur in eturiam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. re-
pente inuasus vulneratus captusq; in arces rapit⁹. vbi pauc⁹ post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitā finivit. **P**rovincia deinde suā. sortit⁹ ē ludovic⁹ & ipse cardinalis adlegiens p̄archa. iā reb⁹ gestis &
amicicia p̄ntifici late cognit⁹. q̄ pacat⁹ rebus i vrbē eugenio reditū p̄pauit. **C**ōprehēderāt rōmē eugenū ac
libertatē asserētes. apud sc̄tā mariā in trāstiberina regione custodiebāt eūq; cū deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat eū p̄p̄s. cū extern⁹ miles infestis armis ro-
manos vastaret agros. hoīes atq; armēta surripēs. **S**z cū p̄limis ānis eugenius abfuisse intellexerant &
opulētī ciues & inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ vastā ac deſtam speluncas videri.
q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat⁹ vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cib⁹ rogauere. **R**edit ille nono postq; ef-
fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ except⁹ ē gliose. **F**uit cū frāscō **S**forzia & in pyceno de q̄
postea dicem⁹ & i alijs loc⁹ p̄culosum bellū. qd p ludovicū cardinālē & nicolaū pycininū iā sibi recōciliatū
p̄fecit alfonso rege opē ferēte. **C**ogitauerat frāscus **S**forzia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliqñ poti-
tus clemētī ciues impio rexerat. deinde rōmē cū exercitu parere. **E**rāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludoui-
ci potentia indignātes frāscū nō q̄si aduersus eugenū. s̄ p̄ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen-
sem i vrbē ḡosum ac potentē fuisse p̄mōrant. nā eugen⁹ p̄ id t̄ps eū de ipa re suspectū roma amouēdum
curauit. **S**z cū auxilia eccie p̄e aduenissent frāscus irritō p̄posito retrocessit. **E**ugen⁹ vō q̄ cū quodāz ve-
netis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. **C**ū illi hostē suū franciscū aduersus ecciam armis pecunijsq; inua-
rēt & ipse ad ipor⁹ hostes declinauit. **A**lfonsū regē ac mediolanēsū p̄ncipē. & rex qdē ei⁹ suāsu vsq; ad ty-
burē venerat philippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut i tuscā & florētinos aut in gal-
liā & venetos p̄fectur⁹. s̄ eugen⁹ cū quorū cardiales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat
in lectulo egritudinis iacēs. pauc⁹ post dieb⁹ migravit ad p̄res. & i basilica. b. petri apud eugenū tertium
sepult⁹. **P**ri⁹ tñ q̄ obiret germani q̄ postq; duos de summo p̄ntificō cōtendere aiaduenterant. neutralita-
te qdā vītes. vtrūq; recusauerāt obedire. destināt⁹ romā legat⁹. inter quos & ego vñ⁹ erā a friderico impa-
tore missus ob obediētā ei iāiā morituro restituēte. **I**pse vō theodericū colonieſem & iacobum treuerēsem
archiep̄os. quos p̄ntificali dignitate p̄auerat. mutata snia ad pristinos reduxerat honores. **M**agnus p̄-
fecto & clarus p̄ntifex fuit eugen⁹ cōtempſit pecunias v̄tutez app̄ime dilexit. neq; sc̄dis rebus intumuit.
neq; succubuit aduersis. neq; spes ei gaudiū. neq; met⁹ tristitiā auxit. fedat⁹ aīm⁹ eudē sp̄ ei⁹ vultū osten-
dit. h̄mone breui eoq; grauissimo vsus est. durus & asp̄ in hostes. p̄pitius in fide receptis ad hec p̄ceritas
corpis. oris decōz. & venerāda i sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. p̄l⁹ aliqñto credidit & maius impius q̄
par fuerat p̄misit. hū⁹ p̄ cū in egipto negociaret⁹ cū p̄re frāscī fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremi-
ta. quē pariter adiit. nō min⁹ letū vaticiniū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē hēbat futurū p̄re p̄ncipē. hic
suū inter sacerdotes ad summū euasūz didicerat. **E**ugenio vō gabrieli nomē inditū fuit. **Q**ui cum adole-
uisset defunct⁹ parētib⁹ euāgelij nō surd⁹ auditor p̄rimoniū qd ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes
erogauit. **E**xin antonio corario comite eiusdē feruoris adoleſcēte religionē intrauit. in q̄ summa cū laude
v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec angelus corario gregori⁹ terciusdecimus appellatus sedē petri sortit⁹
cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēſi eū bononiēſi anthoniū p̄fecit eccie nec diu morā-
tus vtrūq; cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. s̄ hic summū p̄ntificatū adept⁹ magi-
entuit q̄ & si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsq; ad obitū cū basilieſibus cōtenderit. **C**orona-
to tñ sigismūdo cesare grecoz & armenioz vñione pacta ciuitatib⁹ eccie q̄s amiserat recuperat⁹ tyrānis p̄ cir-
cuitū deletis. p̄tūmācia rōnoz edomita. victor inclit⁹ hoīem exiit. **H**ic me q̄uis aliqñ aduersus eū existi-
mans. deo sacrificiū facē cū basilieſibus sensissem. **N**ā in eo tpe tota nutabat eccia. veniēte ad se benigne
recepit. inter secretarios collocavit & ap̄lcis v̄diaconatus honore donauit. **E**ccliaz quoq; tergestinā pau-
cis dieb⁹ anq̄ moreret⁹ falso rumore vacante audisset. mult⁹ illā petētib⁹. nisi vñ⁹ p̄ oib⁹ destinauit. quod
postea successor iplēuit. **N**icolaus qñ⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologia doctrina
illustis. & om̄i ferme sc̄iaz genere insignis. post eugenū i petri cathedra suffecit⁹. **Q**ui pauc⁹ aī mēſibus
cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. **H**ec diu p̄us ep̄atū bononiēsem acceperat.
Hic vrbē mult⁹ & maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veter⁹ impatorū magnifi-
centia cessara videbāt. **S**z iacet aduc edificia interrupta. ruineq; muroz ingētes. **S**cisma qd apud subau-
diēſes aduc i eccia vigeat. explosit amedeū papatū renūciātē in grām recepit cardinalat⁹ honore & in p̄-
no dñio legatōem reliqt. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat⁹ dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. in-
bileū feliciter gessit nisi qd i pōte sc̄i angeli i p̄curſiōe p̄p̄loz inprouide facta. ducētos circiter homīes. aut
p̄culcato s̄ aut i fluie electos pisse p̄stat. **B**ernhardinū senēſes ordis miorū p̄fessorē. q̄ paulo aī obierat. in-
nūez sc̄toz retulit. **F**ridericū terciū ipatorē & leonorā augustā inſomnio iuxit. ac de more iūctos corona-
uit. familias habūde & cū mltā leticia pascēs. **B**is cardiales creauit. & p̄mo qdē te vñū antoniū natōe ma-
ioricēſi. ad titulū sc̄i crisogoni. quē sibi p̄bie studijs & archanoz sacre theologie cognitōem ex oib⁹ pares
elegerat. **S**cdo sex creauit. aut doctrina p̄celebres. aut gener⁹ claritate iſignes iter quos & germanū suū
philippū sc̄tē ſuſſanne cardialē assumpsit. placidis morib⁹ & icorrupte fidei virū. **L**ibros ex tō grecia exq̄-
ſitos ad se iussit afferri. & in latinā cōuertī linguā curauit. magna premia trāſlatorib⁹ p̄bēs. & acceptissi-
mi ei fuerūt in trāſſerendis opibus **G**eorgius trapezuntius. **L**amentius valla. petrus candidus de cēber
& **G**regorius castellanus itemq; demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū p̄ntificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. **I**n homeri vō poemate. quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. **C**um plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuenē-
est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. **O**rat⁹ roman⁹ q̄ scribatū ap̄lcus ea de re cōsequit⁹ magnisq; pollicitatiōi-
b⁹ illect⁹. **I**liades aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s n̄ra miraret⁹ p̄ſca n̄ iprobass⁹
etas. **N**icola⁹ q̄s perot⁹ polibio e greci comode atq; ornate ad nos traducto. **J**ohes tortelli⁹ aretin⁹ libro d̄
orthographia p̄tissime cōscripto. **A**lbus florētinus p̄ditis de architectura egregijs voluminibus alijsq;

pene innúmerabilib⁹ noua cūdetes opa ei⁹ pontifici grāmi meruere. Adeo em̄ ingenia excitauit fouitq³ nicolaus ut vix eū inueniri possit. in quo mag⁹ hūanitatē et eloq̄ntie. ceteraq³ bonaz artū studia q³ suo tpe floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis viris inscripta eē volumina. quot neq³ suoz p̄decessoz. neq³ ipatoz cuiuspiā nōi dictata p̄perim⁹. Unū tñ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauū forlinēse q³ res a declinatōe rōni ip̄i vsq³ ad etatē n̄ram toto orbe patratas mirabili ordine i duas digessit decades romā describēdo istaurauit. ytalīā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis vetustatē aperuit. s̄ ita ferunt hoīm mores. praro quēq³ extollit pōtifer. quē p̄cessor amauit. Ceterz nicolaus et veterib⁹ et nouis codicib⁹ ornatissimaz bibliothecā instruxit. In q³ circiter tria milia librozū volūia cōdidit. Sacrarū apl̄icū yas aureis et argēteis. sacerdotalib⁹ indumētis mirifice decorauit. Altaris ornamēta aulea q³ ex auro cōtexta mirādī op̄is coemut. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissime p̄parā duplicauit triplicauitq³. Legatoib⁹ q³ publice audiuit ita r̄ndit vt dubiū eēt. sapiam ei⁹ an eloquentiā an mag⁹ adimere Si q³ eē i vrbe pegrinos existimatōe dignos accepit p̄festim eos. missis renijs honorauit nobiles sua domo extorres q³ ad se venerāt benigne cōsonit. paup̄ib⁹ xp̄i largas el̄ynas dedit. religios⁹ medicatibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. i eccias vrbis plima dona ptulit in p̄monio b̄i petri plimas ac mūtissimas arces oportunitis loq³ erexit. hui⁹ tñ tā admirabil⁹ tam expetēdi pōtifici vite n̄ defuerūt insidiatores. Stephan⁹ em̄ rōnus familiā porcaria tenui censu eques. res nouas sepe i vrbe molitus. ac p̄pterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisq³ mor amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q³ totā sibi s̄biecerit orbem. Hūc sacerdotū impio s̄biacere. quos recti⁹ semias q³ viros. q³q³ appellauerit. venisse se patū p̄rie iugū excutē rē factū facile si v̄ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die i ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōphendi posse. pplm libertatē amore. q³ p̄clamari cū audierit mor op̄e audētib⁹ daturū ad colligandū autē p̄sulē cathenā aureā secū attulit. a se iā pridē parā. quā cōgregat⁹ oñdit neq³ em̄ mor occidēdus p̄sulem exvfu eē dicebat. S̄ obfuanidū donec arcē sancti āgeli p̄ eū recuperatē atz vt erat hō faciū⁹ facile i suā sniam cōgregatos traxit. atz eo facilius q³ inopes ere a lieno grauatōs et ob p̄petrata scelera iudiciū formidātes ad se vocauerat q̄bus nihil erat i pace sperādū. S̄ p̄sensit insidias nicolaus missisq³ militibus cōphendi hoīem iussit illi eū iā aio fractū. et apud sorore in archa latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q³ cōuenerāt expugnati captiq³ sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu p̄mpt⁹ et aio intrepido. p̄ medias pontifici cohortes inani gladio sibi apperitēs effugit. Stephan⁹ i arce sancti āgeli alij i capitolio suspēsi vitā finire atq³ ita pontifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impū suauit. Felix pōtifer et oīm iudicio beatus nifi eo sedente turci vt añ diximus constantinopolim expugnassent xp̄ianoz desidie atq³ ignaue memorabile p̄petuū. Accessit et aliud qd nō paruz eius gl̄iam iminuit. Nā cū pacē ytalie q³ cū vehemēter ferro vastabat et igne. Ipe repator et arbiter cōcordi partū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē ducit suspectus eē frāscisco Sforzie iā mediolanēsū principi ac venet⁹ cepit tanq³ eā sniam p̄mere nollet. que alijs pacē ecclie alijs bellū allatura videt⁹. Ob quā rē intercedēte symoneto monacho ordinis heremitaz sancti Augustini p̄fessore obscuri antea nominis et p̄suis ignoti. s̄ vite integritate p̄bato veneti cum francisco duce pueniētes inter se cōcordie leges dixere. p̄stituta die intra quā bello focij pacē ratā haberēt visum ē id oīm⁹ monstri sile humilē et incognitū monachū ytalīā pacasse. s̄ recusante alfonso paces. q³ inscio dicta erat vanā eē nicolaus q³ de se h̄ita fuerāt suspitōem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte crucis cardinali prudētia singulari et vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim puenisset interueniētib⁹ venetoz et aliaz partū legatis differētisq³ oīmibus tanq³ ex integro discussis alfonso regi non solū pacem suavit. s̄ fedus in annos q̄nq³ et viginti inter oīes ytalie potentatus p̄cussit. cuius romanus pontifex et cōsuator et iudex dictus est. Sed cū doloribus arthriticis p̄ oēm ferme pontificatū suū nicolaus vehementer laborasset indices magis ac magis opprimet⁹. nec iā ampli⁹ mortale pollutūq³ comitatū candidior anima dignaretur e vita decessit. ab eo q³ in pontifex eugen⁹ munera tradiderat. non solū cōfirmata sunt. s̄ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq³ primū ecclia. deinde senen⁹. p̄missa Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oīm q³ suo tpe sciam iuris p̄fiteret eminētissim⁹. et q³ cōsiliū regi alfonso in q³ multis ānis p̄sederat. Illiusq³ artes ac cautiones p̄ se ferret. Is vt primū pōtificatus apicē adept⁹ ē mor aim ad delendam turcoz et legē et gentē cōuertit votūq³ vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in garmaniaz. in hūgariā. in orientē legatos primarios sancte ro. ecclie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanū tñ cardialē scē b̄raxedis magno ingenio virū et aio securo et potētē p̄pediem e gallia reuersuz putāt. Naualia qd antea i auditu fuerat rome cōstituit trēmes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina paut armauit in turcos misit comitē iacobū pycininū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo rep̄ssit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ipe regat nisi summus ap̄lic⁹ gub̄i natōem relinquat. veras eoz multas de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasq³ credit. qui fidem dēdere cōtentioni alij calistum alij alfonsum alij vtrūq³ accusauere. Quoz alter regē sub quo natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq³ vicario dei parēdum est ferre nō posset. His cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoz et si fuit etas aliquanto iunior. q̄ tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tñ et circūspectio et mox suauitas id honoris haud iniuria consecuta censet. Terc⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. i q³ ea modestia. ea granitas id acumē ingenij. id studium l̄rarum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen op̄intione oīmū ad eā dignitatē ascēderit. Secdo loco sex assumpti sunt. haud p̄fecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo tñ iudicio. nulli dign⁹ id honoris obuēnit. q̄ iohāni ep̄o zamorēsi ciuili sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p̄ oīa ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellariā
vō q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq̄ indole iuuenē. eccliaſtice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardia-
li ſanctorū q̄tuor coronatorū. ⁊ ip̄e q̄s nepoti legatōem bononiēſem demādauit. Vincētū natione hyſpanū
⁊ oſmūdum anglicū miraculoꝝ fama illuſtres inter ſcōs redegit. Legatos i Scitbiā ⁊ p̄ſidē i ethiopiā mi-
ſit. q̄ xp̄ianos p̄ orientē in fide cōtinerēt. ⁊ aduerſus religionis hoſtes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multiſq̄ alijs p̄ greciam turcoꝝ bello laborantib⁹ pecuniaria ſubſidia largitus ē. Trāſfigurationis dñice
feſtū inſtituit. ⁊ celebrare publice iuſſit. aſſumptionē ſuā priuſq̄ pōtifer maxim⁹ eligereſ pluribus annis
p̄dixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam i hūgaria ſuſtinuere aſq̄ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̄ de futu-
ris multa ⁊ magna p̄mittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Porruo iohāne comite taliacozio q̄ ē p̄ſa-
pia vſinoꝝ fuit. cum maſcula ei ſololes nulla eſſet vſini hereditatem ei⁹. p̄pinq̄tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes enerſus cui⁹ filia nupta eſſet vnica iohānis filia. Venit ē ad arma colūneſes comiti
euerſo auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice p̄ſper cardinalis martini q̄nti romani quondā ſapiētiſſi-
mi ⁊ feliciffimi pape nepos. ei⁹ gētis honoratiſſim⁹ ⁊ līarū ſtudio late clarus. cognationē ſuā bello ſub-
traxit inter vſinos. ⁊ euerſum vſq̄ hodie impacate durāt inimicie. **A**tin⁹ ſanctorū iohānis ⁊ pauli cardī-
nalis illuſtris vſinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris ſcia ⁊ aīo. q̄ alta curret. parua deſpici-
at inſignis ex vrbe p̄fectus. ad oppida ſua receſſit. tanq̄ rome nō ſe ſatis tutū exiſtimaret. ſiue comitis in-
ſidias veritus. ſiue pontificis indignatione p̄motus. nec reuocat⁹. in hac vſq̄ diē reuerti voluit. **C**aliſto i-
ter om̄es cardinales duo ad hoc vſq̄ tps imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenſ
amieno ingenio. ⁊ ſanguinei origine clarus ac petrus ſancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. ⁊ induſtria potens. ſiue qd̄ eoz cōſilijs multū ineſſe crederet. ſiue qd̄ alter francie regnū
p̄ctos gente nat⁹. ⁊ induſtria potens. ſiue qd̄ eoz cōſilijs multū ineſſe crederet. ſiue qd̄ alter francie regnū
alter venetoz rempublicā dicere poſſe arbitratus ē. **S**ymonē romanū p̄ſic ſtudijs ⁊ arte medica excellen-
tem adeo dilexit. vt fr̄em ei⁹ iacobū ep̄m ſeretranū q̄q̄ virtute p̄ſtatem ſua potiffimū p̄ſideratione ru-
beo galero donauerit. **I**n audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̄ hoīm cauſ anteceſſoz ſuoz facilitatē longe ſu-
perauit. **E**p̄las ⁊ regibus ac amicis p̄ ſeipm̄ dictauit in ſignādīs ſupplicationibus libēs ⁊ hilaris ſēpus
abſumpſit. **D**e iure interrogatus p̄cupide r̄ndit. leges canoneſq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄ ſi heri aut
nudiuſterci⁹ ſcolā iuris primū exiſſet. **N**ihil em̄ memoria ſua excidit qd̄ retinēdū exiſtimauit. ceterz nul-
la facultas ei iuris cognitione potior viſa ē. in q̄ ip̄e ita excelluit vt ſuoz p̄deceſſoz. q̄ ſibi poſſit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. **H**ic poſtq̄ ordini cardinaliū me inſcripſit. varmiēſem q̄s eccliam ad mare baltheus
in ſarmathas ſitū poſtulātibus canonicis p̄mēdauit. cui⁹ poſſeſſionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
⁊ atrociffimis bellū nōdū aſſeq̄ potui. **I**n vmbria q̄ hoc tpe ſub ducatu ſpoletano cōtinet pauce ciuitates
intestiſ ſeditōibus caruerūt. **M**urſia q̄nti ſertorij quodā p̄ſa guelfarū p̄tū inſidijs ſepi⁹ agitata vix tan-
dē reſpirare potuit. **M**arua quā ſulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix ad cundo iugo gi-
bellinoꝝ factione deſſa guelfoꝝ p̄ſilio ducta q̄ſcit. **N**ō amerinis. nō reatinis. nō ſulgmanibus. nō ora-
nis nō ip̄is deniq̄ ſpoletanis ſue calamitates deſuerūt. **S**z aſſina ciuitas oīm miſerioꝝ inēta eſt. q̄ dūmō
brachianāmo **S**forcianā factōz amittit. ⁊ nē p̄te q̄ ſupior. nūc alterā q̄ iſerior appellat⁹ expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuerſi. nō ſolū inferiores. ſ. nulli poti⁹ vrbe iā pene deſerta dici p̄nt. **P**ycennū regio-
nē. quā n̄ra etas marchia vocāt. **F**ranciſcus **S**forcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba-
ſilienſib⁹ occupato. ⁊ nō ſolū philippi marie ſ. alfonſi quoq̄ regis inimicijs inſup̄ſito vna quodāmo ex-
cuſione ademit. nōnulliſq̄ poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit. **I**nterim captus amore puelle. q̄ in-
ter v̄gines cōiugi ſue ſuebat. ⁊ ſibi mltaz moleſtarū. ⁊ illi necis cā ſuit. p̄petua ea vocata ē. apud nouari-
enſes honeſtis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis morib⁹. niſi potētis dñi decepta blandicijs. vir-
ginitatē cū adulterio p̄mutaſſet. hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendū facin⁹. queſito qui eaz
duceret viro deſpondeſ. **C**onſtituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōiuiio. ſponſus in-
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte p̄ſtolabāſ ducitur illa mul-
tis comitata nobilibus. **S**ed ingreſſa oppidū. cū deſcendere in domo ſponſi credereſ. iuſſa vltorius p̄ge-
re in arcē rapta ē. nec vlti⁹ infelici viro vidēde ſpōſe copia fuit. **Q**d cum blāca frāciſci p̄ux cordatiſſima
mulier cognouiſſet. nūq̄ deinde q̄nit. donec diſmiſſis p̄cuſſorib⁹ puellā q̄uis diligenter cuſtoditā interfe-
cit. frāciſc⁹ q̄uis ea re valde p̄mor⁹. vxoris tñ iuſto dolori cēſuit ignoſcendū. **E**xin pōtifer eugenij iā phi-
lippo regi⁹ p̄ciliat⁹ nicolaū picinū cū exercitu aduerſus frāciſcū miſit regēq̄ vt iter in marchia duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonſus. delectuq̄ militū hito cū florētiffimis eq̄tū pedituq̄ copijs in picenū puenit.
Iuſtiſq̄ apd̄ biſiū cū picinino caſtris eoq̄ toti⁹ exercit⁹ ducē p̄ſtituto p̄territos oppidanos i deditos ecclie
p̄pulit. q̄z exēplo ⁊ ſcī ſeuerini incole ſecuti clauēs portarū miſere. **Q**ue cū frāciſc⁹ accepiffz copijs ſuis p̄-
munitione p̄uincie oppida diſtributis. p̄rabere bellū e re ſua arbitratus ē. **E**xin cū petr⁹ brimoz⁹ vnus e-
copiarū ſuarū ductorib⁹. cū. decc. eq̄tib⁹ ad regē trāſiſſet. maceracēſes vō ac ſolētīnates deditōnē ecclie ſe-
ciſſent. **C**ōſentiētib⁹ venet⁹ ac florētinis redire ſe in grām philippi marie ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonſum fru-
ret amīcū iteꝛpoſit⁹ ſimulauit. **C**redidit philipp⁹ līſq̄ ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonſum fru-
ſtra rogauit turpe em̄ regi videbat⁹ inuito eugenio rem iſectā relinq̄. p̄ſeuerauit igiſ atz acri⁹ inſtās cingu-
lū oppidū in deditōem ecclie recepit caſtrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet⁹ ac florētinis feciſſet. **S**z aſſum cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciſcus maxime fidebat. **N**ā ⁊ multos annos in eq̄tatu ſuo p̄imos ordies duxerat ⁊ ſorore ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate ſeſe deditōem in comitatū ſuū recepit. **D**einde rochani cōtratam cum de-
ſendente ruberto franciſci nepote. plurib⁹ dieb⁹ fruſtra oppugnāſſet. ad metaurū annē ſupra fortune ſanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat continuo itinere duxit. Ibi ad Alfonso tybicum quiazd a francisco i castra venit ipetrataq; a rege p sui ordis more. liberi loqndi venia. multa nepharia i nicolaum pntem francisci noie pbra pgesit. p ditorē ac pfiduz appellans regemq; admonēs ne illi se credat. cui fal- lere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū puocavit. In q duces ipi eorumq; copie de- glia de dignitate certaret. apariturū qdē vno prello ducū sil atz eqtū vtrū sil a rege petijt vt equus specta- tor pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audies p mor. haud leniorib; quicq; i frāscū absentem cōiecti fidē suā mlti exemplis cōprobās egre sibi eē mndit. Corp⁹ suū vulnere i ceruice recepto debilitatum fuisse oñsuz se singulari certaie vter eoz p ditoris ifamia cēfend⁹ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstuliss; oblatā tñ pugnandi cū exercitib; cōditōez. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copiis su- is sū ipam vrbē fauū patenti campofutur. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex ai aduerteret vtrūq; p q securitati sese pultur recepit. S; cū dicta die nicolaus i campū cū suis pcessisset. atq; insultās vrbis menib; vsq; ad portas cucurrisset. Rex vō. pcul ide ad mille passus cū exercitu pcedisset. Libez vtri- q; pti pstaturus campū frāscus sine regi parū fides. sine glām suā de q p id tps haud dubie hactabāt i di- scime adducere verit⁹. intra vrbē suos ptnuit. Maq; inter franciscū z nicolaū. nō emulatio mōviguit ob rei militaris glām. cui⁹ primas ptes sibi vterq; arrogabat. verū z simultas ingēs ob veteres inimicitias q olim iter Brachiū z Sforciā fuerāt. qz alter frāscus p alter nicolao mgt ac dux fuerat. atz idcirco nō tñ hostes s; vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sū vno eodēq; pncipe vt militaret adduci poterāt. Nicolaus ex corpis breuitate pycinini nomē qd ytalica ligua puū sonat accepit. S; qnto mediocritate statura ei⁹ i se- rior. tanto ai magnitudo supior. Pauca ei vba fuerāt atz paz compta. S; q mltaz ac magnaz rez sniam cō- phenderēt. in milites suos idulgēs. i amicos liberal. in hostes dur⁹ z asper. dimicandi cupid⁹. qet unp- tiens. glie audis. z i picul obeundis pmp⁹ ac secur⁹. plū ex occasione. ptn⁹ sumpsit. hostē celeritate p- uenit excursionē fatigauit. leuis armature. eqte magisq; pedite vtebat. fortes atz asperos milites amauit. hostiū nūero detereri nō potuit. Quib; reb; cū plimos z i gallia cysalpina z i reliq; ytalica triumphos ex ho- ste duxisset haud dubie rez gestaz magnitudie z glia mgtio suo Brachio maior euasit. francisc⁹ aut bone- sto corpe fuit. z qd mediocritatē non paz excederet. amplo pectore. robustis mēbris z apte disposit. facie grata. iocūdis ocul. caluicie venerabilis. faciūdia copiosus ingenio paci. aio rez magnaz cupido. solers i- mstrandis reb;. i laborib; pferēdis infatigabilis. in occasionib; pspiciēdis acut⁹. z sagax i hostib; fallē- dis. vsut⁹ z vaser i pflagiēdis euitandisq; dolis. ac hostiū pilijs puerēdis caut⁹ atz puid⁹. Raro nisi ex- destinato cōsiliit hostē. sepi⁹ obsidēdo qz decertādo cōfregit. peditatū i mag⁹ precio hūit argento atq; auro cultos esse milites voluit. in exeqndis cōsilijs celer ac pseueras i oi renouāda pntia ai laborz tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirifice instruct⁹. qb; artib; breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oib; copiaz ducib; inuētus sit. q cū nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Mā cū scia rei militaris atz aucte pa- res viderēt. diū dubiū fuit. vter alteri anponendus esset. S; hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. z in gens victoriaz francisci cursus z mediolanē. fortuna i eū pleno cornu trāstata. prsus diremit. Ceteruz fami expugnatōz cū rex difficillimā itelligeret. nō frāscus solū magni z pitissimi duc pntia defensi. verū etiā qvrbis mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quāq; potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in euz signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta z antemurali quod provallo stabat vi capto. Be- inde ad turrim palmarz composito agmine. puenienti francisci epla reddita ē nuncio intercepta. q troilo ac petro Bruntiauro inscripta. inter cetera ea vba continebat. ne ampl⁹ differētes. iam tandē cogitata maru- rarēt quapropter omēs de pditione suspectos armis eqsq; z ome suppellectile priuatos. in vincula cōie- ctos in arogantiā misit z in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diū postea euz temeritani de- ditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q ad montem aureū cū exer- citu substiterat transmissus. Sed priusq; illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus p- lio. fusus pulsusq; fuerat. Cuius in quo castra posita erāt. z oppidū. primū dissipatos fuga suauit. Fran- ciscus ea victoria simul z pfectione regis elatus pycininū vndiq; veluti victor percurrere z infestare cepit. Rogatus ab eugenio alfonso eo reuerti. cū iam se itinere accingisset. noui regni motib; domi retentus lu- pum virreū vsinū garhiāq; cum non paruis copiis aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycinin⁹ a philippo in galliā reuocatus frāscū filiū cum pte copiaz in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mōtē vlinum prius pugna superatum intercepti quā regi auxilia ei aduenissent. Post hec ludovic⁹ aquilegiē. patri archa eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestan- tem. cum magna equitum peditumq; manu a rege missum. omnibus copiis suis prefecit. cuius industria aufidam oppidum obsidione clausum in deditōem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū frāscū recōciliatōem iā tandē mu- tilatā intellexiss; Italianū Forlanū i reb; belliq; late cognitū. q pōtifiq; ptes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui cum patriarcha z vintimilius per rectam viam coniūgi non possent. Mā media loca franciscus obtinebat magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbina- cem agrū sese recepit ptiarcha montē molonē obsedit atq; obtinuit. Deindē oppidum sancti angeli. vi ex- pugnans diripiendū militi cedit. vintimili⁹ paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanuz nō paul a mōtē sqd cōstitit cui⁹ aduētū pterriri oppidani. emissis oratorib; deditōz facere silq; circūiecta castella. deinde ad mōtē altū pfect⁹. dies aliqt ibi māsit. Interi firmani pcuratōne fctā spe ppinq; auxilia a frāscū defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpullo. qbus z vintimilius z pontificis

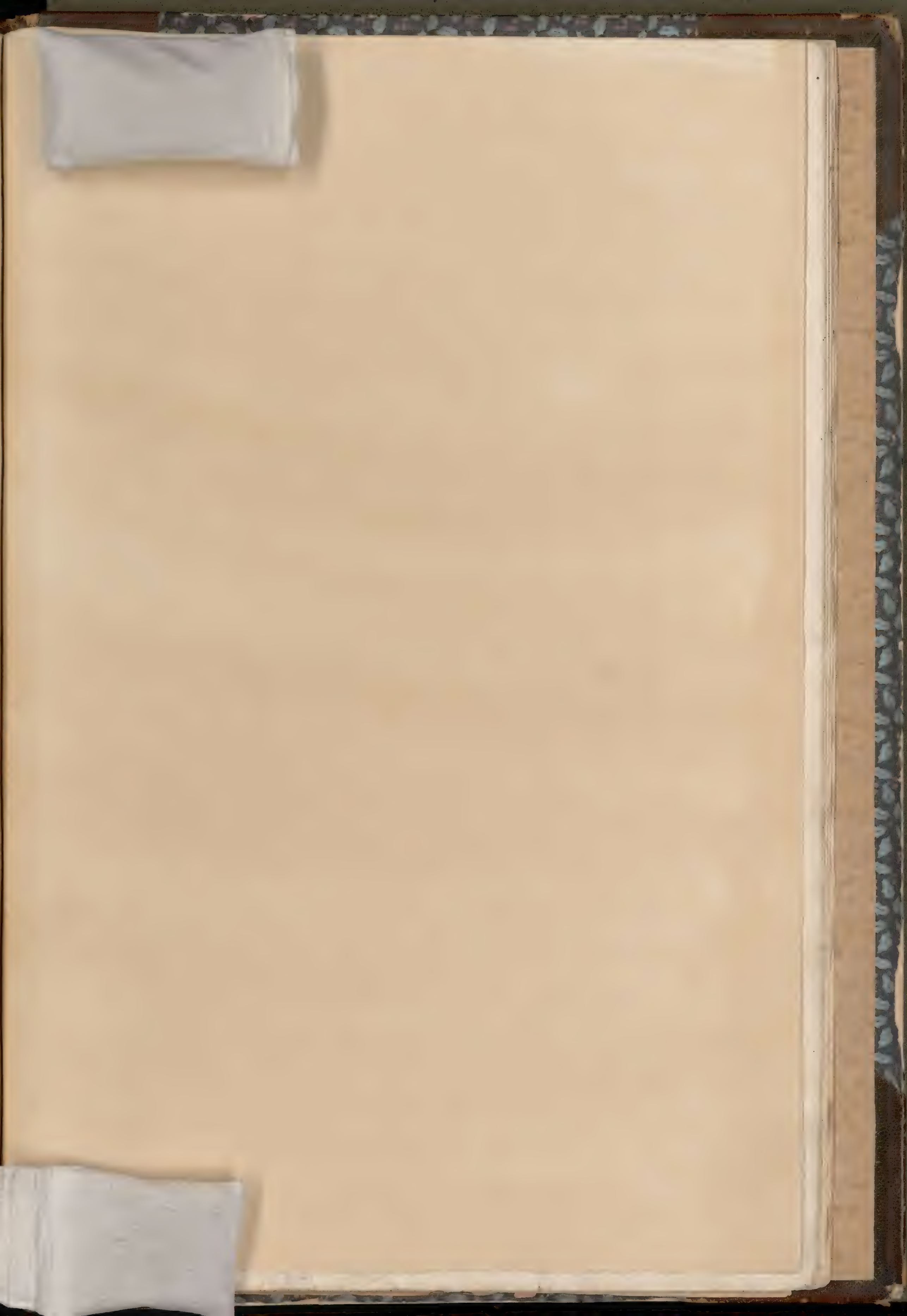
copie mor auxiliū p̄buere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par-
tibus. ne descensus ex arce fieret vntimilius vti p̄stituerat. in hiberna p̄cessit. Sequenti āno alfonso remū-
dū buillum et cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄iarchā in pycenū misit. q̄ vbi cū iacobo caynāno i-
eccie castra puenit. mor ytalianus forlanus mandāte philippo maria p̄phensus ē. at post triduo iussu pa-
triarche apud Roccācontratā securi p̄cussus. montē fabruū deinde cepere. et aliq̄t castella friderico vrbina-
ciū p̄ncipi eripuerunt. s̄ cū iā duo milia eq̄tus a florentinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
philippus vō exercitu suo ad casale mar? iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia et quingenti
eq̄tes ex castris eccie iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello sup̄ior mōtē aureū et alter ei p̄xim
castellū sigismundi malatestae qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. et eiusdē oppidū
gradrariū obsedit. Itē rex alia p̄iarche auxilia misit. cū quib? i pycenū reuerſus iacobus caynānus p̄-
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianus forlanū interfici iusserat capitali supplicio affe-
rat. Ex nihilo memoria dignus ab eo gestus. donec frāsciscus philippo recōciliat? illius stipēdia facturū
et iā dux ē venetos designat? ex pyceno recessit. nā postea nō solus arx firmāna s̄ oīs ferme puicia i ei? po-
testatē facta ē. In asculo iofias nobilib? or? parētib? admodū adolescens iohānē francisci Sforzie fra-
trē magno aīo iuuenē. et qui eā vrbē p̄ oīe belli t̄ps egregie defendisset. p̄spiratione cum paucis inita in-
cautus obruncavit. S̄ cū et ip̄e tirānus i p̄ia gereret i exiliū actus ē ciuitas deinde s̄ eccia quieuit. O-
uis anno abhinc sup̄iore idē iofias arcē quādā naturale situ munitā et vrbī p̄pinquā. cū plerisq̄ latronib?
occupās n̄ puas curas illi p̄plo iēsserat. q̄ res ei paz p̄sp̄ cessit. nā roderic? s̄ nicolai cardial? ei? puicie
legat? obsidionē loco admoūēs. postq̄ arce potit? ē. captū ip̄m vinctūq̄ romā misit. In vrbino dux gē-
tis oddo m̄re coliminensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentiē faceret p̄plari tumultu interfectus est. Nicentor nequiciē et adolescentie sue corruptor protho-
notari? carpensis nobili genere or? s̄ ingenio pessim? qui nuptis ac v̄ginibus q̄ plurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū viciōz peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus in exhauste libidis
penas dedit cadauer eius in for? delatum defecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pa-
usq̄ p̄iugē ex coliminensi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im-
periū p̄pagaret cōcubinā ex se pregnātes assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari copiaz
duas filiū tūc forte natum supponi p̄ suo nutritiq̄ iussit friderici noīe indito. s̄ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimū sustulisset couersa in eum cura friderici aduc puez militie tradidit. in qua ille etatē vsq̄
ad virilē p̄seuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a p̄plo vrbiniaciū princeps factus est. Clarus vir et
castris disciplinis apprime institutus. cui nec in admiſtrandis rebus bellicis p̄siliū. nec in capeſcen-
dis periculis anim? nuq̄ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforziā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus p̄stātissime inuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū p̄diderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismundus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforzie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄dū secutus est. deinde sub ecclesia stipēdia fecit militauit in gallia contra venetos et in tuscia cōtra re-
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere-
tur rex hui? iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycinū et fridericū vrbiniaciū principem cū copiis in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusq̄ agrum ferro et igne vastarūt ip̄e cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari p̄stituit. cui? nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem p̄cordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re-
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hestor arripuit. et ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sigismundus ab alfonso declarat? hostis extra vni-
uersalem pacē factus ē. Fabrianen. q̄ dudū tyrannice oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ p̄ncipi-
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impius redierāt. Multisq̄ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellionē tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē-
tis ac questionibus proditio exp̄resso crimine. vltimo supplicio affecerūt. In aquila marsoz vrbē apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te-
nuissent martini quinti pontificis maximū ac felicissimū armis victus interiit. Diuus bernhardinus senen-
sis postq̄ ytalīā omnē xp̄i nomē p̄dicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoq̄ in loco sepultus cla-
rere miraculis affirmat. Fuit autē bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoz. q̄ pa-
triam illi massam fuisse tradunt. Quis puericie sui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum esset mater ei? in massa
na cetēz pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habitū sunt vbi et ip̄e natus. et maiori ex p̄-
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio edificando operā dedit. s̄ cum sepultis parētib? fallaces hu-
ius mundi blandicias. et inania eius esse p̄missa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obſeruauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eoz ductor ac m̄ḡ effectus ē. qui fratres obseruantes appellat. maximus autē ei studium in edocen-
dis p̄p̄lis fuit. qui cum eet facundia copiosus. et doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. et
quasi alter paulus eet vas electionis in admirationē ac reuerentiā habitus ē. Tres euz p̄p̄li sibi i pontifice
elegit. vrbinas ferrariēses senēses. s̄ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possz ytalie p̄fulere vnā ita vrbem cō-
cludere Regnū iā neopolitanū igressi ad felices alfonſi mirabilesq̄ grez cursus stilū p̄uertim? Post bellū
nauale qd ip̄e euz genuensibus infelicitē gessit. tanq̄ cognorūt fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

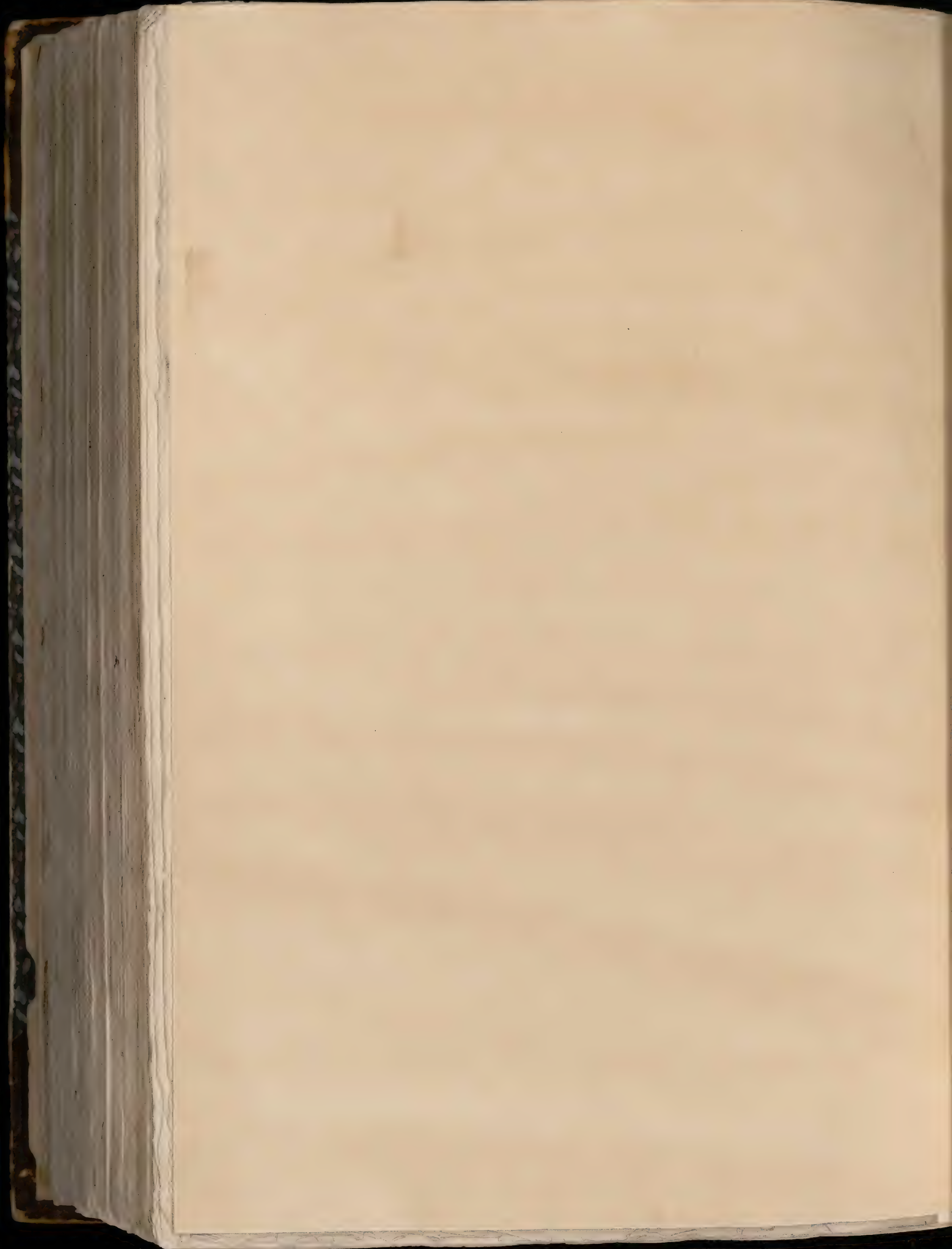
fuiſſet. nouercaſe odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit ſecūdiſſima facta eſt. nā phi-
lippus mediolanenſiū princeps vbi captiuū regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorē longe minorē victo aniaduer-
tit mox ex hoſte factus amicus leberū eſſe regem iuſſit ſocietateq; ſecū equis conditionib⁹ facta eū magniſ
muneribus donatū a ſe dimiſit. Iſabella interea pūnx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonſo de regno
contendebat ⁊ p id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus puiſ filiis caie-
tam venerat eaꝝ pſidio firmata neapolim ſe ptulerat. Sz petrus arago frater alfonſi qui ex bello nauali
cū paucis trirēmibus euaserat. repata in ſicilia claſſe pter ſpem mutatus ab altera factione caietanorū nocte
pfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulſo hoſtiū pſidio ſuū impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij adueherent. Appulit paulo poſt caietā in eiſdē nauibus. alfonſus deinde capuā petijt. que
cet medio tpe ab yſabella ⁊ iacobutio candola accriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimili
loci pfecti in fide pſtiterant. Ibi reitūduſ nolan⁹ regulus alfonſo recōciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatū in inu-
la ſarni ſitū caſtrūq; maris in deditiōe acceptū. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparē ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliciū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā miſit. pfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetq; ca-
puā niſi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ-
ſet cepiſſetq;. Aggreſſus eſt tñ idē patriarcha iohāne anthoniū principē tarentinū ad montē fuſculū ac eū
expugnātū in caſtris captiuū abduxit. eaꝝ demū lege dimiſit vt frater ei⁹ quingentis equitibus ſtipēdia
pontifici faceret. Verebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni pſilio ⁊ amicis animis. p regina bellū
ſi interuenientibus ſimulatibus copias ſeparūt. interea duorū menſiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon-
ſum ſtatuit q; recōciliationis ad eū notitia pueniret. Erat alfonſus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auerſa ſecutus in caſtrū. cū ſibi nuntiātū ē hoſtes rupto induciarū ſedē aduētare ſibiꝝ minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē ſublatis ſignis mox capuā ſe recepit. nō tamē abſq; dāno ſuorū qui poſtremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auerſa ſibi ad inhabitandū tradi ab Iſabella peteret iacob⁹ impediret rursus
inimicitie inter eos ſuborte ſunt. ſi cū tranſeſes excepta arce alfonſum dñm appellarent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cū exercitu eo pfectus obſidione firmavit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus
et iohannes anthoni⁹ vſinus ⁊ multi alij ſe pūnxerunt firmata obſidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduētare tranſeſibus auxilio narraret. verit⁹ patriarcha ne
intercluderet cū paruo nauigio ingreſſus mare tanq; pecunias ab eugenio petiturus in picenū ad nauiga-
uit. deinde ſe romā contulit. milites ei⁹ ſine duce relictī ad candolā ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de-
dita eſt ⁊ iohannes anthoni⁹ ad eū redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cū decē trirēmibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex ei⁹ pſilio ſcaphatu petens in deditiōe accepit. deinde in
ſulmunenſem pfectus cū fruſtra urbē obſediſſet agrū vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſi
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrū vetus puenerat in valle ſubletia ſitū cui rhenatus oblata p milita-
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cū to-
to exercitu dimicandū eſſet ſe ad vtrūq; paratū eſſe. Cūq; rhenatus reſpondiſſet vnuerſi certaminis cū to-
to exercitu fortunā ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidē. ſed qm veteri more ei⁹ fuit qui p
uoceſ dieꝝ ac locū prelii dicere. ſe cū exercitu inter acerrimas ac nolā pficiſci. qui campus lata planicie vtrūq;
idoneus eſſet. ibiq; eū ad diē octauū preſtolaturū. Hinc orta diſſenſione cū rhenatus locū in quo alfonſus eſ-
ſet pſtituendū diceret preliū impeditū eſt. Alfonſus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonſi fue-
rant caſtra duxit exercitū. atq; ita ſuo ſatis honori vtrūq; factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
caſtrū vetus ſubegit. Alfonſus in vallem cardinā pfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinus boſſam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulū in fideꝝ recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obſidione fa-
tigatū obtinuit. Luceriam cedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū caſtris ei⁹ erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis caſtris urbem obſedit. decem trirēmi-
bus in portu collocatis. oppugnat⁹ urbs magnis viribus. nec ciues ſeipſos negligunt. Sed dum petrus
paululū a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat⁹ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc-
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad ſubunda pericula impaudus. acer ⁊ manu promptus. cui⁹ interitu conſternato exer-
citu ei⁹ diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncū cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes q mibi tuo ſanguine tuaq; nece regnū parares. recondiq; loculo corpus
iuſſit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus vō diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbrū cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ-
ceſſum ⁊ res in religionē ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodam milite multis oppidanis oc-
ciſis ab alfonſo receptū eſt. ⁊ arx fame coacta in deditiōe venit. Rhenatus interea ex peliginis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēci optime in mari ſitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipſam pluribus diebus oppugnans dedente proſecto cui annona proꝝus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ſiciens ſalernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ brutiorū multos in deditiōem accepit. Iacobus autē can-
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a ſraz ſtudijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui ſb bra-
chio ſtipendia ſecerat. dum caſtellum quoddam iacobi laguniſſe oppugnare nitit⁹ catarrī p fluuio corrept⁹
occubuit. clarus proſecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi qſta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Iohannes vintimilius ⁊ ipe p idem tempus acerras proſentibus

oppidanis et arcem fame laborantē in potestate recepit. Auerfam quā a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam et forti presidio defensam cum expugnare facile non posset fossatis ingenti
bus exclusit et oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad anthonium candole filium in apuliam profectus. cum ni
hil propterea ab oppugnatione arcis auertere cessari animaduerneret per candidam vallem et deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus per transuersos montes sequente anthonio in nolanium descendit. nec tamen ob
sessis apud auersam opem ferre presumpsit. cum alfonso in castris illic potentior videretur. Sed reuersus nea
polim anthonium candolam de prodicione suspectum prehendit et in carcerem retrudi iussit. que res mag
is ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub urbem tumultuarent ducemque suum reposcerent anthoni
us est. qui contumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiit et arcem auersanas
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. persuaso per eplam xanto qui cum patre suo militauerat. prefectusque
ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentum ei recon
ciliatus est cum arcem prodicione tradita. Cives quoque consternati in alfonso potestatem venissent. quo tpe et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. et castellum padula et ante vsariam castra posita. Fran
ciscus Sfortia rhenato amicus arianum troiam Manfredam luceriam et alia pleraque oppida per id tempus in apu
lia obtinebat. quorum custodiam cesari martimengo cum non paruo equitatu commiserat ipse in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in urbem se recepit. nec multo post vicarium oppidum resistentibus oppidanis vi captum perda militi permissa
feminarum decus regio more seruatum. Alexander autem francisci Sforzie frater sub urbem thetini reuindum can
dolam ac riccium et iostiam cum copiis ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iostiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cum esset anthonii candole patruus illum secundo
ab alfonso alienauit. Venit et iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinatum
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonso retro eum repulit. Exinde rupem wilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. et paulopost capreas oppidum in insula eiusdem nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delicias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simul
que puteolos obsedit. qui aliquodiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoque quam vocant occanij recepta est. vigeabant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant quam vel genuenses mari vel franciscum Sfortiam cum anthonio candola auxilium ter
restri itinere allaturos esse. Quellus interea faber quidam cementarius quem fames neapolim exire compule
rat. ad alfonsum profectus. si premium adsit urbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligens
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre per ostensum aqueductum nocte urbem ingressi menia oc
cupent. rex cum exercitu paratus signum expectat. illi in domum quandam pueniunt in qua vnica erat anus et a
dulta cum ea virgo. mater cum exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spo
te conticuit et iam sol exortus erat. nec amplius quam viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. qui
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonso aut cecos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. prefectusque prius urbem ab ea p
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cum ea manu quam ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesque procul amouit. ingens vero pavor et consternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteum ne armorum strepitu perderent. nec erumpere propter paucitatem audebant. Alfonso ut vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanquam periculum depulisset relictis custo
diibus et ipse in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atque in do
mo tacitos ob metum latere nunciat. Iterum igitur ad menia succurrit instauratque prelium ut erumpendi animus
latentibus acuat. Interea filius eius quem nominauimus anicole a statione sua domum veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater et qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandem ea sententia
ut reueratis paululum foribus manus ei insciant eumque preprehensum tacere iubeant. Ille repente ut armatos
vidit trepidus refugit. hostesque intra urbem esse vociferat. ad rhenatum subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo profiliunt primoque impetu menia propinqua vno tantum vigile
ibi reperto turrimque occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im
petum in hostes facit. alfonso quo suis animos addat scalas ad moueri impat. sed oppidani eam muri partes
facile tuebantur. et qui per scalas in captam turrim euaderent grauium saxonum deiectione obsistebant. dum pugnas
acriter obequitans menia alfonso locum quandam neglectum esse aduertit. eoque celeriter scalas ad moue
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occupant partim grauius sauciati pugnam remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratque rhenatus eam turrim recepturus nisi a tergo subito cum ingenti clamo
re hostes iniecti terrorem intulissent. auxit et trepidationem oppidanorum vnus ex alfonso militibus qui per
menia urbem ingressus consensu equo quem vacuum forte inuenit in hostem inuectus oppidionem peribit. per
xime porte capte atque infracte. Non tamen rhenato defuit animus sed cohortatus qui aderant in hostes fortiter
irruens eorum impetum paululum repressit. mox vero crescente hostium numero suos exterritos animaduertit
sensim referre pedem capit atque per diuinam ianuam portam hostium compluribus in arcem regiam cum paucis se re
cepit. tum et a fori boarii porta et ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atque ad preda discursus est. a
cedibus tamen impetum. Mox vero ingressu rege et prede quoque finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante urbis que eo modo capta est quo annis antea mille per belisarium et gorthorum manibus
erepta fuerat. xl. et cccc. supra millesimum ab ortu saluatoris christi. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigessimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita urbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumque omni spe recuperande urbis abiecta inde ad-

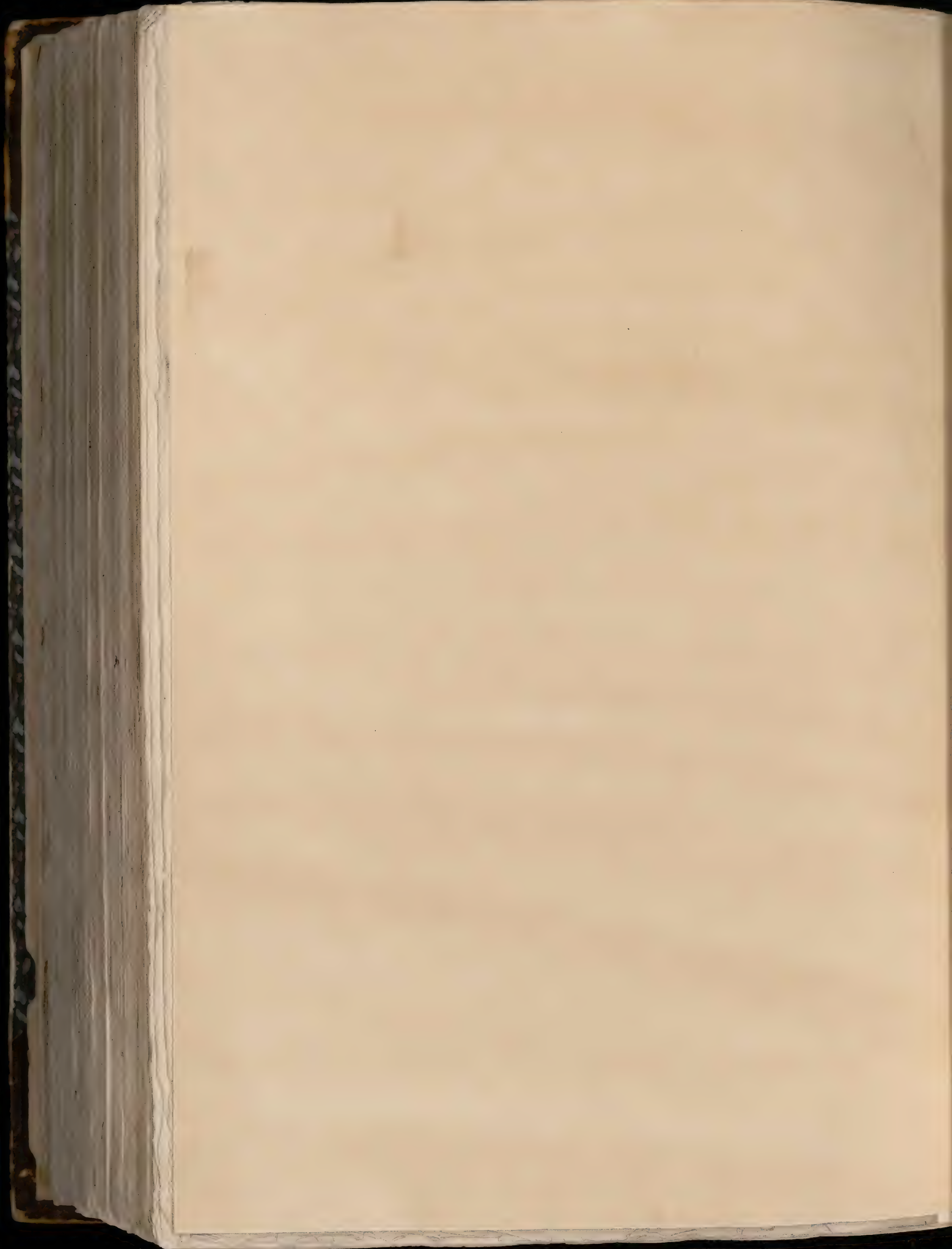
duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pseuerabant. capuana. montana. regia. sed capuana pactis paucorum dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliquo postea et montana tardius recepte sunt. Rhenatis ad eugenium florentie morantem sese contulit. Exinde in galliam ulteriorem abiit. Alfonsus munita neapoli aduersus anthonium candolam ducens ad carpenonum castra posuit. vbi cum facta pugnandi ab anthonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militum animi addere consueui. iam presentia mea terrore adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moroque galeam induit signumque pugne dedit. certatum est aliquodiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu anthonius ipse captus est. cui erroris veniam postulanti non modo ignouit alfonsus verum etiam oppida que a patre pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosque subegit. Adanfredoniam et subinde arcem in potestatem recepit. omnesque belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato ubi gressus est urbem. Post hec de pace in alfonsum et eugenium actum ludouicus cardinalis aquilegiensis et sua dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanum decernat appelletque. Ferdinando regis filio cui rex post mortem regnum destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamque regno adiciat. Alfonsus contra eugenium auctoritati se subiiciat atque opituletur ad agrum picenum quem Sforzias occupauerat vendicandum. Si qui pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiunget. Sacerdotes regnorum suorum sub concilio preterito basileam perfectos reuocet. nec patiat tres ex suis qui cardinales sub amedeo subandienfi creati fuerant reuertentes per cardinales suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atque acinulium in maris oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenum alfonsus et que supra relata sunt felicit cursu prexit. Exinde domum rediens cum genuensibus duce raphael adurno ea lege pacem fecit ut bello ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuensium recipet illos. nec comeatu adiunget. Genuenses regi quotannis dum viueret honoris gratia pateram auream dono darent. ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia per matrem vintimilius. qui multa in apulis egregia facinora alfonsi gratia affecisset ad fontem populi non peul a theano quo iussi erant regni principes conuenire cum equitibus tricenis perfectus tanquam unus ex purpuratis auctoritate maiorum interficere constitisset. apud regem accusatus clam fugiens cataganum ditioni sue oppidum repetiit. extinctisque regni lites excitare conatus non solum vicinos proceres sed venetos et alios italie potentatus ut in regem arma susciperent litteris et nuncijs inuitauit. sed frustra illi cuncta succedere. nam cum copijs rex aduersus eum profectus et crotanam urbem et omnem ei reliquam agrum ademit ipseque in catagano reclusum ad deditiorem nulla conditione interueniente compulit. Iohannem vero nuceum qui prematie anthonii suorum fuerat oppidis omnibus exutus regno excedere iussit. Secuta est paulopost perfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatum est. unde reuersus non multo tempore interiecto fridericum imperatorem et leonoram imperatricem ex sorore sua neptem ad se venientes tanto honore excepit quantum referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosque magnifice ambos a se remisit. Exinde quis pacem ut predictum est florentinis petentibus dedisset. cum tamen capta mediolanensi urbe a francisco Sfortia leonelli marchionis esset. interuentu cum venetis positus inimicis sedus inisset alterum tamen in tusciam bellum gessit nullo in eam expeditione Ferdinando filio. de quo satis inter res ethruscas commemoratum est. Soluta est et pars cum genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat ut postea referemus. Ob quam rem commota republica genuensium. Iohannes philippus flisca gente pugnatus cum quatuordecim altissimis nauibus in portum usque neapolitanum adnauigauit. ibi ut regis triremes onerariasque naues incenderet. sed repulsus tormentis eneis inglorius abiit. nec multis post diebus classis regia ad montem cyrceum sex genuensium naues insculta cum homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebusque de pace tota ferme italia conuenisset inter genuenses tamen et regem concordia fieri non potuit. Sed cum genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticum verans litus. etiam urbem ipsam ut relatum est oppugnare non dubitauit et nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem alfonsus cum fridericus imperator ad eum venit annis circiter octo et quinquaginta natus. corpore gracilivultu pallido. sed aspectu leto. naso aquilino et illustribus oculis. crine nigro et iam albicanti ad aures usque protenso. statura mediocri. cibi potusque temperans. nec vino usus nisi aqua multa perdomito. litteris per omnem etatem operam dedit. Grammatice apprime peritus quis latine prae loqueretur. historias omnes coluit. nec poetas aut oratores ignorauit. dyalecticos nodos facile soluit. nihil ei abditum in philosophia. archana theologie perscrutatus. omnia de prescientia dei. de libero hominis arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento altaris. de trinitate. de difficilissimis questionibus percontatus et presto et sapienter occurrit. in responsionibus dandis quis breuis et circumsusus. nunc tamen diminutus. Sermone blandus tersusque. Summa ei cura ne quippiam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit quam negare. Faut religioni. rem diuinam diligenter curauit. Sacerdotalia indumenta et altaris ornamenta ea parauit quibus paria alia nulla queant. Sacram ac domesticam suppellectilem auream et argenteam admirabilem et incredibilem composuit. margaritas uniones. adamantes ceterosque lapides preciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit et aula rum quas incoluit parietes diuitibus atque aureis pannis ornauit. Vestitum seipsum nitide magis quam preciose. serico raro usus aut ostreo. paludamento. venationi magna vite sue parte consecrauit. In bello seuerus et asper. in pace clemens ac mansuetus. peccit facile his qui contra se arma tulerant. humanum sanguinem inuitus fudit. scelera tamen odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnum quod multis antea seculis spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumque reddidit ut quacumque iter habeas nullus perdonus mei

ad sit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra urbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. et quas qui p-
cul inspicat sublimes esse arces. p mare vadentes arbitres. **E**dificauit plurib⁹ in locis. s in neapoli supra-
q⁹ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eictā iterū cre-
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq⁹ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica structura atq⁹ artificio muriq⁹ crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali ex
marmore candidissimo excitat. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit et urbis portum obiecta i p-
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbis exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus pfecto princeps et in vtrancq⁹ fortune partem. pbatus. qui inter cetera sibi aduersa etiam ter-
remotum anno ab hinc scōo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostrorū memoriavsu
auditumue ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq⁹ scis-
mate perisset. **C**ara ciuitas absq⁹ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominū inter cadentia tecta pe-
risse ferūt. neapolitanorū nobiliores edes discisse disiecteq⁹ sūt. nec tēplū i ea vrbe lesionē nō sensit. s hodie
iam ciuitas ferme resecta est et ciuū diligentia et regis liberalitate. **C**eterū clarissimi regis qui seculum no-
strū veluti sidus qddā pfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit qbreuissime velut in epilogo pclara facino-
ra pcurrere quis temporis a nobis recepti pleraq⁹ modū excedant. ex quibus illustriora huiusmodi sūt.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā et que ab illo in hispania regna suscepit cū aliqddū sapie-
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorū regina dissuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. **A**udouicū duce andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelīs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu-
niuit q⁹ cohercuit. **R**henatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. **J**ohannem vitelliscū alexan-
drie patriarchā magnis copiis insultantem regno fugauit. **C**aietā bis cepit. semel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim quis rhenatus et magnus inesset popul⁹ expugna-
uit. **J**ohannē fratrem nauatre regē in hispania laborantē armis adiuuit. **M**assiliā insignem puicie ciuita-
tem nocti adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbūm quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō-
tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. **B**osoniū prouincie regem cū copiis ad-
uentantem in pximo litore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdes
barbaris tributa suscepit. **A**b eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. **F**ranciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in orien-
te p suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit **B**is florentinos ob res gallicas armis affli-
xit. **B**is eis pacem petentibus dedit. **S**ed maius omnibus est et admiratione stuporeq⁹ dignū quod pre-
lio nauali a gentilibus vt ante diximus supatus et in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentissimo regno positus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga
philippum gratus inuentus vt ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. **V**era gothorū soboles ex
quibus deriuatum esse regnū hispanie sanguinem vnde alonsi origo est haud quaq⁹ ambigunt. **I**llis et pre-
lio vincere et regna sibi subicere propriū fuit. quorū vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filius
genuit. qndo et ipse aragoniaz **C**athaloniam **V**alentiam **S**iciliam. **A**lonsus vero eam ytalie partem. que
olim magis grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis fact⁹ hispa-
nicarum quoq⁹ rerum moderator et arbiter esse videtur.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post metio fiet: quare et de terra sarmacia. et quo pacto illa regum sceptrum meruerit breuiter absolvere proposui. Est igitur Sarmatia nimis amplas vasta regio s incultas in solitudine posita. et sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthof et thanaim flumiu habet. A meridie dacos et pannonas. Ab occidente bohemos. moranos schlesitas et theutones. A septentrione mare germanicum et sinu codanum. Id vero quod regni nomen tantum partis poloniam vocant. hec duo nomina sortis. Nam ea pars terre ubi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At ubi Posnamia et Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aut primo duce usque ad etatem primi boleslai non nisi duces illic imperitabant. Temporibus aut primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat. Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nam ille nepos eius fuit. qui ex monacho huius Boleslai filio natus fuerat. Iste igitur Boleslaus regem francie et germanas gentes victrici manu infestabat. Tandem ob Ottonis cesaris preces tali bello sine dedit ac fedus cum germanis et gallis straxit. Otto aut cesar videns tanti principis animi magnitudinem. quam toti germanie et sarmacie nota fecerat se cum Boleslao duce in sarmacias perulit

ut et imperium et potestatem eius planius perspiceret. Quae illustris dux summis honoribus in posnam suscepit. Nam tribus ante urbem milibus passuum aut longius sericas lanas muriceasque vestes auro argentoque decoratas per viam qua caesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressione caesaris in urbem posnam cuiusque licitum fuerat illa deferre et deportare. Illic magnificis splendidissimisque praeiis ac theatris ceterisque ceremoniis caesarem venerabatur ut nulla quam aurea illic forent suppellectilia. quae post quolibet cibos in puteos quorum fundi nemo certus fuerat deire ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias caesari ottoni instaurabat. quae satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Jamque videns caesar tanti principis liberalitates et mentis sublimitatem. diuiciarumque abundantiam non abre animo duxit tantum clarissimum ducem corona regia dignum fore. eum itaque regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedem regiam requirentibus celebravit. Ne autem Boleslaus iam illustris rex tantum erga caesarem beneficium ingratus videretur brachium diui adalberti antistitis. quae pruteni nefanda morte trucidarunt. per munere caesari obtulit. Jamque aucto regni imperio usque ad annos salutis nostrae M. cccc. aut paulo antea rex poloniae dum absque prole discessisset. Tandem dux qui lituanis ac russie presidebat in regem electus fuit. sed ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regnum sceptrum deferere et christianam religionem cum omni terra cui praeerat suscepit. Itaque lituanos ac russitas ad regnum sarmacie sic adiunxit. ut non nisi absque certa additione dissolui possint. Is ergo illustrissimus princeps prutenos maritimas germaniae gentes seuissimo bello subiugum duxit ac imperium amplius extendit. Vbi insignes urbes extant Vantiscum et thuronia. Est et clarissima arx Marienburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis variis structuris. menibus. turribus ac fossis munita ut nulli inimicorum tutus sit ad arcem accessus. Amplius imperium ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum et turchorum perfidissima gente magni totum sarmacie damnum illatum est. Nam terra quae post Russiam vadit quam gens podolia vocat tota exusta et in solitudine posita est. ut et necessitatem peregrinantibus ferre non possit quousque fertilissima sit ita ut gramina in altitudine vnius celli viri excrecant. et apibus et melle tota redolens ut non satis illis locus sit ubi mella deferant. sub arboribus namque aut virgultis et siluis fauos sic educunt. Herciniū autem celebratissimum nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmacia tota percurrit et circa Cracouiam saltus suos extendit. per quos iturus potest unusquisque usque in lituaniam et scythiam. tantis brachijs regionem illam totam diuagari ferarum maximas educere greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissones fert quae ferax ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad descendendum quidem maxime conueniens. Formam autem gerit citrini coloris. Frontem latam et cornua fert. ut nec venationi satis aptum sit nisi maximis variisque laboribus. Metallum vero nullum quod plumbum sarmacia fert non alia quam saturni causa. qui terram rigido infestat frigore. Salis autem maxima copia est qua ceterae longinque gentes utuntur. quod maximum praestat toti regioni emolumentum. qua nulla regi ipsi maior in toto regno gaza extat. Nam sub terra excidunt ingentia salis saxa. Extra terram autem aliud sal ex aqua decoquitur. Est et sarmacia ferax et vberissima tellus omni genere fructuum et quicquid ad pascendum humanum corpus expedit. Nunc addendum est clarissimam prolem illustrissimi principis Vladislai. de quo antea diximus. Is tres (ut quidam ferunt) uxores habuit. ex quibus duos suscepit filios. quorum vnus natus maior Vladislaus vocabatur. alter casimirus. Vladislaus autem post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaque hungarie et bohemie et poloniae regnis presidebat. ubi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperium et christianam religionem ampliabat. Nam regi turchorum tantum terrarum depopulatus fuerat ut et ante constantinopolim castrametaretur ubi dum seuissima bella erga turchos gereret ac utraque pars crudelissimo conflictu decertaret panones versis tergis fugam dabant ac regem cum paucis sarmacie copiis in tanta hostium multitudine reliquerunt. Casimirus vero rex lituanis et russie praeerat. Inde dum casus regis genti notus fuerat Casimirus per sarmatias in regem declaratur qui filiam ducis austrie sororem ladislai qui regno bohemie et hungarie praesidebat in uxorem duxit. Ex ea sex suscepit filios et quatuor filias. Primogenitus vero Vladislaus vocatur. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadam animi magnitudine ac optimis consiliis pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset et regnum pannoniae adeptus est. Huic erat primus frater. cui Casimirus nomen paternum datum fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualecente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Johannes albertus iam futurum toti orbi spectaculum. Is plurima illustria gesta militari bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitum regno successit. ubi fauente illi prospera fortuna regnum virtute sua et optimorum doctissimorumque virorum consiliis gubernat. Inclit vero dux Alexander quartus natus regis est. cui fortitudine et mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituaniam post mortem patris in ducem susceperunt. qui et maximum toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequitur Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequitur vestigia. Is multis egregiis gestis claretur si illi aliquod felix fatum aspiraret. Celeberrimus autem Fridericus princeps ultimae natorum locum obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus et inquietam vitam ad sedem tranquilliorum sese contulit. unde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatus Gnetzensis postea deuenit. Huius omnes quinque clarissimi principes hanc usque in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinque. prima nupsit Georgio duci bavarie. Secunda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. Et due reliquae innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus
episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Omnis Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis totius sarmacie patro-
nus et signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Szeppa-
nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quorū cura fuit in templis diuino
seruicio incumbere. et deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset
patris monitu in celebre gymnasium parisiū deuenit ubi optimarū litterarū stu-
dijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aut diuinoq; iuri
precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt ma-
iorum dignitatū honorē adipiscerēt. sed vt si quando locus statusve aut cōditio
sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupillorū iusti-
ciam administraret. et vnicuiq; equo pondere quod suū esset iubente id lege red-
deret. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie urbem de-
uenit. Illic ob virtutem et scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Adoratioq;
antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū
semper optimo ordine statum deferret curabat sacra religionē ac diuinum cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. edq; mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a
diuo presule repetere conabant. At ille testimoniu huius stipulationis emptionisq; proferre non potuit.
nam hī qui huius rei satis edocti fuerant ppter illoz impotentia latebant. Vir ergo sanctus orationib; ac
ieiunijs incubuit. confususq; summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulus
defuncti militis a quo rus illud emerat. et euoluto lapide et arena pia et deuota oratione deū obtestabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūq; coram tyranno Boleslao apud quē tale ius ageba-
tur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisq; regni optimatibus. quō se emisse villam aperte de-
monstrauit. Jamq; seuius Bolesla; feditu rpiq; luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam et tyranni-
dem exercebat. ac illustres viros egregiosq; ciues nefandis dirisq; supplicijs excruciebat. Stanislaus ve-
ro christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaq; regem intrepidus adiens vt talib; ceptis de-
sineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excom-
municationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt psu-
lem quocunq; esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super
rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenit gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū
ministri regij deuenissent. iamq; ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum
cadebant. Id postq; ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum pperat.
vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verberare ac scissimis ictibus trucidat. Tandem
per ministros in frustra partitus extravrbē deiecit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic
agente prouidentia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaq; diligentia id
seruabant quousq; ciues ipi maximo venerandoq; ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in nume-
rū sanctorū relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wenceslai deduc; in aurea tumba multis
miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam urbem regiam insigni huic operi inferendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris ger-
manie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidiorq; cosmographo. q; eā Corrodunū appellat. Stra-
bo aut germaniā diffinit q; Rhenus et Albis in se clausierint. Nos ea causa sane non indigna urbem sar-
macie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendā satis dignā esse putauī. Sed ne prolixiori am-
biguae oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur
illustis vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a
Cracco primo duce sarmacie condita fuisse et eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū me-
nibus cingit. pugnaculis et celsis turribus. post paruo muro et ob vetustatem ruituro similis. Tandē val-
les ac fosse vt imminentibus hostibus facilius aditus prohibeatur. Hec quedam piscinarijs aquis replete
quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late flu-
ens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbis agitatur qui Cererem saxis conterunt et
emolunt. Reductus tandem per subterraneos cuniculos et cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Por-
te vrbs septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa
Precipuu diue virginis Marie in medio vrbs extat cum duabus arduis celsisq; turribus. Sūt et illic mul-
ta monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanq; gloriosissime tri-
nitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacin-
ctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Domini comes. Qui adhuc vi-
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minorū non reforma-
tus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctas Annam vocant.
vbi beatus Cantus celebris huius vrbs gymnasij doctor multis miraculis et prodigijs fulget. q;uis nō dū
in cathalogum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacra edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis cla-
rissimis doctissimisq; viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi-
lozophie ac phisices. Astronomicē tamen studiū maxime viret. Nec in tota germa nia (vt ex multorū relatio-
ne satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime plebeus colitur. qui et eorū cruda elimat

ingentia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislavus illustris sarmacie rex dñ ex prutenorū littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsq; in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus et stipēdijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudeos et ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt namq; illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia et comitate insignes. humanitatē et hospitālitatem liberaliter et familiariter erga quosq; peregrinos offerentes. Vinctus illis splendidior q̄ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequentior est. Aqua ordeo et humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumis profecto nihil nature humane ad corpus ipm alendū convenientius quicq; reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat et aliud insigne collegiū. vbi academia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem mēbris cinctū quod Cleopardius vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes diui. Floriani strenui christiane fidei militis. Quā diuus Vladislavus de quo ante memimus canonicatu ceterisq; dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib; gymnasiū artū regentib; colēdā reddidit. Rupes aut ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant. Tandē arenis congestaq; terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vrbis imminet. et ex alio latere inuolsum carpathū albe tumentem respicit. quā collis partem insignis europē flumius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte profiliens longius magis magisq; tumet. ita vt iam vndarū auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes et ingentia robora variasq; linguorū structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac bonerarias naues secū ad germanicū oceanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumofus sese euoluens nomina deperdit. In eo aut colle primū est ingēs templus in

decus diui wenzeslai ducis bohemię conditū. vbi omniū illustrissimoz vtroz monumenta ac sepulture ex-
 tant. multis opibus variisqz artibus extructe marmoreo allabastroqz lapide exsculpta. quos maximo ritu
 ac pompa celebrari consuetū est. In medio autē templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi
 miles diuus florianus requiescit. Sunt et in eodem colle due sacre edes. diui michaelis et sancti Georgii
 Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctū dieqz templavenerant. Post primū ingens regia
 sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur.
 Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hęc maximis custodibus obseruat. Extra collē
 autē ē monasterium fratrum minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobi-
 um sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale et sacra edes sancte Hedwigis.
 Ad altam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istu-
 la vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue vir-
 ginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum et templum quod ad sacrosanctū corpus christi vo-
 cant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac ceterę alie sacre edes. Extant et clarissima monumenta vetusti-
 collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrb-
 bus a vetustissimis temporibz gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sz breuitatem imitati sine
 his imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu ut alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vimbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Bucconiam dixerere. Aucta p̄ senissimū principē qui kitto dicebat. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xpi M. c. iij. Ea portio terre littoralis ē inter magnopolensiu holstadiensiuqꝫ ducatus duobus fluminibus baguisoꝝ ⁊ trauo irrigua. Que limpida flumina vernacula lingua wagnis ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ⁊ martinopolensiu ortū habuit potens ac grauissimus xpianoz p̄secutor. qui dños de vagerū qui de Stargardia seu de oldenburg vocabant in fernerū ⁊ peldte interfecit. An⁹ ex his ingenuus euadens in dantiā secessit heinricus nomine Gotstalcis comitis filius. Is p̄ aliqua tempora rediens kittoni caput securi absidit inde suā ducens vxorē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano p̄fuit. In ea puincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqꝫ xpiana sopita. Vrbs quoqꝫ lubicēsis trina vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alselis de holchstein. qui p̄ sedatā discordiā vr̄bem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ppe swartau. postea ppe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis religionibus mirūimodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qđ Stagnū vocant in noruegiam Sueciam Liouoniam. in Russiā Littuanā Prussiā Poloniā ⁊ Pomeraniā. in ducatu magnopolensiu. in dantiā Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas p̄ stagnū p̄ terrā in Saxoniam westualiam et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vr̄be initū suū habuisse sub signo libere ⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vr̄bis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Sētū tñ dulce nucleū in amara testa. Beinde anno primoz tricesimo sup̄vndecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuastarūt q̄z comes Alf de holchstein iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatorē habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M. c. lix. lubicenses memores damni illati copias in puincia rugen educetes clades p̄ effusione sanguis p̄ncipi ⁊ potētati ei⁹ intulerūt. Episcopatu lubicēsiū anno salutis M. c. lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerū Heraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas p̄ oīa necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igit̄ lubecū in potētissimā ciuitatē. oldenburg aut̄ defecit. Cū aut̄ frideric⁹ huius noīs prim⁹ hanc vr̄be ingenti exercitu obsedisset heinric⁹ lubicēsis ep̄s pacē a cesare impetrauit ea p̄ditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiā p̄staret. Is antistes summa eccias diceuit. ⁊ monasteriū ad sanctū iohannē in vr̄be extruxit vbi nunc sacrosanctę virgines inhabitāt. q̄uis monachi ord̄is diui benedicti hūc locū primo posse-

derūt. qui nūc apud cisner. puicie de holstein ppe mare morā faciūt. His tēporib⁹ lubecū augustal ac libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbū Stagnaliū deinceps foret ⁊ in variis priuilegiis etiā apud exteros p̄cipue in london ciuitate anglie. In noruegia i ducatu magni ducis moschauiē. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicā ⁊ curiā xpiano more habent). Ac i plerisqz locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atz dotata. In flandria qz ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p bullā aureā vltro donauit vt p̄sules viginti quatuor habere possent (q̄uis numerus iste p raro complet⁹ sit) eosqz nobiles effectit vt aurū more equitū deauratorū (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbis munda ac nitida existit in vertice ab vtraqz parte decliui posita vt aque ⁊ immundities libere descendunt ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quā summā vocāt in meridie ac fine ciuitatis sita admodū longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbis p̄ter istā quatuor prochianis basilicis que septē turres celsas p̄cutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cū armis cesaris ⁊ vrbis insignita ē. Omni quoqz decore edes sacre ornate extant. Inter has qnqz eccias basilica gloriosissime virginis marie eminentiā obtinet. Habet quoqz duo monasteria vnū ordinis p̄dicatoz. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample p vrbē posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetera vie has cruciatim secant. Forū indies onustum piscib⁹ ⁊ carnibus videtur ac aliis necessariis. Dilabiturqz primo flumius Baguiso a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trans contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vsqz ad murū cū maiores naues (onera plaustrorū. cc. l. ducētes) in litore maris pstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō possunt. Monissime anno m. cccc. xxi. episcopus Theodoricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimus quintus lubicensium ep̄s diuina gratia nunc gloriose p̄sidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluvium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aut a principio vaste silue hircinie (apud grecos et latinos scriptores celebrata) porcio. vt tota plana ita et nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Vbi aut fide xpianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem et cultum redacta. Quā odera fluvius celebratissimus per medium totam perlabit. et Olza Nissa Olza Lissa Varusio Latorz riuo Bobro et alijs fluminibus auctus. marchiam brandeburgensem permeans in mare germanici apud Stetinū vndosus exonerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsqz in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergen. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregē. epalis kathedra ē delecta. kazimirus aut illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacē. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritū siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romani mittendum instituit. Et sedem epalem Cracouiam transferri curauit. que nunc ē (vti pmissimus) omnium Slesie ciuitatum non minus ampla et opulenta q̃ populosa et edibus et templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius et in eius status breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior et structuris ornatioz. Prouincia ip̃a frumenti ferax et piscosa. carnibus feris et volucris habundat. Preter Cracouiam insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testhen Olza Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouincia ip̃a regi bohemie subiecta quā ab impio i feudū recognoscit. multi antea duces et principes hereditarij ip̃as nō tā possideit q̃ vastarūt et impacatā reddiderūt q̃ ppter celsūm exiguitatē ducalem statum ducere nequiverūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublati. Qui non parum opibus et munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiam longe plurim⁹.

145
Teplac totius orbis sacerdotibus et alijs ornamentis et structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus et secularium et religiosorum utriusque sexus numerosus et disciplinatus. populus facundus et humanus. et deuotioni super omnes germanie incolas deditissimus. Mobilitas est plurima ad arma aspirans et martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidem et affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi est plus dedita. Inde et domus et agri eorum parum culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemanni rus melius exercent et urbanius domos pro suo capite construunt. Sumptus multo leuiori precio quam finitimis prouincijs comparantur. Sed quod Slesie imminens aliquando detrimentum afferet est quod census domini et possessores percepta pro loci et possessoris qualitate. nonnulla pecuniarum summa annuente superioritate et confirmante venditori annuum censum in bonis suis inscribunt. quem ubi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (ut inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequientes domos et agros deserentes aliorum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimum capite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentum. Prouincia alioquin laude prosequenda. Et tamen potius ceruisia. Vino ex moravia aut hungaria aduecto utuntur. quod nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciam per oderam in prussiam et aliorum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariam deferuntur et pisces in moravia delatos nihil extra Slesiam suis ex mercibus deportatur. Mimi etiam et virginum et mulierum ornatus auri et gemmarum et vestium cultus prouinciam non parum extenuant. Ne hec vrbes inclite ac prouincie (quarum noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinem senatus. humanitatem moresque populi. maris portum. situm et edificia perspicere velimus. Et gne igitur historia ac commemoratione. Postremo si vrbes plures quam adiungere velit daret eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi-
mo et excelso Maximiliano rege romanorum

Actor et princeps operose mundi
Quique deceptis opifer fuisti
Sentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinatoz orbis
Quam sapiensque
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas feros. placidos acerbas
Sontibus fontes agitas et hostes
Hostibus virges
Mortis addens outum pavorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentque
Precipis ponto tumeat. tumetque
Imperas lune lateat. latetque
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies et usus
Mensis et anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūque
Audias grates hominū. precesque
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūque
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesarū natū simul et nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisque sic patre foueas auūque
Luius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius ut dedisti
Protegant semper ciciusque vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos. rabidasque gentes
Pellere. et castris spoliare victos
Et queant regna et reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animique motus
Austrie stirpis. faueasque felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat et subortus
Solis et casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus ut perennem
Gloriā eternus pater atque natus
Spiritus sanctus deus et sequatur
Trinus et vnus.

Laus deo

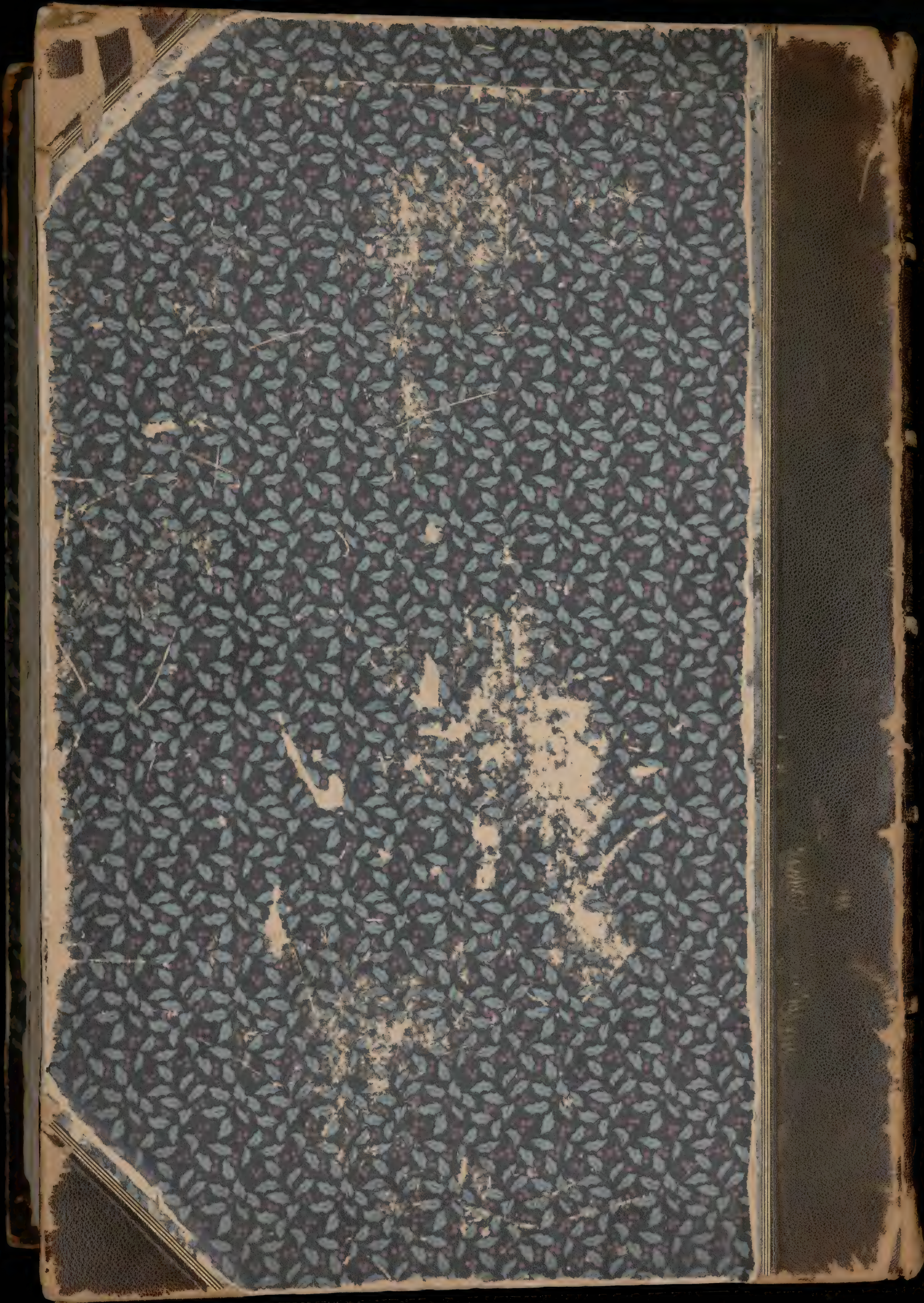

pel

June
1851
1813

SCHEDL, Hartmann (1440-)

Liber chronicarum. A. Koberger.

Nuremberg, 12 July, 1493.

Large folio (48 cm.). 326 leaves; only one, the last, entirely blank; leaves 21-319 numbered I-CCXCIX. Over 1800 woodcuts, here colored.

Hain *14508; B.M.Inc., ii, p.437.

The famous "Nuremberg Chronicle".

Adams copy, presented to the Osler Library in 1944. Eight leaves missing (21, 203-4, 206, 280, 284, 319-20). Blank leaves were substituted for these when the book was re-bound about 1940.

1940.

Montreal, 3 Oct. 1929.

Schedel, Hartmann. *Liber chronicarum*. A. Koberger.
Nuremberg, 12 July, 1493
'Nuremberg Chronicle'

Notes on Dr Adams's unbound copy.

References 'Cat. ... Books ... XVth Cent. ... in B.M.' (Oster, no. 6934),
pt. 2, p. 437.

Walters, Hy.: 'Inc. typogr.', Baltimore, 1906, (Oster, no. 7377)
Hain: * 14508 p. 369.

Collation: Folio. ^{without} ~~the~~ signatures [*, *x⁶ *x*⁸; a⁶ b-d⁴ e-h⁶ i² k⁴
l-n⁶ o² p q⁶ r-y⁴ z aa-cc⁶ dd² ee⁶ ff⁴ gg-ii⁶
kk² ll⁴ mm-zz A-K⁶ L⁴ M⁶], 326 leaves, only
one (the last) blank.

Leaves 21-319 numbered Folio I-CCXCIX.

N.B. The blank leaf now attached to the ~~mounting~~
mounting of leaf 1 (lith) and the mutilated
detached old leaf (worm-eaten) at the end
of this copy do not, either of them, belong to the
book as originally issued.

Leaves missing

P.T.O.

The following leaves are missing (eight of them):

21 ('I' $\frac{1}{2}$), beginning of text, 'Epitoma operum sex
dierum de mundi fabrica Prologus'
[see Walters]).

203-4 ('CLXXXIII' - '... IIII').

206 ('CLXXXVI').

280 ('CCLX' $\frac{1}{2}$ - blank, except for headlines).

284 ('CCLXIIII').

319 ('CCXCIX').

320 (not numbered; bearing on its verso the final,
12 July, 1493, colophon, which mentions Sebald
Schreyer & Sebastian Kammermeister as
promoters of the work, Anton Koberger as printer,
& Michael Wohlgemuth & Wilhelm ~~Pley~~
Pleygwenwerff as illustrators, but not
Hartmann Schedel who is given as the
compiler in the first colophon, 4 June, 1493,
on leaf 286^a = 'CCLXVI').

Leaves 1-20 and 320-6 are not foliated.

Memoranda

a realistic picture of Venice on leaf 64 ('XLIIII')

a naively disgusting account of St. Gangolphus
on ~~leaf~~ the verso of leaf 184 ('CLXXXIIII').

W. V. F.

Le Petit Robert Dictionary

Le Petit Robert is an alphabetical and analogical dictionary to be used as a sure guide for knowing what can be said, and what cannot be said in French. (Paris, 1967, 570.50). It contains in one volume eight dictionaries: one dictionary of the classical and modern languages lists, 54,000 words which also include everyday French, plus scientific and technological terms. Every word is clearly analyzed as to the difference in meanings, nuances and uses, and illustrated with authentic example and citations. Following is an etymological dictionary, for the origin, formation and source of words and meanings. Next, an analogical dictionary dealing with terms that are bound by association of meanings, a dictionary of synonyms, bringing out their equivalents and differences, a dictionary of antonyms, a dictionary of pronunciation using the international phonetic alphabet, a dictionary of citations with more than 20,000 entries, from Villon to Camus, and finally a dictionary of grammatical difficulties, including the irregular plurals, complete conjugation of the different groups of verbs, and the solutions to some syntactical problems.

This large octavo 2,000 pages cloth bound volume is an indispensable work tool for learning or teaching French.

The Nuremberg Chronicle

The Nuremberg Chronicle was the bestseller in the fifteenth century. In 1493, two prosperous book collectors financed the publication of Schedel's Chronicle, and formed a partnership with two outstanding Nuremberg artists, Pleydenwurff and Wolgemut to illustrate the Chronicle with wood block prints and engravings. The first edition printed in Nuremberg in 1493 is now in the New York Public Library. The second edition, published in 1966, is a facsimile of the first edition. A facsimile of the first edition is a reproduction of the original 1493 German edition. The design, layout, printing and even the quality of the paper of the original 1493 German edition have been faithfully reproduced (New York, 1966, \$29.95).

This beautifully adorned book contains 1,809 illustrations: twenty-six double page views of the more important cities; sixty-nine large single or half-page views; five hundred and eighty-nine portraits of saints, popes, scholars, kings, etc.; and about eleven hundred miscellanea. The quality of the wood blocks calls to mind the work of Dürer, who was actually working with Wolgemut at the time the Chronicle was published and probably designed a good number of these illustrations.

This first sumptuous Christmas book, originally printed as *Das Buch der Chroniken und Geschichten*, better

known as *Liber Chronicarum* or the *Nuremberg Chronicle*, tells the story of the world from the Day of Creation to 1493. The text was in Latin and was translated into German for publication. The facsimile edition has 608 pages and is bound in sturdy buckram.

Egyptian Grammar

Our readers will be happy to know that the *Egyptian Grammar*, by Alan Gardiner has just been reprinted. This is the third, revised edition. The work is an elaborate treatise on Egyptian syntax at the best period, but the form is that of a progressive teaching book for beginners. The second edition took into account all of the criticisms, and relevant grammatical studies which had appeared during the past twenty years, besides including a greatly enlarged Egyptian-English vocabulary, which should enable the learner to translate all the more important historical and secular texts. (\$12.60).

The present edition contains a much extended Additions and Corrections, as well as substantial improvement elsewhere. This 646 page well bound study of hieroglyphics also provides numerous exercises of great value to the student.

Byron Reprints

Byron's Works have been reprinted in thirteen volumes from the 1898-1904 edition which was itself based on the 1831 publication of the Works of Lord Byron, by John Murray. (New York, 1966, \$36.00, the thirteen volumes).

There are six volumes of Poems and Journals which were published 1819-1824 and some volumes of Poetry giving the poems and songs in the best possible chronological order. "Childe Harold" and "Don Juan" which were written and published in parts, are printed continuously, and minor poems have been arranged in groups according to the date of composition. Epigrams have been placed together and a bibliography of the poems up to 1890 precedes immediately an Index at the close of the seventh volume. This edition includes also Byron's notes and editorial notes enclosed in brackets.

Correction

Our readers may have noticed the regrettable error in the pricing of *Who's who in France* in the February issue of BOOK NEWS. The correct price is \$33.00.

Germany: Nuremberg

Anton Koberger: 1471-1504.

[67] SCHEDEL (Dr. Hartmann). Liber Chronicarum, cum figuris et ymaginibus.

Gothic Letter, 325 leaves, 64 long lines to a page. With about 1,800 superb woodcuts by Wohlgemuth and Wilhelm Pleydenwurff.

Large folio. *Old duced russia gilt, g. e.*

Nuremberg, Anton Koberger, 12 July, 1493.

SEE ILLUSTRATION PAGE 49.

£80

FIRST EDITION.

THIS COPY OF THE BOOK WAS PURCHASED IN LONDON, in ST. PAUL'S CHURCHYARD, by Richard Waldegrave in 1501 (i.e., only seven years after its publication), according to the contemporary MS. note at the foot of folio 258 verso.

"Ex emptōne fr̄ie (?) Rici Waldegrave in Cimitio Sci Pauli
preclaro Vrbis Londōni penultimo die mens Septembr salutē
Millmo qngentesio pmp (1501)."

A later owner of the book, Richard Aglionby, has written at the end of the table the following note of a birth:—

"Edward Aglionby sun to Richard Aglionby was borne on Wedynsday being the XVth day of February A^o dm 1558 in the first yere of the Reign of o^r Sov'eign lady Quene Elizabeth.

Godfather: His uncle Edward Aglionby of balsall esquire [Recorder of Warwick in 1572] and Edward ffereux of baddesley esquire.

Godmother: Mrs Margaret Digby."

An early owner, probably at the time of England's break with the Pope, has gone through the book and crossed through the word "Papa" (Pope) every time it occurs; the picture of Pope Joan (f. 169 verso) is neatly deleted by pen, and also the passage in the text where she is called John the Englishman. (A duplicate of f. 169, with the woodcut of Pope Joan untouched, is inserted in this copy).

A complete copy with the three blank, foliated, leaves. A blank corner of the title-page repaired and one of the maps partially coloured, otherwise a good and clean copy.

[68] ALPHONSUS DE SPINA. Fortalitium fidei contra iudeos sacracenos aliosqz christiane fidei inimicos.

Gothic Letter, 299 leaves, double columns of 40 lines. Small illuminated initial on Folio I, other initials supplied in red or blue.

4to. *Old stamped leather over wooden boards (rebacked).*

Nürnberg, Anton Koberger, 24 Febr., 1494.

£12 12s

Duplicate from the Royal Library at Berlin. Old MS. notes on title, margin of one leaf defective, otherwise in very good condition.

¶ Hain 875. Brit. Mus. Incun., II, p. 438.

THE ARTE OF ENGLISH POESIE.

Contriued into three Bookes : The first of Poets
and Poesie, the second of Proportion,
the third of Ornament.

AT LONDON
Printed by Richard Field, dwelling in the
black-Friers, neere Ludgate.
1589.

artist ; each cover bearing a panel of floral diaper, enclosed by four roll-tool borders. Original brass corner and centre-pieces, and remains of clasps, bearing the legend MARIA.

Nuremberg : A. Koberger, 1493

£95

A MAGNIFICENT COPY IN THE ORIGINAL BINDING, WITH FULL MARGINS.

IT IS NOT EASY TO GIVE AN ADEQUATE DESCRIPTION EITHER OF THE WEALTH OR OF THE SPLENDOUR OF THIS GREAT MONUMENT OF GOTHIC ART. According to the computation of Mr. S. C. Cockerell (*Morris : German Woodcuts*) there are 645 different cuts, and 1164 repetitions of cuts, making 1809 in all. Thirty-one of these extend across two adjacent folio pages. The early woodcuts are biblical, and include the Creator Enthroned, the Creation, the Creation of Eve, the Expulsion from Paradise, Christ and the Apostles, the Last Judgment, etc. The series of views of European towns are among the most impressive woodcuts in the volume. In addition to these there are two maps, a Dance of Death, and a vast number of cuts illustrative of almost every feature of everyday life.

As a mine of information about our medieval ancestors, what they thought and how they lived, the Nuremberg Chronicle is unrivalled in the printed literature of the fifteenth century. It is a practically unexplored mine. It is full of items of gossip, similar (*mutatis mutandis*) to those found in the newspapers of the present day. There is an account, accompanied by woodcut, of the first "non-stop dance" in history, allusions to the inventions of chess and of printing (Wolf : *Monumenta Typographica*, I., 328), an account of the Portuguese navigators, and a claim that America was discovered by a German. (Harris : *Bibliotheca Americana Vetustissima*, No. 13), etc., etc. This is but a small sample of the rich and varied contents of this impressive volume.

See Illustration on back of this catalogue.

132. OGILBY (John). *Asia, the First Part : Being an Accurate Description of Persia, and the Several Provinces thereof. The Vast Empire of the Great Mogol, and other Parts of India : and their Several Kingdoms and Regions : with the Denominations and Descriptions of the Cities, Towns and Places of Remark therein contain'd.* FIRST EDITION. *Numerous maps and plates*, 1a. folio, *original calf*. FINE COPY. *By the Author*, 1673

£6 6s.

The Second Part was published separately under the title of *Atlas Chinensis*.

**THE GREAT PICTURE BOOK OF THE
MIDDLE AGES.**

140. SCHEDEL (Hartmann). THE NUREMBERG CHRONICLE. In Latin.

[*Translation of Colophon at end :*] We have now come to the end, O most wise Reader, of the Book of Chronicles, compiled in the manner of an epitome or digest. It is indeed a most remarkable book, worthy to be bought even by the most learned, for it contains whatsoever events are worthy to be known, from the beginning of the World even to the distresses of the present time. It has been edited by men of great learning so that it might the more fittingly be published. Master Anthony Koberger has printed this book at Nuremberg out of esteem for, and at the request of, those worthy fellow citizens, Sebald Schreyer and Sebastian Kammermeister . . . Finished on July the 12th, in the Year of Our Lord, 1493.

FIRST EDITION. *Finely printed in large Gothic type, 64 long lines to page, rubricated.* BRILLIANT IMPRESSIONS OF THE 1,809 MAGNIFICENT GOTHIC WOODCUTS (*some coloured by a contemporary hand*) of cities, etc. (*some covering two consecutive folio pages*) by Michael Wolgemut and Wilhelm Pleydenwurff (*from whom Dürer learnt his art*) ; with the five extra leaves ("De Sarmacia"), which are frequently missing, and the three blank but numbered leaves ; xylographic title, fine large initial (*on a ground of gold leaf*) and ornamental border in gold and colours on the first page of text. Folio, morocco.

Nuremberg : A. Koberger, 1493

£90

[continued overleaf]

SCHÉDEL (H.)—*continued*.

IT IS NOT EASY TO GIVE AN ADEQUATE DESCRIPTION EITHER OF THE WEALTH OR OF THE SPLENDOR OF THIS GREAT MONUMENT OF GOTHIC ART. According to the computation of Mr. S. C. Cockerell (Morris : *German Woodcuts*), there are 645 different cuts, and 1,164 repetitions of cuts, making 1,809 in all. Thirty-one of these extend across two adjacent folio pages. The early woodcuts are biblical, and include the Creator Enthroned, the Christ and the Apostles, the Last Judgment, etc. The series of views of European towns are among the most impressive woodcuts in the volume. In addition to these there are two maps, a Dance of Death, and a vast number of cuts illustrative of almost every feature of everyday life.

As a mine of information about our medieval ancestors, what they thought and how they lived, the Nuremberg Chronicle is unrivalled in the printed literature of the fifteenth century. It is a practically unexplored mine. It is full of items of gossip, similar (*mutatis mutandis*) to those found in the newspapers of the present day. There is an account accompanied by woodcuts, of the first "non-stop dance" in history, allusions to the inventions of chess and of printing, an account of the Portuguese navigators, and a claim that America was discovered by a German, etc., etc. This is but a small sample of the rich and varied contents of this impressive volume.

141. [SCHILDERS (Richard, d. 1634?, *Continental Printer of English Books*)]. [Stoughton (William)]. An Assertion for True Christian Church Policy. 8vo., *old calf*.

[*Middelburgh : Richard Schilders*], 1604

£5 5s.

The interest recently taken in this Dutch printer of English books is exemplified by the paper read before the Bibliographical Society by Professor Dover Wilson in 1910, entitled : "Richard Schilders and the English Puritans." This book was not at that time included among Schilder's books, but is attributed to him by the Short Title Catalogue (1926). Dover Wilson says : "There are surely few more important foreign printers of English books of his period."

NEWTON AS AN ACCOUNTANT.

128. NEWTON (Sir Isaac). The Accompts of Mr. Ambrose Warren, Agent for the Trustees, Governours and Directors of the Charity of his Grace Thomas, A.B. of Cant., founded at the Tabernacle by Golden Square, in the Parish of St. James in Westminster. [Fourth Quarter, 1700]. AUTOGRAPH MANUSCRIPT, 4 pp. Folio (12½ by 7 9/16 ins.). [1701] £10

IN CONTEMPORARY RED MOROCCO.

129. NEWTON (Sir Isaac). Philosophiae Naturalis Principia Mathematica. *Translation of Title* : The Mathematical Principles of Natural Philosophy. By Sir Isaac Newton, Knight. The Second Edition, enlarged and revised.

With the double-page diagram ; numerous diagrams in text.

4to., CONTEMPORARY CRIMSON MOROCCO, with Harleian panels in gold on sides, back gilt tooled, g.e.

Cambridge : [Cornelius Crownfield], 1713 £15

A BEAUTIFUL COPY of the second edition of the "Principia," which differs in many respects from its predecessor.

"This edition contains considerable additions by the author, while the chapters on the lunar theory and the theory of comets were much enlarged."

130. [NEWTON (Sir Isaac)]. Opticks : or, A Treatise of the Reflexions, Refractions, Inflexions, and Colours of Light. Also Two Treatises of the Species and Magnitude of Curvilinear Figures. FIRST EDITION. 19 folding plates. 4to., contemporary panelled calf (rebacked).

Printed for Sam. Smith and Benj. Walford, 1704 £14 14s.

THE GREAT PICTURE BOOK OF THE
MIDDLE AGES.

MAGNIFICENT COPY IN THE ORIGINAL BINDING.

131. NUREMBERG CHRONICLE. Schedel (Hartmann). THE NUREMBERG CHRONICLE. *In Latin.*

*Translation of Colophon at End :—*We have now come to the end, O most wise Reader, of the Book of Chronicles, compiled in the manner of an epitome or digest. It is indeed a most remarkable book, worthy to be bought even by the most learned, for it contains whatsoever events are worthy to be known, from the beginning of the World even to the distresses of the present time. It has been edited by men of great learning so that it might the more fittingly be published. Master Anthony Koberger has printed this book at Nuremberg out of esteem for, and at the request of, those worthy fellow citizens, Sebald Schreyer and Sebastian Kammermeister. . . . Finished on July the 12th., in the Year of Our Lord, 1493.]

FIRST EDITION. *Finely printed in large Gothic type [Proctor 2084, Types 9 and 16], 64 long lines to page, rubricated, BRILLIANT IMPRESSIONS OF THE 1809 MAGNIFICENT GOTHIC WOODCUTS (some coloured by a contemporary hand) of cities, etc. (some covering two consecutive folio pages) by Michael Wolgemut and Wilhelm Pleydenwurff (from whom Dürer learnt his art); with the five extra leaves ("De Sarmacia"), which are frequently missing, and the three blank but numbered leaves; xylographic title, fine large initial (on a ground of gold leaf) and ornamental border in gold and colours on the first page of text.*

Folio (18 ¹³/₁₆ by 13 ¹/₄ ins.), IN THE ORIGINAL BLIND STAMPED PIG-SKIN BINDING, over oak boards (very slightly repaired), by a Southern German

Vue d'Erfurt coloriée à la main
et tirée de la Chronique de Nuremberg.

On voit ici la ville d'Erfurt en Thuringe
sur la Saale où Luther a commencé ses études
universitaires à l'âge de dix-huit ans.

Hartmann Schedel. [Liber chronicarum].
Nuremberg, A. Koberger, 1493.

Hand-coloured view of Erfurt
from the Nuremberg Chronicle.

Shown here is the Thuringian city of Erfurt
on the River Saale where Luther began his
university studies at the age of eighteen.

Hartmann Schedel. [Liber chronicarum].
Nuremberg, A. Koberger, 1493.

Comendatio operis noui cronicae cū ymaginibus temporū et Europa Ence pī

Magna nobis hodie lector charissime temporum felicitas illuxit, siue pacem vniuersales
mūdi, siue ingena nostrorum hominū accuratius cōsiderare voluens. Et nihil hacten'
in lucē prodijt. q̄ doctorum hominum et cuiusq; mediocriter iñstruū voluptatē magis
augere et accumulare possit. q̄ liber nouus cōmūcāt cū ymaginib' illūstrū vitorū et vi
dūū unpaisis magnificosū cuius Nurnberge nuper impressus. Et cuius lectioe tantaz
voluptatē tibi lecturo promittere aūsim. vt te cōmūz hystoriarum seriem non legere sed
oculo intuei te cōstimaabis. Cum nēdū imperatorū et pontificū, philosophorū
poetarū aliorūq; illūstrū vitorū ymagines propius quēq; insignib' amantiss
depictas videbis. Vnde etiam clarissimaz vrbū et regionū vniuersē Europe sibi. vt que
q; incēptū floruerit. morataq; fuerit Quorū omnium cū gesta. facta. sapienterq; dicta
inhibeas omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis elabi non sine.

Vade liber patulas et te cito profer in auras

Cui similis nullo tempore pressus erat

Te nō mille man' cupido amplectentur amore

Et te cū magna sedulitate legent

Dignas hominūq; simul res ordine narras

Cum iudicio splēdēte cultus ymaginibus

Principum et cū mundi q; ab origine pandis

Oīaq; quo fuerant tempore cuncta refert

Progeniem chusī longo de semine patrum

Daris. et ad numeros secula bina notas

Et quo surgebant demōstrās tempora regna

Atq; vides toto quas modo mundus habet

Gesta duū regūq; simul oas et sapiētes

Per quos natura et philosophia patet

Cesares fasces monstras ad tempora nostra

Et que pontificū nomina. cuncta simul

Germanos populos nemora et vaga flumina padis

Oibe sub obscuro que latere prius

Quod q; serus tū chus toto grassator in oibe

In Constantina fecit vire nefas

Signaq; de celo memētas tristesq; cometes

Visūq; per varias monstra tremēda plagas

Ergo age. iam totū vagabundus ante per oibē

Doctorū placido suscipiēde sima

Osler Library
McGill University

Montreal, 4 Oct, 1928.

Dear Mr Adams,

When your 'Chronicle' is being bound,

I would suggest that either whole blank leaves or, at least, 'guards' of good stout paper be bound in the place of the eight missing leaves, not only to show their location, but in case you or a future owner wishes to complete the copy. Photostats could be easily procured and pasted to the guards.

It has proved a great attraction to visitors.

James Vincent

W. W. Francis

Osler Library
McGill University

Montreal, Oct 11th, 1929.

Dear Dr Adams,

Here are some notes I made on the collection
of your grand Nuremberg Chronicle.

I leave tomorrow for N.Y. and Baltimore (forthcoming
of the Welch Library at Johns Hopkins) and shall be gone
10 days. If you want the book before my return, please
apply at the Medical Library. They will have my keys there.
The book is locked up here in the Osler Library, standing
in its paper wrapper between two large, old tomes of
Vincent of Beauvais on the bottom shelf of case 'B'.

namely, the second case on the South wall, and with a
note attached to the bench that it is to be returned to
John.

Yours sincerely

J. W. Francis.

Final sheet
is [M.]

Boxes 321-0, the
last blank, not
numbered, ~~at~~ These
should follow after
sheet - which begins
with the page numbered
~~CCXIV~~ CCXCVII

Final sheet

Two leaves missing.

319 & 320

319 numbered 'CCXCIX'

320, if numbered, bears

the 12 July 1892

collation.

sig L 3-4.

Reader note that the

folios do not show that

M, leaves 321-326

not numbered, if

present (sig L 3-4)

between sigs 286

and 287 (in pencil), namely

'CCCLXVI' & 'CCCLXVII'.

Leaf 21 missing.
(= 'Folium I')

Prologus
(beginning of text)
~~is missing~~

cf. Walters (no. 7377)
p. 369.

incipit :) incipit operum
sex dierum de mundi fabrica
Prologus.

One leaf missing

280

Number ~~CCLX~~ 'CCLX'

sig [D6]

Both the preceding leaves
I am numbered 'CCLVIII',
the second one having no text.

One leaf missing

106

numbered "CLXXXVI"

sig. ~~994~~. pp 4

One leaf missing

~~283~~

284

numbered CCLXIII

sig[E4]

Two leaves

insung.

303-304

Folia 'CLXXXIII'

and 'CLXXXIII'

sig ~~97~~ 1-2

pp 1-2